Tartu Ülikooli Raamatukogu

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

5. jaanuar 2007

NR. 1 (2283)

www.ajaleht.ut.ee

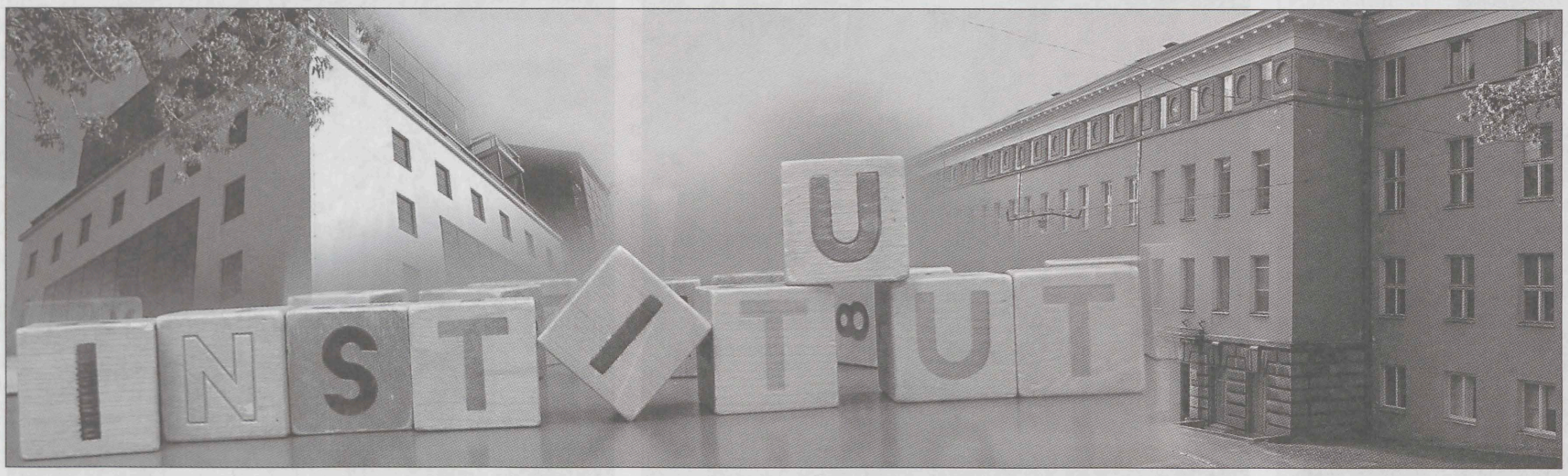

KADRI BANK, OVE MAIDLA, ANDRES TENNUS

Tartu Ülikooli nõukogu kinnitas ülikooli põhikirja muudatused

Kadri Bank

22. detsembri TÜ nõukogu kinnitas napi häälteenamusega ülikooli põhikirja muudatused, mis sätestavad akadeemiliseks põhiüksuseks instituudi.

Põhikirja muudatuste poolt hääletas 29 nõukogu liiget. See on 2/3 liikmetest ehk täpselt vajalik häälte arv otsuse vastu võtmiseks. Erapooletuid oli üheksa, kokku osales istungil 38 nõukogu liiget.

Põhikirja muudatused sätestavad instituudi põhiülesandeks õppe-, teadus- ja arendustöö läbiviimise ning ülikooli põhikirjalise tegevuse tagamise.

Rektor Jaak Aaviksoo ütles nõukogu istungil, et instituutide põhiüksuseks seadmise eesmärk on suurendada konkurentsivõimet rahvusvahelisel teadus- ja arendustegevuse grantide turul.

Luuakse nõuandev tasand

Teaduskonna ülesandeks jääb ühendada selle põhimääruses nimetatud struktuuriüksusi. Nendeks võivad olla instituudid, kuid vastavalt teaduskonna põhimäärusele ka teised struktuuriüksused. Põhikirja muutmise seletuskirjas on märgitud, et niisugune sõnastus annab võimaluse moodustada ka selliseid teaduskondi, mille koosseisus instituute ei ole.

Sel juhul täidab instituudi ülesandeid teaduskond.

Olulise uuendusena on põhikirjas reguleeritud valdkondlik tasand, millel on eelkõige nõuandev roll. «Nende volitusi ei ole laiendatud, nad ei ole operatiivse juhtimise organid, nad ei sekku teaduskondade ega ülikooli tasemel võetavatesse otsustesse,» selgitas rektor.

TÜ nõukogu liige prof Jüri Sepp ei kavatsenud põhikirjamuudatuste poolt hääletada, sest need seavad tema väitel põhiüksuseks teaduskonna ning ka valdkonnale ei ole olulisi ülesandeid lisatud. «Eesmärgid, kuhu algselt tahtsime liikuda, on saavutatud ebapiisaval määral,» ütles ta.

Rektori sõnul ei ole ülikool lähiajal veelgi suuremateks muudatusteks valmis. «Põhikiri annab neile võimaluse, kes selle sammu vajalikkust tajuvad,» ütles ta.

Samuti sätestab põhikiri interdistsiplinaarsete üksuste muutmise struktuuriüksuste koostööd korraldavateks ühendusteks – konsortsiumideks.

Põhikirja järgi ei ole konsortsium ega valdkond struktuuriüksused. Nõukogu liige prof Margit Sutrop ütles nõukogus, et see asjaolu ei võimalda konsortsiumidel omada oma töötajaid ega eelarvet.

Rektori sõnul on konsortsiumide ülesanne anda struktuuriüksustele lisakoostöövõimalus, mitte luua iseseisvat struktuuriüksust. Ta lisas, et samas ei kao võimalus moodustada struktuuriüksusi ka väljaspool põhistruktuuri.

Luuakse LOTE

Ülikooli nõukogu otsustas moodustada bioloogia-geograafia- ja füüsika-keemiateaduskonna, füüsika instituudi, Eesti mereinstituudi ja tehnoloogiainstituudi baasil uue loodus- ja tehnoloogiateaduskonna – LOTE.

Uues teaduskonnas hakkavad tegutsema bioloogia- ja maateaduse instituut, Eesti mereinstituut, füüsika instituut, keemia instituut, molekulaar- ja rakubioloogia instituut ning tehnoloogiainstituut.

Nõukogu pidas vajalikuks instituutide moodustamisega ümber struktureerida ka filosoofiateaduskonna ja matemaatika-informaatikateaduskonna üksused.

Põhikirja muudatused jõustuvad pärast registreerimist haridus- ja teadusministeeriumis ning nende täielik rakendamine on võimalik pärast vajalike muudatuste tegemist ülikooli teistes õigusaktides.

Rektoriks kandideerib kolm professorit

TÜ rektoriks kandideerivad Riigikogu aseesimees, astrofüüsika professor Ene Ergma, rakendusgeoloogia professor Volli Kalm ja õppeprorektor, eesti keele (võõrkeelena) professor Birute Klaas.

Rektorikandidaadid kinnitas 22. detsembril valimiskomisjon.

Prof Ene Ergma kandidatuuri esitasid füüsika-keemia- ja bioloogia-geograafiateaduskond, tehnoloogiainstituut ning 30 ülikooli korralist professorit ühiselt.

Professor Volli Kalmu kandidatuuri esitasid õigus- ja arstiteaduskond, professor Birute Klaasi kandidatuuri filosoofiateaduskond.

Rektorikandidaatide avalik väitluskoosolek toimub 11. jaanuaril kell 16 aulas.

Rektori valimiskoosolek algab 18. jaanuaril kell 12 aulas.

Rektori valib 295-liikmeline valimiskogu, kuhu kuuluvad TÜ nõukogu liikmed, teaduskondade nõukogude liikmed ja korralised professorid. Valituks osutub kandidaat, kelle poolt hääletab vähemalt 148 valimiskogu liiget.

Valimiskomisjon teeb vabariigi valitsusele ettepaneku nimetada uus rektor ametisse alates 29. jaanuarist.

Tänase UT teisel ja kolmandal leheküljel vastavad kandidaadid ajalehele saabunud küsimustele, kõik küsimused ja pikemad vastused on veebiväljaandes.

Magistrantide näitus

2.–15. jaanuarini saab Y-galeriis näha TÜ kunstide osakonna magistrantide näitust «Hoone».

Y-galerii galeristi Margus Kiisi sõnul interpreteerib näitus hoone ehitamist-loomist kui inimese hingemaailma mõttelist vastet. Ühisnäitusel esinevad Eda Lõhmus, Peeter Krossmann, Helina Loid ja Maris Palgi.

Näitus on välja kasvanud maalimagistrantuuri ainest «Dekonstruktsioon». Kursuse õppejõud ja näituse kuraator on professor Jaan Elken.

Kalevi Kull valiti professoriks

Varje Sootak

TÜ nõukogu valis 22. detsembril biosemiootika professoriks semiootika osakonna juhataja, dotsent Kalevi Kulli.

Kalevi Kull lõpetas bioloogia-geograafiateaduskonna bioloogia osakonna 1975. aastal bioloog-teoreetikuna. 1987 kaitses bioloogiakandidaadi kraadi ökoloogia erialal.

Ta on töötanud Astrofüüsika ja Atmosfäärifüüsika Instituudis ning Zooloogia ja Botaanika Instituudis, 1992. aastast ka ülikoolis, 1997. aastast dotsendina.

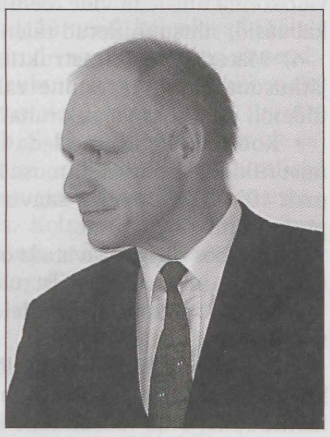

Kalevi Kull.

Kalevi Kull on uurinud biosemiootika arengut teoreetilise bioloogia ajaloo ja semiootika kontekstis, kus ta on pööranud erilist tähelepanu Jakob von Uexkülli töödele.

Tema peamiste uurimisvaldkondade hulka kuuluvad veel bioloogiliste märgiprotsesside teooria, ökosemiootika lähteülesanded jmt.

Kalevi Kull on avaldanud üle saja teaduspublikatsiooni, neist olulisemad on ilmunud ajakirjades Semiotica ja Sign Systems Studies.

Kalevi Kull on pälvinud 2002. aastal riigi teaduspreemia «Jakob von Uexkülli ja biosemiootika distsiplinaarsed piirid» eest ning ajakirjade Semiotica ja Sign Systems Studies erinumbrite koostamise ja toimetamise eest ning 2003. aastal Ameerika Semiootikaseltsi peapreemia.

Tartu Ülikool kaebab Ramon Raski asja edasi riigikohtusse

Ülikool kaebab riigikohtusse edasi Tartu ringkonnakohtu otsuse, millega jäeti jõusse Tartu halduskohtu otsus väljastada Ramon Raskile *baccalaureus artium*'i kraad *cum laude*.

Eelmise aasta 14. juunil kaebas Ramon Rask Tartu Ülikooli Tartu halduskohtusse, kuna leidis, et ülikooli otsus talle lõpudiplomit *cum laude* mitte anda on õigusvastane. Järgmisel päeval väljastas halduskohus kohtumääruse, millega kohustas TÜd esialgse õiguskaitse korras Raskile nõutud diplomit andma.

Tartu halduskohus jättis 10. oktoobril eelneva otsustuse jõusse ning sama tegi ka 22. detsembril Tartu ringkonnakohus, kellele TÜ oli esitanud apellatsioonkaebuse.

Ülikooli õigusnõuniku Aliis Liini sõnul kaebab ülikool otsuse riigikohtusse edasi. Liin ütles, et asja arutamine riigikohtus on oluline ka seetõttu, et tehtav otsus on Eesti riigis pretsedentiloova tähendusega ja riigikohtu otsusega peaks ülikooli autonoomia ja selle kohtuliku kontrolli piirid selgemaks saama.

TÄNA

Rektorikandidaadid vastavad küsimustele

LK 2–3

Õppeosakonna uue aasta õnnitlus

LK 4

UUDISED

Täna on pedagoogikakonverents

Täna kell 10 algab peahoones Eesti Akadeemilise Pedagoogika Seltsi aastakonverents «Rahvuslik ja rahvusvaheline Eesti hariduses».

Ettekannetega õppimise ja õpetamise siseriiklikest ja rahvusvahelistest küsimustest esinevad Tartu ja Tallinna ülikoolide õppejõud ja üliõpilased. Pärast lõunat toimuvad arutelud töörühmades.

Tartu Ülikoolist esinevad plenaaristungil Eesti Akadeemilise Pedagoogika Seltsi esimees kasvatusteaduste dotsent Inger Kraav, haridusfilosoofia lektor Rain Mikser, pedagoogika emeriitprof Jaan Mikk, kasvatusteaduste lektorid Merle Taimalu, Kristi Kõiv jt. Esitletakse ka kogumikku «Rahvuslik ja rahvusvaheline Eesti hariduses».

Tallinna esindus saab uued ruumid

10. jaanuaril kell 15 avatakse TÜ Tallinna esinduse uued ruumid Teatri väljak 3 III korrusel.

Tervitussõnad ütlevad rektor prof Jaak Aaviksoo, Tallinna linnavalitsuse esindaja, õigusteaduskonna dekaan prof Kalle Merusk ja akadeemik Endel Lippmaa.

Ülikooli juubeli korraldustoimkonna esimees Riho Illak tutvustab ülikooli 375. a juubeliüritusi. Külalistele kingitakse TÜ juubelikalender koos ürituste kavaga.

Ülikooli teod Tartu aasta tegudes

Tartu 2006. aasta väärikaimate aastategude hulka arvasid tartlased ka troopikakasvuhoone botaanikaaias ning üliõpilaste laulu- ja tantsupeo Gaudeamus. Tunnustatud said linnavalitsuse ja Postimehe aukirja.

Aasta parimaks teoks osutus hansalodja Jõmmu ehitamine.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas ülikool vajab tunnuslauset?

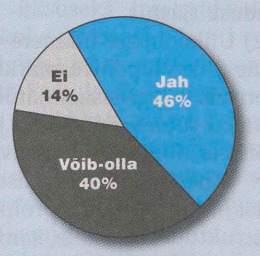

Vastajaid: 1745

Uus küsimus:

Kes võiks saada rektoriks?

Vasta: www.ajaleht.ut.ee

Küsimustele vastavad rektorikandidaadid

Birute Klaas

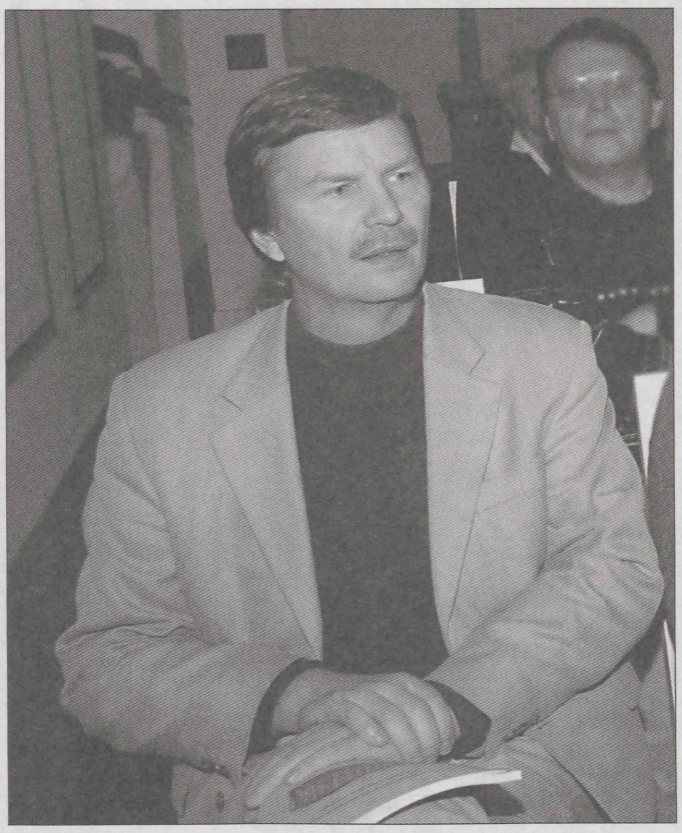

Volli Kalm

Ene Ergma

1. Miks tahate juhtida Tartu Ülikooli?

Birute Klaas: Tartu Ülikool on Eesti kõige väärikam ja tugevam kõrgkool, rahvusülikool. Peaksin endale väga suureks auks olla sellise ülikooli rektor. Samas ei ole täiesti iseenesestmõistetav Tartu Ülikooli konkurentsivõime ja jätkusuutlikkus tulevikus järjest tihenevas rahvusvahelises olelusvõitluses. Kuivõrd ma armastan oma ülikooli, pean oma kohuseks panustada selle püsimisse ka tulevastel aegadel.

Volli Kalm: Usun, et mul on olemas nägemus sellest, mida teha, kogemus, kuidas teha, ja toetajaskond, kellega seda teha.

Ene Ergma: Olen saavutanud oma elus väga palju, isegi rohkem, kui ma oleksin oma parimates unistustes mõelnudki. Tean, et ülikooli juhtimine võib olla kõige raskem töö, mida olen teinud. Kuid ilma Tartu Ülikoolita on Eesti riik tunduvalt vaesem ja ta ei ole enam Eesti. Võtan seda kui missiooni ja loodan, et minuga tulevad kaasa need inimesed, kes sellist tunnet jagavad.

2. Nimetage TÜ viis suurimat probleemi. Kuidas kavatsete neid lahendada?

Birute Klaas: Ma nimetaksin pigem Tartu Ülikooli ees seisvaid väljakutseid. Probleemid on tavaliselt tehnilist laadi ja on hea tahte korral ületatavad. Enamiku väljakutsetest ja lahendusvõimalustest sõnastasin UT 8. dets numbris. Toon need siinkohal uuesti välja (pikemalt veebis – UT).

Väljakutsed

1) Rahvusvahelise ja rahvusülikooli sobitamine ülikooli terviklikuks ja tasakaalustatud, teineteist rikastavaks identiteediks.

2) Meie-tunde tugevdamine ja ühistöise meelsuse saavutamine ülikoolis.

3) Ülikooli avatumaks muutmine ühiskonna vajaduste suhtes ning samas ka rahvusülikooli rolli ja positsiooni kindlustamine Eesti ühiskonnas.

4) Ülikooli jätkusuutlikuks toimimiseks ja arenguks vajalike rahaliste ressursside tagamine.

5) Viies ja võib-olla kõige raskem väljakutse on sellise olukorra saavutamine, kus ülikooli inimesed usuvad nendele väljakutsetele vastamise võimalusse ja tahavad ennast sellele pühendada.

Lahendusteed

1) Rahvusvaheline rahvusülikool. Kuidas toetada Eesti rahvusülikooli – Tartu Ülikooli – muutumist rahvusvahelist keskkonda pakkuvaks, mainekaks teadusülikooliks? Kuidas samal ajal kindlustada eestikeelse teaduse ja kõrghariduse säilimine ja areng?

• Saavutada TÜ kui rahvusülikooli seaduse vastuvõtmine, mis tunnustaks ülikooli missiooni ja kohustusi Eesti intellektuaalse kapitali looja ja rahvuskultuuri kandjana;

• arendada välja tippkeskused ja doktorikoolid kõigis valdkondades;

• tugevdada välissuhete ja turunduse alast juhtimist, koordineerida kogu protsessi rahvusvaheliste teadus- ja koolitusprogrammide loomisest turunduseni ja üliõpilaste värbamiseni;

• investeerida infrastruktuuri ajakohastamisesse, hankides lisaraha ELi tõukefondidest ja muudest finantsallikatest, sest üksnes sel moel võime «kõva teaduse» erialade puhul saavutada rahvusvahelise jätkusuutlikkuse;

• kujundada TÜ Kirjastusest hea tasemega rahvusvaheline teaduskirjastus.

2) Ülikoolipere liikmete väärtustamine ja efektiivsem kaasamine ülikooli põhieesmärkide täitmiseks. Kuidas luua ülikoolis motiveeriv ja meeskonnatööd ergutav keskkond, et ülikoolipere liikmed tunneksid rõõmu ja rahulolu oma tööst? Kuidas anda mõistele «ülikool» ühendav, mitte eraldav sisu?

• Vähendada tsentraliseeritust, st hajutada otsustuskoormust juhtimises, andes rohkem otsustusõigust teaduskondadele ja struktuuriüksustele, samas seades esikohale ülikooli kui terviku arendamise huvid ja põhimõtte – kes teeb, see vastutab;

• saavutada toimiva meeskonnatööga ülikooli liikmeskonna suurem osalus ülikooli tegevuse kavandamises ja jõuda kaasamõtlemise ning kaasvastutusega suurema ühtsustunde tekkimiseni;

• tagada administratiivse kvaliteedi ja organisatsioonikultuuri ühtsus kogu ülikoolis;

• saavutada sisekommunikatsiooni parandamisega ülikooli missiooni ja väärtuste ühesugune mõistmine ülikoolipere liikmete poolt; luua kommunikatsioonijuhi ametikoht;

• akadeemilistele kohtadele valimisel ja atesteerimisel väärtustada kogu ülikooli seisukohalt olulist tegevust: õppetööd, teadustööd ja ühiskonna ning rahvuskultuuri teenimist, luua meetmete kogum individuaalse akadeemilise karjääri mudeli tegelikuks rakendamiseks;

• tihendada koostööd üliõpilasesindusega, suhtuda üliõpilastesse kui partneritesse;

• toetada Eesti Üliõpilaskondade Liitu läbirääkimistel riigiga, et parandada üliõpilaste sotsiaalset kindlustatust vastavate garantiide toimimisega.

3) Ülikooli ja ühiskonna vahelise koostöö tugevdamine. Kuidas leida rakendust ülikooli missioonile teenida ühiskonda? Kuidas kujundada riigi ja ühiskonna arvamus TÜ arengu jaoks soodsaks?

• Aktiivselt tegutseda riikliku kõrgharidus- ja teaduspoliitika stabiliseerimisel ja kõrgharidussüsteemi edasisel korrastamisel; diskussioonis riigi ja teiste avalik-õiguslike kõrgkoolide ja teadusasutustega leida võimalused kõigi riigile oluliste erialade jätkusuutlikuks arenguks;

• arendada siseriiklikus, regionaalses ja laiemas rahvusvahelises kontekstis vajalikku tööjaotust ja koostööd Eesti ja teiste Läänemere piirkonna kõrgkoolide vahel;

• oluliselt suurendada täienduskoolituse mahtu;

• jätkuvalt arendada ülikooli kolledžeid, kasutades ära nende potentsiaali regionaalsete tugipunktidena;

• töötada ministeeriumide ja maakondade vahel sõlmitud lepingutele välja konkreetsed tegevuskavad ülikooli teadus- ja õppepotentsiaali paremaks rakendamiseks ülikooli ja regiooni/valdkonna ühiste huvide teenimiseks (arenduslepingud, praktikabaasid, sihtsuunitletud täienduskoolitus jms).

4) Materiaalse infrastruktuuri väljaarendamine ja ülikooli jätkusuutlikkuse tagamine rahaliste vahenditega. Kust leida ülikooli arenguks vajalik raha?

• Koostöös riigiga taotleda infrastruktuuri komponendi lisamist riikliku koolitustellimuse lepingule, mis moodustaks vähemalt 10% RKT mahust; saavutada ajaloolise hoonestu riikliku programmi käivitamine;

• koostöös riigiga saavutada oluline juurdekasv doktoriõppe riiklikus tellimuses, töötada välja tulemuslik järeldoktorantuuri mudel;

• koostöös erasektoriga leida lisaressursse doktoriõppe ja teadusloome rahastamiseks;

• kujundada välja üldkululõivu poliitika, mis ergutaks ülikooli liikmete initsiatiivi hankida ülikoolile, teaduskonnale, instituudile, oma töörühmale lisaraha tõukefondidest, rahvusvahelistest ja Eesti-sisestest teadus-arendusprogrammidest;

• siduda töötajate valimine ametikohtadele ja palgad otseselt tööpanusega, sealhulgas ka suutlikkusega hankida oma eriala arendamiseks ülikooliväliseid vahendeid;

• luua toimiv tugimeeskond projektitaotluste koostamiseks;

• tulemuslikuma õppega nii bakalaureuse- kui magistriastmes olla riigile usaldusväärne partner riikliku koolitustellimuse täitmisel; säilitada ülikooli osakaal riiklikus koolitustellimuses;

• vaadata läbi ülikooli laenupoliitika, et saavutada läbimurre ülikoolile vajalikuks ehitustegevuseks ja ruumiprogrammi realiseerimiseks (meediamaja, keemiahoone ja Maarjamõisa välja loodusteaduste kompleks; humanitaarteaduste kampus kesklinnas).

5) Ülikooli inimeste usk iseendasse, oma kolleegidesse ning võimekusse tulla toime väljakutsete ja probleemidega.

Sellele küsimusele saavad vastata ainult ülikooli inimesed ise. Mina isiklikult olen veendunud, et Tartu Ülikool väärib pühendumist.

Volli Kalm: Rektori põhiülesanne on tagada ülikooli strateegiline areng ja juhtimine, mille käigus lahendatakse ka TÜ siseprobleemid – st need, mis on probleemiks akadeemilisele kogukonnale. Seega, vaja on keskenduda arengule.

1) Areneda rahvusvaheliselt tunnustatud teadusülikooliks, mis on ühtlasi eelduseks rahvusülikooli rolli täitmiseks; vahendid – pühendunud inimeste toetamine kõigi seniste ning järgmistes punktides nimetatud vahenditega;

2) kiiresti arendada välja võimekus uute, 2007. a avanevate ELi struktuurifondide vahendite efektiivseks taotlemiseks ja rakendamiseks;

3) hinnata ja väärtustada oma sotsiaalset kapitali – pühendunud töötajaid ja õppijaid ning ülikooli ühiskondlikku mainet; kujundada ülikoolist atraktiivne ja mainekas töökoht andekatele teaduritele-õppejõududele-intellektuaalidele;

4) koos partneritega saavutada riiklikes strateegiates planeeritud teaduse ja hariduse finantseerimise tase;

5) sisule ja väljundile orienteeritud õppekavaarendus, mis järgib ekspertide ja sotsiaalsete partnerite kvaliteedihinnanguid.

Ene Ergma:

1) Õppekohtade alafinantseerimine. Koostöös teiste avalik-õiguslike ülikoolidega tõstatada Riigikogu, Vabariigi Valitsuse ja esmajoones üldsuse ees (poliitilised parteid peaksid arvestama ka sellega, et juba TÜ 18-tuhandeline üliõpilaskond tähendab koos isade-emade, õdede-vendade, vanavanemate ja teiste sugulastega olulist osa Eestist) küsimuse õppekohtade rahastamisest – see on ebanormaalne.

Lõpmatuseni ei saa kesta olukord, kus ühelt poolt teadusmahukad teaduskonnad katavad märgatava osa bakalaureuse- ja magistriõppe teadusrahadest ja teisalt paljud teaduskonnad kasutavad selleks avatud ülikoolis teenitud finantse. Põhiõppe vajaduste kestev ignoreerimine ei ole mitte ühe ülikooli ega ülikoolide probleem – see on ühiskonna probleem ja peab olema sellisena ka tõstatatud.

2) Ülikooli juhtimise probleemid. Nii sellekohase sõltumatu sihipärase uuringu kui ka vestluste põhjal on näha, et ülikooli juhtimises on tekkinud olukord, mis pole kaugel demokraatia- ja usalduskriisist. Liiga suur osa ülikooli töötajaist ja üliõpilaskonnast tunneb end mutrikesena suures masinavärgis – on võõrandunud. Lahendusena näen seda, et ülikooli tippjuhtkond, eesotsas rektoriga, suhtleb märgatavalt vahetumalt ning intensiivsemalt ülikooli moodustavate kollektiividega ka väljapool organisatsiooni hierarhilist tippu ülikooli valitsuse ja nõukogu näol – teaduskondade ja instituutide nõukogudega ning üliõpilasesindustega.

3) Liigne bürokraatia. Ülikooli akadeemilise pere põhiülesanne on pühenduda õppe- ja teadustööle. Ülikooli palgal on ametkond, et seda ka võimaldada. Kuid kohusetundliku ja oma ülesandeid püüdlikult täitva ametikandja loogika ei pruugi olla alati kooskõlas akadeemilise hea tavaga – õppejõudude-teadlaste hingelaadi tundmise ja aktsepteerimisega.

Tuleb kriitilise pilguga vaadata üle kõikvõimalikud regulatsioonid ja liigne bürokraatia kindlakäeliselt välja rookida. Seal, kus mõttetu bürokraatia saab alguse ülikoolist kõrgemalt tasemelt – mitte viidata «ülemustele», vaid astuda samme sellelaadsete liialduste kaotamiseks – kasvõi initsieerides muudatusi seadusandluses.

4) Ülikooli kuvand väljapoole on viimastel aegadel olnud kohati rabe. Arvan, et rektoril ja ülikooli juhtkonnal on tegelikult väga ulatuslik pind arutleda nii poliitiliste jõududega laias mõttes kui ka täidesaatva ja seadusandliku võimu tippudega ülikoolide ees seisvaid probleeme, sest need on paljuski Eesti tuleviku probleemid.

5) Tudengeid tuleb austada ja luua neile normaalsed võimalused õppimiseks. On lubamatu, et tudengid peavad otsima loengute ajal istekohti trepil.

3. Nimetage TÜ suurimad konkurentsieelised võrreldes Eesti ja lääne ülikoolidega. Kuidas kavatsete neid säilitada või edasi arendada?

Birute Klaas: Ülikooli tugevuse määrab tema maine, mis põhineb kvaliteedil. Kvaliteet kätkeb endas õppe-, teadus- ja infrastruktuuri ning organisatsiooni kvaliteeti. Ülikool on Eesti ainuke *universitas* ja rahvusülikool, hea mainega Eestis ja välispartnerite juures, vana ja väärikas. Konkurentsieelis-

teks on kindlasti heade tulemustega evalveeritud teadus ja akrediteeritud õppekavad, mis on küll formaalsed näitajad, kuid annavad tunnistust meie rahvusvaheliselt tunnustatud ja nähtavast teadus- ja õppetööst. Meil on teiste Eesti kõrgkoolidega võrreldes kõige rohkem välisüliõpilasi, st me oleme piisavalt atraktiivsed. Oleme doktoriõppe tulemuslikkust olulisel määral tõstnud, pidades samal ajal oluliseks Tartu Ülikoolis kaitstavate doktoritööde kvaliteedi tagamist. Tartu Ülikool oma erialade paljususega lubab üliõpilastel saada mitmekülgset haridust. Tartu kui ülikoolilinn pakub üliõpilassõbralikku keskkonda, kus on vaimsust ja meelelahutust ja kus üliõpilased ja ülikool ka välja paistavad.

Kuidas edasi? Tegelda kõigi kvaliteedisüsteemi tahkudega, sest ainult sel viisil saame ära kasutada oma olulist sotsiaalset kapitali (suurim sotsiaalne kapital peaks olema inimesed ja nendevahelised suhted) – ülikooli vanust. Maine kujundamine on aastatepikkune töö. Arvestades kõrghariduse konservatiivsust, võib öelda, et ülikooli maine kujundatakse sajanditepikkuse tööga. Õppekvaliteedi puhul on väga oluline samm õppekavade kaasajastamine. Teaduskvaliteeti ei saavuta vajaliku infrastruktuurita. Ühtse organisatsioonikultuuri tekkimine on pikk protsess, kuid möödapääsmatu, kui me peame vajalikuks, et ülikool tegutseks samu väärtusi ja tavasid järgivalt. Uurimused näitavad, et õppimiskoha valik sõltub paljuski hoopis sellest, kui mõnus ja atraktiivne on keskkond, kus kõrgkool asub. Seega on kindlasti vaja säilitada senist head koostööd linnaga.

Volli Kalm:

1) Lääne ülikoolidega võrreldes üksikute, Eestis paljude erialade teadus- ja õppetöö tipptase, mida saab jätkuvalt toetada (lisaks nende endi heale läbilöögivõimele!) ELi vahendite, sh teaduse tippkeskuste ja doktorikoolide programmide kaudu;

2) ainus eestikeelne klassikaline ülikool maailmas, kus erialade mitmekesisus, koostöö ja integratsioon loovad unikaalse eesti keelel põhineva akadeemilise keskkonna, mida kuskil mujal ei leidu;

3) Eesti rahvusteadused ja osalt Balti regionaaluuringud, millega tegelemiseks on siin parimad tingimused. Toetused vt punktis 2, lisaks rahvusteaduste riiklikud programmid;

4) hea rahvusvaheline ülikoolide koostöö (laieneb ühisõppekavade ja doktorikoolideni), mida täiendab akadeemilise kogukonna väga hea võõrkeele oskus, tolerantsus erinevate kultuuride, religioonide ja tõekspidamiste suhtes ning euroopalikult vaba akadeemiline keskkond;

5) lääne ülikoolidega võrreldes arvestatavalt heal tasemel teadus- ja õppetöö praegu veel madalama hinna eest, aga see on kiiresti kaduv ajaline eelis.

Ene Ergma: Ülikool on olnud kaunis edukas mõningate teadusssuundade arendamisel nii Eestis kui ka läänes, mis ka praegu kuuluvad prioriteetsete hulka (info, biotehnoloogiad, materjaliteadus), kuid näeksin suuremat koostööd teiste ülikoolide ja teadusasutustega ja seda eriti FP 7 programmides. Praegu oleme veel kaugel, et jõuda mõningatel erialadel maailma parimate (esimese saja) ülikoolide hulka, kuid iga Eesti teadlane võib anda oma osa, et kaardistada Eesti riiki maailma teaduskaardile. Peale selle on Tartu Ülikoolil (koos teiste ülikoolidega) tähtis roll tagada Eesti keele, ajaloo ja kultuuri areng.

4. Kuidas suhtute käimasolevasse struktuurireformi?

Birute Klaas: Struktuuri reformimine eesmärgiga luua tugevad, jätkusuutlikud ja piisava kriitilise massiga üksused on tegevus, mis käib praegu paljudes teisteski Euroopa ülikoolides. Me ei ole selles osas eksperimentaatorid. Korrastamise käigus on filosoofiateaduskond ja sotsiaalteaduskond pidanud vajalikuks ja võimalikuks semiootika osakonna ühendamist filosoofiateaduskonnaga, loodud on loodus- ja tehnoloogiateaduskond, mis koondab senise mõnevõrra hajusa kompetentsi selles valdkonnas üheks tervikuks. Osa teaduskondi on oma instituutide loomise protsessis edenenud kiiremini, osa aeglasemalt. Mõnede meelest on see protsess olnud liiga aeglane ja tulemus liiga tühine, arvestades energia hulka, mis reformiga seoses on kulutatud. Teiste arvates on kõik vastupidi: toimitud on liiga kiiresti ja liiga radikaalselt.

Paraku on ülikool, st meie, hetkel valmis täpselt niisuguseks korrastumise astmeks, nagu me saavutamas oleme. Kui kolm *socialia* valdkonda kuuluvat teaduskonda pole valmis ühise katuse all elama, siis jõuga kokkulepet ei saavuta. Pean aga väga oluliseks, et *socialia* kolm dekaani on esinenud memorandumiga, mis lubab neilt teaduskondadelt oodata senisega võrreldes märksa suuremat ja sisulisemat koostööd. Formaalne kooslus veel meie-identiteeti ei loo ja nii tuleb ka loodus- ja tehnoloogiateaduskonnal läbi käia väga pikk tee, et instituutide kogum hakkaks tegutsema ühtse teaduskonnana.

Struktuurireform kui protsess tagasivaadatuna kannab endas paraku ka suhtlusprobleeme, oma elu elavat organisatsioonifolkloori, st kuulujutte ja hirme ja nende vastastikust võimendumist. Rektoraat ootas ehk liigagi kaua teaduskondadest ja alalistest komisjonidest tulevaid ideid ja ettepanekuid, samas kui teaduskonnad ootasid sedasama rektoraadilt.

Volli Kalm: Positiivselt, kui silmas pidada püstitatud põhimõttelisi eesmärke – suurendada struktuuriüksuste «seisumassi» selleks, et olla iseseisvamalt läbilöögivõimelised nii oma põhitegevustes kui neile finantside hankimisel. Tugevad instituudid peavad saama teadus-arendusasutuste staatuse. Samas on väga selgelt vaja läbi arutada ja kokku leppida eri struktuuriüksuste tasandite funktsioonid, õigused, kohustused ja vastutus. Lahendamist vajab küsimus väiksemate akadeemiliste üksuste identiteedist, mis peab olema säilitatav ka struktuurireformi järel. Struktuurireform on edukas vaid siis, kui akadeemiline kogukond mõistab ja toetab ettepandud muutusi.

Ene Ergma: Kuna olen olnud ülikoolist neli aastat ära, siis mul pole veel täielikku pilti, mida struktuurireformi läbiviimine annab. Mulle tundub, et paljud asjad on lõpuni läbi mõtlemata.

5. Peahoones kaotatakse järjest auditooriume, need lähevad aina ametnike tööruumideks. Kas annate need üliõpilastele tagasi?

Birute Klaas: Teaduskonnad vaatavad praegu väga kriitiliselt üle nende kasutuses olevate ruumide otstarbekat kasutamist, kuna auditoorse õppetöö hulk on vähenenud ja teaduskondadel pole lihtsalt rahaliselt mõistlik üleval pidada tühjana seisvaid ruume. Nii on sotsiaalteaduskond avaldanud soovi loobuda peahoones nii mõnestki nende kasutuses olevast ruumist. Usuteaduskond on pidanud vajalikuks õpperuumide asemel luua juurde tööpinda õppejõududele ja teaduritele. Sama on juba varem teinud filosoofiateaduskond. Tühjalt seisev auditoorium ei aita kuidagimoodi kaasa ülikooli eesmärkide täitmisele. Peahoone aud 102 on aga täielikult üliõpilaste käsutuses – sinna luuakse üliõpilaste nõustamiskeskus.

Volli Kalm: Selline tendents on akadeemilist kogukonda õigustatult häiriv. Demagoogiliselt on lihtne lubada, et viime näiteks ametnikud peahoonest Tähe 4 vabaks jäävatesse ruumidesse. Aga kas siis ei teki probleeme ametnike kättesaadavusega? Kui ei teki, siis ehk pole mõnda ametnikku vajagi! Samas ei tea ma praegu sedagi, milline on auditooriumide õppetööga koormatus peahoones. Seega, enne kui luban, on vaja teada palju ja kus on meil vaja ametnikke ning palju ja kus auditooriume.

Ene Ergma: Selle probleemiga ma tegeleksin juba siis, kui olen rektoriks valitud. Praegu on minu käes liiga vähe infot selleks, et huupi väärtushinnanguid anda. Olen vanasõna poolt «Üheksa korda mõõda, üks kord lõika».

6. Kes hakkavad kuuluma Teie meeskonda?

Birute Klaas: Pean oluliseks, et rektoraadi koosseisus oleksid kõigi valdkondade esindajad ja see koosseis sünnib läbirääkimistel dekaanidega.

Volli Kalm: Rektoriks valitu saab olema kogu ülikooli rektor ja meeskonna loomisel konsulteerib kõigi osapoolte ning erinevaid kandidaate toetanud allüksustega. Sisuline võimalus selleks avaneb alles pärast valimisi, mil ka valik on suurem. Minu arvates on praegu enneaegne nimetada mitmeid (kolme kandidaadi peale kokku 6–9) lugupeetud inimesi, kelle valmidus prorektori kohale asumiseks ei pruugi realiseeruda vaid seetõttu, et neid väljapakkunud kandidaat ei osutunud valituks. Isiklikult arvan, et kahest prorektorist piisab. Direktorid – ka siin on vaja arvestada akadeemilise kogukonna seisukohti, senist tegevust ning perspektiivi.

Ene Ergma: Oma valimisprogrammis pakun välja kaks teadus- ja arendusprorektori (*medicina-realia* ja *socialia-humaniora*) ning ühe õppeprorektori koha. Valiku teen pärast põhjalikku arutelu teaduskondade ja teadusasutustega. Praegu kahjuks nimesid öelda ei saa.

7. Kas hakkate vähendama suureks paisunud ametnike hulka?

Birute Klaas: Ülikooli akadeemiline pool on viimaste aastatega suurenenud oluliselt kiiremini kui administratiivne pool, seda peamiselt just teadus-arenduslepingute täitjate arvelt. Ka administratiivse poole suurenemine on paljuski tingitud nimetatud lepingutest johtuvalt: nii on avatud ülikooli keskuse töötajad umbes 2/3 osas tasustatud lepingutelt, mis aitavad kaasa ülikooli põhitegevuse täitmisele. Probleemiks pean ma pigem vähest koostööd akadeemilise ja administratiivse poole vahel. Need kaks poolt peaksid olema teineteist toetavad, nii tegevustes kui suhtumistes. Meil lihtsalt tuleb tegelikule olukorrale näkku vaadata ja mõista, et 19 000 üliõpilasega Euroopa Liitu kuuluva riigi avalik-õiguslikku ülikooli administreeritakse teistmoodi kui seda ülikooli, kus me õppisime 20–30 aastat tagasi. Küll olen ma aasta jooksul õppeprorektorina täheldanud administratiivses pooles mõne tegevuste puhul kattuvust ja teisalt teatud «auke» nii juhtimises kui oluliste funktsioonide katmatuses. Pean väga vajalikuks «struktuurireformi» ka administreerivates üksustes.

Volli Kalm: Detailidesse süüvimata võib öelda, et ametnikke on selliseid, kes a) moodustavad keskse administratsiooni ja on kesksest eelarvest finantseeritavad; b) need, kes elavad-töötavad erinevatest projektidest hangitud vahenditel, ning c) need, kelle funktsioonid kanduvad struktuurireformis tekkivatele suurematele akadeemilistele üksustele. Probleeme on ilmselt esimese grupiga ja lahendus saab olla ainult funktsioonide ja vajaduse ülevaatamises. Teise grupi puhul on küsimus selles, kas nad peaksid olema kesksetes tugistruktuurides või teemakohastes akadeemilistes üksustes. Kolmas grupp saab olema teaduskondade-instituutide probleem. Akadeemilises asutuses kehtestab reegleid akadeemiline kogukond ja ametnike osa selles väheneb ning asendub järjest enam analüüsiva-teenindava funktsiooniga.

Ene Ergma: Vt vastus 5. küsimusele.

8. Kas ülikooli saab või peab juhtima autoritaarselt või demokraatlikult?

Birute Klaas: Sellele küsimusele on vaid üks vastus: kindlasti peab ülikooli juhtima demokraatlikult. Ja kõik võimalused selleks on ka olemas. Ideaalis peaksid otsused sündima konsensuslikult ja ülikooli missioonist tulenevaid eesmärke arvestavalt. Samas pean ma väga oluliseks vastutuse viimist tegijate tasandile.

Volli Kalm: Loomulikult demokraatlikult, aga arutelude lõpus tuleb ka otsustada ja alati jääb neid, kellele kõik otsused ei sobi.

Ene Ergma: Ma olen demokraatia (kuid mitte anarhia) poolt.

9. Kuidas kavatsete motiveerida akadeemilisi töötajaid olukorras, kus efektiivsemalt toimivamad struktuurid peavad doteerima marginaalsemaid erialasid ja aastaid lubatud eesmärk 4–3–2 eesti keskmist palka ei ole realiseerunud, vaid pigem sellest järjest kaugenetakse. Kas aruandluse edasise suurendamise ja kruvide veelgi tugevama kinnikeeramise teel?

Birute Klaas: Ei mõista küsimuse püstitust: mida peetakse marginaalseteks erialadeks? Tõsi, paljudele õppekavadele HTMi poolt esitatud koolitustellimuse rahaline kate ei ole piisav õppetöö läbiviimiseks ja üliõpilaskoha baasmaksumus on sisuliselt jäänud 1999. a tasemele. Kõrgharidusstrateegia eesmärkide täitmine on jäänud 2007. a riigi eelarves rahalise katteta. Aruandluse suurendamine ei too raha juurde, pigem see, kui iga professor käitub kui oma erialasuuna juht ja hoolitseb selle eest, et tema instituudil on arenguks, õppe- ja teadustööks vajalik rahaline ressurss olemas. Rektori jõupingutustest siin üksi ei piisa.

Volli Kalm: Kiiresti paraneva ja innovatiivse töökeskkonnaga, suureneva palga (TÜ keskmine palk on tõusnud aastaga *ca* 1500 kr) ning vaba akadeemilise õhustikuga. Kiire majanduskasv ning hariduse ja teaduse finantseerimise mahajäämus strateegiates planeeritud SKT protsendist on viinud selleni, et TÜ palkade mahajäämus 4-3-2 mudelist on kasvanud. Palga suurendamine on võimalik ülikooli sissetulekute üldise suurendamise ning efektiivsema majandamise kaudu, aga mitte ühtede erialade ohverdamises teiste tulubaasi tõstmiseks, millest vabanev ressurss on ülikooliväliste lisavahenditega võrreldes nagunii väga piiratud.

Mõistlik aruandlus on vajalik, aga see peab muutuma andmebaasides sisalduva informatsiooni koondamiseks tugistruktuuride poolt, mida «akadeemikud» verifitseerivad ja vajadusel täiendavad. Ülikooli erinevates andmebaasides sisalduva informatsiooni taasküsimine ja -sisestamine õppejõudude-teadurite poolt peab lõppema.

Ene Ergma: Kahjuks on ka akadeemilisse ellu tulnud sisse poliitilise populismi sugemeid (lubadused palga suhtes). Vaadake küsimuse 2 esimest vastust. Mis puudutab kruvide kinnikeeramisse, siis ma pole torulukksepp, äkki keeran vindi üle.

10. Kuidas hindate olukorda, kus ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond on sunnitud kolima määramata ajaks ajutistele pindadele, kuid ammu lubatud meediamaja ehitamine on edasi lükkunud?

Birute Klaas: Uue meediamaja ehitamine on ülikooli arengukava üks prioriteetidest. Projekteerimist pole alustatud, kuna eriarvamused muinsuskaitsega on olnud tõsisemad kui esialgu arvati. Mulle teadaolevalt on siiski ka selles osas kokkulepete saavutamine võimalik. Paraku on ka ehitusturg niivõrd üle kuumenenud, et ülikooli ehitiste valmimise tähtajad kipuvad planeeritust oluliselt kaugemale nihkuma. Meil on vaja esmalt valmis ehitada spordihoone ja keemiahoone ning renoveerida vana keemiahoone filosoofiateaduskonna jaoks, lisaks veel vana anatoomikum.

Teisalt – eripedagoogide ja semiootikute võimalik lahkumine Tiigi tänava õppehoonest on sotsiaalteaduskonda mõjutanud kaaluma ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonna (osalist) toomist vabanevatele pindadele. Nende küsimustega tegeleb nii sotsiaalteaduskond kui ka nimetatud osakond viimasel ajal päris intensiivselt.

Volli Kalm: TÜ ruumilis-terriotoriaalne arengukava, hoonestu arengukava 2006–2015 ning iga-aastane kapitalieelarve on nõukogu otsuse tasemel dokumendid ja järelikult pole nõukogu enamik seda mitu aastat räägitud meediamaja finantseerimist veel kavasse võtnud. Aga see tuleb, sest nii on otsustatud hoonestu arengukavas.

Ene Ergma: Ütlen ausalt – veel ei ole kursis.

11. Nimetage oma kolm suurimat teadussaavutust.

Birute Klaas: Kindlasti pean kõige olulisemaks oma teadusproduktsioonist uurimusi läänemeresoome ja balti keelte vaheliste tüpoloogiliste sarnasuste osas. Minu 1988. a kaitstud väitekiri oli küll lausa esimene sellelaadiline uurimus Eesti autorilt ja ega neid mujal maailmaski palju juurde panna ei ole.

Volli Kalm: Tõestasin, et Põhja-Euroopa viimane jäätumine kestis Eesti ja Ida-Baltikumi piirkonnas vaid 7,3–9,3 tuhat aastat (varasem seisukoht 50–55 tuh a), millele eelnes jäävaba mõõdukalt külm periood 105–68 ja 43–22 tuh a tagasi, ning viimane mandrijää taandus kiirusega 110 m/a ning lõppes Eestis 12 500 a tagasi; tõestasin koos kaasautoritega Wisconsini jäätumise ja Pedregali jäävaheaja toimumise Andides (Venetsueelas) ning leidsime, et neid põhjustanud kliima tsükliline kõikumine korreleerub Gröönimaa jääs salvestunud hapniku stabiilsete isotoopide sisalduskõveraga; tõestasin koos kaasautoritega, et Hiina Lössiplatoo setetes leiduvad füllosilikaadid (savimineraalid) on kasutatavad paleokliima indikaatoritena ning nende sisalduse tsükliline muutus korreleerub hästi kliima kõikumistega.

Ene Ergma: Bursterite analüütilise mudeli väljatöötamine 1980. a; uus stsenaarium mustade aukude ja neutrontähtede moodustamise kohta; mõningate millisekundiliste pulsarite süsteemide mudelid.

12. Nimetage oma elu kolm suurimat saavutust.

Birute Klaas: Olen suutnud harmooniliselt ühendada tööalase aktiivsuse ja pereelu ning tunnen rõõmu sellest, et üks lastest on lõpetanud ja teine loodetavasti kohe lõpetab Tartu Ülikooli.

Eesti keele võõrkeelena eriala edendamine õppetoolist, kus minu professoriks valimisel 1999. a olin seal ainuke teaduskraadiga õppejõud, jätkusuutlikuks üksuseks (praegu kolm doktorikraadiga õppejõudu ja neljas kohe tulemas).

Keeruliste kogumite (loodan, et edukas) juhtimine – filosoofiateaduskond, ülikooli õppevaldkond, Eesti keelenõukogu.

Volli Kalm: Minu toel ja abiga on mu kahest pojast saanud täiskasvanud head inimesed; minu juhendamisel on viis noort inimest kaitsnud doktorikraadi ja üks neist on valitud professoriks; olen TÜs kokku 12 aasta jooksul juhtinud instituuti, teaduskonda ja ülikooli õppetöö valdkonda.

Ene Erma: Olla kõige lapsesõbralikum ühiskonnategelane 2006, füüsika-matemaatikadoktori kraadi kaitsmine (1984) ja Eesti Teaduste Akadeemiasse valimine (1997).

Täisversioon www.ajaleht.ut.ee

Miks esitasime rektorikandidaadiks professor Volli Kalmu?

Toomas Asser
arstiteaduskonna dekaan
Kalle Merusk
õigusteaduskonna dekaan

Tartu Ülikooli rektoriks kandideerib kolm väärikat professorit, kes kõik võiksid rektori ülesannetega hästi toime tulla.

Miks esitasid arstiteaduskonna ja õigusteaduskonna nõukogud rektorikandidaadiks just professor Volli Kalmu? Vastates lühidalt – Volli Kalm on oma erialal rahvusvaheliselt tunnustatud tippteadlane, kellega pikaajaline koostöökogemus on avanud meie jaoks tema potentsiaali ja pühendumuse ning tõestanud usaldusväärsust ülikooli juhtimisel. Seda kogemust tähistavad järgmised märksõnad: objektiivsus, kompetentsus, otsusekindlus ja koostööoskus.

Kõrgharidusspetsialist

Volli Kalm räägib, mida mõtleb, ja teeb, mida ütleb. Meie ja mitte ainult meie teaduskonnad on olnud tunnistajaks tema eduloole Eesti kõrghariduse ja teaduse järjekindlal edendamisel. Just Eesti, mitte pelgalt Tartu Ülikooli lühiaegsete huvide eest, on Volli Kalm seisnud teaduskonna dekaanina 1995–1998, ülikooli õppeprorektorina 1998–2003, aastatel 2004–2006 Eesti kõrghariduse hindamise nõukogu esimehena. Alates 2001. aastast on ta tegutsenud EUA (Euroopa Ülikoolide Assotsiatsiooni) ja Euroopa Liidu kõrghariduspetsialistina. Kõrghariduspetsialistina on Volli Kalm külastanud kümneid ülikoole nii ELis kui ka väljaspool seda, nõustanud, pidanud seminare ja evalveerinud kõrghariduse projekte. See on suurepärane kogemus, mida on vaja Tartu Ülikooli juhile. Kvaliteet on mõõde, mis teeb haridusest kõrghariduse ja uudishimust teaduse ning just kõrgkvaliteetne teadusharidus on põhjuseks, miks valitakse Tartu Ülikool oma õpingute või töökohaks.

Nõudlikkus ja pädevus

Volli Kalm pelgalt ei tea ülikooli ees seisvaid probleeme, vaid teab ka probleemide lahendusi ja oskab neid ellu viia. Arusaamine, et võimalused õpi- ja töökeskkonna parendamiseks ülikoolis lähtuvad väliskeskkonna kõrval peamiselt meist endist, on põhjuseks tema nõudlikkusele enda ja oma akadeemiliste kolleegide vastu. Ülikooli õppe- ja teadustöötajad on arenguvõimelised ja võimelised palju enamaks ning rektori ülesanne on edendada tingimusi selle realiseerimiseks.

Volli Kalmu juhtimisstiilis on sihikindlus otsuste elluviimisel tasakaalus akadeemilise paindlikkuse ja laiapõhjalise koostööga valmidusega nende otsusteni jõudmisel. Demokraatlik ja transparentne otsustamine ning ammendavad diskussioonid otsuste ettevalmistamisel ülikooli sees ja kõigi välispartneritega loovad eeldused arenguteks ülikoolis endas, Eesti kõrghariduses ja teaduses tervikuna.

Kasutades väljendeid arsti- ja õiguspraktikast, iseloomustavad Volli Kalmu kirurgi otsuse- ja tegutsemiskindlus ning pädevus rektorina teha õigeid ja õiglasi otsuseid.

Ülalnimetatud põhjustel esitasime Volli Kalmu rektorikandidaadiks ning oleme veendunud, et temast saaks tõepoolest väga hea rektor.

Esmaspäeval avatakse ööraamatukogu

Olga Einasto
raamatukogu teeninduse-osakonna juhataja

Esmaspäevast, 8. jaanuarist on ülikooli raamatukogu kahel nädalal avatud esmaspäevast neljapäevani tavapärasest kolm tundi kauem.

Raamatukogu on lahti 8.–11. jaanuarini ja 15.–18. jaanuarini kell 9–24.

Kella 21–24ni on tudengite kasutuses valdkonnasaalid, kojulaenutus ja kõik arvutitöökohad.

Raamatukogu koos üliõpilasesindusega jätkab juba traditsiooniks saanud tava, pakkudes tudengitele pingelisel kevadsessioonil võimalust raamatukogus kauem õppida.

Peale teeninduse ja õppimist soodustava keskkonna pakub üliõpilasesindus raamatukogu fuajees tudengitele ka kerget kehakinnitust ja vaimuvirgutust.

ÕNNITLEME

65

Siiri Mesikepp, nefroloogia assistent – 10. jaanuar

55

Aleksander Sipria, erakorralise meditsiini vanemassistent – 5. jaanuar

50

Tatjana Babanskaja, õppekorralduse peaspetsialist – 11. jaanuar

Karmen Lust, füüsikalise keemia teadur – 5. jaanuar
Vilve Seiler, referent – 10. jaanuar

45

Marju Hein, hematoloogia assistent – 5. jaanuar

30

Britta Vassiljeva, sekretär-raamatupidaja – 11. jaaunar
Viljar Veebel, rahvusvaheliste suhete lektor – 7. jaanuar

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000
Trükk: Greif OÜ

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Meelis Burget
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetaja Mai Kukumägi
Keeletoimetaja Marika Kullamaa

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
http://www.ajaleht.ut.ee
Postiaadress: Ülikooli 18, Tartu 50090

Armsad Tartu Ülikooli õppijad, õpetajad ja õppekorraldajad!

Ehkki kokkuvõtete tegemine on enamasti kombeks jätta vana aasta sisse ja uuel aastal vaadatakse ootusrikkalt ettepoole, tahan teid tänada just möödunud aastal saavutatud tulemuste eest.

2006. aasta oli meie kõigi jaoks tulvil töid ega olnud mitte alati kerge. Uue õppeosakonna juhatajana uue õppeosakonnaga alustades ei kujutanud ma isegi ette, kui suur, lai ja mitmetahuline on õppetegevus Tartu Ülikoolis tegelikult.

Eelmine aasta oli just õppetöö seisukohalt mitmeski mõttes keeruline, viisime sisse uuendusi, lahendasime probleeme, millest mõne lahendamine jääb sellessegi aastasse. Vaatamata raskete-le hetkedele tõden ma uue, 2007. aasta alguses, et oleme kõik koos ära teinud suure töö ja saavutanud edu. Öeldakse küll, et töö kiidab tegijat, ent tänapäeva kriitilises ja probleemideküllases tempos võib see kiitus kiidetavale endalegi kuulmata jääda.

Õppeosakonna juhatajana, kolleegina, ülikooli töötajana ei tahaks mina teid kiita, vaid tänada koostöö ja kannatlikkuse eest, pealehakkamise ja pingetaluvuse, sõbralikkuse ja sitkuse eest. Suur tänu kõigile!

Head õppimist, õpetamist ja õppekorraldamist uuel aastal!

Siret Rutiku
õppeosakonna juhataja

Lastetuba Nimmik-Nummik ootab taas tudengite lapsi!

Olga Einasto
raamatukogu teenindusosakonna juhataja

8. jaanuaril avatakse raamatukogus taas lastetuba Nimmik-Nummik.

Lastetuba asub raamatukogu 2. korrusel ruumis 207 ja on avatud 8.–11. jaanuarini kell 17–20, 14. jaanuaril kell 12–16 ja 15.–18. jaanuarini kell 16–20.

Laste soovitav vanus on 2 kuni 7 aastat. Lastetoa teenus on tasuta.

Nimmik-Nummikus pakutakse tudengite lastele nautida seda, mis on väikesele inimesele väga vajalik – liikumist ja loovust. Siin saavad pisipõnnid ronida, autoga sõita, liugu lasta, kodu- jm rollimänge mängida. Mugavate laudade taga saab kokku panna puslesid, joonistada, lugeda ja muinasjutte kuulata. Mängimiseks on lastetuppa toodud arendavaid ja lõbusaid mänguasju ning raamatuid.

Seekord on projekti aidanud finantseerida ka rahvusvaheline naisorganisatsioon SOROPTIMIST INTERNATIONAL (SI) ning lubanud edaspidigi raamatukogu head algatust toetada.

Niikaua kui vanemad õpivad lugemissaalides ja laenutavad raamatuid, hoolitsevad nende laste eest raamatukogu töötajad ja korp! Amicitia, korp! Filiae Patriae ja korp! Indla liikmed.

Tudengite palvel pakume lastetoa teenust esmakordselt ka pühapäeval.

FREGE LOENGUD

13.–15. veebruarini toimuvad TÜs esmakordselt Gottlob Frege (1848–1925) loengud teoreetilises filosoofias.

Loengut peab filosoof, Rahvusvahelise Bolzano Ühingu president, Göttingeni TA täisliige, Hamburgi Ülikooli prof Wolfgang Künne.

Osaleda soovijatel registreerida enne 15. jaanuari aadressil cohnitz@ut.ee.

Lisainfo: http://daniel. cohnitz.de/index.php?frege

Loengud on inglise keeles.

ADOBE ACROBAT PROFESSIONAL SOODUSLITSENTSID

2006. aasta lõpus sai Tartu Ülikool Adobelt eriti soodsa pakkumise Acrobat Professionali litsentsidele hinnaga 780.- kr/tk. Hind sisaldab Acrobat Pro 8.0 litsentsi ühele arvutile ning versiooniuuenduse kindlustuse 12 kuuks.

Soodushind on *ca* kolm korda odavam Arcobat Pro tavalisest EDU-hinnast.

Acrobat Pro litsentside tellimiseks täita sisekäibearve vorm, mille leiab ülikooli siseveebist: Dokumendihaldus -> Dokumendivormid -> 06. Infotehnoloogia valdkonna dokumendivormid.

Täita tuleks vorm nr 03 Acrobat Pro sooduslitsentside sisekäibearve ning saata finantsallika käsutaja poolt allkirjastatud tellimus sisepostiga IT-osakonda Riina Reinumägi nimele hiljemalt **30. jaanuariks.**

Lisainfo: Riina Reinumägi, IT-osakond, www.ut.ee/it.

IT-KOOLITUS ÜLIKOOLI TÖÖTAJATELE

Statistiline andmeanalüüs programmiga STATISTICA

N, 25. ja R, 26. jaanuaril, N, 1. ja R, 2. veebruaril kl 10.15–13 bioloogia-geograafiateaduskonna arvutiklassis Vanemuise 46-134.

Kursuse maht 12 tundi, lektor geograafia instituudi vanemteadur (biol-knd) Krista Lõhmus. Programm: www.ut.ee/42431.

Kursuse maksumus ülikooli sisekäibega: 980 kr.

Registreerumine ja täiendav info: IT osakond, Riina Reinumägi, tel 737 5442, riina.reinumägi@ut.ee.

IN MEMORIAM

Dotsent Herbert Sepp

8. märts 1929 – 11. dets 2006

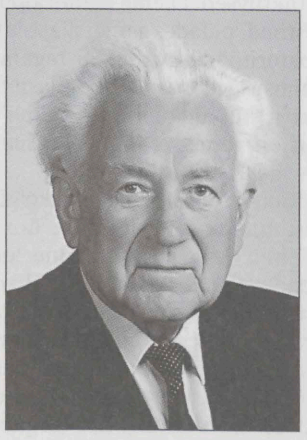

Lõppenud aasta 11. detsembril lahkus kauaaegne õigusteaduskonna õppejõud dots Herbert Sepp.

Tartu Ülikooli lõpetas ta 1959. aastal. Olles eelnevalt pikka aega töötanud kohtunikuna (1958–1977), asus ta 1977. aastal tööle õigusteaduskonnas. Kandidaadikraadi oli Sepp kaitsnud 1974, dotsendiks sai 1979.

Herbert Sepp õpetas tsiviilõigust, tema peamised uurimisvaldkonnad olid elamuõigus, kindlustusõigus ja deliktiõigus. Ta jätkas loengute pidamist ja kirjalike tööde juhendamist ka pärast pensionile siirdumist 1996 kuni 2002. aastani.

Herbert Sepp oli äärmiselt tagasihoidlik, sõbralik ja taktitundeline kolleeg, samas ka nõudlik ja armastatud õppejõud.

Uurimistöös oli ta põhjalik, oma teaduspublikatsioonides oskas siduda teooria praktiliste lahendustega.

Sepp osales aktiivselt uue tsiviilseadusandluse loomisel Eestis, tema ekspertarvamused ja nõuanded olid hästi läbi mõeldud ja põhjendatud. Pärast pensionile jäämist töötas ta veel Riigikohtus nõunikuna.

Jääme mäletama Herbert Seppa väärika ja toreda inimesena, paljude Eesti juristide õpetajana.

Kolleegid õigusteaduskonnast

PENSIONÄRIDE ÜHINGUS VITAE

10. jaanuaril kell 15 algab füüsikahoone aud 156 kohtumine näitleja Hannes Kaljujärvega.

KAITSMISED

10. jaanuaril kaitsevad Biomeedikumis Ravila 19-1038 biomeditsiini eriala magistritöid:

• kl 14 **Ain Reimets** «CCK2 retseptori geneetiline väljalülitamine kutsub emastel hiirtel esile GABAergilise süsteemi aktiivsuse muutused ajus» («Genetic deletion of CCK2 receptors induces changes in brain GABA-related neuron circuits in female mice»). Juhendajad prof Eero Vasar ja assistent Alar Veraksitš. Oponent dots Ursel Soomets;

• kl 15 **Tiina Rikk** «Seerumkaaliumdeprivatsiooniga väikeaju granulaarrakkude kultuuris indutseeritud neuronaalne surm on seotud autofaagia ja katepsiin L aktiivsuse tõusuga» («Up-regulation of lysosomal cathepsin L and autophagy during neuronal death induced by reduced serum and potassium»). Juhendajad prof Aleksander Žarkovski ja vanemteadur Allen Kaasik. Oponent vanemteadur Kai Kisand.

15. jaanuaril kl 15 kaitseb **Tiia Reimand** Biomeedikumis Ravila 19-1038 doktoritööd «Down syndrome in Estonia» («Downi sündroom Eestis»). Juhendajad Mari Sitska, emeriitprof Tiina Talvik ja dots Katrin Õunap. Oponent prof Helena Kääriäinen (Turu Ülikool).

15. jaanuaril kl 14.15 kaitseb **Priit Jõers** molekulaar- ja rakubioloogia instituudis Riia 23-217 doktoritööd «Studies of the mitochondrial helicase Hmi1p in Candida albicans and Saccharomyces cerevisiae» («Mitokondriaalse helikaasi Hmi1p uuringud pärmides Candida albicans ja Saccharomyces cerevisiae»). Juhendaja prof Juhan Sedman. Oponent dots Lubomir Tomaska, PhD (Comeniuse Ülikool, Bratislava, Slovakkia).

22. jaanuaril kl 12.15 kaitseb **Kaia Laidra** psühholoogia osakonnas Tiigi 78-127 doktoritööd «Adolescent personality: Development, interrater agreement, and relation to academic achievement » («Teismeliste isiksus: areng, hindajatevaheline üksmeel ja seosed akadeemilise edukusega»). Juhendaja prof Jüri Allik, PhD. Oponent prof Marcel van Aken, PhD (Utrechti Ülikool, Holland).

TARTU ÜLIKOOL

võtab õppeosakonda tööle

doktoriõppe peaspetsialisti,

kelle ülesanne on Tartu Ülikooli doktoriõppe koordineerimine, arendamine ja järelevalve, sh kaitsmisega seotud info vahendamine, probleemide analüüs ja lahendamine ning doktorantide nõustamissüsteemi haldamine ja arendamine.

Eeldused:
- doktorikraad või sellele vastav haridustase,
- väga hea analüüsi- ja algatusvõime,
- hea arvutikasutusoskus,
- väga hea koostöö- ning suhtlemisoskus,
- hea võõrkeelteoskus,
- täpsus ja korrektsus toimingutes.

Konkursist osavõtuks esitada palgasooviga avaldus rektori nimele ja elulookirjeldus hiljemalt **15. jaanuaril** e-postiga või paberil TÜ personaliosakonda (personal@ut.ee, ruum 305, Jakobi 4, Tartu 51014).

Täpsem info: Siret Rutiku, tel 737 6390.

Tartu Ülikooli Raamatukogu

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT 12. jaanuar 2007

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 2 (2284) www.ajaleht.ut.ee

Uus rektor selgub 18. jaanuaril

Varje Sootak

Neljapäeval, 18. jaanuaril kell 12 algab aulas uue rektori valimine.

Rektoriks kandideerivad Riigikogu aseesimees, astrofüüsika professor Ene Ergma, rakendusgeoloogia professor Volli Kalm ja õppeprorektor, eesti keele (võõrkeelena) professor Birute Klaas.

Professor Ene Ergma kandidatuuri esitasid füüsika-keemia- ja bioloogia-geograafiateaduskond, tehnoloogiainstituut ning 30 ülikooli korralist professorit ühiselt.

Professor Volli Kalmu kandidatuuri esitasid õigus- ja arstiteaduskond, professor Birute Klaasi kandidatuuri filosoofiateaduskond.

Rektori valib 295-liikmeline valimiskogu, kuhu kuuluvad TÜ nõukogu liikmed, teaduskondade nõukogude liikmed ja korralised professorid. Valituks osutub kandidaat, kelle poolt hääletab vähemalt 148 valimiskogu liiget.

Valimiskomisjon teeb vabariigi valitsusele ettepaneku nimetada uus rektor ametisse alates 29. jaanuarist.

Rektori inauguratsioonitseremoonia algab samal päeval kell 12. Ülekannet on võimalik jälgida veebiaadressil video.ut.ee.

Eile toimus aulas kandidaatide väitlus, millest saab lugeda alates täna lõunast UT veebist.

Tänases UTs oli kõigil kandidaatidel võimalik oma mõtteid väljendada. Rektorikandidaatide järjestus sõltus materjalide mahust.

REKTORIKANDIDAADID

Volli Kalm: Inimesed on tähtsad!

Hea Tartu Ülikooli pere!

Inimesed on need, kes realiseerivad ülikooli missiooni teadmiste ja rahvuskultuuri loojana, intelligentsi kasvataja ning ühiskonna edendajana. Seetõttu pöördun ma täna, rektorivalimiste eelõhtul just teie, Tartu Ülikooli töötajate ja üliõpilaste poole, sest just teie olete need, kellest sõltub ülikooli areng ja tubli edenemine tulevikus. Ülikooli arengukavad, ühiskonna ootused, rektorikandidaatide nägemused on täidetavad vaid tingimusel, et neist kujuneb ühine, lõpuni mõistetud ja aktsepteeritud arusaam kogu ülikoolipere jaoks.

Olen rõhutanud, et ülikooli fragmenteerunud ja kohati võõrandunud siseõhustik peab asenduma dialoogi, vastastikuse austuse ja eri seisukohtade respekteerimisega. Pean oluliseks, et seejuures domineeriks akadeemilise kogukonna väärtushoiakud, mille ignoreerimine, suunamine, rääkimata manipuleerimisest ametnikkonna poolt, peab olema välistatud.

Lisaks soodsale ning arengut võimaldavale keskkonnale vajavad inimesed ka väärikat ja tööpanusele vastavat tasu. Pean tähtsaks, et plaanipäraste kinnisvara ja infrastruktuuri investeeringute kõrvale lisanduksid investeeringud meie kõige strateegilisemasse ressurssi – inimestesse. Kõigi töötajate panus ülikooli arengusse peab olema väärtustatud, sõltumata nende vanusest, ametist või kohast, kus nad töötavad. Seisan kindlalt selle eest, et ülikooli arengu ja toimuvate muutuste käigus ei läheks kaduma akadeemiliste üksuste identiteet, vaid nad tunnetaksid, et ülikool toetab nende arengut. Struktuurireformiga planeeritu saab realiseeruda vaid tingimustel, et see on akadeemilisele kogukonnale mõistetav ja heakskiidetud.

VOLLI KALM
(sünd 10. veebruaril 1953)

- **Lõpetanud TÜ geoloogia eriala 1976**
- **1980–1984 Eesti TA Geoloogia Instituudi aspirant, geoloogiakandidaat**
- **1988–1989 Alberta Ülikooli järeldoktorant**
- **1988–1992 TÜ bioloogia-geograafiateaduskonna lektor ja dotsent**
- **1992. aastast professor**
- **1992–1995 geoloogia instituudi juhataja**
- **1995–1998 dekaan**
- **1998–2003 õppeprorektor**
- **Teaduskompetentsi nõukogu liige**
- **Soome TA geoteaduste ekspert**
- **EUA ECTSi koordinaator, ELi kõrgharidusprojektide ekspert**
- **2004–2006 Eesti kõrghariduse hindamise nõukogu esimees**
- **Valgetähe IV klassi teenetemärk (2005)**

Pean oluliseks, et ülikool oleks valiv üliõpilaste vastuvõtul. Aga kui üliõpilased on kord vastu võetud ja saavad siin hakkama, on ülikooli kohus neid toetada, luua arengut võimaldavad õpi- ja olmetingimused ning seista üliõpilaste huvide eest ka väljaspool ülikooli. Tahan seista selle eest, et üliõpilastele laieneks tervisekindlustus ka akadeemilisel puhkusel viibimise ajal. Samuti selle eest, et 6000-krooniselt stipendiumilt rasedus- ja lapsehoolduspuhkusele minevad doktorandid ei saaks «karistatud» miinimumtasemel emapalgaga, sest neil puudub sissetulek palgana. Riiklik õppetoetuste süsteem vajab reformimist ja õpingutele pühendunute toetus tuleb ülikoolide ja riigi koostöös kasvatada tasemeni, kus see võimaldaks äraelamist ega oleks alandavalt väike selle saajale.

Õppetöös on minu eesmärk maksimaalselt keskenduda lõpptulemusele – lõpetajate kõrgele tasemele. Selle eesmärgi nimel on vaja kaotada mittevajalikud bürokraatlikud kitsendused õppimise, erialavahetuse, välisõpingute ja muu enesearenduse teelt. Pidades tähtsaimaks lõpetajate haritust ja kõrget erialast taset, on akadeemilise puhkuse või lisa-aasta õpingute tasuliseks muutmine vaid takistus selle saavutamisel.

Üliõpilaste elu ja areng toimub ka väljaspool auditooriume ning sedagi tahan toetada. Leian, et ülikool peab oluliselt panustama selle õhkkonna ja võimaluste loomisse, mis toob üliõpilasi Tartusse. Üliõpilasmaja laiendamise eskiisprojekt seisab juba aastaid – see ei vaja lisauuringuid ega töörühmade loomist, vaid konkreetseid rakendusotsuseid ja projekteerimise alustamist.

Hea ülikoolipere! Paljud akadeemilised põlvkonnad on ligi nelja sajandi jooksul kujundanud ülikooli akadeemilise kultuuri, väärtushinnangud ja traditsioonid. Ajalugu iseenesest ei garanteeri meie tugevust tulevikus, kuid ta annab suure konkurentsieelise ja lisab kohustuse toimida viisil, mis osutuks ülikooli ajaloo väärikaks osaks tulevikus.

Rektoriks valituna tahan lähtuda just neist põhimõtetest ja väärtushinnagutest.

Edusoovidega Volli Kalm

Mis on ülikooli jaoks tähtis?

Volli Kalm

1. Ülikooli tulevik on rahvusvaheliselt tunnustatud teadusülikool.

Ülikooli akadeemiline põhieesmärk on areneda rahvusvaheliselt konkurentsivõimeliseks ja tunnustatud teadusülikooliks, mis on ühtlasi eelduseks rahvusülikooli rolli täitmisel. Kõrgetasemeline teadus- ja õppetöö baseerub motiveeritud akadeemilisel kogukonnal, kes toimib vabas akadeemilises ja üksteise tööd väärtustavas õhkkonnas eesmärgipärase finantseerimise ning *universitas*'ele omase mitmekülgse rahvusvahelise koostöö tingimustes.

2. Ülikooli suurim vara on siin töötavad ja õppivad inimesed.

Ülikool hindab ja väärtustab oma sotsiaalset kapitali – siin töötavaid ja õppivaid inimesi ning oma ühiskondlikku mainet. Rektorina seisan kindlalt selle eest, et ülikoolis kujuneks õhkkond, milles peetakse au sees akadeemilisi väärtusi ja nõudlikkust, hinnatakse erinevaid akadeemilisi stiile, väärtustatakse seisukohtade mitmekesisust. Soovin, et iga töötaja ja üliõpilane võiks tunda, et ülikool toetab tema arengut ja erialast identiteeti ning et ühiskonnas kinnistuks ülikooli kui innovatiivse, avatud, sõbraliku ja usaldusväärse partneri kuvand.

3. Ülikoolist teeb ülikooli akadeemiline kogukond.

Ülikooli strateegiliste eesmärkide saavutamise põhivastutus lasub akadeemilisel kogukonnal. Leian, et tugistruktuuride esmane ülesanne on toetada, nõustada ja konsulteerida akadeemilist kogukonda. Tahan vähendada tugistruktuuride reegleid kehtestavat funktsiooni ning suurendada nende vastutust otsuste langetamiseks vajaliku informatsiooni kogumisel, analüüsimisel ja vahendamisel.

4. Ülikool valib üliõpilasi ja hoolib üliõpilastest.

Pean oluliseks, et ülikool võtaks vastu parimaid üliõpilaskandidaate, kes on oma tulemuslikkust tõestanud riigieksamitel, sisseastumistestiga, TÜ teaduskoolis, TLÜ õpilasakadeemias, TTÜ eelõppes või HTMi aineolümpiaadidel. Ülikool loob üliõpilastele arengut võimaldavad õpi- ja olmetingimused, vähendab õpingutele juurdepääsu piiranguid ja erialavahetuse kitsendusi ning seisab üliõpilaste olmeliste, tervislike ja materiaalsete huvide eest suhetes ülikoolivälise institutsioonidega.

5. Koostöö ja allikate tundmine on võti ülikooli strateegiliste eesmärkide saavutamise vahendite juurde.

Valituna rektoriks tunnetaksin oma vastutust rahaliste vahendite hankimisel, et saavutada ülikooli strateegilised eesmärgid. Leian, et rektoraadi ja nõukogu ülesanne on tagada teadus- ja arendustegevusele (ELi tõukefondid, HTMi siht- ja baasfinantseerimine, EAS, ETF jt) ning haridusele suunatud rahaliste vahendite hankimise (tulemusleping HTM-ga) strateegiline juhtimine, koordineerides seda ühiste huvide osas tähtsamate partneritega. Tahan suurendada ülikooli tugistruktuuride efektiivsust nende institutsioonidega suhtlemisel ja koostööl.

6. Õppetöö kvaliteedi parandamine on ülikooli konkurentsivõime küsimus.

Õppetöö kvaliteet põhineb töös osalejate motiveeritusel, õppetöö suuremal väärtustamisel ja rahastamisel. Soovin toetada õppejõudude professionaalset arengut, luues motivatsioonisüsteemi ja võimalused õpetamisalaseks enesetäiendamiseks. Õppetöö kvaliteedi parandamise üheks põhiküsimuseks pean ekspertide ja sotsiaalsete partnerite kvaliteedihinnangute arvestamist õppekavaarenduses, mis annab baasi õpitulemustele orienteeritud õppekavade loomiseks ning väldib ainepunkti sisu devalveerumist. Pean vajalikuks suurendada nii Eesti-siseste kui ka rahvusvaheliste ühisõppekavade osa, laiendada doktorikoolide rahvusvahelist koostööd ja doktorikoolide võrgu erialalist katvust.

TÄNA

Ülikooli teaduse lisaleht – 4 lk
Rektorikandidaadid
Volli Kalm
LK 1
Ene Ergma
LK 2
Birute Klaas
LK 3
Emeriitdotsentide nimetamise kord
LK 4

UUDISED

Avati Tallinna esinduse uued ruumid

10. jaanuaril avati Tallinna esinduse uued ruumid ning tutvustati ülikooli 375. aastapäeva tähistamist.

Tallinna esinduse uued ruumid asuvad Teatri väljak 3. Neid hakkavad kasutama rektoraat, õigusteaduskonna õigusinstituut, majandusteaduskond ja avatud ülikooli keskus.

Avatud ülikooli keskuse juhataja Aune Valgu sõnul on esinduse üks ülesandeid TÜ täienduskoolituse parem esindatus Tallinnas, mille peaks tagama ka nii uued ruumid kui seal tööle hakkavad uued inimesed.

TÜ juubeli korraldustoimkonna esimehe Riho Illaku sõnul toimub osa juubeliüritusi ka Tallinnas, mistõttu on tal hea meel, et 375. aastapäeva sündmusi kohe ka Tallinnas tutvustada sai.

Juubelist kirjutab Riho Illak pikemalt järgmises UTs.

Usuteaduse konverents

Eilsest pühapäevani kestab SA Domus Dorpatensise ruumides rahvusvaheline konverents «Ecumenical Theological Education – Pedagogical Perspectives and Practical Experiences».

Konverentsil esinevad usuteaduskonna dekaan prof Riho Altnurme, prof Anne Kull, dots Pille Valk, lektor Einike Pilli jt.

Osalejaid on Norrast, Soomest, Lätist, Venemaalt ja Eestist. Töökeel on inglise keel.

ONLINE-KÜSITLUS

Kes võiks saada rektoriks?

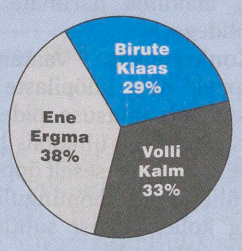

Vastajaid: 939
Uus küsimus:
Mis soost
võiks olla rektor?
Vasta: www.ajaleht.ut.ee

REKTORIKANDIDAADID

Põhimõtted, millest lähtuksin rektorina

Ene Ergma

Kõige üldisemast

Rektorina püüaksin igati otsida partnereid nende küsimuste lahendamiseks, mis on ülikoolide jaoks ühised, sest need seisavad meie riigi kui terviku ees. Selles mõttes on mu meelest ülikooli loomulikeks partneriteks ka valitsus ja Riigikogu. Ma ei otsiks ega looks kolleegidest teistes ülikoolides vastase kuju. Muidugi on ja jääb konkurentsielement, kuid eks ole just Tartu Ülikool juba ammu korduvalt deklareerinud, et meie teaduse ja kõrghariduse seisukohast on konkurentsi (ja ka koostöö) ruumiks Euroopa ja siit kaugemadki maad. Mõistlik konkurents hoiab virge.

Konkreetselt. Ülikooli kuvandist – enam ratsionaalsust, vähem poliitikast ülevõetud loosungeid. Olla ratsionaalne tähendaks mulle kui rektorile esmajoones teadmist, et Eesti riik on võtnud äsja vastu Eesti kõrgharidusstrateegia aastaiks 2006–2015 ning Riigikogu on kohe kinnitamas ka Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegiat «Teadmistepõhine Eesti 2007–2013». Mida ma selle teadmisega peale hakkaks? Vastaksin – selle ignoreerimine oleks suurimaks strateegiliseks veaks, sest neisse sissekirjutatud ressurss määrab Eesti kõrghariduse raskuskeskme põlvkonnaks või kauemakski. Enamik sellest ressursist jaotub avaliku konkursi korras, mille reegleid ei kirjuta meie oma mätta otsast. Ka hindajaid ei vali meie. Selle kõigega arvestamist kutsungi ratsionaalsuseks. Ei tohi lasta taas tekkida olukorral, kus Tartu Ülikool, kuhu on koondunud kaugelt üle poole objektiivselt mõõdetud teaduslikust potentsiaalist Eestis, suudab ammutada vaid veerandiku teadusele suunatud infrastruktuursest ressursist – nagu see juhtus äsja tõukefondidest teaduse infrastruktuurile antud vahendite jaotamise katsefaasis.

Õppetöö: üliõpilane ja õppejõud

Õppetööst rääkimiseks tuleb seda tunda seestpoolt. Ligi viisteist aastat pidevat tööd professorina, osakonnajuhatajana, kogemus TÜ nõukogu ja selle komisjonide liikmena annab mulle veendumuse, et olen suuteline hindama ülikoolielu sellest kandist rohujuure tasemelt.

Meie ülesanne on tagada, et TÜs saadud ettevalmistus erialatööks ja teadustegevuseks oleks mitte üksnes parim Eestis, vaid võrdväärne mistahes teises Põhjamaade ülikoolis saaduga ning meie tippaladel konkureeriks edukalt maailma parimate ülikoolidega.

Konkreetselt. Vaatamata e-õppele ning üliõpilaste iseseisva töö tähtsuse pidevale kasvule, sõltub ülikoolis hariduse kvaliteet otseselt õppejõu ja üliõpilaste loomingulisest ning kollegiaalsest suhtlemisest, sellest, kui palju aega ja teadmisi on õppejõududel võimalik oma üliõpilastega jagada ning milliseid töötingimusi (laboreid, raamatukogu, õpperuume, kabinette) ülikool selleks tagab. Praegu on paljudes osakondades õppejõudude ja üliõpilaste suhe selline, mis ei võimalda teadusülikoolides tavapärast individualiseeritud ja nõudlikku akadeemilist suhtlust. On puudu nii suurtest kaasaegse tehnilise sisustusega auditooriumidest kui ka rühmatööks vajalikest seminariruumidest. TÜ raamatukogu on vaatamata selle töötajate jõupingutustele nii teadus- kui õpperaamatukoguna rahvusvahelises võrdluses vaene.

Õppejõudude ülekoormust suurendab kasvav paine lisateenistuse leidmiseks nii tasuliste üliõpilaste arvu suurendamise kui ka ülikooliväliste projektide kaudu. Võrreldes hoogsalt kasvavate palkade ja veel hoogsamate ootustega riigi finantseeritavates asutustes, pole riiklikud koolitustellimused avalik-õiguslikele ülikoolidele võimelised tagama isegi minimaalset palgakasvu, rääkimata 15%-lisest tõusust.

Et tagada õppe- ja teadustöö edenemine, peavad töötingimuste ja materiaalse kindlustatuse mured olema ka rektori murede seas esikohal. Nende lahendamine sõltub ühelt poolt otseselt sellest, kuivõrd rektor koostöös teiste avalik-õiguslike ülikoolide juhtidega suudab suunata riigi kõrghariduspoliitikat. Teisalt on paremate tingimuste tagamiseks vaja läbi vaadata ülikooli oma vahendite kasutamise prioriteedid.

Ülikool saab üliõpilasi aidata, ka neid, kes õppetöö kõrval tööl käivad, et üldse eluga edasi minna. Selleks on erinevaid õppevorme, areneb veebipõhine õpe, e-õpe jne. Samas säilitab ja arendab ülikool oma õppetöö kvaliteeti – eriti rahvusvahelisel tasandil, et tuua siia rohkem üliõpilasi mujalt maailmast ning igaüks neist saab kindlalt väita: siin on kvaliteetse õppetööga ülikool ning siit saab tugeva hariduse.

Ülikool ei tohi takistada üliõpilaste soovi õppida nominaalaja vältel rohkem, kui ette nähtud. Mõttetu ja üliõpilasvaenulik on keeld mitte lubada sooritada eksameid ja arvestusi akadeemilise puhkuse ajal.

ENE ERGMA
(sünd 29. veebruaril 1944)

- **1962–1964 TÜ füüsikaüliõpilane**
- **1964–1969 Moskva RÜ, astronoomia *cum laude***
- **1972 füüsika-matemaatikakandidaadi kraad**
- **1984 füüsika-matemaatikadoktori kraad**
- **1972–1974 ENSV TA Füüsika ja Astronoomia Instituudi nooremteadur**
- **1974–1988 NSVL TA Astronoomia Instituut, nooremteadurist juhtivteadurini**
- **1988. aastast TÜ professor**
- **1992–1996 teoreetilise füüsika instituudi juhataja**
- **1992–1998 füüsikaosakonna juhataja**
- **1999–2004 TA asepresident**
- **2003–2006 Riigikogu esimees, 2006 – aseesimees**
- **Eesti TA akadeemik 1997**
- **Valgetähe IV klassi teenetemärk 2001**
- **Eesti Vabariigi teaduspreemia täppisteaduses 2002**

Igati tuleb soodustada, ja seda eriti bakalaureuseõppe tasemel, eestikeelse õppekirjanduse loomist nii paberil kui ka elektroonselt.

Rektoriks saades loon töörühma tudengite maja kontseptsiooni läbitöötamiseks ja ehitamisvõimaluste hindamiseks, samuti ülikoolis sportimistingimuste parandamiseks. Olulisena näen vilistlaste kaasamist nende küsimuste lahendamisse.

Struktuurireformid

Võtan eelduseks, et valdkonnad, instituutide tugevamaks muutmine ning suure teaduskonna loomine, on kavandatud parimate soovidega. Ülikooli nõukogu on öelnud «A». Milles saab seisnema «B»?.

Konkreetselt. Mulle paistab, et nn suure teaduskonna kui reformi elemendi mõte on senini olemuslikult avamata. Tean, et sama seisukohta jagavad paljud, kellega olen vestelnud. Usun, et võti peitub (peab peituma!) olulisel määral ülikooli sellesuunalise põhiõppe ja osalt ka magistriõppe korraldamises. Interdistsiplinaarse alge avardamises. Kui selles midagi ei muutu, siis on kõrvaltvaatajal raske näha reformi selle komponendi ratsionaalset iva. Kui me aga üheskoos leiame, et muudatused on otstarbekad – annavad nii parema edasiõppimise kui ka vahetu tööturu seisukohast konkurentsivõimelisema hariduse, siis peab kavandatava elluviimiseks järgnema ulatuslik eeltöö. Põrmugi ei usu ma nendesse reformidesse, mille tulemiks oleksid uued ja uued loenguvoorud, kus auditooriumeisse surutakse üliõpilasi kui silke pütti, kus kaob ülepea seegi senine vähene inimlik kontakt õppejõu ja üliõpilase vahel.

Äsja lugesime, et Eesti kooliõpilaste suhtumine kooli on kahetsusväärselt vaat et kõige negatiivsem terves Euroopas. Midagi sellest haaravad nad tahes-tahtmata kaasa ülikooli. Kui meie kavandatavad struktuurireformid ei mõtle selle üle, oleme tõepoolest «müümas õppeteenust». See ainult ei riiva kõrva, vaid tekitab küsimuse õigsusest olla kutsutud avalik-õiguslikuks institutsiooniks.

Teadusest

Meie põhiseadusesse on kirjutatud: «Teadus ja kunst... on vabad». Olles aastaid juhatanud Eesti Teadusfondi tööd ning Euroopa Descartes'i preemiate komiteed, õppisin ise palju. Esmajoones seda, et olgu vabadusega nagu on – teadused on võrdsed ja suveräänsed. Arrogantne kalambuur, mille kohaselt teadustegevus jaguneb füüsikaks ning margikorjamiseks, võib ühekordsel kasutamisel kõlada naljana. Kuid kui keegi «hiilgab» sellega korduvalt, on see signaaliks, et seda inimest ei laseks ma teaduse arengu kavandamisele ligi ülikoolis ega ka Eestis. «Füüsika» on siinkohal arusaadavalt vaid metafoor. Rahvusteaduse esiplaanile seadjatele ütlen avameelselt, et minu jaoks on emakeel ja kodumaa ajalugu tähtsad, kuid kõrvuti nendega pean rahvusteadusteks ka eesti geoloogiat, botaanikat, teadmisi meie elanike haiguste põhjustest ning uurimistööl põhinevaid prognoose energeetilise julgeoleku tagamiseks. Sest ka neid ei tee keegi meie eest ära. Ma ei usalda ka propagandiste, kes rõhutavad vahet fundamentaal- ja «kasulike» uuringute vahel – tavaliselt ei tea nad ei sellest ega teisest midagi.

Usun, et oluline peitub mujal. Ülikooliteadus on tervik ja just see terviklikkus on *universitas*'e printsiipi kandvaks alustalaks. Ja kuigi inter- ning transdistsiplinaarsus ei ole eesmärk omaette, on pigem selle ulatus, mitte ülikoolis viljeldavate monokultuursete «erialateaduste» loetelu pikkus mõõduks, et ülikool on õigel teel.

Nüüd, kus ka Euroopa Liit (mitte unustada – seega ka meie ise!) on oma raamprogrammis teinud põhimõttelise pöörde, eraldades miljardeid eurosid «kõigile vabadele teadustele» alates *humaniora*'st ja lõpetades abstraktsemaga abstraktsest, puhta matemaatikaga, näeme läbimurret mõtlemisviisis, mida ülalpool kutsusin teaduste võrdsuseks ja suveräänsuseks. Lõviosa vabast teadusest finantseeritakse rohujuure tasandilt lähtuvalt, hinnates mõtte uudsust ja taotleja kvaliteeti. Siit tuleneb vaid üks järeldus – ülikool peab panustama ajudesse. Ja mitte nii, et kogu vaba ressurss läheks ajude importimisele, lootuses, et küll vanad olijad kannatavad edaspidigi ära.

Kuid ma petaks samavõrra ennast kui ka valijaid, kui lubaks viia ülikooli viie kõige rikkama (loe: kõrgeimate palkadega) ülikooli hulka Euroopas. Mida ma aga saan lubada, on kasutada oma poliitikuperioodil õpitut selleks, et hoida küsimust teadlaskoha maksumusest nagu ka õppekoha hinnast, ühiskonnas nähtaval kohal. Toetun esmajoones Riigikogu kinnitatud raamdokumentidele, mis peavad saama sisendiks riigieelarvete kujundamisel – see on keskse tähtsusega mitte kitsalt ülikoolile, vaid pidades silmas kogu Eesti arengut.

Konkreetselt. Jutt tugevatest instituutidest jääb õõnsaks, kui me ei reformi *overhead*'i poliitikat suunas, mis stimuleerib seda, millest toitub teadus – rohujuurelt tulenevast algatusvõimest. Teadusasutuste registrisse kantavate instituutide osas peab toimuma otsene arvestus selles, milline on nende konkreetne osa ülikoolile eraldatavas teaduse baasfinantseerimises. Siiski taotleksin rektorina, et mingi osa sellest jääb tsentraliseerituks. Teaduse baasfinantseerimine on seaduses määratletud mõiste. Osa selle eesmärkidest on väga üldise sõnastusega ja kasutatavad ülikooli kui terviku tasemel paindlikumalt. Kus saab olema kokkulepe piir – seda saab otsustada teadmistepõhiselt – sealjuures ka arvude keeles, mille sisendiks on kõigile vastuvõetav funktsioonide (kulude) jaotamine.

Valdkondlike arengukavade väljatöötamise ajal ei olnud sisendiks veel võtta «Teadmistepõhise Eesti 2007–2013» ja riigi 2007–2013 arengukava arvusid – asugem siis kohe «ratsionaliseerima» oma arengukavasid selleks, et saaksime seal, kus vähegi võimalik, rääkida seadusandja ja täitevvõimuga sama keelt.

Eesti teadus- ja arendustegevuse finantseerimisse saab kinnistuma «instrument» nimega riiklik programm. Ma ei arva, et valdkondlikud arengukavad saavad edukalt edeneda ilma neid võimalusi kasutamata. Ettevalmistava töö koordineerimine olekski valdkondlike prorektorite üks olulisi ülesandeid.

Juba potentsiaalse kattega võimaluste servale või siis ka sellest välja võib jääda hall ala – investeeringud, mille vajadus on ülikoolile selge, kuid millele katte leidmine on selgusest kaugel. Need on paljuski teada. Rektori ülesanne on juhtida protsessi võimalike lahendite identifitseerimiseks.

Ülikooli juhtimisest

Rektorit ja endist kolleegi Jaak Aaviksood tunnen ja pean paljudest tema iseloomujoontest, sh kiirest mõtlemisest ja formuleerimisvõimest ammu lugu. Tunnen vaid põgusalt tema valitud meeskonna liikmeid, sh professoreid Birute Klaasi ja Volli Kalmu, kuid pean lugu ka neist. Kas või põhjusel, et Jaaku tundes olen kindel, et tema valikud oma meeskonna kujundamisel polnud tehtud uisapäisa ja pidid põhinema veendumusel edutatavate võimekuses ja isiklikul usaldusel.

Tunnustan tööd, mida on ülikooli arendamiseks teinud praegune ja eelnevad rektoraadid. Mis sellest, et vahest nii mõndagi oleksin teinud teistmoodi. Ma ei peaks end ilmeksimatuks nagu Püha Isa ega oleks ka «Tarkuse Ookean», nagu postuleerib dalai-laama tiitel. Ammugi ei tunneks ma end ühegi eelneva rektori inkarnatsioonina. Mida avatum ja mitmekülgsem on dialoog ülikooli sees, mida läbitunnetatumad on otsused ja seisukohavõtud, seda vähem põrutaksime oma otsustes naela asemel pöidla pihta.

Konkreetselt. Valdkondliku alge sissetoomine ülikooli toimimisse oli mu meelest õnnestunud samm ja selle institutsionaalne fikseerimine annaks printsiibile vajaliku nähtavuse. Valimisteni jäänud päevade jooksul arutleks ma teaduskondadega skeemi üle, mis toetuks kolmele prorektorile. Kõige vastutusrikkam ja raskem saab olema õppeprorektori ametikoht, kelle hoolde kuuluks bakalaureuse- ja magistriõpe, lisaks õpetajakoolitus. Soovin sinna inimest, kelle erialasele kompetentsusele lisandub tugev annus midagi, mida ma parema sõna puudusel kutsuksin hoolimiseks ja mõistmiseks. Üliõpilasi silmas pidavalt, kuid mitte ainult. Valdkonniti integreeriks ühelt poolt medicina ja realia-naturalia ning teisalt humaniora ja socialia – mõlemat esindaks prorektor, kelle ametiülesandeisse kuuluks teadus- ja arendustegevus ning ka doktoriõpe. Neile, kes vihjet mõistavad: rektoraati saaks mahtuma vaid üks akadeemik (mitte et mõni teine oleks sellekohast soovi avaldanud).

Läbi mõelda tuleb valitsuse struktuur pärast seda, kui instituudid institutsionaliseeruvad. Mulle tundub, et võrdse esindatuse printsiibi järgimine on oluline, kusjuures võrdsuse all ei mõistaks ma mitte sedavõrd peade kokkulugemisest arvutatavat proportsionaalsust, kuivõrd seda, et esindatus oleks võimalikult esinduslik akadeemilise elu erinevaid suundumusi silmas pidavalt. Säilitades töövõime neis funktsioonides, mis valitsuse õlul on.

Vastustes 5. jaanuari UTle puudutasin juhtimise bürokraatliku alge kontrolli alla võtmist. Soovin selgitada meie tublidele ametnikele ülikoolis ja mujal, et ülikooli egoistlikes huvides on kaitsta oma töötajate tööaega, mida nad on kutsutud ja seatud kasutama avaliku hüve loomiseks.

Post scriptum. Mulle on algusest peale olnud endastmõistetav, et juhul kui mind valitakse rektoriks, lahkun ma erakonnast.

Ene Ergma
Tartus 7. jaanuaril 2007
ene.ergma@ut.ee

REKTORIKANDIDAADID

Viis esimest sammu rektorina

Birute Klaas

Minu valimisplatvorm on avaldatud 8. detsembri UTs ning kättesaadav ülikooli koduleheküljel. Seetõttu keskendun siin minu arvates kõige pakilisematele sammudele ülikooli arengus.

1. Struktuurireformi tasakaalukas jätkamine.

Mida see tähendab? Loodus- ja tehnikateaduste instituutide ühinemine LOTEks on eeskujuks ka teistele valdkondadele. Ülikool vajab tugevaid teadus-arendusasutustena toimivaid instituute. Uutes teaduse hindamise ja rahastamise mudelites on oluline terviklike koosluste kriitiline mass. Me ei saa sellest üle ega mööda. Terviklikult toimivates allüksustes kasutatakse ressursse paremini. Tugevad instituudid teevad ise olulised otsused. Struktuurireform peab olema ka samm ülikooli töötajasõbralikumaks muutumisel.

Ohud: reformi formaalne läbiviimine, seni hästi toimivate üksuste lõhkumine ja identiteedi kadu; formaalselt kokkukorjatud üksused ei pruugi hakata koos toimima; ebaõnnestunult loodud üksused võivad seada ohtu ka hästi läbi mõeldud otsustuste ja edukate üksuste toimetuleku.

Ohtude vältimiseks tuleb teha täiendavaid riskide analüüse, kõigepealt aga tagada kõigi asjaomaste aktiivne osalemine reformis.

2. Akadeemilise karjäärimudeli kiirem ellurakendamine.

See tähendab valdkondlikke eripärasid arvestava uute professuuride ja dotsentuuride süsteemi loomist. Rangelt reglementeeritud õppetoolid olid õigustatud varasematel sajanditel, kui muutused toimusid aeglasemalt. Praegune maailm muutub niivõrd kiiresti, et jäik süsteem ei suuda sellega piisavalt kiiresti kohaneda. Struktuuriüksustel on vaja dünaamilisust ja mitmekesist võimekust reageerida muutuvatele oludele. Seepärast võib ja peab üks õppekava omama nii mitut professuuri, kui on vajalik ja võimalik.

See mudel võimaldab ka kõigil ülikooli töötajatel takistusteta panustada isiklikku eneseteostusse ja tõusu karjääriredelil ülikooli ja ühiskonna hüvanguks nii, et seda ei takista olemasolevate struktuuride jäikus. Dotsentuur on oluline aste professuuride kujundamisel.

Ohud: Ülikool võib hakata looma professuure üle oma võimete nii intellektuaalse kui ka finantsressursi mõttes.

Ohtude vältimiseks tuleb välja töötada uuele mudelile vastavad hindamiskriteeriumid mitte ainult professori, vaid ka dotsendi ja teistele akadeemilise redeli astmetele. Professuure saab luua ainult vastavalt akadeemilise maatriksi põhimõtetele.

3. Akadeemilise maatriksi väljatöötamine.

Mida see tähendab? See hindamissüsteem mõõdaks ja väärtustaks võrdväärselt kõiki ülikooli missiooni eesmärke: õppetööd, teadustööd, kunstiloomet, administratiivtööd, tippspetsialistina toimimist (nt arstide ja inseneride puhul), ühiskonna teenimist kõige laiemas mõttes. Arvestada tuleb iga töötaja kogu tegelikku tööd, nii rahvusvahelisi teadusartikleid, monograafiaid, patente, õpikuid, tegevust eriala populariseerimisel ja tööd ühiskonna arendamisel. Tuleb lõpetada primitiivne unifitseerimine!

Ohud: Vähese üldistamisvõime tõttu võidakse jääda kinni oma spetsialiteedi eelarvamustesse, mis takistab kokkulepete saavutamist erinevate suundade tulemuslikkusele ühise võrdlusaluse kehtestamisel. Oht võib olla selleski, et ei suudeta kaasata arvestataval tasemel kõiki asjasse puutuvaid huvigruppe.

Ohtude vältimiseks tuleb olla õiglane! Kellegi huvid ei tohi realiseeruda teiste arvelt. See on võimalik ainult osalusdemokraatia rakendamise kaudu; ei tohi teha mööndusi kvaliteedinõuetes. Akadeemiline maatriks peab olema ka paindlikult rakendatav VÕTA (varasema õppe ja töökogemuse arvestamine) süsteemis.

4. Tugistruktuuride töö tõhusamaks.

Mida on selleks vaja? Vajalik on tugistruktuuride funktsiooni ja tegevuse analüüs ning selle ümberkorraldamine dubleerivate tegevuste vältimiseks. Kõigi ülikooli üksuste eesmärk olgu akadeemiliste põhitegevuste toetamine! Ümberkorraldused peavad alati toimuma tugistruktuuride ja akadeemilise poole tõhusama koostöö huvides.

Ohud: tugistruktuurid võivad oma olemasolu tõestamiseks hakata produtseerima liigset bürokraatiat; nad võivad püüda kehtestada enda toimimisloogikat akadeemilise protsessi ülesena. Akadeemilised struktuurid võivad püüda hägustada nende tegevusi hindavaid kriteeriume ja metoodikaid. See võib viia enesepettuseni eduka toimetuleku hindamisel ja ülikooli ohtliku nõrgenemiseni teadus-, arendus- ja õppetöös.

Ohtude vältimiseks: veel kord osalusdemokraatia rakendamine ülikooli kõikidel tasanditel; muudatuste tegemise aluseks peab olema senisest täpsem tugitegevuste efektiivsuse analüüs.

BIRUTE KLAAS
(sünd 19. märtsil 1957)

- Lõpetanud TÜ eesti filoloogia eriala *cum laude* 1981
- 1988 filoloogiakandidaat
- 1987–1988 TÜ eesti keele kateedri vanemõpetaja
- 1989–1991 praktilise eesti keele kateedri vanemõpetaja
- 1991–1995 Helsingi Ülikooli eesti keele lektor
- 1995–1999 TÜ eesti keele (võõrkeelena) õppetooli dotsent
- 1997–1999 keelekeskuse juhataja
- 1999. aastast eesti keele (võõrkeelena) professor
- 1999–2005 filosoofiateaduskonna dekaan
- 2006 õppeprorektor
- Eesti keelenõukogu esimees
- Eesti keele ja kultuuri akadeemilise välisõppe nõukogu liige
- Leedu Vabariigi aukonsul Eestis

5. Osalusdemokraatia laiendamine ülikooli kõikidel tasanditel.

Mida see tähendab? Otsused tuleb kavandada ja langetada sellel tasandil, kus leiab aset nende tegelik elluviimine. Otsuste adekvaatsuse hindamine ja kinnitamine toimub üks aste kõrgemal.

Strateegilised algatused võivad lähtuda nii rohujuure tasandilt kui kõrgeimast juhtkonnast; konkreetsed kokkulepped lähtuvad ülaltoodud põhimõttest.

Vaidlusküsimused lahendatakse aste kõrgema tasandi otsustuskogus.

Ohud: Informatsiooni liikumine on pärsitud või katkestatud; teiselt poolt võib sellega kaasneda liigne infovoog, mis takistab adekvaatset orienteerumist olukorras. Teine oht on laadaefekt: jäädaksegi vaidlema teema üle, mis vajab kiiret lahendust. Kolmas oht võib olla ametiseisundiga kaasneva võimu kuritarvitamine, samuti põhimõttelistes asjades järeleandmiste tegemine lühiajalise kasu nimel.

Infoliikumisega seotud ohtude vältimiseks on ainult üks lahendus – vastutustundlik käitumine kõikidel tasanditel (nii alt üles kui ülalt alla), mille aluseks on erinevate arvamuste väärtustamine. Laadaefekti vastu võib aidata kindlate tähtaegade määramine: kui tähtajaks ei suudeta olukorda lahendada, liigub probleemi lahendamine aste kõrgemale. Lühiajalise kasu tagaajamise vastu aitab ainult akadeemiline organisatsioonikultuur ning sellega kaasnevad ühised põhiväärtused ning ameti-eetika. See on *alma mater'* i iga liikme sisetunde ja väärikuse küsimus, mida ei saa mõjutada ühegi formaalse ja välise otsusega.

Kolm põhimõtet, millest ma rektorina mitte mingil juhul EI LÄHTU

1. Ei politiseeriks ülikooli.

Miks? Eesti poliitiline kultuur ei ole veel piisavalt küps, et hoida lahus erakondlikust huvist lähtuvaid otsuseid ja mälu. Liiga tihti kuuleme fraasi, et idee on hea, aga pärit valest erakonnast.

Euroopalik traditsioon on see, et ülikoolide erinevate esinduskogude juhatusse ei valita poliitiliselt märgistatud inimesi. Põhjus: ülikoolide esindusorganisatsioonid suhtlevad Europarlamendiga. Ühe ukse avamine jätab ülejäänud uksed suletuks.

2. Ei kaotaks teaduskondi.

Miks? Akadeemilises traditsioonis on ajalooliselt väljakujunenud *universitas'*e identiteeti kandvad üksused, milleks ongi teaduskonnad. Teaduskondade hulk ja koosseis peavad käima ajaga kaasas, säilitades samal ajal seda vana äraproovitud head, millest on kasu ka uutes olukordades. Struktuuri puudutavad otsused peavad lähtuma nendest põhimõtetest, mis on esitatud ülalnimetatud esimeste sammude hulgas ja minu varasemates suulistes ning kirjalikes väljaütlemistes.

3. Ei usaldaks ainult iseenda pädevust.

Miks? Keegi pole nii geniaalne, et valdaks edukalt kõiki teadmisi kõikides valdkondades. Tarkus peitub oskuses kaasata oma inimeste parimaid omadusi, oskusi ja võimeid. Edukus peitub vastastikuses usalduses ja panustamises ühise eesmärgi ja heaolu nimel. Tegelikult nii ju ongi, ilma mingi pateetikata.

Birute Klaas endast ja keelest

Olen kasvanud peres, kus igapäevaselt räägiti kolme keelt. Võin ütelda, et olen sünnist saati kolmkeelne. See on andnud mulle julgust õppida veel mitmeid teisi keeli ja suhelda erinevate inimestega eri kultuuridest. Valdan kuut keelt (eesti, leedu, vene, inglise, soome, saksa), keeleteadlasena on mul teadmisi veel paljudest teistest keeltest ja kultuuridest.

Minu teadustöö keskmes on olnud Balti keeleareaal, eesti keele kontaktid naaberkeeltega. Põhjalikult olen uurinud eesti keele käändesüsteemi, eriti võimalusi objekti väljendamiseks lauses. Eesti keele põhilised tähendusstruktuurid on üllatavalt sarnased läti ja leedu keelega, kuigi kasutame erinevaid keelevahendeid. Teades neid erinevusi, saab tõlkida hõlpsalt.

Olen uurinud võrdlevalt ka keelelist viisakust eesti ja leedu keeles. See on üsna sarnane, näiteks tingiva kõneviisi kasutamine. Ka ühendab meid kaudne kõneviis. Eesti keel on põhjapoolsemaid Euroopa keeli, milles on eri vorm info kaudsusele viitamiseks. Olen oma artiklites näidanud, et see Eestist algav kaudse kõneviisi areaal jätkub lõunasse, kuigi keelkond vahetub.

Olen analüüsinud ka eesti keele häälikustruktuuri muutumist, selgitanud, et sõnaalgulise konsonantühendi kodunemine eesti keeles oli suhteliselt hiline. See soomeugri keeltele ebatüüpiline joon kodunes eesti keeles alles paar sajandit tagasi uuemate saksa laensõnade tulekuga.

Keeles nagu laiemalt kultuuris ja elus on huvitanud mind ikka dünaamika, muutuste reeglipära. Kuidas eestlased teistes maades, näiteks Rootsis, oma keelt säilitavad. Milline on eesti keelt võõrkeelena rääkivate inimeste keelekasutus ja mida see võib ütelda eesti keele tuleviku kohta, on olnud loomulikult ka minu kui eesti keele võõrkeelena professori huvipunkte teaduses.

Keel on märgisüsteem. Arvan, et tegelemine eri keeltega aitab mul mõista eri mõtteviise ja nende esindajaid.

Konverents õues õppimisest

Täna kell 11.30 algab õpetajate seminari aulas Johannes Käisi Seltsi aastakonverents «Mitmekesine õueõpe».

Esinevad TÜ ja Tallinna ülikooli õppejõud, õpetajad koolidest ja lasteaedadest ning ETV haridussaate «Õpiõu» produtsent Indrek Leht. Esitletakse Johannes Käisi veebikülge.

Konverentsile on oodatud kõik kasvatust oluliseks pidavad praegused ja endised õpetajad, huvijuhid, noorsootöötajad, haridusametnikud jt. Osalemine on tasuta.

Johannes Käis oli 20. sajandi esimesel poolel tegutsenud pedagoog ja kooliuuendusliikumise juht.

Rahvusvaheline mälukonverents

11.–14. jaanuarini korraldab TÜ kultuuri- ja kommunikatsiooniteaduste keskus rahvusvahelise konverentsi «Memory from Transdisciplinary Perspectives: Agency, Practices, and Mediations».

Korraldustoimkonna liige lektor Külliki Korts ütles, et konverentsi eesmärk on anda kriitiline ülevaade mäluuurimises kasutusel olevatest mõistetest, ideedest ja teooriatest, nende kujunemisest ning arenguvõimalustest.

Ettekannetega astub üles enam kui 90 teadlast üle maailma. Esindatud on antropoloogia, ajaloo, kirjandus- ja teatriteaduse, semiootika, etnoloogia, folkloristika ja meediauuringute erialad.

Ühe plenaarettekande peab TÜ prof Tiina Kirss.

Programm: www.ut.ee/memory2007.

TÜ sõlmis Viljandiga koostöölepingu

9. jaanuaril sõlmisid ülikool ja Viljandi linn omavaheliste sidemete arendamiseks ning tihendamiseks koostöölepingu.

Lepingu järgi on olulisemad koostöövaldkonnad loome- ja turismimajandus, infotehnoloogia, e-õpe, noorsootöö, huviharidus ja pedagoogika. Korraldatakse ka ühiseid kultuuriüritusi ning juurutatakse Viljandi haridus- ja kultuuriasutuste andmesidevõrgu rakendusi.

Keelenõukogu keelefoorum

9. jaanuaril toimus KUMUs Eesti keelenõukogu seiredokumendi «Eesti keele arendamise strateegia (2004–2010). Elluviimine (2004–2006)» arutamiseks keelefoorum.

Ülevaate seirest esitas Eesti keelenõukogu esimees prof Birute Klaas, seiret kommenteeris prof Pirkko Nuolijärvi (Helsingi Ülikool).

Esitleti portaali Keelevärav ja Eesti keelenõukogu keskkonda.

Foorumil arutleti ka teemadel «Keel, teadus ja arenev ühiskond», «Eesti keel ja kõrgharidus» ning «Integratsioon ja muukeelne kool»

Külas avastusõppe asjatundja

9.–12. jaanuarini külastab Tartu Ülikooli dr Jean-Pierre Sarmant, kes kureerib Euroopa Liidu 6. raamprogrammi projekti POLLEN, mis on seotud avastusõppe rakendamisega 12 Euroopa riigis. Avastusõppe lähtelinnaks Eestis on Tartu. Projekti koordineerib TÜ erakorraline professor Toomas Tenno.

ÕNNITLEME

Lektor Sinaida Kalnin 60

Soovime jätkuvat töölusti ja loomingulist energiat!

Kolleegid majandusteaduskonnast

Ülikool tunnustab

TÜ väikese medaliga tunnustati majandusteaduskonna rahanduse ja arvestuse instituudi majandusarvestuse lektorit **Sinaida Kalninit**.

TÜ tänukirja pälvisid 65. sünnipäeval pikaajalise ja kohusetundliku töö eest arstiteaduskonna professor **Helgi Silm** ja filosoofiateaduskonna üldkeeleteaduse professor **Haldur Õim**, 50. sünnipäeval füüsika-keemiateaduskonna füüsikalise keemia instituudi teadur **Karmen Lust** ja raamatukogu erialainfotalituse referent **Vilve Seiler**.

Fred Kudu ettekandepäev

19. jaanuaril kell 14 algab TÜ ajaloo muuseumis kauaaegse dekaani ja kergejõustikutreeneri Fred Kudu (4. jaan 1917 – 29. sept 1988) 90. sünniaastapäeva ettekandepäev.

TÜ Sihtasutuse, Eesti Kergejõustikuliidu ja K-klubi esindajad allkirjastavad ka Fred Kudu nim stipendiumi statuudi. Stipendiumi hakatakse alates sellest aastast välja andma kehakultuuriteaduskonna üliõpilastele, kes paistavad silma õppetöös ning kergejõustiku edendamisel sportlasena, treenerina, võistluste ja muude spordiürituste korraldajana, spordikohtunikuna või Eesti koondvõistkonda toetava teadusgrupi liikmena.

Nõukogu kinnitas emeriitdotsendi nimetuse andmise korra

Kadri Bank

22. detsembril toimunud istungil kiitis TÜ nõukogu heaks emeriitdotsendi nimetuse andmise korra.

Määruse järgi on nõukogul õigus anda emeriitdotsendi nimetus vähemalt 15 aastat ülikoolis dotsendina töötanud ja pensionile siirdunud või siirduvale õppejõule. Emeriitdotsendi nimetuse võib anda ka õppejõule, kes on dotsendina töötanud vähem kui 15, kuid dotsendi ja professori ametikohal kokku vähemalt 15 aastat.

Määruse ja ülikooliseaduse regulatsiooni järgi on emeriitdotsendil õigus osaleda ülikooli tegevuses, kuid ta ei saa täita koosseisulise dotsendi kohta.

Vastavalt ülikooliseadusele on emeriitdotsendil õigus saada emeriitdotsendi tasu. Selle suuruse ja maksmise sageduse kehtestab nõukogu eraldi igaks eelarveaastaks, lähtudes riigieelarvest emeriitdotsentide tasude maksmiseks eraldatud summast. Emeriitdotsendi tasu on kuni 50 protsenti emeriitprofessori tasust.

Nimetuse andmise korras tasu suurust märgitud ei ole. Ülikooli akadeemiline komisjon võttis 8. detsembri koosolekul seisukoha, et selle suuruseks võiks olla 1000 krooni kuus, millest pool makstakse ülikooli tsentraalsetest, pool aga selle üksuse vahenditest, kust emeriitdotsent pensionile siirdus.

Rektor Jaak Aaviksoo sõnul peab nõukogu tasu lõpliku suuruse kinnitama siis, kui emeriitdotsendi nimetust andma hakatakse.

Administratsioonidirektor Mihkel Pärnoja ütles, et emeriitdotsendi nimetuste andmise protseduur võtab aega ja seetõttu ei saa ka tasu määrata enne, kui on kaalutud ülikooli rahalisi võimalusi tulevaste emeriitdotsentide arvust lähtudes.

Ta lisas, et vajalikke summasid ei ole planeeritud riigieelarvesse ega otse ka ülikooli eelarvesse. «Pärast ülikoolipoolse esimese sammu astumist ootaksime järgmist sammu riigilt,» ütles ta.

Emeriitdotsendi nimetuse andmise ettepaneku teeb struktuuriüksuse juht. Kui teaduskonna või asutuse nõukogu otsustab algatust toetada, teeb dekaan või asutuse direktor ettepaneku ülikooli nõukogule. Emeriitdotsendi nimetuse andmise otsustab TÜ nõukogu.

Personaliosakonna andmetel on emeriitdotsendi nimetuse taotlemiseks esitanud avalduse ligi 90 inimest ning kõik esitatud avaldused on saadetud seisukohavõtuks teaduskondadesse.

Konverents Jakob Hurdast ja ERMist

17. jaanuaril kell 11 algab Eesti Rahva Muuseumis Jakob Hurdale ja 2009. aastal 100-aastaseks saavalt ERMile pühendatud konverents «Tee eesti muuseumini I».

Täpselt 100 aastat varem, Hurda matusepäeval ütles Villem Reiman välja muuseumi asutamise mõtte. Muuseumi esimesele aastapäevale pühendatud konverentsil käsitletakse 20. sajandi alguse sündmusi, mis mõjutasid eesti kultuuri arengut ja ERMi asutamist.

Kell 10 süüdatakse Jakob Hurda haual küünlad. Konverentsi avab ERMi direktor Krista Aru. Esinevad ajalooprof Tiit Rosenberg, rahvaluule dots Tiiu Jaago, bibliograaf Kersti Taal jt. Toimub arutelu eesti kultuuri suundumustest möödunud sajandi alguses.

Näha saab üheks päevaks välja pandud haruldast näitust Eesti Üliõpilaste Seltsi ja Õpetatud Eesti Seltsi omaaegsete muuseumide esemetest.

Info: ERMi teadur Piret Õunapuu, tel 735 0412.

Algavad bioloogiaõpetajate talvepäevad

Tänasest pühapäevani toimuvad TÜ ja Eesti Bioloogiaõpetajate Ühingu (EBÜ) koostöös bioloogiaõpetajate talvepäevad ja EBÜ kolmas aastakoosolek.

Vanemuise 46 õppehoones toimuvate talvepäevade läbiv teema on bioloogia ainekava muutused ja uurimuslik õpe. Esmakordselt tutvustatakse bioloogia värskeima ja uuemeelsema õppekava versiooni. Väliskülalisena esineb Dorte Hammelev Taani Bioloogide Ühendusest, kes tutvustab Taani uut bioloogia õppekava.

Talvepäevad lõpevad uute EBÜ auliikmete Ruth Lingi ja Aino Orgmetsa tunnustamisega.

Talvepäevad algavad täna kl 10.30. Kavas olevate ettekannete, seminaride ja praktiliste töödega saab tutvuda EBÜ koduleheküljel www.ebu.ee.

Lisainfo: Margus Pedaste, pedaste@ut.ee, tel 737 5809.

ERNST JAAKSONI MÄLESTUSFONDI STIPENDIUMIKONKURSS

1. veebruarini saab esitada TÜ Sihtasutusse selle õppeaasta Ernst Jaaksoni Mälestusfondi stipendiumikonkurssi (200 000 kr) taotlusi.

Stipendium toetab välismaal kraadiõpet või teadusuuringuid jätkavaid eesti soost kuni 41-aastaseid TÜ doktorante, doktorikraadi kaitsnud teadureid ja õppejõude. Uurimistöö peab kuuluma teaduskondade poolt sihtasutusele esitatud prioriteetsesse teadusvaldkonda – «Eesti keel ja rahvuskultuur globaliseeruvas maailmas» (FL), «Religioonidevaheline dialoog tänapäeva maailmas» (US), «Keskkonnaõigus» (OI), «Hambaarstiteadus» (AR), «Rituaalide sotsiaalne legitiimsus» (SO), «Arvutiteadus» (MT), «Liikumis- ja sporditeadused» (KK), «Hariduse efektiivsuse ja üldpedagoogikaalased uuringud» (HT), «Tööturg ja sotsiaalne kapital» (MJ), «Maateadused» (BG), «Materjalitehnoloogia» (FK).

Info: tel 737 5852, 521 6820, ruth.kotsar@ut.ee, www.ut.ee/sihtasutus.

IT-KOOLITUS TÜ ÕPPEJÕUDUDELE JA TÖÖTAJATELE

Presentatsiooni loomine MS PowerPoint 2003 abil

Kursuse maht: 6 põhikursus, 6 t edasijõudnute kursus ja 4 t loenguid tehnika ja ruumi kasutusest. Kursust on võimalik valida moodulite kaupa.

Lektorid: IT-osakonna spetsialist Riina Reinumägi ja õppetehnika peaspetsialist Toomas Petersell.

Loengud toimuvad Lossi 3-112, praktikumid raamatukogu III korruse arvutiklassis.

Loeng «Tehnika ja ruumi kasutamine»

T, 23. jaan kl 9–13 (Lossi 3-112).
Loengu maksumus ülikooli sisekäibega: 400 kr.

Põhikursus

K, 24. jaan kl 9.30–15 raamatukogu III korruse arvutiklassis.
Põhikursuse maksumus ülikooli sisekäibega: 450 kr.

Edasijõudnutele

K, 31. jaan kl 9.30–15 (raamatukogu III korruse arvutiklassis).

Edasijõudnute kursuse maksumus ülikooli sisekäibega: 500 kr. Kursuse programm: www.ut.ee/it/teenused/koolitus.

Registreerumine ja info: IT osakond, Riina Reinumägi, tel 737 5442, riina.reinumagi@ut.ee.

ÕNNITLEME

65

Jevgenia Kadak, majahoidja – 13. jaanuar

60

Sinaida Kalnin, majandusarvestuse lektor – 16. jaanuar

50

Niina Fomina, metoodik – 15. jaanuar
Ingrid Kull, gastroenteroloogia assistent – 14. jaanuar
Aimar Sild, tehnik – 18. jaanuar

45

Sulev Kuuse, vivaariumi juhataja – 15. jaanuar
Eve Laasik, geneetika teadur – 14. jaanuar
Endla Lõhkivi, teadusfilosoofia dotsent – 17. jaanuar

40

Ahto Buldas, krüptograafia professor – 17. jaanuar

35

Ülle Holm, sekretär – 14. jaanuar

30

Andres Lundalin, infosüsteemide spetsialist – 14. jaanuar

25

Signe Sumerik, konverentsitõlke erakorraline assistent – 18. jaanuar

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000
Trükk: Greif OÜ

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Meelis Burget
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetaja Mai Kukumägi
Keeletoimetaja Marika Kullamaa

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
http://www.ajaleht.ut.ee
Postiaadress: Ülikooli 18, Tartu 50090

TÜ RAAMATUPOES

Laupäeval, 13. jaanuaril kell 11 toimuval lastehommikul loetakse Sass Henno raamatut «Mereröövlimäng». Kõik lapsed on oodatud!

PENSIONÄRIDE ÜHINGUS VITAE

17. jaanuaril kell 11 algab füüsikahoones aud 156 kohtumine dr Aili Pajuga.

LOENGUD

13.–15. veebruarini toimuvad Tartu Ülikoolis (SA Domus Dorpatensise ruumides, Raekoja plats 1/Ülikooli 7) esmakordselt Gottlob Frege loengud teoreetilises filosoofias. Lektoriks on tänavu tunnustatud filosoof, Rahvusvahelise Bolzano Ühingu president, Göttingeni Teaduste Akadeemia täisliige ja Hamburgi Ülikooli prof Wolfgang Künne, kes on kirjutanud mitmeid uurimusi metafüüsikast, keelefilosoofiast ja filosoofia ajaloost. Iseäranis laia kõlapinda on leidnud tema 2003. aastal ilmunud raamat «Conceptions of Truth», milles käsitletud tõekontseptsioonide problemaatika on aluseks ka Gottlob Frege loengutele. Loengud on inglise keeles. Registreeruda hiljemalt 15. jaanuariks: cohnitz@ut.ee. Lisainfo: http://daniel.cohnitz.de/index.php?frege.

15. jaanuaril kl 12 peab semiootika osakonnas Tiigi 78-311 **Toronto Ülikooli prof Paul Bouissac** loengu «Tsirkuseetenduse semiootika». Paul Bouissac on Toronto Ülikooli emeriitprofessor, kes on aastakümneid tegelenud semiootika arendamise ja õpetamisega Kanadas. P. Bouissac on loonud veebiportaali www.semioticon.com, kust võib leida infot /Semiotic Institute Online/ kohta ja viiteid teistele semiootikaalastele võrgualliikatele. Paul Bouissaci tutvustus: www.semioticon.com/people/bouissac.htm. Kõik huvilised on oodatud! Info: Ulvi Urm, Ulvi.Urm@ut.ee.

2006/2007. kevadsemestril (33.–37. nädal) kl 14.15-16 toimub Vanemuise 46-327 üleülikooliline loengukursus «Väliseestlased» (BGGG.02.055 2AP, arvestus), mille korraldab TÜ Välis-Eesti uuringute keskus. Loengusarja eesmärk on analüüsida eestlaste väljarännet kodumaalt ja eesti diasporaa teket nii idas kui läänes, eestlaste kohanemist uutes asukohamaades ning tagasirännet Eestisse. Antakse ülevaade väliseestlaste ajaloost, geograafiast, keelest, kirjandusest ja identiteedist.

Ajakava: T 17.04. Eestlaste väljaränne 19. sajandil – prof Tiit Rosenberg; K 18.04. Idaeestlased – prof Aadu Must; T 24.04. Eestlaste sundmigratsioon itta (1940–1960) – Aigi Rahi-Tamm; K 25.04. II maailmasõjaaegne eestlaste väljaränne läände – Kaja Kumer-Haukanõmm; K 2.05. Väliseesti keel – prof Raimo Raag; T 8.05. Väliseesti kirjandus – Anne Valmas; K 9.05. Väliseestlaste identiteet – Aune Valk; T 15.05. Eestlaste tagasiränne Eestisse – Inga Kask; K 16.05. Väliseestlus võrdlevas kontekstis – prof Rein Taagepera. Info: Kaja Kumer-Haukanõmm, echok@ut.ee.

TEADE

MAAILMAKULTUURI KOOLITUS

16. jaanuaril kell 18 toimub Vanemuise tänava õppehoone ruumis 107 maailmakultuuri koolitus «Ilmaviis 4: Kaugelekaejad». Esinevad luuletaja ja sotsiaaldemokraat Jaan Kaplinski, afrikanist Karin Hiiemaa ja Carina Juhhova. «Ilmaviis» toimub igal teisel teisipäeval kell 18, üritust korraldavad Noored Sotsiaaldemokraadid.

KAITSMISED

19. jaanuaril kl 14.15 kaitseb **Margus Pihlak** J. Liivi 2-403 doktoritööd «Approximation of multivariate distribution functions» («Mitmemõõtmeliste jaotusfunktsioonide lähendamine»). Juhendaja prof Tõnu Kollo. Oponendid prof Albert Satorra (Pompeu Fabra Ülikool, Barcelona) ja prof Ivan Zezula (P. J. Safarki Ülikool, Kosice).

24. jaanuaril kl 14 kaitseb **Maria Kall** germaani-romaani filoloogia osakonnas Ülikooli 17-103 magistritööd «Cataluña y los catalanes en la literatura de viajes del siglo XVIII» («Kataloonia ja katalaanid 18. sajandi reisikirjanduses»). Juhendaja prof Jüri Talvet. Oponent Klaarika Kaldjärv, MA.

Pille Lille Muusikute Toetusfond esitleb:

Meistrite Akadeemia

TARTU ÜLIKOOLI AULAS
17. jaanuaril 2007 kell 19.00

Oksana Sinkova
(flööt)
Lea Leiten (klaver)

Kavas: C. Chaminade, G. P. Telemann, C. Saint-Saens

Järgmine kontsert 21. veebruaril kell 19.00
Virgo Veldi (saksofon), Kai Ratassepp (klaver)

PLMF

ÜLIKOOLI TEADUSE ERI

12. JAANUAR 2007 UNIVERSITAS TARTUENSISE LISALEHT www.ajaleht.ut.ee

SELLES LEHES

Tõukefondide raha LK 2

TÜ teadus meedias LK 3

Publikatsioonid ETISes LK 2

Doktorite mõjukusest LK 4

Intervjuu tippkeskusest Kristjan Halleriga LK 3

Doktorite juhendamisest LK 4

Teadusülikool

Ain Heinaru
geneetika professor, teadusprorektor

Tartu Ülikool on end arengukavas määratlenud rahvusvahelise teadusülikoolina, öeldes, et rahvusülikooli funktsioone saame täita seda enam, mida rahvusvahelisem teadusülikool me oleme.

Olen isiklikult veendunud, et meie senised töötulemused ja suundumused viivad õige pea selleni, et me olemegi Euroopa saja teadusülikooli hulgas. Kõrvuti viimaste aastate väga heade teadusnäitajatega on ülikoolis teadusest ja teaduspõhisest õppest siiski üsna ühekülgne arusaam. Selle puudujäägi kõrvaldamisele peaks kaasa aitama käesolev ning loodetavasti edaspidi regulaarselt ilmuv UT teaduse lisaleht.

Võib-olla levinuim väärkäsitlus on ülikoolis teaduse ja õppetöö lahutamine või koguni nende vastandamine. Kahjuks süvendab see arusaama, nagu töötaksid teadlased õpperahade arvel. Kuid ilma teadus- ja arendustegevusest laekuva panuseta oleks ülikooli eelarve peaaegu poole väiksem. See oleks ülikool, kus muu õppetöö hulgas poleks võimalik garanteerida ka doktoriõpet ning kus praktilised oskused jääksid nt nüüdisaegse teadusaparatuuri puudumisel paratamatult omandamata. Samal ajal, kui mõnede üksuste eelarves on ülekaalus õppetöö rahad, on teistes struktuuriüksustes õppetöö võimalik ainult tänu teadustegevusele. Ülikooli üldfondi laekuvate rahade päritolu ei iseloomusta veel kogu ülikooli eelarvet. Loodame, et teadustegevuse suurem kajastamine aitab edaspidiselt kaasa ka väärarusaamade kadumisele.

Teadusega on nii, et see on oma olemuselt rahvusvaheline – kui sind teised kolleegid välismaal ei tunne, siis pole ka sinu teadustulemust nende jaoks olemas.

Järgmine oluline komponent on võimekus olla koostööpartneriks – keegi ei soovi endale nõrgemat koostööpartnerit. Selleks, et keegi sooviks meie juures meiega koostööd teha, peab meil olema vähemalt sama hea teaduse infrastruktuur kui teistel teadustöö poolest juhtivates riikides. Teaduse infrastruktuuri pole aga mõeldav välja arendada üksikutele inimestele, seda tuleb teha kompleksselt. Siit selgub vajadus luua ülikoolis suuremaid teaduspõhiseid instituute ja konsortsiume.

Teadmistepõhise ühiskonna ülesehitamiseks on vaja inimesi. Ülikoolid saavad luua inimkapitali arenguks soodsad tingimused. Nii nagu eelmise aasta teoks nimetati leiutajate küla LOTTE loomine, on meie ülikoolis samaväärseks sündmuseks otsus moodustada loodus- ja tehnoloogiateaduskond LOTE. Leiutajatekülaks saab sel puhul ülikooli teaduslinnak Maarjamõisa piirkonnas.

TÜ VÕRDLUS TEISTE ÜLIKOOLIDEGA

Publikatsioonid

Eva Liivak
TAO info- ja analüüsispetsialist

Ühe akadeemilise töötaja kohta avaldatakse TÜs keskmiselt 0,3 ISI publikatsiooni.

Selle suhtarvuga paikneb Tartu Ülikool Lääne-Euroopa ülikoolide, Skandinaaviamaade, Balti riikide, Poola ning Venemaa võrdluses keskel.

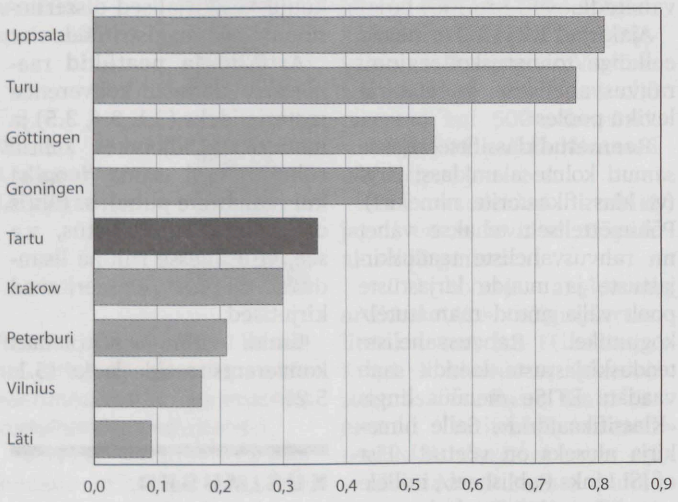

ISI publikatsioonide arv akadeemilise töötaja kohta (2004).

Eesti teaduse mõjukusest

Jüri Allik
eksperimentaalpsühholooogia professor

Eesti teadusel läheb hästi, kuid see pole asjade paratamatu kulg. Näiteks 1991. aastal avaldasid Eesti, Läti ja Leedu teadlased rahvusvahelistes ajakirjades, mida indekseerib ISI Web of Science (WoS), võrdselt umbes 300 artiklit.

2005. aastal oli Eestil artikleid 919, Lätil 420 ja Leedul 1104. Seega, kui Eestis ja Leedus on artiklite arv enam kui kolmekordistunud, siis arvestades maailma teaduse mahu kasvu tervikuna, on Lätis areng seisma jäänud.

Eesti 47. kohal

Kuid artiklite avaldamine ei saa olla eesmärk omaette. Teadustöid avaldatakse selleks, et nad mõjutaksid teiste uurijate mõtlemist ja selle kaudu teaduse arengut.

Selle mõju üks näitajaid on viited. Andmebaasi ISI Essential Science Indicators viimane väljalase vaatleb vahemikku 1. jaanuarist 1996 kuni 31. augustini 2006. Allpool olevas tabelis on toodud valik maid, millega on mõtet Eestit võrrelda.

Kogu maailmas tehakse kõige mõjukamate tulemustega teadustööd (kui kääbus Bermuda kõrvale jätta) Šveitsis: iga viimase 10 aasta ja mõne kuu jooksul ilmunud Šveitsi teadlaste artiklile on viidatud 14 korda. Maailma absoluutses tipus on ka Rootsi ja Soome. Maailma 145 teadusriigi seas, mis ületavad olulisuse künnise, asub Eesti väga kõrgel 47. kohal. Keskmiselt on viimase 10 aasta Eesti teadlase artiklile viidatud 7,25 korda, mis on mõjukuselt suurim kõigi endiste kommunismi mõjupiirkonna maade seas.

Selle näitaja poolest on Eesti oluliselt ees Lätist ja Leedust, kõnelemata Venemaast. Artiklite koguarvu poolest oli Venemaa maailmas 9. ja viidete arvu poolest nendele artiklitele 18. kohal. Kui vaadata aga mõjukust, siis on Venemaa alles 120. kohal. Seega avaldavad vene teadlased palju artikleid, millele keegi ei viita.

Võrdlus Soomega

Nii on ajaloolist tausta arvestades Eestis töötavad teadlased suutnud viimase 10 aasta jooksul teha teadust väga tulemusrikkalt. Tööde mõjukuselt ei jää me väga palju maha Jaapanist. Kuigi Eesti teadus on väga kiiresti edenenud, ei maksa teha illusioone lõhest, mis endiselt valitseb näiteks Eesti ja Soome vahel.

Hea on võrrelda Tartu ja Turu ülikooli, kus on umbes sama palju üliõpilasi (18 000) ja töötajaid (ligikaudu 3000). Viimase seitsme aastaga (2000–2006) on Tartu Ülikoolis töötavad uurijad avaldanud 3,280 artiklit ajakirjades, mida jälgib WoS ja millele on viidatud 16,153 korda. See teeb artikli mõjukuseks 4,93 viidet artikli kohta. Turu Ülikooli vastavad näitajad on sellised: 8,783, 64,076 ja 7,30.

Oluline vahe on ka H-indeksis: Tartu uurijad on suutnud avaldada 43 tööd, mida on niisama palju või rohkem kordi tsiteeritud. Turu H-indeks on 72. Joonis näitab, milline on olnud Tartu ja Turu ülikooli viljakus viimasel seitsmel aastal (2006. a näitajad paranevad veel veidi, kuna osa töid on andmebaasi kandmata).

Seega on Turu Ülikooli teadlased endiselt üle kolme korra produktiivsemad Tartu Ülikooli omadest. Õnneks on mõjukuse poolest vahe väiksem: Turu Ülikooli publikatsiooni keskmine tsiteeritavus on vaid 1,5 korda suurem Tartu Ülikooli artikli keskmisest viidatavusest.

Tartu Ülikooliga seotud publikatsioonid moodustavad 61,2% kõigist Eesti autorlusega artiklitest viimase 7 aasta jooksul. Nendele artiklitele tehtud viidetest langeb 63,7% Tartu Ülikooli autorlusega töödele, mis näitab, et nende mõjukus on Eesti keskmisest veidi kõrgem. Need arvud vihjavad üsna ühemõtteliselt sellele, mida tuleks teha, et oleks põhjust rääkida Tartu Ülikooli kuulumisest Euroopa juhtivate teadusülikoolide hulka – Tartu Ülikooli teadlaste produktiivsus peaks olema vähemalt kolm korda suurem praegusest seejuures vähendamata artiklite mõjukust.

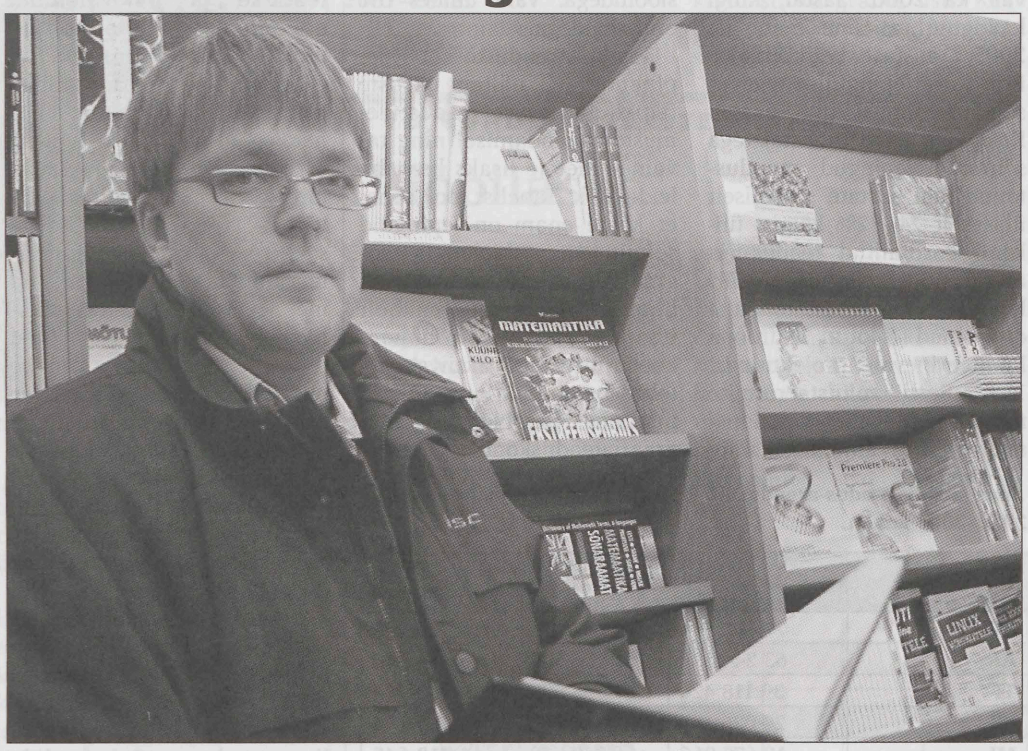

Vanemteadur Jaak Vilo arvates on hea teaduse eelduseks kriitiline mass töökaid inimesi, piisavad materiaalsed ressursid ja rahvusvaheline võrgustumine. «Teemade valik peab olema teadmiste eesliinilt ja vastavuses ressurssidega. Rahastamise tase ja pikaajaline stabiilsus määrab üsna üheselt ka teaduse edukuse.» VARJE SOOTAK

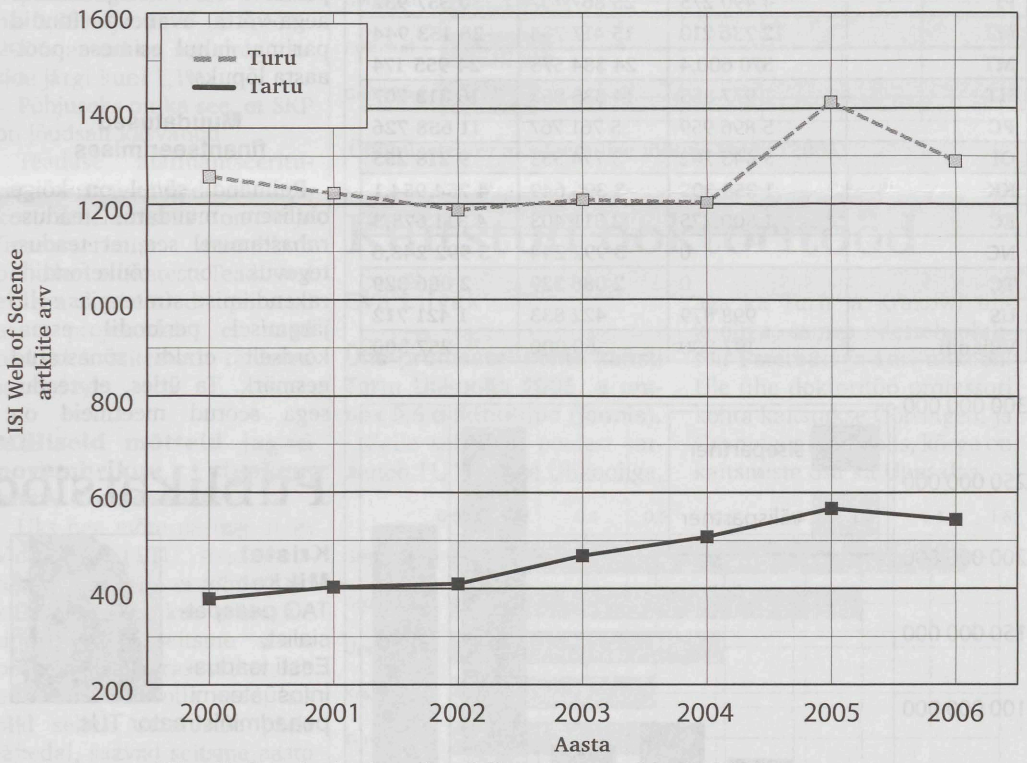

Tartu ja Turu ülikooli ISI Web of Science'i artiklite arv aastatel 2000–2006.

Maa	Artikleid	Viiteid	Mõjukus	Koht pingereas
Šveits	154 291	2 168 127	14,05	2
USA	2 831 004	37 822 213	13,36	3
Rootsi	165 862	1 960 099	11,82	12
Soome	79 788	892 853	11,19	15
Jaapan	771 573	6 298 466	8,16	35
Eesti	6 458	46 827	7,25	47
Ungari	44 619	314 409	7,05	52
Läti	3 549	18 405	5,19	85
Leedu	6 171	29 241	4,74	99
Venemaa	280 480	1 019 009	3,63	120
Aserbaidžaan	2 006	3 302	1,65	145

ISI Essential Science Indicators 1. jaanuar 1996 – 31. august 2006.

Teadus-arendustöö lepingud

Mare Ainsaar
TAO juhataja

Alates 1996. aastast on teadus- ja arendustöö lepingute arv ülikoolis enam-vähem pidevalt kasvanud.

Lepingute arv kasvas jätkuvalt ka 2006. aastal, kuigi lepingute rahaline maht jäi 2005. aastast väiksemaks. Eriti kiire lepingulise tegevuse tõus toimus 2005. aastal. Kokku on Eesti rahastajatega sõlmitud lepingud moodustanud läbi aastate suhteliselt ühtlaselt 74–82% kõigist ülikooliga sõlmitud teadus- ja arendustöö lepingutest. 67% lepingute rahalisest mahust on olnud seotud Euroopa Liidu erinevate projektidega, 13% Eesti ministeeriumite ning nende otseses haldusalas olevate ametitega ning 14% Eesti muude kasumit mittetaotlevate organisatsioonidega. Vaid umbes 6% erafirmadega.

INFO:

Vt: www.ut.ee/ta/raha/lepingud/

Teadus-arendustöö lepingute arv näitab üksuste üldist aktiivsust teadustulemuste rakendamisel ning tavameetmetele lisaks lisaraha leidmisel. Tabelist on näha, et kõige enam on lepinguid sõlminud bioloogia-geograafia- ja arstiteaduskonna inimesed. Lepingute mahult ühe akadeemilise inimese kohta on kõige aktiivsemad tehnoloogiainstituut, mereinstituut ja bioloogia-geograafiateaduskond.

Sise- ja välis teadus-arendustöö lepingute rahaline maht aastatel 2002–2006 kokku.

	Välispartneriga	Siseriikliku partneriga	Kokku
BG	77 102 564	78 657 378	**155 759 941**
AR	63 244 578	52 775 062	**116 019 640**
TI	39 118 420	59 865 529	**98 983 949**
FK	20 026 187	41 735 556	**61 761 743**
MI	12 675 066	36 043 579	**48 718 645**
SO	173 64 093	26 196 566	**43 560 659**
FL	15 511 241	22 623 128	**38 134 369**
Haldusüksused	15 046 702	20 622 649	**35 669 351**
FI	4 490 275	25 867 707	**30 357 982**
MJ	12 736 210	15 417 734	**28 153 944**
MT	570 600,4	24 384 573	**24 955 174**
HT	1 977 855	14 835 853	**16 813 707**
PC	5 896 959	5 761 767	**11 658 726**
OI	5 443 702	3 774 553	**9 218 255**
KK	1 358 305	3 396 649	**4 754 954,1**
EC	1 500 275	2 811 403	**4 311 678,3**
NC	0	3 992 244	**3 992 243,6**
TC	0	2 086 329	**2 086 329**
US	998 879	422 833	**1 421 712**
Viljandi	197 300	60 000	**257 300**

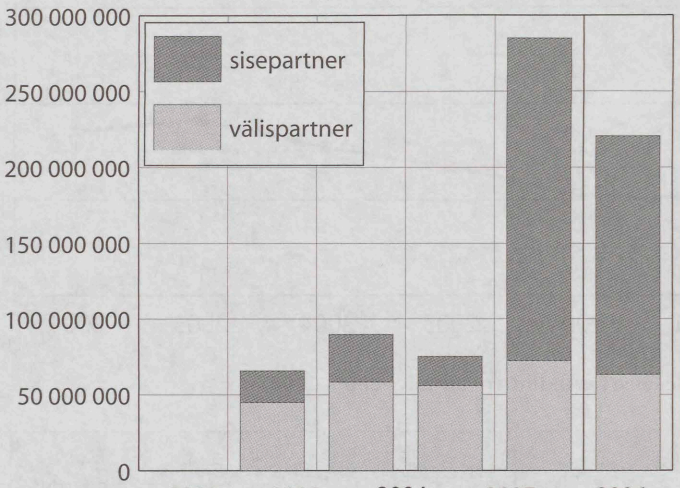

TÜ lepingupartner ja sõlmitud teadus-arendustöö lepingute rahaline maht 2002–2006.

Konverentsitoetused

Toivo Aavik
TAO peaspetsialist

Ka 2007. aastal on võimalik taotleda Tartu Ülikooli egiidi all toimuvatele rahvusvahelistele konverentsidele toetust selleks ette nähtud summadest.

2007. aasta ülikooli eelarves on selle jaoks teadusprorektori arendusfondis 500 000 krooni. Teadusprorektor toetab kuni 100 000 krooniga teaduskondade poolt korraldatavaid rahvusvahelisi konverentse, kus ametlik korraldaja on ülikool, väliskülalisi vähemalt 100 ja üritus toimub Tartus või korraldava struktuuriüksuse kodulinnas.

Kuni 30 000 krooniga toetab teadusprorektor teaduskondade korraldatavaid rahvusvahelisi konverentse, kus väliskülalisi on vähemalt 30.

Taotlemiseks tuleb esitada teadus-arendusosakonda teadusprorektori nimele avaldus, kus on märgitud konverentsi nimetus, toimumise aeg, eesmärk, osavõtjate arv, kogu eelarve ja ning milleks toetust soovitakse kasutada.

Edukat konverentsiaastat!

ERINUMBRI TEGID:

Katrin Pajuste, Mare Ainsaar, Varje Sootak, Kadri Bank, Meelis Burget, Marika Kullamaa ja Priit Kivisoo.

Euroopa teadusraha hulk suureneb oluliselt

Meelis Burget

Euroopa Liidu tõukefondide rakendamise järgmisel perioodil (2007–2013) on Eesti teaduse ja innovatsiooni edendamiseks ette nähtud üle 12 miljardi krooni.

Haridus- ja teadusministeeriumi teadusosakonna juhataja Indrek Reimand ütles, et struktuurivahendite kasutamise kava on suures osas valmis ja töödokumentidega saab tutvuda rahandusministeeriumi koduleheküljel. Ta möönis, et praegused versioonid võivad veel muutuda, kuid plaanide ettevalmistamisse on kaasatud ka ülikoolide esindajad.

Reimandi sõnul jõuavad tõukefondide rakenduskavad 11. jaanuaril valitsuse kätte. «Seejärel need tõlgitakse ja saadetakse jaanuari lõpuks Euroopa Komisjoni, kellel on dokumentide menetlemiseks aega neli kuud. Seetõttu avanevad kõik meetmed mai lõpuks või takistuste korral veelgi hiljem.» Ta lisas, et kuna tõukefondide rakendamine toimub struktuuriüksustes, mis peavad olema akrediteeritud ja see protsess võib veelgi kauem aega võtta, avanevad fondid parimal juhul esimese poolaasta lõpuks.

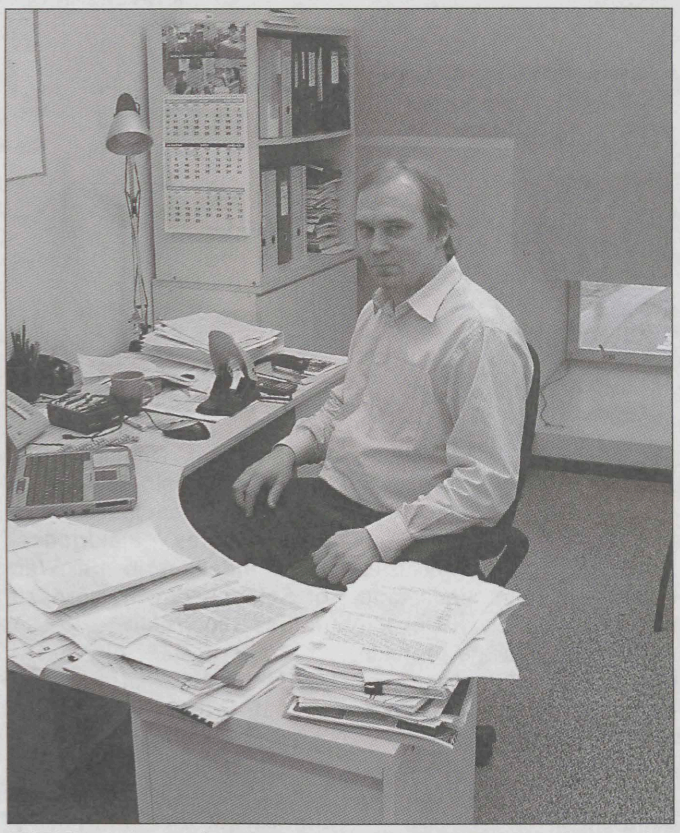

HTMi teadusosakonna juhataja Indrek Reimandi sõnul ei avane tõukefondid enne aasta keskpaika ja sel aastal suuri väljamakseid teha ei jõuta. MEELIS BURGET

RAKENDUSKAVAD

2007–2013 ELi struktuurivahendite planeerimine: rakenduskavade eelnõud www.fin.ee/?id=16226

Muudatused finantseerimises

Reimandi sõnul on kõige olulisem muudatus teaduse rahastamisel see, et teadustegevus on tõukefondide rakendamise strateegias selle järgmisel perioodil esmakordselt eraldi sõnastatud eesmärk. Ta ütles, et teadusega seotud meetmeid on nii «Inimressursi arendamise rakenduskavas» kui ka «Majanduskeskkonna arendamise rakenduskavas» mitme prioriteetse suuna all.

Esimene planeerib Euroopa sotsiaalfondi raha ja teine Euroopa regionaalarengu fondi raha jaotamist. Reimandi sõnul on uuel perioodil teaduse ja innovatsiooni edendamiseks ette nähtud üle 12 miljardi krooni välisabi, kuid ei saa öelda, kui palju sellest otseselt teadusesse tuleb.

Eelmise perioodi kohta märkis Reimand, et teadusele orienteeritud summad olid siis kirjas ettevõtluse arendamise meetmes. «Otseselt teadusesse suunatud raha oli ette nähtud teaduse infrastruktuuri suurte projektide toetamiseks 230 miljoni krooni ulatuses ja tippkeskuste toetamiseks 100 miljoni krooni ulatuses.»

Ta ütles, et uuel perioodil on teadus- ja arendusasutuste ning kõrghariduse, sh rakendusкõrgkoolide üldise infrastruktuuri ajakohastamiseks ette nähtud ligi 2 miljardit krooni välisabi, peale selle teadusaparatuuri ja seadmete ajakohastamiseks ligi 1,6 miljardit krooni.

Sihtrühmad ja omafinantseering

Kuna tõukefondid avanevad heal juhul esimese poolaasta lõpuks ja taotluste menetlemine võtab ka aega, ei jõuta Reimandi sõnul sel aastal ilmselt suuri väljamakseid fondidest veel teha.

Teadusosakonna juhataja märkis, et raha kasutamine ei põhine olulises osas enam avatud taotlusvoorul, nagu varasemal tõukefondide perioodil. «Raha jaotatakse peamiselt selleks spetsiaalselt kujundatud programmide ja investeeringukavade abil. Kuna tegu on väga suurte summadega, siis sellist võimalust, kus iga projekti vaadeldakse teistest sõltumatult, eriti ei rakendata.»

Reimand lisas, et prioriteetse suuna «Eesti teadus- ja arendustegevuse konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste ajakohastamise kaudu» sihtrühm on eelkõige avaliku sektori teadus- ja arendusasutused, sh ka ülikoolid. Tema sõnul on suuna «Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime» sihtrühm peamiselt ettevõtted ja osa tööd tehakse ka ettevõtete ja ülikoolide koostöös.

Indrek Reimand märkis, et avaliku sektori teadusasutuste teaduse edendamise prioriteetse suuna puhul on nõutav 5% omafinantseeringut ja riik eraldab raha ka käibemaksu tasumiseks.

Publikatsioonid Eesti Teadusinfosüsteemis

Kristel Mikkor
TAO peaspetsialist,
Eesti teadusinfosüsteemi peaadministraator TÜs

Eesti Teadusinfosüsteemi (ETIS www.etis.ee) kasutamisel on tekkinud palju küsimusi seoses publikatsioonide klassifitseerimisega. Järgnevalt mõned neist.

Kust klassifikaator tuleb?

ETISes kasutatava klassifikaatori kinnitas haridus- ja teadusminister 28. juulil 2006 käskkirjaga nr 640 «Eesti Teadusinfosüsteemis kasutatavate teadus- ja arendustegevust käsitlevate klassifikaatorite kinnitamine».

Miks on klassifikaatori määramine oluline?

Rahastavatest institutsioonidest on näiteks SA Eesti Teadusfond määranud teadustöö grantide ning haridus- ja teadusministeerium sihtfinantseeritavate teemade taotlemisel (põhi)täitjate kvalifitseerumise ühe tingimusena vastava klassifikatsiooniga publikatsioonide avaldamise. Seejuures on igal institutsioonil õigus kvalifitseerumise määramisel kasutada erinevaid kategooriaid. Näiteks 2007. aastal peab ETFi grandiprojekti põhitäitja olema avaldanud viimase viie aasta jooksul vähemalt 3 publikatsiooni, mis vastavad ETISe klassifikaatori punktide 1.1, 1.2, 2.1, 3.1 ja 4.1 nõuetele. Samas peab sihtfinantseeritavate teadusteemade põhitäitja olema viimase viie aasta jooksul avaldanud vähemalt 5 publikatsiooni, mis vastavad ETISe klassifikaatori punktide 1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 3.1, 3.2 ja 5.1 nõuetele.

Kuidas klassifikaator jaguneb?

Klassifikaatori järgi jaotuvad kõik publikatsioonid kuueks klassiks, millel on omakorda alamjaotus.

Ajakirja artiklid jaotuvad kolmeks (vt klassifikaatorite nimekiri). Nn ISI/ISI Web of Science/(ISI) andmebaasis kajastatud artiklite puhul on tähtis silmas pidada, et kontrollitakse just artikli olemasolu ja mitte ajakirja olekut ISI andmebaasis. Seega on määrav, kas konkreetne publikatsioon on ISI andmebaasis, sest osade ajakirjade puhul ei pruugi kõik numbrid ja nendes avaldatud artiklid seal olla. Probleemid tekivad ka siis, kui ilmumise ja selle ISI andmebaasi jõudmise vahel on pikk periood, st publikatsioon on juba ilmunud, kuid ISI andmebaasist veel puudub. Enamasti klassifitseeruvad sellised publikatsioonid siis 1.2 klassi, kuna märge ISIs puudub. Kui artikkel jõuab ISIsse, tuleks autoril ette võtta publikatsiooni klassi muutmise protsess ehk ta peaks artikli klassifikaatori ETISes muutma või informeerima vajalikest muutustest peaadministraatorit.

Juba ETISes kinnitatud publikatsioonide muutmise ebamugavuse tõttu oleks otstarbekas publikatsioonid sisestada alles siis, kui nende kirjed on lõplikud (leheküljed olemas, kirjutis ilmunud ja õiges kohas avaldatud). Muidugi on vahel vajadus sisestada ka ilmumisjärgus olevaid artikleid, kuid siis ei tohiks unustada neid hiljem juba õigete kirjete vastu välja vahetada.

Ajakirjad 1.2 ja 1.3 erinevad eelkõige toimetuskolleegiumi rahvusvahelisuse ja ajakirja leviku poolest.

Raamatud klassifitseeritakse samuti kolme alamklassi järgi (vt klassifikaatorite nimekiri). Põhimõtteliselt tehakse vahet nn rahvusvaheliste teaduskirjastuste ja muude kirjastuste poolt välja antud raamatutel/kogumikel. Rahvusvaheliste teaduskirjastuste loendit saab vaadata ETISe menüüs lingis «Klassifikaatorid». Selle nimekirja aluseks on võetud /List of ISI Links Publishers/, millele on lähtuvalt Teaduskompetentsi Nõukogu (TKN), TKNi ekspertidekogu, Eesti TA, ETFi ja ülikoolide bibliograafiaspetsialistide soovitustest lisatud Eesti kontekstis olulisimad kirjastused.

Lähtuvalt teaduspoliitika komisjoni ettepanekust haridus- ja teadusministrile vaadatakse eespool nimetatud nõuandvate institutsioonide poolt lisas esitatud kirjastuste loetelu üle kord aastas enne uute finantseerimistsüklite algust, s.o maist juulini. Põhjendatud ettepanekud mõne kirjastuse lisamiseks olemasolevasse loendisse võiksid TÜ inimesed saata teadus- ja arendusosakonda, kust need saadetakse edasi ministeeriumisse.

Raamatute puhul tuleks veel tähele panna, et rühma 2.3 dissertatsioonide alla ei kuulu käsikirjalised dissertatsioonid ega magistritööd.

Artiklid ja peatükid raamatutes jaotuvad konverentsi materjalideks (3.1, 3.4, 3.5) ja muudeks. Üldjoontes kehtib rühmitamisel sama loogika kui raamatute puhul, st tähtis on väljaandev kirjastus, v.a see, et esimesse rühma lisanduvad ISI poolt refereeritavad kirjutised.

Eraldi rühm on olemas konverentsiteeside jaoks (5.1, 5.2).

KÜSIMUSED

Info: kristel.mikkor@ut.ee

Teaduse tippkeskustest

Kadri Bank

Sellel aastal kuulutab HTM välja uute teaduse tippkeskuste konkursi.

Kristjan Haller leiab, et peale parema finantseerimise ja rahvusvahelise tunnustatuse annab tippkeskus ka teatud kvaliteedimärgi. KADRI BANK

HTMi hariduse ja teaduse asekantsler Kristjan Haller, miks on tippkeskusi vaja?

Elu on mittelineaarne süsteem juba seetõttu, et üks tipptegija annab reeglina rohkem väärtusi kui mitu keskpärast. Teaduse tipud toovad teadusesse palju uudsust ja rakendusi.

Teiseks on teadus n-ö kallis lõbu. Paratamatult ei jätku alati kõigile piisavalt raha ja kuskil tuleb teha valikuid. Rohkem tasub toetada neid, kes on näidanud, et neil on potentsiaali olla tipule lähedal.

Kolmas aspekt on emotsionaalne – tippkeskusena saad enesele teatud kvaliteedimärgi.

Mida keskus teadlasele annab?

See garanteerib omaksvõtmise teatud liigas. Enne ministeeriumisse tulekut olin ma füüsika instituudi direktor, mis on nii Euroopa kui Eesti tippkeskus. Tunnetasin seda, et olles Euroopa Liidu tippkeskus, teatakse sind rohkem ja sul ei ole vaja tõestada, mis valdkonnas ja mis tasemel sa tegutsed, vaid sa saad aktsepteerituna kohe probleemi juurde asuda. Peale selle kaasneb tippkeskusega ka parem finantseerimine.

Kas näiteks doktorante mõjutab see, kui nende valdkonnas on tippkeskus?

Kindlasti. See näitab, et selles valdkonnas on võimalik teha kohapeal maailmatasemel teadustööd ja siin tehtu alusel on nad aktsepteeritud ka mujal.

Kas Eesti ja välismaa tippkeskused erinevad üksteisest?

Kindlasti. Esiteks on meie teaduse finantseerimine väga palju väiksem arenenud riikidest. Suhtelises mahus (protsendina SKPst) oleme 1% kandis, Soome on 3,5% ja ELi keskmine on 2% kandis. Meie SKP on juba ise väiksem. Absoluutarvuna oli Eestis teaduse finantseerimine 2004. a veidi alla seitsme korra väiksem kui ELi keskmine – meil 24 000 ja ELis keskmiselt 160 000 eurot ühe täistööajaga teadlase kohta.

Kuna enamik teadustööd on rahvusvaheliste hindadega, ei ole võimalik seitse korda väiksema finantseerimise juures olla päris samal tasemel konkureerivate teaduskeskustega, rääkimata tippudest, kus finantseerimine on miljoni dollari ringis teadlase kohta või enamgi.

Aga meil on kindlasti keskusi, kes on oma nišis arvestatavad tegijad. Nad ei ole küll suure massi ega mõjuvõimuga, kuid ei saa öelda, et meil ei ole teatud maailmaprobleemide tipplahendamise juurde asja.

Olete öelnud, et tippkeskuste arv võiks olla ühekohaline.

Praegu on tippkeskusi kümme ja oleme seisukohal, et see arv võiks olla pigem väiksem kui suurem.

Meie 7-aastase programmi jaoks on praegu planeeritud 700 miljonit krooni. Kui ELis on keskmiselt teadlase kohta 160 000 eurot aastas (2,5 miljonit krooni), siis oma 100 miljonist aastas saaksime finantseerida *ca* 40 teadlast.

Mahtusid arvestades ei saa me järelikult tekitada programmi, kus tippkeskused elaksid ainult programmirahast. Tippkeskuste programmi raha on väiksem kui 2,5 miljonit teadlase kohta aastas, sest teadlaste arv, keda tippkeskused kaasavad, on ilmselt suurem kui 40. Programmi poolt doteeritavate teadlaste arv ei saa olla ka tuhat, pigem paarisaja kandis.

Konkurentsivõimelises keskuses peab olema teatud kriitiline mass tipptegijaid. Keskuse mõistes ei saa me reeglina rääkida 2–3, vaid märksa suuremast arvust tipptegijatest.

Praegu ei ole veel selgunud struktuuritoetuste saamise kriteeriumid, kuid mis on nende koostamise põhimõte?

Kindlasti arvestatakse näiteks valdkonnaga tegelemise vajadust, aga peamine ja kõige olulisem kriteerium on teaduslik kvaliteet. Kui see puudub, siis ülejäänud parameetrid võivad olla kõrgel tasemel, kuid neid ei hinnatagi.

Hinnatakse ka arenemisvõimet. Piltlikult öeldes, kui on teenekatest teadlastest koosnev rühm, kuid tagamaa on täiesti tühi, on väga raske loota, et see keskus on jätkusuutlik ka seitsme aasta pärast.

Hindajad on rahvusvaheliselt kõrge renomeega eksperdid, keda ei saa süüdistada erapoolikuses ega muus ebakompetentsuses.

Kui kaua hindamine aega võtab?

Seda on praegu raske öelda. Aga meil on plaan tekitada ka diskussioonivõimalus hindajate ja hinnatavate vahel, et otsuseid ei tehtaks ainult paberite põhjal, vaid käidaks ka kohapeal.

Oma piiratud vahendite tingimustes tahaksime tekitada olukorra, kus keskus haarab endasse kõiki või enamikke kohalikke tipptegijaid. Kui peaks tekkima situatsioon, kus ühest valdkonnast on kaks väga head projekti, siis oleks mõistlik leida lahendus need projektid ühendada. Usun, et rahvusvahelised eksperdid oskavad nõu anda, kuidas tulem oleks Eesti jaoks parim.

Milline on olukord teaduse rahastamises?

Selleks, et teha Eestis teadust konkurentsivõimelisel tasemel, oleks vaja finantseerimist vähemalt miljon krooni ühe teadlase kohta.

Praegu on see summa oluliselt väiksem. Absoluutarvus on teaduse finantseerimine kasvanud päris jõudsalt, kuid seatud plaanidest jääme kahjuks järjest rohkem maha. Kehtiva teadus- ja arendustegevuse strateegia järgi pidi aastal 2006 teadust finantseeritama 1,5% SKPst ja 2004. a pidi see olema 1,1%, kuid oli 0,88% ja 2005. a 0,94%. 2006. aastal on see prognooside järgi kuni 1,1%.

Põhjuseks on ka see, et SKP on jõudsalt kasvanud.

Teaduse alafinantseeritusega on tekkinud olukord, kus äraelamiseks on vaja finantseerimist võimalikult paljudest allikatest. Teadlased ei saa keskenduda piiratud arvu projektidele, et need oleksid kvaliteetselt täidetud ja edukad.

Milliseid mõtteid jagati novembrikuu tippkeskuste konverentsil?

Üks hea mõte pärines Rein Vaikmäelt (TTÜ teadusprorektor – toim) – ei tohiks tekkida olukorda, kus määrame tippkeskused seitsme aasta peale ja alles pärast seda tekib uus voor. Võib-olla need, kes olid sellele staatusele päris lähedal, saavad seitsme aasta jooksul nii palju kannatada, et nad ei ole pärast enam konkurentsivõimelised. Tuleks välja mõelda skeem, kus osa nimetusi antakse välja kohe ja osa 2–3 aasta pärast.

Täispikk intervjuu: www.ajaleht.ut.ee.

ELi 7. raamprogramm

Kadri Raav
TAO grandispetsialist

Alates 1. jaanuarist 2007 rakendub Euroopa Liidu teadus-ja arendustegevuse seitsmes raamprogramm (FP 7), mis on ELi peamine teadusuuringute rahastamisvahend aastatel 2007–2013.

Programmi eesmärk on tugevdada kuuenda raamprogrammiga loodud Euroopa teadusruumi, andes samal ajal uut hoogu Euroopa Liidu Lissaboni strateegia eesmärkide täitmiseks.

Täpsem info: www.ut.ee/ta/raha/raam, kuhu jooksvalt lisandub uut infot ka taotlusvoorude ja -tingimuste kohta.

Olulised uudised edastame kindlasti ka grandi listi. Kes pole veel listi liikmed, saavad sellega ühineda.

TÜ VÕRDLUS TEISTE ÜLIKOOLIDEGA

Üliõpilased

Eva Liivak

Üliõpilaste arv akadeemilise töötaja kohta annab aimu sellest, kui palju tähelepanu on üliõpilasel võimalik õpingute jooksul õppejõududelt oodata.

Võrdlusülikoolidest eristub selle näitaja poolest (2005. a andmetel) eriti selgelt Läti Ülikool, kus on ühe akadeemilise töötaja kohta 32 üliõpilast. Tartu Ülikoolis on siin sarnaselt Turu, Krakowi ja Uppsala ülikooliga um 12 üliõpilast akadeemilise töötaja kohta, mis on võrreldavate ülikoolide seas keskmine näitaja.

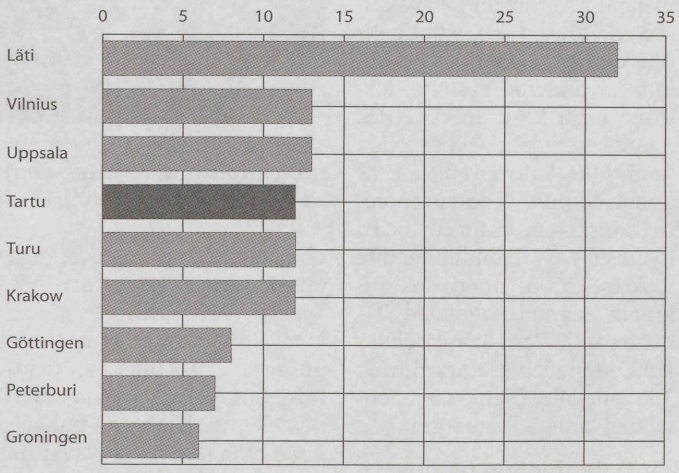

Üliõpilaste arv akadeemilise töötaja kohta (2005).

Kaitstud doktoritööd

Eva Liivak

Ühe professori kohta kaitsti Tartu Ülikoolis 2005. a umbes 0,5 doktoritööd (joonis).

Selle suhtarvu poolest sarnaneb TÜ Vilniuse Ülikooliga, aga ka Turu ja Krakowi ülikooliga, samas edestab oluliselt Peterburi ja Läti ülikooli. Üle ühe doktoritöö professori kohta kaitstakse Göttingeni ja Groningeni ülikoolis, kõrge on kaitsmiste osa ka Uppsalas.

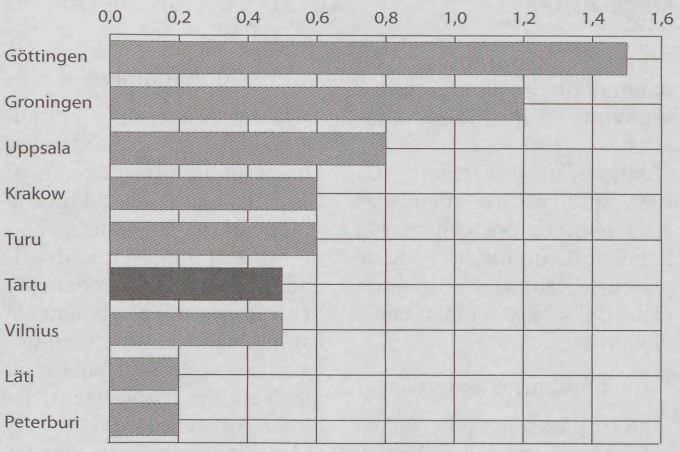

Doktorikaitsmisi professori kohta (2005).

Tartu Ülikooli teadlased ja teadlaste tegevuse kajastumine Eesti meedias

Eva Liivak
TAO info- ja analüüsispetsialist

Mare Ainsaar
TAO juhataja

Raadio ja televisiooni kõrval on jätkuvalt suurele osale eestimaalastele peamiseks meediumiks päevalehed.

Kirjutav meedia kujundab inimeste arvamust, hoiakuid, varustab inimesi informatsiooniga. 2006. aastal hakati teadus-arenduosakonnas koguma metoodiliselt TÜ teadlaste kirjutatud või Tartu Ülikooli kohta kirjutatud artikleid Eesti Päevalehes ja Postimehes. Vaatluse alla võeti kõik artiklid, mis olid pikemad kui 500 tähemärki, st välja jäid paljud lühikesed uudisnupud ja teated.

Kõik vaadeldud artiklid jagati enam levinud tüüpide alusel järgmiselt.

• TÜ töötaja avaldatud artikkel (42% kõigist artiklitest) – autoriks TÜ töötaja. Kuigi kokkuvõttes käsitleb suur osa teadlaste endi kirjutatud artikleid otseselt teadusküsimusi, on see eri teadusalade inimeste puhul erinev: sotsiaalteadlased 90%, humanitaarteadlased 80% ja reaalteadlased 50%.

• Ajakirjaniku intervjuu (8,5% kõigist) – ajakirjaniku poolt avaldatud usutlus TÜ töötajaga, seega enamasti persoonilugu.

• Ajakirjaniku teaduslugu (20% kõigist) – autoriks ajakirjanik, teemaks eelkõige TÜs ja maailmas läbiviidavad teadusuuringud (sh Tartu Ülikoolis).

• Ajakirjaniku uudislugu (30,5% kõigist) – ajakirjaniku kajastatud TÜga seotud sündmused, struktuurimuutused jms.

2006. aasta jooksul ilmus pikemaid Tartu Ülikooli käsitlevaid või TÜ teadlaste avaldatud artikleid kahes päevalehes kokku umbes 141, seega keskmiselt vähemalt igal kolmandal päeval (koos väiksematega, mida selles ülevaates ei käsitleta, oli sagedus veelgi suurem). 141 artiklist otseselt teadusele viitavaid oli 70%. 60% kirjutisi ilmus Eesti Päevalehes, 23% Postimehes ja 14% Tartu Postimehes.

TÜ teadlased olid umbes 42% artiklite autorid. 2006. aastal Eesti Päevalehes ja Postimehes ilmunud artiklite temaatika puudutas kõige enam ühiskonda ja inimesi. 38% (ligi 60) kõigist ilmunud artiklitest käsitles mitmesuguseid ühiskonna, rahvastiku ja poliitika küsimusi. Artiklite arvu poolest oli järgmine ülikooli temaatika (21%) ja reaalteaduste valdkond (18%). Kõige vähem oli humanitaar- (9%) ja meditsiinivaldkonna artikleid (7%).

TÜ teadlaskonnast on kõige aktiivsemalt artikleid avaldanud emeriitprofessorid Ene-Margit Tiit, Rein Taagepera, Marju Lauristin, samuti prof Jaak Aaviksoo, Raul Eamets, prof Jüri Saar ja Paul Goble. Paaril korral on artikleid ilmunud Margit Sutropilt, Halliki Harro-Loidilt, Mart Laidmetsalt, Rein Toomlalt ja Berk Vaherilt. Kokku avaldas 2006 aastal ise artikli 37 ülikooli teadlast, töötajat.

Ajakirjanikud on oma artiklites kajastanud üle 30 erineva TÜ teadlase teadustegevust või arvamusavaldusi. Kaks või enam korda on vaadeldud perioodil ja ajalehtedes kajastamist leidnud: Mart Ustav ja tema tegevused HIV-vaktsiini ja ravimiarenduse alal, Sulev Kõksi neurogeneetika uuringud, Marco Kirm FI teadusdirektorina, tutvustades füüsikute koostööd maailma suurfirmadega (Philips, Samsung).

TÜ teadustegevust ja saavutusi kajastavad artiklid olid üldjuhul positiivse tooniga, jättes TÜst mulje kui edukast teadusasutusest. Kuigi teadlaste põhitöö on kirjutada eelkõige rahvusvahelistes teadusajakirjades, võib võtta eesmärgiks, et vähemalt üks kord aastas tutvustada oma töö põnevamaid tulemusi ka Eesti mitteteadlastest inimestele. Teadlasi aitab selles töös ülikooli teabetalitus (Liina Jürgen).

Doktorite mõjukus sõltub nende teadmistest, oskustest ja ka arvukusest

Väino Puura
emeriitprofessor

Anita Kärner
doktorant

Doktorant peaks kasvama iseseisvaks teadus- ja õppetöö tippspetsialistiks, kes suudab tegutseda tugeva eestvedajana ka väljaspool akadeemiat.

Alates 2004. aastast toimivate doktoriõppe-alaste projektide uuringute tulemused on näidanud, et akadeemilise sektori omavajadus doktorite järele lähiaastatel on ikka veel suurem kui uute doktorite juurdekasv.

Siiski on saabumas aeg, mil üha enam doktoreid siirdub majandusse, avalikku haldusesse, tõuseb tippjuhtideks ühiskonna eri sfäärides. Riiklikult kavandatud aastane doktorite arvu kasv 300ni 2015. a ja kaugem perspektiiv jõuda kuni 500 kaitsmiseni aastas annab lootuse teadmistepõhise ühiskonna vaimse baasi loomiseks lähikümnendite jooksul. 2006. a on doktorikraadi saanud sadakond TÜ doktoranti. Eesti kõrgkoolides kokku kujuneb see arv ilmselt 150 lähedale. Oleme vaid poolel teel lähima eesmärgini.

Darja Saveljeva (matemaatika-informaatikateaduskond, juhendaja dots Peeter Oja) oli üks neist 97st, kes kaitses doktoriväitekirja eelmisel aastal. VARJE SOOTAK

Doktorantide haritus

Arenguperspektiiv ergutab ümber mõtestama veel hiljutisi arusaamu doktoriõppe kvaliteedist. Omaette kvaliteediprobleemidena tuleb käsitleda iga doktoritööd kaitsnud tippspetsialisti võimekust tulla toime temalt oodatavate tegevustega, aga teiselt poolt kogu erialade spektri kvalitatiivset ja ka kvantitatiivset vastavust praeguse ja eriti tulevase teadmistepõhise ühiskonna vajadustele. Järk-järgult hakkab kujunema senisest avaram arusaam doktoriõppe kõrgtaseme kindlustamise teedest ja vajalikust tegevusest.

Oleme teadvustanud, et doktorantide ja noorte doktorite ebapiisav arvukus tervise valdkonnas võib muutuda ohtlikuks meie meditsiiniteadusele, arstide õpetamisele ja inimeste tervisele. Teame ka seda, et kasvatusteaduse, mitme tehnikateaduse ja veel muude suundade areng on seiskunud edukate doktorantide ja doktorikraadiga spetsialistide vähesuse tõttu. Doktoriõpe peaks kiiremini reageerima areneva ühiskonna vajadustele.

Senine Eesti majandus pole teadusmahukas. Enamik ettevõtteid ei vaja tippharidusega spetsialiste. Tõeliselt teadmistepõhiseks hakkab see muutuma vaid nendes tegevussuundades, kus tekib nõudlus ja rakendatakse tippspetsialiste, ka seal, kus neid veel eile ei olnud. Oma dünaamilist arengut alustavate, kodumaistest alusuuringutest rakendusuuringutesse hargnevate ning peatset innovaatiliste tehnoloogiate loomist tõotavate uute suundade vajadusi tuleb vaadelda teises, hoopis kiiremas ajaskaalas. Selle põhjuseks on rahvusvahelise konjunktuuri muutlikkus ja konkurents.

Värskete näidetena sellest, kuidas Eestis on reageeritud positiivsele rahvusvahelisele konjunktuurile, võib tuua kahte hiljutist esileküündivat otsust.

Tartu Ülikool, Eesti Maaülikool ja Eesti Biokeskus sõlmisid kokkuleppe luua Eestis rahvusvahelise ulatuvusega teadusmahukas ravimiarenduse ja ravimiuuringute keskus. Riikidevahelise ühiste kavatsuste protokolliga sai toetuse AS Eesti Energia kava luua Jordaanias põlevkiviutmise tehas, millest võiks kujuneda töötav mudel üle maailma tekkivatele põlevkiviõli tööstustele. Kummagi ettevõtmise aluseks on Eesti ülikoolide ja originaalse tehnoloogiaga ettevõtete teaduslik-tehniline potentsiaal.

Mõlema ettevõtmise kriitiliseks asjaoluks on, et olemasolevatest spetsialistidest ei piisa laienemiseks. Edu sõltub sellest, kas ja kuivõrd kiiresti suudetakse välja õpetada uusi spetsialiste, sh doktoriõppes. Doktoriõppe ressursside laiendamine dünaamiliselt arenevate innovaatiliste suundade tarbeks peaks olema sisse kodeeritud arenguhüppesse pürgiva arendus- ja juurutustegevuse eelarvestrateegiasse.

Eestis on traditsiooniliselt hinnatud doktoriõppe kvaliteeti publitseeritud teadustööde kaudu. Ei ole kahtlust, et isikliku tööga saavutatud tulemused, nende teaduslik analüüs ja esitamine eelretsenseeritud publikatsioonides on teadlase võimekuse ja oskuste väljendus. Väitekirja kaitsmisprotseduuris avaldub kraaditaotleja erialane silmaring ja väitlusvõime. Kõrgtasemel publikatsioonid teevad meie teaduse rahvusvaheliselt nähtavaks.

Võimekas doktorant

Kuid doktorikraadiga tippspetsialistilt oodatakse laiemat silmaringi ja kaasnevaid oskusi kui bakalaureuse- või magistrikraadiga kitsa eriala spetsialistilt, tulemaks toime nende mitmekesiste kohustustega, mida järgneval karjääriteel võib kohata. Seetõttu on doktoriõpe keeruka võrkstruktuuriga tegevuste kogumiks nii ülikooli kui ka doktorandi poolt vaadatuna. Iga doktorandi individuaalplaanis kavandatud tegevusega ning osalusega igapäevases teadustöös peaks doktorant kasvama iseseisvaks teadus- ja õppetöö tippspetsialistiks, kes suudab tegutseda tugeva eestvedajana ka väljaspool akadeemiat.

Sügavaid erialaseid tuumikteadmisi saab doktorant võimekatelt tippteadmistega lektoritelt. Interaktiivsed õppevormid, seminarid, diskussioonid, sisuliselt nõudlikud eksamid peaksid arendama doktorandi teadmisi, analüüsi- ja sünteesivõimeid, väljendusoskusi. Õpetlik on juhtivate teadlaste seminarivormis suhtlus teadustöö eesmärkide, uurimisprojektide teaduslike aluste, meetodite, tulemuste ja publikatsioonide sisu valdkonnis. Meil laialdaselt levinud doktorantide ja magistrantide seminaridel ei ole paraku seda taset, mis suudaks asendada tõelisi teaduslikke seminare, millesse eri põlvkondade uurijad annaksid oma panuse.

Uuringutest selgub ka, et pahatihti on doktorandid jäetud hoopis teadussuhtluseta. Väikeste üksuste loid teaduselu piirab doktoriõppe võimalusi.

Eesti ülikooli rahvusvahelistumine tugevdab ja loob juurde uusi teaduskontakte. Selle pinnal paraneb võõrkeelte oskus, mis loob võimaluse rahvusvahelisel tööturul läbilöömiseks. Kõige selle kõrval muutub aina tähtsamaks eesti teaduskeele ja -terminoloogia arendamine. Koostöös lingvistidega tuleb see võtta oma hooleks juhendajatel ja doktorantidel kui oma eriala tulevastel tipptegijatel.

Olulisi eeliseid ja ressursse aktiivse teaduskeskkonna loomiseks on doktorikoolidel. Kuivõrd aga viimaste võimalusi selleks kasutatakse, peaks selgitama analüüs.

Doktorantide juhendamisest Tartu Ülikoolis

Mare Ainsaar

Edukas doktorantuur on saamas üheks akadeemilise tegevuse kvaliteedinäitajaks.

Järgnevatel aastatel on Eesti riiklikes arengukavades ette nähtud doktorite arvu kahekordistumine. Selle plaani teostumisel on peetud kriitiliseks just juhendajate olemasolu.

Lineaarne areng

Ootuspäraselt on kasvanud aastatega doktorikraadi kaitsnute hulk (joonis 1). Tähelepanuväärne on teatud perioodilisus. Ilmne madalseis on olnud aastatel 1995 ja 2000–2002. 1995. aasta lohk on kahe protsessi tulemus: ühelt poolt vähenes eksternina kaitsnute arv, kuid samal ajal ei jõudnud noored doktorid veel tööde kaitsmisteni.

2000. a madalseis on osaliselt ka väga eduka 1999. aasta järeltulemus. Kuna vahetult 1999. aastale ei järgnenud sama või veel edukamat aastat, tekib mulje langusest, kuigi tegelikult on tegemist suhteliselt lineaarse arenguga.

Viimase viie aasta jooksul (2002–2006) on ülikooli teaduskondadest enim andnud doktoreid BG (81), AR (65), FL (72) ja FK (60). Teise rühma moodustavad väiksema aktiivsusega teaduskonnad SO (27), MT (22), OI (14), KK (14), US (10), MJ (9), HT (3).

Juhendamine

Doktorantuuri üks edukuse eeldusi on edukas ning pühendunud juhendaja. Tartu Ülikoolis on eduka doktoritöö juhendamise kogemus kokku umbes 250 inimesel. Võib eeldada, et edukas juhendamiste arv on seotud ka juhendaja isikliku akadeemilise edukuse (publitseerimisaktiivsus) ning akadeemilise vanusega (isiklik doktoristaatuse pikkus).

TÜ juhendajate andmete analüüs näitas, et tõepoolest valitseb tugev korrelatsioon ISI artiklite arvu ning juhendatud doktorite arvu vahel, samas akadeemilise vanusega (aeg oma doktoritöö kaitsmisest) seos puudus. Viimane tulemus viitab asjaolule, et pika akadeemilise vanusega inimeste seas on juhendamise kogemus väga erinev.

Kui keskmiselt on ülikoolis üks eduka juhendaja kogemusega inimene juhendanud kaks tööd aastatel 1991–2006, siis leidub ka väga aktiivseid ja edukaid juhendajaid: Ülo Mander 12, Andres Metspalu 11, Mati Karelson 10, Marika Mikelsaar 10, Ain Heinaru 9, Mart Ustav 9, Mihkel Zilmer 9, Ilmar Koppel 8, Kalevi Kull 8, Martin Zobel 8, Ülo Valk 8.

Teaduskonnad erinevad oluliselt kaitstud doktoritööde juhendajate akadeemilise institutsionaalse päritolu poolest. Valdavalt juhendavad töid oma teaduskonna töötajad, teiste osalus on suhteliselt erinev. Oma inimeste osatähtsus on suurim kehakultuuri- ja õigusteaduskonnas.

Eriti suure välisjuhendajate osa suhtes paistab silma haridusteaduskond, kuid kogu tulp baseerub seal vaid kolmel kaitstud doktoritöö andmestikul. Teine silmapaistvalt palju välisressurssi kasutav teaduskond on usuteaduskond. Selliselt väljakujunenud tööjaotusel on mitmeid põhjuseid, kuid kahtlemata on oma juhendajate osatähtsuse näitaja seotud ka akadeemilise traditsiooni pikkuse ning teaduskonna vanusega.

Juhendajate potentsiaalist

Teaduskonnad on väga erinevas seisus ka juhendajate potentsiaali poolest. Suhteliselt palju juhendajaid on arsti-, bioloogia-geograafia-, filosoofia- ning füüsika-keemiateaduskonnas. Neist eriti hea potentsiaaliga on arsti- ja bioloogia-geograafiateaduskond, kus on palju väga viljakaid juhendajaid, kuid teiselt poolt ka palju seni ühe töö juhendajana kogemuse saanud inimesi.

Teistes teaduskondades on juhendaja kogemusega inimeste arv suhteliselt väike. Nende hulgas paistab omakorda silma sotsiaalteaduskond, mis on väga heterogeenne: ühelt poolt on silmapaistev suure juhendaja kogemusega inimeste suhtarv ning teiselt poolt vaid ühe töö kogemusega juhendajad. Seega puudub keskmine põlvkond.

Edukaks doktoritöö kirjutamiseks on kahtlemata vajalik innustav keskkond nii kolleegide kui üldise teadusliku taseme poolest. Seega võib eeldada, et üksustes, kus on juba enam doktorikraadiga teadlasi, on kergem saada ka ise doktorikraadi.

Tulemus näitab, et teaduskonnad jagunevad ülikoolis nelja rühma: suure kaitsmisaktiivsusega, võrreldes oma inimressurssidega (US, BG), suhteliselt kõrge kaitsmisaktiivsusega (FL, OI, FK), suhteliselt madala kaitsmisaktiivsusega (MT, KK, AR, SO) ja madala kaitsmisaktiivsusega (HT, MJ).

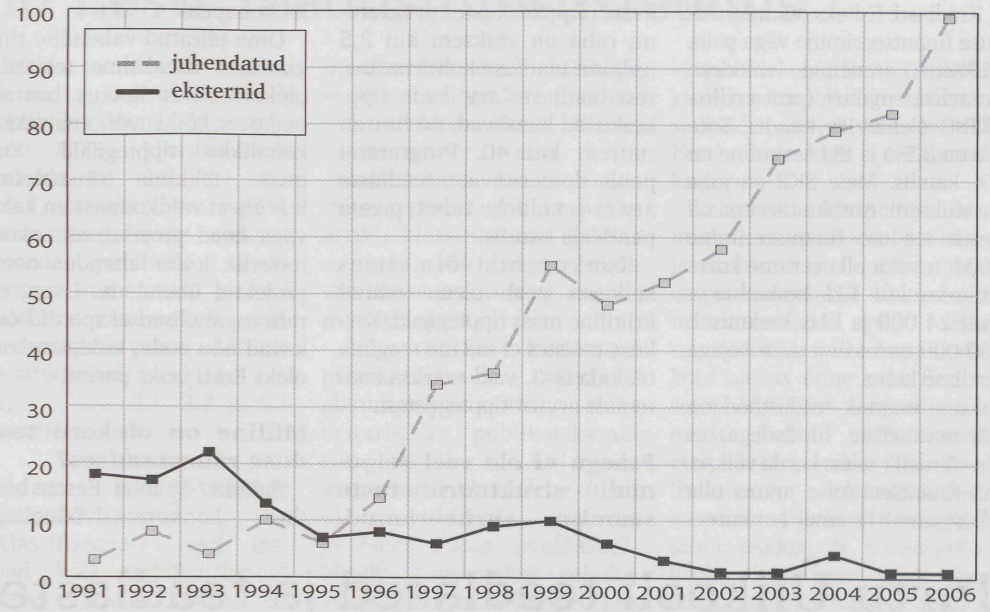

Joonis 1. TÜs ilma juhendajata kaitsnud ja juhendajaga kaitsnud doktorid.

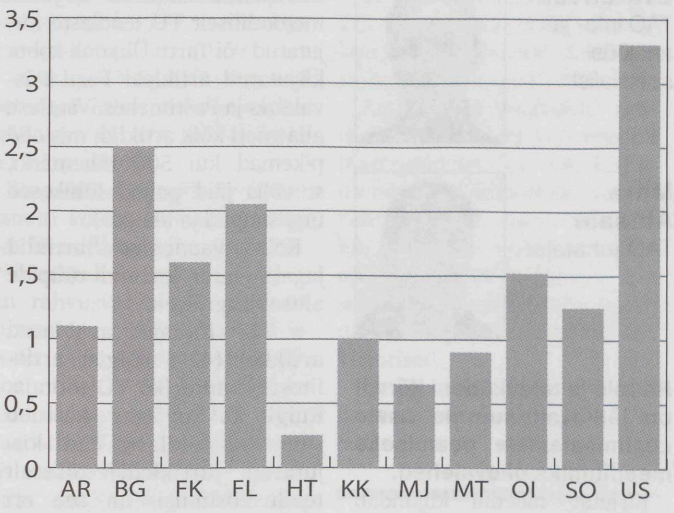

Joonis 2. Juhendatud doktoritööde arv jagatult doktorikraadi omavate inimeste arvuga aastatel 2002–2006.

Tartu Ülikooli Raamatukogu

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

19. jaanuar 2007

NR. 3 (2285)

www.ajaleht.ut.ee

Rektorikandidaadid professorid Ene Ergma, Volli Kalm ja Birute Klaas enne valimiste algust. Kandidaadid võtavad valimiskomisjoni esimehelt Jüri Raidlalt esinemisjärjekorra numbri.

2 X VARJE SOOTAK

Ülikool ei saanud uut rektorit

Kadri Bank
Meelis Burget
Varje Sootak

Eile toimus aulas rektori valimiskoosolek. Kandidaadid olid prof Ene Ergma, prof Volli Kalm ja prof Birute Klaas, kellest ükski piisavalt toetushääli ei saanud.

Valimiste esimene hääletusvoor kulges pingevabas õhkkonnas. «Kuigi valimisagitatsioon on keelatud, on rektorikandidaatidel õigus teha lühike sõnavõtt,» ütles valimiskomisjoni esimees, ülikooli kuratooriumi juht vandeadvokaat Jüri Raidla. Kõik kolm kasutasid oma võimalust.

Sõnavõtud

Prof Birute Klaas ütles oma sõnavõtus, et Tartu Ülikool on eesti rahvuse ja kultuuri edenemise oluline jõud, allikas ja tagatis.

Ta leidis, et ülikoolis peab akadeemiline vaim valitsema bürokraatia üle. «Kõigi erialade rahastamine peab olema õiglane ja piisav,» ütles prof Klaas.

Klaas lisas, et rektorivalimiste diskussioonis on vähe esile tulnud mõte, et Tartu Ülikool on osa kogu Euroopa kultuurist. Tema sõnul peab ülikool tulema toime Euroopa konkurentsis, kaotamata sealjuures oma nägu. «Olen kindel, et me suudame maailma üllatada oma innovatiivsuse, ärksuse ja ülikooliülese meeskonnatööga.»

«Ma armastan ülikooli ja usun ülikooli tulevikku,» ütles prof Klaas.

Prof Ene Ergma ütles, et Tartu Ülikooli areng on olnud edukas tänu ülikooli inimestele. «Nad on toonud kuulsust nii Eestis kui ka väljaspool, nad on teinud tublit tööd, et eelarve on nii suure numbriga,» ütles prof Ergma.

«TÜs koolitatakse inimesi, kes homme ja ülehomme lähevad üles ehitama teadmistepõhist ühiskonda. Ülikoolist antakse neile kaasa tunne, kuivõrd tähtsad on akadeemilised vabadused ja demokraatia,» sõnas ta.

Samuti pidas prof Ergma oluliseks ühtsustunde loomist ja hoidmist. «Et tunneksime rõõmu, kui kellelgi läheb hästi, ja kurbust, kui läheb halvasti – sest Tartu Ülikool on üks ja ainus,» ütles ta.

Prof Volli Kalm sõnas, et kuigi eestikeelsele ülikoolile valitakse 14. rektor, on täna selguv rektor alles viies ülikooli inimeste poolt valitu ning juba seetõttu tuleks tunda heameelt, et saame oma tuleviku üle ise otsustada.

Ta ütles, et järgneva viie kuni kümne aasta jooksul ootab ülikooli palju positiivseid väljavaateid, nagu uute laborite ja hoonete ehitamine ja eestikeelse rahvusteaduste monograafiate programmi algatamine. Siiski leidis ta, et eelkõige tuleks senisest enam investeerida inimestesse. Samuti pidas Kalm oluliseks ülikooli rahvusvahelistumist nii välistudengite juurdetuleku kui ka järeldoktorantide jt teadlaste karjääri jätkamise või välismaalt naasmisega.

Prof Kalm märkis veel, et rektorina peaks ta oluliseks akadeemilise vaimu domineerimist demokraatlikul viisil. Ta lubas anda endast parima, et ühegi rektorikandidaadi toetajaskond ei tunneks end pärast valimisi jätkuvas ülikoolielus kaotajana.

Valimine

Valimisreglemendi järgi võisid kandidaadid enne hääletamise algust kandideerimisest loobuda. Komisjoni esimehe küsimuse peale kinnitasid kõik kolm, et ei soovi seda teha.

Valimiste teise vooru pääsesid Ene Ergma 116 ja Volli Kalm 103 häälega. Birute Klaas kogus 44 häält. Hääletamisest võttis osa 295 valimiskogu liikmest 265.

Teises hääletusvoorus said kandidaadid võrdselt 128 häält. Sel juhul näeb valimisreglemendi punkt 30 ette, et kolmandasse vooru läheb kandidaat, kes selgub loosimise teel. Kuna loosimise meetodit pole määratud, otsustas valimiskomisjon eelmistele valimistele viidates kasutada kulli ja kirja viskamist. Loosi tulemusel läks kolmandasse vooru Ene Ergma.

Teise vooru häältelugemisprotokolli kinnitamine sai ühe vastuhääle ning neli valimiskogu liiget jäi erapooletuks.

Kolmandas hääletusvoorus sai Ene Ergma 141 häält, kuid kuna valituks osutumiseks on vaja vähemalt 148 häält, jäi uus rektor valimata.

Pärast valimiskoosoleku lõppu toimus TÜ nõukogu erakorraline koosolek. Nõukogu ei vabastanud veel rektor Jaak Aaviksood ametist. Rektori kohusetäitja otsustamine ja senise rektori ametist vabastamine või lühiajaline edasi töötamine otsustatakse nõukogu 26. jaanuari koosolekul.

TÜ rektori valimise reglement: /www.ut.ee/livelink_files/2796147.html.

	I voor	II voor	III voor
sedeleid valimiskastis	265	264	258
välja jagamata	30	31	35
Ene Ergma	116	128	141
Volli Kalm	103	128	
Birute Klaas	44		
märgistamata	1	7	114
rikutud	1	0	3

UT KÜSIB

Mida arvate rektori valimise reglemendi kohta?

Rein Toomla
rahvusvaheliste suhete lektor, politoloogia osakonna juhataja

Protseduur on liialt jäik. Jäik selles mõttes, et valituks osutub see kandidaat, kes saab teatud kindla hulga hääli ja selleks on võetud valimiskogu absoluutne suurus. Oletame, et valimistest võtavad osa need isikud, kes ennast registreerisid. Praegu on 40 inimest puudu, aga sõltumata sellest on ikka vaja saada 148 häält.

Nüüd võiks võtta aluseks juba selle, kui palju valijaid tegelikult kohale tuli, sest see on inimeste vaba tahe, tuleb või ei tule. Nüüd, kui ta on jäänud tulemata, on ta tegelikult osaline negatiivses mõttes. Tulemata jätmine või mittehääletamine on negatiivne osalemine ja selliseid asju peaks vältima.

Teine oht on see, et mida rohkem inimesi puuduks, seda suuremaks kasvab tõenäosus, et valimised kukuvad üldse läbi, mis sest, et kõik on äärmiselt head kandidaadid.

Kuidas kommenteerite valimisi?

Risto Tammelo
väljateooria professor, füüsika osakonna juhataja

Mage lugu, tobe reglement. Oleks pidanud ikkagi mingi muu mehhanism olema. Teine voor oleks pidanud kordamisele tulema või siis olema variant, et kui hääli on võrdselt, siis kas vanem või noorem läheb edasi või näiteks see, kes esimesena registreeriti. Sellepärast, et see on nagu kindlamini otsustanud kandidaat, rohkem motiveeritud. On ju veel võimalikke printsiipe, aga loosi peale jätta on lihtsalt jama.

Katri Raik
Narva kolledži direktor, haridusteaduskonna dekaan

Jahmatav tulemus, seda poleks kuidagi oodanud. Tundus täiesti selge, et ülikool saab endale rektori. Kuna valida oli väga ühesuguste põhimõtete vahel, näiteks sooviti rohkem inimlikkust, demokraatiat, rahvusvahelistumist, siis said võib-olla mõned ülikoolile olulised asjad selgemaks.

Selline valimine ei tee ülikoolile au.

Catlyn Kirna
rahvusvaheliste suhete magistrant, TÜÜE avaliku poliitika spetsialist

Ma pole sellist lollust enne näinud. Me peame nüüd kogu protsessi uuesti tegema koos kõige hea ja halvaga, mis siin algusest peale oli. Saan aru, et inimestel on väga kindlad veendumused sellest, keda nad toetavad või ei toeta, aga tuleks mõista ka seda, et ülikoolil on siiski uut rektorit vaja ja kõik kolm kandidaati ju tegelikult sobisid selleks. Oma isiklikud soovid tuleks üldistest huvidest tahapoole jätta ja aru saada, et kui enamus on ühe kandidaadi poolt, siis oleks oluline, et see inimene ka rektoriks saaks.

Prof Ene Ergma, mida ütlete ülikooli inimestele?

Ene Ergma
Riigikogu aseesimees, astrofüüsika professor

Suur aitäh, eriti tudengitele, kes mind väga võimsalt toetasid.

Kas veel kandideerite?

Ei tea, praegu mõtlen selle peale küll vähese tõenäosusega.

Kas häid kogemusi saite?

Ei, kahjuks ei saanud häid kogemusi.

TÄNA

Üleülikoolilistest auditooriumitest
LK 2

Juubeliaasta tähistamisest
LK 3

ESTICA teadusveeb
LK 3

10. jaanuaril 1997 loodi ülikooli vilistlaskogu asutava kogu juhatus. Asutava kogu koordinaator oli Andres Andresen.

UUDISED

Näitus Soome suurkujust

24. jaanuaril kell 16 avatakse TÜ ajaloo muuseumi valges saalis Soome rahvusliku liikumise suurkuju ja filosoofi Johan Vilhelm Snellmani 200. sünniaastapäevale pühendatud juubelinäitus.

Näitus tutvustab Snellmani elu, haridusteed ning tegevust filosoofi, ajakirjaniku ja professorina, tööd senaatori, pankuri ja Soome rahva vaimse äratajana.

Näituse teine osa vaatleb Snellmani filosoofia seoseid Euroopa filosoofiaga ning Snellmani mõju Saksamaal. Kolmas osa tutvustab Snellmani Euroopa reise. Samuti tutvustatakse tema mõtteid isamaast, kultuurist, ühiskonnast jms. Näitus jääb avatuks 28. veebruarini.

Ametiühingu ettepanekud

TÜ ametiühingu esimehe Aleksander Jakobsoni sõnul tegid TÜ ja EMÜ ametiühing rektorite nõukogule ettepaneku avaldada toetust UNIVERSITASE ja Haritlaste Ametiühingu esitatud ettepanekule alustada ettevalmistusi laiapõhjalisteks läbirääkimisteks haridus- ja teadusvaldkonna tööandjate ning töövõtjate esindusorganisatsioonide, samuti EV Valitsuse (teadus- ja haridusministeerium ja/või rahandusministeerium) volitatud esindajate osavõtul.

Rektorite nõukogu tegevsekretäri Mart Laidmetsa sõnul toetas rektorite nõukogu juhatus oma istungil igati ettepanekut.

ONLINE-KÜSITLUS

Mis soost võiks olla rektor?

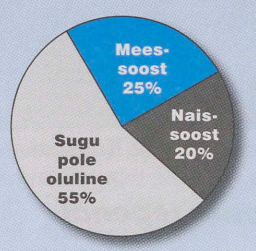

Vastajaid: 465
Uus küsimus:
Kuidas jäid rektori valimistega rahule?
Vasta: www.ajaleht.ut.ee

Ülikool tunnustab

TÜ tänukirjaga tunnustati 50. sünnipäeval pikaajalise ja kohusetundliku töö eest arstiteaduskonna metoodikut **Niina Fominat**.

Tartu linna aukodanike kandidaatide esitamine

23. jaanuarini saab linnavalitsusele esitada uute aukodanike ja Tartu Tähe kavaleride kandidaate.

Ettepanekuid võivad teha kõik juriidilised ja füüsilised isikud. Esitada tuleb kirjalik avaldus isiku elulooliste andmete ja põhjendusega aadressil Tartu linnavalitsus, Raekoda, 50089 Tartu, ümbrikul märgusõna «aukodanik» või press@raad.tartu.ee.

TÜ kollektiivi liikmetest on nimetatud varem aukodanikeks Voldemar Vaga, Harald Keres, Ilmar Kullam, Juhan Peegel, Aleksander Elango, Viktor Masing, Richard Villems, Sulev Vahtre, Valve Saarma, Tullio Ilomets, Erast Parmasto, Karl Kull, Ain-Elmar Kaasik, Alo Ritsing ja Hans-Voldemar Trass.

Tartu Tähe kavaleriks on saanud TÜ auliige Aino Järvesoo, Endel Tünder ja Ene-Margit Tiit.

Info: www.tartu.ee/?lang_id=1&menu_id=6&page_id=967.

Doktoriväitekirja kaitses Leena Kurvet-Käosaar

15. detsembril kaitses kirjanduse ja rahvaluule osakonna teadur Leena Kurvet-Käosaar doktoriväitekirja «Subjektsuse kehalisus Virginia Woolfi, Aino Kallase ja Anaïs Nini päevaraamatutes».

Doktoritöö käsitleb Virginia Woolfi, Aino Kallase ja Anaïs Nini päevaraamatuid nende kehastunud loomepoeetika lähtekohana. Päevaraamatute analüüs näitab, et oma loomingulise potentsiaali täiuslikuks tunnetamiseks ja loomeprotsessiks vajaliku iseseisvuse saavutamiseks peab naiskirjanik kolme autori hinnangul tajuma end kehastunud seksuaalse subjektina. Autor märgib, et seksuaalsuse aktsepteerimine on oluline osa individuatsiooniprotsessist kunstniku ja inimesena ning sellisena tihedalt seotud 19. saj lõpul ja 20. saj algul Euroopas ja USAs aset leidnud naise ühiskondliku positsiooni ümbermõtestamisega.

Väitekirja juhendajad on professorid Jüri Talvet ja Tiina Kirss, oponent oli prof Lea Rojola (Turu Ülikool).

Leena Kurvet-Käosaarele anti filosoofiadoktori kraad maailmakirjanduse erialal.

Leena Kurvet-Käosaar.

Venia legendi

22. jaanuaril kl 16.15 peab Tanel Tenson *venia legendi* loengu «Miks on meil vaja uusi antibiootikume ja kuidas neid leida?» TÜTI suures auditooriumis I korrusel (Nooruse 1).

Kellele kuuluvad auditooriumid?

Jüri Allik
professor,
psühholoogia osakonna
juhataja

Üleülikooliliste auditooriumite rentimise uus kord tuleb tühistada enne selle toimima hakkamist.

Uuele 3+2 õppekavale ülemineku üks eesmärk oli kokkuhoid: väikeste dubleerivate loengurühmade asemel lugeda aineid suurtes voorudes. Sotsiaalteadused loobusid killustatusest ja sissejuhatavaid aineid kuulavad koos sotsiaal-, õigus-, majandus- ja haridusteaduskonna üliõpilased. Näiteks kursusele «Sissejuhatus sotsiaalkultuurilisse psühholoogiasse» (SOPH.00.280) registreerus käesolevaks semestriks 568 üliõpilast. Psühholoogia osakond võtab seda kursust väga tõsiselt ja lektoritena esinevad kõik osakonna professorid: Jüri Allik, Talis Bachmann, Jaanus Harro, Peeter ja Tiia Tulviste.

Ülikoolil nii suure mahutavusega auditooriumi ei ole, kuigi vajadus selle järele oli teada juba enne uuele õppekavale üleminekut. Suurim on Vanemuise 46 ringauditoorium, kuhu õppeosakonna andmetel peaks mahtuma 500 kuulajat. Mahub küll, kui lisaks istekohtadele arvestada treppe, vahekäike ja aknalaudu. Kuid vägisi tekib mulje, et selline arvestusviis peegeldab eelkõige suhtumist üliõpilastesse ja õppetöösse.

Ettenägematud ruumikulud

Hiljuti teatas õppeosakond, et nad on lahkesti valmis vastu võtma tellimusi ülikooli kolme suurema auditooriumi kasutamiseks alates 1. jaanuarist 2007. Vanemuise ringauditooriumi ühe tunni rendihind on 450 krooni. Õppeosakonna sekretär Merilin Saksing teatas oma 5. detsembri kirjas teaduskondadele, et mingit rendihinna tõusu pole ülikoolis toimunud, sest ülikool on kogu aeg teinud sellele summale vastavaid kulutusi. Ülikoolile ei teki kasumit ning peale selle ei ole rendihinna sees ka kapitalirenti.

Ülikooli suurim loenguruum on Vanemuise 46 ringauditoorium, kuhu peaks mahtuma 500 kuulajat. Seal loetavale kursusele «Sissejuhatus sotsiaalkultuurilisse psühholoogiasse» registreeris käesolevaks semestriks 568 üliõpilast. KADRI BANK

JÜRI ALLIK:

Karistada saavad need allüksused, kes vajavad ülikooli põhikirjaliste eesmärkide täitmiseks suuremahulisi auditooriume.

Ülikoolile tervikuna kasumit ei teki, kuid õppeosakonnale küll, kuna 2007. aasta eelarvesse on õppeosakonna tulude poolde sisse kirjutatud pool miljonit laekumisi, mis peaks tulema teaduskondade makstavatest ruumide renditasust.

Näiteks psühholoogia osakond vajab kevadsemestril korralise õppetöö tegemiseks auditooriumi, millesse mahuks vähemalt 350 kuulajat, keskeltläbi 10 t nädalas. Kuna semestris on 20 õppenädalat, siis tähendab see osakonnale kevadsemestril 90 000-kroonist lisakulutust. Kui lisada sellele sügissemester, siis tähendab see psühholoogia osakonnale aastas vähemalt 150 000-kroonist lisaväljaminekut (ligi 6% osakonna riiklikust koolitustellimusest), mida ei olnud võimalik eelarve koostamisel isegi mitte ette näha.

Vanemuise ringauditooriumi pindala on 362,2 m². Arvestuslikult on ülikooli 1 m² ülalpidamiseks (k.a elekter ja küte) 106 krooni kuus. Seega maksab Vanemuise ringauditooriumi ülalpidamine aastas arvestuslikult 462 000 krooni. Võib ennustada, et kui Vanemuise ringauditooriumi kasutatakse vähemalt 40 t nädalas (8 t 5 tööpäeva jooksul), siis peaks õppeosakond teenima selle rendi pealt 720 000 krooni aastas, mis on juba päris kena kasum.

Mida sellest kõigest arvata? Arvan, et tegemist on skandaalse ja ülikooli mainet sügavalt kompromiteeriva olukorraga. Suurte auditooriumite rentimise uus kord rikub mitmeid akadeemilise elu põhimõtteid.

Põhimõtete rikkumine

Esiteks võrdse kohtlemise põhimõte. Auditooriumite rentimine õppeosakonna poolt seab teaduskonnad ebavõrdsesse olukorda. Finantsiliselt saavad karistada need allüksused, mis vajavad ülikooli põhikirjaliste eesmärkide täitmiseks suuremahulisi auditooriume. Õppekavade koostamisel pole kuulajate arvu piirava tegurina kunagi arvestatud. Samuti pole piisavalt suure auditooriumi omamine või puudumine olnud teaduskonna vaba valiku tulemus.

Teiseks õigustatud ootuse põhimõte. Uute õppekavade loomise üks eesmärk oli kokkuhoiu saavutamine suurte loenguvoorude abiga. Nüüd on poolekuulise etteteatamisega mängureeglid muutunud ja pole kindel, kas otstarbekam oleks vähendada loenguid, rentida ruume väljaspool ülikooli või minna tagasi väikestes rühmades õpetamisele. Psühholoogia osakonna ja teiste sama probleemi ees seisvate allüksuste õigustatud ootus oli see, et varem kokku lepitud põhimõtted ei muutu ja kui muutuvad, siis on piisavalt aega nendega kohanemiseks.

Kolmandaks õppetöö prioriteedi põhimõte. TÜ põhikiri ütleb, et ülikooli eesmärk on anda akadeemilisi tavasid järgides integreeritud õppe- ja teadustegevusel põhinevat nüüdisaegset kõrgharidust. Kas 450-kroonine tunnirent, mida teaduskonnad peaksid maksma õppeosakonnale auditooriumi kasutamise eest, jälgib häid akadeemilisi tavasid ja lubab paremini anda kaasaegset kõrgharidust?

Kord tuleks tühistada

Minu vastus on, et uus ülikoolide auditooriumite rendikord ei järgi akadeemilisi tavasid ega paranda õpetamise kvaliteeti. Võimalik, et kord lihtsustab veidi ruumide haldamist. Selle hind on aga see, et päris suur osa teaduskondade õpperahast rändab õppeosakonda, kus tänase seisuga on palgal 30 inimest.

Mida teha? Mul on väga lihtne vastus: suurte üleülikooliliste auditooriumite rentimise uus kord tuleb tühistada enne selle toimima hakkamist.

Finantsdirektor Taimo Saan tahaks kindlasti teada, kes maksab siis kinni kolme suure auditooriumi ülalpidamiskulud? Auditooriumid kuuluvad ülikoolile ja nende ülalpidamiskulu tuleb katta ülikooli kesksetest vahenditest. Kui konkreetsemaks minna, siis oleks õiglane ja mõistlik võtta see summa õppeosakonna 9,3-miljonilisest eelarvest, mille peamine eesmärk ju ongi õpetamise kvaliteedi tagamine.

KOMMENTAAR

Taimo Saan
finantsdirektor

Keskenduksin prof Jüri Alliku artikli sellele osale, mis käsitleb ettenägematuid ruumikulusid.

TÜ nõukogu on 2005. aasta novembris heaks kiitnud «TÜ finantsstrateegia 2005–2008».

Selle strateegia p 43 kõlab «Viia üldkulude arvestus paremasse kooskõlla kulupõhisusega. Analüüsida ja kaaluda võimalusi viia üldkulude eraldamine kesksete teenuste eest esitatavate arvete põhiseks, seda eelkõige ruumikasutuse osas». Selline suund ei ole mitte ainult Tartus, vaid terves Euroopas. Et mõista, kui palju mingi õppetöö või teaduslepingu täitmine maksab, on tarvis teada kõiki lepinguga kaasnevaid kulusid. Kõiki kulusid arvestamata on väga raske rääkida kasumlikest lepingutest, kui tegelikult kaetakse lepingu rahadest ainult osa kulusid. Samuti pole vähe tähtis vähendada pingeid, kus mõned teaduskonnad on veendunud, et teised elavad nende kulul. Vähe tähtis pole ka liikuda selles suunas, kus keegi ei saaks väita, et teadustuludest kaetakse õppekulusid või vastupidi.

TÜ nõukogu otsustas 2006. aasta juunikuus, et teaduskondade halduskulud kaetakse teaduskondade eelarvetest. Halduskulude katmise viisi pidi välja töötama finantsdirektor koos eelarvekomisjoni ja haldusosakonnaga. Üldine printsiip oli suhteliselt lihtsasti sõnastatav – samavõrd, kui suurenevad teaduskondade eelarvelised kulud, vähendatakse teaduskondade tehtavaid eraldisi üldfondi. Konkreetselt vähenesid üldkulude eraldise määrad riikliku koolitustellimuse lepingu ja tasulise õppe tuludelt 40%-lt 34%-le. Samuti vähenesid teadustuludelt üldfondi suunatud vahendid.

Suurte auditooriumide hinnad

Finantsdirektor koos eelarvekomisjoni ja selle ajutise abikomisjoniga (halduskulude katmise temaatika) arutas ja arvutas halduskulude katmise küsimusi mitmel korral. Novembri alguseks oli kokku lepitud kogu ideoloogia. Ruumikulude katmise hinnad olid olulised kogu ülikooli eelarve jaoks – seetõttu esitasin TÜ valitsuse novembrikuisele istungile suurte auditooriumide hinnad, mille kohta on ülikooli siseveebis ka kõik materjalid alles. Selgitasin ruumikulude ja suurte auditooriumide kulude katmise problemaatikat ka valitsuse istungil. Peale eelarvekomisjoni ja valitsuse oli suurte auditooriumide hindade korralduse kavand TÜ nõukogu novembrikuise ja loomulikult ka detsembrikuise istungi materjalides. Rõhutan siinkohal, et suurte auditooriumide kulude katmise ideoloogia ja hinnad on olnud muutumatud alates novembri algusest. Kõikides kogudes on olnud võimalus küsida, arutada ja vajadusel muuta ideoloogiat.

Loomulikult on suurte auditooriumide kulude temaatika tähtis ja seda on vaja arutada-selgitada veel ja veel, kui selle järele on vajadust.

Psühholoogia osakonna täiendavatest kuludest

Toetudes prof Jüri Alliku andmetele: kevadsemestril 350 kuulajat 10 t nädalas ja 20 nädalat, sügissemestril 2/3 sellest ja kokku suurenevad psühholoogia osakonna kulud 150 000 krooni võrra. Lihtne arvutus näitab, et töö tulemusena Vanemuise ringauditooriumis väljastab psühholoogia osakond vähemalt 7292 ainepunkti. Psühholoogia õpetamise eest maksab riik RKT alusel õppija eest 26 000 krooni aasta eest ja tasulised õppijad maksavad 25 000–26 000 krooni aasta eest. Seega teenib ülikool nende õppurite eest 4,65 miljonit krooni. Tulevalt sellest, et 2007. aastal on RKT ja tasulise õppe üldkulude eraldise määra vähendatud 40%-lt 34%-le, jääb sotsiaalteaduskonna käsutusse 279 000 krooni nn täiendavat raha. Kokkuvõttes teenib psühholoogia osakond puhastulu 279 000–150 000 = 129 000 krooni.

Mind jäävad siiski kummitama küsimused.

- Miks ei tõstatunud suurte auditooriumide kulude katmise teistsugune korraldus varem, s.o eelarve koostamise protsessis?
- Miks ei jõua teave eelarvekomisjonist, ülikooli valitsusest ega ülikooli nõukogust vajalike inimesteni teaduskondades?
- Miks ülikooli kogude liikmetel pole aega (või tahtmist) tutvuda istungile esitatud materjalidega?

Igal juhul tunnen rõõmu selle üle, et ülikooli hea käekäik läheb korda nii mulle kui ka prof Jüri Allikule.

Olen jätkuvalt valmis paremaks töökorralduseks.

Kultuuritegelased tegid teadusveebi ESTICA asutamise ettepaneku

Kadri Bank

Eelmise aasta lõpus tegid F. R. Kreutzwaldi 50. päevade osavõtjad haridus- ja teadusning kultuuriministeeriumile, teaduste akadeemiale, Eesti teadusfondile ning teadus- ja kultuuriajakirjade toimetajatele ettepaneku kutsuda kokku ettevalmistav töörühm kultuuri- ja teadusveebi ESTICA asutamiseks.

Ettepanekus on kirjas, et keskkond võimaldaks avaldada ja kasutada rahvusvaheliselt retsenseeritud ning resümeedega varustatud nii eestikeelseid kui ka Eesti teadlaste võõrkeelseid teadustekste. See peaks olema avatud Eesti teadlastele ning kõigile eesti kultuuri huvilistele ja õpilastele.

Allakirjutanud leidsid, et eesti teadus- ja kultuuritekstide kättesaadavus ja levik ei ole rahuldav ning rahvuskultuuri seisukohalt olulised tekstid ei jõua kiirelt toimivas ajas üldisse kasutusse.

«Uurimused aga näitavad, et kui tekstid on esitatud veebikeskkonnas, kasvab oluliselt nende tsiteeritavus ja kasutatavus. Vajame veebikeskkonnas kontsentreeritud ja süsteemset üldpilti eesti kultuurist,» seisab ettepanekus kirjas. «Me näeme, et see on praeguse Eesti kultuuri võtmeküsimus: kuidas hoida ja tugevdada eesti ja eestikeelse kultuuri ning teaduse potentsiaali infoühiskonnas.»

Ettepanekule on alla kirjutanud Mare Kõiva, Maarja Lõhmus, Sirje Kiin, Rutt Hinrikus, Andres Kuperjanov, Renata Sõukand, Krista Ojasaar, Mari-Ann Remmel, Hasso Krull, Ergo-Hart Västrik, Ado Seire, Marin Laak, Margit Kilter, Siret Saar, Mari-Liis Tammiste, Galina Ponomarjova, Veljo Tormis, Ell Vahtramäe, Maimu Halling, Guldzahon Jussufi, Helen Kõmmus, Mall Hiiemäe, Eda Kalmre, Anu Korb, Igor Tõnurist, Pille Kippar, Taive Särg, Ülo Tedre, Arvo Krikmann ja Heldur Niit.

KOMMENTAAR

Maarja Lõhmus
meediauuringute dotsent

Suurejooneline ettepanek viia Eesti teadus- ja kultuurivara veebi tuli Eesti iidse kihi uurijatelt – folkloristidelt, keele- ja kirjandusuurijatelt. Kas pole see võluv kultuurimärk?

Väärikad kultuuriteadlased on nõtkelt valmis kasutama tehnoloogiasaavutusi, et teadus ja kultuur meid elavalt igapäevasemalt ümbritseks.

Ma tänan selle ettevõtmise eest konverentsi korraldajat folklorist dr Mare Kõivat, kes veebiajakirja Mäetagused (www.folklore.ee/tagused) toimetajana mõtleb ühteaegu sügavas ja avaras dimensioonis. Tema Kreutzwaldi 50. päevade konverentsil tehtud ettekanne internetikultuurist oli ülimalt selge sõnum meile kõigile.

Eesti teadustekstid võiksid jõuda kolleegide ja huvilisteni palju kiiremini ja kergemini, kui see toimub praegu.

Huvitav juhuste kokkusattumine – 17. jaanuaril 1907 ütles Villem Reimann Jakob Hurda peietel Tartus välja idee: tuleb luua Eesti Rahva Muuseum senise kogu talletamiseks.

ESTICA asutamisega sada aastat hiljem ütleme välja mõtte: peame tegema Eesti teaduse ja kultuuri võimalikult kättesaadavaks, juurdepääs Eesti kultuurile peab olema avatud kogu maailmas.

Vanakreeka kirjanduse antoloogia esitlus

Varje Sootak

Täna kell 14 esitlevad klassikalise filoloogia õppetool ja kirjastus Varrak Paabeli fuajees klassikalise filoloogia lektori Janika Pälli koostatud «Vanakreeka kirjanduse antoloogiat».

Raamat tutvustab antiikkreeka kirjandust arhailisest perioodist Rooma impeeriumi aja ning hilisantiigini.

Antoloogias on ka neli eesti keeles seni avaldamata kreeka kirjanduse suurteost: Hesiodose «Tööd ja päevad», Euripidese «Bakhandid», Aristophanese «Lysistrate» ning Mendandrose «Pahurdaja». Peale selle on väljaandes luulet paljudelt kreeka poeetidelt (Sappho, Pindaros, Theokritos, Nonnos jt) ning katkeid või tervikkõnesid proosaautoritelt (Herodotos, Demosthenes, Gorgias jt).

Raamatus on kasutatud ligi 30 tõlkija tõlkeid. Paljud tõlked on põhjalikult uuendatud või tõlgitud esimest korda. Tõlkijate hulgas on ülikoolist Anne Lill (Euripides, «Bakhandid», Aristophanes, «Lysistrate»), Mari Murdvee (Menandros, «Pahurdaja»), Kaarina Rein, Epp Tamm, Jaan Unt, Ivo Volt, Marju Lepajõe, Janika Päll, Kadri Novikov, Annika Kuuse jt. Avaldatud on ka August Annisti, Ain Kaalepi, Jaan Kaplinski, Richard Kleisi, Uku Masingu, Ellen Niidu, Johannes Semperi, Rein Sepa, Ülo Torpatsi jt tõlked.

Teose eelkäija on 1964. a ülikooli Lääne-Euroopa kirjanduse ja klassikalise filoloogia kateedri õppejõudude ühistööna välja antud «Kreeka kirjanduse antoloogia».

Esitlusel kõnelevad raamatu koostaja Janika Päll ja kirjastuse Varrak teadustoimetaja Marek Tamm.

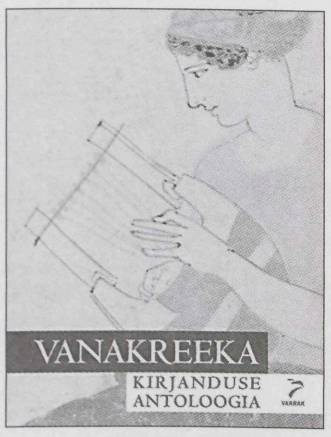

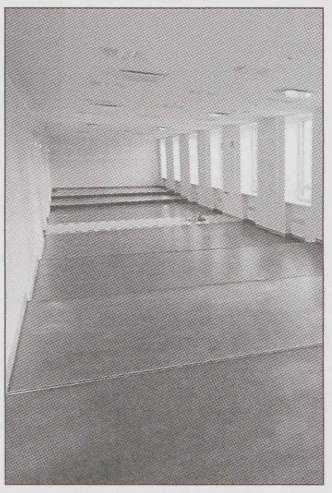

Rektor Jaak Aaviksoo avaldab tänu ülikoolile ruumid rentinud Hermes Projektijuhtimine OÜ juhatuse liikmele Tiit Lajale. Tallinna esinduse ruumid asuvad Teatri väljak 3. Auditoorium, mida saab vaheseintega mitmeks osaks jagada. 3 X ANDRES TENNUS

Tartu Ülikooli juubeliaasta on alanud

Riho Illak
haldusdirektor,
korraldustoimkonna esimees

Alanud aastal hingab kogu ülikoolipere pidulikus ja seega pisut erilises rütmis.

Alma mater on aukartust äratavas eas – käesoleval aastal tähistame üheskoos ülikooli 375. aastapäeva.

Eelmisel kolmapäeval sai juubeliaasta avalöögi ülikooli Tallinna esinduse uute ruumide avamisega. Juubelile pühendatud sündmusi toimub kogu aasta vältel, kuid eriliselt säravad ülikool ja ülikoolipere 4.–6. oktoobrini aastapäeva kulminatsioonisündmuste tähistamisel.

Juubeliürituste eesmärk on tutvustada ja teadvustada avalikkusele Tartu Ülikooli ajaloolist panust ja tähtsust haridusmaastikul, akadeemilisi tavasid ning ülikooli teadus- ja arendussaavutusi. Ülikooli 375-aastane pärand tähistab akadeemilise hariduse ja rahvusvaheliste teadus- ning õppetöö sidemete arengut Eestis.

Juubelipäevad oktoobris

Neil päevil toimuvad akadeemiline aktus aulas, galakontsert ning rektori ja linnapea vastuvõtt Vanemuise kontserdimajas, tudengimess peahoones ning konverents «Varauusaegne ülikoolimõte ja Tartu Ülikool» TÜ ajaloo muuseumis. Ühtse lavastusena leiab aset ülikooli asutamise ajastukohane etendus «Kuninga viimne lahing ja ülikooli algus» Jaani kirikus ning tõrvikrongkäik ja müsteerium Toomkiriku varemetes. Põhiürituste ajal avatakse ka Johan Skytte mälestussammas Toomemäel Riigikohtu hoone ees ja Juri Lotmani mälestusmärk ülikooli raamatukogu esisel platsil. Jakobi tänaval tähistatakse ülikooli esialgne asukoht.

Mitmest aastapäeva tähistamise põhisündmusest on võimalik osa saada Eesti Televisiooni vahendusel. Otse-eetris edastatakse Jaani kirikus toimuv ajaloolise avamise taasesitus, tõrvikrongkäik, müsteerium Toomkiriku varemete juurest ning galakontsert Vanemuise kontserdimajast. Ülikooli ajaloolise avamise taasesituse ja müsteeriumi stsenaariumi kirjutab Mart Kivastik ning lavastab meie Viljandi kultuuriakadeemia prof Kalju Komissarov.

Juubelitrükised

Universitas'e aastapäeva auks ilmuvad mitmed trükised. Peagi näeb trükivalgust Toomas Hiio toimetatud «Tartu Ülikooli ajalugu», mis tutvustab ülikooli kujunemist algusaastatest tänapäevani.

Alustatakse emakeelse ülikooli rektorite elulugude sarja väljaandmist – juubeliks valmivad raamatud Henrik Koppelist, Johan Kõpust, Edgar Kantist ja Alfred Koortist.

Ülikooli vilistlase Indrek Ilometsa toimetamisel ilmub pildialbum korporatsioonidest ning üliõpilasseltsidest ja -organisatsioonidest. Rohkem kui 200-leheküljeline album sisaldab pilte ning lühitekste tudengiseltside asukohtadest, seltsielust, atribuutikast jm.

Uue õppeaasta alguseks antakse välja juubelile pühendatud Tartu Ülikooli esindusalbum, mille toimetaja on Juhani Püttsepp, kes on samuti TÜ vilistlane.

Tartu Ülikoolist valmib dokumentaalfilm «Universitas Tartuensis 375». Filmi toodab ülikooli tellimusel OÜ Estinfilm, stsenaarium on vilistlaselt Lauri Vahtrelt, arendustöö ja tootmise projektijuht ning toimetaja on vilistlane Jaak Lõhmus. Pärast esmaesitlust Eesti Televisioonis salvestatakse film DVD-le.

Maakondades

Ülikool tähistab oma aastapäeva ka maakondades, kus toimuvad Tartu Ülikooli päevad. Programm maakondades algab märtsis Lääne-Virumaal, aprillis külastatakse Viljandimaad, mais Võru-, juunis Pärnu- ja augustis Järvamaad, septembris Ida-Virumaad ning oktoobrikuus saab maakondade programmist osa Harjumaa.

Maakonnakeskustes eksponeeritakse kahe nädala jooksul ülikooli nano- ja tehnoloogiasaavutusi ning rakendusuuringuid tutvustavat näitust ja AHHAA-keskuse innovatsiooninäitust «Ideekunst ehk kuidas saada miljonäriks». AHHAA näitusel näitlikustatakse koostöös teadusbussiga sõna 'innovatsioon' tähendust. Maakonnakeskuses toimuvad ka arendusseminarid, kus ülikooli eksperdid jagavad teadmisi maakonnale aktuaalsetel teemadel. Samuti esinevad ülikooli kultuurikollektiivid.

Meened

Aastapäevaga seotud kirjavahetuse tarbeks on valminud juubelisümboolikaga kirjaplank ja ümbrikud. Juubelilogo kasutatakse vaid seoses juubelisündmustega, igapäevases asjaajamises jääb kasutusele ülikooli ametlik sümboolika.

Koostamisel on juubelimeenete ja -kingituste nimekiri. Juubelimeeneid hakkab müüma TÜ raamatupood, kust praegu on võimalik osta esimese juubelitrükisena ilmunud 2007. aasta kalendrit.

Juubeliürituste korraldamisse on kaasatud peaaegu kõik ülikooli struktuuriüksused, st teaduskonnad ja asutused ning ka ülikoolivälised partnerid. Ühiste jõupingutuste tulemusena saavad ülikoolipere, tartlased ja kogu Eesti osa paljudest akadeemilistest sündmustest ning kultuuri-, meelelahutus- ja spordiüritustest, mis toimuvad kogu aasta jooksul. Lähemalt saab kavaga tutvuda aadressil: www.ut.ee/ut375.

Elamusterohket juubeliaastat!

TÜ 375. AASTAPÄEV

Info: www.ut.ee/ut375.

Kõrvakliinik sai uue diagnostikaaparaadi

12. jaanuaril tutvustati kõrvakliinikus uut diagnostikaaparaati, mis aitab välja selgitada maopõletikke põhjustavat bakterit *Helicobacter pylori* väljahingatava õhu kaudu.

Prof Mart Kulli sõnul võimaldab uus diagnostikaviis rakusisese infektsiooni aktiivsust tuvastada ilma mao seinast koeproovi tükki võtmata. «See kergendab oluliselt patsiendile maohaiguse põhjuse teada saamist.»

Prof Kull märkis, et *Helicobacter pylori* infektsiooni levikuala ei piirne mitte ainult seedetraktiga, vaid ka hingamisteede infektsioonidega. Uue analüsaatori abil on võimalik välja selgitada nimetatud bakteri seoseid hingamisteede haigustega.

Uudse diagnostilise võimaluse pakkus välja Saksa firma Wagner Analysen Technik GmbH.

Kolmapäeval algas Tartu kunstikuu

17. jaanuarist 18. veebruarini toimuva Tartu kunstikuu poolesajast sündmusest toimub osa ka ülikoolis.

TÜ ajaloo muuseumi eksponaate saab näha täna Tartu kunstimuuseumis avatava näituse «Üllatus, üllatus!» raames.

21. jaanuaril toimub ülikooli kunstimuuseumis aktikrokii joonistamine koopia ja modelli järgi ning 3. veebruaril saavad lapsed valmistada endale kipsist antiikse meistritöö koopiaid.

TÜ maalikunsti üliõpilased võtavad osa 24. jaanuaril kell 16 Tartu Kaubamaja 3. korrusel algava Konrad Mäe maali koopia valmistamisvõistlusest.

27. jaanuaril kell 19 esitleb zooloogiamuuseumis kaht uut fauna ja floora temaatilist kõrgmoe rõivakollektsiooni tekstiili- ja moekunstnik Triinu Pungits.

Lisainfo: www.tartu.ee/kunstikuu.

Seminar «Kõik on enda teha!»

Üliõpilasorganisatsioon AIESEC korraldab 25. jaanuaril kell 10.30 TTÜ aulas noorteseminari «Kõik on enda teha!» Seekord on teemaks «Noor kui vastutustundlik liider».

Seminari eesmärk on inspireerida noori olemaks oma elude edukad eestvedajad ning näidata erinevate lugude kaudu, et on võimalik olla edukas ja tunnustatud, säilitades hoolivat suhtumist teistesse ja ühiskonda.

Esinevad Aivar Haller (Vain&Partnerid), Artur Taevere (Heateo SA), Margus Mägi (MTÜ Hingest) ning Taavi Jakobson (Oracle Corporation).

Seminari tasu on eelregistreerumisel 50 ja kohapeal 75 krooni. Info ja registreerumine: www.aiesec.ee/koikonendateha.

ÕNNITLEME

Professor Haldur Õim 65

22. jaanuaril saab 65-aastaseks üldkeeleteaduse professor, akadeemik Haldur Õim.

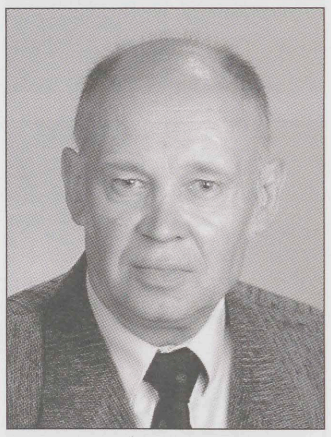

Ta on töötanud ülikoolis alates 1969. aastast. Viimastel kümnenditel on ta juhtinud üldkeeleteaduse õppetooli ja selle arvutilingvistika uurimisrühma. Need kaks poolust ongi tema tegevuses olnud olulisimad. Haldur Õimu on semantikuna, tähenduste uurijana ikka huvitanud keel kui tee inimese olemuse juurde, keeleteaduse põhiküsimused, mis seotud inimese enda- ja maailmatunnetusega. Teiselt poolt on ta olnud haaratud praeguses infoühiskonnas eestlaste jaoks olulisima küsimuse lahendamisse: kuidas tagada arvutitugi eesti keele püsimajäämiseks. Haldur Õim on juhtinud Eesti arvutilingvistide koostööd eesti keele automaattöötluse programmide, arvutikorpuste ja -sõnastike loomisel.

Haldur Õim on Eesti TA akadeemik aastast 1994, ta on saanud mitmeid autasusid, muuhulgas Ferdinand Johann Wiedemanni keeleauhinna 2005 ja Eesti Vabariigi Valgetähe IV klassi teenetemärgi 2001.

Haldur Õimu 60. sünnipäevaks anti välja pühendusteos «Tähendusepüüdja». Tähenduse püüdmist on ta jätkanud ka pärast eelmist juubelit, nii oma uurimistöös kui ka suure hulga õpilaste juhendamise kaudu. Kolleegid ja õpilased õnnitlevad austatud professorit ja soovivad jõudu lõputul teel tähenduse olemuse poole.

ETTEKANDEKOOSOLEK

Akadeemik professor Haldur Õimu 65. sünnipäevale pühendatud ettekandekoosolek **«Ikka tähendust püüdes»** 19. jaanuaril kell 15 ph aud 139.

Mati Erelt – «Haldur Õimust»
Riina Kasterpalu – «Ahhaa?»
Silvi Tenjes – «Tee meele poole»
Ann Veismann ja Ilona Tragel – «Teivashüppest aspektini»
Heili Orav – «Ühe professori freim»
Tervitused

ESSEEKONKURSS

11.–25. jaanuarini toimub Noorte Sotsiaaldemokraatide esseekonkurss. Tööde pikkus on kuni 3 lk, teemad «Minu värviline argipäev» ja «Sina pead olema see muutus, mida sa tahad maailmas näha».

Tööd saata esseekonkurss@hot.ee, lisada nimi, telefoninumber, ülikool ja kursus.

ÕNNITLEME

70

Tarmo Lutsar, tehnik – 23. jaanuar

65

Vaike Pihelgas, riidehoidja – 24. jaanuar
Raimund Sakarias, elektripaigaldiste peaspetsialist – 21. jaanuar
Mati Tombak, teoreetilise informaatika professor – 25. jaanuar
Haldur Õim, üldkeeleteaduse professor – 22. jaanuar

60

Savva Svinkov, elektrik – 20. jaanuar

55

Irina Bubnova, preparaator – 23. jaanuar

50

Kaja Julge, pediaatria vanemteadur – 20. jaanuar

45

Villu Veski, muusikaosakonna professor – 19. jaanuar

40

Piret Luik, haridusjuhtimise dotsent – 22. jaanuar
Anne Raam, õpetajate täienduskoolitustalituse juhataja – 23. jaanuar

35

Tiia Margus, koordinaator – 23. jaanuar

30

Maris Kikka, sekretär – 21. jaanuar
Eve Koort, analüütilise keemia ja füüsika teadur – 25. jaanuar
Tarvo Kullapere, kalabioloogia ja kalanduse osakonna vaatleja – 19. jaanuar
Mari Laan, hispaania filoloogia assistent – 20. jaanuar
Kaia Laidra, eksperimentaalpsühholoogia õppetooli erakorraline teadur – 25. jaanuar
Anu Masso, meediauuringute lektor – 25. jaanuar

25

Maria Põllupüü, mere-ökosüsteemide teadur – 19. jaanuar
Mihkel Solvak, projektijuht – 22. jaanuar

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000
Trükk: Greif OÜ

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Meelis Burget
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetaja Mai Kukumägi
Keeletoimetaja Marika Kullamaa

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
http://www.ajaleht.ut.ee
Postiaadress: Ülikooli 18, Tartu 50090

Ilmus ingliskeelse uudiskirja teine number

Kadri Bank

17. jaanuaril ilmus ingliskeelne uudiskiri välistudengitele ja -õppejõududele ning rahvusvahelistele partnerülikoolidele.

Välissuhete osakonna juhataja kohusetäitja Katrin Pajuste sõnul on võõrkeelsetel ülikooliliikmetel väga vähe info saamise kanaleid. «Kes vähegi peab oluliseks, võiks näiteks siselistis oma teadete lõppu lisada paarilauselise ingliskeelse kokkuvõtte.»

Uudiseid saab lugeda välissuhete osakonna ingliskeelsel kodulehel www.ut.ee/iroeng/newsletter. Kirja saab tellida oma e-postkasti, saates meil aadressile newsletter@ut.ee või iro@ut.ee. Kord kuus maikuuni ilmuvat uudiskirja koostavad Piotr Gutaker, Svetlana Vogel, Lauri Randveer ja Karoliina Vilimaa-Pennarun.

Põhjendus eelmise nädala *online*-küsitlusele

Kadri Bank

UT toimetuseni on jõudnud arvamused, et sobimatu on küsida, mis soost võiks olla ülikooli rektor.

Küsimust esitama ajendas toimetust see, et ülikoolil pole kunagi naisrektorit olnud ja nüüd oli selleks suurem võimalus kui kunagi varem (praegu kandideeris kaks naist). Ka kogu Eesti ajaloos on olnud vaid mõni naisrektor.

Taoline küsimus tõstatus juba 8. jaanuari Postimehes, kus prof Jüri Sepp ütleb: «Meil oli eraldi arutelu, kas ülikool on valmis naisrektoriks. Meie naisprofessorid esindasid eitavat seisukohta, aga mehed arvasid, et ülikool on naisrektoriks valmis».

Sama küsimus esitati rektorikandidaatidele nii 11. jaanuari debatil kui ka 16. jaanuari Vikerraadio «Reporteritunnis».

Ajakirjanduses (jm ühiskonnas) on ka ju korduvalt varem arutletud juhtide soost tulenevate võimalike tugevuste või nõrkuste üle.

Keegi urr küsib UT veebiküljel, mida sellise küsitluse tulemustega peale hakata. Nagu gallupiküsitlustest ikka, saame teada, mida lugejad arvavad. See oleks olnud tähelepanuväärne märk, kui üht sugupoolt oleks oluliselt eelistatud. On hea, et leiti, et sugu pole oluline (selline vastusevariant oli olemas!), vaid loeb inimene.

Rumalaid küsimusi pole olemas, on rumalad vastused.

PARANDUSED

12. jaanuaril ilmunud teaduse lisalehes palub 2. lk artikli «Publikatsioonid ETISes» autor lugeda teise veeru lauses «Samas sihtfinantseeritavate teadusteemade põhitäitja peab olema viimase viie aasta jooksul avaldanud vähemalt 5 asemel õigeks 3 publikatsiooni…».

Eelmise aasta viimase UT ülikooli aastakroonikas palume lugeda veebruaris Juri Lotmani vene ja slaavi filoloogia stipendiumi saajaks magistrant Fjodor Vinokurovi, mitte Jevgeni Zamjatini. Vabandame eksituse pärast, mis juhtus sisse ligi 70 000 tähemärgi pikkusesse kroonikasse.

FILOSOOFIA OSAKONNA AVATUD ÜLIKOOLI TALVEKOOL

27. ja 28. jaanuaril toimub teist aastat filosoofia osakonna avatud ülikooli talvekool **«Tahtenõrkusest enesepettuseni – mõistuse vaikus?»**.

See on just avatud ülikooli tudengitele suunatud täienduskoolitus õppevormiga, mis tuleneb filosoofia õpetamise erilisest iseloomust – õpilase ja õpetaja vahelisest aktiivsest arutelust filosoofiliste probleemide üle. Kõnelejad on nii avatud ülikooli tudengid kui ka filosoofia õppejõud, magistrandid ning doktorandid.

Kõigil huvilistel on võimalus kuulata laupäeval alates kella 15.30 ning pühapäeval alates kella 10.30 avalikke ettekandeid, mis toimuvad Domus Dorpatensise ruumides (Ülikooli 7). Ajakava: www.fl.ut/flfi.

Info: koordinaator Anne-Mai Helemäe, tel 737 5314, anne_mai@ut.ee.

DOTSENTIDE JA TEADURITE KLUBIS

25. jaanuaril kl 17 peab emeriitprof Astrid Saava Lossi 3-406 ettekande joogivee teemadel.

Info: tel 748 3513, 5554 4213.

MUUSIKATRIAAD 2007

Viljandi kultuuriakadeemia korraldab 13.–15. märtsini noortele õppivatele muusikutele alates 16. eluaastast noorte muusikute konkursi **«Muusikatriaad 2007»**.

Rahvusvahelisele konkursile on oodatud kõigi instrumentide mängijad ja lauljad, nõutakse eesti rahvamuusika seade esitamist.

Auhinnatakse parimat oma pilli valdajat, parimat seadjat ja parima omaloomingu esitajat. Antakse välja ka eripreemiaid eripäraste muusikaliste väljenduste eest.

Demosalvestus koos täidetud ankeedi ja lavaplaaniga tuleb saata kultuuriakadeemia muusikaosakonda **15. veebruariks.**

Info: http://kultuur.edu.ee/muusikatriaad/2007/

Fred Kudu 90

Vahur Ööpik
spordifüsioloogia professor, kehakultuuriteaduskonna dekaan

Täna kell 14 algab ülikooli ajaloo muuseumis õppejõu ja treeneri Fred Kudu (4. jaan 1917 – 29. sept 1988) 90. sünniaastapäeva ettekandepäev.

Allkirjastatakse ka Fred Kudu stipendiumi statuut. Stipendiumi hakatakse alates sellest aastast välja andma kehakultuuriteaduskonna üliõpilastele, kes paistavad silma õppetöös ning kergejõustiku edendamisel sportlase, treeneri, võistluste ja muude spordiürituste korraldajana, spordikohtunikuna või Eesti koondvõistkonda toetava teadusgrupi liikmena.

Fred Kudu oli üle maailma tuntud kergejõustiku arendaja ning N Liidu olümpiakoondise treener viitel mängudel. Dekaanina vedas ta ülikooli staadioni ja ratsaspordibaasi rajamist. Tema õpilased olid Heino Lipp, Rein Aun ja Valter Külvet.

Täispikk artikkel: www.ajaleht.ut.ee.

SPORT

• 12.–15. jaanuarini toimusid Eesti Akadeemilise Spordiliidu 15. aastapäeva üritused.

12. jaanuaril peeti EASLi aastapäevaturniir kõrgkoolide õppejõududele ja töötajatele, millest kutsuti osa võtma ka koostööpartnereid.

Rakveres toimunud võistlusel oli üle paarisaja osaleja 13 kõrgkoolist, kahest ministeeriumist, kolmest linnavalitsusest, EOKst, ETVst ja ASist ROI. Võisteldi meeste korvpallis, meeste ja naiste võrkpallis ning males.

Edukaim oli TTÜ, kes võitis TÜ ees nii meisterlikkuse kui ka massilisuse võitjakarikad. Males tuli võitjaks TÜ.

• 16. jaanuaril saadeti talisportlased universiaadile Torinosse.

17.–27. jaanuarini toimuva Torino taliuniversiaadi koondisse kuulub 14 sportlast kolmel erineval spordialal. Eestlased osalevad murdmaasuusatamises, lumelauasõidus ja esmakordselt ka kiiruisutamises. TÜst kuuluvad koondisesse Kein Einaste, Kristjan Oolo, Kaili Sirge, Kaija Udras, Kristel Laurson, Ivar Kruusenberg ja Jaan Saks.

EASLi peasekretäri, delegatsiooni juhi Tiina Beljaeva sõnul on Torino universiaadil eesmärk jõuda mõnel alal esikaheksa hulka.

• 12.–14. jaanuarini toimus esmakordselt naiste klubivõrkpalli Eesti-Läti ühisliiga etapp.

Liigas osaleb mõlema riigi eelmiste meistrivõistluste kolm paremat naiskonda. Pärast turniirimänge mängivad kummagi riigi kaks paremat naiskonda omavahel kahepäevase lõppturniiri.

TÜ/Eedeni võrkpallinaiskond võitis ühe ja kaotas kaks mängu.

KONKURSS

SA Archimedes Hariduskoostöö keskus kuulutab välja konkursi rahvusvaheliste koostööprojektide taotluste hindajate leidmiseks.

Ekspertvaldkonnad on üldharidus, kutseharidus, kõrgharidus, täiskasvanuharidus, elukestev õpe.

Hinnatavad projektid on rahvusvahelised õpirände- ja arendusprojektid.

Eeldame kõrgharidust, töökogemust haridusvaldkonnas ning head inglise keele oskust kõnes ja kirjas (Euroopa keelemapi järgi vähemalt tasemel B2).

Kasuks tuleb varasem projektihindamise kogemus, ELi ja Eesti haridusvaldkonna poliitika ja peamiste dokumentide tundmine, mõne teise Euroopa Liidu ametliku keele oskus.

Pakume projektide hindamise koolitust. Projektide hindamine on tasustatav ja koormus kokkuleppel.

CV saata **31. jaanuariks** aadressil Koidula 13A, Tallinn 10125 või sirli@archimedes.ee; lisainfo telefonil 696 2410 (Sirli Taniloo).

1. jaanuaril toimus SA Archimedes Socrates Eesti büroo ja senini SA Innove all tegutsenud Eesti Leonardo keskuse ühinemine SA Archimedes alla.

Ühinemise ajendas Euroopa haridusprogrammide Socrates ja Leonardo da Vinci koondumine ühtseks Euroopa elukestva õppe programmiks. Uue ühise üksuse nimeks sai Hariduskoostöö keskus.

KAITSMISED

31. jaanuaril kl 12 kaitseb **Eili Poolma** Narva mnt 4-B202 magistritööd «Investeeringud eralasteaedadesse: võimalused ja valikud (Pärnu Eralasteaed OÜ äriprojekti kontseptsioon näitel)». Juhendaja prof Vambola Raudsepp. Oponent Nadežda Ivanova, maj-knd.

TEADE

24. jaanuaril kell 16.15 toimub Lossi 3-406 Õpetatud Eesti Seltsi aastakoosolek. Kavas on ÕESi esimehe prof Tiit Rosenbergi ettekanne «Koolera ja sõda Baltikumis 1853–1856», juhatuse ja revisjonikomisjoni aruanne, auliikmete, esimehe, juhatuse ning revisjonikomisjoni valimine. Oodatud kõik liikmed ja teised huvilised.

KONTSERT

VANEMUISE KONTSERDIMAJAS

25. jaan kl 16 esitleb A Le Coq lastekontserti LIMPA. Esineb Eesti Riiklik Sümfooniaorkester Nukitsa konkursi võitnud raamatul «Limpa ja mereröövlid» (A. Kivirähk) põhinev kontsertetendus Andres Dvinjaninovi lavastuses.

30. jaan kl 19 esineb Cyprien Katsaris (klaver, Prantsusmaa/Küpros). Kavas: Leopold Mozart, Franz Xaver Mozart, Wolfgang Amadeus Mozart jt.

TARTU LINNAMUUSEUMIS

28. jaan kl 16 «Vocalissimo 2007. Vajatakse Muusat!». Esinevad Mati Turi (tenor) ja Martti Raide (klaver). Kavas: Hugo Wolf, Jean Sibelius, Artur Kapp, Villem Kapp ja Eugen Kapp.

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT 26. jaanuar 2007

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 4 (2286) www.ajaleht.ut.ee

Laekus kaheksa Skytte mälestusmärgi tööd

Liina Jürgen
avalikkussuhete peaspetsialist

23. jaanuaril avas riigihanke komisjon kaheksa Johan Skytte mälestusmärgi ideekonkursile laekunud tööd.

Komisjoni esimehe, haldusdirektori Riho Illaku sõnul on mitmeid kavandeid, mis vastavad konkursi eesmärgile saada ideeliselt ja kujunduslikult kõrgetasemeline ning tänapäevane mälestusmärk riigimehele ja Tartu Ülikooli asutajale Johan Skyttele.

7. veebruaril selgitatakse välja konkursi võidutöö.

Komisjoni kuuluvad peale ülikooli esindajate ka Tartu linna, Riigikohtu, Eesti skulptorite ühenduse, Muinsuskaitseameti ning skulptorite ja arhitektide esindajad.

Johan Skytte mälestusmärk tuleb Toomemäele Riigikohtu ees asuvale haljasalale. Monument kavatsetakse avada ülikooli 375. aastapäeva ürituste ajal oktoobris.

Keemiahoone tuleb oodatust kallim

Meelis Burget

Eelmisel nädalal selgus uue keemiahoone ehitamise riigihanke pakkumiste ülevaatamisel, et kõige odavam pakkumine on tunduvalt kallim kui ülikool arvestas.

Füüsika-keemiateaduskonna dekaani prof Peeter Burki sõnul oli ülikool valmis uude keemiahoonesse investeerima kuni 400 miljonit krooni. Kõige odavama hinnapakkumise maksumus on aga 638 miljonit.

Haldusdirektori büroo planeerimistalituse juhataja Heiki Pagel ütles, et ta ei näe eriti võimalust projekti maksumust vähendada ega kusagilt kokku hoida, kuna keemiahoone ehitus on üks tervik, sealhulgas kõik süsteemid ja laborite sisseseaded. «Pole ka kindel, kas pikem ehitustähtaeg teeks hinna madalamaks, kuna materjali- ja tehnikakulud jääksid samaks, kuid tööjõukulud suureneksid.»

Pageli sõnul tuleb oodata ülikooli juhtkonna uusi otsuseid ning siis selgub, kas kuulutatakse välja ka uus hange või mitte.

Kinnitati sihtfinantseeritavad teadusteemad

Varje Sootak

19. jaanuaril kinnitas haridus- ja teadusminister 2007. a teadusteemade sihtfinantseerimise.

Teadusprorektori prof Ain Heinaru sõnul suurenes TÜ esitatud uurimisteemadest edukaks osutunud projektide osakaal 2006. a ja 2007. a ligi 18%. «Sellise ennaktõusu tõttu on TÜ osa sihtfinantseeritavatest teemadest suurenenud alates 2005. aastast 44,0%-lt 2006. a 45,6% ja 2007. a 47,1%-ni. Kokku on ülikoolis tänavu 108 sihtfinantseeritavat teemat kogumahus 141 296 200 krooni.» Teadusprorektor märkis, et väga edukad olid KK, SO ja TÜTI, tõusuga vastavalt 48,7%, 57,3% ja 46,1%. «Sihtfinantseeritavate teemade kogusummad ei suurenenud aga kahjuks FKs ja HTs. Viimane kaotas oma ainsa sihtfinantseeritava teema. Seni finantseeritud teadusteemadest ei jätkatud veel nelja teema finantseerimist teistes struktuuriüksustes.»

Sihtfinantseeritavad teadusteemad: www.hm.ee/index.php?popup=download&id=5674.

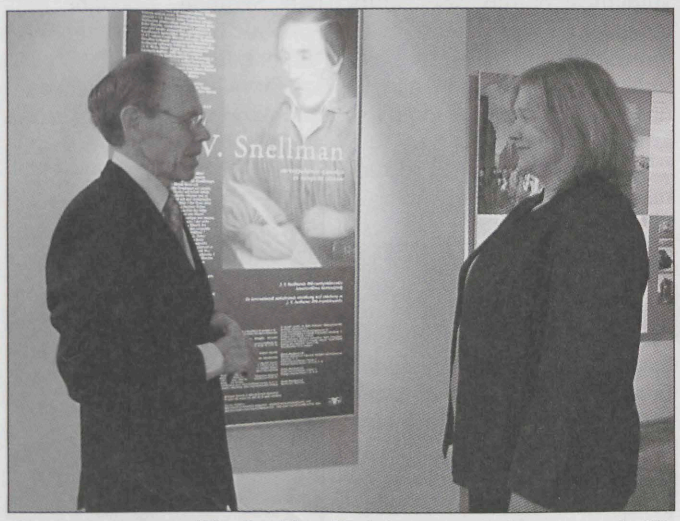

Soome suursaadik Jaakko Kalela avas kolmapäeval ülikooli ajaloo muuseumis Soome rahvusliku suurkuju Johan Vilhelm Snellmani 200. sünniaastapäevale pühendatud näituse. Paremal muuseumi direktor Reet Mägi. VARJE SOOTAK

Eelmisel reedel ei saanud ükski rektorikandidaat vajalikul arvul hääli. Tehnoloogiainstituudi direktor prof Mart Ustav (paremal) oma hääletussedelit kasti laskmas. Vasakul korraldustoimkonna liige, õppekorralduse jurist Erkki Hirsnik. VARJE SOOTAK

Rektori valimise võimalustest TÜs

Ivar-Igor Saarniit
akadeemiline sekretär

See, et rektori valimise reglementi oli sisse kirjutatud loosimine, tekitas mõningat hämmingut nii ülikoolis kui ka väljaspool.

Oli isegi neid, kes väitsid, et rektori valimine muutus seeläbi farsiks.

Tegelikult on võrdse häältearvu korral liisuheitmine igati demokraatlik ja laialt levinud protseduur. Selles kahtlejatel soovitan lugeda Kai Kalamehe lühiartiklit laupäevases Eesti Päevalehes.

Kui olla täpsem, siis võrdse häältearvu korral on võitja (või järgmisesse vooru edasimineja) otsustamisel kõige enam levinud kaks moodust – kas loositakse või siis eelistatakse ealt vanemat kandidaati.

Rektori valimisel 1998. aastal oligi reglemendis, et võrdse häältearvu korral eelistatakse ealt vanemaid kandidaate.

Küsimus, mida teha siis, kui kandidaadid saavad võrdse arvu hääli, tuli ülikooli nõukogus arutusele 2000. aasta veebruaris. Sedapuhku puudutas see küll mitte rektori, vaid professorite valimist, sest arutati nõukogu kodukorda. Nõukogu oli üksmeelne – vanuse järgi eelistamisel kipub diskrimineerimise moment juures olema. Nii otsustatigi loosimise kasuks. Ja see seisukoht kandus üle rektori valimise reglementi 2003. aastal ja ka nüüd.

Juhiksin tähelepanu seejuures asjaolule, et loos ei otsusta rektori ega ka professori valimisel valimise võitjat. Loos otsustab, kes pääseb järgmisesse hääletusvooru.

Arvatavasti arutatakse küsimust põhjalikult järgmise rektori valimise reglemendi kinnitamisel. Kui leitakse, et liisuheitmine ei ole rektori valimisel just kõige soliidsem protseduur, võiks tulla tagasi mooduse juurde, mis oli reglemendis 1998. aastal. Seda enam, et ealt vanemaid kandidaate eelistatakse samas situatsioonis näiteks ka vabariigi presidendi valimisel.

Ning veel üks tähelepanek. Päris mitmel korral olen puutunud kokku arusaamisega, et osalemine rektori valimisel on valimiskogu liikme vaba tahe. Neil, kes nii arvavad, soovitan tutvuda Tartu Ülikooli akadeemilise personali ametijuhenditega, kus on öeldud, et osalemine ülikooli kollegiaalsete otsustuskogude töös kuulub õppejõudude ja teadustöötajate tööülesannete hulka.

UT KÜSIB

Kas ülikooli rektori valimise reglementi on vaja muuta?

Epp Lauk
ajakirjanduse professor

Mulle tundub, et reglementi ei ole vaja tegelikult muuta. See, et valituks osutub üle poole häälte saanud kandidaat, välistab selle, et valitakse lihtsalt enim hääli saanud kandidaat, sest rohkem hääli ei pruugi tähendada valimiskogu enamuse toetust. Minu meelest peaks see toetus rektoril igal juhul olema.

Liisu heitmisest. Võrdne arv hääli tähendab ju, et pole oluline, kumb kandidaat edasi läheb, sest nad on võrdsed ja siis ju vahet pole. See peaks tähendama, et kumb tahes kandidaat valituks osutub, ülikool midagi sellega ei kaota.

Tegelikkuses on asjad muidugi pisut erinevad. Esiteks võib küsida, kas akadeemilise asutuse – eriti meie ainsa, parima, suurima, rahvuslikuma ülikooli rektorit on ilus valida loosi teel. Muidugi näeks välja parem seda mitte teha. Teist vooru oleks pidanud saama korrata. Kuigi ka siis oleks võinud hääled taas võrdselt jaguneda (mida ma eriti ei usu, sest kindlasti oleks siis hoopis olnud rohkem neid, kes hääletamisest üldse loobunuks). Nii et ses osas võiks reglemendi muutmist ju kaaluda.

Ma ei võta tõsiselt seda, et rektori valimine rikuti ära poliitiliste jõudude poolt või poliitilistel kaalutlustel.

Ülikooli valimiskogu lihtsalt ei ole nii kergesti manipuleeritav. Põhjus, miks rektorit ei valitud, on palju sügavamal ülikooli sees. Reformid (õppekavade ja tegelikult ju ka õppekorralduse, struktuuri ja ruumide probleemid), õieti nende läbiviimise viis on inimesi väsitanud, kohati alandanud, ebakindlaks ja umbusklikuks teinud. Ma ei ole siiani kohanud veenvat põhjendust küsimustele: miks on just niisuguseid reforme ja sellisel viisil (nii ülepeakaela, kohe ja täna) tarvis, mis on see positiivne efekt, mis nad annavad – ja peamine – kuidas seda efekti mõõta? Ja kui palju need reformid ülikoolile ja igale selle liikmele maksma lähevad (rahas ja intellektuaalselt ning psüühiliselt) ning kus ja kui suur on see ressurss, mis neisse reformidesse suunatakse.

TÄNA

Ajude äravoolust
LK 3

Õppejõud õpivad inglise keelt
LK 2

Uus rubriik – kolumn
LK 2

27. jaanuaril möödub 175 aastat baltisaksa päritolu vene geoloogi ja botaaniku, botaanikaaia abidirektori Friedrich Schmidti sünnist (1832–1908).

UUDISED

Täna TÜ nõukogus

Täna hommikupoolikul alanud TÜ nõukogu koosolekul on kavas nimetada rektori kohusetäitja ja teha ettepanek rektor Jaak Aaviksoo ametist vabastamise kohta.

Kuulatakse rektori aastaaruannet, hinnatakse rektoraadi tööaasta tulemuslikkust, kinnitatakse TÜ nõukogu kevadsemestri tööplaan ning valitakse korralisi professoreid.

Kriminoloogia professoriks kandideerib kriminoloogia dotsent Jaan Ginter, tsiviilõiguse professoriks tsiviilõiguse dotsent Irene Kull ning sünnitusabi ja günekoloogia professoriks sünnitusabi ja günekoloogia dotsent Helle Karro.

Kavas on ka taasavada maalikunsti, arhiivinduse, botaanika, geoinformaatika ja kartograafia ning geoloogia ja mineraloogia korralise professori ametikohad.

Rektori kohusetäitja kandidaat on prof Tõnu Lehtsaar

Rektor Jaak Aaviksoo tegi enda ja dekaanide nimel prof Tõnu Lehtsaarele ettepaneku kandideerida tänasel TÜ nõukogu koosolekul rektori kohusetäitja kohale.

Prof Lehtsaar andis jaatava vastuse. «Põhjus on lihtne – kui sisuliselt kogu ülikool pöördub ja teeb ettepaneku, pole põhjust ja võimalust keeldumiseks. Usaldus on selle ametiposti olulisim tagatis,» ütles prof Tõnu Lehtsaar UTle.

Usuteaduse prof Tõnu Lehtsaar oli dekaan 1996. a ja aastail 2001–2003 ning 2003–2005 õppeproprektor.

ONLINE-KÜSITLUS

Kuidas jäid rektori valimistega rahule?

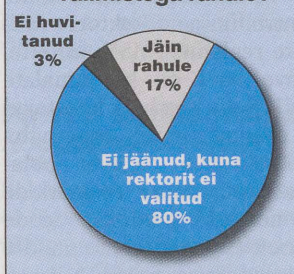

Vastajaid: 396
Uus küsimus:
Kas peahoones peaks olema rohkem auditooriume?
Vasta: www.ajaleht.ut.ee

Ega need sambad ometi värise...?

Hans Lõugas
meedia ja kommunikatsiooni magistrant

Rektorivalimistel lendas õhus ühekroonine münt ja otsustas selle, milline rektorikandidaat saab otsustavasse hääletusvooru. Paljud on seda nimetanud naljakaks või kohatuks meetodiks, kuigi sisuliselt näitas olukord, et valimiskogu arvates olid mõlemad kandidaadid võrdse tugevusega – niisiis mõlemad sobivad otsustavaks hääletuseks. Minu arvates oli rektorivalimistel palju naljakam või kohatum kõik muu: positiivse kampaania asemel vastuagitatsioon ühe kandidaadi ründamiseks või puhkenud aplaus, kui pooleliolevate reformidega ülikoolile jäi rektor valimata.

Mida tähendas rektorivalimiste protsess üliõpilastele? Kindlasti on suures ülikoolis õppijaid seinast seina: ühed ei teadnud valimistest midagi, teised olid sellest ehk kuulnud ja kolmandad elasid palavalt kaasa. Samas olid kõik kandidaadid puudutanud oma programmis ka tudengeid, nii et uus rektor toonuks muudatusi ka üliõpilaste ellu.

Ent peale konkreetsete programmiliste muudatuste tähendasid rektorivalimised ja selle läbikukkumine üliõpilaste (teadlikuma osa) jaoks veel midagi palju kõhedamat: ülikool ei olegi enam üldsegi vankumatu *alma mater*, kelle rüpes on alati turvaline.

Mind ja ilmselt iga tudengit seovad ülikoolis eelkõige otsesed ümberolijad: suurepärased ning inspireerivad kaasüliõpilased, juhendaja ning õppejõud. Seevastu kõhedus ja ebakindlus seostub eelkõige selle suure katusega, mida ülikool kui tervik peaks pakkuma.

Kui rektori valimiskogu ei usalda ühtegi kandidaati ning kandidaadid ei usalda üksteist, ent kõik räägivad siiski suuremast usaldusest – siis võõrandab see akadeemilist peret selgelt ülikoolis otsuste langetajatest. Sellisel juhul pole mõtet imestadagi, et näiteks struktuurireformi peavad paljud anonüümseks ülevalt tulnud otsuseks, mida pole piisavalt selgitatud või põhjendatud (vt UT vestlusring 20. okt 2006).

Vabariigi president sõnas rahvusülikooli aastapäeval, et Tartu Ülikool on *primus* – väärikaim ja vanim ning esindab klassikalise *universitas'* e vaimu. Selle võõrandumise kõrval, mida ülikooli sees on tunda, ei ole presidendi kompliment üldsegi ära teenitud.

Nende sammaste vahel on üha enam kõle kui turvaline. Ja eriti veel siis, kui pikemas perspektiivis ülikool tegelike sammaste vahel, st peahoones sotsiaal-, usu- või muu teaduskonna üliõpilasi näha ei tahagi. Ainult ametnikke.

Üritan käesolevaga edasi anda meelsust või õhkkonda, mitte kirjeldada konkreetseid eksisamme. Just akadeemiline õhkkond mõjutab kindlasti paljusid noori inimesi, kes peavad otsustama, kas siduda kolmeaastase bakalaureuse kiirkursuse järel oma tulevikku ülikooliga. Eestis või välismaal pakutavate erinevate võimaluste vahel kaaludes ei jõua nad kardetavasti isegi mitte kulli ja kirja viskamiseni, sest ülikooli sambad justki värisevad ähvardavalt ega paku turvalist keskkonda.

Ja samas loodan sisimas, et eksin – sest väga kahju oleks, kui ülikool vajuks maapõhja, nagu luuletas Runnel.

Avers versus revers

Koit Reimand
ÜMPI immunoloogia assistent

«Liisk on langenud!» hüüdis Caesar oma leegionäridele. Mündi Pompeiuse kujutisega külg oli ülespoole jäänud. «Me marsime nüüd Rooma peale! Sillad juba põlevad. Aga enne korraldame veel hääletuse, kes on poolt ja kes on vastu.»

Üle-eelmisel neljapäeval järgnes liisuheitmisele, jumalik-juhuslikule soovitusele, ka valimiskogu rahva tahte kontrollimine. Rektori valimise reglement näeb nii ette, rahva hääl on ka jumalate hääl. Selle seaduse koostajad ei osanud ilmselt ette näha ülikoolirahva tugevat polariseerumist oma eesmärkide ja nendeni jõudmise teede alusel. (Ega ometi ole muidki vastandumise põhjusi? Summaarselt aga väljendab selline vastandumine organisatsiooni nõutust.) Mõistlik olnuks muidugi reglementi kirjutada kolmanda valimisvooru ebatulemuslikkuse korral neljas raund (esimeses voorus häälte absoluutarvult teiseks jäänud kandidaadiga) ja ka viies. Sarnane neljas/viies voor võinuks olla resultatiivne, sest usutavasti targemad annavad järele. Valida oli vaid ühtmoodi heade ja teistpidi heade ja kolmandat laadi heade kandidaatide vahel.

Nüüd aga jääb õhku rippuma võimalus, et Tartu Ülikoolil varsti ei pruugigi olla muud lahendust kui kuulutada Eesti Maaülikoolile sõda ning seejärel kohe alla anda, lootuses, et siis maaülikool meid endaga liidab. Maaülikoolilt saaks tekkiv Tartumaa ülikool väärika ja igatpidi õigusjärgse rektori (suisa K-tähelise, kui see peaks tähtsust omama).

Vana maarahvas teadis, et rektorit valitakse ikka noore kasvava kuuga ja teps mitte vana kuuga. Eriti halb on vana kuu lõpp, päev enne kuuloomist. Kui see veel, siis kolmandaks oli ühtlasi ka kaduneljapäev. Kaduneljapäev, 18. jaanuar 2007.

Sügissemestril täiendasid Jennifer Uhleri (vasakul) juhendamisel oma inglise keele oskusi inimese füsioloogia ja biofüüsika dotsent Jana Kivastik (paremal) ja mikrobioloogia assistent Kai Truusalu. Välisüliõpilastalituse peaspetsialist Ülle Tensing (vasakult teine) loodab, et projektiga saab jätkata ka pärast kevadsemestrit. MEELIS BURGET

Õppejõud vajab võõrkeeles kindlust

Kadri Bank

Alates sügissemestrist saavad välisüliõpilasi õpetavad või õpetama hakkavad TÜ õppejõud oma inglise keele oskusi parandada just neile mõeldud keelekursustel. Korraldajad loodavad projektiga jätkata ka pärast kevadsemestrit.

Eelmisel poolaastal võttis kursusest «English for Academic Teaching Purposes» osa kaks õpperühma, kokku 21 õppejõudu.

Välisüliõpilastalituse peaspetsialisti Ülle Tensingu sõnul toimus 2005. aasta sügisel kolmenädalane akadeemilistele töötajatele mõeldud inglise keele intensiivkursus, mille vastu oli suur huvi. «Saime aru, et vajadus on pikema kursuse järele ja kirjutasime taotluse «English Language Fellow» (ELF) programmi raames inglise keele õppejõu TÜsse kutsumiseks.»

Kursuse õppejõuks sai ameeriklanna Jennifer Uhler, kes on oma magistriõpingud teinud inglise keele kui võõrkeele erialal Monterey Ülikoolis Kalifornias.

«Jennifer on töötanud Slovakkias, Mehhikos ja Rumeenias ja tal on arvestatav kogemus inglise keele kui õppetöökeele õpetamises,» ütles Tensing. «Meile on ka oluline, et keeleõppe kaudu antakse edasi teadmisi õpetamisest multikultuurses klassiruumis.»

Rõhk õpetamisoskusel

Ülle Tensingu sõnul on projekti laiem eesmärk aidata õppejõudude keeleõppe kaudu kaasa ülikooli võõrkeelse õppe arendusele.

ELF pakub erialase ettevalmistuse ja töökogemusega inglise keele õpetajaid, kes on huvitatud töötama eri projektidega. Tensingu sõnul väitsid eelmisel kursusel osalejad, et kursuse kvaliteedi, tulemuse ja õppijate motivatsiooni taga on välisõppejõud.

Peale õppejõududele mõeldud kursuste toimuvad keeletunnid ka administratiivtöötajatele, sest TÜ õppekorralduses orienteerumiseks vajavad välisüliõpilased ja välisõppejõud ka nende abi.

Keeletunde läbiviiva Jennifer Uhleri sõnul ei panda kursusel rõhku lugemisele ja kirjutamisele, vaid just suulisele eneseväljendusoskusele. «Kursus keskendub akadeemilisele õpetamisoskusele – kuidas viia läbi loenguid, diskussioone ja teha presentatsioone inglise keeles.»

Vähene tagasiside

Uhleri sõnul osalesid sügissemestri kursusel eelkõige need õppejõud, kes oskasid inglise keelt päris hästi, kuid soovisid saada lisakogemust. «Umbes pooltel neist oli kogemus inglise keeles õpetamises ja teisel poolel on plaanis seda tegema hakata.»

Ta lisas, et kursuse alguses jagati osalejad kahte rühma ja rühmasiseselt keeletase väga palju ei erinenud.

Nii inimese füsioloogia ja biofüüsika dotsendil Jana Kivastikul kui mikrobioloogia assistendil Kai Truusalul oli kursusele tulles varasem inglise keeles õpetamise kogemus.

Kivastiku sõnul on temalt küsitud, miks ta kaks korda nädalas oma aega raiskamas käib. «Ma ei tuleks siia neid asju eesti keeles arutama, kuid on hea teada, et ma suudan kõva häälega nendest inglise keeles vestelda,» ütles ta.

Truusalu ja Kivastik rääkisid, et võõrkeelt võiks harjutada näiteks ka koos perekonnaliikmetega, kuid keegi ei parandaks keelelisi eksimusi. Seda ei tee ka välisüliõpilased, kes sageli ise inglise keelt emakeelena ei räägi.

Ülle Tensing tõi näite Itaalia noormehest, kelle Eestisse õppima tulemise üks motiive oligi just inglise keele oskuse parandamine.

Jana Kivastik ütles, et õppejõud saavad tudengitelt tagasisidet vaid selle kohta, mida on küsitud hindamise blanketil. «Keegi ei ole neilt küsinud minu keeletaseme kohta. Me kõik teeme vigu ja keegi peaks tegema märkusi, kui ma eksin.»

KEELEÕPE ÕPPEJÕUDUDELE

- **Kevadsemestril keeleõpe jätkub.**
- **Seminarid keskenduvad inglise keeles õpetamise ja õppimise erinevatele teemadele.**
- **Ülevaade seminaridest on välisüliõpilastalituse kodulehel www.ut.ee/valismaa.**

Kai Truusalu lisas, et rääkides on vigu raskem märgata kui kirjutamisel või lugemisel. «Loengus tuleb rääkida soravalt ega jõua vigadele tähelepanu pöörata.»

Kursus säilitab taset

Ka Kivastiku sõnul on inglise keeles loengu pidamine midagi muud kui kursusel rääkimine. «Loengus räägin ma endale tuttavast valdkonnast ja võin ette aimata, mida tudengid küsida võivad, kuid kursusel pean ma olema valmis ka ootamatutel teemadel vestlemiseks.»

«Kursus ei ole ainult selleks, et keeleoskusi parandada, vaid et inimesed saaksid seniseid kogemusi jagada ja kindlustunnet inglise keeles õpetamiseks. Me ei saa eeldada, et hea keeleoskus võimaldab kohe ka edukalt inglise keeles õppetööd läbi viia,» lisas Ülle Tensing.

Peale selle annab kursus võimaluse õpitud taset säilitada. Jana Kivastik tõi näiteks tennisemängu. «Kui sa oled seda mõned aastad mänginud, võid öelda, et tead nüüd, kuidas palli lüüa. Aga kui sa tahad oma oskusi teatud tasemel hoida, tuleb sellega pidevalt tegeleda.»

Peale keeletundide läbiviimise käis Uhler ka õppejõudude ingliskeelseid loenguid kuulamas ja hindamas. Eesmärk oli aidata õppejõududel tähelepanu pöörata keelelistele nüanssidele ja kultuurilistele iseärasustele, mida erinevatest rahvustest koosneva grupi õpetamisel silmas pidada. «Minu kui keeleõppejõu jaoks oli huvitav väljakutse kuulata loenguid erinevatest valdkondadest,» ütles ta.

UT avas uue rubriigi

Täna leiab UT lugeja ajalehe teiselt leheküljelt igas numbris ilmuma hakkava kolumni.

Selles rubriigis on võimalik oma mõtteid avaldada igal ülikoolipere liikmel, samuti vilistlastel ning ülikooliga seotud isikutel või ülikooli puudutavatel teemadel teistelgi.

Toimetus ootab nii tagasisidet kui ka kaastöid.

Ülikool tunnustab

TÜ aumärgiga autasustati tulemusliku teadusliku ja pedagoogilise töö eest arstiteaduskonna külalisprofessorit **Mati Rahu**.

TÜ väikese medaliga tunnustati 65. sünnipäeval pikaajalise aktiivse ja tulemusliku töö eest matemaatika-informaatikateaduskonna teoreetilise informaatika professorit **Mati Tombakut**.

TÜ tänukirja pälvisid 65. sünnipäeval haldusosakonna tehnovõrkude ja elektripaigaldiste talituse elektripaigaldiste käidukorralduse peaspetsialist **Raimond Sakarias** ja 50. sünnipäeval infotehnoloogia osakonna multimeedia talituse tehnik **Aimar Sild**.

Õpetajakoolitusest

31. jaanuaril kl 14 algab ph ruumis 227 õpetajakoolituse arengukava arutelu. Tutvustatakse õpetajakoolituse esmase kaardistamise järeldusi (õpetajakoolituse õppekavade peaspetsialist Margit Tago), õpetajakoolituse missiooni, visiooni ja esmaseid eesmärke. Ülevaate õpetajakoolitusest TÜs teeb haridusteaduskonna dekaan Katri Raik. Registreeruda enne 27. jaanuari pihel.kutsar@ut.ee.

Priit Jõers kaitses doktoritöö

15. jaanuaril kaitses TÜMRI teadur Priit Jõers doktoriväitekirja «Mitokondriaalse helikaasi Hmi1p uuringud pärmides *Candida albicans* ja *Saccharomyces cerevisiae*».

Autor ütles, et eukarüootse raku mitokondri geneetilise info replikatsiooniks ja transkriptsiooniks on vajalik DNA ahelate teineteisest eraldamine. «Seda protsessi katalüüsivaid valke nimetatakse helikaasideks. Praeguseks on teada kahe DNA helikaasi olemasolu pärmi mitokondris – Pif1p ja Hmi1p.»

Jõersi sõnul on väitekirja eesmärk selgitada Hmi1p rolli mitokondriaalse DNA säilitamisel, uurides selleks mudelorganismide *Saccharomyces cerevisiae* ja *Candida albicansi* valke (ScHmi1p ja CaHmi1p).

Töö juhendaja on prof Juhan Sedman, oponent dots Lubomir Tomaska (Comeniuse Ülikool, Bratislava).

Priit Jõersile anti filosoofiadoktori kraad biokeemia erialal.

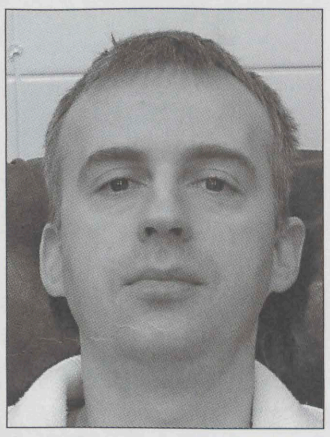

Priit Jõers.

Ajude äravool ja ringlus maailmas

Lühendatud ettekanne ENÜSi 95. aastapäeva konverentsil «Kas rahvuslus liidab või lahutab?»

Katrin Oja
SL Õhtulehe turundusdirektor, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni magister

Sellel sajandil on läinud karmimaks võitlus oskusliku tööjõu pärast.

Omavahel konkureerivad Euroopa riigid, arengumaad, USA ja Jaapan. Kõikjal tehakse pingutusi – olgu selleks siis teadusraha toetusprotsendi suurendamine SKPst, oskuslikke migrante soosiv viisapoliitika või rahvusvahelised suhtlussüsteemid, soodustamaks «äravoolanud» kodanike teadmiste kasutamist kodumaa hüvanguks ja nende tagasi toomiseks.

Võitjad ja kaotajad

Ajude äravoolu defineeritakse haritlaste ja professionaalide lahkumisena ühest riigist, majandussektorist või erialalt, et minna teise, tavaliselt paremaid elu või palgatingimusi pakkuvasse.

Samas võib ajude juurdevoolu osaliseks saada ka saatjamaa, juhul kui immigrandid oma uues kodukohas omandatud teadmiste ja oskustega kodumaale tagasi pöörduvad ja neid seal kasutavad. See fenomen on kirjeldatav ajude ringluse terminiga.

Ajude ringluses toimib tsükkel, kus inimene liigub välisriiki õppima, seejärel võtab seal vastu töökoha ning hiljem pöördub head võimalust ära kasutades tagasi. Viimastel aastatel on paljud rändeteadlastest seisukohal, et just ajude ringlus on kõrgelt kvalifitseeritud tööjõu liikumise kaasaegne vorm, kuna riikidevahelised majanduslikud erinevused vähenevad jätkuvalt.

Selline seisukoht võib olla ka liialt optimistlik või vähemalt ennatlik, kuna praegu on tööjõu liikumine maailmas endiselt ebasümmeetriline. Suurimaks võitjaks on seejuures Ameerika Ühendriigid, kes on jätkuvalt tõstnud oma H-1b viisade arvu aastast aastasse. 40%-l USAs elavatest välismaal sündinud inimestest on kolmanda taseme haridus. Väidetavalt jääb umbes 50% USAsse liikuvatest eurooplastest sinna pikemaks ja paljud emigreeruvad igaveseks.

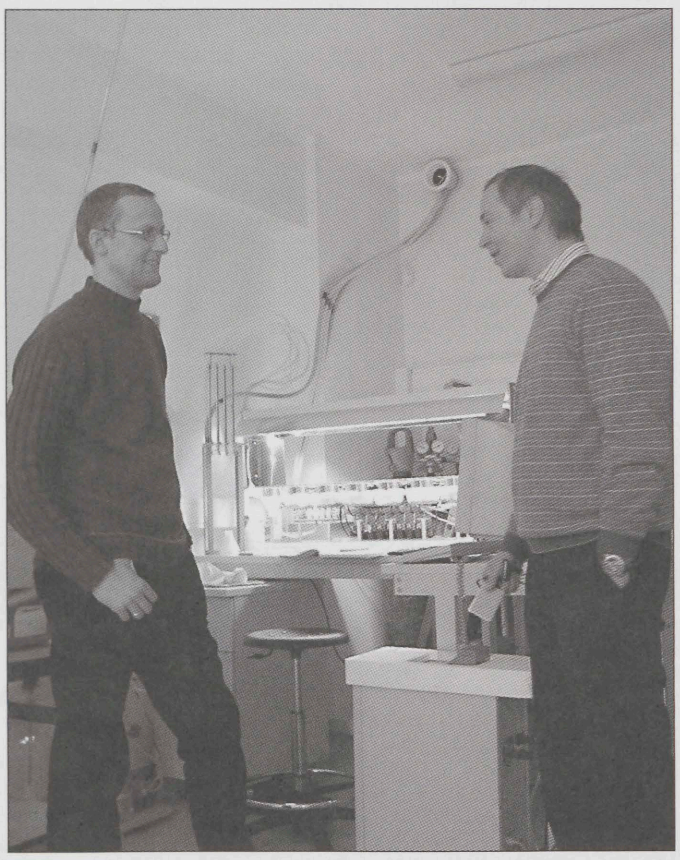

Vanemteadur Hannes Kollist (vasakul) tuli nelja ja poole aastasest Helsingi Ülikooli järeldoktorantuurist TÜTIsse, kuhu talle pakuti oma laborit. Vanemteadur Juri Kolesnikov töötas 15 aastat New Yorgis vähiuuringute alal ja teda kutsus instituuti prof Mart Ustav. MEELIS BURGET

2004. aastal töötas USAs *ca* 400 000 Euroopa teadlast, kellest 3/4 ei kavatsenud koju pöörduda. Aastatel 1990–1991 jäi 79% USAs doktorikraadi saanud indialastest ja 88% hiinlastest pärast õppetöö lõppu sinna edasi ega kavatsenud tagasi minna. Väidetakse, et USA võtab igal aastal endale umbes poole aastasest IT-spetsialistide toodangust, Filipiinide meditsiinipersonalist on aga saanud kuum rahvusvaheline ekspordiartikkel. Kõrgema arengutaseme riikide puhul on need numbrid väiksemad, kuid Euroopa on jõudnud järeldusele, et USA võtab nende teadlaste ja professionaalide *creme de la creme*. Isegi ksenofoobseks peetud Jaapan on viimastel aastatel võtnud vastu üle 200 000 kvalifitseeritud töötaja aastas.

Euroopat peetakse üldiselt suurimaks ajude kasvulavaks maailmas, kuna siin toodetakse aastas rohkem doktorikraadiga inimesi kui USAs või Jaapanis. Euroopa investeerib teadusesse vähem raha, varustus on sageli vananenud ning Euroopa uurimisinstituutidele on omane hierarhiline ülesehitus ja bürokraatia, mis raskendab noorte teadlaste edasiliikumist karjääriredelil. See ahvatleb kolima USAsse, kus noorel teadlasel on suuremad võimalused.

Inimeste tagasi toomine

Üldjoontes on võimalik välja tuua kaks teed, kuidas riik saab mõjutada ajude ringlust endale positiivses suunas. Esiteks, teadlaste tagasitulek, ja teiseks, nende seostamine kodumaaga eemalt. Mõlemat on proovitud, siiski tasub mainimist, et esimene võimalus on seni olnud sobiv riikidele nagu Iirimaa, Korea, Singapur ja Hiina, kuna see hõlmab endas ulatuslikke investeeringuid riigi teadus- ja tehnoloogiasektorisse ning inimlikku infrastruktuuri.

Teine võimalus on välismaa ja koduteadlaste tihedama suhtlemise ametlik edendamine ehk võrgustike loomine. See leiab järjest enam tähelepanu, kuna on avastatud, et liikumise piiramine, inimeste kodumaale tagasi toomine ja erinev kompenseerimistehnika ei ole andnud oodatud tulemust. Ajude ringluses on põhiline riigi võimalus paluda lahkunud teadlaste jt kõrgelt kvalifitseeritud spetsialistide abi, millal iganes see on vajalik. Samuti oleks hea, kui lahkunud spetsialistid veedaksid vähemalt osa oma karjäärist kodumaal.

Selleks, et oleks võimalik emba-kumba nimetatud võimalustest teha, on vaja teada, kus ja millises valdkonnas riigi spetsialistid nüüd elavad ja töötavad. Samuti peaks riik tundma lahkunute vastu jätkuvat isiklikku huvi, isegi kui nad omandavad teise riigi kodakondsuse. Just sel põhjusel pingutavad paljud välisriikide ülikoolid kõvasti, et luua head ja tihedad vilistlaskogukonnad ja võrgustikud – nende loodud identiteeditunne tasub tulevikus ära annetuste ja abina.

21. sajandil mõistis ka Euroopa Liit, et peab konkurentsivõime säilitamiseks midagi ette võtma. Loodi «Teadmistepõhise Euroopa 2010» initsiatiiv, mille eesmärk on suunata teadus- ja arendustegevusse 3% SKPst. Selle on ainukesena suutnud täita ja ületada Soome ja Rootsi. Hiljutised hinnangud on aga näidanud, et USA ja Jaapaniga konkureerimiseks oleks Euroopal vaja 700 000 uut teadlast.

Samal ajal tajub ka USA, et Euroopa tahab tema sissevoolavate ajude pärast konkureerima hakata ja on suurendanud kõrgelt kvalifitseeritud inimestele antavate viisade hulka.

Olukord Eestis

Eestis puuduvad laiaulatuslikud kvantitatiivsed uurimused ajude äravoolu kohta. 1996. aastal tegid Luule Sakkeus ja demouuringute keskus uuringu lahkuvate ja lahkuda plaanivate teadlaste seas. Kui tollast tendentsi jätkuvaks pidada, kaotaks Eesti *ca* 15% oma teadlastest. Siiski tuleb arvestada, et tegemist oli väga spetsiifilise ajajärguga.

Eestis ei ole praegu reaalne töö- ja elukeskkonda piisavalt muuta, et see motiveeriks tagasi tulema. Siiski on astutud samme, et minna kaasa ELi üldise tasemega, tõsi küll, väga tugevalt ühte jalga longates. Vastu on võetud arengukava «Teadmistepõhine Eesti 2002 – 2006», mis tõstaks 2006. aastaks Eesti teadusinvesteeringuid 1,5%le SKPst. Seda eesmärki ei suudetud täita.

Kasv on olnud 0,73% SKPst 2001. a 0,91% SKPst 2004. a. Nüüd on eesmärk saavutada 1,5% 2008. a ja 3% 2014. a Ka võrgustike loomine on seni takerdunud bürokraatlikusse, umbisikulisse ja ülbesse suhtumisse. Siiski väärib äramärkimist teaduskompetentsi nõukogu poolt 1998. a loodud järeldoktorite institutsioon, mis püüab Eestis luua järeldoktoritele karjääriredeli ja mingil määral seda rahastada.

KOMMENTAAR

Indrek Soidla
sotsioloogia ja sotsiaalpoliitika osakonna referent, teadlasmobiilsuse uuringu uurimisgrupi liige

2006. a tellis SA Archimedes TÜ sotsioloogia ja sotsiaalpoliitika osakonnalt teadlasmobiilsuse uuringu.

Tulemused näitavad, et veerandil välismaal töötavatest Eesti teadlastest pole plaanis kodumaale täiskohaga tööle naasta.

Umbes pooled sellest kontingendist välistavad ka paralleelselt Eestis ja välismaal töötamise. Välismaal töötavate teadlaste hinnangutest ilmnes, et nende tagasipöördumist võiks soodustada nii välismaisele tasemele vastav töötasu, Eestis akadeemilise positsiooni saavutamise võimalus kui ka missioonitunne ning soov oma erialasuuna arendamiseks kodumaal.

Mujalt pärit teadlasi mõjutasid Eestisse tööle tulema eelkõige võimalus jagada siin oma kogemusi ja luua midagi uut, üldine huvi Eesti ja Ida-Euroopa vastu ning soov näha laia maailma. Küllaltki tihti olid ära märgitud ka isiklikud põhjused, nt sugulussidemed Eestis. Praktiliselt kõik Eestis töötanud või töötavad välisteadlased peavad tõenäoliseks jätkuvat koostööd Eesti teadlastega. Paraku ei näe neist pooled ette tulevikus täisajaga Eestis töötamist, veerand peab ebatõenäoliseks ka siin osaajaga töötamist.

Kodumaale naasmise stipendium

HTMi teatel saavad doktorikraadiga molekulaarbioloogid, kes on töötanud välisriigis vähemalt kaks aastat, taotleda stipendiumi kodumaale tagasipöördumiseks ning välisteadlased tööleasumiseks Eestis.

Sellega luuakse teadlastele võimalus sisse seada oma labor Euroopa molekulaarbioloogia organisatsiooni (EMBO) programmiga liitunud riikides. Peale Eesti on need riigid Tšehhi, Poola, Horvaatia, Türgi ja Portugal.

Konkursil välja valitud teadlasi rahastatakse 3–5 aasta jooksul 50 000 euroga aastas. Taotluste esitamise tähtaeg on 15. aprill.

Seni on stipendiumi saanud TÜ vanemteadurid Mart Loog ja Arnold Kristjuhan.

Info: HTMi peaekspert Margus Harak, tel 735 0214, www.embo.org/sdig/.

XVII Friedrich Puksoo päev

23. jaanuaril tähistas TÜ raamatukogu oma kauaaegse direktori, raamatuteadlase ja õppejõu Friedrich Puksoo 117. sünniaastapäeva ettekandepäevaga «80 aastat kõrgemat raamatukogundusharidust Eestis».

Ettekande pidasid raamatukogu direktori referent Malle Ermel, TÜ VKA raamatukogunduse, infoteaduse ja dokumendihalduse osakonna juhataja Ilmar Vaaro, arhiivinduse prof Aadu Must ja Sirje Virkus Tallinna Ülikoolist.

Friedrich Puksoo alustas 26. jaanuaril 1927 oma loengusarjaga TÜ filosoofiateaduskonna üliõpilastele kõrgema raamatukoguhariduse andmist Eestis.

Tunnuslause konkurss kestab

29. jaanuarini (k.a) saab teha ettepanekuid TÜ tunnuslause leidmiseks. Tunnuslause peaks olema lühike ja löövv, andma edasi ülikooli põhiväärtusi ja püüdlusi.

Ettepanekud saata õppeosakonna turunduse peaspetsialistile Ingrid Maistele kinnises märksõnaga tähistatud ümbrikus. Teises kinnises ümbrikus lisada märksõna tunnuslause autori andmed. Iga pakkumine panna eraldi ümbrikusse.

Nädala keskpaigaks oli tehtud 26 pakkumist. Parima lause valib sõltumatu komisjon. Kolme edukamat premeeritakse.

Esitletakse uusi kõrgkooliõpikuid

6. veebruaril esitletakse TÜ raamatukogus nelja uut ülikooli õppejõudude välja antud kõrgkooliõpikut.

Ilmunud on «Baltimaade metalliaeg» (Valter Lang), «Andmeanalüüs sotsiaalteadustes» (Liina-Mai Tooding), «Matemaatilise analüüsi algkursus», (Leiki Loone jt) ja «Inimese füsioloogia» (Peet-Henn Kingisepp).

Avatakse ka näitus «Eestikeelne kõrgkooli õpik Tartu Ülikoolis 1991–2006».

Parroti auditooriumis nõustamiskeskus

Kolmapäeval avati peahoone endises Parroti auditooriumis üliõpilaste nõustamiskeskus. Ruumis 102 saavad üliõpilased infot karjääriplaneerimise ning avatud ülikoolis õppimisega seotud küsimustes. Keskuses töötavad ka tuutorite ja praktikakorralduse koordinaatorid.

Georg Friedrich Parroti nimelise auditooriumi ajaloost

Tullio Ilomets
TÜ ajaloo- ja kultuuripärandi komisjoni liige

Sügisel likvideeriti peahoones 1802. a taasavatud TÜ silmapaistva ning teeneka organisaatori, esimese rektori, füüsiku, professori ja akadeemiku Georg Friedrich Parroti (1767–1852) nimeline auditoorium.

Ülikooli taasavamisel 1802 loodi füüsikakabinet, mille juhatajaks sai teoreetilise ja eksperimentaalse füüsika professor Georg Friedrich Parrot, kes asus energiliselt kabinetti aparatuuri ja muu vajalikuga sisustama. Esialgu paiknes see ja toimus õppetöö riiginõunik M. von Bocki maja teise korruse suures saalis. Peahoone valmimisel 1809. a sügisel kolis füüsikakabinet hoone vasakpoolse tiiva esimese korruse tänavapoolseisse ruumidesse. Peasissekäigust vasakpoolne esimene ruum oli füüsika auditoorium (praegune riietehoid), sellele järgnev oli aparatuuri ja katsete jaoks (praegu ruum 102) ning nurgapealne optilise aparatuuri tarbeks. Laboriruum asus hoone taganurgas (praegu koridor). Peahoone tiibehitiste valmimise järel asusid 1859. a parempoolse tiibehitise alumisele korrusele keemia- ja ülemisele füüsikakabinetid. Peahoone vanas osas muudeti füüsikutelt vabanenud ruumid auditooriumideks.

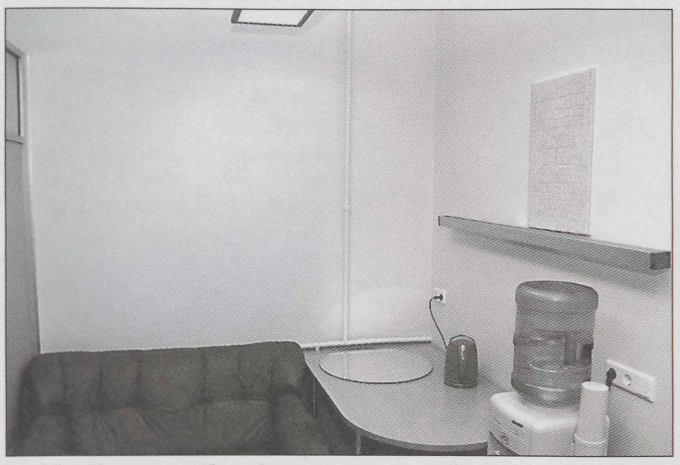

Tullio Ilomets pühendas nõustamiskeskuse avamisel oma toosti Parroti auditooriumi loodetavale taasavamisele. Paremal seinal mälestustahvel. ANDRES TENNUS

G. F. Parroti 200. sünniaastapäeva tähistati 1. ja 2. juulil 1967 aulas konverentsiga. Konverentsi ajal avati peahoone fuajee seinal tema pronksbareljeef ning füüsikakabineti endise pearuumi (aud 102) seinal mälestustahvel. Mälestustahvlil on kirjas, et aastail 1809–1859 tegutsesid siin füüsikud professorid G. F. Parrot (1802–1826), Friedrich Johann Parrot (1826–1841), Ludwig Friedrich Kämtz (1841–1865), füüsikaassistent Emil Heinrich Friedrich Lenz (1820–1823), arhitektuuriprofessor Moritz Hermann Jacobi (1836–1840). Nimetatuist neli olid hilisemad, teaduses silmapaistvad Peterburi TA liikmed-akadeemikud. F. J. Parrot oli kirjavahetajaliige.

Füüsikateaduse klassikute hulka kuuluvad M. H. Jacobi ja Tartus sündinud E. H. F. Lentz.

Arvestades selle ruumi 50-aastast teaduslikku aurat ja näidates lugupidamist seal tehtu ja tegijate vastu ning hilisemat, selles auditooriumis veidi üle saja aasta valitsenud õppetöist akadeemilist vaimutegevust, otsustas ülikool anda peahoone auditooriumile 102 TÜ ühe suurkuju Georg Friedrich Parroti nime.

Boksideks ümberehitatud auditooriumis saab parempoolsel seinal olevalt mälestustahvlilt lugeda selles ruumis kunagi tegutsenud kuulsate füüsikute nimesid.

ÕNNITLEME

Mati Tombak 65

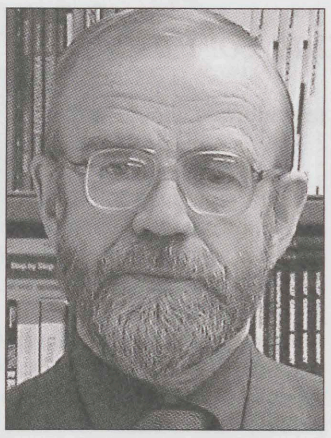

25. jaanuaril oli juubelisünnipäev arvutiteaduse instituudi teoreetilise informaatika professoril Mati Tombakul.

Mati Tombak lõpetas Tartu Ülikooli matemaatikuna 1969 ja siirdus tööle Tallinna Polütehnilisse Instituuti. TÜs töötab ta alates 1975. aastast, olles läbinud akadeemilised astmed vanemõpetajast professorini (1993).

Ta on õpetanud mitmeid kursusi nii bakalaureuse-, magistri- kui ka doktoriõppes (sh diskreetne matemaatika, keerukusteooria, formaalsed keeled ja translaatorid jpm). Üliõpilased hindavad kõrgelt tema loengute selget esitust ja matemaatilist korrektsust.

Tombak on aktiivselt osalenud uute õppekavade väljatöötamisel, samuti ise ette valmistanud mitmeid uusi kursusi.

Tema teadustöö on algusest peale olnud teoreetilise suunitlusega. Oma füüsika-matemaatikakandidaadi väitekirjas (kaitstud 1981. a Leningradi RÜs) arendas ta formaalsete keelte teooriat. Uurimistöösse on ta kaasa tõmmanud mitmeid silmapaistvaid üliõpilasi, kellest on kandidaadikraadini jõudnud Jaanus Pöial ja doktorikraadini Helger Lipmaa.

Pikka aega on Tombak seisnud hea teaduskonna raamatukogu komplekteerimise eest, samuti TÜ raamatukogu täiendamise eest matemaatika- ja informaatikaalase kirjandusega. Eesti Matemaatika Seltsi aktiivse liikmena on ta tundnud muret ja vastutust koolimatemaatika sisu eest. Tombak on palju aastaid olnud ülikooli professorite klubi sekretär.

Oma töö ja kogu tegevusega on Mati Tombak eeskujuks noorematele kolleegidele, kes hindavad kõrgelt tema põhjalikke teadmisi, probleemidesse süvenemise oskust ja sihikindlust.

Soovime juubilarile jõudu, kestvat sportlikku sitkust ja aktiivsust veel paljudeks aastateks!

Kolleegid arvutiteaduse instituudist

ÕNNITLEME

Professor Mati Rahu 65

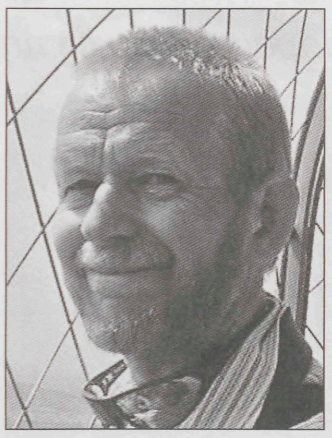

30. jaanuaril saab arstiteaduskonna tervishoiu instituudi külalisprofessor Mati Rahu 65-aastaseks.

Prof Rahu lõpetas ülikooli meditsiinigeograafina 1968. Doktorikraadi onkoloogia erialal kaitses ta 1976 Moskvas. Mati Rahu on töötanud kogu aja Eksperimentaalse ja Kliinilise Meditsiini Instituudis (praegune Tervise Arengu Instituut), kus ta alates aastast 1991 juhatab epidemioloogia ja biostatistika osakonda. Viimased viisteist aastat on ta tööalaselt seotud TÜ tervishoiu instituudiga, 1993. aastast külalisprofessorina.

Mati Rahu on Eesti Vähiregistri rajajaid. Tema suureks teeneks on olnud moodsa epidemioloogia kursuse väljaarendamine ja rakendamine arstiõppe eri tasanditel. Viimastel aastatel on tähelepanu koondunud veel kogemuste jagamisele teadusartikli kirjutamise ja avaldamise kohta.

Teadustöö põhisuunad on moodne epidemioloogia, nosogeograafia, haiguste registreerimine ja epidemioloogia, vähistatistika ning epidemioloogia terminoloogia. Ta on avaldanud ligi 170 teadusartiklit ja monograafiat, k.a mitu haiguste leviku atlast.

Mati Rahu kuulub mitmesse erialaseltsi nii Eestis kui ka mujal. Paljude aastate vältel on ta arendanud viljakat koostööd Soome, Saksa, USA, Suurbritannia ja Rootsi epidemioloogidega.

Tema juhendamisel on koduja välismaal kaitstud 4 doktorija 5 magistriväitekirja.

1997 anti talle Eesti Vabariigi teaduspreemia (kollektiivi koosseisus) ja 2006 Eesti Punase Risti II klassi teenetemärk.

Vaimutööle vaheldust ja inspiratsiooni ammutab Mati looduse rüpes avasilmi rändamisest ja nähtu fotoaparaadiga jäädvustamisest.

Kolleegide jaoks on prof Mati Rahu eelkõige suurte kogemuste ja avara silmaringiga teadlane, keda võib õigustatult pidada moodsa epidemioloogia rajajaks Eestis.

Õnnitleme ja soovime jõudu edaspidiseks!

Jüngrid ja kolleegid arstiteaduskonnast

TÜ sportlased olid universiaadil edukad

Meelis Burget

Torinos Pragelatos toimunud taliuniversiaadil saavutas eestlastest parima tulemuse TÜ kehakultuuriteaduskonna magistrant Kaili Sirge, kes võitis vabatehnikasprindis pronksi.

Sirge jäi finaalis toimunud rüseluses püsti ning lõpetas poolaka Justina Kovalczuki ja Kasahstani esindaja Elena Kolomina järel kolmandana. Varem pole eestlased taliuniversiaadilt medaleid saanud.

Teised eestlased kvalifikatsioonisõitudest edasi ei pääsenud. Meestest oli 38. kohaga parim TÜ kehakultuuriteaduskonna magistrant Kein Einaste.

5 km klassikadistantsil sai Sirge kümnenda koha (+1.44,3) ja 10 km klassikas Einaste 53. koha (+4.45,4).

3x5 km teatesõidu (k+v+v) lõpetas Eesti naiskond 10. kohaga, Kaili Sirge läbis oma vahetuse parima ajaga. Esikolmiku moodustasid Valgevene, Venemaa ja Poola. Eesti meeskond oli 4x10 km (k+k+v+v) teatesõidus 13., Prantsusmaa ja Venemaa ees sai võidu Kasahstan.

500 m kiiruisutamises parandas TÜ kehakultuuri esmakursuslane Jaan Saks Eesti rekordit, mis on nüüd 42,05. Selle tulemusega jäi ta siiski võistlejaterivi lõppu.

KONKURSS TÜ ÜLIÕPILASKONNA SIHTASUTUSE JUHATAJA KOHALE

TÜ Üliõpilaskonna SA toetab üliõpilaskonda ja tema esindusorganisatsioone ning nende ettevõtmisi.

Tööülesannete kirjeldus:

- tegevus- ja finantsstrateegia kujundamine;
- projektide läbiviimine ja edendamine, kliendisuhete hoidmine, uute koostööpartnerite leidmine;
- suhtlemine TÜ struktuuriüksustega;
- projektide algatamine ja läbiviimine.

Nõudmised kandidaadile:

- soovitav on: finants- ja/või üldjuhtimist hõlmav kõrgem haridus või selle omandamine; juhtimist, finantsplaneerimist ja -analüüsi hõlmav eelnev töökogemus;
- üliõpilasesindusega ja selle tööpõhimõtetega kursis olemine;
- inglise ja vene keele oskus vähemalt suhtlustasandil;
- isikliku auto ja B-kategooria juhilubade omamine.

Kasuks tuleb töökogemus sihtasutuses ja/või mittetulundusühingus.

Avaldus, elulookirjeldus ja motivatsioonikiri esitada **9. veebruariks** üliõpilasesindusse või e-kirjaga peepkaiss@neti.ee.

FLFI AVATUD ÜLIKOOLI TALVEKOOL

27. ja 28. jaanuaril toimub teist aastat filosoofia osakonna avatud ülikooli talvekool **«Tahtenõrkusest enesepettuseni – mõistuse vaikus?»**.

Kõigil huvilistel on võimalus kuulata laupäeval alates kella 15.30 ning pühapäeval alates kella 10.30 avalikke ettekandeid, mis toimuvad Domus Dorpatensise ruumides (Ülikooli 7). Ajakava: www.fl.ut/flfi.

Info: koordinaator Anne-Mai Helemäe, tel 737 5314, anne_mai@ut.ee.

Akadeemia auhinnad

Toomas Kiho
Akadeemia peatoimetaja

30. jaanuaril kell 16.15 annab ajakiri Akadeemia Tartu Kirjanduse Majas üle 2006. aasta artikliauhinnad.

Universalia aastalaureaat on TÜ lektor Andrus Tool «Wilhelm Dilthey elufilosoofia ja hermeneutika», *humaniora* aastalaureaat Jaak Rähesoo «Omajuur ja kaleidoskoop: Kaks teatrimudelit», *socialia* aastalaureaadid Kalev Katus ja Allan Puur «Rahvastikuteadus ja Eesti rahvastikuarengu pöördepunktid» ja *naturalia* aastalaureaat Uno Veismann «Nõukogude Liidu aatomipommi saamisloost». Tõlkeauhinna saab Mirjam Lepikult, kes tõlkis prantsuse keelest Denis Diderot' «Näitleja paradoksi».

Hõbetunnustuse pälvisid ülikoolist teadur Erkki Luuk «Kõnetegude teooria, illokutiivse loogika ja pragmapoeetika analüüs» ja doktorant Jaan Lahe «Kas Siimon Nõid oli gnostik?» *universalia*'s, teadur Algo Rämmer «Eesti ja Läti kultuurisidemeist 1920.–1930. aastatel Tartu ülikoolist lähtudes», *humaniora*'s; doktorant Andreas Ventsel «See vereside on nüüd uuesti kinnitatud, värskendatud ja laiendatud» *socialia*'s ja prof Ott Kurs «Sakslaste saatusest Krimmis» *naturalia*'s.

ÕNNITLEME

65

Mati Rahu, epidemioloogia ja biostatistika õppetooli külalisprofessor – 30. jaanuar

60

Ene Kudak, administraator-kassapidaja – 27. jaanuar
Tiina Lõhmus, administraator – 30. jaanuar
Nadežda Pustõgina, maailma ja vene kirjanduse lektor – 27. jaanuar

50

Siiri Maimets, Euroopa kolledži spetsialist – 28. jaanuar
Galina Vjugina, administraator – 30. jaanuar

45

Angelina Grober, riidehoidja – 27. jaanuar

40

Redik Eschbaum, ihtüoloogia ja kalanduse teadur – 31. jaanuar
Jana Kivastik, inimese füsioloogia ja biofüüsika dotsent – 28. jaanuar

35

Eve Sankovski, viroloogia spetsialist – 31. jaanuar
Viivika Voodla, sekretär – 26. jaanuar

30

Kristina Mäemets, farmakoloogia instituudi erakorraline teadur – 31. jaanuar

25

Vallo Lemmiksoo, keemik – 29. jaanuar

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000
Trükk: Greif OÜ

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Meelis Burget
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetaja Mai Kukumägi
Keeletoimetaja Marika Kullamaa

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
http://www.ajaleht.ut.ee
Postiaadress: Ülikooli 18, Tartu 50090

KOMMENTAAR

Kommentaar prof Jüri Alliku arvamusloole «Kellele kuuluvad auditooriumid» (UT 19. jaan 2007).

Siret Rutiku
õppeosakonna juhataja

19. jaanuari ülikooli lehes avaldas prof Jüri Allik arvamusloo TÜ nõukogus eelmise aasta lõpus vastu võetud üleülikooliliste auditooriumide rentimise uue korra kohta.

Ta tõstatas rahaliste küsimuste kõrval ka rea tõsiseid õppetööd puudutavaid küsimusi, mis kindlasti väärivad laiemat arutelu. Arvamusloo rahalistele küsimustele andis finantsdirektor Taimo Saan samas ka kohe vastuse. Omalt poolt pean vajalikuks kommenteerida Alliku esitatud kohati eksitavaid väiteid õppeosakonna rolli kohta ruumide rendi küsimustes.

Tartu Ülikooli kõrgeim (akadeemiline!) otsustuskogu on nõukogu. Enamik üleülikoolilisi põhitegevusi (teadus- ja õppetöö ning ühiskonnale osutatavad teenused) reguleerivaid õigusakte võetakse vastu nõukogu otsusega, mõned tegevused reguleeritakse rektori käskkirjaga. Ülikooli põhitegevuste toetamiseks on loodud haldus- ja tugistruktuuriüksused, mis nõukogu koosseisu ei kuulu, ent kelle ülesanne on nõukogu otsuste elluviimise toetamine. Õppetegevuse toetamiseks, koordineerimiseks, nõustamiseks ja järelevalveks on loodud õppeosakond. Õppeosakonna pädevuses ei ole arutleda kõrgeima akadeemilise otsustuskogu otsuste õigsust, veel vähem selle üle, kas neid täita või mitte.

Nii asus õppeosakond täitma TÜ nõukogu otsust, üleülikooliliste auditooriumide rentimise uut korda, tuginedes haldusosakonna ja rahandusosakonna pädevale infole ruumide suuruse, ülalpidamiskulude ja rendimäärade kohta. Kuna teaduskondadest pöörduti lakkamatult küsimuste, süüdistuste ja pretensioonidega korra osas õppeosakonda, jagas õppeosakonna sekretär kõigile lahkesti infot, nagu prof Allik tunnustavalt kirjutab.

Andmed, et Vanemuise 46 ringauditooriumisse mahub 500 kuulajat, ei pärine siiski otse õppeosakonnalt, nagu prof Allik ekslikult väidab, vaid haldusosakonnalt, kelle pädevuses pole põhjust kahelda. Allik ise kirjutab, et ainele registreerus 568 kuulajat – siis muidugi pidid 68 inimest trepil istuma, mis on kahetsusväärne, ent Euroopa ülikoolides sugugi mitte haruldane juhtum.

Lõpetuseks üks selgitus veel õppeosakonna suuruse kohta. Jüri Allik väidab, et õppeosakonnas on palgal 30 töötajat, mis ei vasta tõele. Õppeosakonnas töötab praegu 26 töötajat, kellest üks on Fullbrighti stipendiumiga välisõppejõud ülikooli töötajate koolitamiseks, üks 0,8 koormusega, kaks 0,5 koormusega ja üks 0,2 koormusega.

TÜs õpib *ca* 17 750 üliõpilast, seega on ühe õppeosakonna töötaja kohta tinglikult *ca* 772 üliõpilast. Võrdluseks on meie nn *benchmark*-ülikoolides sama suhe Kielis 1:579, Turus 1:642, Göttingenis 1:780.

Õppeosakond on eelmise aasta algusest saadik pakkunud kõigile TÜ struktuuridele võimalust oma tegevusega tutvuda ja paremat koostööd arendada, sh viinud sisse regulaarsed kohtumised programmijuhtide ja dekaanidega, dekanaadijuhatajatega ja üliõpilasesindusega. Ka sel aastal jätkab õppeosakond sihikindlalt ja järjepidevalt koostöö tihendamist akadeemiliste struktuuriüksustega, eesmärgiga täita parimal võimalikul viisil oma rolli tugistruktuuriüksusena.

Kui TÜ nõukogu peaks otsustama kõnealuse korra muutmise, siis õppeosakond loomulikult peab oma kohuseks täita seda sama korrektselt nagu praegugi.

KAITSMISED

1. veebruaril kl 15 kaitseb **Diva Eensoo** Biomeedikumis Ravila 19-1038 doktoritööd «Risk-taking in Traffic and Markers of Risk-Taking Behaviour in Schoolchildren and Car Drivers» («Riskeeriv liikluskäitumine ning riskikäitumise markerid kooliõpilastel ja sõidukijuhtidel»). Juhendaja prof Jaanus Harro. Oponent prof Mati Heidmets (Tallinna Ülikool).

LOENGUD

Füsioteraapia ja terviseedenduse õppetool korraldab tõenduspõhise füsioteraapia ja akadeemilise hariduse edendamiseks kaks akadeemilist loengut:

1. «Evidence Based Physiotherapy Profession – Karolinska University Hospital as an example» toimub 15. veebruaril kl 16.15 Linkbergi auditooriumis (Puusepa 8, lektor: prof Raija Tyni Lenne).

2. loeng teemal «Physiotherapy education and research – Sahlgrenska Academy at Göteborg Univerity as an example» toimub 1. märtsil kell 16.15 Biomeedikumis (Ravila 19-1006). Lektor: prof Margareta Kreuter. Loengud toimuvad inglise keeles. Lisainfo: füsioteraapia programmisekretär Kadri Noorvee, tel 737 5379, kadri.noorvee@ut.ee.

KONTSERT

TÜ AULAS

1. veebr kl 19, 2. veebr kl 20 ja 3. veebr kl 19 II rahvusvahelise noortekooride festivali kontserdid.

TÜ AJALOO MUUSEUMIS

1. veebr kl 19 Gustav Mahleri «Poisi võlusarv». Esinevad Annaliisa Pillak (metsosopran), Taavi Tampuu (bariton) ja Kadri-Ann Sumera (klaver).

VANEMUISE KONTSERDIMAJAS

30. jaan kl 19 esineb Cyprien Katsaris (klaver, Prantsusmaa/Küpros). Kavas: Leopold Mozart, Franz Xaver Mozart, Wolfgang Amadeus Mozart, Robert Schumann, Franz Liszt Frédéric Chopin ja Johann Sebastien Bach.

TARTU LINNAMUUSEUMIS

28. jaan kl 16 «Vocalissimo 2007. Vajatakse Muusat!». Esinevad Mati Turi (tenor) ja Martti Raide (klaver). Kavas: Hugo Wolf, Jean Sibelius, Artur Kapp, Villem Kapp ja Eugen Kapp.

TEATED

30. jaanuaril kell 18 toimub Vanemuise 46 aud 107 maailmakultuuri koolitus «Ilmaviis 5: Kaugelekaejad». Esinevad orientalist Linnart Mäll, kes esitleb ka uut ida mõtteloo leksikoni, ning uurali rahvaste ajaloo ja kultuuri uurija dots Eva Toulouze. Zen-budistliku mõtiskluse muusikat mängib vana-jaapani flöödil Ronald Suits. «Ilmaviis» toimub igal teisel teisipäeval kell 18. Osavõtt on vaba.

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

2. veebruar 2007

NR. 5 (2287)

www.ajaleht.ut.ee

Rektori kohusetäitjaks nimetati Tõnu Lehtsaar

Varje Sootak

TÜ nõukogu nimetas 26. jaanuaril rektori kohusetäitjaks rektor Jaak Aaviksoo ettepanekul prof Tõnu Lehtsaare.

Aaviksoo märkis, et ta arutas Lehtsaare kandidatuuri nii rektoraadi, dekaanide kui ka paljude teistega.

Tõnu Lehtsaar täidab rektori kohuseid 5. veebruarist 30. juunini. Nõukogu leidis, et rektori valimised peaksid kindlasti toimuma kevadsemestril, sest siis on uuel juhil enne sügissemestrit, mil kulmineeruvad ka ülikooli juubeliüritused, piisavalt aega probleemidega tutvuda.

Tõnu Lehtsaar on praktilise usuteaduse professor aastast 2000. Ta oli usuteaduskonna dekaan 1996. aastal ja aastail 2001–2003 ning õppeprorektor 2003–2005.

TÜ nõukogu tegi ka vabariigi valitsusele ettepaneku vabastada rektor professor Jaak Aaviksoo ametist alates 5. veebruarist 2007.

Jaak Aaviksoo ütles nõukogu liikmetele, et ülikooli pere liikmeks jääb ta edasi optika ja spektroskoopia professorina.

Haridusteaduskonna aruteluklubis

Marko Ojakivi
haridusteaduskonna avalikkussuhete spetsialist

8. veebruaril kell 18 koguneb selle aasta esimene õpetajakoolituse aruteluklubi ülikooli kohviku III korruse konverentsisaalis.

Käsitletakse õpetajate täienduskoolitust Tartu ja Narva näidetel. Samuti tutvustakse eri kursusi ja arutatakse valdkonna tulevikuvõimaluste üle.

Vestlust juhivad avatud ülikooli täienduskoolitustalituse juhataja Ülle Kesli, haridusteaduskonna õpetajate täienduskoolitustalituse juhataja Anne Raam ja haridusteaduskonna dekaan Katri Raik.

Osalemisest teatada hiljemalt 6. veebruari õhtuks HT avalikkussuhete spetsialistile Marko Ojakivile.

Info: tel 737 6441, 515 6142, marko.ojakivi@ut.ee.

Avatakse molekulaarse biotehnoloogia labor

Varje Sootak

6. veebruaril avatakse tehnoloogiainstituudis molekulaarse biotehnoloogia labor.

Uue labori juhatajaks on TÜ erakorraline professor ja Stockholmi Ülikooli professor Ülo Langel. Tema juhtimisel hakatakse välja töötama kindlate omadustega peptiide kui ravimeid ülekandvaid vektoreid, mis on olulised tulevased ravimikandidaadid.

Prof Langel ütles, et peab suureks auks, et Tartu Ülikool labori rajamisel teda ka rahaliselt toetab.

«Loodan alustada Tartus, paralleelselt oma Stockholmi laboriga ning koostöös paljude TÜ ja muu maailma teadlastega vähirakkude spetsiifiliste mitteviraalsete vektorite väljatöötamist ning rakku penetreeruvate peptiidide toimemehanismide uurimist.»

Ülikooli koostööleping Äripäeva Kirjastusega

31. jaanuaril allkirjastasid Tartu Ülikool ja Äripäeva Kirjastuse AS koostöölepingu.

Lepingu järgi arendatakse koos edasi tehnoloogiainstituudi e-ajakirja Novaator. Kaubamärgi Novaator omanikuks ning toote toimetajaks jääb TÜ. Alates aprillist alustab Novaator ilmumist ajalehe Äripäev veebiversioonis omaette tootena.

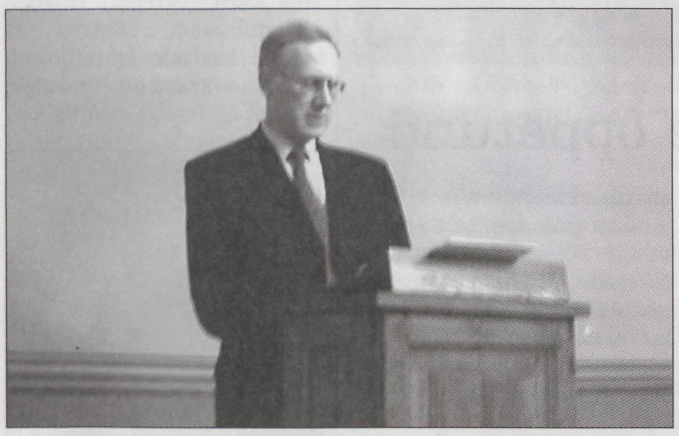

30. jaanuaril andis ajakirja Akadeemia toimetus Tartu Kirjanduse Majas üle Akadeemia 2006. aasta artikliauhinnad. Universalia *aastalaureaat oli TÜ filosoofia ajaloo lektor Andrus Tool (pildil), kellelt ilmus artikkel «Wilhelm Dilthey elufilosoofia ja hermeneutika». Laureaadid pidasid ka lühiettekande.* VARJE SOOTAK

Hea akadeemiline pere!

Tõnu Lehtsaar
rektori kohusetäitja, praktilise usuteaduse professor

Olen tänulik teile usalduse eest, et oma esindajate kaudu mind rektori kohusetäitjaks määrasite.

Suur ülikoolisisene toetus tuli mulle meeldiva üllatusena. Püüan anda oma parima, et olla minu kätte usaldatud viie kuu jooksul ülikoolile kohane rektor.

Viimaste rektori valimiste tulemus oli ilmselt meile kõigile ebameeldiv üllatus. Me tahtsime rektorit, ent läks teisiti. Miks, sellele on antud mitu seletust. Olen seda meelt, et peaksime jaatama kujunenud tulemust ja minema edasi, tehes igaüks endast oleneva, et selline olukord ei korduks.

Keeruline aeg

Astun rektori kohustesse ülikooli jaoks keerulisel hetkel. Tulemuseta rektorivalimised, sisepinged, inimeste võõrandumine otsustamisest ja ülikoolist, pooleliolevad reformid, bürokraatia kasv, mõtestamata jäänud otsused-korraldused, üksijäämine ühiskonnas – järele mõeldes on need ennekõike emotsionaalsed ja suhteid puudutavad probleemid. Ajalugu ei kirjutata tunnete, vaid tegude ajaloona. Viimastel aastatel on aga ülikoolis palju ära tehtud. Usun, et mida kainemalt suudame olukorda hinnata, seda enam hakkame saavutatut väärtustama.

On oluline, et ülikoolis toimib akadeemiline vabadus – õigus otsustada, mida oma ainevallas õpetada ning mida ja kuidas uurida. Tartu Ülikool on säilitanud rahvusülikooli positsiooni. Me oleme kahe autoriteetse organisatsiooni, Euroopa Ülikoolide Assotsiatsiooni ja Coimbra grupi kaudu kaasatud Euroopa kõrghariduse arenguid suunama. Tartu Ülikool kuulub arvukatesse rahvusvahelistesse võrgustikesse. Tõukefondide võimaluste kasutamisel oleme olnud edukad. Ka meie tugistruktuurid on toiminud kokkuvõttes hästi. Mõned nendest minu arvates silmapaistvalt hästi.

Foto pärineb professor Tõnu Lehtsaare õpperorektori ajast. Esmaspäevast peale avab ta rektori kabineti ukse. ANDRES TENNUS

Ülikool ei tõuse ega lange mitte tänu rektoritele, vaid tänu õppe- ja teadustööle ning inimestele, kes seda teevad.

Tõsi, on ka teravaid küsimusi, kuid järele mõeldes on need pigem lokaalset laadi.

Arukalt edasi

Ülikooli nõukogu on viimasel ajal vastu võtnud mitmeid üsna põhimõttelisi, ülikooli põhistruktuure ja -funktsioone puudutavaid otsuseid. Minu seisukoht on, et tuleb jääda langetatud otsuste juurde ning leida ülikooli kui terviku edasiminekuks optimaalsed võimalused. Kui vaja, võtame selleks lihtsalt aega, et asjad selgeks mõelda ja omavahel läbi rääkida. Igal juhul peaksime minema arukalt edasi.

Olen psühholoog ja mulle on inimesed olulised. Olen vahel mõelnud, et õnnelikus riigis ei saa olla õnnetud kodanikud. Küll aga loovad õnnelikud kodanikud õnnelikku riigi. Püüan lähikuudel, et me igaüks võiksime tunda end uhkete ja õnnelikena, et oleme Tartu Ülikooli pere liikmed. Tean, et iga tahtmisega ei saa arvestada, veel vähem selle järgi teha. Aga ma tahan ära kuulata, sest ma soovin, et ka mind kuulda võetakse. Tartu Ülikoolis on palju neid, kelle pühendumise ja ande najal ülikool püsib ja areneb. Ülikool ei tõuse ega lange mitte tänu rektoritele, vaid ülikool tõuseb ja langeb tänu õppe- ja teadustööle ning inimestele, kes seda teevad.

Pärast prorektoriametist lahkumist oli minu jaoks mõnikord raske tulla välislähetustest, naastes läbi lennujaama tolliväravate, astudes vastu ootajate naeratustele, mis ei kuulunud mulle. See, et mind ei oota siin keegi, oli kõle ja tühi tunne. Viimati Kielist tulles aga oldi mul ülikoolist vastas. Soovin, et soe kojujõudmise ja oodatuse tunne oleks meis kõigis, kui astume üle oma ülikooli läve.

Johan Skytte mälestusmärgi ideekavandite konkurss

Riho Illak
haldusdirektor,
TÜ 375. aastapäeva korraldustoimkonna esimees

7. veebruarini saab avaldada arvamust Johan Skytte mälestusmärgi ideekavandite kohta.

Seda on võimalik teha kolmel viisil – TÜ ajaloo muuseumis ideekavandeid vaadates, Internetis küsitlusvormile vastates või kirjutades aadressile juubel@ut.ee.

TÜ ajaloo muuseumi kohvikuruumis (Lossi 25) on avatud näitus mälestusmärgi ideekonkursile laekunud töödest. Muuseumi lahtiolekuaegadel (K–P kl 11–17) on kõik oodatud kavanditega tutvuma. Tööde juures asuvasse häälestuskasti saab panna paberilehe enim meeldinud ideekavandi märgusõnaga.

Samuti saab meeldivaima ideekavandi valida küsitlusvormi täites aadressil: www.ut.ee/136454.

Ideekonkursile laekus kaheksa tööd. Riigihanke komisjon selgitab välja võidutöö 7. veebruaril.

Preemiateks on ette nähtud 150 000 krooni, välja valitakse I, II ja III preemia ning kaks ostupreemiat. Vastava tasemega konkursitööde puudumisel võib komisjon jätta preemiad välja andmata. Ära märgitakse ka rahva lemmik, mis selgub Internetis ja ülikooli ajaloo muuseumis hääletanute eelistuste põhjal.

Tartu Ülikooli 375. aastapäeva tähistamise ajal rajatakse ülikooli asutaja Johan Skytte mälestusmärk Toomemäele Riigikohtu ette.

TÄNA

Kultuuri- ja kommunikatsiooniteaduste keskus
LK 3
Avastusõpe
LK 2
Rektorivalimisest
LK 2

Veebruari algul viis aastat tagasi avati avatud ülikooli e-ülikooli portaal.

UUDISED

Vabade kunstide uus professor on Andres Ehin

Ülikool otsustas kutsuda käesoleva aasta vabade kunstide professoriks kirjaniku, tõlkija ja kultuuriteoreetiku Andres Ehini.

Ehini kandidatuuri esitas filosoofiateaduskonna nõukogu.

Uus vabade kunstide professor alustab tööd 12. veebruarist.

Laekus 97 tunnuslauset

29. jaanuariks laekus ülikooli tunnuslausete konkursile 97 pakkumist.

Õppeosakonna turunduse peaspetsialist Ingrid Maiste ütles, et paar pakkumist tuli määratud tähtajast hiljemgi. «Kas komisjon neid ka arvesse võtab või mitte, ei tea veel. Parima lause valib sõltumatu komisjon. Kolme edukamat premeeritakse,» selgitas Ingrid Maiste.

Tunnuslause ristiisa või ristiema saab professori miinimumpalga suuruse autasu, II ja III koha autoreid lohutatakse 3000- ja 2000-kroonise preemiaga.

Komisjoni moodustab järgmise nädala alguses rektori kt Tõnu Lehtsaar.

Kultuurkapitali preemia prof Mihkel Zilmerile

Eesti Kultuurkapitali preemia kehakultuuri ja spordi valdkonnas pälvis meditsiinilise biokeemia professor Mihkel Zilmer.

Prof Zilmer sai preemia töö eest Eesti tippsportlaste sportliku võimekuse tõstmise eest.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas peahoones peaks olema rohkem auditooriume?

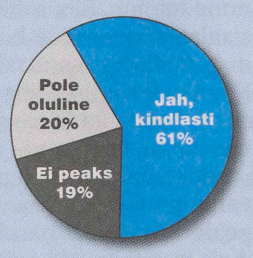

Vastajaid: 238
Uus küsimus:
Kas sinu erialal on piisavalt eestikeelseid õpikuid?
Vasta: www.ajaleht.ut.ee

Jaak Aaviksoo «Ülikoolist ja tema rektorist», Sirp 26. jaan 2007

Mõningaid mõtteid jäämäe veealusest osast

Anzori Barkalaja
TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia direktor

Rektori valimiste üks järk on seljataga ja teine ees ootamas. On üsna kindel, et mitmel pool ülikooli sammaste taga arutatakse eelmiste tulemuste põhjuseid ja mõeldakse sellele, kuidas ära hoida järgmiste valimiste luhtumist. Karta on, et siiski tehakse varasemaid vigu, millest üks olulisimaid on arutelu(de) avaliku osa liiga vähene kaal. On oht, et sisulist avalikku arutelu asendab jätkuvalt selle väliste tunnuste markeerimine. Võimalik, et ka seekord lisandub meedias (enamal või vähemal määral varjatud) poliittehnoloogiline manipuleerimine, mis viib inimeste meeled olulistest küsimustest eemale (ehk kui kasutada metafoorset võrdlust, siis paneb sisaliku asemel tegelema tema sabaga).

Avaliku arutelu vähese osakaalu ja ebaefektiivsuse kivi ei lenda ainult valimiste korraldustoimkonna õuele, hoolimata tõigast, et püüdlik neutraliteedipürgimus omab kalduvust muutuda hambutuks passiivsuseks mõttevahetuse modereerimise ning oluliste küsimuste esil hoidmise osas. Ei tohiks piirduda pelgalt «valijatega kohtumiste» korraldamisega. Näiteks UT ajaleht oli just akadeemilise kogukonna sisese diskussiooni elavdamise kohalt suhteliselt sööti jäetud areen.

Väiksemat sorti meteoriidi mõõtu kivi lendas seekord akadeemilise kogukonna enda õuele, mis mõne tundlikuma närviga tudengi paneb tõesti ülikooli sammaste kindluse pärast hirmu tundma. Kolumni formaat ei eelda analüüsi, kuid siiski võimaldab paari seiga esiletoomist, mis väärivad mõtisklemist.

Vaid pindmiselt käsitletud ja kiiresti mahajäetud teema puudutab ülikooli identiteeti rahvus- ja teadusülikoolina. Siinkohal tundub (kuivõrd inimeste tegelikke väärtustamisaluseid näitavad nende teod ja tegude tagajärjed), et *humaniora* ja *socialia*, võib-olla ka *medicina* vallas peetakse rahvusülikooli olemist ja püsimist niivõrd iseenesestmõistetavaks asjaks, et see ei vajagi käsitlemist, veel vähem muretsemist. See on kahtlust vääriv positsioon, sest pragmaatiliste realistidena tuntud *realia et naturalia* pool näib olevat, vaadates kainel pilgul Eestis toimuva peale, andnud alla rahvusülikooli, aga võib-olla ka rahvuskultuuri, püsimise osas. Sellest tulenevalt on nimetatud poole pürgimused keskendunud kitsalt teadusülikooli rahvusvahelisel kaardil püsimiseks vajaliku seitsme miljardi krooni absorbeerimisvõimele.

Nii palju väärikus- ja autunnet võiks olla, et mitte alluda erakondlikult (või -poolikult) killustuva ja strateegilisest tulevikunägemusest ilma oleva ühiskonna mõjudele.

Antud küsimuses tervikliku ja konsensusliku lahenduse leidmine ning avalik sõnastamine on Tartu Ülikooli jaoks olulisim eeldus üldse, sest eestluse ning sellest tulenevalt rahvusteaduste ja rahvusülikooli püsimiseta pole muul osal mitte mingit olemuslikku mõtet.

Teine lahtiharutamist vääriv probleemidepundar on seotud lihtsa tõsiasjaga, et Eesti ühiskonnas toimuv mõjutab loomuldasa ka *alma mater*'it. Inimeste võõrandumine riigist on kandumas üle akadeemilise kogukonna ja ülikooli suhtesse. Nii üliõpilased kui ka paljud õppejõud ja töötajad kipuvad unustama, et nemad ongi Tartu Ülikool. Vastupidisel juhul oleks arutelu- ja osalemisaktiivsus valimiste-eelsel perioodil olnud palju suurem ning avatum.

Eelnevast tulenevalt jäi nii mõnegi huvirühma puhul ähmaseks, kes ja mida tegelikult tahab ning seda just ülikooli ümbritsevate protsesside valguses nii Eesti kui ka ELi mastaabis. Tundub ühtlasi, et ei anta enesele tihtipeale aru, kus ühe või teise küsimuse tegelik otsustamine toimub. Siia sobivad näideteks nii üliõpilaste sotsiaalsete garantiide kui ka kvaliteetse õppe ja teaduse materiaalsete ressurssidega kindlustamise küsimused. Kui akadeemilises kogukonnas on need asjad segased, siis ei suuda ka kõige geniaalsem rektorikandidaat ennast hoomatavaks või arusaadavaks teha.

Lõpetada tahaksingi üleskutsega – palun rohkem valimiseelset akadeemilist diskussiooni. Ruumi ja aega peaks nüüd veel natuke olema, tuleb neid efektiivsemalt kasutada. Nii palju väärikus- ja autunnet võiks ju meil olla, et mitte alluda erakondlikult (või -poolikult) killustuva ja strateegilisest tulevikunägemusest ilma oleva ühiskonna mõjudele. Asi peaks olema pigem vastupidine.

Dr Jean-Pierre Sarmant (vasakul) ja Polleni Eesti-poolne koordinaator Toomas Tenno pärast kohtumist riigikogu kultuurikomisjoni liikmetega. ERAKOGU

TÜd külastas avastusõppe asjatundja

Karin Hellat
kolloid- ja keskkonnakeemia lektor,
Polleni projekti nõukogu liige

Eestit külastanud dr Jean-Pierre Sarmant ei kiitnud heaks haridusministeeriumi plaani kaotada algklasside õppekavast loodusõpetus.

9.–12. jaanuarini Eestis olnud dr Jean-Pierre Sarmant käis tutvumas TÜ koordineerimisel korraldatava ELi 6. raamprogrammi projekti Pollen ettevõtmistega.

Projekti eesmärk on teadusõppe põhimõtete rakendamine põhikoolis ning koolieelsetes lasteasutustes. Eestis on avastusõppe lähtelinnaks Tartu ja projekti eestipoolseks koordinaatoriks Tartu Ülikooli erakorraline professor Toomas Tenno.

Jean-Pierre Sarmant juhtis Prantsuse haridusministeeriumis loodusteadusliku hariduse reformimist ning uute alus- ja algharidusõppekavade väljatöötamist. Avastusõppel rajanev õppekava kehtib Prantsusmaal aastast 2002. Avastusõppele üleminekut juhtis teaduste akadeemia.

Prantsusmaa kogemus

Dr Sarmant oli meie hariduses toimuvast väga huvitatud. Tartus kohtus ta abilinnapea Jüri Sasi ning haridusosakonna töötajatega. Samuti külastas ta Herbert Masingu kooli ning Poku lastepäevakodu, kus avastusõppe meetodit katsetatakse juba esimestes klassides või rühmades.

11. jaanuaril tegi dr Sarmant riigikogu kultuurikomisjonis ülevaate Prantsusmaal toimunud haridusreformist. Samuti toimus kokkusaamine riikliku eksami- ja kvalifikatsioonikeskuse üldhariduse osakonna töötajatega.

Kõikidel kohtumistel rõhutas külaline, et tänapäeva muutunud ühiskonnas ei ole mõttekas vana haridusmudeliga jätkata.

Dr Sarmant oli veendunud, et tänaseks on muutunud teadmise mõiste sisu. See ei ole enam pelgalt faktide meeldejätmine ja ülesütlemine, vaid oskus vajalikku infot leida ja seda loovalt kasutada (mõte on pärit majandusteadlaselt Herbert Simonilt).

Muudatus tõi hämmastust

Prantsusmaal jõuti arusaamani, et tänapäeval peab juba alus- ja alghariduse tasemel arendama lastes tunnetuslikke oskusi: kriitilist ja süsteemset mõtlemist, probleemide lahendamise oskust, loovust, otsustusvõimet, kirjalikku ja suulist väljendusoskust jpt.

Avastusõppe kasutamisega muutub õppimine kõiki lapsi kaasavaks ning arendavaks tegevuseks. Traditsioonilise haridusmudeliga arendatakse aga õpilastes algoritmilist mõtlemist ning faktikeskset mälutreeningut.

HTM on koostanud uue õppekava projekti, mille avalik arutelu toimus Internetis 1. veebruarini 2007. Selle kohaselt on loodusõpetus algklasside ainekavas asendatud õppeainega «Mina ja maailm» (loe ka 29. jaanuari Eesti Päevalehte – UT toim).

Dr Sarmant oli seda kuuldes hämmeldunud: «Samal ajal, kui nägin lasteaedades ja koolides avastusõppe edukat rakendamist ning prof Toomas Tenno pühendumist teadushariduse edendamisele Eestis, olen imestunud teie uue õppekava suundumuse üle, kus *science* kui õppeaine alus- ja alghariduse õppekavast puudub,» ütles ta.

Sarmant lisas, et Euroopas on Eestit hinnatud kui kiire majanduskasvu ja suure arengupotentsiaaliga väikeriiki ning seda enam hämmastab ja kurvastab haridusjuhtide seisukoht teadusõppe osatähtsuse vähendamisest, samas kui mujal maailmas pannakse olulist rõhku loodusteaduste varasele õpetamisele avastusõppe meetoditega.

Praegu töötab dr Sarmant konsultandina Prantsusmaa avastusõppe projekti «La main à la pâte» juures ja osaleb avastusõppe programmide rakendamisel Hiinas. Tema sõnul näeb ta oma igapäevatöös pidevat huvi suurenemist loodusteaduste ja tehnoloogiahariduse vastu.

AVASTUSÕPE

- **Avastusõpe on meetod, mis baseerub käelisele tegevusele ning arendab õppijates kõrgemat järku tunnetuslikke oskusi, nagu probleemide lahendamise oskus, kriitiline ja süsteemne mõtlemine ning loovus.**
- **Avastusõpe arendab ka laste sotsiaalseid pädevust, otsustusvõimet ning kirjalikku ja suulist väljendusoskust.**

KIRI

Nurjunud valimisvõitluse õppetund

Leo Vassiljev
emeriitdotsent

Uue rektori valimine, mis tavaliselt on olnud ülikoolisisene protseduur, kujunes tänavu ajakirjanduse agaruse tõttu vabariigi üldsust erutavaks näitemänguks, kus ajakirjanikud püüdsid kõigest väest vastandada kolme kandidaadi võimeid.

Kiidukõnedest ummikusse aetud valimiskogu ei suutnud kujundada üksmeelset otsust ja valimine lõppes häbiväärse läbikukkumisega.

Kogu see komplemine oleks ära jäänud, kui valimiskogu oleks lähtunud kahest (ülikooli seaduses avaldamata jäetud) põhimõttest. Esimeseks on soovitus valida rektoriks meessoost kandidaat. Rektor (lad k valitseja, käskija) on ülikooli suursugune peremees ja kõrgete külaliste võõrustaja – patroon (isand, aga mitte emand). Võrrelgem vaid, kui erinevalt kõlab kõnetamine «härra rektor» intiimse varjundiga pöördumisest «proua rektor» või «preili rektor».

Teiseks, kirjutamata seaduspärasus Eesti-aegses Tartu Ülikoolis on olnud K-algustähega nimekuju eelistamine: Henrik Koppel, Johan Kõpp, Hugo Kaho, Hans Kruus, Edgar Kant, Alfred Koort, Feodor Klement, Arnold Koop ja Jüri Kärner.

Ajalooliste traditsioonide järgimisel oleks olnud vastuvõetav ainult üks nimi – rektor Volli Kalm.

Ülikool tunnustab

TÜ väikese medali ja tänukirjaga tunnustati majandusteaduskonna kauaaegset õppejõudu **Tõnu Mauringut**.

TÜ tänukirjaga autasustati 65. sünnipäeval tulemusliku ja kõrgetasemelise teadustöö eest terviseteaduste edendamisel, arstiteadlaste uue põlvkonna kasvatamise ja neile eeskujuks olemise eest arstiteaduskonna külalisprofessorit **Mati Rahu**.

Õpetajakoolituse tugevdamiseks

Alates 1. veebruarist asus haridusteaduskonnas õppeprodekaanina ametisse dots Hasso Kukemelk. Õppekava arenduskeskuse juhina jätkab tööd Anita Kärner.

Dekaani Katri Raigi sõnul pöörab teaduskond senisest enam tähelepanu õppekorralduslikele küsimustele.

«Lähtudes sellest, et koostamisel on ülikooli õpetajakoolituse strateegia ja teaduskonnad eeldavad haridusteaduskonnalt üldpedagoogilise õpetuse ning pedagoogilise praktika süsteemi olulist arendamist, asuvadki ametisse õppeprodekaan ja õppekava arenduskeskuse juhataja,» ütles Raik.

Dots Hasso Kukemelk on senini töötanud haridusteaduskonna pedagoogika osakonna juhatajana ja haridus-korralduse dotsendina.

Õppekava arenduskeskuse juhataja Anita Kärner töötab keskuses alates selle aasta algusest doktoriõppekava peaspetsialistina ning on eelnevalt töötanud ülikooli õppeosakonnas magistri- ja doktoriõppe peaspetsialistina. Anita Kärner jätkab arenduskeskuse juhatajana doktoriõppekava peaspetsialisti ametikohustuste täitmist.

Kaia Laidra kaitses doktoriväitekirja

22. jaanuaril kaitses psühholoogia osakonna erakorraline teadur Kaia Laidra doktoritöö «Teismeliste isiksus: areng, hindajatevaheline üksmeel ja seosed akadeemilise edukusega».

Autori sõnul kirjeldatakse töös läbilõike- ja longituudandmetele tuginedes teismeliste isiksusejoonte arengut. Seejärel kõrvutatakse erinevaid vaatepunkte, kuidas näevad teismeliseea isiksust õpetajad, emad, isad ja teismelised ise.

Autor ütles, et viimasena vaadeldakse, kuidas seostuvad laste ja teismeliste isiksusejooned nende edukusega koolis. «Kuigi keskmist hinnet ennustab kõige paremini õpilaste intellektuaalne võimekus, ilmneb väike, kuid oluline võimetest sõltumatu panus keskmise hinde ennustamisel.»

Töö juhendaja on prof Jüri Allik, oponent prof Marcel van Aken (Utrechti Ülikool, Holland).

Kaia Laidrale anti filosoofiadoktori kraad psühholoogia erialal.

Kaia Laidra

KULTUURI- JA KOMMUNIKATSIOONITEADUSTE KESKUS

Keskus võimaldab interdistiplinaarsust

Epp Lauk
ajakirjanduse professor,
kultuuri ja kommunikatsiooniteaduste keskuse juhataja

Ester Võsu
kultuuri ja kommunikatsiooniteaduste keskuse teadur

2005. aasta sügisel loodi TÜ kultuuri- ja kommunikatsiooniteaduste keskus, mis on peamiselt humanitaar- ja sotsiaalteadlasi ühendav interdistsiplinaarne üksus.

Eesti on jõudnud arengufaasi, kus saame rääkida kõrgelt arenenud tehnoloogiatega teadmusühiskonnast, info- ja kommunikatsiooniühiskonnast. Samas põimub tehnoloogiline ja infotehnoloogiline areng kultuuriliste ja sotsiaalsete protsessidega, mis üksteist vastastikku mõjutavad.

Kultuuri kui kommunikatsiooni ja keskkonna olemus on nendes protsessides kiiresti muutunud, püstitades uusi küsimusi nii kultuuri kui ka ühiskonda uurivates teadustes. Kultuurilise pöörde käigus 1970. aastatest peale on kultuuritemaatika tunginud paljudesse erinevatesse teadusaladesse, mille tulemuseks on valdkondade vaheline ja ülene koostöö ning puutepunktides ka päris uute distsipliinide tekkimine. Näiteks kultuuripsühholoogia, kultuuriökoloogia, meedia, etnograafia, teadmusjuhtimine jpt.

Seoses kultuuri üleilmastumisega, uute ja hübriidsete kultuurivormide levikuga kasvab kultuuri ja kommunikatsiooni uurimise kui ühiskonna kriitilise eneseteadvustuse eetiline roll. Eesti kultuuri ja ühiskonna uurimine peab lisaks traditsioonilistele suundadele rikastuma uurimismeetoditega, mis suudavad neid uusi arenguid mõtestada, analüüsida ja prognoosida. Kultuuriteaduste kiratsemine ja mahajäämus kiiresti muutuva ühiskonna vajadustest on oht tervele kultuurile ja ühiskonnale.

Hetk keskuse korraldatud mälukonverentsi lõpudiskussioonist: TÜ biosemiootika prof Kalevi Kull (vasakult), Washingtoni Ülikooli kultuuripsühholoogia prof James Wertsch, TÜ ajakirjanduse prof Epp Lauk ja psühholoogia prof Peeter Tulviste.

ESTER VÕSU

Keskusi üle maailma

Keskuse jaoks on peale interdistsiplinaarse koostöö oluline arendada teadlastes ka transdistsiplinaarset hoiakut. Transdistsiplinaarsus esindab epistemoloogilist nihet selles mõttes, et teatud uurimisprobleemide lahendamisel soovitakse säilitada kompleksset lähenemist. See ei suubugi mingiks metatasandil ühtlustatud teooriaks või meetodiks ning pööratakse pidevalt kõrgendatud tähelepanu mõistmise protsessile (nii enesereflektiivses kui ka pedagoogilises mõttes).

Keskse tähtsusega on ka uurimisobjekti-keskne hoiak – objekti kompleksuse ja erinevate parameetritega arvestamine ning ühtlasi võimalikult paljude diskursuste ja tasandite (ka mitteakadeemiliste) haaramine ühiskondlike ja kultuuriliste protsesside kirjeldusse. Transdistsiplinaarseid uurimisprojekte ja instituute võib tänapäeval leida üle maailma. Ehkki nad erinevad oma suunitluselt, võib neis kõigis märgata teadlaste kõrgendatud eetilise vastutuse tajumist ja soovi anda oma panus konkreetsete sotsiaalkultuuriliste küsimuste lahendamisse. Nii tuleb rahvusvahelisi konflikte analüüsides peale politoloogide ja õigusteadlaste kaasata ka humanitaar- ja sotsiaalteadlasi, et analüüsida kollektiivse mälu erinevaid tähendusi, nende representatsioone ja kommunikatsiooni eri gruppide jaoks ja vahel.

TÜ kultuuri- ja kommunikatsiooniteaduste keskuse eesmärk ongi tegelda integratiivse kultuuriuurimisega: edendada kultuuri ja ühiskonda uurivate teaduste dialoogi ja koostöövõimet nii kohalikus kui ka rahvusvahelises ulatuses. Eesti kontekstis, kus nende teaduste finantsbaas on pehmelt öeldes tagasihoidlik, on eriti oluline sellisest koostöövõimest sündiv sünergia.

Täna ühendab keskus meedia, kommunikatsiooni ja ajakirjanduse uurijaid, semiootikuid, arheolooge, etnolooge, eesti kirjanduse, eesti ja võrdleva rahvaluule uurijaid, teatriteadlasi ja kirjandusteoreetikuid, teolooge, kultuurmaastike uurijaid. Koostööd tehakse ka nüüdiskultuuri uurimise keskusega Tallinna Ülikoolis. Kujundamisel on selgepiirilised uurimisrühmad ja võrgustikud vastavalt konkreetsetele uurimisvaldkondadele ja -projektidele.

Esimesed tulemused

Asutamisest möödunud pooleteise aastaga on keskus käivitanud uue uurimissuuna «Kultuuri- ja kommunikatsiooniteaduste integratsiooni metodoloogia probleemid» (baasfinantseeritava teemana), millega on seotud üle 30 teadlase ja õppejõu ning teist samapalju doktorante, kellelt ilmus 2005.–2006. a kokku üle 90 publikatsiooni.

Keskuse teaduspotentsiaali tõestavad ka edukad sihtfinantseeringute taotlused sel aastal.

Üks keskuse põhiülesandeid on kompetentsuse kasvatamine interdistsiplinaarsete uuringute vallas. See tähendab nii teoreetilis-metodoloogiliste seminaride kui ka doktorikoolide korraldamist. Esimene doktorikool «Mäletamise kultuurid: minevikukogemus ja -tõlgendus muutuvas ajas ja ruumis» toimus eelmisel aastal 7.–9. aprillini koostöös Greifswaldi Ülikooliga. Koos Greifswaldi ja Lundi ülikoolidega taotletakse ka 4-aastase doktorikooli loomist Saksa Teadusfondi toetusel.

Kultuuri ja kommunikatsiooni uurivaid distsipliine siduvaid uurimisobjekte ja -probleeme kaardistades jõuti keskuses ideeni korraldada rahvusvaheline konverents, mille fookuses oleks mälu uurimine. Eri distsipliinides ja ka distsipliinide vaheliselt räägitakse sotsiaalsest ja kultuurimälust, kollektiivsest ja kommunikatiivsest mälust, avalikust ja privaatsest mälust. 11.–14. jaanuarini toimunud konverents «Memory from Transdisciplinary Perspectives» äratas ulatuslikku rahvusvahelist huvi ja veenis selle suuna uurimisega jätkama.

Kultuuri- ja kommunikatsiooniteaduste keskuse lähima tuleviku suurimaks väljakutseks on teaduse tippkeskuse staatuse taotlemine.

Transdistsiplinaarsus

Peeter Torop
semiootika professor

Transdistsiplinaarsus on interdistsiplinaarsuse modifikatsioon, mille eesmärk on vältida distsipliinide segunemist.

Võtmemõisteteks on teadmuse integratsioon ja teadmuskorraldus (*knowledge management*). Prof Jürgen Mittelstrass on väitnud, et transdistsiplinaarsus on kõigepealt uurimis- ja allesiis teoreetiline printsiip. Transdistsiplinaarne uurimisprogramm on *ad hoc* tüüpi ning tähendab distsipliinide integratsiooni konkreetse probleemi lahendamiseks. TÜ kultuuri ja kommunikatsiooniteaduste keskuse jaoks on praegu selliseks transdistsiplinaarseks probleemiks «mälu», mis võimaldab humanitaar- ja sotsiaalteadlasi integreeriva komplekssе lähenemise väljatöötamist.

Konverents mälu transdistsiplinaarsest uurimisest

Ester Võsu

11.–14. jaanuarini toimus ülikoolis kultuuri- ja kommunikatsiooniteaduste keskuse korraldatud rahvusvaheline konverents «Memory from Transdisciplinary Perspectives: Agency, Practices, and Mediations».

Konverentsi eesmärk oli anda kriitiline ülevaade tänapäeva mälu-uurimises kasutusel olevatest mõistetest, ideedest ja teooriatest, nende kujunemisest ning arenguvõimalustest ja kaaluda mälu-uurimise transdistsiplinaarsuse plusse ning miinuseid. Konverentsi ettekannete põhjal on koostamisel rahvusvaheline eelretsenseeritav artiklikogumik.

Lai teemakäsitlus

Ettekannetega astus üles üle 90 teadlase 21 eri riigist (sh Austraaliast, Kanadast, USAst, Singapurist). Distsipliinidest olid esindatud antropoloogia, ajalugu, kirjandus- ja teatriteadus, semiootika, etnoloogia, folkloristika, meediauuringud (sh ajakirjandus, nn uus meedia).

Plenaarettekannetega esinesid teadlased, kelle mälukäsitlused on ühel või teisel viisil mõjutanud mälu uurimist tänapäeva kultuuri- ja sotsiaalteadustes: kultuuripsühholoog James Wertsch (Washingtoni ülikool), kirjandusteadlane ja kultuuriteoreetik Susannah Radstone (Ida-Londoni ülikool), semiootik Paul Bouissac (Toronto ülikool), folklorist Seppo Knuuttila (Joensuu ülikool), kirjandusteadlane Tiina Kirss (Tartu ülikool) ning antropoloog David Berliner (Brüsseli vaba ülikool).

Toronto Ülikooli semiootikaprofessor Paul Bouissac pidas plenaarettekande mälu käsitlemise võimalustest semiootikas.

ESTER VÕSU

Konverentsi neljal päeval toimus ühtekokku 23 erineva temaatilise rõhuasetusega sessiooni, milles tõusid kesksena esile küsimused kollektiivsest mälust, mälu ja ajaloo seostest ning mäletamise poliitikast. Räägiti ajalookirjutuste ideoloogiatest, minevikutõlgendustest muuseumides, monumentides ja linnaruumis, eluloolisest mäletamisest, (re)migratsiooni- ja küüditamiskogemustest, mäletamise sotsiaalsest praktikast argikultuuris ja meediumides (alates kirjandusest, teatrist ja filmist kuni uue meediani) jpm.

Sündis uus idee

Konverentsi teema kasvas välja kultuuri- ja kommunikatsiooniteaduste keskuse uurimisprojektist, mis keskendub mälu kontseptsiooni(de) distsiplinaarsetele, interdistsiplinaarsetele ja transdistsiplinaarsetele käsitlusvõimalustele. Eeldatakse, et mälu nii uurimisobjekti kui ka analüütilise vahendina kätkeb endas võimalusi sotsiaal- ja kultuuriteaduste tugevamaks integreerimiseks.

Konverentsi lõpudiskussioonis leiti, et selline üldteoreetiline rõhuasetus oli õigustatud, pannes inimesi kriitilisemalt analüüsima, kuidas nad mäluga seotud mõisteid kasutavad. Sündis idee arendada konverentsist osavõtjate baasil välja rahvusvaheline koostöövõrgustik ning jätkata distsipliinidevahelise koostöö testimist. Võiks korraldada konverentsi, analüüsides mõnd konkreetset mäluküsimust, näiteks ühe II maailmasõjaga seotud episoodi transdistsiplinaarne analüüs (Eestis sobiks selleks näiteks pronkssõdurijuhtum).

KOMMENTAAR

Peeter Tulviste
psühholoogia professor

Niisuguseid konverentse mälu ja ajalooteadvuse alal on ka varem Eestis peetud, aga nii suurejoonelist ja just rõhutatult interdistsiplinaarset ei ole ma varem kohanud.

Oleme harjunud, et mälu on ennekõike indiviidil, aga viimasel ajal on hästi palju räägitud ka rahvaste ja institutsioonide mälust ning selle seaduspärasustest. James Wertsch, kes oli üks nimekamaid konverentsil esinejaid, on uurinud selle nähtuse (*collective remembering*) seaduspärasusi.

Viimastel aastatel on Tallinnas meie ajaloolise mälu asjus paar konverentsi peetud. See teema on kõikjal väga päevakorraline, kuna mälu on üks olulisemaid tegureid, mille abil luuakse ja hoitakse identiteeti. Mälu ei ole päris sama, mis ajalugu, kuid neil on olulisi kokkupuutepunkte. Siinkohal võib meelde tuletada, et nii Hurt kui ka Jakobson on tegelenud Eesti ajalooga. Ilmselt ei olnud kumbki väga suur ajaloohuviline, vaid nende eesmärgid olid poliitilised. Selleks, et teha ühte rahvast endast teadlikuks, peab andma talle mälu. Sel põhjusel ka kollektiivset mälu uuritakse.

Trans- või interdistsiplinaarne lähenemine tuleneb sellest, et seda, kuidas üks seltskond endale ajalugu ette kujutab, tulebki vaadelda erinevate teaduste seisukohast. Ajalooteadus saab uurida toimunut, kuid ei selgita ühetähenduslikult seda, mida peetakse ajaloos tähtsaks.

Konverents oli äärmiselt heterogeenne, mille tõttu said osalejad kindlasti erinevatest valdkondadest parema pildi. James Wertschi ettekanne esindas seda joont, milleni maailma teadus on praegu mälu käsitlemisel välja jõudnud. Ta rääkis ajaloo narratiivist – kuidas ajalugu tutvustatakse ning kuidas see on tihti isiklikest ja poliitilistest seisukohtadest mõjutatud. Peamiseks näiteks tõi ta vene ajalookirjutuse. Võiks arvata, et pärast seda, kui oldi sunnitud tunnistama MRP salaprotokollide olemasolu, oleks järgmine samm tunnistada Balti riikide ja Poola okupeerimist. Sellegipoolest on vene ajalookirjutusel õnnestunud seda teemat peaaegu vältida või käsitleda nii, et sellest ei järeldu mitte midagi ei Venemaa ega ajaloo jaoks.

Siin tekivad küsimused, miks seda tehakse ja milliste võtetega neutraliseeritakse selle ajaloolise fakti mõju.

Ilmusid uued kõrgkooliõpikud

Anu Haamer
avatud ülikooli
tasemeõppe spetsialist

6. veebruaril esitletakse raamatukogus nelja uut ülikooli õppejõudude poolt ülikooli toel välja antud kõrgkooliõpikut ja avatakse aastatel 1991–2006 TÜ õppejõudude koostatud kõrgkooliõpikute näitus.

Esitlusele tulevad õpikud on ilmunud TÜ kõrgkooliõpikute kirjastamisprogrammi toel. Aastatepikkuse töö viljana on valminud Valter Langi «Baltimaade metalliaeg», Liina-Mai Toodingu «Andmeanalüüs sotsiaalteadustes», Leiki Loone jt «Matemaatilise analüüsi algkursus», Peet-Henn Kingiseppa «Inimese füsioloogia». Kuigi kolm raamatut neljast on ka varem ilmunud, võib siiski rääkida uutest õpikutest, sest ka varem ilmunud väljaanded on suures mahus täiendatud ja parandatud.

Uued õpikud

Matemaatilise analüüsi prof Toivo Leigeri sõnul on Leiki Loone ja Virge Soomeri raamat «Matemaatilise analüüsi algkursus» mõeldud õpikuks ja käsiraamatuks neile füüsika-keemia- ning matemaatika-informaatikateaduskonna üliõpilastele, kes õpivad esimesel õppeaastal matemaatilist analüüsi. See on sissejuhatav ja tutvustav käsitlus ainest, mis üliõpilastele tavaliselt kõige enam raskusi valmistab. Raamatu autorid on ainet õpetanud mitmeid aastaid ning teavad seetõttu hästi, milline on keskkooli lõpetanud noorte valmisolek matemaatikat õppida. Teoreetiline materjal on varustatud rohkearvuliste näidete ja harjutusülesannetega.

Teine raamat «Inimese füsioloogia» Peet-Henn Kingiseppalt on õppematerjalina kasutusel olnud ja oma vajalikkust tõestanud juba mitu aastat. Õpiku järgi õppetööd läbi viinud füsioloogia ja biofüüsika dotsendi Jana Kivastiku sõnul on «Inimese füsioloogia» mõeldud proviisoriõppe ja hambaarstiteaduse eriala ning psühholoogia osakonna üliõpilastele. Raamatust võivad saada tarvilikke teadmisi ka teiste teaduskondade üliõpilased, kelle õppekavades on füsioloogiakursus väiksema mahuga kui arstiteaduskonnas ning samuti gümnaasiumiõpilased ja -õpetajad.

Politoloogia osakonna juhataja Rein Toomla ütleb Liina Mai Toodingu õpiku «Andmeanalüüs sotsiaalteadustes» kohta: «Alati on hea, kui on olemas õpik. Veel parem, kui see õpik kujuneb ka käsiraamatuks. Kui see kõik on üles ehitatud tegelike näidete varal, siis on tegemist juba tippsaavutusega. Liina-Mai Toodingu kirjutatud raamat seda ongi».

Need neli TÜ kirjastamisprogrammi toel välja antud õpikut ei ole muidugi ainukesed viimasel ajal ilmunud. Peale nende on väljaspool ülikoolipoolset toetusprogrammi hiljaaegu näiteks biokeemia instituudis välja antud vajalik õppematerjal Mihkel Zilmeri jt «Inimorganismi biomolekulid ja metabolism». Samuti antakse regulaarselt

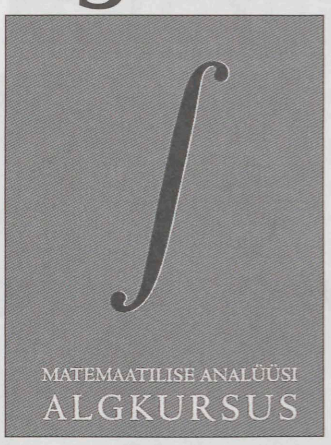

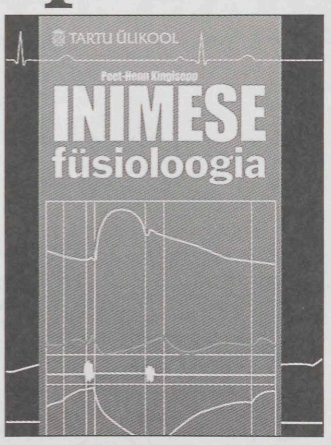

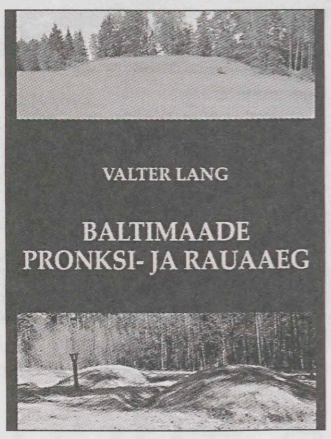

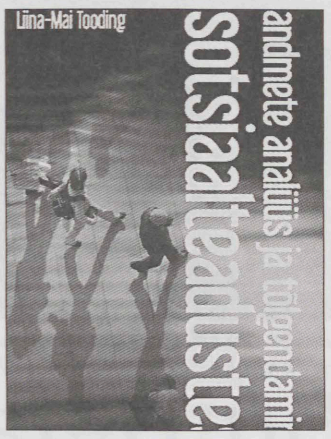

õppematerjale välja õigus- ja majandusteaduskonnas.

Näitus

Näituse koostaja Maret Vanambi sõnul annab näitus ülevaate TÜ õppejõudude koostatud ja ülikooli poolt 1991–2006 välja antud eestikeelsetest kõrgkooliõpikutest ja õppematerjalidest.

Paljud neist on kasutusel erinevates Eesti kõrgkoolides. Eesti Vabariigi algusaastail oli uute eestikeelsete ja ajakohaste kõrgkooliõpikute järele vajadus eriti majanduse, õiguse ja ajaloo valdkonnas. Sel ajal said tudengid lisaks loengutele ja nõukogudeaegsetele õpikutele teadmisi raamatukogusse välismaalt saabunud ingliskeelsetest õpikutest või majanduspoliitilistest ja ajaloolistest ülevaadetest Eesti ajakirjanduses. Seda lünka hakkasid peagi täitma õppejõudude koostatud eestikeelsed kõrgkooliõpikud. Paljudest õpikutest on ilmunud parandatud ja täiendatud kordustrükid.

Nimetatud näituse tuumik on koostatud arvutiotsingul otsisõnadega *Tartu Ülikool, TÜ õppejõud* ja *kõrgkooliõpik* 1991–2006.

Näitus jääb teatmekirjanduse saalis avatuks 18. veebruarini.

SPORT

TÜ meistrid tennise segapaarismängus

Eelmisel nädalal toimus ülikooli meistrivõistlustel tennise segapaarismängu etapp, mis üldarvestuses punkte juurde ei anna.

Meistriteks tulid Peeter Oja ja Inga Dropet. Teise koha saavutasid Ott Raidla ja Kati Nikopensius, kolmanda Raivo Valk ja Maarja Värv.

Järgmine Tartu Ülikooli meistrivõistluste etapp peetakse 10. märtsil kell 10 saalijalgpallis ülikooli spordihoones.

Spordiklubi harrastusrühmad

1. veebruarist alustasid TÜ Akadeemilises Spordiklubis kevadsemestri harrastusspordi treeningurühmad.

Treeninguajad jäävad suures osas samaks, mis olid sügissemestril. Uute aladena lisandusid kergejõustik ning kulturism ja fitness.

Klubikaarte pikendatakse spordihoones Ujula 4. Uued treenijad peavad registreerima end treeneri juures ning kaardi vormistama samuti Ujula 4.

Info: www.tysk.ee/58915 ja õppehoonetes.

ÕNNITLEME

80

Raimund Hagelberg, majandusteaduskonna emeriitprofessor – 7. veebruar

55

Pirkko Elina Routasalo, õendusteaduse erakorraline professor – 5. veebruar
Vilma Veldre, loodushariduse administraator – 3. veebruar

50

Ivo Kolts, regionaalse ja kliinilise anatoomia dotsent – 7. veebruar
Andrei Tansõrev, meediasuhete koordinaator – 8. veebruar

45

Živile Riispere, patoloogilise anatoomia õppetooli erakorraline assistent – 4. veebruar

40

Ille Peek, õigusteaduskonna õppeosakonna juhataja – 6. veebruar
Kaja Põlluste, sisehaiguste teadur – 5. veebruar

35

Marika Jürgenson, farmakoloogia instituudi laborant – 8. veebruar
Vambola Kisand, materjaliteaduse vanemteadur – 4. veebruar
Rein Mikser, haridusfilosoofia lektor – 6. veebruar
Märt Möls, matemaatilise statistika lektor – 4. veebruar
Tiit Tammaru, inimgeograafia vanemteadur – 4. veebruar

30

Pavel Kurakin, õppekorralduse spetsialist – 4. veebruar
Jennifer Lee Uhler, inglise keele spetsialist – 4. veebruar

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000
Trükk: Greif OÜ

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Meelis Burget
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetaja Mai Kukumägi
Keeletoimetaja Marika Kullamaa

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
http://www.ajaleht.ut.ee
Postiaadress: Ülikooli 18, Tartu 50090

Saab esitada aasta keeleteo kandidaate

25. veebruarini saab esitada haridus- ja teadusministeeriumi asutatava auhinna «Aasta keeletegu» kandidaate.

Ministeeriumi keeleosakonna nõuniku Jüri Valge sõnul tunnustatakse auhinnaga aasta jooksul eesti keelele suurimat avalikku tähelepanu ja toetust toonud tegu ning selle tegijat. «18 korda välja antud F. J. Wiedemanni keeleauhinnaga väärtustatakse üldjuhul elutöö eest.»

Kandidaate võib esitada igaüks. Valikukomisjoni töös osalevad praegune ja endised Eesti haridusministrid. Peale komisjoni valitud laureaadi tunnustatakse ka rahva poolt enim hääli saanud kandidaati.

Kandidaate saab esitada posti teel (HTM, Munga 18, Tartu 50088, märksõna «Keeletegu»), e-posti aadressil keeletegu@hm.ee või ministeeriumi kodulehel www.hm.ee. Hääletada saab ka Internetis.

Info: Jüri Valge, tel 735 0136, jyri.valge@hm.ee.

NÄITUSMÜÜK TÜ RAAMATUPOES

7.–17. veebruarini toimub TÜ Raamatupoes restaureerimise, konserveerimise ja säästva renoveerimise alaste raamatute näitusmüük. Näitusmüügilt saab osta raamatuid tavapärasest soodsama hinnaga.

Esindatud on kirjastuste AltaMira Press, Anova Books, Cambridge University Press, Crowood Press, The Guild of Master Craftsman Publications, Earthscan Publications, Elsevier Books, MIT Press, Routledge, Taylor & Francis Books, University of Chicago Press ja Yale University Press väljaanded. Näitusehindadele ei laiene muud raamatupoe soodustused. Kataloogide alusel saab raamatuid ka tellida. Näitusenimekirjast huvitatutel pöörduda bookshop@ut.ee.

Info: www.ut.ee/Raamatupood.

IN MEMORIAM

Albert Paltser

17. jaan 1931 – 29. jaan 2007

Albert Paltser lõpetas Tartu Ülikooli õigusteaduskonna 1955. aastal, õppis siinses aspirantuuris prof Helmut Kadari juhendamisel ning kaitses 1966. a kandidaadiväitekirja. Alates 1963. aastast töötas ta õigusteaduskonna õppejõuna, aastatel 1970–1985 dotsendina. A. Paltser oli kriminaalõiguse ja -protsessi kateedri juhataja 1970–1981 ning õigusteaduskonna dekaan 1980–1983. Ta oli 1966–1970 ülikooli kriminoloogialabori juhataja, olles üks kriminoloogia rajajaid Eestis.

Alber Paltser on teinud suure töö Eesti õigusteaduse arendamisel ja juristide koolitamisel. Lahkunud kolleegist jääb mälestus kui otsusekindlast ja aktiivse ellusuhtumisega inimesest.

TÜ õigusteaduskond

IN MEMORIAM

Professor Olevi Kull

22. juuni 1955 – 31. jaan 2007

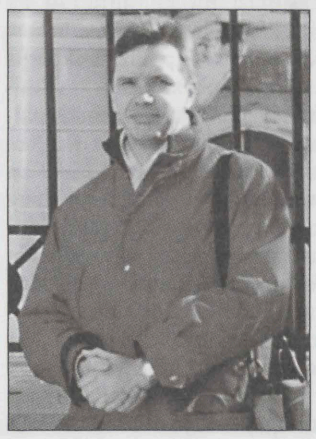

Eesti teadust on tabanud suur kaotus. Ootamatult lahkus väljapaistev ökoloog, botaanika ja ökoloogia instituudi juhataja prof Olevi Kull. Ta oli kaasaegse Eesti üks tuntumaid teadlasi, kelle töid fotosüsteesiaparaadi ja lehestiku kohanemisvõimest valgustingimustele võib pidada oma eriala klassikaks. Ühena vähestest eestlastest kuulus ta oma eriala ühe protsendi enim tsiteeritud teadlaste hulka maailmas.

Olevi Kull lõpetas EPA metsandusteaduskonna 1981. 1983 asus ta tööle TÜ ökosüsteemide laborisse. Aastatel 1990–1999 juhatas ökoloogia instituudi Tartu osakonda, alates 1999. aastast TÜ ökofüsioloogia õppetooli.

Olevi Kull uuris puittaimede gaasivahetuse ja metsaökosüsteemide süsinikuringe. Tema teadlastöö oli tihedalt seotud globaalsete kliimamuutustega – kuidas atmosfääri suurenev CO_2 sisaldus mõjutab protsesse ökosüsteemides. Prof Kull osales rahvusvahelistes projektides nii Euroopas kui ka üleilmselt. Kahel korral pärjati teda Eesti riikliku teaduspreemiaga. Viimasel suvel jõudis ta alustada maailmas ainulaadse välistingimustes õhuniiskuse varieerimise eksperimendiga Järvseljal.

Olevi Kull ühendas endas harmooniliselt kaks poolust, olles ühtaegu väljapaistev uurija ja suurepärane meeskonnalooja. Peale oma kodu-instituudi juhtis ta alus- ja rakendusökoloogia tippkeskust ning ökoloogia ja keskkonnateaduste doktorikooli. Pikka aega oli Olevi Kull teaduskompetentsi nõukogu ja Eesti teadusfondi ekspert ning Euroopa teadusfondi nõukogu liige.

Kolleegina oli Olevi respekteeritud ja armastatud. Ta oskas alati eristada olulist ning oma aususes teha kõigile kõige parema otsuse. Tihti aitas kaasa tema huumorimeel ja positiivne ellusuhtumine.

Jääme leinama head sõpra, kelleta on raske edasi minna. Olevi juhendamisest jäävad ilma tema doktorandid ja magistrandid. Vaatame tänutundes tagasi kõigele väärtuslikule, mida Olevi nii palju suutis anda.

Tartu Ülikool
Bioloogia-geograafiateaduskond
Botaanika ja ökoloogia instituut

EESTI KEELE KAITSE ÜHINGUS

7. veebruaril kell 16 algab peahoone aud 228 ühingu üldkogu aruandekoosolek ja Keelekaitsja 6. numbri esitlus. Oodatud on kõik huvilised. Liikmete osavõtt on vajalik.

Teave: Reet Väärі, tel 740 3047, 5349 5878, reet57@hot.ee.

LOENGUD

9. veebruaril kl 12.45 peab TÜ aasta õppejõud 2006 *realia et naturalia* valdkonnas bioloogia didaktika lektor Urmas Kokassaar Vanemuise 46 aud 208 Haljala gümnaasiumi õpilastele avaliku loengu «Nüüdisaja suundumused kooliõpilaste toitumises». Info: Ingrid Maiste, tel 737 6271.

TEADE

7. veebruaril kl 18 algab Pepleri 6-32 bridžikursus algajaile (10x2t). Kogu kursuse hind 150 krooni. Info: Leo Luks, tel 5591 4502, leoluks@hot.ee.

KONTSERT

TÜ AULAS

2. veebruaril kl 20 ja 3. veebruaril kl 19 II rahvusvaheline noortekooride festival.

5. veebruaril kl 18 Elleri muusikakooli õpetajate kontsert.

VANEMUISE KONTSERDIMAJAS

9. veebruaril kl 19 barokkmuusika festival 2007. Esineb vokaalansambel The Clerks' Group (Suurbritannia). Kavas inglise muusika kuldne ajastu – Byrd, Tallis; rahvalikud tänavalaulud ja õukonna aariad.

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

9. veebruar 2007

NR. 6 (2288)

www.ajaleht.ut.ee

Riiklikud autasud

Seoses iseseisvuspäevaga ja Eesti riigile osutatud teenete tunnustamiseks andis president Toomas Hendrik Ilves välja autasu 342 inimesele.

Valgetähe IV klass

Jaan Elken – maalikunstnik, TÜ professor
Inger Kraav – kasvatusteadlane, TÜ dotsent
Tõnu Lehtsaar – kõrghariduse ja usuteaduse edendaja, TÜ professor, rektori kt

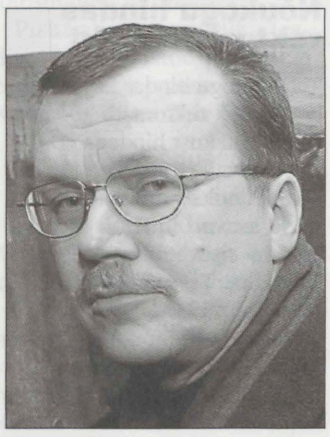

Jaan Elken

Inger Kraav

Tõnu Lehtsaar

Tatjana Šahhovskaja

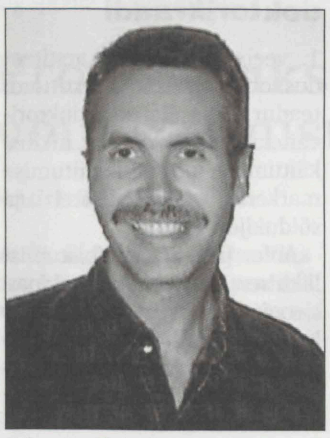

Martin Zobel

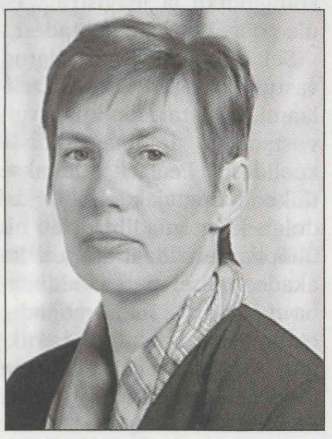

Malle Ermel

Tatjana Šahhovskaja – raamatukoguhoidja, Eesti-Vene kultuurisuhete edendaja
Martin Zobel – teaduspoliitika edendaja, TÜ professor

Valgetähe V klass

Malle Ermel – raamatukoguhoidja, direktori referent

Eesti Punase Risti III klass

Gennadi Timberg – uroloog, tervishoiu edendaja, kirurgiakliiniku vanemassistent

Näitus Tšehhi barokkarhitektuurist

5. veebruaril avas Tšehhi suursaadik Miloš Lexa ülikooli raamatukogu 3. korrusel näituse «Tšehhi barokkarhitektuuri ilu».

Vladimir Uheri fotod kujutavad 17. ja 18. sajandi kunsti ja kultuuri.

Kollektsiooni esimeses osas on kuulsaimate arhitektide tööd, teine näitab tuntud ehituskunstnike kasutatud sarnaseid arhitektuurilisi teemasid. Kolmas osa toob vaatajani Tšehhi barokiaegse arhitektuuri kunstilised detailid ja kujunduselemendid.

Näitus jõudis Tartusse Tšehhi saatkonna vahendusel ja jääb avatuks 26. veebruarini.

Tšehhi suursaadik Miloš Lexa (vasakul) ja raamatukogu direktor Martin Hallik Tšehhi barokkarhitektuuri näituse avamisel.

BOLESLAV TŠERNJAVSKI

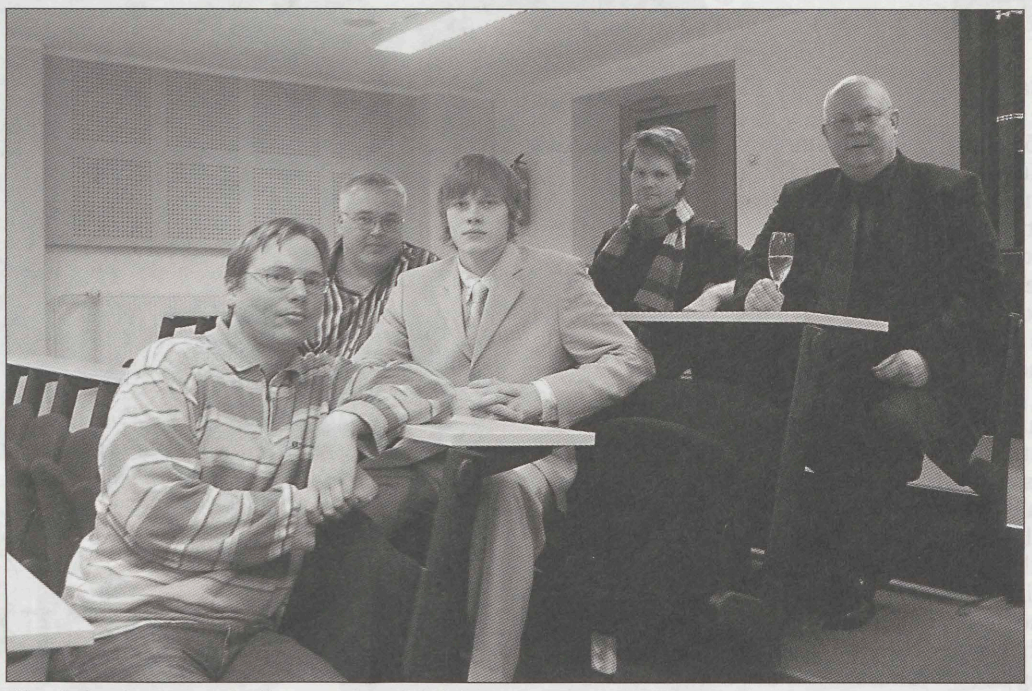

Uue labori esimesed viis töötajat pidulikul avamisel. Kalle Kilk (vasakult esimene), Ursel Soomets, Kent Langel, Anders Floren ja juhataja Ülo Langel.

VARJE SOOTAK

Vilistlane Ülo Langel teeb koostööd TÜga

Tartu Ülikooli tehnoloogiainstituudis avati molekulaarse biotehnoloogia labor

Varje Sootak

6. veebruar oli tehnoloogiainstituudi direktori professor Mart Ustavi sõnul üks vahva päev. «Täna on pretsedenditu sündmus kogu Eesti teaduses ja arendustegevuses – koostöös vilistlasega, maailma ühe tippteadlasega käivitame uue uurimissuuna».

Molekulaarse biotehnoloogia laboris hakatakse välja töötama kindlate omadustega peptiide, mis on olulised tulevased ravimikandidaadid.

«Hakkame tegema peptiidseid transportereid. Loodame, et saame neid kasutada vähiuuringutel ja hiljem ka vähiravimi loomisel,» selgitas Ülo Langel. Langeli sõnul on eesmärk leida meetod, kuidas viia vähihaigete ravi niisugusele tasemele, mis oleks mitu korda vähem mürgine ja patsiendile ohutu.

Kes on Ülo Langel?

Ülo Langel lõpetas Tartu Ülikooli keemiaosakonna eksperimentaal-teoreetilise haru 1974. 1980 kaitses Tartu Ülikoolis tehtud töö põhjal TA Keemia Instituudis kandidaadikraadi. Selles töös uuris ta närviimpulsi ülekandega seotud ensüüme, just neid, mis lõhustavad atsetüülkoliini. Doktorikraadi galaniiniuuringute kohta kaitses ta 1993. aastal Stockholmis tehtud uuringute põhjal Tartu Ülikoolis.

Edu saavutamiseks soovitas Langel noorematele õppuritele kindlasti kaitsta kaks kraadi. «Tuleb leida ka tugev juhendaja,» märkis ta labori avamise puhul peetud kõnes. Ülo Langeli kandidaaditööd juhendas prof Jaak Järv.

«1987. aastal läksin kolmeks kuuks Rootsi, kuid juhtus nii, et jäin kauemaks. Koostööd olen aga Tartu Ülikooliga teinud pidevalt. Praegu olen siin erakorraline professor,» rääkis Ülo Langel.

«Kui tuli labori avamise pakkumine, võtsin selle pärast väikest mõtlemist tänuga vastu. Täna on mul selle avamise üle väga, väga hea meel.»

Prof Mart Ustavi sõnul töötas Ülo Langel ennast üles juba Tartu Ülikoolis, jätkates välismaal ja saavutades olulise koha teadushierarhias. «Tema publikatsioone jälgides on näha, et mees teeb kõvasti tööd.» Langel on avaldanud üle 200 artikli ja muu teadustöö.

Praegu on Ülo Langel Ljubljana Ülikooli külalisprofessor, Ameerika Ühendriikide La Jollas Scrippsi Instituudi adjunktprofessor, Stockholmi Ülikooli korraline professor ja neurokeemia instituudi juhataja.

Ta on rahvusvahelise neuropeptiidide ühingu, rahvusvahelise neurokeemia ühingu, Euroopa peptiidiühingu ning Rootsi ja Eesti biokeemia ühingu liige. On üheksa patendi ja patenditaotluse kaasautor.

2001. aastal pälvis Ülo Langel Valgetähe ordeni IV järgu.

Uus labor

Labori esimesed viis töötajat on peale prof Ülo Langeli projektijuht Ursel Soomets, vanemteadur Kalle Kilk, teadur Andres Floren (kõik kolm on Langeli endised doktorandid Stockholmi Ülikoolis) ja spetsialist, keemiatudeng Kent Langel.

Labori juhataja Ülo Langeli sõnul on eesmärk suurendada uurijate arvu kümneni. «Samuti peaks meil olema 4–5 doktoranti ning tihe koostöö teiste kolleegidega.» Ta märkis, et on teinud uurimistööd nii koos arsti- kui ka füüsika-keemiateaduskonna ning teistega. «Koostöö peabki olema meie labori põhireegel.» Prof Langel loodab kiiresti käima saada ka koostöö Tartu ja oma Stockholmi labori vahel, et tekiks sünergia.

MOLEKULAARSE BIOTEHNOLOOGIA LABOR

Töötatakse välja peptiide kui ravimeid ülekandvaid vektoreid, mis on olulised tulevased ravimikandidaadid.

Samuti märkis Langel, et peab suureks auks, et Tartu Ülikool labori rajamisel teda toetab. «Loodan alustada koos Tartu, Stockholmi ja muu maailma teadlastega vähirakkude spetsiililiste mitteviraalsete vektorite väljatöötamist ning rakku penetreeruvate rakkude peptiidide toimemehhanismide uurimist.»

Prof Langeli töörühmas Stockholmis on valminud näiteks ajuvähiravimi kandidaat, mis ületab kaitsebarjääri ega lase enam võõraineid ajju edasi. Niimoodi on suudetud ajuvähi keemiaravi muuta palju ohutumaks ja tulemuslikumaks. Langeli sõnul toimuvad katsed hiirte peal ning inimesteni jõuavad need ehk kümne aasta pärast.

Teadusprorektor prof Ain Heinaru meenutas labori avamisel veidi minevikku. «Kõik algas keemiahoone ruumist 416, kus töötasid koos nii keemikud, arstiteadlased kui ka bioloogid.

Sellise uue labori loomine on aga ülikoolile ühe suure edu algus ka selle poolest, et inimesed ülikooli tagasi tulevad,» rääkis teadusprorektor. Heinaru sõnul näitab uus labor nii Maarjamõisa välja teaduslinnaku kui ka ülikooli arengut teadusülikooli suunas. «Teadusülikoolini jõuame siis, kui meil on kaks korda rohkem teadlasi, seega ligi tuhat.»

TÄNA

Katri Raik õpetajakoolitusest LK 2
Ülikooli esimene asupaik LK 3
Teaduspreemiate kandidaadid LK 3

31. jaanuaril sai 85-aastaseks TÜ audoktor, Ohio Ülikooli emeriitprofessor Ilse Lehiste.

UUDISED

Aulaloengu peab Leedu peaminister

15. veebruaril kell 12 peab Leedu peaminister Gediminas Kirkilas aulaloengu «Our Europe: Achievements and Prospects». Leedu iseseisvuspäeva puhul järgneb aulaloengule Leedu keelpillikvinteti Draugų kvintetas kontsert.

Välissuhete osakonna välissuhete spetsialisti Karoliina Vilimaa-Pennaruni sõnul kohtub peaminister rektori kohusetäitja prof Tõnu Lehtsaare ning õppeprorektor prof Birute Klaasiga, kes on Leedu aukonsul Eestis.

Tartus saadavad peaministrit Leedu suursaadik Eestis Juozas Bernatonis, riigikantsler Valdemaras Sarapinas ja majandusminister Vytas Navickas.

Leedu peaministri ametlik visiit Eestisse toimub 14. ja 15. veebruaril.

Eetikakeskuse konverents Tallinnas

6. veebruaril korraldas TÜ eetikakeskus Tallinnas konverentsi «Mõtestatud Eesti: väärtused ja valikud».

Konverentsi ettekanded käsitlesid kodanikuühiskonna, demokraatia, õiguse ja eetika, rahvusluse, integratsiooni, keele ja kultuurilise identiteedi ning väärtuste kujundamise ja väärtuskasvatusega seotud küsimusi.

Ettekanded pidasid professorid Margit Sutrop, Jaak Aaviksoo ja Marju Lauristin, dotsent Halliki Harro-Loit, teadur Eva Piirimäe, minister Mailis Reps jt.

Ettekanded avaldatakse Eesti Päevalehe lisas Möte.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas sinu erialal on piisavalt eestikeelseid õpikuid?

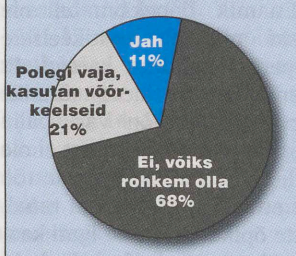

Vastajaid: 141
Uus küsimus:
Mida tegid vaheajal?
Vasta: www.ajaleht.ut.ee

Karin Hallas-Murula «Härjad vändaku, haritlased vaikigu?» EE, Areen 1. veebruar 2007

Õpiku sünnikodust

Peeter Olesk
vilistlane

Suuremat hulka sõnavõttudest Eesti kõrgharidus-korralduse kohta ma lugeda ei jõua ega paljusid tahagi. Isegi kõige fundamentaalsem haridus on oma üksikasjades väga praktiline ega vaja hüsteeriat.

Võtnud enesele ülesandeks lugeda Tallinna Ülikooli meediakolledžis tulevastele filmitegijatele sissejuhatust eesti kirjandusse, jõudsin ma sellegi küsimuse ette, missugune oleks selles aines sobivaim teos õpiku funktsioonis. Ülevaadet meie tänapäevasest kirjandusest ei saa lugeda nagu ajalugu alates esimestest eestikeelsetest märkidest kuni Internetini. Teda tuleb õpetada nagu poeetika muutumist. Noor inimene peab hakkama valdama kunstilisse teksti puutuvaid põhimõisteid ja oskama nendega opereerida.

Jutt käib õpikust, mis oleks suunatud sellisele bakalaureuseastme tudengile, kellele eesti kirjandus on alguses kõrvalaineks, mis võib hiljem osutuda ka põhialaks. Praegu saab üliõpilane asjaomased teadmised eeskätt ajalehtedest ja ajakirjadest, harva sekka ka artiklikogudest. Seda on vähevõitu ning see on juhuslik, täis rohkem moekat metakeelt kui süstemaatilisi näiteid.

Igasugused arengukavad ja programmid on muudetud esmatähtsaks, võrreldes õpetamise baasi ehk süstemaatilise õppekirjandusega.

Põhimõttelisi küsimusi ses suhtes on kaugelt üle paari. Korralikku õpikut viidatakse väga harva samadelt alustelt nagu originaalset üksikuurimust. Labaselt öeldes on tihtipeale kasulikum õpikuga mitte jännata. Põhjused, miks see nii on, ei pruugi olla tingimata ärilised. Kirjanduses näiteks «jookseb» aine õpikust kiiremini ehk õpik vananeb paratamatult, kuna kirjandus ise võib vananemise vahele jätta.

Kuskile ei kao aga õpiku funktsioon suurendada vähemalt anarhia servaski korra algeid. Kui me võtaksime ette kogu teadushariduse vahemikus «eelbakalaureus-järeldoktori programm», võiksime küllalt vähese vaevaga veenduda selles, kuivõrd ebaühtlaselt see on kaetud algupärase ja tänapäevase õppekirjandusega. Ma ei küsi, kuhu kõik need õpikud on jäänud. Mind häirib see, et igasugused arengukavad ja programmid on muudetud esmatähtsaks, võrreldes õpetamise baasi ehk süstemaatilise õppekirjandusega. See on nõukogude aja pime kordamine.

Kui nii, siis on hea õpik mitmes aines tegelikult ilma koduta ja paljudel juhtudel jääbki ta sündimata. Krõlovil oligi, kuidas siga huvitasid rohkem tamme tõrud kui puu juur. Oma teadmistepõhises väikeses suuruses me ei peaks mõtlema nagu sead.

Tähtveres Tartu rahu aastapäeval 2007

UT KÜSIB

Miks on vaja eestikeelseid kõrgkooliõpikuid?

Vastab programmipõhise õppe koordinaator Anu Haamer.

TÜ arengukavas on määratletud eesti teaduskeele arendamise ülesanne, mille ellurakendamise üks avaldusi on kirjastamisprogrammi toel ilmunud õpikud.

Kõrgkooliõpik teaduskeele hoidja ja arendajana on asendamatu eestikeelse teaduse arenguks ning säilimiseks. Seda ennekõike õppematerjalina.

Enamik õppekavu ei ole siiski piisavalt eestikeelsete õppematerjalidega kaetud. Et loengukonspektidest sünniks terviklik õpik on vaja palju aega ja vaeva. Seepärast ei ole palju neid, kes selle raske töö on ette võtnud. Ülikool tahab uute õpikute sünnile igati kaasa aidata, et õppejõude õpikuid kirjutama motiveerida, on väljatöötamisel üleülikooliline kirjastamisstrateegia.

Samuti oleks vaja õpikute kirjutamine väärtustada sarnaselt teaduspublikatsioonidega. Lähitulevikus peaks käivituma ka riiklik eestikeelsete kõrgkooliõpikute programm, mis aitab rahalisest küljest õpikute väljaandmisele märkimisväärselt kaasa. Samuti on LÜKKA projekti raames plaanis välja anda 30 kõrgkooliõpikut, neist ligi kolmandik TÜs.

Raamatukogus on näitus.

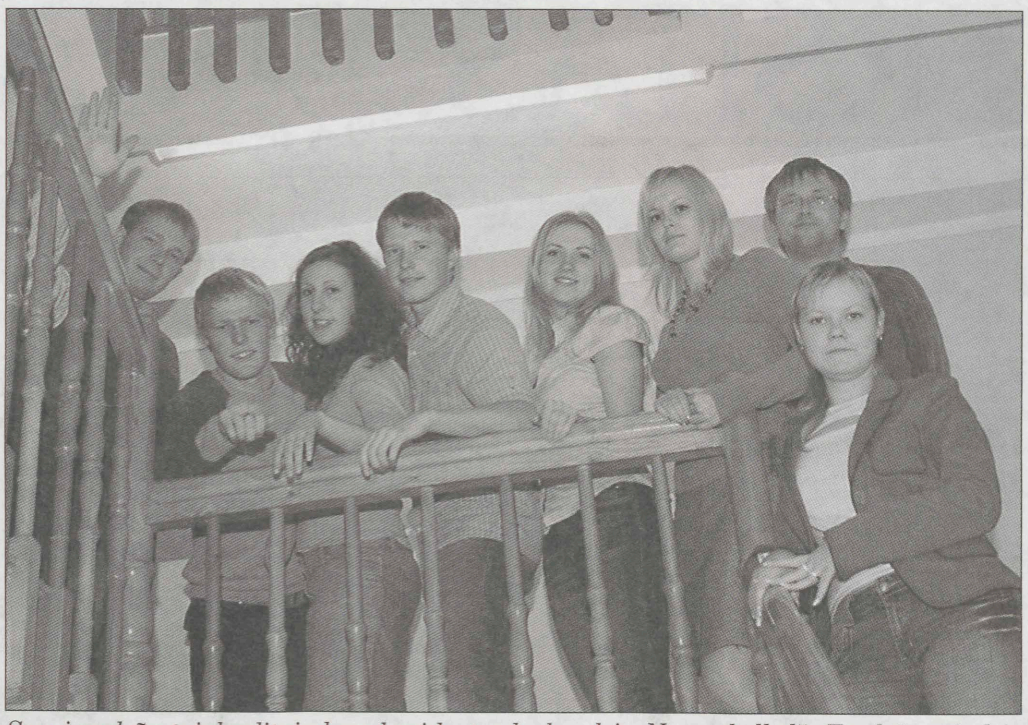

Suurimad õpetajakoolitajad on haridusteaduskond ja Narva kolledž. Fotol õpetajad ja õpetajakoolitusega seotud tudengid. ANDRES TENNUS

Õpetajakoolitusest

Katri Raik
haridusteaduskonna dekaan,
Narva kolledži direktor

7. novembril 2006 algatas õppeprorektor õpetajakoolituse strateegia koostamise, mille eest vastutab haridusteaduskond. Kaasatud on kõik kaheksa teaduskonda, kus toimub õpetajakoolitus, samuti Narva kolledž ja Viljandi kultuuriakadeemia.

Ülikooli struktuuriüksuste esindajad on käinud koos kahel korral. Jaanuari lõpul kogunes ligi 50 kolleegi, mis kinnitab meie ühist huvi õpetajakoolituse edendamise vastu.

Keeruline koostöö

Õpetajakoolitusega tegeleb peaaegu kogu ülikool, samas ei ole selge, kes ja mil viisil kogu valdkonna eest vastutab. Esimene vastus on lihtne: õppekava eest vastutab iga seda hoidev teaduskond. Samas on juba aastaid tegutsenud õpetajakoolituse komisjon, kuhu kuuluvad kõik asjaomased struktuuriüksused. Komisjon on pigem arutlev kui korraldav kogu.

Mõnedki mured on põhjustatud just õpetajakoolituse segasevõitu korraldusest. Enim on juttu olnud sellest, millised on ülikoolisiseste ja -väliste osapoolte rollid pedagoogilise praktika ettevalmistamisel ja läbiviimisel, kuidas on see töö tasustatud, milline peab olema üldpedagoogiliste õpingute sisu ja maht ning kuidas see on seotud didaktikaõpingutega. Olukorras, kus palju on otsustamata ja otsustaja ebaselge, on koostööd teha keeruline.

Liiga lihtne ja enamikule vastuvõetamatu oleks lahendus, et kogu õpetajakoolitus (sh erialaõpetajate ettevalmistus magistritasemel) koonduks haridusteaduskonda ja oleks selgelt selle teaduskonna vastutusel.

Kuna see lahendus suure tõenäosusega poolehoidu ei leia, tuleb liikuda õpetajakoolituse konsortsiumi või muu ühise tegutsemisvormi poole. See on õpetajakoolituse strateegia arutelu üks võtmeküsimusi.

Ülikooli arengukavas aastani 2008 kirjutatakse, et õpetajakoolitus on üks olulisi valdkondi, mis peab ühiskonna toel andma panuse uurimistöösse, et tagada eesti keele ja kultuuri terviklik areng ning et ühiskonna areng tervikuna muutuks teadmistepõhiseks.

Siit tuleneb vajadus ülikoolis ühise haridusuuringute keskuse loomiseks.

Kahjuks on see loomata. Kasvatusteadusi uuritakse eraldi mitmes teaduskonnas ning koostöö sõltub nagu ikka sellest, kuidas inimesed omavahel läbi saavad.

Me pole aga lootusetus seisus. Põhiliselt bioloogia-geograafia-, sotsiaal- ja haridusteaduskonna tõhusat koostööd kinnitab ühine doktoriõppe arendamise projekt. Oma uuringukeskuse lõi kevadel ka haridusteaduskond. Loodame selle esimesi suuremaid töötulemusi põhikooli efektiivsuse uurimisel näha mõne aasta pärast.

Õpetaja- ja kooliuuringute eripäraks on vajadus tugeva praktilise väljundi järele. See tähendab, et meie Eesti õpetajat ja kooli ei uuri keegi teine peale meie endi. Eesti haridussüsteem on sama tugev kui selle uuringud.

Hiljuti pakkus emeriitprof Jaan Mikk välja hea idee korraldada kord aastas või paari aasta tagant konverents «Kasvatusteadlaselt õpetajale», kus peaks üles astuma võimalikult lai ring uurijaid, ka doktorante. Loodame esimese konverentsi korraldada ülikooli juubeliaastal.

Väike konkurss

Õpetajakoolitus ei ole just kõige populaarsem. See ei sõltu ainult koolitajatest, õppekavadest ja reklaamist, vaid õppejõud peab oma õpetamisoskusega olema tulevasele õpetajale heaks eeskujuks.

Õppejõud on enesetäiendamise vajadust endale teadvustanud. Möödunud aastal osales haridusteaduskonna korraldatud õppejõudude täienduskoolitusel ligi pooltuhat õppejõudu, neist neljandik õpetajakoolituse valdkonnast.

Õpetajakoolituse õppekavade võrdlemine ja ülevaatamine on alanud ning haridusteaduskonna poolt paistab, et oleme saavutanud edu. Näiteks on senisest märkimisväärselt eesmärgipärasem põhikooli mitme aineõpetajate õppekava, mis seob omavahel enamikku õpetajakoolitusega tegelevaid teaduskondi.

Õppekavade analüüsi vajalikust on õpetajakoolitajad endale teadvustanud. Taotleme eesmärgipärasust, pädevuspõhisust ning et õppekava oleks atraktiivne ja lõpetajad leiaksid tööd.

Peame aga möödunud sügise kogemuse põhjal möönma, et RKT täitmata õppekohtadest on suur osa just õpetajakolituses. Bakalaureuseõppes moodustavad need kolmandiku ja magistriõppes üle poole täitmata kohtadest.

Sel aastal on kohendatud vastuvõtutingimusi ja reklaami. Õpetajakoolitust tutvustatakse lähimaakondade koolides. Peatselt luuakse ülikooli õpetajakoolituse koduleheküIg, mis lihtsustab nii üliõpilaskandidaatidel kui ka akadeemilisel perel valdkonna mõistmist. Tuleb möönda, et ülaltoodud põhjustel ja riikliku regulatsiooni keerukuse tõttu ei ole õpetajakoolitus lihtsasti muudetav valdkond.

Ainult ülikooli pingutused ei muuda õpetajakoolitust populaarsemaks. Muutuma peavad ka ühiskonna hoiakud. Meil on võimalus seda mõjutada, näiteks asutada keskkooliõpilastele pedagoogiline kool või kutsuda ühiskonna arvamusliidreid õpetajakolituses sõna võtma.

Praegu toimub õpetajakoolituse arengukava eesmärkide sõnastamine, et seejärel nende aruteluks taas kokku tulla. Aruteluga liituda soovijail palume kontakti võtta õpetajakoolituse õppekavade peaspetsialisti Margit Tagoga (margit.tago@ut.ee, tel 737 6125).

Haridusteaduskonna õppekava arenduskeskus on asunud koondama materjale ülikooli õpetajakoolituse kohta. Möödunud kevadel viisid kolleegid läbi esmase uuringu. Lisainfo: www.ut.ee/curriculum/Opetajakoolitus/Strateegia.

ÕPETAJAKOOLITUS ARVUDES

- **Ülikoolis on 72 õpetajakoolituse õppekava.**
- **RKT ülikooli õpetajakoolitusele oli 2006. aastal 461 õppekohta.**
- **ÕISi andmetel õpib õpetajakoolituse õppekavadel iga kümnes üliõpilane.**
- **Suuremate ülikooli täienduskoolitajate juures õpib aastas üle 3500 õpetaja.**

Ülikool tunnustab

TÜ tänukirjaga tunnustati 65. sünnipäeval kauaaegse kohusetundliku ja tulemusrikka töö eest majandusteaduskonna rahvamajanduse instituudi statistika dotsenti **Villem Tamme** ja 60. sünnipäeval arstiteaduskonna vanemteadurit **Tiiu Kullisaart**.

TÜ tänukirja said heade töötulemuste eest rektori assistent **Mart Laidmets**, abi **Illari Lään**, vastutav sekretär **Leelo Kriisa** ja autojuht **Kaupo Bend**.

Dekaani valimised

Rektor kuulutas välja füüsika-keemiateaduskonna dekaani valimised.

Kandidaatide esitamise tähtaeg on 7. märts. Valimised toimuvad 22. märtsil.

Nõukogu hindas rektoraadi tööd

TÜ nõukogu hindas 26. jaanuari istungil rektoraadi tööaasta tulemuslikkust hindega «D».

Eelnevalt esitas rektor Jaak Aaviksoo aastaaruande, mida saavad ülikooli töötajad lugeda siseveebis (dokumendihoidla, TÜ nõukogu dokumendid, protokoll).

Rektoraadi tööaasta tulemuslikkust on nõukogu hinnanud alates 2000. aastast.

Tartu linna aukodaniku kandidaadid

Tartu linnavalitsus tegi volikogule ettepaneku nimetada linna aukodanikeks TÜ emeriitprof ja sporditeadlane Atko-Meeme Viru ning dirigent Erich Kõlar.

Tartu Tähe kavaleriks esitas linnavalitsus kindralmajor Ants Laaneotsa, Eesti teaduse toetaja ja TÜ auliikme Nils Otto Taube ning Tartu ja Tampere sõprussuhete arendaja Pertti Paltila.

Diva Eensoo sai doktorikraadi

1. veebruaril kaitses arstiteaduskonna tervishoiu instituudi teadur Diva Eensoo doktoriväitekirja «Riskeeriv liikluskäitumine ning riskikäitumise markerid kooliõpilastel ja sõidukijuhtidel».

Autor ütles, et riskikäitumist liikluses mõjutavad kombinatsioonis mitmesugused isiksuslikud, käitumuslikud ning bioloogilised tegurid. Töös on näidatud riskeeriva liikluskäitumise seoseid riskikäitumise markeritega aju serotoniinergilises süsteemis. Näiteks vereliistakute monoamiinide oksüdaasi aktiivsuse ja serotoniini transporteri geeni polümorfismiga.

Väitekirja juhendaja on prof Jaanus Harro, oponent prof Mati Heidmets (Tallinna Ülikool).

Diva Eensoole anti filosoofiadoktori kraad arstiteaduse erialal.

Diva Eensoo

Linnar Viik «Keel ja tehnoloogia» Sirp, 19. jaanuar 2007

Eesti Vabariigi teaduspreemiate kandidaadid

Riigi teaduspreemiate komisjon kinnitas jaanuaris 2007. aasta teaduspreemiate kandidaadid.

TÜ nõukogu esitas teaduspreemiate kandidaatideks 14 teadlast või uurimisrühma.

Kinnitatute hulgas on allpool ära toodud nii TÜ nõukogu esitatud kandidaadid kui ka väljastpoolt TÜd esitatud ülikooli teadlased.

Teadusliku avastuse või väljapaistva arendustöö preemiale kandideerivad (500 000 kr) emeriitprof **Agu Laisk**, vanemteadur **Vello Oja**, teadur **Hillar Eichelmann**, teadur **Bahtijor Rasulov**, insener **Heikko Rämma** ja füüsika instituudi insener **Agu Anijalg** aparatuurkomplektiga taimede fotosünteesi uurimiseks.

Pikaajalise tulemusliku teadus- ja arendustöö preemiale esitati emeriitprofessorid **Ülo Kaasik** ja **Tiina Talvik**.

Täppisteadused

Eelneva nelja aasta jooksul valminud parimate teadustööde preemiale esitati prof **Tõnu Kollo** uurimuste tsükli «Mitmemõõtmelised maatrikstehnikal põhinevad statistikamudelid» eest ja mereinstituudi vanemteadur **Tiit Kutser** uurimuste tsükli «Optiline kaugseire veekeskkonna uuringutes» eest.

Keemia ja molekulaarbioloogia

Kandideerivad prof **Enn Lust** uurimuste tsükliga «Elektrilise kaksikkihi kondensaatorites ning tahkeoksiid kütuseelementides ja tahkis-elektrolüüt piirpinnal toimuvate protsesside seaduspärasused» ja TÜTI vanemteadur **Tanel Tenson** uurimuste tsükliga «Valgussünteesi inhibeerivate antibiootikumide toimemehhanismide ja resistentsuse molekulaarse tagapõhja selgitamine».

Tehnikateadused

Kandidaadid on füüsika instituudi teadur **Jaan Aarik**, teadur **Aleks Aidla**, vanemteadur **Kaupo Kukli**, prof **Väino Sammelselg** ja füüsika instituudi vanemteadur **Teet Uustare** uurimuste tsükliga «Dielektriliste materjalide aatomkihtsadestamise tehnoloogia arendamine».

Arstiteadus

Esitatud on prof **Enn Seppet**, Keemilise ja Bioloogilise Füüsika Instituudi vanemteadur Tuuli Käämbre ja TTÜ vanemteadur Merko Vendelin uurimuste tsükliga «Rakusisese energia- ja ainevahetuse organisatsioonimehhanismide normi ja patoloogia tingimustes» ning TÜ külalisprof **Mati Rahu** uurimusega «Haiguste ja nende mõjurite esinemine eesti rahvastikus».

Geo- ja bioteadused

Kandideerivad dots **Jaak Jaagus** uurimuste tsükliga «Eesti kliima muutused, nende seosed suuremõõtmeliste atmosfääri tsirkulatsiooniga ning nende mõjude avaldumine looduskeskkonnas», mereinstituudi vanemteadur **Janne Kotta** uurimuste tsükliga «Bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemi stabiilsuse uuringud» ning **Ivar Arold** monograafiaga «Eesti maastikud».

Sotsiaalteadused

Esitatud on prof **Maaja Vadi** uurimuste tsükliga «Organisatsiooniline käitumine siirdemajanduses» ja prof **Vello Andres Pettai** uurimuste tsükliga «Demokraatia institutsionaliseerumine postkommunistlikes riikides».

Humanitaarteadused

Kandideerib prof **Jaan Ross** foneetika- ja muusikateaduse alase tulemusliku uurimistööga.

Professoriks valimine võib karmistuda

Kadri Bank

Valdkondlikes komisjonides on käimas arutelu professuuride avamise ning professorite valimiste tingimuse ja korra põhimõtete üle.

Teadusprorektor prof Ain Heinaru ütles, et võrreldes praegu kehtiva korraga on põhiline erinevus kõrgemates kvalifikatsiooninõuetes. «Eelmised nõuded töötati välja peaaegu 15 aastat tagasi. Nüüd on meie teadusnäitajad aga ligi kolm korda paremad ja seega on meil ka inimesi, keda professoriteks kõrgemate nõuete alusel valida. Põhimõtteliselt on valdkondlike komisjonide tasandil kõik seda aspekti pooldanud,» ütles ta.

Oluline on ka idee muuta professori nimetus nn aunimetuseks. Selle järgi oleks korralise või erakorralise professorina töötanud inimesel õigus kasutada professori nimetust ka järgneval töötamisel muudel ülikooli ametikohtadel ja pärast pensioneerumist esitleda end avalikkusele TÜ professorina.

Prof Heinaru lisas, et praegu tegeldakse valdkondlike erinevuste läbivaatamisega. «Eelkõige võib kohata hirmu, et nn teaduspoole teadusnäitajaid hakatakse üks-ühele üle kandma ka kunstide erialadele. Sellist soovi aga rektoraadil päris kindlasti pole.»

Pärast valdkondlike komisjonide ettepanekuid saadetakse professoreid puudutavad põhimõtted edasi õigusakti kavandina teaduskondadele arutamiseks.

26. jaanuaril võttis ülikooli nõukogu vastu määruse, mille järgi otsustab korraliste professorite ametikohtade loomise rektor, kuulates eelnevalt ära akadeemilise komisjoni seisukoha. Professori kohale esitamise ettepaneku teeb teaduskonna või teaduskonnast väljaspool asuva kolledži nõukogu.

TÜ AJALOO MUUSEUMIS

15. veebruaril jätkub populaarteaduslike teeõhtute sari «Huvitavat teadusest ja elust». Raha ja panganduse professor Mart Sõrg arutleb teemal «Eesti krooni euroga asendamise valud ja võlud». Uuel aastal muutub teeõhtute algusaeg tunni võrra hilisemaks, uus kellaaeg on 17.15.

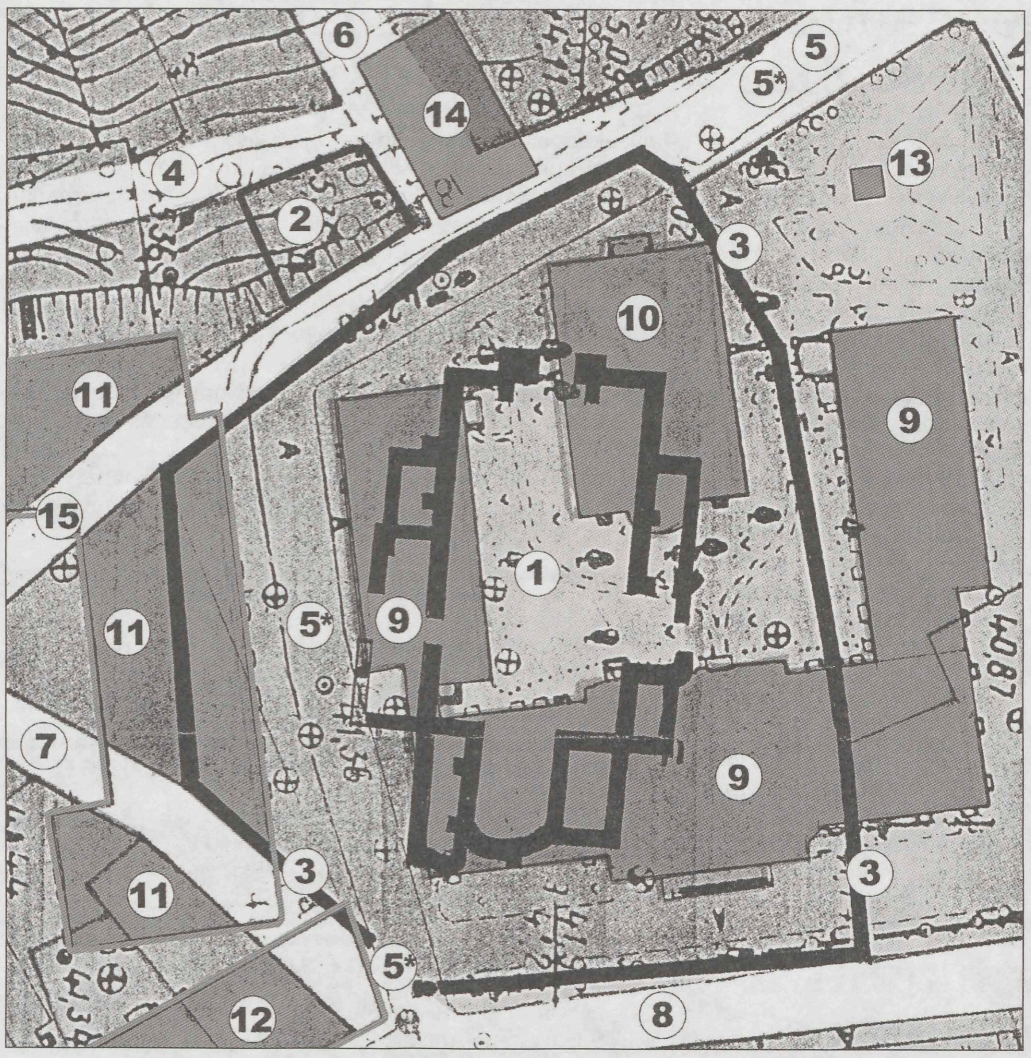

Tartu Ülikooli esimene asupaik

Tullio Ilomets

Paik Toomemäe nõlval, kus asus hoone, milles 25. oktoobril (ukj) 1632 toimus Tartu ülikooli ehk Academia Gustaviana pidulik avatseremoonia ning paiknes ülikooli 1630. a asutatud eelkäija, Tartu gümnaasium – vajab *alma mater*'i 375. sünnipäeva puhul väärikat tähistamist.

Tartu ülikooli rootsiaegse ajajärgu hoonete, nende asukoha ja ajaloo kohta on väga põhjaliku ülevaate kirjutanud ülikooli kunagine kunstiajaloo prof Sten Ingvar Karling (1906–1987, töötas ülikoolis aastail 1933–1940). Tema uurimus on ilmunud 1934 Akadeemilise Rootsi-Eesti Seltsi Aastaraamatus. Lisateavet eeltoodule saab kunstiajaloolase Niina Raidi 1975. a ajakirjas Ehitus ja Arhitektuur nr 2 avaldatud artiklist.

1630. a Tartus avatud gümnaasiumi asukohaks sai maja, kus toimis 1583 asutatud jesuiitide gümnaasium, mis 1586 nimetati ümber kolleegiumiks.

Sten Karlingu andmeil oli ülikooli esimene tegevuspaik vana, väikene, ebakorrapärase nelinurkse põhiplaaniga kahekorruseline kivimaja. Hoone ruumiline jaotus on näha tolleaegse mõõtskaalaga varustatud kahe korruse põhiplaanide joonisel. Kolleegiumi hoone asus Karlingu artiklis esitatud 1675. aastast pärineval Tartu linna plaanil Maarja kiriku vastas. See oli üle tänava, Toomemäe nõlval, kolme tänava ristumiskoha nurgaalal. Plaanil on sellel kohal kiri *Jesuiter Collegium wyst*.

Jesuiitide kolleegiumi õige asukoha kohta on varem olnud mitmeid arvamusi. Selgust on toonud keskajast pärinevate ja tänapäevani säilinud hoonete (Toomkirik, Jaani kirik) ning arheoloogiliste uuringutega kindlaks tehtud objektide asukohtade täpsed, geodeetilised mõõtmised, mida on võrreldud rootsiaegsete mõõtmistulemustega tolle aja Tartu plaanide alusel. Koostati kaart (1976), kus rootsiaegsele tänavavõrgustikule jm on kantud kaasaegne hoonestus ja tänavad.

SELGITUSED KAARDI JUURDE

Detail Uno Hermanni 1976. a koostatud Tartu vanalinna kaitsetsooni kaardist. Tartu XVII sajandi lõpul.
1. Maarja kirik (hävis 1704).
2. Jesuiitide kolleegiumi hoone asukoht.
3. Maarja kiriku surnuaia piire.
4. Kooli tänav.
5. Suur-Maarja tänav.
5* Praegune Jakobi tänav.
6. Toomi tänav.
7. Praegusele Lossi tänavale suundunud tänav.
8. Kraamipoodnike, praegune Ülikooli tänav.
9. Ülikooli peahoone.
10. Ülikooli endine kirik.
11. Keemiahoone.
12. Von Bocki maja.
13. Gustav II Adolfi ausammas.
14. Ülikooli majandusmaja.
15. Kunagine Suur Maarja tänava jätk.
(Vt N. Raid. Tartu tänavad. Tartu 1999.)
Kaardi vormistas Eva Labotkin.

Skytte mälestusmärgi võidutöö

7. veebruaril valis riigihanke komisjon kaheksa Johan Skytte mälestusmärgi ideekonkursile laekunud töö hulgast parimaks töö märgusõnaga «Pitsat».

Teise preemia pälvis «Skytte plats». Kolmas preemia jäi välja andmata ning kahe ostupreemia asemel anti välja kolm töödele «Puu», «Ikoon» ja «Sammas».

Komisjoni esimehe haldusdirektor Riho Illaku sõnul sobib võidutöö idee ülikooli ajaloo muuseumi ja Riigikohtu vahelisse parki hästi: «Eesmärk on püstitada väärikas monument Johan Skyttele, kelle tegevuses olid ühendatud nii hariduselu kui ka kohtute arendamise organiseerimine. Skytte eestvedamisel asutati Tartu ülikool ning riiklike kohtuasutustena maakohtud ja Tartu õuekohus, mille tähtsaid dokumente on pika ajaloo vältel pitsatiga kinnitatud».

Rahva lemmikuks osutus «Skytte plats», teise koha vääriliseks «Pitsat». Rahva arvamus selgus Internetis ja ülikooli ajaloo muuseumis hääletanute eelistuste põhjal.

Konkursitööde autorite nimed avalikustatakse 13. veebruaril.

Komisjoni kuulusid Tartu abilinnapea Georg Aher, Tartu linnakunstnik Tiit Kaunissaare, Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi nõunik Heinrich Schneider, skulptor Aili Vahtrapuu, Eesti Skulptorite Ühenduse esinaine Mari-Liis Tammi, arhitekt Uko Künnap ja Muinsuskaitseameti vallasmälestiste peainspektor Ülle Jukk ning ülikoolist haldusdirektor Riho Illak jt.

Irene Kull valiti professoriks

TÜ nõukogu valis 26. jaanuaril tsiviilõiguse professoriks tsiviilõiguse dotsendi Irene Kulli.

Irene kull on 1992 lõpetanud õigusteaduskonna *cum laude*. 2002. aastal kaitses ta doktorikraadi. 2003. aastast on õppeprodekaan ja dotsent, 2006. aastast programmijuht.

Irene Kulli peamised uurimisvaldkonnad on Euroopa Liidu eraõiguse ühtlustamise arengusuunad ja mõjutegurid Eesti hilismodernse lepinguõiguse kontekstis ning kaubandusõiguse koht eraõiguse ELi harmoniseerimisprotsessis ja selle kodifitseerimise vajadus.

Irene Kull

Jaan Ginter valiti professoriks

TÜ nõukogu valis 26. jaanuaril kriminoloogia professoriks kriminoloogia dotsendi Jaan Ginteri.

Jaan Ginter lõpetas õigusteaduskonna 1979 *cum laude*.

Ginter kaitses doktorikraadi kriminoloogia instituudis Moskvas 1986. aastal. Jaan Ginter on olnud aastatel 1993–1998 prodekaan, 1998–2000 dekaan, alates 2000. aastast prodekaan, dotsent aastast 1991.

Jaan Ginteri peamised uurimisvaldkonnad on alaealiste õigusrikkujate tüpoloogia, kuritegevuse ja sotsiaalse keskkonna parameetrite seos ning kriminoloogiliste teooriate kohaldatavus Eesti kuritegevuse dünaamika selgitamisel.

Jaan Ginter on Kriminaaljuriidika ja Euroopa Liidu Finantshuvide Kaitse Eesti Assotsiatsiooni president.

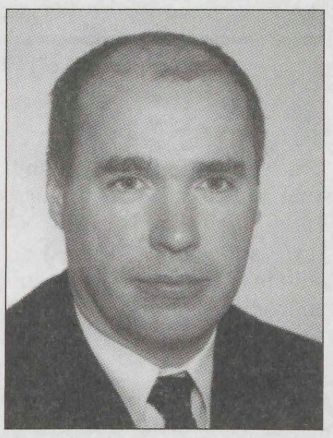

Jaan Ginter

Intellektika

16. ja 17. veebruaril on Tartu Näituste messikeskuses 15. haridusmess Intellektika, kus on esindatud ka TÜ.

12.–15 veebruarini toimub Intellektika kultuurinädal. Märksõnaga «Intellektika» saab kella 14–16 tasuta külastada põllumajandusmuuseumi, mänguasjamuuseumi, TÜ ajaloo muuseumi või vana anatoomikumi.

Igal täistunnil väljub messikeskusesse Tartu turuhoone juurest tasuta buss. Lisainfo: www.tartunaitused.ee/intellektika/2007.

Gottlob Frege loengud teoreetilises filosoofias

Bruno Mölder
filosoofia erakorraline teadur

13.–15. veebruarini toimuvad ülikoolis saksa matemaatiku ja filosoofi Gottlob Frege nimelised teoreetilise filosoofia loengud.

Frege loenguid peab Rahvusvahelise Bolzano ühingu president, Göttingeni Teaduste Akadeemia liige ja Hamburgi Ülikooli professor Wolfgang Künne.

Professori loengud keskenduvad tõe mõistele, mis on üks olulisimaid teemasid filosoofias. Prof Künne tutvustab Frege lähenemist tõele, arutleb mõtlejateta tõe üle, käsitleb vastavuse intuitsiooni ja teatavuse printsiipi, tõeteoreetilist minimalismi ning pettuse ja vale mitmesuguseid esinemisviise.

Loengud toimuvad Domus Dorpatensise ruumides kell 11–13 ja 15–17. Osalemise eest on võimalik saada 2 AP kursuse «Tõeteooriad» II (FLFI.03.070) raames. Osalejatel on soovitav tutvuda eelnevalt Künne raamatu «Conceptions of Truth» esimese peatükiga. Loengud on inglise keeles.

Jena ülikoolis tegutsenud Gottlob Frege (1848–1925) oli üks analüütilise filosoofia rajajaid ning tema töödest sai alguse ka moodne loogika. Ehkki Frege katse taandada kogu matemaatika loogikale ei osutunud edukaks, andsid tema definitsioonid ja meetodid märkimisväärse panuse matemaatikafilosoofia arengusse. Gottlob Frege analüütilist filosoofiat rajavatele tekstidele on omane selgus ning asjalik lähenemine filosoofilistele probleemidele. Samadest ideaalidest on kantud ka Tartus peetavad loengud.

Lisainfo: http://daniel.cohnitz.de/index.php?frege.

Vana anatoomikumi raamat inglise keeles

Eile esitles arstiteaduskond vana anatoomikumis meditsiinikollektsioonide projektijuhi Maie Toomsalu monograafiat «Professors of the Old Anatomical Theatre of University of Tartu».

Tegemist on 2002. a ilmunud ja läbi müüdud eestikeelse monograafia «Tartu Ülikooli Vana Anatoomikumi professorid» parandatud ja täiendatud variandi tõlkega inglise keelde. Raamat tutvustab vana anatoomikumi valmimise lugu, samuti seal aastatel 1805–1999 teaduse ja õpetamisega tegelenud 80 professori elu ning tegevust.

Ingliskeelne professorite raamat on ülikooli 375. aastapäeva trükis.

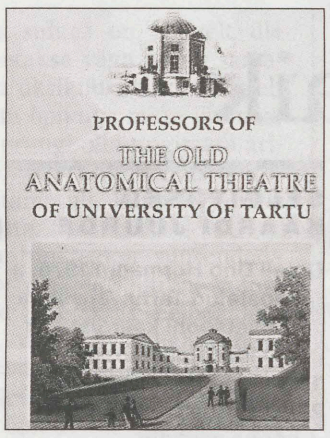

REIN OTSASONI STIPENDIUM

Rein Otsasoni Fond kuulutab välja konkursi stipendiaatide leidmiseks. Välja antakse kuni kolm 30 000 krooni suurust stipendiumi.

Stipendium on ette nähtud Eestis või välismaa kõrg- ja ülikoolides magistri- või doktoriõppes rahanduse või majanduse erialal õppivate kuni 35-aastaste Eesti kodanike õpingute ja teadusuuringute toetamiseks.

Lisainfo ja kandideerimistingimused: www.krediidipank.ee/otsasonifond.

Taotluste esitamise lõpptähtaeg on **9. aprill**.

ÕNNITLEME

65

Tiit Kärner, füüsika instituudi vanemteadur – 13. veebruar
Helgi Pannik, sisevalvetöötaja – 9. veebruar
Villem Tamm, statistika dotsent – 10. veebruar

55

Malle Rüütli, eesti keele õpetaja – 12. veebruar
Maie Toomsalu, farmakoloogia instituudi vanemlaborant – 11. veebruar
Tiiu Tõnson, botaanik – 12. veebruar
Vladimir Vinogradov, ehitustööline – 13. veebruar

45

Larissa Kivenko, klienditeenindaja – 10. veebruar
Kalle Olli, botaanika vanemteadur – 12. veebruar

40

Riina Kiik, sotsiaaltöö lektor – 14. veebruar

30

Sven Tamp, keemilise füüsika õppetooli erakorraline teadur – 9. veebruar
Kristel Ress, eesti keele erakorraline teadur – 11. veebruar

25

Kristiina Jürgens, kalabioloogia ja kalanduse osakonna laborant – 14. veebruar
Einar Linn, projekti koordinaator – 12. veebruar

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000
Trükk: Greif OÜ

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Meelis Burget
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetaja Mai Kukumägi
Keeletoimetaja Marika Kullamaa

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
http://www.ajaleht.ut.ee
Postiaadress: Ülikooli 18, Tartu 50090

Tudengid saatsid erakondadele küsimused

Talveakadeemia teaduskonverentsi korraldajad küsivad riigikokku kandideerivatelt erakondadelt, kuidas saavutada teadmistepõhise Eesti riikliku strateegia elluviimine.

5. veebruaril erakondadele saadetud kirjas küsivad tudengid, kuidas muuta efektiivsemaks teadus- ja arendustegevuse rakendumine ettevõtluses ning kas teadmistepõhine ühiskond tagab sotsiaalse rahulolu ja teeb Eesti inimese õnnelikuks. Samuti küsitakse, kuidas kaasata üliõpilasi kui tulevased teadlasi ja spetsialiste teadmistepõhise ühiskonna kujundamisse.

Konverentsi üks korraldaja Andrus Paat ütles, et erakondade vastuseid oodatakse 14. veebruariks ning need avaldatakse talveakadeemia kodulehel www.talveakadeemia.ee.

Talveakadeemia teaduskonverents «Keskkonna väärtus muutuvas ühiskonnas» toimub 23.–25. veebruarini Roosta Puhkekülas.

TÜ RAAMATUPOES

10. veebruaril kell 11 on TÜ Raamatupoes folkloorihommik. Kõik lapsed on oodatud!

DOTSENTIDE JA TEADURITE KLUBIS

22. veebruaril kell 17 räägib leidur Aleksander Kirm Lossi 3-406 teemal «Magnet inimese tervisele».

Info: tel 748 3513, 5554 4213.

TÜ PENSIONÄRIDE ÜHINGUS VITAE

14. veebruaril kl 16 kõneleb Kalju Leib füüsikahoones Tähe 4–160 igavesti muutuvast Tartust sõnas ja pildis.

Samas saab täiendavalt registreerida 2. märtsi teatrietendusele ja 20. veebruari vastlapäevale Käärikul.

KAITSMISED

16. veebruaril kaitsevad avaliku halduse osakonnas Tiigi 78-236 magistritöid:

• kl 10.15 **Indrek Ostrat** «Keskpanga iseseisvus, aruandluskohustus ja tegevuse läbipaistvus: Eesti Pank Euroopa Keskpankade Süsteemi liikmena». Juhendaja prof Tiina Randma-Liiv, PhD. Oponendid Ringa Raudla, MA ja Mihkel Pärnoja (keemia-knd);

• kl 11.45 **Viljar Alnek** «Euroopastumine Eestis: Euroopa Keskpankade süsteemiga liitumise mõju Eesti Panga siseauditi funktsioonile». Juhendaja prof Tiina Randma-Liiv, PhD. Oponendid prof Toomas Haldma (maj-knd) ja Tarvo Kungla, MPol;

• kl 13.30 **Kristi Mae** «Ametikohtade hindamine Eesti avalikus teenistuses: Riigikantselei ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi näide». Juhendaja prof Tiina Randma-Liiv, PhD. Oponent Kaido Paabusk, MPA;

• kl 15 **Külli Nõmm** «Teiste riikide näidete kasutamine poliitika kujundamisel ja muudatuste põhjendamisel». Juhendaja Taavi Annus, PhD. Oponendid prof Tiina Randma-Liiv, PhD ja Ain Aaviksoo, MD, MPH.

20. veebruaril kl 16.15 kaitseb **Kersti Lilleväli** zooloogia ja hüdrobioloogia instituudis Vanemuise 46-301 doktoritööd «GATA3 and GATA2 in inner ear development». Juhendajad prof Alar Karis, PhD ja dots Marjo Salminen, PhD (Helsingi Ülikool). Oponent prof Scott F. Gilbert, PhD (Swarthmore´i Kolledž, USA).

21. veebruaril kl 14.15 kaitseb **Svetlana Keisk** pedagoogika osakonnas Ülikooli 16-102 magistritööd «Mõistete esitamine 4. klassi loodusõpetuse õpikutes». Juhendaja Jaan Mikk, PhD. Oponendid Enn Pärtel, MSc ja Margit Teller, MSc.

TEADE

14. veebruaril kl 16.15 toimub Lossi 3-406 Õpetatud Eesti Seltsi ettekandekoosolek. Kavas prof Mati Lauri ettekanne «Eksimused 6. käsu rikkumise vastu 1754. aasta materjalide põhjal Pärnumaal» ja ÕESi aastaraamatu 2004–2005 esitlus. Oodatud kõik liikmed ja teised huvilised.

LOENGUD

Füsioteraapia ja terviseedenduse õppetool korraldab tõenduspõhise füsioteraapia ja akadeemilise hariduse edendamiseks kaks akadeemilist loengut:

1. loeng «Evidence Based Physiotherapy Profession – Karolinska University Hospital as an example» toimub 15. veebruaril kl 16.15 Linkbergi auditooriumis (Puusepa 8). Lektor: prof Raija Tyni Lenne;

2. loeng «Physiotherapy education and research – Sahlgrenska Academy at Göteborg Univerity as an example» toimub 1. märtsil kl 16.15 Biomeedikumis (Ravila 19-1006). Lektor: prof Margareta Kreuter. Loengud toimuvad inglise keeles. Lisainfo: füsioteraapia programmisekretär Kadri Noorvee, tel 737 5379, kadri.noorvee@ut.ee.

14. veebruaril kl 16 peab prof Jaanus Harro Tallinnas TA majas Kohtu 6 avaliku loengu «Kas käitumist saab prognoosida?» Info: tel 644 4739.

12. veebruaril kl 12.15 peab loengu Uppsala Ülikooli raku ja molekulaarbioloogia osakonna prof David van der Spoel Jakobi 2–154 loengu "Introduction to Molecular Dynamics Simulations". Loengule järgnevad seminarid teisipäeval kl 14.15 ja kolmapäeval kl 16.15 samas ruumis. Lisainfo: tel 737 5270, indrek.tulp@ut.ee.

KONTSERT

TÜ AULAS

9. veebruaril kl 18 Elleri Muusikakooli kontsert. Esinevad Henri Dutilleux´ nim Clamart'i Konservatooriumi üliõpilased.

11. veebruaril kl 16 Vanemuise Sümfooniaorkestri kontsert.

13. veebruaril kl 19 Elleri Muusikakooli kontsert – FESTARI kontsert õpetajatelt.

15. veebruaril kl 19 kontsert. Esinevad David Grimal (viiul) ja Peep Lassmann (klaver).

VANEMUISE KONTSERDIMAJAS

9. veebruaril kl 19 barokkmuusika festival 2007. Esineb vokaalansambel The Clerks' Group (Suurbritannia).

10. veebruaril kl 19 kammersaalis barokkmuusika festival 2007. Esineb Sufi muusika ansambel (Usbekistan).

RAIMUND HAGELBERG 80

20. veebruarini on raamatukogus avatud emeriitprof Raimund Hagelbergi 80. sünnipäeva näitus. Akadeemik on kauaaegne majandusteaduskonna rahanduse ja krediidi kateedri õppejõud, olnud Eesti Panga nõukogu liige ja nõunik, presidendi akadeemilise nõukogu liige jne. Ta osales ka Eesti Panga taasrajamises ja krooni taaskehtestamises. Raimund Hagelbergi allkiri on taasiseseisvunud Eesti Vabariigi esimestel rahatähtedel (1992).

EESTI ÜLIÕPILASTE SELTSI KÜLALISÕHTU

Eesti Üliõpilaste Selts ootab akadeemiliselt organiseerumata eesti soost meestudengeid külalisõhtule **14. veebruaril kell 19** oma majas Tõnissoni 1. Eeldame korrektset riietust.

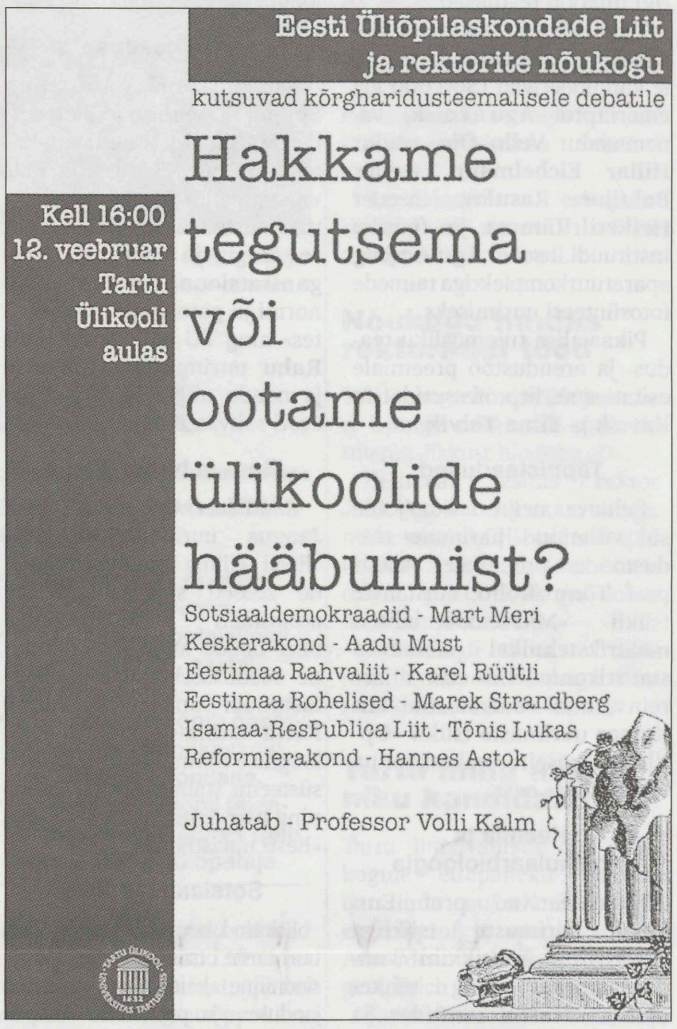

Haridus- ja Teadusministeerium ARCHIMEDES sihtasutus

Haridus- ja teadusministeerium ning Sihtasutus Archimedes kuulutavad välja konkursi

doktoriõppe lisakohtade rahastamiseks.

Lisaõppekohad on mõeldud mitteresidentidest doktorantidele ning neid on võimalik taotleda järgmiste valdkondade struktuuriüksustel:

- loodus- ja täppisteadused,
- tehnoloogia,
- tervishoid (sh veterinaaria).

Taotluste esitamise tähtaeg on **1. märts**.

Nõutavad dokumendid:

- taotlus (vorm);
- juhendaja nõusolek mitteresidendist doktorandi juhendamiseks;
- doktorandile kavandatav uurimistöö teema, sh uurimisprojekti nimetus ja eelarve, mille raames doktoritöö tehakse ning doktorandi tööülesannete kirjeldus (kuni 1 lk.).

Tingimused ning taotlusvorm: www.archimedes.ee/amk, tel 696 2432, kristel.kivari@archimedes.ee

Haridus- ja Teadusministeerium ARCHIMEDES sihtasutus

REKTORITE NÕUKOGU

Eesmärgiga koolitada järelkasvu Eesti ülikoolide õppejõududele ja suurendada doktorikraadiga spetsialistide osakaalu avalikus ning erasektoris, kuulutatakse välja konkurss

riikliku koolitustellimuse doktoriõppe kohtadele välisülikoolides.

Konkurss on avatud kõigile, kes soovivad jätkata oma õpinguid doktoriõppe tasemel välisülikoolide juures ning edaspidi tööle asuda doktorikraadi nõudval ametikohal Eesti ülikoolis, avalikus sektoris või ettevõtluses.

Taotluste esitamise tähtaeg: **1. märts.**

Eelistatud valdkonnad:

- õpetajakoolitus ning kasvatusteadus,
- loodus- ja täppisteadused ning tehnoloogia,
- tervishoid (sh veterinaaria).

Täpsemad tingimused ning taotlusvorm: www.archimedes.ee/amk/

Dokumendid saata: Riiklik koolitustellimus välismaale, Sihtasutus Archimedes, Koidula 13a 10125, Tallinn.

Kontakt: Kristel Kivari, tel 696 2432, kristelkivari@archimedes.ee.

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT 23. veebruar 2007

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR 8 (2290) www.ajaleht.ut.ee

Vene filoloogid ja semiootikud tähistavad kolme juubelit

Meelis Burget

28. veebruarist 3. märtsini toimub rahvusvaheline seminar, mis on pühendatud prof Juri Lotmani 85. ja tema abikaasa prof Zara Mintsi 80. sünniaastapäevale. Samuti tähistatakse vene kirjanduse õppetooli 60. aastapäeva.

Vene ja slaavi filoloogia osakonna juhataja prof Ljubov Kisseljova ütles, et Lotmani seminari traditsioon algas 1994. aastal. «See oli esimene kord, kui Lotmani ennast oma sünnipäeval enam ei olnud. Algne mõte oli pidada lihtsalt sünnipäeva, nagu ka tema eluajal, kuid järgmisest aastast peale hakkas seminar rahvusvaheliseks muutuma.» Lotmani eluajal tähistati seminaridega tema 65. ja 70. sünnipäevi.

Lotmani ja Mintsi panus teadusesse

Prof Kisseljova ütles, et nüüd kogunevad igal aastal samal ajal Tartusse inimesed, kes on Lotmaniga isiklikult või tema töödega kokku puutunud ja tahavad austada nii tema mälestust kui ka teaduspanust.

Kõige laiahaardelisemalt peeti Lotmani 80. sünniaastapäeva 2002. aastal. Siis toimus Tartus ja Tallinnas rahvusvaheline kongress. Prof Kisseljova sõnul oli üle saja osaleja kogu maailmast.

Kisseljova märkis, et Lotman kuulus väga pikka aega vene kirjanduse õppetooli tuumikusse ja oli ka 17 aastat selle juhataja. «Ta on rõhutanud, et töö kateedris (nagu ta ise seda nimetas) oli tema ja ta abikaasa jaoks kõige väärtuslikum panus ülikooli. Seepärast sobib õppetooli sünnipäev väga hästi kokku Lotmani enda sünniaastapäevaga.»

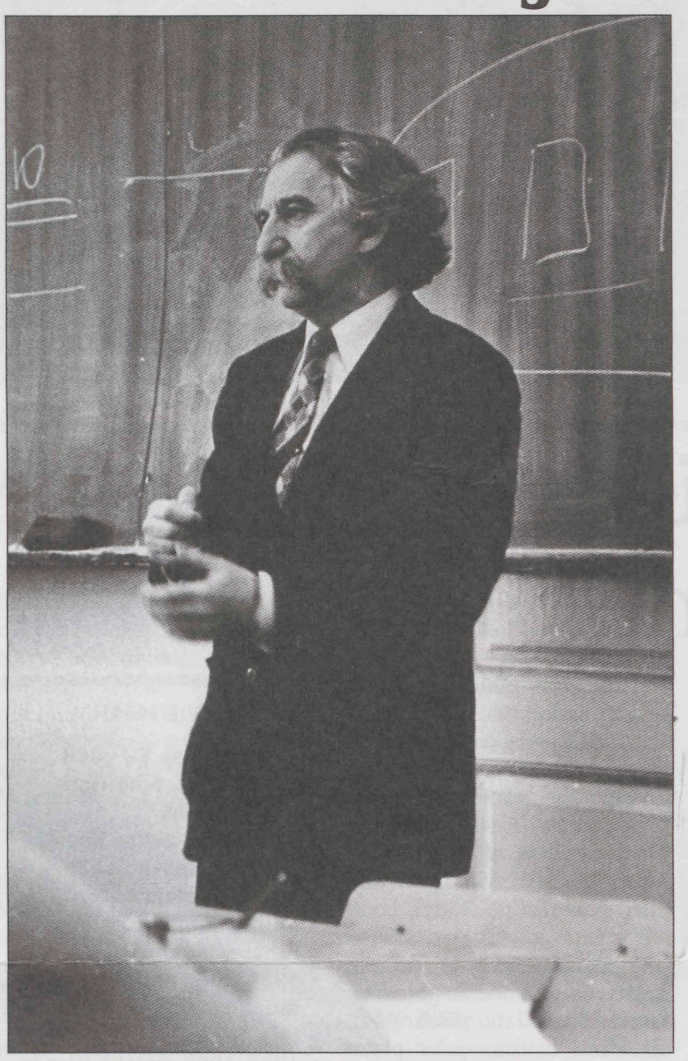

Akadeemik Juri Lotman oli Eesti TA liige ning Briti Akadeemia ja Norra TA välisliige. ARHIIV

Prof Kisseljova lisas, et Zara Mints oli esimene naissoost Tartu Ülikooli filoloogiadoktor ja koos Juri Lotmaniga Tartu–Moskva semiootikakoolkonna rajaja. «Tema panus semiootikasse on väga suur. Lotman ja Mints olid lahutamatud nii perekonnana kui ka teadlastena.»

Zara Mints oli üks parimaid ja tunnustatumaid vene sümbolismi tundjaid kogu maailmas. Prof Kisseljova sõnul on tema käe all saanud oma hariduse ka paljud TÜ teadlased, näiteks filoloogiadoktorid Galina Ponomarjova, Lea Pild ja Aleksandr Danilevski on Mintsi otsesed õpilased. Prof Mintsi sünnipäev on küll tegelikult juulis, aga seminari korraldajatele tundus sobivam tähistada seda koos teiste juubelitega.

Prof Kisseljova ütles, et ka sel aastal tutvustatakse seminari ajal vene kirjanduse õppetooli väljaandeid. «Nii me justkui näitaksime Juri Lotmanile seda, mida oleme aasta jooksul ära teinud,» märkis ta.

Stipendium, eriümbrik ja näitus

Seminari esimesel päeval antakse kätte ka Juri Lotmani stipendiumid ja esitletakse eriümbrikut. Stipendium on mõeldud kahele magistri- või doktoriastme üliõpilasele – üks neist antakse semiootika- ja teine vene filoloogia tudengile. Esmakordselt anti Lotmani stipendium välja 2002. aasta kongressil.

Prof Kisseljova sõnul koguti stipendiumifondiks vajalik raha prof Larissa Volperti initsiatiivil. Selleks panid raha kokku Lotmaniga seotud või tema tegevust väärtustavad teadlased üle maailma.

Seminariks telliti Eesti Postilt eriümbrik ja eritempel, mida hakatakse müüma ja kasutama 28. veebruaril kell 14 TÜ raamatukogus.

Samal ajal avatakse raamatukogu kolmanda korruse fuajees Lotmani, Mintsi ja vene kirjanduse õppetooli aastapäevade näitus. Selle korraldab raamatukogu käsikirjade ja haruldaste raamatute osakond koos õppetooliga. Prof Kisseljova kinnitas, et näitus on väga ulatuslik. «Seal näidatakse Lotmani ja Mintsi väärtuslikke arhiivimaterjale, millest enamik tuuakse välja esmakordselt. Lisanduvad raamatud, fotod, Lotmani joonistused jmt.» Kisseljova sõnul oli Lotman väga hea joonistaja, ta on teinud autosarže. Ühte neist kasutatakse ka seminari logona, samuti eriümbriku peal.

Seminar toimub TÜ juubeliürituste sarjas.

Seminari kava: www.ut.ee/yldinfo/eelinfo.

KAKS NÄITUST

- **28. veebruaril kl 14 avatakse raamatukogu 3. korruse fuajees professorite Juri Lotmani ja Zara Mintsi sünniaastapäeva ja vene kirjanduse õppetooli aastapäeva näitus.**
- **Vitriinides on õpetlaste varasemad publikatsioonid, rektori käskkirjad, fotod, teadustööd, Lotmani joonistused jm.**
- **Kl 18 avatakse samas prof Lotmanile ja prof Mintsile pühendatud Peterburi kunstnike näitus «Maalikunsti semantika».**
- **Näitused on avatud 25. märtsini.**

Tudengite valimisdebatil jäi peaministrikandidaat leidmata

Kadri Bank

20. veebruaril TÜ raamatukogus toimunud valimisdebatil «Otsitakse peaministrit!» keskendusid erakonnad tudengitele antud valimislubaduste tutvustamisele.

Politoloogia osakonna ja rahvusvaheliste suhete ringi korraldatud debatil osalesid Isamaa ja Res Publica Liidust Tõnis Lukas, Keskerakonnast Kadri Must, Rahvaliidust Villu Reiljan, Reformierakonnast Meelis Atonen, erakonnast Eestimaa Rohelised Marek Strandberg ja Sotsiaaldemokraatlikust erakonnast Ivari Padar.

Villu Reiljan, Marek Strandberg ja Ivari Padar on ühtlasi erakonna esinumbrid.

Esikohal toetused

Kadri Musta kinnitusel võitleb keskpartei selle eest, et nelja aasta pärast oleks kõigil tudengitel võimalik saada tasuta kõrgharidust. «Kuidas me liigume teadmistepõhise ühiskonna suunas, kui meil ei ole inimesi ja meie noored peavad kõrghariduse saamiseks tegema tegelikult 40 tundi nädalas tööd?» Ta lisas, et riigi roll peaks suurenema ka teadusinvesteeringutes.

Debatil «Otsitakse peaministrit!» osalenud kuuluvad oma erakonna esikolmikusse. BOLESLAV TŠERNJAVSKI

Ivari Padari sõnul usuvad sotsiaaldemokraadid, et parim majandus-, pere-, sotsiaal- ja kaitsepoliitika ning iseseisvuse tagatis on hea haridus-poliitika. «See peab algama eelkooliharidusest ja lõppema sellega, et inimestel peab olema võimalus elukestvaks õppeks, k.a teise kõrghariduse omandamiseks tasuta.»

Villu Reiljan tutvustas tudengipalga ideed, mis oleks bakalaureuseõppe tudengile 2000 ja magistrandile 3000 krooni kuus. «Tänapäeval peab tudeng õppimise kõrvalt töötama ja võib-olla tahab ta näiteks hakata peret looma,» sõnas Reiljan.

Tõnis Lukas ütles, et IRLi eesmärk on koos Eesti Üliõpilaskondade Liiduga töötada välja õppetoetuste seadus, mis lubaks pühenduda õpingutele. Samuti ütles ta, et eestikeelse kõrghariduse säilimise nimel tuleb riigil pingutada ja sellele vajaduse korral peale maksta.

Kui debatil anti võimalus esitada vastastele küsimusi, palus Lukas Marek Strandbergil tutvustada roheliste hariduspoliitikat.

Haridus tasuliseks

Strandbergi sõnul vajab Eesti haritlaskond kiiret uuenemist. Ta leidis, et selleks tuleks eestlasi koolitama tuua maailma tippteadlasi ja luua tõhus stipendiumite süsteem. Samuti võiks tema hinnangul anda üliõpilaskonnale vajaliku infrastruktuuri tudengite kätte, kes seda ise majandama hakkaksid, nagu on tehtud Soomes.

Kadri Must küsis Meelis Atonenilt, kas tema partei on endiselt tasulise kõrghariduse poolt. Atonen selgitas, et Reformierakond toetab süsteemi, kus kõigile on kehtestatud õppemaks, kuid see tagastatakse neile, kes jäävad Eestisse tööle.

Peale selle arutleti pronkssõduri, tuumajaama ja tuuleenergia ning alkoholipoliitika teemadel.

Kui debati juht dots Rein Toomla pärast arutelu küsis, kas publiku meelest leidub esinenute seas ka tulevane peaminister, tõstis enamik publikust eitava punase kaardi. Küll aga oli saal peaaegu sajaprotsendiliselt nõus, et mõni tulevane valitsusjuht võiks leiduda pealtvaatajate hulgas.

KOMMENTAAR

Maris Kuuda
ajakirjanduse ja suhtekorralduse 2. a tudeng

Kuna ma pole oma lõplikku valikut veel teinud, hoidsin debatil silmad-kõrvad lahti. Suurt targemaks ometi ei saanud, osalejate jutt jäi väga pinnapealseks ja püüti pigem üksteist kiusata kui asjast rääkida. Seda ka konkreetsete küsimuste puhul.

Jäi mulje, et tuldi end tudengitele näitama, sest jutt suunati eelkõige sellele, mida neile lubatakse. Puudutamata jäid paljud riigile olulised küsimused, mis on valiku tegemisel tähtsamad.

Debati korraldus oli tore, kuigi mõni erakond sai väga vähe suud lahti teha.

TÄNA

Vabade kunstide prof Andres Ehin
LK 2

Korp! Fraternitas Liviensis
LK 3

Rektor ülikooli apoliitilisusest
LK 2

21. veebruaril möödus 105 aastat professori ja rektori Edgar Kanti (1902–1978) sünnist.

UUDISED

Täna TÜ nõukogus

Täna hommikul alanud TÜ nõukogu istungi päevakorras on ülikooli 2006. a eelarve täitmise aruande ja haridusteaduskonna põhimääruse kinnitamine ning tasemeõppe õppekulude hüvitamise tingimuste ja korra muutmine.

Kavas on muuta rektori valimise korda, kinnitada valimise reglement ja moodustada valimiskomisjon jt küsimused.

Nõukogu otsustab ka emeriitdotsendi tasu suuruse ja maksmise sageduse.

Professorite valimine

Tänapäeva eesti keele korraliseks professoriks kandideerib Helsingi Ülikooli eesti keele ja kultuuri külalisprofessor Helle Metslang, antimikroobsete ainete tehnoloogia korraliseks professoriks TÜTI vanemteadur Tanel Tenson, biomeditsiinitehnoloogia korraliseks professoriks TÜTI direktor Mart Ustav, polümeersete materjalide tehnoloogia korraliseks professoriks kompuuterfüüsika dotsent Alvo Aabloo ning rakendusviroloogia korraliseks professoriks mikrobioloogia ja viroloogia erakorraline professor Andres Merits.

Aastapäevaaktus

Täna kell 12 algab aulas Eesti Vabariigi 89. aastapäeva kontsertaktus.

Aktuse avab rektori kt prof Tõnu Lehtsaar. Ettekande «Iseseisvus riigis, ühiskonnas ja meis enestes» peab sotsiaalteaduskonna dekaan, rahvusvaheliste suhete teooria prof Eiki Berg.

Antakse kätte TÜ aumärgid.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas osaled poliitilistel debattidel?

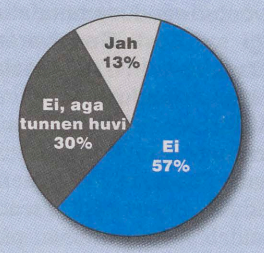

Vastajaid: ?
Uus küsimus:
Kas käisid akadeemiliste organisatsioonide külalisõhtutel?
Vasta: www.ajaleht.ut.ee

Iial ei tohiks leppida nn poliitilise eliidi suurema info valdamisega, sest nende eetiline käitumine enamuse suhtes ei ole millegagi garanteeritud. Populistlike valimisloosungite kuritegelikkus seisneb ühedimensioonilise maailmapildi pealesurumises.

Ilmar Raag «Eliidi ja massi defineerimisest», Sirp, 16. veebruar 2007

Ideed tuletades

Kunnar Kukk
ajakirjanduse ja suhtekorralduse üliõpilane, ajateenija

22-aastane rootslasest ohvitser Einar Lundborg asub 1919. aastal vabatahtlikuna soomusrongile nr 5. Tema kaaslasteks on eesti mehed, kes üldisest ilmasõjast räsituna imestavad, miks ta rahulikult kodus olemise asemel näeb vaeva võõra riigi eest. Lundborg ülistab siinsete vahvust, kuid maalib tumedaid pilte saavutustest. Tõlkija ääremärkustes leidub ka fakte eestlaste mitme üksuse formeerimise ebaõnnestumisest.

Einar Lundborgi rindepäevik aastatest 1919–1920 avaldati eestikeelsena Vabadussõja alguse 50. aastapäeva puhul.

Ideed, mille eesmärgid ületavad isikukesksuse, on mu meelest püsivamad kui need, mille mõtestaja taotleb tähelepanu endale. Näiteid saaks tuua homsest või eilsest, ilmast ja ülikoolist. Ideed saavad iseseisvaks ning laiendavad omaksvõtja pilku, sidudes toetajat, algatades tegevusi. Ka talve üleelanud lill tärkab kevadel uuesti, et tõusta – ideest tuleneva vabaduse nimel. Iseseisval ja paljuneval taimel on vabadus. Nende eest peab ta aga pidevalt võitlema aedniku, koka või lapsega, kes sooviks lillest pärga.

Eesti kui idee jaoks oli tõlkija 1968. aasta paiku samamoodi vabatahtlik nagu Lundborg – õiguste nimel kohustuse võtja, omades kaasvastutust idee eest. Kui tõlkija või sõjamees lillede tärkamise aegu teadvustasid, et kusagil tegeldakse umbrohutõrjega, ei vajanud nad Lennukil juhirolli, vaid teostusvõimalust. Vaadeldi end kõrvalt, tunnetati ümbrust ja tegusid, mille kaudu võib eesmärgini jõuda ka pärast neid. Mis kasvab lille ümber heinamaal, kust võis kaudselt infot hankida, kuhu ei ole silmaga näha? Oodati rahulikult, usuti ja käituti eesmärgipäraselt.

Idee nimel tegutsedes ja vastandudes võib saada õigusi, kui võtta enesele kohustusi. Põrudes tuleb vastutada rohkema kui isiklike kaotuste eest. Seepärast on ideede teostamiseks julgust tarvis. Peaks tunnetama, mida tohib ja mida mitte. Kuidas oskaks laps täna lillepärjale lisada tärkavat rohtu, et pärg paremini koos püsiks, kuid ka lill vaba oleks.

Unustaks näilised suhted ja mõtestaks. Esitaks küsimusi. Miks üht või teist just nõnda tehakse, nagu tehakse? Millised on vastuseisud, mis on virvendus? Kuhu ja kuidas kätt külge panna? Kuhu ei tohi või ei ole vaja panna? Millised on mu käed tegutsemiseks, et idee kannaks? Lennukil.

Ideed tuletades.

Ülikooli apoliitilisusest

Tõnu Lehtsaar
rektori kt,
professor

Ülikool on osa ühiskonnast. Seepärast puudutavad üldised suundumused ka meid.

Riigikogu valimiste lähenedes suureneb inimeste aktiivsus nii oma isiku kui ka oma erakonna tutvustamisel. See on loomulik ja vajalik protsess. Samas on akadeemilise organisatsiooni üks eripära hoida õppe- ja teadustöö lahus poliitilisest tegevusest. Ülikool on apoliitiline asutus.

Lähtugem valimiste eel pigem professor Maaja Vadi poolt viimasel rahvusülikooli aastapäeva aktusel väljaöeldud mõttest ülikoolikultuuri tähenduse kohta. Ülikooli kui organisatsiooni kultuur sisaldab meie ajaloolisi väärtusi ja tõekspidamisi, mis on kujunenud aegade jooksul, suheldes ülikoolis ja ülikoolist väljaspool. Nendele väärtustele saame igaüks ülikoolipere liikmena tugineda. Ühiste püsiväärtuste jaatamine muudab meid vabaks ja tugevaks, sõltumatuks hetkesündmustest.

Olgu nendeks väärtusteks siis ausus, usaldus, solidaarsus, kvaliteet või vastutustunne, need kõik aitavad meil teha oma põhitööd hästi ja käituda akadeemilise kogukonna väärilselt.

Geenivaramu anti TÜle

Riigikogus 14. veebruaril vastu võetud seadusemuudatuse järgi sai Eesti Geenivaramu sihtasutusest TÜ haldusalasse kuuluv teadusasutus.

Valitsuse algatatud inimgeeniuuringute seaduse ja Eesti Teaduste Akadeemia seaduse muutmise seadus muudab geenivaramu pidamise regulatsiooni ja annab varamu vastutava töötleja õigused üle ülikoolile.

Viimased kaks aastat on varamu tegevust rahastanud riik. 2007. aastaks on riik eraldanud eelarvest 28,01 miljonit krooni, millest 10 on varamul juba käes. Ülejäänu jõuab varamuni pärast vastavate lepingute sõlmimist e-riigikassa vahendusel.

Geenivaramu on kogunud juba 10 000 proovi ja alustab pärast mitmeaastast pausi veebruari lõpus proovide võtmist. Tänavus on plaanis koguda 11 000 ning järgmise kolme aastaga veel 89 000 proovi. See on kokku 100 000 nagu oli eesmärk ka varamu asutamisel.

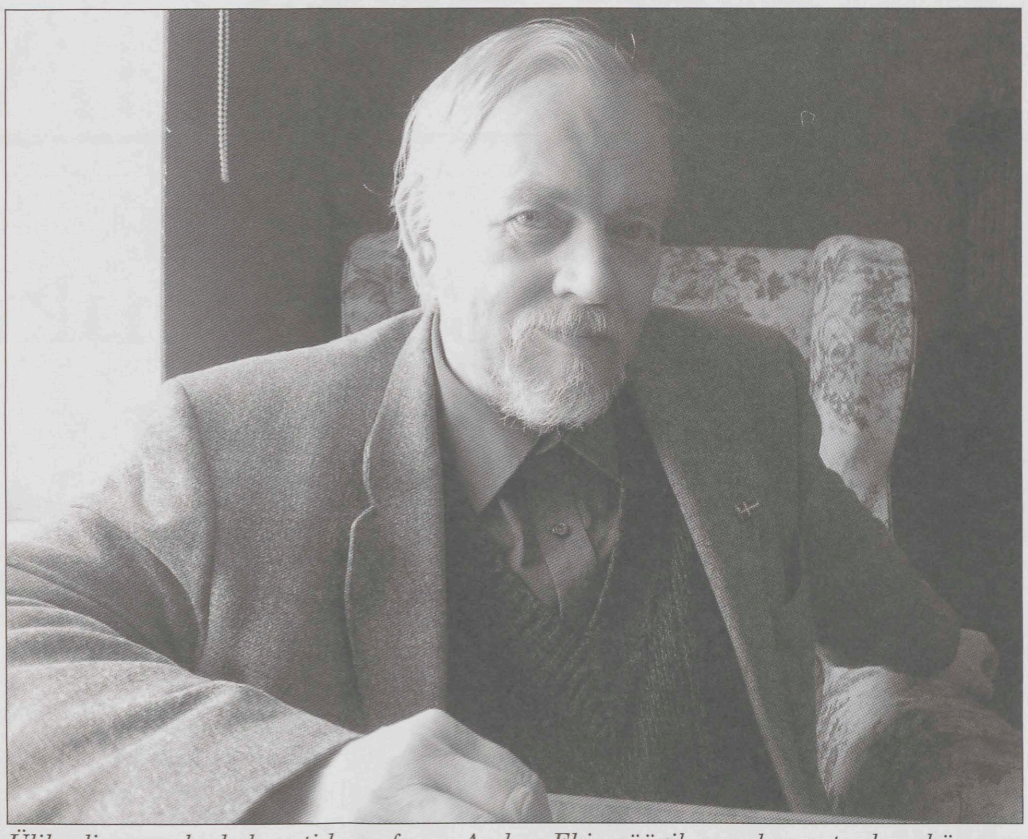

Ülikooli uus vabade kunstide professor Andres Ehin räägib oma loengutes kuuekümnendatest ja modernismist. VARJE SOOTAK

Kuuekümnendad ja modernism

Varje Sootak

«Ootan kuulama neid, keda huvitab meie kuuekümnendate aastate kultuurilugu,» ütles ülikooli käesoleva aasta vabade kunstide professor kirjanik Andres Ehin enne loengute pidamise alustamist.

«Olgu need siis arstid, epakad või teised. Oletan, et suurem osa kuulajatest on filoloogid ja ajaloolased.» Tänaseks on juba mitu loengut peetud.

Loengukursusel «Eesti kirjanduselu ja kultuuripoliitika 20. sajandi kuuekümnendatel aastatel ning modernistlike voolude läbilöök» käsitleb Ehin 1960ndate Eesti kirjanduselu ja kultuuripoliitikat, keskendades tähelepanu modernistlike voolude läbilöögile.

50ndad ja 60ndad

Küsimusele, miks ta just sellise teema valis, vastas Andres Ehin, et ega nõukaaegsest kultuuripoliitikast ja kirjanduselust nii väga süstemaatilisi teadmisi kellelgi eriti pole ja veel vähem on neid, kellel elavaid muljeid.

«See on võrdlemisi laiahaardeline teema, kuhu mahub väga palju,» märkis Ehin. Esimestes loengutes tegi ta sissejuhatuse ka eelmisse kümnendisse, viiekümnendatesse.

«Kuigi ma mainisin terminit «nõukaaegne», arvan, et Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liitu pole kunagi olnud. Nõukogudel ei olnud ju riigis mingit tähtsust, valitses despootia, nii Stalini kui ka Breznevi ajal oli äärmiselt totalitaarne valitsussüsteem.»

Ehini arvates polnud ka sotsialismi olemas. Sotsialismi põhiloosung «Igaühele tema töö järgi, igaühele tema võimete kohaselt» ei leidnud rakendamist. «Paremini olid tasustatud ikkagi need, kes tegid mõttetut või ühiskonnale vaenulikku bürokraatlikku tööd. Võimete järgi ennast välja arendada ja teostada eriti ei saanud, eneseteostus oli raskendatud, vahel isegi võimatu.» Kes kõige kiuste end teostada püüdsid, langesid repressioonide alla.

«Kuid loovisiksuste tung eneseteostuse järele on ikkagi nii tugev, et mõned suutsid ka paksust kivist lõpuks läbi tungida. 50ndate põlvkonnal – Jaan Krossil, Ain Kaalepil, Ellen Niidul, Eno Raual, Lennart Meril jt oli eriti raske. Nad ei saanudki oma esimesi väärteoseid kohe avaldada.» Kuuekümnendate põlvkonnal oli Ehini arvates juba pisut kergem, aga see ei tähendanud, et see oleks väga kuldne ajastu olnud. «Kuldsed kuuekümnendad on ilmne liialdus. Kui 50ndad olid veel erepunased, siis 60ndate kohta võiks öelda, et näiteks Tallinn oli hallikasroosa ja Tartu roosakashall.»

Modernismist

Termin «modernism» on Ehini arvates ära risustatud. «Võib-olla oleks õigem rääkida avangardismist, sest terminisse «modernism» on kätketud sisu, mis traditsioonilisemas ajaloos oli lihtsalt uus aeg, Prantsuse revolutsiooniga alanud ajastu. Toimus vaba turumajanduse ja rahaliste suhete väljaarenemine, kus raha ja võim muutusid järjest anonüümsemaks.»

Modernistlikud voolud kunstis ja kirjanduses ei pruugi Ehini sõnul ühiskondlik-poliitilise modernismiga väga üheselt seotud olla. «Aina abstraktsematesse rahalistesse ja tootmissuhetesse, suurvabrikute ja suurkorporatsioonide maailma kaob inimene otsekui ära, aga modernistlikud voolud olid tihtilugu väga individualistlikud.»

Kui 60ndate põlvkond modernismiga tutvus, olid päevakorral mitmed modernismiga seotud teooriad, mis tänapäeval sootuks unustatud ja vajaksid Ehini arvates meeldetuletamist. Nii on tema loenguteemaks ka modernismiga seostuvad esteetilise ja loomingupsühholoogilise mõtte suunad (Giraudoux´ sfääride teooria, freudism ja jungiaanlus, eidetismi mõiste fenomenoloogide õpetuses, Huizinga «Homo Ludens», neotomistlik kunstikäsitlus, zen-budismi mõju Lääne ja Eesti modernismile jms).

Ehini arvates on suhteliselt vähe räägitud Eesti modernismi ja ida maailma suhetest.

«Lääne uudisteoseid tollal eriti raamatukogudes ei olnud, üksikud raamatud või koopiad, mis tuttavaid pidi ringlesid, olid saadud Moskva või Peterburi juutidelt või Soomest ja Poolast.»

Ida pool oli aga Ehini sõnul rohkem lahti, sest N Liit püüdis kolmanda maailmaga hästi läbi saada. Nii pääseski India ja Hiina filosoofiale ning kirjandusele kergemini ligi ja seda võis leida ka meie raamatukogudest. Nende aegade eripära on, et Eesti haritlastes tärkas huvi ida vastu ja see kestab.

«Olen ka ise veidi Ida kultuuriga tegelnud, kuid ma ei saa ennast ühelgi alal suureks asjatundjaks ega teadlaseks pidada. Olen pigem inimene, kes uudishimulik ja kes ikka ja jälle kuhugi oma nina pistab ning vahel ka kõrvetada on saanud.»

ANDRES EHIN

- **1964 lõpetas TÜ eesti filoloogia soome-ugri keelte eriala.**
- **1964–1965 saksa keele, kehalise kasvatuse ja ajaloo õpetaja sõlkuppide juures Jamali-Neenetsi rahvusringkonnas.**
- **1964–1965 ajakirja Küsimused ja Vastused toimetaja.**
- **1966–1969 ajalehe Sirp ja Vasar peatoimetaja asetäitja.**
- **1969–1972 ajakirja Kultuur ja Elu osakonnajuhataja**
- **1972–1974 ENE toimetaja.**
- **1974. aastast vabakutseline kirjanik.**
- **Ilmunud üle kümne luulekogu, kaks romaani, kolm näidendit, paarkümmend tõlketeost jm.**
- **Ülemaailmse Haiku Assotsiatsiooni ja Eesti Akadeemilise Orientaalseltsi auliige. Riiklik kultuuripreemia aastal 2001.**

Ülikool tunnustab

TÜ aumärgiga tunnustati Eesti Vabariigi aastapäeva puhul matemaatika-informaatikateaduskonna dekanaadi juhatajat **Merle Marandit**.

Baeri päev tulekul

28. veebruaril korraldavad maaülikooli teadusloo uurimise keskus ja Eesti looduseuurijate selts traditsioonilise Baeri päeva.

Karl Ernst von Baeri 215. sünniaastapäeva üritus algab kell 11 vastremonditud Baeri majas (Veski 4) teadusseminar «Kasu ja kahju piirimail: inimese ja muu looduse kooseksisteerimine». Ettekande peavad TÜ inimgeograafia vanemteadur Erki Tammiksaar («Karl Ernst von Baer – austus elu ees»), Toomas Kukk («Kasulikud ja kahjulikud liigid Eesti looduses»), Aivar Leito («Hane- ja kurekahjustused – kas vältimatu probleem?»), Merle Ööpik («Võõrliigid Eesti taimestikus: andmebaas ja selle analüüs»), Anne Luik («Umbrohi – kahju ja kasu»), Raivo Kalle («Talupojatarkus abiks looduskaitses») ja TÜ meditsiiniajaloo lektor Ken Kalling («Inimene – looduse ümberkujundaja»).

Kell 14.15 avatakse seminariteemaline ekspositsioon ja 14.30 K. E. von Baeri tegevust kajastav uuendatud näitus. Kell 15.15 pannakse lilli Baeri ausambale Toomemäel.

Karl Ernst von Baer

Haruldane vahakujude näitus

2. märtsist 9. aprillini on vanas anatoomikumis avatud anatoomiliste vahakujude näitus «Ahhaa! Panoptikon!».

See ebatavaline anatoomiliste vahakujude näitus loodi Dresdenis koostöös K. E. von Baeriga 19. sajandil, mil näitus ka mööda Euroopat reisis. Teise maailmasõja ajal peideti näitus sõja eest hoolikalt ära ja läks mitmekümneks aastaks kaotsi. Soomlased Wäinö Hamari ja Esa Karttunen leidsid selle 1981. aastal Kesk-Euroopast.

Nüüd on näitus taas ratastel ja esimest korda Eestis.

Peale vahakujude saab uudistada vana anatoomikumi kollektsioone ja AHHAA interaktiivseid eksponaate.

Näituse koostasid AHHAA teaduskeskus, OY Panoptikoni ja TÜ ajaloomuuseumi.

Lahtiolekuajad: T–P kl 10–19.

Tartu Ülikooli botaanikaaed teatab

Külastuskeskuses saab 5. märtsini vaadata Tartu kunstimaja graafikastuudio näitust.

Botaanikaaed on avatud iga päev kell 10–17.

Info: tel 737 6180, botaed@ut.ee.

… demokraatia e i o l e tugevama õigus: teda on seda «rohkem», mida rohkem asju ühiselt arutatakse ja mida rohkem k õ i g i l kodanikel on võimalust oma häält kuuldavaks teha. Sõnavabaduse piiramisega demokraatiat ei lisata…

Iivi Masso «Demokraatia – ebatäiuslikest parim», EE, Areen, 15. veebruaril 2007

Frater liviensis'ed Jakobi mäel

ksv! Tarvo Siilaberg
korp! Fraternitas Liviensise esimees,
usuteaduse magistrant

Teist semestrit lehvib Jakobi mäel violett-roheline-valge. Koju naasnud *liviensis*'tele on nende värvide tähendus rõõm, lootus ja rahu.

Oleme kui pikalt rännult kojujõudnu, kes pärast esmast rõõmutuhinat asub muutusi vaagima. On organisatsiooni pööripäev. Võrdlus koduga pole siinjuures liialdus – peale sõpruse ja lipukirja seob just konvent korporantlikku vennaskonda. See on koht, mis alati ootab kaasvendi ning kuulub võrdselt neile kõigile.

Korp! Fraternitas Liviensis on jaganud oma kodumaa ja *alma mater*'i saatust. 20. sajandi alul tekkis ülikooli juurde arvukalt tudengiorganisatsioone. Silmatorkav oli killunemine erialast või aadetest tingituna. Rohuteaduse tudengite esmakatsed Fraternitas Liviensist asutada luhtusid tsaaririigi tagurliku rahvuspoliitika tõttu. Idee püsis ning liberaalsemates oludes saadi 1917. a lõpul luba. Vormiline asutamine toimus järgmisel semestril, jaanuaris 1918.

Korporatiivne vaim on too seletamatu, mis seob erinäolised isiksused, loob sideme üle põlvkondade.

Mälestused heitlikest aegadest

Osavõtnu meenutab: «Punane terror valitses väikses kultuurilinnas Tartus. Meid müütati parunite poolt vene juutidele maa ja rahvusliste tunnetega... Tahtsime olla pidulikud ja rõõmsad, kuid silmis heiastus hirmu ja huulil küsimusi: kas aeg on kohane? mis saab homme? Kuid aktus sai peetud, osavõtjaid oli küllalt, õnnesoove palju. Kõnede, laulu ja «topsi» najal tõusis meeleolu, nii et unustati isegi punased jõugud, alalised arreteerimised ja mahalaskmised.»

Järgnes kodumaa kaitseks *in corpore* Vabadussõtta minek. Aktiivsem tegevus algas pärast sõda. Korraldati siseelu, osaleti üliõpilaskonna üritustel. Et oldi erialane ühendus, olid liikmeteks vaid rohuteaduse üliõpilased. Nagu aeg näitas, piiras see arengut. Pikkade arutluste tulemusel muudeti 1925 põhikirja ja liikmeks võisid saada kõik Eesti meesüliõpilased. Mitmekesistus liikmeskond, laienes tegevus.

1930ndatel sõlmiti sõprusleping Helsingi Ülikooli Kesk-Soome Osakonnaga ning Tallinna Tehnikaülikooli juurde tekkis *liviensis*'te konvent. Toonast meenutab vilistlane Arvo Mägi: «Linnas liikus mitmeid valearvamusi korp!de kohta. Me polnud sugugi vaid jõukatest perekondadest pärit. Mõnegi «ökonoomia» oli kitsas. Leidus jõukaid praalijaidki, aga need olid haruldased. Korporandid olid kenad ja lõbusad poisid, õppisid päris hoolega. Armastasid tegeleda nii «viisakat» kui ka «lihtsamat» laadi tüdrukutega. Said seltskondlikku lihvi. Olid pisut uhked oma organisatsioonile. Valekujutlus oli väljaspool ka korra ja «treenimise» kohta. See ei ulatunud kaugemale rebastundidest. Avalikkuses konvendi vanusele rajatud kombeid ei kasutatud. Vaieldi vahest tõsiselt, aeti ka naljajuttu, tõgati sõbralikult. Konvendi liikmed olid «sina» peal. Tekliga käimine nõudis viisakust ja seltskondlike kommete täitmist. Daamidele imponeeris väga, kui salk värvikandjaid tänaval tervitas – «lendasid» muidugi kõigi teklid.»

Omariikluse kaotusega 1940 kadusid ka endised organisatsioonid. Liviensis Harry Pärkma: «Uksed olid suletud «kroonu tabalukuga». Uste taga valitses tühjus. Algas ainulaadselt masendav ajajärk üliõpilaskonna elus.»

Uus sõda neelas kolmandiku *liviensis*'test, võrreldaval hulgal mehi pääses läände. Vendlussidemed püsisid – esimene aastapäev peeti juba 1946 Saksamaal. Peagi tekkisid koondised Põhja-Ameerikas ja Austraalias. Elujõulisuse märgina avaldati 1955 tänini ilmuv aastakiri Fraternitas.

Kuigi ametlik tegutsemine kodumaal oli keelatud, käidi siiski koos. Üks suuremaid kokkutulekuid oli 60. aastapäev 1978. aastal.

Olemus pärast taastamist Eestis

Aja vaimsusest kantuna vallutas üliõpilasorganisatsioonide taastamise idee 1988 Tartu. Taaselustus ka Fraternitas Liviensis. Esimest sõjajärgset volbrit 1989 meenutab taasasutajaliige Jaak Koppel: «Rongkäik liikus Vanemuise tänavalt (KGB-maja ees lauldi «Pereat tristitia») Ülikooli tänavat pidi Raekoja ette... Keegi tudengeid tervitama ei tulnud... Siiski peeti meie kõne. «Vivat et respublica» asemel kõlas ENSV asutuse ees «Lossis nimega Gradesko»... Suunduti peahoone ette. Ka rektor Kärner ei olnud vajalikuks pidanud tervitama tulla... Toome sünnitusmaja

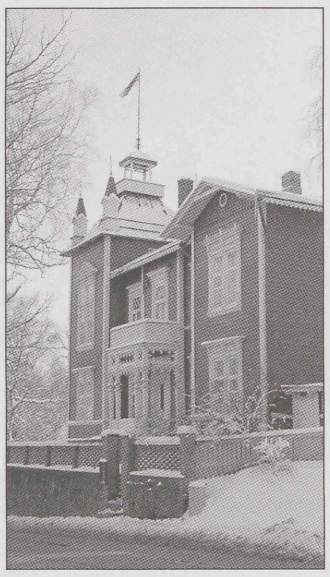

Kevadkommerss 2006. Korporatsioon Fraternitas Liviensise Tähtveres asuva maja Jakobi 52 tänavapoolne vaade. ERAKOGU

ees lauldi «Vivant omnes virgines», Tähetorni jalamil «Kaunistagem Eesti kojad». Rongkäik lõppes Baeril akadeemilise vedelikuga pea pesemisega...».

Kes on *frater liviensis*'ed tänapäeval? Kõrvalseisjaile võib esmavastuseks kangastuda õllearoom. Teklinoka alt kaejale tekitame erinevaid tundeid, loodetavasti positiivseid. Meie korp! on veidi iga kaasvenna nägu. Kord on sel lai naeratus, käes pilgeni õllekann ning suus lauluviis, kord juurdlevam ilme, peegeldades akadeemilise noorsoo otsivat indu.

Erinevad on ka põhjused, mis toovad violett-rohelinevalge alla – kellele on see ülikooliaja loomulik osa, kes tuli lihtsalt sõbraga külalisõhtule jne. Korporatiivne vaim on too seletamatu, mis seob erinäolised isiksused, loob sideme üle põlvkondade.

Nõnda siis pole korp! – vähemalt Fraternitas Liviensis – pelgalt koht, kus õllekannud *kneipe* laual kõmavad ning vali *cantus* lakke tõuseb. Oleme vennaskond sõna sügavamas mõttes ja ehedamas lihtsuses. Kuid sõnad on ju odavad – selleks, et mõista, kogegem!

Üliõpilasteater võistleb Belgias

26. veebruarist 4. märtsini osaleb Tartu Üliõpilasteater oma uuslavastusega «Sortsid» Belgias Liege's 24. rahvusvahelistel üliõpilasteatrite festivalil.

Üliõpilasteatri kunstilise juhi ja lavastaja Kalev Kudu sõnul on tegemist Euroopa ühe vanima ja väärikama festivaliga. «Festivali direktor Robert Germay on ka ülemaailmse üliõpilasteatrite liidu president, Liege'i ülikooli professor ja Belgia tuntud teatrilavastaja.»

Belgia ülikooli teatrite kõrval osalevad teatrid Hollandist, Saksamaalt, Prantsusmaalt, Venetsueelast, Burkina Fasost, Albaaniast, USAst, Valgevenest jm.

«Tartu Üliõpilasteater esindab Eestit festivalil esmakordselt. Üritusele sõidab peale lavastaja seitse TÜ tudengit,» märkis Kudu.

LÜKKA-projekti uuringute teavituskonverents

1. märtsil toimub raamatukogu konverentsikeskuses LÜKKA-projekti raames läbiviidud uuringute teavituskonverents.

Konverents tutvustab uuringute esialgseid tulemusi ning kaardistab Eesti kõrghariduse jaoks diskussioonide olulisemad järeldused.

LÜKKA raames on alates 2005. a sügisest läbi viidud 8 suuremahulist avalikke ülikoole hõlmavat uuringut, et saada erinevate teemade kohta tagasisidet üliõpilastelt, vilistlastelt, õpingute katkestanutelt, õppejõududelt jt töötajatelt, tööandjatelt, praktika koordinaatoritelt ning nõustajatelt. Samuti analüüsiti õppekavade dokumente ja uuriti uute õppekavade toimimist reaalelus.

Konverentsile on oodatud osalema kõigi eeltoodud osapoolte esindajad, kelle jaoks konverentsil käsitlemist leidvad teemad ja nende arendamine tulevikus huvi pakuvad. Registreerumine ja täiendav info: www.ut.ee/lykka.

Üliõpilased arutlevad Tartus ja Tallinnas naiste rolli üle poliitikas

Varje Sootak

28. veebruaril kell 16.15 algab Tartu Kirjanike majas arutlusõhtu «Kas naistel on poliitikas eriline roll?»

Eile toimus Tallinna Reaalkoolis diskussioon «Kellele ja miks on vaja sooliselt tasakaalustatud esindatust poliitikas?»

16. veebruaril oli Domus Dorpatensises arutelu naispoliitikute põlvkondadest. See oli esimene arutlusõhtu seeriast «Naised poliitikas?!»

Diskussioonis osalesid Maret Maripuu, Maimu Berg, Liisa Pakosta ja Valve Kirsipuu. Arutelu juhtis eetikakeskuse juhataja ja ENÜSi vilistlane prof Margit Sutrop.

Arutleti selle üle, miks on Eesti poliitikas palju vähem naisi kui mehi, missuguseid takistusi ja eelarvamusi peavad naised võitma, et poliitikas end teostada, kuidas on aja jooksul muutunud suhtumine naispoliitikutesse, mis on naiste roll poliitikas ja mis võiks suurendada naiste esindatust poliitikas.

Maret Maripuu (vasakult esimene), Maimu Berg, Liisa Pakosta ja Valve Kirsipuu. VARJE SOOTAK

Nii 28. veebruari arutluse kui ka kahe toimunud diskussiooni korraldajad on Eesti Naisüliõpilaste Selts ja eetikakeskus.

Arutelusõhtute seeria moodustab osa Avatud Eesti Fondi ja sotsiaalministeeriumi projektist «Rohkem naisi poliitikasse».

Märtsis ilmub sama projekti raames raamat «Eesti Vabariigi naisministrid. Koguteos naistest poliitikas tipus», mille on koostanud Eesti Naisüliõpilaste Selts ja Tartu Ülikooli eetikakeskus.

Märtsi teisel poolel analüüsitakse valimistulemusi sotsiaalteaduslikest vaatenurkadest.

Uued väliskülalisüliõpilased alustasid semestrit

Merli Tamtik
üliõpilasvahetuse nõustaja

Kevadsemestril on uusi vastuvõetud väliskülalisüliõpilasi 100, mis on peaaegu sama palju kui 2006. aastal (104).

Kokku on väliskülalisüliõpilasi sellel kevadel õppimas 164. Neist 49 terveks õppeaastaks ja 15 üliõpilast pikendas oma sügissemestriõpinguid ka kevadeks.

Enim üliõpilasi (kokku 65) on tulnud Eramuse programmi kaudu. Ülejäänud on siin ülikooli kahepoolsete lepingute alusel või väljaspool lepinguid. Eurokolledži siirdeuuringute programmi poolt taotletud stipendiumite alusel on Tartusse õppima jõudnud kuus uut tudengit.

Riikidest on enim väliskülalisüliõpilasi Venemaalt (16), Saksamaalt (14), Soomest (11), Poolast (10) ja Itaaliast (9). Esimest korda on Türgist neli üliõpilast.

Traditsiooniliselt algas semester välistudengitele korraldatud orientatsiooniprogrammiga, kus jagatakse praktilist infot õpingute, kohaliku üliõpilaselu ja kultuuri kohta.

Üliõpilaste jalgpalli meistrivõistlused

Eesti Akadeemiline Spordiliit korraldab 24. veebruaril Rakvere Spordihallis traditsioonilised saalijalgpalli üliõpilaste meistrivõistlused.

Turniirile on registreerunud 11 kõrgkooli 14 meeskonda.

Päeva esimene mäng algab kell 9.30, kohamängud algavad orienteeruvalt kell 16.30. Üliõpilaste talijalgpalli turniiri meistrivõistluste finaalturniir toimub 2. märtsil.

Kliinikum sai moodsa laserraviseadme

16. veebruaril kinkis ettevõtja Endel Siff TÜ Kliinikumile Eesti teadlaste välja töötatud uudse laserraviseadme Maria.

Seade aitab ravida senisest tõhusamalt mitmesuguseid nahahaigusi ja võimaldab vähendada nendega seotud vaevusi.

Laserraviseade Maria 308 on välja töötatud Eesti firma AS-i Genestho finantseerimisel koostöös laseri leiutaja, Nobeli preemia laureaadi, akad Aleksander Prohhoroviga Moskva Üldfüüsika Instituudist (IOFAN) ja Venemaa TA asepresidendi, akad Gennadi Ossipoviga.

AS Genestho juhatuse liikme Aarne Leisalu sõnul on TÜ Kliinikumile kingitud seade esimene Eesti tavameditsiinis kasutuselevõetav eksemplar.

«Eestis väljatöötatud raviseadmega on viidud läbi meditsiiniliste näidustuste määratlemine, saadud raviseadme kasutuselevõtuks vajalikud sertifikaadid ning saavutatud valmisolek seadme tavameditsiinis kasutuselevõtmiseks.»

ÕNNITLEME

Mari-Ann Palm 65

24. veebruaril tähistab sünnipäeva saksa filoloogia õppetooli staažikaim õppejõud, lektor Mari-Ann Palm, keda peaaegu kõik tema praegused kolleegid saavad nimetada oma õpetajaks.

Mari-Ann Palm on töötanud ülikoolis alates 1966. aastast, õpetades saksa keele grammatikat ja ortograafiat, stilistikat, keeleteooriat, väljendusõpetust ja saksa õiguskeelt. Sellesse aega mahub ka aspirantuur aastatel 1968–1971. Uurimus saksa keele analüütilistest verbaalühenditest jäi paraku toona ületamatuks osutunud bürokraatlike takistuste tõttu kandidaaditööna kaitsmata. Oma väitekirja kaasajastatud ja täiendatud versiooni «Polüseemia ja desemantiseerumine (tegusõna *geben* näitel)» kaitses ta 1999. a magistritööna.

Olles iseenda vastu äärmiselt nõudlik ja põhjalik uurija, kelle sulest on ilmunud arvukalt artikleid nii Eestis kui ka rahvusvahelistes kogumikes, on Mari-Ann Palm olnud usaldusväärseks nõuandjaks üliõpilastele nii pedagoogilise praktika kui ka lõputööde juhendajana. Tema juhendatud tööde hulgas väärivad erilist esiletõstmist ligi 20 tõlke- ja terminoloogiaalast magistriprojekti ning 2003. aastal magistritööna kaitstud võrdlev uurimus mari ja saksa keele verbide rektsioonist.

Mari-Ann Palm on tegutsenud ka haridusministeeriumi juures asuvas võõrkeelte ainekomisjonis ja kuulunud vabariiklike aineolümpiaadide komisjonidesse. Tema koostatud õppevahenditest on olulisimal kohal aastatel 1978–1988 ilmunud ülevaated saksa keele stilistilistest vahenditest.

Ajal, mil tormamine ja trügimine kipuvad saama elunormiks ja aupaistestesse tõustakse pahatihti pelgalt tänu välisele särale, tarvitsemata omada sügavaid teadmisi ühelgi alal, on Mari-Ann Palm oma imetlusväärselt laia silmaringi, kompromissitu põhjalikkuse ja korrektsusega ning samas oma sõbraliku ja tasakaaluka olekuga eeskujuks kõigile. Soovime oma õpetajale jätkuvalt tervist ja tarmu, õnne ja edu!

Kolleegid saksa filoloogia õppetoolist

ÕNNITLEME

Professor Martin Zobel 50

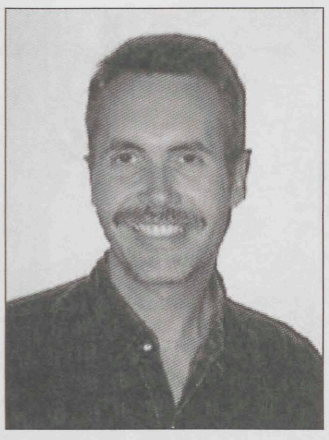

25. veebruaril tähistab oma esimest juubelit taimeökoloogia professor Martin Zobel, õpetlane ja teadusjuht, kelle teeneid kodumaise loodusteaduse ees on raske üle hinnata.

Tartu Ülikoolis on Martin Zobel veetnud kogu oma töise elu (kui mitte arvestada poolt aastat Kopenhageni Ülikooli külalisprofessorina). Suurema osa sellest botaanika ja ökoloogia instituudi juhatajana, olles võtnud teatepulga Eesti vanema generatsiooni botaanikaprofessorite legendaarselt meeskonnalt (Endel Lippmaa, August Vaga, Viktor Masing, Hans Trass) ja ise juba muutumas osaks sellest legendist. Kahtluseta on tema süstemaatiline ja innustunud töö olnud peamiseks mootoriks, mis on koduinstituudil jätkuvalt püsida botaanika ja ökoloogiateaduse eesliinil. Olles ise kindla koha sisse võtnud ühe protsendi maailma tsiteerituima ökoloogi seas, on Zobel sellesse juba «kaasanud» ka vähemalt ühe õpilase.

Tänu hämmastavale töövõimele ja enamikule kättesaamatuks jäävale järjekindlusele on ta suutnud produktiivse teadlase ja õppejõu ameti kõrvalt olla efektiivne ja mõjukas teadusadministraator. Nii Eesti Teadusfond kui Teaduse Kompetentsi Nõukogu (TKN) funktsioneerivad tänapäeval reeglite järgi, mida luues on Martin Zobeli sõnal olnud oluline kaal. Kolleegide usaldus on tõstnud teda juba teiseks ametiajaks TKNi esimeheks, s.o tervistkahjustavale ametipostile, mille olulisi funktsioone on olla piksevardaks ja maandada teadusraha jagamisel lahvatavaid pingeid.

Martin Zobel on kõige muu kõrval tõeliselt rahvusvaheline mees, osaledes ei-tea-mitmes ei-tea-mitmenda raamprogrammi rahvusvahelises projektis ja kinnistades Eesti kui teadusmaa reputatsiooni rahvusvahelises teadusühiskonnas. Teda teatakse ja tema tunneb paljusid, ja see on hädavajalik eeldus laiaulatuslikuks ning produktiivseks kooperatsiooniks, ilma milleta tänapäeval läbi ei saa.

Õnnitleme kolleegi ja jätkugu tal indu hoida kõrgel lippu, mille heiskasid Tartu Ülikooli legendaarsed botaanikud!

Kolleegid

KAITSMISED

27. veebruaril kaitsevad semiootika osakonnas Tiigi 78-311 magistritöid:

• kl 14.15 Kristi Raudmäe «Auhindamine kirjanduse institutsionaliseerija ja väärtuste loojana». Juhendaja dots Ülle Pärli. Oponent dots Anneli Mihkelev, PhD (Tallinna Ülikool, Underi ja Tuglase Kirjanduskeskuse teadur);

• kl 16.15 Alo Joosepson ««Oma» ja «võõra» modelleerimine: neli eesti mängufilmi». Juhendaja prof Peeter Torop. Oponent doktorant Silvi Salupere, semiootika assistent.

2. märtsil kl 10.15 kaitseb Evelin Lätt Jakobi 5-302 magistritööd «Erinevate antropomeetriliste, biomehaaniliste ja funktsionaalsete näitajate mõju noorujujate ujumistulemusele». Juhendajad dots Jaak Jürimäe, PhD ja Kaja Haljaste, MSc. Oponent Jaan Ereline, PhD.

2. märtsil kaitsevad psühholoogia osakonnas Tiigi 78-118 teadusmagistritöid:

• kl 13.15 Kristi Suits «Verbaalse ja visuaalse huumori mõistmine erisuguse kognitiivse profiiliga epilepsiahaigetel lastel» («Verbal and visual humour comprehension in children with different cognitive profiles of epilepsy»). Juhendajad prof Tiia Tulviste, PhD ja vanemteadur Anneli Kolk, med-knd, PhD. Oponent vanemteadur Ülla Linnamägi, med-dr;

• kl 14.15 Margus Ennok «Cognitive profile and its changes in children with neonatal and childhood stroke» («Kognitiivne profiil ja selle muutused lastel neonataalse ja lapseea insuldi korral»). Juhendaja vanemteadur Anneli Kolk, med-knd, PhD. Oponent prof Jüri Allik, PhD.

13. märtsil kl 14.15 kaitseb Ene Käärik J. Liivi 2-405 doktoritööd «Handling dropouts in repeated measurements using copulas» («Kordusmõõtmiste andmelünkade käsitlemine koopulate abil»). Juhendaja emeriitprof Ene-Margit Tiit. Oponendid prof Esa Läärä (Oulu Ülikool) ja dots Ebu Tamm (Tallinna Tehnikaülikool).

LOENGUD

Füsioteraapia ja terviseedenduse õppetool korraldab 1. märtsil kl 16.15 Biomeedikumis (Ravila 19-1006) tõenduspõhise füsioteraapia ja akadeemilise hariduse edendamiseks akadeemilise loengu teemal «Physiotherapy education and research – Sahlgrenska Academy at Göteborg Univerity as an example». Lektor: prof Margareta Kreuter. Loeng on inglise keeles. Lisainfo: füsioteraapia programmisekretär Kadri Noorvee, tel 737 5379, kadri.noorvee@ut.ee.Kursus riigiteooriate ajaloost

KURSUSED

Ajaloo osakonnas loetakse sel semestril valikkursust «Absolutism varauusajal: idee ja praktika» (FLAJ.07.196, 4 AP), lektoriks Cambridge'i Ülikooli ajaloodoktor Pärtel Piirimäe. Kursus annab ülevaate varauusaegsetest riigiteooriatest, mida vaadeldakse tegeliku valitsemispraktika kontekstis. Tähelepanu alla võetakse selliste kesksete mõistete, nagu «suveräänsus», «absolutism», «despotism» ja «türannia» kujunemislugu. Kursusele on oodatud kõik riigiteooria ja poliitikafilosoofia huvilised. Toimumisaeg ja -koht: nädalad 24–39, N 10.15–12, Lossi 3-425.

KÜLALISÕHTUD

Korp! Vironia ootab akadeemiliselt organiseerumata meesüliõpilasi oma külalisõhtule 2. märtsil kl 20 Lai 30. Riietus korrektne.

Korp! Fraternitas Liviensis ootab organiseerumata eesti soost meestudengeid külalisõhtule 8. märtsil kl 20 Jakobi 52. Riietus korrektne.

Korp! Indla ootab külla akadeemiliselt organiseerumata naistudengeid. Külalisõhtud toimuvad 28. veebruaril ja 5. märtsil kell 19 Tähtvere 4 II k.

TÜ RAAMATUPOOD SOOVITAB

Andrew Sanders
«The Short Oxford History of English Literature»
Third Edition
Oxford University Press
Hind 325 krooni

Kehtib 10%line
TÜ liikmeskonna soodustus

Info: tel 744 1102,
e-post bookshop@ut.ee
www.ut.ee/Raamatupood

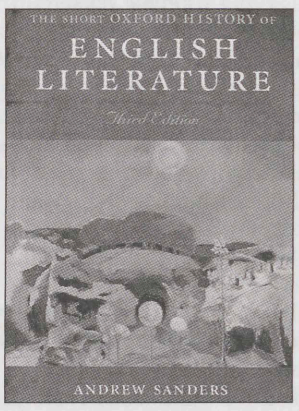

ÕNNITLEME

70

Faina Zäuram, koristaja – 27. veebruar

65

Mari-Ann Palm, saksa filoloogia lektor – 24. veebruar

60

Helbe Paabut, insener – 1. märts

55

Juta Pallav, raamatupidaja – 25. veebruar

50

Rita Hade, administraatorperenaine – 29. veebruar
Martin Zobel, taimeökoloogia professor – 25. veebruar

45

Gudrun Veldre, biotehnoloogia teadur – 28. veebruar

40

Alar Sõrmus, anestesioloogia ja intensiivravi assistent – 25. veebruar
Sebastian Vielhauer, röntgenspektroskoopia labori erakorraline vanemteadur – 1. märts

35

Anneli Heinala, merebioloogia osakonna laborant – 28. veebruar
Viljo Soo, biotehnoloogia õppetooli vanemlaborant – 27. veebruar
Gaabriel Tavits, töö- ja sotsiaalõiguse dotsent – 27. veebruar

30

Bernardo Alegre Margues, hispaania keele ja kirjanduse erakorraline assistent – 24. veebruar

ERM kogub mälestusi

Tiina Tael
ERMi kirjasaatjate võrgu juhendaja

Aasta pärast, 2008. aasta märtsis avatakse Eesti Rahva Muuseumis Tartu üliõpilaste looduskaitseringi 50. aastapäeva ja Jaan Eilarti 75. sünniaastapäeva näitus.

Palume Teie kaasabi näituse «Tartu üliõpilaste looduskaitsering – 50. Jaan Eilart – ringi juhendaja» ettevalmistamisel.

Oodatud on ringi vilistlaste ja praeguste liikmete ning kõigi ühel või teisel moel ringi tegevusega ja Jaan Eilartiga kokkupuutunute mälestused. Mälestusi aitab kirja panna küsimustik (www.ajaleht.ut.ee). Vastata võib kas valikuliselt küsimuste kaupa või vaba jutustusena. Mida põhjalikumalt ja emotsionaalsemalt oma ringiliikme aega suudate kirja panna, seda väärtuslikum see materjal on. Kui Teil on säilinud fotosid ja esemeid, siis palume nendest teada anda, ehk saame neid näitusel kasutada.

Töö on soovitav kirjutada arvutil ning saata see e-posti või CD-ga, kuid võib ka käsikirjana – sel juhul vormistage töö A4 formaadis paberile, jättes lehe siseserva 3 cm vabaks.

Ootame mälestusi 30. aprilliks aadressil: Eesti Rahva Muuseum, Veski 32, Tartu 51014 või tiina.tael@erm.ee.

TARTU ÜLIÕPILASTEATRIS

Tartu Üliõpilasteater mängib Lutsu teatrimajas oma uusimat lavastust «Sortsid».

See on uusversioon Vaino Vahingu ja Kalev Kudu instseneeringust Dostojevski romaani põhjal.

Etendused toimuvad 23. veebruaril ja 7., 8., 14. ja 16. märtsil kell 19. Piletid TÜ üliõpilasesindusest või tund enne algust kohapeal.

EESTI TEADUSE POPULARISEERIMISE AUHIND 2007

Haridus- ja teadusministeerium, Eesti TA ja SA Archimedes kuulutavad välja 2007. a Eesti teaduse populariseerimise auhinna konkursi.

Auhinna eesmärk on väärtustada teaduse populariseerimist, ergutada teaduse avalikkusele tutvustamist ning avaldada tunnustust sellesuunalise silmapaistva töö eest üksikisikutele ja kollektiividele.

Konkursi tähtaeg on **16. märts**.

Tulemused kuulutatakse välja aprilli teisel poolel.

Auhinnafond on 160 000 krooni. Esimese preemia pälvinud üksikisik(ud) või kollektiiv(id) esitatakse kandidaatidena Euroopa Liidu Descartes'i kommunikatsioonipreemia sobivasse kategooriasse.

Info: www.archimedes.ee,
Terje Tuisk: terje@archimedes.ee, 511 0356.

IN MEMORIAM

Professor Victor Terras

21. jaan 1921 – 17. dets 2006

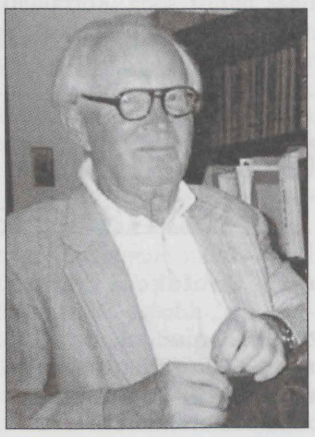

Hilinemisega sai teatavaks, et 17. detsembril suri USAs rahvusvaheliselt tuntud kirjandusteadlane, TÜ kunagine õppejõud prof Victor Terras.

Victor Terras lõpetas TÜs slaavi ja germaani filoloogia, indoeuroopa keeleteaduse ning ladina ja kreeka keele ülemastme 1941. Aasta hiljem sai ta *mag phil* kraadi ja töötas 1943–1944 ladina ja kreeka keele lektorina. Allakirjutanule on ta öelnud, et Tartu *alma mater*'is omandatud kõrgetasemeline haridus andis talle võimaluse Ameerikas kohe teaduslikku karjääri jätkata.

PhD kraadi kaitses Terras Chicago ülikoolis 1963 väitekirjaga Fjodor Dostojevskist. Ta töötas professorina Illinois', Wisconisini ja Browni ülikoolis. Ta on olnud AATSEEL-i (American Association of Teachers of Slavic Languages and Literatures) president ja International Dosotoevsky Society asepresident.

2001 andis president Lennart Meri talle Valgetähe V klassi ordeni.

Victor Terras on avaldanud inglise, saksa, vene ja serbohorvaadi keeles ligi 20 raamatut ja mitusada teadusartiklit, koostanud omalaadsete seas kõige põhjalikuma vene kirjanduse käsiraamatu «A Handbook of Russian Literature» ja ülikoolides üle maailma standardõpikuna kasutatava «A History of Russian Literature». Mõlemas on tähelepanu pööratud ka Eestis tegutsenud vene kirjanikele. Eesti keeles kirjutas ta lühimonograafia Aleksis Rannitist.

Victor Terras soovitas oma arvukatele üliõpilastele ja doktorantidele: kirjutage taktitundega ja ärge solvake inimesi ega nende mälestust! Terras kuulub kaheldamatult maailma eesti soost tippteadlaste hulka läbi aegade.

Luuletaja ja literaat Uno Schultz Uppsalast

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000
Trükk: Greif OÜ

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Meelis Burget
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetaja Mai Kukumägi
Keeletoimetaja Marika Kullamaa

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
http://www.ajaleht.ut.ee
Postiaadress: Ülikooli 18, Tartu 50090

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

2. märts 2007

NR 9 (2291)

www.ajaleht.ut.ee

Tartu Ülikooli Raamatukogu

Riigikogusse kandideerivad TÜ liikmed

4. märtsil toimuvatel valimistel kandideerivad riigikokku mitmed Tartu Ülikooli inimesed.

Prof Jaak Aaviksoo on Põhja-Tallinna ja Kristiine linnaosas Isamaa ja Res Publica Liidu nimekirja esimene kandidaat. Prof Ene Ergma on sama liidu nimekirja esimene kandidaat Jõgeva- ja Tartumaal. Prof Peeter Tulviste, dots Jüri Kõre ja prof Toivo Maimets kandideerivad sama liidu nimekirjas Tartus (vastavalt nr 2, 6 ja 9).

Prof Hele Everaus kandideerib Eesti Reformierakonna Tartu nimekirjas kaheksandana.

Prof Aadu Must on Tartu linnas Eesti Keskerakonna nimekirja esinumber ja prof Olev Raju kümnes.

Dots Ain Raal ja Ruth Tammeorg TÜ eurodokumentatsiooni keskusest on uue erakonna Eestimaa Rohelised kandidaadid Tartus vastavalt nr 2 ja nr 6.

Üliõpilane Laura Paide kandideerib Tartus Sotsiaaldemokraatlikus Erakonnas kuuendana, administraator Rita Hade kaheksandana. Prof Janno Reiljan on Eestimaa Rahvaliidu liikmena Võru-, Valga- ja Põlvamaa valimisringkonnas teine.

Valimisnimekirjas on teisigi TÜ kollektiivi liikmeid.

4. märtsil saab hääletada kell 9–20.

Uue rektori valimine toimub 31. mail

Varje Sootak

TÜ nõukogu kinnitas 23. veebruaril rektori valimise reglemendi, ajakava ja moodustas valimiskomisjoni.

Valimised kuulutatakse välja hiljemalt 7. märtsil. Kandidaate saab esitada 10. maini. Rektori ametikohale võib kandideerida isik, kes on või on olnud valitud professori ametikohale. Valimiskogu nimekiri kinnitatakse hiljemalt 30. aprilliks.

Valimised toimuvad neljapäeval, 31. mail. Uus rektor peaks ametisse asuma 1. juulist ning päev hiljem on plaanitud rektori inauguratsioon.

Rektori valimiskomisjoni esimees on nagu eelmiselgi korral vandeadvokaat ning TÜ kuratooriumi esimees Jüri Raidla. Samad on ka komisjoni liikmed kardioloogia professor Jaan Eha, võrdleva poliitika professor Vello Pettai ning botaanika professor Meelis Pärtel. Uus liige on filosoofiateaduskonna üliõpilane Peep Käiss.

Tule kandideeri üliõpilasesindusse!

Tudengite poolt valitava kõrgeima otsustus- ja esinduskoguna seisab TÜÜE selle eest, et tudengi hääl kostaks ülikooli otsustuskogudes ning oleks esindatud EÜLis.

TÜÜE kannab hoolt, et ülikool arvestaks oma tudengi arvamusega.

Kandideeri TÜÜEsse ja esinda 18 500 TÜ tudengit!

Kandideerimiseks on vaja: oma käega allkirjastatud avaldust ja portreefotot, vabas vormis elulookirjeldust ja motivatsioonikirja.

Kõik dokumendid võiksid soovitavalt olla maksimaalselt ühe A4 pikkused.

Avaldusi võetakse vastu 5.–16. märtsini kell 9–16.30 esinduses (Ülikooli 18 b).

Kandideerimisavaldus: www.tyye.ee/188021, samuti esinduses paberil.

Teiste struktuuriüksuste ja õigusteaduskonna Tallinna üliõpilased võivad allkirjastatud dokumendid esitada ka paberil postiga. Postiga saadetud dokumentide postitempli kuupäev saab olla kandideerimisaja viimane päev, 16. märts.

Tartu Ülikooli Üliõpilasesindus on üliõpilase parim sõber.

Gaudeamus on Tartu aasta kultuurisündmus

28. veebruaril selgusid Tartu linna kultuuri aastanimetuste laureaadid.

Aasta kultuurisündmuseks tunnistati XV üliõpilaste laulu- ja tantsupidu Gaudeamus. Gaudeamus sai ka publikupreemia.

Harrastusliku koosluse kategoorias võitis tartu Üliõpilasteater.

UT arhiiv

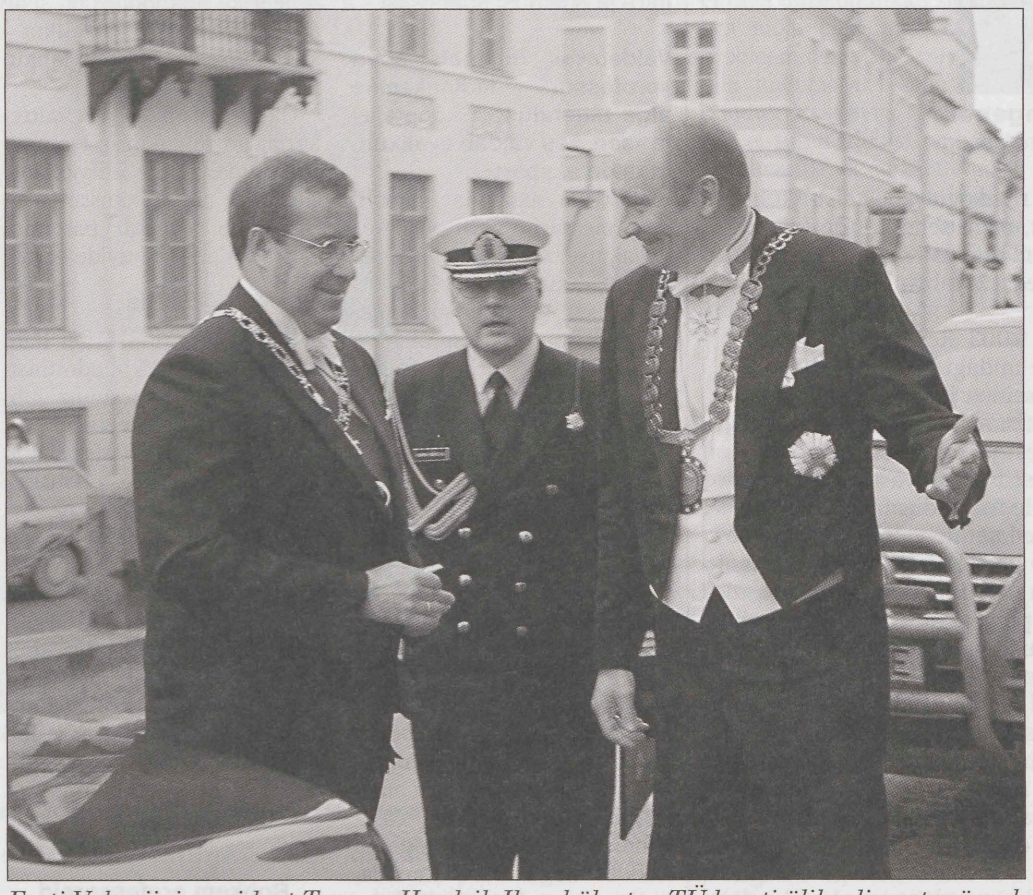

Eesti Vabariigi president Toomas Hendrik Ilves külastas TÜd eesti ülikooli aastapäeval, 1. detsembril (paremal tollane rektor prof Jaak Aaviksoo). Ilves on korduvalt viibinud ülikoolis – ta on saatnud välisministrina ülikooli külalisi, pidanud aulaloengu jne.

ANDRES TENNUS

President ja Tartu

President Toomas Hendrik Ilves, kelle Eesti Vabariigi 89. aastapäeva vastuvõtt toimus 24. veebruaril Tartus Vanemuise teatris, mainis oma kõnes korduvalt Tartut ja ülikooli.

«Oleme kogunenud tähistama Eesti Vabariigi 89. sünnipäeva Tartusse, kus tänavu pühitseme ka Tartu Ülikooli 375. aastapäeva. Eesti kui riik käib käsikäes vaimlise ärkamisega; ülikooli olemasolu ja vabariigi sündi ei saa käsitella eraldi. Esimene oli eelduseks teise sünnile. Ilma eesti haritlaskonnata oleks idee iseseisvast, demokraatlikust rahvusriigist jäänud nimetuks tungiks,» alustas oma ettekannet Toomas Hendrik Ilves.

Ta märkis, et Eesti oligi kaua aega vaid idee. «Idee, mis sündis selles linnas haritlaste, kirjanike ja üliõpilaste seas. Idee hakkas idanema organisatsioonides ja ühingutes, koori-, raamatukogu-, orkestri-, põllumeeste- ja karskusseltsides. Õpetatud Eesti Selts asutati siin Tartus 1838. aastal ning tema tegevusest sündis meie rahvuseepos. Aleksandrikooli liikumine sai hoo sisse, kui Tartu Ülikooli üliõpilane Jakob Hurt hakkas selle eestvedajaks, nagu ta oli eestvedajaks hiljem Eesti Kirjameeste Seltsile.»

Peale selle, et siin toimus esimene üldlaulupidu ja sündis Eesti teater, sündis presidendi sõnul Tartus ka meie sinimustvalge lipp. «Alguses Eesti Üliõpilaste Seltsi lipuna, mille esimese kanga õmblesid Miina Härma, Emilie Beerman ja Paula Hermann.»

Tänapäeva ülikoolidest kõneldes märkis president, et meie kõrgkoolid valmistavad massiliselt ette spetsialiste aladel, mille mõttekus on vahel raskesti hoomatav. «Täna ei mõjuta riigi edukust enam looduslike ressursside olemasolu või nende puudumine, odav või kallis tööjõud. Eesti riigi edu määrab reaalteaduste haridusega inimeste ja inseneride osakaal ühiskonnas.»

Toomas Hendrik Ilvese sõnul ei saa inimestest avastajaid, leiutajaid, teadlasi ega uurijaid, kui nad ei puutu kokku matemaatika, füüsika, keemia või bioloogiaga. «Meie ühiskond ei ole nii suur ega rikas, et saaksime pakkuda oma noortele mugavaid valikuid ja kergema vastupanu teed. Et kui matemaatika või loodusteadus käib üle jõu, siis müüme talle kõrghariduse erialal, mis keerulisematel aegadel jätab noore inimese töö ja leivata.»

President ütles oma kõnes, et ühiskond, mis näeb kõrgkoolidiplomis väärtust iseeneses, mis keskendub müügikunstile ja ärijuhtimisele, ei jõua tema meelest kaugele. «Eestit viivad konkurentsitihedas maailmamajanduses edasi need, kes suudavad luua uusi ravimeid, kirjutada arvutiprogramme, panustada uute energiakandjate väljatöötamisse. Meie edu peitub selles, et meil oleks palju teadlasi. Et meil oleks inimesi, kellel on tehniline haridus; et meil väärtustataks kutseoskusi, professionaalsust ja leidlikkust.»

«See on väljakutse, millega tegelemisest me ei pääse. Ja osa sellest tuleb vastu võtta Tartul, Eesti juhtival ülikooli- ja teaduslinnal, mis juba mõni aasta on koduks ka meie haridus- ja teadusministeeriumile,» kõneles president Ilves.

UT KÜSIB

Mida arvate presidendi vastuvõtust ja kõnest?

Maarja Vaske
korp! Indla esinaine, eripedagoogika 3. a üliõpilane

See, et vastuvõtt toimus Tartus, oli minu meelest igati positiivne.

Kuna aga Vanemuise teatrisaal pole kummist ning kõik külalised sinna ei mahtunud, istus osa külalisi õdusas fuajees, kus olid üles seatud laudkonnad ja telerid. Vaatasime presidendi kõnet ja kontserti teleekraanidelt. Kodus vaatamisest see suurt ei erinenud – kui, siis see, et ootusärevus oli suur ning pakuti maitsvaid suupisteid ja veini.

Kohal oli palju tuttavaid nägusid ning pidevalt oli tunne, et peaks neid viisakusest teretama. Varasemast enam oli peole kutsutud ka tudengeid (eelkõige akadeemilistest organisatsioonidest), mis muutis peo elavamaks ja nooruslikumaks.

Presidendi kõne oli huvitav ja mõtlemapanev. Natuke häiris kõne pikkus ning mõningad komistused, mis raskendasid selle jälgimist. Ilves rõhutas Eesti ja Tartu jaoks olulisi teemasid ning leian, et üldiselt oli kõne väga hea. Loodan, et president Ilves jätkab oma valitud suunda.

Ainus, mis hetkeks pidutuju viis, oli see, et minu nimi öeldi heeroldi poolt valesti (Maarja asemel nimetati mind Maarikaks), kuid eksimine on inimlik. Nüüd on, mida meenutada ja mille üle tagantjärele naerda. Oli meeldejääv ning positiivne õhtu. Ehk ei jää seekordne käik mulle viimaseks.

TÄNA

Professorite staatusest ja arvust
LK 2

Prof Eiki Bergi ettekanne EV aastapäeval
LK 3

Emeriitprof Rein Taagepera valimistest
LK 2

5. märtsil 10 aastat tagasi toimusid TÜ auliikmete – Saksamaa endise välisministri Hans-Dietrich Genscheri ja Taani endise välisministri Uffe Ellemann-Jenseni austamistseremoonia ja aulaloeng.

UUDISED

Juri Lotmani rahvusvaheline seminar

Homme lõpeb 28. märtsil alanud rahvusvaheline seminar, mis on pühendatud prof Juri Lotmani 85. ja tema abikaasa prof Zara Mintsi 80. sünniaastapäevale ning vene kirjanduse õppetooli 60. aastapäevale.

Kanada, Venemaa, Läti, Rootsi, Saksamaa ja Eesti filoloogid, semiootikud ning kultuuriloolased peavad Lotmani teaduspärandist kokku 35 ettekannet. Esitleti ka õppetooli uuemaid väljaandeid.

Seminari esimesel päeval anti kätte Juri Lotmani stipendiumid.

Lotmani seminariks telliti Eesti Postilt eriümbrik ja eritempel.

Raamatukogus avati Lotmani, Mintsi ja vene kirjanduse õppetooli aastapäevade näitus ning Peterburi ülikooli Djagilevi keskuse näitus «Maalikunsti semantika».

Seminari kava: www.ut.ee/5101 (28. veebruar, Lotmani seminar).

Nurgakivi kliinikumi uuele hoonele

Eile pandi nurgakivi TÜ Kliinikumi uuele hoonele L. Puusepa 8.

Uus maja valmib 2008. aasta oktoobris.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas käisid akadeemiliste organisatsioonide külalisõhtutel?

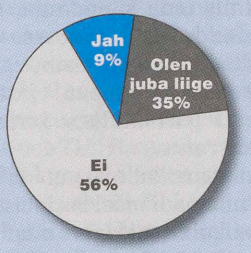

Vastajaid: 161
Uus küsimus:
Kas lähed valima?
Vasta: www.ajaleht.ut.ee

Eesti teadlaste tööle üritatakse /…/ kohaldada mõõdupuud, mille eest näiteks keeleteaduse rahvusvaheline akrediteerimiskomisjon /…/ hoiatas: siin peetakse tähtsaks ennekõike rahvusvahelise väljundiga teadust, aga see on humanitaarias väga kitsas ja arutu lähenemine.

Krista Kerge «Täisväärtuslik eestikeelne elu ja kuidas seda lõpetada», Sirp, 23. veebruar 2007

Kes võidab ja kuidas valida

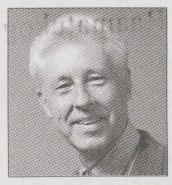

Rein Taagepera
emeriitprofessor

Siin on mu hinnang riigikogu koosseisu kohta pärast valimisi märtsis, nagu selle 20. detsembril enda tarbeks kirja panin: reformierakond 32, keskerakond 24, IRL 15, rohelised 12, rahvaliit 10, sotsiaaldemokraadid 8.

Umbes pooled neist, kes 2003 Res Publicale hääle andsid, leiavad, et neil pole midagi kaotada järjekordselt uut erakonda toetades, selmet jääda koju või toetada tõestatult pettumust valmistavat erakonda. Olles sellega paigutanud 12% häältest ja kohtadest rohelistele, jääb üle vaid kohandada teised arvud vastavalt, silmas pidades üldist nihet paremale majandusmulli valguses, mis arvatavasti ei jõua lõhkeda enne valimisi.

Äsjaste arvamusküsitluste alusel võiks nüüd rohelistele rohkemgi pakkuda, aga ma ei hakka oma hinnangut muutma, sest esitatud põhjendus püsib. Kas teeb aga üldse vahet, kes kui palju kohti saab? On ju kõik vanad erakonnad tõestanud, et oskavad sulitempe teha, ja hiljuti loodud erakonnad, et jõuavad kähku järele. On siiski erinevusi ulatuses ja laadis – ja mõistlikke asju on kah ikka tehtud. Põhiline küsimus on, kas oled praeguse valitsusega rahul. Kui jah, siis on mõtet valida praegu valitsusse kuuluvat erakonda. Kui ei, siis on mõtet valida mõnda teist – eriti sellist, mis kaua aega pole kuulunud valitsusse – või mitte kunagi. Mingit vahet see su elus ikkagi teeb, kas valitsus vahetub või jätkab sama seltskond.

Kui palju see aga ikka sinust oleneb? Majanduslikult mõtlevad politoloogid on ammu välja arvutanud, et valima ei tasu minna. Nii väike kui see vaev ka on, tõenäosus, et sinu hääl tulemust natukegi kallutab, on kaduvväike. Oleneb siiski osaluse määrast. Kui enamik valijaist majanduspolitolooge usub ja koju jääb, nii et ainult sada inimest valima tuleb, siis teeb iga hääl tohutut vahet. Kuidas on aga siis, kui osalus on 50% kandis, nagu Eestis on olnud?

Kui minusugused koju jäävad, võidavad teistsugused.

Kui 80% osaleb, on erakondade peasihiks inimesi enda poole kallutada. Kui aga on ette näha kõigest 50% osalust, muutub kampaania iseloom. Pole enam nii tähtis inimesi ümber veenda enda poole. Hoopis tähtsam on saada neid valimiskasti juurde, kes niikuinii juba antud erakonna poole kalduvad.

Isiklikumalt võttes: kui minusugused koju jäävad, võidavad teistsugused. Ainus minusugune, keda otseselt mõjutada saan, vaatab peeglist vastu. Ja siis tuleb tunne, et kui mina siiski otsustan valima minna, otsustavad nii ka teised minusugused – sest muidu nad ju poleks minusugused. See kõlab müstiliselt ja ma ei oska seda veel matemaatilisse mudelisse panna.

Mina igatahes nurisesin esiteks, et palju vahet ei tee, kes võidab. Siis vaatasin, et natuke ikka teeb, ja võtsin ette välismaalt valimise sammud, mis on märksa tülikamad kui Tartus kohale kõndida. Lülitasin kõigepealt välja need erakonnad, keda edaspidi vähem tahaks näha, ja lõpuks viskasin enam-vähem kulli-kirja kahe kõige vastuvõetavama vahel.

ARVAMUS

Kõik poliitikud on...!

Kadri Bank

Marko Pomerants kirjutab 23. veebruari Äripäevas, kuidas tal ei lubatud alkoholipoest kastiga õlut väljas ootavasse autosse viia.

Poejuhataja kartis, et mees paneb kasti pihta. Pärast seda, kui müüja oli valmis teda käendama, said pudelid siiski autosse veetud. «Pärast mõtlesin, et kas me seal Toompeal jätame tõesti päti mulje,» kirjutab Pomerants.

«Loomulikult jätate!» Lihtne on niimoodi mõelda. Ja lisada, et niikuinii midagi ei muutu.

Inimesed loovad endale ettekujutuse poliitikast enamasti meedia vahendusel.

Meedia pöörab tähelepanu eelkõige valupunktidele, tegemata jätmistele jms. Seda ta peabki tegema. Aga see ei tähenda, et midagi head seal Toompeal ei sünni. Eks muidugi ole paljud otsused ambivalentsed. Poliitika ongi huvigruppide võitlus.

Kui inimene on siiski veendunud poliitikute ühesuguses variserlikus näos, siis minna valima lihtsalt valimise pärast tõesti ei tasu.

Kodaniku kohus on ju oma meelsust näidata ja madal valimisaktiivsus on poliitikute tähelepanu nõudev märk. Aga see peab tulenema süvenenud kaalutlemisest, mitte lahmivast arvamusest, et «nad kõik on ju sellised».

Mina seda ei usu ega pea end seepärast veel naiivseks.

Valima lähen kindlasti.

Professorite staatus ja arv

Mare Ainsaar
TAO juhataja

Eva Liivak
info- ja analüüsi spetsialist

Väidetavalt tuleneb sõna «professor» ladinakeelne alge tähendusest «õpetaja» ja «see, kes väidab avalikult, et ta on ekspert».

Võrrelda maailma ülikoolide professorite arvu on paras väljakutse, sest suur arv erinevaid alamnimetusi ja võimalusi nimetuses (auprofessor, emeriitprofessor, külalisprofessor, õppeprofessor, uurijaprofessor, liitunud professor, erakorraline professor, *collegiate professor, adjunct professor, professor by courtesy,* õppetooli järgi professor jne) ning veelgi suurem variatiivsus nendele ametikohtadele valimisel-määramisel teevad objektiivse võrdluse raskeks. Segadust lisavad ingliskeelses maailmas kasutusel olevad häälduselt sarnased ametid: *assistant* (lektor), *associate professor* (dotsent). Eamikus riikides toob professori amet kaasa juhi kohustused (osakond, õppetool). Mõnedes riikides nagu USA, Kanada, India on professori tiitel ka lihtsalt viisakas akadeemiliste inimeste kõnetamise vorm. Kuigi professorid on eelkõige ülikoolide õppejõud, võivad Serbias ja Itaalias professori tiitlit kasutada ka keskkooli õpetajad.

Professoriks saamine

Peamiselt oodatakse ülikooli professorilt võimekust neljas valdkonnas: teadus, õpetamine, ühiskondlik aktiivsus ja järelkasvu kindlustamine. Professorite igapäevatöö osa on ka administratiivne tegevus. Kuigi professorite tegevus kõigis eelpool nimetatud valdkondades on ootuspärane, valitakse professoreid kvaliteedi kindlustamiseks siiski eelkõige teadussaavutuste järgi. See on reegliks kõigis Euroopa ja Ameerika teadusorientatsiooniga ülikoolides.

Kuidas professoriks saadakse? Ka Tartu Ülikoolis on juba pikemat aega olnud arutluse all *tenure* ehk karjääripõhine süsteem. Osaliselt on rakendatud ka juba selle üksikuid komponente. *Tenure*'i süsteem on iseloomulik eelkõige Põhja-Ameerika ülikoolidele, aga ka mõnedele Euroopa ülikoolidele. Tänapäeva maailmas on paljud ülikoolid kehtestamas ka segareegleid. Peamine suur erinevus professoriks saamisel karjääripõhise ja mittekarjääripõhise mudeli vahel on algus ning vahepealse kvaliteedi kontroll. Nimelt on *tenure*'i süsteemi puhul professoriks saamiseks vaja esialgu saada lektoriks (*assistant professor*). Juhul kui selles ametis ollakse edukas, on võimalus saada dotsendiks (*associate professor*) ja siis juba professoriks.

Mudeli tugevuseks peetakse asjaolu, et see kindlustab akadeemilise vabaduse ning turvalisuse ka poliitikas ja tundlikes ühiskondlikes teemades kaasa rääkides ilma kartuseta kaotada oma töökoht. Samas puudub võimalus asendada «laisemaid», vähe efektiivseid inimesi paremate ning vähenevad ka noorte võimalused. Sisuliselt on mitmel puhul otsustavaks seitsmeaastane katseperiood, mille lõpus langetatakse otsus *tenure*'i kohta (otsus võib olla seotud ainult aja või ka kvaliteedinõuetega). Osades Ameerika ülikoolides on selle aja lõpuks vaid kaks valikut – kas *tenure* või igavene lahkumine sellest ülikoolist.

Üldiselt usutakse, et mittekarjääri (tähtajalise lepinguga) mudel tagab ülikoolidele suurema paindlikkusse, avatuse ning suudab paremini seista tudengite huvide eest.

Eestis

Eestis on professoritel täita eelkõige teadusliku, administratiivse ning õppesuuna juhi roll. Professori nimetus ise on auväärne. Veebruarist 2006 on TÜ nõukogu otsusega kaotatud õppetoolid ehk siis professorite arv ei ole enam seotud otseselt õppetoolide arvuga. Selle aasta jaanuaris töötas TÜs kokku 138 korralist ja 28 erakorralist professorit. Viimastel kuudel on valdkondlikes komisjonides toimunud aktiivsed arutelud professori statuudi ja valimiste korra üle. Alljärgnevad arvud võivad olla orientiiriks vastavate otsuste tegemisel.

Rohkem professoreid

Võrreldes Tartu Ülikoolile mõne mingis osas sarnaste ülikoolidega (joonis 1), on professoreid akadeemilise töötaja kohta siiski vähe, keskmiselt alla 10%. TÜ näitajad on siin võrdsed Tallinna Ülikooliga. Ülikooli sees on erinevates üksustes olukord siiski erinev (joonis 2). Nii on ülikooli keskmisest enam professoreid usu, matemaatika-informaatika-, õigus- ja majandusteaduskonnas. Suhteliselt vähe on seevastu füüsikutel-keemikutel ja filoloogidel.

Professorite oluline töö on teadusliku järelkasvu tagamine ja doktorantide juhendamine. Kuna doktorantide edukus ja arv on ka Eesti riigi jaoks olulised kriteeriumid, huvitas meid doktorantide arv professori kohta ülikoolides (joonis 3). Selgus, et olles väikseima professorite suhtarvuga, on Tartu Ülikool samas suurima doktorantide arvuga professori kohta. Siit ka järeldus, et täitmaks strateegilisi ülesandeid oleks Tartu ülikooli arengu jaoks oluline suurendada professorite arvu. Seejuures on kahtlemata oluline mitte langetada kvaliteeti.

Professorite kvaliteedi mõõtmise teeb keeruliseks asjaolu, et praegu on eri teadusvaldkondades professorite teaduslik tulemuslikkus erinev. Tabelis on ära toodud rahvusvaheliselt tunnustatud kohtades publitseerimine. Esialgu sai sisse joonistatud ka lahter monograafiatele, mille on välja andnud rahvusvahelised kirjastused, kuid kuna selliseid teoseid on TÜ professorid aastail 2002–2006 välja andnud ainult kolm (matemaatika-informaatika-, sotsiaal- ja filosoofiateaduskond), tuli paratamatult teaduskondade keskmiseks peaaegu null.

Kõige erinevamad on kahtlemata humanitaarteadused, kus rahvusvahelistes väljaannetes avaldati professori kohta viie aasta jooksul keskmiselt neli publikatsiooni. Sotsiaalteaduste professorid avaldavad vähem ISI-ajakirjades kui loodusteadlased, kuid seevastu enam muudes rahvusvahelistes ajakirjades ning raamatutes.

Seega kokkuvõtteks vajab Tartu Ülikool suuremat professorite kogukonda. Eriti võiksid professorite arvu suurendamise peale mõelda füüsikud-keemikud ja haridusteaduskond. Mõnes valdkonnas võib olla aktuaalne professorite leidmine väljastpoolt Tartut. Läbimõtlemist vajavad professoritele esitatavad nõuded ning nendele nõuetele vastavate professorite motiveerimine töötada Tartu Ülikoolis.

Kasutatud allikad: Wikipedia, USA töötururameti koduleht.

Joonis 1. Professoreid kõigist akadeemilistest töötajatest, 2005

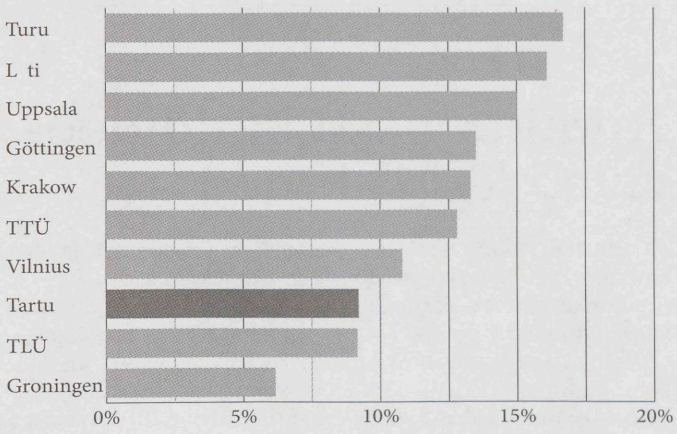

Joonis 2. Professorite % akadeemilistest töötajatest 31. detsembrist 2006

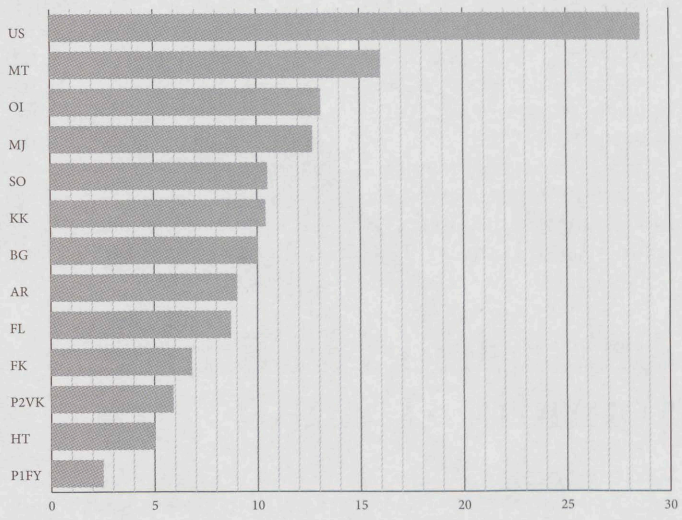

Joonis 3. Doktorante professori kohta, 2005

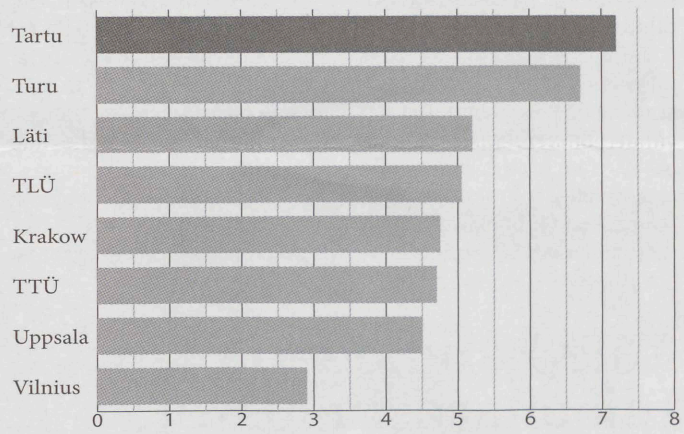

Tabel 1. TÜ korraliste professorite publikatsioonid 2002–2006. ETISe andmetel, ETISE klassifikatsiooni alusel: 1.1. artiklid, mis on kajastatud ISI Web of Science'i andmebaasis; 1.2. artiklid teistes rahvusvahelistes teadusajakirjades, millel on registreeritud kood, rahvusvaheline toimetus, eelretsenseerimine, rahvusvaheline levik ja avatus kaastöödele; 3.1. artiklid/peatükid loetletud kirjastuste välja antud kogumikes (kaasa arvatud ISI Web of Proceedingsi poolt refereeritud kogumikud.

	1.1	1.2	3.1	Kokku
FK	18,6	2,4	0,5	21,5
FI	15,5	3,0	1,5	20,0
KK	13,8	8,0	3,2	25,0
BG	12,1	1,8	2,1	15,9
AR	10,3	2,1	0,9	13,3
SO	8,1	4,1	2,2	14,4
MT	4,4	2,8	1,2	8,3
HT	2,0	2,3	2,0	6,3
OI	1,8	3,6	1,4	6,8
FL	1,0	2,7	0,8	4,5
US	0,5	4,3	0,7	5,5
MJ	0,4	5,5	6,4	12,3
VK	0,0	0,0	0,0	0,0
realia et naturalia	11,6	2,2	1,4	15,3
medicina	10,9	2,9	1,2	15,0
socialia	3,7	4,2	3,1	11,0
humaniora	0,7	2,6	0,7	4,0
keskmine kokku	7,3	2,9	1,5	11,7

Iseseisvus riigis, ühiskonnas ja meis enestes

Eiki Berg
rahvusvaheliste suhete professor

Ise seisma on tegusõna, mis erinevate omadustega tugevalt laetud. See väljendab püsivust, otsustavust ja meelekindlust.

Inimesed on iseseisvad, kui nad on oma otsustes ja tegudes vabad. Kõndimine tuleb aastaselt; elukutse, elukoha ja elukaaslase valikud 20 aastat hiljem. 80-aastaselt on aga individuaalne iseseisvus suures osas minetatud. Me vajame tuge kaaslastelt, ühiskonnalt, riigilt. Ühiskonnad muutuvad iseseisvateks, kui on piisavalt sidusainet ja võimalusi taastootmiseks. Iseseisvus kasvab, kui olevikuline ühisosa on suurem ajaloolis-kultuurilistest erisustest. Riiklik iseseisvus seevastu saabub siis, kui riikluse idee omandab materiaalse väljundi ning saab tunnustatud ka teiste poolt.

Professor Eiki Berg soovis Eesti Vabariigi 89. aastapäeva aktuse kõnes riigile mõõtmatul hulgal usku, lootust ja armastust. ANDRES TENNUS

Meil on mineviku osas mõningane rahulolu, oleviku osas peataolek, tuleviku osas aga hirm.

Algusest

Eesti Vabariigil on oma sünnipäev (24. veebruar 1918), sünnitunnistus (välja antud 2. veebruaril 1920) ja taassünnipäev (20. august 1991). Me tähistame Eesti riigi 89. aastapäeva, mis on ühe inimpõlvega võrreldes väga soliidne iga. Iseseisvus selles riigis on aga paraku võrreldav elupäevi näinud vanuri omaga. Meil puudub jõud, tunnustamaks kontrolljoont riigipiirina, sõjajärgseid immigrante koduvenelastena ja iseendid oma saatuse peremeestena. Me oleme liialt vanad järelkasvu muretsemiseks, vaimult nõdrad uuteks väljakutseteks ning oma minevikus ülemääraselt kinni. 89-aastane indiviid elab eilses päevas. Ta muretseb vaid selle pärast, et ajalooline ülekohus saaks veel enne surma heastatud ja et lõppeksid kord maise teekonna viimsed piinad...

Kuidas kõik algas? Eesti iseseisvumine 1918. aastal oli ühtaegu suur ime ja pime juhus. Eesti rahvuslik eneseteadvus oli noor ning omariikluse idee peaaegu olematu. Veel 1905. aastal tundus mõte omast riigist veidrana, mis tärkava rahvusliku eliidi tasandil suurt kõlapinda ei leidnud. Rääkimata siis sellest, kus peaksid kulgema piirid, kes moodustaksid kodanikkonna või kuidas leida oma riigile rahvusvahelist tunnustust. 19. detsembril 1917 ilmus rootsi vabameelsete ajalehes Afton-Tidningen artikkel «En ny Östersjöstat?», mille juures oli ka selle uue riigi kaart, kus Eestimaa kubermangu oli laiendatud nii, et sellesse riiki kuulus Valga, natuke Valga-tagust ning Pihkva kant. Esmakordselt leidis Eesti riikluse idee visuaalse vormi võõras trükisõnas ja vaid aasta enne iseseisvuse manifesti.

Suveräänsusest

Vaatamata 1991. aasta Eesti taasiseseisvumisele ja sellele järgnevale 15 iseseisvusaastale kostab üha valjemalt sõltuvusteoreetikute hädakisa. Ühed väidavad, et ajalugu on see, mis määrab tuleviku. Venemaa on laienenud Eestimaa territooriumidele kahel korral viimase 300 aasta jooksul, ning sestap pole põhjust arvata, et kolmas katse jääb tulemata. Teised arvavad, et Eesti geograafiline asukoht juba on kord selline, mis põrgatab tsivilisatsioone ja riike ning toob huvide konfliktsuse kõige ilmekamalt esile. Hädа neile, kes suurte riikide hammasrataste vahele jäävad ning väärtusetuks peenrahaks muutuvad. Kolmandad leiavad, et Eesti on oma iseseisvusest juba vabatahtlikult loobunud, tunnistades Euroopa Liidu seaduste ülimuslikkust. Provintsil ei jää muud üle kui alluda Brüsseli käsulaudadele. Tekib põhjendatud küsimus, kuidas saamegi iseseisvad olla, kui me kõigest sõltume. Nagu ühele vanale inimesele kohane, vajame me pidevalt välisabi ja sisemiste jõuvarude mobiliseerimist.

Nii nagu «veeklaas on pooleldi tühi» ja «mündil on teine külg», on ka suveräänsusel teistsugune pale. Eesti iseseisvus on piiratud, kuna riik ei suuda kontrollida põhiseadusega ettenähtud piire. Hullemgi veel, iseseisvus lõpeb tinglikult seal, kus vajadus piirilepingu järele kaob. Iseseisvus on seda hapram, mida lõhestatum on ühiskond. Eesti kodanikkond ei kaasa ühiskonda tervikuna, sest kodanik ei ole meie jaoks poliitiline, vaid kultuuriline nähtus. Eestlaseks aga ei saada, vaid sünnitakse. Ja kui korraga seistakse silmitsi tõsiasjaga, et «omade» ja «võõraste» vastandumisega väheneb eesti keele kasutusareaal, kahaneb koduvenelaste lojaalsus Eesti riigi vastu ning suutlikkus taastoota indiviide, eestimaalasi, kodanikke, siis tekib küsimus, kellele sellist riiki üldse vaja on. Selline riik on vaid väliste riiklike tunnustega ning sisemiselt märksa sõltuvam kui 50% ulatuses oma seadusandluse harmoneerinud Euroopa Liidu liikmesriik.

Väikeriigil võivad olla alaväärsuskompleksid, aga ta ei põe suurriiklikku kassiahastust, mis tuleneb suveräänsuse mõõtme teisenemisest kaasaegses maailmas. Suveräänsust on võimalik jagada teistega, eriti veel siis, kui seda on keskmisest pisut rohkem ja mitte niipalju, et kahju hakkaks selle osalisest loovutamisest. Samal ajal ei tähenda enda sõjalises plaanis jagamine ju seda, et iseseisvad otsused Iraagist vägede väljatoomiseks pole vajalikud. Minimalistliku riigi otsustamatus ei taga ühiskondlikku sidusust ega mõju palsamina rahvusprobleemidele. Ja mis võib olla hullem veel sellest, kui puudub iseseisvus iseenestes. Kui ei tunta uhkust oma riigi ja rahva üle, ei austata ennast ega usuta oma tegemistesse. Ei siis tule Euroopa Liit ega aita, kui ramm saab otsa, käed jäävad lühikeseks või mõte ei lendle endise kergusega.

Vanusest

Olen sageli komistanud argumendi otsa, nagu Eesti poleks siiani vaba maa. Okupatsioon kestab edasi, sest Petserimaa on tagastamata, pronkssõdur teisaldamata ning endised nomenklatuuri esindajad võimu juures. See on vaid sümptomaatiline seik ega ava jäämäe veealust osa. Kui Eesti oleks indiviid, siis ta vajaks tõenäoliselt psühholoogilist nõustamist. Üks osa temast kätkeb ajaloolist järjepidevust, teine osa puberteedidealisi muutusi. Väärikus, alalhoidlikkus ja kogemus on kõrvuti hetkeemotsioonide, riiukuse ja enese maksmapanemise soovidega.

Meil on mineviku osas mõningane rahulolu, oleviku osas peataolek, tuleviku osas aga hirm. Me elame väljastpoolt vaadatuna 37-aastases riigis. 22 aastat sõdadevahelist perioodi ja 15 aastat «uut» vabariiki annab just sellise tulemuse, et 44-aastane ülikooli rektor, 35-aastane Eesti Panga president, 32-aastane peaminister, 28-aastane välisminister, 25-aastane riigikogu saadik ja 23-aastane presidendikantselei direktor võiksid oma parimas elujõus demonstreerida dünaamilist iseseisvust. Seda erinevalt vana kooli tõekspidamisest, mille kohaselt «miski ei tule kätte ohvriteta ja vabadus ei ole veretu».

Mis võiks teha vanakesele rõõmu sünnipäeva puhul? Tort, kus 89 küünalt ja 37 kihti maiust on ajutine süsivesikuterohke energiasüst. Tubli annus noorendavat eliksiiri muudab keha sitkeks, aga jätab vaimu kiratsema. Mõõtmatul hulgal usku, lootust ja armastust aitab edasi elada ka siis, kui iseseisvust peaks mingil põhjusel nappima.

Pikka iga Eesti Vabariik *anno* 2007!

Ülikool tunnustab

TÜ tänukirja ja väikese medaliga tunnustati 50. sünnipäeval pikaajalise tulemusliku töö eest bioloogia-geograafiateaduskonna botaanika ja ökoloogia instituudi taimeökoloogia professorit **Martin Zobelit**.

Uued professorid

TÜ nõukogu valis 23. veebruaril viis professorit.

Tänapäeva eesti keele professoriks valiti Helsingi Ülikooli eesti keele ja kultuuri külalisprofessor Helle Metslang, antimikroobsete ainete tehnoloogiate professoriks TÜTI vanemteadur Tanel Tenson, biomeditsiinitehnoloogia professoriks TÜTI direktor professor Mart Ustav, polümeersete materjalide tehnoloogia professoriks kompuuterfüüsika dotsent Alvo Aabloo ning rakendusviroloogia professoriks mikrobioloogia ja viroloogia erakorraline professor Andres Merits.

Tanel Tenson valiti professoriks

Tanel Tenson lõpetas TÜ bioloogia eriala 1992. Magistrikraadi kaitses 1994 ja doktorikraadi 1997. Ta on olnud külalisteadur Illinoisi ja Uppsala ülikoolis, töötanud Eesti Biokeskuses. TÜs töötab 1998. aastast vanemteadurina.

Tanel Tenson on TÜTI biomeditsiinitehnoloogia arenduskeskuse juht, tehnika ja tehnoloogia doktoriõppekava loomise koordinaator ja selle õppekava programminõukogu esimees.

Teadustöö põhisuunaks on antimikroobsete ainete tehnoloogiate uurimine.

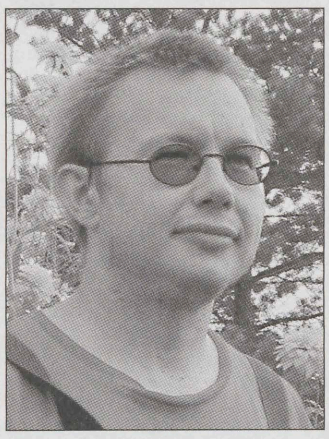

Tanel Tenson

Emeriitdotsendi tasu

TÜ nõukogu otsustas 23. veebruari istungil määrata emeriitdotsendi tasu suuruseks 1300 krooni kuus. Tasu maksmiseks eraldatakse 50% ülikooli kesksetest vahenditest ja 50% selle teaduskonna või asutuse vahenditest, kes tegi TÜ nõukogule ettepaneku emeriitdotsendi nimetuse andmise kohta.

Aruteluklubi teema on eneseanalüüs

6. märtsil kl 17.15 koguneb õpetajakoolituse aruteluklubi ülikooli kohviku 3. korruse konverentsisaalis.

Käsitletakse õpetajakutse professionaalset arengut ja eneseanalüüsi, kuidas rakendada kutsestandardit õpetajate ettevalmistuses ja kutsealase arengu kavandamisel.

Esineb TLÜ Haapsalu kolledži direktor Eve Eisenschmidt. Kohtumisel tuleb kõne alla ka Tallinna Ülikooli ja selle Haapsalu kolledži töö õpetajakoolituse valdkonnas.

Osalemisest teatada 5. märtsiks Marko Ojakivile, marko.ojakivi@ut.ee.

Vilen Künnapu esitles raamatut

Kolmapäeval esitles ülikooli eelmine vabade kunstide professor, arhitekt Vilen Künnapu (pildil) kunstimuuseumis oma raamatut «Templid ja tornid».

Raamatuesitlus oli aastatel 2006–2007 peetud spirituaalset arhitektuuri käsitlenud loengusarja lõpuüritus. «Templid ja tornid» tutvustab Künnapu uuemaid projekte, valmisehitusi ja makette, mõningaid koostööprojekte arhitekt Ain Padrikuga ning samuti tema üliõpilaste töid, mis haakuvad spirituaalse arhitektuuriga.

Raamatu esitlusel sai näha ka slaidiprogrammi Vilen Künnapu loomingust.

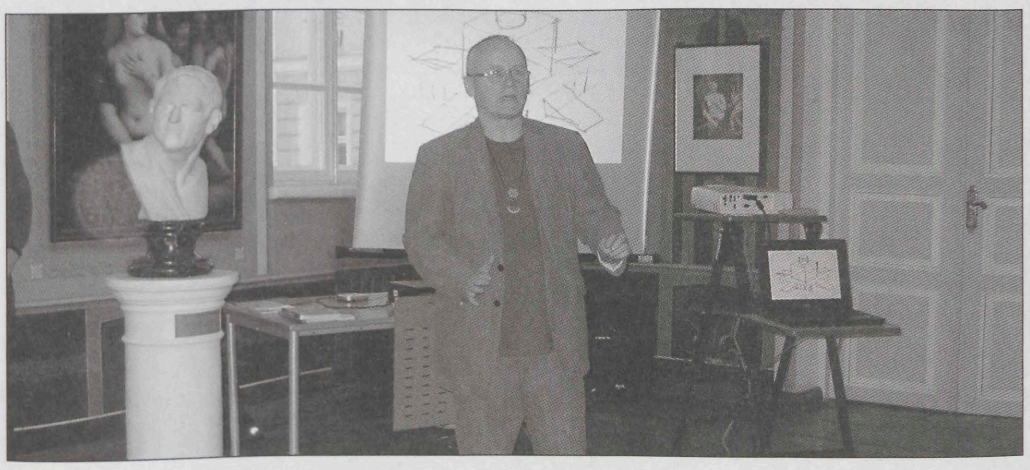

EÜSi Kirjastusel ilmus kaks raamatut

9. märtsil kell 18 esitletakse EÜSi majas Tõnissoni 1 raamatuid «Vivat Academia. Üliõpilasseltsid ja -korporatsioonid Eestis» ning «Eesti lipp 120».

Emeriitprof Helmut Piirimäe ja Meelis Burgeti toimetatud «Vivat Academia» annab ülevaate üliõpilasorganisatsioonidest läbi kogu ajaloo. Põhjalikult käsitletakse nii organiseerumisvormide kujunemist kesk- ja uusajal kui ka 19. sajandi Tartu üliõpilaselu. Eraldi peatükid vaatlevad TÜ ajalugu. Liikmete endi poolt on kirja pandud kõigi tänapäeva Eesti akadeemiliste tudengiorganisatsioonide ajalugu ja tegevus.

«Eesti lipp 120» on sinimustvalge lipu 120. aastapäeva ajalookonverentsi ettekannete kogumik. Koos lisatud materjalidega annab raamat põhjaliku ülevaate meie rahvusvärvide ajaloost ja tähendusest.

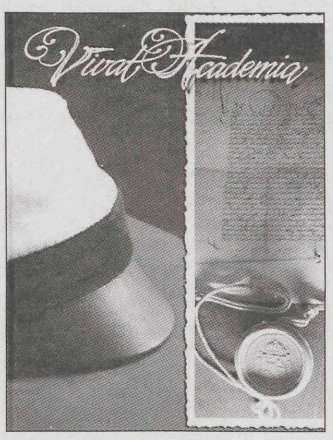

JUUBELIÜRITUSED MÄRTSIS

• 9. ja 10. märtsil Atlantise konverentsikeskuses VII üleriigiline sporditeaduse konverents «Teadus, sport ja meditsiin».
• 13.–15. märtsini Viljandi kultuuriakadeemias «Muusikatriaad 2007».
• Tartu Ülikooli päevad Lääne-Virumaal Rakveres ja Tamsalus.
  • 15. märtsil «*Quo vadis* Lääne-Viru noor 2007?» – loodusteadusi kajastav ja populariseeriv noortekonverents Rakvere Gümnaasiumis,
  • 15.–30. märtsini TÜ rakendusuuringute näitus koostöös AHHAA keskusega ülikooli nano- jt tehnoloogiasaavutustest ning rakendusuuringutest Rakvere Spordikeskuses,
  • 28. märtsil «*Quo vadis* Lääne-Viru noor 2007?» – sotsiaalteadusi kajastav ja populariseeriv noortekonverents Tamsalu Gümnaasiumis,
  • 29. märtsil arendusseminar «TÜ rakendusuuringud ettevõtluse ja piirkonna arengu hüvanguks»,
  • 29. märtsil kultuuriprogramm,
  • 29.–30. märtsini AHHAA keskuse ja teadusbussi interaktiivne innovatsiooninäitus «Ideekunst ehk kuidas saada miljonäriks».
• 20. ja 21. märtsil Tartus XXXVII Eesti füüsikapäevad ja XXIX füüsikaõpetajate päevad.
• 22. ja 23. märtsil Viljandis ja Tartus XII kirikumuusikmuusikaõpetaja erialapäevad.
• 23. märtsil pidulik aulaloeng «The First Half Century of the European Union».
• Türi kolledžis on maalikunsti üliõpilaste graafikanäitus.
• Pärnu kolledžis on maalikunsti üliõpilastööde näitus «STUDIUM. PARS I».

Konverents «Teadus, sport ja meditsiin»

9. ja 10. märtsil korraldavad kehakultuuriteaduskond, spordimeditsiini sihtasutus, kliinikumi spordimeditsiini ja taastusravi kliinik ning TLÜ kehakultuuriteaduskond Atlantise konverentsikeskuses konverentsi «Teadus, sport ja meditsiin VII».

Konverentsi peamine eesmärk on edendada sporditeadlaste ja spordimeditsiini spetsialistide ning praktilise sporditöö asjatundjate vahelisi kontakte ja koostöösuhteid.

Ettekandeid peetakse järgmistel teemadel: sportlik treening, spordimeditsiin, tervisesport ja tervisekasvatus, biomehaanika ja kinesioloogia, kehaline kasvatus, spordifüsioloogia, füsioteraapia ja taastusravi, spordibiokeemia ja toitumisteadus, spordipsühholoogia ja spordimorfoloogia.

Mõlemal päeval on peale suuliste ettekannete ka stendiettekannete sessioon.

Tänavu kuulub konverents Tartu Ülikooli 375. aastapäeva ürituste kavasse. Info: www.kk.ut.ee/215492.

RUDOLF JÕKSI MÄLESTUSKONTSERT

9. märtsil kell 18 toimub aulas laulupedagoogi ja laulja Rudolf Jõksi 111. sünniaastapäevale pühendatud mälestuskontsert «Sünnipäevamosaiik».

Kontserdil osalevad TÜ Akadeemiline Naiskoor Triin Kochi juhatusel, ETV Noortekoor Külli Kiiveti ja Jorma Sarve juhatusel, Teele Jõks (*mezzo*sopran), Eerik Jõks (gregooriuse laul) ja Piia Paemurru (klaver). Kavas M. Saare, E. Mägi, G. B. Pergolesi, K. Nystedti jt koorilooming.

Sissepääs tasuta.

ÕNNITLEME

75

Nikolai Kristoffel, füüsika-keemiateaduskonna emeriitprofessor – 5. märts

70

Heino Kallavus, elektri-gaasikeevitaja – 3. märts

50

Joseph Dominic Clarke, seikluskasvatuse erakorraline lektor – 6. märts

40

Jaan Leis, teoreetilise ja arvutikeemia vanemteadur – 6. märts

Valdur Varik, kalabioloogia ja kalanduse osakonna vaatleja – 4. märts

35

Andres Korrovits, ortopeedilise stomatoloogia assistent – 2. märts

30

Evelyn Kiive, käitumis- ja terviseteaduste doktorikooli projektijuht – 8. märts

Janika Vana, TÜ Euroopa Kolledži vastutav sekretär – 4. märts

25

Allan Künnapas, keemik – 4. märts

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000
Trükk: Greif OÜ

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Meelis Burget
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetaja Mai Kukumägi
Keeletoimetaja Marika Kullamaa

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
http://www.ajaleht.ut.ee
Postiaadress: Ülikooli 18, Tartu 50090

Töötajate enesetäiendamine välisülikoolides

Keit Karemäe
projekti peakoordinaator

1. märtsil käivitus ülikoolis RAK meetme 1.1 projekt «Eesti ülikoolide akadeemilise personali enesetäiendussüsteemi loomine».

Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) toel elluviidavas projektis osalevad partneritena peale Tartu Ülikooli kõik Eesti avalik-õiguslikud ülikoolid.

Tegemist on pilootprojektiga, mis pakub ülikoolide akadeemilistele töötajatele enesetäiendamise võimalust mõnes välisülikoolis või teadusasutuses vaba semestri ajal. 80 lähetatava leidmiseks korraldatakse kaks konkurssi, millest esimene toimub märtsi lõpus. Välislähetused võivad kesta 1. juunist 2007 kuni 31. maini 2008.

Eesmärk on parandada Eesti avalik-õiguslike ülikoolide õppe- ja teadustöö kvaliteeti ning suurendada akadeemiliste kontaktide arvu, et toetada ülikoolide rahvusvahelistumist. Projekti käigus töötatakse välja Eesti avalik-õiguslike ülikoolide akadeemilise personali enesetäiendussüsteem, mis saab aluseks vaba semestri edasiste lähetuste korraldamisel.

Info: Keit.Karemae@ut.ee, www.ut.ee/personal.

Vahakujude näitus vanas anatoomikumis

9. aprillini on vanas anatoomikumis avatud anatoomiliste vahakujude näitus «Ahhaa! Panoptikon!».

Anatoomiliste vahakujude näitus loodi koostöös K. E. von Baeriga 19. sajandil.

Teise maailmasõja ajal peideti näitus sõja eest ära ja see läks mitmekümneks aastaks kaotsi. Soomlased Wäinö Hamari ja Esa Karttunen leidsid selle 1981. a Kesk-Euroopast.

Peale vahakujude saab uudistada vana anatoomikumi kollektsioone ja AHHAA interaktiivseid eksponaate.

Näituse koostasid AHHAA teaduskeskus, OY Panoptikon ja TÜ ajaloo muuseum.

Lahtiolekuajad: T–P kl 11–18.

TÜ SIHTASUTUSE STIPENDIUMIKONKURSID

Erich Rannu perekonna stipendium edendab majandusteaduste-alaseid õpinguid, innustades üliõpilasi rakendama oma oskusi ja teadmisi eetilises majanduslikus tegevuses Eestis.

Välja kuulutatakse kaks 50 000 krooni suurust stipendiumi.

Kandideerida saavad majanduserialade kõigi tasemete üliõpilased, samuti infotehnoloogia ja informaatika eriala üliõpilased, kelle lisaeriala on majandusteadus.

Taotlejal tuleb peale elektroonse taotluse esitada paarileheküljeline essee, mis selgitab tema arusaamist Eesti majanduslikust olukorrast ja arengu võimalustest ning kirjeldab eetika tähtsust arengus.

Konkursi tähtaeg on **2. mai**.

Mobi Solutions stipendium toetab infotehnoloogia ja informaatika-alaseid õpinguid ning aitab süvendada üliõpilaste huvi mobiilitehnoloogiate ja mobiilirakenduste vastu.

Välja kuulutatakse kaks 15 000 krooni suurust stipendiumi.

Kandideerida saavad infotehnoloogia ja informaatika eriala kõigi tasemete üliõpilased, kes on huvitatud mobiilitehnoloogiatest ja -rakendustest või kelle uurimistöö on seotud selle valdkonnaga. Eelise annab aktiivne eluhoiak nii üliõpilase kui kodanikuna.

Konkursi tähtaeg on **2. aprill**.

Tulemused kuulutatakse välja juuni alguses.

Taotlused esitada elektroonselt sihtasutuse kodulehe kaudu www.ut.ee/sihtasutus.

Info: Ruth Kotsar, ruth.kotsar@ut.ee, tel. 737 5852 või 521 6820.

NOORED KOOLI

7. ja 8. märtsil kell 17 toimuvad Pallase hotelli konverentsikeskuses (Riia 4) programmi «Noored kooli» tutvustavad üritused.

5. märtsil kell 18 toimub Barclay hotelli konverentsikeskuses õppesarja «Klapid eest!» seminar «Kuidas luua lumepalliefekti?» Esineb Hill&Knowlton Eesti tegevjuht Daniel Vaarik, infot saab ka programmi «Noored kooli» kohta.

«Noored kooli» kutsub teotahtelisi, motiveeritud ja oma erialal tugevaid noori kaheks aastaks Tallinna ja Harjumaa koolidesse õpetajaks, et teha põnevat ja väärtuslikku tööd ning arendada oma liidrioskusi.

Pakutakse intensiivset õpetajakoolituse programmi; tuutori, mentori ja grupi toetust, erialast mentorit; kaheaastast liidrikoolitusprogrammi; pärast programmi lõppu vilistlase staatust.

Oodatakse tahtmist muuta õppimine õpilastele huvitavaks; tahtmist arendada oma liidrioskusi; soovi midagi tõeliselt olulist ära teha.

Eeldused: tahtmine omandada kiiresti hea õpetaja oskusi, akadeemiline edukus, vähemalt bakalaureusekraad 2007. aasta kevadeks.

Avaldus täita **5. aprilliks** www.nooredkooli.ee.

Eelregistreerumine: maris@nooredkooli.ee.

Info: www.nooredkooli.ee/index.php?nid=11&pid=10.

Akadeemia nr 2

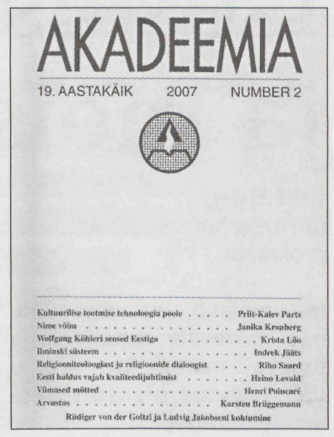

«Kultuurilise tootmise tehnoloogia poole: Kultuuripärandi näide» – Priit-Kalev Parts (Viljandi kultuuriakadeemia lektor).

«Nime võim» – Janika Kronberg.

«Wolfgang Köhleri seosed Eestiga» – Krista Lõo (TÜ personalitöö peaspetsialist).

«Rüdiger von der Goltzi ja Ludvig Jakobseni kohtumine 1938. aastal».

«Ilminski süsteem: Katse juhtida etnilisi protsesse» – Indrek Jääts.

«Religiooniteoloogiast ja religioonide dialoogist» – Riho Saard.

«Eesti haldus vajab kvaliteedijuhtimist» – Heino Levald.

Arvustus: «Venelased Vabadussõjas» (Reigo Rosenthal. «Loodearmee». Tallinn: Argo, 2006. 719 lk + CD-ROM). Karsten Brüggemann (Narva kolledži dotsent).

«Viimased mõtted». VI – Henri Poincaré.

Üliõpilaste sisekergejõustiku meistrivõistlused

Üliõpilaste sisekergejõustiku meistrivõistlused toimuvad 7. märtsil Tallinna Spordihalli kergejõustiku areenil (Staadioni 8/ Herne 30).

Kavas on 60 m jooks, 60 m tõkkejooks, 200m jooks, naiste 800 m, meeste 1500 m, kõrgus-, kaugus- ja teivashüpe, kuulitõuge. Võistelda saavad kõik üliõpilased ja 2006. a kõrgkooli lõpetanud, väljaspool arvestust saavad kaasa teha ka mitteüliõpilased.

Registreerumine: www.easl.ee/reg või easl@easl.ee.

Harrastajate võrkpalliturniir

15. aprillil toimub Lähte spordihoones Tartumaal üliõpilaste harrastajate võrkpalli finaalturniir.

Osaleda saavad kõigi Eesti kõrgkoolide võistkonnad, ühest kõrgkoolist võib osaleda mitu võistkonda. Osaleda saavad 2006. a lõpetanud. Töötajaid võib võistkonnas mängida kuni kaks. Harrastajate turniiril ei saa osaleda mängijad, kes tulid 2006. a Eesti üliõpilasmeistrivõistlustel võrkpallis nelja hulka või mängivad Eesti võrkpalli meistrivõistlustel meistri- või esiliigas.

Registreerumine **9. märtsini**: www.easl.ee/reg või easl@easl.ee.

TÜ RAAMATUPOOD SOOVITAB

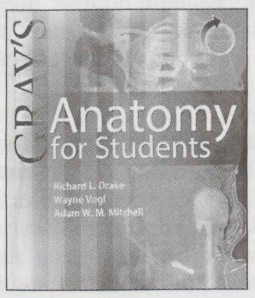

Richard L. Drake, Wayne Vogl, Adam W. Mitchell
«Gray's Anatomy for Students»
ISBN: 978-0-443-06612-2
Elsevier
Hind 700 krooni
TÜ liikmeskonnale 10% soodustus.
Võõrkeelse kirjanduse tellimine!
www.ut.ee/Raamatupood

TARTU ÜLIÕPILASTEATRIS

Tartu Üliõpilasteater mängib Lutsu teatrimajas oma uusimat lavastust «Sortsid». Etendused toimuvad 7., 8., 14. ja 16. märtsil kell 19. Piletid TÜ üliõpilasesindusest või tund enne algust kohapeal.

VALI AASTA KEELETEGU

Haridus- ja teadusministeerium asutas aasta keeleteo auhinna.

Esitati 16 kandidaati. Igaüks saab anda oma hääle lemmikkandidaadile 9. märtsini: www.hm.ee.

KAITSMISED

6. märtsil kl 16.15 kaitseb **Erki Russow** TÜ nõukogu saalis doktoritööd «Importkeraamika Lääne-Eesti linnades 13.–17. sajandil. Tallinn, 2006, 292 lk.» («Imported pottery in West Estonian towns between 13th and 17th centuries») *doctor philosophiae* (arheoloogia) kraadi taotlemiseks. Juhendaja prof Valter Lang. Oponent prof Hans-Georg Stephan (Martin Lutheri Ülikool, Halle-Wittenberg).

20. märtsil kl 14 kaitseb **Hannes Hagu** TÜ nõukogu saalis doktoritööd «Impact of Ultrasound on Hydrophobic Interactions in Solutions» («Ultraheli mõju hüdrofoobsetele interaktsioonidele»). Juhendajad emeriitprof Ants Tuulmets ja prof Jaak Järv. Oponendid prof dr Dieter Lenoir (Saksamaa) ja dots Tõnis Kanger, keemia-knd (TTÜ).

KONTSERT

TÜ AULAS

3. märtsil kl 19 esineb NYYD Ensemble, dirigent Olari Elts, solistid Kaia Urb, Iris Oja, Tiit Kogerman, Mati Turi, Uku Joller ja Allan Vurma. Kavas «Skazki – mõistujutud», Galina Grigorjeva ooperistseenide esiettekanne.

11. märtsil kl 16 esineb trio Wanderer (Prantsusmaa).

VANEMUISE KONTSERDIMAJAS

4. märtsil kl 16 esineb Jean-Pierre Steijvers orelil (Holland).

KÜLALISÕHTU

Korp! Indla ootab külla akadeemiliselt organiseerumata naistudengeid. Külalisõhtu toimub 5. märtsil kell 19 Tähtvere 4, II k.

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

9. märts 2007

NR 10 (2292)

www.ajaleht.ut.ee

Kes valiti ülikoolist riigikogu liikmeks

Esialgsete andmete põhjal pääsesid riigikokku 4. märtsil toimunud valimistel neli TÜ inimest.

Need on Isamaa ja Res Publica Liidu liikmed professorid Jaak Aaviksoo (4241 häält), Ene Ergma (3979) ja Peeter Tulviste (2424) ning Keskerakonnast prof Aadu Must (2088 häält).

Valimisringkondades valituks osutunud kandidaatide asendusliikmete nimekirjas on Eesti Reformierakonnast prof Hele Everaus (570 häält), erakonnast Isamaa ja Res Publica Liit prof Toivo Maimets (291 häält) ja dots Jüri Kõre (177 häält), prof Janno Reiljan Rahvaliidust (1143), prof Olev Raju Keskerakonnast (398), üliõpilane Laura Paide (114) ja administraator Rita Hade (100) Sotsiaaldemokraatlikust erakonnast ning erakonnast Eestimaa Rohelised dots Ain Raal (414) ja TÜ eurodokumentatsiooni keskuse töötaja Ruth Tammeorg (117).

TÜ ametiühing lähiajal streiki ei plaani

Kadri Bank

Kuigi 1. märtsi Eesti Ekspressis ilmunud artikli «Streigiplaanid Tartu Ülikoolis» väitel plaanib suur hulk ülikooli töötajatest madalate palkade tõttu alustada streiki, ei ole TÜ ametiühingu esimehe Aleksander Jakobsoni kinnitusel seda lähiajal oodata.

Aleksander Jakobsoni sõnul tegi Eesti Ekspressi ajakirjanik ennatlikke järeldusi, millest haaras kinni ka Eesti Päevaleht.

Jakobson selgitas, et streikimist reguleerib kollektiivsete töötülide lahendamise seadus, mille järgi peab ametiühing pidama tööandjaga esmalt läbirääkimisi. Nende ebaõnnestumisel kaasatakse läbirääkimistesse riiklik lepitaja. Kui ka siis ei jõuta üksmeelele, võib ametiühing alustada streiki.

See ei tähenda aga Jakobsoni sõnul seda, et Tartu Ülikooli ja teiste ülikoolide töötajate hulgas rahulolematust ei oleks. «Suuremate ülikoolide ametiühinguliikmete hulgas on hoogustunud arutelud palga- ja muudel töötajatele olulistel teemadel.» Ta lisas, et Eesti avalik-õiguslike ülikoolide ametiühingute esindajad saavad lähiajal kokku, et alustada rektorite nõukoguga eelläbirääkimisi.

Esimees ütles, et siinkohal ootab ametiühing nii oma liikmetelt kui ka teistelt ülikooli töötajatelt kaasamõtlemist ja ettepanekuid, milliseid teemasid läbirääkimistel käsitleda. «Meie kõigi teha on, kas eelseisvad läbirääkimised kujunevad läbimurdeks ülikoolide ja kogu haridussüsteemi rahastamise parandamisel,» sõnas ta.

Vaata ka: www.union.ee.

Teadusbuss Suur Vanker sai ELi preemia

Teadusbuss Suur Vanker pälvis 2006. aasta Euroopa Liidu Descartes'i teaduskommunikatsiooni preemia konkursil finalisti auhinna.

5000 euro suurune preemiaraha anti koos diplomiga üle Brüsselis toimunud ELi 7. raamprogrammi avamisüritusel «Today is the future».

Teadusbuss Suur Vanker on liikuv teaduslabor ja teadusteater. TÜ ja TTÜ füüsikatudengid korraldavad Eesti koolides füüsika ja vahel ka keemia eksperimente. Teadusbuss külastas oma esimese tegutsemisaasta jooksul 156 kooli ja on esinenud rohkem kui 30 000 õpilasele.

Seekordsel Juri Lotmani seminaril anti Lotmani stipendium semiootika ja kulturoloogia magistrile Vadim Verenitšile konkursitöö «Mõningaid paralleele õigussemiootika kaasaegsete arengusuundade ja Tartu-Moskva kultuurisemiootika vahel» eest. ANDRES TENNUS

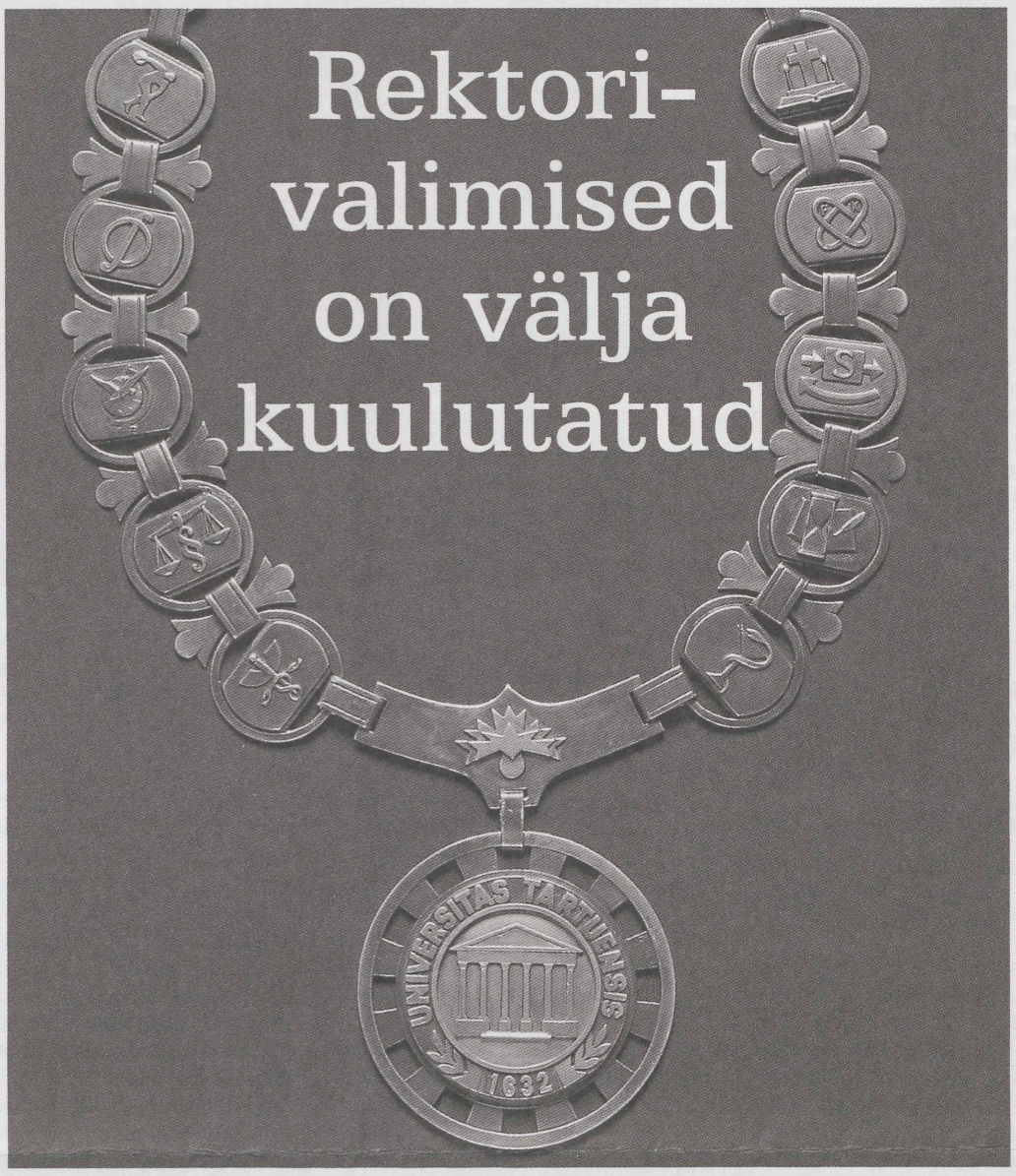

Hea akadeemiline pere! Astume taas ülikoolina meie kõigi jaoks olulisse ajajärku.

31. mail toimuvad rektorivalimised. Kevad on nii kandidaatide ülesseadmiseks kui ka valikute langetamiseks väga ilus aeg. Eestile mõeldes on mul korduvalt olnud hea meel, et väikese rahvaarvu kohta on meil suhteliselt palju andekaid inimesi. Sama võin öelda ka meie ülikooli kohta – on mitmeid, kes võiksid olla edukad rektorid.

Olen väga tänulik ühtse toetuse eest, mis on viieks kuuks Tartu Ülikooli juhtimise minu kätte usaldanud. Mulle lausa meeldib rektori kabinetis toimetada. Samas, olles ülikooli vajaduste ja oma tuleviku üle põhjalikult järele mõelnud, otsustasin, et nendel rektorivalimistel mina ei kandideeri. Esiteks seepärast, et kõrvalseisjana saan kogu valimisprotsessi paremini juhtida. Teiseks seepärast, et olen seitse aastat töötanud administratsioonis ja kõik mu plaanid religioonipsühholoogias on jäänud teostamata. Kolmandaks nõuaks rektoritoolile jäämine minu lähedastelt loobumisi, mida ma ei taha neile kohustuslikuks muuta.

Julgen anda eelolevaks perioodiks paar soovitust. On hea, kui suudame kandidaatide esitamisel silmas pidada mitte niivõrd isikuid, kui lähtuda ülikooli ees seisvatest ülesannetest. Kui olete otsustanud kedagi kandidaadiks esitada, siis tehke selge ja konkreetne ettepanek. Võin oma kogemusest öelda, et sondeerimisele on raske reageerida. Selge ja suure toetuspinnaga ettepanek võimaldab konkreetselt vastata.

Soovin kõigile rõõmsat ja rahulikku meelt. Omalt poolt püüan tagada, et kogu rektorivalimiste protseduur oleks väärikas ja elegantne. Usaldan teie head maitset ja kaasaelamist meie ühise armastuse – Tartu Ülikooli heale käekäigule.

Südamest teie
Tõnu Lehtsaar

Rektorikandidaadid selguvad 7. maiks

Rektori valimiskomisjon kinnitas 2. märtsil rektorikandidaatide esitamise tähtajaks 7. mai.

Kandidaadid tuleb esitada akadeemilisele sekretärile.

Kuulutused rektorivalimiste väljakuulutamise kohta ilmusid 5. märtsil Postimehes, Eesti Päevalehes ja Äripäevas.

Kandidaatide väitluskoosolek toimub 24. mail kell 16 ja valimised algavad 31. mail kell 12 aulas.

Valimiskomisjoni kuuluvad vandeadvokaat ja TÜ kuratooriumi esimees Jüri Raidla, kardioloogia professor Jaan Eha, võrdleva poliitika professor Vello Pettai, botaanika professor Meelis Pärtel ning filosoofiateaduskonna üliõpilane Peep Käiss.

Lisainfo: TÜ akadeemiline sekretär Ivar-Igor Saarniit, tel 737 5605.

UT KÜSIB

Kes sobib üliõpilasesinduse liikmeks?

Catlyn Kirna
TÜÜE avaliku poliitika spetsialist, rahvusvaheliste suhete magistrant

Tudengitel on palju probleeme, alates õpingute kvaliteedist ja rahast kuni vähese koolivälise tegevuseni. Neis küsimustes saab esindus aidata, kui on vaid piisavalt tublisid inimesi, kes oleks liikmed. Selleks tuleb aga tudengitel praegu kandideerida. Esinduse liikmeteks oodatakse eelkõige neid, keda huvitab tudengielu parandamine ning uue kogemuse saamine. Esindusele on ette heidetud liigset erakonnapoliitilisust ning tegevusetust. See on praeguseks kaduv probleem, kuid just aktiivne erapooletute ja asjalike tudengite kandideerimine saab kindlasti kaasa aidata. Avaldusi kandideerimiseks võetakse vastu alates möödunud esmaspäevast. Kandidaate oodatakse kõikidest teaduskondadest ja astmetest.

Kandideerimise info on veebilehel www.tyye.ee/kandideerimine ja avaldusi võetakse vastu 16. märtsini. Valimised toimuvad 2.–4. aprillini ÕISis, peahoones ja TÜ raamatukogus. Kolledžites toimub valimine 29. märtsil.

TÄNA

Tartu kultuuriaasta laureaat – Gaudeamus
LK 2

Presidendi rahvaluulepreemia laureaat Risto Järv
LK 3

Üliõpilasküla esindab Eestit
LK 3

14. märtsil möödub 125 aastat TÜ geograafiaprofessori ja audoktori Johannes Gabriel Granö sünnist (surn 1956).

UUDISED

Tunnuslause selgub märtsi lõpul

5. märtsil saatis TÜ tunnuslause valimiskomisjon tunnuslausete esikuuiku teaduskondadele ja kolledžitele hindamiseks. Nende moodustatud pingeread selguvad 19. märtsiks.

Õppeosakonna turunduse peaspetsialisti Ingrid Maiste sõnul esitab komisjon parima tunnuslause rektorile kinnitamiseks 23. märtsil.

«Kuigi tunnuslausete konkursile laekus 98 ümbrikut, sisaldasid paljud neist mitu ettepanekut. Nii tuli komisjonil esikuuik valida 173 tunnuslause hulgast,» ütles Maiste.

Ülikooli päevad maakondades

15. märtsil toimub Rakvere Gümnaasiumis loodusteaduste noortekonverents «*Quo vadis*, Lääne-Viru noor?» 28. märtsil populariseerib samanimeline konverents sotsiaalteadusi. 15.–30. märtsini on Rakvere Spordikeskuses TÜ rakendusuuringute näitus koostöös AHHAA keskusega ülikooli tehnoloogiasaavutustest.

Tartu Ülikooli päevad maakondades toimuvad igal kuul, v.a juulis. Lisaks nimetatutele tulevad veel arendusseminar ja AHHAA keskuse innovatsiooninäitus «Ideekunst ehk kuidas saada miljonäriks».

ONLINE-KÜSITLUS

Kas lähed valima?

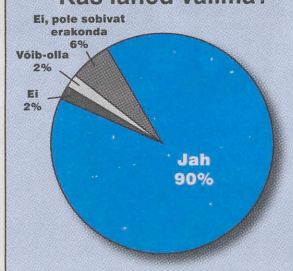

Vastajaid: 50
Uus küsimus:
Kas kandideerid üliõpilasesindusse?
Vasta: www.ajaleht.ut.ee

Eestis on /.../ palju bürokraatlikke seadusi ja reegleid, mis minu meelest on praegu Eesti teaduses oluliseks takistuseks. /.../ aluseks on võetud EL-i seadused, mida on kõvasti võimendatud ning mida täidetakse üliagara entusiasmiga.

«Professor Ülo Langel otsib Tartus vähivastast ravi», EPL, Laupäev, 3. märts 2007

Akadeemilisest organiseerumisest

Ksv! Liina Kanger
korp! Amicitia,
õigusteaduse magistrant

Akadeemilised üliõpilasorganisatsioonid ei ole *alma mater*'i juurde kinnistunud juhuslikult. Nende põhikirjade vastuvõtmine peamiselt eelmise sajandi esimesel veerandil ning taasregistreerimine üheksakümnendate aastate alguses märgivad järjepidevat vajadust tudengielu ametliku vormi järele.

Organisatsioonid koondavad endasse aktiivsema ning ärksama osa üliõpilaskonnast, mängides üheskoos olulist rolli kodanikualgatuse elavdamisel. Praeguses individualistlik-majanduslikus ühiskonnapildis ilmnevad eesmärkide igapäevasel teostamisel aga ka mõned kitsaskohad.

Näiteks eelmine põlvkond, keda liitis erialade kaupa ühiselamutes elamine, sõjalise loengust viilimine ning mägimatkad, pakub eeskuju oma tiheda erialalise võrgustikuga. Nad on üksteist hästi tundvaks, usaldavaks sõprusseltsiks, mis on rajatud koostöövalmidusele, julgusele üksteist üles otsida ja vajadusel nõu küsida. Märk Eesti aktiivse haritlaskonna sidususest, üksteise nägu- ja nimepidi teadmisest on fenomen, mida suurriikides ei tunta.

Kas 3+2 süsteemi jäikus on suuremalt osalt üliõpilastelt röövinud tudengielu, sest selleks lihtsalt ei ole ette nähtud oma moodulit?

Noorem generatsioon seevastu tundub pigem suunduvat individualistlikke radasid pidi, mille märksõnadeks on kiire 3+2 ja töö+kool. Töötav üliõpilane on ideaal, mida ühiskonnaolu näib kõige enam soosivat. Kas tunnetatakse end akadeemilise pere liikmena või vaid ostetakse haridusteenust? Kas 3+2 süsteemi jäikus on suuremalt osalt üliõpilastelt röövinud tudengielu, sest selleks lihtsalt ei ole ette nähtud oma moodulit?

Tõuseb kahetsus, et ülikoolivaim ei murra massiloengutes läbi. Ära jäävad kõige magusamad magamata ööd, kus konvendikorteri palju näinud seinte vahel lauldakse end uude hommikusse, kus peetakse kõnesid isamaale, *alma mater*'ile, naerdakse rebasteatri tabavat teravmeelsust, ohatakse vilistlase manitseva õpetussõna raskuse pärast või ollakse muul moel ametis millegi suuremaga kui iseenda vajadused.

Kontaktid on ka tänapäeva infoühiskonna tähtsamaid ressursse. Kuigi tavatsetakse märkida, et Eesti inimeste tugev kildkonnastumine ei ole meile mitte uhkuseasjaks, vaid viib korruptsiooni tõusuni, ei tähenda see ometigi vajadust loobuda sõpraderingist või koostööst. Meie vanemate põlvkonna erialati kokkukasvamise positiivne näide julgustab soodustama ka akadeemilist mentorlust interdistsiplinaarselt. See võib olla toetavaks arengukeeleks Eesti edasises käekäigus, sest üksteise olemasolust teadlik ning erialaüleselt korraldatud usaldusvõrgustik loob ideaalsed isikulised alused teadmistepõhise ühiskonna kujundamiseks.

Akadeemiline organiseerumine aitab kaasa erialalisele lõimumisele ning kodanikuühiskonna arengule. Seevastu üliõpilane, kes pageb loengust ära ainult leivapalukit teenima, jääb kõrvale ühest väärtuslikust osast *alma mater*'i vaimses keskkonnas.

Selles veendumuses kutsun kõiki kaasüliõpilasi organiseeruma juba esimesest kursusest peale.

28. veebruaril avati raamatukogu 3. korrusel prof Juri Lotmanile ja prof Zara Mintsile pühendatud Peterburi kunstnike näitus «Maalikunsti semantika». Samas on avatud ka Lotmani ja Mintsi sünniaastapäeva ja vene kirjanduse õppetooli aastapäeva näitus. Mõlemad jäävad avatuks 25. märtsini.

BOLESLAV TŠERNJAVSKI

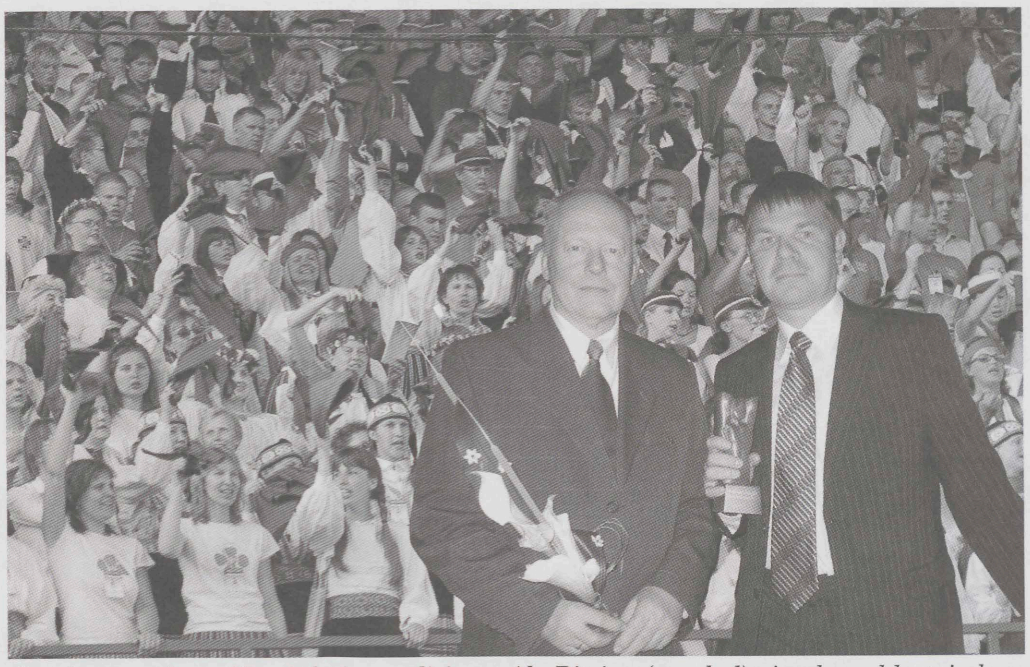

Gaudeamuse kunstiline juht ja peadirigent Alo Ritsing (vasakul) ning korraldustoimkonna juht Kulno Kungla suvise laulupeo taustal Vanemuises pälvitud auhindadega.

ANDRES TENNUS, VARJE SOOTAK, PRIIT KIVISOO

Alo Ritsing: iga traditsioon peab uuenema

Varje Sootak

Tartu linna 2006. aasta kultuurisündmuse laureaadiks ja publiku lemmikuks osutunud Gaudeamuse kunstilise juhi Alo Ritsingu sõnul peab iga traditsioon uuenema. «Kui me suudame traditsioonilist üritust tänapäeva noortele nauditavaks teha, elab ta edasi.»

Korraldustoimkonna juhi, Tartu Üliõpilasmaja juhatuse liikme Kulno Kungla sõnul on viimastel aastatel esile kerkinud ka nooremaid tantsujuhte ja dirigente, kes on kava ja repertuaari kaasajastanud.

30. juunist 2. juulini toimunud XV üliõpilaste laulu- ja tantsupeo Gaudeamus kunstiline juht ja peadirigent Alo Ritsing selgitas, et peo eesmärgiks oli seatud läti, leedu ja eesti oma kultuuri – laulu, tantsu ja pillimängu esitamine. Tähistati ju sellega ka 50 aasta möödumist esimesest üliõpilaste laulupeost Tartus. Tema sõnul õnnestus laulupidu kunstilises mõttes hästi, sest kõik kolm Balti riiki esitasid oma repertuaari kõrgel tasemel. «Ette kanti oma rahvakultuuri või oma maa autorite loomingut. Sellega näitas laulu- ja tantsupidu ka kolme taasiseseisvunud Balti riigi kultuuri väärtuslikkust, et on, mida hoida ja edasi kanda.»

Piisav ettevalmistusaeg

Esimene Baltimaade üliõpilaste laulu- ja tantsupidu toimus 1956. aastal Tartus. Korraldamise eestvedajaks oli ülikooli muusikaosakond ning selle toonane juhendaja ja Gaudeamuse idee autor Richard Ritsing. Seejärel korraldati pidu kordamööda Leedus, Lätis või Eestis enamasti nelja-aastase vahega.

Viimase Gaudeamuse korraldustoimkonna juhi Kulno Kungla sõnul hakkasid tartlased ettevalmistamisega pihta kohe pärast 2004. aasta Riia laulupidu.

«Sõlmisime ülikooli, linna, maaülikooli, kahe ülikooli üliõpilasesinduse ning haridus- ja teadusministeeriumi vahel koostööleppe, mille alusel toimus kogu ettevalmistus ja finantseerimine. Kohe moodustasime ka nii korralduskui kunstilise toimkonna. Meil jäi ettevalmistusteks piisavalt aega.»

Kungla sõnul on Gaudeamuse eripära see, et kordamööda kolmes riigis toimuv pidu jõuab ühte riiki tagasi umbes kümne aasta pärast. «Selle ajaga on üles kasvanud uus põlvkond, kes pole Gaudeamusega veel seotud olnud ning kes on ehk ainult mälestusi kuulnud.»

Ta rääkis, et seetõttu oli algul ka kartus, kas publik sellise akadeemilise peo omaks võtab.

«Meie turundus- ja kommunikatsioonikampaania oli suunatud sellele, et südasuvises Tartus oleks igale sihtgrupile midagi huvitavat.»

Kunstiline juht Alo Ritsing oli korraldustoimkonna tööga igati rahul: «Kuulajaid-vaatajaid jagus igale poole, ka lauluväljak oli rahvast täis.» Ritsing on näinud paljude laulupidude korraldust. «Olen ammu tahtnud, et noored ise oma peo korraldaksid ja noored korraldajad tulid sellega suurepäraselt toime.»

Tartu on ideaalne paik

Kuna Gaudeamuse peakorraldaja on tavaliselt Läti, Vilniuse või Tartu ülikool, siis toimuvad peod ka põhiliselt Riias, Vilniuses ja Tartus.

Alo Ritsingu arvates kaob pealinnas pidu ära. «Mõni kontsert on peetud vahel pealinna lähedal, nagu näiteks Lätis Ogres. Tartu on väiksem ja kompaktsem, mis aitab peo õnnestumisele igati kaasa.»

Kungla rääkis, et külaliste bussid jäeti messikeskuse juurde ning et osalised said kasutada tasuta linnatransporti. «Ja väikses Tartus saab ühest esinemispaigast teise kenasti jalgsi.»

Avatseremoonia suurepäraseks paigaks oli Emajõgi. Väiksemaid kontserte anti Raekoja platsil, linnatänavatel, Toomemäel jm. Lõppkontsert oli lauluväljakul. Alo Ritsingu arvates oli õige otsus korraldada nii laulu- kui tantsupidu ühel ajal ühes kohas. «Mõnikord on tantsupidu toimunud eraldi paigas, Tartus näiteks ülikooli staadionil.» Ritsingu sõnul oli lavastajail loomulikult tegemist, et kõik tantsijad lavale ära mahutada. «Neil võis ikka natuke kitsas küll olla.»

«Laulu- ja tantsupidu koosnes väga erinevatest omaette üritustest, millest moodustus tervik. Meile tundus, et nii esinejad kui ka publik õnnestus kõik ühe varju, Gaudeamuse varju alla panna. Ja igaühele jääb meelde ju oma Gaudeamus,» märkis Kulno Kungla.

TARTU KULTUURI AASTA LAUREAATE

- **Aasta kultuurisündmus – XV üliõpilaste laulu- ja tantsupidu Gaudeamus.**
- **Harrastuslik kooslus – Tartu Üliõpilasteater.**
- **Tseremoonia publiku lemmik – Gaudeamus.**

Tunnustus oli üllatuseks

Nii Alo Ritsingu kui ka Kulno Kungla sõnul oli linlaste kahekordne tunnustus siiski üllatuseks, sest peost on juba üle poole aasta möödas. Ka Postimehe lugejad pidasid läinud aasta lõpul Gaudeamust Tartus üheks aasta väärikaimaks teoks.

Gaudeamus jättis linna mälestusmärkide hulka üliõpilaste esimese laulu- ja tantsupeo mälestuskivi Kassitoomel. Kõik toimunud peod on jäädvustatud Ene Puusempi, Alo Ritsingu ja Ants Nilsoni koostatud soliidsesse ja kaunisse albumisse «Gaudeamus 50». Jäid mälestused ja kogemused.

Korraldustoimkonna liikmete värsked kogemused ei lähe aga kaotsi. Osa neist tegeleb ka ülikooli 375. aastapäeva ürituste korraldamisega. Üks kevadel toimuvaid üritusi on Tartu Akadeemilise Meeskoori 95. aastapäev. «4. mail toimub aulas juubelikontsert, üks kontsert on Tallinnas,» ütles meeskoori dirigent Alo Ritsing. «Kaks kontserti toimub väljaspool Eestit – üks Riias ja teine Vilniuses,» lisas Kulno Kungla. «Needki toimuvad ülikooli juubeliüritustena, kokkupanemisel on meeskoori näitus, mida samuti eksponeerime teistes linnades. TÜ juubeli tähistamisse annavad olulise panuse ka teised ülikooli kultuurikollektiivid,» märkis 375. aastapäeva ürituste produtsent Kulno Kungla. Ülikooli juubeli tähistamise põhisündmused toimuvad oktoobri alguses, lähemalt vaata kogu kava www.ut.ee/ut375.

Järgmise Gaudeamuse korraldavad aga leedulased 2009. aastal.

Ülikool tunnustab

TÜ tänukirjaga tunnustati pikaajalise koostöö, turismihariduse edendamise, turismiettevõtjate koolituse ning turismialase arendustöö eest Pärnu kolledži turismi- ja hotellimajanduse dotsenti **Heli Toomanit** ja 75. sünnipäeval pikaajalise väga viljaka teadus- ja õppetöö eest emeriitprofessorit **Nikolai Kristoffelit**.

E-valijate küsitlus

Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond kutsub e-valimistest osavõtnuid vastama internetiküsitlusele aadressil evalimised.sharepointsite.net.

Küsitlus viiakse läbi Interneti teel valimiste sotsiaalsete ja poliitiliste mõjude analüüsimiseks õppe- ja teadustöö eesmärgil. Kõik andmeid on anonüümsed ja konfidentsiaalsed.

Arvamusküsitluse tulemused tehakse avalikuks hiljemalt 1. augustil aadressil www.jrnl.ut.ee.

Algavad haridusteaduskonna teadusseminarid

13. märtsil kell 17 algab ülikooli kohviku konverentsisaalis haridusteaduskonna teadusseminaride sari.

HT avalikkussuhete spetsialisti Marko Ojakivi sõnul käsitletakse seminaridel haridusteaduse sõlmküsimusi ja arengustsenaariume. «Esimesel seminaril peab üldpedagoogika prof Edgar Krull ettekande uurimisprojektist «Õpetajate professionaalne areng kiiresti muutuvas ühiskonnas» ning töö eesmärkidest,» ütles ta.

Osalemisest teatada: Marko Ojakivi, tel 515 6142, 737 6447, marko.ojakivi@ut.ee.

Põhiseadusega seotud üliõpilastööde konkurss

Eesti Vabariigi põhiseaduse 15. aastapäevale pühendatud uurimistööde konkursile «Põhiseadus kui p õ h i seadus» saavad kõik Eesti kõrgkoolide bakalaureuse-, magistri- või doktoriõppe üliõpilased esitada töid 1. juulini.

Üliõpilastööde konkursi eesmärk on aidata kaasa Eesti riigiõigusliku mõtte arengule põhiseaduse kui riigi põhilise seaduse väärtustamise kaudu.

Oluline kriteerium on uurimistöö puutumus põhiseadusega ning probleemile analüütiline lähenemine.

Konkursile esitatavaks tööks võib olla näiteks põhiseaduse üksiku instituudi (mõne põhiseaduse aluspõhimõtte või põhiõiguse, -vabaduse või -kohustuse) või põhiseaduslik institutsiooni süvakäsitlus, uurimus põhiseaduse nn üldküsimustest või ka riigikohtu oluliste põhiseaduslikkuse järelevalve alaste lahendite analüüs.

Konkursi auhinnafond on 50 000 krooni.

Info: Berit.Aaviksoo@ut.ee ja www.iuridicum.ee.

PÕHISEADUSE 15. AASTAPÄEV

Haritud inimene ei ole kinnistatud mingi ühe ainulise vaateviisi või arusaama külge, ta suudab igat asja vaadelda mitmest küljest ning otsustada siis, milline vaateviis on antud olukorras õigeim.

Linnar Priimägi «Kuidas ära tunda haritud inimest?» EE, KoolitusEkspress, 18. jaanuar 2007

Risto Järve köidavad muinasjutud

Kadri Bank

Sel aastal presidendi rahvaluulepreemia pälvinud eesti ja võrdleva rahvaluule vanemteadur Risto Järv käib suviti tudengitega rahvapärimust kogumas. Kurjade koerte kiuste.

Risto Järvele rääkis ka sel suvel uusi muinasjutte setu Neti Sõrmus, kes hoiab käes tänuks saadud antoloogiat «Regivärsist netinaljadeni». Kogumikus on ka tema räägitud jutt. REELI REINAUS

Risto Järv, milliseid omadusi rahvaluule välitööks on vaja?

Kui teed välitööd, on esmalt muidugi oluline, et saaks inimestega jutule. See meenutab natuke ajakirjanikutööd, et käid ja intervjueerid tavaliselt võõraid inimesi. Aga muidugi võib teha uurimuse ka arhiivi või Interneti või omaenda mälu põhjal – ekspeditsioon on lihtsalt üks materjali kogumise viis. Eks ta püsivust nõuab nagu iga teine töö. Kogumisekspeditsioon on vaid jäämäe tipp, sügisel järgneb materjali korraldamine ning analüüs.

Kuidas see töö välja näeb?

Ülikooli ekspeditsioonid on selles mõttes natuke teistsugused, et siin ei kujunda asja formaati ainult uurija huvi, vaid eesmärk on ka tudengitele metoodika tutvustamine. Viimasel kolmel aastal oleme käinud Setumaal ning meil on olnud umbes tosinast inimesest koosnev ekspeditsioonirühm. Kevadel teeme valmis küsitluskava, kuhu iga osaleja pakub oma uurimisteema, ise olen kujundanud jutupärimust puudutava osa.

Kas sisse lastakse?

Üldiselt võetakse lahkelt jutule. Või vähemasti nii jääb meelde. Kogumispäevikuid sirvides tuleb välja, et üksjagu on ka äraütlemisi, aga need kuidagi tuhmuvad mälus.

Eredalt on meeles edasikutsumine esimeselt setu ekspeditsioonilt. Kui ütlesime, et käime jutte korjamas, vastas 85-aastane perenaine nagu kahetsevalt: «Noo jah, aga mina mõistan ainult neid vanu jutte.» Meie vastu: «Väga hea, need vanad jutud meid väga huvitavadki!» «Noo jah, aga ma räägin ainult murdekeeli.» «Suurepärane!» Seepeale rääkis oivaline jutuvestja Neti Sõrmus viis pikka põnevat muinasjuttu, mida oli jutustanud lapsepõlves tema isa. Siis ütles ta lõpetuseks konkreetselt: «Nii, küllalt praeguseks, lähen nüüd televiisorit vaatama.» Oleme teda külastanud veel mitmel korral.

Mõnikord kutsutakse küll edasi, ent öeldakse, et ärge lindistage – mis ma räägin, on ainult teile. Siis tulevad ka kõige isiklikumad lood.

Sageli on see kogumine vestluskaaslastele ka natuke teraapiline. Küsija peab olema valmis kuulama seda, millest inimene ise tahab rääkida ja mis tihtipeale pole pärimusega kitsamas mõttes seotud. Oskus ära kuulata on veel üks oskus, mida välitöödel läheb vaja.

Millised on setude mured?

Piiriküsimus tuleb sageli jutuks. Sõjaaeg ja valusad mälestused. Kuna räägime vanemate inimestega, siis räägivad nad tihti tervisest. Ka sellest, et noori on väheks jäänud. Eks samamoodi troostitu on kogujaile enestele, kui sama kohta aasta pärast külastades peremeest või -naist enam pole.

Kas pärimust saab koguda vaid eakatelt?

Kindlasti mitte. Selle aasta ekspeditsiooni esimesed lindistused olid näiteks Saatse kiriku juures sinna Tallinnast päätnitsapäevale sõitnud poistelt-tüdrukutelt, kes rääkisid anekdoote ja hirmulugusid. Üks stereotüüpe, paraku ka osal ülikooli tulijatest, on see, et folkloor on vaid midagi vana ja pärimusekandjaiks on ainult vanaemad-vanaisad maal.

Tõsi, kuna minu viimaste ekspeditsioonide üldteemaks on olnud pärimuslik jutuvestmine, siis on meie küsitletavad reeglina vanad inimesed, kes veel mäletavad isade-vanaemade jutte.

Aga kui tahetakse tänapäevast materjali koguda, tuleb seda teha noorte juures ja/või linnas – kõik sõltub eesmärgist.

Korraldame praegu kolleegidega koolide riiklikku emakeeleolümpiaadi tänapäeva pärimusest, selle käigus on enamik õpilasi folkloori kogunud. See on hästi põnev materjal – nn tänavafolkloor, õpilaste ja õpetajate hüüdnimed ja jutud nende tekkimise kohta, grafiti tõlgendused, rebaste ristimistraditsioonid jne.

Põnev on ekspeditsioonidel see, et ühe päeva jooksul saab kogeda nii erinevaid inimesi, nende maailmu ning suurt hulka lugusid. Või näha oma silmaga kohti, mis tuttavad teadete järgi arhiivist. Näiteks kohti, kus on järjepidevalt eksitud, kohatud vanakuradit (vanahalba) või ufot.

Seepärast arvan, et meie linnastunud elus on just selline «maal vanade juures» käimine eriti ere kogemus. Setumaal on väga palju kaasakiskuvaid jutustajaid. Teisalt usun, et selliseid jutustajaid leiame igalt poolt enda ümber ja ka nooremate seast.

Kuidas Teie setu keele oskus on?

Arvan, et arhiivitekstide lugemisega olen päris hea põhja saanud, kuigi ma ise ei ole Lõuna-Eestist pärit. Kõnelemisega olen enam-vähem hakkama saanud, alati läheb natuke aega sisseelamiseks ja setu või võru keeles rääkima hakkamiseks. Keeleprobleem on ka tudengitel, aga see kaob seal päris ruttu ära ja proovitakse ka ise jõudumööda rääkida. Nii et seda probleemi ehk ei teki, nagu sel suvel kuuldud jutt setust, kellele Venemaa turul kuuldud reklaamlause «Kurki, kurki!» ei toonud just huvi (vene *gorkij* – kibe).

Kas on veel mingeid raskusi?

See on küll ebaoriginaalne vastus, aga eks sellise suure grupiekspeditsiooni korraldamisel on põhiprobleem ikka majandusküsimused. Reeglina tuleb kombineerida eri raha-allikaid – grante, kirjutada ekspeditsioonitaotlusi, näiteks kultuurkapitalile. Nii on kevaded ikka alanud projektide kirjutamisega.

Mis veel tööd takistab?

Kurjad koerad takistavad. Aga nendega pole õnneks pidanud väga palju kokku puutuma. Või kui, siis oleme pääsenud kergesti. Eks ääremaal on ka leviaugud kohati probleemiks, seda enam, et sel aastal Värskast Saatsesse sõites tuli mitmel korral Vene piiri ületada.

Kas rahvaluule kogumispreemia tuli üllatusena?

Kindlasti. Olen seda pidanud lihtsalt oma tööks ja kogumispreemiat tavaliselt kutselistele folkloristidele ei anta. Ise imetlen väga neid, kes noorena ja mitte oma tavatööna rahvaluule kogumise suurelt ette võtnud.

Välitööd jätavad tekstidega töötama harjunud uurijale võimsa elamuse. Kui ülikooli õppima tulin, ei mõelnud ma üldse rahvaluule, vaid ennekõike kirjanduse peale. Esimesel kursusel oli sissejuhatav loeng rahvaluulesse, kus igaüks pidi tegema referaadi või lühiuurimuse ja mina uurisin peitenimesid. Arhiivis materjali läbi lapates tundus see põnev. Kuu aega hiljem eksamiks õppides sai see huvi teadvustatud. Sellest järgmine suurem kokkupuude oli suvine välitöödel käik, juhendajaks Marju Kõivupuu. Ma arvan, et see kogumine võiski tegelikult olla viimaseks, kolmandaks tilgaks tassis, miks valisin just rahvaluule.

Täisversioon www.ajaleht.ut.ee

RISTO JÄRV

- **Eesti ja võrdleva rahvaluule õppetooli vanemteadur, ülikoolis alates aastast 1995**
- **2005 – kaitses doktoritöö «Eesti imemuinasjuttude tekstid ja tekstuur. Arhiivikeskne vaatlus».**
- **2006 – «Taevane pulm. Eesti rahvajutte» toimetaja (koos Piret Pääri ja Anne Türnpuga).**
- **2005 – teksti- ja CD-antoloogia «Regivärsist netinaljadeni» koostaja-toimetaja (koos Taive Särjega).**
- **2004 – jutuväljaanne «Kahrukõrvaga Ivvan: valimik setu ja Vastseliina muinasjutte Jaan Sandra kirjapanekutest» koostaja (koos Paul Haguga)**
- **Osalenud enam kui 20 ekspeditsioonil Lääne-, Võru- ja Järvamaal, nii Eesti kui ka Venemaa setude juures.**
- **Kaugeim ekspeditsioon Siberisse rännanute juures Novosibirski oblastis.**

Andres Merits valiti professoriks

TÜ nõukogu valis 23. veebruaril rakendusviroloogia professoriks bioloogia-geograafiateaduskonna molekulaar- ja rakubioloogia instituudi erakorralise professori Andres Meritsa.

Andres Merits on lõpetanud 1990. aastal Moskva Riikliku Ülikooli bioloogiateaduskonna viroloogia erialal. Doktorikraadi kaitses ta samas 1994. aastal.

Ta on töötanud teaduri ja vanemteadurina Keemilise ja Bioloogilise Füüsika Instituudis Tallinnas, TTÜs, olnud järeldoktor ja teadur Helsingi Ülikoolis jne. Alates 2003. aastast töötab Merits molekulaar- ja rakubioloogia instituudi erakorralise professorina.

Andres Meritsa peamised uurimissuunad on mitmed viroloogia uurimisvaldkonnad.

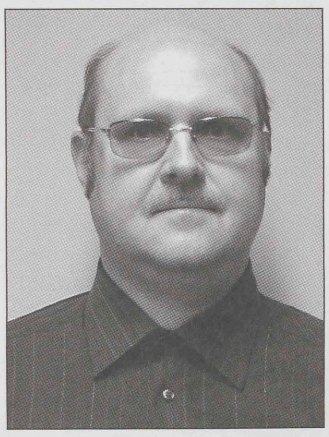

Andres Merits

Y galeriis saab vaadata «Kola»

6. märtsil avati Y galeriis Tartu Kõrgema Kunstikooli tudengite näitus «Kola».

Näituse märksõnad on: asjad seina ääres, ülekoormatud mõtted, toad, inimesed, ajupesu. Tulemuseks saadi: oma suur-väike narratiiv, süsteemid, taaskasutus, laenamine, KOLA.

Näituse kuraatori Kristi Kongi sõnul on esindatud väga erineva loomelaadiga noorkunstnikud.

Väljapanek on avatud 18. märtsini.

Füüsikapäevad

Märtsis tähistatakse 37. füüsika- ja 29. füüsikaõpetajate päevi. 15.–17. märtsini korraldab Eesti Füüsika Selts koos Soome Füüsika Seltsi ja Helsingi Ülikooliga istungi «Physics crossing borders». Esimene istung toimub Tallinnas, teine 20.–21. märtsini TÜ füüsikahoones. Traditsiooniliselt kuuluvad füüsikapäevade programmi füüsikute hiljutiste uurimistööde tulemusi tutvustavad ettekanded.

Info: www.fyysika.ee/fp.

Pensionäridel ruumid füüsikahoones

Eelmise kuu lõpus sai ülikooli pensionäride ühing Vitae endale ruumid ja arvuti.

Ligi kahesajaliikmelisel ühingul on nüüd Tähe tänava füüsikahoones oma kabinet, köök ja kokkusaamiste ruum.

Vastremonditud ruumide üleandmisel osalesid rektori kt Tõnu Lehtsaar ja haldusdirektor Riho Illak.

TULEKUL LAHTISTE USTE PÄEV

Tänavu toimub ülikoolis lahtiste uste päev **20. märtsil**.

Info: www.ut.ee/224678

Tartu üliõpilasküla esindab Eestit

Kristel Seiler
haldusdirektori büroo teabe- ja asjaajamiskorralduse spetsialist

2. märtsil võeti MTÜ Tartu Üliõpilasküla üleeuroopalise tudengiorganisatsiooni ECStA (European Council for Student Affairs) liikmeks.

Viinis toimunud ECStA koosolekule kutsuti Eesti esindajana osa võtma MTÜ Tartu Üliõpilasküla.

Pärast üliõpilasküla esitlust otsustati MTÜ Tartu Üliõpilasküla võtta organisatsiooni täieõiguslikuks liikmeks. Peale selle tehti üliõpilasküla ettepanek juhtida tudengite majutusega tegelevat töörühma. Eesti on selles organisatsioonis esimene Ida-Euroopa riik.

ECStA on sõltumatu katusorganisatsioon edendamaks sotsiaalseid infrastruktuure Euroopa kõrghariduse institutsioonides. Organisatsioon, et edendada koostööd Euroopa kõrghariduse valdkonna sotsiaalsete infrastruktuuride üksuste vahel, et parandada üksteise mõistmist ja aidata kaasa tudengite liikuvusele Bologna protsessis.

ECStA asutati Belgia, Prantsusmaa ja Saksamaa koostööna aastal 1999. Praegu ühendab organisatsioon kümmet Euroopa riiki. Märtsikuisel koosolekul lisandus liikmesriikide hulka veel kolm – Eesti, Šveits ja Kreeka.

1997. aastal asutatud MTÜ Tartu Üliõpilasküla haldab kaheksat Tartu Ülikoolile kuuluvat üliõpilaselamut.

Ülikoolis algab loodusõpetajate konverents

Täna kell 11 algab aulas kahepäevane loodusõpetajate konverents «Loodusteaduslik haridus ja jätkusuutlik areng Eestis».

Käsitletakse loodusteaduste osa tänapäeva maailmas ning loodusteadusliku hariduse sisu ja vormi uuendusi.

Konverentsi peaesinejad on europarlamendi saadik Andres Tarand ning NASA teadlane Matt Rogers. Matt Rogers töötab NASA satelliidi CloudSat andmetega. Eestis kohtub ta lisaks konverentsil osalemisele ka kooliõpilastega, kes GLOBE programmi raames teevad pilvevaatlusi NASA CloudSati ülelennuaegadel.

Konverents pakub uusi teadmisi tänapäevase loodusteaduse saavutustest, ettekandeid ja praktilisi töötubasid loodusainete õpetamise uutest allikatest ja vormidest.

Üritusel osalevad kõigi loodusteaduslike ainete ja matemaatika õpetajad, koolijuhid, teadlased, õppejõud ja üliõpilased. Konverents järgib ülemaailmset GLOBE programmi ja on pühendatud selle 10. tegutsemisaastale. GLOBE püüab loodusteaduslikku haridust edendada praktiliste loodusvaatluste ja uute tehnoloogiate kasutamise kaudu.

Konverentsi korraldavad TÜ keskkonnafüüsika instituut, keskkonnainvesteeringute keskus, USA suursaatkond Eestis jt.

Esseevõistlus «Millises Eestis ma tahan elada?»

Eesti Vabariigi 89. aastapäeval kuulutas president Toomas Hendrik Ilves välja esseevõistluse «Millises Eestis ma tahan elada?».

Esseevõistluse korraldamise idee pärineb TÜ eetikakeskuselt, kes on ühtlasi võistluse peakorraldaja. Parimad tööd valib välja Presidendi Mõttekoda. Oma tuge on lubanud ka Vabariigi Presidendi Kantselei ja ajakiri Akadeemia.

Eesti Vabariigi 89. aastapäeva aktusel Tallinna Ülikoolis peetud kõnes ütles president Ilves: «Eesti on taastanud oma riigi ja võtnud taas sisse koha demokraatlike lääneriikide peres. Ometi ei ole Eesti veel selline, nagu me sooviksime. Selle asemel, et kurta, kas sellist Eestit me tahtsime, peaksime rääkima sellest, missugust Eestit me tahame,» ütles riigipea. «On aeg välja öelda oma mõtted selle kohta, missugune Eesti peaks olema. Arutlegem siis ühiselt, mis on Eestis praegu hästi või mis tekitab meelehärmi. Mida on meil õppida minevikust? Mida võtta üle teiste maade kogemusest? Kuidas saavutada see, et kõik siin elavad inimesed peaksid Eestit oma koduks? Mida saaksin mina teha selleks, et Eesti muutuks kohaks, kus on hea elada, kus lapsed on oodatud, kust noored ei taha lahkuda välismaale ja kus eakatel on rahulik vanaduspõli?» loetles president Ilves võimalikke küsimusi, mille üle võiks arutleda. «Suunakem oma pilgud tulevikku ja mõelgem, kuidas me läheme edasi. Missugune võiks Eesti olla 10, 50, 100 aasta pärast?»

Esseekonkursi patroon president Toomas Hendrik Ilves on veendunud, et Eesti tuleviku kohta tahavad ja ka oskavad oma arvamuse välja öelda sajad ja tuhanded meie kaaskodanikud. «See ei ole pelk poliitikute või arvamusliidrite privileeg, kellele visioonide pakkumine on sageli töö või isegi kohustus,» ütles president Ilves.

Esseesid oodatakse järgmise päevaks, **23. aprilliks** elektrooniliselt: essee@eetika.ee või postiga: TÜ eetikakeskus, Ülikooli 7, 51003 Tartu.

Auhindamine on võidupühal, 23. juunil. Kõik osalejad saavad presidendi autogrammiga pildi. Parimatele esseedele auhinnad. Huvitavamad esseed ilmuvad ajakirjas Akadeemia ja presidendi esseevõistluse kogumikus.

Konkursi tingimused: eetika.ee ja www.president.ee.

TÜ Fauna jäi talijalgpallis neljandaks

Rait Rodi
Talijalgpalli peakorraldaja

2. märtsil selgitati Annelinna kunstmuruväljakul neljandate üliõpilaste talijalgpalli meistrivõistluste parimad.

Finaalturniirile pääsesid Tallinna Ülikool ja Mainori Kõrgkool Tallinna regioonist ning Tartu Ülikooli Fauna II ja Eesti Maaülikool Tartu regioonist.

Turniiri võitis Tallinna Ülikool Mainori Kõrgkooli ja Eesti Maaülikooli ees, TÜ Fauna jäi kahe kaotuse järel neljandaks.

Eesti meistril on õigus esindada Eestit 9.–15. juulini Roomas toimuvatel Euroopa üliõpilaste meistrivõistlustel.

ÕNNITLEME

75

Zoja Lebedeva, koristaja – 10. märts

70

Silvi Eilart, loodusmuuseumi kuraator – 15. märts

65

Aime Lust, analüütilise keemia õppetooli teadur – 15. märts

60

Andres Konts, majandusosakonna valvur – 10. märts

55

Reti Sahk, planeerimistalituse projektijuht – 14. märts
Peeter Teeäär, kirurgiliste haiguste õppetooli assistent – 15. märts

50

Helle Lilleorg, multimeedia talituse juhataja – 13. märts

45

Tonio Tamra, Viljandi kultuuriakadeemia haldusdirektor – 9. märts

40

Andres Merits, mikrobioloogia ja viroloogia erakorraline professor – 9. märts

35

Karin Kiis, sotsiaaltöö osakonna erakorraline assistent – 10. märts

30

Lauri Peil, TÜTI proteoomika tuumiklabori juhataja – 9. märts
Thomas Thomberg, füüsikalise keemia õppetooli teadur – 12. märts
Pille Urbas, botaanika õppetooli järeldoktorantuuri erakorraline teadur – 12. märts

25

Reigo Ahven, Viljandi kultuuriakadeemia muusikaosakonna erakorraline õpetaja – 13. märts
Oleg Batrašev, hajussüsteemide õppetooli programmeerija – 14. märts

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000
Trükk: Greif OÜ

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Meelis Burget
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetaja Mai Kukumägi
Keeletoimetaja Marika Kullamaa

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
http://www.ajaleht.ut.ee
Postiaadress: Ülikooli 18, Tartu 50090

Muusikatriaad 2007 tunnustab noori muusikuid

13.–15. märtsini korraldab TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia igakevadise muusikasündmuste sarja Muusikatriaad 2007.

Esimesel päeval toimuvad kahes Viljandi linna ja maakonna põhikoolis pop-*jazz*-muusikat ja rahvamuusikat tutvustavad koolikontserdid. Õhtuses dzässiklubis saab kuulata G. Otsa nim Tallinna muusikakooli muusikuid. 14. märtsil tutvustavad Viljandi linnaraamatukogus pärimus- ja *jazz*-muusikat Olav Ehala ja Lembit Saarsalu.

Triaadi haripunkt on 15. märtsil kultuuriakadeemia mustas saalis toimuv konkurss, kus osaleb 16 finalisti. Konkursil osalemise põhinõue on eesti rahvamuusikaseade esitamine.

Žürii koosseisus Helin-Mari Arder, Vello Kuura, Taivo Niitvägi, Lauri Õunapuu ning Jaan Ross valib välja parima rahvamuusika seade, parima oma pilli valdaja ja parima omaloomingu esituse. Samuti antakse välja eripreemiaid eripäraste muusikaliste väljenduste eest. Auhinnafondi moodustab 1000 eurot ja 10000 krooni eest kinkekaarte kaupluselt Muusik.

Konkurss kulmineerub autasustamise ja lõppkontserdiga Viljandi kultuurimajas. Kontserdil astuvad üles nii tänavuse kui ka varasemate konkursside laureaadid ja ansambel Paradise Crew.

Näitusmüük TÜ Raamatupoes

12.–17. märtsini toimub ülikooli raamatupoes meditsiini raamatute näitusmüük.

Näitusmüügilt on võimalik osta raamatuid tavapärasest soodsama hinnaga.

Esindatud on kirjastuste Anshan Book Publishers, Blackwell Publishing, Börm Bruckmeier Verlag, Elsevier Books, McGraw-Hill Publishing, Oxford University Press, Pharmaceutical Press, Radcliffe Publishing, The Royal Society of Medicine Press, Springer Publishing, Taylor & Francis Books ja Georg Thieme Verlag väljaanded.

Näitusehindadele ei laiene muud raamatupoe soodustused.

Kataloogide alusel saab raamatuid ka tellida.

Näitusenimekirjast huvitatutel pöörduda bookshop@ut.ee.

Avatud E–R 9–19, L 10–16.

Võõrkeelse kirjanduse tellimine.

Info: bookshop@ut.ee, www.ut.ee/Raamatupood.

TAASTUVENERGIA TEADUSTÖÖDE KONKURSS JA KONVERENTS

Konkursil võivad osaleda kõigi Eesti ülikoolide kõigi astmete üliõpilased.

Teemad:

- taastuvad energiaallikad, nende ressurss ja kasutamisvõimalused,
- tehnoloogilised lahendused taastuvenergia tootmisel ja kasutamisel,
- keskkonna- ja maastikukaitse taastuvenergia tootmisel,
- majanduslikud ja sotsiaalsed aspektid taastuvenergia tootmisel ja kasutamisel.

Parimatele teadustöödele määratakse stipendiumid:
I koht – 15 000 krooni (1 stipendium),
II koht – 8000 krooni (kuni 5 stipendiumi),
III koht – 4000 krooni (kuni 5 stipendiumi).

Töö pikkus kirjaga Times New Roman ja reavahega 1,5 kuni 15 lk. Märgitud peab olema autori nimi, ülikooli nimi ja kontaktandmed. Tööd esitada **28. septembriks** aadressil ntk2007@emu.ee.

Auhinnatud töid tutvustavad autorid noorteadlaste taastuvenergia konverentsil 1. novembril Eesti Maaülikoolis.

Konkursi ja konverentsi korraldavad EMÜ taastuvenergia keskus, Eesti Noorte Teadlaste Akadeemia, Eesti Metsaüliõpilaste Selts ja EMÜ Üliõpilasesindus.

EMAKEELEPÄEVA ETTEKANDEKOOSOLEK

10. märtsil kell 11 toimub TÜ Raamatukogu konverentsisaalis emakeelepäeva ettekandekoosolek.

Ilmar Tomusk, Eesti Keele Kaitse Inspektsiooni juhataja – «Põhiprobleemidest Eesti keelepoliitikas»

Ingrid Rüütel – «Mõtteid esseekonkursi «Kuidas olla eestlane 21. sajandil» töid lugedes»

Reet Vääri – «Gümnaasiumilõpetaja meelest ja keelest küpsuskirjandite põhjal»

Küllike Kask – «Eesti keel ja kirjandus eesti koolis õpetaja pilgu läbi».

Keelekaitsja 6. numbri esitlus. Osavõtt kõigile vaba.

Eesti Keele Kaitse Ühingu ja Vanemuise Seltsi nimel
Reet Vääri

RUDOLF JÕKSI MÄLESTUSKONTSERT

9. märtsil kell 18 toimub aulas laulupedagoogi ja laulja Rudolf Jõksi 111. sünniaastapäevale pühendatud mälestuskontsert «Sünnipäevamosaiik».

Kontserdil osalevad TÜ Akadeemiline Naiskoor Triin Kochi juhatusel, ETV Noortekoor Külli Kiiveti ja Jorma Sarve juhatusel, Teele Jõks (mezzosopran), Eerik Jõks (gregooriuse laul) ja Piia Paemurru (klaver). Kavas M. Saare, E. Mägi, G. B. Pergolesi, K. Nystedti jt koorilooming.

Sissepääs tasuta.

Täna alustab reise tudengibuss

OÜ Tudengibuss on TÜ majandusteaduse esmakursuslasele Liis Reinholdile kuuluv firma, mis korraldab reedeti ja pühapäeviti reise Tartu ja Tallinna vahel.

Märtsis on sõit tudengibussiga tasuta ja alates aprillist maksab pilet 60 krooni. Sõitma pannakse esialgu üks 50-kohaline buss, mis läbib kummaski linnas kolm peatust.

Bussis pileteid ei müüda ja seetõttu on vaja end reisile registreerida aadressil info@tudengibuss.ee. Bussi sisenemisel nõutakse isikut tõendavat dokumenti. Aprillis loodetakse käivitada ka broneerimissüsteem Internetipangas. Arenemisvõimalusi on teisigi, näiteks WiFi võrgu võimaldamine.

Ehkki tudengibuss on mõeldud peamiselt üliõpilastele, võimaldatakse sõitu ka kõigile teistele. Info: www.tudengibuss.ee.

Ülikoolide ja tööandjate koostöökonverents

15. märtsil toimub Tallinnas, Reval Hotellis tööandjate ja ülikoolide koostöökonverents «Iga töö vajab häid tegijaid! Kuidas neid luua ja leida?».

Konverentsi eesmärk on tugevdada dialoogi tööandjate ja ülikoolide vahel ning teavitada tööandjaid kõrghariduse võimalustest, kaardistada tööandjate vajadused, et tekiks mõlemapoolne tagasiside. Arutatakse, kuidas rakendada paremini ülikoolide võimalusi olemasolevate töötajate arendamisel ja tulevaste pädevate töötajate koolitamisel.

Sõna saavad nii tööandjate (Hansapank, Playtech, Estkonsult, SEB Eesti Ühispank, Fontes jne) kui ka kõrgkoolide (Tallinna Ülikool, Tallinna Tehnikaülikool, Eesti Maaülikool, Tartu Ülikool) esindajad.

Konverentsile on oodatud praeguste ja tulevaste ülikoolilõpetajate tööandjad, ettevõtete-asutuste koolitusjuhid, ülikoolide õppekavade arendajad ja kõik, kes sel teemal kaasa rääkida tahavad.

Konverentsi korraldab Tartu Ülikool koos kolme Eesti kõrgkooliga.

Konverentsi kodulehekülg: http://tooturg.ttu.ee.

Ülikool korraldab 7. sporditeaduse konverentsi

9. ja 10. märtsil toimub Atlantises konverents «Teadus, sport ja meditsiin VII».

Esinevad professorid Margit Sutrop, Teet Seene, Ants Nurmekivi, Rein Haljandi, Mati Pääsuke, Rein Jalak, samuti dotsent Mehis Viru, dr Aadu Krevald ja dr Aalo Eller. Konverentsil esineb veel arvukalt Eesti oma ala tippspetsialiste, kuid tutvuda saab ka paljude noorte uurijate töö tulemustega.

Konverentsi korraldavad TÜ ja TLÜ kehakultuuriteaduskonnad, kliinikumi spordimeditsiini ja taastusravi kliinik ning s pordimeditsiini sihtasutus.

Kava: www.ut.ee/5101?viewtype=event&event_id=224659.

PILLE LILLE MUUSIKUTE TOETUSFONDI MEISTRITE AKADEEMIA

Pille Lille Muusikute Toetusfondi Meistrite Akadeemia TÜ aulas 21. märtsil kell 19.

Esinevad Oliver Kuusik (tenor) ja Piia Paemurru (klaver).

Kavas: R. Schumanni, W. A. Mozarti, C. Gounod`, G. Donizetti loomingut.

Piletid müügil tund enne kontserdi algust kohapeal.

(50, 25, 10, perepilet 50 krooni, koolieelikud tasuta).

TARTU ÜLIÕPILASTEATRIS

Tartu Üliõpilasteater mängib Lutsu teatrimajas oma uusimat lavastust «Sortsid». Etendused toimuvad 14. ja 16. märtsil kell 19. Piletid TÜ üliõpilasesindusest või tund enne algust kohapeal.

KAITSMISED

14. märtsil kl 15 kaitseb **Dmitri Teperik** Biomeedikumis Ravila 19-1038 biomeditsiini erialal teadusmagistritööd «Immuunmodulaatorite mõju NO sünteesile ja L-arginiini transpordile RAW 264.7 makrofaagides» («The Effect of Immunomodulating Drugs on NO Synthesis and L-Arginine Uptake in Raw 264.7 Macrophages»). Juhendaja vanemteadur Vallo Volke. Oponent vanemteadur Kai Kisand.

21. märtsil kl 14.15 kaitseb **Karin Sein** Iuridicumis Näituse 20-212 doktoritööd «Ettenähtavus ja rikutud kohustuse eesmärk kui lepingulise kahjuhüvitise piiramise alused» («Foreseeability and the purpose of the obligation theory as grounds for limitation of damages in contractual relationships»). Juhendaja prof Paul Varul. Oponendid *dr iur* Triin Uusen-Nacke ja *dr iur* Martin Käerdi.

KONTSERT

TÜ AULAS

11. märtsil kl 16 esineb trio Wanderer (Prantsusmaa).

13. märtsil kl 19 Svetlana Trifonova soolokontsert. Klaveril saadab Janika Rand-Sirp. Kavas Rahmaninovi romansid ja aariad ooperitest.

17. märtsil kell 18 Eesti Kammerkooride Liidu kontsert – Mart Saar 125/Ester Mägi 85.

VANEMUISE KONTSERDIMAJAS

14. märtsil kl 12 lastekontsert «Vigurivänt». A-Filmi uus animafilm «Väike lühinägelik boamadu» koos trio Naturale ja klounidega Piip ja Tuut.

15. märtsil kell 19 esineb Eesti Riiklik Sümfooniaorkester, dirigent Sir Neville Marriner (Suurbritannia), Andrew Marriner (klarnet, Suurbritannia).

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

16. märts 2007

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR 11 (2293)

www.ajaleht.ut.ee

TÜ päevad Lääne-Virumaal

Jan Seepter
regionaaltegevuse peaspetsialist

15. märtsil algasid ülikooli päevad Lääne-Virumaal.

Rakvere Gümnaasiumis toimus noorteseminar «*Quo vadis*, Lääne-Viru noor?», mis keskendus täppisteadustele.

Noorteseminari avasid maavanem Urmas Tamm ja Rakvere gümnaasiumi direktor Aivar Part. Seejärel pidasid loengu füsioloogia instituudi vanemteadur Sulev Kõks ja tehnoloogiainstituudi vanemteadur Alvo Aabloo. TÜ doktorandid ja noored teadurid korraldasid koolinoortele füüsika, keemia, farmakoloogia, geneetika, majanduse, informaatika, loodusgeograafia ja tõenäosusteooria teemalisi töötubasid.

Loodetavasti aitab seminarisari noortel teadlikumalt eriala valida ja toob ülikooli motiveeritumaid tudengeid.

29. märtsini jääb Rakvere spordihoones avatuks TÜ ja AHHAA teaduskeskuse nano- ja tehnoloogiasaavutuste ning ülikooli rakendusuuringute näitus. Tutvustatakse ka teisi TÜ rakendusuuringuid, mida toetavad lõigud ETV «Bioonina» saatesarjast.

28. märtsil jätkub seminarisari Tamsalu gümnaasiumis sotsiaalteadustega.

Lahtiste uste päevade erirong

20. märtsil toimub ülikoolis lahtiste uste päev.

Teist aastat toob Harjumaa noori Tartu kõrgkoolidega tutvuma Tallinna–Tartu–Tallinna tasuta erirong.

Erirongi organiseerisid TÜ, Eesti Maaülikool, Kaitseväe Ühendatud Õppeasutused ja Tartu Lennukolledž ning Edelaraudtee ja Hansapank

Noorte aega sisustavad rongis üliõpilasesindused, kultuuriklubi ja Hansapanga esindajad.

Lahtiste uste päeval toimuvad teaduskondade tutvustused peahoone aulas ja teaduskondades kohapeal.

Kogu päeva vältel tutvustatakse 2007. a vastuvõtutingimusi peahoone infotundides. Kell 12 peab *humaniora* valdkonna TÜ aasta õppejõud 2006 Piret Kärtner nõukogu saalis avaliku loengu «Kas üliõpilane peaks olema üliinimene?»

Toimuvad ekskursioonid raamatukogus.

Info: www.ut.ee/224678.

UT KÜSIB

Kas üliõpilase eesti keel on ohustatud?

Reet Kasik
tänapäeva eesti keele dotsent

Kõrgharitud inimese töö kujutab endast suures osas lugemist, kirjutamist, nõupidamisi ja vestlusi. Ükskõik mis eriala inimene peab tänapäeva oludes suutma toota ja mõista keelt paljudes situatsioonides, ta peab oskama hinnata keele tähtsust ja rolli oma tegevuses. Kui üliõpilane kirjutab referaate, esseesid, seminari- jm uurimistöid, siis peab ta paratamatult vaeva nägema sellega, kuidas täpselt öelda seda, mis tal öelda on, nii et ka teised sellest aru saaksid. Ei ole mingit põhjust arvata, et see oskus tuleb iseenesest või on rohkem filoloogide asi. On viimane aeg hakata õpetama eesmärgipärast keelekasutust ja tööd tekstidega kõikidele üliõpilastele, erialast sõltumata. Mitte ohustatuse, vaid vajaduse pärast.

Esinduse valimised

Täna kella 16.30ni saab esitada üliõpilasesindusse kandideerimisavaldusi.

Kuigi pärast valimiste ÕISi viimist on esinduse esimehe Peep Käissi sõnul valimisaktiivsus suurenenud ligi 20%ni, on see ikkagi väike. Tavatudeng ei tea esinduse tegemistest suurt midagi. Seepärast kutsub ta kõiki julgelt lisainfot hankima ja kandideerima. «Ainult nii saab kaasa rääkida ja midagi reaalselt ära teha. Tudeng, ole ise see, kes tegemata jäänud teod lõpule viib. See on suurepärane võimalus õppida tundma nii oma ülikooli, üliõpilasi kui ka ennast.»

Esinduse valimised toimuvad 2.–4. aprillini ÕISis, peahoones ja TÜ raamatukogus. Kolledžites on valimine 29. märtsil. Info: www.tyye.ee/kandideerimine.

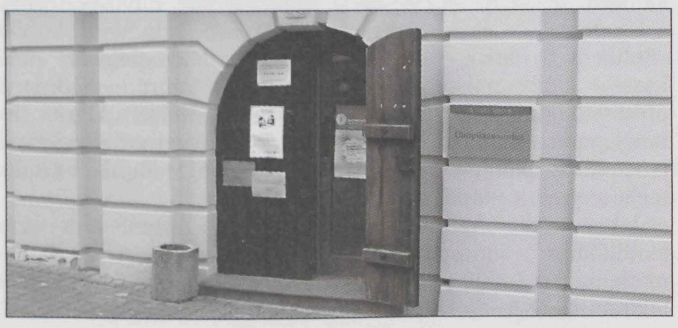

TÜ ametiühing plaanib läbirääkimisi

Meelis Burget
Kadri Bank

TÜ ja teiste avalik-õiguslike ülikoolide ametiühingud alustavad lähiajal esmakordselt läbirääkimisi rektorite nõukoguga. Kuigi kohtumiste teemadering ei ole lõplikult selge, kujuneb tõenäoliselt üheks olulisemaks küsimuseks töötajate palk.

1. märtsist tõusid palgakomisjoni ettepanekul TÜ palgaastmete alammäärad kümme protsenti, kuid struktuuriüksuste rahalised vahendid pole suurenenud. Ametiühingu esimehe Aleksander Jakobsoni sõnul on praegu suurim probleem ülikoolide madal finantseerimine riigieelarvest.

Aktiivne palgateemaline arutelu on TÜ ametiühingu listis kestnud üle kuu.

Germaani-romaani filoloogia osakonna koordinaator Milvi Kaber ütles UTle, et kui arvestada maha halduskulud, jääb nende osakonna eelarvesse maksimaalselt umbes 4 miljonit krooni. See on aga tema väitel 1,5 miljoni krooni võrra vähem kui aasta varem.

«Selle rahaga tuleb osakonnal õpetada kuut eriala, mis hõlmavad kaheksat keelt – kokku kuus bakalaureuse-, kümme magistri- ja üks doktoriõppekava ligi 1000 üliõpilase ja 52 õppejõuga. Meil ei ole võimalik kõiki keeli kokku liita ega teha kogu õppetööd mitmesajalistes rühmades,» selgitas Kaber.

Nähakse ebaõiglust

TÜ ametiühingu esimees Aleksander Jakobson kirjutas listis, et kui mõnel teaduskonnal või instituudil on raha vähe, ei saa nad suuremaid töötasusid tagada. «Või kui saavadki, siis ei pruugi jääda summasid töötasude diferentseerimiseks (lisatasude jms maksmiseks – toim).» Jakobsoni sõnul on diferentseerimist kindlasti vaja, kuna kõrge kvalifikatsiooniga töötajate võimekus ja panus on erinev.

Eripedagoogika osakonna juhataja lektor Kaja Plado märkis, et üldhariduskooli pedagoog-metoodik saab paremat palka kui ülikooli lektor – esimese alampalgamäär on 11 640 krooni, teisel alles pärast märtsikuist palgatõusu 10 000 krooni. Tema sõnul nõuab karjäär ülikoolis suuremaid pingutusi kui üldhariduskoolis. «Mis huvi on noorel ülikooli tööle jääda?»

Zooloogia ja hüdrobioloogia instituudi juhataja prof Raivo Mänd ütles UTle, et tema instituudis ilmselt keegi oma palga suuruse üle eriti õnnelik ei ole. Ta lisas, et tal on üsna piinlik doktorikraadiga õppejõududele ja rahvusvaheliselt silmapaistvatele teadlastele nende praegust palka maksta.

Ametiühingu listis leidis ka farmaatsia instituudi vanemassistent Andres Meos, et maailmatasemel teadust tuleb teha ilma ülikoolipoolse rahastamiseta. Tema arvates on ülikooli juhtkond võtnud seisukoha, et iga mees peab ise oma palga välja teenima, hankides grante, koostööprojekte või tegeledes tasulise hariduse andmisega.

Ta leiab, et üliõpilased on muudetud rahaallikaks, kellega juhtkond ka vastavalt käitub. «Mida rohkem päid, seda parem.»

Häirib kommertstegevus

Ka Aleksander Jakobsoni meelest tuleks oluliselt vähendada ülikooli kommertstegevust. «Õppejõudude, teadurite jm personali põhieesmärk on ikkagi üliõpilasi õpetada, mitte ülikoolile raha teenida. Väär on põhjendada suuremaid töötasusid mõnes teaduskonnas sellega, et nad toovad ülikooli rohkem raha sisse.» Lahenduseks pakkus ta kommertspoole juriidilist eraldamist muust ülikoolist, et õppejõud ja teadurid saaksid maksimaalselt põhitööle keskenduda.

Raivo Mänd ütles, et nn massiülikooli tudengitega ei jõua enam vajalikul määral individuaalselt suhelda. «Suur osa neist on teadmiste omandamiseks nii vähe motiveeritud, et see tekitab motivatsioonikriisi juba õppejõududes.»

Jakobsoni sõnul peaks rektorite nõukogust kujunema arvestatav sotsiaalpartner. «Ilma selleta on teaduse, hariduse ja kultuuri riigieelarvest rahastamise parandamine võimatu.» Ta lisas, et enne uue valitsuse moodustamist reaalseid läbirääkimisi alustada ei saa.

TÜ ametiühingu listi kirju on kasutatud autorite nõusolekul.

Ülikoolid meenutasid poliitikutele lubadusi

12. märtsil saatsid Eesti Üliõpilaskondade Liit ja rektorite nõukogu koalitsiooniläbirääkimistel osalevatele erakondadele pöördumise.

Selles tuletatakse poliitikutele meelde varem antud lubadust viia ellu Eesti kõrgharidusstrateegia 2006–2015 ning Eesti teadus- ja arendustegevuse ja innovatsiooni strateegia 2007–2013 «Teadmistepõhine Eesti».

Sealhulgas meenutati vajadust tõsta kõrghariduse rahastamine 2010. aastaks 1,5 protsendini SKPst, vähendades seejuures üliõpilastepoolse rahastamise osakaalu kõrghariduskulude katmisel.

Pöördumises leitakse, et nende strateegiate ellurakendamine on kvaliteetse ja jätkusuutliku kõrghariduse ning teadus- ja arendustegevuse eeldus, mis määrab majanduse ning ühiskonna kui terviku arengu.

TÄNA

Professor Birute Klaasi tähtpäev
LK 3

Naised poliitikas
LK 2

Uued professorid
LK 2, 3

Ülikool jaapani keele kõnevõistlusel
LK 3

6. märtsil 15 aastat tagasi kinnitas TÜ nõukogu esimesed 138 professuuri. Korraliste professorite valimised algasid 29. mail 1992.

UUDISED

Dekaani kandidaat on prof Peeter Burk

6. märtsil esitasid füüsika- ja keemiaosakond füüsika-keemiateaduskonna dekaani kandidaadiks praeguse dekaani, keemilise füüsika professori Peeter Burki.

Professor Peeter Burk andis 9. märtsil kandideerimiseks kirjaliku nõusoleku.

Valimine toimub 22. märtsil.

Algas Soome ja Eesti füüsikute ühisseminar

15.–17. märtsini toimuvad Tallinnas Soome füüsika päevad, kus osaleb ligi 450 Soome ja Eesti teadlast ning noorfüüsikut.

Arutatakse aktuaalseid keskkonna muutumise probleeme, samuti on teemaks kvantinformatsioon, stringiteooria, ülijuhtivus ja süsiniknanotorud.

Peetakse ka teadusdialoogi Soome ja Baltimaade vahel.

Kavas on 13 plenaarettekannet. Teiste tuntud füüsikute kõrval peab ettekande ka TÜ professor Arvi Freiberg.

Antakse üle iga kolme aasta tagant välja antav Magnus Ernroothi auhind, mis on kõrgemaid kodumaiseid tunnustusi Soome füüsikutele.

Laupäeva hommikul leiab aset minisümpoosion füüsikaharidusest ja füüsika olulisusest ühiskonnas.

See on Soome Füüsika Seltsi esimene ühisüritus välismaal.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas kandideerid üliõpilasesindusse?

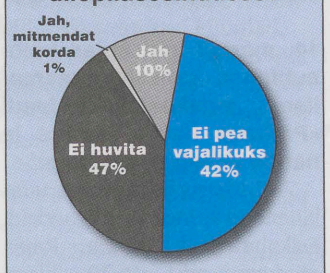

Vastajaid: 90
Uus küsimus:
Kui tähtsaks pead õigekeelsust?
Vasta: www.ajaleht.ut.ee

Ükskõik, kas võimule saab palkade tõstmine või maksude alandamine /…/ ikka jääb selgusetuks, kuidas kavatsetakse /…/ lahendada kas või majanduse põhiküsimus: anda haridusele, teadusele ja innovatsioonile uus hingamine.

Leo Laks «Enamus küllastub otsekui tõprakari», Sirp, 9. märts 2007

Minu eesti keel meie maailmas

Marika Kullamaa
ülikooli keeletoimetaja

Keel on meie ühtsustunde kandja ning peab olema selline tööriist, mis töötab tõrgeteta igas olukorras ja millega saab tänapäeval igas valdkonnas hästi hakkama.

Selleks, et eesti keelel oleks Eestis hea elada ja meie kõik saaksime asju ajada oma emakeeles, on vastu võetud Eesti riigi keelestrateegia.

Kogu seda tegevusvaldkonda võib nimetada keelehoiuks, mis tagab keele püsimise ja on vastandiks keele hääbumisele.

Eesti keele strateegia tahab hoolitseda selle eest, et eesti keel kui vajalik tööriist oleks alati töökorras, et häda sunnil ei peaks kasutusele võtma mingit teist keelt, näiteks inglise keelt, kuna meil ei ole eesti keeles vajalikku terminit lihtsalt olemas või pole võimalik nii täpselt väljenduda kui võõrkeeles.

Eesti keele strateegias on sõnastatud ka eesti keele mainekujunduse pool – tuleb hoolitseda, et kollektiivne identiteet, mille tunnus keel on, oleks positiivne ja keel oleks väärtustatud. Mis on keele mainekujundus? Milline on eesti keele kui meie emakeele maine? Kuidas me keelt väärtustame?

Väärtustamine algab sellest, kui eesti keele kõnelejad ja eesti keeles tekstide kirjutajad peavad iseendastmõistetavaks, et eesti keeles mõelda, kõnelda, õpetada ja teadustööd kirjutada on uhke ja hää ning oma kultuuri- ja keeleruum on mainekas.

Kui keele kaudu avaldub meie kollektiivne identiteet (meie ühtsustunne), siis keelehoiakud kajastavad iga konkreetse inimese kollektiivset identiteeti (ka kuuluvustunnet ja armastusvajadust). Positiivsete keelehoiakute kujundamist on võimalik püüda saavutada meie kultuuri- ja keeleruumile omaste väärtuste kasvatamisega hariduse kaudu. Ka Tartu Ülikool on selleks kutsutud ja seatud.

Positiivne ühtsustunne loob positiivse keelehoiaku.

Räägime praegusel ajal palju mainekujundusest. Koos suhtekorraldusega tundub see olevat kui eraldi teadusharu, ülimuslik ja puutumatu. Ometi taandub siingi palju tekstidele, mille loomiseks, mitte ainult edastamiseks, oleme vähem või rohkem suutelised.

Otsime ülikoolile tunnuslauset, mis tuumakalt ja väärikalt määratleks meie emakeelse ülikooli meie maailmas. See, kuidas suudame tunnuslause sõnastada, ütleb palju meie väärtushinnangute kohta, selle kohta, kui sisukas on meie mõte ja kui terane meie ütlemine, et me vääriks rahvusvahelise rahvusülikooli tunnuslauset selges eesti emakeeles.

Meie edukateks sammudeks üleilmastumise teel vajame nimelt Eestis oma eneseväärikust, enesekindlust, eneseusku ja eneseuhkust. Selle kõige toetamiseks on meil ju esivanemate varandus, meie tark mees taskus abiks ja olemas – eesti keel ja kultuur. Kultuuri mõte ongi selles, et just oma rahvuslike väärtuskriteeriumitega eristuda üleilmastuvas maailmavõrgustikus teistest mis tahes miljonilinnadest või inimkooslustest.

Eesti kultuur, eestikeelne ja -meelne kultuuriilm koos hariduse ja teadusega on tegelikult see südamik ja säsi, millele saab rajada Eesti (majandus)edu. Sest eesti keel – see on kui meie elusloodus osa.

Peame ise jonnakalt uskuma eesti keele kõikvõimsusesse maailmanähtuste kirjeldamisel ja eesti keele püsimisse kõigis eluvaldkondades, peame uskuma eestikeelse akadeemilise hariduse võimalikkusse tänapäeval nii nagu sajand tagasi nooreestlased Friedebert Tuglas ja Gustav Suits. Sestap peavad meie aatedki olema pigem veidi uhkemalt sõnastatud, et tulla toime karmi reaalsusega, sest tegelikult «mu koduke on tilluke, kuid ta on armas minule».

Emakeeleolümpiaad

14. märtsil anti aulas kätte auhinnad rahvaluuleteemalise emakeeleolümpiaadi «Pärimus koolis, kodus ja nende vahel» parimatele.

7.–8. klassi piirkonnavoorudes lahendati erinevaid ülesandeid. Esikohale tuli Liisa Laur Rapla gümnaasiumist. 9.–12. klassi õpilased kirjutasid uurimistööd. 9.–10. klassi arvestuses võitis Marian Heinat Saaremaa ühisgümnaasiumist ja 11.–12. klassi arvestuses Kaisa Kulasalu Hugo Treffneri gümnaasiumist.

«Uurimised hõlmavad folkloori kogu selle kirevuses,» ütles olümpiaadi komisjoni esimees Risto Järv. Ta tõi uurimisteemade näiteks õpilasi ja õpetajaid puudutavad pärimused, argipäevausundi, *online*-artiklite kommentaarid ja blogifolkloori. Olümpiaadi korraldab TÜ eesti ja võrdleva rahvaluule õppetool.

Eetikakeskuse juhataja professor Margit Sutrop (vasakult esimene) juhtis ENÜSi ja eetikakeskuse esimest vestlusringi «Naised poliitikas», tema kõrval diskussioonis osalenud naispoliitik Maret Maripuu ja kirjanik Maimu Berg. VARJE SOOTAK

Naised poliitikas?!

Ksv! Mari Järve
Eesti Naisüliõpilaste Selts,
geenitehnoloogia magistrant

Kuigi võrdõiguslikkus pole tänase Eesti teravaim valupunkt, on sel teemal arutlemine üks õigusriigi tunnuseid. Õlgade kehitamine ja probleemi püstituse üle irvitamine tähendab loobumist osakesest demokraatiast.

Eesti Naisüliõpilaste Seltsi ja TÜ eetikakeskuse projekti nimi «Rohkem naisi poliitikasse» kõlab võitlevalt, ja mis veel hullem, ka poliitiliselt. ENÜS ei ole oma põhimõttelisest apoliitilisusest loobunud. Oma tegevusega soovime kaasa aidata individuaalsuse, demokraatia ja rahvusluse ideaalide edasikandmisele. Eetikakeskus soovib panna inimesi mõtlema Eesti ühiskonna alusväärtuste üle.

Seetõttu pole meie eesmärk mõne kindla poliitilise suuna või parteiprogrammi edendamine, vaid tähelepanu juhtimine naiste vähesusele poliitikas, selle põhjustele ning ühiskonna teadlikkuse suurendamine. Raudsete seisukohavõttude asemel soovime arutelu tekitada. Eelarvamused saavad muutuda ainult aja, mõtte- ja sõnavabaduse ning eluterve diskussiooni toel.

Võrdsus *de facto*?

Hoolimata sellest, et nagu teisteski demokraatlikes riikides tunnustatakse Eestis naiste ja meeste võrdõiguslikkust, on naisi poliitikas poole asemel alla kolmandiku (2003. a valitud riigikogu koosseisust 19%, äsja valitud riigikogus rekordiline 24%).

Tuleb see varjatud diskrimineerimisest? Kas ühiskonnast, sh poliitikute seast, pole ikka veel kadunud arvamus, et mõnede elualade jaoks naine ei sobi? Kui nii, siis kas põhjendused on bioloogilised või sotsiaalsed? Või on hoopiski tegemist naiste endi vähese tahte, huvi või julgusega poliitikas osaleda?

Väide, et Eesti naisi diskrimineeritakse näiteks poliitikas, võib tunduda feministliku liialdusena. Keegi ei kahtle naiste võrdses õiguses valida ja olla valitud. See on *de jure* võrdõiguslikkus, mida kirjeldab ka Liisa Vask oma artiklis raamatus «Eesti Vabariigi naisministrid. Koguteos naistest poliitika tipus».

De facto võrdõiguslikkust, kus naisi ja mehi oleks poliitikas ka tegelikult võrdselt, on palju raskem saavutada. Seda pole meil ega teistes demokraatlikes riikides.

Eelarvamused on visad

Eelarvamusi naiste osaluse kohta poliitikas (jm aladel) on rohkem, kui teemale käega lööjad arvavad. Kõige levinuma põhjendusena tuuakse pereelu seadmist karjäärist ettepoole. On muidugi bioloogiliselt vaieldamatu, et imiku eest suudab täisväärtuslikult hoolitseda ema ja emainstinkt on ilmselt peamine põhjus, miks naised omal soovil poliitikast taanduvad.

Kuid väikelapsega võiks koju jääda sama palju isasid kui emasid. Miks peetakse enesestmõistetavaks või vähemalt üldlevinuks, et laste eest hoolitsemine on eelkõige naise õlul, vaadatakse isegi halvustavalt naistele, kes karjääri nimel (poliitikas või mujal) pere loomist edasi lükkavad või pere kõrvalt «liiga» palju tööle pühenduvad? Tänapäeva emantsipeerunud naine tähendab inimest, kes tegeleb võrdselt nii töö kui ka perega. See tähendab, et ta on kaks korda nii tubli kui mees. Kas meestel polegi siis pere, mille nimel karjääri kõrvale jätta?

Omaette küsimus on see, kuidas käib poliitikasse jõudnud naiste käsi. Kuidas on valimisnimekirjades nii vähe naisi, ehkki erakondades moodustavad naisliikmed umbes poole? Näib, et naiste põhiliseks komistuskiviks on parteipoliitikast professionaalsesse poliitikasse jõudmine.

Naised ei vali naisi

Kui ka naiste esindatuse tagamiseks kvootide rakendamise vastu olla, tuleks mingi lahendus ometi leida. Meie projekti raames korraldatud vestlusringis «Kellele ja miks on vaja sooliselt tasakaalustatud esindatust poliitikas?» arvas Keit Pentus, et lahenduseks saab olla vaid naiste poliitikasse tuleku ja erakonnasisese edasiliikumise julgustamine.

Maailma esimene valitud naispresident, Islandi Vabariigi president aastail 1980–1996 Vigdís Finnbogadóttir ütleb koguteose jaoks antud intervjuus, et teda ei valinud mitte naised, vaid mehed. Eelkõige olid kahtleval seisukohal tema enda põlvkonna naised, sest neil ei olnud usaldust iseenda ega tema vastu, nad ei osanud või julgenud näha naist presidendina.

Sama tendentsi võib näha tänapäeva Eestis: valimistel ei hääleta naised enamasti naiskandidaatide poolt. Osalt tuleb see kindlasti sellest, et paljude inimeste jaoks ei ole valitava kandidaadi sugu üldse oluline, kuid omajagu näib põhjuseks olevat ka see, et naistel puudub tõepoolest usaldus naispoliitikute vastu. Selline arvamus jäi kajama ka käesoleva projekti vestlusringis «Naispoliitikute põlvkonnad».

Mida eelarvamustega peale hakata, kui need isegi naiste enda seas nii levinud on? Suhtumise muutumiseks on vaja üha uuesti ja uuesti rääkida. Julgustada naisi poliitikas osalema, kuni sõna «naispoliitik» kaob käibelt ja kõigi jaoks on enesestmõistetav, et poliitikas on võrdse õigusega ja võrdsel hulgal nii mehi kui ka naisi.

Loodame, et projekt «Rohkem naisi poliitikasse» aitab naiste rollile ühiskondlikus elus rohkem tähelepanu tõmmata. Valmis lahenduste pakkumine pole meie eesmärk, kuid usume, et lahenduseks ongi inimeste teadlikkuse suurendamine, mõtlema panemine ja arutelu tekitamine.

PROJEKT «ROHKEM NAISI POLIITIKASSE»

- **Eesti Naisüliõpilaste Seltsi ja TÜ eetikakeskuse projekti eesmärk on suurendada naiste osalust poliitikas.**
- **Ennekõike suurendada avalikkuse teadlikkust, tekitada diskussiooni ja muuta eelarvamusi.**
- **Toimuvad avatud vestlusringid poliitikutega ja ilmub raamat «Eesti Vabariigi naisministrid. Koguteos naistest poliitika tipus».**
- **Projekti rahastab Avatud Eesti Fond.**

Ülikool tunnustab

TÜ tänukirja ja aumärgiga tunnustati 65. sünnipäeval pikaajalise ja kohusetundliku töö eest füüsika-keemiateaduskonna keemilise füüsika instituudi analüütilise ja füüsikalise keemia teadurit **Aime Lusti**.

50. sünnipäeval pälvis heade töötulemuste eest TÜ aumärgi ja tänukirja infotehnoloogia osakonna multimeedia talituse juhataja **Helle Lilleorg**.

TÜ tänukirjaga autasustati 55. sünnipäeval pikaajalise ja väga heade töötulemuste eest haldusdirektori büroo planeerimistalituse projektijuhti **Reti Sahki** ja 50. sünnipäeval majandusteaduskonna avatud ülikooli vastutavat sekretäri **Ülle Vaaksi**.

TÜ tänukirja pälvis ka pikaajalise silmapaistva tegevuse eest ülemaailmse keskkonnauuringute GLOBE projekti Eesti programmi juhtimisel ja loodusteadusliku hariduse edendamisel koolides füüsika-keemiateaduskonna keskkonnafüüsika instituudi teadur **Ülle Kikas**.

Helle Metslang valiti professoriks

TÜ nõukogu valis 23. veebruaril tänapäeva eesti keele professoriks Helsingi Ülikooli eesti keele ja kultuuri külalisprofessori ning Tallinna Ülikooli vanemteaduri Helle Metslangi.

Helle Metslang on lõpetanud TÜ eesti keele filoloogia 1974. 1978. aastal kaitses ta TÜs filoloogiakandidaadi ja 1994. aastal Oulu Ülikoolis filosoofiadoktori kraadi.

Alates 1974. aastast töötas ta Keele ja Kirjanduse Instituudis, on olnud mitmel korral Helsingi ja Oulu ülikooli ning TLÜ õppejõud. Ta on juhatanud TLÜs eesti keele õppetooli ja olnud filoloogiateaduskonna dekaan.

Helle Metslang on Emakeele Seltsi juhatuse esimees.

Teadustöö põhisuunad on eesti keele süntaks, morfosüntaks, funktsionaalgrammatilised kategooriad, keele dünaamika ning kontrastiivne ja tüpoloogiline lähenemisviis eesti keele uurimises.

Helle Metslang

Seminar viirustest

22. märtsil kell 17.30 Domus Dorpatensise majas (Raekoja plats 1/Ülikooli 7) jätkuva populaarteadusliku seminarisarja «Teeme tutvust» teema on viirused.

Ettekandeid peavad magistrant Laura Sedman, professor Andres Merits ja tervisekaitseinspektsiooni epidemoloogianõunik Kuulo Kutsar.

Üritus on tasuta.

Osalemiseks registreeruda hiljemalt 21. märtsiks tel 733 1345 või dorpatensis@dorpatensis.ee.

Tulevane haridusminister ei tohiks kindlasti olla inimene,
kes mõtleb pedagoogikast turumajanduse terminites ega suuda mõelda väärtustekeskselt.

Kristi Helme «Lihtsate lahenduste aeg on möödas» Õpetajate Leht, 9. märts 2007

Birute on lihtsalt Birute

19. märtsil tähistab õppeprorektor professor Birute Klaas oma esimest juubelit

Oled üks nendest inimestest, kellelt olen võinud palju õppida. Tutvusin Sinuga 2001. aastal välisreisil, kui külastasime rühma kolleegidega Euroopa ülikoole, et tutvuda sealse õppekorraldusega. Jäid meelde paindliku ja tarmuka kolleegina. Hilisemad aastad on mind juhtinud neid iseloomujooni üha enam hindama. Erinevad rollid, milles oleme kokku puutunud, on õpetanud mulle, et paindlikkus aitab ka kõige keerulisemaid olukordi lahendada. Vahel kadestan Sinu kohanemisvõimet – oskust uutes ja muutuvates oludes toime tulla ja alati edasi vaadata. Kusagil tegemiste all on Sul peidus sügav arusaam sellest, mis on õige. Minu meelest oskad Sa oma tõest kinni hoida ja juhinduda. See teeb sind kauniks ja tugevaks. Mul on hea meel, et võin Sinuga koos töötada.

Tõnu Lehtsaar

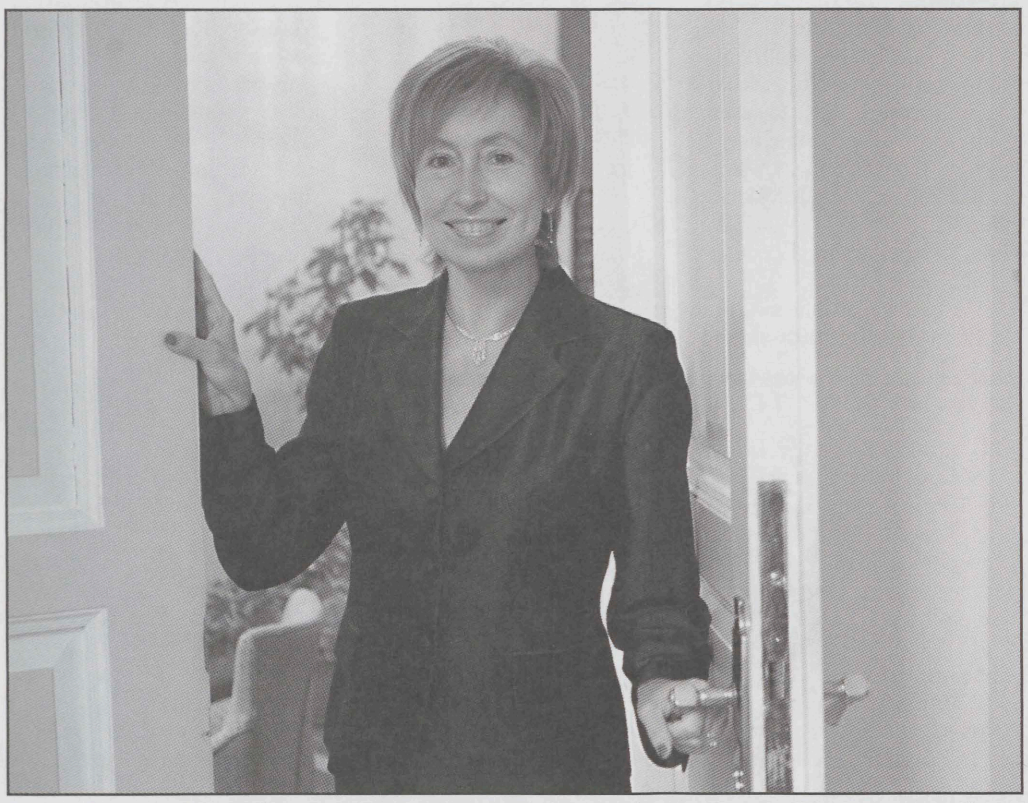

Rektoriks kandideerides märkis tänane juubilar professor Birute Klaas oma valimisplatvormis, et ei usaldaks ainult iseenda pädevust: «Keegi pole nii geniaalne, et valdaks teadmisi kõikides valdkondades. Tarkus peitub oskuses kaasata oma inimeste parimaid omadusi, oskusi ja võimeid.» ANDRES TENNUS

Lisaks juubelile ja paljudele õnnesoovidele on mul hea võimalus UT lugejale tutvustada Sind kui õppeprorektorit ja kolleegi.

Esmalt, oled osutunud minu jaoks oluliselt paremaks administraatoriks, kui seda arvasin (see ei tähenda, et ma Sind varem oleksin alahinnanud, näiteks ajast, kui koos dekaanid olime). Teiseks, Sinu optimistlik ellusuhtumine, sihikindlus ja heas mõttes ambitsioonikus viivad Sind ilmselt ka edaspidi uute ja uute tähiste vallutamisele.

Kolmandaks, võib-olla tulevad Sinu eelised teistega võrreldes nähtavale ka seepärast, et oled ju loodusteadusliku eriklassi lõpetanud.

Ja lõpuks, küllap suudab ka ülikool edaspidi rohkem tänulik olla neile oma töötajaile, kes on oluliselt rohkem panustanud ülikooli arengusse. Sina oled üks nendest.

Ain Heinaru

Tartu Ülikool ei ole üle saanud stampidest – me kiidame astronoome, kuid ei austa astrolooge, me kiidame keemikuid, kuid ei austa alkeemikuid.

Birute, mina keeldun tunnistamast Sinu sünnikuupäeva – Sa oled ju märksa noorem – seetõttu ei püüa ma Sind avada mitte tähtede seisu kaudu, vaid keemiliste elementide abil. Parim komplekt keemilisi elemente, mis Sind iseloomustavad, on vismut, ruteenium, telluur, kaalium, lantaan ja arseen.

Vismut – valge-hõbehall, õrna punaka varjundiga, habras metall (loe: Birute on kaunis ja naiselik). Metallide hulgas on vismutist väiksema soojusjuhtivusega vaid elavhõbe (loe: Birute ei peksa keelt). Ühena vähestest ainetest vismut paisub tahkestumisel (loe: Birute on tõeline haruldus).

Ruteenium – hõbevalge ja väga kõva plaatinametall, s.o väärismetall (loe: Birute on kallis ja väärtuslik). 1844. aastal ilmus Tartust pärit, kuid siit Kaasani ülikooli tööle siirdunud Carl Clausi teadustöö, mis käsitles uue elemendi – ruteeniumi – avastamist. Esimese Venemaal avastatud elemendi nimi tuleneb hilisladinakeelsest sõnast Ruthenia-Venemaa (loe: Birute oskab kompleksivabalt hinnata Venemaa osa Tartu ja Tartu Ülikooli ajaloos).

Telluur – hõbehall, metalli läikega, pooljuhi omadustega kristalne aine (kristalne struktuur viitab sellele, et Birute on harmooniline ja musikaalne).

Kaalium – hõbevalge läikiv leelismetall (vihje Birute särale). Kaalium on keemiliselt aktiivne (elementaarne – Birute on aktiivne). Kõigis ühendites on kaaliumi oksüdatsiooniaste +1 (loe: Birute on alati ja igas kollektiivis positiivne).

Lantaan – hõbevalge haruldane muldmetall (taas kinnitus sellele, et Birute on haruldus). Lantaanil on üks stabiilne isotoop, massiarvuga 139 (loe: Birute iseloom on stabiilne). Tõsi, looduses esineb ka lantaani radioaktiivne isotoop, massiarvuga 138, kuid selle isotoobi poolestusaeg on 105 miljardit aastat (ilmselt see, et Birute ägestub 105 miljardi aasta pärast, ei lähe inimkonnale enam korda).

Arseen – poolmetall, millel on mitu allotroopset modifikatsiooni – tavatingimustes on püsivaim metalliläikeline halli värvusega modifikatsioon. Arseeni nimi tuleb kreekakeelsest sõnast *arsenikon* – mehelik, tugev (loe: Birute tegutseb jõuliselt). Normaalrõhul arseen ei sula, vaid sublimeerub temperatuuril 614 kraadi Celsiust (loe: Birute pole vedel sell).

Lõpetuseks. Elementide komplekt üheskoos viitab sellele, et Sul, Birute, seisab ees pikk-pikk elu – hõbevalget, väga palju hõbevalget on neis elementides.

Edu, jõudu ja õnne Sulle pikal-pikal eluteel!

Algaja alkeemik-semiotoloog Taimo

Filosoofiateaduskonna jaoks on Birute Klaasil olnud professori ja dekaanina ainulaadne tähendus – tema panus on kõige suurem selles, et 1990. aastate algul kiirustades ja mõnevõrra kunstlikultki loodud hiigelteaduskonnast on tänaseks saanud toimiv tervik.

Birute Klaas on uue looja ja hoidja ka oma koduosakonnas, eesti ja soome-ugri keeleteaduse osakonnas, töötades läbi aegade esimese eesti keele võõrkeelena professorina, õpetades eesti keelt ja kultuuri armastama mitmetest teistest rahvustest üliõpilasi. Keeleteadlasena on teda huvitanud eelkõige eesti keele kontaktid teiste keeltega. Ühendaja ja edasiviijana jättis ta oma jälje ka juhtides keelekeskust.

Professor Klaas on omal viisil jätkanud Tartu Ülikoolis ja Tartus sama rolli, mis oli kunagi professor Aristel. Tema tunneb väga paljusid ja veel rohkem on neid, kes arvavad tundvat teda. Nagu Ariste oli lihtsalt Ariste, on Birute paljude kolleegide ja tartlaste jaoks lihtsalt Birute. Oma kordumatus säravuses.

Õnnitledes kõikide kolleegide nimel filosoofiateaduskonnast

Karl Pajusalu

Professor Kalle Kasemaa sai kultuurkapitali preemia

7. märtsil kinnitati kultuurkapitali 2006. aasta kirjanduspreemiate laureaadid.

Preemia ilukirjandusliku tõlke eest võõrkeelest eesti keelde sai Nikos Kavvadiase «Vahikorra» eest usuteaduskonna Vana Testamendi ja semitistika professor Kalle Kasemaa.

Alvo Aabloo valiti professoriks

TÜ nõukogu valis 23. veebruaril polümeersete materjalide tehnoloogia professoriks kompuuterfüüsika dotsendi, TÜTI vanemteaduri ja AS Cybernetica tarkvarainseneri Alvo Aabloo.

Alvo Aabloo on lõpetanud TÜ füüsika eriala 1989. Doktorikraadi tahke keha füüsika erialal kaitses 1994.

Aabloo on töötanud Moskvas, New Orleansis jm. TÜs on ta töötanud aastail 1991–1994 ja alates 1997. aastast, 2004. aastast dotsendina. Ta on toonud ülikooli õppekavva robootikat käsitlevad kursused.

Tema peamised uurimisvaldkonnad on polümeersete materjalide tehnoloogia ning robootika.

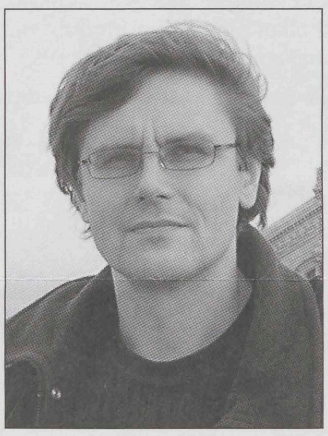

Alvo Aabloo

Botaanikaaias Kesk-Ameerika looduse näitus

15.–31. märtsini on botaanikaaia infosaalis avatud fotonäitus «Kesk-Ameerika loodus ja inimesed».

Näituse koostaja, botaanikaaia direktori Heiki Tamme sõnul on välja pandud 40 originaalfotot Mehhiko, Guatemaala, Costa Rica, Panama ja Peruu maastikest, taimestikust, loomastikust, rahvastest ja kultuurist.

Konverents Tartu Ülikooli zooloogiast

30. märtsil toimub TÜ raamatukogu konverentsisaalis teaduskonverents «TÜ zooloogia – lätted ja tänapäev».

Konverentsiga tähistatakse TÜ endiste juhtivate zooloogide sünniaastapäevi 2006. ja 2007. aastal (Johannes Piiper 125, Heinrich Riikoja 115, Juhan Aul 110, Hans Kauri 100, Johannes Lepiksaar 100, Eerik Kumari 95).

Hommikupoolikul süüdatakse lahkunud zooloogide haudadel Raadi kalmistul küünlad.

Zooloogia ja hüdrobioloogia instituut ootab konverentsile zoolooge, zooloogiahuvilisi, vilistlasi.

Põhiüritusele järgneb koosviibimine TÜ raamatukogu kohvikus.

Registreeruda hiljemalt 20. märtsiks aadressil margret.sisask@ut.ee või tel 737 5835, 5551 9904.

Kava: www.ut.ee/yldinfo/eelinfo.

Raamat teeb ülevaate Eesti naispoliitikutest

Kristi Lõuk
eetikakeskuse projektijuht

Täna kell 13 toimub Tallinna Matkamajas (Raekoja plats 18) Eesti Naisüliõpilaste Seltsi ja TÜ eetikakeskuse raamatu «Eesti Vabariigi naisministrid. Koguteos naistest poliitika tipus» esitlus.

Esitlusel võtavad sõna Aino Lepik von Wiren, Siiri Oviir ja Ene Ergma, musitseerib Kadri-Ann Sumera.

Tegemist on esimese täieliku ülevaatega kõigist naisministritest, kes on Eesti Vabariiki 89 aasta kestel teeninud.

Ministrid räägivad oma kujunemisloost, poliitikasse tulekust, saavutustest ja takistustest. Tagasivaade käidud teele avab tükikese Eesti lähiajaloost: riigi ehitamisest, poliitilistest võitlustest, sotsiaal-majanduslikest muutustest ja erakondlikest suhetest.

Võrdlusmaterjaliks on intervjueeritud nelja väljapaistvat naispoliitikut: esimest naissoost riigikogu esimeest akadeemik Ene Ergmat, maailma esimest naispresidenti, islandlannat Vigdis Finnbogadottiri, Läti presidenti Vaira Vike-Freibergat ning Soome parlamendi kauaaegset esimeest Riitta Uosukainenit.

Tartus esitletakse raamatut 27. märtsil kell 16 ülikooli kohviku talveaias. Tervituskõne peab linnapea Laine Jänes, sõna võtab prof Marju Lauristin ning harfil musitseerib Lilian Langsepp.

Osavõtust teatada tel 737 5427 või Triin.Paaver@ut.ee.

Tartu Ülikooli jaapani keele kursuslased võistlesid kõnelemises edukalt

Eri Miyano
keelekeskuse jaapani keele õpetaja

9. märtsil toimus Tallinna Ülikoolis viies jaapani keele kõnevõistlus.

Osavõtjaid oli kolmes kategoorias kokku 19, sealhulgas neli tudengit Tartu Ülikooli jaapani keele kursuselt.

Kõrgastme kategoorias tuli võitjaks Natalja Hartšenko (skandinaavia keeled ja kultuurid, 2. a), kes võlus kuulajaid rõõmsa esinemise ja humoorika jutuga oma esimesest sushi kogemusest. Žürii oli positiivselt üllatunud, et Natalja Hartšenko on jaapani keelt õppinud vaid kaks aastat.

Keskastme kategoorias võitis esikoha Liisa Berezkin, kes rääkis sellest, kuidas ta hakkas jaapani keelega tõsisemalt tegelema tänu tuttava soovitatud jaapani bändile. Sama kategooria kolmanda koha pälvis Reedik Pääsuke (arstiteaduse 3. a), kes põeb juba 16 aastat omamoodi tõbe, mille kõige efektiivsemaks raviks peab arstitudeng jaapani võitluskunstide ja jaapani keele tundides käimist.

Kõnevõistlusel osalesid TÜ jaapani keele kursuselt Reedik Pääsuke (vasakult esimene), Natalja Hartšenko, Liisa Berezkin ja Robert Norak. KALMER KIKERPUU

Algajate kategoorias osales Robert Norak (majanduse I a), kes osavõtjatest ainsana õpib jaapani keelt alles teist semestrit. Nii mõnigi žüriiliige pidas tema vaprust märkimisväärseks.

Esikolmikusse mahtunuid autasustati aukirjaga ja kõik osavõtjad said kingituseks sõnaraamatud. Osalejaid oli peale TÜ Tallinna Ülikoolist, Tallinna Järveotsa gümnaasiumist ja keeltekoolidest.

Kõnevõistluse korraldas Eesti jaapani keele õpetajate ühing, toetajad olid Jaapani fond ning Jaapani saatkond Eestis.

Järgmine jaapani keele kõnevõistlus on plaanis kahe aasta pärast.

ÕNNITLEME

Emeriitprofessor Akivo Lenzner 80

Täna saab 80-aastaseks arstiteaduskonna emeriitprofessor Akivo Lenzner.

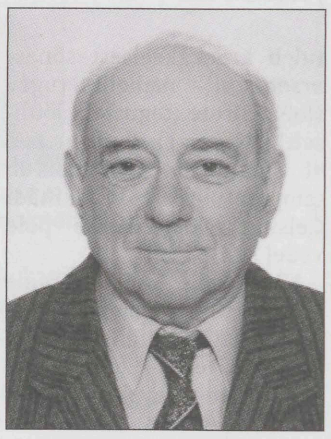

Akivo Lenzner lõpetas arstiteaduskonna raviosakonna *cum laude* 1951. aastal.

Juba III kursuse tudengina tegutses ta edukalt mikrobioloogia ringis. V kursusel sai tema töö «Tuberkuloosse meningiidi streptomütsiinravi» I auhinna.

Meditsiinikandidaadi kraadi kaitses Lenzner 1953, meditsiinidoktori kraadi 1974. Mikrobioloogia kateedris alustas Akivo Lenzner tööd aastast 1960, dotsendina jätkas alates 1963. ja professorina 1976. aastast. Aastail 1964–1993 oli ta kateedrijuhataja, aastail 1961–1965 ka teadusprodekaan.

Akivo Lenzner on loonud uurimissuuna «Inimese laktofloora erinevate füsioloogiliste ja patoloogiliste seisundite puhul». Ta on uurinud koos oma kaastöötajate ja õpilastega kosmonautide ja Tšernobõli AEJ katastroofi tagajärjel kannatanute laktofloorat; leidnud laktobatsillide tüvesid, mida kasutatakse edukalt küll probiootikumide tootmisel, küll mitmesuguste juuretistena leivatööstuses, piimanduses.

Tema juhendamisel on valminud 14 edukalt kaitstud väitekirja, teadustööde loetelus on üle 400 nimetuse.

Akivo Lenzner on kuulunud mitmesse erialaseltsi nii Eestis, endises N Liidus kui ka välismaal. 1996. aastast on ta Venemaa Meditsiinilis-Tehniliste TA akadeemik.

Emeriitprofessor Akivo Lenzner tunneb jätkuvalt huvi oma eriala ja teaduskonna ning kogu ülikooli käekäigu vastu.

Õnnitleme energilist juubilari ja soovime talle jätkuvat tegutsemisrõõmu!

Kolleegid mikrobioloogia instituudist ja teaduskonnast

ÕNNITLEME

Dotsent Tõnis Mets 55

Täna on ettevõtluskeskuse juhatajal ja rahvusvahelise ettevõtluse dotsendil Tõnis Metsal 55. sünnipäev.

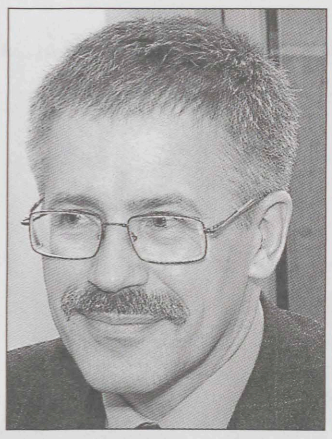

Tõnis Metsa iseloomustavad märksõnad – töökus, visadus, positiivsus, sõbralikkus, saun ja suusatamine, emotsionaalne intelligentsus, ettevõtlikkus, koostöö- ja abivalmidus, usaldusväärsus, silmaringi avarus, riskialtisus, visionäärsus, uudishimu.

Palju õnne!

Ettevõtluskeskus ja majandusteaduskond

TÜ ETTEVÕTLUSKESKUS

TÜ ettevõtluskeskus kutsub ülikoolide loodus- ja reaalteaduste bakalaureuseõppe lõpetanuid, magistrante ning doktorante **12.–16. augustini** SA Innove poolt meetme 1.1 raames rahastatud projekti «INNOEDU – innovatsiooniõppe arendus» Kääriku spordibaasis korraldatavasse suveülikooli.

Käsitletakse järgmisi projekti jooksul väljatöötatud õppeaineid:

1. Teadmus- ja innovatsiooniprotsesside juhtimine,
2. Innovaatilise äri arendamine tööstusomandi ja tehno/teadmussiirde kontekstis,
3. Kõrgtehnoloogiafirmade rahastamise protsess,
4. Loovus ja innovatsioon,
5. Innovaatiliste toodete turundus.

Osavõtt, õppematerjalid, majutus ja toitlustus on tasuta.

Osalejate arv on piiratud.

Info ja registreerimine: tel 737 6362, Riin.prikk@mtk.ut.ee.

RAK Eesti Riiklik Arengukava

Toetab Euroopa Liit

Akadeemilise personali enesetäiendamine

Varsti algab projektis «Eesti ülikoolide akadeemilise personali enesetäiendussüsteemi loomine» osalemise konkurss.

1. märtsil käivitus ülikoolis RAKi meetme 1.1 projekt «Eesti ülikoolide akadeemilise personali enesetäiendussüsteemi loomine».

Projekti raames hüvitab Euroopa Sotsiaalfond akadeemiliste töötajate välismaa ülikoolides ja teadusasutustes enesetäiendamisega seotud kulusid 75% ulatuses. Ülejäänud 25% tuleb lähetatava struktuuriüksusel katta omafinantseeringuna.

Lähetatavate leidmiseks korraldatakse kaks konkurssi, esimene algab märtsi lõpus. Oodatud on kõik akadeemilised töötajad. Selleks tuleb projekti peakoordinaatorile esitada struktuuriüksuse juhiga kooskõlastatud vormikohane taotlus ja vastuvõtva välismaa ülikooli või teadusasutuse kinnitus akadeemilise töötaja vastuvõtmise kohta.

Välislähetused võivad toimuda 1. juunist 2007 kuni 31. maini 2008. Lähetatavad valib komisjon, mis hindab taotluse vastavust projekti eesmärkidele, enesetäiendamise oodatavat tulemust, tulemuse vajalikkust ülikoolile, tulemuse saavutamise realistlikkust ja kulutuste optimaalsust. Kinnitamisel on rektori käskkiri, millega reguleeritakse projekti raames TÜs toimuv tegevus, sh määratletakse konkursil osalemise tingimused ja kord, kandidaatide valikuga seonduv ning töölähetuste tingimused ja finantseerimine.

Info: Keit.Karemae@ut.ee, tel 737 5183, alates järgmise nädala lõpust ka www.ut.ee/personal.

RAK Eesti Riiklik Arengukava

Toetab Euroopa Liit

LASTEHOMMIK RAAMATUPOES

17. märtsil kell 11 algab TÜ raamatupoes laste omaloomingu hommik.

Kõik lapsed on oodatud!

TÜ PENSIONÄRIDE ÜHINGUS VITAE

20. märtsil kl 16 toimub füüsikahoones (Tähe 4) aud 156 Aino Kivistiku loeng «Hea ja halb kolesterool ja nende toime organismile».

DOTSENTIDE JA TEADURITE KLUBIS

22. märtsil kl 17 peab AHHAA teaduskeskuse juhataja Tiiu Sild (Lossi 3- 406) ettekande «Teaduse tutvustamise võimalused laiale publikule».

Info: tel 748 3513, 5554 4213.

TÜ RAAMATUPOOD SOOVITAB

Stephen King
«LISLEY'S STORY»

Hodder & Stoughton, 2006

Soodushind 225 krooni (tavahind 395 krooni).

Kehtib TÜ liikmeskonna-soodustus 10%.

Võõrkeelse kirjanduse tellimine!

www.ut.ee/raamatupood

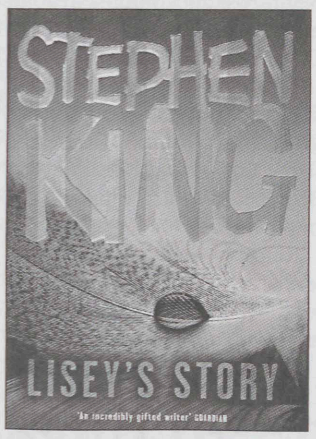

ÜLIÕPILASVAHETUS

TÜ kuulutab välja Erasmuse programmi üliõpilasvahetuse konkursi 2007/2008. õppeaastaks.

Euroopa Liidu elukestva õppe kõrghariduse Erasmuse allprogrammi üliõpilasvahetuse aluseks on kahepoolsed lepingud. Need on sõlmitud ülikooli akadeemiliste üksuste ja välisülikoolide vastavate üksuste vahel erialade kaupa.

Kandideerimisdokumendid: üliõpilasvahetuse avaldus, motivatsioonikiri, tõend õppetulemuste kohta, tõend võõrkeele oskuse kohta, elulookirjeldus.

Dokumentide esitamise tähtaeg: **30. märts**.

Infotund: 19. märtsil kell 14–16 keemiaringis Jakobi 2-226.

Täpsem info: www.ut.ee/valismaa

Kontakt: Jaanika Haljasmäe, Erasmuse programmi koordinaator, õppeosakonna välisüliõpilastalitus, Ülikooli 18-104, erasmus@ut.ee, tel 737 5151.

LANGENUD VABADUSVÕITLEJA PÄEV

24. märtsil kell 12 toimub peahoones Jüri Kuke XI mälestuskonverents **«Kas postsovetlikust Eestist on saanud/saamas demokraatlik õigusriik?»**.

Konverentsi avab rektor prof Tõnu Lehtsaar. Esinema on lubanud tulla Holger Kaljulaid, Jüri Liim, Harri Henn, Tõnu Ojamaa, Henn Põlluaas, Ilmar Vananurm, Kalju Mätik, Mart Niklus, Priit Silla, Enn Tarto jt.

Teadlane, õppejõud ja antisovetlikust vastupanuliikumisest osavõtnu Jüri Kukk õppis ja töötas TÜs 1958–1979. Ta vangistati 1980. Kukk hukkus Vologda vanglas 27. märtsil 1981.

Aasta hiljem tegi Vladimir-Georg Karassev-Orgusaar Vabaduse Raadios ettepaneku hakata tähistama 27. märtsi langenud vabadusvõitleja päevana.

KAITSMISED

22. märtsil kl 15 kaitseb Tiia Kõnnussaar ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonnas Ülikooli 18-135 magistritööd «Eesti pere- ja koduajakirjad ning nende lugejad». Juhendaja prof Peeter Vihalemm. Oponent Krista Aru, MA.

29. märtsil kaitsevad Liivi 2-405 *magister scientiarum*'i kraadi (informaatika) saamiseks magistritöid:

- kl 15 Juri Gavšin «Using the concept of reversibility to develop safe behaviours in robotics» («Pööratavuse kontseptsiooni kasutamine robootikas ohutu käitumise õppimiseks»). Juhendajad vanemteadur Maarja Kruusmaa ja prof Ahto Buldas. Oponent dots Jan Villemson;
- kl 16 Nadežda Velikanova «Answers to equations from school textbooks offered by computer algebra systems» («Arvutialgebra süsteemide vastused kooliõpikutest pärit võrranditele»). Juhendaja lektor Eno Tõnisson. Oponent assistent Hannes Jukk.

LOENGUD

20. märtsil kl 12 peab TÜ nõukogu saalis lahtiste uste päeval avaliku loengu «Kas üliõpilane peaks olema üliinimene?» Piret Kärtner, kes on ülikooli aasta õppejõud 2006 *humaniora* valdkonnas.

TEATED

21. märtsil kl 18 on TÜ Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuse jututare külaliseks Võru Instituudi projektijuht Kadri Giannakaina Laube, kes räägib teemal «Lõõtspillitüdruku seiklused siin- ja sealpool ilmanaba». Kõik huvilised on oodatud! Keskus asub Toomemäel vanas anatoomikumis (Lossi 38). Lisainfo: Mari Mets, tel 737 5422.

KONTSERT

TÜ AULAS

17. märtsil kl 18 Eesti Kammerkooride Liidu kontsert – Mart Saar 125 ja Ester Mägi 85.

VANEMUISE KONTSERDIMAJAS

16. märtsil kl 19 esineb jazzisaalis anglo-eesti jazzkvintett (George Haslam – bariton saksofon & tarogato, Steve Waterman – trompet, flüügelhorn & EVI, Tõnu Naissoo – elektriklaver & süntesaatorid, Taavo Remmel – kontrabass Tanel Ruben – trummid).

JAANI KIRIKUS

22. märtsil kl 19 esineb Eesti Rahvusmeeskoor, dirigent Carl Høgset (Norra).

Pille Lille Muusikute Toetusfond esitleb:

Meistrite Akadeemia

TARTU ÜLIKOOLI AULAS
21. märtsil 2007 kell 19.00

Oliver Kuusik
(tenor)
Piia Paemurru
(klaver)

Kavas: R. Schumann, W. A. Mozart, C. Gounod, G. Donizetti

Järgmine kontsert 18. aprillil kell 19.00
Mari Tampere (viiul), Aleksandra Juozapenaite-Eesmaa (klaver)

PLMF

ÕNNITLEME

80

Akivo Lenzner, arstiteaduskonna emeriitprofessor – 16. märts

75

Aldo Valgmäe, Riia 23, Pirni 2, Vanemuise 46, 46a majahoidja – 16. märts

70

Ester Anslan, kunstimuuseumi kassapidaja – 17. märts

65

Jaan Torokoff, Tiigi 78, 80 ja Liivi 2 majahoidja – 19. märts

60

Johannes Pieter van Ewijk, rahvusvahelise sotsiaaltöö ja sotsiaalpoliitika erakorraline professor – 22. märts

55

Tõnis Mets, rahvusvahelise ettevõtluse dotsent – 16. märts
Anne Jänese, eesti keele õpetaja – 20. märts
Kalju Paju, patoloogilise füsioloogia dotsent – 21. märts

50

Birute Klaas, õppeprorektor – 19. märts

Ülle Vaaks, MJ dekanaadi vastutav sekretär – 20. märts

45

Maire Karelson, dermatoloogia ja veneroloogia õppetooli erakorraline vanemassistent – 16. märts
Ülla Linnamägi, neuroloogia õppetooli vanemteadur – 19. märts
Leelo Kriisa, rektori sekretär – 21. märts

40

Ivi Kikkas, haldusosakonna raamatupidaja – 19. märts
Marge Loik, VKA muusikaosakonna erakorraline assistent – 21. märts

35

Kalle Tihemets, BG dekanaadi infotehnoloogia peaspetsialist – 16. märts
Henno Sonn, kunstide osakonna meister – 17. märts
Aune Valk, avatud ülikooli keskuse juhataja – 22. märts

25

Grete Arro, haridusuuringute keskuse laborant – 18. märts

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000
Trükk: Greif OÜ

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Meelis Burget
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetaja Mai Kukumägi
Keeletoimetaja Marika Kullamaa

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
http://www.ajaleht.ut.ee
Postiaadress: Ülikooli 18, Tartu 50090

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

23. märts 2007

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR 12 (2294)

www.ajaleht.ut.ee

Tartu Ülikooli leiutis sai USA ja Euroopa patendid

Reet Adamsoo
intellektuaalse omandi valdkonna jurist

Tartu Ülikool sai äsja kahe väärtusliku patendi omanikuks.

USA patent nr US7183088 ja Euroopa patent nr EP1409642 anti leiutisele «Termofiilne mikroorganismi tüvi */Bacillus coagulans/* SIM-7 DSM 14043 ja meetod L(+)-laktaadi tootmiseks fermenteeritavatest suhkrutest ja nende segudest nimetatud mikroorganismi tüve abil».

Ülikoolis esmakordselt isoleeritud bakteri abil saab toiduainetööstuses kasutatavat piimhapet toota teraviljast majanduslikult efektiivselt – ilma seadmete ja söötme kõrgtemperatuurse steriilimiseta. Leiutise autorid on Jaan Simisker, Allan Nurk ja Ain Heinaru. Peale USA ja Euroopa patentidele on leiutisel õiguskaitse paljudes riikides.

Täpsemalt loe 9. aprilli e-ajakirjast Novaator ja 13. aprilli UTst.

Üliõpilasesindusse kandideerib 63 üliõpilast

Peep Käiss
TÜÜE esimees,
ajaloo 2. a üliõpilane

Üliõpilasesinduse 31 kohale laekus 63 avaldust.

See on küllaltki suur number ning aktiivsusega võime kindlasti rahule jääda. Kõige rohkem kandidaate on sotsiaalteaduskonnast – 12. Filosoofia- ja bioloogia-geograafiateaduskond on esindatud 8 kandidaadiga. Nii usuteaduskonnast, Narva kolledžist kui ka Viljandi kultuuriakadeemist on üks kandidaat.

Esinduse valimised toimuvad 2.–4. aprillini. Kolledžites on valimine 29. märtsil. Tallinnas asuv õigusinstituut on õigusteaduskonna osa ja ka nende valimised on seega 2.–4. aprillini. Tänavugi on tavapärase sedelhääletamise kõrval võimalik oma lemmikkandidaati valida ÕISi kaudu. Erinevalt eelnevatest aastatest saab enne hääletamist vastava kandidaadi nimele klikates tutvuda ka kandidaadi CV ja motivatsioonikirjaga.

Loodame, et eelmisel aastal saavutatud ligi 20%line valimisaktiivsus ületatakse.

Prof Peeter Burk valiti teist korda dekaaniks

Varje Sootak

Eile valis füüsika-keemiateaduskonna valimiskogu teist korda dekaaniks keemilise füüsika professori Peeter Burki.

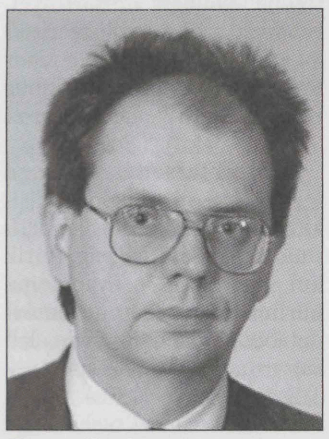

Peeter Burk

Professor Peeter Burk on töötanud dekaani kohusetäitjana 2003. aasta sügisest, dekaanina 2004. aasta aprillist. UT küsimusele teaduskonna arengu kohta vastas dekaan, et tema arvates on arenetud õiges suunas: «Doktoriõpe toimib hästi, läinud aastal oli meil 15 kaitsmist. Oluliselt on tihenenud koostöö TÜ füüsika instituudiga, mis on loodetavasti olnud kasulik mõlemale osapoolele.»

Dekaan märkis, et ka finantsiliselt on teaduskonna olukord mõnevõrra paranenud ning on vähenenud miinuses olevate struktuuriüksuste arv. «Selle eest tuleb müts maha võtta instituutide juhatajate ees – ilma nende pingutuseta oleks olukord palju tröötitum.»

Teaduskonna tuleviku kohta arvas dekaan, et struktuurimuudatuste osas on teaduskond esialgu kõhkleval seisukohal. «On olemas teaduskonna nõukogu otsus suurte instituutide loomise toetuseks ja suure teaduskonna (LOTE) vastu. Arvan, et toetama peaks mõlemat muudatust, kuigi seoses LOTE võimaliku loomisega on palju ebaselget. Dekaaniks tagasi valituna hakkan selle valdkonnaga palju rohkem tegelema, kuna seadsin oma valimisplatvormis LOTE probleemistiku selgeks vaidlemise esikohale.» Instituutide loomine seisab aga prof Peeter Burki sõnul suuresti selle taga, et ülikoolis pole siiani selgeks räägitud finantseerimisskeeme eriti seoses uue ja praeguse füüsika instituudiga. «Usun, et veel sel kevadel jõuame siiski instituutide põhikirjad TÜ nõukogus kinnitada. Pärast seda saame ka laiemalt asuda LOTE temaatika juurde.»

HINDA UT KUJUNDUST

UT toimetus palub oma lugejatel 30. märtsini hinnata, milline võiks olla ülikooli ajalehe pealkirja uus kirjakuju.

Uuendame sammhaaval UT kujundust ning soovime sealjuures muuta senist trükikirja. Võimalike variantidega saab tutvuda ajalehe veebiküljel ning suurtes õppehoonetes. Hinde saab anda meie veebiküljel www.ajaleht.ut.ee.

Doktorant Heli Valtna (vasakult esimene), žürii liige dr Suzanne de Cheveigné, füüsika instituudi õppedirektor Kaido Reivelt ja magistrant Aigar Vaigu autasustamistseremoonial Brüsselis.

EC.EUROPA.EU

Teadusbuss pälvis Euroopa Liidu preemia

Varje Sootak

Teadusbussi projektijuht, füüsika instituudi õppedirektori Kaido Reivelti sõnul annaks teadusbussi Suur Vanker tegevus põhjuse rahuloluks siis, kui Eesti noorte väärtushinnangud muutumise märke ilmutaksid.

„Näeme oma tegevuses veel väga palju arenguruumi,» ütles Reivelt. Tudengid teevad Eesti koolides füüsika- ning vahel ka keemiaeksperimente. Liikuv teaduslabor ja -teater – teadusbuss Suur Vanker on esimese tegutsemisaasta jooksul käinud 156 koolis.

Tudengibussi töös osalevad füüsikud ja vähemal määral keemikud. «Aga avatud oleme loomulikult kõigile huvilistele – tulge ja hakake kampa, saate hulgana mööda Eestimaad ringi kolistada,» kutsub Kaido Reivelt.

Eelmisel aastal võitis Eesti Füüsika Selts koos teadusbussiga Suur Vanker esmakordselt välja antud Eesti teaduse populariseerimise auhinna ning esitati Eesti kandidaadina Descartes'i teaduskommunikatsiooni preemiale. Suur Vanker sai 2006. a Euroopa Liidu Descartes'i teaduskommunikatsiooni preemia konkursil finalisti auhinna (5000 eurot ja diplomi).

Brüsselis käisid autasustamisel Kaido Reivelt, doktorant Heli Valtna ja magistrant Aigar Vaigu. «Autasude kätteandmine toimus spetsiaalsel tseremoonial, mis oli üles ehitatud väga analoogiliselt sellega, mida võib näha muusika-, teatri- või filmiauhindade jagamisel. Enne seda toimusid pressiüritus, Euroopa Komisjoni 7. raamprogrammi pidulik avamine jms avalikkusele suunatud üritused,» selgitas Kaido Reivelt. Tseremooniale olid kutsutud ka ajakirjanikud ja riigitegelased.

Küsimusele, mida täpselt hinnati, ei teadnud Reivelt vastata, sest žürii oma otsuseid ei põhjendavat. «Küll aga on teada, et žürii koosseis oli auväärne ning selle liikmed võtsid oma tööd tõsiselt – selleks kulus terve nädal.» Kandidaate oli 80, kõik nad olid juba riiklikul tasandil mõne konkursi võitnud. «Neist valiti lõpuks välja viis finalisti, kus oli ka teadusbuss, ja viis laureaati. Mis teiste auhinnatute tegemistesse puutub, siis seal oli kõike, näiteks ühed filmitegijad, üks teaduskeskus, üks lasteprojekt, üks noortele suunatud ajakiri, üks oma teadustööd hästi kajastav mereteadlaste kollektiiv,» rääkis Reivelt. Igal juhul oli tema meelest reis kasulik, sealt saadi uusi ideid ja ka mõnesugune ülevaade, millega mujal Euroopas tegeletakse.

Tunnustus annab füüsikuile kõige otsesemalt preemiaraha. «Aga sisemiseks rahuloluks annaks põhjust ikkagi alles see, kui Eesti avalikkuse, eriti noorte väärtushinnangud muutumise märke ilmutaksid. Näeme oma tegevuses veel väga palju arenguruumi,» ütles Reivelt.

Teadusbuss Suur Vanker jätkab pidevat koolides käimist, nikerdatakse edasi oma kodulehe (www.fyysika.ee/fyysika/avalehtfyysika.ee) kallal. «Osaleme ka ülikooli juubeliüritustel maakondades ning sõidame Hollandisse konverentsile EuroPhysicsFun.

VI akadeemiline füüsikaolümpiaad

Varje Sootak

19. märtsil toimus kuues akadeemiline füüsikaolümpiaad.

21. märtsil kuulutas žürii esimees professor Jaak Kikas võitjaks füüsika 1. a magistrandi Mihkel Kree (pildil).

Professor Jaak Kikas ütles, et tulemused olid rõõmustavad, sest hindepallid olid mõnevõrra kõrgemad kui eelmisel aastal. «Ehkki ma ei arva, et ülesanded olid kergemad, pigem isegi vastupidi. Osavõtjate arv oli küll veidi väiksem kui eelmisel aastal.»

Jaak Kikas selgitas, et akadeemilisel olümpiaadil osalevad üliõpilased, kes on juba õpilasolümpiaadidel tuule tiibadesse saanud. Mihkel Kree, kes on korduvalt nii kooliõpilasena kui ka üliõpilasena olümpiaadidel võitjaks tulnud, ütles, et võistlused annavad hea võimaluse kontrollida seda taset, mis oli õpilasena ja mis on nüüd juurde tulnud ülesannete lahendamise oskusesse. «Ainult rohkem osavõtjaid võiks olla.»

Tublilt esinesid ka põhiõppe üliõpilased. Teine koht kuulus füüsika 2. aasta bakalaureuseõppe üliõpilasele Siim Ainsaarele. Kolm kolmandat preemiat läksid Mihkel Heidelbergile (füüsika bakalaureuse 1. a), Lauri Kaldamäele (füüsika bakalaureuse 1. a) ja Endel Soolole (füüsika 2. aasta magistrant).

TÄNA

Lisaleht UT International

Üliõpilasteatrile kultuuripreemia
LK 3

Eesti teaduspreemia füüsikutele
LK 2

25. märtsil viis aastat tagasi autasustas Tartu Ülikool Skytte medaliga Tartu linnapead ja TÜ vilistlast Andrus Ansipit.

UUDISED

Lord Owen peab aulaloengu

Täna kell 17 peab Suurbritannia endine välisminister lord Owen aulas ülikooli 375. aastapäevale ja Rooma lepingute 50. aastapäevale pühendatud loengu «The Future of Europe».

Lord Owen keskendub ELi laienemise kogemusele ning uue Euroopa mitmekesisusele.

TÜ Euroopa Kolledži direktori Gert-Rüdiger Wegmarshausi sõnul on lord Owen üks Briti poliitika suurkujusid, kellel on seljataga hiilgav karjäär nii Ühendkuningriigis kui ka rahvusvahelisel areenil. Ta on pälvinud rahvusvahelise tunnustuse nii diplomaatiliste rahukõneluste juhi kui ka Euroopa ühendamise toetajana.

Ürituse avab rektori kt prof Tõnu Lehtsaar, tervituskõne peab Euroopa Parlamendi saadik Marianne Mikko.

Pensioneerunud töötajate vastuvõtt

29. märtsil kell 17 algab ülikooli kunstimuuseumis rektori vastuvõtt pensioneerunud töötajatele.

Vastuvõtule on kutsutud arstiteaduskonna farmaatsia instituudi vanemlaborant Luule Philips ja füsioloogia instituudi insener Peeter Toomas Loog, filosoofiateaduskonna kunstiajaloo lektor Juta Keevallik, majandusteaduskonna juhtimise ja turunduse instituudi dotsent Tõnu Mauring, loodusmuuseumi töötaja Galina Sapogova ja üliõpilasmaja töötaja Sulev Rämman.

ONLINE-KÜSITLUS

Kui tähtsaks pead õigekeelsust?

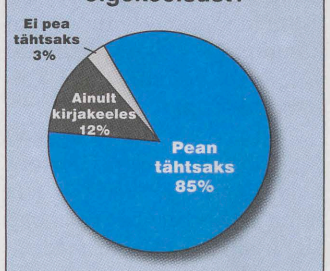

Vastajaid: 268

Uus küsimus:

Millist pealkirja kirjakuju eelistad?

Vasta: www.ajaleht.ut.ee

Milline on hea lõputöö juhendaja?

Kadri Isakar
füüsika doktorant

Igal aastal toob kevad paljude tudengite jaoks päikesepaiste ja sooja muru asemel kaasa kohustuse arvuti taga istuda ja bakalaureuse- või magistritöö valmis kirjutada.

Tegevust jälgivad kõrvalt juhendajad. Kuid kas ikka jälgivad ja kas üldse peaks? Milline peaks olema juhendaja, et tudeng oleks õnnelik ja töörühma järelkasv kindlustatud?

Juhendajaid valitakse mitme kriteeriumi alusel. Näiteks teema põhjal – ollakse üht-teist kuulnud ja tundub huvitav. Ehk on juhendaja jäänud meelde mõnelt ainekursuselt või on edukas teadlane. Võimalik, et tahetakse ülikool lihtsalt ära lõpetada ning võetakse vastu esimene ettejuhtuv vaba koht. Igal juhul tehakse oma esimese uurimisteema ning ka juhendaja valik tavaliselt bakalaureuse- (või ka diplomi-) õppe lõpus. Peale teema sobivuse paneb just see mõne kuu pikkune periood paika, kas üliõpilase ja juhendaja koostöö jätkub magistri- või ka doktoriõppes.

Bakalaureusetöö koosneb tavaliselt teemakohase materjali lugemisest, selle mõistmisest, mingi praktilise ülesande lahendamisest ja kõige eelneva kohta ülevaate kirjutamisest. Lugemine ei ole viimase aasta tudengi jaoks iseenesest midagi konti murdvat. Aga mõistmine? Lugemismaterjaliks on üldjuhul valida mitmesuguseid teadusartikleid, mis eeldavad lugejaskonnalt juba paraja teadmistepagasi olemasolu. Nii võibki tundmatus kohas vette hüpanud üliõpilane uppuda ka lihtsalt võõraste mõistete rägastikku, sisusse üldse jõudmatagi. Siinkohal astubki mängu juhendaja.

Juhendaja jõupingutused tasuvad ennast ära, kui tudeng otsustab astuda magistrantuuri või doktorantuuri.

Juhendajad on väga erinevad. Mõni leiab, et tudeng peaks oma jõududega hakkama saama, tema asi on valmis töö läbi lugeda ja hinnang anda. On juhtumeid, kus ka läbilugemine pole kohustuslik olnud. Samas on juhendajaid, kes tudengi jaoks töö praktiliselt ümber või lausa valmis kirjutavad. Mõne juurde tuleb küsimuste arutamiseks aeg kinni panna, teine unustab kokkulepitud ajal kohale ilmuda. On juhendajaid, kes istuvad alati oma kabinetis ning on nõus üliõpilaste arvukatele küsimustele vastama, mõnd näeb aga tudeng parimal juhul korra kuus. Leidub juhendajaid, kellel on nii palju juhendatavaid, et nad neid ei tunnegi.

Üldjuhul vajab iga tudeng olenevalt oma eelnevast ettevalmistusest ja iseenese ettevõtlikkusest rohkemal või vähemalt määral väikest sissejuhatust teemasse. Juhendaja asi oleks tutvustada oma hoolealusele üldist terminoloogiat, konkreetse teema tausta, töörühma laiemat eesmärki ja tudengi lõputöö osa selles. Tulemusena tekib tal silme ette siht, kuhu ta oma tööga jõudma peaks ja esialgne motivatsioon seda kirjutada.

Juhendaja peaks töö kirjutamise vältel tudengil silma peal hoidma ning vajaduse korral nõu ja jõuga abiks olema. Juhendaja jõupingutused tasuvad ennast ära, kui tudeng otsustab astuda magistrantuuri (või doktorantuuri) ning jätkata oma tegevust samas töörühmas. Mil määral aga silma peal hoida ning millal on tarvis abiks olla? Siin oleks vahest paslik märkida, et peale juhendajate on ka tudengid erinevad.

TÜ tudengid võitsid harjutuskohtus

Meelis Burget

17. märtsil lõppenud Eesti ülikoolide iga-aastase õigusteaduse tudengite kümnenda harjutuskohtu võistluse võitsid Tartu Ülikooli tudengid.

Võitjaks tuli TÜ võistkond Opinio iuris koosseisus Merit Lind, Andreas Veeret, Piia Kulm ja Leho Vool. Nemad olid ka kirjaliku vooru parimad.

Teisele kohale jäi napilt õigusinstituudi võistkond – Kirsti Pent, Paul Keres, Inga Murula ja Priit Raudsepp, kes sai ka parima oraatori tiitli.

Seekordsest võistlusest võttis osa kümme neljaliikmelist meeskonda, üks TÜ õigusinstituudist, üks eraakadeemiast Nord ja ülejäänud TÜ õigusteaduskonnast. Suulisesse vooru pääses kuus TÜ võistkonda.

Kohtuprotsessile eelnenud kirjaliku vooru kohtunikud olid maa- ja ringkonnakohtu kohtunikud. Võistlusel lahendamisel olnud kaasus puudutas sel aastal maksuhalduri poolt maksumaksjale antud vastuste siduvust ja maksumenetluses maksumaksja enda kaasaaitamiskohustust.

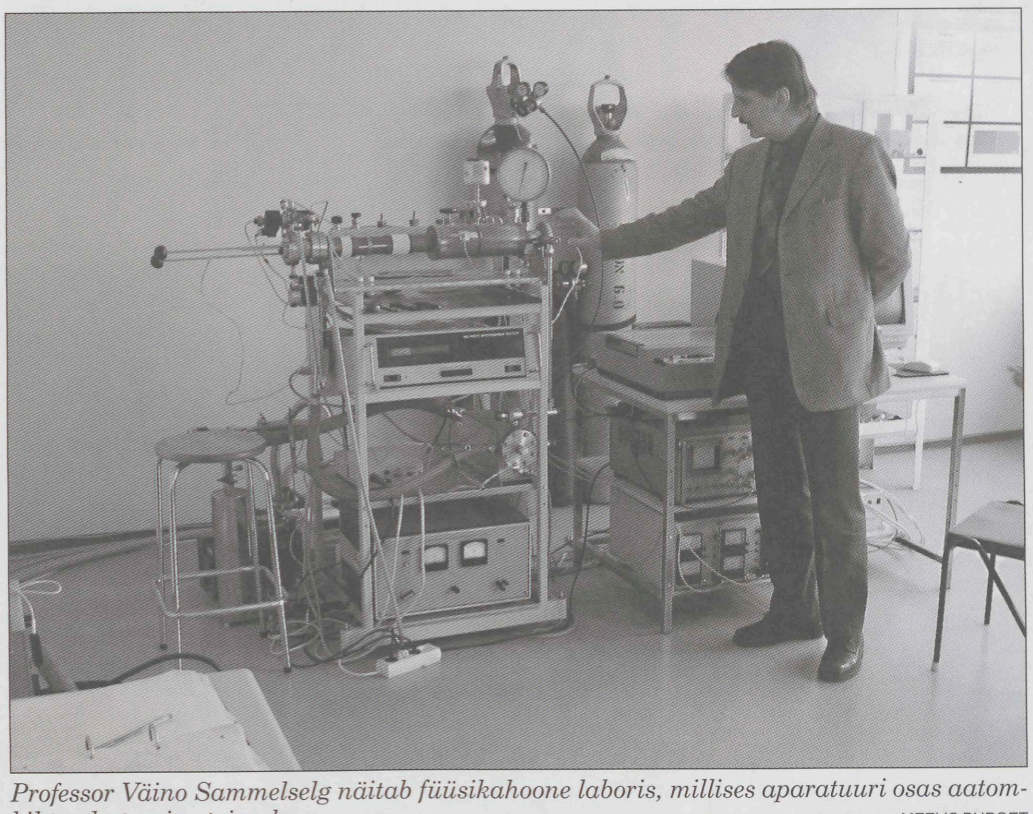

Professor Väino Sammelselg näitab füüsikahoone laboris, millises aparatuuri osas aatomkihtsadestamine toimub. MEELIS BURGET

Õiged materjalid viisid tippteadusesse

Meelis Burget

PROFESSOR VÄINO SAMMELSELG

Tehnikateadustes tööde tsükli «Dielektriliste materjalide aatomkihtsadestamise tehnoloogia arendamine» eest riigi teaduspreemia saanud töörühma liikmed professor Väino Sammelselg, vanemteadur Kaupo Kukli ning erakorralised teadurid Jaan Aarik ja Aleks Aidla kinnitavad, et nende tehnoloogial on suur praktiline väljund.

Kui mingil uuel tehnoloogial on perspektiivi, peab riik seda doteerima.

Viis premeeritut, kelle hulka kuulub ka vanemteadur Teet Uustare, tegelevad materjaliteadusega. Nende uurimistöö on seotud tehnoloogiaga, mida nimetatakse aatomkihtsadestamiseks. Lihtsustatult kujutab see endast tahkiste sünteesimist üksikute aatomkihtide kaupa.

Vanemteadur Kaupo Kukli selgitas, et selleks viiakse hulk lähteaine molekule gaasikeskkonda ning lastakse neil seejärel sadestuda pinnale, mis sobivatel tingimustel võtab vastu vaid ühe molekulkihi. «Selleks, et saada meile vajalikku ainet, laseme moodustunud kihil reageerida mingi teise gaasilise ainega. Ka sellest sünteesiastmest jääb lõpuks pinnale kõige rohkem üksainus kiht aatomeid või molekule. Seejärel töödeldakse pinda jälle esimese lähteainega ja nii järk-järgult edasi, kuni on saadud vajalik tahkisekiht,» seletas ta.

Palju kasutusalasid

Vanemteadur Jaan Aariku sõnul on küsimus selles, kuidas sünteesida materjale nii, et see protsess oleks võimalikult hästi kontrollitav. «Kuna 1980ndatel sattusime üsna õigetele ja elektroonikatööstusele väga vajalikele materjalidele ning meil oli kasutada efektiivne meetod pinnal toimuvate protsesside uurimiseks, siis leidis meie tegevus ka mujal maailmas vastukaja.»

TÜ teadlased selgitasid, et aatomkihtsadestamisel tekkinud kilede paksust mõõdetakse nanomeetrites – ühe nanomeetri paksuses kiles on tavaliselt alla 10 kihi aatomeid. Enim pakuvad maailmas elektroonikatööstusele huvi 1–10 nm paksused kiled.

Kaupo Kukli rääkis, et viimasel ajal kuuldu põhjal võtab elektroonikatootja Intel juba sel aastal kasutusele järgmise, nn 45 nm põlvkonna protsessorid. «Seal tehakse olulised materjalikihid aatomkihtsadestamise meetodil. 1990ndatel oli aatomkihtsadestamise põhiväljund elektroluminesentsekraanide tegemine.»

Professor Väino Sammelselg lisas, et tegelikult saab seda tehnoloogiat ka palju laiemalt kasutada. Kihilised materjalid võivad olla näiteks röntgenkiirguse peegeldajad, katalüüsipinnad või isepuhastuvad pinnad. Suurte pindade katmiseks on see meetod siiski kallis.»

Sammelselja sõnul on töörühma meetod eriti vajalik juhul, kui väga reljeefsed pinnad tuleb katta õhukese ja ühtlase kihiga. Selle tehnoloogia abil saavad materjalikihid ka väga sügavatesse pooridesse kasvada. «Seetõttu rakendatakse seda ka mikroelektroonikas – protsessorid ja mäluelemendid on vaja hästi kitsastele pindadele paigutada.»

Teadlased märkisid, et samu materjale ja tehnoloogiat saab kasutada ka luuimplantaatide puhul. Samuti võib selle meetodiga katta meditsiiniinstrumente ja teisi pindu, mis nõuavad suurt bakteriaalset puhtust.

Ülemaailmne koostöö

Selle tehnoloogiaga tutvumist alustas Aleks Aidla ülikoolis juba 1982. aastal. Rahvusvaheline koostöö algas väga tihedatest sidemetest Helsingi Tehnikaülikooliga. Seejärel tekkisid kontaktid Helsingi ja Uppsala ülikoolidega. Koostöö üheks näiteks on Balti mere äärsete riikide rahvusvahelised sümpoosionid. Professor Sammelselja sõnul on koostöö Tartu, Helsingi ja Uppsala ülikoolide vahel kõigile osapooltele kasulik olnud. «Meetod sai alguse Venemaalt, Soome uurimisrühm kuulub aga selle ala maailma tugevamate hulka.»

Töörühma liikmed rääkisid, et viimasel ajal on loodud tihedad sidemed hispaanlastega, kes on huvitatud Tartus sünteesitud materjalide elektrilistest mõõtmistest. Paar aastat tagasi tuli aga Austraaliast ettepanek uurida seal elektromikroskoobiga Tartus valmistatud objekte. Nii tehtigi ja avaldati ühisartikkel. Artikleid on publitseeritud ka koos Hawaii ja Korea teadlastega. 2000. aastal ilmus Kaupo Kukli kaasautorlusel artikkel ajakirjas Science.

Aatomkihtsadestamisega tegeletakse nii ülikooli füüsikahoones kui ka füüsikainstituudis. Nii Sammelselg, Aarik kui ka Kukli peavad oma uurimistööga seotud teemadel loenguid. «Oma töid tuleb tutvustada,» nentisid nad.

Sammelselg loetles hulga seadmeid, mida oleks vaja tööks juurde hankida või uuendada. Näiteks uue skaneeriva elektromikroskoobi ja ioonkiirega seadme jaoks on pool raha olemas, pool tuleb veel leida. Kuna aga väga kallist läbivalgustavat elektromikroskoopi ilmselt lähiajal ei saa, tuleb leida juurdepääs mõnele mujal maailmas paiknevale.

Ta rõhutas, et vähemalt oma taset tuleb hoida. «See, et me kunagi õige asjaga tegelema hakkasime ja mingil perioodil nähtaval olime, ei tähenda veel, et see nii jääb. Kui teaduses seisma jääda, tormavad teised mööda.»

Seetõttu on Sammelselja meelest vaja haritud ettevõtjaid, kes usuvad, et kõrgtehnoloogiaga saab ka Eestis äri teha. «Seejärel on vaja luua riiklik vahelüli puhta teaduse ja tootmise vahel. Kui on näha, et mingil uuel tehnoloogial on perspektiivi, peab riik seda doteerima.»

Kaupo Kukli lisas, et ka selleks, et Eesti teadus pakuks huvi suurtele välisfirmadele, on vaja arendada reaalalaadel pidevat jätkusuutlikku haridust.

Ülikool tunnustab

TÜ aumärgiga tunnustati pühendunud ja tulemusliku töö eest ajaloo osakonna endist kunstiajaloo lektorit **Juta Keevallikut**.

TÜ aumärgi ja tänukirja sai MTÜ Tartu Üliõpilasmaja remonditööline **Sulev Rämman**.

TÜ väikese medali ja tänukirjaga autasustati pikaajalise ja kohusetundliku töö eest arstiteaduskonna endist inseneri **Peeter-Toomas Loogi**.

TÜ tänukirja pälvisid 60. sünnipäeval kohusetundliku töö eest raamatukogu haldustalituse meister **Juhan Kala** ja õppetöö toetamise ning pikaajalise ja kohusetundliku töö eest haridusteaduskonna arvutispetsialist **Heino Heinla**.

Pikaajalise ja kohusetundliku töö eest anti TÜ tänukiri arstiteaduskonna endisele vanemlaborandile **Luule Philipsile**. TÜ tänukirja pälvis ka zooloogia muuseumi kauaaegne muuseumiteenija **Galina Sapogova**.

Eesti zooloogia konverents ja näitus

30. märtsil toimub raamatukogus Eesti zooloogia rajajatele pühendatud teaduskonverents «TÜ zooloogia – lätted ja tänapäev».

Avatakse ka näitus TÜ silmapaistvatest zooloogidest.

Näitus ja konverents on pühendatud Johannes Piiperi, Heinrich Riikoja, Juhan Auli, Hans Kauri, Johannes Lepiksaare ja Eerik Kumari sünniaastapäevadele. Näitus jääb avatuks 29. aprillini.

Ene Käärik kaitses doktoriväitekirja

13. märtsil kaitses matemaatilise statistika lektor Ene Käärik doktoritöö «Kordusmõõtmiste andmelünkade käsitlemine koopulate abil».

Autor ütles, et sama objekti või subjekti korduval mõõtmisel pole sageli võimalik koguda täielikke andmeid ja nii tekivad kordusmõõtmistes andmelüngad.

Kääriku sõnul on doktoritöös vaatluse all lünkade täitmine ehk imputeerimine, mis on eriti oluline praktilistes ülesannetes väikeste valimite korral. Ülesande lahendamisel lähtutakse tinglikust jaotusest, eeldades, et mõõtmiste ajalugu on teada. «Kuna tuntud mitmemõõtmelised jaotused ei pruugi sobida ühisjaotuse kirjeldamiseks, on võetud kasutusele koopulad. Koopula on funktsioon, mis ühendab marginaaljaotused ühisjaotuseks.»

Väitekirja juhendaja on emeriitprofessor Ene-Margit Tiit, oponendid dotsent Ebu Tamm (TTÜ) ja professor Esa Läärä (Oulu Ülikool).

Ene Käärikule anti filosoofiadoktori kraad matemaatilise statistika erialal.

Ene Käärik

Ametiühingusse kuulujate arvust

Kadri Bank

Personaliosakond juhtis tähelepanu, et 14. märtsi Eesti Ekspressi artiklis «Tartu Ülikoolis on hoogustunud liitumine ametiühinguga» esitatud andmed erinevad nende osakonnale teadaolevatest andmetest.

Artikkel väidab, et ülikooli ametiühingusse kuulub ligi 20 protsenti töötajatest, kuid personaliosakonna juhataja Mari Nõmme sõnul on tegelik arv 2006. aasta lõpu seisuga 10,97%.

Samuti on artiklis kirjutatud, et ametiühingusse kuulujaist on enamik õppejõud ja teadurid. Mari Nõmm ütles, et õppejõudude ja teadurite osakaal on 47,43 protsenti. «See osakaal on aastaid olnud suhteliselt stabiilne, kuid õppejõudude ja teadustöötajate koguarvust kuulub ametiühingusse järjest vähem – 1997. aastal 22,5 ja 2006. aastal 10,75 protsenti.»

Mari Nõmm lisas, et 2000. aastal sõlmitud kollektiivlepingu järgi on ametiühing kohustatud teavitama ülikooli personaliosakonda ametiühingu liikmeskonnas ja juhatuses toimunud muudatustest. «See tähendab, et niipea, kui keegi ametiühinguga liitub või sealt lahkub, tuleb sellest teavitada. Viimati on ametiühing esitanud meile oma liikmete nimekirja 13. veebruaril 2006. aastal,» ütles ta.

KOMMENTAAR

Aleksander Jakobson
ametiühingu esimees

Eesti Ekspressi ajakirjanik helistas mulle 23. veebruaril, kui olin Maarjamõisa haiglas operatsioonijärgsel ravil. Loomulikult ei olnud mul kaasas mingeid andmeid ametiühinguliikmete täpse arvu ega protsentuaalse jaotuse kohta. Tagantjärele tark olles avaldasin liiga optimistlikku arvamust, et liikmete osakaal võib olla kuni 20% töötajaskonnast, kui töötajate üldarvust eelnevalt välja arvata töölised ja abipersonal. Nimelt pole TÜ ametiühingu põhikirjas ette nähtud, et liikmeteks võivad olla ka töölised, koristajad, riidehoidjad jmt. Ametiühingu liikmeskonnas on küll töölisi, me pole pidanud vajalikuks neid ametiühingust välja arvata, kuid ametiühingu sihtgrupiks nad pole.

Peale selle kuulub ametiühingusse ka küllalt palju ülikoolist pensioneerunud isikuid. Kõik see teeb ametiühinguliikmete osakaalu arvutamise töötajaskonnast keerukamaks, mistõttu hinnangusse 20% töötajaskonnast tuleks suhtuda väga ettevaatlikult. Seda viimast pole ajakirjanik arvesse võtnud.

Suur tänu Mari Nõmmele esitatud andmete eest. Kui nüüd selguks, kui palju on ülikooli töötajaskonnas töölisi ja muud abipersonali, siis saaksime arvutada, kui suur on ametiühinguliikmete osakaal potentsiaalsest sihtgrupist.

Mari Nõmmel on õigus, et ametiühinguliikmete arv on kogu aeg vähenenud nii akadeemilise kui ka muu personali hulgas, kusjuures liikmete osakaal ühtedest ja teistest on püsinud enamvähem stabiilsena.

Kui arvaksime õppejõududest ja teaduritest ametiühinguliikmete hulka seeniorliikmed, kes valdavalt on pensioneerunud õppejõud ja teadurid, siis oleks õppejõudude ja teadurite osakaal üle poole liikmete koguarvust.

Tuleb teha veel täiendavaid arvutusi ja kokku leppida mõnedes põhimõtetes, et teada saada, millised on õiged numbrid.

Kliinikumi Leht uuenes

Kadri Bank

Jaanuari- ja veebruarikuu Kliinikumi Leht on läbi teinud põhjaliku uuenduse.

Ajalehe toimetaja Maiki Voore sõnul sai lehe ümberkujundamine alguse nii kliinikumi juhatuse kui ka lugejate ettepanekutest.

Töörühma kaasatud ISP Factumi meediakonsultant Svea Talving ütles, et inimeste kiire elurütm on tinginud meedia varasemast visuaalsemaks muutumise. «Silma peavad paistma pildid, inimesed ja tegevused nende peal.»

Talvingu sõnul on aga selle võrra tekstid tunduvalt lühenenud. «See ei tähenda, et tekstis oleks vähem mõtet siis, kui jutt on lühike,» märkis ta.

«Minu arvates on inimesed palju õnnelikumad, kui nad saavad sõnumit kiiremini haarata: lugusid on lihtsam lugeda, need saavad kiiremini valmis ja meelsamini tehakse kaastöid. Niimoodi muutub kommunikatsioon palju hõlpsamaks,» lisas Talving.

Maiki Voore ütles, et teemasid hakatakse nüüdsest rohkem avama inimese kaudu ja tähelepanu pööratakse meditsiinipersonali kõrval ka seda toetavatele teenistustele. «Nimetaksin seda ajalehe inimnäolisemaks muutumiseks,» sõnas ta.

Peale sisuliste muudatuste on ajalehe formaat muutunud väiksemaks ja trükis kasutatakse ka sinepikollast värvi.

Lavastuses «Sortsid» kummardub Stravogini (Vallo Toomla, paremal) ette Šatov (Kaarel Vaidla, mõlemal fotol vasakul). Pjotr Verhovenski rolli mängib Enor Niinemägi (paempoolsel fotol paremal). KADRI BANK, LAURI KULPSOO

Elav maagiline teater

Kadri Bank

Tartu üliõpilasteater tunnistati veebruari lõpul Tartu eelmise aasta parimaks harrastuslikuks kollektiiviks ja pälvis kultuurkapitali aastapreemia. Tegijad usuvad, et nende tugevus peitub teatri elavuses.

Tartu linna kultuuriaasta aunimetuse žürii esimehe Tartu abilinnapea Jüri Sasi sõnul sai üliõpilasteater pärjatud oma aktiivse tegevuse tõttu. «Näiteks 2006. aastal mängiti nelja lavastust: Mark Twaini ja Madis Kõivu «Huck Finni lugu», Dostojevski «Sortse», Emajõe festivali jaoks tehti kompositsioon Eesti luulest «Tudengivaim Emajõel» ja lastele jõuluetendus,» loetleb Sasi.

Samuti leiab ta, et üliõpilasteatri repertuaarivalik on nõudlik ja tudengiteatrile kohaselt põnev. «Lavastused on väga heal tasemel, millest annab märku edu rahvusvahelistel festivalidel».

2006. aasta juunikuus osales üliõpilasteater Prahas toimunud sõltumatute ja amatöörteatrite festivalil Apostrof, kus eestlaste etendatud Sarah Kane'i näidend «Puhastatud» pälvis 14 osaleja seas viienda koha. III rahvusvahelisel üliõpilasteatrite festivalil Moskvas tunnistati parimaks tartlaste lavastus «Jelisaveta Bam».

Tõsiste küsimuste teater

Eelmisel aastal andis üliõpilasteater 42 etendust ligi 2500 inimesele. Teatri kunstiline juht Kalev Kudu ütles, et tudengiteatri publikuks on eelkõige tudeng.

Üliõpilasteatri liikme Kaarel Vaidla meelest tulevad tudengiteatrit vaatama inimesed, kes on üliõpilasteatrist või selle lavastustest midagi huvitavat kuulnud. «Need on inimesed, kes mõnikord satuvad teatrisse ja leiavad selle end kõnetavat,» märgib ta.

Ka Vaidla leiab, et enamasti on külastajaks peamiselt tudeng, sest tema saab osta sooduspileti. «Hea teater on see, mille eest ei pea palju maksma.»

Vaidla, kes õpib teisel kursusel filosoofiat, liitus üliõpilasteatriga uudishimust. «Kuidas töötab kõrgkooli teatri kollektiiv? Millised meetodid on valdavad, milliseid etüüde tehakse jne?» loetleb noormees küsimusi, mis teda huvitasid. «Ehk oli ka veidi soov end laval järele proovida, kui säärane võimalus peaks tekkima,» lisab ta.

Pooleteise aasta jooksul on ta enese proovilepaneku kogemusi saanud hulgi. «Mängida täis- ja tühjale saalile, mängida ennast ja rolli ja mõlemat läbisegi. Osaleda festivalil ja näha, mida teevad teised noored,» meenutab ta.

Kalev Kudu lisab, et teatri teeb elavaks selle näitlejakeskkus. «Teemad ja materjalid peaksid võimaldama näitlejal areneda. Teater pole kutsutud meelt lahutama, vaid arutlema oluliste saladuste ümber – mina, maailm, aeg, jumalad, surm ja sünd.»

Teistsugune teater

Paraku näeb Kudu sõnul seda, kuidas riigiteatrid muutuvad järjest enam kliendikeskseks institutsiooniks, millel tuleb end iga hinna eest müüa.

Ideaalse teatri võrdkujuks toob ta piiratud vahenditega töötava, «vaese» üliõpilasteatri. «Väike teater peab riskima – valima tundmatuid noori autoreid, katsetama uudse vormi ja sisuga, olema elus.»

Ka Vaidla sõnul on üliõpilasteatri ülesanne pakkuda alternatiivi kommertsteatrile. Ta möönab, et ka tudengiteatris võib leida kommertslikke jooni, kuid seal on ka midagi muud. «Midagi värsket ja elavat. Palgata diletandid tulevad ja teevad seda, mis on nende hingele lähedane. Selles on mingi võlu, teatri maagilisus.»

Kuid tuleb ka ette, et harrastusteatris osalenu professionaalsesse lavakooli astub. Tartu üliõpilasteatri vilistlastest on selle tee valinuid viis.

Kalev Kudu hüppelauaks olemist oluliseks ei pea. «Mulle meeldiks, kui meie teatrisse vastuvõetud tudeng veedaks kogu oma akadeemilise aja üliõpilasteatris. Nii saab olla oma püsitrupp ja võib rääkida kvaliteedist.»

Kudu sõnul moodustavad praeguse püsitrupi peamiselt näitlejad lavastusest «Sortsid» (lavastaja Kalev Kudu, mängivad Martin Liira, Enor Niinemägi, Peeter Piiri, Helen Solovjev, Vallo Toomla ja Kaarel Vaidla), mida mängiti kuu aega tagasi Belgias ja mitu korda Lutsu teatrimajas.

UT ilmumise ajal esineb üliõpilasteater selle lavastusega rahvusvahelisel üliõpilasteatrite festivalil Marokos, Agadiris. Tartu üliõpilasteatriga koos osalevad festivalil ülikoolid Kanadast, Iraagist, Inglismaalt, Saksamaalt, Prantsusmaalt, Hispaaniast ja Marokost.

Kudu sõnul saab Eesti publik näha tükki veel aprilli lõpul Tartu kevadpäevadel.

KOMMENTAAR

Sven Heiberg
VKA lavastaja õppesuuna 4. a tudeng, üliõpilasteatri vilistlane

Liitusin ülikooli draamastuudioga 1999. a kevadel. Sama aasta suvel sai alguse trupi koostöö Kalev Kuduga ja sündis Tartu üliõpilasteater. Vilistlaseks loetakse mind 2003. a sügisest, kui suundusin Viljandisse toonasesse kultuurikolledžisse lavastamist õppima.

Tartu üliõpilasteater andis mulle võimaluse tegeleda juba gümnaasiumiajast armsaks saanud hobiga, pakkus võimalust argirutiinist välja tulla, minu isiksusele sobilikku eneseteostust ja avardas minu silmaringi. Kindlasti olid olulised need suhted ja sidemed, mis ühises teatritegemises tekkisid. Eelkõige olime head sõbrad, keda ühendas huvi teatri vastu.

Usun, et üliõpilasteater on vajalik. Ühest küljest on olemas teatrimõte, mille kasvupinnaseks on nurgatagused proovisaalid ja mittenäitlejad, kes ei tea, kuidas asju tegelikult tehakse.

Teisest küljest on olemas noori inimesi, kelle mitmekülgne loovus vajab toimimiseks vaheldusrikast toitu. Ei piisa ainult oma erialast, ei piisa ainult passiivsest kultuuritarbimisest. On vaja ise aktiivselt tegutseda. Üliõpilasteater on üks alternatiiv.

Usun ja loodan, et Tartu üliõpilasteater jätkab toimimist ning mõnusa koosolemise vorm ja kunstiline ambitsioon ühiselt sünergiani jõuavad.

Eesti Füüsika Selts jagas preemiaid

Eesti Füüsika Selts autasustas XXXVI Eesti füüsikapäevadel ja XVIII füüsikaõpetajate päevadel tavakohaselt edukaid füüsikuid.

Üliõpilaspreemia pälvis TÜ füüsika 1. aasta doktorant Heli Valtna teadustöö «Superluminaalsete lokaliseeritud valguslainete tekitamise võimalikkus» eest.

Aastapreemia anti Jaan Kaldale TTÜ küberneetika Instituudist teadustöö «Multifraktaalse formalismi arendamise ning rakendamise» eest. Üliõpilaste teaduskoolide pikaajalise korraldamise eest pälvis aukirja Andi Hektor KBFIst.

Õpilaspreemia sai Martin Jõgi Lähte ühisgümnaasiumist uurimistöö «kiirgusdoosi mõõtmine minu kodukohas».

Tudengid müüsid usinasti raamatuid

Tartu Ülikooli tudengid said Southwestern Company raamatute müügi suveprogrammis ülikoolide arvestuses teist aastat järjest teise koha.

2006. aasta suvel käis raamatuid müümas sada TÜ tudengit. «Ühelt poolt on meie jaoks rõõmustav, et suudame ameeriklastele nii tugevat konkurentsi pakkuda. Teiselt poolt tõstab see, et oleme parimad vaid «peaaegu», meie motivatsiooni veelgi pingutada. Näeme sel kevadel ettevalmistamisel kindlasti rohkem vaeva, et suvel olla taas number üks ülikool maailmas, nagu olime seda 2004. aastal,» rääkis õigusteaduse 3. aasta üliõpilane Katrin Kiviselg.

Kokku osales programmis üle 400 ülikooli. Tallinna Tehnikaülikool sai samas arvestuses 20. koha.

Kersti Lilleväli kaitses doktorikraadi

20. veebruaril kaitses arengubioloogia erakorraline teadur Kersti Lilleväli doktoritöö «Transkriptsioonifaktorid Gata3 ja Gata2 sisekõrva arengus».

Autor ütles, et selgroogsete sisekõrv on labürint, mis tagab kuulmise ja organismi tasakaalu. «Selle funktsioonide eest vastutavad mehhanoretseptoritena toimivad meelerakud.»

Lillevälja sõnul näidati töö põhitulemusena transkriptsioonifaktori Gata3 asendamatut rolli kõrvaepiteeli varajases morfogeneesis ning hiljem auditoorses sensoorses diferentseerumises.

Väitekirja juhendajad olid prof Alar Karis ja Marjo Salminen (Helsingi Ülikool), oponent Scott F. Gilbert, (Swarthmore'i Kolledž, USA).

Kersti Lilleväljale anti filosoofiadoktori kraad arengubioloogia erialal.

Kersti Lilleväli

Uuenenud Erasmuse programm

Jaanika Haljasmäe
LLP/Erasmuse programmi koordinaator, õppeosakonna välisüliõpilastalitus

30. märtsini saab kandideerida Erasmuse programmi järgmise õppeaasta üliõpilasvahetuse konkursil.

Üliõpilasvahetus kasvab Erasmuse programmi raames aasta-aastalt mõlemal suunal. 2006/2007. õppeaastal on vastu võetud 157 vahetusüliõpilast ning partnerülikoolidesse õppima saadetud 185 TÜ üliõpilast.

Alates 1999. aastast on TÜ osalenud Euroopa Liidu Socratese programmi kõrghariduse allprogrammis Erasmus.

Ülikooli akadeemilised üksused on Erasmuse raames sõlminud üle 300 kahepoolse lepingu üliõpilas- ja õppejõuvahetuseks ülikoolidega üle Euroopa. Samuti on koordinaatori või partnerina osaletud mitmes Euroopa Komisjoni toetatud Erasmuse tegevuses, nt intensiivprogrammides. 2006/2007. õppeaastal koordineerivad ülikooli üksused kolme Erasmuse intensiivprogrammi.

2007. aastal on käivitumas Socratese programmi asemel uus Euroopa elukestva õppe programm (Lifelong Learning Programme – LLP), mille all jätkab tegevust Erasmus veidi muutunud kujul. Uuendatud Erasmuse programmi eesmärk on parandada kõrghariduse kvaliteeti ja laiendada selle Euroopa mõõdet, toetada kõrgkoolide ja ettevõtjate koostööd, toetada innovatiivsete suundade, nt virtuaalse keskkonna arendamist kõrghariduses, suurendada kõrgharidusega seotud rännet ning parandada õpingute ja kvalifikatsioonide võrreldavust ja ühilduvust Euroopas.

Erasmuse programmi tegevused on:

- üliõpilaste õpiränne (õppimine ja/või praktika);
- õppejõudude vahetus (õppetöö läbiviimine, koolitusel osalemine);
- mitteakadeemilise personali koolitustel osalemine/nende läbiviimine;
- intensiivprogrammid (lühiajaline õppekavaarendusprojekt).

Euroopa Komisjon toetab tsentraalselt Erasmuse programmi järgmisi projekte:

- õppekavade arendusprojektid (ühisõppekavad, moodulid);
- kõrgkoolide ja ettevõtete koostööprojektid;
- kõrgkoolide kaasajastamist toetavad projektid;
- virtuaalse õppe osatähtsuse suurendamist toetavad projektid;
- temaatilised koostöövõrgustikud.

Info: www.ut.ee/valismaa.

ANNETT GRÖSCHNERI AUTORIÕHTU

1. – 5. aprillini külastab teist korda Tartut.

2. aprillil kl 17 toimub saksa kirjaniku Annett Gröschneri autoriõhtu keeltemajas (Paabel), Ülikooli 17–103. Annett Gröschner loeb katkendeid oma uuest raamatust «Walpurgistag», mille tegevus toimub 30. mail 2002 Berliinis.

ÕNNITLEME

65

Helgi Oks, optika ja spektroskoopia õppetooli vaneminsener – 24. märts
Agu Tamm, laboratoorse meditsiini professor – 25. märts
Mai Sarnet, täiendusõppe osakonna peaspetsialist – 28. märts

60

Juhan Kala, haldustalituse meister – 27. märts
Maret Tomson, VKA muusikaosakonna lektor – 29. märts

55

Hille Roots, kirjanduse ja rahvaluule osakonna koordinaator – 23. märts
Judit Strömpl, sotsiaalpoliitika dotsent – 25. märts
Eduard Feldbach, materjaliteaduse vanemteadur – 27. märts

50

Hannu Juhani Aronen, hematoloogia-onkoloogia kliiniku külalisprofessor – 25. märts

45

Jelena Ivanova, psühholoogia ja pedagoogika lektoraadi metoodik – 24. märts

Ago Pajur, eesti ajaloo dotsent – 24. märts

40

Rein Kalamees, taimeökoloogia vanemteadur – 23. märts
Reet Marits, BG õppeprodekaan – 24. märts

35

Madis Lobjakas, madalate temperatuuride labori insener – 27. märts

30

Florian Siegl, keeleteaduse ja -tehnoloogia doktorikooli erakorraline teadur – 24. märts
Elo Kalda, VKA muusikaosakonna lektor – 28. märts

25

Deniss Savtšenko, molekulaartehnoloogia õppetooli keemik – 25. märts
Innar Liiv, mereinstituudi meresüsteemide osakonna insener – 26. märts
Rivo Bernotas, arheoloogia õppetooli tehnik – 27. märts
Ilona Faustova, orgaanilise ja bioorgaanilise keemia instituudi erakorraline teadur – 29. märts

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000
Trükk: Greif OÜ

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Meelis Burget
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetaja Mai Kukumägi
Keeletoimetaja Marika Kullamaa

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
http://www.ajaleht.ut.ee
Postiaadress: Ülikooli 18, Tartu 50090

NÄITUSMÜÜK TÜ RAAMATUPOES

26.–31. märtsini toimub TÜ Raamatupoes võõrkeelsete psühholoogia- ja psühhiaatriaalaste raamatute näitusmüük.

Näitusmüügilt on võimalik osta raamatuid tavapärasest soodsama hinnaga.

Esindatud on kirjastuste Blackwell Publishing, Cambridge University Press, Elsevier Books, Hodder Arnold, Jason Aronson Publishers, Jessica Kingsley Publishers, Karnac Books, McGraw-Hill Publishing, Oxford University Press, Pearson Education, SAGE Publications, Taylor & Francis Books ja John Wiley and Sons väljaanded.

Näitusehindadele ei laiene muud raamatupoe soodustused.

Kataloogide alusel saab raamatuid ka tellida.

Näitusenimekirjast huvitatutel pöörduda bookshop@ut.ee

Info: www.ut.ee/Raamatupood

TÜ RAAMATUPOOD SOOVITAB

«Oxford Collocations Dictionary for Students of English»
Oxford University Press

Hind 270 krooni.

Kehtib TÜ liikmeskonna soodustus 10%.

Võõrkeelse kirjanduse tellimine!

www.ut.ee/raamatupood

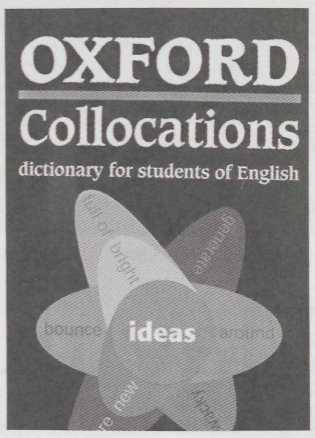

XIX ORIENTALISTIKAPÄEV

24. märtsil kl 12.15 algab keemiahoone ringauditooriumis XIX orientalistikapäev. Kaheksa ettekande temaatika varieerub budismi perspektiividest 21. sajandi Euroopas (Linnart Mäll) kuni Vana-Peruu matmiskommeteni (Tarmo Kulmar).

Kl 16.45 algavas kunstiprogrammis tutvustatakse Eesti Akadeemilise Orientaalseltsi kodulehte (www.eao.ee), india ja hiina muusikaga astub üles FA Schola ansambel Raho Langsepa juhtimisel, hommikumaade luulet loeb Andres Ehin ja Florese saare muusikat tutvustab Peeter Volkonski.

Korraldajad on Eesti Akadeemiline Orientaalselts ja TÜ orientalistikakeskus.

Info: Märt Läänemets, mart.laanemets@ut.ee ja www.eao.ee.

LANGENUD VABADUSVÕITLEJA PÄEV

24. märtsil kell 12 toimub peahoones Jüri Kuke XI mälestuskonverents **«Kas postsovetlikust Eestist on saanud/saamas demokraatlik õigusriik?»**.

Konverentsi avab rektor prof Tõnu Lehtsaar. Esinema on lubanud tulla Holger Kaljulaid, Jüri Liim, Harri Henn, Tõnu Ojamaa, Henn Põlluaas, Ilmar Vananurm, Kalju Mätik, Mart Niklus, Priit Silla, Enn Tarto jt.

Teadlane, õppejõud ja antisovetlikust vastupanuliikumisest osavõtnu Jüri Kukk õppis ja töötas TÜs 1958–1979. Ta vangistati 1980. Kukk hukkus Vologda vanglas 27. märtsil 1981.

Aasta hiljem tegi Vladimir-Georg Karassev-Orgusaar Vabaduse Raadios ettepaneku hakata tähistama 27. märtsi langenud vabadusvõitleja päevana.

KONKURSS

TÜ kuulutab välja konkursi, et leida

välisülikoolides või teadusasutustes erialasest enesetäiendamisest huvitatud akadeemilisi töötajaid.

Osaliselt Euroopa Sotsiaalfondi rahastatava projekti «Eesti ülikoolide akadeemilise personali enesetäiendussüsteemi loomine» eesmärk on õppe kvaliteedi parandamine Eesti kõrghariduses. Seda tehakse akadeemiliste töötajate välisülikoolides ja teadusasutustes enesetäiendamise ning rahvusvahelise enesetäiendussüsteemi väljatöötamise abil.

Välislähetused võivad toimuda 1. juunist 2007 kuni 31. maini 2008. Osaleda võivad kõik TÜ akadeemilised töötajad.

Taotluse hindamisel võetakse arvesse
- selle vastavust projekti eesmärkidele,
- enesetäiendamise oodatavat tulemust,
- tulemuse vajalikkust ülikoolile,
- tulemuse saavutamise realistlikkust,
- kulutuste optimaalsust.

Osavõtuks esitada struktuuriüksuse juhiga kooskõlastatud vormikohane taotlus ja vastuvõtva välismaa ülikooli või teadusasutuse kinnitus. Dokumendid esitada hiljemalt 21. aprilliks paberil TÜ personaliosakonda projekti peakoordinaatorile (Keit Karemäe, keit.karemae@ut.ee, ruum 312, Jakobi 4, Tartu 51014). Täpsem info tel 737 5183 ja www.ut.ee/personal.

VEEBIKOMMENTAAR

Kommentaar artiklile "TÜ ametiühing plaanib läbirääkimisi", UT, 16. märts

Kõigi hädade põhjus on see, et alates 1999. aastast ei ole pearaha tõusnud, aga elukallidus ja muud asjad küll. Vaadates praeguse koalitsiooni kohta käivat infot, siis paranemist paista pole. Miks? Sest ühegi ülikooli juhtkond ei saa poliitlooma mõjutada. Teda mõjutavad ainult valijate hääled elik organiseeritud mass. Tudengitel on aga meil teised mured – küll kohtus käia, küll.... **(nimetu)**

NÄITUS SILMAARSTIDE TÖÖST

19. märtsist on TÜ silmakliiniku raamatukogus (Kuperjanovi 1) avatud näitus Tartu oftamoloogia ajaloost.

Välja on pandud silmaarstide igapäevased töövahendid, näiteks 20. sajandi alguse mikrokirurgilised riistad jm. Peale selle keskendub näitus legendaarsele professorile ja silmakliiniku juhataja Leo Schotterile (1917–1997), kelle välja töötatud operatsiooniriistadest on mõnedki kasutusel tänapäeval.

Väljapanekuga saab tutvuda tööpäevadel eelregistreerimisel kliiniku tel 731 9755.

KONKURSS

Eesti Instituut kuulutab välja konkursi eesti keele ja kultuuri lektori leidmiseks **Ida Keelte ja Kultuuride Instituuti (INALCO)** Pariisis 2007/2008. õppeaastaks.

Nõuded:
- magistri- või doktorikraad humanitaarteadustes (soovitavalt eesti keele erialal);
- eesti keele valdamine emakeelena;
- prantsuse keele oskus kesktasemel.

Lektori koormus on 12 akadeemilist tundi nädalas. Lektoril peab olema ettevalmistus ja kogemus loengute pidamiseks eesti keelest, kirjandusest ja kultuurist, samuti valmisolek osaleda INALCO uurimisrühmade töös.

Eesti Instituut maksab lektorile palga, korvab kaks korda aastas sõidukulud õpetuskohta ja tagasi ning tervisekindlustuse.

Esitada tuleb avaldus, elulookirjeldus, motivatsioonikirjeldus ja haridust tõendava dokumendi koopia.

Dokumendid (märgusõnaga «INALCO») saata hiljemalt 15. maiks eesti keele ja kultuuri akadeemilise välisõppe programmi nõukogu sekretariaati aadressil Eesti Instituut, Suur-Karja 14, 10140 Tallinn.

Info: Katrin Maiste, tel 631 4355, katrin@einst.ee.

UT TOIMETUS TEATAB

Toimetus palub nii järgmise (ilmub reedel, 30. märtsil) kui ka ülejärgmise (ilmub suure reede tõttu neljapäeval, 5. märtsil) nädala ajalehe kaastööd ära saata võimalikult varakult, st hiljemalt vastava nädala **esmaspäeval**. Järgmise nädala ajaleht ilmub küll reedel, kuid peame selle erialase koolituse tõttu päeva võrra varem valmis tegema, samuti jääb meil üks tööpäev lehe tavalisest ettevalmistuse tsüklist puudu suure reede pärast.

Uudiseid ja teateid jõuame veel sisse panna, kui need **teisipäeval** või **hiljemalt kolmapäeva** hommikupoolikul kätte saame.

KAITSMISED

30. märtsil kl 16.15 kaitseb Jaan Aarik TÜ nõukogu saalis doktoritööd «Atomic layer deposition of titanium, zirconium and hafnium dioxides: growth mechanisms and properties of thin films» («Titaan-, tsirkoonium- ja hafniumdioksiidide aatomkihtsadestamine: kasvumehhanismid ja õhukeste kilede omadused»). Juhendaja emeriitprof Lembit Pung. Oponendid dr Mária Hartmanová (Slovaki Teaduste Akadeemia Füüsika Instituut) ja prof Enn Mellikov (TTÜ).

30. märtsil kl 11.15 kaitseb Kai Rünk botaanika ja ökoloogia instituudis Lai 40-218 (prof A. Vaga nim auditoorium) doktoritööd «Comparative Ecology of Three Fern Species: /Dryopteris cathusiana /(Vill.) H.P. Fuchs, /D. expansa/ (C. Presl) Fraser-Jenkins & Jermy and /D. dilatata/ (Hoffm.) A. Gray (Dryopteriaceae)». Juhendajad prof Martin Zobel ja dots Kristjan Zobel. Oponent prof Jan Lepš (Lõuna-Böömimaa Ülikool, Tšehhi).

TEADE

24. märtsil kell 11 algab botaanikaaias Tartu üliõpilaste looduskaitseringi aastapäeva tähistamine. Vaadatakse kliimamuutuste filmi ja kuulatakse ettekandeid. Aastapäev jätkub kell 19 Saksa Kultuuri Instituudi majas Kastani 1. Info: ringi president Raido Kont, tel 506 5781.

LOENGUD

27. märtsil kl 16.15 peab erakorralise üldajaloo dotsendi kohale kandideerija Pärtel Piirimäe Lossi 3-406 venia legendi loengu «Õiglane sõda varauusajal: karistus või kaitsesõda?». Info: Ludmilla Meiel, ludmilla.meiel@ut.ee.

28. ja 29. märtsil kl 14.15–15.45 jätkuvad Lossi 3-404 vabade kunstide prof Andres Ehini loengud «Boheemlased ja bolševistlik bürokraatia. Kirjanduselu ja kultuuripoliitika Hruštšovi sula ajal Eestis». Osavõtt kõigile vaba.

29. märtsil kell 16–18 ja 4. aprillil kl 12–14 toimuvad keeltemaja ruumis 414 Aarhusi Ülikooli teaduri Rasmus Gottschalcki ingliskeelsed loengud humanismiperioodi ladina keelest: «Pomponius Laetus and the Roman academy» ja «Pompilius and his Sallust commentary». Kõik huvilised on oodatud.

2. ja 3. aprillil peab Mainzi Ülikooli prof Anneli Sarhimaa Ülikooli 18-139 neli ingliskeelset külalisloengut.

2. aprillil «Sociolinguistics in the field of linguistics» kl 10–12 «Socio+linguistics=society+language», kl 12–14 «Ontological and epistemological foundations of sociolinguistics»; 3.aprillil «From quantifying variation to mapping networks», kl 10-12 «Variational Sociolinguistics» ja kl 12–14 «Network Theory». Info: Rita Siilivask, tel 737 5227, rita.siilivask@ut.ee.

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT 30. märts 2007

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR 13 (2295) www.ajaleht.ut.ee

Selgusid parimad tunnuslaused

Birute Klaas
õppeprorektor,
ülikooli tunnuslause
valimiskomisjoni esimees

Ülikoolile tunnuslause valimisega oleme jõudnud vaheetapini.

Oma valiku on teinud nii rektori moodustatud tunnuslause valimiskomisjon, teaduskonnad ja kolledžid kui ka kommunikatsiooni ja turunduse ekspertrühm.

Arutelude tulemusel on kõigist konkursile laekunud 173 tunnuslausest sõelale jäänud kuus, millest selget favoriiti siiski esile ei kerkinud. Seetõttu langetas ülikooli tunnuslause valimiskomisjon otsuse, et kõik lõppvooru jõudnud kuus tunnuslauset on võrdselt head, kuid vajavad veel aega ja arutust, et neid korralikult lahti mõtestada ning leida nende seast ühtaegu nii ülikoolisiseste kui ka -väliste sihtrühmade jaoks sobivaim.

Ka kommunikatsiooni ja turunduse ekspertrühm jõudis sarnasele seisukohale, valides omakorda välja kolm võrdselt head tunnuslauset, mis väärivad edasitöötamist, sõltuvalt tunnuslause võimaliku kasutuse kontekstist.

Tänan südamest kõiki, kes võtsid vaevaks kaasa mõelda ja oma tunnuslause pakkumised konkursile saata. Samuti tänan valimiskomisjoni nimel kõiki neid teaduskondi ja kolledžeid ning komisjoniliikmeid, kes suutsid oma valiku teha.

Kõiki tunnuslauseid on võimalik näha-lugeda UT veebiversioonis www.ut.ee/ajaleht.

Samas on avatud ka foorum ülikooli tunnuslause teemaliseks mõttevahetuseks ja oma lemmiku ehk ülikoolile enim sobiva tunnuslause avaldamiseks.

Olgem aktiivsed kaasa rääkima ja oma arvamust avaldama!

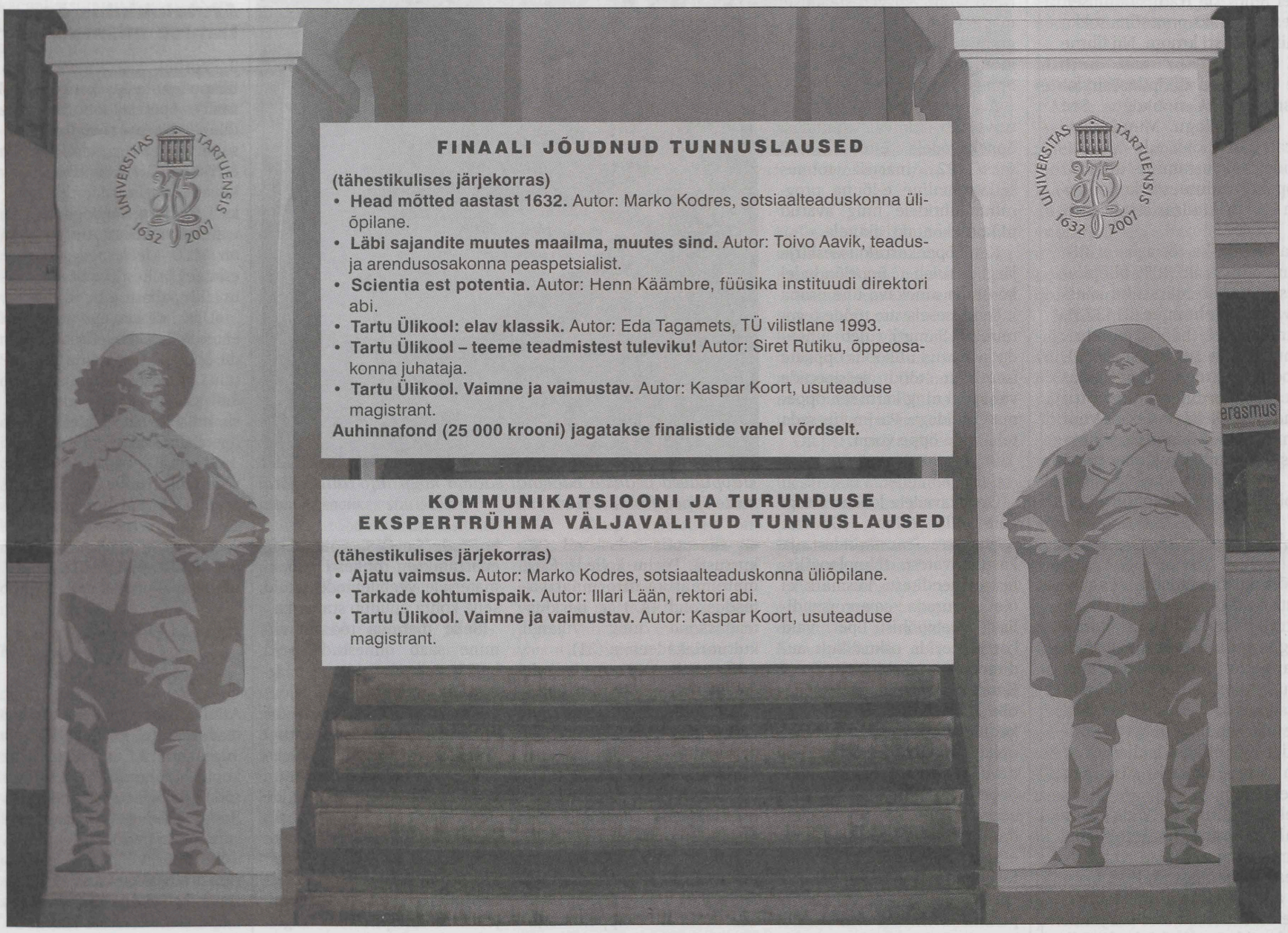

FINAALI JÕUDNUD TUNNUSLAUSED

(tähestikulises järjekorras)

- **Head mõtted aastast 1632.** Autor: Marko Kodres, sotsiaalteaduskonna üliõpilane.
- **Läbi sajandite muutes maailma, muutes sind.** Autor: Toivo Aavik, teadus- ja arendusosakonna peaspetsialist.
- **Scientia est potentia.** Autor: Henn Käämbre, füüsika instituudi direktori abi.
- **Tartu Ülikool: elav klassik.** Autor: Eda Tagamets, TÜ vilistlane 1993.
- **Tartu Ülikool – teeme teadmistest tuleviku!** Autor: Siret Rutiku, õppeosakonna juhataja.
- **Tartu Ülikool. Vaimne ja vaimustav.** Autor: Kaspar Koort, usuteaduse magistrant.

Auhinnafond (25 000 krooni) jagatakse finalistide vahel võrdselt.

KOMMUNIKATSIOONI JA TURUNDUSE EKSPERTRÜHMA VÄLJAVALITUD TUNNUSLAUSED

(tähestikulises järjekorras)

- **Ajatu vaimsus.** Autor: Marko Kodres, sotsiaalteaduskonna üliõpilane.
- **Tarkade kohtumispaik.** Autor: Illari Lään, rektori abi.
- **Tartu Ülikool. Vaimne ja vaimustav.** Autor: Kaspar Koort, usuteaduse magistrant.

Ülikooli 375. aastapäevast

Varje Sootak

27. märtsil toimus ülikooli 375. aastapäeva korraldajate koosolek.

Korraldustoimkonna aseesimees Illari Lään, ürituste produtsent Kulno Kungla jt korraldusega seotud tutvustasid aastapäeva korraldamise seisu, eelarvet, üritusi jm.

Aastapäeva tähistamise ülikoolipoolne eelarve on 6 400 000 krooni, millele lisanduvad veel investeeringute kulud (juubeliobjektid ülikooli kapitalieelarves).

Kalju Komissarov tutvustas kulminatsiooniüritustest lähemalt ülikooli loomise ajaloolist etendust, tõrvikrongkäiku ja müsteeriumi, Jaak Lõhmus dokumentaalfilmi (tööpealkirjaga «Kohtumispaik ülikool») valmimist. Filmi stsenarist on Lauri Vahtre ja režissöör Rene Vilbre.

Teaduskondade, kolledžite ja teiste struktuuriüksuste esindajad andsid ülevaate oma üksuse ülikooli aastapäevaga seotud üritustest.

Järgmises UTs juubeliks kavandatavast lähemalt.

Tartu Ülikooli juubeliaasta lõpuni on postikantselei kaudu väljasaadetava posti markeeringul peale ülikooli aadressi ja Eesti Posti rekvisiitide ka 375. aastapäeva sümbolid.

Asjaajamiskorralduse peaspetsialisti Sirje Margi sõnul on see koostööpartneritele märk, et käesolev aasta on meile eriline – möödub 375 aastat Tartu Ülikooli asutamisest.

Juhtimisteooria ja -praktika sünergiast

Maarika Muuga
majandusteaduste magistrant

3. ja 4. aprillil korraldab majandusteaduskonna juhtimise suund Tartus traditsioonilise rahvusvahelise konverentsi «Juhtimisteooria ja -praktika sünergia organisatsioonides».

Avaüritusel ülikooli aulas peab maailmakuulus kultuuridimensioonide uurija, mitme ülikooli dr h c ja mitme raamatu autor Geert Hofstede ettekande «Culture's Recent Consequences».

Kahepäevane konverents jätkub Atlantise konverentsisaalides. Konverentsi eesmärk on anda ülevaade juhtimise aktuaalsetest uurimisteemadest ja nende praktilisest rakendamisest, soodustada praktikute ja teadlaste koostööd, arendada juhtimisteadlaste koostööd ning soodustada noorteadlaste akadeemilist arengut ja kontakte juhtimispraktikutega. Oma uurimisvaldkondi tutvustavad mitmed tuntud juhtimisteoreetikud ja -praktikud, sh Aavo Kokk, Jaak Leimann, Laine Jänes. Info: www.mtk.ut.ee/mgtconf_est.

Kaheksa TÜ võõrkeelset õppekava

Ülle Tensing
rahvusvahelise õppe
peaspetsialist

12. veebruaril lõppenud nn ägedate õppekavade konkursile laekus kaheksa õppekava.

Viis neist saadetakse pärast täiendamist haridus- ja teadusministeeriumi korraldatavale riiklikule konkursile.

Kaheksast õppekavast kaks on TÜ nõukogus kinnitatud võõrkeelsed või osaliselt võõrkeelsed õppekavad, ülejäänud on uued või olemasolevate eestikeelsete õppekavade baasil loodavad õppekavad. Taotluste hulgast valis viis paremat välja õppeprorektori moodustatud komisjon.

Konkursile laekusid järgmised õppekavad: kognitiivteadused (e-õppekava, programmijuht prof Daniel Cohnitz), rakenduslik mõõteteadus (prof Ivo Leito), Euroopa Liidu – Vene uuringud (dr Gert Rüdiger Wegmarshaus), ettevõtlus ja tehnoloogia juhtimine (prof Urmas Varblane), semiootika (prof Kalevi Kull), võrdlev folkloristika (välisülikoolidega koostöös loodav ühisõppekava, prof Ülo Valk), soome-ugri keeled ja kultuurid (dots Tõnu Seilenthal), finants- ja kindlustusmatemaatika (prof Kalev Pärna).

Nn ägedate õppekavade all peetakse silmas välisüliõpilastele suunatud omanäolisi võõrkeelseid õppekavu, mis kaasavad kohalikku tippdevust, on jätkusuutlikud ja arvestavad rahvusvahelise tööturu vajadustega.

TÄNA

Õppekavade e-toe loomisest
LK 2

Intervjuu prof Tõnu Kolloga
LK 3

21. märtsil 10 aastat tagasi võttis TÜ nõukogu vastu otsuse asutada TÜ Sihtasutus.

UUDISED

Täna TÜ nõukogus

Täna hommikupoolikul alanud TÜ nõukogu istungil on kavas kinnitada siseauditite 2007. a tööplaan, filosoofiateaduskonna põhimäärus, majandusteaduskonna bakalaureuseõppekava «Ettevõttemajandus» jm.

Samuti on päevakorras TÜ Eesti Geenivaramu põhikirja vastuvõtmine, mitme õppekava nimetuse ja vastuvõtueeskirja muutmine.

Toimub struktuurifondide kasutamise arutelu.

Kohal algatatavate küsimustena taotletakse päevakorda võtta haridusteaduskonna ja üliõpilaskonna põhimääruste kinnitamine.

Professorite valimine

Täna on TÜ nõukogus kavas valida kaks uut professorit.

Proaktiivsete süsteemide tehnoloogia korraliseks professoriks kandideerib infotehnoloogia vanemteadur Merik Meriste. Laboratoorse arheoloogia korraliseks professoriks kandideerib arheoloogia dotsent Aivar Kriiska.

Vabariiklik soome keele olümpiaad

Täna toimub ülikoolis kümnes vabariiklik soome keele olümpiaad Agricola.

Olümpiaadist võtab osa 28 paremat soome keele oskajat 15 Eesti koolist. Kolme tunni vältel lahendatakse sõnavara, grammatika-, kuulamis- ja tekstimõistmisülesandeid, samuti tuleb näidata vestlus- ja sõnaseadmisoskust.

Tulemused selguvad kell 17 ajaloo muuseumi valges saalis.

Olümpiaad kannab soome kirjakeele rajaja Mikael Agricola nime, kelle surmast möödub tänavu 450 aastat.

ONLINE-KÜSITLUS

Millist pealkirja kirjakuju eelistad?

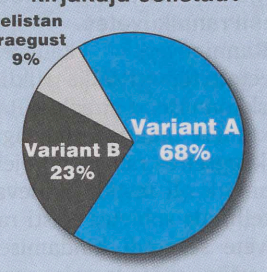

Vastajaid: 34
Uus küsimus:
Kas kasutad veebipõhist õppekeskkonda?
Vasta: www.ajaleht.ut.ee

...humanitaar- või sotsiaalalasid õppivad inimesed peaksid saama paremaid teadmisi loodusteadustest /.../, ka loodus- ja reaalteadlastele ei teeks kahju saada ettekujutus filosoofiast või kognitiivteadustest.

Rein Raud «Kas Tallinna Tehnikaülikool Euroopa tippülikooliks?» Postimees, 10. märts 2007

Üliõpilaste edu võti peitub koordinatsioonis

Hannes Klaas
riigiteaduste 3. a üliõpilane

Tartu Ülikooli üliõpilaskond valib 2.–4. aprillini endale taas esindajad üliõpilasesindusse. See on ülikooli juures tudengite huvide eest seisev kõrgeim otsustus- ja esinduskogu. Ligi 80% üliõpilastele ei ole see sündmus tähendanud midagi erilist, sest valima minekuks ei leita põhjust. Traditsiooniliselt on seda välditud poliitika ning stereotüüpse arvamuse tõttu, et seal ju niikuinii midagi ei tehta. Ja traditsiooniliselt leiab vaid ligi 20% tudengitest, et peaks oma sõna sekka ütlema, kuhu suunata üle miljoni Eesti krooni. Nii lihtne see ongi.

Kuid peale rahajagamise tegelevad üliõpilasesindajad ka tudengihuvide kaitsmisega TÜ nõukogus. See on Tartu Ülikooli kõrgeim otsustuskogu. Muu hulgas on suudetud viimastel aastatel ära hoida üle õppekava mahu õpitud ainepunktide maksustamine, aidatud kaasa tudengisõbraliku õppekorralduseeskirja loomisele ning öeldud sõna sekka ka kurikuulsas struktuurireformis.

Vähem olulisemaks ei saa pidada ka tõsiasja, et ülikooli rektori valimiskogust moodustavad 20% üliõpilased. Tudengite sõna olulisusest annab märku ka käesoleva aasta pretsedent (www.ajaleht.ut.ee/214373), kus II voorus jagunesid kandidaatide hääled numbriliselt võrdselt. Oleks piisanud ühest tudengist (59st), et valida Eesti rahvusülikoolile rektor. See aga ebaõnnestus üliõpilasliidrite kehva koordineerimise tõttu ning tudengite hääled jagunesid pooleks professor Volli Kalmu ja professor Ene Ergma vahel. Kuna ülikool ilma juhita ei saa eksisteerida, siis on mais tulemas uued rektorivalimised. Liidrid ja otsustajad valitakse sinna aga just 2.–4. aprillini üliõpilaste (ka Sinu) poolt.

Iga hääl loeb, näitasid rektorivalimised.

Madal valimisaktiivsus võib ka tähendada, et tavatudengil ei ole aega õpingute ja töö kõrvalt poliitikale mõelda. Hea tahtmise korral jõuab ehk paar korda nädalas käia mõnes tudengiorganisatsioonis koosolekul, juua korporatsioonis kann õlut ning mängida kursusekaaslastega õhtupimeduses korvpalli. Probleemid aga püsivad. Endiselt murtakse pead, kust tudengiorganisatsiooni projektile toetust saada, kuidas korporatsioonile järelkasvu hankida või ollakse pahased, et ülikool piisavalt sporti ei rahasta. Ehk oleks siiski aeg võtta paus valikute tegemiseks?

Iga hääl loeb, näitasid rektorivalimised. Mida oleks võimalik ära teha aga mitmekümne häälega? Üliõpilasesindaja koha hõivamiseks on senise valimisaktiivsusega piisanud umbes 60 toetajast. Sellise arvu inimesi suudab kokku ajada aga iga teine üliõpilasorganisatsioon. Oma valiku tegemisel võivad nad sel juhul lähtuda etteantust (kandidaatide valimislubadused) või esitada oma soovid. Koordineeritud tegevuse kaudu suudab üliõpilaskond teha endale sobivamaid valikuid ülikooli juhtimisel. Valida võib mitmeti. Valimata jätmine näitab aga rumalust.

Õppekavadele luuakse e-tuge

Lehti Pilt
haridustehnoloogia peaspetsialist

TÜ nõukogu 2005. aastal kinnitatud e-õppe strateegias on ülikool seadnud e-õppe arendamisel eesmärgiks luua aastaks 2010 e-õppe tugi kõigile avatud ülikooli õppekavadele ja 30% päevase õppe õppekavadele.

Välja on valitud õppekavad, millele hakatakse haridustehnoloogide abiga e-tuge looma. Need on kasvatusteaduste magistriõpe, turismigeograafia magistriõpe, projektijuhtimise moodul ja Euroopa õpingute magistriõpe.

Avatud ülikooli keskus tutvustab jätkuvalt võimalusi õppekavadele e-toe loomiseks. 22. märtsil toimus selleteemaline e-lõuna programmijuhtidele ning avatud ülikooli kontaktisikutele.

Ka õppekorralduseeskirja järgi tuleb õppejõududel koostada ainekava ühe osana juhend iseseisvate tööde tegemiseks. Samuti tuleb juhendada avatud ülikoolis õppijate iseseisvat tööd sessioonide vahepeal ning katta see õppematerjalidega. Parim viis seda teha on e-õppe vorm.

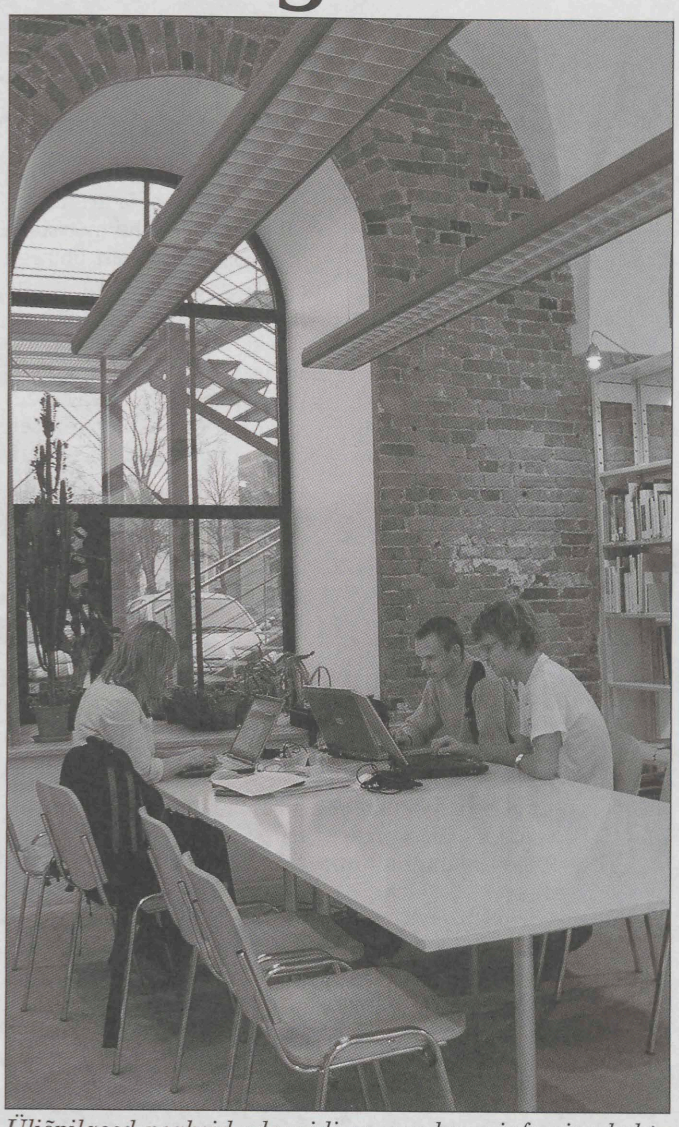

Üliõpilased peaksid edaspidi saama kogu info aine kohta kätte õppeinfosüsteemist. ANDRES TENNUS

E-toe võimalused

Õppekavadele loodav e-tugi võib olla erinev sõltuvalt õppeainete eesmärkidest ja kasutatavatest tehnoloogilistest vahenditest. Eesmärk ei ole kasutada sajaprotsendiliselt veebipõhist õpet, vaid kombineerida oskuslikult auditoorset ja veebipõhist õpet. E-toega õppeainetel võiks olla elektroonselt (ÕISis, kodulehel või veebipõhises õpikeskkonnas) kättesaadavad iseseisva töö juhend, õppematerjalid, võimalus esitada kodutöid ning suhelda õppejõu ja kaasõppijatega e-posti, listi või õpikeskkonna foorumi teel.

Peale selle pakub veebipõhine keskkond vahendeid kursuse haldamiseks – infot õppijate tegevuse kohta, arvepidamist testide ja ülesannete tulemuste üle ning nende edastamist õppijatele. Tulevikus loodetavasti ka infovahetust õppeinfosüsteemiga.

E-toega õpet planeerides on oluline teada, et e-õpe võib asendada auditoorset õppetööd. Õppeprorektori, personaliosakonna juhataja, õppeosakonna juhataja ja avatud ülikooli keskuse juhataja artiklis ülikooli lehes (www.ajaleht.ut.ee/158329) on kirjas järgmine seisukoht: «E-õppe läbiviimine tuleks lugeda auditoorse õppetöö normkoormuse osaks. Seetõttu soovitame töö vahetutel korraldajatel tööülesannete andmisel ja õppetöö normkoormuse arvestamisel hinnata teiste õppevormide kasutamise kõrval ka e-õppe osakaalu».

Alustada ei tule nullist

Õppeainetele e-toe loomisel ei tule alustada nullist, kuna palju tööd on juba tehtud. Praegu on ülikoolis veebipõhistes õpikeskkondades 388 kursust, enamasti WebCT-s. Aktiivsemad veebipõhiste õpikeskkondade kasutajad on filosoofiateaduskond (73 kursust), Pärnu kolledž (51), matemaatika-informaatikateaduskond (47) ja haridusteaduskond ning Viljandi kultuuriakadeemia (31).

Vastavalt ÕISi statistikale on 36,4% käesoleval õppeaastal toimuvatel õppeainetel ÕISis vähemalt üks õppematerjalide fail või veebilink. Aktiivsemalt kasutavad ÕISi õppematerjalide edastamiseks psühholoogia, riigiteaduste ja majandusteaduse bakalaureuseõppekavade ning majandusteaduse magistriõppekava õppejõud. Vähem kasutavad ÕISi võimalusi õppematerjalide esitamisel filosoofia- ja füüsika-keemiateaduskonna ning Viljandi kultuuriakadeemia õppejõud.

Peale veebipõhiste õpikeskkondade ja ÕISi võimaluste edastatakse rohkesti õppematerjale veebilehtedel, kuid selle kohta puudub statistika.

Selle mahuka töö elluviimine saab õnnestuda vaid haridustehnoloogide, programmijuhtide ning õppejõudude koostöös. Otstarbekas on luua õppekavade e-tugi järk-järgult, alustades kohustuslikest ainetest. Suur samm edasi oleks aineprogrammide täiustamine ÕISis, sest siis saavad üliõpilased teada aine eesmärgid, õppemeetodid ja eksamihinde kujunemise põhimõtted. Siiani on see info jõudnud üliõpilasteni sageli esimesel loengul või veelgi hiljem.

Loe õppekavade e-toe kohta ka järgmisest UTst.

TÜ teadlased uurivad Eesti rannikuvett

Anneli Maaring
avalikkussuhete spetsialist

TÜ Eesti Mereinstituudi teadlased eesotsas vanemteadur Tiit Kutseriga on välja töötanud algoritmi, mis aitab satelliidiga mõõta sadamate süvendustöödest tekkinud hõljumi kontsentratsiooni Eesti rannikuvetes.

Rannikuvete kaugseire meetod töötati välja riikliku keskkonnaseire projekti «Rannikumere muutuste uuringud ja kaugseire» raames. Projekti eesmärk oli testida erinevate satelliitide sobivust Eesti rannavete seisundi hindamiseks ja välja töötada algoritme, mis võimaldaksid hinnata optiliselt aktiivsete ainete (fütoplankton, tahked osakesed, lahustunud orgaaniline aine) hulka Eesti rannavetes nii Läänemeres kui ka Peipsi järves.

Projekti eestvedaja Tiit Kutseri sõnul on sadamate süvendustöödest tekkinud hõljumi levik ja selle mõju ümbritsevale keskkonnale probleem, millega Eesti rannikualadel pidevalt kokku tuleb puutuda. «Süvendustööde mõju ulatuse kindlakstegemine, nagu ka kogu Eesti rannikuvete seisundi jälgimine laevadelt on aga aeganõudev ja kallis. Peaaegu ainus operatiivse seire teostamise võimalus on kasutada satelliite. MODIS Terra ja Aqua satelliitide abil on Eesti laiuskraadidel võimalik saada kuni neli pilti päevas,» ütles Kutser.

Projekti finantseerisid keskkonnaministeerium ning Sillamäe Sadam.

Tudengite meelest teeb e-õpe elu mugavamaks

Lehti Pilt

2. aasta psühholoogia üliõpilane Eva Ots ütles, et tema pooldab õppeainete e-tuge, nagu kursusekaaslasedki, kuid leiab, et ÕISis on õppematerjale vähe.

Eva Otsa sõnul on oluline, et ainetele ja eksamitele saab registreeruda ÕISi kaudu, õppematerjalid on elektroonselt kättesaadavad, õppejõududega on võimalik suhelda ja kodutöid esitada e-posti teel. «Kui õppematerjalid on ÕISist kättesaadavad, siis saab loengus süvenenult kuulata, mitte kramplikult konspekteerida.»

Eva Ots elab Tartust peaaegu 200 km kaugusel, mistõttu on elektrooniline suhtlemine suureks abiks. Tema sõnul vastab enamik õppejõude e-posti teel küsimustele kiiresti. Samuti annavad WebCT-s olevad foorumid üliõpilastele ja õppejõududele hea võimaluse aine teemadel diskuteerida. Ta ütles, et videoloengud on kasulikud neile, kes mingil põhjusel ei saa auditoorses töös osaleda, kuid ei asenda kindlasti reaalsel loengul osalemist, kuna seal saab õppejõult küsimusi küsida.

Ots märkis, et lisaks positiivsele esineb e-õppel ka negatiivseid külgi. Näiteks võib tekkida tehnilisi probleeme arvutiga või Internetiga või on õppejõu e-postkasti maht kõigi tudengite kodutööde vastuvõtmiseks liialt väike. «E-õpet kasutades tekib vahel tunne, et reaalne kooliskäimine ja suhtlemine jääb järjest tagaplaanile. Internet annab küll eeliseid, aga kaotab ka palju inimlikku.»

Ülikool tunnustab

Ülikooli tänukirjaga autasustati 80. sünnipäeval kohusetundliku töö eest raamatukogu peainseneritalituse liftimontööri Arnold Kaske.

Emakeele Seltsi aastakoosolek

Täna kell 14 algab J. V. Veski auditooriumis Emakeele Seltsi aastakoosolek.

Prof Helle Metslang peab ettekande grammatikalisatsioonist eesti ja soome keeles ning selle uurimisest.

Üldkoosoleku teises pooles kuulavad seltsi liikmed juhatuse aruannet ning samuti on kavas teised ametlikud küsimused.

Aruteluklubis õpetamise missioonist

3. aprillil kell 18.15 algab ülikooli kohviku konverentsisaalis õpetajakoolituse aruteluklubi. Aivar Haller konsultatsioonieettevõttest Haller & Haller OÜ räägib õpetajakutsest ja missioonist ning ka steinerpedagoogikast ja waldorfkoolidest. Aivar Haller on MTÜ Meelespea juhatuse esimees ja Eesti Lastevanemate Liidu juhatuse liige.

«Ükski diplom ega tunnistus ei tee kellestki õpetajat. Et saada õpetajaks, pead sa puudutama inimeste südant ja hinge. Selleks on vaja õpetada õpilasi, mitte ainet,» ütles Haller õpetaja missiooni kohta.

Osavõtust saab teatada või Aivar Hallerile küsimusi esitada 2. aprillini haridusteaduskonna avalikkussuhete spetsialistile Marko Ojakivile (tel 7376 6471, 515 6142, marko.ojakivi@ut.ee).

Pärtel Piirimäe kaitses Cambridge'is doktoritöö

Arhiivinduse erakorraline teadur Pärtel Piirimäe kaitses 10. jaanuaril Cambridge'i Ülikoolis doktoritöö «Õiglane sõda teoorias ja praktikas: Rootsi sõdade õigustamine suurvõimu perioodil».

Töös uuriti õiglase sõja doktriini arengut varauusajal. Autori sõnul oli uudne lähenemisviis teoreetiliste tekstide kõrval ka konkreetseid sõdu õigustavate propagandakirjutiste kasutamine normatiivsete ideede analüüsiks.

Doktoritöö juhendaja on kultuuriajaloolane Peter Burke.

Pärast 2003.–2006. a Cambridge'i Ülikoolis teadurina töötamist asus Piirimäe tööle TÜ ajaloo osakonda ELi struktuurifondide meetme 1.1. toetatud projekti raames. 27. märtsil pidas ta *venia legendi* loengu, et kandideerida dotsendi kohale.

Pärtel Piirimäe loeb valikkursusi Euroopa ideede ajaloost ning on uuesti käivitatud Ajaloolise Ajakirja peatoimetaja.

Pärtel Piirimäe

Kui riik tahab tugevaid infotehnolooge ja materjaliteadlasi, ei piisa deklaratiivsetest hüüdlausetest /.../ on vaja ka oluliselt suuremaid investeeringuid teadus- ja arendustegevusse tehnoloogiasektoris.

Jan Willemson, TÜ dotsent «Mida külvad, seda lõikad», Õpetajate Leht, 23. märts 2007

Matemaatika vajab mõttelendu

Kadri Bank

Kriit, tahvel ja oskus fantaseerida on matemaatikaga tegeleja salarelvad, selgus jutuajamisel vabariigi täppisteaduste teaduspreemia saanud matemaatilise statistika professori Tõnu Kolloga.

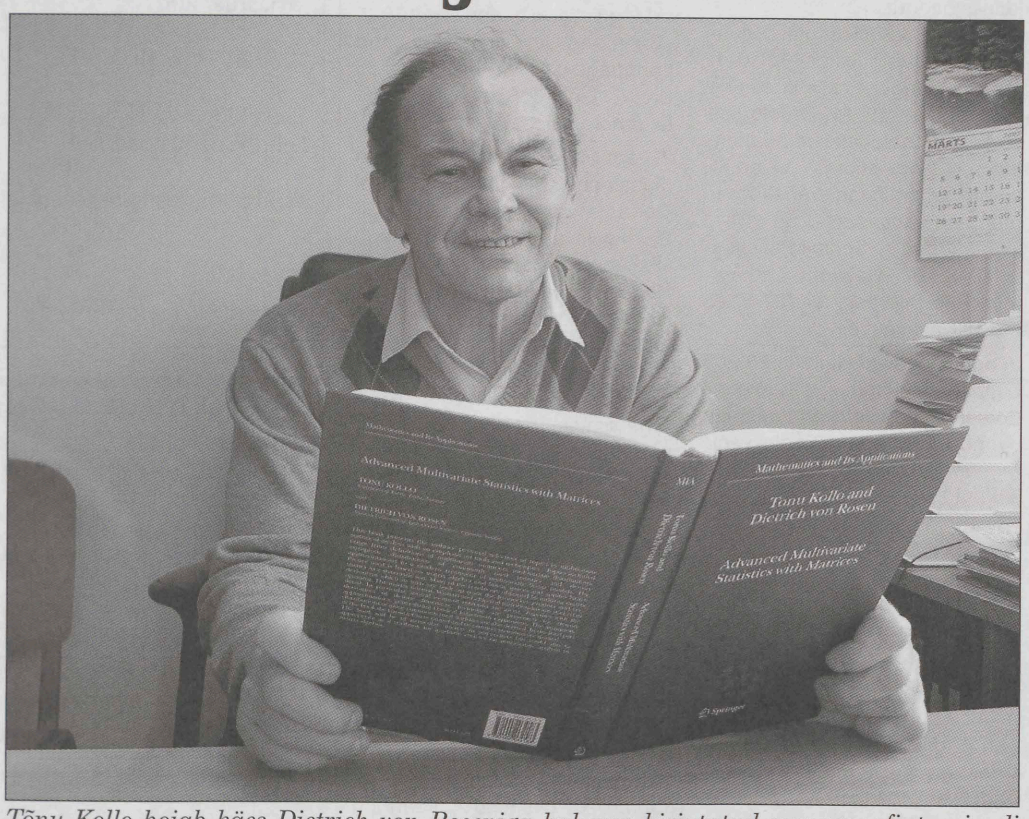

Tõnu Kollo hoiab käes Dietrich von Roseniga kahasse kirjutatud monograafiat, mis oli vabariikliku teaduspreemia pälvinud töödetsükli tuumaks. KADRI BANK

Kuidas riiklikku preemiasse suhtute?

Sellise teaduspreemia saamine on ka õnneasi. Kandidaate on palju ja kindlasti palju väärikaid kandidaate.

Matemaatikal on raske võistelda füüsikaga, kust on tööstusele ja rakendustele käegakatsutavat kasu rohkem loota. Viimane matemaatikute preemia oli vist aastal 2001.

Mida uurisite preemia saanud töödetsüklis «Mitmemõõtmelised maatrikstehnikal põhinevad statistikamudelid»?

Eeldame statistikas, et uuritavat üldkogumit kirjeldab tunnusvektor, mille tõenäosusjaotus annab informatsiooni objektide võimalikust käitumisest. Klassikalises statistikas on tüüpmudeliks normaaljaotus. See on sümmeetriline, kuid elu alati ei ole.

Näiteks kindlustuses on autodel palju väikseid kõkse ja siis mõned suuremad õnnetused. Need juhtumid on äärmiselt ebasümmeetrilised, aga ka nende kohta tahaks kindlustusfirma riske prognoosida.

Elus esineva jaotuse lähendamine ongi minu tööde keskne probleem.

Mida teada saite?

Osutub, et tundmatut tõenäosusjaotust on võimalik tuntud jaotuse (näiteks normaaljaotuse) korrigeerimise teel kirjeldada, võttes arvesse andmete paiknemist, hajuvust, ebasümmeetriat jne. Korrigeeritud mudelis tekib võimalus jõuda uuritavale jaotusele palju lähemale kui ainult üht tuntud jaotust kasutades.

Preemia saanud tööde tsükli tuumaks on 2005. aastal kirjastuselt Springer ilmunud monograafia koos rootslase Dietrich von Roseniga. 1998. a õnnestus meil leida üldine seos kahe mitmemõõtmelise tõenäosusjaotuse vahel ja tekkis ka mõte raamatu kirjutamisest.

Raamatus esitasime teooria, mis võimaldab kahte jaotust siduda ja rakendasime seda ka mõne olulise statistikamudeli korral.

Jaotuste lähendamine sai alguse 1970. aastatel ja 1980. aastatest on see üks olulisemaid suundi tänapäeva mitmemõõtmelises statistikas.

Selles töödetsüklis käsitleti ka uusi mitmemõõtmeliste jaotuste peresid, mis tekkisid umbes kümme aastat tagasi.

Kas Teie erialal järelkasvu on?

Ei saa nuriseda. Riiklik tellimus on suhteliselt väike – 10 tudengit. Meie sisseastumislävend oli eelmisel aastal 85, samas kui kõigil teistel erialadel meie teaduskonnas oli see 70. Soovijaid on olnud rohkem kui kohti, nii et oleme saanud igal aastal tudengeid vastu võtta väikese varuga.

Sel aastal on seni kaitstud kaks doktoritööd, kahte loodame veel.

Praegu on üks meie tudeng Harvardis doktorantuuris ja ega ta sinna ise ei trüginud, vaid ta ikka kutsuti. Viimastel aastatel on paar-kolm magistranti kaitsnud töö Rootsis ja kolm on seal praegu doktoriõppes. Samuti on päris hea side Soome doktorikooliga, tudengid käivad seal kursusi võtmas. Belgias on mitmed biostatistika magistrikraadi saanud.

Meie matemaatilise statistika instituut on suhteliselt noor. Assistente, lektoreid, professoreid, dotsente on enam-vähem ühepalju. Sellises väikses instituudis on päris hea meeskonnatöö ja üksteise toetamine. Seetõttu ei saagi me hästi aru, miks on vaja luua suuri instituute. See pigem vähendab initsiatiivi ja vastutust altpoolt. Aga eks on ka omad riskid olemas.

Kas matemaatika õpetamine käib mujal maailmas teisiti?

Kogu maailmas on matemaatika loengutes ja praktikumides õpetajad kriidiga tahvli juures. E-õpe on üksikutel juhtudel võimalik ehk viimastel kursustel ja rakenduslikes ainetes. Aga kui tahetakse omandada matemaatilist mõtlemist, on vaja õppejõuga kaasa mõelda. See toimub ikkagi tavaliselt auditooriumis ja käib samamoodi nii Ameerikas, Rootsis, Hollandis kui ka Eestis. Matemaatiku jaoks on olulisim mõttelaadi omandamine.

Samas ega matemaatikat fantaasiata teha ei saa. Ka loogikat on vaja, aga mõnes mõttes on loovust vaja ehk rohkemgi kui filoloogil. See maailm, kus probleemid püstitatakse, on ju abstraktne.

On päris palju näiteid tudengitest, kes on võimelised hästi ülesandeid lahendama, aga ise mitte probleeme püstitama.

Kas erasektoris on teie alal rakendust?

Eesti tööstuse probleem on ehk see, et tegemist on enamasti allhankega. Kui firma peakorter ei asu Eestis, siis tavaliselt ei tellita siit ka teadusuuringuid. Näiteks Põhjamaades läheb vähemalt 1/3 statistika lõpetanutest tööle ravimifirmadesse. Eestis puudub see väljund sajaprotsendiliselt.

Kui siin ka toodetakse ravimeid, siis mujal välja töötatud tehnoloogia järgi. Kui Norma toodab turvarihmu Volvodele, siis kvaliteedikontrolli ei tellita mitte mõnelt Eesti ülikoolilt, vaid see töö tehakse ära Rootsis.

Mõned positiivsed näited on küll juba informaatika vallas, nagu Skype. Tugevad firmad hakkavad aru saama, et ei ole vaja tööle võtta teise kursuse tudengit, vaid oleks vaja magistreid ja doktoreid ja nad on nõus ka investeerima.

Milline osa tööst Teie enda jaoks põnevaim on?

Mulle sobib õppejõu amet. Tudengitega tegelemine sunnib ka ennast pidevalt mõttetööle. Loenguid on päris huvitav ette valmistada, sellega harid ja hoiad vormis ka ennast. Õpetamine, juhendamine ja teadustöö – need kõik peavad olema, aga ükski ei või domineerima hakata.

Minu jaoks on efektiivseimad perioodid pikemalt välismaal töötamine. Kui olen kuu või paar kusagil paigal olnud ja hommikust õhtuni ühe asja kallal ametis, siis hakkab mõte palavikuliselt töötama ja lõpuks tuleb midagi välja ka.

Eriti hea on see, kui sul on kõrval partner, kes umbes sama kiiresti ja samas stiilis mõtleb. Selles mõttes sobisime väga hästi Dietrich von Roseniga.

Kuidas Teist matemaatik sai?

Juhuslikult. Kirjutasin avaldusse, et tulen ülikooli bioloogiat õppima. Siis lugesin rajoonilehest, et Tartu Ülikoolis saab ka biomatemaatikat õppida. Tõmbasin bioloogia maha, kirjutasin biomatemaatika asemele ning tulin füüsika-matemaatikateaduskonda. Siin selgus, et mingit biomatemaatikat pole olemas, tuleb pärismatemaatikat õppida. Aga ega ma kahetse seda.

Täispikk intervjuu: www.ajaleht.ut.ee.

TÕNU KOLLO

1971 – lõpetas TÜs matemaatika eriala
1979 – kaitses füüsika-matemaatikakandidaadi kraadi
1999 – valiti esimest korda professoriks
Töötanud ülikoolis 1971. aastast, alates 1990 dotsendina. On matemaatilise statistika instituudi juhataja.
1999–2004 oli Eesti Statistikaseltsi president.

Kevadseminar «Teater ja mäng»

Homme kell 12 algab peahoone aud 228 seminar «Teater ja mäng».

Kell 12 käsitletakse teemat «Teater, mäng, ühiskond, kunst». Esinevad lektor Janek Kraavi, erakorraline teadur Ester Võsu ja professor Luule Epner.

Kell 14.30 on teemaks «Mängud laval» (ettekanded Maris Petersilt, Anu Allaselt ja Riina Oruaasalt) ja 16.30 «Vaateid teatrile kui mängule» (ettekanded Ott Karulinilt ja Ivar Põllult). Seminari lõpetab diskussioon.

Seminari korraldavad TÜ teatriteaduse ja kirjandusteooria õppetool ning Teatriuurijate Ühendus.

Ilmub ülikooli kroonika raamat

Pühapäeval kell 12 esitletakse Universitas Tartuensise toimetuses ülikooli uut kroonikaraamatut.

Koostaja Kai Savimaa sõnul annab raamat enam-vähem täieliku ülevaate kõigest Tartu Ülikoolis toimunust taasiseseisvumisajast alates. «Sellesse on UT toimetuse abil kantud nii olulised ülelikoolised sündmused kui ka teaduskondades ja teistes struktuuriüksustes toimunu, samuti neil aastal tunnustuse saanud TÜ õppejõud.»

Koostaja märkis, et raamat on suureks abiks kõigile ajaloo- ja teabehuvilistele.

Ülikooli kroonika väljaandmine katkes 1980. aastate keskel.

Toomkiriku tornid jälle lahti

1. aprillil avatakse taas Tartu toomkiriku tornid.

Tornid jäävad avatuks novembri lõpuni. Aprillis on tornid avatud kolmapäevast pühapäevani kell 11–17, mais ja septembris esmaspäevast pühapäevani kell 11–17, juunist augustini esmaspäevast pühapäevani kell 10–19 ning oktoobris ja novembris laupäeviti ja pühapäeviti kell 11–17.

Piletimüük toimub TÜ ajaloo muuseumi kassas.

Hiinas ilmus prof Leonid Stolovitši uus raamat

Käesoleval aastal ilmus Pekingis emeriitprofessor Leonid Stolovitši hiinakeelne raamat «Esteetilise väärtuse olemus».

Raamatu mitme peatüki hulgas on ära toodud 1976. aastal eesti keeles ja Hiinas kahel korral varem ilmunud monograafia «Esteetilise väärtuse olemus».

Väljaande kaks viimast peatükki käsitlevad üldinimlikke väärtusi jmt.

346-leheküljelise raamatu tõlkis Ling Jiyao.

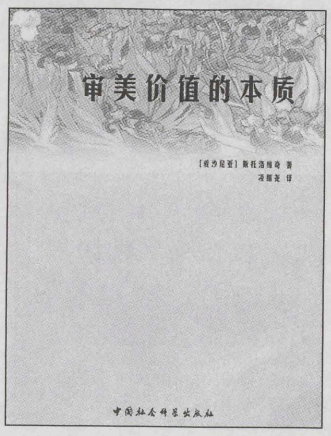

Ülikoolis peab loenguid professor Anneli Sarhimaa

Silvi Tenjes
eesti keele (võõrkeelena) õppetooli dotsent

2.–4. aprillini peab mitu keeleteaduse loengut professor Anneli Sarhimaa Mainzi Ülikooli inglise keele ja üldise keeleteaduse osakonnast.

Anneli Sarhimaa räägib sotsiolingvistika, keele kasutuse ja keelekontaktide valdkonda kuuluvatel teemadel. Tema loengud pakuvad võimalust tutvuda sotsiolingvistilise keeleuurimise ajaloolise taustaga, teoreetiliste arenguteede ning valdkonna traditsiooniliste põhisuundadega, samuti sotsiolingvistika meetoditega.

Tartu Ülikooli ja Saksamaa Mainzi Ülikooli keeleteadlaste suhted on 2007. aastast muutunud vastastikuseks koostööks. Selle heaks näiteks on eesti keele (võõrkeelena) õppetooli lektori Ingrid Rummo loengute pidamine jaanuaris Mainzi Ülikooli inglise keele ja üldise keeleteaduse osakonnas.

Õppetooli varasemad kontaktid osakonnaga said alguse 2003. Aastatel 2003–2005 töötas õppetooli doktorant Kristiina Praakli eesti keele külalislektorina Mainzi Ülikooli põhjaeuroopa ning balti keelte ja kultuuride õppetoolis.

Prof Anneli Sarhimaa töötab Mainzi Ülikoolis alates 2002. aastast, ta on põhjaeuroopa ja balti keelte ning kultuuride õppetooli juhataja. Peale eespool nimetatud kursuste loeb prof Sarhimaa ka diskursuse lingvistikat, õpetab akadeemilist soome keelt ning on tegev uute kursuste väljatöötamisel.

Anneli Sarhimaa

BBBB farmaatsiateaduste konverents

20. aprilliks oodatakse septembris toimuva BBBB farmaatsiateaduste konverentsi ettekannete teese.

«Kuigi konverentsi pealkirjas sisalduv akronüüm BBBB tuleneb geograafilistest mõistetest Balaton-Baltic-Bled-Bosporus, on tegemist üle-euroopalise farmaatsiateadlaste konverentsiga,» selgitas ravimite tehnoloogia ja biofarmaatsia õppetooli vanemteadur, organiseerimiskomitee sekretär Vallo Matto.

Tartusse on oodata ligi 150 osalejat. Kavas on viis teadussessiooni ja plenaarloengud, samuti postersessioon. Konverentsi teadusprogramm hõlmab kõiki farmaatsiateaduste harusid ja nendega piirnevaid distsipliine. Ettekannete teesid avaldatakse ajakirja European Journal of Pharmaceutical Sciences lisanumbris.

«Ootame TÜ teadlaste aktiivset osavõttu. Organiseerimiskomitee on avanud kodulehe www.med.ut.ee/farmaatsia/bbbb, kus on konverentsi kava ja teeside esitamise nõuded. Teesid tuleb esitada konverentsi kodulehekülje kaudu,» ütles Vallo Matto.

Eestist osavõtjatele kehtib alandatud osavõtumaks, samuti on võimalik osaleda ka konverentsiüritustel valikuliselt (info EAFS sekretärilt proviisor Urve Paaverilt (urve.paaver@ut.ee).

Konverentsi korraldavad Eesti Akadeemiline Farmaatsia Selts, Tartu Ülikool ja Euroopa Farmaatsiateaduste Liit koos Soome, Ungari, Sloveenia ja Türgi farmaatsiaseltsidega.

BBBB Farmaatsiateaduste konverents kuulub TÜ 375. aastapäeva ürituste kavasse.

JUUBELIÜRITUSED MÄRTSIS

• 30. märtsil teaduskonverents ja näitus «TÜ zooloogia – lätted ja tänapäev» TÜ raamatukogus.
• 30. märtsil TÜ Kammerkoori kevadkontsert aulas.

JUUBELIÜRITUSED APRILLIS

• 3. ja 4. aprillil III rahvusvaheline konverents «Juhtimisteooria ja -praktika sünergia organisatsioonides» Tartus.
• 10. aprillil maalikunsti üliõpilastööde näituse AKT=FAKT I avamine Türi kolledžis.
• 10. aprillil TÜ Eesti Mereinstituudi 15. aastapäeva konverents «Eesti mereteadus 2007» hotellis Tallink.
• 11. aprillil maalikunsti üliõpilaste graafikanäituse avamine Pärnu kolledžis.
• 11.–13. aprillini Eesti e-ülikooli kevadkonverents ülikooli raamatukogus.
• 23. aprillil ajaloolis-meelelahutuslik viktoriin Hillar Palametsa juhendamisel Türi kolledžis.
• 20.–22. aprillini kooliteatrite festival 2007 Viljandi Paalalinna gümnaasiumis.
• 25. aprillist 1. maini festival Tartu kevadpäevad 2007.
• TÜ päevad Viljandi maakonnas.

Lisainfo: www.ut.ee/ut375.

Viljandis kogunevad pärimusmuusika tudengid

Merilin Kauksi
projekti koordinaator

27. märtsist 1. aprillini toimub Viljandi kultuuriakadeemias rahvusvaheline Põhjamaade pärimusmuusika tudengite konverents RING 2007.

TÜ VKA on ainsa koolina väljaspool Põhjamaid organisatsiooni NORTRAD liige, mis on Põhjamaades rahvamuusika-alast haridust andvate kõrgkoolide ühendus. Kord aastas toimub liikmeskoolide ühine konverents, mis seekord leiab aset VKA-s.

Nädala jooksul toimuvatel seminaridel ja õpikodades õpetatakse üksteisele oma maa rahvamuusikat ja -kultuuri. Eri riikide ja koolide tudengitest moodustatakse rühmad ning peamine õpe käib aktiivselt koos musitseerides, mis on rahvamuusika puhul ülimalt oluline. Õhtuti kell 20 toimuvad kontserdid, kus esitatakse nii varem õpitut kui ka konverentsil valminud muusikat.

Eriti paeluv tõotab tulla tänane kontsert Viljandi Jaani kirikus, kus kõigi 13 kooli tudengid ja õppejõud esinevad oma maa pärimusmuusikat tutvustavate kavadega.

Konverentsil osalevad TÜ VKA pärimusmuusika tudengid ja õppejõud ning ligi sada tudengit Soomest, Rootsist, Norrast ja Taanist. Pärimusmuusikast huvituv publik saab osa neljast kontserdist.

KONTSERDID

Täna kl 20 Viljandi Jaani kirikus «Meistrite ja sellide ring». 13 kooli tudengid ja õppejõud tutvustavad koos oma maa pärimusmuusikat.
Homme Viljandi kultuurimajas «Sellide ring». Tudengite ühisansamblid.

ÕNNITLEME

80

Arnold Kask, liftimontöör – 4. aprill

65

Hele Remmel, gastroenteroloogia assistent – 1. aprill
Ants Alumaa, anorgaanilise keemia teadur – 4. aprill

50

Merike Tamm, ülikooli kunstnik – 31. märts
Jaan Ross, muusika professor – 5. aprill

45

Tiit Kalluste, VKA muusikaosakonna lektor – 2. aprill

40

Kalle Kirsimäe, geoloogia ja mineraloogia õppetooli juhataja, professor, geoloogia instituudi juhataja – 5. aprill

35

Anne Reino, MJ erakorraline teadur – 30. märts
Kaili Müürisep, keeletehnoloogia teadur – 2. aprill
Eve Proovel, TÜTI laborant – 4. aprill
Kristiina Rull, sünnitusabi ja günekoloogia õppetooli teadur – 4. aprill
Hillar Saul, teaduskooli psühholoog-nõustaja – 4. aprill

25

Mari-Liis Ots, tehnoloogiaspetsialist – 30. märts
Vladimir Võssotski, VKA muusikaosakonna erakorraline assistent – 2. aprill
Kerli Kirsipuu, inglise filoloogia õppetooli erakorraline assistent – 3. aprill

20

Gert Palok, tarkvarasüsteemide õppetooli programmeerija – 30. märts

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000
Trükk: Greif OÜ

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Meelis Burget
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetaja Mai Kukumägi
Keeletoimetaja Marika Kullamaa

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
http://www.ajaleht.ut.ee
Postiaadress: Ülikooli 18, Tartu 50090

LOENGUD

2. ja 3. aprillil peab Mainzi Ülikooli prof Anneli Sarhimaa Ülikooli 18-139 neli ingliskeelset külalisloengut.

2. aprillil «Sociolinguistics in the field of linguistics» kl 10–12 «Socio + linguistics = society + language», kl 12–14 «Ontological and epistemological foundations of sociolinguistics»; 3. aprillil «From quantifying variation to mapping networks», kl 10-12 «Variational Sociolinguistics» ja kl 12–14 «Network Theory». Info: Rita Siilivask, tel 737 5227, rita.siilivask@ut.ee.

2. aprillil peavad Näituse 20-203 õigusteaduskonnas tsiviilõiguse dotsendi kohale kandideerijad Janno Lahe ja Eric Engle *venia legendi* loengu:
• kl 12.15 Eric Engle teemal «Siseringitehing USA ja EL õiguses» (Insider Trading in U.S. and E.U. Law);
• kl 13.15 Janno Lahe teemal «Õigusvastasus deliktiõigusliku vastutuse eeldusena». Info: Anu Laumets, anu.laumets@ut.ee.

2.–4. aprillini peab Peterburi Ülikooli prof Tatiana Chernigovskaya eesti ja soome-ugri keeleteaduse osakonnas Lossi 3-328 magistrantidele, doktorantidele ja muudele huvilistele loenguid psühholingvistikast. Registreeruda saab kuni 2. aprillini ÕISis ainele FLEE.08.064 Psühho- ja neurolingvistika (I osa, 2 AP). Teemad ja toimumisajad:

2. aprillil kl 10–12 «Linguistics. Psycholinguistics. Neurolinguistics. Methods of experimental Linguistics», kl 12–14 «Anthropogenesis. Language Origins and Specificity»; 3. aprillil kl 10-12 «First and Second Language Acquisition», kl 12–14 «Mental Lexicon: Main Disputes in Linguistics»; 4. aprillil kl 10–12, «Brain and Cognition. Brain and Language», kl 12–14 «Bilingual Brain». Lisainfo: Renate Pajusalu, renate.pajusalu@ut.ee.

2. aprillil kl 16.15–17.15 peab Maastrichti Ülikooli emeriitprof Geert Hofstede aulas kõigile huvilistele avaliku loengu «Psychology across Borders». Hollandi kultuuriuurija Geert Hofstede on üks enim tsiteeritud sotsiaalteadlasi maailmas. Ta on mitme mõjuka raamatu autor, mis käsitlevad rahvus- ja organisatsioonikultuuride erinevusi (Cultures Consequences, 1980/2001; Cultures and Organizations: Software of the Mind, 1997/2005). Vt www.geerthofstede.nl. Lisainfo: Anu Realo, anu.realo@ut.ee.

9.–12. aprillini toimub vene ja slaavi filoloogia osakonnas Peterburi Ülikooli prof filoloogiadoktori Ljudmila Zubovi loengutsükkel «Tänapäeva vene luule keel» FLVE.03.341 (1 AP, arvestus). I loeng on 9. aprillil kl 16.15, ruumis 207 (Näituse 2). Loengud on vene keeles.

TEADE

Pühapäeval kell 12 algavad Toomemäel Hamburgi Ülikooli kasvatusteaduste prof Ferdinand Luftiga õues õppimise ja õues õpetamise loengud. Koguneda Professorite allee algusesse. Loengud jätkuvad esmaspäeval peahoone hoovis.

TÜ RAAMATUKOGU TEATAB

Seoses pühadega on raamatukogu avatud 5. aprillil kl 9–12 ja 7. aprillil kl 11–17.
6. ja 8. aprillil on raamatukogu suletud.

UT TOIMETUS TEATAB

Järgmine UT ilmub suure reede tõttu neljapäeval, 5. aprillil.

Palume kaastööd ära saata võimalikult ruttu (küljendamine algab teisipäeval ja trükikotta läheb leht kolmapäeval kl 12).

TÜ KAMMERKOORI KEVADKONTSERT

Täna kell 19 annab ülikooli kammerkoor aulas kevadkontserdi. Dirigent Triin Koch. Kavas on Veljo Tormise, Ester Mägi, Francis Poulenci ja Mart Saare koorimuusika.

Info: www.ut.ee/TYKK.

TÜ RAAMATUPOOD TEATAB

Alates 2. aprillist on raamatupood avatud järgmiselt: E–R kl 10–18 ja L kl 10–16.

Võõrkeelse kirjanduse tellimine!

Info: tel 744 1102, bookshop@ut.ee, www.ut.ee/raamatupood.

PROFESSORITE KLUBIS

TÜ professorite klubi järjekordne vestlusõhtu toimub kolmapäeval, 4. aprilllil kell 17.

Uno Veismann ja Valdur Tiit räägivad TÜ kohviku I korruse puhvetiruumis teemal «Kosmoseuuringud ja Eesti teadlaste osa nendes».

TÜ RAAMATUPOOD SOOVITAB

«EE 15. Maailma maad»
Eesti Entsüklopeedia-kirjastus, 2007

Hind 615 krooni

Entsüklopeediate puhul kehtib soodustus 5%.

Võõrkeelse kirjanduse tellimine!

www.ut.ee/raamatupood

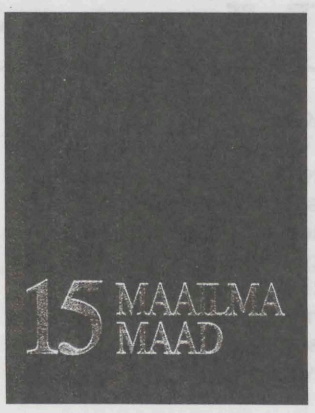

ANNETT GRÖSCHNERI AUTORIÕHTU

1.–5. aprillini külastab saksa kirjanik Annett Gröschner teist korda Tartut.

2. aprillil kl 17 toimub autoriõhtu keeltemajas (Paabel) Ülikooli 17–103. Annett Gröschner loeb katkendeid oma uuest raamatust «Walpurgistag», mille tegevus toimub 30. mail 2002 Berliinis.

Soome professorid Tartu Ülikoolis 2007
Avalike Granö-loengute sari

Reedel, 30. märtsil kell 12 Tartu Ülikooli aulas

Turu Ülikooli soome keele professor
KAISA HÄKKINEN

"Mikael Agricola, suomen kirjakielen isä"

Loeng on soome keeles.

Kõik huvilised on oodatud!

TARTU ÜLIKOOLI TEHNOLOOGIAINSTITUUT KUTSUB

TARTU ÜLIKOOLI TEHNOLOOGIAINSTITUUDI KEEMIA ARENDUSKESKUS (NOORUSE 1, 5. KORRUS) PAKUB ÜLIÕPILASTELE VÕIMALUSI DOKTORI- JA MAGISTRITÖÖ TEGEMISEKS KEEMIA JA BIOAKTIIVSETE AINETE VALDKONNAS. TEHNOLOOGIAINSTITUUDIS ON HEAD VÕIMALUSED KÕRGETASEMELISEKS UURIMISTÖÖKS. TÖÖKS PAKUME UHIUUT APARATUURI UUTES ILUSATES LABORITES, AKTUAALSEID TEEMASID, MULTIDISTSIPLINAARSEID PROJEKTE, RAHVUSVAHELIST MILJÖÖD.

TULE JA TUTVU!
KONTAKTAADRESS: KEEMIA@TUIT.UT.EE, TEL. 737 4808

APRILLI KESKEL (16. APRILLIL ALGUSEGA KELL 14:00) KORRALDAME ÜLIÕPILASTELE INFOPÄEVA. TUTVUSTAME TEHNOLOOGIAINSTITUUTI, ESINEB MEIE HEA KOOSTÖÖPARTNER, ROOTSI KUNINGLIKU TEHNOLOOGIAINSTITUUDI PROFESSOR JA KEEMIAOSAKONNA DEKAAN PETER SOMFAI, TUTVUSTATAKSE SIIN TEHTAVAT UURIMISTÖÖD, APARATUURI JA VÕIMALUSI, NÄIDATAKSE MAJA. ANNA OMA TULEKUST TEADA AADRESSIL KEEMIA@TUIT.UT.EE, SIIS OSKAME TELLIDA KÕIGILE SUUPISTEID.

ROHKEM INFOT LEIAB MEIE KODULEHELT: HTTP://WWW.TUIT.UT.EE

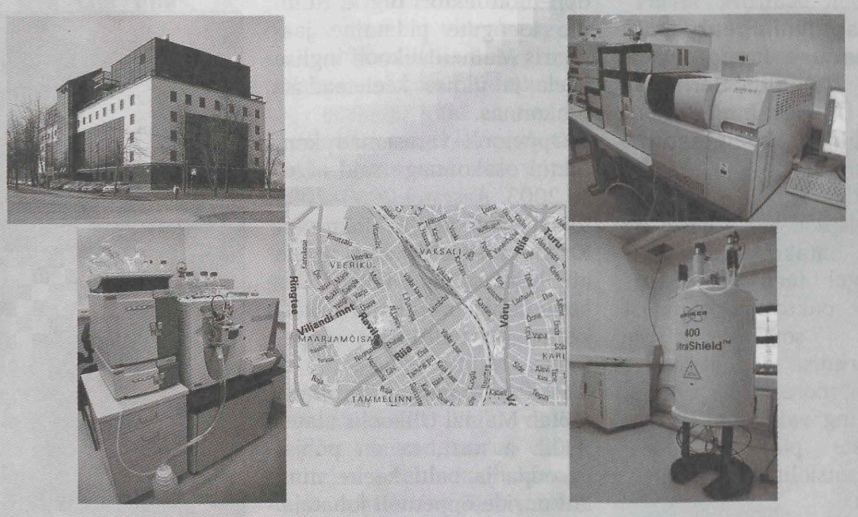

Tartu Kevadpäevad 2007

25. aprill – 1. mai

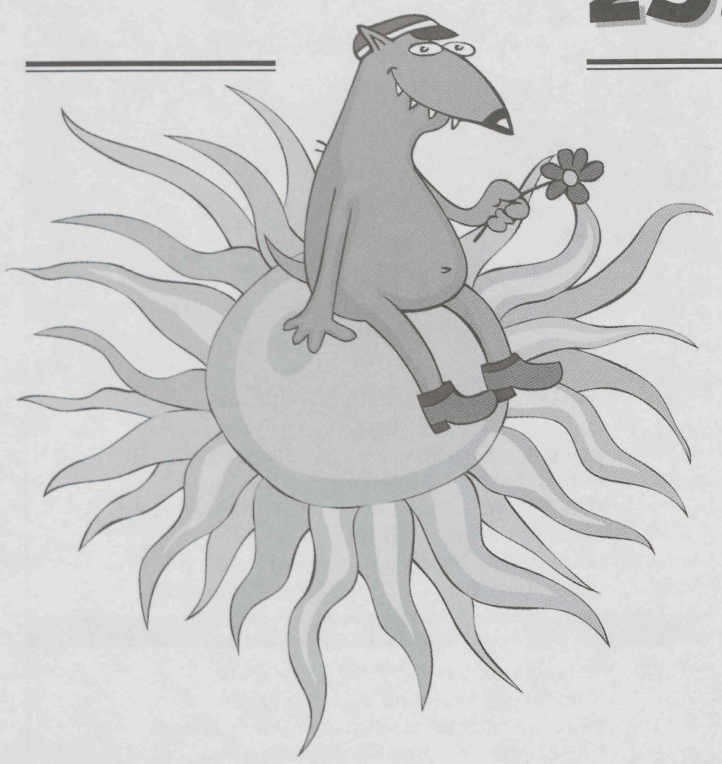

Tudeng, asu tegudele!

Villem
Tartu tudengipäevade maskott

Pühi talveuni silmist ja nuusuta kevade lõhnu! Maailm sinu ümber on täis põnevaid inimesi ja vahvaid ettevõtmisi!

25. aprillist 1. maini muutub rahuliku tudengilinna elu meeleolukaks saginaks – kultuuri- ja noortefestival «Tartu kevadpäevad 2007» toob nädalajagu pööraseid seiklusi ning kasulikke, harivaid ja õpetlikke sündmusi.

Ära jää koju või ühikatuppa koti peale konutama. Tule välja, mõtle kaasa, avalda arvamust, loo uusi tutvusi või kohtu vanade sõpradega! Hakka nüüd kohe ettevalmistusi tegema, sest sind ootavad kevadpäevad ja üllatusrohked kohtumised. Et kõigest toimuvast viimast võtta, tuleb koju jätta tagasihoidlikkus ja esinemishirm, sest märksõnad on tegutsemisjulgus, osalusrõõm ja ühiskondlik aktiivsus.

Nüüd tuleb tagataskust välja urgitseda kõik talvega sinna topitud lennumasina joonised ja vettpidavaima paadi ideed ning kärmelt ehitama ja nuputama hakata. Pöörastest ideedest ja kriipsudest paberil peavad täpselt õigeks ajaks valmima karsummimasinad ja paadiralli parvekesed. Kui sul on kogunenud pikast talvest ja suurest mõtlemisest juba palju ideid ja otsid parimat võimalust, kuidas neist kasumiga lahti saada, siis tudengilaadal võid oma kauplemisoskuse proovile panna.

Kindlasti tuleb ka luud ja kondid välja sirutada ning väike kevadine spordiprogramm ette võtta. Esmalt võiks soojaks võimelda näpud ja valmis meisterdada kõige-kõigem riietus kostümeeritud teatejooksuks. Kui käsitöö juba väga meeldima hakkab, võib ka naiste mudamaadluseks vajaminevad bikiinid valmis heegeldada. Neile, kel lihtsalt jooksmisest ja hüppamisest väheks jääb, pakub põksuvat südant ja põnevust ekstreemsport.

Minul on praegu selline tegutsemishimu, mis ei lase hetkegi laiselda. Asu ka sina ettevalmistusi tegema, et kindlustada kevadpäevadel meeldejäävad kogemused kogu eluks! Tule tunneta tudengivaimsust, seda vallatut energiat ja ühtsustunnet, mida on võimalik kohata vaid Tartu tudengipäevadel!

Kohtume kevadpäevadel, et koos vaim välja puhata!

Juubelihõngulised kevadpäevad

Elen Jalak
ülikooli kultuuriklubi liige, õigusteaduse 3. a üliõpilane

Ka kevadpäevadel peetakse põnevate sündmustega meeles *alma mater*`i 375. sünnipäeva.

Ülikooli juubeli auks toimub 25. aprillil lõbus mälumäng Mälukas. Osaleda saavad kolmeliikmelised üliõpilasvõistkonnad. Peale pingsa ajuderagistamise pakub mäng osalejatele põnevaid ja vahvaid elamusi. Selle kevade parimad nupumehed selgitatakse välja 30 küsimuse abil, mis keskenduvad eelkõige ülikooli pikale ajaloole. Peale ülikooli ajaloo tundmise läheb Mälukal edukaks esinemiseks vaja nutikust ja teadmisi laiast maailmast.

Kevadpäevad ei unusta ülikooli juubelit, tähistades seda koos ühe kõige väärtuslikuma osaga ülikoolist, meie õppejõududega. 26. aprillil toimuv *Ludus professores* ehk professorite mäng on eelkõige ülikooli akadeemilisele perele suunatud vahva üritus, kus professorid peavad takistusrada läbides lahendama erinevaid nutikust ning huumorimeelt nõudvaid ülesandeid. Mänguga alustatakse aastast 1632 ja mööda Professorite alleed üles minnes jõutakse aastasse 2007, kus pööratakse pilk ka ülikooli tulevikku. Tule ja ela kaasa õppejõudude seiklustele läbi 375 aasta!

Ülikooli juubeli hõngu viime ka koolinoorteni – 1. mail toimub noortepäeva raames vahva orienteerumismäng. Edu tagavad teadmised ülikooli ja Tartu linna kohta ning muidugi väledad jalad.

1. mai õhtul kutsume kõiki ülikooli ja kevadpäevade sõpru botaanikaaeda heategevuskontserdile, kus kogutakse annetusi Kivistiku lastekodule. Head muusikat nautides aitame neid, kellel pole elus hästi läinud, kuid kelle hulgas on tulevikus palju tegusaid tudengeid.

Tartu kevadpäevad soovivad *alma mater*`ile palju õnne ja kutsuvad kogu ülikooliperet pidutsema nii kevadpäevadel kui ka teistel juubeliüritustel.

Väikse teo suur jõud

Signe Tamberg
ülikooli kultuuriklubi liige, kirjanduse ja rahvaluule 1. a üliõpilane

On sul meeles, millal viimati kellelegi midagi head tegid või ilusat ütlesid? Tartu kevadpäevad pakuvad selleks suurepärase võimaluse.

Ülikooli kultuuriklubi kutsub noori ühiskonnas olulistel teemadel kaasa mõtlema ja rääkima. Püüa märgata inimesi enda kõrval. Igaüks meist saab midagi ära teha, et ümbritsevat elu paremaks muuta. Vahel piisab maailma paremaks muutmiseks väikestest asjadest. Üks selline tore algatus on Võluaia heategevuskontsert.

Kontsert toimub kevadpäevadel juba teist korda. Eelmisel kevadel annetasid head inimesed Tartu kodutute loomade varjupaiga toetuseks kokku 18 500 krooni. Sellel kevadel kogume annetusi Kivistiku lastekodule. Tegemist on väikese lastekoduga, kus on kokku saanud üsna keeruka saatusega lapsed. Praegu elab lastekodus 10 vanemliku hoolitsuseta poissi vanuses 10–19 eluaastat, kes õpivad Tartu üldhariduskoolides ja kutsehariduskeskuses. Kivistiku lastekodust on iseseisvasse ellu astunud 21 poissi ja 4 tüdrukut. Mitmed neist on tänaseks juba pereinimesed.

Ka sinul on võimalik anda oma panus, et ümbritsev elu paremaks muuta. Tule 1. mail kell 18 botaanikaaeda Võluaia heategevuskontserdile ning naudi head muusikat ja küünlasäras botaanikaaeda. Õiget meeleolu aitavad luua Tuuli Taul ja Möödunud Öö Ansambel, Susan Lilleväli ja Jako Maltis, Lenna Kuurmaa, Eller Dixi, Cosmoskva jt.

Aitame abivajajaid – teeme midagi head!

20-aastane kultuuriklubi on kui tudeng

Eli Lilles
ülikooli kultuuriklubi liige, kommunikatsioonijuhtimise 2. a magistrant

Kristel Seiler
ülikooli kultuuriklubi liige, haldusdirektori büroo teabe- ja asjaajamiskorralduse spetsialist

20 on just selline paras tudengiks olemise aeg, kui esimesed kelmused juba seljataga ning samas meel valla uuele ja põnevale. Selline ülikooli kultuuriklubi just ongi.

Kultuuriklubi korraldatavatel Tartu kevadpäevadel võib nii linna peal kui ka Emajõel näha põnevaid sõidukeid. ANDRES TENNUS

Ülikooli kultuuriklubi on mõneti paslik tudengi endaga võrrelda. Muidugi on kõik ainulaadsed ja erilised. Aga aktiivsed ja entusiastlikud kultuuriklubilased moodustavad koos masinavärgi, mis muudab reaalsuseks kõik tudengipäevade põnevad üritused. Iga liikme väikesest panusest sünnib kaks korda aastas festivalinädal, millega soovitakse tartlastele ja ka mujalt tulnud külalistele terve nädala jooksul mõnusat vaimupuhkust pakkuda. Iga tudeng üksinda ei paistaks välja – koos tekib sünergia, mis tudengipõlvele nii iseloomulik.

Kultuuriklubi ongi ainulaadne selle poolest, et korraldab kogu Tartu linna hõlmavat kultuuri- ja noortefestivali ning pakub samas noortele võimaluse osaleda suurürituse organiseerimisel ja selle kaudu kasulikke kogemusi omandada. Igal sügisel liituvad klubiga uued liikmed, kes valivad endale meeldivad töölõigud, millega tegeleda. Kogenenumad klubiliikmed jagavad oma teadmisi ning kogemusi. Kelle käest siis ikka konspekte nuiata või õppejõudude kohta uurida, kui mitte nendelt, kes juba asja sees? Kellelt küsida nõu parimate elupaikade või söögikohtade, meelelahutuse ja sportliku eluviisi kohta?

Tänapäeva tudeng on mitmekülgne ja kultuuriklubi ei taha ju selles osas maha jääda. Lisaks igale omanäolisele liikmele on alates 2006. aasta kevadpäevadest igal festivalil oma läbiv teema. Neist esimene oli keskkond ja heakord – tudengid on ikka loodussäästlikud ja keskkonnameelsed olnud. Emajõge ja selle kaldaid on tudengipäevadel koristatud juba kolmel korral. 2006. aasta kevadel kasvas koristamisaktsioon heakorrapäevaks, kus kõik huvilised said osaleda ka keskkonnateemalistes aruteludes. Ja tudengil ei ole kahju oma väikest taskuraha teistega jagada – 2006. aastal koguti raha Tartu kodutute loomade varjupaigale.

Tartu sügispäevad 2006 pöörasid erilist tähelepanu tudengivaimsusele, sest soovisime kõiki üles kutsuda nautima elu parimat aega – tudengiaastaid – ning võtma kiire argielu kõrvalt aega ka üliõpilane olla. Osa tudengist ja tudenglikkusest jääb kindlasti samaks, osa muutub koos ajaga. Tudeng ei vali lihtsat ja igavat elukorraldust, kui saab keeruliselt, siis peab ta seda ometi proovima.

Kui kultuuriklubi oleks üksainus tudeng, siis kindlasti parajalt agar ja nutikas, nagu ühele 20-aastasele kohane. Ta oleks üliõpilane, kelle silmad säravad ka siis, kui on raske ning kes leiab loova lahenduse igas keerulises olukorras. Kui lahendus on justkui raketiteadus, muudab tudeng selle tavapraktikaks ning teisel korral on nõus seda juba kinnisilmi lahendama. «Ta naudib organiseerimist, melu ja korraldamist… kuni kolmanda päevani ka pinkide tõstmist. Edasi püüab juba natuke vähem füüsilist tööd teha, lihtsalt jõudu ei ole,» arvab tudengipäevade endine projektijuht Katrin Pärgmäe. «Selline tudeng oleks vahel ka natuke uhke, kui raske ülesandega hakkama saab.»

Projektijuht Kunnar Karu leiab, et kultuuriklubi kui tudeng ei ole pikk ega lühike, kõhn ega paks, noor ega vana – vaid lihtsalt tavaline tudeng oma elu parimates aastates. Ta ei tea kõike, aga tahab teada ja küsib kindlasti liiga palju. «Ning kaks korda aastas on ta nagu peavalu igal pool liikumas, teda näeb kõikjal ja kõikides poosides ja olukordades – silmini vees Emajões sammumas, ujumas ja hüppamas, Kaarsillal turnimas, Toomemäel laulmas jne – ta on kõikjal.»

Nii võib öelda, et tudengivaimsus sõltub sellest, millised tudengid parasjagu ise on. Ja kui ka tudengi roll muutub, jääb mingi kübeke sellest hoomamatust vabadusest, mingi vallatu isemeelsus ja tegutsemishoog, mingi sõnulseletamatu kirg temasse ikka alles. Nagu kultuuriklubilegi juba 20 aasta jooksul.

Pikk variant ja muusikaartikkel www.ajaleht.ut.ee.

ÜLIKOOLI KULTUURIKLUBI

- **Vabatahtlik ühendus, mis korraldab festivali «Tartu tudengipäevad».**
- **Klubisse kuulub 40 vabatahtlikku, kes on praegused või endised Tartu kõrgkoolide tudengid.**

Tartu Kevadpäevad 2007

Puhka vaim välja!

www.studentdays.ee

KOLMAPÄEV, 25. APRILL

kl 9.40 **Tudengiinfo**, Sun FM 101,2 MHz, tasuta
kl 11–16 **Doonoripäev**, TÜ raamatukogu, tasuta
kl 11–17 **Vanapaber ei ole praht!**, Pirogovi plats, tasuta
kl 12 **A. Kivirähki lastelavastus** «Lotte reis lõunamaale», Vanemuise suur maja, 70.-
kl 14–17 **PÄEVAKLUBI** – köievedu, öölaulupeo eelvaatus, ühikatoa kolimine. Pirogovi plats, tasuta
kl 17 **MÄLUKAS** – mälumäng, Püssirohukelder, tasuta
kl 18 **Kino *live*: Allegooria**. Märgid ja sümbolid, Genialistide Klubi, 50.-/ISIC 25.-
kl 18 **A. Kivirähki lastelavastus «Lotte reis lõunamaale»**, Vanemuise suur maja, 70.-
kl 19 **M. Undi lavastus «Tühirand»**, Sadamateater, 120.-/ISIC -40%
kl 19 **Tartu Üliõpilassegakoor**, TÜ ajaloo muuseumi valge saal, tasuta
kl 20 **Autorilaul 3**: Mari Pokinen, Genialistide Klubi, 50.-/ISIC 25.-
kl 20 **Eesti eri**, Tartu Rokiklubi, tasuta
kl 20 **Musitseerib Priit Lomp**, Cafe Shakespeare, tasuta
kl 21 **Miljöö**, *Jazz*klubi Illegaard, 25.-
kl 21 ***Sound Control: Jazz to Rock***, Place, tasuta
kl 21 **KEVADPÄEVADE AVATSEREMOONIA** ja rongkäik öölaulupeole, Raekoja plats / halva ilma korral TÜ aula, tasuta
kl 22 **ÖÖLAULUPIDU** – viisi aitavad hoida Jüri Lumiste, Margus Põldsepp ja Mihkel Mattisen. Kassitoome / halva ilma korral TÜ aula, tasuta
kl 22 ***Naughty Nighty***, Pattaya Club, 60.-/ISIC ja naistele südaööni tasuta
kl 22 **Retro: Singer Vinger *live***, Club Illusion, 100.-/ISIC 50.-
kl 22 ***Retro Groove***: suur tudengipäevade avalöök, Club Tallinn, 50.-; naistele südaööni tasuta/ISIC 35.-
kl 22 **Akadeemikute valik: keemikute eri**, Genialistide Klubi, 50.-/ISIC, ITIC tasuta
kl 22 **Kevadine ÖÖ Klubi**, Püssirohukelder, 15.-
kl 22 ***Girls Academy***: kevadpäevade avalöök, Atlantis, 60.-/ISIC 45.-
kl 22 ***Sessioon Plus*: ans The Soul Hustlers**, Klubi Trehv, tasuta

NELJAPÄEV, 26. APRILL

kl 7–9 **Hommikukohv jalgratturitele**, Raekoja plats, tasuta
kl 9.40 **Tudengiinfo**, Sun FM 101,2 MHz, tasuta
kl 11 **200 aastat head maitset**: ekskursioon õlletehases, AS A. Le Coq, tasuta
kl 11–17 **Vanapaber ei ole praht!**, Pirogovi plats, tasuta
kl 12–15 **Värvid T-särgile**, TÜ ajaloo muuseum, 5.-
kl 14 **200 aastat head maitset**: ekskursioon õlletehases, AS A. Le Coq, tasuta
kl 14–17 **Kaljuronimine**, Püssirohukeldri juures, 10.-
kl 14–17 **PÄEVAKLUBI** – heategevuslik pudrumüük, keskkonnateemaline orienteerumismäng, mättamäng, kastipanemine, hirmutehas. Pirogovi plats, tasuta
kl 17 **Moodne meditsiiniline viievõistlus**, TÜ vana anatoomikum, tasuta
kl 17–19 **Maailmamäng**, Raatuse 22 fuajee, tasuta
kl 17–20 **RANNAAEROOBIKA**, Anne kanali võrkpalliväljakud, tasuta
kl 18 **Kino *live*: Metropolis**, Genialistide Klubi, 50.-/ISIC 25.-
kl 18 **Telemänguõhtu**, Noortekeskus Öökull, tasuta
kl 18 ***LUDUS PROFESSORES*** – mänguline võistlus õppejõududele, Professorite allee, tasuta
kl 19 **E. Griegi ballett «Peer Gynt»**, Vanemuise suur maja, 100.- kuni 150.-/ISIC -40%
kl 19 **L. Cunninghami tragikomöödia «Beautiful Bodies»**, Vanemuise väike maja, 100.- kuni 150.-/ISIC -40%
kl 19–23 **Õuduste õhtu**, Tartu Mänguasjamuuseum, tasuta
kl 20 **TUDENGILAUL 2007** – külalisesinejad Chalice ja Hannaliisa Uusma, Tartu Üliõpilasmaja, 50.-/ISIC 30.-
kl 20 ***Jazz*neljapäev**: Drum Prana, Ülikooli Kohvik, tasuta
kl 20 ***Reggae Night***, Tartu Rokiklubi, 35.-/ISIC 25.-

kl 20 **Musitseerib Jürgen Ojamaa**, Cafe Shakespeare, tasuta
kl 21 **Miljöö**, *Jazz*klubi Illegaard, 25.-
kl 21 **Õllenupuneljapäev**, Place, tasuta
kl 22 ***Tiger Club***, Pattaya Club, 60.-/ISIC ja naistele südaööni tasuta
kl 22 **Tanel Padar & The Sun live**, Club Illusion, 100.-/ISIC 50.-
kl 22 **Akadeemikute valik: geograafide eri**, Genialistide Klubi, 50.-/ISIC, ITIC tasuta
kl 22 ***Bashment***, Club Tallinn, 50.-; naistele südaööni tasuta/ISIC 35.-
kl 22 ***Viva Tequila* tudengieri**, Püssirohukelder, tasuta
kl 22 ***Club Deja Vu***, Atlantis, 60.-/ISIC 45.-

REEDE, 27. APRILL

kl 9.40 **Tudengiinfo**, Sun FM 101,2 MHz, tasuta
kl 10–15 **Doonoripäev**, TÜ raamatukogu, tasuta
kl 11 **200 aastat head maitset**: ekskursioon õlletehases, AS A. Le Coq, tasuta
kl 11–17 **Vanapaber ei ole praht!**, Pirogovi plats, tasuta
kl 12 **R. Kiplingi / K. Süvalepa «Kass, kes kõndis omapead»**, Sadamateater, 60.-
kl 13 **Folkloorne mäng: Haldjalood rehetoas**, Eesti Rahva Muuseum, 10.-
kl 14 **200 aastat head maitset**: ekskursioon õlletehases, AS A. Le Coq, tasuta
kl 14-17 **PÄEVAKLUBI** – heategevuslik pudrumüük, sõudeergomeetrite võistlus, maa*bowling*, veinijooks, kevadpäevade kangelaseks orienteerumine. Pirogovi plats, tasuta
kl 16 **Ekskursioon Raadi mõisas**, Buss ERMi juurest, tasuta
kl 16 **EKSTREEMSPORT**, Kaarsilla juures, tasuta
kl 18 **Kino: Mika Kaurismäki «Moro no Brasil»**, Genialistide Klubi, 50.-/ISIC 25.-
kl 18 **Spordipäev**, Noortekeskus Öökull, tasuta
kl 18 **Kinobussi, Sleepwalkersi ja Animated Dreamsi lodjakino**, Kaarsilla juures, 65.-/ISIC 45.-
kl 19 **J. Straussi operett «Nahkhiir»**, Vanemuise suur maja, 100.- kuni 150.-/ISIC -40%
kl 19 **Tudengifilmide ja Tartfilmi lühiteoste valikprogramm**, Y galerii, tasuta
kl 19–22 **Belgia – Euroopa keskmes, Tartu südames** / *La Belgique – au centre de l'Europe, au coeur de Tartu*, Werner Cafe-Lounge, tasuta
kl 20 **Syntees: keemikute eri**, Tartu Rokiklubi, 65.-/ISIC 45.-
kl 20 **Eesti ja Soome «parimad» eurolaulud**, Genialistide Klubi, tasuta
kl 20 **Kinobussi, Sleepwalkersi ja Animated Dreamsi lodjakino**, Kaarsilla juures, 65.-/ISIC 45.-
kl 20 **Musitseerivad Alaska Kalanen & Tõnis Kärson**, Ülikooli Kohvik, tasuta
kl 20.30 **Ööorienteerumine**, Pirogovi plats, 5.-
kl 21 **Miljöö**, Jazzklubi Illegaard, 25.-
kl 21 ***SunFun warm up***, Place, tasuta
kl 22 **Tartu tudengimiss**, Club Tallinn, 90.-; esimene tund kaks ühe hinnaga/ISIC 50.-
kl 22 **Terminaator**, Pattaya Club, 80.-;100.-;125.-/ISIC südaööni 80.-
kl 22 **Akadeemikute valik: Soome eri**, Genialistide Klubi, 50.-/ISIC, ITIC tasuta
kl 22 ***Cosmodrome Marathon***, Atlantis, 150.-/ISIC 125.-
kl 22 **Musitseerib Raen Väikene**, Wilde Irish Pub, tasuta
kl 22 **Kinobussi, Sleepwalkersi ja Animated Dreamsi lodjakino**, Kaarsilla juures, 65.-/ISIC 45.-
kl 22 **Musitseerivad Alen Veziko ja Priit Sootla**, Cafe Shakespeare, tasuta
kl 23 ***Ice Cream**: 80 minutes of DEF – mixtape tour*, Club Illusion, 125.-/ISIC 75.-
kl 23 **Blacky**, Püssirohukelder, 50.-/ISIC 35.-
kl 24 **NAISTE MUDAMAADLUS**, Küüni tänav, tasuta

LAUPÄEV, 28. APRILL

kl 9.40 **Tudengiinfo**, Sun FM 101,2 MHz, tasuta
kl 10–15 **TARTU AEROOBIKAFESTIVAL**, Turu 8 spordihoone, tasuta
kl 11–12 **TRIKKE'I KIIREIM KIHUTAJA**, Vabaduse pst, tasuta
kl 12 **LASTE RATTATUUR**, Vabaduse pst, tasuta
kl 12–23 **TUDENGI VARJUPAIK** – Limpsikute klubi, õllemängud, kl 20 varjupaiga avamine, õlle õnneminutid, ansamblid Emellan, Weekend ja Audru Jõelaevanduse punt. Raekoja plats, tasuta
kl 14 **KOSTÜMEERITUD TEATEJOOKS**, Raekoja plats, tasuta
kl 14 **Ekskursioon Raadi mõisas**, Raadi mõis, tasuta
kl 15 **TUDENGILAAT** – kõik müügiks, Raekoja plats, tingi!
kl 15 **Mätas kuiv**: Tartu Sensiatsiooniline Kevadbänd & Jaan Pärn ja Pahad Seemned, Tartu Rokiklubi suveaed, 35.-/ISIC 25.-
kl 16.15 **KASTIRONIMINE**, Raekoja plats, tasuta
kl 16 **T-Teatri etendus «Lõpp hea, kõik hea»**, Genialistide Klubi, 75.-/ISIC 50.-
kl 18 ***Downhill: ride or die***, Püssirohukeldri juures, tasuta
kl 18 **Kinobussi, Sleepwalkersi ja Animated Dreamsi lodjakino**, Kaarsilla juures, 65.-/ISIC 45.-
kl 18 **Kino: Tartumentaalpsühholevikino ehk musikaalne kinotung**, Genialistide Klubi, 50.-/ISIC 25.-
kl 18 **Abo meeskoor**, TÜ aula, tasuta
kl 19 **Talisuplusklubi Neeva suvehooaja avamine**, Raekoja plats, tasuta
kl 19 **B. Anderssoni / B. Ulvaeuse muusikal «Chess»**, Vanemuise suur maja, 100.- kuni 250.-
kl 19 **Tudengiteater K-Äng2 «Syya! Syya! Syya!»**, Kirjaniku Liidu maja, 45.-/ISIC 25.-
kl 20 **Musitseerivad Jaan Pehk ja sõbrad**, Genialistide Klubi, 75.-/ISIC 50.-
kl 20 **Sõprus rokib: Under Marié plaadiesitlus**, 75.-/ISIC 50.-
kl 20 **Kinobussi, Sleepwalkersi ja Animated Dreamsi lodjakino**, Kaarsilla juures, 65.-/ISIC 45.-
kl 21 ***World Cafe***, Wilde Irish Pub, tasuta
kl 21 **Beer Colors HipHop**, Place, tasuta
kl 21 **Jääääär & Co**, Tartu Rokiklubi, 125.-/ISIC 100.-
kl 22 ***Club Girl of April***, Atlantis, 100.-/ISIC 85.-
kl 22 **Akadeemikute valik: rahvaluuleteadlased**, Genialistide Klubi, 50.-/ISIC, ITIC tasuta
kl 22 **Musitseerib Raen Väikene**, Cafe Shakespeare, tasuta
kl 22 **Kinobussi, Sleepwalkersi ja Animated Dreamsi lodjakino**, Kaarsilla juures, 65.-/ISIC 45.-

kl 22 ***Junglehunt*: volbri eri**, Pattaya Club, 100.-; esimesel tunnil kaks ühe hinnaga/ISIC 50.-
kl 22 ***R2 Live Extra***, Club Tallinn, 70.-; esimesel tunnil kaks ühe hinnaga/ISIC 40.-
kl 22.30 **Compromise Blue**, Püssirohukelder, 50.-/ISIC 35.-
kl 23 **Brainstorm *live***, Club Illusion, eelmüügist 250.-

PÜHAPÄEV, 29. APRILL

kl 9.40 **Tudengiinfo**, Sun FM 101,2 MHz, tasuta
kl 11 **Hommikune kepikõnd**, Kaarsilla juures, tasuta
kl 13 **Pühapäeva lastekas**, Püssirohukelder, tasuta
kl 13 **KARSUMM** – isetehtud lennumasinate võistlus, Kaarsilla juures, tasuta
kl 14–23 **TUDENGI VARJUPAIK** – kultuuride laat, tagumine paar välja, SunFun suvestaar, õlle õnneminutid, Stockholmi Eesti segakoor, ans Ska Faktor. Raekoja plats, tasuta
kl 15.30 **Tudengite parvematka finiš**, Atlantise ees, tasuta
kl 15.40 **Traditsiooniline kõrgkoolide kaheksapaatide regatt**, Atlantise ees, tasuta
kl 15.55 **TUDENGIPÄEVADE KORRALDAJATE KATAMARAANIRALLI**, Atlantise ees, tasuta
kl 16 **PAADIRALLI**, Atlantise ees, tasuta
kl 18 **Kinobussi, Sleepwalkersi ja Animated Dreamsi lodjakino**, Kaarsilla juures, 65.-/ISIC 45.-
kl 18 **Kino: Tartu punki päev**, Genialistide Klubi, 50.-/ISIC 25.-
kl 19 **Tartu Üliõpilasteatri stuudio etendus «Mis sa sellega öelda tahad?»**, Tartu Üliõpilasmaja, 40.-/ISIC 25.-
kl 19 **Rahvusvaheline tantsupäev**: Madridi flamenkoballett, Vanemuise suur maja, 100.- kuni 250.-
kl 19 **Tartu Junior Big Bandi jazzmoos**, Sadamateater, tasuta
kl 19 **Metsatöll**, Vanemuise kontserdimaja, 100.-/ISIC 70.-
kl 20 **Kinobussi, Sleepwalkersi ja Animated Dreamsi lodjakino**, Kaarsilla juures, 65.-/ISIC 45.-
kl 21 **Tudengi pühapäev**: retrodisko, Püssirohukelder, tasuta
kl 22 **Kinobussi, Sleepwalkersi ja Animated Dreamsi lodjakino**, Kaarsilla juures, 65.-/ISIC 45.-
kl 22 **Akadeemikute valik: erikülaline ans Buss nr 5**, Genialistide Klubi, 50.-/ISIC, ITIC tasuta

ESMAPÄEV, 30. APRILL

kl 9.40 **Tudengiinfo**, Sun FM 101,2 MHz, tasuta
kl 11 **Folkloorne mäng: Haldjalood rehetoas**, Eesti Rahva Muuseum, 10.-
kl 12–23 **TUDENGI VARJUPAIK** – folkloorne pärastlõuna, latiinorütmide õpituba, rebi ja kleebi, õlle õnneminutid, ansamblid Võibolla, Tantsib las käia, Supernova. Raekoja plats, tasuta
kl 15 **Stockholmi Eesti segakoor: Kosjasõit**, Raekoja saal, 75.-/50.- (heategevuseks)
kl 16–18 **Tartu tudengi rammumees 2007**, Küüni tänav, tasuta
kl 18 **Kino: Sensiatsiooniline kevadpäev**, Genialistide Klubi, 50.-/ISIC 25.-
kl 18 **Loengu- ja väitlusõhtu Sven Mikseriga**, Trahter Labürint, tasuta
kl 20 **Musitseerib Vladimir Karjalainen**, Cafe Shakespeare, tasuta
kl 20 **Akadeemikute valik: erikülaline ans Kriminaalne Elevant**, Genialistide Klubi, 50.-/ISIC, ITIC tasuta
kl 21 ***Colors of drum & bass***, Place, tasuta
kl 21 **Kevadpäevade Karaoke**, Püssirohukelder, 15.-
kl 22 **Volbripidu**, Wilde Irish Pub, tasuta
kl 22 ***Power Wet T-Shirt Competiton***, Atlantis, 80.-/ISIC 65.-
kl 22 **Volbriöö**, Club Illusion, 30.-/südaööni, tasuta
kl 22 **Taizé palvus**, Pauluse kirik, tasuta
kl 23 **VOLBRIÖÖ TULEMÄNG** – esineb ans Raud-Ants, Atlantise ees, tasuta
kl 23.30 **Ansambel Sobe**, Püssirohukelder, 15.-

TEISIPÄEV, 1. MAI

kl 9.40 **Tudengiinfo**, Sun FM 101,2 MHz, tasuta
kl 12 **Hommikusupp**, Klubi Trehv, tudengitele poole hinnaga
kl 12–16 **NOORTEPÄEV** – vabalava, töötoad, orienteerumismäng, noorteorganisatsioonide info, Tartu Kaubamaja ees, tasuta
kl 12–16 **HEAKORRAPÄEV KODUTUTE LOOMADE VARJUPAIGAS**, eribuss väljub kl 11.45 Vanemuise alumisest parklast, tasuta
kl 13 **Peaparanduseks seljanka ja kokteil**, Püssirohukelder, tasuta
kl 18 **VÕLUAIA HEATEGEVUSKONTSERT** – annetused SA Kivistiku Lastekodu toetuseks, musitseerivad Tuuli Taul ja Möödunud Öö Ansambel, Susan Lilleväli ja Jako Maltis, Lenna Kuurmaa, Eller Dixi, Cosmoskva jt, TÜ botaanikaaed / halva ilma korral TÜ aula
kl 18 **Kino: Sinitähekese eri**, Genialistide Klubi, 50.-/ISIC 25.-
kl 19.15 **D-kohvik: Karjäär – ühiskonnale või enesele**, Roosi 1, tasuta
kl 21 **Tõnis Mägi ja Oleg Pissarenko**, Genialistide Klubi, 75.-/ISIC 50.-
kl 21 **Kokkuvõtukas: Alaska Kalanen**, Bullfrog Brown & Crybaby, Püssirohukelder, 50.-/ISIC 35.-
kl 22 ***Students Nightlife Spot***: kevadpäevade finaal, Atlantis, 50.-/ISIC südaööni tasuta

* Ülikooli Kultuuriklubi jätab endale õiguse teha ajakavas muudatusi

UNIVERSITY OF TARTU NEWSPAPER

UNIVERSITAS TARTUENSIS

INTERNATIONAL EDITION

SPRING 2007

www.ut.ee

Tartu as an international university town

Tõnu Lehtsaar
PhD
Professor of Practical Theology
Acting Rector

It is my pleasure to greet you in this international edition of the university's newspaper *Universitas Tartuensis*.

Talking to colleagues and students who don't speak Estonian has been second nature to the University of Tartu throughout the ages, and through foreign relations UT remains today very much in contact with its European roots.

Active communication with our partners abroad and the international activities of the university as a whole enable us to evaluate ourselves and our development from an outsider's point of view. A lot of our students and partners want to come back here, as Tartu is the perfect place not only to dabble in all things new, but also to mull things over and to find your place.

The public image of the university among foreign students and staff has, hand in hand with the development we have sought for ourselves, taken on the form of a successful international research institution. The efforts we have made to this end over the last few years have been crowned by us being invited to join the reputable Coimbra Group, the network of European research universities, in which Tartu, as the only university from the Baltic States, stands shoulder to shoulder with such world-famous institutions as Cambridge, Oxford, Leuven and Barcelona.

Tartu is small but cosy, and throughout history has been one of the focal points of the international academic community. The university and its members have had a huge influence on the development and shape of the city. As is true of any university town, here you will meet foreign students, staff and scientists on a daily basis. You can hear it in the hotchpotch of languages spoken on campus and on the streets, in cafés and pubs, and in whispers in libraries.

All of this makes Tartu a highly valued international university town, where our foreign staff, students and partners and visitors to the city generally are always very welcome.

Internationalisation of higher education

Heli Aru
Advisor
Education and Labour Market
Ministry of Education and Research

What educational aid is the state of Estonia giving or planning to give to other countries?

In activities associated with internationalisation, the Ministry of Education and Research of Estonia is proceeding from the Higher Education Internationalisation Strategy until 2015 approved by the minister in the beginning of this year. This document was prepared on the basis of the understanding that the international dimension is an inseparable part of contemporary higher education and research that is considered and valued in all aspects of higher education and research. Due to national priorities, we see the internationalisation of doctor's and master's studies as a priority, mostly in the specialties of natural and exact sciences.

We have developed separate support schemes for foreign doctoral candidates, which means that foreign students are subject to the same conditions as Estonian doctoral candidates (in the 2007/8 academic year, it is 60,000 EEK or US$ 4,955). We support the mobility of doctoral candidates as exchange students as well as their studies until they have defended their degrees in Estonian universities. A pilot project will be launched in 2007 in the framework of which we will support master's curricula in foreign languages, and a state grant will be guaranteed to the best foreign students. Candidates who are interested in taking part in the program must contact Estonian universities directly or keep an eye on the homepage of the Centre for Academic Mobility, where they will find all necessary information about different competitions (www.archimedes.ee).

Estonia belongs in the Baltic Sea region, and we have historically and culturally strong ties to other countries and educational institutions in the region. At the same time, we are open to new contacts with other regions. In terms of foreign policy, we consider it important to offer cooperation and development aid to countries that suffered the same fate as we did in the former USSR and have only recently chosen the path of democracy and free market economy.

What part does the University of Tartu have in this?

The contribution of the University of Tartu as a university under public law and which has the biggest research potential in the realisation of these activities is bound to be remarkable. Sixty percent of all foreign doctoral candidates in Estonian universities already study at the University of Tartu and this trend is certain to continue!

What is Estonia's contribution to the world science?

Jüri Allik
PhD
Professor of Experimental Psychology

Katrin Pajuste
PhD
Acting Head
International Relations Office

One can certainly say that the contribution has increased continuously during the last 15 years.

For example, in the 1990s, scientists working in Estonia published approximately 300 articles in journals observed by WoS (ISI Web of Science). In 2005, Estonia had 919 articles, which is more than three times more compared to the pre-independence period. Such a number of articles is remarkable especially considering that the total number of indexed articles in WoS in general has grown by approximately 30% during that period.

However, publishing articles has never been an aim in itself. Scientific work is published to influence the other researchers' thinking and, thus, to influence the development of science. One example of such influence is references: based on the ISI Essential Science Indicators database, which is compiled on the basis of WoS for the period of 1996 to 2006, Estonia ranks 47th among the 145 scientifically influential countries and 50% of articles published by UT scientists are done in cooperation with international partners (see diagram).

According to the ISI Web of Science database, Estonia has a higher rate of quotations than the world average in six areas of science: materials science, environment and ecology, pharmacy and toxicology, chemistry, botany and zoology. On average, articles by Estonian scientists have been referred to 7.25 times, which is the highest level of influence among all post-communist countries. However, despite the fast development of science there is still a gap between Estonia and others of the most influential science countries.

It is useful to compare the universities of Tartu and Turku that both have approximately the same number of students (18,000) and personnel (3,000). Within the last seven years (2000-2006) researchers of the University of Tartu have published 3280 articles in magazines observed by WoS and these articles have been referred to 16,153 times, which gives an influence level of 4.93 references per article. Turku University has published over 2,5 times more articles. Fortunately, in terms of influence, the difference is smaller. On the average, the quotation of Turku University publications was only 1.5 times higher than the quotation of University of Tartu publications.

Publications related to the University of Tartu form 61.2% of all articles by Estonian authors within the last seven years (2000-2006). 63.7% of the references made to these articles refer to the work by University of Tartu scientists.

Overall, the number of the University of Tartu publications has been growing steadily over the years and doubled in the last decade. Besides the growth in the quality of scientific work, factors like university's enhanced visibility in the international arena, increased possibilities for publishing internationally and greater availability of resources all contribute to the great success of UT scientists.

Ecology as a science has long-standing tradition in Estonia. «Theoretical ecology in Estonia has been based on practical research of flora and fauna» says Martin Zobel, Professor of Plant Ecology (left). Professor of Botany Meelis Pärtel (right) adds: «Work of Estonian ecologists has always had international recognition». VARJE SOOTAK

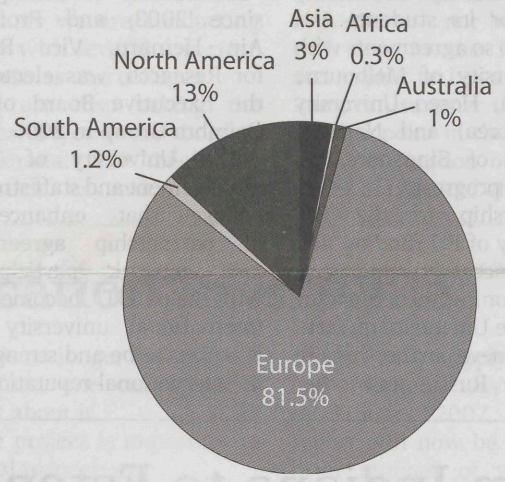

Graph. *Geography of partner institutions that cooperate with UT in publishing scientific articles.*

Estonian national leader for PhD awards

Mare Ainsaar
PhD
Head
Research and Institutional Development Office

Approximately 2/3 of all doctoral degrees in Estonia in 2006 have been granted by the University of Tartu.

According to all expectations, this trend will continue in the future. It constitutes an absolute majority of top specialists in four areas of science and higher education and 100% in medicine, the most strategic area for the development of the nation.

From almost nearly 800 graduates with doctoral degrees in 1991-2006, 40% graduated in natural sciences (see Graph). More than 100 doctoral degrees were granted by the Faculties of Medicine and Philosophy. Several postgraduates of the University of Tartu have defended their theses at foreign universities. The highest numbers of doctoral theses supervised by the University of Tartu faculty members have been defended in Sweden (18) and Finland (15). All in all, approximately 250 staff members of the University of Tartu have the experience of successfully supervising doctoral theses. Thus, approximately 0.5 theses per professor were defended in 2005 on average. The number shows that the University has sufficient potential in terms of the supervision of doctoral theses in the future in order to achieve the goal of defending 300 doctoral theses per year by 2014. It should also be noted that the higher education strategy (2006-2015) as well as the research and development and innovation strategies (2007-2013) sets the goal of 10% of doctoral degrees being defended by non-Estonian residents. In 2006, out of 232 new doctoral students who commenced their studies at UT, 17 were international students.

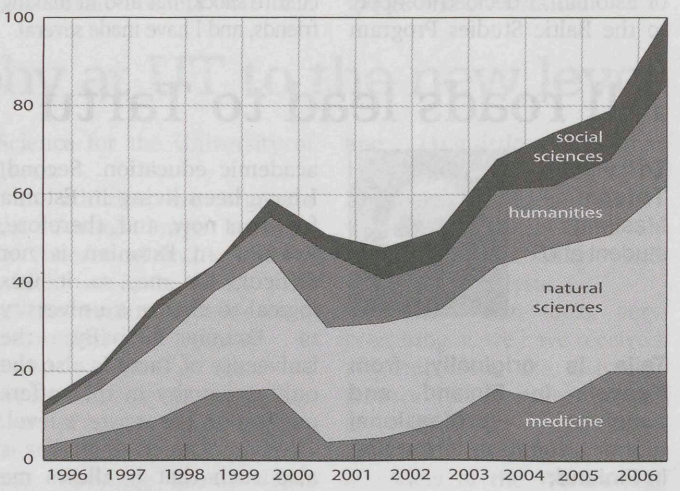

Graph. *PhD degrees awarded in UT in four subject fields.*

Active member of international community

Sirje Üprus
Head of International Co-operation International Relations Office

By 2007 the University of Tartu has over 300 agreements within the ERASMUS program, bilateral agreements with 40 universities in 17 countries and is involved in the work of three major European networks: the Coimbra Group, Utrecht Network and the Baltic Sea Region University Network.

First and foremost, partnerships and networks participation facilitate international mobility of UT students, researchers and teaching staff, development of joint curricula, doctoral schools and research projects. They also contribute to the shaping of the university's international reputation.

The University of Tartu traditionally had and will continue developing regional cooperation with its closest neighbours in Scandinavia and the Baltic States. At the same time, UT wants to bring more cultural diversity to mobility options for its students and staff. To do so agreements with the University of Melbourne (Australia), Hoseo University (South Korea) and National University of Singapore are already in progress.

Membership in the EU, availability of EU funding and Estonia's successful experience of transitioning to democracy enables the University of Tartu to launch new partnerships in areas like Russia and other former Soviet countries. In 2006 partnership agreements were established with Tbilisi State University (Georgia) and Lviv University of Physical Culture (Ukraine).

Speaking of network participation, the Coimbra Group (CG) is worth a special mention. Uniting 38 renowned European research universities of a high international standard, the CG is committed to creating special academic and cultural ties, promoting internationalisation, academic collaboration, excellence in learning and research and service to society. It is also the purpose of the group to influence European educational policy and to develop best practice through the mutual exchange of experience.

There are several projects in the frame of CG in which UT is taking part: Victorious Project – an analysis in the areas that open the possibility of large-scale implementation of virtual mobility, and CG Hospitality Scheme, which enables scholars from non-EU countries to undertake research at one of the European universities.

The University of Tartu has been a member of the group since 2003, and Professor Ain Heinaru, Vice Rector for Research, was elected to the Executive Board of the Coimbra Group in 2005.

The University of Tartu management and staff strongly believe that enhancement of partnership agreements and network participation will help UT become the international university that it aspires to be and strengthen its international reputation.

UT Vice Rector for Academic Affairs Professor Birute Klaas with delegation from the city of St Petersburg, Russia. SIRJE ÜPRUS

ERASMUS – international experience for many

Jaanika Haljasmäe
LLP ERASMUS Coordinator International Student Office

University of Tartu has been participating in the higher education programme ERASMUS since the 1999/2000 academic year. The programme has opened a great opportunity to widen transnational co-operation between higher education institutions by promoting mobility for students and teaching staff.

Within the ERASMUS programme UT is collaborating with universities from 24 EU countries, as well as Norway, Switzerland and Turkey. In the 2006/2007 academic year there have been 300 bilateral agreements with 180 European universities, and in 2007 this number will grow to almost 400.

The number of UT students going abroad within the ERASMUS programme has been growing year after year. In 2006/2007, 185 UT students (177 in 2005/2006) will get the opportunity to broaden their educational and cultural experience through ERASMUS exchange. On the other side, UT is hosting 160 incoming ERASMUS exchange students, almost 20% more than in 2005/2006.

As for mobility of teaching staff, which is mostly based on personal academic contacts, there is still a lot of potential left. The number of our staff teaching at various European universities during the last academic year was 55, and in 2007 we hope to send out 60 staff members.

The most active co-operation has been with German, Italian, French, Finnish and Spanish universities. Most of our outgoing students are studying in the fields of languages, public administration, political sciences, communication, law and physiotherapy.

University of Tartu is open to new contacts in the field of student and teaching staff mobility and has applied for the Erasmus University Charter, replacing Socrates, starting January 2007 in order to continue participation in the European Community higher education programme.

Erasmus has been the most successful exchange program in UT history and continues to be the easiest path to an enhanced study experience abroad for many!

From Indiana to Estonia

Nicholas Hartmann
Exchange student at UT

Nicholas is a fourth-year student in folklore and anthropology at Indiana University in the USA;

My minor fields are Central Eurasian Studies and East European Studies, and I began studying Estonian because I wanted to study in a place that was both Nordic and Eastern European. Estonia was perfect for that. After several semesters of Estonian, I decided to apply to the Baltic Studies Program because I wanted to experience Estonian culture beyond the classroom. When I was accepted in November, I became the first person from my university to study in Estonia.

I was fortunate to have a UT alumna as my Estonian teacher, and she encouraged me to spend my final semester at Tartu. I researched the university extensively before coming, looking at professors, courses, programs and many other things. This helped me to deal with the culture shock much better than I expected as this is my first trip to Europe. Being able to speak Estonian is not only helpful in dealing with culture shock, but also in making friends, and I have made several.

A first-rate destination for PhD seekers

Siret Rutiku
PhD Head Academic Affairs Office

Ülle Tensing
Senior Specialist for International Studies International Student Office

The effectiveness of doctoral studies at UT continues to be higher than the Estonian average.

The largest number and most diverse offering of doctoral level programs in Estonia can be found here at the University of Tartu. PhD degrees are granted in a total of 36 curricula.

The number of PhD students at UT has been growing steadily over the past several years. In 2006 out of 150 PhDs awarded in Estonia a total of 100 PhD students defended their theses at UT, including three abroad.

For quality assurance and improvement of PhD study, UT continues to focus on curriculum development. All doctoral curricula are fully accredited and are closely related to internationally evaluated research fields. In 2006 PhD study programs were renewed to become learning outcome based. The most important addition to these programs was university-wide courses, designed to provide graduates with a good platform for working in educational and research institutions, e.g. to develop teaching and lecturing skills a course «Studying and Teaching in Higher Education Institution» was introduced.

In 2006 a new curriculum in «Engineering and Technology» was opened in cooperation between seven academic units: Institute of Technology, faculties of Biology and Geography, Chemistry and Physics, Medicine, Mathematics and Computer Science, Marine Institute and Institute of Physics. The purpose of the curriculum is to prepare specialists for high-tech research-oriented companies.

In 2005 under UT leadership six doctoral schools were launched to develop and ensure the quality of interdisciplinary doctoral programs, manage and promote research, ensure support and enhancement of work for doctoral students.

With all that said, there is no better place in Estonia for scholarly work and research than the University of Tartu.

All roads lead to Tartu

Teija Toivari
Master's student at UT

Teija is originally from Kouvola in Finland, and acquired professional higher education in nursing in Finland;

Eventually, I got married to an Estonian and moved to Tallinn. I worked in my profession in Estonia for a couple of years and then decided to continue with my education. There are several reasons why I chose the University of Tartu. First, I was looking to acquire an academic education. Second, I have been living in Estonia for years now, and, therefore, learning in Estonian is not difficult for me, so it was logical to choose a university in Estonia. Finally, the University of Tartu is also the only university in that offers nursing on the master's level. The organisation of studies is also such that it allows me to learn while working and looking after my family, as I have to be at the university for one week a month. Besides, the University of Tartu is a university with a lot of history and tradition which makes it very interesting to study here.

On-going curriculum development

Ülle Tensing
Senior Specialist for International Studies International Student Office

In addition to developing curricula in foreign languages, with plans of having 15 such master's programs in the next few years, UT also participates in master's level joint programmes in the framework of Erasmus Mundus.

Currently one of those is «Security and Mobile Computing», a joint effort of Helsinki University of Technology, the Technical University of Denmark, Sweden's Royal Institute of Technology, the Norwegian University of Science and Technology and the University of Tartu.

The second is an innovative program in «Economy, State and Society», offered by University College London (UK), Charles University (Prague, Czech Republic), Corvinus University of Budapest (Hungary), University of Helsinki (Finland), Jagiellonian University (Krakow, Poland) and the University of Tartu.

One of the most important steps in the development of studies at UT has been transition to programme-based organisation of study. Programmes are comprehensive education service packages which include curriculum development, the substantive organisation of study, the necessary marketing activities, the accompanying support services and programme administration.

The purpose of programme-based organisation is to pay more attention to the needs of society and of prospective employers.

Programs are led by Program Managers and supported by the advisory bodies including representatives of academic staff, students and employers.

From spring 2008, the learning outcome based approach to curriculum design will be applied to all curricula. Learning is expressed in terms of knowledge, skills and competences to be demonstrated by graduates. For students, employers and parents identifying learning outcomes should make the curricula more transparent, informative and trustworthy.

UT is convinced that outcomes-based approach will facilitate student mobility and provide an important point of reference for joint activities with our international partners.

International Summer University – reflections after the first summer

Mart Susi
Program Director International Summer University

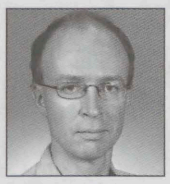

Professor Miguel Maduro (centre) with International Summer University students of Summer 2006. MART SUSI

The beginning

Some might argue that short-term summer studies are the new and fashionable trend in international student mobility. There is a variety of reasons for this. Many universities – both modern and classical – encourage their students to obtain some international experience from foreign universities during their studies. Certain degree programs have a requirement that students spend at least some time abroad. However, in modern society it is becoming less and less manageable – even for the Bachelor degree student – to take off one term or whole academic year from their university studies. It is much easier to study abroad during summer time and combine the obtaining of academic credits and the fulfillment of the foreign study requirement with the «discovery» of a foreign culture and society.

For example, from the United States alone more than 100,000 students travel each year to Europe for short-term summer studies. For American students, one can add to the list of summer study attraction the excitement of visiting Europe. From the business perspective, let us note, that because an average American student spends around 5,000 USD to pay for the summer study experience (together with the travel and tuition expenses), then the market of American students attending short term summer studies each year is worth around 500 million USD.

The University of Tartu has offered summer studies for international students for more than a decade. These summer study programs have provided mainly instruction of Estonian language and culture, and, in the recent summers, around 60 participants have attended. The idea to expand English-language summer studies into various areas of social sciences emerged at the beginning of 2005 and is expected to coincide with the university's internationalization strategy.

In summer 2006, the ISU (International Summer University) offered its first program. There were 60 students from 14 countries studying for three weeks, following the «traveling program» model – the classes were conducted in Tartu, Pärnu and Tallinn, in each location for a week. The programs were in the field of international relations and Russian foreign policy, international business and international law (procedures in European international courts). The «stars» of the faculty were from abroad – a leading defense attorney, Mikhail Hodorkovsky; Mr. Robert Amsterdam from Canada; and the Advocate General of the European Court of Justice, professor Miguel Maduro.

The present and the future

As for 2007, ISU has the goal of doubling the enrollment from 60 (in 2006) to 120 participating students. It is a realistic expectation and will be achieved partly due to the special or «customized» programs we are conducting jointly with several American universities and colleges.

We are also taking the studies beyond the borders of Estonia. The beginning for such expansion began already in January when we conducted a program for Austin College, Texas, in which students spent one week in Tartu and afterwards one week in St. Petersburg and one week in Kiev. We co-operated with St. Petersburg State University and Kyiv-Mohyla Academy whose professors delivered the lectures. The feedback was so positive that we plan to make the three-week, three-country January program a regular offer. Another new direction will be to develop joint summer programs with partner institutions in Asia, leading to studies both in Europe and possibly in China and India.

There are many famous international summer universities in Europe. The most well-known is probably the International Summer School of the University of Cambridge, which has been in existence since 1923 and each year hosts around 1,000 students. The University of Oslo and the University of Copenhagen both welcome around 600 students each summer. We will not be satisfied with less in the long term and aspire to be among top-European summer universities at some point in the future. It is not a question of «if», but rather of time and effort.

International students at UT: current affairs

Svetlana Vogel
Senior Specialist for International Marketing
International Relations Office

Ülle Tensing
Senior Specialist for International Studies
International Student Office

MASTER'S PROGRAMS AT UT TAUGHT IN FOREIGN LANGUAGES:

- Baltic Studies
- Biomedicine
- Financial and Actuarial Mathematics
- Applied Measurement Science
- English Language and Literature
- German Language And Literature
- Russian And Slavonic Philology
- Romance Studies
- Scandinavian Studies
- Estonian And Finno-Ugric Linguistics
- Health Management

In 2005/06 the University of Tartu (UT) hosted a record number of international students including both degree-seeking and short-term students: 552 studied during the autumn and spring semesters, and another 120 attended classes during the summer (see article about International Summer University in this issue). The international student body at UT has been growing steadily for the last five years, as it is growing elsewhere in Northern and Eastern Europe.

Where do they come from, and what do they study? It is not surprising that majority of international students at UT come from countries with which Estonia has long-standing history: Finland, Russia and Germany. The Finnish community at UT is by far the largest – around 200 students each year and more than half of them study General Medicine at the Faculty of Medicine. The largest groups of Russian students are found in the Faculties of Social Sciences, Law and Philosophy. What sets apart these two groups is the fact that a lot of Finnish and Russian students actually study in degree programs taught in Estonian, while e.g. German students, the third largest community of international students, prefer to study in short-term programmes and in English. Overall, students from more than 30 different countries study at UT during the year, making it a truly international and multicultural experience for everyone.

With the numbers of incoming students growing each year, more and more effort goes into developing support structures and services needed for international students.

Speaking of international students at UT, one cannot help but mention the curricula. Today UT offers 11 master's degree programs taught in foreign languages. The most established master's program in Baltic Studies will have its first graduates June 2007!

Developing EU-related education in Estonia

Thomas Pedersen
PhD
Professor in European Studies
Euro-College
University of Tartu

Since the summer of last year Thomas has played a key role in an EU-sponsored project called «Development of the Preparation of High Level Experts in EU-affairs». The objective of the project is to ensure that educational institutions of Estonia prepare high quality experts in EU affairs, both in the public and private sectors.

The main method for achieving this objective is critical analysis of the curriculum at the Euro-College of the University of Tartu and will be followed by implementing the concrete step and conclusions of the report. Thus, by next autumn, the Euro-College curriculum will have undergone a major reform, which hopefully will make the programme in European Studies more attractive and competitive.

The context of the project is rather discouraging as the number of applicants for the Euro-College programme in European Studies has been decreasing for several years. However, this trend seems in part to be due to structural factors. Thus, a similar trend is seen in other EU countries and even in older member states like neighbouring Finland. In part, we are dealing with a kind of «Euro-fatigue». Many Young Estonians seem to be thinking, erroneously, that now, when Estonia is a member of the EU, the EU-issue is no longer urgent, and, therefore, one can basically forget about it.

The project is important in several respects:

- It is practically important that over time the project should help provide Estonian decision makers with more high-skilled man-power, better equipped to negotiate in Brussels.
- It is politically important from a human resource development point of view, since it forms part of the longer-term endeavour to transform Europe into a unified education area and an advanced, knowledge-based economy.
- It is normatively important in that, as a side-effect, it should help solidify the Estonian democracy in a broad sense.

A draft report on the curriculum applying all four methods was finalized in January 2007, and this report will now be discussed in a number of workshops before being implemented. Broadly, the report concludes that while students are quite satisfied with the programme, employers have some critical remarks. For instance they would like to see more emphasis on «down-to-earth» case-studies and strategic thinking as opposed to formalistic teaching.

Moreover, more can be done to strengthen the EU-related teaching in Estonia by seeking inspiration from European programmes in Western Europe in areas like methodology; teaching on informal EU-politics (e.g. negotiations and coalition-building) and European values and civilization.

Taking theoretical philosophy at UT to the new level

Daniel Cohnitz
PhD
Professor of Theoretical Philosophy

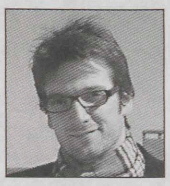

Since February 2006 Daniel works as professor extraordinarius of Theoretical Philosophy in the Department of Philosophy. This position is part of a project funded by the European Social Fund (through Innove) to establish theoretical philosophy as a field of study and research at the University of Tartu.

Despite being one of the most central areas of philosophy, theoretical philosophy did not yet fully exist at Tartu and is in general rather underdeveloped in the Baltics, if compared e.g. with the other Nordic countries. As we understand theoretical philosophy here, it includes epistemology, metaphysics, the philosophy of mind, language, mathematics and logic and is part of the cognitive sciences.

We have already developed a number of new courses with new course materials and have started a larger interdisciplinary project in cooperation with the department of psychology, computer science and linguistics to develop an international web-based MA study programme in Cognitive Science for the University of Tartu.

In addition we organize the Gottlob Frege Lectures in Theoretical Philosophy for which we invite every year an internationally renowned theoretical philosopher to Tartu to give a series of lectures during one week. The first of these lectures have just been delivered by Prof. Dr. Wolfgang Künne from the University of Hamburg on conceptions of truth.

Also this year together with a number of other universities from the Nordic countries, Germany and the UK we will organize an international summer school on «Formal Methods in Philosophy and Linguistics» (August 19-31), which is funded by NordForsk, and a smaller workshop in early June on semantic externalism and conceptual analysis.

Research also looks very promising as we have received a grant from the Estonian Science Foundation for a project on «Bridging Explanatory Gaps: How Science can Alter our View of the World» and applied for basic funding for a project on «Information and Representation».

Overall I have great expectations and hopes of bright future for theoretical philosophy as an area of study and research here at the University of Tartu.

375th anniversary

Liina Jürgen
Senior Specialist for Public Relations
Administrative Office

In 2007 the University, Estonian nation and international community join in a celebration of the 375th anniversary of the University of Tartu.

The founding of the University of Tartu in 1632 represents an important milestone in the spread of higher education in Estonia and Europe. It is a year that marks the beginning of academic education in Estonia and its participation in international research and education.

The highlights of the anniversary will take place on October 4-6, yet various academic, sports, cultural and musical events dedicated to the occasion will be organised throughout the year. Making preparations for and organising an event of such magnitude requires concerted effort on the part of the University and its partners.

Monument to the first chancellor of UT

Liina Jürgen
Senior Specialist for Public Relations
Administrative Office

To mark the 375th anniversary the University will create a monument to its first chancellor Johan Skytte.

«Our aim is to create a monument that constitutes a fitting reflection of the activities of Johan Skytte, a person who left his mark on both the sphere of education and the judiciary. It was Skytte's initiative to found the University of Tartu that was sealed by the Foundation Decree signed by King Gustav II Adolf of Sweden in 1632. It was Skytte who arranged for the establishment and official status of the county courts and the royal court in Tartu, and it was thanks to him that the documents produced by the courts of the region have for centuries been impressed with the official seal of authority,» explained Riho Illak, UT Director of Estate Management.

For the festivities marking the University's 375th anniversary in the autumn of 2007, the University will create a monument to Johan Skytte, also the first Chancellor of the University of Tartu. For this purpose a contest was announced, and the first prize (see photo) was won by the architect Tiiu Kirsipuu. Mr. Illak, who also acts as the chair of the contest committee, believes that the winning entry is an excellent fit for the space between the University's History Museum and the Supreme Court Building on the Toome Hill.

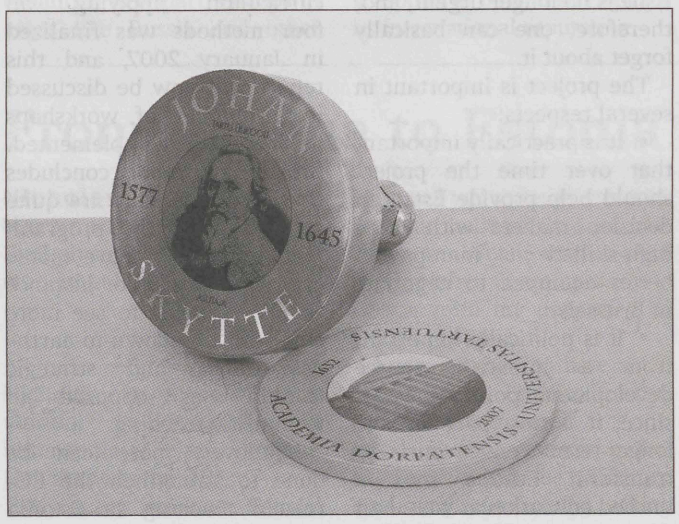

ANNIVERSARY MAIN EVENTS

Thursday, 4 October 2007

- Conference «Early Modern Universities, Academic Thought and the University of Tartu»
- Study Abroad Fair in cooperation with partner universities
- Tartu City Tour
- Historical performance reenacting the founding of the University
- Torchlight Procession in honour of *Alma Mater*

Friday, 5 October 2007

- Church service in honour of *Alma Mater*
- Opening of a monument to Johan Skytte
- Ceremonial meeting in UT Assembly Hall
- Gala Concert «King Gustavus' Gala»
- Reception by UT Rector and Tartu Mayor

Please visit the dedicated website www.ut.ee/ut375

PEOPLE WHO CONTRIBUTED TO THIS INTERNATIONAL EDITION

Katrin Pajuste, Jennifer Uhler, Svetlana Vogel, Lauri Randveer, Kristel Pedassaar, Illari Lään, Varje Sootak, Kadri Bank, Meelis Burget, Priit Kivisoo.

Special thanks to all the authors of the articles.

International Relations Office
University of Tartu
Ülikooli 18
50090 Tartu, Estonia
phone +372 737 6115
fax +372 737 5508
iro@ut.ee, www.ut.ee

Special year marked with anniversary and elections

Piret Orav
Head
Administrative Office

This year is special for the University of Tartu, for Estonian education and Estonia as the University of Tartu celebrates its 375th anniversary. 2007 is also marked with elections of the next Rector.

Professor Jaak Aaviksoo, who has been UT Rector since 1998, will serve its country in a different capacity and has been elected to the Parliament.

The rector elections in January 2007 were extraordinary because the three candidates running for the position were so exceptionally good that even after three voting rounds none of the candidates could get a leading majority over others in the eyes of electorate.

The Council of the University appointed Professor of Practical Theology Tõnu Lehtsaar (former UT Vice-Rector of Academic Affairs) as Acting Rector till June 20, 2007. Professor Lehtsaar says, «I take on the duties of rector at a complicated time for the university. The University Council has recently adopted many important resolutions that concern the main structure and functions of the university. I believe that we need to stick to the resolutions that have been made and find the best possible options for taking the university forward.»

The new rector election process has started already. By 7 May candidates will be announced, then public debates will take place and finally elections will be held on 31 May.

The tension and expectations that emerged before the elections in January and the unexpected result of the elections have been followed by a time of reflection at the university, when conclusions are drawn and new plans are made. Meanwhile the university is living its usual life – the spring semester is under way, people are getting ready for the defense of graduation theses and admission of new students. The culmination of the 375th anniversary celebrations in October is getting nearer.

Considering the situation of Estonia's rapid growth and Estonian higher education presenting its own challenges, it is worth taking time to decide who gets this influential position and becomes the next Rector of one of Europe's prominent universities.

German-Estonian academic week going on its second decade

Lea Kivi
Senior Specialist for Researcher Mobility
International Relations Office

From 30 September to 4 October, on the eve of its 375th Anniversary, the University of Tartu will hold the traditional German-Estonian Academic Week «Academica XI».

The aim of the German-Estonian Academic Week has been to provide an opportunity for German and Estonian scholars to meet and make personal contacts. By doing this, «Academica» has played an important role in restoring academic links with German universities that were severed in 1940.

The idea of organising such annual events was conceived in the autumn of 1995. Among its chief initiators special mention must be made of the late Dr. Claus Sommerhage, guest professor of German Literature at the University of Tartu, Dr. Jochen Kirchhof, Honorary Consul of Estonia in Düsseldorf and Dr. Hansjörg Döpp from the Employers' Federation of the State of Nordrhein-Westfalen. The Employers' Federation of the State of Nordrhein-Westfalen and German Embassy in Estonia have been Academica's most consistent sponsors.

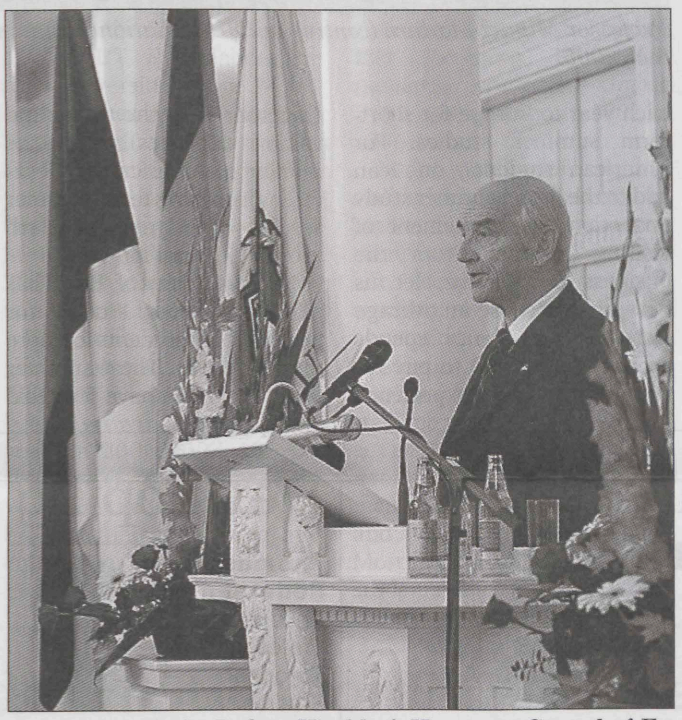

Academica X: dr Jochen Kirchhof, Honorary Consul of Estonia in Düsseldorf. ANDRES TENNUS

While throughout the years «Academica» gathered guests from several German universities to Tartu, starting in 2007 it will focus on one of UT's partner universities at a time, enhancing already existing academic contacts and exploring new venues for cooperation.

Academica XI will highlight the University of Konstanz, which has been recently nominated among 8 universities of excellence in Germany. UT has had a partnership agreement with Konstanz since 2000. Thanks to the support of Herbert-Quandt-Stiftung, many students and researchers of the University of Tartu have had an opportunity to study and work in Konstanz.

Notable visits

Karoliina Vilimaa-Pennarun
Specialist of International Relations
International Relations Office

In general the University of Tartu hosts about 40-50 foreign delegations and guests per year, and 2007 will be no exception.

Since the beginning of this year, representatives of the City of Uppsala, Krakow and the University of Göttingen have visited our university, and the list of important international visitors and events will only grow as the University of Tartu celebrates its 375th anniversary. Rectors and representatives of all 40 partner universities as well as many other prestigious international guests are invited to take part in the anniversary celebrations in October later this year (read more about the anniversary on the last page).

During the year 2006, the University of Tartu (UT) hosted several prestigious guests starting with the first State Visit of H.E.Mr. László Sólyom, the President of Hungary, accompanied by H.E.Mr. Arnold Rüütel, the President of Estonia. President Sólyom met Prof. Jaak Aaviksoo, the Rector of UT, and the representatives of the Department of Uralic Languages during his visit in March. Another foreign dignitary, Luzius Wildhaber, the President of the European Court of Human Rights, visited UT in July 2006. The Ambassadors of Lithuania, Ukraine, Russian Federation, Finland, Sweden, Norway, Austria, Belgium, Portugal, Taiwan, Canada and India paid traditional courtesy visits to the University of Tartu. UT also held meetings with the representatives of the universities and research institutions of Korea, New-Zealand, China, Ukraine, France and the United States in the framework of future cooperation.

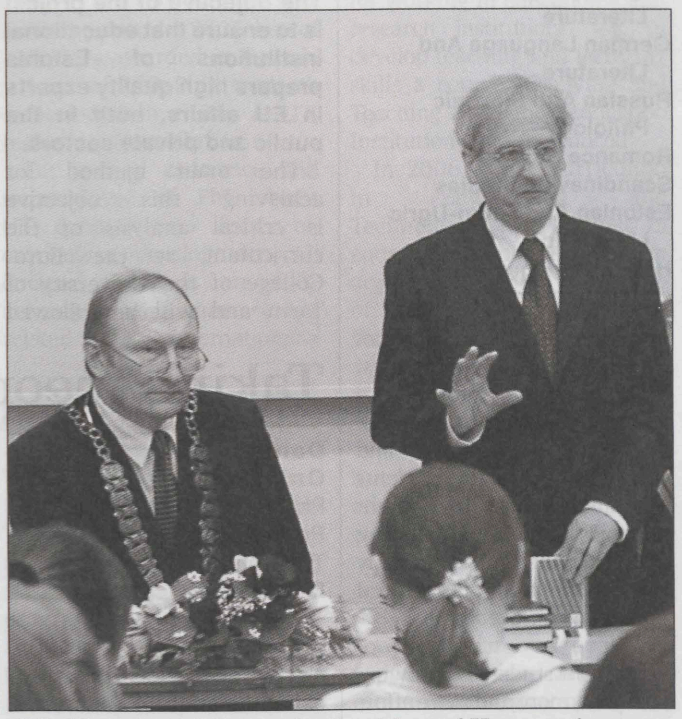

H.E.Mr. László Sólyom, the President of Hungary in a meeting with UT students. ANDRES TENNUS

By far one of the most important international events hosted by UT last year was the Coimbra Group (CG) Annual Meeting which brought to Tartu the Rectors of long-established European universities of high international standard. The Coimbra Group holds Annual Meetings every year in a different university - a home town of one of the member universities. The Tartu meeting in May 2006 included the open seminar on the ranking of the universities, eight task force meetings, the Rectors' meeting and the General Assembly. As a new member of the group, UT had an excellent opportunity to strengthen the ties with the CG universities like Cambridge, Bologna, Heidelberg and Uppsala.

Tartu Ülikooli Raamatukogu

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

5. aprill 2007

NR 14 (2296)

www.ajaleht.ut.ee

Geenivaramu liitus Tartu Ülikooliga

Varje Sootak

3. aprillil kirjutasid TÜ rektori kt professor Tõnu Lehtsaar ja vastloodud TÜ Eesti Geenivaramu direktori kt prof Andres Metspalu ning asedirektor Koit Kikas alla geenivaramu varade ülikoolile üleandmise lepingule.

30. märtsil asutas TÜ nõukogu asutuse TÜ Eesti Geenivaramu ja kinnitas selle põhikirja.

Lepingu allkirjastamisel ütles rektori kt professor Tõnu Lehtsaar, et Tartu Ülikool kui teadusülikool on väga huvitatud nii novaatorlikust asutusest, nagu seda on geenivaramu. See võimaldab teha koostööd paljudel ülikooli teadlastel. «Kuna ülikooli üks missioon on ühiskonna teenimine ja geenivaramu üks eesmärk rahva tervise eest hoolitsemine, siis saame koos neid eesmärke paremini täita.»

Professor Andres Metspalu sõnul annab liitumine vana ja auväärse teadusülikooliga pikaajalise perspektiivi koostööks ülikooli teaduspotentsiaaliga. «Ülikooli egiidi all on meil palju paremad võimalused kõike seda teha, mis me siiamaani teinud oleme.»

Rektori kt professor Tõnu Lehtsaar (paremal), TÜ Eesti Geenivaramu direktori kt prof Andres Metspalu ja asedirektor Koit Kikas kirjutavad alla varade üleandmise lepingule.

VARJE SOOTAK

«Ülikooli osalus on algusest peale olnud väga oluline. Geenivaramu loomise idee ja rajamise juures oli terve rida TÜ professoreid. Ülikooli teadlased osalevad ka geenivaramu nõukogus, nagu professor Richard Villems, professor Ain-Elmar Kaasik jt, eetikakomitee ja teaduskomitee töös.»

SA Eesti Geenivaramu asutati 2001. aastal inimgeeniuuringute seaduse alusel. Geenivaramu eesmärk on geeniuuringute arendamine, Eesti rahvastiku tervise ja pärilikkuse informatsiooni kogumine ning uuringute tulemuste abil rahva tervise parandamine.

Algusaastail ehitati üles infrastruktuur Tiigi tn. 61B, koolitati ligi 600 perearsti ja õde ning personal, loodi unikaalsed infotehnoloogilised lahendused turvaliseks andmekogumiseks ja hoidmiseks. Andmekogumine algas 2002. aastal põhiliselt erakapitali toel. Koguti üle 10 000 geenidoonori proovi. See kestis 2005. aasta alguseni, kuna erainvestorid asusid investeerima otseselt ravimite uuringutesse. Riik otsustas aasta tagasi toetada geenivaramut riigieelarvest tingimusega, et geenivaramu vastutavaks töötlejaks asub Tartu Ülikool.

Aastani 2010 toetavad 120 miljoni krooniga geenivaramut sotsiaal-, majandus- ja kommunikatsiooni- ning haridus- ja teadusministeerium.

Professor Metspalu lisas, et geenivaramu taasalustas 26. veebruaril hoogsalt koeproovide kogumist, toimub andmete töötlemine ja nende edastamine TÜMRIle, arstiteaduskonnale, tehnikaülikoolile ja teistele.

TÄNA

UPGEMi projektist
LK 3

Saksamaale praktikale
LK 2

Ülikooli juubeli filmist
LK 3

31. märtsil möödus 150 aastat TÜ professori ja meteoroloogiaobservatooriumi direktori Boris Sreznevski sünnist (1857–1934).

UUDISED

Kolm võimalikku rektorikandidaati

2. aprillil toimunud dekaanide nõupidamisel arutati võimalikke rektorikandidaate.

Need on praegu praktilise filosoofia professor ja eetikakeskuse juhataja Margit Sutrop, rakendusgeoloogia professor Volli Kalm ja maaülikooli rektor, TÜ arengubioloogia erakorraline professor Alar Karis.

Professor Volli Kalm kandideeris ka eelmistel valimistel. Ta pääses teise vooru 103 häälega (Ergma 116 ja Klaas 44). Teises voorus kogusid nii Ergma kui Kalm võrdselt 128 häält. Loosi tulemusena pääses edasi Ergma, kuid selleks, et valituks osutuda, jäi puudu 7 häält.

Akadeemilise sekretäri Ivar-Igor Saarniidu sõnul praegu veel ametlikult kedagi kandidaadiks esitatud pole. Aega on 7. maini. Kandidaatide väitluskoosolek on aulas 24. mail. Valimised toimuvad 31. mail.

Riigikogu liikmed Tartu Ülikoolist

Riigikogu liikmed on professorid Jaak Aaviksoo, Peeter Tulviste ja Ene Ergma (IRL), Aadu Must (Keskerakond) ja Türi kolledži üliõpilane Kalle Palling (Reformierakond).

Esimest korda on neist riigikokku valitud Jaak Aaviksoo ja Kalle Palling.

Ene Ergma valiti uuesti riigikogu esimeheks, Jaak Aaviksoo on kaitseministri kandidaat.

Eile lõppes üliõpilasesinduse valimine. Peahoones ootasid hääletajaid Gea Katmann (vasakul) ja Sandra Kamilova.

VARJE SOOTAK

Kinnitati esimesed uued põhimäärused

Valter Lang
professor,
filosoofiateaduskonna
dekaan

30. märtsi ülikooli nõukogu kinnitas filosoofiateaduskonna uue põhimääruse.

See oli ühtlasi esimene uus teaduskonna põhimäärus, mis lähtub käimasolevast struktuurireformist. Samal koosolekul kinnitati ka haridusteaduskonna põhimäärus, teiste teaduskondade omad tulevad vastuvõtmisele järgmistes nõukogudes.

FLi uus põhimäärus tugineb oma põhiosas loomulikult vanale põhimäärusele. Valdav osa sellest, mis on uus, johtub struktuurireformi loogikast ning ülikooli põhikirjas eelmise aasta lõpul tehtud muudatustest. Teisisõnu, uuendused viivad teaduskonna põhimääruse taas vastavusse ülikooli vahepeal muutunud põhikirjaga.

Jutt on seesugustest muudatustest, mis puudutavad nii teaduskonna ja ülikooli tasandi vahekordi (näiteks kas mingid otsustused kinnitab ülikooli nõukogu või rektor) kui ka teaduskonna ja instituutide tööjaotust (näiteks vanemteadurite valimise nihkumine teaduskonna nõukogust instituudi omasse). Üks osa uuendustest on tehtud eesmärgiga muuta põhimäärus lihtsamaks ja mõnevõrra üldisemaks, st vähem reguleerivamaks.

Uudne on loomulikult ka teaduskonna struktuur: varasema seitsme osakonna ja keelekeskuse asemel on viis instituuti ja keelekeskus. Instituudid on järgmised: ajaloo ja arheoloogia, eesti ja üldkeeleteaduse, filosoofia ja semiootika, germaani, romaani ja slaavi filoloogia ning kultuuriteaduste ja kunstide instituut. Võrreldes varasemaga muutub FL pisut suuremaks, kuivõrd senine semiootika osakond tuleb sotsiaalteaduskonnast üle. Täiesti uudne on kultuuriteaduste ja kunstide instituut, mis moodustatakse kirjanduse ja rahvaluule osakonna, kunstide osakonna ning ajaloo osakonna etnoloogia õppetooli ühinemisega.

Instituudid jagunevad erialapõhisteks osakondadeks ning need vajadusel omakorda väiksemateks töökorralduslikeks üksusteks, nagu õppetool, töörühm, kabinet, labor või keskus.

Uudseks momendiks keelekeskuse juures on see, et põhimäärus sätestab selle nõukogu olemasolu, mille koosseisust vähemalt poole moodustavad teiste teaduskondade esindajad.

FLi põhimäärus jõustub 15. aprillil ning siis algavad kõik tegelikud ümberkorraldused. Need peavad olema lõpule viidud hiljemalt 15. juuniks. Uude õppeaastasse astub filosoofiateaduskond juba oluliselt uuenenud vormis ja sisus.

FILOSOOFIATEADUSKONNA STRUKTUUR

- **Ajaloo ja arheoloogia instituut**
- **Eesti ja üldkeeleteaduse instituut**
- **Filosoofia ja semiootika instituut**
- **Germaani, romaani ja slaavi filoloogia instituut**
- **Kultuuriteaduste ja kunstide instituut**
- **Keelekeskus**
- **Dekanaat**

Lastekliinik tähistas 85. tegutsemisaastat

Kadri Bank

TÜ kliinikumi lastekliinik tähistas 4. aprillil 85. tegutsemisaastat, mille puhul korraldati lastekliiniku ja pediaatria arengule keskenduv konverents.

Lastekliiniku juhataja, pediaatria professori Vallo Tillmanni sõnul on kliiniku töö arenenud lapsi säästvamas suunas: järjest vähem võetakse neid haiglaravile ning enamik uuringuid tehakse ambulatoorsel ravimisel. «Meie uurimismetoodika on kiirem ja täpsem,» ütles professor Tillmann.

Peale selle on kliiniku juhataja sõnul tasakaalustunud kliiniku ravi-, teadus- ja õppetegevus.

Ta märkis, et viimase viie aasta jooksul on kliiniku arstidelt-teaduritelt ilmunud üle 45 rahvusvahelistes andmebaasides tsiteeritud teadusartikli.

Konverentsil peeti ettekandeid lasteõendusest, -neuroloogiast, laste ja noorukite arendus- ja taastusravikeskusest, üldpediaatriast, allergiast ja kroonilistest kopsuhaigustest ning mikroobidest ja viirustest.

Lastekliinikut õnnitlesid ka proua Evelin Ilves ning Tartu abilinnapea, kliinikumi nõukogu liige Margus Hanson.

TÜ kliinikumi avalikkussuhete juhi Kristi Taela sõnul tunneb lastekliiniku pere rõõmu annetustest kliinikumi lastefondi arveldusarvele 221015828742 märksõnaga «lastekliinik 85».

1. aprillil 1922 avati Tartus Eesti esimene lastehaigla, kus viidi läbi nii ravi- kui ka õppetööd. 2000. aastast kuulub lastekliinik SA Tartu Ülikooli Kliinikumi koosseisu.

Haridusteaduskonna põhimäärusest

Katri Raik
haridusteaduskonna dekaan

Haridusteaduskond on ülikooli noorim teaduskond, mille struktuur vajas kohendamist nii-ehk-naa.

Vahest seetõttu oli haridusteaduskond üks esimesi, mis oma põhimääruse valmis sai. Uus põhimäärus koondab senisest enam ühte teaduskonna inimesed ja raharessursid.

Õpetajakoolituse edendamine on kogu ülikooli üks märksõnu, tugev haridusteaduskond on siin oluline lüli.

Õpetajate seminar ei ole enam eraldi asutus, aga jätkab samanimelise töökorraldusliku üksusena, säilib kaubamärk.

Selle sammu esmane põhjendus on juba ülalpool toodud. Õpetajate seminari pärisosaks jääb endiselt lasteaiaõpetajate ja klassiõpetajate ettevalmistus, samuti koolimuusika arendamine Tartus.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas kasutad veebipõhist õppekeskkonda?

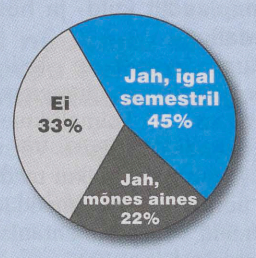

Vastajaid: 42
Uus küsimus:
Kas sinu õppekavas on piisavalt praktikat?
Vasta: www.ajaleht.ut.ee

Milline on hea lõputöö kirjutaja?

Epp Lauk
ajakirjanduse professor

Olen väga nõus Kadri Isakariga, kes oma mõtteavalduse lõpus üle-eelmises UTs tõdes, et peale juhendajate on ka tudengid erinevad. Ent ma olen ka seda meelt, et õppejõud, kes juhendavad lõpu- ja kraaditöid, võtavad seda kohustust tõsiselt, teades, et lõpptulemus oleneb neist ehk sama palju kui tudengist.

Mida tudengid ei paista teadvat või teadvustavat, on see, et juhendamine on ainult üks paljudest õppejõu kohustustest ja et temagi aeg on piiratud 24 tunniga ööpäevas. Mind pani tõsiselt mõtlema näide, et mõni juhendaja on alati n-ö vabalt võtta. Ma siiski eeldan, et tudeng respekteerib juhendaja töökoormust ja lepib eelnevalt kokku aja, mil juhendajal on temaga võimalik tegelda ning suhtub mõistvalt, kui seda aega pole väga kerge leida. Ja mõistab ehk ka seda, et peale töö on juhendajagi elus veel palju muid tähtsaid asju ega saada talle oma mustandit pool tundi enne südaööd ega helista kell üheksa hommikul, et küsida, kas lugesite mu töö läbi. Võib tunduda uskumatu, kuid seda ei juhtugi nii harva.

Teine osa lõputööde kirjutajatest sulab lume alt välja kuu aega enne töö esitamise tähtaega ja halab: «Aidake, palun! Ma ju tahan kindlasti sel kevadel ülikooli lõpetada!»

Kolmas seltskond on sellised, kes alustavad hoogsalt, arutavad juhendajaga läbi töö struktuuri ja kirjanduse, lepivad kokku järgmise kohtumise, kaovad siis mitmeks kuuks ja tulevad «valmis» tööga nädal enne tähtaega või halvemal juhul viimasel minutil. Siis lükkab nn hea juhendaja kõik muu kõrvale, loeb talle saadetud teksti kas või uneajast läbi ning teeb olenevalt töö kvaliteedist ehk mõned kosmeetilised märkused. Sisulisi parandusi nagunii enam teha ei jõua. Kui aga selliselt tehtud töö ei vastagi bakalaureusetöö nõuetele…

Tudengid ei paista teadvat või teadvustavat, et ka õppejõu aeg on piiratud 24 tunniga ööpäevas.

Ent millise tudengiga iga juhendaja meelsasti töötaks? Kõigepealt on tal kindlasti sügav huvi oma uurimisvaldkonna vastu ning vähemalt need eelteadmised olemas, millega saab uurimistööd alustada. Ehk siis – ta orienteerub terminoloogias ning suudab iseseisvalt lugeda ja mõista teemakohast kirjandust, tal on ettekujutus sellest, mis on uurimistöö. Vihjan siin sellele, et bakalaureuseastme võib paraku läbida ka neid teadmisi-oskusi omandamata.

Hea juhendatav on motiveeritud, töötab süstemaatiliselt, oskab planeerida oma aega, suhtleb juhendajaga regulaarselt ega oota, et juhendaja küsiks, millal me teiega teie tööst räägime.

Hea juhendatav ilmutab initsiatiivi kirjanduse otsimisel ega piirdu juhendaja poolt soovitatuga. Ta teab, kuidas kasutada andmebaase ja leiab iseseisvalt üles erialaajakirjad. Ta oskab luua seoseid selle vahel, mida ta loeb lõputööd ette valmistades ja mida ta on varem õppinud. Tal on endal ideid, mida juhendajaga arutada.

Kõige peamine kõige viimasena: hea juhendatav on juhendajale inspireeriv. Parimal juhul kujuneb lõputöö kirjutamisest ja juhendamisest partnerlus, mis jätkub magistri- ja doktoriastmes.

TÜ juhendajate võistkonnad olid võidukad

Tartu Ülikooli teaduskooli kasvandikud naasid 25. märtsist 1. aprillini Saksamaal Potsdamis toimunud Euroopa Liidu rahvusvaheliselt loodusteaduste olümpiaadilt kuld- ja hõbemedaliga.

Kuni 16-aastaste õpilaste meeskondlikust olümpiaadist võttis osa 29 kolmeliikmelist võistkonda 13 riigist. Võistlejad pidid toimima kui teaduslik uurimisgrupp, lahendades mitmeid eksperimentaalseid ülesandeid.

Eestit esindasid kaks võistkonda, mis komplekteeriti Eesti keemia-, füüsika-, bioloogia- ja loodusteaduste olümpiaadi paremiku hulgast. Enne olümpiaadi toimusid õpilastele TÜ teaduskooli juures treeninglaagrid ning valikvõistlus.

Kuldmedali pälvis võistkond koosseisus Stanislav Zavjalov (Narva Humanitaargümnaasium), Taavi Pungas (Tallinna Reaalkool) ja Siim-Ilmar Nopri (C. R. Jakobsoni nim Gümnaasium). Hõbemedali võitis võistkond koosseisus Mark Gimbutas (Hugo Treffneri Gümnaasium), Kristiina Tüür (Saaremaa Ühisgümnaasium) ja Andrei Klevtsov (Tallinna Kesklinna Vene Gümnaasium).

Eesti võistkondi juhendasid lektor Karin Hellat, teadur Timo Kikas ning magistrant Jaanus Uibu füüsika-keemiateaduskonnast.

Oeconomicumis toimus Saksamaale praktikale kandideerivate üliõpilaste vestlus praktika korraldajatega. Pildil Carl-Otto Riesenkampff (vasakul) ja Georg Riesenkampff abikaasaga.

MEELIS BURGET

Saksa keele oskajale on võimalused avatud

Meelis Burget

27. märtsil kohtusid Oeconomicumis Saksamaa ettevõtetesse suveks praktikale minna soovivad majandusüliõpilased ning baltisakslastest praktikakorraldajad Georg ja Carl-Otto Riesenkampff Mustpeade vennaskonnast.

Praktikale saamiseks on vajalik soov end välismaal täiendada ja saksa keele oskus vähemalt rahuldaval tasemel. Praktika toimub juulis ja augustis.

Dr Georg Riesenkampff ütles, et nad alustasid TÜ üliõpilaste Saksamaale saatmist 2000. aastal. Siis asutas ta koos nõbu Carl-Ottoga tudengeid toetava fondi. Selline idee tekkis juba 1990. aastate alguses, kui Eestis riigikord muutus. Ta märkis, et kaupmeeste toetamine oli üks mustpeade peamisi tegevusi. Peale selle maksid mustpead andekate laste kooliharidust eest, kelle vanemad seda ei suutnud. «Meie idee oli sobitada vanu traditsioone uue ajaga. Nii tekkis mõte toetada tudengeid praktikaga Saksamaa firmades.»

Mustpeade vennaskond loodi 1399. aastal ja see tegutseb tänapäeval Saksamaal, toetades kaupmehi ja hoides sidet Eestiga.

Mitmekesised ülesanded

Riesenkampffide fond alustas ühe üliõpilasega, nüüd on praktikavõimalused seitsmele. Georg Riesenkampffi sõnul tahetakse seda arvu suurendada kümneni. Tänaseni on kahekuisel praktikal käinud kokku 16 tudengit. Praktikakohad paiknevad erinevates liidumaades nii Rheinland Pfalzis, Hessenis kui ka Nordrhein-Westfaleni liidumaal.

Sel aastal kandideeris seitsmele praktikakohale üheksa üliõpilast. Kohtumisel oli peale seekordsete kandidaatide ka kolm eelmise suve praktikanti: Alo Lilles, Kaie Reilson ja Anton Meidre.

Alo Lilles oli praktikal kodumasinatega tegelevas firmas. Esimesel kuul tegeles ta seal kliendisuhtluse, konkurentide uuringu, kodulehe ja kliendilehega, teisel kuul ka raamatupidamise ja *controlling*'uga. Näiteks kontrollis ta firmasisese müügivõistluse andmeid. Lisaks muule sai ta võimaluse firmat messil esindada.

Kaie Reilson oli praktikant konsultatsioonifirmas Düsseldorfis. Tema ülesanne oli tegeleda firma klientide ja koostööpartnerite andmete uuendamisega. Reilson rääkis, et parajasti oli käsil firma liitumine ning tema töö oli vahelduv, sisaldades ka firma külaliste vastuvõttu. Peale töö sai ta ka ettevõtte juhi perekonnas külas käia, suhelda firma üritustel teiste töötajatega ja jalgpalli MMi mänge väisata. Kindlat ametinimetust tal ei olnudki, öeldi lihtsalt «Praktikantin».

Anton Meidre töötas suures auto varuosi importivas ja ümbertöötavas firmas. Esimesel kuul oli tema tööks kvaliteedikontroll, kus tuli mõõtmisi teha ja käsipidi toodete juures olla. Hiljem tegeles ta kolm nädalat raamatupidamise ja *controlling*'uga.

Head võimalused

Kõik kolm praktikakogemusega üliõpilast nentisid, et nende koormus oli pigem väike kui suur ja vahel tuli ise oma abi pakkuda, kuna enda initsiatiiv oli oodatud. Praktikandid olid paigutatud kahekaupa ühte linna, kuid kõik erinevatesse ettevõtetesse. Nad elasid üksi korteris või ühiselamutoas koos mõne teisest rahvusest noorega. Neile maksti miinimumpalka, mis Eestis oleks korralik keskmine palk. Peale selle tasuti nende elamise eest ja anti sõidutoetusi. Praktikante kutsuti ka koos Riesenkampffidega õhtusöögile.

Praktika korraldamisega tegelev professor Urmas Varblane ütles, et praegu on Saksamaale üsna lihtne minna, kuna saksa keeles on konkurents väiksem kui inglise keeles. «Praegu on ka Saksa majandus uuesti jõudsalt kasvama hakanud ja sealsed ettevõtted tunnevad meie noorte vastu huvi. Samuti on pärast Euroopa Liiduga liitumist eestlaste usaldusväärsus sakslaste silmis kasvanud, kuna seal saadakse aru, et meie üliõpilased on kohalikega täiesti konkurentsivõimelised.» Paraku on tema sõnul üliõpilaste saksa keele oskus vähenenud.

Professor Varblane ütles, et esmakordselt algas praktika-alane koostöö sakslastega 1993. aasta suvel. Siis aitas seda korraldada külalisprofessor Ekkehard Pabsch. Praeguseks on seal töötanud umbes 300 majandus- ja õigusteaduskonna tudengit, parimatel aastatel kuni 30 inimest korraga. Varblase sõnul on mitmel praktikandil suhted sakslastega säilinud. «Nad on jätkanud tööd Saksa ettevõtete esindajatena Eestis või aitavad Eesti ettevõtetel tegutseda Saksamaa turul. On juhtumeid, kui üliõpilast pole tahetud Eestisse tagasi lastagi.»

Varblase sõnul on sakslased küll võimelised vabalt inglise keeles suhtlema, kuid iga sakslane on sisemiselt väga liigutatud, kui temaga saksa keeles äri aetakse.

Eesti sõber baltisakslane

Carl-Otto Riesenkampff on 90-aastane ning õppinud enne II maailmasõda Tartu Ülikoolis õigusteadust nagu tema isa ja vanaisagi. Enne seda lõpetas ta Tallinnas saksakeelse Toomkooli. Ta oli enne sõda Tartu saksa korporatsiooni Estonia viimane *senior* ning on praeguseks viieliikmeliseks kahanenud korporatsiooni juhatuse esimees Saksamaal.

Vanahärra meenutas, et tema viimane eksam TÜs oli rooma õiguse süsteemist, mida peeti väga raskeks aineks. Ta on teinud sporti koos omaealise Fred Kuduga, võites teda korduvalt suusatamises. Pärast sõda õnnestus tal Tartu Ülikooli esmakordselt külastada 1970. aastatel. Praegu satub ta Tartusse umbes kaks korda aastas ja saab siis ka veidi eesti keelt praktiseerida.

Ülikool tunnustab

TÜ tänukirjaga autasustati 65. sünnipäeval heade töötulemuste eest füüsika-keemiateaduskonna füüsikalise keemia instituudi anorgaanilise keemia teadurit **Ants Alumaad**.

50. sünnipäeva puhul tunnustati tänukirjaga kohusetundliku töö eest raamatukogu teenindusosakonna assistenti **Reet Olevit**.

Aivar Kriiska valiti professoriks

30. märtsil valis TÜ nõukogu laboratoorse arheoloogia professoriks dotsendi, ajaloo osakonna juhataja kt Aivar Kriiska.

Aivar Kriiska on lõpetanud TÜ ajaloolase-arheoloogina 1992. Magistrikraadi kaitses 1994 ja doktorikraadi Helsingis 2001. See oli esimene Helsingi Ülikoolis kaitstud elektrooniline doktoritöö arheoloogias, samuti on ta seal esimene välismaalasest arheoloogiadoktor.

TÜs on Kriiska töötanud alates 1993. aastast. 2002. aastast dotsendina, on olnud õppetooli hoidja.

Aivar Kriiska peamine uurimisvaldkond on Eesti ja lähialade kiviaeg. Ta on avaldanud ligi 70 teaduspublikatsiooni, neist seitse on viimase viie aasta jooksul ilmunud rahvusvahelise levikuga väljaannetes.

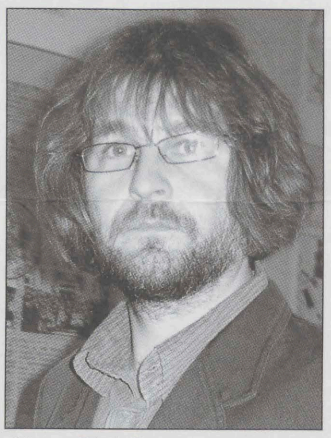

Aivar Kriiska

Tudengile Lennart Meri stipendium

29.–31. märtsini Tallinnas peetud president Lennart Meri mälestuskonverentsil «Mäleta tuleviku Euroopat» sai esimese Lennart Meri Euroopa Sihtasutuse stipendiumi TÜ üliõpilane Lela Rekhviašvili.

Georgialane Rekhviašvili õpib esimest aastat TÜ Euroopa kolledžis politoloogiat.

Edaspidi annab sihtasutus välja kaks stipendiumi, millest üks on mõeldud Eesti noorele, teine Eestist huvituvale välismaa noorele.

Ajaloo muuseumis Leedu näitus

4. aprillil avati TÜ ajaloo muuseumi valges saalis leedu kunstniku Gintautas Vaicyse maalide näitus.

Avamisel esines klaveril kunstniku pianistist abikaasa Ina Vaiciene.

Maalinäitus jääb avatuks 29. aprillini.

Eesti mereteaduse konverents

10. aprillil kell 10 algab Tallinnas Hotellis Tallink TÜ Eesti Mereinstituudi 15. aastapäevale pühendatud konverents «Eesti mereteadus 2007».

See tutvustab Eesti mereteadlaste viimase aja saavutusi ja käsitleb lähiaja arenguperspektiive.

Info: www.sea.ee.

Hariduses on vaja sama pikaajalisi kokkuleppeid kui välis- ja kaitsepoliitikas.
See on Eesti ühiskonna aluskivi, mis kohati pole mitte mõranenud, vaid lausa puudu.
Margit Sutrop «Võimusuhete asemel vajame usaldussuhteid», Õpetajate Leht, 30. märts 2007

Kuidas mõjutab kultuur füüsikat?

Intervjuu UPGEMi projekti juhi Taani Pedagoogikaülikooli prof Cathrine Hassega

Krõõt Nõges

Filosoofia osakond osaleb üleeuroopalises uuringus, kus kaardistatakse ajude liikumist Euroopas. Euroopa Komisjoni 6. raamprogrammi projekt UPGEM (Understanding Puzzles in the Gendered European Map: Brain Drain in Physics through the Cultural Looking Glass) uurib kultuuri füüsikateaduses.

Professor Cathrine Hasse juhitava projekti osalised on Taani Pedagoogikaülikool, TÜ, Helsingi Ülikool, Helsingi Kõrgem Majanduskool ja La Sapienza Ülikool. ANDRES TENNUS

Miks uurite füüsikuid, eriti naisi füüsikas?

Huvi füüsikute vastu sai alguse ootamatust leiust, et minu kodumaal Taanis, samuti Suurbritannias jt Põhjamaades tegeleb füüsikaga väga vähe naisi. Humanitaarias on naiste osakaal 70%, bioloogias 40% ning see hulk kasvab. Füüsikas on see alla 5%.

Kuidas mõjutab seda dünaamikat ühiskond?

Isegi objektiivseks teaduseks peetavat füüsikat mõjutab ühiskond.

Projekti alguses võrdlesime naisfüüsikute arvu eri riikides. See oli väga erinev: alla 5% Suurbritannias, Taanis ning Norras. Samas 47% Ungaris, palju Türgis, Itaalias, Hispaanias ja Saudi Araabias.

Kuidas seda seletada? Sellest saigi uuring alguse.

Milline on võimalik seletus?

Eri riikides on gümnaasiumide suunitlus iselaadne: nt reaalteadused, keelte ja majanduse süvaõpe. Itaalias on nö klassikaline kallak – õpitakse kreeka ja ladina keelt ning palju filosoofiat. Üllatuslikult õppis füüsikat kolmandik klassikalise taustaga naisüliõpilasi.

Taanis on suur puudus naisfüüsikutest. Haridussüsteem on selline, et füüsikat ei saa õppida filoloogi taustaga inimene. Seega tuleb doktoreid tuua Itaaliast.

Kuidas seletavad feministid Taani ja Itaalia erinevusi?

Leidsin selle huvitava fakti täiesti juhuslikult. Märkasin, et Taanis on väga palju itaallannadest füüsikadoktoreid. Küsimusele, miks see nii on, sain vastuse, et kõik ju teavad, et Itaalias on palju naisfüüsikuid. Ma ei teadnud seda!

Paljud feministid on rõhutanud, et füüsika on eriti maskuliinne eriala. Suur osa neist on ameeriklased. Seal domineerivad füüsikas tõepoolest mehed.

Projektis kasutame pigem kultuurierinevuse teooriat, mille olen ise loonud. See on mõjutatud tegevusteooriast.

Milline on metodoloogia?

Lähtume empiirilistest andmetest. Meil on teooria, kuidas saada algandmeid, kuid mitte teooriat. Teooriat ehitame üles töö käigus.

Alguses polnud meil kindlat hüpoteesi, nt et naisi pole füüsikas seepärast, et see on maskuliinne teadus. Füüsikud on väärt enamat, kui et intervjueeritaks vaid naisi, lähtudes sellisest hüpoteesist. Nad võiksid vastata, et füüsika on tõepoolest maskuliinne teadus. Selline tulemus pole piisav.

Meil on füüsikutega väga hea läbisaamine – projekti käigus arutleme pidevalt. Kahjuks on meie ettevõtmisest huvitatud peamiselt naised. Adekvaatse tulemuse saamiseks on aga vaja vestelda ka meestega.

See ei tohiks nii olla. Soouuringud, sh UPGEMi projekt, uurivad inimesi füüsikas. UPGEMi projektis küsitleme võrdsel hulgal naisi ja mehi viies Euroopa riigis.

Mis on naiste raskused teel füüsika tippu?

Küsimusele vastamiseks pole veel piisavalt tulemusi. Siiski arvan, et naistel on mõned erilised raskused. Need pole seotud bioloogiliste aspektide, vaid stereotüüpidega ning ehk ka naiste huvidega.

Füüsikal on palju harusid: teoreetiline, üld-, astro-, bio-, geofüüsika jne. Naised koonduvad ennekõike inimlähedasematesse harudesse. Näiteks laserite rakendused meditsiinis, kliimafüüsika jne. Kahjuks ei toetata neid alasid nii palju rahaliselt.

Ehk tuleneb see pigem traditsioonidest ja haridussüsteemist kui soost?

Intervjueerides mõlemast soost füüsikuid, soovime kaardistada vastuolusid.

Teiste uurimustega on tuvastatud nn Piilupart Donaldi kolme vennapoja mudel. Mehed valivad lähemateks kaastöölisteks oma nägu, oma kultuuri jagavaid isikuid. Nii nagu Donaldi loos.

See on sooline onupojapoliitika, mitte lausdiskrimineerimine. Viimast oleks väga lihtne paljastada ning leida vastumeetmed.

Oma eelmises projektis intervjueerisin üht naist füüsikas, uurimisassistenti. Ta oli kogu elu teinud koostööd ühe professoriga. Assistent oli võimekas ja avaldas oma artikleid väga tunnustatud ajakirjades. Professor kasutas kõiki assistendi uurimistöö tulemusi. Ta oli oma assistenti väga kiindunud, toetas teda igati ning andis uurimistööks raha.

Assistent oli instituudis töötanud üle kümne aasta, kui järjekordse konverentsikutse saabumisel juhtus järgnev. Uurimisgruppi oli tulnud noor meesdoktorant. Kutse oli väga olulisele konverentsile, mis oli täpselt assistendi uurimisala. Professoril polnud võimalik ise minna ja ta ütles: «Martin, kas sooviksid minna ja Lisa, kas keedaksid kohvi?» Ühes lauses. Professor oli juba paar aastat surnud, kui ikka veel mõnevõrra kibestunud assistent seda lugu rääkis. Üllatusena oma kolleegidele, kes ei osanud hinnata tema töö väärtust, sai ta pärast professori surma väärilise töökoha.

KOMMENTAAR

Raivo Stern
Keemilise ja Bioloogilise Füüsika Instituudi direktor, vanemteadur

Talentide (sh naissoost) äravool (reaal)teadustest on tegelik ja ohtlik protsess.

Selle mõistmine, kontrollimine ja vähendamine on iga tulevikku vaatava riigi prioriteet. UPGEMi projekt ja selle juht professor Hasse on tabanud naelapea pihta, alustades olukorra teadauslikku uurimist kultuuriliste iseärasuste analüüsi kaudu. Projekt hõlmab Euroopast läänt ja ida, lõunat ja põhja ning võiks anda olukorrast pädeva ülevaate.

Eestis on hetkemure pigem loovate (reaal- ja inseneriteadlased) ja korraldavate (õigus-, haldus-, juhtimis- ja majandusteadlased) tulevaste ühiskonnaliikmete mõtlemapanev disproportsioon – väidetavalt üks looja nelja korraldaja kohta.

Noorte huvide väljakujundamine ja annete proovilepanek toimub põhikoolis ja gümnaasiumis ning sõltub innustavast, pädevast ja pühendunud õpetajast. Ilmselt on just reaalaladel vajalik andekate ja huvitatud tütarlaste eriline hoidmine ja toetamine, mis peaks jätkuma ülikooli põhi- ja kraadiõppes. Väheneva rahvastikuga riigis on talentide arvu võimalik kahekordistamine ju vägagi motiveeritud.

Tulekul e-õppe konverents

11.–13. aprillini toimub TÜ raamatukogus e-õppe arenduskeskuse rahvusvaheline konverents «E-õpe e-riigis: strateegiad ja tehnoloogiad».

Konverentsil esinevad asjatundjad e-riigi akadeemia ning Tiigrihüppe sihtasutustest, mitmetest üldhariduskoolidest, haridus- ja teadusministeeriumist, Eesti kui ka välismaa ülikoolidest jm.

Konverentsi ühe korraldaja Lehti Pildi sõnul on oodatud kõik, kes usuvad, et strateegiline mõtlemine ja uued tehnoloogilised lahendused on oluline osa Eesti hariduses.

Lisainfo: conference2007.e-uni.ee.

Üliõpilasteater oli Marokos võidukas

Tartu Üliõpilasteater tõi Marokos toimunud 12. rahvusvaheliselt üliõpilasteatrite festivalilt koju parima lavastaja ning huvitava, uudse teatrilahenduse auhinna. Üliõpilasteater mängis lavastust «Sortsid» (lavastaja Kalev Kudu).

23.–26. märtsini toimunud festivalil osales kokku 17 teatrit Aafrikast, Euroopast, aga ka Koreast ning Iraagist.

Tartus mängitakse «Sortse» veel paaril korral aprillis.

Merik Meriste valiti professoriks

30. märtsil valis TÜ nõukogu proaktiivsete süsteemide professoriks tehnoloogiainstituudi vanemteaduri Merik Meriste.

Merik Meriste on lõpetanud TÜ rakendusmatemaatika eriala 1973, tehnikakandidaat on ta aastast 1984.

TÜs töötab Meriste aastast 1973. Ta on olnud vanemõpetaja, vanemteadur, arvutuskeskuse juhataja, tehnoloogiakeskuse juhataja. 2003. aastast on Merik Meriste tehnoloogiainstituudi vanemteadur. Ta on suunanud tehnoloogiainstituudi teadus- ja arendustööd.

Tema peamised uurimisvaldkonnad on abstraktsed atribuutgrammatikad, nende arendus ning rakendus, viimastel aastatel iseorganiseeruvad reaalajasüsteemid.

Merik Meriste on kirjutanud 92 teaduspublikatsiooni, neist 23 on viimase viie aasta jooksul avaldatud rahvusvahelise levikuga väljaannetes.

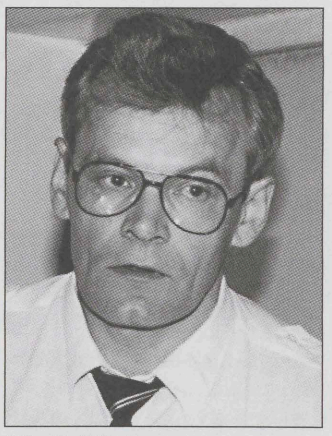

Merik Meriste

TÜ nõukogu nimetas esimesed emeriitdotsendid

TÜ nõukogu nimetas 30. märtsi istungil esimesed emeriitdotsendid.

Emeriitdotsendi nimetus anti 107 pensionile siirdunud või siirduvale õppejõudule (OI 4, AR 35, FL 15, BG 6, FK 17, HT 3, KK 7, MJ 4, MT 15, SO 1). Emeriitdotsentide nimekiri: www.ajaleht.ut.ee.

Ülikooli juubeliks valmib ülevaatefilm

Meelis Burget

27. märtsil toimunud juubeli korraldajate koosolekul andis filmi toimetaja ning projektijuht Jaak Lõhmus (pildil) ülevaate juubelifilmi tegemisest.

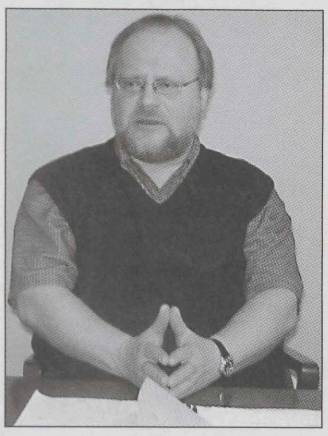

Filmi esialgne pealkiri on «Kohtumispaik: ülikool». Filmi pikkus on kuni 52 minutit ja selle 12 episoodi ehitatakse üles kui kuus sammast tudengist professorini. Aprillis algavad võtted ja linateos peaks valmima juulis. Tulemus on informatiivne ülevaade ülikooli minevikust ja tänasest päevast.

Jaak Lõhmuse sõnul on teose puhul veel palju lahtist, kuid juubeli kulminatsiooniüritusteks peaks valmima DVD, mis sisaldab ka haruldasi arhiivimaterjale. ETV näitab filmi oktoobri alguses.

Filmi stsenarist on Lauri Vahtre ja režissöör René Vilbre. Nõu annavad Kaido Jaanson, Helmut Piirimäe, Hillar Palamets, Tullio Ilomets jt. Filmi toodab Estinfilm koostöös TÜ, ETV, Eesti Filmi Sihtasutuse, Eesti Kultuurkapitali, Eesti Rahvusarhiivi Filmiarhiivi jt partneritega.

Filmis kasutatakse TÜ filmikogu, Eesti Rahvusarhiivi Filmiarhiivi, ETV ja Tallinnfilmi filmi- ning videomaterjale, samuti postkaarte, fotosid jmt. Teost rahastavad TÜ, ETV, Eesti Kultuurkapital ja Eesti Filmi Sihtasutus. Tegemisega alustati 2006. aasta oktoobris.

Psühholoogia bakalaureuseõppes kasutatakse aktiivselt e-tuge

Lehti Pilt
haridustehnoloogia peaspetsialist

Psühholoogia bakalaureuseõppe õppekava on üks vähestest õppekavadest, millel on suures osas e-tugi. Ligi 94% õppekava ainetest on ÕISis õppe- või juhendmaterjalid.

Psühholoogia osakonna õppekorralduse spetsialisti Nele Kuldkepi sõnul kasutatakse osakonnas ÕISi paljude materjalide edastamiseks. Kõige sagedamini laetakse õppematerjalidena üles loengus õppejõu kasutatavad esitluste slaidid, võimalusel enne loengut.

ÕISis edastatakse ka õppejõu loengukonspekte, kokkuvõtteid käsitletavatest teemadest või õpikupeatükkide pdf-faile, kui kohustuslikke ingliskeelseid õpikuid raamatukogus kõigile ei jätku. Üles laetakse ka vajaminevaid artikleid, kontrolltööde või kodutööde tulemusi, küsimustikke, kodutööde juhendeid, eksami kordamisküsimusi jmt.

ÕISi kaudu saadavad õppejõud ja õppekorraldusega tegelevad töötajad üliõpilaste e-posti aadressidele teateid loenguaegade muudatuste, lähenevate tähtaegade, kodutööde, eksamite jm kohta.

WebCT keskkonda kasutatakse sel õppeaastal psühholoogia osakonnas bakalaureuseõppes kuue ainekursuse puhul: «Sissejuhatus sotsiaalkultuurilisse psühholoogiasse» (vastutavad õppejõud Monika Schmidt, Nele Kuldkepp), «Grupikäitumine ja -psühholoogia» (Olev Must), «Läbirääkimiste psühholoogia» (Kätlin Nummert), «Loovuse psühholoogia» ja «Laste joonistused» (Tiia Laak) ning «Tunnetuspsühholoogia ja käitumise regulatsioon» (Kätlin Nummerti seminarideks).

WebCT keskkonnas on kogu õppeainet puudutav info – ainekava, info-, juhend- ja õppematerjalid, videoloengud.

WebCT kaudu edastatakse üliõpilastele teateid, hindeid, saadetakse ja retsenseeritakse kodutöid, viiakse läbi seminare jmt.

Hea näide WebCT keskkonna kasutamisest on kohustuslik valdkonna alusmooduli õppeaine sotsiaal-, õigus- ja majandusteaduskonna üliõpilastele «Sissejuhatus sotsiaalkultuurilisse psühholoogiasse» (4 AP).

Kuna aine on päevases õppes kohustuslik 550–570 ja avatud ülikoolis umbes 250 üliõpilasele, siis kombineeritakse auditoorset õpet e-õppega. Videona on salvestatud kõik senised loengud.

Päevases õppevormis on WebCTs videoloengud paralleelselt auditoorse õppetööga. Avatud ülikoolis on auditoorse töö maht vaid 20 tundi ning ülejäänud materjalid videoloengutena.

ÕNNITLEME

Akadeemik Jaan Ross 50

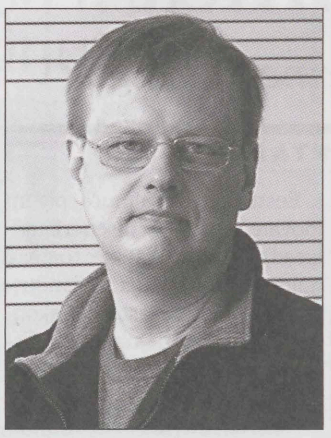

5. aprillil on meil põhjust õnnitleda filosoofiateaduskonna kunstide osakonna muusika professorit ja Eesti muusikaakadeemia muusikateaduse osakonna professorit, Eesti teaduste akadeemia liiget Jaan Rossi 50. juubeli puhul.

Et aga neil, kes teda vähem tunnevad, oleks tal sel päeval lihtsam kätt suruda, olgu Jaanist alljärgnevalt veidi juttu.

Peab ütlema, et Jaani tööst on üsna raske rääkida ja kirjutada, sest see on juba olemuslikult interdistsiplinaarne. Tal on nimelt kaks eriala. Ühe omandas ta Tallinnas, Moskvas ja Vilniuses (kunstiteaduse kandidaat 1988) ning selleks on muusikateadus. Teisel alal kaitses ta Turus doktorikraadi (1992) ja selleks on psühholoogia.

Mida kõike nende kahe valdkonna alla mahutada saab! Ning Jaan on neid võimalusi hoolega ja edukalt kasutanud. Tema eriala on muusikateaduses levinud klassifikatsiooni kohaselt kognitiivne muusikateadus, st psühholoogia, semiootika, akustika ja teraapia vaatenurga põimumine muusikateadusega. Kuid Jaani tegevusala on veelgi laiem: foneetikast ja psühhoakustikast muusikafilosoofia ja -sotsioloogiani.

Teadlasena on Jaan oma südameasjaks võtnud selle, kuidas rääkida helidest ja muusikast nii, et sellel oleks mõtet nii muusikute kui ka mittemuusikute jaoks. Sellest eesmärgist on kantud Jaani töö kirjutaja, tõlkija, koostaja ja toimetajana, loengupidaja ja juhendajana.

Jaan on teadlase, administraatori ja avaliku elu tegelasena jõudnud väga kõrgele ja kaugele, kuid ta ei armasta sellest rääkida. Siiski tabab teda poisikeselik õhin kirjeldades nt mõnd reisimuljet. Torkab silma Jaani suur armastus Venemaa ja selle kultuuri vastu. Jaan armastab tõlkida ja bridži mängida ning ehkki allakirjutanu pole viimast isiklikult kogenud, moodustab Jaani rõhutatud ratsionaalsus ja terav tundlikkus selleks vägagi sobiva kombinatsiooni.

Soovime Sulle kunstide osakonna nimel õnne ja jõudu, võtmaks ka edaspidi elu nii tõsiselt ja kergelt nagu Sul kombeks on!

Mart Jaanson

MUUSIKATEADUSE SELTSI KOOSOLEK

14. aprillil kl 11 toimub keeltemajas Ülikooli 17 (I korrus) Eesti Muusikateaduse Seltsi iga-aastane ettekandekoosolek.

Holger Berg (TÜ), «Theo van Leeuweni kommunikatsiooniteooria ja Eesti Raadio signatuurid»

Tiiu Ernits (TÜ), «Relatiivsest noodilugemismeetodist baltisaksa kultuuriväljal 19. sajandil»

Maile Nairis (EMTA), «Eesti ainese helisalvestused Berliini arhiivides»

Niina Aasmäe (TÜ), «On the metric structure of Erzya»

Janika Kronberg (EKM), «Kirjanduse süüdimatu musikaalsus»

Aleksander Danilevski (TÜ), «O «Partijnoj organizacii i partijnoj literature» v «Zashchite Luzhina» Vladimira Nabokova»

Ettekannete vaheajal kl 12–14 tutvutakse TÜ raamatukogus näitusega «Tartu Ülikool ja muusika 19. sajandil».

Kl 16 toimub keeltemajas prof Jaan Rossi raamatu «Blagozvuchie: Ob'ektivnye predposylki konsonantnosti v muzyke» (Peterburi, 2006) esitlus. Osavõtt vaba.

Lisainfo Jaan Ross, TÜ muusika professor, tel 522 6886, jaan.ross@ut.ee

ERMI KONVERENTS

13. aprillil kl 10.30 algab Eesti Rahva Muuseumi 48. aastakonverents «Kultuuri visuaalne jäädvustamine ja mäluasutused».

ERMi aastakonverents käsitleb kultuuri visuaalse dokumenteerimise küsimusi, keskendudes esmajoones fotograafia-, filmi- ja videomeediumitega seotud küsimustele.

Info: www.erm.ee ja tel 735 0408.

ÕNNITLEME

40

Anneli Uusküla, epidemioloogia ja biostatistika õppetooli erakorraline professor, tervishoiu instituudi juhataja – 11. aprill

35

Külli Kingo, dermatoloogia ja veneroloogia õppetooli erakorraline vanemteadur – 7. aprill

Andres Juhkam, raha ja panganduse lektor – 8. aprill

30

Peeter Laud, krüptograafia õppetooli vanemteadur – 6. aprill

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000
Trükk: Greif OÜ

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Meelis Burget
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetaja Mai Kukumägi
Keeletoimetaja Marika Kullamaa

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
http://www.ajaleht.ut.ee
Postiaadress: Ülikooli 18, Tartu 50090

TÜ füüsikud loovad Philipsile tomograafi

Anneli Maaring
TÜ pressiesindaja

Alates sellest aastast osalevad TÜ füüsika instituudi teadlased ELi projektis STRING, mille eesmärk on välja töötada uut tüüpi patsiendisõbralikum ning funktsionaalsem tomograaf.

Projekti raames viivad teadlased läbi uute, valgust kiirgavate materjalide uuringuid, et välja arendada uuetüübilise positronide kiirgusel põhineva tomograafi (nn PET-tomograafi) prototüüp. See võimaldaks parandada PET-kujutise kvaliteeti, vähendada patsiendi eksponeerimist radioaktiivsusele ja suurendada PET-tomograafide kättesaadavust kogu maailmas.

«Tegemist on kogu Euroopa konkurentsivõimet suurendava lahendusega kõrgtehnoloogilises meditsiinis,» ütles füüsika instituudi teadusdirektor Marco Kirm.

Ta lisas, et uut tüüpi tomograaf aitab peale patsiendi sisemuse visualiseerimise diagnoosida ka organite tööd. «Sel moel muutub tomograaf arsti jaoks funktsionaalsemaks ning kokkuvõttes odavamaks kogu tervishoiusüsteemile.»

Üleeuroopalist koostööprojekti juhib Philipsi kontserni teaduslabor ning peale TÜ teadlaste kuuluvad konsortsiumi ka uurijad Utrechti ja Leideni ülikoolist ning rahvuslikest uurimiskeskustest Jülichis, Bordeaux's ja Bolognas.

TÜ koostöö jätkub ka Samsung SDI kontserniga plasmatelerite täiustamise projektis. Füüsika instituudi uurimisaparatuuri ja infrastruktuuri on viimastel aastatel investeeritud 20 miljonit krooni.

Novaatori ja Äripäeva ühine teadusportaal

Kadri Bank

9. aprillist hakkab veebiajakiri Novaator ilmuma uudsel kujul TÜ tehnoloogiainstituudi ja Äripäeva ühise teadusportaalina.

Hiljuti Novaatori toimetaja kohale asunud Villu Päärt ütles, et kui varem uuenesid artiklid ja muu info veebiküljel www.novaator.ee viis korda aastas, siis nüüd hakkab uut materjali lisanduma iga päev.

Päärti sõnul hakkab Novaator peale Eesti teaduse avaldama rohkem ka rahvusvahelisel tasandil toimuvat. Tõlketööd asub tegema 3. aasta geoloogiaüliõpilane Siim Sepp, kellel on kogemus ligi 1000 geoloogiaalase teadusartikli tõlkimisel Vikipeedia võrguentsüklopeediale.

Villu Päärt lisas, et Novaatori lugeja saab nüüdsest ka artikleid kommenteerida. Samuti on oodatud arvamusartiklid kõikvõimalikel teadusega seotud teemadel.

Ühise veebiportaali loomiseks sõlmisid rektor Jaak Aaviksoo ja Äripäeva peatoimetaja Igor Rõtov lepingu veebruaris.

Tehnoloogiainstituudi asedirektor Erik Puura ütles, et Äripäeva veebiküljе lugeja leiab kodulehelt lingi Novaatori kodulehele. «Sisuliselt muutub Novaator Äripäeva väljaandeks, mida ülikool sisuga täidab,» selgitas ta.

Skype rahastab noorte teadlaste olümpiaadireise

Skype sõlmis koostöölepingu Tartu Ülikooli Sihtasutusega, et toetada TÜ teaduskooli noorte osalemist rahvusvahelistel olümpiaadidel.

Sel aastal rahastab Skype 30 000 krooniga Eesti võistkondade osalemist rahvusvahelistel informaatika- ja matemaatikaolümpiaadidel Horvaatias, Saksamaal, Vietnamis ja Taanis. Skype'i koostöö TÜ teaduskooliga noorteadlaste toetamiseks sai alguse möödunud aastal.

«Kui varem olid teadustöö toetajateks peamiselt väliseestlased, siis viimastel aastatel on see muutumas, ja meil on väga hea meel, et üha enam kohalikke ettevõtteid paneb oma õla alla,» lausus ülikooli sihtasutuse juhatuse liige Ruth Kotsar.

TÜ teaduskooli projektijuhi Kärt Saarseni sõnul on rahvusvahelisel olümpiaadil osalemine noorte jaoks kasulik ja huvitav kogemus. Ta lisas, et edukalt osalenutest on huvitatud nii Eesti kui ka maailma tuntuimad ülikoolid.

Lisainfo olümpiaadidel osalevate Eesti võistkondade kohta: www.ttkool.ut.ee/olympiaadid.

ROTALIA FONDI STIPENDIUMID

Rotalia Fond kuulutab välja 30 tuhandedollarilist stipendiumi Eesti avalik-õiguslike ülikoolide praegu statsionaarses õppevormis õppivatele 2. aasta põhiõppe üliõpilastele ja 1. aasta magistrantidele. Sooviavalduste esitamise tähtaeg on **30. aprill**.

Vt konkursitingimusi: www.rotalia.ee/rotalia_fond/, lisainfo: tel 737 5606, sirje.mark@ut.ee.

TÜ PENSIONÄRIDE ÜHINGUS VITAE

11. aprillil kell 14 toimub kehakultuuriteaduskonna pensionäride ja ühingu liikmete kohtumine kehakultuuriteaduskonna dekaani prof Vahur Ööpikuga ühingu ruumides Tähe 4–258.

Samal päeval kell 18 algab Tähe 4 aud 160 ühingu liikmete ja eakate nõukogu liikmete kohtumine ilmateadlase Ain Kallisega teemal «Mis on loodusõnnetus?».

Vitae ruumid on avatud ühingu liikmetele ja kõigile ülikooli pensionäridele Tähe 4-258 igal teisipäeval ja neljapäeval kell 11–15, tel. 737 6080.

Haridusteaduskond tutvustab magistriõpet

10. aprillil kell 18 tutvustatakse haridusteaduskonnas, õpetajate seminari majas (Salme 1 a) teaduskonna õpetajakoolituse magistriõppe õppekavasid.

Kohtumisel on peatutakse põhikooli mitme aine õpetaja ja kasvatusteaduste õppekavadel. Mitme aine õpetaja programmijuht Tiina Muska ja kasvatusteaduste programmijuht Karmen Trasberg tutvustavad erialade vastuvõttu, magistriõpingute sisu jm.

Haridusteaduskonna magistriõppe infotunnile on oodatud kõikide õpetajakoolitusega tegelevate teaduskondade üliõpilased ja töötajad.

Osalemisest teatada hiljemalt 9. aprilliks marko.ojakivi@ut.ee või 737 6471.

Vastuvõtt HT magistriõppekavadele: www.ht.ut.ee.

TÜ RAAMATUKOGU TEATAB

Seoses pühadega on raamatukogu avatud 5. aprillil kl 9–17 ja 7. aprillil kl 11–17.

6. ja 8. aprillil on raamatukogu suletud.

TÜ RAAMATUPOOD SOOVITAB

«Thieme Atlas of Anatomy» General Anatomy and Musculoskeletal System. Latin nomennclature.

Georg Thieme Verlag, 2006
Hind 1314 krooni

Kehtib TÜ liikmeskonnasoodustus 10%.

Võõrkeelse kirjanduse tellimine!

www.ut.ee/raamatupood

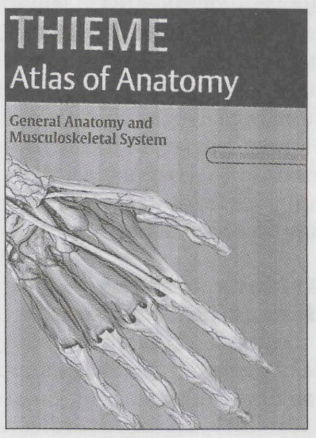

KAITSMISED

19. aprillil kl 14.15 kaitseb Õrne Suur luridicumis Näituse 20-212 magistritööd «Järelevalve kohaliku omavalitsuse tegevuse üle. Kohaliku omavalitsuse eksternse järelevalve aspektid Eesti Vabariigis» («Aufsicht über die Tätigkeit der kommunalen Selbstverwaltung. Externe Aufsicht über die kommunale Selbstverwaltung in der Republik Estland»). Juhendaja prof Kalle Merusk. Oponent *dr iur* Vallo Olle.

TEATED

9.–12. aprillini toimub vene ja slaavi filoloogia osakonnas Peterburi Ülikooli prof filoloogiadoktori Ljudmila Zubovi loengutsükkel «Tänapäeva vene luule keel» FLVE.03.341 (1 AP, arvestus). Esimene loeng on 9. aprillil kl 16.15, ruumis 207 (Näituse 2). Loengud on vene keeles.

11. aprillil kl 16.15 peab Hesi Siimets Õpetatud Eesti Seltsi ettekandekoosolekul Lossi 3-406 ettekande «Sotsiaal-majanduslikest põhiõigustest EV põhiseadustes 1920–1938». Oodatud kõik liikmed ja teised huvilised. Info: Janet Laidla, ÕESi sekretär janetlaidla@gmail.com

KONTSERT

TÜ AULAS

11. aprillil kl 16 Tartu Tamme gümnaasiumi kevadkontsert.

14. aprillil kl 18 TÜ Akadeemilise Naiskoori vilistlaskoori ja Oulu Kristlike Meeste Ühingu Meeskoori kontsert.

15. aprillil kell 15 Võru Sümfooniaorkestri kontsert. Kavas J. Haydni oratoorium «Aastaajad».

VANEMUISE KONTSERDIMAJAS

12. aprillil kl 19 esinevad kammersaalis Baiba Skride viiulil ja Lauma Skride klaveril (Läti). Kavas: Beethoveni Sonaat nr 3 viiulile ja klaverile Es-duur, Mozarti Sonaat B-duur K454 ja Šostakovitši Sonaat viiulile ja klaverile.

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT 13. aprill 2007

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR 15 (2297) www.ajaleht.ut.ee

Rektorikandidaatideks on esitatud professorid Volli Kalm ja Alar Karis

Varje Sootak

Eilse seisuga oli rektorikandidaatideks esitatud professorid Volli Kalm ja Alar Karis.

5. aprillil esitati rakendusgeoloogia professor Volli Kalm, kes kandideeris ka eelmistel valimistel. 12. aprillil otsustas prof Kalmu kandidatuuri üles seada õigusteaduskonna nõukogu.

9. aprillil otsustas arsiteaduskonna nõukogu esitada maaülikooli rektori, TÜ arengubioloogia erakorralise professori Alar Karise.

Professor Volli Kalm

Professor Volli Kalm pääses eelmistel valimistel teise vooru 103 häälega (Ene Ergma 116 ja Birute Klaas 44). Teises voorus kogusid nii Ergma kui ka Kalm võrdselt 128 häält. Loosi tulemusena pääses edasi Ergma, kuid selleks, et valituks osutuda, puudus 7 häält.

Prof Kalmu kandidatuuri esitasid 17 professorit üheksast teaduskonnast, sh kuus dekaani. Kandidaadi esitajad on üksmeelel, et professor Kalm on tugev ja rahvusvahelise tuntusega teadlane ning märkimisväärsete juhiomadustega väärikas kolleeg.

Ettepanekule on alla kirjutanud professorid Aivar Kriiska (FL), Mati Laur (FL), Riho Altnurme (US, dekaan), Tarmo Kulmar (US), Kalle Kirsimäe (BG), Tiit Rosenberg (FL), Kalle Merusk (OI, dekaan), Ülo Mander (BG), Aaro Toomela (HT), Mati Kilp (MT, dekaan), Tõnu Meidla (BG, dekaan), Tõnu Oja (BG), Toivo Leiger (MT), Vahur Ööpik (KK, dekaan), Helje Kaldaru (MJ), Eiki Berg (SO, dekaan) ja Paul Varul (OI).

5. aprilli pressiteatele reageeris sotsiaalteaduskonna professor Jüri Allik, kelle sõnul peaks hea tava juurde kuuluma see, et dekaan hoidub esinemast eraisiku või ülikooli professorina nendes küsimustes, mis kuuluvad teaduskonna nõukogu pädevusse.

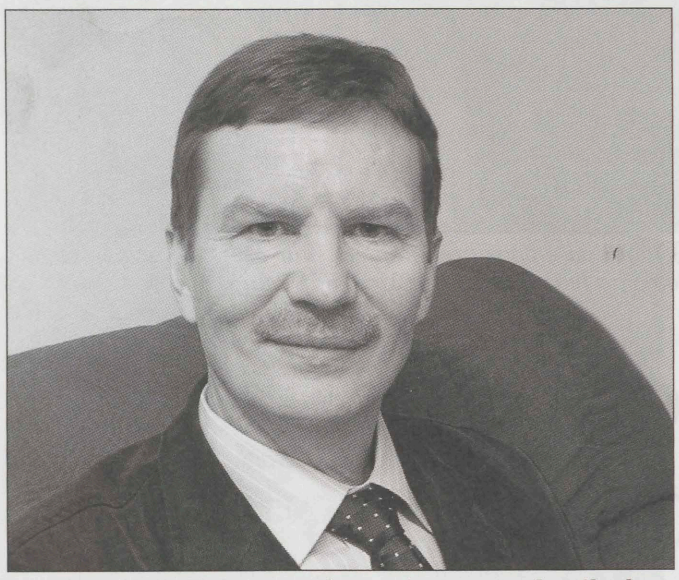

Professor Volli Kalmu sõnul on mitu tema rektoriks kandideerimise ajast pärit ettepanekut ka tööle rakendunud. VARJE SOOTAK

Prof Kalm ütles UTle, et andis nõusoleku teist korda kandideerida teadmises, et tal on olemas kogemus ja nägemus, kuidas Tartu Ülikooli arendada ning lai toetajaskond selle sammu astumiseks.

Küsimusele, kas ta teeks kandideerimisel seekord midagi teisiti, vastas prof Kalm, et eelmisest valimisperioodist on möödas vaid mõni kuu, aga mitmed asjaolud on juba muutunud. «Teaduse ja kõrghariduse rahastamise kasv on vastavate strateegiate kaudu kirjas uues koalitsioonileppes. Minu ettepanek kohandada 1993. a kehtivaid nõudeid akadeemilistesse ametitesse kandideerijatele vastavalt tänase publitseerimise tasemele (Õpetajate Leht, 12. jaan 2007) on TÜs juba töös. Koalitsioon lubab uut õppetoetuste süsteemi. Need arengud ei mõjuta siiski oluliselt minu juba varem välja öeldud põhiseisukohti.»

Prof Kalmu sõnul teeb ülikoolist ülikooli teadus ja nõudlik akadeemiline kogukond, keda toetab tugistruktuur. «Avanenud ELi fondid võimaldavad oluliselt tõsta meie rahvusvahelist konkurentsivõimet, kuid eeldavad nendega töötamise kompetentsi kiiret väljaarendamist.»

Professor Alar Karis

Arstiteaduskonna dekaani prof Toomas Asseri sõnul vajab ülikool praegu tugevaid rektorikandidaate, kes võimaldaksid tekitada diskussiooni TÜ edasise arengu suhtes. «Alar Karis on näidanud ennast heast küljest nii rahvusvahelise kogemusega teadlasena kui ka Eesti Maaülikooli rektorina. Karis on avatud ning suhtlemisaldis, mis on vajalik ülikooli sees erinevate valdkondade ja huvigruppide ühendamiseks.»

Alar Karis on lõpetanud EPA veterinaariateaduskonna 1981. Alates 1999. aastast on Karis TÜ professor, 2003 valiti maaülikooli rektoriks. Tema ametiaeg saab läbi selle aasta lõpus.

Naaberülikooli rektor Alar Karis nõustus TÜ rektoriks kandideerima, sest Tartu Ülikool on tema sõnul tugev ja tunnustatud ülikool. «Aga ma näen kasutamata jäänud võimalusi nii ülikooli sees kui ka ülikoolidevahelistes suhetes».

Küsimusele, mida tähendab Tartu Ülikool tema jaoks, vastas prof Karis, et Tartu Ülikool on igaühe jaoks meist

Maaülikooli rektor professor Alar Karis ütles, et tugevas ja tunnustatud TÜs on veel kasutamata võimalusi nii ülikooli sees kui ka ülikoolivahelistes suhetes. MAAÜLIKOOLI AJALEHE ARHIIV

nii enesestmõistetav, et kui palutakse tema tähendust määratleda, on paljud meist raskustes. «Tartu Ülikool on enesestmõistetav isegi nende jaoks, kes pole iialgi sammaste vahelt sisse-välja käinud. Ülikool on eelkõige õpetamise ja teaduse tegemise koht. On seda olnud sajandeid ja on seda ka edaspidi. Siin antakse inimesele ettevalmistus eluks,» ütles prof Karis.

Rektorikandidaate oli kavas arutada ka eile õhtupoolikul toimunud filosoofiateaduskonna nõukogu istungil.

Rektorikandidaate on aega esitada 7. maini. Valimised toimuvad 31. mail.

Millist ülikooli tahame?

Jüri Allik
eksperimentaalpsühholoogia professor

5. aprilli pressiteade ütleb, et 17 Tartu Ülikooli professorit esitasid rektorikandidaadiks professor Volli Kalmu.

Nende 17 professori seas on kuus dekaani (Riho Altnurme, Kalle Merusk, Mati Kilp, Tõnu Meidla, Vahur Ööpik ja Eiki Berg), mis näitab, et praegu valitsev tava, juriidiliselt ilmselt korrektne, lubab ühel inimesel esineda korraga kahes rollis, ülikooli professorina ja dekaanina, isegi siis, kui need võivad omavahel vastuollu minna.

Ülikooli põhikirja §62 ütleb, et dekaan annab aru rektorile ja teaduskonna nõukogule. Teaduskonna nõukogu üheks pädevuseks (§40) on esitada rektori kandidaate.

Minu parima arusaamise kohaselt peaks hea tava juurde kuuluma see, et dekaan hoidub esinemast eraisiku või ülikooli professorina nendes küsimustes, mis kuuluvad teaduskonna nõukogu pädevusse.

Sellel pretsedendil on aga ka positiivne külg: valijakogu peaks tähelepanelikult uurima rektorikandidaatide programmi seda osa, mis puudutab ülikooli halduskorraldust ja kehtestatud akadeemilisi reegleid. Küsimus on selles, kas me tahame sellist ülikooli, nagu praegu, või on olemas sellele mõistlikum alternatiiv.

UT KÜSIB

Millal algab filosoofiateaduskonnas instituutide moodustamine?

Anneli Saro
filosoofiateaduskonna prodekaan

30. märtsi ülikooli nõukogu kinnitas filosoofiateaduskonna uue põhimääruse. See jõustub 15. aprillil ja pärast seda alustatakse struktuuri ümberkorraldamisega. Instituutide nõukogud peavad olema moodustatud 25. maiks ja instituutide juhatajad valitud 13. juuniks.

Struktuuri ümberkorraldamise loodame lõpetada hiljemalt 2. juuliks. Struktuurireform ei too automaatselt kaasa ühegi inimese koondamist. Kas ja kuidas on otstarbekas tööd instituudis korraldada, otsustab juba instituudi juhataja.

Anneli Saro juhib filosoofiateaduskonna struktuuri ümberkorraldamise toimkonda. Pikemalt filosoofiateaduskonna struktuurireformist järgmises UTs.

Üliõpilasesindust valiti sel aastal varasemast aktiivsemalt

Peep Käiss
TÜ ÜE liige,
ajaloo 2. a üliõpilane

2.–4. aprillini toimusid üliõpilasesinduse valimised. Kolledžites õppijad said anda oma hääle 29. märtsil.

Järjest rohkem tudengeid tunneb huvi üliõpilasesindajate käekäigu vastu ja on valmis andma oma panuse asjatundlike inimeste valimisse. Võrreldes eelmise aastaga käis valimas 756 inimest enam.

Kokku osales valimistel 3866 inimest (22%), kellest 214 valis paberil ning 3652 Internetis. Seega ületati tunduvalt 2006. aasta valimisprotsent 17,9.

Kõige rohkem valijaid oli filosoofia- ja sotsiaalteaduskonnas (vastavalt 555 ja 523) ning kõige vähem Narva kolledžis (40).

Kokku kandideeris esinduse 31 kohale 64 tudengit, mis on mõnevõrra vähem kui eelmisel aastal. Seetõttu pidi valituks osutumiseks aga koguma arvestatavama toetuse kui varem.

Uued üliõpilasesindajad valivad esinduse juhatuse ning esinduskogude liikmed 6. mail toimuval esimesel üldkoosolekul.

TÜÜE soovib kõigile valitud esindajatele jõudu ja jaksu ning julget pealehakkamist tudengite heaolu parandamiseks.

Uus üliõpilasesinduse koosseis on järgmine: Gert Zavatski, Tanel Saari, Triin Väljaots, Minna Mero, Peep Käiss, Ave Jalakas, Katrin Vassar, Triin Jürgenstein, Maive Mõttus, Liis Reinhold, Erkki Laaneoks, Hannes Klaas, Siivi Tõnuri, Aile Jaansalu, Riina Altpere, Anna Romanenko, Kaisa Luhtmaa, Olga Tšerjomuškina, Friedrich Kaasik, Taavi Mahlberg, Kristi Kirs, Eili Mändul, Tanel Taaber, Signe Varendi, Liia Feoktistova, Kaisa Jõgi, Marju Himma, Pille-Riin Raudsepp, Liina Rohtla, Taavi Virkus, Karin Ploom.

Detailsem info ja statistika: www.tyye.ee/valimised07.

TÄNA

Intervjuu teaduspreemia laureaadi prof Maaja Vadiga LK 3

Kõrgkooliuuringutest LK 2

Uued stipendiumid LK 3

12. aprillil 125 aastat tagasi sündis TÜ zooloogiaprofessor Johannes Piiper (surn 1973).

UUDISED

Seminar Eesti rahva tervisest

Täna kell 14 algab Tallinnas Eesti Teaduste Akadeemia majas seminar «Teadus ühiskonnale. Eesti rahva tervis».

Kavas on TÜ emeriitprofessori Ain-Elmar Kaasiku ettekanne «Eesti rahvastiku tervis ja seda mõjutavad tegurid» ja prof Raivo Uibo «Arstiteadus Eestis – saavutused ja probleemid».

TÜ külalisprofessor Mati Rahu teemaks on «Mida teha epidemioloogiaga?».

Avati vene keele testimiskeskus

11. aprillil avati filosoofiateaduskonna vene keele testimiskeskus, mille tunnistus kehtib nii Venemaa kui ka Euroopa haridussüsteemis.

Testimiskeskuses (Näituse 2-209) on võimalik sooritada vene keele testi kuuel erineval Euroopa Nõukogu keeleoskustasemel. Keskuse väljastatud tunnistus võimaldab õppida Venemaa kõrgkoolis, sh üliõpilasvahetuse korras, teha koostööd Venemaa, SRÜ riikide ja Euroopa firmadega.

Keskuse loomisel osalesid vene ja slaavi filoloogia osakonna ning keelekeskuse õppejõud.

Testimiskeskuse kodulehekülg: www.fl.ut.ee/vktk.

Uuenenud Novaator

Tehnoloogiainstituudi ja Äripäeva ühine teadusportaal Novaator alustas uuenenud sisu ja välimusega.

Loe: www.novaator.ee.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas sinu õppekavas on piisavalt praktikat?

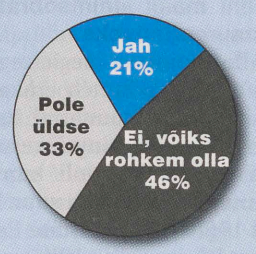

Vastajaid: 132
Uus küsimus:
Kas oled taotlenud TÜ Sihtasutuse stipendiume?
Vasta: www.ajaleht.ut.ee

Rein Veidemann «Kas teab teadus, mis on headus» Õpetajate Leht, 7. aprill 2007

Õpetavad kõrgkooli-õppe edendajad

Marvi Remmik
HT täiskasvanuhariduse keskuse juhataja

25.–30. aprillini külastavad Eestit ja Tartu Ülikooli kõrgkooliõppe edendajad Põhjamaadest, Inglismaalt, Saksamaalt, Kanadast, USAst, Austraaliast jm.

Külaskäigu põhjuseks on ICED (International Consortium for Educational Development) aastakoosolek ning töötoad Eesti ülikoolide õppejõududele.

Esimest korda kutsus ICED kokku 1993. aastal Oxfordi Ülikooli professor Graham Gibbs.

ICED nõukogusse kuuluvad riiklike õppejõukoolituse võrgustike presidendid või nende nimetatud esindajad. Käesolevaks ajaks on loodud aktiivselt tegutsevad temaatilised võrgustikud enam kui kahekümnes riigis.

ICED eesmärk on aidata partnerorganisatsioonidel arendada õppejõukoolitust ning pakkuda lahendusi selle arendamisega seonduvatele probleemidele. Samuti näeb ICED ühe oma ülesandena edendada võrgustike loomist riikides, kus seda seni veel pole tehtud. ICED pakub häid võimalusi kontaktide saamiseks ja vahendamiseks teiste rahvusvaheliste õppejõukoolitusega tegelevate organisatsioonidega.

ICED annab välja ajakirja International Journal for Academic Development. Selles on võimalik arutleda õppejõu õpetamisalase professionaalse arengu ning õpetamise teooria ja praktika seostamise üle.

Töötubade eesmärk on pakkuda Eesti ülikoolide õppejõududele ja õppejõukoolituse edendajatele saada ülevaade eri riikide kogemustest, toetada ülikoolidevahelist koostööd ning diskuteerida, kuidas otstarbekalt ühendada õpetamise teooria ja praktika.

Töötoad toimuvad inglise keeles ning on tasuta.

Registreerimine: www.eformular.com/karin.kiss/iced.html.

Lisainfo: Marvi Remmik, haridusteaduskonna täiskasvanuhariduse keskus, tel 737 6460, marvi.remmik@ut.ee

TÖÖTOAD

- **26. aprillil kell 14.15–17.30 «Bologna protsessi mõju õpetamise kvaliteedile ja kultuurile ülikoolides» (Barclay hotelli konverentsisaalis) – Hanno J. Van Keulen, Lynn Sorenson, Carla Nelissen, Sandra Griffits.**
- **27. aprillil kell 10–13 «Eliitülikoolist massiülikooliks – kas aktiivõppe meetodid toetavad üliõpilaste sügavat õppimist? Kuidas tagada üliõpilaste osalus õppeprotsessis?» (Londoni hotelli konverentsisaalis) – James Groccia, Shelda Debowski, Johannes Wildt.**

Selgusid e-ülikooli parimad kursused

Lehti Pilt
haridustehnoloogia peaspetsialist

E-õppe arenduskeskuse eestvedamisel toimus konkurss «Eesti e-ülikooli parimad e-kursused 2006».

Konkursil osales 27 kursust Eesti e-ülikooli liikmesülikoolidest, neist 15 Tartu Ülikoolist. Aasta e-kursuse 2006 tiitli sai kümme kursust.

Tartu Ülikoolist olid nende hulgas järgmised kursused: «Akadeemilise teksti loomine» (autor Krista Uibu), «Surmakultuurist» (Tiia Ristolainen), «Rakendustarkvara: Internet» (Anne Villems ja Kadri Hendla, kaasautorid Tanel Tensing ja Martin Hunt), «Keskkonnageoloogia» (Erik Puura), «Üliõpilasnõustamine» (Margit Meiesaar ja Helina Riisalu), «Suu- ja hambahaiguste propedeutika» (Mare Saag, Riina Runnel, Taavo Seedre, Taive Koppel, Olev Salum ja Silvia Russak) ja «Insenerigraafika II» (Peeter Kukk).

Õnnitleme võitjaid ning täname tublisid avatud ülikooli keskuse haridustehnolooge, kes kvaliteetsete e-kursuste loomisele kaasa aitasid!

Eraalgatus eesti kunsti restaureerimiseks

Inge Kukk
ülikooli kunstimuuseumi direktor

Eesti Kunsti Toetusfondi projektide konkursil sai ülikooli kunstimuuseum restaureerimistoetuse Ilmar Malini maali «Inimsõbralik» restaureerimiseks.

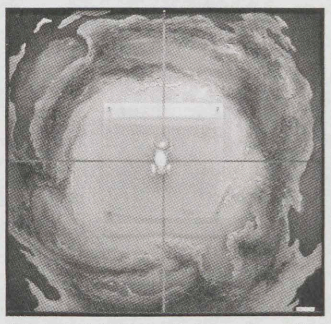

Ilmar Malin «Inimsõbralik». TÜ Kunstimuuseumi kogust.

Alles lühikest aega tegutsenud fond põhineb erakapitalil ning on suunatud Eesti kunstnike loomingu restaureerimisele. Ülikooli kunstimuuseumis on üsna suur kogus 1960.–1980. aastate Eesti kunstnike maale, sh mitmeid Ilmar Malini teoseid. Malin, kes armastas katsetada eri materjalide, värvide ja tehnikatega, on üks omanäolisemaid kunstnikke, kelle eksperimenteerivam looming pole kahjuks mitte alati ajale vastu pidanud. Seetõttu on Eesti Kunsti Toetusfondi loomine tänuväärne ettevõtmine, mis lubab ka mitteriiklikel muuseumidel asuda lõpuks oma kunstiteoseid restaureerima.

Saima Tiirmaa-Orase (seisab) sõnul on e-õppe arendamisel suur osa haridustehnoloogidel. Fotol istuvad haridustehnoloogid (vasakult) Triin Marandi, Marju Piir ja Lehti Pilt.

HARIDUSTEHNOLOOGIATALITUS

Kõrgkoolid on sega-tüüpi organisatsioonid

Saima Tiirmaa-Oras
avatud ülikooli keskuse projektijuht

Eelmisel aastal uuris TÜ avatud ülikooli keskus organisatsioonikultuuri ja e-õppe olukorda Eesti kõrgkoolides.

Eesti akadeemilise organisatsioonikultuuri hindamiseks viidi 2006. aastal ESFi meetme 1.1 projekti REDEL raames kaheksas Eesti kõrgkoolis läbi uuring «Organisatsioonikultuur ja e-õpe Eesti kõrghariduses». Uurimisrühma kuulusid Triin Marandi, Lehti Pilt ja Saima Tiirmaa-Oras avatud ülikooli keskusest, Anne Reino majandus- ja Edvin Teekivi sotsiaalteaduskonnast. Veebipõhisele ankeedile vastas kokku 619 inimest (399 üliõpilast, 98 õppejõudu ning 122 administratsioonitöötajat).

Uuringu sisu kujunemine

Organisatsioonikultuur on raskesti defineeritav ning ka raskesti mõõdetav nähtus. Uuringus kasutati majandusteaduse doktorandi Anne Reino väljatöötatud ankeeti. See koosneb 53 väitest, mille hindamisel pidid vastajad lähtuma paremast arusaamast ja hinnangutest oma ülikooli kohta. Organisatsioonikultuuri hindamiseks kasutati organisatsiooni väärtuste mudelit, milles eristub neli organisatsioonikultuuri tüüpi: inimsuhete, avatud süsteemi, tulemusele orienteeritud ja sisemiste protsesside tüüp.

Uuringu teise poole moodustas Eesti e-õppe olukorra analüüs. Üldises maailma kõrghariduse muutumise kontekstis – kiiresti arenev (konkurentsi)keskkond, muutunud sihtrühmad ja haridusparadigmad – on e-õpe oluline valdkond. Selle arendamine vajab head ülevaadet reaalsest olukorrast ja akadeemilise pere valmisolekust.

Organisatsioonikultuur

Andmete analüüs näitas, et kõikide osalenud kõrgkoolide puhul on tegemist nn segatüüpi (mitme samaaegselt esindatud organisatsioonikultuuritüübiga) organisatsioonidega. Eesti avalik-õiguslikke ülikoole iseloomustavaks tunnuseks on dünaamilisus ja valmisolek muutusteks – neis domineeris organisatsioonikultuuri avatud süsteemi tüüp (TTÜ, TLÜ, EMÜ).

TÜ puhul ei olnud võimalik tuua välja üht domineerivat kultuuritüüpi. Tegemist on tasakaalustatud kultuuriga, kus on praktiliselt võrdselt esindatud nii tulemustele orienteeritud, avatud süsteemi kui ka sisemiste protsesside tüübile iseloomulikud jooned. Oluliselt vähem iseloomulikuks osutus inimsuhete tüüp, mis väärtustab organisatsiooni liikmete arengu toetamist ning häid suhteid organisatsioonis.

Suhteliselt kõige sarnasemad on uuringus osalenud erakõrgkoolid, kus domineerib eelkõige tulemustele orienteeritud tüüp – vähem on reglementeeritust ja bürokraatiat. Väärtustena rõhutatakse neis organisatsioonides mitmesuguseid majandusnäitajaid, aga ka kliendile orienteeritust ja arengut.

E-õppe olukorrast

Enam kui pool (56%) kõigist vastanud õppejõududest ja administratiivtöötajatest ei ole ise e-õpet kasutanud. E-õppe kasutamisel ollakse kõige enam rahul töökoha tehnilise varustatusega. Veidi madalam hinnang anti e-õppe toele ning arendustööle, kõige rahulolematumad ollakse õppejõudude panuse väärtustamisega. Viimane peegeldab tõenäoliselt senini kohati lahenduseta püsivat muret töökoormuse arvestamise ning tasustamise pärast.

Märkimisväärselt suuremat rahulolematust ilmutasid seejuures ilma isikliku e-õppe kogemuseta õppejõud – üheks seletuseks võib siin olla kartus, et õppejõud ei leiaks e-õppega alustamisel vajalikku tuge. Selle põhjus omakorda on ka haridustehnoloogide väike arv kõrgkoolides või teadmatus nende toe olemasolust.

E-õpet soovitakse kõrgkoolides kasutada kõige enam kaug- ja täienduspõppes, vähem statsionaarses õppes. Kõige suuremate e-õppe eelistena nähakse õppetöö mitmekesistamise ning õppijate mobiilsuse toetamise võimalusi. Kõige vähemoluliseks ja -võimalikuks peetakse inim- ja rahalise ressursi säästmist.

E-õppe kasutamise peamisteks probleemideks peetakse ajapuudust, töömahu suurenemist, õppijatega kontakti kadumist ja senist harjumust teha auditoorset õppetööd. Samuti peetakse puudulikuks enda tehnilisi oskusi ning arvatakse, et õppijaid ei saa veebipõhiselt objektiivselt hinnata. Õppijad seevastu peavad peamisteks probleemideks sobivate e-kursuste vähesust, kontakti kadumist kaasõppijate ja õppejõuga ning ajapuudust. Samuti eelistatakse auditoorset õppetööd.

Uuringu aruanne: www.ut.ee/220289, tulemused kanti ette ka ka Eesti e-ülikooli kevadkonverentsil.

Mida on vaja e-õppe arendamiseks?

Saima Tiirmaa-Oras

Uuringut alustades eeldasime, et teatud tüüpi, nt innovatsiooni ja inimeste arengut soodustava akadeemilise kultuuri tingimustes edeneb e-õpe paremini.

Analüüsile tuginedes pidime leppima tõdemusega, et ehkki organisatsioonikultuuri tüüpide ja e-õppe kasutamismustrite vahel võib küll teatud ulatuses seoseid leida, siis pelgalt soodsast organisatsioonikultuurist e-õppe omaksvõtmiseks ei piisa.

Igat tüüpi organisatsioonikultuuride puhul on eri põhjused ja vahendid e-õppe arendamiseks, on vaja ka õppejõudude isiklikku positiivset kogemust ja entusiasmi ning palju ülikoolidepoolset tuge, et e-õpe võiks muutuda väheste isikute initsiatiivist organisatsioonikultuuri lahutamatuks osaks.

Ülikool tunnustab

Ülikooli tänukirjaga tunnustati pikaajalise ja kohusetundliku töö eest 50. sünnipäeval raamatukogu liigitamisosakonna juhatajat **Tiiu Tarkpead** ja rekataloogimise osakonna assistenti **Tiina Vesterovat**.

Tänukirja pälvis silmapaistva panuse eest TÜ arendamisse teadlase, õppejõu, teaduskorraldaja ja avaliku elu tegelasena 50. sünnipäeval ka filosoofiateaduskonna kunstide osakonna muusika professor **Jaan Ross**.

Karin Sein kaitses doktoritöö

21. märtsil kaitses rahvusvahelise eraõiguse lektor Karin Sein väitekirja «Ettenähtavus ja rikutud kohustuse eesmärk kui lepingulise kahjuhüvitise piiramise alused».

Dissertandi sõnul on lepingulise kahjuhüvitise ulatuse piiramine vajalik, kuna piiramatute kahjuhüvitiste lubamine tähendaks märkimisväärset takistust majandustegevuse jaoks ja oleks isiku põhiõiguste aspektist vaadelduna problemaatiline. Autori järelduste kohaselt saab lepingulist kahjuhüvitist piirata eelkõige ettenähtavuse reegli ja rikutud kohustuse eesmärgi teooriat kasutades.

Töö peamine eesmärk oligi analüüsida rikutud kohustuse eesmärgi teooria ja ettenähtavuse reegli sisu ja tähendust. Samuti nende omavahelist vahekorda ja kohaldamisala ning suhet võlaõigusseaduse muude võlgniku lepingulist vastutust reguleerivate normidega.

Töö juhendaja on prof Paul Varul, oponendid Martin Käerdi ja Triin Uusen-Nacke.

Katrin Seinale anti filosoofiadoktori kraad õigusteaduses.

Karin Sein

TÜTI infopäev

16. aprillil kell 14 algab tehnoloogiainstituudi keemia arenduskeskuses üliõpilaste infopäev. Tutvustatakse tehnoloogiainstituuti, selle võimalusi, aparatuuri ja uurimistöid.

TÜTI keemia arenduskeskus pakub üliõpilastele doktori- ja magistritöö tegemise võimalusi keemia ja bioaktiivsete ainete valdkonnas.

Lisainfo: www.tuit.ut.ee, keemia@tuit.ut.ee.

Tehnoloogiapäev

20. aprillil kell 11 algab TÜTIs tehnoloogiapäev. Päeva avab TÜTI direktor prof Mart Ustav. Peetakse ettekandeid ja toimuvad muud üritused.

Autasustatakse konkursside «Parim leiutis», «Parim *spin-off*-firma» ja «Parim uuendusmeelne koostööpartner» ning NETSi ettevõtlusprogrammi äriideede konkursi võitjaid.

Info: www.tuit.ut.ee.

Ülikool uurib organisatsioone

Intervjuu sotsiaalteadustes vabariigi teaduspreemia pälvinud professor Maaja Vadiga

Varje Sootak

Pälvisite preemia teadustöö eest «Organisatsiooniline käitumine siirdemajanduses». Kuidas jõudsite organisatsiooni uurimise teemani?

See oli teataval määral juhus. Pärast psühholoogia eriala lõpetamist 1979 läksin tööle Tartu kaubandusvalitsusse, kus tegelesin personalivaliku ja koolitusega.

Ja kui kaubandusvalitsus kadus?

1986. aastal kutsus majandusteaduskonna õppejõud Peeter Viires mind töö kõrvalt kaubanduspsühholoogia loenguid lugema. Nii hakkas tekkima sild ülikooliga. Kui 1991. aastal olin ametliku töökohata, kirjutasin organisatsioonikäitumise raamatut ja tegin palju konsultatsioonitööd. Kui kõik tööd olid otsa saanud, toetas mind prof Jüri Allik ja andis teemasid. Kujuneski keskkond, kus minu teadmisi personalikoolitusest ja -valikust vajati. Kaubandusvalitsusest sain palju kogemusi ja see kujunes üleminekuaja algul üheks eeliseks. Teiselt poolt kujunesid võimalused juhtimisprobleemide akadeemiliseks käsitlemiseks.

Kas olite Eestis esimesi, kes organisatsioonikultuuriga tegeles?

1980. aastatel oli Eestis juba tuntud organisatsiooni uurijaid, nagu Kalev Petti, Ingrid Preeks, Krista Loogma, Raoul Üksvärav, Jaak Leimann. Juhtimist uurisid tol ajal ka Hannes Tamjärv, Jüri Mõis jt, kes konsultatsioonitööd tegema hakkasid ja hiljem Hansapanga lõid. See teadus oli kusagil õhus olemas, aga samas seotud teiste asjadega.

Meil puudus ka raamistik, kuhu organisatsioonikultuuri uurimine paigutada, kuid maailmaski polnud veel 1980. aastatel kogemust ja seetõttu ei teatud, millistes kategooriates seda analüüsida. Traditsioonilised organisatsiooni uurimisvõtted ei sobinud. See on olnud arenev valdkond ja minul on siinjuures alati kasu olnud klassikalisest haridusest, nagu seda on psühholoogia.

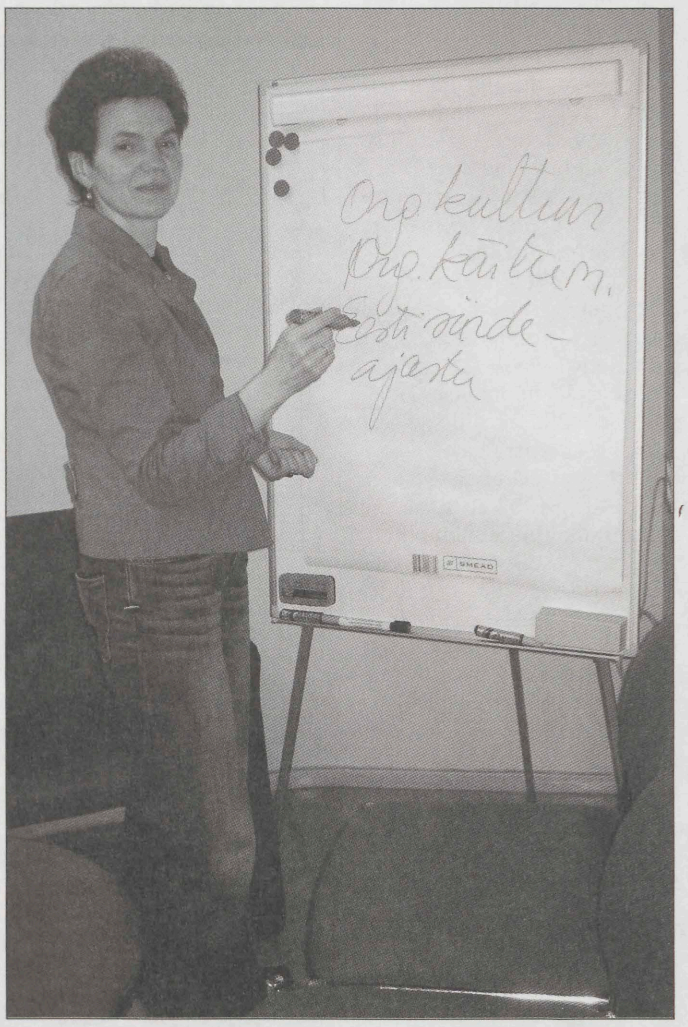

Majandusteaduskonna juhtimise ja turunduse instituudi juhataja, juhtimise professori Maaja Vadi sõnul on riigi teaduspreemia saanud töödes ka koos doktorantidega tehtud uurimusi. VARJE SOOTAK

Olete kujundanud uurimisrühma, teete rahvusvahelist koostööd, on ilmunud palju artikleid rahvusvahelistes ajakirjades, peatükke monograafiates. Teie tööd pärjati preemiaga. Mida olete täpsemalt uurinud?

Oma magistritöös käsitlesin 1994. aastal organisatsioonikäitumise mõisteid Eesti näidetel. 2000. aastal doktoritöös «Organisatsioonikultuur ja väärtused ning nendevahelised seosed» töötasin välja meie oludele sobiva organisatsioonikultuuri mõõtmise vahendi ning näitasin organisatsioonikultuuri seoseid üksikisikute väärtustega. Oleme uurinud organisatsiooni keskkonda, ülesehitust, hoiakute ja väärtuse ilminguid siirdemajanduses.

Minu kõige paremad artiklid on siiski pooleli. Kahjuks ei ole need valmis saanud just «tänu» sellele, et teeme palju kollektiivset tööd. Doktorantide artiklite kogumist sai just äsja raamat valmis. Organisatsioonikäitumise raamat areneb väga aeglaselt juba neljandat aastat, samuti on paar väga head materjali, mis on seotud organisatsioonikultuuri ja kultuurivaheliste seostega.

Mis on doktorantidel käsil?

Riigi teaduspreemia saamiseks esitatud töödes on nendega koostöös tehtud uurimusi samuti. Doktorantidel on praegu käsil teemad, nagu Eesti koolide organisatsioonikultuur, selle tüpoloogia, innovatsiooni kultuurilised aspektid, emotsionaalne intelligentsus, kooli tulemuslikkus jmt. Uurime ka organisatsioonilist käitumist teeninduses jm.

MAAJA VADI

Klassikaline psühholoogiharidus, personalitöö kogemused ja võimalused juhtimisprobleemide akadeemiliseks käsitlemiseks viisid organisatsioonikäitumise uurimiseni.

Kas ülikooli töötajal on oma organisatsiooni näiteks raskem uurida?

Ei ole, meie doktorandid osalesid ka projektis REDEL jm.

Arvan, et ehk oleksin pidanud ise rohkem ülikooli struktuurimuudatuste juures arvamust avaldama, aga mulle ei olnud päris selge, millise eesmärgiga neid tehti. See ei olnud väga selgelt sõnastatud. Lähtun arusaamast, et organisatsiooni struktuuri muudetakse eesmärgi pärast ja kui eesmärk ei ole küllaltki selgelt öeldud, on raske midagi pakkuda.

Aga võimalusi ülikooli uurimisel osaleda on olnud. Praegu proovime taotleda projekti, kuidas ülikooli seostada innovatsiooniga Eesti kontekstis.

Mis takistab teaduse tegemist?

Näiteks tulemushindamise vestlusel ütles üks meiega väljastpoolt ülikooli liitunud töötaja, et deklareeritud väärtused on üks ja tegelikkus on teine. Ta pidas silmas seda, et ülikoolis tuleb teha rahvusvahelist teadust, kuid kahjuks on selleks algul raske leida ressursse. Rahvusvaheline teadus tähendab ka konverentsidel osalemist, aga konverentsimaksud on päris suured, peale selle veel hotell, sõidukulud. Kas see peab olema nii, et palgaraha arvelt käiakse teadustööd tegemas?

Üks takistus on ka see, et meie teaduskonnal on tohutu õppekoormus. Ülikool käsitleb meid vist ikka hästi suure raha sissetoojana. Aga kõik üliõpilased, sh oma raha eest õppivad kliendid vajavad täit tähelepanu.

Kas üliõpilane on klient?

Nad ise arvavad, et osaliselt on õppejõu ja üliõpilase suhe kliendisuhe, aga õppejõud ei pea niimoodi mõtlema, võiks pigem mõelda, et oleme kolleegid.

See on siiski mitmekülgne suhe, näiteks ärimõtteviisi tuleb arvestada vahetul teenindamisel, kas tudengil on autoga siia sõites parkimisplats, kas kogu teave on kättesaadav jne.

Samas ei tohi teadmiste kontrolli panna rahast sõltuvusse.

Kas oma raha eest õppijad on nõudlikumad?

Mõned kindlasti. Töö kõrvalt saab õppetöö küll tehtud, aga kahjuks kannatab selle all harimine laiemas mõttes, isiksuse arenemine ja küpsemine, sh ka raamatute lugemine.

Kui sügisel küsin, mida nad suvel lugesid, siis selgub, et loetakse ikka vähe. Noore inimese hariduse hulka peaksid kindlasti kuuluma raamatute lugemisest saadud teadmised.

Mida arvate teaduspreemiast?

Tunnustus tekitas küsimuse, kas see olen ikka mina. Ju siis olid mingid soodsad asjaolud selle teema juures. Võib-olla kõige suurem kallutav jõud on olnud see, et oleme teinud suhteliselt palju koos oma töögrupiga. Meil on inimesed, kes üksteist toetavad, kes mõtlevad paljus ühtemoodi.

Tahaksin öelda sedagi, et midagi saavutada, on vaja noortel inimestel teada ka lihtsaid reegleid. Inimesed peavad tundma üksteisega suhtlemiseks elementaarseid viisakussõnu, nagu tänan, palun, tere, vabandan. Nad peavad oskama märgata teisi, kui neil hästi läks, ei tohi olla kade, peavad olema tolerantsed.

Loe: Maaja Vadi «Akadeemiline organisatsioonikultuur muutuste peeglis» UT, 1. dets 2006.

Intervjuu pikk versioon: www.ajaleht.ut.ee

Tartu Ülikooli Sihtasutusel on uusi stipendiume

Ruth Kotsar
TÜ Sihtasutuse juhatuse liige

Viimase poole aasta jooksul on sihtasutuse juurde loodud mitu uut fondi ja stipendiumi.

Pooled kõnealustest stipendiumitest ja fondidest on ellu kutsutud meie oma Kodu-Eesti era- ja juriidiliste isikute algatusel. See annab tunnistust, et Eesti on oma arengus jõudnud omamoodi murdepunkti, kus annetuste tegemine on tänu majandusedule saanud võimalikuks ja ka sisemiseks vajaduseks.

Tartu infotehnoloogia firma Mobi Solutions asutas veebruarikuus Mobi stipendiumi, millele kuulutati kohe välja ka konkurss. Ühe stipendiumi suurus on 15 000 krooni ning see on mõeldud infotehnoloogia ja informaatika tudengitele. Märkimist väärib, et nii mõnedki Mobi Solutionsi

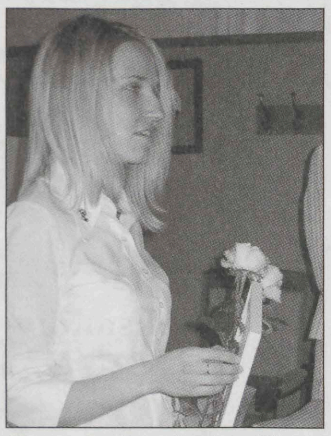

Ernst Jaaksoni stipendiumi sai möödunud aastal doktorant Kaisa Naelapää.

asutajad olid veel üsna hiljuti ise TÜ üliõpilased.

Fred Kudu 90. sünniaastapäeval sündis ka Kudu stipendium, algatajad ja rahastajad olid Fred Kudu õpilasi ühendav K-Klubi, Eesti Kergejõustikuliit ja korp! Fraternitas Liviensis. Stipendium (esialgu 15 000 krooni) on suunatud tublidele kehakultuuriteaduskonna üliõpilastele. Esimene konkurss kuulutatakse välja sügissemestril.

Ülikoolis on ilusaks tavaks saamas isiklike tähtpäevadega seotud stipendiumifondide loomine. Nii sai märtsis alguse esimene välisüliõpilastele mõeldud stipendiumifond, algatajaks õppeprorektor ja Leedu aukonsul Birute Klaas. Fond toetab TÜs õppivaid või õppima asuvaid Leedust pärit üliõpilasi. Algkapital kogunes prof Klaasi juubelisünnipäeva külaliste annetustest.

Sihtasutuse ja fondi asutaja koostöös on plaanis veel mitmeid ettevõtmisi fondi kasvatamiseks. Eesmärk on järgmisel kevadel fondi tootluse arvelt esimene stipendium välja kuulutada. Varem on samasuguse printsiibi järgi stipendiumifondi asutanud prof Volli Kalm ja administratsioonidirektor Mihkel Pärnoja.

Algusest peale on sihtasutuse toetajate hulgas olnud palju väliseestlasi. Möödunud aasta lõpus asutas oma perekonna stipendiumi Tartu Ülikoolis Kanadas elav Erich Rannu.

1989. a sõitis ta Eestisse ja pani siin aluse arvutifirmale Astrodata, mille infotehnoloogia osakond ühines 1998. aastal AS-ga MicroLink.

Erich Rannu perekonna stipendium on suunatud majandusteaduskonna üliõpilastele, aga ka informaatika ja infotehnoloogia tudengitele, kes õpivad lisaainena majandusteadust. Esimene konkurss on käimas, sel aastal on välja kuulutatud kaks 50 000 krooni suurust stipendiumi. Konkurss lõpeb 2. mail.

Kanadas elav Volker-Erik von Maydell asutas möödunud aasta lõpus uue stipendiumi füsioloogia ja biomeditsiini kraadiõppuritele. Stipendium on loodud asutaja vanaisa Friedrich Carl von Kruegeri mälestuseks, Stipendiumi suurus on ca 60 000 krooni. Esimene konkurss kuulutatakse välja sügissemestril.

Selle aasta algul loodi esimene spetsiaalselt Pärnu kolledži üliõpilastele mõeldud stipendiumifond, mille asutas Nadia Walter-Tschishevsky. Fond on asutatud Tschishevsky abikaasa Walter Sigismund von Tschisevsky ja tema vanemate mälestuseks, kes olid põlised pärnakad. Fondi asutaja on töötanud pool sajandit Kanadas hambaarstina ja peab praegu pensionipõlve.

TÜ Sihtasutuse juures on praegu üle 40 stipendiumi ja fondi, töös on ka mitmed uued projektid. Info: www.ut.ee/sihtasutus.

Taastuvenergia kasutamisest

Eile avas Islandi Vabariigi suursaadik Hannes Heimisson TÜ ajaloo muuseumis näituse «Uued võimalused taastuvenergia kasutamiseks: Islandi kogemus».

Füüsikalise keemia prof Enn Lust kõneles avamisel Eesti taastuvenergeetika hetkeseisust.

Väljapanek tutvustab alternatiivseid energiaallikaid ja nende kasutamist Islandil.

Hannes Hagu kaitses doktorikraadi

20. märtsil kaitses orgaanilise ja bioorgaanilise keemia instituudi teadur Hannes Hagu väitekirja «Ultraheli mõju hüdrofoobsetele interaktsioonidele».

Autori sõnul uuris ta alifaatsete estrite hüdrolüüsi ja ühe kondensatsioonireaktsiooni kineetika binaarsetes solventsüsteemides. Ultraheli mõju nende reaktsioonide kiirustele uuriti kahes erinevas segasolvendis (vesi-etanool, vesi-dioksaan). «Vesi-etanool solventsüsteem on väga huvitavate omaduste ja keeruka struktuuriga ning töös sain olulist lisainformatsiooni seal toimuvate vastasmõjude kohta.»

Töö juhendajad on emeriitprof Ants Tuulmets ja prof Jaak Järv, oponendid prof Dieter Lenoir (Ökoloogilise Keemia Instituut, Saksamaa) ja prof Tõnis Kanger (TTÜ).

Hannes Hagule anti filosoofiadoktori kraad orgaanilise keemia erialal.

Hannes Hagu

Uuring teadlaste mobiilsusest

4. aprillil toimus teaduste akadeemias arutelu «Teadlasränne ja ülikoolide rahvusvahelistumine – kuidas edasi?» ning uuringu «Teadlaste mobiilsus Eestis ja seda mõjutavad tegurid» esitlus.

Uuring annab ülevaate teadlaste mobiilsusest ja seda mõjutavatest teguritest Eestis ning tõmbab paralleele teiste riikide samalaadsete uuringutega.

Uuringut esitlesid TÜ sotsiaalteaduskonna teadurid Andu Rämmer ja Indrek Soidla.

Imme Viidalepa mälestusnäitus

16. aprillini saab Tartu kunstimaja väikeses saalis vaadata Imme Viidalepa (1947–2006) 60. sünniaastapäevale pühendatud mälestusnäitust.

Imme Viidalepp oli graafik, lastekunstikooli kunstiõpetaja ning töötas pikka aega ka Tartu Ülikooli kunstnikuna. Imme Viidalepp on tuntud väikegraafika viljelejana, kuid lõi elu lõpuaastatel ka suuremõõtmelisi abstraktseid kompositsioone.

ÕNNITLEME

Ellen Uuspõld 80

19. aprillil tähistab eesti keele õppetooli emeriitdotsent Ellen Uuspõld auväärset 80. sünnipäeva.

Jäänud kümme aastat tagasi dotsendi kohalt pensionile, ei katkestanud Ellen Uuspõld sidemeid ja koostööd oma *alma mater*'iga, vaid vahetas üksnes auditooriumi kirjutuslaua vastu.

2000. aastal ilmus tema koostatud «Üliõpilastööde vormistamise juhend», 2002. aastal «Õpetusi ja harjutusi algajale keeletoimetajale». Mõlemast väljaandest said kiiresti õppetooli populaarseimad õppevahendid, ja seda mitte üksnes üliõpilaste seas. Tänaseks on mõlemast ilmunud täiendatud ja parandatud kordustrükk.

Ka on Ellen Uuspõld siiani väga hinnatud toimetaja, kuigi kiiremini väsivad silmad ei võimalda enam vastu võtta kõiki töid, mida pakutakse.

Soovime oma kauaaegsele armastatud õpetajale ja kolleegile palju õnne sünnipäevaks, tugevat tervist ja elurõõmu!

Eesti ja soome-ugri keeleteaduse osakond

Õnnitlustega ühineb ka ülikooli ajalehe toimetus. Dotsent Ellen Uuspõld kandis kaua aastaid koos mitme teise eesti keele kateedri õppejõuga hoolt meie ajalehe keele eest. Palju, palju õnne, jätkuvat tervist ja vilgast loometööd!

Esseevõistlus «Millises Eestis ma tahan elada?»

Eesti Vabariigi 89. aastapäeval kuulutas president Toomas Hendrik Ilves välja esseevõistluse «Millises Eestis ma tahan elada?».

Esseevõistluse korraldamise idee pärineb TÜ eetikakeskuselt, kes on ühtlasi võistluse peakorraldaja. Parimad tööd valib välja Presidendi Mõttekoda. Oma tuge on lubanud ka Vabariigi Presidendi Kantselei ja ajakiri Akadeemia.

Eesti Vabariigi 89. aastapäeva aktusel Tallinna Ülikoolis peetud kõnes ütles president Ilves: «Eesti on taastanud oma riigi ja võtnud taas sisse koha demokraatlike lääneriikide peres. Ometi ei ole Eesti veel selline, nagu me sooviksime. Selle asemel, et kurta, kas sellist Eestit me tahtsime, peaksime rääkima sellest, missugust Eestit me tahame,» ütles riigipea. «On aeg välja öelda oma mõtted selle kohta, missugune Eesti peaks olema. Arutlegem siis ühiselt, mis on Eestis praegu hästi või mis tekitab meelehärmi. Mida on meil õppida minevikust? Mida võtta üle teiste maade kogemusest? Kuidas saavutada see, et kõik siin elavad inimesed peaksid Eestit oma koduks?»

Esseekonkursi patroon president Toomas Hendrik Ilves on veendunud, et Eesti tuleviku kohta tahavad ja ka oskavad oma arvamuse välja öelda sajad ja tuhanded meie kaaskodanikud. «See ei ole pelk poliitikute või arvamusliidrite privileeg, kellele visioonide pakkumine on sageli töö või isegi kohustus,» ütles president Ilves.

Esseesid oodatakse järipäevaks, 23. aprilliks elektrooniliselt: essee@eetika.ee või postiga: TÜ eetikakeskus, Ülikooli 7, 51003 Tartu.

Auhindamine võidupühal, 23. juunil. Kõik osalejad saavad presidendi autogrammiga pildi. Parimatele esseedele auhinnad. Huvitavamad esseed ilmuvad ajakirjas Akadeemia ja presidendi esseevõistluse kogumikus.

Konkursi tingimused: eetika.ee ja www.president.ee.

TÜ VÄLISÕPPEJÕUDUDE KLUBIÕHTU

17. aprillil kl 19 toimub SA Domus Dorpatensis (Raekoja plats 1 / Ülikooli 7) ruumes TÜ välisõppejõudude klubiõhtute sarja Dorpater Dozentenabend käesoleva aasta kolmas üritus. Ettekandega esineb kirjanduse ja rahvaluule osakonna vanemteadur Jürgen Beyer.

DOTSENTIDE JA TEADURITE KLUBIS

26. aprillil kl 16 tutvutakse kohtumaja ja kohtusüsteemiga.
Kogunemine kohtumaja fuajees kl 15.45.
Info: Leida Tuulmets, 748 3513, 5559 5233.

KAITSMISED

20. aprillil kl 14.15 kaitseb **Raili Pool** nõukogu saalis doktoritööd «Eesti keele teise keelena omandamise seaduspärasusi täis- ja osasihitise näitel». Juhendaja prof Birute Klaas. Oponent prof Jyrki Kalliokoski (Helsingi Ülikool).

27. aprillil kl 14 kaitseb **Rutha Jäger** nõukogu saalis doktoritööd «Peroksodi sulfaatanilooni elektokeemiline redutseerumine Bi elektroodil» („Electroreduction of peroxodisulfate anion on Bi electrodes»). Juhendaja prof Enn Lust. Oponendid prof Oleg Petrii (Moskva RÜ) ja emeriitprof Vello Past.

LOENGUD

17. aprillil kl 12.15 peab Saksamaa suursaadik Julius Bobinger TÜ Euroopa Kolledžis (Lossi 3-306) loengu «The German Presidency: Moving the European Union?. Kõik huvilised oodatud. Lisainfo: prof Gert-Rüdiger Wegmarshaus, tel 737 5645.

17. ja 18. aprillil peab õigusteaduskonnas loenguid Kopenhaageni Ülikooli prof Ditlev Tamm. Prof Tamm on üks tuntumaid Põhjamaade õigusajaloolasi ning mitme Euroopa ja Taani õigusajalugu käsitleva teose autor.

17. aprillil kl 12.15 on loeng «Chinese legal thinking» ja 18. aprillil kl 12.15 «Roman Delicts and Lex Aquilia». Loengud toimuvad Näituse 13a, aud. 101. Info: õiguse ajaloo õppetool, tel 737 6396, merike.ristikivi@ut.ee.

KONTSERT

TÜ AULAS

13. aprillil kl 19 Eesti TA ja Tartu Akadeemilise Meeskoori kontsert.

14. aprillil kl 18 TÜ Akadeemilise Naiskoori vilistlaskoori ja Oulu Kristlike Meeste Ühingu Meeskoori kontsert.

15. aprillil kell 15 Võru Sümfooniaorkestri kontsert. Kavas J. Haydni oratoorium «Aastaajad».

NÄITUSMÜÜK TÜ RAAMATUPOES

16.–21. aprillini toimub TÜ Raamatupoes võõrkeelsete õigusteaduse raamatute näitusmüük. Näitusmüügilt on võimalik osta raamatuid tavapärasest soodsama hinnaga.

Esindatud on kirjastuste Ashgate Publishing Group, Cambridge University Press, Europa Law Publishing, Hart Publishing, Hodder Arnold, Law Matters Publishing, Oxford University Press, SAGE Publications, Taylor & Francis Books, Thomson Learning EMEA ja Verlag C.H. Beck väljaanded.

Näitusehindadele ei laiene muud raamatupoe soodustused.

Kataloogide alusel saab raamatuid ka tellida.

Näitusenimekirjast huvitatutel pöörduda ookshop@ut.ee.

TÜ RAAMATUPOES

Laupäeval, 14. aprillil kell 11 algab TÜ Raamatupoes lastehommik.

Loetakse Kristiina Kassi raamatut «Samueli võlupadi».

Kõik lapsed on oodatud!

AS PROEKSPERDI INFOPÄEV

18. aprillil kell 16 korraldab AS Proekspert infopäeva J. Liivi 2-111. Tutvustatakse Proeksperdi tegevust ning ettevõttes töötamise võimalusi.

Infopäevale on oodatud kõik tudengid, keda huvitab töö kiiresti arenevas tarkvaraarendusega tegelevas ettevõttes.

Lisainfo: www.proekspert.ee, Kaire Varrak, kaire@proekspert.ee, 505 1505.

TARTU KEVADPÄEVAD KUTSUVAD OSALEMA!

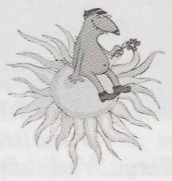

25. aprillist 1. maini muutub tudengilinna elu meeleolukaks saginaks – toimub festival «Tartu kevadpäevad 2007».

Nädalajagu pööraseid seiklusi ning kasulikke, harivaid ja õpetlikke sündmusi on garanteeritud. Seekordsed märksõnad on ühiskondlik aktiivsus, tegutsemisjulgus ja osalusrõõm. Asu kiirelt ettevalmistusi tegema! Kevadpäevadest loe pikemalt järgmise nädala UT lisalehest.

Lisainfo, registreerimine ja kava www.studentdays.ee

Puhka vaim välja!

Muutub Munga 4 hoovi sissesõidu korraldus

Gero Kartau
ohutustalituse juhataja

Alates 9. aprillist muutus Munga 4 hoovi sissesõidu korraldus.

Tööpäevadel kell 7.00–18.00 toimub parklasse sisse- ja väljasõit ainult Lutsu tänava värava kaudu. Kell 18.00–7.00 ja puhkepäevadel on Lutsu tänava värav suletud ning liiklemine toimub Munga tänava värava kaudu.

Lutsu tänava sissesõidu paigaldatud tõkkepuud saab avada läbipääsukaardiga. Seega peavad Munga 4 parkimisloa omanikud soetama töötõendläbipääsukaardi, mis annab õiguse kasutada parklasse sissesõitu. Lutsu tänava kaudu parklast väljumiseks ei ole vaja kaarti kasutada – värav avaneb, kui sõita autoga värava lähedale.

Munga tänava värav töötab õhtusel ja öisel ajal (18–7) samal režiimil nagu praegu, st on avatav telefoni või läbipääsukaardiga.

Info: Peeter Saul, tel 737 6302, Peeter.Saul@ut.ee või ülikooli turvakeskus, tel 737 5111.

TARTU LIONS KLUBI STIPENDIUMID

Tartu Lions Klubi kuulutab koos TÜ üliõpilasesindusega välja **tudengipere stipendiumi ja stomatoloogia stipendiumi konkursid**.

Tudengipere stipendiumile (8000 krooni) saavad kandideerida pered, kus on vähemalt üks päevases õppes õppiv üliõpilane.

Stomatoloogia üliõpilase stipendium määratake ühele stomatoloogia teadustööga tegeleva või tegelenud tudengile. Kasuks tuleb ka aktiivne ühiskondlik tegevus. Stipendiumi suurus on 5000 krooni.

Kandideerimiseks tuleb esitada taotlus, CV ja motivatsioonikiri koos keskmise hinde ning eesmärgiga, milleks raha taotletakse hiljemalt **30. aprilliks** aadressile info@tyye.ee.

Info: 5347 0219 (TÜÜE) ja 5332 7068 (TartuLions Klubi).

TÜ PROFESSORITE KLUBIS

19. aprillil kell 17 räägib ülikooli kohvikus kosmoseuuringutest ja eestlaste osast neis dr Riho Nõmmik Moskvast.

TÜ AJALOO MUUSEUMIS

19. aprillil kell 17.15 räägib hematoloogia-onkoloogia prof Hele Everaus TÜ ajaloo muuseumi populaarteaduslike teeõhtute sarjas «Huvitavat teadusest ja elust» teemal «Mis on uut kasvajate ravis?».

TARTU ÜLIKOOL

Balti õpingute keskus on sotsiaalteaduskonna koosseisu kuuluv üksus, mille eesmärk on Eestit ja Läänemere piirkonda käsitleva võõrkeelse akadeemilise õppe- ja uurimistöö korraldamine ning arendamine.

Tartu Ülikool võtab ajavahemikuks 1. mai 2007 kuni 30. apr 2009 tööle

Balti õpingute keskuse juhataja,

kelle ülesanne on keskuse tegevuse korraldamine ja arendamine. Vastavalt keskuse statuudile valitakse juhataja TÜ koosseisuliste õppejõudude ja teadurite hulgast kaheks aastaks.

Edukal kandidaadil on:

- rahvusvahelistes akadeemilistes projektides osalemise kogemus,
- visioon keskuse arendamise kohta,
- väga hea analüüsi-, algatus- ja korraldusvõime,
- väga hea koostöö- ja suhtlemisoskus,
- väga hea võõrkeel(t)e oskus, (sh inglise keel).

Konkursist osavõtuks esitada palgasooviga avaldus, elulookirjeldus ning visioon keskuse arendamise kohta (kuni 2 lk) hiljemalt 16. aprillil e-postiga või paberil TÜ personaliosakonda (personal@ut.ee; Jakobi 4, ruum 305, Tartu 51014).

Lisainfo: merelle.zeiger@ut.ee, tel 737 5958.

Pille Lille Muusikute Toetusfond esitleb:

Meistrite Akadeemia

TARTU ÜLIKOOLI AULAS
18. aprillil 2007 kell 19.00

Mari Tampere (viiul)
Aleksandra Juozapenaite-Eesmaa (klaver)

L. van Beethoven
Sonaadid klaverile ja viiulile op. 12
Sonaat nr. 1 D-duur
Sonaat nr. 2 A-duur
Sonaat nr. 3 Es-duur

Järgmine kontsert 16. mail kell 19.00
Ralf Taal (klaver)

www.plmf.ee

ÕNNITLEME

65

Mati Kilp, algebra professor, MT dekaan – 19. aprill

60

Juta Oha, polikliiniku ja peremeditsiini õppetooli laborant – 16. aprill

55

Teet Uustare, kiletehnoloogia töörühma vanemteadur – 16. aprill

50

Anu Sööt, lasteneuroloogia teadur – 19. aprill

40

Merike Kull, tervisekasvatuse lektor – 15. aprill

35

Liina Jürimaa, MT raamatukoguhoidja – 13. aprill

Elke Hanusch, saksa keele erakorraline lektor – 16. aprill

Aivar Tarre, kiletehnoloogia töörühma erakorraline teadur – 16. aprill

Kristel Ruutmets, õpetajate seminari inglise keele didaktika lektor – 17. aprill

25

Evelin Pullerits, sotsiaalse kommunikatsiooni õppetooli projektijuht – 14. aprill

Vardo Mändla, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia talituse juhataja – 17. aprill

Geven Piir, molekulaartehnoloogia õppetooli keemik-spetsialist – 17. aprill

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000
Trükk: Greif OÜ

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Meelis Burget
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetaja Mai Kukumägi
Keeletoimetaja Marika Kullamaa

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
http://www.ajaleht.ut.ee
Postiaadress: Ülikooli 18, Tartu 50090

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

20. aprill 2007

NR 16 (2298)

www.ajaleht.ut.ee

Ööraamatukogu tõi ülemaailmse tunnustuse

Kersti Kuusemäe
raamatukogu sekretär

Ülikooli raamatukogu pälvis esikoha rahvusvahelisel raamatukogude konkursil.

TÜ raamatukogu esitas IFLA (The International Federation of Library Associations and Institutions – Rahvusvaheline Raamatukoguühingute ja -institutsioonide Liit) 2007. aasta konkursile «IFLA International Marketing Award» projekti «Ööraamatukogu ja tudengiemade raamatukogu». Projekti esitluse pani kokku raamatukogu teenindusosakonna juhataja Olga Einasto. Konkursil osales 24 projekti 12 riigist.

Esimest korda katsetati raamatukogu pikemaid lahtiolekuaegu TÜ Üliõpilasesinduse algatusel 2003. aasta talvesessiooni ajal. Projekti loosung on «Tudengid, ärge magage! Tulge raamatukokku!». 2006. aasta talvesemestri ajal lisandus ööraamatukogule projekt «Tudengiemade raamatukogu ehk lastetuba «Nimmik-Nummik»».

Üliõpilasesindus pakub ööraamatukogule abiks vabatahtlikke. Naiskorporatsioonid Indla, Filiae Patriae ja Amicitia aitavad hoolitseda laste eest.

Esikoha auhind on sponsoreeritud osavõtt IFLA konverentsist augustis Lõuna-Aafrika Vabariigis ning 1000 USA dollarit uute turundusprojektide käivitamiseks.

Paul Gerhardti näitus ja konverents

Täna kell 11 algab Domus Dorpatensise majas konverents «Paul Gerhardt 400».

Kavas on TÜ ja TLÜ õppejõudude ning teiste ettekanded. Gerhardti laule lauldakse kell12.15 algaval Tartu Jaani kiriku keskpäevamuusika veerandtunnil.

Kell 17 avatakse TÜ raamatukogus Saksa teoloogi ja luuletaja 400. sünniaastapäevale pühendatud näitus «Mu süda, ärka üles – Paul Gerhardt 400».

Peale Paul Gerhardti (1607–1676) eluloo ja loomingu tutvustab näitus luuletaja kaasaega: Kolmekümneaastast sõda ning 17. sajandi luule kujunemist. Vitriinides saab vaadata vanu saksa ning eesti laulu- ja koraaliraamatuid.

Näituse üks koostaja Geiu Rohtla ütles, et kuigi Gerhardt ei kirjutanud palju (säilinud on 39 saksakeelset ja 15 ladinakeelset teksti), on siiski suur hulk sellest veel tänapäevalgi paljude maade kirikulauluraamatutes kasutusel. Eesti keelde on tõlgitud 50 laulu. Paul Gerhardti tuntuimad laulutekstid on «Mis vaevab sinu südant?», «Oh Jeesus, Sinu valu» ja ka «Mu süda, ärka üles».

Näituse on koostanud Geiu Rohtla ja Kristel Neitsov, kunstnik on Eve Valper. Väljapanek jääb avatuks 20. maini.

Juubeliüritused Viljandis

Juubeliürituste sarja «Tartu Ülikooli päevad maakondades» järg on jõudnud Viljandimaani.

28. aprillini on Viljandi spordihallis TÜ ja AHHAA teaduskeskuse koostöös avatud näitus nano- ja tehnoloogiasaavutustest ning ülikooli rakendusuuringutest. Näitusel selgitatakse publikule nii nanoteadustega seotud suurte ootuste kui ka mõningate hirmude tagamaid ja heidetakse põgus pilk ka teistesse Tartu Ülikooli rakendusuuringute tulemustesse, mille kogu ulatuse kajastamist toetavad väljalõiked «Binonina» saatesarjast.

19. aprillist 3. maini on Viljandi linnaraamatukogus kõigil huvilistel võimalus osaleda ajarännakul läbi Tartu Ülikooli 375 aasta. TÜ ajaloo muuseumi arhiivi pildid peegeldavad Tartu vaimu läbi muutuvate ajastute.

25. aprillil kell 14 algab Viljandi linnaraamatukogu seminar Viljandimaa arengumoorori – loomemajanduse ja turismiettevõtete koostööst.

Professor Olev Raju linnavolikogu esimees

12. aprillil valiti Tartu Linnavolikogu esimeheks Keskerakonna fraktsiooni aseesimees, TÜ majandusteooria erakorraline professor Olev Raju.

Professor Raju on ülikoolis töötanud 1971. aastast, professorina alates 1991. aastast. Ta on olnud VIII, IX ja X Riigikogu koosseisu liige ja kuulunud ka Tartu linnavolikogusse.

Eelmine volikogu esimees, arhiivinduse professor Aadu Must (Keskerakond) valiti Riigikogusse.

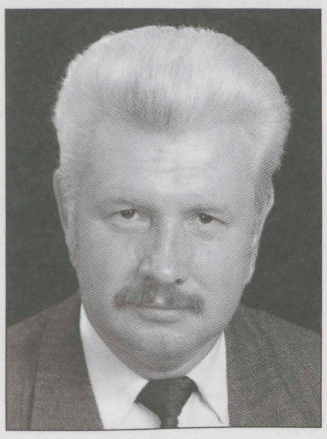

Olev Raju

Üks rektorikandidaat on prof Margit Sutrop

Varje Sootak

12. aprillil otsustas filosoofiateaduskonna nõukogu esitada rektorikandidaadiks filosoofia osakonna ja eetikakeskuse juhataja, praktilise filosoofia professori Margit Sutropi.

Filosoofiateaduskonna prodekaani dotsent Anneli Saro sõnul on Margit Sutrop väljapaistev teadlane ja hea juht, kes eetikakeskuse juhina on avalikkuse silmis ka arvamusliider.

Professor Margit Sutrop nõustus kandideerima, kuna tal on selge visioon ülikooli arengu kohta, väga hea tegevusprogramm ja tugev meeskond, kellega koos seda teostama asuda. «Soovin oma ülikooli aidata: luua võimalus kõigi erialade tasakaalustatud arenguks ning tugevdada ülikooli seisundit nii Eesti esimese ülikooli ja rahvusülikooli kui ka rahvusvahelise teadusülikoolina.»

Professor Sutrop on veendunud, et Tartu Ülikooli tugevus pole üksnes tema väärikas ajalugu, vaid see, et tema aluseks on *universitas*'e idee, millest ülikool oma arengus ei tohiks kaugeneda.

Kandideerimisperioodilt ootab professor Sutrop ausat ja läbipaistvat võistlust, mis on vaba ülevalt tulevast survest ning manipuleerimisest. «Loodan, et tekib sisuline debatt, et hakatakse arutama kandidaatide programme, mitte kritiseerima isikuid. Valimisdebatil ei tohiks piirata teemade ringi, vaid kandidaatidele peaks andma võimaluse arutleda selle üle, missugust Tartu Ülikooli me tahame ja missuguseid teid pidi saab selleni jõuda,» ütles professor Sutrop.

Professor Margit Sutrop ütles, et valimisdebattidel peaks arutama, missugust Tartu Ülikooli me tahame ja kuidas selleni jõuda. ERAKOGU

Margit Sutrop on sündinud 1963. aastal Tartus. Ta lõpetas 1986. aastal TRÜ ajakirjanduse eriala *cum laude*. Filosoofiadoktori kraadi kaitses ta Saksamaal Konstanzi Ülikoolis 1997 *summa cum laude*. Ta on Euroopa tippteadlasi ühendava Academia Europaea liige.

Kandidaatide esitamise kroonika

Eilse seisuga (kl 12) oli esitatud kolm rektorikandidaati: professorid Volli Kalm, Alar Karis ja Margit Sutrop.

• 5. aprillil esitasid 17 professorit üheksast teaduskonnast (sh kuus dekaani) rektori kandidaadiks rakendusgeoloogia professori Volli Kalmu. Ettepanekule on alla kirjutanud professorid Aivar Kriiska (FL), Mati Laur (FL), Riho Altnurme (US, dekaan), Tarmo Kulmar (US), Kalle Kirsimäe (BG), Tiit Rosenberg (FL), Kalle Merusk (OI, dekaan), Ülo Mander (BG), Aaro Toomela (HT), Mati Kilp (MT, dekaan), Tõnu Meidla (BG, dekaan), Tõnu Oja (BG), Toivo Leiger (MT), Vahur Ööpik (KK, dekaan), Helje Kaldaru (MJ), Eiki Berg (SO, dekaan) ja Paul Varul (OI).

• 9. aprillil esitas arsiteaduskonna nõukogu oma istungil rektorikandidaadiks Eesti Maaülikooli rektori, TÜ arengubioloogia erakorralise professori Alar Karise.

Dekaani professor Toomas Asseri sõnul vajab ülikool praegu tugevaid rektorikandidaate, kes võimaldaksid tekitada diskussiooni Tartu Ülikooli edasise arengu suhtes. «Alar Karis on ennast nii rahvusvahelise kogemusega teadlase kui ka Eesti Maaülikooli rektorina heast küljest näidanud ja ka inimesena avatud ning suhtlemisaldis, mis on vajalik ühendamaks ülikoolis eri valdkondi ja huvigruppe,» põhjendas Asser.

• 11. aprillil esitas õigusteaduskonna nõukogu oma istungil rektorikandidaadiks professor Volli Kalmu.

Dekaani professor Kalle Meruski sõnul oli professor Kalm nende kandidaat ka eelmistel rektorivalimistel ning ta ei näe põhjust, miks seda seisukohta nüüd muuta.

«Volli Kalm on ennast õppeprorektorina juba tõestanud. Tegemist on võimeka teadlase ja hea strateegiga ning oleme kindlad, et ta on väärikas kandidaat rektori kohale,» ütles Merusk.

• 12. aprillil valis filosoofiateaduskonna nõukogu oma istungil rektorikandidaadiks professor Margit Sutropi.

Prodekaani dotsent Anneli Saro sõnul pole filosoofiateaduskonnale kindlasti vähetähtis, et Margit Sutrop esindab humanitaarset mõtteviisi.

• 16. aprillil otsustas usuteaduskonna nõukogu esitada rektorikandidaadiks professor Volli Kalmu.

Dekaani professor Riho Altnurme sõnul on Volli Kalm ennast juba tõestanud hea administraatorina. «Tegemist on ka tugeva teadlase ja isiksusega. Usuteaduskond toetas professor Kalmu ka eelmiste rektorivalimiste ajal,» ütles Altnurme.

Rektorikandidaatide esitamise tähtaeg lõpeb 7. mail. Valimised toimuvad 31. mail.

Euroametnikud Euroopa kolledžis

19. aprillil külastasid TÜ Euroopa Kolledžit Euroopa Komisjoni vanemametnikud.

Kolledži asedirektor Katrin Olenko tutvustas külalistele Euroopa õpingute magistriprogrammi. «Nende jaoks oli see suurelt jaolt Eestiga tutvumise visiit ja Tartu Ülikool oli ainus kõrgkool, mida nad külastasid. Püüdsime võimalikult palju tutvustada ka Tartu Ülikooli ja selle kohta Eesti kõrghariduses,» ütles Olenko.

Võrdleva poliitika professor Vello-Andres Pettai pidas külalistele loengu Eesti hetkeolukorrast, tutvustas valitsust, põhiseadust ning ühiskonnakorraldust. Euroametnikud käisid ka tehnoloogiainstituudis. Asedirektor Erik Puura tutvustas instituudi tegevust ja innovatsiooni.

Euroopa Komisjoni vanemametnikud olid viiepäevasel Eesti visiidil välisministeeriumi kutsel, et tutvuda Eesti riigikorra ja Euroopa Liiduga seotud küsimuste administreerimisega.

TÄNA

Lisaleht Tartu Kevadpäevad

Prof Anne Lill *universitas*'est?
LK 3

Filosoofiateaduskonna instituutidest
LK 2

15 aastat tagasi, 20. aprillil 1992 paigutati peahoone taha Gustav Adolfi ausammas.

UUDISED

Ülikooli külastab Konrad Adenaueri Fondi esimees

23. aprillil kohtub rektoriga Konrad Adenaueri Fondi esimees, endine Thüringeni liidumaa peaminister prof dr Bernhard Vogel.

Professor Vogel esitleb Tartus Konrad Adenaueri Fondi eestikeelset toimetist «Tulipunktis inimväärikus. Kristlikust vastutusest kantud poliitika».

22.–24. aprillini Eestis esmakordsel viibiva Adenaueri Fondi esimees Bernhard Vogel kohtub Eesti presidendi ja teiste poliitikute ning kirikutegelastega.

Tulekul konverents «Noorte hääled»

26. ja 27. aprillil toimub noorte folkloristide ja etnoloogide konverents «Noorte hääled».

Esimesel päeval Eesti Kirjandusmuuseumis peetakse ettekandeid teemadel «Baškiiria Vabariigi marilaste animistlik palvus», «Miks mul selline perekonnanimi on?, Keha sünnituslugudes – ootused ja tegelikkus» jpm.

Teine päev toimub Eesti Rahva Muuseumi näitusemajas. Ettekanded tutvustavad Eesti soode tähendust pärimuses, Kihnu kultuuriruumi 21. sajandi alguses, Andrus Kivirähki ja Taago Tubina «Helesinist vagunit» kui põlvkonnaidentiteedi konstrueerijat. Samuti arutletakse meedia, etnograafiliste filmide, õigusetnoloogia jm teemadel.

Osalemine tasuta. Info: www.erm.ee ja www.folklore.ee/rl/era/nt/.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas oled taotlenud TÜ Sihtasutuse stipendiume?

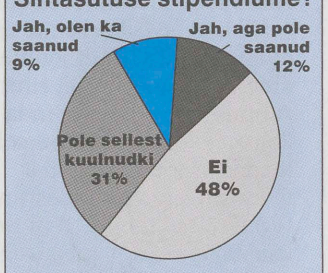

Vastajaid: 42
Uus küsimus:
Kas oled kasutanud raamatukogu lastetoa teenust?
Vasta: www.ajaleht.ut.ee

Teadlane ei küsi enam teiselt, mis uusi mõtteid tal on ja kuidas probleemi mõistab, vaid millisesse ETISe lahtrisse on teine oma artiklitega pääsenud.

Tiiu Kuurme «Vastukaja humanitaarselt mõtlevate inimeste murele» 13. aprill 2007 «Õpetajate Leht»

Juust ja hariduse tulevik

Peeter Olesk
TÜ vilistlane

On olukordi, mida sa ei näe uneski. Liinibuss, mis peatusesse seisma jäi, sõitis samas suunas, kuhu oli mulgi asja.

Kuid enne, kui ta teisale keerab, oleksin ma pidanud istuma ümber oma liinile või siis vantsima umbes neli kilomeetrit.

Kaalunud kumbagi, nägin ma aknast reisijatesalongi sissepoole midagi, mille peale kohe ei tule. Akna all istus ühe ülikooli õppejõud, PhD ja dotsent, ja sõi kiletatud pakist paljast juustu.

Kuna ma seda inimest tunnen, astusin bussi ja istusin tema kõrvale. Täis suuga ta ei rääkinud, kuid kui ta mind kuulas, sõi edasi. Kiletatud juust on nagu õlu plekist purgis, surnud. Surmast me ei rääkinud, ent ma mõtlesin siiski sellest, kas näiteks akadeemik Paul Ariste, kes mõnedest kommetest pidas väga karmilt kinni, oleks endale niisugust söömaaega lubanud. Kindlasti mitte ja õigupoolest oligi see minu jaoks esimest korda näha, kuidas juhtiv õppejõud sööb, nagu elaks ta vaakumis.

Meie rääkisime juustusööjaga sellest, kui palju peab tudeng (1. aasta kevadsemester) iseseisvalt lugema ja kui suure hulgaga koos on ühe eriala üliõpilane üldse nõus ainet kuulama. Just säärast probleemi oli mul tulnud päev varem lahendada, sest tudengid pahandasid seeüle, et neil, keda on oma erialal 35, tuleb ühes kohustuslikus üldaines istuda kõrvuti paarisaja kuulajaga hoopiski teistelt erialadelt ja nad tunnevad end seal nagu elavad laibad. Neile esitatakse ainult faktid mingis neile arusaamatus süsteemis, tundmata samas vähimatki huvi selle vastu, mida esimese õppeaasta tudeng keskkoolist mäletab või on mujalt kuulnud.

Kuidas õpetada üht ja sama ainet korraga paljudele, kes ometi on igaüks täiesti erinevad?

Et see tõepoolest on nii, tunnistas ka juustu sööv dotsent ja tegelikult ongi see konflikt väga vana. Kuidas õpetada üht ja sama ainet (kõnealusel juhtumil oli selleks maailmakirjandus) korraga paljudele, kes ometi on igaüks täiesti erinevad – see on küsimus. Sisuliselt on vaja kuulajate profiilile vastavat läbilõiget, mis samal ajal täiendaks üldharidust – kuid ka kinnistaks seda – ja moodustaks niisuguse raudvara, millele võib olla kindel hilisemast kutsealast sõltumatult.

Teadmiste raudvara maailmakirjanduse kohta koosneb järgnevast: ajaloolised ja tüpoloogilised põhimõisted, rahvuskirjanduste võrdlemise alused; kirjandusloo peajooned; retseptsiooni poolest mõjukamad autorid; poeetiline innovatsioon konkreetsete teoste näol ja seosed oma rahva kirjandusega. Tudengite turtsumisest võisin järeldada, et keegi polnud seda neile seletanud, vaid õppejõud asus kohe asja juurde. Kuid teise semestri tudeng ei mõista veel, et ta ei oska õppida ning kool ja klass lähevad tal endiselt segamini. Täpsemalt öeldes pikendab ta kooli ja klassi gümnaasiumist kõrgkooligi. Üksinda ses asjas korda majja ei löö.

Lugeda ainet, milles isikuüleseid formaalsusi on vähe ja individuaalset suhet palju, korraga paarisajale üliõpilasele, kellest ühed on siit- ja teised sealtnurgast, tähendab tegelikult kõige narrimist ja mitte ainult kvantitatiivses mõttes. Otsustanud väljuda Nõukogude Liidust, valis Eesti selle tee, et meie iseseisvuse aluseks on jälle omandiõiguslik kodanik. Me peame kasvatama iseseisvaid inimesi.

Seda ei saa aga teha karja-viisi, sest mida rohkem lehmi, seda vähem jaksab kauboi tegelda üksiku lehmaga. Ütlemata midagi uut, kordan üle: meil on taas kord sassis, millal tuleb õpetada inimest ja millal tuleb kasvatada karja. Tudeng sai aru, et ta ei taha olla karja liige, kuid keegi ei teinud talle selgeks, et on asju, mida peab teadma igaüks ja kui ta tahab, et õppejõudude praeguse hulga juures tegeldaks temaga põhjalikumalt, peab tudengkonda järjekindlalt selekteerima. Raha seda ülesannet endale ei võta.

Nii kategooriliseks me teise mehe juustusöömise ajal ei läinud, lihtsalt ei jõudnud. Teda vaevas see, et tema aine akrediteerimisel tunti huvi vaid selle vastu, mitu ruutmeetrit põrandapinda tuleb õppetooli ühe õppejõu kohta ja kui suured on selle pinna halduskulud. Kogu teadushariduse analüüs!

Juustu süüa nii kibestunud inimene võib, õpetada ta tegelikult ei tohiks. Temast on saanud iseseisvuse umbusaldaja, kes on juba kogenud, kuidas nn teadmistepõhine Eesti tekitab ühtlasi distsiplinaarseid vaenlasi. Tudeng peab selle vaenu põhjuseid teadma, kuid me ei tohi lubada vaenu kumulatsiooni. Halvaks tulevikuks ei ole Eesti valmis.

Tähtveres 16. aprillil 2007

HANS LÕUGAS

Reform ei lahenda FLi põhiprobleemi

Kadri Bank

Filosoofiateaduskonda loodavatesse instituutidesse koonduvad osakonnad leiavad, et struktuurireformiga ei kaasne majanduslikku kokkuhoidu. Dekaan Valter Langi sõnul on probleem humanitaaria katastroofilises alarahastatuses.

Kirjanduse ja rahvaluule osakonda juhtiv professor Ülo Valk ütles, et kuigi struktuuri- ja haldusreformi eeskujuks on võetud mitmed Euroopa ülikoolid, pole muudatused kõikjal positiivset tulemust andnud. «Ka kultuuriteaduste ja kunstide instituudi puhul ei paista kuskilt, et need reformid annaks majanduslikku kokkuhoidu.»

Samuti ei näe reformist majanduslikku efekti semiootika osakond, mis liitub FLi filosoofia ja semiootika instituudiga. «Oleksime eelistanud õppekava täielikku kaetust eelarvega, et siis teadustööga juba ise juurde teenida, osakonnale järelkasvu kindlustada, selle mainet tõsta ja Eestile igas mõttes väärtuslikum olla,» ütles semiootika professor Peeter Torop.

Germaani-romaani filoloogia osakonna koordinaatori Milvi Kaberi arvates saab germaani, romaani ja slaavi filoloogia instituudi juhtimine ja koordineerimine olema raske. «Erialasid ja õppekavu on palju, ega me ka ühinedes saa hakata õpetama suuremat osa ainetest suurtes voorudes, nii et õpetamise osas erilist kokkuhoidu ei tule. Võib-olla juhtub ime, et kahe sügava eelarve miinusega osakonna ühinemisel tekib järsku pluss. Kui selline asi saab juhtuda matemaatikas, siis miks mitte ka meil.»

Filosoofiateaduskonna dekaan professor Valter Lang ütles, et edukalt on võimalik juhtida ka märksa suuremaid ja keerulisemaid üksusi ning suurem kogueelarve peaks andma ka rohkem võimalusi edukamaks ja paindlikumaks majandamiseks.

Langi sõnul pole reform suunatud suuremates voorudes õpetamisele ega ka haridusrahade puudujääkide likvideerimisele. «Need tuleb korvata ikkagi teiste vahenditega, s.o üliõpilaskoha baasmaksumuse olulise suurendamisega riigi poolt, samuti väikeste humanitaarerialade toetusprogrammiga, mis just viimasel ajal on elujõudu sisse saamas».

Dekaan lisas, et suuremate üksuste loomine ei too iseenesest raha juurde, kuid peaks aitama paindlikumalt ressursse kasutada. «See on nii loomulikult idee tasandil, kuidas aga praktikas välja kukub, seda otsustavad inimesed ja nende teod,» lisas ta.

Ülo Valk leidis, et kiirustades tehtud muudatused ei aita kaasa stabiilse töökeskkonna kujundamisele. «Kui tähelepanu koondub reformidele, kannatab sel ajal teadus- ja õppetöö.»

Lang ei nõustunud, et muudatused oleksid kiiruga läbi viidud. «Oleme neid samme arutanud tublisti üle aasta ja kui seda aega veel pikendada, siis just see venitamine hakkab häirima igapäevast teadus- ja õppetööd. Parem oleks vahest reform ära teha ning üritada uutel alustel võimalikult kiiresti stabiliseerida oma muu elu ja tegevus,» ütles ta.

Peeter Torop ütles, et globaalülikooliks muutudes saab ka haridusest tavaline kaup, mis on allutatud brändingule. «Kui aga tahame säilitada klassikalist ülikooli ning teadmiste reprodutseerimise asemel luua uusi teadmisi, väärtustada igasugust lokaalsust ja seega mitmekesisust, siis oleks meie ainus tee tugevdada väikseid üksusi ja õppekavasid,» ütles ta.

«Semiootika osakonnal on selles olukorras vedanud, sest ta pole sattunud mõnda suurde instituuti, vaid saab olla kõrvuti filosoofide kui oma lähedaste kolleegidega teaduses,» lisas Torop.

Dekaan nõustus, et väikesi üksusi tuleb tugevdada. «Aga just seda reform väikeste üksuste ühendamise, mitte nende kaotamise või nõrgendamise kaudu teebki.»

Ta rõhutas, et rahastamise põhiprobleemi polegi reform suuteline lahendama. «See on humanitaaria krooniline ja katastroofile viiv alarahastamine riigi poolt. Konveierlik õpetamine on alarahastamise otsene ja paratamatu tulemus ning pretensioonid tuleks suunata haridus- ja teadusministeeriumile.»

Ülo Valk nägi reformi plussina seda, et kultuuriteaduste ja kunstide instituut, kuhu koonduvad erialad kolmest osakonnast, peaks võimaldama erialade ja õppekavade suuremat läbipõimumist ning tugevdama interdistsiplinaarsust. «Teisalt peaks uus instituut kindlustama kõigi erialade identiteeti, mis väljendub ka allüksuste erialapõhistes nimedes. Võiks loota, et uues instituudis edeneb loominguline ja teaduslik vaim, millest saavad osa nii õppejõud kui ka üliõpilased,» ütles ta.

TEADUSKONNA STRUKTUUR

- **Ajaloo ja arheoloogia instituut**
- **Eesti ja üldkeeleteaduse instituut**
- **Filosoofia ja semiootika instituut**
- **Germaani, romaani ja slaavi filoloogia instituut**
- **Kultuuriteaduste ja kunstide instituut**
- **Keelekeskus**
- **Dekanaat**

Muudatustest õppetöös

Ülo Valk leidis, et läbi on mõtlemata reformi seos programmipõhise õppega. «Näiteks kultuuriteaduste ja kunstide instituudiga ühinevad etnoloogid jäävad esialgu täitma ajaloo õppekava, sest kiirendatud korras pole etnoloogiat võimalik siduda kirjanduse ja rahvaluule õppekavaga.»

Filosoofiateaduskonna prodekaani dotsent Anneli Saro sõnul kiiresti ja lõplikult reformi läbi viia ei saa, sest etnoloogid peavad veel 2–3 aastat õpetama üliõpilasi, kes on juba astunud ajaloo õppekavale ja spetsialiseerunud etnoloogiale. «Igal juhul instituudid peaksid küll igati soodustama õppekavaarenduslikku koostööd ühe struktuuriüksuse piires.»

Saro lisas, et etnoloogia eriala liitumine kirjanduse ja rahvaluule õppekavaga on hea näide altpoolt tulevast initsiatiivist. «Aja jooksul välja kujunenud institutsionaalsed piirid on mõnikord mõistlik üle vaadata ning kui selleks on vajadus, siis ühineda uute, erialaliselt lähedasemate kolleegidega. Seda nii teadus- kui ka õppetööd silmas pidades.»

Prodekaani sõnul ei mõjuta struktuurireform õppetööd otseselt kuigi palju, sest osakondade ühinemine instituutideks ei too kaasa erinevate õppekavade liitmist.

«Reformiga kaasnevaid muutusi on esialgu vaid üks: semiootika osakond hakkab humanitaaria uues valdkonnamoodulis õpetama ainet «Semiootika alused». See on kindlasti positiivne areng, sest aitab loodetavasti kaasa üliõpilastööde metodoloogilise baasi tugevnemisele.»

Ülikool tunnustab

Ülikooli suure medali pälvis 65. sünnipäeval eduka õppe-, teadus- ja administratiivtöö eest matemaatika-informaatikateaduskonna dekaan professor **Mati Kilp**.

TÜ aumärgi ja tänukirjaga tunnustati 50. sünnipäeval bioloogia-geograafiateaduskonna botaanika ja ökoloogia instituudi botaanika vanemteadurit **Tatjana Oja**.

TÜ aumärgi pälvis 65. sünnipäeval pikaajalise ja kohusetundliku töö eest füüsika-keemiateaduskonna keemik **Maire Tamme**.

TÜ tänukirjaga autasustati 60. sünnipäeval pikaajalise ja kohusetundliku töö eest raamatukogu teenindusosakonna teenindajat **Niina Karginat** ja kodumaise kirjanduse osakonna assistenti **Marju Kolki**. 50 tööaasta täitumise puhul füüsika instituudis autasustati ülikooli tänukirjaga FI töötajat **Silvia Leppikut**.

Sekretäride päeval

TÜ tänukirjaga autasustatakse hea töö eest sotsiaalteaduskonna vastutavat sekretäri **Ulvi Urmi**, füüsika-keemiateaduskonna keskkonnafüüsika instituudi sekretäri **Aleksandra Linnast**, arstiteaduskonna sekretäri **Ede Kärnerit**, bioloogia-geograafiateaduskonna geograafia instituudi õppekorralduse spetsialisti **Heli Raagmaad**, õigusteaduskonna õppekorralduse spetsialisti **Sirli Soomlaisi**, tehnoloogiainstituudi sekretäri ja turundusürituste spetsialisti **Ulvi Tiirikut**, välissuhete osakonna sekretäri **Kristel Pedassaart**, filosoofiateaduskonna kirjanduse ja rahvaluule osakonna koordinaatorit **Hille Rootsi**, matemaatika-informaatikateaduskonna vanemreferenti **Elvi Ehasalu** ja kehakultuuriteaduskonna sekretäri **Hille-Kai Laiti**.

Kai Rünk kaitses doktorikraadi

30. märtsil kaitses botaanika ja ökoloogia instituudi teadur Kai Rünk doktoritöö «Kolme sõnajalaliigi: ohtese sõnajala, laiuva sõnajala ja austria sõnajala võrdlev ökoloogia».

Doktoritöös võrreldakse kolme Eestis erineva sagedusega esineva sõnajalaliigi ökoloogiat, et leida liikide esinemissagedust mõjutavaid tegureid ja protsesse.

Autori sõnul selgus, et erineva esinemissagedusega liikidel on erinev paljunemisvõime, populatsioonistruktuur ja -dünaamika ning biomassi allokatsioon.

Väitekirja juhendajad olid prof Martin Zobel ja dots Kristjan Zobel, oponent prof Jan Lepš (Lõuna-Böömimaa Ülikool, Tšehhi Vabariik).

Kai Rüngale anti filosoofiadoktori kraad taimeökoloogia ja ökofüsioloogia erialal.

Kai Rünk

Mereteadusest teatakse vähe

Erki Aavik
TÜ Eesti Mereinstituudi koordinaator

10. aprillil tähistati TÜ Eesti Mereinstituudi 15. aastapäeva teaduskonverentsiga «Eesti mereteadus 2007».

Konverentsi juhatasid sisse mereinstituudi direktor professor Toomas Saat ja vastne keskkonnaminister Jaanus Tamkivi. (Meeste päritolu – üks muhulane ja teine saarlane – toetab mereteaduse edendamist suisa geneetiliselt.) Keskkonnaministri osavõtt oli oluline, sest riik on mereinstituudi oluline partner ja suur tellija ning mereinstituut on varem kuulunud ministeeriumi struktuuri.

Avaettekande pidanud Eesti mereteaduse *grand old man* Evald Ojaveer tegi ettekande mereuurimise ajaloost ja suurkujudest.

Üks konverentsi peakorraldajaid, instituudi direktori teadustöö asetäitja vanemteadur Georg Martin tõi kuulajad tänapäeva, tutvustades instituudi üht olulist rahvusvahelist koostööprojekti «Balance».

Teema juhatas sisse kogu konverentsi läbinud juhtmõtte tänapäevase mereteaduse interdistsiplinaarsusest ja internatsionaalsusest. Teemadering näitas vägagi ilmekalt neist vähemalt esimest: loenguid oli hüdrobioloogiast, geoloogiast, ornitoloogiast, riskide juhtimisest, kalandusest, meretranspordist, ökoloogiast, linnamajandusest, füüsikast, matemaatikast, meteoroloogiast.

Et igasugune mereasjandus on rahvusvaheline *a priori*, ei vaja tänapäeval näiteid ega selgitusi. Mere kui eri teadusharude uurimisobjektiks olemise olemusliku tähtsuse tõi otsesõnu esile ka vanemteadur Rein Tamsalu, meenutades akadeemilise huumoriga, et meri moodustab meie kerakese pinnast 71%.

Nii loengute kui ka kuluaarivestluste sagedane kõrvalteema oli mereteaduse jms vähene kajastamine kirjasõnas. Eestit peetakse üldiselt suureks (!) mereriigiks, kuid on kahetsusväärne, et meil pole õigupoolest ühtki mereasjanduslikku ajakirja.

Igal aastal valmib instituudis hulganisti, sageli sadu teadustöid, kuid mõistetavalt ei jõua selline lugemisvara laiema publiku lauale. Kiiduväärsena tuleb nimetada 2003. a instituudi koostatud ingliskeelset kogumikku «Fishes of Estonia», samuti Eesti kalanduse ülevaateid (viimati 2005). Algust on tehtud regionaalsete kalanduskogumike kirjastamisega, millest on ilmunud «Liivi lahe kalastik ja kalandus» ning «Väinamere kalastik ja kalandus». Peagi ilmuvad sarnased teosed ka Soome lahe ja Peipsi järve kohta.

TÜ võõrustas Saksa ja Eesti noori teadushuvilisi

Viire Sepp
TÜ teaduskooli direktor

Aprilli algul töötasid Biomeedikumis ja füüsika-keemiateaduskonna laborites 15 Saksa ja 15 Eesti gümnaasiumiõpilast.

Saksa-Eesti ühisprojekti «International Science Academy Estonia» algataja oli Saksa Vähiuuringute Instituut Heidelbergis. Sealne õpilastega tegelev Life-Science Lab korraldab juba viiendat aastat rahvusvahelist teadusakadeemiat, kus eri riikide noored teevad ühiselt uurimistöid.

Sessiooni oluliseks aruteluteemaks oli teaduseetika. Professorid Margit Sutrop ja Andres Metspalu ning dotsent Andres Soosaar viisid noori kurssi bio- ja meditsiinieetika küsimustega.

Akadeemias osalevad Eesti õpilased valiti keemia-füüsika- ja loodusteaduste olümpiaadi 10.–11. klasside paremiku hulgast. Saksa esinduses oli 15 õpilast ja 7 tudengitest mentorit.

Projekti Eesti-poolsed korraldajad olid TÜ teaduskool, molekulaarse ja kliinilise meditsiini keskus, eetikakeskus ja SA Domus Dorpatensis. Koordinaatoritena tegid suure töö teaduskooli spetsialist Natalja Nekrassova ja arsti-teaduskonna projektijuht Kaili Kaseorg, Eesti õpilaste kuraatoriks oli üliõpilane Natalja Hartšenko.

Täname kõiki instituutide juhatajaid, kes õpilastele oma laborite uksed avasid, ning juhendajaid, kelle käe all noored teadusprojekte teostasid: Kalle Kilk, Martti Laan, Džamilja Saifulina, Mario Plaas, Sulev Kõks, Kati Koido, Silva Sütt, Epp Songisepp, Pirje Hütt, Merle Rätsep, Uno Mäeorg, Pavel Starkov, Toonika Rinken, Toomas Tenno, Karin Hellat, Aare Selberg, Arved Vain, Ain Uustare, Laura Herm, Koit Herodes, Anneli Kruve, Allan Künnapas.

Sügisesel akadeemia teisel sessioonil lähevad Eesti õpilased tööle Saksa Vähiuuringute Instituudi laboritesse.

Üks uurimisteema oli keelatud värvainete määramine kromatograafia ja mass-spektromeetria meetodil. ANDREA LAMOS

ARVAMUS

Universitas ja meie

Anne Lill
klassikalise filoloogia professor

Professor Anne Lill tuletab meelde, et sageli räägitakse haridusest ja teadusest toidu metafooride kaudu, nagu teaduse viljad, nälg ja janu teadmiste järele jne. VARJE SOOTAK

Ülikoolis on hetkel *interregnum*, vahevalitsuse aeg.

Suuremate otsuste tegemise eel ja ajal tuleb tahestahtmata peatuda, et mõelda oma kohast ning tegevusest laiemalt kui hetkeolukorras paistab. Teadmistest üha küllastunumas maailmas kipub pilt ümbritsevast lagunema kildudeks ja pole kerge neist tükkidest terviklikku kujutist luua. Arvan, et seda fragmentaalsust võib kogeda nii teaduse kui ka kunstide arenguid jälgides.

Universitas – see on aga ühtsus, kogum, tervik, peaaegu et universum. Kes veel peaks suutma silme ette tuua algse ühtsuse mõtte, kui mitte meie ise, kes me sellega vahetult seotud oleme. Rohkem kui poolteist aastatuhat tagasi kutsus Euroopa kultuur *universitas*'e ellu, et arendada intellektuaalset teadmist koos ühiskondlike ja inimlike väärtuste edendamisega.

Teadmiste kogum

Mõte oli ja ongi selles, et hoiduda kapseldumast ühte valdkonda, suuta näha enda kõrval teisi, kelle tegevus ja huvid on küll erinevad, kuid kes samuti on selles kogumis võrdväärsed ja vajalikud liikmed. Tegelikult räägitakse ju *universitas*'est küllalt tihti, nii et võib tunduda, nagu oleks see mõiste muutunud juba üsna tavaliseks. Kas selle taga ka olemuslikku ühtsustunnet nähakse, ei oskagi alati öelda.

Küsimused kuidas, miks, millal, millega jne panevad aluse ülikooli teaduslikule vaimule, mis seob tema peamist osa. See on asja intellektuaalne külg.

Läbi sajandite on ülikoolides olnud koos inimesed, kes tahavad küsida põhjapanevaid küsimusi ja leida neile rahuldavaid vastuseid, vaielda, uurida ja rakendada oma võimeid nii, et saavutada tõele võimalikult lähedasi tulemusi. *Universitas* tähendab teadmiste kogumit, aga lisaks ka midagi enamat. *Scientia* (mis on saanud *science*'iks) on osa ülikooli vaimsest maailmast. Teine, samaväärne osa on *humanitas*. Just see viimane õigustab ka ülikoolide teatud elitaarset mainet ühiskonnas.

Teadmis- ja õppimishimu sai alguse vajadusest leida vastuseid elu põhiküsimustele. See ajendas Platonit Ateenas arutlema oma õpilastega Akademose salus (akadeemia!) hinge, õigluse, tarkuse jms üle. See ajendas ka tema õpilast Aristotelest jätkama küsimustega ja vaidlema oma õpetajale vastu, aga juba *peripatos*'e radadel Lykeionis.

Koostöö

Euroopa ülikoolid jätkavad seda tava, et arendada vaimu tema terviklikkuses. Koostöö mõtet kannab ka Bologna protsessi idee, millega meie ülikool varakult kaasa läks. Selle ilusa plaani järgi peaks saama siduda eri maades antavat kõrgharidust ja lähendada erinevaid rahvaid, institutsioone, inimesi. See protsess on justkui vastukaaluks 18. sajandi lõpus alanud rangemale spetsialiseerumisele, hariduse vaatamisele ühe ametkonna, valdkonna või huvigrupi seisukohalt. Muidugi oli (ja on) kitsamate erialade teke ja kiire areng paratamatu. Ühiskond muutub ikka teadmismahukamaks, innovaatilisus suubub üha spetsiifilisematesse kanalitesse.

Ülikool ei tohiks olla asutus või ametkond, mis teenindab kliente, osutades haridusteenust. Samuti nagu ema, kes toob ilmale lapse, ei osuta riigile sünnitusteenust.

Akadeemilisus

Selle kõige juures on aga lausa eluliselt oluline mitte kaotada silmist algset ideed, ühtsust, mida väljendab *universitas*. Siia juurde kuulub kindlasti akadeemilisus, koos oma tavade, kohustuste ja ka vabadusega. Ülikooli võib võrrelda riigiga ja nagu riigiski on siin võimalikud mitmed koostoimimise vormid. Siin on kohane meenutada sõnu, mida olevat endamisi pidevalt korranud demokraatliku Ateena riigijuht Perikles: «Pea meeles, et sa valitsed vabade inimeste üle.» Akadeemiline vabadus on see, mille üle ülikoolides on läbi aegade uhkust tuntud, aga selle tulemuslikem vorm käib koos oskusega mõelda kollegiaalselt.

Ma ei usu, et on liiga idealistlik mõelda, nagu oleks materiaalne, käegakatsutav tulemus ainus ja peamine mõõdupuu *universitas*'e hindamisel.

Ülikool annab teadmised, oskused tehnika (kr *techne*) vahendite kasutamiseks, mis on vajalikud tarkuseni jõudmiseks. Ta toimib selleks, et kantaks ja edendataks teaduslik-kultuurilist maailmapilti. Akadeemilisus, mis sinna juurde kuulub, ei tähenda aga sugugi elukaugust ja võõrust, mida peaks kuidagi välja vabandama. Akadeemilise kodanikkonna sekka imbunud utilitaarne kaupmehe-mentaliteet (merkantilism) paistab küll kaugemale viivat sellest, mille nimel ülikool peaks tegutsema.

Lubatagu öelda, et ülikool ei tohiks olla asutus või ametkond, mis teenindab kliente, osutades haridusteenust. Samuti nagu ema, kes toob ilmale lapse, ei osuta riigile sünnitusteenust tulevase kodaniku, töötaja ja maksumaksja produtseerimise näol. Öeldes ülikooli kohta *alma mater*, peame me teda hinge- ja vaimutoidu allikaks, millest kasvab ja areneb ühiskond ning seega meie kõik. Ehk polegi vist juhuslik, et haridusest ja teadusest on räägitud sageli toidu metafooride kaudu: nii on olemas teaduse viljad, nälg ja janu teadmiste järele ning teised sellelaadsed väljendid, mis toonitavad, kui eluliselt tähtis on see, millega ülikoolis tegeldakse. Igapäevases töös ja kasvavas bürokraatias ei mõtle me just sageli sellele, aga mõnikord võiks see meelde tulla küll. Jääb üle soovida, et olgem siis *universitas*'e väärikad liikmed ja akadeemilised kodanikud, kelle pilk on avaram isiklikest ja hetkehuvidest. Hoidkem seda, mis kannab *universitas*'e vaimu, et ta liiguks teaduste ja humataaria allikate juurde: *ad fontes scientiae et humanitatis.*

Ilmub ülikooli ajaloo koguteos

24. aprillil ilmub raamat «Universitas Tartuensis 1632–2007». Esitlus toimub 2. mail.

Toomas Hiio ja emeriitprofessor Helmut Piirimäe toimetatud teos hõlmab kogu Tartu Ülikooli ajalugu. Raamat on Eestit valitsenud riigivõimude järgi jaotatud kaheksaks osaks.

TÜ ajalookomisjoni esimehe professor Birute Klaasi sõnul alustati kogumiku koostamist juba 1996. aastal.

Autorid on Jüri Ant, Toomas Hiio, Ain-Elmar Kaasik, Ken Kalling, Jaan Luig, Ela Martis, Hillar Palamets, Tõnu Pani, Helmut Piirimäe, Lembit Raid, Tanel Rütman, Erki Tammiksaar, Sirje Tamul ja Villu Tamul. Raamat ilmub TÜ kirjastuse väljaandel.

Ravimiuuringud

18. aprillil toimus Eesti Teaduste Akadeemias seminar «Ravimiuuringud ja ravimiarendus».

Seminari avas TA president, TÜ arheogeneetika erakorraline professor Richard Villems. Ravimiarenduse kompetentsi kohta tegid ettekande EMÜ rektor, TÜ arengubioloogia erakorraline professor Alar Karis ja TÜ tehnoloogiainstituudi direktor professor Mart Ustav.

Suurte farmaatsiafirmade väljakutseid ja võimalikku koostööd Eestiga tutvustas Nigel Spurr. Dr Spurr on asepresident farmaatsiafirmas GlaxoSmithKline, mis investeeris 2006. aastal firma teadus- ja arendustegevusse 72 miljardit Eesti krooni.

Jaan Aarik kaitses doktoriväitekirja

30. märtsil kaitses füüsika instituudi teadur Jaan Aarik väitekirja «Titaan-, tsirkooniumja hafniumdioksiidide aatomkihtsadestamine: kasvumehhanismid ja õhukeste kilede omadused».

Autori sõnul uuriti töös tehnoloogilisi protsesse, mis sobivad elektroonikatööstusele tähtsate, suure dielektrilise läbitavusega oksiidide sünteesiks. Näidati, et sünteesitavate materjalide kristalliseerumine võib avaldada tugevat mõju aatomkihtsadestamisel toimuvatele reaktsioonidele. Saadi uut teavet reaktsioonimehhanismide ning ka selle kohta, kuidas mõjutab uuritud materjalide kristallstruktuur nende optilisi omadusi.

Väitekiri põhineb 12 originaalpublikatsioonil, millele ISI andmebaasi andmetel on viidatud üle 360 korra.

Töö juhendaja on emeriitprofessor Lembit Pung, oponendid professor Enn Mellikov (TTÜ) ja dr Mária Hartmanová (Slovaki TA Füüsika Instituut).

Jaan Aarik sai filosoofiadoktori kraadi rakendusfüüsika erialal.

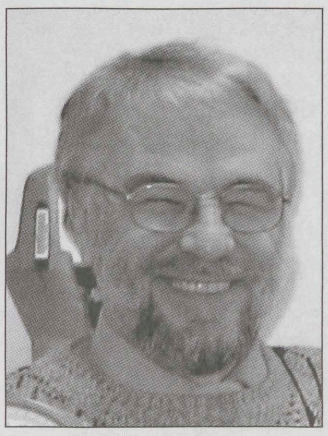

Jaan Aarik

ÕNNITLEME

Tatjana Oja 50

21. aprillil tähistab oma viiekümnendat sünnipäeva botaanika ja ökoloogia instituudi vanemteadur Tatjana Oja, kolleegide poolt kutsutuna Tanja.

Kaasaegse taimesüstemaatika alal on ta üks Eesti tuntumaid teadlasi. Tanja lõpetas Voroneži Ülikooli 1979. aastal. Juba samal aastal asus ta tööle Tartu Riikliku Ülikooli botaanika ja ökoloogia instituuti. Doktorikraadi kaitses Tanja 1998.

Tanja uurimisobjektiks on kõrreliste perekond luste (*Bromus*), selle taksoni evolutsiooni kohta on ta avaldanud üle kümne kaaluka teadustöö. Ta on kirjutanud mitu peatükki Eesti taimede määrajasse. Tanja rahvusvahelist autoriteeti kinnitab kutse kirjutada perekonda *Bromus* käsitlev ülevaatepeatükk rahvusvahelisse monograafiasse «Taimede genoom – mitmekesisus ja evolutsioon», mis ilmus eelmisel aastal. Avara teadmistepagasiga kolleegina on ta hinnatud nõuandja iga botaanilise teadusteema juures. Tanja on tuntud kui nõudlik, kuid samas väga pühendunud õppejõud. Tema juhendatavad üliõpilased kerge elu üle kurta ei saa, kuid valmivate uurimistööde kõrge tase on nähtud vaeva väärt.

Tanja on meie hulgas armastatud kui rõõmsameelne, otsekohene ja abivalmis kolleeg. Oma sõbralikkuse, avatuse ja kultuurihuviga on Tanja tihti seltskonna hingeks, kellega koos saab arutada nii sügavaid maailmavaatelisi probleeme kui ka teha head nalja. Soovime Tanjale jätkuvat energiat, teravat uurijapilku ning pedagoogilist entusiasmi!

Sõbrad, kolleegid ja õpilased botaanika ja ökoloogia instituudist

ÕNNITLEME

Professor Mati Kilp 65

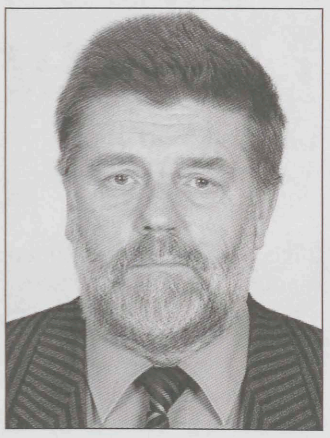

Matemaatika-informaatikateaduskonna dekaan, algebra professor Mati Kilp sai 19. aprillil 65-aastaseks.

Juubilar on sündinud Jõhvis, lõpetas seal 1960. aastal keskkooli ning tuli samal aastal Tartusse matemaatikat õppima. Sügisest 1963 jätkas õpinguid Moskva RÜs. Pärast ülikooli lõpetamist 1966 asus tööle meie ülikooli õppejõuna. Kui välja arvata aspirantuuriaastad 1968–1971 Moskva RÜs ning aasta teadustööd California Ülikoolis 1978–1979, on professor Mati Kilbi ainsaks töökohaks olnud Tartu Ülikool. Siin on ta läbinud õppejõu karjääriredeli assistendist professorini. Nende aastate jooksul on temast kujunenud silmapaistev teadlane.

Professor Kilbi huvi algebra vastu äratas tolleaegne dotsent Jaak Hion. Diplomitöö ja kandidaadiväitekiri valmisid Moskvas N Liidu juhtiva algebraisti professor L. Skornjakovi juhendamisel. Viimase soovitusel hakkas ta uurima monoidide esitusi rõhuasetusega homoloogilise klassifikatsiooni probleemidele. Kilbist sai üks selle valdkonna pioneere ja tunnustatud liidriks on ta jäänud tänaseni.

Aastast 1971 on Mati Kilp algebra-alase uurimistöö eestvedaja Tartus. Koos professor Ulrich Knaueriga (Saksamaa) ning professor Sydney Bulman-Flemingiga (Kanada) on Mati Kilp andnud märkimisväärse panuse kaasaegse algebra selle suuna arengule. Ta on avaldanud üle 40 teadusartikli. Koos professorite Ulrich Knaueri ja Aleksandr Mihaljoviga kirjutatud monograafia «Monoids, acts and categories. With applications to wreath products and graphs. A handbook for students and researchers», mille kirjastas Walter de Gruyter, on pälvinud maailmas laialdase tunnustuse.

Peale viljaka teadustöö on Mati Kilp korraldanud rahvusvahelisi algebrakonverentse ja -seminare Eestis ning osalenud välisriikides konverentside teadus- ja programmikomiteedes. 1970. aastatel pani ta aluse igakevadistele rahvusvahelistele algebraseminaridele Käärikul, mis enam-vähem samal kujul kestavad tänaseni.

Mati Kilp on aktiivselt osalenud ülikooli administratiivtöös. Ta on olnud TRÜ teadusliku uurimistöö sektori juhataja (1974–1978), dekaan (1980–1989), alates 2004. aastast taas dekaan, kateedrijuhataja ning korduvalt puhta matemaatika instituudi juhataja.

Professor Mati Kilp on väga armastatud ja hinnatud õppejõud nii üliõpilaste kui ka kolleegide seas. Ta on edukalt hoolitsenud järelkasvu eest. Kilbi õpilasest, vanemteadur Valdis Laanest, on kujunenud tema elutöö edukas jätkaja Tartu Ülikoolis.

Kolleegid tunnevad professor Mati Kilpi kui suurepärast lektorit, erapooletut ja operatiivset juhti, kindlameelset teaduskonna huvide eest seisjat ning kui head pereisa.

Soovime juubilarile tugevat tervist ja õnne ning uusi sisukaid loomingulisi saavutusi oma lemmikalal – algebras!

Kolleegid matemaatika-informaatikateaduskonnast

EESTI TEADUSTE AKADEEMIA STIPENDIUMID

Eesti Teaduste Akadeemia annab 2007. aastal võistluse korras välja ühekordsed stipendiumid (á kuni 25 000 krooni) monograafiliste teadustööde ja populaarteaduslike raamatute koostamise lõpetamiseks ja vormistamiseks.

Stipendiumi taotlejal peab olema teaduskraad.

Taotlusi (koos isikuandmete, põhjenduse, käsikirja kava ja retsensiooniga) võetakse vastu **15. maini** aadressil Kohtu 6, 10130 Tallinn, Eesti TA juhatus.

Info: tel 645 0712, www.akadeemia.ee.

ÕNNITLEME

65

Ants Peetsalu, kirurgiliste haiguste professor, kirurgiakliiniku juhataja – 25. aprill

60

Niina Kargina, raamatukogu klienditeenindaja – 23. aprill
Eda Tammelo, inglise keele lektor – 23. aprill
Marju Kolk, assistent – 25. aprill

55

Leelo Nõmmik, Türi kolledži õppekorralduse spetsialist – 21. aprill
Helina Simson, koristaja – 23. aprill

50

Tiina Vesterova, raamatukogu rekataloogimise osakonna assistent – 20. aprill
Tatjana Oja, botaanika vanemteadur – 21. aprill
Aarne Kasikov, kiletehnoloogia töörühma erakorraline teadur – 22. aprill
Viktor Palm, laserspektroskoopia labori vanemteadur – 23. aprill
Arvi Kuura, Pärnu kolledži ettevõtluse dotsent, ärijuhtimise lektoraadi juhataja – 24. aprill

45

Tiina Tamme, IT osakonna kasutajatoe talituse spetsialist – 20. aprill
Sergei Dolgov, ioonkristallide füüsika labori teadur – 26. aprill

40

Ene Indermitte, tervishoiu instituudi magistriõppe koordinaator, keskkonnatervishoiu teadur – 21. aprill

35

Monica Sakk, keskuse Eesti Kodu Narvas konsultant – 21. aprill
Ivi Niinep, üliõpilaspsühholoog – 22. aprill
Kadri Sõrmus, eesti ja soome-ugri keeleteaduse osakonna projektijuht – 23. aprill

30

Katrin Rosenvald, keskkonnatehnoloogia spetsialist – 21. aprill
Kersti Taurus, MT dekanaadi võrguspetsialist – 21. aprill

25

Aaro Nursi, kalabioloogia ja kalanduse osakonna laborant – 20. aprill
Age Tats, bioinformaatika õppetooli programmeerija – 20. aprill
Vladimir Stepanov, orgaanilise ja bioorgaanilise keemia instituudi erakorraline teadur – 21. aprill

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000
Trükk: Greif OÜ

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Meelis Burget
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetaja Mai Kukumägi
Keeletoimetaja Marika Kullamaa

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
http://www.ajaleht.ut.ee
Postiaadress: Ülikooli 18, Tartu 50090

ANDREAS JA DR ELMERICE TRAKSI STIPENDIUM

Eesti Ameerika Fondi (USA) hallatavale stipendiumile võivad kandideerida **TÜ arstiteaduskonna doktorandid, majandus- ja sotsiaalteaduskonna poliitilis-riiklike erialade magistrandid ja doktorandid ning arstiteaduskonna geriaatria eriala residendid**.

Stipendium on mõeldud õpinguteks või kõrghariduse edendamiseks laiemas mõttes USAs või Euroopa riikides.

Kandideerimiseks esitada: CV (koos kontaktandmete ja pangarekvisiitidega), väljavõte õpinguraamatust (kinnitatud dekanaadis), juhendaja soovitus, stipendiumi kasutamise projekt (eelarve) ja vastuvõtva teadusasutuse nõusolek.

Stipendiumi kogusumma on 10 000 dollarit. Selle määramisel võetakse aluseks õppeedukus, motivatsioon edasiõppimiseks ja tulevikuplaan oma teadmiste hilisemaks rakendamiseks Eestis, samuti aktiivsus üliõpilaskonnas ning ühiskondlik tegevus. Komisjon saadab parimate kandidaatide dokumendid lõpliku otsuse tegemiseks Eesti Ameerika Fondile New Yorki.

Dokumendid esitada **10. maiks** välisüliõpilastalitusse (Ülikooli 18-104, tel 737 6270, merli.tamtik@ut.ee).

TÜ RAAMATUPOES

Jürikuu soodusnädal Tartu Ülikooli Raamatupoes!

23.–28. aprillini kõik raamatud 15% soodsamad!

Hinnasoodustus ei kehti entsüklopeediate, postmarkide, kinkekaartide ja TÜ juubelimündi puhul.

Avatud E-R kl 10-18, L kl 10–16.

Võõrkeelse kirjanduse tellimine!

Info: www.ut.ee/raamatupood.

DOTSENTIDE JA TEADURITE KLUBIS

26. aprillil kl 16 tutvutakse kohtumaja ja kohtusüsteemiga. Kogunemine kohtumaja fuajees kl 15.45. Info: Leida Tuulmets, 748 3513, 5559 5233.

Pärnusse puhkama

Aleksander Jakobson
TÜ ametiühingu esimees

Suvel on ülikooli töötajatel jälle võimalus kasutada soodsat puhkamisvõimalust ametiühingu hooajalises puhkekodus Pärnu Koidula Gümnaasiumi ruumes.

Vahetused on 25. juunist 4. juulini, 5.–14. juulini, 15.–24. juulini ja 25. juulist 3. augustini.

Sooviavaldused saata minu nimele e-postiga, ülikooli sisepostiga või tuua Lutsu 14a (Avatud Hariduse Liidu maja). Töö ajal saavad need, kes tulevad Lutsu tänavale, jätta oma sooviavaldused I korrusele Avatud Hariduse Liidu kontorisse, kui ametiühingu kontor suletud on.

Avaldustes märkida ära kõigi isikute andmed, kes majutust vajavad: nimi, suhe ülikooliga (ametikoht, ülikooli pensionär), ametiühingu liikmelisus, pereliikmete korral märkida: abikaasa, laps, vanavanem ja lastel sünniaasta.

Nagu varemgi on ametiühinguliikmetel kõige suuremad soodustused. Soodustused laienevad ka pereliikmetele.

Info: tel 552 5008, www.union.ee.

Tartu avab rattahooaja

26. aprillil avatakse Tartus jalgrattahooaeg.

Teemapäev «Rattad tööle!» algab kell 7 hommikul vaprate ratturite kohvitamisega Raekoja platsil.

Rattapäeva pressiesindaja Mika Keräneni sõnul on oodatud nii rattasõidu veteranid kui ka väntamise rõõme alles avastavad linlased. «Raekoja platsile püstitatud infotelgis saab kohvi kõrvale puhuda rattateemalist juttu ja avaldada arvamust kas või linna rattateede arendamise kohta.»

Jalgratta saab tööpäevaks parkida Raekoja platsi rattaparklasse, mida valvab turvafirma. Parkla on avatud kella 7–19. Sealseid huvitavamaid rattaid premeeritakse.

Rattapäeva korraldavad linnavalitus ja ühing Jalgrattalinn Tartu koos Eesti Politsei ja maanteeametiga.

Info: Ilmar Part, tel 503 0915, ilmarpart@hot.ee; Mika Keränen, tel 5843, 2800, mika.keranen@hm.ee.

Uus kustutussüsteem

18. aprillil toimus kunstimuuseumi fondihoidlas Kidde Eesti AS ehitatud kustutussüsteemi ja tutvustus ja koolitus.

Tuleohutuse ja transpordikorralduse peaspetsialisti Peeter Sauli sõnul on süsteem Tartus küllaltki ainulaadne. «See koosneb mehaanilisest ja elektroonilisest osast. Tulekahju korral annavad suitsuandurid häire kustutuse keskseadme kauda ballooni avamismehhanismile ning gaas paisatakse pärast viiteaja möödumist läbi torustiku ja pihusti ruumi. Gaasi vallandamiseks peab tulekahjuteade tulema vähemalt kustutuskeskuse kahe tsooni andurilt.» Süsteem on inimestele ohutu, kustutatav ruum ei vaja ülerõhuklappe ja gaasiballoon(id) vajab(vad) vähe ruumi.

TEABEPÄEV

25. aprillil kl 16–18 korraldab Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskus **teabepäeva õppimisvõimalustest USAs**.

Käsitletakse USA haridussüsteemi, õpingute rahastamist, spordistipendiume, sisseastumisteste, vahetusprogramme jm. Üritus on kõikidele huvilistele tasuta.

Info: tel 742 7243, liisi.lembinen@ut.ee, www.ut.ee/ameerika.

TÜ PENSIONÄRIDE ÜHINGUS VITAE

26. aprillil kell 15 toimub üritus botaanikaaias.

Samas registreeritakse 16. mail toimuvale kevadpeole.

Info: Aino Pihl, tel 740 5750.

HISPAANIA RAAMATUNÄDAL

Tänasest 27. aprillini korraldab hispaania filoloogia osakond Miguel de Cervantese auks raamatunädala.

Info: Angela Artero, angelaartero@yahoo.es.

LOENGUD

25. aprillil algab vene ja slaavi filoloogia osakonnas filoloogiakandidaadi **Kirill Rogovi** (Moskva) erikursus «Vene baroki kolm ajastut (Simeon Polotsky – Peeter Lomonossov)», FLVE.03.342, 1 AP. Erikursus on pühendatud barokkstiili ajaloo retseptsioonile Venemaal (uue aja esimene üleeuroopaline ilukirjanduslik stiil). 17. saj lõpus ja 18. saj I poole vene kultuuri vaadeldakse visuaalse kujundi ja sõna vahekorra probleemide kontekstis. Loengud toimuvad 25. ja 26. aprillil kl 18–20 Näituse 2-207, 27. aprillil kl 12.30–13.30 TÜ ajaloo muuseumi valges saalis ning 30. aprillil kl 10–12 Näituse 2-207 ja kl 12–14, Näituse 2-207. Arvestus.

26. aprillil kl 16.15 peab Peeter Allik Lossi 3-406 *venia legendi* loengu teemal «Kunstiõpetamisest». Info: tel 507 2608.

KONTSERT

TÜ AULAS

21. aprillil kl 18 EMLSi poiste võistulaulmise lõppkontsert.

22. aprillil kl 17 kammerkoori Hale Pop Singers kontsert.

27. aprillil kl 18 Hispaania suursaatkonna kontsert.

28. aprillil kl 18 Åbo Akadeemia (Turu Ülikool) meeskoori Brahe Djäknar kontsert. Dirigeerib Ulf Långbacka. Tasuta.

29. aprillil kl 16 neidudekoori Kurekell 25. aastapäeva kontsert.

TEADE

25. aprillil kl 16.15 peab Kadri Tooming Õpetatud Eesti Seltsis Lossi 3-406 ettekande «Ümberasumisliikumise õiguslik regulatsioon 1889–1914: seaduse teooria ja praktika Lõuna-Eesti näitel». Oodatud on kõik liikmed ja teised huvilised. Info: Janet Laidla, janetlaidla@gmail.com.

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT 27. aprill 2007

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR 17 (2299) www.ajaleht.ut.ee

Ülikooli töötajate arvudest lk 2 • Eesti tudengid Pariisis lk 3 • Tartu Ülikooli ajaloo raamat lk 3

Ülikoolil järjest enam patenditaotlusi

Kadri Bank

Ülikool on saanud 2006. aastast tänaseni mitme väärtusliku patendi omanikuks ja esitanud varasemast enam patenditaotlusi.

Kui 2005. aastal sai TÜ patendi ühele oma leiutisele, siis 2006. aasta algusest tänaseni on saadud kaheksa patenti.

Leiutisele «Mikroorganismi tüvi *Lactobacillus fermentum* ME-3 kui antimikroobne ja antioksüdantne probiootikum», mida kasutatakse juba mõnda aega piimatoodetes, anti välja nii Eesti kui ka Venemaa patent.

Leiutisele «Termofiilne mikroorganismi tüvi *Bacillus coagulans* SIM-7 DSM 14043 ja meetod L(+)-laktaadi tootmiseks fermenteeritavatest suhkrutest ja nende segudest nimetatud mikroorganismi tüve abil» anti patent nii Venemaal, Hiinas, Indias kui ka Euroopas ja USAs.

SIM-7 nime kandev batsill loob varasemate kääritajatega võrreldes ajakohasemad ja efektiivsemad võimalused piimhappe tootmiseks. Leiutise ühe autori, keskkonnatehnoloogia vanemteaduri Allan Nurga sõnul on meie jahedas kliimas piimhappe kääritamiseks vajaliku biomassi tootmine tülikas. Seepärast on edasine tehnoloogia täiustamine olnud suunatud batsilli heade omaduste paremaks kasutamiseks just lõunamaistes põllumajandusregioonides.

Professor Marika Mikelsaare (pildil), professor Mihkel Zilmeri, Tiiu Kullisaare, Heidi Annuki ja Epp Songisepa leiutisele «Mikroorganismi tüvi Lactobacillus fermentum *ME-3» anti 2006. aastal nii Eesti kui ka Venemaa patent.* ANDRES TENNUS

Patenditaotlused

Kui 2005. aastal esitas ülikool kaks patenditaotlust, siis eelmise aasta jooksul esitati neid seitse. Ülikooli tulevikualal – ravimiarenduses – soovitakse patenteerida leiutis «Transgeenne loommudel patoloogilise ärevuse modelleerimiseks, meetod patoloogilisest ärevusest põhjustatud haiguste või seisundite ravimiseks sobilike ühendite tuvastamiseks ja meetod Wfs1 valgu kasutamiseks sihtmärgina patoloogilise ärevuse vastase toimega ühendite tuvastamiseks».

Leiutise üks autoreid, füsioloogia vanemteadur Sulev Kõks ütles, et patendiga kaitstakse hiire mudel, mille peal katsetatakse ärevusravimeid. Tulevikus loodetakse neid ravimeid kasutada ärevushäiretega inimeste ravis.

Teadlase dilemma

Tehnoloogiainstituudi õiguse ja intellektuaalomandi osakonna juhataja Reet Adamsoo sõnul seisavad teadlased pärast teadustulemuste (leiutise või kasuliku mudeli) loomist tihti valiku ees, kas tulemused kiirelt publitseerida või püüda neid kaitsta patendiga.

Adamsoo ütles, et publitseerimisega saab leiutise või kasuliku mudeli olemus üldsusele teatavaks. Otsustades publitseerida enne patenteerimist, välistatakse aga patendikaitse saamine ja riskitakse konkurentsieelise kaotamisega – teadmisi võib keegi teine kommertseesmärkidel ära kasutada.

Teadustulemuse puhul on tegemist patentse leiutisega patendiseaduse mõistes juhul, kui see vastab kolmele kriteeriumile. Leiutis peab olema uus, samuti peab sellel olema leiutustase. «See tähendab, et samade teadmistega asjatundjale ei tohi uurimistulemus olla tehnika tasemest tulenevalt iseenesest mõistetav,» selgitas Adamsoo. Kolmas kriteerium on leiutise kasutatavus majanduses.

Peale patentsuse peaks leiutisel olema kommertsväärtus. «Leiutis peab toimima ka väljaspool laboritingimusi,» ütles Adamsoo.

Patendi saamine võib Adamsoo sõnul võtta küll mitu aastat, kuid ka juba patendiametisse esitatud taotlus annab leiutisele suurema õigusliku kaitse kui taotluseta leiutisel.

Sulev Kõks ütles, et patentse leiutise puhul esitaks ta kindlasti enne publitseerimist patenditaotluse. «Miks mitte raha teenida või tagada see tulevikus. Kui kohe publitseerima hakata, võib see kogu moosi ära rikkuda,» märkis ta.

Leiutisi väärtustatakse

Vastavalt Tartu Ülikoolis kehtivatele intellektuaalse omandi põhimõtetele loovutavad autorid tööülesannete täitmisel loodud tööstusomandi suhtes tekkinud varalised õigused ülikoolile. «Seega saab ülikool kui varaliste õiguste omanik esitada leiutise kaitseks patenditaotluse või kasuliku mudeli registreerimise taotluse. Leiutise loonud teadlased nimetatakse patenditaotluses leiutise autoriteks.»

Leiutise patenteerimisel kehtib territoriaalsuse printsiip – igas riigis tuleb leiutis eraldi patenteerida. «Taotlust esitades mõtleme, millistes riikides oleks leiutist võimalik turustada,» ütleb Adamsoo. Ülikool maksab nende riikide patendibüroodele, kuhu patenditaotlus on esitatud, menetlemise kulusid – riigilõivu, teenustasusid jms.

Kui leiutis antakse kasutada väljapoole ülikooli, siis pärast selle kaitsekulude mahaarvamist saab autor tasudest 65 protsenti. «Võrreldes rahvusvahelise praktikaga on see väga edumeelne protsent,» ütles Adamsoo.

Adamsoo sõnul on Eesti teaduse finantseerimine hakanud intellektuaalomandi loomist väärtustama. Baasfinantseerimise määramisel arvestatakse ühe kriteeriumina teadus- ja arendusasutusele kuuluvate patentide ja -taotluste arvu. Majandusliku koostöö ja arengu organisatsiooni (OECD) või Euroopa Liidu liikmesriigis registreeritud patenditaotlus võrdsustatakse kahe ja patent kolme artikliga, mida indekseeritakse ISI Web of Science´is. «Vastavalt ülikoolis kehtivale korrale saab baasfinantseerimise vahenditest eraldatud raha kasutada nüüd ka ülikooli intellektuaalse omandi arendamiseks ja selle kaitsmise korraldamiseks,» ütles Adamsoo.

«Kuigi patenditaotluse esitamine võib tunduda teadustöö lõpptulemusena, on see teisest küljest vaadates hoopis algus – lähtepunkt, mis võimaldab alustada koostööd partnerite ja rahastajatega tööstuslikult kasutatava toote, tehnoloogia või protsessini jõudmiseks,» lisas ta.

KOMMENTAAR

Ain Heinaru
professor, teadusprorektor

Ülikoolis on patendinduse mängureeglid korras. Need kehtivad. Ülikooli eesmärk pole olnud mitte niivõrd patentidest rikkaks saada, vaid soodustada oma liikmete patentide saamist ning viia intellektuaalomandi kaitsmisega seotud kulud tasakaalu nendest laekuvate tuludega. Umbes sellises olukorras me momendil ka oleme.

Patentide arvu suurenemine ülikoolis on tingitud vastavasuunalisest pidevast tegevusest.

Patentide arv võiks veelgi kasvada. Meie kogemus selles valdkonnas on liialt kasin. Ülikooli teadlased on võimelised kümneid kordi rohkem patente saama.

Aprillis 25 aastat tagasi toimusid kevadpäevade (tollal rahvaste sõpruse päevad) üritusena Vanemuises IV levimuusikapäevad, mis olid pühendatud ülikooli 350. aastapäevale.

UUDISED

Täna TÜ nõukogus

Täna hommikupoolikul alanud TÜ nõukogu istungil on kavas kinnitada siseauditi 2006. aasta koondaruanne, üliõpilaskonna põhikiri, rektori valimiskogu nimekiri, Tartu Ülikooli Eesti Geenivaramu eelarve ja usuteaduskonna põhimäärus.

Samuti on kavas muuta akadeemilise personali ametijuhendit, õppejõu või teadustöötaja ametikoha taotlejate hindamise nõudeid, konkursi läbiviimise tingimusi ja korda, erakorraliste õppejõudude ja teadustöötajate töölevõtmise korda ja TÜ põhikirja ning tunnistada kehtetuks korraliste professorite ametikohtade loomise kord.

Haridusteaduskonna kasvatusteaduste magistriõppekavale on plaanis lisada sotsiaalpedagoogika eriala.

Teaduse populariseerimise auhinnad

Eile anti teaduste akadeemias kätte tänavused teaduse populariseerimise auhinnad.

Tartu Ülikoolist sai I preemia (40 000 krooni) «Bioniina» saade, mida rahastasid TÜ ja maaülikool Tartu SPINNO 2 projekti raames.

II preemia (15 000 krooni) said teadur Ivar Puura ja autorite kollektiiv projekti «Evolutsioon ja kivistised sõnas ja pildis» eest.

III preemia (10 000 krooni) pälvisid emeriitdotsent Rein Pullerits, dotsent Uno Mäeorg ja teaduskooli õppetöö spetsialist Natalia Nekrassova Eesti ja rahvusvaheliste keemiaolümpiaadide eduka rakendamise eest teaduse populariseerimisel.

Info: www.archimedes.ee/etpa.

Dekaani valimine

Rektor kuulutas välja kehakultuuriteaduskonna dekaani valimised.

Kandidaatide esitamise tähtaeg on 7. mai. Valimised toimuvad 21. mail.

23. aprillil esitles Konrad Adenaueri Fondi esimees Bernhard Vogel (paremal) ülikooli kunstimuuseumis oma eesti keeles ilmunud raamatut «Tulipunktis inimväärikus. Kristlikust vastutusest kantud poliitika». Adenaueri Fond on toetanud TÜ tudengite ja õppejõudude enesetäiendamist Saksamaa ülikoolides. Vasakul rektori kt prof Tõnu Lehtsaar ja keskel Adenaueri Fondi Baltimaade projektijuht Andreas von Below. ANDRES TENNUS

Füüsika instituut tunnustas üliõpilasi

Hudo Jõgi
FI direktori abi

Füüsika instituut kahekordistas tänavu oma üliõpilaste stipendiumifondi ja jaotas 25 000 krooni üheksa õppuri-uurija vahel.

Instituudi tudengistipendiumi konkursikomisjon reastas tänavused võitjad sellekohase konkurss-seminari ettekannete põhjal. Kõik tunnustatud on tublid ka õppetöös.

Põhiõppetudengi stipendiumi saajad (kõik materjaliteaduse 3. a üliõpilased) reastusid: esikoht ja 4000 kr – Rasmus Talviste (juhendaja teadur Tanel Tätte), 2.–3. koht – Pavel Kanarjov (juhendaja laborijuhataja Ilmo Sildos) ja Kristjan Kunnus (juhendajad vanemteadur Eduard Feldbach ja teadusdirektor Marco Kirm) ning Lagle Vetemäe (juhendaja teadur Jaan Aarik).

Magistriõppes said esikoha stipendiumi (4500 kr) Martin Järvekülg (2. a materjalitehnoloogia, juhendaja teadur Valter Reedo) ja Urmo Visk (2. a füüsika, juhendaja vanemteadur Artur Suisalu), järgnesid Madis Paalo (2. a molekulaartehnoloogia, juhendaja Tanel Tätte), Margus Kodu (2. a materjalitehnoloogia, juhendaja vanemteadur Raivo Jaaniso) ja Aleksei Mahhov (2. a infotehnoloogia, juhendaja vanemteadur Svetlana Zazubovitš).

Kõik stipendiaadid pälvisid ka diplomi ja medali «Füüsika Instituudi väike briljant».

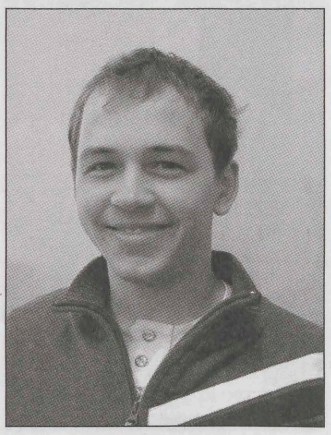

Rasmus Talviste

ONLINE-KÜSITLUS

Kas oled kasutanud raamatukogu lastetoa teenust?

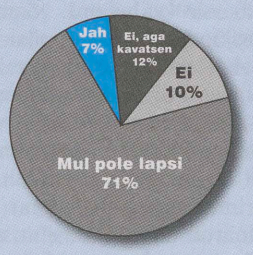

Vastajaid: 195
Uus küsimus:
Kas töötad õpingute kõrvalt?
Vasta: www.ajaleht.ut.ee

Kooli kõrvalt tööle?

Simo Soolo
õigusteaduse 3. a üliõpilane

Üliõpilasena tean, mida tähendavad noorele inimesele sõnad «ambitsioon», «perspektiiv» ja «reputatsioon» ning kuivõrd märkamatult muutuvad need mõisted alateadlikeks prioriteetideks.

Iga eesmärgistatud tegevus vajab soovitud tulemuseni jõudmiseks teatud ressursside varu. Ööpäevas pole aga rohkem ega vähem kui 24 tundi. Pahatihti valdab tunne, et sellest jääb väheks. Peale selle on vaja raha, näiteks õpinguteks (õppemaks, materjalid jms), arvete tasumiseks ning vahel mõne hea mõtte elluviimiseks.

Olen töötanud täiskohaga erialasel ametikohal veidi alla kahe aasta. Kindlasti oli minu astutud samm 2005. aastal, mil pidanuksin koos kursusekaaslastega lõpetama ning saama sotsiaalteaduste bakalaureusekraadi, mulle väga oluline, kuid sugugi mitte lihtne. Mõistsin, et õpingud jäävad ilmselt mõneks ajaks tagaplaanile. Kuigi jah – kooliskäimine tähendas minu jaoks pigem võlgnevuste likvideerimist kui loengutes ja seminarides osalemist.

Nagu spordis, kus parim kaitse on rünnak, on ka elus parimaks hirmust ülesaamise vahendiks tegutsemine.

Möödunud pingutustele ja ajale tagasi vaadates pean möönma, et kindlasti ei kahetse ma õpingute kõrvalt tööleasumist. Olen seisukohal, et erialast tööd tehes on lihtsam omandada loengutes õpitut, seda edasi arendada. Kindlasti tekivad asendamatud isiklikud seosed teoreetilise baasi ning praktiliste kogemuste vahel, mis omakorda kergendavad teadmiste kinnistamist.

Tahan sel aastal kindlasti ülikooli lõpetada ning tegelen muu hulgas oma lõputöö kirjutamisega, on jäänud ka paar võlgnevust. Praegu on tööd üsna palju ning peale selle on käsil töökohavahetus.

Ei saaks öelda, et mul on enda jaoks aega, üksikutel vabadel hetkedel üritan tervet vaimu kehalise aktiivsusega turgutada. Korporatsiooni pole enam ammu jõudnud. Töö, kool, tasapisi sportimine ning tervislikus koguses und teevad 24 tundi täis. Aega on vähe. Kas jõuan ikka kõike?

Tark vastus: «Kes teeb, see jõuab». Alati võib rääkida sellest, et on raske. Nagu spordis, kus parimaks kaitseks peetakse rünnakut, on ka üldiselt elus parimaks hirmust ülesaamise vahendiks tegutsemine.

Lohutab ka see, et kui hästi läheb, on paari kuu pärast palju tehtud ning paradoksaalselt ilmselt veel rohkem asemele ilmunud. Minu vanaisa on mulle lapsest saati jaganud arukaid mõtteteri, millest üks kindlasti on aegumatu: «Kui tahad teha, siis tee, kui ei taha – mine minema!».

Ülikool kasvab

Mari Nõmm
personaliosakonna juhataja
Kaili Kõiv
personalitöö peaspetsialist

Tartu Ülikoolis suureneb üliõpilaste ja akadeemilise personali arv, mitteakadeemiliste töötajate arv väheneb.

Viimastel aastatel on suurenenud üliõpilaste ja ülikooli poolt täidetavate teadusprojektide arv (teadustulude kasv 2000 kuni 2006 183%). Seoses sellega on ootuspärane, et on kasvanud ka ülikooli töötajate arv.

Töötajate arv

Ülikooli töötajaskond on praegu 15% suurem kui aastal 2000. Seejuures on akadeemiliste töötajate arv alates 2000. aastast suurenenud 40% võrra (sh õppejõudude arv 10% ja teadustöötajate arv 130%). Samas mitteakadeemilisel poolel on töötajate koguarv pisut vähenenud (1%). Sealhulgas on keskse administratsiooni ja teaduskondade ning asutuste mitteakadeemiliste töötajate dünaamika erinev – kui teaduskondades ja asutustes on olnud töötajate arvu väike tõus (3%), siis keskses administratsioonis on märgatav langus (13%).

Töötajate arvu on mõjutanud ka ülikooliga liitumised: õpetajate seminar ja mereinstituut 2001., õigusinstituut 2002. ja Viljandi kultuuriakadeemia 2005. aastal, sel aastal geenivaramu. Mõneti on keskadministratsiooni töötajate arvu vähenemine seotud osade teenuste sisseostuga (nt koristusteenus).

Peale selle, et ülikool on Tartu suurim tööandja ning Eesti viie suurema organisatsiooni hulgas, on ka siin tehtavate tööde hulk väga mitmekesine. Ülikoolis on kasutusel ligi 200 ametinimetust, alustades lukksepast ja franktsioneerijast kuni kapteni ja professorini.

Mitteakadeemilised töötajad moodustavad kogu personalist 54%, jäädes veidi alla Eesti avalik-õiguslike ülikoolide keskmisele näitajale.

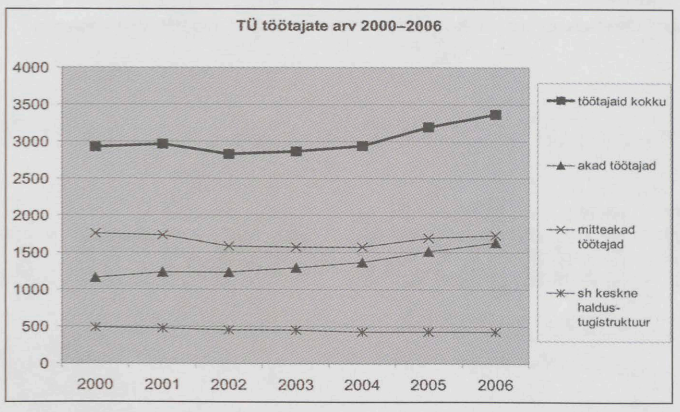

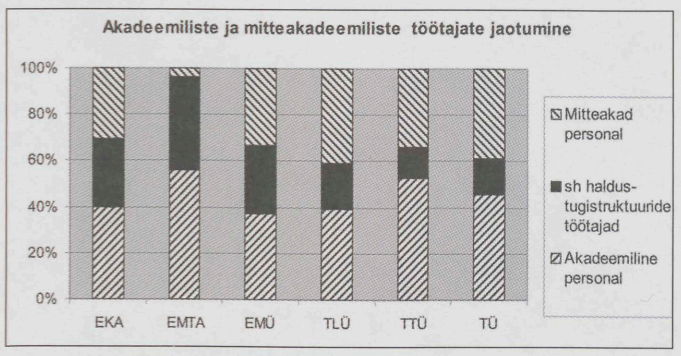

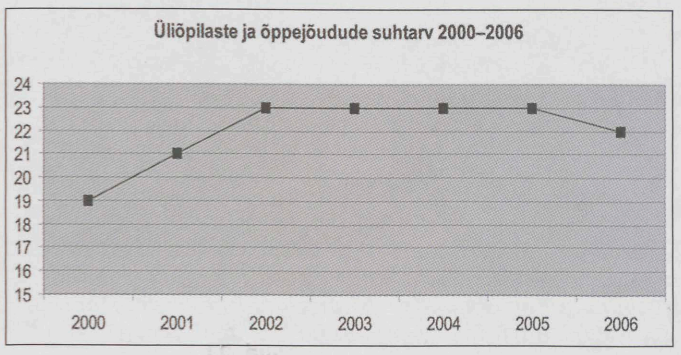

Õppejõude rohkem

Mitteakadeemilise personali jaotumine keskse administratsiooni ja teaduskondade ning asutuste vahel on ülikoolides erinev. Valdkondlikest ja töökorralduslikest eripäradest tulenevalt töötab väiksemates ülikoolides ligi pool või rohkem mitteakadeemilisest personalist keskksetes osakondades. Suuremates ülikoolides (TLÜ, TTÜ ja TÜ) on haldus-tugistruktuuri töötajate osakaal mitteakadeemilistest töötajatest 28–32%.

Vaadeldaval ajavahemikul on üliõpilaste arv kasvanud 24% võrra, samas õppejõudude arv vaid 10% võrra. Rõõmu teeb, et viimasel aastal on taas hakanud suurenema õppejõudude arv võrreldes üliõpilaste arvuga.

Eesti avalik-õiguslikes ülikoolides varieerub üliõpilaste ja õppejõudude suhtarv 6–28 (Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias ja Kunstiakadeemias 6, TLÜs 28). Suhtarvude erinevus on seletatav ka õpetatavate erialadega – nt muusikaõppes on suurem osakaal individuaaltundidel.

Kokkuvõttes võib öelda, et TÜ töötajaskond on kasvanud eelkõige akadeemilise personali poolel. Üliõpilaste ja akadeemiliste töötajate kasvu taustal on jäänud mitteakadeemiliste töötajate arv samaks.

Rektorikandidaatidest

Professor Volli Kalmu on esitanud 17 professorit, õigus-, usu-, kehakultuuri-, matemaatika-informaatika- ja haridusteaduskonna nõukogu.

Maaülikooli rektori professori Alar Karise on esitanud arsti- ja bioloogia-geograafiateaduskonna nõukogu.

Eetikakeskuse juhataja professor Margit Sutropi on esitanud filosoofia- ja sotsiaalteaduskonna nõukogu.

Viimane kandidaatide esitamise päev on 7. mai, valimine toimub 31. mail.

Ülikool tunnustab

Ülikooli suure medaliga tunnustati pikaajalise kõrgetasemelise kliinilise, teaduslik-pedagoogilise ja administratiivtöö eest kirurgiakliiniku juhatajat professor **Ants Peetsalu**. TÜ tänukirjaga autasustati 75. sünnipäeval pikaajalise ja kohusetundliku töö eest haldusosakonna hooldusteenistuse majahoidjat ja remonditöölist **Raimond Aasumetsa**.

Sekretäride päeval

Lisaks eelmises UTs sekretäride päeva puhul ülikooli tänukirjaga autasustatud töötajatele **Ulvi Urmile, Aleksandra Linnasele, Ede Kärnerile, Heli Raagmaale, Sirli Soomlaisile, Ulvi Tiirikule, Kristel Pedassaarele, Hille Rootsile, Elvi Ehasalule** ja **Hille-Kai Laitile** pälvisid tunnustuse veel majandusteaduskonna metoodik **Anneli Kütt**, haridusteaduskonna vastutav sekretär **Anne Kerikmäe**, haldusosakonna juhi abi **Eneken Zipp** ja infotehnoloogia osakonna juhi abi **Hanka Veetõusme-Kuusik**.

20 taotlust

Projekti «Eesti ülikoolide akadeemilise personali enesetäiendussüsteemi loomine» esimesele taotlusvoorule esitati 20 taotlust.

Projekti peakoordinaatori Keit Karemäe sõnul on komisjonil lähetatavate valimiseks aega 8. maini.

Tallinna Tehnikaülikoolis laekus 12, Tallinna Ülikoolis 7, Eesti Maaülikoolis 9, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias 1 ning Eesti Kunstiakadeemias 3 taotlust.

Teine konkurss toimub oktoobris. Info: www.ut.ee/personal/enesetaiendamine.

Mikrobioloogia II osa

TÜ kirjastuse väljaandel ilmus Irja Lutsari, Marika Mikelsaare ja Tõnis Karki «Meditsiiniline mikrobioloogia. II osa. Bakterioloogia ja mükoloogia» teine, täiendatud trükk.

Autorite sõnul püüab õpik esitada tulevasele arstile mikrobioloogia kõige ajakohasemaid seisukohti.

Raamat on müügil instituudis, TÜ raamatupoes jm.

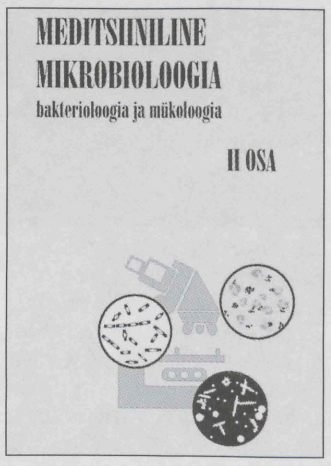

Kaitsti doktoriväitekiri vähe uuritud valdkonnast

Silvi Tenjes
eesti keele (võõrkeelena) dotsent

20. aprillil kaitses eesti keele (võõrkeelena) õppetooli teadur Raili Pool edukalt doktoriväitekirja «Eesti keele teise keelena omandamise seaduspärasusi täis- ja osasihitise näitel».

Väitekirjas leiavad eesti keele kui teise keele alal esmakordselt kajastamist mitmesugused keeleomandamisega seotud aspektid: kivinemine, vältimine, markeerituse ja teise keele omandamise seosed, introspektsioon, keelevigade parandamise ja parandajate emakeele vahekord. Samuti edasijõudnud keeleõppijate ja emakeelekõnelejate keelevigade sarnased ja erinevad jooned ning eesti keelele omase vormihomonüümia problemaatika keeleõppija seisukohast. Uurimuse peatähelepanu on suunatud täis- ja osasihitisele, mille omandamise uurimisel eelnimetatud lähenemisviise on rakendatud.

Raili Pooli doktoritöö rikastab oluliselt eesti keele teise keelena omandamise temaatikat, sest seda valdkonda pole varem väitekirja tasemel uuritud.

Doktoritöö juhendaja on professor Birute Klaas, oponent professor Jyrki Kalliokoski Helsingi Ülikoolist.

Raili Poolile anti filosoofiadoktori kraad eesti keele erialal.

Raili Pool

Kammerkoor võitis Tallinna koorifestivalil

Indrek Mustimets
TÜ Kammerkoori president

Ülikooli kammerkoor võitis rahvusvahelisel koorifestivalil «Tallinn 2007» kammerkooride kategoorias teise koha, esimest kohta välja ei antud.

Kammerkooride kategoorias osales kokku üheksa koori.

Festivali kõrgetasemeline rahvusvaheline žürii (esimees dirigent Eri Klas) tunnustas kammerkoori dirigenti Triin Kochi festivali dirigendi eripreemiaga.

TÜ kammerkoor on dirigent Triin Kochi juhendamisel osalenud seitsmel festivalil nii Eestis kui ka välismaal ning alati on koor ja dirigent pälvinud auhinnalisi kohti ja äramärkimisi.

Dirigent Triin Koch juhatab kammerkoori alates aastast 2001. Tema käe all on koor võtnud oma repertuaari ligi sada teost.

Triin Koch on koos kammerkooriga esinenud ja üles astunud ligi 150 korral. Peale TÜ kammerkoori on Triin Koch ka TÜ Akadeemilise Naiskoori peadirigent, TÜ Akadeemilise Naiskoori Tallinna vilistlaskoori ja Heino Elleri muusikakooli naiskoori dirigent.

TÜ kammerkoor Triin Kochi juhatusel laulab sageli ka Tartu Ülikooli aulas. ANDRES TENNUS

Sel suvel on ta koolinoorte laulupeo neidudekooride ja Eesti-Soome laulupeo naiskooride üldjuht.

1971. aastal asutatud TÜ kammerkoor osaleb aktiivselt Eesti koorimuusikas, andes aastas mitmeid kontserte ja osaledes paljudes koostööprojektides ning võõrustades sõsarkollektiive välismaalt. Praegu on kammerkoori suurimaks tööks oma esimese CD-plaadi väljaandmine, mille tarbeks salvestatakse ülikooli aulas koorimuusikat.

Ilmar Raag «2% on piisav legendiks» Sirp, 20. aprill 2007

Pariis peibutab Eesti üliõpilasi

Malle Rüütli
eesti keele ja kultuuri lektor
Pariisi ida keelte ja
kultuuride instituudis

Euroopa kauneimasse pealinna saabuvate Eesti üliõpilaste hulk aina kasvab. 2005/2006. õppeaastal oli Eesti saatkonna andmetel Pariisis ligi 50 Eesti üliõpilast.

Õpitavate erialade nimistu on mitmekesine. Õpitakse filosoofiat, õigusteadust, ajalugu, majandust, prantsuse keelt, lingvistikat, kirjalikku ja suulist tõlget, politoloogiat, sotsioloogiat. Esindatud on ka informaatika, interaktiivse multimeedia, kujutava kunsti, psühholoogia ja graafika vastu huvi tundvad tudengid. Pariisist võib leida isegi tudengi, kes jätkab Eestis alustatud tibetoloogia õpinguid.

Estofiilist bulgaarlanna Detelina Tocheva küsis Pariisis õppinud ja õppivatelt Eesti tudengitelt, kuidas ja miks selline reis ette võetakse.

Malle Rüütli (paremalt teine) koos Pariisis õppivate ja töötavate eestlastega nautimas Saint Cloudi pargi ilu. Taamal paistab ka Eiffeli torn. ERAKOGU

Pariisi viib mitu teed

Paljud Pariisi õppima saabujad on juba mõne Eesti kõrgkooli üliõpilased. Teised saavad esimese kõrgkoolikogemuse just Prantsusmaa ülikoolis.

Mõne noore teekond kulgeb mööda keerulisemat rada. Üks enam levinud prantsuse keele ja kultuuriga sinasõbraks saamise viise on lapsehoidjana töötamine. Pärast mõningast Eestis viibimist asutakse Pariisi juba õppima.

Samuti saabutakse Prantsusmaale läbi teiste Lääne-Euroopa riikide. Nii näiteks saabus Erasmusega Prantsusmaale noor eestlanna, kes oli juba õppinud Saksamaal. Teise neiu teekond kulges marsruudil Eesti–Itaalia–Prantsusmaa.

Mõned noored põhjendavad Prantsusmaale tulekut tundeliste või perekondlike motiividega. «Minu ema sõbranna on prantslasega abielus. Seepärast vaatasime kodus Prantsuse filme ja me armastame väga Prantsusmaad,» räägib Erasmuse programmiga Prantsusmaale tulnud üliõpilane.

Teine erasmuslasest neiu, kes räägib prantsuse keelt vähe ja õpib mainekas Pariisi moedisaini koolis, ütleb: «Ma ei karda minna üksi välismaale. See avardab mu maailmavaadet.»

Üliõpilased nimetavad Pariisi ilusaks, avatuse, kinokunsti ja vabaduse linnaks. Teisisõnu – «siin on väga vaba õhkkond».

On mõistagi tavasid, mis eestlasi rabavad. Näiteks postkontor, poed ja pangad suletakse üsna vara. Streigid on igapäevane asi ning pangandus on võrreldes Eestiga pigem ajast maha jäänud.

Tõeliseks pähkliks on eluaseme leidmine. Eesti üliõpilased jagavad oma eluaset kaasmaalaste, aga ka ameeriklaste, portugallaste, rootslaste, slovakkidega. Ametlikult elamispinda otsides tekib käendaja leidmise probleem: see isik peab olema jõukamat sorti ja tal peab soovitavalt olema prantsuse nimi. Sellele järgneb tagatisraha küsimus.

Seetõttu käib eluaseme leidmine sageli mitteametlikke teid pidi. Teave heade pindade kohta liigub suust suhu. Pariisi saabuvad üliõpilased n-ö pärivad sealt lahkuvate eluasemed.

Küsitlusest selgub, et enamikul Eesti üliõpilastest napib raha Pariisis elamiseks. Erasmuse stipendium, mida suurem osa saab, on umbes 300 eurot kuus. Vähesed saavad Prantsuse valitsuse stipendiumi.

Osa üliõpilasi kasutab Eestis võetud õppelaenu, mis koos väikese töökohaga võimaldab Pariisis tagasihoidlikult ära elada.

Hinnatud kogemus

Tavapärase lapsehoidmise kõrval töötatakse ettekandjana. Küsitluse läbiviija avastas üllatusega, et leidub ka neid, kes töötavad mõne Eesti töövandja heaks, näiteks tõlkebüroodele. Neile makstakse tunduvalt rohkem, kui nad teeniksid Prantsusmaal isegi deklareeritud töökohal. Osa tudengeid elab Pariisis Eestis teenitud säästudest.

Mõned tudengid loodavad oma erialal Pariisi kõrgkoolis palju õppida ja imetlevad raamatukogude rikkalikku valikut (kus siiski ei ole ingliskeelseid teoseid). Teistele tundub, et sealne süsteem ei ole tõsiseltvõetav, õppejõud on vastutustundetud ja eelistavad «asja lihtsustamise asemel selle segaseks ajada».

Siiski tajutakse Pariisis õppimist kasuliku ja väärtuslikuna. Üks üliõpilane leiab ka, et «see, et ta on Pariisis, on kadestamisväärne».

Isegi kui mõned noored eestlannad arvavad, et pariislased on head suhtlejad, on parimateks sõpradeks siiski Pariisi eestlased ja teised välismaalased. Leitakse, et prantslased on head tuttavad, kuid mitte sõbrad.

Üks üliõpilasneiu kirjeldab Prantsuse üliõpilaste suhtumist: «Nad ei viitsi meiega suhteid luua. Kõik, mis nad ütlevad, on *Ça va, ça va?*» («Kuidas läheb?»).

Kõigest hoolimata hindavad üliõpilased kodumaast eemal elamise kogemust. Üks küsitletud tüdrukutest ütles: «Ma ei võta aastat Prantsusmaal kui taeva kingitust. Ma teadsin, et mul saab olema palju jama.» See hirm leidis hiljem kinnitust, sest sama tüdruk pidi järgemööda kutsuma kiirabi, esitama kaebuse varguse pärast ja tal oli ebameeldivusi CAFiga (peretoetuste kassa, mis toetab ka tudengeid). Siiski peab ta neid kogemusi positiivseks. «Hakkan aru saama, kuidas see kõik siin toimib.»

Lõpetuseks võib öelda, et Eesti noored Pariisis on optimistlikud nii oma karjääri, elu kui ka Eesti tuleviku suhtes. Detelina Dotcheva arvab, et reis õppimise eesmärgil Eestist Pariisi on üks kõige intensiivsemaid ja isikupärasemaid viise luua suhteid nende kahe maa vahel.

Täispikk versioon www.ajaleht.ut.ee.

DETELINA TOCHEVA

- **Töötab Saksamaal Max Plancki nim sotsiaalantropoloogia instituudis.**
- **Õppis 2000–2004 eesti keelt Pariisi ida keelte ja kultuuride instituudis (INALCO).**
- **Huvi Eesti vastu tekkis 1990. aastate lõpus, mil ta osales nii prantsuse kui ka rahvusvahelistes postsotsialistlikke muutusi käsitlevates uurimistöödes.**
- **2005. a sai doktorikraadi sotsiaalantropoloogia erialal Pariisi sotsiaalteaduste ülikoolis.**
- **Uuris doktoritöös protsesse, mis mõjutavad ühiskonna ja institutsioonide suhtlemist laste ning nende vanematega tänapäevases Eestis.**
- **On teinud sellealaseid uurimistöid mitmes Eesti pere- ja lasteabi asutuses.**

Maaülikool avab uue peamaja

Täna kell 15 avatakse pidulikult Eesti Maaülikooli uus õppe-administratiivhoone. Maaülikooli avalikkussuhete peaspetsialisti Sirje Pärismaa sõnul asuvad Kreutzwaldi 1a hoones raamatukogu, aula, arhiiv, majandus- ja sotsiaalinstituudi õppe- ja tööruumid, administratiivüksused ning kohvik. Tudengite käsutuses on viis auditooriumi ja kolm arvutiklassi. Ehituse maksumus oli 80 mln, sisustusele kulus 13 mln. 1984. aastal arhitekt Valve Pormeistri projekti järgi ehitatud hoone ümberehituse projekteeris arhitekt Roman Smuškin ja ehitas AS Eviko.

Ülikoolis arutatakse perepoliitikat

Täna ja homme toimub konverents «Eesti perepoliitika – rahvuslikud aspektid ja Euroopa mõjud».

Esimesel päeval kohtuvad Domus Dorpatensise ruumides perepoliitika eksperdid Põhja-, Ida- ja Lääne-Euroopast.

Teine päev on TÜ ajaloo muuseumi valges saalis avatud kõigile huvilistele.

Ettekande Eesti perepoliitika probleemidest teeb professor Marju Lauristin. Lääne- ja Põhja-Euroopa perepoliitikat tutvustavad professor Pirkko-Liisa Rauhala Soomest ja professor Bernd von Maydell Saksamaalt. Professor Maciej Zukowski Poolast teeb ettekande «Euroopa mõjust pere- ja sotsiaalpoliitikale». Peale ettekannete toimub ka saalidiskussioon.

Konverentsi korraldavad Euroopa Akadeemia, TÜ ja SA Domus Dorpatensis.

Info: www.dorpatensis.ee.

III germanistikakonverents

17.–20. aprillini toimus III rahvusvaheline germanistikakonverents «Germanistik als Kulturvermittler» («Germanistika kui kultuurivahendaja»).

Käsitleti keele- ja kirjandusteadust, tõlkeprobleeme ja kultuuriloolisi teemasid.

Konverentsi ühe korraldaja, saksa filoloogia erakorralise lektori Reet Benderi sõnul oli seekordne konverents eelmistest laiema teemavalikuga – vaatluse alla võeti kõik *humaniora* võimalused.

Konverentsi ettekannetest antakse sügisel välja saksa filoloogia õppetooli ajakirja Humaniora Germanistica teine number.

Ilmub kauaoodatud raamat ülikooli ajaloost

Maris Kuuda
ajakirjanduse ja suhtekorralduse 2. a üliõpilane
Meelis Burget

2. mail esitletakse TÜ kunstimuuseumis kümneaastase töö viljana valminud Tartu Ülikooli ajaloo raamatut, mis on esimene pärast 1982. aastat ilmunud ülevaade ülikooli ajaloost.

Ajaloolase Toomas Hiio ja emeriitprofessor Helmut Piirimäe toimetatud teos «Universitas Tartuensis 1632–2007» hõlmab ülikooli ajalugu Rootsi ajast tänapäevani. Sisu on jaotatud Eestit valitsenud riigivõimude järgi kaheksaks osaks, maht on 838 lehekülge.

Autorid on Jüri Ant, Toomas Hiio, Ain-Elmar Kaasik, Ken Kalling, Jaan Luig, Ela Martis, Hillar Palamets, Tõnu Pani, Helmut Piirimäe, Lembit Raid, Tanel Rütman, Erkki Tammiksaar, Sirje Tamul ja Villu Tamul.

Rektori abi Illari Lääne sõnul on tegu esimese ülevaatega ülikooli tänapäevasest ajaloost, mis on seni lahti kirjutamata jäänud.

Toomas Hiio ütles, et olulise täienduse on saanud ka varasemat aega käsitlevad peatükid, eelmisel väljaandel on paratamatult küljes «nõukogude hais». Pildidki on püütud valida sellised, mida varasemates väljaannetes pole kasutatud. «Nüüd on avatud paljud arhiivid, millele nõukogude ajal ligipääs puudus, näiteks parteiarhiivid,» lausus Hiio.

Raamatu tegemist alustati Hiio sõnade järgi juba 1996. aastal, kui toonase rektori Peeter Tulviste eestvedamisel peatükkide loetelu paika pandi. Algselt tegijate hõivatuse tõttu veninud töö elavnes toimetaja sõnul professor Jaak Kangilaski TÜ ajalookomisjoni esimeheks saamisel.

Hiio avaldas arvamust, et töö venimine on omamoodi heagi. «1996. aastal oli iseseisvumisest möödunud viis aastat, nüüd aga juba üle 15 aasta – selle ajaga oleme palju teha ja õppida jõudnud,» ütles ta. «Peale selle, et arhiivid on avanenud, on arenenud ka ajaloo uurimine.»

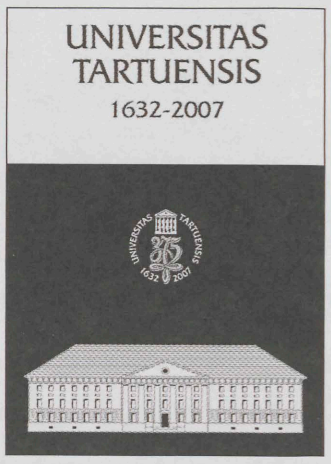

Hiio sõnas, et raamat ei ole akadeemiline, vaid kirjutatud võimalikult lihtsalt loetavaks inimestele, kes on ise ülikoolis õppinud või ajaloo vastu huvi tunnevad.

Ülikooli ajaloo muuseumi direktor Reet Mägi ütles, et juhuse tahtel kuulub raamatu esitlus ülikooli 375. sünnipäeva ürituste hulka, taotluslik see aga pole. «Taheti küll juba varem valmis saada, aga lihtsalt ei jõutud.»

Väljaande kirjastaja on TÜ kirjastus, kujundaja Meelis Friedenthal.

Tartusse kogunevad noored slavistid

Täna algab vene ja slaavi filoloogia osakonnas kolmepäevane rahvusvaheline noorte filoloogide konverents.

Keeleteaduse sektsiooni juhataja Viktoria Pehki sõnul käsitletakse sektsioonis vene keele ajalugu, tänapäeva vene keelt, võrdlevat lingvistikat jm.

Kirjandusteaduse sektsiooni juhataja Roman Voitehhovitši sõnul on kavas ettekanded vana-vene kirjandusest kaasaegse vene kirjaniku Jevgeni Griškovetsini, kelle proosat on vahendanud akadeemik Jaan Ross. Avapäeval peab ettekande Moskva kirjandusteadlane Kirill Rogov.

Konverentsil on üle 70 osaleja. 58 külalist saabub Tartusse Ukrainast, Saksamaalt, Venemaalt, Jaapanist, Poolast, Prantsusmaalt, Lätist.

Korraldajate sõnul on Tartu konverentsid pakkunud mitme aastakümne vältel suurt huvi paljude maade slavistidele. Üliõpilased, magistrandid ja doktorandid suhtuvad oma esinemisse Tartus kui omapärasesse professionaalse meisterlikkuse katsesse. Paljud neist unistavad näha nn Lotmani linna.

Avamisel esitletakse ka eelmise konverentsi tööde kogumikku «Russkaja filoloogia. 18».

Info: tel 737 6352, Jelena.Ussar@ut.ee, www.ruthenia.ru.

RAHVUSVAHELINE ESSEEKONKURSS

UNESCO ja Goi Peace Foundation kutsuvad kuni 25-aastasi noori osalema esseekonkursil «Meedia, informatsiooni ja kommunikatsioonitehnoloogiate roll rahuliku maailma loomisel». Tähtaeg on 30. juuni. Esikoha võitja saab rahalise auhinna ja reisi Jaapanisse.

Info: www.goipeace.or.jp/english/activities/programs/0702_00.htm.

VIII amerikanistikakonverents

Täna lõpeb kolmepäevane VIII rahvusvahelise amerikanistikakonverents «Ajaloo naasmine?».

Konverentsi korraldaja, Põhja-Ameerika uuringute keskuse tegevdirektori Raili Põldsaare sõnul arutatakse ajaloo rolli üle Põhja-Ameerika ühiskondades ja tänapäeva maailmas ning analüüsitakse muutunud vaateid Põhja-Ameerikale nii seest- kui ka väljastpoolt. «Eesmärk on ärgitada diskussiooni Põhja-Ameerikat puudutavate pingekohtade üle ning vaagida võimalikke lahendusi, lähtudes eriti kultuuridevahelisest võrdlevast perspektiivist.»

ÕNNITLEME

Professor Ants Peetsalu 65

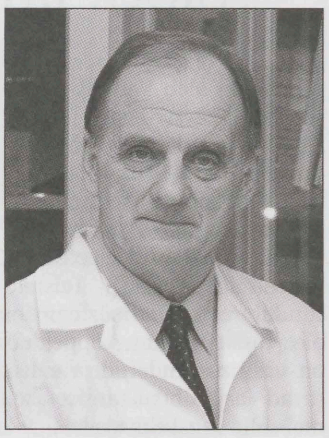

25. aprillil sai 65-aastaseks SA Tartu Ülikooli Kliinikumi kirurgiakliiniku juhataja professor Ants Peetsalu.

Ants Peetsalu alustas Maarjamõisa kirurgiakliinikus üldkirurgina 1967. aastal. Alates 1990. aastast on ta aktiivselt osalenud maksasiirdamise programmis. Professor Peetsalu juhtimisel on juurutatud lastekirurgia osakonnas maksaväliste sapiteede kaasasündinud väärarengute radikaalne kirurgiline ravi. 2000. aastal käivitati tema eestvedamisel interdistsiplinaarse neerusiirdamise töörühm, mille tulemusena on ravitulemused oluliselt paranenud ja lähenenud arenenud naaberriikide tulemustele. Tema organiseerimisel on koostöös Inglismaa, Saksamaa ja Soome kolleegidega juurutatud Eestis plastikakirurgia eriala. Praegu on käsil käekirurgia juurutamise ja edasiarendamise organiseerimine koos ortopeedia kliinikuga ja välispartneritega Soomest.

Kogenud praktiku ning juhina on professor Peetsalu igapäevatöö peamine ülesanne olnud ühe suurima kliiniku ning teaduskonna õppe- ja teadustegevuse töö juhtimine ning korraldamine.

Tudengite seas hinnatud professori juhendamisel on kaitstud kolm seedetrakti kirurgiat käsitlevat doktoritööd. Kolm tööd on valmimisjärgus. Väga oluline on Ants Peetsalu pikaaegne jätkuv töö kirurgia residentuuri üldjuhendajana kaasaegse kirurgilise koolituse süsteemi rajamisel ja edasiarendamisel vastavalt Euroopa nõuetele.

Ants Peetsalu aktiivse vaimutöö taastootmise allikaks on sport. Talvel kohtab teda tihti Pühajärve ümbruses suusaradadel, suvel jalgrattasadulas, sõpradega katsutakse rammu tenniseväljakul. Viimastel aastatel on Ants Peetsalu taasleidnud oma noorusaastate harrastuse – hokimängu.

Soovime professor Ants Peetsalule õnne 65. sünnipäeva puhul ja uusi kordamineKuid järgnevateks aastateks!

SA Tartu Ülikooli Kliinikum

Kanna ülikooli särki!

Õppeosakond on saanud palju positiivset tagasisidet messidel jm käimiseks mõeldud särkidele «Tule ülikooli». Huvilised saavad ka endale särgi tellida.

Särgi hind on *ca* 350 krooni. See on tiheda koega materjalist ega veni pärast esimest kandmist välja. Särgi näidis on õppeosakonna vastuvõtutalituses (Küütri 2).

Tellimissoovist, soovitud kogustest ja suurustest (S, M, L, XL, XXL) ning finantseerimisviisist (isiklik või struktuuriüksus) anda teada nädala jooksul pärast UT ilmumist Ingrid Maistele (ingrid.maiste@ut.ee, tel 737 6271).

LIIVI KEELE JA KULTUURI SEMINAR

4. mail kell 14–17 TÜ peahoone ruumis 234

14.15 – Renate Blumberga «Petõr Damberg – opettaja ja kulttuurivaikuttaja».
14.45 – Tiit-Rein Viitso «Liivi astmevahelduse tüpoloogiast».
15.15 – Pire Teras «Kvantiteet liivi keeles».
15.45 – Karl Pajusalu tutvustab Linguistica Uralica liivi erinumbrit.
16.15 – Renate Blumberga ja Tapio Mäkeläinen tutvustavad liivi veebilehekülge.
Info: www.livones.lv
Uue liivi albumi «Livõd jelami» esitlemine Lõuna-Eesti keskuses (Lossi 38).

KAITSMISED

2. mail kl 15 kaitseb **Riina Vibo** Biomeedikumis Ravila 19-1038 doktoritööd «The third stroke registry in Tartu, Estonia from 2001 to 2003: incidence, case-fatality, risk factors and long-term outcome» («Kolmas Tartu insuldiregister 2001–2003: haigestumus, letaalsus, riskitegurid ja hilistulemused»). Juhendajad vanemteadur Janika Kõrv, dots Sulev Haldre ja dots Mai Roose. Oponent prof Markku Kaste (Helsingi Ülikool).

4. mail kl 10.15 kaitseb **Üllas Ehrlich** nõukogu saalis doktoritööd «Ecological economics as a tool for resource based nature conservation management in Estonia» («Ökoloogia ökonoomika kui vahend looduskaitse ressursipõhiseks haldamiseks Eestis»). Juhendaja prof Tõnu Oja. Oponent prof Hubert Wiggering (Potsdami Ülikool).

16. mail kaitsevad haridusteaduskonnas Ülikooli 16-102 magistritöid:
• kl 14.15. **Anna-Liisa Jõgi** «2.–6. klassi õpilaste saavutuseesmärgid ja nende seos õpitulemustega» pedagoogika magistrikraadi saamiseks. Juhendajad prof Eve Kikas ja doktorant Katrin Mägi. Oponent mag Heiki Krips;
• kl 15.15. **Ülle Irdt** «Eestis aastatel 2002–2005 läbiviidud bioloogia riigieksamite analüüs» koolikorralduse magistrikraadi saamiseks. Juhendaja emeriitprof Jaan Mikk. Oponent mag Illar Leuhin;
• kl 16.15. **Anita Kikas** «Ilukirjanduse lugemishuvi arendamine 5.–6. klassi õpilastel» koolikorralduse magistrikraadi saamiseks. Juhendaja emeriitprof Jaan Mikk. Oponent doktor Rain Mikser;
• kl 17.15. **Ardi Küünal** «Kasvatuse eritingimusi vajavate õpilaste kooli ja tavakooli õpilaste huvitegevus». Juhendaja doktor Kristi Kõiv. Oponent mag Tiiu Kadajas.

LOENGUD

4. mail kl 12.15 peab prof Frits Kalshoven õigusteaduskonnas Näituse 13a-101 loengu «Development of Military Technology: A Challenge for Humanitarian Law». Frits Kalshoven on Leideni Ülikooli rahvusvahelise õiguse ja rahvusvahelise humanitaarõiguse emeriitprofessor. Ta on osalenud rahvusvahelistel humanitaarõiguse lepinguid käsitlenud konverentsidel ning tegutsenud Jugoslaavias sõjakuritegusid uurinud ÜRO ekspertkomisjoni esimese esimehena. 2003. a anti prof Kalshovenile Henri Dunant'i medal tunnustusena silmapaistvate teenete ja suure pühendumuse eest Punase Risti liikumisel. Info: Merike Vellend, 737 6066, merike.vellend@ut.ee.

KONTSERT

TÜ AULAS

27. aprillil kl 18 Hispaania suursaatkonna kontsert.

28. aprillil kl 18 Åbo Akadeemia (Turu Ülikool) meeskoori Brahe Djäknar kontsert. Dirigeerib Ulf Långbacka. Tasuta.

29. aprillil kl 16 neidudekoori Kurekell 25. aastapäeva kontsert.

4. mail kl 18 Tartu Akadeemilise Meeskoori 95. aastapäeva kontsert.

IN MEMORIAM

Ilmar Talve

17. jaan 1919 – 21. apr 2007

Ilmar Talve sündis Ingerimaal, lapsepõlve veetis aga Tapa linnas. Tema autobiograafias sõjaeelsele Tapale pühendatud osa võib pidada üheks tähelepanuväärsemaks saavutuseks Eesti linnaetnoloogia vallas. Ilmar Talve ilmutab ennast lapsepõlvest peale kui tähelepanelikku, tulevase etnoloogi südamega isiksust.

Saatuse tahtel olen kasvanud samas linnas, kuigi 50 aastat hiljem. Linn oli vahepeal põhjalikult muutunud. Ilmar Talve lummavad kirjeldused on mind aga ajendanud mööda Tapat kõndides mõtlema sõjaeelsele linnapildile. Minu jaoks on Tapa seeläbi nagu topeltlinn – üks on tänapäevane, tõsiasjalikult olemasolev, teine silmale nähtamatu, ent unistustes imetabasena kuvanduv. Mõnevõrra uskumatul moel on meil Ilmar Talvega isegi kajana korduvaid lapsepõlvemälestusi. Nimelt oli tema omaaegne algkooli juhataja 1970ndatel minu naabrimees. Ja kui Ilmar Talve värises selle karmi olekuga isanda ees 1920ndatel, siis mina kartsin teda üsna sarnasel moel oma rüblikueas. Plaanisin seda ükskord ka Ilmar Talvele mainida. Aga ikka ja jälle ei tekkinud sobivat juhust. Ega tekkinudki.

Olen Ilmar Talve elukäiku varemgi iseloomustanud kui uskumatute seikluste rutiinset jada. Tema elu esimene pool oli nagu seiklusfilm. Segastel aegadel Tartu Ülikoolis etnograafiks saamine, põgus töö Eesti Rahva Muuseumis, sõjaaegne uurimisretk Vadjamaale, Soome sõtta minek ja sõja lõpus heitlik pagemine, mis lõppes Rootsis. Elu teine pool oli Ilmar Talvel aga täis intellektuaalseid seiklusi. Need olid küll väliselt vähem efektsed kui noorpõlve tormiste aegade juhtumised. Ent sisuliselt oli seegi periood täis intensiivset sisemist avardumist, otsinguid ning raskuste pidevat ületamist.

Ilmar Talve kaitses Rootsis doktorikraadi ning valiti Turu Ülikooli etnoloogiaprofessoriks. Professorina liikus ta etnoloogiateaduse uuendustega väsimatult kaasa. Lisaks sellele suutis ta pälvida avalikkuse põnevil tähelepanu oma elu lõpuni kestnud, pidevalt vilju pillanud literaaditegevusega.

2004. aastal pälvis Ilmar Talve Tartu Ülikooli Rahvusmõtte auhinna ning 2005. aastal valiti ta TÜ audoktoriks.

Lõpuks Ilmar Talve siiski väsis. Ilusat puhkust talle.

Art Leete
etnoloogia professor

NÄITUSMÜÜK TÜ RAAMATUPOES

30. aprillist 5. maini toimub TÜ Raamatupoes kirjandusfestivali «Prima Vista 2007» raames võõrkeelsete ajaloo-, filosoofia-, keeleteaduse, kirjandusteaduse ja usuteaduse raamatute näitusmüük.

Näitusmüügilt on võimalik osta raamatuid tavapärasest soodsama hinnaga.

Esindatud on kirjastuste Belknap Press, Blackwell Publishing, Cambridge University Press, Harvard University Press, Hodder Arnold, Johns Hopkins University Press, MIT Press, Oxford University Press, Palgrave Macmillan, Taylor & Francis Books, University of Chicago Press ja Yale University Press väljaanded.

Näitusehindadele ei laiene muud raamatupoe soodustused.
Kataloogide alusel saab raamatuid ka tellida.
Näitusenimekirjast huvitatutel pöörduda bookshop@ut.ee.
Info: tel 744 1102, www.ut.ee/Raamatupood.

TULE KEVADPÄEVADELE!

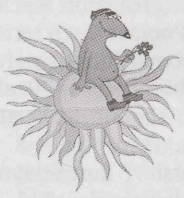

25. aprillist 1. maini toimuvad Tartu kevadpäevad.

Mitmekülgne programm pakub ligi paarsada põnevat üritust.

Info: www.studentdays.ee.

TÜ RAAMATUPOOD SOOVITAB

Andrew Heywood, «Politics»

Palgrave Macmillan, 2002
Hind: 500 krooni

Kehtib TÜ liikmeskonna soodustus 10%

Võõrkeelse kirjanduse tellimine!

www.ut.ee/raamatupood

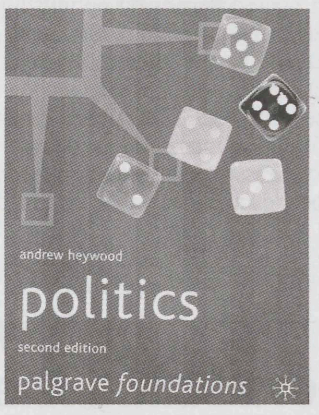

ÕNNITLEME

75

Raimond Aasumets, majahoidja-remonditööline – 3. mai

60

Ljubov Roots, valvur – 27. aprill
Ludmilla Meiel, ajaloo osakonna koordinaator – 1. mai

45

Margit Veromann, muusika- ja keeleõppekeskuse assistent – 1. mai
Ragnar Lõivukene, lastekirurgia assistent – 3. mai

40

Marge Grauberg, rahvatervise assistent – 27. aprill

35

Jaana Kikas, Pärnu kolledži turundusspetsialist – 28. aprill
Merle Kallas, keskkonna- ja töötervishoiu õppetooli arstresident – 3. mai

30

Sergei Kopantšuk, bioorgaanilise keemia teadur – 30. aprill

25

Aleksei Bredihhin, erakorraline teadur – 27. aprill
Jevgeni Šulga, insener – 29. aprill

20

Kadri Pärna, raamatukogu klienditeenindaja – 28. aprill

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000
Trükk: Greif OÜ

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Meelis Burget
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetaja Mai Kukumägi
Keeletoimetaja Marika Kullamaa

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
http://www.ajaleht.ut.ee
Postiaadress: Ülikooli 18, Tartu 50090

TARTU ÜLIKOOLI KIRJASTUS

TÜ Kirjastus pakub tööd raamatute inglise keelest

tõlkijaile.

Konkursile registreerumine tel 737 5961.

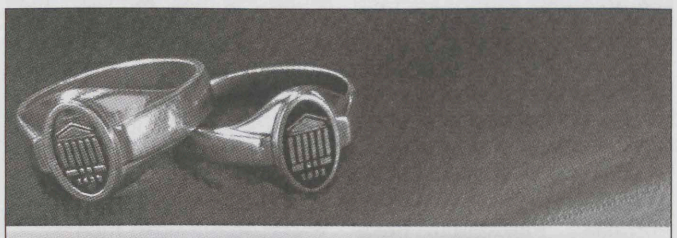

Millise ülikooliga oled Sina abielus?

Sõrmuseid
saab tellida
Tartu Ülikooli üliõpilasesindusest
Ülikooli 18b

Täpsem info telefonil 7 375 400 ja koduleheküljel *www.tyye.ee/sormus*

Akadeemiline armastus viib tippu!

Tartu Ülikooli Raamatukogu

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

4. mai 2007

NR 18 (2300)

www.ajaleht.ut.ee

Professor Mart Ustav sobivast rektorist lk 2 • **Intervjuu Jyrki Kalliokoskiga** lk 3 • **Kunstinäitus Türi kolledžis** lk 3

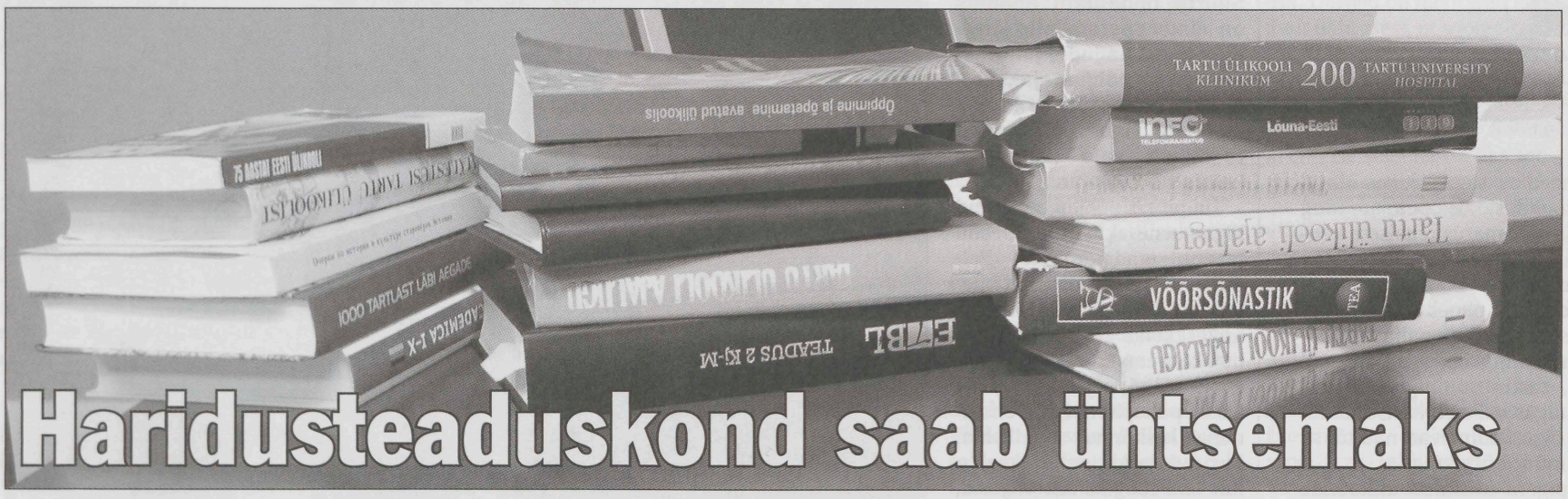

Haridusteaduskond saab ühtsemaks

Meelis Burget

Haridusteaduskonna uue põhimäärusega tekkis teaduskonda seitse töökorralduslikku üksust, neist üks on oma kaubamärgi säilitanud õpetajate seminar.

Enne struktuurimuudatusi koosnes teaduskond viiest üksusest: õpetajate seminar, pedagoogika osakond, eripedagoogika osakond, õppekava arenduskeskus ning dekanaat. Dekaani Katri Raigi sõnul tekkis üsna iseseisvalt töötanud üksuste asemele 1. maist seitse töökorralduslikku üksust ja dekanaat. Neljale olemasolevale lisandusid haridusuuringute keskus, kõrgkoolididaktika keskus ning praktika- ja kutseaasta keskus.

Katri Raigi sõnul ei ole õpetajate seminar enam eraldi asutus, vaid jätkab samanimelise töökorralduslikku üksusena. Samas säilib selle kaubamärk.

Uue kõrgkoolididaktika keskuse, varasema täiskasvanuhariduse keskuse juhataja Marvi Remmik märkis, et uuenduste mõju teaduskonnas on praegu veel keeruline ennustada.

Ta ütles, et täiskasvanuhariduse keskus, mis koondas õpetajate ja õppejõudude täienduskoolituse ning kutseaasta koolitused, on selle nime all tegutsenud 2005. aasta sügisest. «Viimaste aastatega on täienduskoolitus teaduskonnas jõudsasti edenenud ning kindlasti saame rääkida oma kaubamärgi kujunemisest.»

Remmiku sõnul seisneb kõrgkoolididaktika keskuse asutamise põhjus eeskätt selles, et keskus näeb oma tegevust õppejõukoolituses oluliselt laiemana kui vaid õppejõududele koolituste vahendamine. «Meie nägemuses peab keskus aja jooksul arenema akadeemiliseks tööüksuseks, kus heatasemelise õppetöö kõrval ollakse suutelised tegema ka teadustööd.»

Ta avaldas lootust, et heast õpetamisest huvitatud õppejõud leiavad ka uuenenud nimega keskuse üles ning koostöö ülikooliõppe kvaliteedi parandamise nimel jätkub.

Positiivset ja negatiivset

Õppeprodekaan ja pedagoogika osakonna juhataja Hasso Kukemelk ütles, et pikka aega eraldi toiminud osakonnad ja keskused liideti üheks suureks struktuuriüksuseks. Tema sõnul tähendab see, et õppejõududele ja teaduritele oluliste otsuste tegemine ning dokumentide allkirjastamine nihkub dekaani tasandile, mis muudab süsteemi kohmakamaks ja aeglasemaks.

„Samuti tekib vajadus oma osakonna huvide eest jõulisemalt seista, sest iga senise struktuuriüksuse rahakotist viiakse suuremad kuluallikad ühtsesse teaduskonna finantsallikasse. Kontorikulud ja muud väikekulutused jäävad endiselt töökorraldusliku üksuse juhi käsutusse.»

Dekaan ütles, et uue struktuuri elluviimise suurim pluss peaks olema parem koostöö õpetajakoolituse ja sellega seotud teaduse edendamiseks, kuid see võimalus peab veel välja kujunema.

Muudatuste positiivseteks külgedeks pidas Raik raharessursside paremat koondumist ning seda, et teaduskonna tavapärased õppe- ja teadustöö üksused jätkavad samas koosseisus inimesi laiali pillutamata.

Ka Kukemelk leidis, et raha koondumise tõttu suureneb võimalus rakendada strateegilise juhtimise põhimõtteid. Samuti võrdsustuvad erinevate üksuste töötingimused, millega võiks kasvada ka töötajate meie-tunne. Tema hinnangul võimaldab uus struktuur ka lihtsamalt õpperühmi kokku panna, kogu oluline info on rohkem koondunud jne.

Muudatuste õigsus selgub

Katri Raik märkis, et haridusteaduskond kui ülikooli noorim teaduskond vajas mõningat ümberkorraldamist niikuinii. Tuliste arutelude tulemusena sündinud kompromissvariant on veel esialgu teaduskonna liikmetele ilmselt harjumatu.

HT TÖÖKORRALDUSLIKUD ÜKSUSED:

- **Õpetajate seminar**
- **Pedagoogika osakond**
- **Eripedagoogika osakond**
- **Haridusuuringute keskus**
- **Õppekava arenduskeskus**
- **Kõrgkoolididaktika keskus**
- **Praktika- ja kutseaasta keskus**

«Muudatuste elluviimine on üsna keerulise ülesehitusega ülikoolis aega ja kannatust nõudev ettevõtmine. Alles selles protsessis selgub ka plaanitud muudatuste õigsus,» lisas ta.

Hasso Kukemelk sõnas, et töötajad suhtuvad muudatustesse arusaavalt – mõistetakse, et tänapäevane kiiresti muutuv maailm tingib reforme ka töötingimustes.

Ta märkis, et pedagoogika osakonnale kaasneb nimetatud muudatustega ka ruumide vahetus – varsti kolitakse von Bocki majast Salme tänava õppehoonesse.

Laulab 95-aastane akadeemiline meeskoor

Varje Sootak

Täna kell 18 algab aulas Tartu Akadeemilise Meeskoori (TAM) 95. sünniaastapäeva kontsert.

TAMi asutas 1912. aastal ja oli esimeseks dirigendiks helilooja, koori- ja orkestrijuht Juhan Simm.

Koori presidendi Indrek Saare sõnul on TAM alates asutamisest olnud Eesti kultuurielu lahutamatu osa. «Ta on esimene üliõpilasmeeskoor Eestis ning on katkematult tegutsenud tänaseni.»

Praegu laulavad kooris Tartu Ülikooli, Eesti Maaülikooli ning Kaitsevägede Ühendatud Õppeasutuse üliõpilased ja õppejõud. Laulmist jätkavad ka kõrgkoolide vilistlased.

1974. aastal võttis Richard Ritsingult dirigendikepi üle tema poeg Alo Ritsing.

Indrek Saar märkis, et viimase kümne tegevusaasta jooksul on koor esinenud Austrias, Iirimaal, Venemaal, USAs, Norras ja korduvalt Soomes. Oma pika tegevusaja jooksul on TAM osalenud paljudel võistulaulmistel. «Eriti edukaks kujunes periood alates 1982. aastast, mil üheksast võistlusest võideti järjest

1974. aastast on Tartu Akadeemilise meeskoori dirigent Alo Ritsing. ANDRES TENNUS

kaheksa, nende hulgas rahvusvahelised koorifestivalid Varnas, Oldenzaalis (Holland) ja Tallinnas.» 2003. a toimunud Eesti Meestelaulu Seltsi võistulaulmisel Tallinnas saavutas TAM esikoha.

Tänaõhtusel kontserdil on kaastegevad sopran Kristina Vähi, tenor Mati Kõrts, bariton Atlan Karp ja Vanemuise sümfooniaorkester, kontsertmeister on Jorma Toots, dirigendid Lauri Sirp ja Alo Ritsing.

Kontsertide esimeses pooles kantakse esmakordselt Eestis meeskoori poolt ette Franz Schuberti missa G-duur.

Teises pooles avaldab koor austust koori asutajale Juhan Simmile ning dirigentidele Leonhard Neumanile, Richard Ritsingule ja Alo Ritsingule ning Eesti koorimuusika suurkujudele Gustav Ernesaksale, Ester Mägile ja Veljo Tormisele.

28. aprillil andis koor juubelikontserdi Tallinnas Mustpeade Majas.

Juubeli tähistamine jätkub 18.–20. maini kontsertreisiga Lätti ja Leetu.

Valminud on fotograaf Ants Nilsoni ning TÜ Ajaloo Muuseumi koostatud TAMi ajalugu käsitlev pildinäitus, mida saab vaadata peahoones kontserdi ajal. Aivo Arula toimetamisel ilmus viimase viie aasta tegemisi kajastav väike raamat koos CD-plaadiga..

Info: http://tam.eu/95.

Teaduse metodoloogiast

Endla Lõhkivi
teadusfilosoofia dotsent

9. ja 10. mail toimub von Bocki majas Teadusajaloo ja Teadusfilosoofia Eesti Ühenduse (TTEÜ) konverents «Teaduse uuringud: eesmärgid ja meetodid».

Üheteistkümnes konverents sarjast «Teaduslugu ja nüüdisaeg» keskendub interdistsiplinaarsete teaduse uuringute metodoloogilistele küsimustele.

9. mail teevad ettekanded näiteks meditsiiniajaloo lektor Ken Kalling ja professorid Rein Vihalemm, Peeter Torop, Kalevi Kull jt.

Teisel päeval esinevad teiste hulgas Cambridge´i, Cardiffi, Yorki ülikooli ning Helsingi ärikooli teadlased. Esimesel päeval on töökeel eesti ning teisel päeval inglise keel.

Ettekannete tekstid avaldatakse kogumikus, mis sisaldab ka teaduse uuringute klassikaks saanud teadusliku teadmise sotsioloogi Harry M. Collinsi artiklit «Empiirilis-relativistlik programm teadusliku teadmise sotsioloogias». Autorit oodatakse ka konverentsist osa võtma. Rein Vihalemma koostatud kogumik on saadaval filosoofia osakonnas ja eetikakeskuses.

Lisainfo: Ruth Jürjo, tel 737 5314, ruth.jurjo@ut.ee.

Muudatused professorite kvaliteedinäitajate nimel

27. aprillil tegi TÜ nõukogu olulisi muudatusi mitmes akadeemilisi töötajaid puudutavas dokumendis.

Teadusprorektori professor Ain Heinaru sõnul olid muudatused tingitud kvaliteedinäitajate parandamise nimel. «Kvaliteedinäitajad olid muutmata peaaegu 15 aastat, samas on ülikooli teadusnäitajad tunduvalt tõusnud.»

Muudeti akadeemilise personali ametijuhendit, õppejõu või teadustöötaja ametikoha taotlejate hindamise nõudeid, konkursi läbiviimise tingimusi ja korda, erakorraliste õppejõudude ja teadustöötajate töölevõtmise korda ja TÜ põhikirja.

Järgmises ajalehenumbris TÜ nõukogus tehtud muudatustest pikemalt.

3.–5. maini viis aastat tagasi toimusid TÜ asutamise 370. ja taasasutamise 200. aastapäeva põhiüritused.

UUDISED

TÜ nõukogu kinnitas rektori valimiskogu

27. aprillil kinnitas TÜ nõukogu rektori valimiskogu nimekirja.

Nimekirja koostas valimiskomisjon. Sellesse kuulub 298 liiget, sealhulgas 53 üliõpilast. Reglemendi järgi on valimiskogu liikmeteks kõik ülikooli nõukogu liikmed, kõikide teaduskondade nõukogude liikmed ja kõik ülikooli korralised professorid.

Lõpeb rektorikandidaatide esitamine

7. mail lõpeb rektorikandidaatide esitamine. Seni on esitatud kolm kandidaati.

Professor Volli Kalmu on esitanud 17 professorit, õigus-, usu-, kehakultuuri-, matemaatika-informaatika- ja haridusteaduskonna nõukogu.

Maaülikooli rektori professori Alar Karise on esitanud arsti- ja bioloogia-geograafiateaduskonna nõukogu ning tehnoloogiainstituudi ja füüsika-keemiateaduskonna nõukogu.

Eetikakeskuse juhataja professor Margit Sutropi on esitanud filosoofia- ja sotsiaalteaduskonna nõukogu.

Alates 8. maist on võimalik aadressil ajaleht@ut.ee või UT veebis vihje lingi alt esitada rektorikandidaatidele küsimusi. Vastused pannakse üles UT veebi.

60 aastat keemiaosakonna taastamisest

10. mail kell 14 algab TÜ ajaloo muuseumis teadusajaloopäev «60 aastat TÜ keemiaosakonna taastamisest».

Ettekande «150 aastat esimese sünteetilise kautšukitaolise aine leiutaja Ivan Kondakovi sünnist peab emeriitdotsent Tullio Ilomets. Emeriitprofessor Vello Past (dekaan aastail 1975–1988) räägib keemiaosakonna taastamisest 1947. aastal ja selle esimestest aastakümnetest.

Professor Jaak Järv, kes oli dekaan aastail 1999–2004, tutvustab keemiateaduse ja keemia õpetamist 1990. aastatel.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas töötad õpingute kõrvalt?

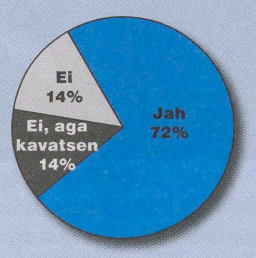

Vastajaid: 164
Uus küsimus:
Kas lõputöö on valmis?
Vasta: www.ajaleht.ut.ee

Õpetajakoolituse praktiline väärtus

Marika Leemets
kirjanduse ja rahvaluule 2. a magistrant,
Tallinna Kuristiku gümnaasiumi saksa keele õpetaja

Viimastel kuudel on meedias sageli juttu olnud rasketest juhtumitest koolides, kus õpetajate ning koolijuhtide võimetus ja oskamatus reaalsete koolielu sündmustega toime tulla on ahastamapanev. Olen neid artikleid ja lugejate kommentaare hoolega lugenud ning sageli sõna sekka öelnud. Mind paneb ikka imestama see, et õpetaja ning õpilaste suhted on paljudes koolides nii keeruliseks muutunud ning õpilased arvavad endal olevat ainult õigused, vastutust ning kohustusi aga mitte. Paljude õpilaste hulgas valitseb karistamatuse tunne, sest neid kaitsvaid õigusi tunnevad nad tõesti väga hästi. Kuid see on vaid mündi üks külg.

Mind ajendas kirjutama pigem küsimus ülikoolide õpetajakoolituse kvaliteet. Olen töötanud koolis üle aasta ning teen seda tööd suurima rõõmuga. Loomulikult on olnud ka minul probleeme (eelkõige õpilaste alkoholitarbimisega), kuid kõik on lahenenud lõppkokkuvõttes rahulikult. Olen võtnud eesmärgiks probleemidele mitte läbi sõrmede vaadata, vaid kõikide probleemide lahendamisega lõpuni minna. Loomulikult ei ole see kerge, aga keegi polegi väitnud, et õpetajatöö lihtne peaks olema.

Õpetaja oskus ennast kehtestada või täielik läbikukkumine selgub sageli just esimeste tundide jooksul.

Süvenedes probleemidesse, mis koolides reaalselt esinevad, olen tänulik eelkõige oma sotsiaaltöö kõrvalerialale, mille ainetes omandatud teadmised on suuresti kasuks tulnud. Kui mõtlen ülikoolis läbitud õpetajakoolitusele, meenuvad esmajärjekorras väga kasulikud murdeea pedagoogikat ja psühholoogiat ning kasvatusraskusi ja raskesti kasvatatavust käsitlevad loengud. Samuti oli äärmiselt oluline pedagoogiline praktika. Paljud teised pedagoogilist poolt käsitlevad loengud ja seminarid on kuidagi unustusse vajunud, kuigi ilmselt kasutan neis omandatud teadmisi automaatselt, järele mõtlemata.

Arvan, et tulevastel õpetajatel on kindlasti vaja peale oma aine ning kohustuste tunda ka oma õigusi (ehk siis Eesti Vabariigi seadusi) ning osata suurepäraselt suhelda. Aine kohalejõudmine õpilasteni sõltub just õpetaja isiksusest, mitte ülikoolis pähetuubitud teooriast. Selge on see, et aine edastamise kvaliteet paraneb aastatega, õpilaste ja õpetaja omavaheline suhe, õpetaja oskus ennast kehtestada või täielik läbikukkumine selgub aga sageli just esimeste tundide jooksul.

Mul on hea meel, et vaadates õpetajakoolituses pakutavaid õppeaineid, näen seal neid, mida veel 2004. aastal ei olnud. Siiski arvan, et nii mõnedki ained, millel on erinevalt teoreetilistest ainetest ka suur praktiline väärtus, ei peaks olema mitte valikainete, vaid kohustuslike hulgas. Nii ei ehmata reaalne kool noort õpetajat ära ning enamik neid, kes kooli tööle lähevad, jäävad sinna ka püsima. Sest koolis on tore olla, kui suhted korras ning piirid paigas.

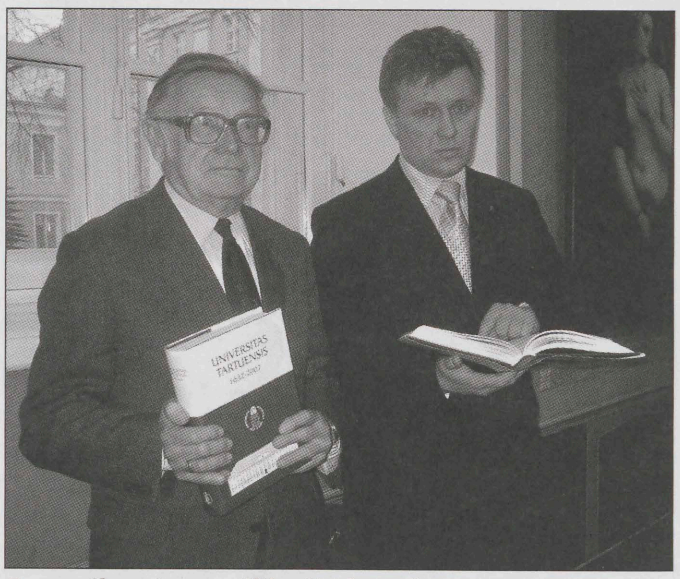

2. mail toimus ülikooli kunstimuuseumis raamatu «Universitas Tartuensis 1632–2007» esitlus. Toimetajad Toomas Hiio (paremal) ja emeriitprofessor Helmut Piirimäe. VARJE SOOTAK

ARVAMUS

Vajatakse head rektorit!

Mart Ustav
professor,
tehnoloogiainstituudi direktor

Professor Mart Ustavi arvates peame veenma poliitikuid, ametnikke ja ettevõtjaid selles, et rahastades ülikooli teadus- ja õppetööd, arendustegevust ja aparatuurset infrastruktuuri, panustavad nad Eesti majandusse ja Eesti elanike heaolusse. ANDRES TENNUS

Suurte õnnetuste analüüs on viinud spetsialistid järeldusele, et paljudel juhtudel on nende põhjustajaks otsustaja positsioonil olevate inimeste viga või nende teadlikult vale käitumine kriisisituatsioonis.

Tüüpiline põhjus on olnud liigne enesekindlus ja ohu teadlik ignoreerimine. Eelmise nädala sündmuste tulemusena on elu-, töö-, õpi- ja ärikeskkond Eestis muutunud kehvemaks. Neli meie ülikooli välisõppejõudu-teadlast läksid pühapäeva õhtul õhtustama kesklinna söögikohta, kus suhtlesid inglise keeles. Kui nad söögikohast väljusid, järgnesid neile kõrvallauas istunud siilisoenguga noored, kes hoiatamata ründasid, lõid ja vigastusi tekitasid. Põhjuseks oli ilmselt asjaolu, et nad ei rääkinud eesti keeles! Õnneks tegutses läheduses olnud politsei professionaalselt ja arreteeris kurjategijad.

Võimekas rektor

Niisugused välismaalastevastased rünnakud tõendavad, et Eestis on keeruline olukord ja meie ülikooli integreerimine Euroopa akadeemilisse ja kultuuriruumi saab olema raske. Olen absoluutselt veendunud, et meil kõigil tuleb väga tõsiselt tegutseda selleks, et suurendada tolerantsust Eestis nii teiste rahvaste kui ka kultuuride ning keelte vastu. Ma väidan, et eesti keel ei ole hädaohus, kui me ise seda ohtu ei sea!

Kuidas positsioneerib nendes uutes oludes ennast Tartu Ülikool? Meil seisab peatselt ees ülesanne leida Tartu Ülikooli rektoriks inimene, kes juhiks ja arendaks ülikooli harmooniliselt ning suurendaks oluliselt TÜ rolli Eesti ühiskonnas. Seetõttu peame valima rektoriks inimese, kes mitte ainult sõnades, vaid ka tegudes on tõestanud oma võimekust keeruliste süsteemide mõistmisel ja nende juhtimisel. Meil ei ole vaja ülikooli etteotsa kraaklejat, vaid inimest, kes ei tee suuri vigu ega kahjusta ülikooli oma mõtlematu käitumisega.

Teadlane-looja

Teadusülikooli juht peab olema teadlane-looja. Ta peab olema panustanud teadusesse ja tema panuse olulisust peavad olema tunnustanud kolleegid. Selle panuse formaalseid parameetreid on meil suhteliselt lihtne hinnata, lugedes üle kandidaatide publikatsioonide ja viidete koguarvud. Aga sellest kindlasti ei piisa, tuleb hinnata ka sisu! Vaadates avaldatud artikli viidatavust aastate kaupa, võib öelda, et avaldatud artikli viitamine viis aastat pärast publitseerimist annab tunnistust heast artiklist, viidatavus kümne aasta pärast on näide oma erialal tehtud olulisest avastusest.

Rektorikandidaadi teadustööde ja nendele viidete olemasolu on tarvilik tingimus kandidaadiks kvalifitseerumisel, kuid tema tunnistamisel heaks teadlaseks pole see kaugeltki piisav tingimus.

Rektor peab juhtima ja arendama ülikooli harmooniliselt ning suurendama oluliselt TÜ rolli Eesti ühiskonnas.

On vaja ka hinnata selle inimese teadustöö olulisust Eestile. Me peame küsima eneselt, kas inimene, kes soovib saada rektoriks, on toonud meie ühiskonda uue teadmise, uue mõtlemise või võimaluse paremini mõista meil endid või meid ümbritsevat. Või on tegu lihtsalt käsitöölisega, kes kogu teadusliku elu on töötanud oma diplomitöö teema kallal ja nüüd pensioni terendades soovib juhtida teaduse tegemist ülikoolis. Ikka samas kolmkümmend aastat vanas võtmes, nagu ta siiani on oma tööd teinud. Seega peaks kandidaadil olema selge tõendus sellest, et ta on loonud uue teadmise või oskuse Eesti eri eluvaldkondade tarvis, sealhulgas majandustegevuse tarvis.

Ülikool ja ühiskond

Rektoril on oluline roll ülikooli suhestumisel Eesti ühiskonnaga. Ülikool ei eksisteeri väljaspool ühiskonda. Tema areng on suuresti määratletud sellega, milline on ühiskonna suhtumine temasse. Ma väidan, et viimase kaheksa aasta jooksul on toimunud Tartu Ülikooli marginaliseerumine Eesti ühiskonnas. Paljud peavad selle üheks põhjuseks ülikooli juhtkonna arrogantsust ja üleolevat suhtumist poliitikutesse ning ametnikesse ja dialoogi puudumist ülikooli sees ning ülikoolist väljas. Selle tulemuseks on haridusele ja teadusele eraldatava raha osa kahanemine riigi eelarves, õppekoha maksumuse kasvu puudumine, õppejõudude ja teadlaste palkade suhteline vähenemine võrreldes elukalliduse tõusuga. Arsti-teaduskonnas on varsti raske leida õppejõude ja teadureid, sest ülikooli töötajate palgad ei ole konkurentsivõimelised arstide palkadega. Mõni aeg tagasi lubatud palgasuhte 4:3:2 keskmist palka rakendamine professorite, dotsentide ja lektorite töö tasustamiseks on ebareaalne. Praegu jääb mulje, et Eesti riik toetab teadust ja kõrgharidust pigem sotsiaalabi korras.

Seega on uuel rektori oluliseks tööks ülikooli rolli muutmine ühiskonnas. See ei eelda ainult Eesti ühiskonna suhtumise muutumist, vaid nõuab ka ülikooli suhtumise muutumist ühiskonda. Arvan, et eelnevate aastate juhtimisvead suhtlusel poliitikute ja ametnikega põhjustasid selle, et nii tehnoloogia arenduskeskuste programmis kui ka teaduse infrastruktuuri katseprogrammis esines Tartu Ülikool alla oma võimalusi. Selle tulemusena saime oma tegevuseks sadu miljoneid kroone vähem, kui tegelikult oleksime pidanud saama.

Me peame veenma poliitikuid, ametnikke ja ettevõtjaid selles, et rahastades ülikooli teadus- ja õppetööd, arendustegevust, arendades füüsilist ja aparatuurset infrastruktuuri, panustavad nad Eesti majandusse ja Eesti elanike heaolusse. Minu arvates on see äärmiselt oluline töö, kus hädaldamisega, veelgi vähem arrogantsuse ja ülbusega, ei jõua kuhugi. Me peame looma aktiivse partnerluse poliitikute, ametnike ja ettevõtjatega. Rektori roll on selles määrav nii vajalike suhtluskanalite avamisel kui ka nende suhtluskanalite tulemuslikul kasutamisel.

Doktorantuur

Doktorantuur on kui uute teadlaste ettevalmistamise süsteem. Rektoril saab olema oluline roll uute teadlaste ettevalmistamise süsteemi reformimisel, selle kvaliteedi ja edukuse olulisel parandamisel. Doktorant peab tõusma üliõpilasest nooremteaduri staatusesse ja temale makstav palk-stipendium peab olema vähemalt 12 000 krooni, mis võimaldaks noorel inimesel äraelamist. Ilma selleta ei ole meil erilist lootust tuua teadusesse ja kõrgharidusse võimekaid noori. Tõukefondide ressursid infrastruktuuri ja inimkapitali arendamiseks on kõigile teada ja kindlasti leiavad nad ka kasutamist, kuid me peame kindlustama, et meil oleks keegi, kes neid vahendeid ka kasutaks. Tõsiselt tuleks kaaluda tudengitele loodusteadustes ja tehnikaaladel stipendiumide maksmist, sest nende erialade spetsialiste vajab tulevane teadmistepõhine Eesti ühiskond.

Sisekliima muutmine

Mind häirib ülikoolis valitsev tigedus, kurjus, ebakollegiaalsus ja teaduskondade nõme konkurents igas asjas, aga eriti rahaasjades. Minu arvates ei toimi meie ülikoolis paljus *universitas*'e printsiip. Rektori roll ülikooli eri valdkondade liitmisel, ülikoolile arengusuuna näitamisel on suur ja ma olen veendunud, et me leiame sellise inimese, kes seda rasket koormat jõuab kanda.

Ja muidugi peab ta olema intelligentne, arukas, tasakaalukas, positiivse auraga inimene, kelle käitumine on eetiline mitte ainult sõnades, vaid ka tegudes. Jõudu meile kõigile selles äratundmisele jõudmises!

Kahjuks on kõrgkoolis 3+2 õppekavade üleminekul eksperimentaalse töö osakaal viidud miinimumini ning gümnaasiumi õppekavas näitab reaalainete maht vähendamise tendentsi. Uno Mäeorg «Olümpiaad on teadlaste tõhus taimelava», Õpetajate Leht 26. aprillil 2007

Soomes on mittesoomlastel töö tõttu soome keele õppimine vältimatu

Intervjuu Helsingi Ülikooli soome keele kui teise keele professori Jyrki Kalliokoskiga

Kristiina Praakli
eesti keele (võõrkeelena) erakorraline teadur

Raili Pool
kontrastiivse keeleteaduse teadur

20. aprillil oponeeris professor Jyrki Kalliokoski Raili Pooli doktoriväitekirja «Eesti keele teise keelena omandamise seaduspärasusi täis- ja osasihitise näitel».

Kuidas saab Helsingi Ülikoolis õppida soome keele kui teise keele õpetajaks?

Soome ülikoolides õpitakse igal erialal esimesel aastal erialaaineid ning alates teisest aastast saab spetsialiseeruda pedagoogilisele suunale. Pedagoogilisi aineid õpitakse bakalaureuseastme kolmandal õppeaastal ning põhjalikumalt magistriastmes.

Soome keele kui teise keele õpetajaks õppijad peavad õppima soome keelt ja kirjandust. Nad peavad ka valmis olema, et kooli minnes tuleb õpetada nii soome keelt emakeelena kui ka vajadusel teise keelena.

Pedagoogiliste ainete raames võib valida kitsamalt soome keele kui teise keele õpetamisega seotud aineid. Nende hulka kuulub ka praktika neis koolides, kus õpib immigrantlapsi.

Kuidas mõjutab see õpetajaks ettevalmistamist?

Kõige parem oleks, kui iga emakeeleõpetajaks õppiv üliõpilane õpiks mõnevõrra ka seda, kuidas õpetada soome keelt teise keelena ja vastupidi. Kuna soome keele teise keelena õpetajate töökohti on vähe, võiks kõik teise keele õpetajad omandada teadmised ka emakeeleõpetaja töö kohta. See oleks vastavuses tegeliku eluga, sest ühes ja samas klassis võib peale emakeelsete soomlaste õppida ka teistest rahvusest õpilasi. Õpetaja peab oskama mõista, mida tähendab soome keel neile, kellele see ei ole emakeel.

Helsingi Ülikooli professor Jyrki Kalliokoski on eriti huvitatud emakeelsete ja mitte-emakeelsete vestlejate omavahelise suhtlusega seonduvatest probleemidest. KRISTIINA PRAAKLI

Soomes on pikk traditsioon soome keele õpetamisel rootsikeelsetele õpilastele.

Kas see eriala on populaarne?

Igal aastal tuleb ligi 60 uut soome keele üliõpilast ning vähemalt mõnd soome keele kui teise keele alast kursust võtab vähemalt kolmandik kõigist üliõpilastest.

Õpetajakoolitusse pääsevate soome keele ja kirjanduse eriala üliõpilaste arv on üli-

Helsingi Ülikoolis on soome keele algkursusele suur tung ja on raskusi kõigi huviliste õpperühmadesse mahutamisega.

kooli poolt määratud – 25 üliõpilast aastas. Soome keele teise keelena õpetajateks võetakse aastas 10 üliõpilast.

Neile, kelle emakeel ei ole soome keel, on mõeldud soome keele ja kultuuri eriala, kuhu võetakse bakalaureuseastmesse 10 ning magistriastmesse umbes 6 üliõpilast. Kümnest vastuvõetust 2–3 läheb edasi õpetajakoolitusse. Kuna nad ei saa õppida emakeeleõpetajaks, on nende võimalus töötada koolis mõnevõrra ebakindlam kui soome üliõpilastel.

Millised on Teie enda peamised uurimisvaldkonnad?

Olen uurinud stilistikat ja teksti ning mind on huvitanud ka vestluse uurimine, eriti emakeelsete ja mitte-emakeelsete vestlejate omavahelise suhtlusega seonduvad probleemid, samuti koodivahetus ja mitmekeelsus. Viimastel aastatel olen kõige rohkem uurinud soome keelt teise keelena õppivate kooliõpilaste kirjutatud tekste ja nende struktuuri. Samuti suulise kõne ja kirjaliku teksti suhet ning seda, kuidas tekstides kajastub erinevus soome keelt emakeelena ja teise keelena kõnelejate vahel. Teise keele uurijana olen huvitatud eelkõige sellest, kuidas inimesed soome keelt teise keelena kasutavad, mitte niivõrd keeleõppimise protsessist.

Milline on soome keele teise keelena uurimise positsioon soome keeleteaduses?

Mitmekeelsuse küsimused ning asjaolu, et paljud ei räägi soome keelt emakeelena, huvitab ilmselt kõiki soome keele uurijaid vastavalt sellele, mis on nende kitsam uurimisvaldkond. Näiteks vestluse uurijaid huvitab emakeelsete ja mitte-emakeelsete kõnelejate suhtlus, sotsiolingviste tänapäeva muutuv kõneühiskond jne.

Seoses mitmekeelsuse levikuga on kasvanud huvi ka Soomes elavate vanemate keeleliste vähemuste vastu, näiteks soomerootsi keele, viipekeele ning soome ja saami keele suhete uurimise vastu.

Soome keele kui teise keele õppimise uurimine on küllalt kitsas rakenduslingvistika osa. Uurijad on huvitatud laiemalt nähtusest, et soome keelt räägitakse nüüd ka tavapärasest pisut erineval viisil ning selle uurimiseks rakendatakse erinevaid meetodeid. Soome keel teise keelena on üks soome keele osa, millest peakski iga keeleuurija mõnevõrra huvituma.

Mida uurivad doktorandid?

Meie kümmekond doktoranti uurib emakeelsete ja mitte-emakeelsete soome keele kõnelejate suhtlust, mitmekeelsust ja koodivahetust, keeleoskuse määratlemisega seonduvat (ehk mida mõeldakse hea soome keele oskuse all). Samuti uuritakse soome keeles kirjutamist ning tekstide struktuuri, soome keele õpikuid ja nende keelt ning õpikute ajalugu jm.

Miks on tähtis õpetada mingil maal selle maa riigikeelt teise keelena?

Soome keele seisukohast on näiteks immigrantidest rääkides asi hästi selge: tööandjad nõuavad tööotsijatelt head soome keele oskust. Ülikoolid jälle on väga huvitatud, et tuleks rohkem välisüliõpilasi, kellele pakutakse ka soome keele õppimise võimalust.

See on eriti tähtis nendele, kes pärast lõpetamist kavatsevad Soome tööle jääda. Nii tööl kui ka igapäevaelus läheb mittesoomlastel lõpuks ikkagi soome keelt vaja, mistõttu selle õppimine on vältimatu.

Ülikoolidesse lühikeseks ajaks tulevatele vahetusüliõpilastele on soome keele õppimine huvitav ja eksootiline kogemus. Näiteks Helsingi Ülikoolis on soome keele algkursusele suur tung ja on raskusi kõigi huviliste õpperühmadesse mahutamisega.

Pikk versioon: www.ajaleht.ut.ee

Ülikool tunnustab

Ülikooli tänukirjaga tunnustati 50. sünnipäeva puhul kohusetundliku töö eest raamatukogu säilitus- ja hooldustalituse köitjat **Loris Baeri**.

Tarkvaraprojektide konkurss

7. mail kell 16.15. toimub matemaatika-informaatikateaduskonna majas üliõpilaste tarkvaraprojektide konkursi «Winter of Code» konkursitööde esitlus ja autasustamine.

Osalevad kolm TÜ meeskonda: Tanel Ainla, Steve Perkson (Lühivaliku teenuse juhtimine mobiililt), Aivo Paas, Indrek Altpere (Skype WhiteBoard) ning Rainer Villido, Tarmo Rasmann, Jaan Neljandik (Turniirimänguserver ja -klient).

Winter of Code on tarkvaraprojektide konkurss, kus üliõpilaste meeskondi juhendavad erasektori professionaalsed arendajad. Ettevõtmise eesmärk on tuua Eesti IT-haridusse rohkem praktikat ja lähendada tudengeid nende tulevastele tööandjatele.

Info: woc.cs.ut.ee.

Skytte monumendi projekteerimisest

Tartu Linnavalitsus määras Lossi 15b krundile Skytte monumendi ehituse projekteerimistingimused, mille kohaselt paigaldatakse Toomemäele Riigikohtu hoone ette Skytte pitsatikujuline monument.

Mälestusmärgi ideekonkursi võitis veebruaris Tiiu Kirsipuu.

Komisjoni esimehe, haldusdirektori Riho Illaku sõnul sobib võidutöö idee Toomemäele ülikooli ajaloo muuseumi ja Riigikohtu vahelisse parki hästi: «Eesmärk on püstitada väärikas monument Johan Skyttele, kelle tegevuses olid ühendatud nii hariduselu kui kohtute arendamise organiseerimine. Skytte eestvedamisel asutati Tartusse ülikool ning riiklike kohtuasutustena maakohtud ja Tartu õuekohus, mille tähtsaid dokumente on pika ajaloo vältel pitsatiga kinnitatud.»

Pitsat kavandatakse roostevabast terasest läbimõõduga 2,4 m ja pikkusega 3 meetrit. Pitsat ja selle jälg kavandatakse 6-meetrise läbimõõduga metallplaadile.

Monument planeeritakse avada ülikooli 375. aastapäeva põhiürituste ajal oktoobrikuus.

Aruteluklubi käsitleb igapäevast koolielu

9. mail kell 18 arutatakse õpetajakoolituse aruteluklubis ülikooli kohviku II korruse rektorisaalis koolikorraldust ning suhtlemist õpilaste, lastevanemate ja õpetajatega. Eestkõneleja on Miina Härma gümnaasiumi direktor Ene Tannberg, kes valiti 2004. aastal aasta õpetajaks.

Räägitakse ka sellest, millele peaksid õpetajakoolitusega tegelevad õppejõud õpetamisel enam tähelepanu pöörama, kuidas tulla toime koolivägivallaga jmt.

Osalemisest teatada hiljemalt 8. mai hommikuks HT avalikkussuhete spetsialistile Marko Ojakivile.

Info: Marko Ojakivi, tel 737 6471, 515 6142, marko.ojakivi@ut.ee.

Kunstinäitus «AKT = FAKT»

Jüri Kask
joonistamise, maalimise ja kompositsiooni lektor

Türi kolledžis on 3. juunini avatud kunstitudengite näitus «AKT = FAKT».

TÜ maaliosakond on elitaarne seltskond, kes korraldab järjekindlalt igal aastal vähemalt kaks-kolm korda näitusi iseendale. Ametlikult on need kirjas kui hindamised. Tudengid, alles veel erkrohelised kunstnikud, riputavad oma tööd ateljee seintele ja toimub arutelu. Kõigil on lubatud välja öelda kõik: kahtlused-kõhklused, heahalb, vale-õige, kole-ilus. See on ühele valus, teisele magus. See on kui kunstielu kuninglikus õukonnas, kitsas ringkonnas, mis leevendab janu kunstisündmuse järele.

Kas meenutada, mida kellegi kohta öeldud on? Ei tea, kas tasub, sest kes vana asja meelde tuletab, sel silm peast välja. Öelgem pigem ise – oma silm on ju kuningas.

Näitus Türi kolledžis on kõigile avatud killuke maaliosakonna tööst. Väljas on peaaegu juhuslikud, osakonna ateljeede nurkadesse seisma jäänud või meistri poolt hoiule võetud tööd.

Reegel on, et pärast hindamist ja paremate teoste pildistamist, dokumenteerimist, peavad autorid maja tühjaks tegema – ruumipuudus kummitab. Nii et praegune näitus sai teoks osalt tänu muretutele ja pillavalt andekatele tudengitele, kes oma töid pole viitsinud ära viia.

Seekord jäid jalgu ja seetõttu kätte Eva Labotkini *alias* Maarja Sõnajala, Helen Kikkase, Jaan-Jürgen Klausi, Kristi Soe, Kertu Moppeli, Nadežda Tšernobai, Raido Kikase ja Veiko Klemmeri maalid.

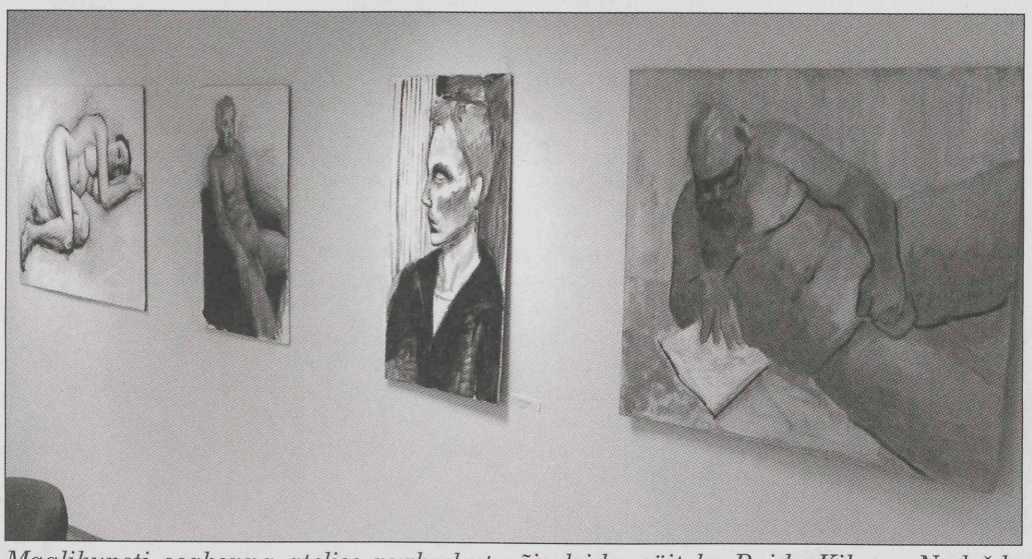

Maalikunsti osakonna ateljee nurkadest võis leida näiteks Raido Kikase, Nadežda Tšernobai, Kertu Moppeli ja Veiko Klemmeri töid, mis jõudsid näituse seinale Türi kolledžis. HENNO SONN

Näituse pealkirjaks sai «AKT = FAKT». Inimkeha on üks olulisemaid, keerulisemaid ja traditsioonilisemaid väljendusoskuste ja tahte arendamise võtmemotiive läbi kunstiajaloo aastatuhandete.

Eks laseme ka igasuguse kunstielamuse läbi oma keha, hinnates kunstniku kehastumist ja kehastudes ise värvideks ja kujunditeks.

Inimkeha tuleks siin vaadelda läbi maalikeha ehk jälgida maalimise «viisi», st «muusikat» värvides, struktuuris, stiilis, rütmis, kompositsioonis.

Nii et mida teha, kui on keha!? Maalime! Või tulge maalima!!!

Peale maalikunsti näituse saab üliõpilastööde graafikanäitust näha Pärnu kolledžis.

...inimkonnal on traditsioon, et kui maailm ei vasta meie arvamusele, siis me ei muuda mitte oma arvamust maailmast, vaid tahame muuta maailma ennast. Margit Tõnsoni intervjuust Aleksander Pulveriga «Nartsistlik kultuur on haige kultuur», EE Areen, 26. aprill 2007

Juubeliüritused mais

• 4. mail Tartu Akadeemilise Meeskoori 95. aastapäeva kontsert TÜ aulas.
• 4. ja 5. mail üliõpilaste teaduskonverents Narva kolledžis.
• 7. mail näituse «Inimlikkusest: peatükke Tartu Ülikooli üliõpilaste graafilistest novellidest» avamine vanas anatoomikumis.
• 13.–15. maini konverents «Judaistika Tartus. Lazar Gulkowitsch ja tema Seminarium Litterarum Judaearum Universitatis Tartuensis» peahoones.
• 16.–17. maini Pärnu kolledži 11. sünnipäeva tähistamine.
• 17.–18. maini Carl von Linné 300. ja TÜ Loodusmuuseumi 205. aastapäevale pühendatud konverents aulas.
• 18. mail TÜ Akadeemilise Naiskoori ja Inseneride Meeskoori ühine kevadkontsert aulas ja raamatukogus.
• 18. mail Tartu Akadeemilise Meeskoori 95. aastapäeva kontsert Riias.
• 19. mail Tartu Akadeemilise Meeskoori 95. aastapäeva kontsert Šiauliais.
• 25.–26. maini 16. Põhjamaade arvutilingvistika konverents NoDaLiDa raamatukogu konverentsisaalis.
• Maalikunsti üliõpilastööde näitus AKT = FAKT I Türi kolledžis ja graafikanäitus Pärnu kolledžis.
• Tartu Ülikooli päevad Võrumaal.

Lisainfo: www.ut.ee/ut375.

TÜ RAAMATUPOOD SOOVITAB

Antonio Orejudo Utrilla «Ventajas de viajar en tren»

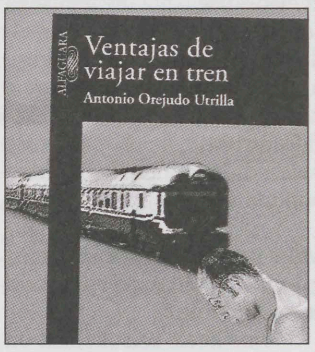

Alfaguara, 2000
Hind 206 krooni.

Võõrkeelse kirjanduse tellimine!

www.ut.ee/raamatupood

PLAYTECH ESTONIA STIPENDIUMIKONKURSS

TÜ Sihtasutus kuulutab välja Playtech Estonia stipendiumikonkursi, mis toetab informaatika ja infotehnoloogia magistriõpinguid matemaatika-informaatikateaduskonnas.

Välja kuulutatakse neli 20 000 krooni suurust stipendiumi (kaks 20 000-kroonist bakalaureuseõppe viimase aasta üliõpilastele ja kaks 20 000-kroonist stipendiumi sama eriala 1. aasta magistrantidele). Kandideerimise eelduseks on õpingute jätkamine magistrantuuris 2007/2008. õppeaastal.

Taotlusi saab esitada ühe kuu jooksul alates 1. maist 1. juunini.

Stipendiumid makstakse välja igakuiselt võrdsetes osades alates septembrist 2007 kuni juunini 2008.

Taotlejal esitada sihtasutuse juhatusele hiljemalt **1. juuniks** elektrooniline stipendiumitaotlus (CV, ülevaade taotleja erialasest tegevusest, põhjendus stipendiumi saamiseks, juhendava õppejõu soovitus) sihtasutuse kodulehel: www.ut.ee/sihtasutus.

Info: 737 5852 või 521 6820 või ruth.kotsar@ut.ee.

TÜ PENSIONÄRIDE ÜHINGU VITAE

Teisipäeval, 8. mail kl 14 räägib matemaatikute klubis Mart Noorma füüsikahoones Tähe 4 Vitae ruumides reisist Põhja-Ameerika lõunaosas ja Kariibi mere saartel.

Info: Aino Pihl, tel 740 5750.

ÕNNITLEME

65

Jüri Ojamaa, onkoloogia assistent – 4. mai
Hans Dsiss, praktilise sotsioloogia lektor – 8. mai

60

Taimu Sikk, FI vastutav sekretär – 5. mai
Erika Jüriado, anorgaanilise keemia lektor – 9. mai

55

Endel Pung, autojuht – 4. mai
Kersti Jalas, raamatukogu varahoidja – 7. mai

50

Loris Baer, raamatukogu köitja – 5. mai

35

Merje Miliste, saksa filoloogia erakorraline lektor – 5. mai
Katrin Nuume, kontsertmeister, instrumentaalmuusika õpetaja – 5. mai
Pärtel Piirimäe, üldajaloo erakorraline dotsent – 10. mai

30

Kristina Virro, katsekoja direktor – 5. mai
Anto Aasa, inimgeograafia teadur – 6. mai
Aleksei Krasnikov, insener – 6. mai

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000
Trükk: Greif OÜ

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Meelis Burget
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetaja Mai Kukumägi
Keeletoimetaja Marika Kullamaa

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
http://www.ajaleht.ut.ee
Postiaadress: Ülikooli 18, Tartu 50090

KORP! FILIAE PATRIAE KONVERENTS «PÕGENEMINE LÄÄNDE»

5. mail Struve 4

11 Avasõnad

11.15 **«Ülevaade Teise maailmasõja aegsest põgenemisest üle Läänemere Rootsi»** – Raimo Raag, Uppsala Ülikooli soome-ugri keelte professor

11.45 **«Eestlaste põgenemine Saksamaale»** – Kaja Kumer-Haukanõmm, TÜ Välis-Eesti Uuringute Keskus

12.15 **«Põgenemise peegeldused aja- ja ilukirjanduses 1944–1945»** – Tiina Kirss, TÜ kirjanduse professor ja Toronto Ülikooli eesti õppetooli juhataja

13.15 **«Rootsi põgenike toimetulekust naiste perspektiivist»** – Anu Mai Kõll, Södertörni Ülikooli kolledži Balti riikide ajaloo, kultuuri ja ühiskonna professor ning Balti ja Ida-Euroopa uuringute keskuse juhataja

13.45 **«Tagasitee esivanemate maale. Sõja ajal Venemaalt Eestisse evakueeritute isikulood»** – Aigi Rahi-Tamm, TÜ arhiivinduse vanemteadur

14.15 **«Eestist kaugel eestlaste lugusid talletamas»** – Riina Reinvelt, Eesti Rahva Muuseumi peavarahoidja

15.15 **Kogumiku «Soviet Deportations in Estonia: Impact and Legacy» esitlus**

Info: Janet Laidla, tel 511 7114, janetlaidla@gmail.com.

IT-KOOLITUS TÜ TÖÖTAJATELE

MS Excel algajatele ja edasijõudnutele

Exceli kursus on jagatud kuueks mooduliks (vt Exceli moodulite programmi www.ut.ee/~riina/kursus/programmid/program_exceli_moodlid.html).

Kursusel võib osaleda üksikuid mooduleid läbides.

1. moodul – andmete sisestamine ja tabeli vormindamine MS Excelis. See on mõeldud algkursusena ning ei eelda eelnevaid teadmisi Excelist. Ülejäänud moodulite läbimiseks peab Excelit tundma 1. mooduli tasemel või läbima 1. mooduli.

1. moodul. MS Exceli algkursus – andmete sisestamine ja tabeli vormindamine (3+3 t).
T, 15. ja K, 16. mail kl 9.30–12.15.
Kursuse maksumus ülikooli sisekäibega 440 kr.
2. moodul. Diagrammid (3 t).
T, 22. mail kl 9.30–12.30.
Kursuse maksumus ülikooli sisekäibega 230 kr.
3. moodul. Valemid ja funktsioonid (5x45 min).
T, 29. mail kl 9.30–14.
Kursuse maksumus ülikooli sisekäibega 370 kr.
4. moodul. Lihtandmebaasid (5x45 min).
K, 30. mail kl 9.30–14.
Kursuse maksumus ülikooli sisekäibega 370 kr.
5. moodul. Kokkuvõtete tegemine (5x45 min).
N, 31. mail kl 9.30–14.
Kursuse maksumus ülikooli sisekäibega 370 kr.
6. moodul. Matemaatiline statistika Exceli vahenditega (8x45 min).
T, 5. ja N, 7. juunil kl 9.30–13.30.
Kursuse maksumus ülikooli sisekäibega 880 kr.

Lektorid Riina Reinumägi ja Eve Aruvee.

Toimumiskoht kõigil moodulitel TÜ Raamatukogu III korruse arvutiklass.

Täiendav info: www.ut.ee/it/teenused/koolitus.

Registreerumine: Riina Reinumägi, tel 737 5442, riina.reinumagi@ut.ee.

VII SOTSIAALTEADUSTE AASTAKONVERENTS

30. maiks tuleb ära saata novembris toimuva konverentsi «Eesti pärast Euroopa Liiduga ühinemist» ettekannete annotatsioonid.

Annotatsiooni maksimumpikkus on kaks standardlehekülge (saata aadressil: esak@ut.ee).

Korraldajate sõnul tutvustatakse konverentsil Eesti viimaste aastate olulisemaid sotsiaalteaduslikke uuringuid ja tekitatakse interdistsiplinaarne debatt Eesti arengust pärast ELiga ühinemist.

18. juunil kinnitatakse laekunud annotatsioonide põhjal konverentsi kava. Kava koos annotatsioonidega pannakse konverentsi kodulehele www.ut.ee/ESAK juuni lõpus. 30. oktoobriks oodatakse eesti- või ingliskeelset ettekande täisteksti (ettekande kestus kuni 25 minutit).

Ettekannete põhjal pannakse kokku viimaste aastate Eesti sotsiaalteaduslikke uuringuid kajastav ingliskeelne eelretsenseeritud kogumik «Estonian Social Science Today».

Kõik esinejad saavad oma ettekande avaldada elektroonilises ajakirjas Estonian Social Science: ONLINE. Parimad tekstid on võimalik üllitada sotsiaalteaduste ajakirja Trames konverentsi erinumbris.

Konverentsi programmitoimkonda kuuluvad professorid Vello Andres Pettai, Marju Lauristin ja Raul Eamets ning avaliku halduse osakonna juhataja Kristiina Tõnnisson ja teadur Gulnara Roll.

Info: Piret Uus, tel 5665 8117, piret.uus@ut.ee ja www.ut.ee/ESAK.

VENE KEELE TASEMEEKSAMID

2. ja 3. juunil saab vene keele testimiskeskuses sooritada vene keele tasemeeksameid. Testimiseelsed konsultatsioonid toimuvad 7. mail kl 10–12 Näituse 2–209 (lugemine), kl 12–14 Näituse 2-208 (rääkimine ja kuulamine); 8. mail kl 14–16 Lossi 3-222 (kirjutamine) ja kl 16–18 Näituse 2-209 (sõnavara ja grammatika).

Proovitestimine on 13. ja 14. mail. Täpsem ajakava pärast konsultatsioone.

Lisainfo ja tasemeeksamile registreerumine: tel 737 6352, maria.tamm.001@ut.ee.

KIRJANDUSFESTIVAL PRIMA VISTA

3.–5. maini toimub kirjandusfestival Prima Vista.

Täna kell 11 algab südalinna pargis raamatulaat UTLIB Market.

Info: http://kirjandusfestival.tartu.ee.

KAITSMISED

9. mail kl 10.15 kaitseb **Tanel Esperk** geograafia instituudis Vanemuise 46-327 magistritööd «Eesti väikeelamute tarindite olelusringi hindamine» keskkonnatehnoloogia erialal. Juhendajad prof Valdo Kuusemets (Eesti Maaülikool) ja vanemteadur Tõnu Mauring. Oponent teadur Antti Roose.

15. mail kaitsevad Lai 40-218 prof A. Vaga nim auditooriumis teadusmagistrikraadi:
• kl 12.15 **Katre Kets** «Kõrgendatud CO_2 ja/või osooni kontsentratsioonid fotosünteesi intensiivsuse mõjutajana ameerika haava (*Populus tremuloides*) lehestikus. Kuidas muutub fotosüntees päeva jooksul?». Juhendaja vanemteadur Anu Sõber. Oponent vanemteadur Heino Moldau;
• kl 13.15 **Jaak Sõber** «Osooni lisamine «FACE» tüüpi katsetesse. Osooni mõju ameerika haava (*Populus tremuloides*) kloonide kasvule ja väljalangevusele». Juhendaja teadur Priit Kupper. Oponent teadur Hillar Eichelman.

LOENGUD

7. mail kl 10.15 peab dr Guy Ben-Porat Lossi 3-306 avaliku loengu «Markets and Fences: Shortcuts to Peace or Middle East Illusions?». Guy Ben-Porat kaitses oma doktoritöö Johns Hopkinsi Ülikooli juures 2001. aastal. Tema sulest on ilmunud monograafia «Globalization, Peace and Discontent», mis võrdleb Põhja-Iiri ja Iisraeli/Palestiina rahuprotsessi. Info: Eiki Berg, 737 5311, eiki.berg@ut.ee.

8. mail kl 12.15 peab vene kirjanduse dotsent Lea Pild (PhD) Näituse 2-207 venia legendi loengu «L. Tolstoi romaan «Sõda ja rahu»: tegelased ja nende käitumise eetiline hinnang». Info: Ljubov Kisseljova, tel 737 5353.

AULAS

4. mail kl 18 Tartu Akadeemilise Meeskoori juubelikontsert. Kaastegev Vanemuise sümfooniaorkester.

5. mail kl 17 meeskoori Gaudeamus ja Riia meeskoori Absolventi kontsert.

18. mail kl 18 TÜ Akadeemilise Naiskoori ja Inseneride Meeskoori ühine kevadkontsert. Dirigeerivad Triin Koch ja Ants Üleoja. Tasuta.

JAANI KIRIKUS

8. mail kl 19 kontsert «Abendmusik». Esinevad kammerkoor Voces Musicales ja solistid Helen Lokuta (sopran), Risto Joost (kontratenor) ja Andrus Mitt (bass). Ansambel koosseisus: Andres Mustonen (viiul), Kristel Eeroja-Põldoja (viiul), Ivo Sillamaa (orel), Imre Eenmaa (violone), Peeter Klaas (viola da gamba, tšello) ja Tõnu Jõesaar (viola da gamba, tšello). Organist Urmas Taniloo. Dirigent Andres Mustonen. Kavas Dietrich Buxtehude.

VANEMUISE KONTSERDIMAJAS

13. mail kl 19 «Mehed mustas». Esineb Eesti Rahvusmeeskoor, dirigent Kaspars Putnins. Kavas rahvusmeeskoori teekond läbi afroameerika ja aafrika muusikamaailma. Originaalsed seaded, spirituaalid, gosplid ja Aafrika suguharude muusika meeskoorile ja *jazz*-kvartetile.

Pille Lille Muusikute Toetusfond esitleb:

Meistrite Akadeemia

TARTU ÜLIKOOLI AULAS
16. mail 2007 kell 19.00

Ralf Taal
(klaver)

Kavas: F. Schubert, F. Chopin

Piletid müügil Piletilevis ja 1 tund enne kontserdi algust kohapeal (50.-, 25.-, 10.-, perepilet 50.-, kooliõelikud tasuta). Piletitulu läheb eesti muusikute toetuseks.

KOHTUMISENI OKTOOBRIS!

www.plmf.ee

PLMF

Tartu Ülikooli Raamatukogu

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT 11. mai 2007

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR 19 (2301) www.ajaleht.ut.ee

Teaduse lisaleht nr 2 • Rektorikandidaatide valimisplatvormid lk 2–4 • Loodusmuuseum 205 lk 4

Ülle Voog sai alalõualiigese uuringuteks Eesti suurima stipendiumi

Kadri Bank

8. mail andis Tartu Ülikooli sihtasutus arstiteaduskonna dotsendile Ülle Voogile üle Ernst Jaaksoni mälestusfondi 200 000-kroonise stipendiumi.

Stipendiumi pälvinud Ülle Voog on ortopeedilise stomatoloogia õppejõud, kes jätkab stipendiumi toel alalõualiigeste haiguste uurimist Karolinska Instituudis Rootsis.

Ülle Voog kaitses 2003. aastal doktorikraadi Rootsis ja plaanis enda sõnul juba enne stipendiumi taotlemist seal uurimistööd jätkata. Ta ütles, et Eestis on alalõualiigese haigusi varem uurinud näiteks emeriitprofessor Edvitar Leibur, kuid süvenenud uuringuteks annab maailmatasemel võimalused just selline teadus- ja õppeasutus nagu Karolinska Instituut.

Voogi sõnul on viimasel ajal hakatud enam alalõualiigese haigustele tähelepanu pöörama, kuna diagnostilised ja ravi võimalused on Eestis paranenud. Samas on see ka märk jõudmisest heaoluühiskonda, kus sellistele probleemidele ehk rohkem tähelepanu pööratakse. Ta lisas, et tulevikus on plaan ka Eestis luua selle eriala professuur.

Stipendiumi pälvimist pidas Ülle Voog tunnustuseks ka oma kolleegidele ning kogu arstiteaduskonnale.

Koosviibimisel andis TÜ sihtasutusele üle oma isa portree Aare Ruth Puhk-Mörner, esimese vabariigi tuntud ärimehe Voldemar Puhki tütar.

Maal valmis aastal 1938 – aasta pärast Voldemar Puhki surma. Rootsis elav Aare Ruth Puhk-Mörner laskis maali KUMUs restaureerida. Ta ütles, et selle autoriks on märgitud K. Kukk, kuid ka muuseumis ei osatud öelda, kellega on täpsemalt tegemist.

Puhk-Mörner rääkis, et tema vanaisa oli ettevõtlik mees, kes juhtis Viljandi tikuvabrikut. Oma seitset last koolitas ta Riias ja Moskvas. 1891. aastal sündinud Voldemar Puhk õppis Petrogradis, kuid murranguliste aegade tõttu õpingud katkesid ning 1922. aastal sai ta diplomi Tartu Ülikoolist.

Voldemar Puhkist kujunes esimese vabariigi mõjukamaid ärimehi. Isalt päranduseks saadud rahale rajas tütar koos rootslasest abikaasa Magnus Mörneriga ka 1997. aastal TÜ sihtasutuse juurde Puhk-Mörneri stipendiumi. «Mõtlesime, et see on Eestis teenitud raha ja peab ka Eestile kasuks tulema,» märkis Puhk-Mörner ja lisas, et stipendium peaks edukaid ajaloo ja õigusteaduse tudengeid motiveerima Eestisse jääma.

Aare Ruth Puhk-Mörner ja tema ajaloolasest abikaasa tegelevad praegu Ingerimaa uuringutega.

Stipendiumi pälvinud Ülle Voogi (vasakul) sõnul on teda peale doktoritöö juhendaja emeriitprofessor Edvitar Leiburi toetanud igati ka suu- ja hambahaiguste dotsent, stomatoloogiakliiniku juhataja Mare Saag (paremal).

Esimese Eesti vabariigi ühe mõjukaima ärimehe Voldemar Puhki tütrele Aare Ruth Puhk-Mörnerile (vasakul) kinkis Tartu Ülikooli sihtasutuse juhataja Ruth Kotsar tänutäheks Voldermar Puhki maali eest värske raamatu ülikooli ajaloost. 2XANDRES TENNUS

1988. aasta mais esitati esimesteks rektorikandidaatideks Ain-Elmar Kaasik, Ants Kallikorm, Paul Kenkmann, Jüri Kärner, Endel Lippmaa, Mart Saarma, Mikk Titma, Laur Karu, Heino Siigur, Vambola Raudsepp, Mart Elango ja Peeter Saari. Kandideerima jäid Ain-Elmar Kaasik, Ants Kallikorm ja Jüri Kärner. 27. juunil võitis valimistel Jüri Kärner.

UUDISED

Ülikool tunnustab

TÜ aumärgi ja tänukirjaga autasustati pikaajalise ja kohusetundliku töö eest 60. sünnipäeval füüsikalise keemia instituudi lektorit **Erika Jüriadot** ja füüsikalise keemia instituudi assistenti **Tiiu Ehrlichi** ning 55. sünnipäeval väga hea ja kohusetundliku töö eest haldusdirektori büroo ohutustalituse autojuhti **Endel Punga**.

TÜ väikese medali pälvis ajaloo ja arheoloogia instituudi koordinaator **Ludmilla Meiel**, TÜ aumärgi Tartu Akadeemilise Meeskoori peadirigent **Alo Ritsing** ja füüsikalise keemia instituudi teadur **Ants Alumaa**.

TÜ tänukirjaga autasustati ajaloo ja arheoloogia instituudi koordinaatorit **Ludmilla Meielit** ja 50. sünnipäeval Pärnu kolledži ettevõtluse dotsenti **Arvi Kuurat**.

Dekaanikandidaat on prof Mati Pääsuke

Spordibioloogia ja füsioteraapia instituut esitas 2. mail kehakultuuriteaduskonna dekaani kandidaadiks kinesioloogia ja biomehaanika korralise professori Mati Pääsukese.

Professor Pääsuke ütles, et andis nõusoleku, kuna arvestades doktorantuuri ja publitseerimise arengut, samuti ülikooli üldisi suundumusi, on teaduskonnast lähemal ajal võimalik kujundada rahvusvaheliselt arvestatav liikumis- ja sporditeaduste keskus Balti regioonis. «Selle nimel olen valmis kulutama oma aega ja energiat, kui teaduskond nii otsustab,» lausus Mati Pääsuke.

Dekaani valimine toimub 21. mail.

Uuendused üliõpilasesinduses

Kadri Bank

Kui varem said üliõpilasesinduse juhatusse kandideerida vaid selle liikmed, siis uuendatud põhikirja järgi on see võimalus ka teistel TÜ tudengitel.

27. aprilli TÜ nõukogus heaks kiidetud muudatused peaksid üliõpilasesinduse esimehe Peep Käissi sõnul kindlustama asjatundlikuma juhatuse moodustamise. Juhatuse valib endiselt üliõpilasesindus.

Põhikirja järgi hakkab üliõpilaskond koosnema neljast organist: üliõpilasesindusest, üliõpilaskonna juhatusest, üliõpilaskogust ja üliõpilasesinduse revisjonikomisjonist.

Üliõpilaskond valib enda seast esinduse – 31-liikmelise kõrgema esindus- ja otsustusorgani. Selle tööd juhib üliõpilaskonna juhatus.

Samuti loob põhikiri üliõpilaskonna juurde teaduskondade ja kolledžite üliõpilaskogud, mis tegelevad probleemidega teaduskonnas või kolledžis. Peale selle muudetakse üliõpilasesinduse valimiskorda nii, et igast teaduskonnast, kolledžist ning nende õppekohtadest oleks alati esinduses vähemalt üks liige.

6. mai esinduse üldkoosolekul toimunud juhatuse valimistel valiti kolmeliikmelise juhatuse aseesimehed. Ainsana juhatuse esimehe kohale kandideerinud matemaatika- ja informaatikateaduskonna 1. a tudeng Tanel Taaber aga valituks ei osutunud. Haridus- ja sotsiaalvaldkonna aseesimeheks valiti teist aastat järjest Olga Tšerjomuškina filosoofiateaduskonnast (2. a üliõpilane) ning kultuuri-, integratsiooni- ja teabevaldkonna juhiks sai Signe Varendi haridusteaduskonnast (2. a üliõpilane).

Uued esimehe valimised toimuvad järgmisel üldkoosolekul 23. mail. Kandideerimiseks tuleb esitada avaldus, CV ning soovituslikult ka motivatsioonikiri hiljemalt 17. maiks kell 16.30 esinduse sekretärile (Ülikooli 18b).

KÜSI KANDIDAATIDELT

TÜÜE kohtub maikuu jooksul rektorikandidaatidega, kellele saavad küsimusi esitada kõik tudengid. Küsimused saata esinduse teabejuhile Marju Himmale marju.himma@gmail.com.

AEGEE võib olla Sinu võti Euroopasse!

Triin Pisuke
AEGEE-Tartu avalike suhete juht, inglise filoloogia 2. aasta tudeng

13. maini saab esitada avaldusi AEGEE suveülikooli kandideerimiseks.

AEGEE on rahvusvaheline tudengiorganisatsioon, mis on esindatud 241 Euroopa linnas. Organisatsiooni üleeuroopalised esindused korraldavad aasta ringi seminare eri teemadel: nii demokraatiast, keskkonnakaitsest, haridusest, stereotüüpidest ja nende murdmisest kui ka meedia mõjust ning meediasuhetest.

AEGEE tähtsündmuseks on suveülikool, mille teemad pakuvad igaühele midagi. Reisides õppida soovijatele on mõeldud reisiv suveülikool, mille jooksul külastatakse eri riike. Temaatilised suveülikoolid tutvustavad mõnda konkreetset sihtkohamaa aspekti (ajalugu, muusikat, kunsti, mütoloogiat vm) või pakuvat intensiivset keelekursust. Seiklushimulistele on aaretejahi-teemaline suveülikooli. Michelangelo-huvilised saavad minna oma iidoli sünnimaale, filosoofiahuvilised avastada koos kreeka müütidega ka nende sünnimaad. Või kuidas oleks hoopis tantsukursustega Hispaanias või Moskvas?

Suveülikoolis osaledes näeb külastatavat maad teisiti kui turist. Samuti ühendab suveülikool meeldiva kasulikuga, meelelahutuse õppimisega. Kuna suveülikoolid on rahvuvahelised, siis ei pea järgmine kord näiteks Itaaliasse minnes muretsema öömaja pärast, sest saab ööbida tuttava juures, keda suvel kohtasid.

AEGEEst võib alguse saada Sinu karjäär. Meie peakorter on Brüsselis ning nendel, kelle unistuseks on Euroopa tasandil ürituste koorineerimine ning organiseerimine, on reaalne võimalus see unistus täide viia. On vaja vaid julget pealehakkamist, järjekindlust, aktiivsust ja tahet, sest ilma nendeta võib oma võimalusi ootama jäädagi. Meie kõigi ees on uksed, mis avamist ootavad. AEGEE võib olla Sinu võti Euroopasse. Alustada saab kohe!

Info AEGEE ning suveülikoolide kohta aadressil www.aegee.tartu.ee.

Küüditamiste ja koonduslaagrite konverents

18. ja 19. mail toimub TÜs konverents «Koonduslaagrid ja küüditamised antropoloogia ja semiootika vaatevinklist».

Ühe korraldaja Licia Taverna sõnul toovad ellujäämislood semiootilisest ja antropoloogilisest vaatepunktist teravalt esile dihhotoomiad, mis ka muidu on olemas nii kirjanduszanrites kui ka kultuuris. «Sündmuste semiootiline kodeerimine on oluline selleks, et tabada aja kulgu. Antropoloogia seisukohast on keskse tähtsusega mõtiskleda selle üle, mismoodi inimsuse (ja ebainimlikkuse) vorme on tajutud, hierarhiseeritud, sallitud jne. Koonduslaagrite, genotsiidi, sõja ja vägivallaga seotud sündmused nõuavad, olugi negatiivses võtmes, minimaalsetki kultuuri ja inimsuse defineerimist,» ütles Taverna.

Konverentsi töökeeled on prantsuse, eesti ja inglise.

Konverentsi korraldab germaani-romaani filoloogia osakonna prantsuse filoloogia sektsioon.

Info: www.fl.ut.ee/deportation.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas lõputöö on valmis?

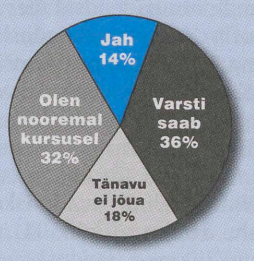

Vastajaid: 295
Uus küsimus:
Kas plaanid minna suveülikooli?
Vasta: www.ajaleht.ut.ee

Tartu Ülikooli rektori kandidaadid tutvustavad

Tartu Ülikooli rikkusest

Armas akadeemiline pere!

Mul on hea meel tõdeda, et Tartu Ülikooli rektoriks kandideerib kolm väärikat professorit.

Meie ühine soov on, et ülikool leiaks endale järgnevaks viieks aastaks parimatest parima juhi.

Praeguseid rektorivalimisi iseloomustab see, et kandidaadid esitati suhteliselt varakult, enamik teaduskondade nõukogudest on öelnud oma eelistuse ja ka see, et igas teaduskonnas on valijamehi, kelle arvamus erineb nõukogu omast. See tähendab, et igal kandidaadil on akadeemilise pere arvestatava osa toetus. Tegelikult ongi ju usaldus see, mille najal püsib nii rektori institutsioon kui ka rektori isik.

Rektori kohusetäitjana töötatud kuud on ülikooli, ennekõike siinsed inimesed muutnud mulle kuidagi lähedasteks. Ühelt poolt on see soe ja meeldiv tunne. Teisalt aga on lähedase kohta midagi sisulist raske arvata, tahaks kuidagi kõrvalt vaadata, et pilk oleks avar ja selge. Lahendan probleemi nõnda, et usaldan täielikult teaduskondade nõukogusid, kandidaate esitanud professoreid ja valimiskogu, mille koosseisu kinnitasime aprillikuu nõukogus.

Valdkondlikud kohtumised kandidaatidega aitavad meil lähemalt aru saada pürgijate potentsiaalsest panusest valdkondade arengusse. Avalik diskussioon avab kandidaatide arusaamad ja perspektiivid ülikooli kui terviku suhtes. Tahan koos teiega, hea akadeemiline pere, koonduda alates 31. maist valitud rektori selja taha. Meil on ju üks ühine armastus – Tartu Ülikool.

Austusega Teie
Tõnu Lehtsaar

Valimiskomisjon registreeris rektorikandidaadid

7. mail registreeris valimiskomisjon kolm rektorikandidaati.

Need on rakendusgeoloogia professor Volli Kalm, maaülikooli rektor, TÜ arengubioloogia erakorraline professor Alar Karis ja praktilise filosoofia professor Margit Sutrop.

Professor Volli Kalmu kandidatuuri seadsid üles 17 ülikooli professorit, õigus-, usu-, kehakultuuri-, matemaatika-informaatika- ja haridusteaduskond.

Professor Alar Karise kandidatuuri esitasid arsti-, bioloogia-geograafia- ja füüsika-keemiateaduskond ning tehnoloogiainstituut.

Professor Margit Sutropi kandidatuuri seadsid üles filosoofia- ja sotsiaalteaduskond ning 22 ülikooli professorit.

Kandidaatide väitluskoosolek algab 24. mail kell 16 aulas.

Rektorivalimised toimuvad 31. mail kell 12. Rektori valib 298-liikmeline valimiskogu, kuhu kuuluvad kõik TÜ nõukogu liikmed, teaduskondade nõukogude liikmed ja ülikooli korralised professorid. Valituks osutub kandidaat, kelle poolt hääletab vähemalt 150 valimiskogu liiget.

Professor Volli Kalm

Austatud akadeemilised kolleegid ja ülikooli töötajad!

Tänan kõiki kolleege, kes on mind usaldanud ja toetanud kandideerimist Tartu Ülikooli rektoriks. *Universitas Tartuensis* on Tartu ja kogu Eesti rikkus. Kiiresti muutuva ühiskonna ja kasvava konkurentsi tingimustes on vaja arendada meie võimekust ja võimalusi viisil, et ülikool ja kõik tema allüksused suudaksid väärilselt kanda vastutust haritud ja innovatiivse Eesti kujundamise eest. Ülikooli missiooni edukas täitmine eeldab kiiret, kuid järjepidevat arengut. Ülikooli tulevik on tema inimeste kätes, nende kujundada, kes pole kaotanud ideaale ja tulevikku vaatamise võimet.

Millest lähtun ja mida soovin teha ülikooli rektorina.

1. Ülikooli suurim vara on siin töötavad ja õppivad inimesed. Ülikoolist teeb ülikooli akadeemiline kogukond

• Seisan selle eest, et ülikool väärtustaks ja hindaks oma intellektuaalset kapitali – siin töötavaid ja õppivaid inimesi;

• soovin kujundada ülikoolis õhkkonna, milles peetakse au sees akadeemilisi väärtusi ja nõudlikkust, hinnatakse erinevaid akadeemilisi stiile, väärtustatakse seisukohtade mitmekesisust;

• luban olla kogu ülikooli rektor, kes seisab kõigi *universitas*'se oma panuse andvate inimeste hea käekäigu eest.

Planeeritud tegevused:

• tugevdatakse kollektiivset identiteeti ülikooli ühisürituste taaselustamise kaudu;

• vaadatakse üle töötajatele suunatud soodustuste süsteem;

• viiakse akadeemiliste töötajate palgad ühiskonnas konkurentsivõimeliseks;

• kaasatakse pensioniikka jõudnud, aga erialase aktiivsuse ja pädevuse säilitanud töötajad nende soovil ülikooli õppe- ja teadustöösse;

• luuakse motivatsioonisüsteem mitteakadeemilistele töötajatele, et hoida ja suurendada tugistruktuurides kujunenud pädevust.

2. Ülikooli tulevik on rahvusvaheliselt tunnustatud teadusülikool

• Seisan kindlalt ülikooli akadeemilise põhieesmärgi täitmise eest – areneda rahvusvaheliselt konkurentsivõimeliseks ja tunnustatud teadusülikooliks;

• soovin, et ülikooli areng baseerub motiveeritud akadeemilisel kogukonnal, kes toimib vabas akadeemilises õhkkonnas ning *universitas*'ele omase mitmekülgse rahvusvahelise koostöö tingimustes;

• luban, et rahvusvahelistumisel ei vähene rahvusülikooli roll Eesti rahva ja kultuuri kestmise tagamisel.

Planeeritud tegevused:

• igal aastal uuendatakse ülikooli arengukava;

• koostöös teaduskondadega töötatakse välja ja rakendatakse põhimõtted läbilöögivõimeliste teadusprojektide

Professor Alar Karis

Austatud ülikoolipere!

Tartu Ülikooli rektori valimised on ukse ees. Olen nõustunud kolleegide ettepanekuga kandideerida, sest tahan kaasa aidata ülikooli pürgimustele jääda väärikate ülikoolide perre. Teie ees on minu seisukohad, loodan neid selgitada ja täiendada valimisdebattidel.

Ülikool Eestis, Euroopas ja maailmas

Elame avatud maailmas ja avatud Euroopas, viimane tugineb ühistele arusaamadele kultuurilisest, intellektuaalsest ja sotsiaalsest tervikust. Selline terviklikkus tähendab ühiste väärtushinnangute ja ühise vaimse ning sotsiaalse ruumi tunnetamist. Arusaamad väärtustest, oma intellektuaalse ja teadusliku potentsiaali tunnetamine sünnivad ülikooli ja ühiskonna dialoogis. Siin on oma osa ka Tartu Ülikoolil – ülikool peaks olema mitte ainult eelnimetatud väärtuste looja, vaid ka nende säilitaja ja edasiarendaja. Ülikooli ülesanne pole ainuüksi vastata ühiskonna vajadustele, vaid ülikool peab ka mõjutama ühiskonna arengut ja vajadusi.

Kuid peale tunnustatud euroopalike ühisväärtuste loomise on meie ülikooli roll säilitada Eestile ainuomast ja kordumatut emakeelset kõrgkultuuri ning teadust. Neid kaht, vahel ehk vastandlikkugi ülesannet saab täita vaid paindlik, muutumis- ja kohanemisvõimeline ning koostöövalmis ülikool.

Praegu eristab meid tõelisest avatud euroopalikust ülikoolist oma iseolemise esikohale seadmine ja vähene arvestamine partneritega. Senine päevapoliitikast ja erihuvidest lähtuv tegutsemine on killustanud niigi habrast koostööd. Ülikooli ülesanne on hinnata nii ühiskonna kui ka ülikooli enda tegutsemisaluseid, teha seda julgelt ning enesekriitiliselt.

Ülikool vajab enam dialoogi ühiskonnaga, sest vaid nii saab määratleda ühiskonna valupunkte ja vajadusi, näiteks majandusest, tehnoloogilisest või organisatsioonilisest innovatsioonist tulenevaid.

Luban, et Tartu Ülikool laiendab oluliselt koostööd ülikoolide vahel, stimuleerides ühist õpetamist, infrastruktuuri kasutamist, uurimis- ja arendustegevust.

Me peame laiendama oma rahvusvahelisi kontakte, tutvustama Tartu Ülikooli väljaspool Eestit, et levitada infot pikkade traditsioonidega, väärikast ja uuenevast ülikoolist.

Ülikool kui *alma mater*

Ülikool saab hoida oma head mainet vaid siis, kui ta on võrdsete võimaluste looja. Võrdsed võimalused oma tõlgenduste paljususes tähendavad eelkõige võrdseid võimalusi tudengitele osaleda õppe- ja teadustöös. Õppejõudude ja teadlaste jaoks sisaldavad võrdsed võimalused hea töökeskkonna ning salliva õhkkonna kujundamist eneses leiduva potentsiaali teostamiseks. Võrdsed võimalused tähendavad ka tahet

Professor Margit Sutrop

Tartu Ülikool – Eesti riigi ja ühiskonna alustala

Ülikool seisab teelahkmel. Oma valimisprogrammis näitasin, kuhu võiks ülikool tulevikus areneda (vaata www.ut.ee/211474). Siinkohal esitan lühikokkuvõtte. Oma visiooni tutvustades püüan vastata kolmele küsimusele: milliste valikute ees seisab minu arvates tänane Tartu Ülikool, millistest väärtustest lähtuksin rektorina ja kuidas on püstitatud eesmärke võimalik saavutada?

Primus inter pares

Tartu Ülikool on Põhja-Euroopa vanimaid ülikoole ja Eesti Vabariigi juhtiv kõrgkool – *universitas*, mille missiooniks on olla õppe-teadusülikool ja teenida rahvusülikoolina oma rahvast ning riiki. Tartu Ülikool kannab erilist vastutust eesti rahvuskultuuri, emakeelse teaduse ja teaduskeele arengu eest ning rahvusliku haritlaskonna järjepidevuse kindlustamise eest. Ülikool kui *universitas* liidab tervikuks erinevad teadused ja teadmised ning arendab alusteadusi, olles toitev ema ka teistele rakenduslikuma suunaga ülikoolidele ja kogu keskharidussüsteemile. Ülikooli keskuse paiknemine Tartus on kooskõlas paljudes Euroopa riikides omaksvõetud arusaamisega, et alusteaduste arendamiseks sobib ülikoolilinna keskkond. Alusülikooli rakendusliku kallakuga filiaalid võivad paikneda pealinnas ja regionaalsetes keskustes.

Rahvusvaheline teadusülikool või rahvusülikool?

Ülikool peab otsustama, kas talle on tähtsam saada rahvusvaheliselt konkurentsivõimeliseks teadusülikooliks või teenida laiapõhjalise rahvusülikoolina oma rahvast ja riiki. Maailma parimate teadusülikoolide hulka jõudmise retsept on olemas. Tuleb valida erialad, mida eelisarendada, võtta tööle rahvusvaheliselt tuntud teadlased ning minna üle inglis-

keelse õppele. Sellise arengu tulemusena võiks ülikoolist suhteliselt ruttu saada rahvusvaheliselt tuntud kitsalt spetsialiseerunud teaduskeskus. Ülikool kui *universitas* lakkaks olemast, kuna osa erialasid sureks siin välja. See oleks aga kaotus kogu Eesti riigile, kuivõrd sel juhul poleks Eestil enam ühtki *universitas*'t. Seetõttu ei saa küsimust selliselt üldse püstitada. Tartu Ülikool peab säilitama oma rolli Eesti hariduse ja rahva tervise edendamisel, uue teadmise loomises ja selle teadmise alusel loodud tehnoloogiate ja rakenduste väljatöötamises, teaduskeele eest hoolitsemisel, rahvuskultuuri arengu ja rahvusliku haritlaskonna järjepidevuse kindlustamisel. Rektorina tahaksin toetada arusaamist, et erinevate erialade võimalused neid eesmärke realiseerida võivad suuresti erineda.

Suur või suurepärane?

Ülikool seisab silmitsi küsimustega, kuidas tagada üliõpilaste arvu kasvu juures õppetöö kõrge kvaliteet, kui-

oma põhimõtteid *alma mater*'i juhtimise kohta

VOLLI KALM

- Sündinud 10. veebruaril 1953
- 1976 lõpetas TÜ geoloogia eriala
- 1988–1989 Alberta Ülikooli järeldoktorant
- 1980–1984 Eesti TA Geoloogia Instituudi aspirant
- 1984 geoloogiakandidaat
- 1988. aastast töötab TÜs:
- 1988–1992 bioloogia-geograafiateaduskonna geoloogia instituudi lektor, dotsent
- 1992. aastast professor
- 1992–1995 geoloogia instituudi juhataja
- 1995–1998 dekaan
- 1998–2003 õppeprorektor
- Teadustöö põhisuunad: mandrijäätumiste paleogeograafia, kvaternaari kronostratigraafia, pinnakatte setete sedimentoloogia, paleokliima, linnageoloogia, geoarheoloogia. Publikatsioonid on kõigile nähtavad ETISe andmebaasis.
- Euroopa Ülikoolide Assotsiatsiooni ECTSi koordinaator
- Estonian Journal of Earth Sciences toimetuskolleegiumi liige
- Teadusajakirjade Geological Quarterly ja Boreas toimetuskolleegiumi liige
- Quaternary Research Association (UK) liige
- INQUA Eesti Rahvusliku Komitee esimees
- 2004–2006 TKNi bio- ja geoteaduste ekspert
- 2004–2006 Eesti kõrghariduse hindamise nõukogu esimees
- ELi kõrghariduse ekspert
- Eesti kõrgharidusstrateegia (2006–2015) ja selle rakenduskava koostava töörühma liige
- Teaduskompetentsi nõukogu liige
- Soome TA geoteaduste ekspert
- Valgetähe IV klassi teenetemärk (2005)

kaasfinantseerimiseks ning teadurite ja õppejõudude ülikooli toomiseks tsentraalsete vahendite toel;

• analüüsitakse struktuurireformi seniseid tulemusi ning otsitakse ühiselt võimalusi, kuidas säilitada väikeste erialade identiteet;

• toetatakse ülikooli vahenditest eestikeelse teadus- ja õppekirjanduse väljaandmist.

3. Ülikool hoolib oma üliõpilastest

• Teen kõik selleks, et tagada üliõpilastele nende arengut võimaldavad õpitingimused;

• teen kõik selleks, et ülikoolis sooviksid õppida parimad üliõpilaskandidaadid;

• seisan üliõpilaste olmeliste, tervislike ja materiaalsete huvide eest suhetes ülikoolivälistе institutsioonidega.

Planeeritud tegevused:

• analüüsitakse ning vajadusel muudetakse senist õppekorraldust (nt võimaldatakse õppetööst osavõtt akadeemilise puhkuse ajal);

• koostöös ülikoolide ja Eesti Üliõpilaskondade Liiduga saavutatakse üliõpilastele tervisekindlustuse säilimine akadeemilise puhkuse ajal;

• renoveeritakse üliõpilasmaja.

4. Strateegiliste eesmärkide saavutamine nõuab enam võimekust ja koostööd ressursside hankimisel

• Rektori, rektoraadi ja nõukogu ülesandeks on tagada teadus- ja arendustegevusele ning haridusele suunatud rahaliste vahendite hankimise strateegiline juhtimine;

• tahan suurendada ülikooli tugistruktuuride kompetentsust ja efektiivsust strateegiliste finantseerijatega suhtlemisel.

Planeeritavad tegevused:

• vaadatakse läbi üldkululõivu poliitika, muutes see õiglasemaks ja ülikoolivälistе vahendite hankimist stimuleerivaks;

• efektiivse ELi tõukefondide ning riiklike vahendite kasutamise huvides koolitatakse välja projektijuhid teadusarendusasutuste jaoks;

• koordineeritakse infrastruktuuri, tippkeskuste, doktorikoolide jt strateegilised arendusinitsiatiivid partneritega Tartus, Eestis ja ülikooli osalusega rahvusvahelistes koostöövõrgustikes.

5. Ülikooli õppetöö kvaliteedi parandamine on tema konkurentsivõime küsimus

• Pean õppe kvaliteedi parandamise põhiküsimuseks ekspertide ja sotsiaalsete partnerite hinnangute arvestamist õppekavaarenduses;

• soovin, et õppetöö ja juhendamine oleks senisest enam väärtustatud ning õppejõu koormusarvestus kajastaks õiglaselt õppetööle ja õppetöö arendusele kuluvat aega;

• luban toetada õppejõudude professionaalset arengut, luues motivatsioonisüsteemi ja võimalused õpetamisalaseks enesetäiendamiseks.

Planeeritavad tegevused:

• maksimaalselt keskendutakse õppetöö lõppeesmärgile – ülikoolilõpetajate kõrgele tasemele;

• töötatakse välja põhimõtted õpetamisalase enese-

järg lk 4

ALAR KARIS

- Sündinud 26. märtsil 1958
- 1981 lõpetas EPA veterinaariateaduskonna
- 1987 veterinaariateaduste kandidaat
- 1981–1987 Eesti Loomakasvatuse ja Veterinaariainstituudi teadur
- 1987–1992 TA Eesti Biokeskuse teadur ja vanemteadur
- 1991 Hamburgi Ülikool külalisteadur
- 1992 Rahvusliku Meditsiiniinstituudi (London) teadur
- 1993–1998 Rotterdami Erasmuse Ülikooli Rahvusliku Meditsiiniinstituudi teadur
- 1996–1999 TÜ vanemteadur
- 1999. aastast TÜ erizooloogia/ arengubioloogia professor
- 2003. aastast Eesti Maaülikooli rektor
- Peamised uurimisvaldkonnad: arengubioloogia ja molekulaargeneetika, transkriptsioonifaktorite regulatsioon ja funktsioon imetajate varajases arengus, hematopoeetiliste rakkude areng ja diferentseerumine, närvisüsteemi arengu molekulaarsed mehhanismid
- Vabariigi Presidendi mõttekoja liige
- Eesti Arengufondi nõukogu liige
- Riikliku arengukava seirekomisjoni liige
- SA Archimedes nõukogu liige
- Eestimaa Looduse Fondi nõukogu liige
- SA Geenivaramu eetikakomitee liige
- EASi ettevõtluse ja elukeskkonna arendusdivisjoni nõukoja liige
- 2003–2004 rektorite nõukogu juhatuse esimees
- 2003–2006 Euroopa Ülikoolide Assotsiatsiooni nõukogu liige
- Eesti Biokeskuse nõukogu liige
- Rahvusvahelise Arengubioloogia seltsi liige
- TÜ molekulaar- ja rakubioloogia instituudi nõukogu liige
- Valgetähe IV klassi teenetemärk (2007)

ja valmisolekut interdistsiplinaarsuseks ja mitmekülgseks koostööks, mis sisuliselt on üks *alma mater*'i alustalasid.

Ülikool on tudengitele õppimise, õppejõududele ja teadlastele õpetamise ja teadusuuringutega tegelemise koht. Ka massiülikooli tingimustes on võimalik lähendada õppejõudu ja tudengit, tekitada normaalne ja toimiv suhtluskeskkond. Ühe võimalusena näen massiloengute tasakaalustamist seminaridega, aga ka e-õpe oma paindlikkuses pakub seni kasutamata lahendusi. Iga üliõpilane saab soovi korral võtta õppekava täitmiseks aineid teistest Euroopa ülikoolidest, Eesti ülikoolidest rääkimata.

Andekamatel ja võimekamatel üliõpilastel peaks olema võimalus saada individuaalne juhendaja ja oma huvidele ning ühiskonna vajadustele vastav õppekava alates bakalaureuseõppest. Ka doktoriõppe korralduses näen suurema paindlikkuse võimalusi, kasutades ära ülikooli parimaid akadeemilisi traditsioone.

Tean, et ülikooli ülemäärast bürokratiseerumist saab vältida. Ülikoolis pole põhjust rakendada äriühingutele omaseid juhtimisvõtteid ega tasakaalustamata projektipõhisust. See on muutnud õppejõu ja teadlase füüsilisest isikust ettevõtja sarnaseks, kes muretseb ise oma projektile raha, palkab töötegijad, viib projekti läbi, annab bürokraatilises aruandlussüsteemis tehtust aru jne. Ametnike töö peaks olema ülikoolis korraldatud nii, et õppejõud-teadlane saab tuge ja abi oma projektide bürokraatliku poolega toimetulekul.

Tahan seista hea ülikooli parema sisekommunikatsiooni ja ülikoolipere selgema identiteedi eest. Valdkondadevahelisi piire ületava koostöö lisamine õppimisse, õpetamisse ja uurimistöösse soodustab *universitas*'e printsiibi kui niisuguse mõjukust veelgi.

Ülikool kui töö- ja eneseteostuse keskkond

Ülikooli edukas toimimine eeldab kvaliteetset töökeskkonda, personali heaolu ja efektiivset juhtimist ning hästi organiseeritud tugiteenuseid kogu ülikoolis. Peale ülikooli loova õhkkonna pean vajalikuks hästi toimivaid kasutajasõbralikke arvutipõhiseid õppe- ja teadusinfosüsteeme, mille arendamisel on veel palju teha. Teadus- ja arendusosakonnas loodan näha inimesi ja üksusi, kes pakuks reaalset tuge ELi raamprogrammide ja teiste rahvusvaheliste projektide ettevalmistamisel ning juhtimisel.

Läbimõeldud struktuurireform, ülikoolilinnakute mõistlik ja sihipärane arendamine tagab ülikooli tasakaalustatud toimimise. Kalleid eriruume ja seadmeid vajavaid üksusi loodame arendada koostöös teiste ülikoolide ja ülikoolivälistе asutustega. Regionaalseid kolledžeid tuleb arendada nii, et nad tunnetaksid end ülikooli kui terviku osana, olles ülikooli esindajateks ja piirkondlikeks arengumootoriteks.

Koostöö ja mitmekesisus tähendavad ka ülikooli rahastamisallikate täpsemat määratlemist – nii riigieelarvest,

järg lk 4

MARGIT SUTROP

- Sündinud 13. oktoobril 1963
- 1986 lõpetas TÜ ajakirjanduse eriala *cum laude*
- 1986–1988 TÜ filosoofiakateedri stažöör
- 1988–1992 filosoofiakateedri õpetaja
- 1991 TÜ MA (filosoofia)
- 1996–1997, 1998–2000 Konstanzi Ülikooli teadur
- 1997 Konstanzi Ülikoolis fil-dr *summa cum laude* (filosoofia)
- 2000. aastast TÜ praktilise filosoofia professor
- 2001. aastast TÜ eetikakeskuse juhataja
- 2004. aastast filosoofiaosakonna juhataja
- Peamised uurimisvaldkonnad: moraalifilosoofia, ühiskonna- ja poliitikafilosoofia, bio- ja meditsiinieetika, keelefilosoofia, esteetika, kirjandusteooria
- Vabariigi Presidendi mõttekoja liige
- Eesti Vabariigi teaduspreemiate komisjoni liige
- Eesti Bioeetika Nõukogu liige
- Teaduskompetentsi nõukogu humanitaarteaduste ekspertkomisjoni liige
- Haridus- ja teadusministeeriumi väärtusprogrammi väljatöötamise komisjoni esimees
- Rahvastikuministri integratsiooni riikliku programmi komitee liige
- TÜ kliinikumi eetikakomitee aseesimees
- Sotsiaalministeeriumi digitervise nõukoja liige
- Eesti Maaülikooli Teadusloo Uurimise Keskuse nõukogu liige
- Teaduse ja Kultuuri Sihtasutuse Domus Dorpatensis kuratooriumi liige
- Academia Europaea liige
- Euroopa Komisjoni Teadusdirektoraadi eetika ekspert
- UNESCO Eesti Rahvusliku Komitee liige
- Avatud Eesti Fondi Koosmeele preemia (2006)

das säilitada tulevikus üliõpilaste piisav arv, arvestades lähenevat demograafilist auku ning kuidas kindlustada ülikoolile võimekas ja väärikalt tasustatud akadeemiline personal.

• Riigi ja ühiskonna suunal peaksin rektorina oluliseks töötada selle nimel, et kõrghariduse rahastamine viiks vastavusse tegelike kuludega, et lõpeks olukord, kus teadusrahadest või tasulisest õppest finantseeritakse riigi poolt tellitud õpet. Piisava üliõpilaste arvu kindlustamiseks on vaja seista selle eest, et kõrghariduse rahastamisel lähtutaks kvaliteedikriteeriumidest ja õppekava baasmaksumusest.

• Ülikoolisiseselt seisaksin rektorina selle eest, et struktuuriüksuste majanduslikud huvid ei piiraks üliõpilaste võimalusi saada laiapõhjalist haridust. Senisest enam tuleb väärtustada õppetööd, nii ülikoolisisesel rahajagamisel kui ka ametikohtadele valimisel. 3+2 süsteemile ülemineku kasud ja kahjud tuleb erialati läbi analüüsida, hinnates eriala- ja üldainete vahekorda, loengute ja seminaride, praktikumide vahekorda ning võimalusi õpinguteks ettenähtud ajaga lõpetada, 3-aastase bakalaureusekraadiga erialast tööd saada ning 3+2 õppeaja järel doktorantuuris hakkama saada. Pean oluliseks üliõpilaste ja kraadiõppurite probleemide tähelepanelikku kuulda võtmist ja ühiselt lahenduste otsimist (vt konkreetseid ettepanekuid valimisplatvormis).

Avatud euroopalik ülikool

Eesti taasiseseisvumine ja liitumine Euroopa Liiduga on teinud võimalikuks õppejõudude, teadlaste ja üliõpilaste, aga ka ideede vaba liikumise. See annab ülikoolile võimaluse olla atraktiivne nii välisüliõpilastele kui -õppejõududele. Et meelitada siia pikka talve oma eriala tippspetsialiste, peab ülikoolis tekkima atraktiivne, inspireeriv ning rahuldust pakkuv töö- ja õpikeskkond.

• Ülikoolisiseselt toetaksin rektorina struktuuriüksusi, kutsumaks Eesti noori teadlasi koju tagasi ja külalisprofessoreid erialadele, kus Eestis puudub kompetentsus. Motiveeriksin struktuuriüksusi võõrkeelsete õppekavade loomisel. Samuti toetaksin seda, et kõikide astmete üliõpilastel oleks võimalus täiendada end välisülikoolides.

• Riigi suunal seisaksin rektorina selle eest, et aktiivsemalt kaasata erakapitali (nt nimelised õppetoolid, vilistlaste stipendiumid oma kunagise eriala parimatele üliõpilastele) ja saada teadus-arenduslepinguid ning riiklike programmide rahasid.

• Rahvusvahelisel suunal seisaksin rektorina selle eest, et ülikool leiaks uusi rahvusvahelisi koostööpartnereid ning oma ettevõtmistele välismaal toetajaid ja sponsoreid. Tugistruktuuride abiga tahaksin tõsta teadlaste suutlikkust ELi struktuurifondide rahade, ELi raamprogrammide, Euroopa Teadusnõukogu ja teiste välisgrantide taotlemisel.

Akadeemiline demokraatia ja optimaalne juhtimine

Ülikooli juhtimises on

järg lk 4

Rektorikandidaadid *algus lk 2*

Volli Kalm

täiendamise stimuleerimiseks ja finantseerimiseks;

• kavandatakse senisest oluliselt suuremat õppetööalast, vastastikku kasulikku koostööd partneritega Tartus, Eestis ja välismaal.

6. Ülikooli roll Eesti ühiskonna kujundamisel olgu märkimisväärne ja nähtav

• Pean tähtsaks, et ülikool osaleks aktiivselt Eesti teadus- ja hariduspoliitika kujundamisel;

• soovin oluliselt tihendada ülikooli koostööd vilistlaste ja tööandjatega, et aktiivselt osaleda õppiva ühiskonna kujundamisel;

• soovin tihendada regionaalset koostööd – teadusel põhinev arendustegevus muudab ülikooli ja ühiskonna vastastikused ootused mõistetavamaks ja aktsepteeritumaks.

Planeeritavad tegevused:

• väärtustatakse ülikooli töötajate rolli ühiskonna intellektuaalsete liidritena ja toetatakse nende tegevust parlamendi, valitsuse, riigiasutuste ja avaliku sektori nõustamisel;

• toetatakse ülikooli esindajate osalust riiklike ja ELi arengukavade koostamisel tugistruktuuride ning valdkondlike nõukogude pädevuse ja teenindusega;

• kolledžitest arendatakse regionaalarengu tõukekeskused;

Hea ülikoolipere!

Me kõik vastutame ülikooli ajaloo ja traditsioonide kestmise eest. Selle eest, et akadeemiline kultuur ja õhkkond säiliks ning areneks. Kuid ajalugu, mille üle me uhked oleme, ei garanteeri arengut täna ja tulevikus – seda teevad meie otsused ja teod.

Head kolleegid! Mul on otsustuskindlus ja valmisolek teha rektori vastutusrikast tööd, kuid tõeliselt edukaks saab ülikool vaid siis, kui suudame koonduda ühiselt tunnustatud eesmärkide saavutamisele.

Minu valimisplatvormi ja tegevuskava laiendatud versiooniga on võimalik tutvuda ülikooli rektorivalimiste kodulehel.

Alar Karis

ettevõtlusest kui ka sponsorlusest, et tagada ülikooli töötajate konkurentsivõimelised palgad. Ülikool peab tugevdama uurimistöö ja õpetamise hindamise kultuuri. Töö tulemuslikkust saab arvesse võtta rahaliste vahendite jaotamise kõigil astmeil, et tagada muu hulgas alusuuringute positsiooni ja uuendusvõimet uute tehnoloogiate arendamisel.

Iga üliõpilase, õppejõuteadlase ja töötaja pühendumus ning hoolega tehtud töö tagavad meile ülikooli, kus tahame olla ja mida saame pidada auväärseks ning uuenevaks *alma mater*'iks. Loodan teile, head kolleegid!

Margit Sutrop

valik kollegiaalsel otsustamisel põhineval või manageerimisoskusi väärtustaval juhtimisel. Selleks, et kollegiaalsed kogud saaksid teha kompetentseid otsuseid, on vaja suurendada tugistruktuuride analüütilist pädevust, et enne otsuse tegemist saaks nähtavaks võimalikud mõjud erinevatele struktuuriüksustele ja sihtgruppidele (k.a üliõpilased). Rektorina seisaksin selle eest, et otsustamine muutuks läbipaistvaks (ülikooli nõukogu istungitest võiks teha otseülekande veebis) ja et valitud esindajate aruandlus valijatele muutuks sisuliseks ja regulaarseks (rektoraadi avalikud foorumid ja kohtumised teaduskondadega). Paranema peaks ülikooli sisekommunikatsioon ja strateegiline planeerimine.

ÕNNITLEME

70

Hando Kruuv, gaaslahenduslabori tööline – 13. mai

65

Maia Rõigas, eesti keele õpetamise dotsent – 12. mai
Agu Saar, röntgenspektroskoopia labori vanemteadur – 15. mai
Tiia Puusepp, FI raamatukogu juhtaja – 17. mai

60

Tiiu Ehrlich, füüsikalise keemia assistent – 14. mai
Helmut Seepter, üldkirurgia assistent – 15. mai
Niina Aasmäe, inglise keele lektor – 16.mai

45

Anu Raudsepp, ajaloo didaktika lektor – 12. mai
Marika Masso, üldbioloogia assistent – 14. mai
Delia Lepik, kohtuarstiteaduse assistent – 15. mai

Valeri Nuust, ajakirjanduse assistent – 15. mai

35

Kristina Mullamaa, inglise keele õpetaja – 11. mai
Maire Peters, geneetika teadur – 11. mai
Imbi Rauk, FK dekanaadi õppekorralduse spetsialist – 11. mai
Juha-Matti Aronen, soome keele erakorraline lektor – 12. mai
Svea Pärsimägi, raamatukoguhoidja – 13. mai
Valdis Laan, algebra vanemteadur – 16. mai

30

Ann Kraut, looduskaitsebioloogia spetsialist – 12. mai

25

Kaire Toming, MI laborant – 11. mai

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaþ 3000
Trükk: Greif OÜ

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Aija Sakova
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetaja Mai Kukumägi
Keeletoimetaja Marika Kullamaa

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
http://www.ajaleht.ut.ee
Postiaadress: Ülikooli 18, Tartu 50090

Loodusmuuseumil tuleb 205. aastapäev

17. ja 18. mail toimub Rootsi loodusteadlase Carl von Linné 300. sünni- ja TÜ Loodusmuuseumi 205. aastapäevale pühendatud konverents.

Konverents algab 17. mail kl 10 ülikooli aulas ja jätkub pealelõunal loodusmuuseumis. Kell 11.45 istutatakse TÜ Botaanikaaias mälestuspuu ja harakkuljus (*Linnaea borealis L.*). Esimese päeva teema on biosüstemaatika 21. sajandil, ettekanded toimuvad inglise keeles. Teine päev on pühendatud Eesti elurikkuse uurituse hetkeseisule ja tulevikule. See toimub eesti keeles TÜ Raamatukogu konverentsisaalis.

Info ja registreerimine aadressil unite.ut.ee/conference.

Ajaloodoktorandid peavad esmakordselt konverentsi

14. mail kell 12 algab Lossi 3-427 TÜ ajaloodoktorantide konverents.

Professor Tiit Rosenbergi eestvedamisel esmakordselt toimuval ajaloodoktorantide konverentsil esinevad Eesti ajaloo, lähiajaloo ja üldajaloo õppetooli 12 doktoranti.

Peamine uurimisteema on Eesti ajalugu ja eelkõige 20. sajandi poliitiline ajalugu. Teemad käsitlevad Eesti Vabariigi aega (asundustalude loomine, eeslaste ja baltisakslastesuhted kiriklikul alal, Kõrgem Sõjakool, vaimne koostöö Läti ja Leeduga).

Samuti arutatakse keerulist sõjajärgset aastakümmet jm.

Konverents on tasuta ja kõigile avatud.

Korp! Rotalia korraldab konverentsi «Tagasi koju?»

17. mail toimub TÜ Raamatukogu konverentsisaalis korporatsioon Rotalia korraldatud konverents «Tagasi koju?».

Korporatsiooni ülemaailmse vilistlaskogu esimehe Andres Salu sõnul on konverentsi eesmärk repatrieerumisega kaasnevate mõjude käsitlemine: «Vaadeldakse repatrieerumise sotsioloogilisi, majanduslikke, kulturoloogilisi, demograafilisi jt tahkusid».

TÜst esinevad ettekannetega emeriitprofessor Rein Taagepera, eesti kirjanduse professor Tiina Kirss, isiksusepsühholoogia vanemteadur Anu Realo, majandusteooria teadur Otto-Siim Toomet jt.

Konverentsi ettekanded koondatakse kogumikku, millele lisatakse ka korporatsioon Rotalia repatrieerunud liikmete elulood.

TÜ ametiühingu ettepanekud ülikooliseaduse muutmiseks

Täna kohtub rektori kt Tõnu Lehtsaar TÜ ametiühingu esindajate Aleksander Jakobsoni, Raik-Hiio Mikelsaare, Jaan Salmi ja Rein Vihalemmaga.

TÜ ametiühingu esimehe Aleksander Jakobsoni sõnul tutvustatakse Lehtsaarele ettepanekuid ülikooliseaduse muutmise seaduse eelnõusse emeerituste osas (www.union.ee/index.php?id=663). «Pakume ülikoolide arengut pidurdava eripensioni arusaama asemele põhimõtteliselt uue jätkupanuse kontseptsiooni,» selgitas Jakobson.

Ametiühingu liikmed teevad ka ettepaneku kaasata ametiühingut senisest enam ülikooliseadusesse muudatuste tegemisel.

Jakobsoni sõnul soovitakse oma ettepanekuid tutvustada ka Riigikogu kultuurikomisjoni esimehele Peeter Kreitzbergile ja haridus- ja teadusministrile Tõnis Lukasele.

Info: www.union.ee.

TÜ RAAMATUPOOD SOOVITAB

Umberto Eco
«On Literature»
Vintage, 2006

Hind 432 krooni

Kehtib TÜ liikmeskonna soodustus 10%.

Võõrkeelse kirjanduse tellimine!

Info: www.ut.ee/raamatupood

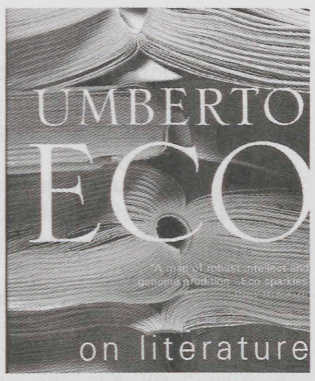

RAAMATUTE NÄITUSMÜÜK

14.–26. maini toimub matemaatika-informaatikateaduskonna raamatukogus Liivi 2-521 matemaatikaraamatute näitusmüük.

Näitusmüügilt on võimalik osta raamatuid tavapärasest soodsama hinnaga.

Esindatud on kirjastuste American Mathematical Society, Elsevier Books, W.H. Freeman, Oxford University Press, Palgrave Macmillan, Pearson Education, Springer Verlag ja John Wiley & Sons väljaanded.

Näitusehindadele ei laiene muud raamatupoe soodustused.

Kataloogide alusel saab raamatuid ka tellida.

Korraldajad: TÜ Raamatupood ja matemaatika-informaatikateaduskonna raamatukogu.

IT-KOOLITUS TÜ TÖÖTAJATELE

MS Excel algajatele ja edasijõudnutele

Exceli kursus on jagatud kuueks mooduliks (vt Exceli moodulite programmi www.ut.ee/~riina/kursus/programmid/program_exceli_moodlid.html).

Kursusel võib osaleda üksikuid mooduleid läbides.

1. moodul – andmete sisestamine ja tabeli vormindamine MS Excelis. See on mõeldud algkursusena ning ei eelda eelnevaid teadmisi Excelist. Ülejäänud moodulite läbimiseks peab Excelit tundma 1. mooduli tasemel või läbima 1. mooduli.

1. moodul. MS Exceli algkursus – andmete sisestamine ja tabeli vormindamine (3+3 t).
T, 15. ja K, 16. mail kl 9.30–12.15.
Kursuse maksumus ülikooli sisekäibega 440 kr.

2. moodul. Diagrammid (3 t).
T, 22. mail kl 9.30–12.30.
Kursuse maksumus ülikooli sisekäibega 230 kr.

3. moodul. Valemid ja funktsioonid (5x45 min).
T, 29. mail kl 9.30–14.
Kursuse maksumus ülikooli sisekäibega 370 kr.

4. moodul. Lihtandmebaasid (5x45 min).
K, 30. mail kl 9.30–14.
Kursuse maksumus ülikooli sisekäibega 370 kr.

5. moodul. Kokkuvõtete tegemine (5x45 min).
N, 31. mail kl 9.30–14.
Kursuse maksumus ülikooli sisekäibega 370 kr.

6. moodul. Matemaatiline statistika Exceli vahenditega (8x45 min).
T, 5. ja N, 7. juunil kl 9.30–13.30.
Kursuse maksumus ülikooli sisekäibega 880 kr.
Lektorid Riina Reinumägi ja Eve Aruvee.
Toimumiskoht kõigil moodulitel TÜ Raamatukogu III korruse arvutiklass.
Täiendav info: www.ut.ee/it/teenused/koolitus.
Registreerumine: Riina Reinumägi, tel 737 5442, riina.reinumagi@ut.ee.

TÜ RAAMATUPOES LASTEHOMMIK

Laupäeval, 12. mail kell 11 algab raamatupoes lastehommik.
Hooaja lõpupidu! Võta klubiraamat kaasa!
Kõik lapsed on oodatud!
Info: www.ut.ee/raamatupood.

TÜ PROFESSORITE KLUBIS

14. mail kell 18.30 on TÜ Kohviku talveaias kohtumine rektorikandidaatidega.

TÜ PENSIONÄRIDE ÜHINGUS VITAE

23. mail kl 14 algab Vitae arstide klubis (Vitae ruumides Tähe 4) kohtumine arstiteaduskonna dekaani prof Toomas Asseriga teemal «Arstiteaduskond eile, täna ja homme».

HT ARUTELUKLUBIS

9. mai asemel toimub arutelu 14. mail kell 18.

KAITSMISED

MAGISTRITÖÖD

Reet Oorn «Infoühiskond ja selle aspektid riigihalduses ja andmekaitses» («Information society and its implications for public administration and data protection»). **22. mai** kl 14.15 Iuridicum Näituse 20-212. Juhendaja prof Kalle Merusk, oponent dr iur Mario Rosentau. Lisainfo: Anu Laumets.

Irja Toots «Political Subjectivity: Discourse of Democracy in Estonia, Created in Focus Group and Tested by Q-methodology» («Poliitiline subjektiivsus: demokraatia diskursus Eestis, loodud fookusgrupis ja kontrollitud Q-metodoloogiaga»). **22. mai** kl 11.15 sotsioloogia ja sotsiaalpoliitika osakond, Tiigi 78-125. Juhendaja dots Judit Strömpl, dr (sotsiaalteadused), oponent Tarmo Strenze, MA (sotsioloogia).

30. mai, keemiahoone aud 430:

• kl 9.15 **Allan Künnapas** «Pestitsiidijääkide LC-MS analüüsi proovi ettevalmistusmetoodikate võrdlemine» («Comparison of sample preparation methods for LC-MS pesticide residues analysis»). Juhendaja dots Koit Herodes, PhD, oponent Gerda-Johanna Raidaru, Msc;

• kl 9.15 **Kadi Mölder** «Sudaan I–IV värvainete määramine vedelikkromatograafiliselt» («Liquid chromatographic determination of Sudan dyes I–IV»). Juhendaja dots Koit Herodes PhD, oponent Viljar Pihl, PhD;

• kl 9.15 **Hedi Harzia** «Põlevkivi poolkoksi leostuskäitumise uurimine: vääviliühendite leostumine» («Leaching behaviour og oil shale semi-coke: leaching of sulphur secies»). Juhendaja Kaja Orupõld, PhD, oponent Aarne Pruks, MSc.

KONTSERT

AULAS

13. mai kl 16 emadepäeva kontsert. Esinevad Tartu Poistekoor, Tartu Noortekoor, Neidudekoor Kurekell ja Arsise Kellade Kooli Tartu ansambel.

18. mai kl 18 Tartu Ülikooli Akadeemilise Naiskoori ja Inseneride Meeskoori kevadkontsert. Dirigeerivad Triin Koch ja Ants Üleoja. Kontsert on tasuta.

FILM

ATHENA KESKUSES

12.–18. maini kl 20 mängufilm «Nuga» (suhtedraama), rezissöör Marko Raat, osades Mait Malmsten, Britta Vahur, Kersti Heinloo jt. Info: www.nugafilm.com / www.ateen.ee.

TEADE

16. mail kl 16.15 peab Argo Kuusik Õpetatud Eesti Seltsi koosolekul Lossi 3-406 ettekande «Saksa okupatsiooniaegne politseisüsteem Eestis». Ettekandele järgneb Ott Kursi raamatu «Maateadusest Eestis. Geograafiast ja geograafidest 20. sajandil» (ÕES kirjad VIII) esitlus. Oodatud kõik liikmed ja teised huvilised.

17. mail kell 15 toimub TÜMRI saalis (Riia 23-217) biomeditsiini ja biotehnoloogia doktorikooli raames seminar «Facilitating Drug Discovery for Neglected Tropical Diseases» (esineb Massachusettsi Teadusnstituudi (USA) molekulaarbioloogia valdkonna tegevdirektor dr Robert Campbell).

18. mail kl 10 on seminar «Ovarian Autoimmunity», esineb prof Christine Bene Prantsusmaalt (Laboratoire d'Immunologie, CHU de Nancy). Info: Katrin Kepp, tel. 5615 7938.

ÜLIKOOLI TEADUSE ERI

11. MAI 2007 | UNIVERSITAS TARTUENSISE TEADUSE LISALEHT NR 2 | www.ajaleht.ut.ee

Professorite kvaliteedinõuded lk 2 • Tartu Ülikooli patendid lk 3 • ELi tõukefondide kasutamine lk 4

Kuidas saada rahvusvaheliseks teadusülikooliks?

Ain Heinaru
geneetika professor, teadusprorektor

Meie ülikool on määratlenud end korduvalt (arengukavad aastani 2008) rahvusvahelise teadusülikoolina.

Veelgi enam, oleme märkinud, et meie ülikool on seda rohkem rahvuslik ülikool, mida rohkem on ta rahvusvaheline teadusülikool.

Armastame teadusnäitajatele toetudes öelda, kuidas meie ülikool on muutunud iga aastaga üha tugevamaks rahvusvaheliseks teadusülikooliks. Näiteks sai Tartu Ülikool 2003. aastal prestiižika 37 ülikooli ühendava Coimbra grupi liikmeks, eelmisel aastal ületasime saja doktoritöö kaitsmise piiri. Ilmselt juba järgmisel aastal ületavad teadustegevusest saadavad tulud ülikooli eelarves õppetöö tulude osa. Kuid kas me oleme teinud kõik endast oleneva ja piisavas ulatuses teadusülikooli arengut silmas pidades? Järgnevalt mõned mõtted ja ettepanekud ka lähitulevikuks.

Teadusprorektori vastutusalast

Ülikooli eesmärke, sisu ja suundumusi silmas pidades peaks teadusprorektor tulevikus olema ülikooli I prorektor. Meie ülikoolis oligi see nii kuni vastava muutmiseni eelmise aastakümne lõpus. Ülikooli struktuuris ongi teadusprorektori vastutusala struktuuriüksuste tähistamiseks kasutatavad lühendid esimese prorektori numbrikoodiga.

Teiseks arutelu ja lahendamist vajavaks küsimuseks on doktoritööde kvaliteedikontrolli küsimus. Praegu käsitletakse ülikoolis doktoritöid ühe osana doktoriõppekava täitmisest ja selle kvaliteedi kontrolli eeldatakse kaitsmise hetkel. Lähitulevikus peaks doktoritööde teadustaseme kontroll minema teadusprorektori pädevusse, õppeosa jääma aga õppeprorektori vastutusalasse. See on mõõdapääsmatu, et olla teaduses tipptasemel. Doktoritööde kvaliteedi jälgimiseks on loodud ka rektorite nõukogu vastav komisjon.

ETTEPANEKUD

- **I prorektor on ülikooli teadusprorektor.**
- **Teadusprorektoril lasub doktoritööde teadustaseme kontroll.**
- **Moodustada arendusosakond.**
- **TÜ eeskujuks on maailma teadusülikoolid.**
- **Teaduse juhtimise suurem detsentraliseerimine.**

Kolmandaks minu poolt selgelt tunnetatud vajaduseks on teadustöö suurem seostamine arendustegevusega. Arendustegevuse töömaht on aga selline, et see eeldab tulevikus ülikoolis iseseisva arendusosakonna loomist, mis on eriti päevakajaline seoses ELi struktuurivahendite toetuste eduka kasutamisega ka järgmisel programmiperioodil.

Rahvusvahelisele tasemele

Neljandaks soovituseks on järgida maailma teadusülikoolide põhiolemust ja olla rahvusvaheliselt avatud, internatsionaalne. Teaduses aktsepteeritakse vaid head, rahvusvahelisel tasemel toimuvat tegevust. Kui teadlane pole rahvusvaheliselt nähtav (loe tsiteeritav), siis teda teadusmaailmas ei tunta. Eestile vajaliku, kuid nõrgal järjel oleva teaduse eelisarendamise püüe oleks suhteliselt lootusetu ja finantsressursse raiskav üritus. Teaduses valitseb põhimõte, et kastetakse seda puud, mis on elus ja kannab vilja.

Viiendaks ja viimaseks mõtteks, mida siinkohal tahaksin jagada, on see, et teadust ei saa üldjuhul üldse hästi juhtida. Küll aga saab teaduse toimimiseks luua tingimusi, st teadust saab kultiveerida. Seepärast on teaduse arendamisel tähtis usalduse suurendamine, mis tooks kaasa ka teadusjuhtimise suurema detsentraliseerimise. Näiteks võib ülikoolis tuua nn suurte instituutide kui teadus- ja arendusasutuste loomise. Selle protsessi edasiviimiseks peab ülikooli juhtkonnal jätkuma julgust ja järjepidevust. Loodan koos lugejatega, et Tartu Ülikool jätkab valitud kursil!

Aasta tagasi korraldas Tartu Ülikool esimest korda Coimbra grupi aastakoosoleku. Toimusid konverentsid, töörühmade koosolekud, seminarid. OVE MAIDLA

Geenivaramu kutsub koostööle

Andres Metspalu
biotehnoloogia professor, TÜ Eesti Geenivaramu direktori kt

TÜ Eesti Geenivaramu on alustanud uuesti terviseandmete ja koeproovide kogumist. Labor töötab ja nüüd on paras aeg teadusprojektidega edasi minna.

Praegune andmekogu, milles on üle 10 000 geenidoonori andmed ja koeproovid, on juba olnud aluseks mitmele avaldatud uurimistööle nii populatsioonigeneetikas (Montpetit et al, Plos Genetics 2006) kui ka farmakogenoomikas (Bremer et al, Pharmacogenomics 2006). Ilmumas on veel teisigi töid. Geenivaramu osaleb ka mitmes ELi 6. raamprogrammi (RP) projektis, esitas kolm taotlust koos koostööpartneritega 7RP esimesele projektikonkursile. Samuti esitati veel 2. mail Euroopa suurte infrastruktuuride programmi biobankade ja biomolekulaarsete ressurssside projekti taotlus, kus haridus- ja teadusministeerium koos geenivaramuga on kaastaotlejad. On selge, et TÜ

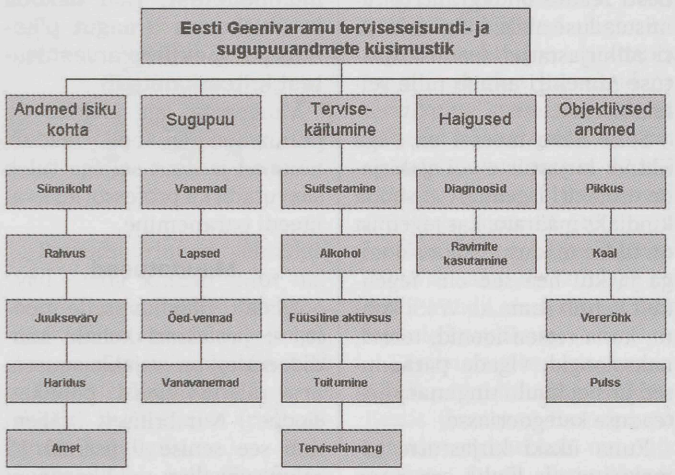

Geenivaramu ei ole ainult geneetikutele.

Geenivaramu soodustab Eesti teadlaste koostööd Euroopa kolleegidega, eriti just kõrge profiiliga uurimiskonsortsiumitesse sissepääsul.

Nagu selgelt näha, on geenivaramu teadlaste jaoks eelkõige infrastruktuuri element, kuigi geenivaramu(te) tegemine maailmas on iseenesest suur teaduslik ülesanne, mille jaoks valmis retsepti pole, ja leiutamist on siin palju (Metspalu 2004, Drug Dev Res).

Sügisel tuleb jälle esitada teadustööde rahastamise taotlused sihtfinantseerimiseks Eesti Teadusfondile (ETF), samuti on septembris järjekordsete 7RP projektide esitamise tähtaeg. Teadlased, kes soovivad teha teadustööd, kus objektiks on inimene, võiks olla huvitatud koostööst TÜ Geenivaramuga. Geenivaramu aitab teadlasel näiteks koguda erilist terviseinfot, kuid eraldab ka koeproovidest DNA, plasma, valged vererakud ning hoiab neid turvaliselt ja kvaliteetselt. Tuleb rõhutada, et andmete kogumise ja DNA eraldamise eest pole vaja eraldi maksta. Tasuda tuleb ainult andmekogust andmete väljastamise kulud, mis seni ni on olnud suurusjärgus 2% andmete kogumise kuludest.

Geenivaramu ei ole ainult geneetikutele. Peale koeproovide kogub geenivaramu mitmesugust informatsiooni ka geenidoonori elukeskkonna, tema elustiili ja tervisekäitumise kohta. Seega on siin «toorainet» nii sotsiaalteadlastele, inimgeograafidele, epidemioloogidele kui ka paljude teiste erialade teadlastele. Lähiaastatel (veel tänavu algavate SFi teemade kestmise ajal) kasvab geenivaramu andmekogu tõhusalt ja kunagi varem pole olnud võimalus uurida Eestis nii suurt kohorti.

Luua Eestis geenivaramut ei ole lihtne ülesanne. Tartu Ülikool on koolitanud valdavalt kõik Eesti arstid, kes koguvad terviseandmeid ja koeproove ja on neile siiani *alma mater*.

Siin on nüüd näha, kuidas arstid üle terve Eesti, ka palju aastaid tagasi TÜ arstiteaduskonna lõpetanud, osalevad aktiivselt geenivaramu projektis. Kutsun üles ka tänase ülikooli teadlasi kasutama geenivaramut, kus võimalik, oma teadustöös. Kõik ülikoolipere liikmed saavad anda oma panuse geenidoonorina, et geenivaramu kasvaks jõudsalt!

Ravimiarenduskeskus käivitub sel aastal virtuaalsena

Erik Puura
tehnoloogiainstituudi asedirektor

Oktoobris 2006 allkirjastasid Tartu Ülikooli rektor Jaak Aaviksoo, Eesti Maaülikooli rektor Alar Karis ning Eesti Biokeskuse direktor Richard Villems ühiste kavatsuste protokolli.

Selles seati ühine eesmärk arendada välja Euroopas ja maailmas arvestatava suurusse ja mõjuga ravimiarenduse teadus- ja arenduskeskus.

Keskuse põhitegevus on inimeste ja loomade haiguste põhjuste väljaselgitamine, uute ravimite ja vaktsiinide disain ja testimine ning uute tootmistehnoloogiate ja teraapiameetodite arendamine.

Praegu tegutseb Eestis ravimiarendusega seotud valdkonnas ligikaudu 300 teadlast, kompetentsus paikneb killustatuna viies teadusasutuses ja kümmekonnas väikefirmas. Rahvusvahelisel tasemel nähtav keskus sisuliselt puudub.

Tartu Ülikooli jaoks tähendab ravimiarenduskeskus tippteaduse jätkuvat arengut ning ettevõtluslepingute mahu kasvu. Koos ettevõtetega läbiviidavate rakendusuuringutega toimub ravimimärklaudade valideerimine, toimemehhanismide selgitamine ning mõjude testimine.

Keskuse ideega on Eestis tutvunud ja seda analüüsinud suurfirmade AstraZeneca ja GlaxoSmithKline'i tippjuhid. Nad on kinnitanud, et arendustegevus toimub väga õiges suunas. Suured farmaatsiafirmad ise on vähendanud kulude kokkuhoiuks alusuuringute mahtu ning ootavad perspektiivseid projekte just ülikoolidest ja biotehnoloogiafirmadest. Ainuüksi ideede baasil kedagi jutule ei võeta – läbitud võiksid olla ka I faas ning IIa faasi kliinilised katsetused.

Just selliste mõtetega – nii tippteaduse arengu kui ka teadmistepõhise majanduse loomise eesmärke silmas pidades – on käivitatud ka uute projektide väljatöötamine ning keskuse infrastruktuuri planeerimine. On vaja kokku panna olemasolevad ja uued ideed ning projektid, olemasolev pädevus, analüüsida infrastruktuuri ning teha arenguplaanid täiendava kompetentsuse ja laborite väljaarendamiseks.

Praegu toimubki keskuse projektijuhi, TÜ tehnoloogiainstituudi direktori Mart Ustavi eestvedamisel uute projektiideede väljatöötamine ja analüüs, samuti inimeste ja infrastruktuuri arenguplaanide kokkupanek. Samal ajal toimub ka seminaride seeria, kus välisriikide suurettevõtete esindajad kõnelevad teadusasutuste rollist ja arenguvõimalustest ravimiarenduse eri staadiumides ning valdkondades. Sel aastal käivitub keskus virtuaalsena, loodetavasti aga juba 2010. aastaks on loodud ka uued laborid.

Eesti teaduse populariseerimise auhind ja Tartu Ülikool

Terje Tuisk
sihtasutuse Archimedes konsultant

2007. aasta auhinnale kandideeris 28 mitmesugust teaduse populariseerimisega seotud tegevust – raamatuid, inimesi, ürituste sarju jne.

Kandideerinuist umbes 1/3 ehk kümme on otseselt seotud Tartu Ülikooli teadlastega. Neist kolm pälvisid ka preemia.

I preemia võitis OÜ Haridusmeedia ETVs jooksnud saatesarja BioNina eest. Kuueteistkümnest 30-minutilisest seeriast koosnevale sarjale tõi edu teemade mitmekülgne ja sügav käsitlus ning professionaalne teostus. Saatesari valmis koos Tartu Ülikooli ja Eesti Maaülikooliga ning Euroopa Liidu osalisel rahastamisel.

II preemia pälvisid teadur Ivar Puura, professor Tõnu Meidla, vanemteadur Oive Tinn ja Heikki Bauert projekti «Evolutsioon ja kivistised sõnas ja pildis» eest.

Projekti raames anti välja kaks raamatut ja DVD, mis toovad huvilisteni süsteemse ülevaate kümmekonnast levinumast fossiilirühmast. Süvendatud huvi nii kivististe kui ka elu arengu vallas toetavad populaarteaduslikud artiklid Eesti Looduses ja aimeraamatutes aastatel 2002–2007.

III preemia said emeriitdotsent Rein Pullerits, dotsent Uno Mäeorg ja teaduskooli õppetöö spetsialist Natalia Nekrassova Eesti ja rahvusvaheliste keemiaolümpiaadide eduka rakendamise eest teaduse populariseerimisel. Keemikutel on õnnestunud aastatepikkuse töö tulemusena välja arendada hästi toimiv süsteem, et ärgitada noortes keemiahuvi.

Kokku anti välja üheksa auhinda kogusummas 160 000 krooni. Kahtlemata on Tartu Ülikooli teadlased olnud tegevad ka mitmetes teistes nii premeeritud kui ka muidu edukalt teadust populariseerinud ettevõtmistes.

Auhinna eesmärk on väärtustada teaduse populariseerimist, ergutada teadustegevust avalikkusele tutvustavat tegevust ning avaldada tunnustust sellesuunalise silmapaistva töö eest. Auhinda antakse välja igal aastal haridus- ja teadusministeeriumi, Eesti Teaduste Akadeemia ja SA Archimedese koostöös.

Teaduspublikatsioonide klassifitseerimisest

Jüri Allik
eksperimentaalpsühholoogia professor

Teadust ei ole ilma publitseerimiseta ehk ilma avalikustamiseta (lad *publicare*).

Sellest järeldub, et oluline teadustöö on see, mis jõuab võimalikult suure lugejaskonnani (näiteks mingi valdkonna suure mõjukusega ajakirjas) ning jätab jälje teiste teadlaste mõtlemisele, mida saab kaudselt hinnata tööle tehtud viidete hulgaga.

Seepärast on arusaadav, et teaduse rahastajad hindavad eelkõige publikatsioone ja nende avalikustatuse määra. Selleks, et kindlaks teha, kas mingil publikatsioonil on teaduslik väärtus, on tegelikult vaid kaks viisi: nimekirja alusel või eksperthinnangu põhjal.

Nimekirja alusel

Nimekiri on kindlasti hea moodus teadustöö kvaliteedi määramiseks, kuid tingimusel, et see nimekiri on lõplik ja usaldusväärne. Seda nõuet rahuldab ilmselt ISI Web of Science, kuna on avalikult teada, millised ajakirjad ja artiklid sinna kuuluvad. Samuti see, et tegemist on olemasolevatest kõige esinduslikuma (kuigi mitte ammendava) teaduse andmebaasiga.

Kuna WoS ei ammenda kogu kvaliteetset teadust (eriti humanitaarteadustes), siis kuidas kindlaks teha, millised publikatsioonid väljaspool WoSi kuuluvad samasse väärtuskategooriasse? Eriti oluline on see raamatute puhul, sest need satuvad WoSi vaid siis, kui neile on mõnes indekseeritud ajakirjas viidatud. Üks võimalusi ongi rahvusvaheline teaduskirjastuste loend, mille haridus- ja teadusminister kinnitas 28. juulil 2006. a käskkirjaga nr 640.

Kuigi nimekirjas on 423 nimetust, õnnestub Eesti teadlastel ikka avaldada oma töö mõnes kirjastuses, mis selles nimistus puudub. Sellele järgneb reeglina kiri ministrile, Teaduskompetentsi Nõukogule (TKN) ja Eesti Teadusfondile (ETF) õigustatud nõudega nimekirja pikendada veel ühe kirjastusega. Peale nimekirja poolikuse on seal häda ka selle sisuga. Näiteks on seal positsioonide 242 ja 243 all kaks korda John Benjaminsi kirjastus ja numbri 293 all hoopis üks ajakiri Notre Dame Journal of Formal Logic. Eriti tuleks aga tähelepanu pöörata positsiooni 302 all olevale teaduskirjastusele Penguin, mille menukite tippu kroonivad hetkel Jamie Oliveri õpetused selle kohta, kuidas valmistada parmesani kalafileed avokaado ja kressi salatiga. Õnneks ei taotle Jamie Oliver Eesti Teadusfondi granti toitumisteaduse alalt, kuigi ministri allkirjastatud teaduskirjastuse nimekiri annab talle selleks õiguse.

Selle näite moraal on väga lihtne: kirjastuste või ajakirjade nimekiri iseendast ei suuda kindlaks määrata, kas tegemist on üldse teaduspublikatsiooniga ja kui hea see on. Tegelikult kehtib sama ka WoSi kohta, kuna retsensioonid, teesid, nekroloogid, vigade parandused jms ei kuulu tingimata hea teaduse kategooriasse.

Kuna ükski kirjastuste nimekiri ei ole lõplik ega anna sisulist garantiid, siis jääb üle teine võimalus – eksperthinnangud.

Eksperthinnangud

Kui ei ole hästi formaliseeritavat tunnuste loendit, siis on mõtet leida asjatundjad, kes vaatavad publikatsioonile peale ja annavad reeglina üsna üksmeelse hinnangu selle kohta, kas tegemist on olulise teadusliku publikatsiooniga või mitte. Kõige parem, kui need asjatundjad on valitud teadlaste endi hulgast ja neil on oma valdkonnas laitmatu renomee. Eksperthinnanguteüks suur voorus on näiteks see, et heaks ja oluliseks publikatsiooniks võidakse kuulutada töö, mis on ilmunud mõne väikese ja veel tunnustamata kirjastuse väljaandel. Näiteks Juri Lotmanilt ilmus pärast 1980. aastat WoSis indekseeritud ajakirjades 23 tööd, mida on tänaseks viidatud 17 korda. Seevastu neid töid, mis ei ilmunud indekseeritud ajakirjades, on tänaseks viidatud üle nelja tuhande korra.

Arvan, et kõige arukam oleks usaldada TKNi ja ETFi valitud eksperte. Lihtsuse mõttes võiks WoSis ilmunud artiklid olla väljaspool kahtlust (neid ilmub Eesti teadlastelt aastas umbes 800). Kõigi teiste tööde puhul, mida on parimal juhul teist sama palju, otsustavad eksperdid, kas tegemist on originaalse teaduspublikatsiooniga, mis kasvõi natuke laiendab meie arusaamu ümbritsevast maailmast ja inimesest või mitte.

Mis on portaal Novaator?

Villu Päärt
Novaatori toimetaja

Millega sõidavad autod 30 aasta pärast? Kuidas panna vähile piir? Kas Wi-Fi on kahjulik?

Need on vaid mõned küsimused, millele portaal Novaator www.novaator.ee on alates aprilli keskpaigast püüdnud vastust anda.

Tartu Ülikooli ja Äripäeva kirjastuse koostöös püüame anda edasi kõik olulisema, mis maailmas uute tehnoloogiate vallas sünnib ning samamoodi lugejateni tuua ka kõik Eesti teaduses ja tehnoloogiavallas toimuvad olulisemad arengud.

Novaator ei vaata vaid Tartu Ülikooli poole. Tegelikult on meie idee seda portaali tehes mitte tõmmata piire eri kõrgkoolide või tehnoloogiafirmade vahel. Kuidas tehnoloogia muudab inimese elu? Oluline on nii see küsimus ise kui ka võimalikud vastused.

Oodatud on kaastöö ja -abi kõigilt, kel tahtmist tehnoloogiavallas kaasa rääkida.

Üks levinumaid eksiarvamusi tuleb veel ümber lükata – Äripäeva *online*-väljaanne, mille all Novaator ilmub, ei küsi lugemiseks parooli. Nii on Novaatori uudised kõigile lugemiseks ja kaasamõtlemiseks.

Missugused on professorite kvaliteedinõuded TÜs?

Ain Heinaru

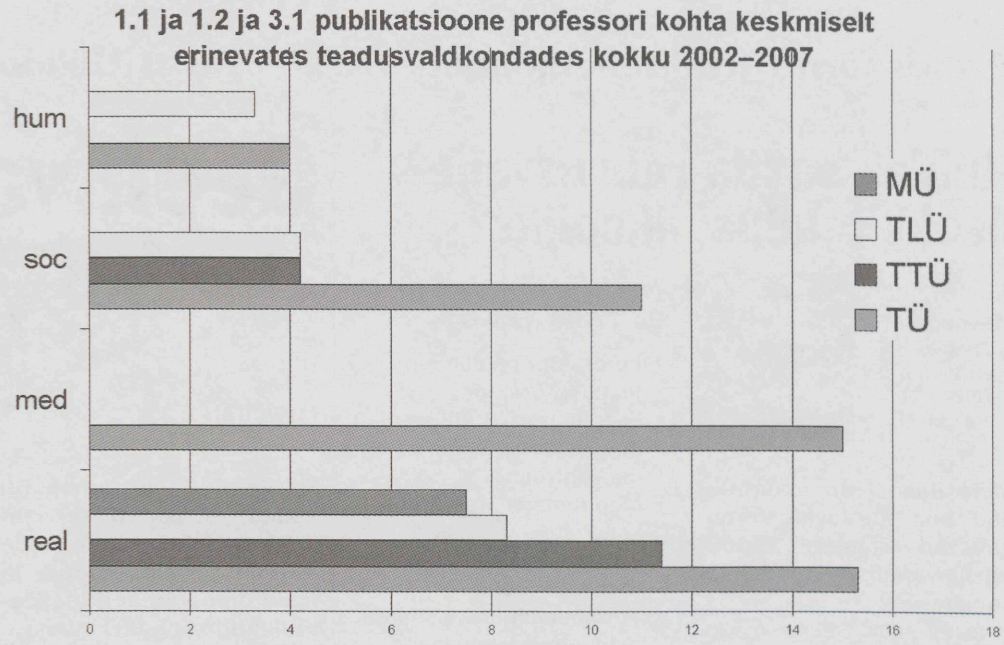

Professorite kvaliteedinõuete muutmise probleemi tuum seisneb selles, et nii nagu nende nõuete kehtestamisel 15 aastat tagasi, peame ka nüüd lähtuma mitte miinimumnõuetest, vaid ülikooli ja ühiskonna arengut pikemas perspektiivis arvestavatest kriteeriumitest.

Vahepealse aja jooksul on paranenud ülikooli teadusnäitajad ja koos sellega tuleb saavutada ka professorite kvaliteedi paranemine.

Muudatused

Esmalt püüdlus selle poole, et professori kohale kandideerides on vajalik suurem arv rahvusvahelisi publikatsioone. Numbriliselt väljendub see senise 9 asemel 15 rahvusvahelise publikatsiooni nõudes. Seda eelkõige loodus-, reaal- ja meditsiiniteadustes ning eksperimentaalsetes sotsiaalteadustes. Neil erialadel tuuakse sisse ka 50 tsiteeringu olemasolu nõue. Praegu kehtiv põhimõte – kõigil professoritel on samad kvaliteedinõuded – oli ja jääb. Praktika näitab, et reaalses elus kaldutakse tegema erandeid, arvestades näiteks eri teadusvaldkondade arengutaset, samuti pidades silmas Eestile vajalike erialade jätkusuutlikkuse säilitamist. Kõik need ja ka teised põhjendused võivad olla õiged ja selleks ongi vaja ekspertkomisjone. Nende hinnangute alusel saab nõukogu teha konkreetsete professorite valimise või valimata jätmise otsuseid. Täpsemad nõuded erialaliste erisuste arvestamiseks töötavad välja valdkondlikud nõukogud ja need kinnitatakse eraldi ülikooli nõukogus.

Teiseks rõhutatakse veelgi seni juba eksisteerinud nõuet, et viie aasta jooksul peab professori juhendamisel edukalt olema kaitstud vähemalt üks doktoritöö. Samas eeldatakse, et professoril oleks viie aasta vältel ette näidata vähemalt viis kõrgetasemelist rahvusvahelist publikatsiooni, nagu reeglistik näeb ette sihtfinantseeritavate teemade juhtidele. Erisusi on soovitatud arvestada esimese valimisperioodi puhul.

Üks põhimõtteline muudatus on struktuuriüksuste koosseisude kinnitamise formaalse protseduuri kaotamine ülikoolis. Professorite puhul tähendab see, et ehkki korraline professor valitakse TÜ nõukogus, otsustab selle ametikoha avamise teaduskond (kolledž) vajalike töötingimuste olemasolul. Konkursi kuulutab välja rektor.

Oluline muutus on ka erakorraliste professorite mõiste laiendamine. Edaspidi luuakse võimalus avada nn uurija-professori kohti, millele avalikku konkurssi ei toimu. Ametikohal kehtivad samad kvaliteedikriteeriumid kui korralistele professoritele. Erandina nähakse ette võimalust alandada õppekoormust kuni teadustöötajatele esitatavate nõueteni. Samuti on lubatud neid ametikohti finantseerida ainult teadussummadest.

Diskussioonidest

Üheks põhiliseks oli eestikeelsete teaduspublikatsioonide küsimus. Osa humanitaarteadlasi püüdis tõestada, et eesti keeleteaduse valdkonnas on rahvusvahelised publikatsioonid mittevajalikud või vähemalt ebaolulised. See diskussioon põhines pigem eelarvamusel, mitte aga kvaliteedil. Ka valdavalt eesti keeles kõrgetasemelisi teadustöid publitseerivad teadlased on reeglina olnud edukad oma teadustulemuste esitamisel laiemale rahvusvahelisele auditooriumile (sh publikatsioonidena). Vastasel korral poleks ju ka põhjust ja võimalust osaleda rahvusvahelistel konverentsidel ja teistel teadusüritustel. Huvitaval kombel püüdsid oponendid minu arvates täiesti põhjendamatult suunata oma tõekspidamisi ülejäänud teadlastele vastandamisena, tehes seda antud juhul ETISe süsteemi kritiseerides. Hea on see, et monograafiatega seotud küsimuste tõstatamine peaks lähitulevikus lahendama seni veel segasevõitu olukorra, seda eeskätt humanitaarteadustes.

Lõpetuseks. Kuhu me peaksime oma kvaliteedikriteeriumide suurendamisega jõudma, et olla Euroopas aktsepteeritavate näitajatega teadusülikool? Et seda saavutada, peaksime sõltuvalt erialadest oma näitajaid suurendama keskmiselt 2–3 korda. Selle saavutamine reaalne 7–8 aastaga. Seega aastal 2015 peaksime olemagi rahvusvaheliselt aktsepteeritud teadusülikool, ligilähedane Helsingi Ülikooliga. Meie ennakareng võimaldaks neile lihtsalt järele jõuda.

ARVAMUS

Milline paistab TÜ teadus väljastpoolt vaadates?

Rein Vaikmäe
professor, TallinnaTehnikaülikooli teadusprorektor

Umbes nii sõnastas hea kolleeg Ain Heinaru küsimuse, millele palus mul TÜ lehe veerul lühidalt vastata.

Mida tugevam on teadus meie ülikoolides, seda rohkem on meil ka tulevikus pinda asjalikuks koostööks.

Öeldakse, et ilu on vaataja silmades. Selle kõige värskem kinnitus elust enesest on Venemaa riigiduuma delegatsiooni tõdemus pärast põgusat pilguheitmist pronkssõdurile selle uues asukohas, et kahtlemata on see vahepeal tükkideks saetud ja siis jälle kokku keevitatud. Arvan, et tänu varasemale tööle TKNis ja HTMis on minu informeeritus TÜs tehtavast teadusest mõneti objektiivsem. Aga ikkagi saan loomulikult vaid arvamust avaldada ega kipu kinnitama, et asjadega sügavuti väga hästi kursis olen.

Lühike ja aus vastus esitatud küsimusele on, et TÜ teadus paistab olevat päris tubli. Oluline roll sellise arvamuse kujundamisel on kindlasti ka TÜ teaduse väärikal ajalool, aga loomulikult ei tugine minu hinnang vaid ülikooli mineviku saavutustele. Kuna Eesti teaduse rahastamine on praktiliselt 100% konkurentsipõhine, siis näitab teadusrahade jagunemise statistika üsna veenvalt, kui tugev on TÜ teadus rahastajate hinnangul. Statistika on muidugi mõneti ühekülgne, kuna kahetsusväärselt puudub meil seni Soome TEKESe analoog rakendusuuringute finantseerimiseks, aga see on juba omaette teema. Eelkõige annavad ülikoolile näo tema inimesed ja teadusest rääkides võiksin ilma pikemalt mõtlemata lugeda ette pika rea TÜ teadlaste nimesid, kes ei ole tuntud tegijad ainuüksi Eestimaal, vaid on hästi tuntud ka rahvusvaheliselt.

Veelgi olulisemaks pean aga seda, et paljud neist on meie ühiskonnas arvamusliidrid ja see on kindlasti ühe ülikooli tugevuse ja autoriteedi oluline näitaja.

Kui kirjutama hakates mõtlesin sõnapaarile TÜ ja teadus, meenusid esimeste märksõnadena semiootika, head bakterid, HI-viiruse vastane vaktsiin, tippkeskused, geenivaramu, TÜTI, TÜFI jne. Neis sisalduvadki minu jaoks mõneti nii TÜ teaduse tugevus kui ka teatud probleemid. Küllap asjaosalistele on pilt märksa selgem, aga eemaltvaatajal (ka rahastajal) on näiteks üsna raske aru saada, milline on tegelikult inimeste ja teadustemaatika jaotus kombinatsioonis TÜ–TÜMRI–EBK–TÜTI või näiteks, kui tugev on sisuline koostöö TÜ ja FI (st endine Eesti TA FI) vahel.

Minu jaoks oli muide EBK ja TÜMRI sümbioos juba 1980. aastatel tollase Eesti TA ning ülikooli koostöö musternäidiseks ja ei jõudud ära imestada selle koostöövormi autorite nutikust. Hilisema aja mõneti sundkoosluse tekitamine TÜ ja FI vahel on minu jaoks olnud aga hoiatavaks näiteks selle kohta, et sunniviisil ja jõuga tehtav teaduse organiseerimisel ei toimi. Ideena väga atraktiivne, aga praktikas seni veel paljuski küsimärk on minu jaoks TÜTI. Kas ja kuidas piiratud (inim-)ressursi tingimustes tagada, et tugevaid tegijaid jätkuks nii eliitkeskkonnana mõeldud teadusasutusse kui ka teaduskondadesse tudengitega tegelema, ei ole vähemalt väljastpoolt vaadates selge. Küllap on aga tegijatel omad visioonid silme ees.

Olen aru saanud, et TÜs käivitatud struktuurireform on suunatud ülikooli kui terviku ressursside konsolideerimisele. Eemalseisjana ei oska ja ei oleks ka eetiline hinnata selle kavatsuse realiseerimise teid ja meetodeid TÜs. Teaduse potentsiaali tugevdamise seisukohalt pean aga ettevõtmist sisuliselt mõõdapääsmatuks ja mitte üksi TÜs, vaid seda teed peavad minema kõik ülikoolid, kes kavatsevad teadusülikoolidena püsima jääda.

Hea meel on sellest, et vaatamata üldlevinud arusaamale, mille järgi kõik Eesti ülikoolid konkureerivad omavahel halastamatult, on TÜ ja TTÜ mitmeski valdkonnas väga head ja teineteist täiendavad partnerid. Mida tugevam on teadus meie ülikoolides, seda rohkem on meil ka tulevikus pinda asjalikuks koostööks.

Soovin siiralt Tartu Ülikoolile edu!

Tartu Ülikool on patentimisel edukas

Sirje Kahu
Eesti ja Euroopa patendivolinik

«Kas te sõite täna hommikusöögiks Eestist pärit patenditud leiutist?» küsin ma üliõpilastelt esimeses patendinduse aluste loengus.

Kuna tudengid arvavad, et intellektuaalomand (patendid, kaubamärgid) on nende igapäevaelust kaugel, siis tekitab see auditooriumis alati rõõmsa elevuse. Mitmed vastavad, et nad on kuulnud küll, et Helluse kaubamärgiga jogurt ja kefiir sisaldavad ülikoolist pärit tervislikku bakterit.

Ülikoolipere teab, et 2006. ja 2007. aasta on olnud ülikoolile leiutiste kaitsel edukad. 2006. aastal esitas ülikool seitse patenditaotlust. Ka 2007. aasta esimese nelja kuuga on esitatud seitse patenditaotlust, enamik biomeditsiini valdkonnast.

2006. aasta algusest tänaseni on ülikool saanud kaheksa patenti.

Ülikooli patentidest

Leiutisele «*Lactobacillus fermentum* ME-3 kui antimikroobne ja antioksüdantne probiootikum», mille autorid on professorid Marika Mikelsaar, Mihkel Zilmer jt, saadi eelmisel aastal Eesti ja Venemaa patent ja on loota, et tänavu tuleb lisa.

Kõige enam välisriikide patente (Euroopa patent, USA, Venemaa, India, Hiina) on

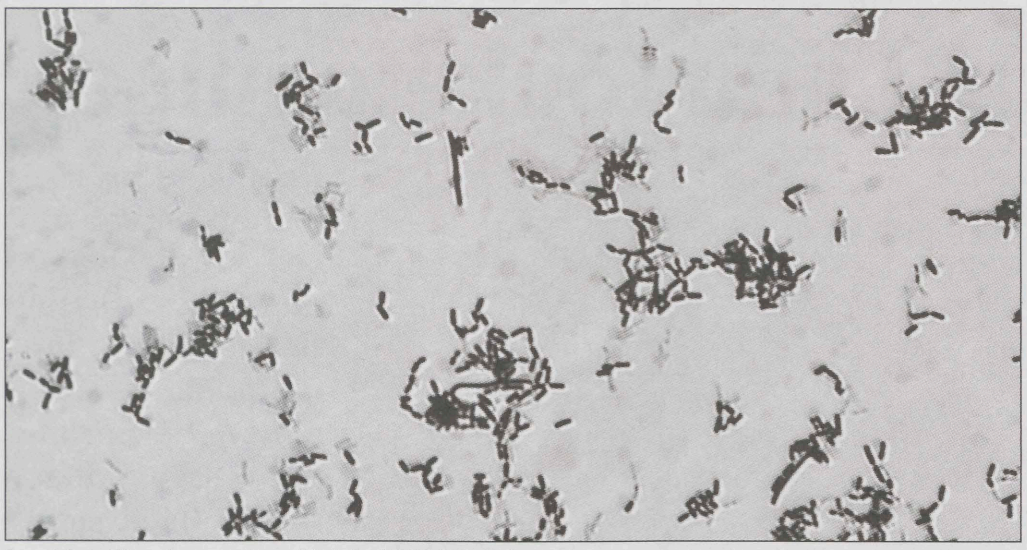

Lactobacillus fermentum *ME-3 (DSM14241).*

seni saanud leiutis «Termofiilne mikroorganismi tüvi *Bacillus coagulans* SIM-7 DSM 14043 ja meetod L(+)-laktaadi tootmiseks fermenteeritavatest suhkrutest», mille autorid on Jaan Simisker, dr Allan Nurk ja prof Ain Heinaru. Ka sellele leiutisele on loota veel patente ning esitatud on taotlus, mis võimaldab leiutist veelgi efektiivsemalt rakendada.

Teadlaste sõnul on patenditaotluse koostamine kolm korda keerulisem kui teadusartikli kirjutamine ja tulemuseni (patendini) jõutakse alles pika aja pärast.

Taotluse esitamisest kuni patendi saamiseni kulub 4–5 aastat. Näiteks nende leiutiste patenteerimisega, millele ülikool nüüd patendid on saanud, alustati 2001. aastal.

Oma leiutise patenteerimisega puutub elu jooksul vähemalt korra kokku tõenäoliselt enamik rakenduslike uurimisvaldkondade teadlasi. Hoopis sagedam ja tavapärasem on intellektuaalomandiga tegelemine igapäevases (rakenduslikus) uurimistöös, näiteks EASi, TAK ja ELi projektides ning firmade tellimusel tehtavates uuringutes.

Usun, et rahvusvahelises praktikas kinnistunud reegel, et projekti tulemi intellektuaalomandi kuuluvus ja kasutamise tingimused lepitakse kokku enne töö alustamist, on muutunud tavapäraseks kõigis Eesti teadusasutustes.

Andmebaasidest

Samuti puutub teadlaskond patendinduse valdkonnaga sagedasti kokku patendiuuringuid tehes või tellides. Konkurentsivõimelisena püsimine eeldab, et lisaks kolleegide või konkurentide artiklitega kursis olemisele peab teadma ka nende patente.

Patendiuuringud võimaldavad saada kiiresti infot näiteks potentsiaalse koostööpartneri tausta või selle kohta, kas loodav tehnoloogia võib rikkuda mõnes riigis (kas või Eestis) kellegi teise (patendiomaniku) õigusi.

Teatavasti saab Eestis (ja teistes Euroopa Patendikonventsiooni riikides) leiutisele õiguskaitset taotleda rahvusliku patenditaotluse, rahvusvahelise patenditaotluse või Euroopa patendi jõustamise kaudu. Eesti Patendiameti andmeil kehtib Eestis 2006. aasta 29. detsembri seisuga kokku 2033 patenti. Neist 1332 on taotletud rahvusliku või rahvusvahelise protseduuri kaudu ja 701 Euroopa patendi jõustamise teel.

Eesti isikutele kuulub ainult 37 Eestis kehtivat patenti. Enamik Eesti patentidest kuulub välisfirmadele. Eestis kehtivate Euroopa patentide (st umbes 1/3 patentide) omanikud on Saksamaalt (25%), Prantsusmaalt (14%) ja USAst (11%). Ülejäänud ligi 2/3 Eestis kehtivate patentide omanikud (kes kasutasid patendikaitse saamiseks rahvusvahelist või rahvuslikku protseduuri) on Rootsist (23%), USAst (19%), Saksamaalt (13%) ja Soomest (10%). Tulevikus suureneb Eestis patendikaitse saamine Euroopa patendi kaudu, sest see on taotlejatele kasulikum.

Tänavu veebruaris avanes tähtis patendiuuringu «aken»: Eestis jõustatud Euroopa patentide andmebaas on nüüd nähtav Eesti Patendiameti kodulehel www.epa.ee. Teisi Eestis (või mujal) taotletud või saadud patente saab vaadata Euroopa Patendiameti poolt hallatavast ülemaailmsest andmebaasist Espacenet http://ep.espacenet.com/.

Soovin ülikooliperele patendinduse võimaluste jätkuvat kasutamist ülikooli edu hoidmisel.

Vt ka UT 27. aprillil 2007 «Ülikoolil järjest enam patenditaotlusi».

Sirje Kahu on töötanud TÜs 1980–2002, praegu tegutseb innovatsiooni- ja patendibüroos Ustervall ning õpetab TÜs patendinduse aluseid.

TÜ PATENDID

- **2006. aastal esitati 7 taotlust.**
- **2007. aasta nelja kuuga esitati samuti 7 taotlust.**
- **2006. aasta algusest tänaseni on saadud 8 patenti.**

Teadustööd finantseeritakse kahest suurest allikast

Toivo Aavik
TAO peaspetsialist

Teadustöö finantseerimise allikad võib jagada kaheks – projektid riigieelarvelistest ja riigieelarvevälistest vahenditest.

Tartu Ülikooli tulud teadus- ja arendustegevusest olid 2006. a 469,7 mln kr (2005. a 340,9 mln kr; 2004. a 278,4 mln kr ja 2003. a 245,4 mln kr). Võrreldes varasemate aastatega on vähenenud teadusteemade sihtfinantseerimise (SF) osakaal teadustegevuse kogutuludes (2005. a 29%; 2004. a 40%). 2006. a moodustas sihtfinantseerimine (SF) 25,5% kogutulust, mis tähendab, et on tekkinud muid olulisi teadustöö finantseerimise allikaid, eelkõige näiteks Eesti-sisesed teadus- ja arendustöö lepingud (SL) ja tippkeskuste finantseerimise programm (joonis).

Riigieelarvest saadav finantseerimine toetub kahele suurele vaalale – haridus- ja teadusministeeriumi koordineeritavad programmid (teaduse tippkeskuste programm, teadusteemade sihtfinantseerimine, riiklikud programmid ja infrastruktuurikulude toetus) ning SA Eesti Teadusfondi koordineeritud grandid (teadustöö ja järeldoktorid). Kui suure osa Eestis teadusele eraldatud rahast on tänu edukatele taotlejatele saanud Tartu Ülikool?

Kui pidada eesmärgiks, et TÜsse jõuab pool kogu Eesti teadusrahast, siis seda taset ületasid aastal 2006 ETFi grandid ja sihtfinantseerimine infrastruktuuri programmist saadud finantseeringud. ETFi grantitaotluste edukus (ja vastav teadustöö finantseeringu osakaal) on alates 2003. aastast pidevalt kasvanud, eriti suur hüpe toimus 2005. aastal. Sama võib väita ka infrastruktuuride sihtfinantseerimise toetuse kohta. Et teadusmaastik on Eestis suhteliselt välja kujunenud, siis osakaalude muutused ei saa olla väga suured ja ootamatud. Eelkõige näitavad nad muutuste suunda. Kõige suurema muutuse osakaalus tegid möödunud aastal siiski sihtfinantseerimisest saadud tulud – TÜ osakaalu kasv võrreldes 2005. aastaga on 1,6%. Ainus kahanev finantsvaldkond oli baasfinantseerimine – TÜ osakaal kahanes (rahad arvutatakse 2005. a teadustulemuste põhjal) 0,9% võrra.

TÜ teadustegevuse riigieelarveväline finantseerimine moodustas 2006. a 30% ülikooli teadus- ja arendustegevuse kogutuludest. Nimetatud osakaal on viimasel neljal aastal püsinud suhteliselt muutumatuna vahemikus 29–34%.

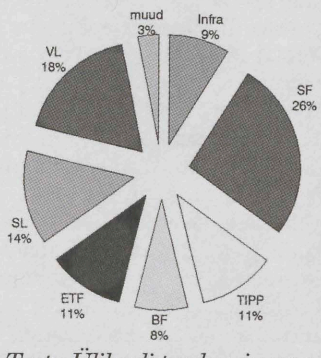

Tartu Ülikooli teadus- ja arendustegevuse tulud 2006. a.

Doktoritööde kaitsmise arvust võrreldes kaheksa teise ülikooliga

Mare Ainsaar
teadus-arendusosakonna (TAO) juhataja

Eva Liivak
TAO info- ja analüüsi-spetsialist

Doktorandid ja doktoritööde kaitsmise efektiivsus on saamas maailmas ülikoolide edukuse ning teadustöö taseme üheks tähtsamaks näitajaks.

Aastatega suureneb ülikoolides nii doktorantide kui ka doktorikraadi saanute arv. Teadus-arendusosakond analüüsis koos välissuhete osakonnaga 2006. aasta lõpus ja 2007. aasta alguses ülikooli strateegilisi näitajaid võrdluses maailma teiste ülikoolidega.

Doktoritööde kaitsmiste koguarvu poolest on Tartu oma üldise väiksuse tõttu maailmas tagasihoidlik. Seega on paremini võrreldavad arvud, mis on suhtestatud väikese Eesti ja ülikooli akadeemiliste töötajate või mõne muu suurust standardiseeriva näitajaga.

Nii näiteks kaitsti Tartu Ülikoolis ühe professori kohta 2005. aastal umbes 0,5 doktoritööd. Selle suhtarvu poolest sarnaneb Tartu Vilniuse, Turu ja Krakowi ülikooliga, samas edestades oluliselt Peterburi ja Läti ülikooli.

Uppsala ja Helsingi ülikoolid on mõnevõrra tublimad.

Rahvusülikooli aastapäeval, 1. detsembri aktusel anti diplomid 97 uuele Tartu Ülikooli doktorile. VARJE SOOTAK

Üle ühe doktoritöö professori kohta kaitstakse Göttingeni ja Groningeni ülikoolis. Samas om ühe professori kohta Tartu Ülikoolis 7,3 doktoranti, mille poolest TÜ ületab suuresti teiste võrreldavate ülikoolide vastavat suhtarvu.

Lihtsamad korrelatsioonanalüüsid näitavad, et doktoritööde kaitsmiste arv on positiivselt seotud juhendatavate arvuga professori kohta ehk siis suhtelise doktorantide arvukusega ülikoolis (joonis). Efektiivsemaks ülikooliks kaitsmiste poolest on Göttingen. Samas doktorantide arv akadeemilise töötaja kohta ei ole seotud kaitsmiste efektiivsusega. Regressioonanalüüsi teadusrahade lisamine siiski kaotab seose juhendatavate arvuga. Seega jääb kõige tähtsamaks edukat doktoritööde hulka ennustavaks näitajaks teaduse rahastamise tase, mis on kaudselt seotud edukate professorite arvuga.

Väiksema teadustöö tuludega ülikoolid on ka vähem edukad doktoritööde kaitsmisel professori kohta. Sisuliselt jagunevad ülikoolid kolme rühma.

Madala teadusfinantseerimise mahu ning väikse doktoritööde arvuga on Tartu, Vilnius, Peterburi, Läti (idapoolsed ülikoolid).

Suure teadustöö finantseerimise mahu ning suhteliselt keskmise kaitsmisaktiivsusega on Skandinaavia ülikoolid: Helsingi, Uppsala, Groningen, Turu.

Göttingeni Ülikool paistab silma nii suure rahastamise kui ka kaitsmiste arvu poolest.

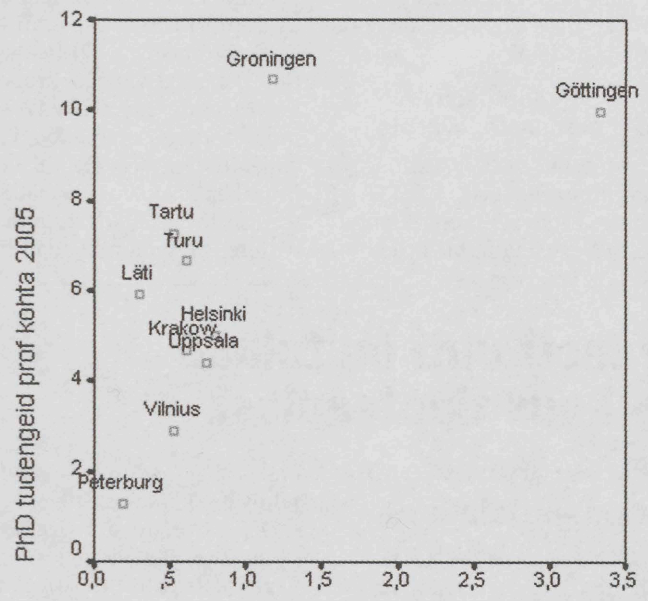

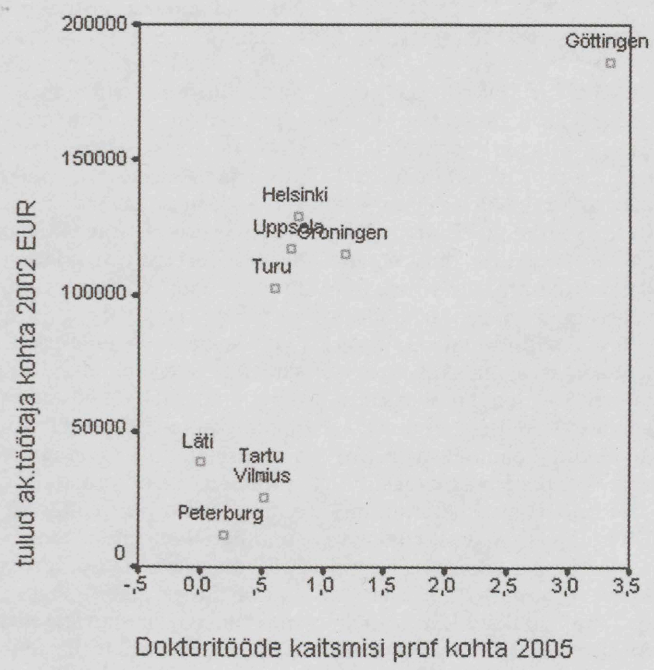

Kuidas kasutati aastail 2004–2006 Tartu Ülikoolis Euroopa Liidu tõukefondide raha

Priit Tamm
TAO
projektijuht

Tartu Ülikool osales Euroopa Liidu tõukefondide kasutuselevõtu riikliku arengukava (2004–2006) nelja meetme tegevuses.

Meetme 1.1 «Tööjõu paindlikkust, toimetulekut ja elukestvat õpet tagav ning kõigile kättesaadav haridussüsteem» eesmärk on inimressursi arendamine ja konkurentsivõime suurendamine tööturul haridus- ja koolitussüsteemi täiustamise, elukestvaks õppeks vajaliku keskkonna loomise ning koolituse pakkumise kaudu. Meetme toetuse kogumaht oli 522,1 mln krooni ning meedet koordineeris SA Innove.

Edukad haridusprojektid

Meetmest 1.1 projektide taotlemine on olnud ülikoolile suhteliselt edukas. TÜ (koos partneritega) on saanud toetust 57 projektile kogumahus 161 mln kr (30% meetme toetuste kogumahust), millest Tartu Ülikoolile kuulub 124,5 mln kr.

Kokku loodi meetme raames 10 doktorikooli. TÜ osales üheksa doktorikooli töös, juhtides ise kuut ning olles partner veel kolmes doktorikoolis. 21 projekti raames toodi ülikooli pikaajaliste lepingute alusel õppe- ja teadustööd tegema välistippspetsialiste.

Ülikool käivitas ka üle-eestilised projektid doktoriõppe arendamiseks, ülikoolilõpetajate konkurentsivõime suurendamiseks, loodusteadusliku ja tehnoloogiaalase hariduse ning infotehnoloogia arendamiseks. Samuti käivitas ülikooli akadeemilise personali enesetäienduse süsteemi loomiseks.

Noorte ettevõtluskodu projekt

Meetme 1.3 «Võrdsed võimalused tööturul» eesmärk on töötuse ning selle kaudu ka vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse laiaulatuslikum ning tõhusam ennetamine ja leevendamine ning sotsiaalse kaasatuse suurendamine. Meedet koordineeris Tööturuamet. TÜ sai toetuse noorte ettevõtluskodu katseprojektile mahus 1,2 mln kr. Projekti tegevus keskendub noorte töövõime ja töövalmiduse suurendamisele ning nende toetamisele tööturule integreerumisel ettevõtlusalase koolituse ja praktika kaudu.

Toetused arendustegevusele

Meetme 2.3 «Teadus- ja arendustegevuse (T&A) ning innovatsiooni edendamine» eesmärk on ettevõtte arendus- ja innovatsioonivõimekuse suurendamine ning uute tehnoloogiapõhiste ettevõtete tekke ja kasvu stimuleerimine. Meetme toetuse kogumaht oli 606,4 mln kr ning meedet koordineeris Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS). TÜ projektid (koos partneritega) said toetust kokku 181 mln kr, millest TÜle kuulub 166 mln kr.

Teadus- ja arendustöö infrastruktuuri arendamise programmi raames toetati TÜ projekti «Biomeditsiini ja molekulaar- ja rakubioloogia tuumiklaborid», kus soetati ülikoolile teadusaparatuuri 58 mln krooni eest. Teadusaparatuuri ostmisel toetati ka TÜ koordineeritavaid teaduse tippkeskusi 81,2 mln krooniga. Meetme raames viis TÜ uute toodete ja tehnoloogiate väljatöötamiseks läbi 25 eel- ja rakendusuuringut. Jätkus teadmiste ja teadustulemuste intensiivsem rakendamine ettevõtluses Spinno programmis osalemisega.

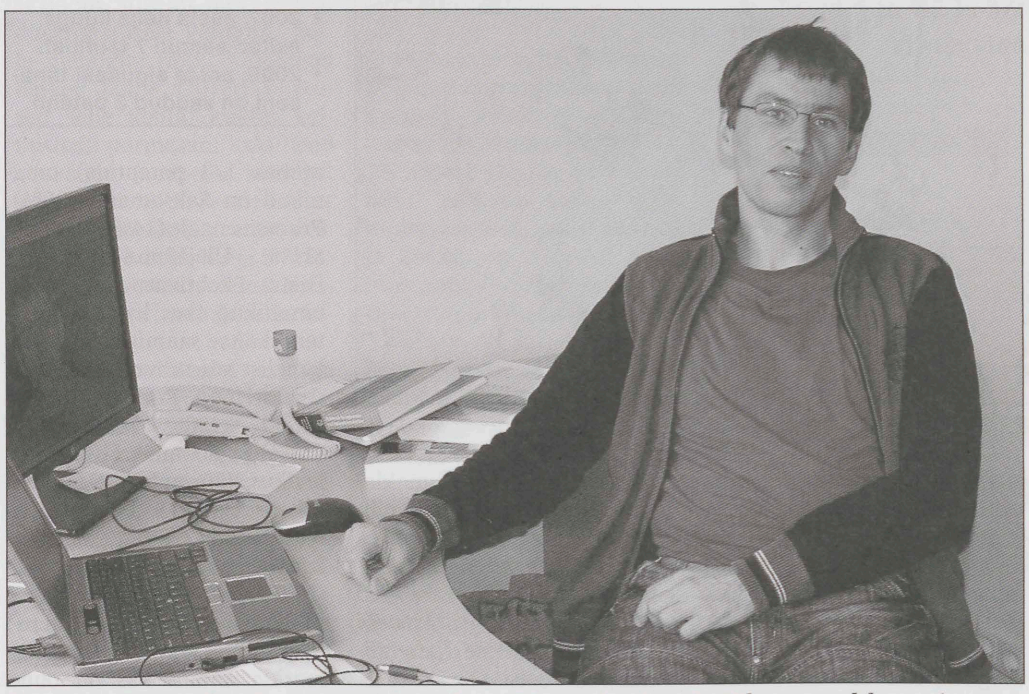

Euroopa Sotsiaalfondi meetme 1.1. abil on füüsika instituuti tööle asunud kuus tippspetsialisti. Üks neist on doktor Sebastian Vielhauer Hamburgi Ülikoolist, kes on loonud koos TÜ töötajatega uue graafilise programmeerimise keele LabView alase kursuse. ERAKOGU

Ülikool loobus ühest toetusest

Meetmest 4.3 «Kutse- ja kõrghariduse ning seda toetava infrastruktuuri moderniseerimine» said toetust taotleda vaid Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud kavas loetletud asutused, sh TÜ Narva Kolledž. Haridus- ja teadusministeeriumi koostatud kava järgi toetatakse TÜ Narva Kolledži uue õppehoone ehitust 38,4 mln krooniga. Ehitusloa saamise probleemi tõttu loobus TÜ 2007. aastal sellest toetusest.

Peamised probleemid

Peamised probleemid on vabade ressursside vajadus eelkulutuste tegemiseks, raamatupidamisaruannete bürokraatia, omafinantseerimise tagamine, käibemaksu mitteabikõlblikkus.

Peamised probleemid on vabade ressursside vajadus eelkulutuste tegemiseks, raamatupidamisaruannete bürokraatia, omafinantseerimise tagamine, käibemaksu mitteabikõlblikkus.

Suurimaks probleemiks võib pidada raamatupidamise aruandlusega seonduvat. Tõukefondide toetusi makstakse üldjuhul välja pärast kulutuste tegemist ning ettemakseid ei tehta. See skeem tähendab toetuse saaja organisatsiooni valmisolekut teha omavahendite arvel suuri, sageli miljonitesse kroonidesse ulatuvaid kulutusi, enne kui reaalne raha toetuse saajale tagasi laekub. Toetuse väljamaksetaotluste vormistamine on keerukas ja sellega kaasneb suur hulk lisadokumente. Väljamaksetaotlusi aga menetletakse rakendusüksustes (EAS, SA Innove, Tööturuamet) aeglasemalt kui ette nähtud. Mitme projekti puhul on ajavahemik väljamaksetaotluse esitamise ja väljamaksete laekumise vahel muutunud algselt ettenähtud 20 päevast kuni 9 kuu pikkuseks. Teatud probleemid väljamaksetaotluste esitamisel olid tingitud ka TÜ raamatupidajate ülekoormatusest. Praeguseks on mitmes valdkonnas toimunud positiivseid muudatusi ning projektide läbivaatamise aeg on lühenenud ning topeltkontroll vähenenud. Samuti on TÜ rahandusosakonda inimesi juurde võetud.

Kuna tõukefondide projektiga seonduvaid vahendeid tuleb raamatupidamise läbipaistvuse nimel hoida Tartu Ülikoolis vaid ühel finantsallikal, siis praktikas toob see kaasa omafinantseeringu ümberpaigutamise vajaduse projekti finantsallikale. Ülikooli edukaks toimimiseks tõukefondide kasutamisel on strateegiliselt oluline omafinantseeringuks sobivate finantsallikate välja selgitamine ning teadlik arendamine.

Teatud meetmete puhul (nt meede 2.3) on käibemaks mitteabikõlblik, mis on tekitanud probleeme eriti just suuremahulistes projektides nagu T&A infrastruktuuri ja tippkeskuste projektid. Käibemaks pole käsitletav ei oma- ega ka kaasfinantseeringuna, seega tuleb leida rahalised lisavahendid käibemaksu tasumiseks. 2006. aastal otsustas riik katta osaliselt T&A infrastruktuuri ja tippkeskuste projektide käibemaksud, ülikooli toetati 17,8 mln krooniga.

Kokkuvõtteks

Vaatamata struktuurifondide projektide taotlemise ja elluviimise keerukusele on ülikool siiski saanud toetusi paljudele olulistele valdkondadele. Projektide kaasabil on pakutud täiendavaid võimalusi nii õppejõududele kui üliõpilastele, läbi viidud rakenduslikke uuringuid ja soetatud laboriaparatuuri. Kokku on käesolevast tõukefondide perioodist positiivse toetusotsuse saanud 95 TÜ projekti toetussummas ligi 291 mln kr. Seni on Tartu Ülikool olnud toetuste taotlemisel edukas. Edasist tegevust planeerides tuleb kindlasti silmas pidada järgmist struktuurivahendite perioodi 2007–2013, kui Eestile jagatav toetuse maht on 53,2 mld kr. Sellest ligi 6,5 mld kr on planeeritud teadus- ja arendustegevuse edendamiseks.

Ülikooli füüsika instituuti on tulnud välismaalt tööle kuus tippteadlast

Marco Kirm
füüsika instituudi teadusdirektor

Alates 2006. aasta kevadest on füüsika instituut edukalt kasutanud uusi avanenud võimalusi Euroopa Sotsiaalfondi meetme 1.1 «Tööjõu paindlikkust, toimetulekut ja elukestvat õpet tagav ning kõigile kättesaadav haridussüsteem» raames.

Selle abil on täiendatud oma ridu kõrge kvalifikatsiooniga välisteadlaste-õppejõududega. Kokku on kolme projekti raames tööle asunud kuus tippspetsialisti: kaks Saksamaalt, kaks Venemaalt, üks Ukrainast ja noor Eesti teadlane Mart Noorma naasis Ameerikast.

Nanotehnoloogia õppesuunda on tugevdanud oma loengutega dr Vladimir Pokropivnyi (Kiievi Ülikool ja Ukraina TA Materjaliteaduse Instituut) ning modernse optika ja selle rakenduste alal dr Vladimir Makhov (Lebedevi nim Füüsika Instituut Moskvas). Dr Sebastian Vielhauer (Hamburgi Ülikool) on loonud koos TÜ töötajatega uue graafilise programmeerimise keele LabView kursuse, kus omandatakse ka praktilise riistvara programmeerimise kogemus.

Peale õppetöö on tippspetsialistid juba avaldanud hulga teadusartikleid ja esinenud rahvusvahelistel konverentsidel.

See graafiline keskkond on kujunemas uueks standardiks nii teadus- kui ka tööstusrakendustes. Sellest kursusest on huvitatud Lõuna-Eesti mitme elektroonikafirma töötajad.

Peale järeldoktorantuuri USA juhtivas rahvuslikus metroloogia instituudis NIST asus Mart Noorma (PhD, Helsingi Tehnikaülikool 2005) tööle füüsika osakonnas, et viia metroloogia ja kvaliteedialane õppe- ning teadustöö maailma juhtivate riikide tasemele.

Dr Christoph Nacke'il (Qimonda Technologies) on väga väärtuslik töökogemus kõrgtehnoloogilises pooljuhtmaterjalide tööstuses. TÜs saab tema tegevusvaldkonnaks femtosekundspektroskoopia ja selle rakendused, mille alal kaitses ta oma doktoritöö Rostocki Ülikoolis.

Füüsika instituut on muretsenud tänapäevaseid seadmeid, mis võimaldavad ka praktilisi kogemusi omandada. Dr Mikhail Brik (Kyoto Ülikool) alustab materjalide modelleerimise teadmiste jagamist 2007. aasta sügissemestril.

Peale õppetöö on tippspetsialistide sulest ilmunud juba hulk teadusartikleid, on esinetud rahvusvahelistel konverentsidel. Mitmed noored teadlased, doktorandid ja magistrandid on saanud asjatundlikku konsultatsiooni.

FI jätkab ka teadus-ja õppepotentsiaali tugevdamist, kaasates välisteadlasi ja kasutades selleks nii Eesti-siseseid kui ka ELi 7. raamprogrammi võimalusi.

Välistippspetsialistide kutsumine aitab kõrgharidusel muutuda rahvusvaheliseks

Lea Kivi
välissuhete osakonna teadlaste mobiilsuse peaspetsialist

Euroopa Liidu struktuurifondide meetme 1.1. raames «Tööjõu paindlikkust, toimetulekut ja elukestvat õpet tagav ning kõikidele kättesaadav haridussüsteem» on TÜ saanud rahastuse 21 projektile.

Selle meetme raames toovad TÜsse välistippspetsialiste arvutiteaduse, sotsiaaltöö ja sotsiaalpoliitika, õigusteaduse, turismi, avaliku halduse, bioinformaatika, haridusökonoomika, teoreetilise filosoofia, üldajaloo, füsioteraapia, õendusteaduste, biomeditsiini, molekulaartehnoloogia, Euroopa õpingute, nanotehnoloogia, materjaliteaduste, multikultuurilise õpetajakoolituse, biotehnoloogia, prantsuse keele ja bioaktiivsete ainete tehnoloogia valdkonnad.

Meetmest 1.1. toetatakse neid projekte kogumahus 40,6 mln kr, lisandub omafinantseerimine 11 mln kr. Projektide rahaline kogumaht on 51,6 mln kr.

Projektide kestused varieeruvad ühest kolme aastani. Kõige enam välistippspetsialiste tuleb Saksamaalt, kuid esindatud on ka Rootsi, Soome, Taani, Holland, Ungari, Venemaa, Ukraina ja USA. Kolmel juhul on kasutatud projekti välismaal töötavate eestlaste Eestisse tagasitoomiseks. Enamasti on kirjutatud projekt ühe välistippspetsialisti kutsumiseks, mõnel juhul on projekti eesmärke silmas pidades peetud otstarbekaks kaasata kahte või kolme spetsialisti.

Vastavalt projektijuhtide hulgas läbiviidud küsitlusele hinnati kõrgelt tippspetsialistide panust kraadiõppesse, samuti ka õppekavaarendusse. Eraldi märgiti nii osavõttu rahvusvahelistest kui ka Eesti-sisestest projektidest. Oluliseks peeti välisspetsialisti rolli Tartu Ülikooli kolleegide nõustamisel ning Eesti-siseste täienduskoolituste läbiviimisel. Ettepanekuna sooviti võimalust ühe pikaajalise tippspetsialisti asemel kutsuda mitu tippspetsialisti lühikeseks ajaks.

Häirivaks teguriks peeti väga bürokraatlikku ja töömahukat aruandlust. Üldiselt pidasid kõik projektijuhid välistippspetsialistide kutsumise projekte oma valdkonnale väga kasulikuks ning olid kutsutud tippspetsialistidega rahul.

Loodetavasti on ka tulevikus võimalik kasutada Euroopa Sotsiaalfondi rahastamist välistippspetsialistide Eestisse toomiseks, kuna see on suure tähtsusega Eesti kõrghariduse rahvusvahelistumisele ja Eesti teaduse konkurentsivõime suurendamisele.

ERINUMBRI TEGID:

Katrin Pajuste, Mare Ainsaar, Varje Sootak, Marika Kullamaa ja Priit Kivisoo.

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT 18. mai 2007

Tartu Ülikooli Raamatukogu

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR 20 (2302)

www.ajaleht.ut.ee

Pärnu kolledži lisaleht • Kas üliõpilane peaks olema üliinimene? lk 2 • Riigiteaduste üliõpilane käis Kosovos lk 3

Loodus- ja tehnoloogia-teaduskonna moodustamine

Aija Sakova

Loodus- ja tehnoloogiateaduskonna (LOTE) moodustamise ettevalmistamise komisjonis on valminud uue teaduskonna põhimäärus ja selle koosseisu kuuluvate instituutide põhikirjad.

Loodava teaduskonna põhimääruse kohaselt jätkavad senised bioloogia-geograafia- (BG) ja füüsika-keemiateaduskond (FK) 1. jaanuarist 2008 oma tegevust ühises loodus- ja tehnoloogiateaduskonnas.

Teadusprorektor Ain Heinaru sõnul on võimalik juba selle aasta 1. juulist moodustada praegusest FK keemia osakonnast teadus- ja arendusasutus TÜ keemia instituut. FK füüsika osakond aga ühendada TÜ füüsika instituudiga, mis hakkab iseseisva teadus- ja arendusasutusena 1. jaanuarist 2008 kuuluma samuti loodava LOTE koosseisu.

«1. juulist moodustatakse veel teadus- ja arendusasutused TÜ molekulaar- ja rakubioloogia instituut (praegune BG molekulaar- ja rakubioloogia instituut) ning TÜ ökoloogia ja maateaduste instituut. Viimane luuakse botaanika ja ökoloogia, geograafia, geoloogia ning zooloogia ja hüdrobioloogia instituudi ühendamise ning ümber korraldamise kaudu. Mõlemad teadus- ja arendusasutused hakkaksid järgmise aasta jaanuarist kuuluma LOTE koosseisu,» selgitas Heinaru.

Veel liituvad tema sõnul uue teaduskonnaga TÜ tehnoloogiainstituut ning TÜ Eesti Mereinstituut. LOTE hakkab seega koosnema kuuest teadus- ja arendusasutusest.

Kehakultuuri- ja sotsiaal-teaduskonna põhikirjast

Kadri Bank

15. mai ülikooli valitsuse istungil kiideti heaks nii sotsiaalteaduskonna kui ka kehakultuuriteaduskonna uus põhimäärus.

Kehakultuuriteaduskonna struktuur hakkab peale dekanaadi koosnema spordibioloogia ja füsioteraapia ning spordipedagoogika ja treeninguõpetuse instituudist.

Sotsiaalteaduskonna koosseisu hakkavad dekanaadi kõrval kuuluma ajakirjanduse ja kommunikatsiooni, sotsioloogia ja sotsiaalpoliitika, psühholoogia ning riigiteaduse instituudid.

Dekaan Eiki Bergi sõnul on teaduskonna juhtimise olulisim muudatus see, et nõukogu hakatakse valima varasema kahe aasta asemel kolmeks aastaks. Tema sõnul peaks see muutma töö järjepidevamaks.

Berg lisas, et põhimääruse jõustumine toimub kolmes etapis. Kui TÜ maikuu nõukogu põhikirja heaks kiidab, valib sotsiaalteaduskond endale 1. juunil uue nõukogu. 1. septembril jõustub kogu põhikiri. Novembris moodustatakse politoloogia ja avaliku halduse osakondadest politoloogia instituut.

Prof Birute Klaas kohtus Gruusias TÜ vilistlastega

Aija Sakova

7.–9. maini viibis õppeprorektor Birute Klaas presidendi Toomas Hendrik Ilvese delegatsiooni koosseisus Gruusias.

Professor Klaas kohtus nii Tbilisi Riikliku Ülikooli rektori Giorgi Khubuaga, Gruusias elavate TÜ vilistlaskogu liikmete kui ka Tbilisis vahetusüliõpilastena õppivate TÜ sotsiaalteaduskonna tudengitega.

«Vastuvõtt ja suhtumine Eestisse olid Tbilisis erakordselt soojad,» kommenteeris Klaas.

Kuna märkimisväärne osa Gruusia arstidest on õppinud Tartu Ülikoolis, siis loodab Klaas, et ka tulevikus on võimalik kasutusele võtta riiklikke meetmeid grusiinidele meditsiinihariduse võimaldamiseks Tartus.

«23.–25. septembrini tähistab Gruusias TÜ vilistlaskogu Tartu Ülikooli 375. aastapäeva. Tartus on omakorda plaanis koostada grusiinidest TÜ vilistlaste album,» rääkis Klaas.

Tartu linn kutsub homme kl 12–15 Raekoja platsil toimuvale tervisepäevale «Käi jala!» Osaleda saab kepikõnnil, võimelda värskes õhus, tantsida line-*tantsu, kontrollida tervist ja nautida meelelahutusprogrammi.* LILIAN LUKKA

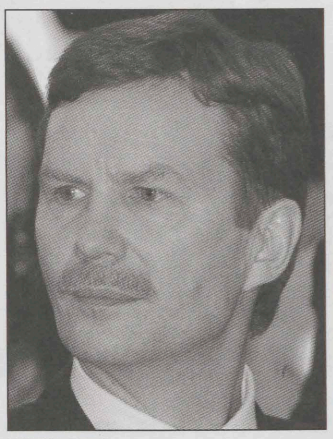

Volli Kalm

Alar Karis

Margit Sutrop

Rektorikandidaadid hindavad üksteist

Professor Volli Kalm

Professor Alar Karist tunnen ammu ja hästi, mäletan, et ta käis minu juures konsulteerimas, enne kui asus kandideerima tollase EPMÜ rektoriks. Ka TÜ rektorivalimisi oleme temaga viimase poole aasta jooksul mõnelgi korral arutanud. Mulle mõneti arusaamatult on ta valmis looma pretsedendist traditsiooni, kus valitud rektor lahkub oma ülikoolist enne ametiaja lõppu. Ainus põhjendus, mida olen lugenud-kuulnud tema TÜ rektoriks kandideerimisel, seisneb väites, et tal «pole ükskõik, kes saab TÜ rektoriks». Minu veendumust mööda ei ole ükski TÜ õppejõud ega teadur «ükskõik kes»!

Professor Margit Sutropi tunnen Alar Karisega võrreldes vähem, aga esimese reaktsioonina meenuvad kindlasti kaks asja. Esiteks tema vaieldamatult tähelepanuväärne töö TÜ eetikakeskuse ellukutsumisel ja juhtimisel. Teiseks meenub professor Sutrop mulle aastatest 1999–2000, kus ta Konstanzist meili teel osales aktiivselt TÜs toimunud debattides kõrgharidusreformide üle ning toetas õppekavades laiema alushariduse ning suurema erialavahetuse võimalusi.

Professor Alar Karis

Tunnen Volli Kalmu lähemalt sellest ajast, kui olin TÜ molekulaar- ja rakubioloogia instituudi juhataja ning Volli Kalm oli dekaan, olime koos teaduskonna nõukogus. Tean teda kui selge sõnaga konkreetset inimest. Volli on väga efektiivne otsuste elluviimisel. Eks see konkreetsus ja efektiivsus ole talle ka ülikoolis mitmeid «tiitleid» toonud. Tartlastena oleme mõlemad Tartu Rotary klubi liikmed ning kokku puutunud ka väljaspool töökeskkonda. Inimesena tore seltsiline, pole ta nii külm ühti, kui võiks ühest liustikumehest arvata.

Margit Sutropiga on minu kokkupuuted põgusad, vaatamata sellele, et mõlemad oleme praeguse Härma-kooli lõpetanud, viis aastat on koolis liiga pikk vahe. Eemalt jälgides on saanud selgeks, et Margit Sutrop on suure töövõimega, kindlasti usub sellesse, mida teeb ning on oma suhtumistes väga kirglik. Perenaisena on ta kogu pere küpsetama õpetanud, nagu võis nädalavahetuse SL Õhtulehest lugeda.

Professor Margit Sutrop

UT palve iseloomustada teisi rektorikandidaate pani mind raskesse olukorda.

Kuidas sa iseloomustad kedagi, keda sa peaaegu üldse ei tunne? Püüdsin olukorrale läheneda loodusteaduslikult. Tean, et bioloogid kasutavad olukordades, kus nad ei tea, mis liiki mingi objekt kuulub, välimäärajat.

Kodusest bioloogia raamatute riiulist leidsin kalade, lindude, taimede ja näkiliste välimääraja. Ühestki neist polnud palju abi. Siis vaatasin filosoofia riiulit ja seal hakkas silma Theophrastose raamat «Inimtüübid». See raamat tundus lootusrikas. Tegeldakse siin ju inimloomusega, kirjeldades, millised käitumistavad ühele või teisele inimtüübile vastavad. Sain teada, kui palju erinevaid inimtüüpe on olemas. Selliseid, keda iseloomustab silmakirjatsemine, lipitsemine, mühaklikkus, häbematus, koonerdamine, nürimeelsus, tõredus, sõgeusklikkus, räpakus, taktitundetus, eneseupitamine, kõrkus, argus, kergatslikkus, jne. Paraku ei leidnud ühtki liiki, millesse minu vastaskandidaadid kuuluksid. Kõigi nende paheliste inimtüüpide kirjeldustega võrreldes tundusid vastaskandidaadid olevat lõpmata kenad inimesed. Lahendamata jäi küsimus, kas tegemist on mõne uue liigi või haruldaste isenditega.

REKTORI-KANDIDAATIDEST

24. mail kell 16 aulas väitluskoosolek.
31. mail kell 12 aulas rektori valimine.
UTle küsimuste esitamine ja vastused: www.ajaleht.ut.ee

UT KÜSIB

Katri Raik
Narva kolledži direktor, HT dekaan

Miks otsustasite minna tööle haridus- ja teadusministeeriumi asekantsleriks?

Lähen ministeeriumisse minister Tõnis Lukase kutsel, minu vastutusala on üld- ja kutseharidus. Arusaadavalt on praegu huvide keskmes venekeelne kool Eestis. Kindlasti on minu kaheksa Narva-aastat loonud sellest objektiivse pildi. Oluline küsimus on riiklik õppekava ja selle edendamine. Olen sellega kursis oma eelmise töö kaudu. Loodan ülikoolis saadud teadmisi ja kogemusi maksimaalselt kasutada.

Mis seisus jäävad Teist maha Narva kolledž ja haridusteaduskond?

Narva kolledži seisukord on hea. Olemas on kindel põhivaldkond, mitmekeelse kooli õpetajate ettevalmistus ja täienduskoolitus. Kolledži kaubamärk on tuntud ülikoolis ja ka väljaspool. Kolledž on vajalik nii piirkonnale kui ka Eestile tervikuna. Iga neljas TÜ venekeelne üliõpilane õpib Narvas. Kolledži saavutused on kolleegide ja üliõpilaste ühise töö vili. Vaatan ajale Narvas tagasi sooja südame ja tänutundega.

HT arendamine on uuele dekaanile väljakutse. Ta peab võtma endale missiooni nii ülikooli noorima teaduskonna edendamisel kui ka kogu ülikooli õpetajakoolituse eest seismisel. See nõuab nii kolleegide toetust, teiste dekaanide huvi neis küsimustes kui ka ülikooli juhtkonna uusi sihiseadmisi. Uue rektori juhtimisel tuleb otsustada, milline on ülikooli õpetajakoolituse tulevik ja haridusteaduskonna roll selles. Lähemal ajal saab kaante vahele ülikooli õpetajakoolituse strateegia, see on loodetavasti otsustamisel abiks.

Tänan kõiki kolleege, kellega ma 17 aasta jooksul ülikoolis koos töötasin. On olnud tõeline eluülikool. Aitäh!

22. mail 30 aastat tagasi korraldas looduskaitsering ülikoolis kolmanda looduskaitsepäeva. Toimus väljasõit Emajõe alamjooksule.

UUDISED

Dekaanikandidaat on prof Mati Pääsuke

21. mail toimub kehakultuuriteaduskonna dekaani valimine.

Spordibioloogia ja füsioteraapia instituut esitas dekaanikandidaadiks kinesioloogia ja biomehaanika korralise professori Mati Pääsukese.

Professor Mati Pääsuke oli dekaan ka aastail 1989–1998.

Praegune dekaan professor Vahur Ööpik on olnud dekaan alates 1998. aastast.

Folkloristika ja etnoloogia konverents

Eile algas kolmepäevane rahvusvaheline folkloristika ja etnoloogia konverents, mis keskendub nimetatud distsipliinide refleksiivsele ajaloole.

Konverentsi eesmärk on ühe korraldaja, folkloristika erakorralise dotsendi Kristin Kuutma sõnul kõrvutada rahvuslikke teadustraditsioone eri riikides. Samuti arutleda nende erialade seisundi ja staatuse üle minevikus, kaasajal ja ka tulevikus.

Täna toimub konverents Eesti Rahva Muuseumis ja homme TÜs.

Konverentsi korraldavad Eesti Kirjandusmuuseum ja TÜ kirjanduse ja rahvaluule osakond.

Kava: www.folklore.ee/reflexive_history.

Õpetajad saavad kutsetunnistused

Homme kl 12 antakse haridusteaduskonna õpetajate seminari majas üle õpetaja kutsekvalifikatsiooni tunnistused.

Kutsetunnistuse saavad 24 pedagoogi, kes on läbinud vajaliku õpetajakoolituse, esimese tööaasta mentori juhendamisel ning kutseaasta tugiprogrammi.

TÜ haridusteaduskonna praktika- ja kutseaasta keskuse juhataja Valdek Rohtma sõnul on pedagoogide jaoks oluline, et nende teadmised ja oskused vastaksid kaasaegsetele nõudmistele ning õpetajate kutseorganisatsioonide ootustele.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas plaanid minna suveülikooli?

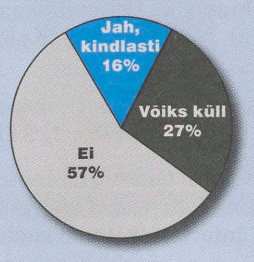

Vastajaid: 113
Uus küsimus:
Kas lõpetad 4+2 õppekava järgi?
Vasta: www.ajaleht.ut.ee

Kas üliõpilane peaks olema üliinimene?

Piret Kärtner
inglise filoloogia lektor,
aasta õppejõud *humaniora* valdkonnas 2006

Ja jälle « …on kevad Tartu pääl…», aga üliõpilased ja õppejõud ei paista seda märkavat, sest akadeemiline aasta (kõige kaasnevaga) on lõppemas. Enamgi veel – ajakirjanduse andmetel hakkab lõpetama rekordiline arv üliõpilasi vanade ja uute õppekavade järgi ning ikka ja jälle tuleb tõdeda, et aega napib.

Üliõpilaste jaoks näikse kehitavat Murphy seadused mitmekordselt võimendatuna. Kas tuleb tuttav ette, et kui te enne eksamit konspekti uurite, on selles kõige tähtsamad kohad loetamatud; mida rohkem eksamiks õpite, seda vähem teate, millist vastust oodatakse; iga õppejõud eeldab, et teil pole mitte midagi muud teha kui õppida tema kursust; aru saate te asjast alles pärast eksamit; mida üldisem on kursuse nimi, seda vähem õpite; mida spetsiifilisem on kursuse nimi, seda vähem saate õpitut hiljem rakendada. Ja mis kõige olulisem: kursust, mida on tarvis ülikooli lõpetamiseks, viimasel semestril EI LOETA.

Ootan oma üliõpilastelt motiveeritust ja võimet vaimustuda sellest, mille pärast nad ülikooli on tulnud.

Ikka ja jälle leiavad üliõpilased end mõtlemas selle üle, kas tehtud valik oli üldse õige ja kas kogu vaev ja pingutus end ära tasub. Viimast, muide, küsivad ka õppejõud. Minagi teen seda, sest täiskasvanute õpetamine on keeruline. Kuigi võib tunduda, et nii õppejõud kui ka üliõpilased sooviksid, et teisel pool lauda oleks üliinimene, peaksime me kõik olema lihtsalt inimesed, kes mõtlevad, planeerivad oma tegevust, tegutsevad vastavalt oma eesmärkidele ja plaanidele ning lõppkokkuvõttes saavutavad oma eesmärgid.

Selleks, et paremini toime tulla, peaksid üliõpilased teadma, mis neid (kui täiskasvanud õppijaid) mõjutab. Õppejõu poolt vaadatuna on olulised aspektid üliõpilase ootused õpetamise ja arusaamad õppimise kohta. Mind üllatasid sellel talvel üliõpilased, kes kirjaliku eksami järel kommenteerisid, et eksam oleks olnud päris lihtne, kui nad oleksid selleks õppinud.

Olen olnud eri tasemete üliõpilane nii kaua aega tagasi kui ka hiljuti, ja olen seda ka täna. Mul on jätkuvalt kindel tunne, et olen üliõpilane selleks, et õppida. Õppejõuna püüan luua tingimused selleks, et õppimine saaks toimuda, ent kui ma ka väga tahaks, ei saaks ma üliõpilase asemel õppida. Mulle tundubki vahel, et üliõpilased soovivad, et neid õpetataks, aga nad pole alati ise valmis õppima. Nad tahaksid, et õppejõud suudaks nad tööle panna, samal ajal nende täiskasvanu staatusega arvestades ja seda tunnustades.

Peale selle mõjutavad üliõpilast tema eelnevad õppimiskogemused ja õpiharjumused ning selle kaudu ka nende eelnevad teadmised ainest. Väiksemate teadmistega üliõpilane peaks ise otsima võimalusi, kuidas jõuda teistega ühele tasemele. Selleks tuleb planeerida aega ning leida kaastudengeid, kes aidata saaksid. Kõik see nõuab pingutust, küll mitte üliinimlikku.

Täiskasvanud õppija pole kerge olla. Terve esimese õppeaasta ja võib-olla kauemgi tuleb harjuda üliõpilase rolliga. Hullutavalt mõjub ka näiline vabadus: tahan minna loengusse – lähen, ei taha minna – ei lähe, võin valida kursusi jne. Tegelikult aimub selle vabaduse taga eeldus, et üliõpilane oskab oma aega ja tegevusi otstarbekalt planeerida ja hajutada nii, et kõik tegemata tööd ei kuhju viimasele kuule, nädalale või päevale.

Kui sellega toime ei tulda, on kaaslaseks ebakindlus, oma võimete ja võimekuse üle- või alahindamine ning põhjendamatu kriitilisus. Ja kahjuks on nii, et kes selle vabadusekoormaga toime ei tule, peab rongilt maha astuma.

Mina ei usu, et üliõpilane peaks olema üliinimene. Küll aga ootan oma üliõpilastelt motiveeritust ja võimet vaimustuda sellest, mille pärast nad ülikooli on tulnud. Eeldan, et üliõpilased mõistavad ja arvestavad sellega, et peale tööelu on õppejõududel ka isiklik elu ja aeg. Ootan üliõpilastelt suuremat iseseisvust ja kõige enam – lugupidamist enda kaasüliõpilaste ja õppejõudude vastu. Mina õppejõuna püüan samaga vastata.

KOOLIMUUSIKA 40. AASTAPÄEV

19. mail tähistab haridusteaduskond muusikaõpetajate koolitamise 40. aastat konverentsi ja kontserdiga.
Info: www.ttc.ee/koolimuusika.

Antwerpeni ülikooli ja TÜ õpetajate seminari sõprussidemetele on kaasa aidanud klassiõpetaja eriala programmijuht Evi Saluveer (vasakul), Antwerpeni ülikooli õppejõud Patsie Mertens (paremal) ja rahvusvahelise koostöö koordinaator Rita Heyrmann. MARKO OJAKIVI

Belgia noored õpetajad ei leia alati tööd

Marko Ojakivi
haridusteaduskonna avalikkussuhete spetsialist

Kui Eesti üldhariduskoolid võtavad noori pedagooge avasüli vastu, siis Belgias napib paljude õpetajate jaoks erialast tööd, selgus kohtumisel Antwerpeni ülikooli üliõpilastega.

Haridusteaduskonna õpetajate seminari külastasid 7.–10. maini Antwerpeni ülikooli 15 üliõpilast, kes õpivad koolieelse lasteasutuse ja klassiõpetajaks. Tutvuti ülikooliga, külastati Tartu lasteaedu ja koole ning vahetati omavahel Belgia ja Eesti õpetajakoolituse kogemusi.

Tööpuudus füüsikaõpetajate seas

Antwerpeni ülikooli õppejõud Patsie Mertens tõdes, et õpetajakutset ei soovi noored sageli valida seetõttu, et mõnede õppeainete õpetajate seas on tööpuudus. «Kui mõned aastad tagasi soovisid paljud saada õpetajaks, siis praegu ei ole tung niivõrd suur. Tõsi, see ei kehti osadel erialadel, näiteks kehalise kasvatuse õpetajate puhul, kus sisseastujaid ja lõpetajaid on võrreldes teiste erialadega oluliselt rohkem.»

Mertensi sõnul on põhjus selles, et kehalise kasvatuse õpetajaks õppinud noored suunduvad valdkondadesse, mis on seotud vaba aja veetmise ning aktiivsete eluviisidega. «Seega tegelikult nad ei hakkagi õpetajaks,» märkis Mertens.

«Paljude lõpetajate jaoks napib erialast tööd, mistõttu on loogiline, et üldhariduskooli lõpetajad ei vali eriala, kus ei pruugi saada tasuvat teenistust.» Näiteks vastupidiselt Eestile on Belgias tõsine füüsikaõpetajate tööpuudus, samas matemaatikaõpetajaid napib ka neil. «Ärisektor on vägagi huvitatud noortest matemaatikutest, kes leiavad rakendust alates pangandusest, lõpetades infotehnoloogiaga,» ütles Mertens.

Nagu Eestis on ka Belgias õpetajakoolituse üliõpilaste seas enam neide kui noormehi. «Põhjuseks võib olla eelkõige tõsiasi, et erialaselt puudub kiire karjääri tegemise võimalus, mis meesterahvale on vahest olulisem kui naistele,» sõnas Mertens.

Õpetamises oluline suhtlemine

Suurimaks erinevuseks oli külaliste meelest Eesti üldhariduskoolide õppetöö korraldus ning metoodika. Belgia koolis on kesksel kohal sotsiaalsete oskuste õpetamine, sh kommunikatsioon. Ka klassiruumides paiknevad lauad nii, et tekiks arutelu ning lapsed otsiksid tekkinud küsimustele ise vastust.

Mertensi sõnul on õppimisel oluline see, kuidas õpilane jõuab seminaride ja ajurünnakute kaudu faktideni ning missugune roll on sealjuures klassikaaslastel. «Esmatähtis ei ole fakt, vaid viis, kuidas selleni jõutakse.»

Külaliste jaoks oli meeldivaks üllatuseks meie õpilaste hea võõrkeeleoskus. Antwerpeni kõrgkooli õppejõu sõnul küsisid külastatud koolide õpilased aktiivselt neilt elu-olu kohta Belgias ning vastupidi.

Mertens ütles, et Belgia õpilased ja ka üliõpilased ei oska niivõrd ladusalt inglise keelt kui eestlased. Näiteks ei rääkinud mõned Tartu koole külastanud Belgia tudengid peale flaami keele teisi keeli, kuid see ei seganud neil Eesti koolielu mõistmist.

Paar nädalat varem külastasid õpetajate seminari sama ülikooli neli õppejõudu, kes peale õppetöö läbiviimise käisid ka Tartu koolides ja lasteaedades.

Rahvusvaheline koostöö on haridusteaduskonnal ennekõike aidanud vahetada teadmisi ja kogemusi. Selle kaudu on leitud lahendus mitmele meie koolielu valupunktile.

KONTAKTID ÜLE EUROOPA

- **Teaduskonnal on sidemed 15 kõrgkooliga Euroopas.**
- **Tihedamalt suheldakse Soome ülikoolidega (nt Jyväskylä ja Joensuu), Viini Pedagoogilise Akadeemia ja Karli ülikooliga Prahas.**
- **Üliõpilasvahetus on toimunud ka Las Palmase ülikooliga Cran Canarial.**

ÖÖraamatukogu ja lastetuba Nimmik-Nummik alustavad ka sel kevadel

21. maist on TÜ Raamatukogu koostöös TÜ Üliõpilasesindusega kahel nädalal avatud esmaspäevast neljapäevani tavapärasest kolm tundi kauem.

TÜ Raamatukogu turundusjuhi Ilona Smuškina sõnul on ÖÖraamatukogu ajal ehk kl 21–24 tudengite kasutuses valdkonnasaalid, kojulaenutus ja kõik arvutitöökohad. Üliõpilasesindus pakub fuajees tudengitele kehakinnitust ja vaimuvirgutust.

Samuti avatakse 2. korrusel ruumis 207 taas lastetuba Nimmik-Nummik. Lastetuba on avatud ÖÖraamatukogu päevadel kl 17–20. Õppivate vanemate laste eest hoolitsevad Smuškina sõnul nii raamatukogu töötajad kui ka naiskorporatsioonide Amicitia, Filiae Patriae ja Indla liikmed.

Projekt «ÖÖraamatukogu ja tudengiemade raamatukogu ehk lastetuba Nimmik-Nummik» saavutas IFLA International Marketing Awards 2007 konkursil esikoha.
Info: www.utlib.ee.

Ülikool tunnustab

Ülikooli tänukirjaga tunnustati 70. sünnipäeval pikaajalise väga viljaka töö eest füüsika-keemiateaduskonna eksperimentaalfüüsika ja tehnoloogia instituudi töölist **Hando Kruuvi.**

Ta on edendanud ülikooli teadus- ja õppetööd konstruktoritööga ja Foucault' pendli ehitamisega.

Ülikooli tänukirja pälvis 50. sünnipäeval pikaajalise, kohusetundliku ja tulemusliku töö eest ihtüoloogia ja kalanduse valdkonnas TÜ Eesti Mereinstituudi ihtüoloog **Heli Špilev.**

Tartu tunnustab muuseumitöötajaid

Homme kell 18 linnamuuseumis algaval rahvusvahelise muuseumipäeva pidulikul vastuvõtul tunnustatakse kaheksat Tartu parimat muuseumitöötajat linnavalitsuse tänukirja ja preemiaga.

Tartu Ülikoolist kuulub nende hulka TÜ Kunstimuuseumi koguhoidja Jaanika Tiisvend, keda tänatakse huvitavate näituseprojektide algatamise ja muuseumikogude populariseerimise eest.

Birute Klaas kohtus Tõnis Lukasega

15. mail kohtus Eesti keelenõukogu esimees professor Birute Klaas haridus- ja teadusministri Tõnis Lukasega, et anda ülevaade nõukogu tegevusest.

Kohtumisel arutati mitmeid probleeme, sh uue keeleseaduse koostamist.

Nii Klaas kui Lukas tõdesid, et vajalik on eesti keele ja sugulaskeelte kõrgkooliõppe arendamine, sh eesti keele ja keeletehnoloogia tippkeskuse asutamine. «Eesti keele ja keeletehnoloogia doktorikool on juba intensiivistanud erialadevahelist koostööd ning suurendanud kaitstavate doktoritööde arvu. TÜ koos partneritega on valmis tippkeskuse asutamiseks,» ütles Klaas.

Kliinikumi preemia sai Jüri Samarütel

10. mail toimunud TÜ kliinikumi konverentsil anti kliinikumi preemia dotsent Jüri Samarütelile.

Kliinikumi avalikkussuhete juhi Kristi Taela sõnul on Samarüteli tegevusel oluline tähtsus anestesioloogia ja intensiivravi ning kardiokirurgia arengus. Ta on enamiku praeguste anestesioloogide-intensiivraviarstide õpetaja ning üldintensiivravi ja lasteintensiivravi osakondade üks rajajatest. Praegu kuulub dotsent Samarüteli tööülesannete hulka üldanestesioloogia ja pulmonoloogilise intensiivravi osakondade kureerimine.

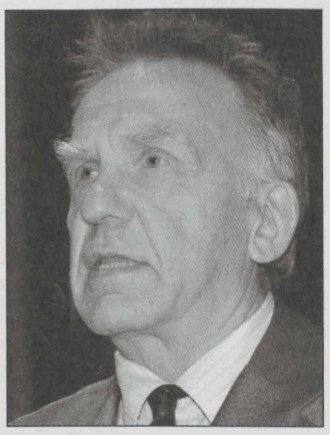

Jüri Samarütel

Tuleviku maailma ehitatakse mujal, kas või juba sel põhjusel, et rõhuv enamik noori inimesi elab mujal. Tõnu Õnnepalu «India jalad!» Diplomaatia, mai 2007

Kosovo – püssirohukelder Euroopas

Olukorda Kosovos käis vaatlemas TÜ riigiteaduste üliõpilane Maiko Mathiesen

Maiko Mathiesen
riigiteaduste 2. a üliõpilane

Renet Mathiesen
Eesti pataljoni leitnant Kosovos

Kosovo tähendab eestlase jaoks üldjuhul äärmiselt ohtlikku ja varemetes sõjapiirkonda, mis paigutub kaardil Kaukaasiasse või Lähis-Itta. Põhjuseks see, et kriisipiirkonna paiknemine Euroopas ei tundu tõenäoline.

Kosovo asub aga Balkanil, Euroopa teada-tuntud püssirohukeldris, mis võib iga hetk uuesti plahvatada. Püssirohuks on kahe rahvuse – serblaste ja kosovlaste – erinev visioon Kosovo tulevikust.

Mitrovica linna läbiva Ibari jõe ühel kaldal elavad serblased, teisel albaanlased, selle sildu aga kontrollivad konfliktide ärahoidmiseks rahuvalvajad. ERAKOGU

Ahtisaari plaani nurjumisel ootab Kosovot tume tulevik: kriisi pikenedes tüdinevad rahuvalvejõud ning lahkuvad piirkonnast; albaanlased ja serblased aga ei kannata üksteist silmaotsaski ning Kosovo territooriumi «suurpuhastus» käivitub.

Lõhestunud Mitrovica linn

Pärast Jugoslaavia kodusõda (1990–1995) ründasid serblased Milosevici juhtimisel Kosovo piirkonnas albaanlasi, et ala albaanlastest puhastada. Serblaste rünnaku nurjas NATO, kes saatis agressorite vastu oma õhujõud. Olukord Kosovos on pärast Serbia vägede peletamist küll mõnevõrra rahunenud, kuid etnilised konfliktid pole kadunud.

Serblastel on kindel põhjus, miks nad ei taha Kosovot albaanlastele loovutada: Kosovo on Serbia riigi häll. Albaanlased aga rändasid Kosovosse paar sajandit tagasi ning kiire rahvaarvu kasvu tulemusel on nad spontaanselt serblastelt hälli üle võtnud. Praegu moodustavad albaanlased Kosovo elanikest 90%-lise enamuse ning peavad seda piirkonda oma koduks.

120 000 elanikuga Põhja-Kosovo linna Mitrovicat tuntakse kui albaanlaste ja serblaste vahelise konflikti musternäidist. Linnast voolab lõhena läbi Ibari jõgi, mille sildu valvavad UNMIKi (Ühendatud Rahvaste Organisatsiooni Missioon Kosovos) teenistujad, jaotades asula Põhja- (serblased) ja Lõuna-Mitrovicaks (albaanlased). Kui ühe rahvuse esindaja satub valele poole jõge, siis ootab teda terroriseerimine või julm vägivald.

Linnapildis tekitavad kontrasti üheltpoolt hoonete varemed ja lõpmatud prügihunnikud, teisalt eurorahade eest rajatud infrastruktuur ja araablaste sponsoreeritud (loe propageeritud) muslimi mošeed, ususümbolid. Usk ongi see, mis kahte rahvust suuresti eristab: serblased on õigeusklikud, albaanlased järgivad aga muslimit.

Eestlastest rahuvalvajad

Mitrovica tänavad tunduvad olevat äärmiselt turvalised, kuna NATO ja ÜRO egiidi all patrullivad seal mitme riigi sõdurid ja politseinikud. Pikale rahuvalvajate rahvuste nimekirjale lisandub ka Eesti, mille 27 rahuvalvajat moodustavad rühmasuuruse üksuse Taani pataljonist. Eesti luurerühmale ESTRIF-1 on usaldatud 150-ruutkilomeetrine ala Serbia piiri läheduses Mitrovicast idas, kus nad patrullivad ja rahu hoiavad.

Rahvusvaheliste rahumissioonide kriitikud küsiksid kindlasti, mis mõttega Eesti oma sõdureid Kosovos hoiab, kui seal midagi ei toimu. Rahvustevaheline viha hõõgub siin aga pinna all ning selle lahvatamisel peavad Eesti sõdurid sekkuma täie tõsidusega.

Kosovo missioon annab Eesti sõduritele väärtusliku koostöökogemuse teistest rahvustest üksustega ja parandab Eesti liitlasstaatust NATOs, ÜROs, ELis. Kuidas loota tulevikus oma liitlaste abile, kui ise nende tegevust isegi mitte sümboolselt ei toeta? Samuti võib loota, et välismissioonidel käinud noormeestest kasvavad tänu nende kogemustele Eesti sõjaväe tulevased liidrid.

Märtti Ahtisaari lahendus

Kosovo probleemi lahendamiseks on ÜRO erisaadik Kosovos Martti Ahtisaari pakkunud välja plaani, mis jätab Serbia Kosovo territooriumist ilma, kuid ei kingi ka kosovaridele iseseisvust, kuna väidetavalt ei suuda Kosovo ise oma majandust ja institutsioone üles ehitada. Seetõttu pakutakse Kosovole piiratud vabadust, mis tõenäoliselt tähendaks praeguse olukorra jätkumist, kus korda hoiavad korrumpeerunud kohalik politsei, moodustatav kaitsevägi ja KFOR, rahana on käibel euro ning majandust ehitavad üles OSCE ja EL. Kõige suuremaks muutuseks oleks Kosovo missiooni üleminek ÜROlt ELi juhtimise alla.

10. märtsil toimusid Viinis serblaste ja Kosovo albaanlaste vahel läbirääkimised, mis, nagu arvata oligi, nurjusid, kuna kumbagi poolt ei rahuldanud pakutavad tingimused.

Kuigi tõenäoliselt on enamik ÜRO Julgeolekunõukogu liikmetest Ahtisaari plaani poolt, võib Venemaa, kes on Kosovo küsimuses seni toetanud Serbiat, kasutada vetoõigust, mis ainult pikendaks Kosovo kriisi.

Ahtisaari plaani nurjumisel ootab Kosovot tume tulevik: kriisi pikenedes tüdinevad rahuvalvejõud ning lahkuvad piirkonnast; albaanlased ja serblased aga ei kannata üksteist silmaotsaski ning Kosovo territooriumi «suurpuhastus» käivitub, seades ohtu terve Euroopa julgeoleku. Seega tundub Ahtisaari plaani heakskiitmine olevat ainuõige lahendus nii albaanlastele, serblastele kui ka kogu maailmale. Euroopa ei salli auku enda südames!

Täispikk versioon www.ajaleht.ut.ee.

Millest sõltub rahvusvaheliste publikatsioonide arv?

Mare Ainsaar
teadus-arendusosakonna (TAO) juhataja

Eva Liivak
TAO info- ja analüüsispetsialist

Analüüsi aluseks on ISI artiklid, kuna nad on rahvusvaheliselt kõige nähtavamad ning võrdluse tegemine ülikoolide vahel on kõige objektiivsem.

Sisuliselt puuduvad maailmas alternatiivsed andmebaasid, mis kajastaksid eri riikides ning eri teadusvaldkondades tehtud tööd võrreldava metoodika alusel. Kasutuses on küll kasvav arv erialaseid andmebaase, kuid nende kattuvus on erinev ning ka metoodika erinevate omanike tõttu erinev. See teeb ülikoolide või riikide fikseeritud metoodika järgi võrdlemise võimatuks.

Aastatel 2000–2005 on ülikoolides ühe akadeemilise töötaja kohta publitseeritud ISI artiklite arv olnud väga stabiilne. Ühe akadeemilise töötaja kohta avaldati Tartu Ülikoolis keskmiselt 0,3 ISI publikatsiooni. Selle suhtarvuga paigutub TÜ tunnustatud Lääne-Euroopa ülikoolide järele ning edestab võrdlusülikoole Balti riikides, Poolas ja Venemaal.

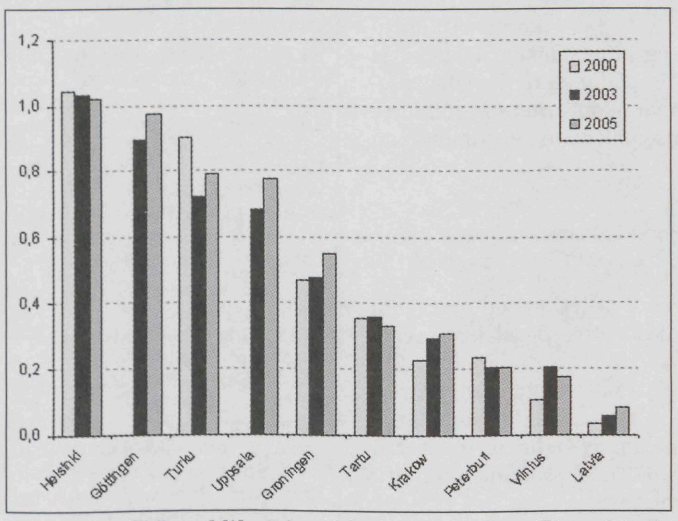

Joonis 1. ISI publikatsioonide arv akadeemilise töötaja kohta 2000., 2003. ja 2005. a.

Joonisel 1 on toodud ISI publikatsioonide suhtarvu dünaamika akadeemilise töötaja kohta aastatel 2000–2005. Läbivat suunda kõigi võrdlusülikoolide puhul ei saa välja tuua. Helsingi Ülikoolis on publikatsioonide arv akadeemilise töötaja kohta alates 2000. aastast veidi vähenenud, olles siiski kõrgeim võrreldud ülikoolide hulgas. Teistes Põhja- ja Lääne-Euroopa ülikoolides (Göttingen, Turu, Uppsala ja Groningen) on 2003. ja 2005. aasta vahel toimunud publitseerimisaktiivsuse kasv. Publikatsioonide arv akadeemilise töötaja kohta on vaadeldud lühikesel ajavahemikul pidevalt kasvanud Krakowi ja Läti ülikoolis. Tartu Ülikoolis oli 2005. aastal publikatsioonide suhtarv eelnevate aastatega võrreldes veidi väiksem, mis on tõenäoliselt tingitud nooremate akadeemiliste töötajate arvu kasvust ülikoolis.

Artiklite arv ja teadustöö rahastamine on omavahel seotud (joonis 2). Seejuures on mõned ülikoolid oma teaduse rahastamise mahtu arvestades efektiivsemad kui teised – Helsingi, Turu, Peterburi. Kuigi Göttingeni Ülikool on teiste võrdlusülikoolide seas kahtlemata väga edukas, on tema ISI publikatsioonide tase võrreldes rahastamise tasemega tagasihoidlik. Sama võib väita Groningeni ja Läti ülikooli kohta. Tartu püsib suhteliselt lähedal tulude ja publikatsioonide keskmisele seosele.

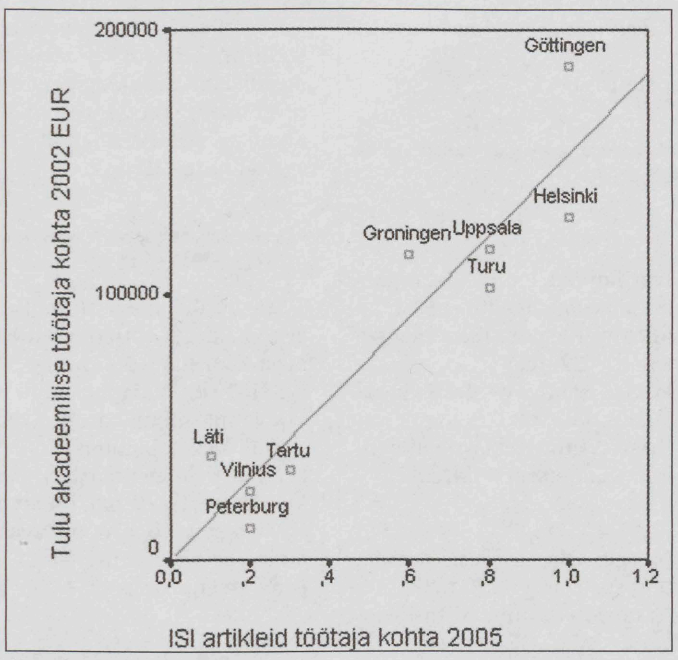

Joonis 2. Artiklid ja tulud.

Veelgi korrektsema analüüsi saaks eri teadusvaldkondi eraldi vaadeldes, sest võib arvata, et eri teadusvaldkondade osatähtsus ülikoolides võib mõjutada tulemust. See analüüs on praegu andmete kogumise faasis.

Kultuuriakadeemia diplomilavastused

21.–26. maini toimub Viljandis, Pärnus ja Tallinnas TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia teatrikunsti 6. lennu diplomilavastuste nädal.

Diplominädala avab 21. mail kultuuriakadeemia mustas saalis etenduv lavastaja õppesuuna tudengi Kati Kivitari *reality*-draama «PAAR».

22.–23. maini mängitakse Pärnu Endlas ja 24., 25. ja 26. mail Tallinna Linnateatri hobuveskis diplomietendusi «Müsteerium Buff» (lavastaja Peeter Raudsepp), «Kolm õde» (lavastaja-koreograaf Oleg Titov Ugalast), «Fortinbras jõi end täis» (lavastaja üliõpilane Sven Heiberg ja Kalju Komissarov). Lavale astuvad noored näitlejad Sten Karpov, Liis Laigna, Triin Lepik, Priit Loog, Jaanus Mehikas, Veljo Reinik, Kaili Viidas ning lavastajatudengid Sven Heiberg ja Siim Angerpikk.

Info: www.kultuur.edu.ee/236127.

Archimedes toetab välisdoktorante

Haridusminister Tõnis Lukas allkirjastas otsuse rahastada alates 2007/2008 õppeaastast välisdoktorantide õpinguid Eesti ülikoolides.

Kõik rahastatavad õppekohad on bioteaduste ja füüsikaliste loodusteaduste õppesuunal. Iga doktorandi õpingute rahastamiseks maksab SA Archimedes nelja doktorantuuriaasta jooksul välja keskmiselt 850 000 krooni.

SA Archimedes akadeemiliste mobiilsustoetuste keskuse juhi Katrin Kiisleri sõnul on stipendiumiskeemi loomise eesmärk aidata motiveeritud tippspetsialistide astumist Eesti ülikoolide doktoriõppesse ning toetada Eesti ülikoolide rahvusvahelistumist.

TÜsse asub õppima kuus välisdoktoranti.

Näitused

Eile avati TÜ Raamatukogus arhitekt Johann Wilhelm Krause 250. sünniaastapäevale pühendatud näitus «Lust maailma näha – J. W. Krause joonistused». 7. juunil avatakse TÜ Kunstimuuseumis näituse teine osa.

22. mail kl 17 avatakse ülikooli vanas kohvikus välisleedu fotograafi Algimantas Kezyse fotonäitus Vilniuse vaadetest. Näituse avavad õppeprorektor, Leedu Vabariigi aukonsul Tartus Birute Klaas ja suursaadik Juozas Bernatonis.

TÜ Raamatukogu 3. korrusel on alates 7. maist kuni 29. juunini avatud näitus «210 aastat metsandusalast trükist Eestis».

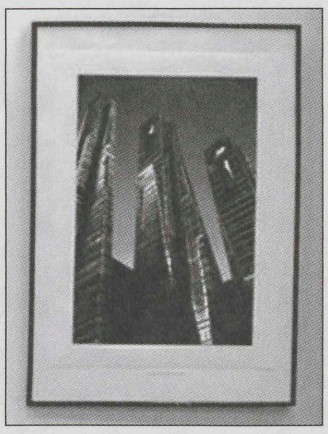

Kezysele meeldivad nii Leedu kui ka Chicago.

... poliitika professionaliseerumisega on poliitiline kommunikatsioon üha enam sihtgrupistunud, mis on /.../ viinud ühiskonna kui terviku sotsioloogilise analüüsi alahindamiseni. Ilmar Raag «Eesti tulevikuidentiteedi imperatiivist» Mõte, 8. mai 2007

IN MEMORIAM

Peter Schlechtriem

2. märts 1933–23. aprill 2007

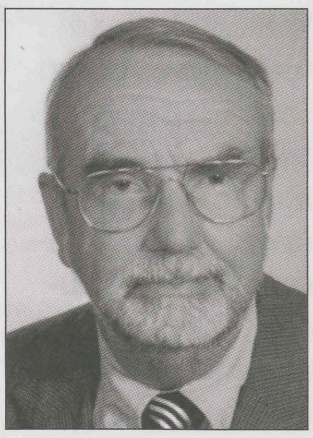

Lahkunud on suur teadlane, inimene, õppejõud, kolleeg, TÜ audoktor Peter Schlechtriem. Inimesed, kes teda tundsid, imetlesid ja austasid kui äärmiselt tarka, erilise intelligentsiga õpetlast, energilist võrdleva õigusteaduse eest võitlejat, kui suure südamega inimest, kelle vastutulelikkus ja abivalmidus ei unune.

Unustamatud on tema selge ja lihtne stiil, mis muutis iga tema osalusel toimunud diskussiooni nauditavaks osasaamiseks keerulistest juriidilistest diskursustest. Peter Schlechtriem oli Saksa õigusteadlane, kuid mitte kunagi ainult Saksa õiguse hääleks Euroopas. Hindamatu on tema panus Euroopa võlaõiguse harmoniseerimisel ja kujundamisel. Ta oli rahvusvahelise müügiõiguse õpetaja kogu maailma jaoks. Just tema pani aluse alusetu rikastumise teooria tänapäevasele käsitlusele.

Oma elu jooksul jõudis Schlechtriem olla õpetajaks tuhandetele üliõpilastele üle kogu maailma. Selle kõige juures oli tal aega ja tahtmist olla Eesti võlaõiguse kujundamise juures, tuua siia oma teadmisi ja kogemusi, et Eesti võlaõigusseadusest saaks mitte ainult moodsate põhimõtete ja käsitluste kandja, vaid ka töötav ja efektiivselt toimiv normide süsteem.

Peter Schlechtriemi juhendamisel on mitmed Eesti noored teadlased kirjutanud doktori- ja magistritöid. Nende jaoks on see ammendamatu kogemus. Peter Schlechtriem valiti 2002. aastal Tartu Ülikooli audoktoriks teenete eest Eesti õigusteaduse arendamisel. Tema õpikud olid esimesed eestikeelsed õppevahendid võlaõiguse õpetamisel. Tema õpilased olid esimesed, kes tõid Eesti juristide-praktikute ette euroopaliku mõtteviisi, arusaamise õigusest ja selle toimimisest ühiskonnas. Schlechtriem oli õigusteaduse ajakirjade Juridica International ja Juridica toimetuskolleegiumide välisliige. Just tema toetusel on Eesti õigusteadlased saanud võimaluse aktiivselt osaleda Euroopa tsiviilkoodeksi väljatöötamisel. Hindamatu on tema panus Eesti õigusteaduse propageerimisel, meie teadlastele avaldamisvõimaluste pakkumisel ja Eesti tsiviilõigusteaduse tulemuste tutvustamisel kogu maailmas.

Raske on uskuda, et edaspidi puudub võimalus küsida nõu, arutada, saada lihtsaid vastuseid keerulistele küsimustele kolleegilt, kes on olnud heaks sõbraks ja ustavaks kaaslaseks. Tunda Peter Schlechtriemi oli suur au ja privileeg meie kõikide jaoks.

Tartu Ülikooli õigusteaduskond

DOMUS DORPATENSIS

23. mail kell 17.30–20.30 korraldavad SA Domus Dorpatensis ja SA Teaduskeksus AHHAA Domus Dorpatensise maja seminariruumis Raekoja plats 1 / Ülikooli 7 populaarteadusliku seminari sarjast «Teeme tutvust». Teemaks on ravimisõltuvus ja nauteained.

Info: tel 5567 5671. www.dorpatensis.ee.

ÕNNITLEME

80

Jüri Jegorov, emeriitdotsent – 24. mai

55

Maarja Heido, kontsertmeister – 20. mai

50

Päivi Jokinen, arvutiteaduse instituudi erakorraline dotsent – 22. mai
Heli Špilev, ihtüoloog – 24. mai

45

Heiki-Jaan Kaalep, arvutilingvistika vanemteadur – 19. mai
Ingrid Kalev, molekulaargeneetika teadur – 20. mai

40

Urmas Volmer, arvutigraafikdisainer – 19. mai

35

Ivar Koppel, teoreetilise orgaanilise keemia teadur – 19. mai
Martin Kärner, üldzooloogia lektor – 22. mai
Petar Kehayov, eesti keele teadur – 22. mai
Kristi Viiding, klassikalise filoloogia dotsent – 24. mai

30

Margit Oja, töökeskkonnalabori spetsialist – 18. mai
Anne Must, inimese füsioloogia assistent – 23. mai

25

Kairit Mikkel, geenivaramu IT-tugiisik – 24. mai

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaþ 3000
Trükk: Greif OÜ

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Aija Sakova
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetaja Mai Kukumägi
Keeletoimetaja Marika Kullamaa

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
http://www.ajaleht.ut.ee
Postiaadress: Ülikooli 18, Tartu 50090

Acta ... Mathematica peab oma esimest juubelit

Enno Kolk
dotsent

Eve Oja
professor

Tänavu ilmus Acta et Commentationes Universitatis Tartuensis de Mathematica 10. köide.

Juubeliköide sisaldab teadusartikleid mitmest matemaatika valdkonnast, nagu Banachi ruumid, mittelineaarsed operaatorid, poolrühmad ja matemaatiline statistika. Juubeliköite artiklite autorid on Trond A. Abrahamsen (Norra), Abdulhakeem A. H. Eideh (Palestiina), Jarkko Isotalo (Soome), Ulrich Knauer (Saksamaa), Märt Möls (Eesti), Tatjana Nahtman (Eesti), Gad Nathan (Iisrael), Simo Puntanen (Soome), Annemai Raidjõe (Eesti), Dietrich von Rosen (Rootsi), Muni S. Srivastava (Kanada), Yanming Wang (Hiina), Xia Zhang (Hiina).

TÜ ajakirjal Acta et Commentationes Universitatis Tartuensis on pikk kuulsusrikas ajalugu. See asutati juba 1893. aastal. Peegeldades Eesti ja oma ülikooli saatust, on ajakiri kandnud järgmisi nimesid: 1893–1917 Acta et commentationes Imp Universitatis Jurievensis (oli Dorpatensis), 1921–1944 Eesti Vabariigi Tartu Ülikooli Toimetised / Acta et Commentationes Universitatis Tartuensis (Dorpatensis), 1946–1950 Eesti NSV Tartu Ülikooli Toimetised / Acta et Commentationes Universitatis Tartuensis, 1954–1992 Tartu Riikliku Ülikooli Toimetised / Acta et Commentationes Universitatis Tartuensis, 1992–1995 Tartu Ülikooli Toimetised / Acta et Commentationes Universitatis Tartuensis.

Eestile ja ülikoolile rasketel aastatel 1918–1920, 1945, 1951–1953 ajakiri ei ilmunud.

Tartu Ülikooli Toimetised kujutas endast erialakogumike seeriat, millel oli ühtne üleülikooliline numeratsioon. Kui selle väljaandmine 1995. aastal lõpetati, otsustasid matemaatikud, et rohkem kui sajaaastase traditsiooniga väljaanne ei tohi niisama lihtsalt kustuda. See oleks korvamatu kaotus nii ülikoolile kui ka kogu eesti kultuurile. Alates 1996. aastast ilmubki Acta et Commentationes Universitatis Tartuensis de Mathematica (ISSN 1406–2283).

Acta ... Mathematica on rahvusvahelise toimetuskolleegiumiga eelretsenseeritav ajakiri, mis publitseerib originaalseid teadusartikleid kõigilt matemaatika aladelt ning on avatud kaastöödeks kogu maailmale. Meie ajakirja refereeritakse matemaatika eriala kõige tähtsamates andmebaasides ning referatiivajakirjades Mathematical Reviews (asutatud 1940), mille elektrooniline väljaanne kannab nime MathSciNet, ja Zentralblatt für Mathematik (asutatud 1931). Aastas ilmub (vähemalt esialgu) üks köide. TÜ raamatukogu ning toimetajate endi kaudu jõuab ajakiri paljudesse kohtadesse üle kogu maailma.

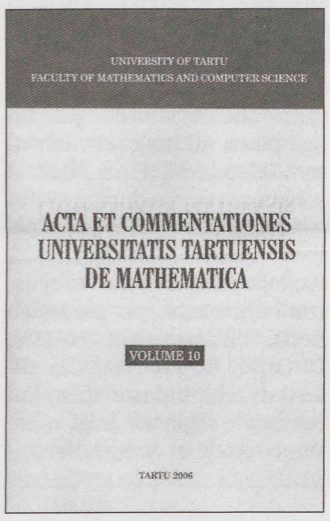

TÜ KUNSTIMUUSEUMIS

19. mail kl 19 on kunstimuuseumis Tartu kõrgema kunstikooli prof Raivo Kelomehe loeng «Kunstiajaloo klassika ja meediakunst». Videote ja rohke pildimaterjaliga illustreeritud loeng on seotud näitusega «Meistriteoste lummus. Koopia Eestis 19. sajandil». Muuseumiööl on kunstimuuseum avatud kl 18–21.

MUUSEUMIÖÖ TÜ AJALOO MUUSEUMIS

19. mail, ülelinnalisel muuseumiööl on TÜ ajaloo muuseum ja toomkiriku tornid avatud külastajatele õhtul kella seitsmest kuni südaööni tasuta.

Kell 19 toimub muuseumi valges saalis kammerkoori A. Le Coq ja saksofonikvarteti Salvador Sax tasuta ühiskontsert.

Kell 21 saab muuseumi õppeklassis näha teadusteatrit keemiast. Selge ilma korral on kell 21.57 võimalik toomkiriku tornist jälgida päikese loojumist.

Muuseumiöö ajal on avatud ka Tartu Fotoklubi näitus «Inimese sünd» ning Gintautas Vaicyse tööde näitus (fotoprint lõuendil).

TÜ RAAMATUPOOD SOOVITAB

Juhan Mõttus, Enn Kippel «2. Jalaväepolgu ajalugu»
Sari «Uurimusi ja allikmaterjale Eesti sõjaajaloost, nr 5»
Kirjastus Eesti Ajalooarhiiv, 2007. Hind 205 krooni.
Kehtib TÜ liikmeskonna soodustus 10%. Võõrkeelse kirjanduse tellimine!
Info: www.ut.ee/raamatupood

JÕUTÕSTMISE EM

10. mail Poolas toimunud EMil võitsid lamades surumises Aivo Nurmine (kaalukat 82,5 kg) ja jõutõmbes Arvo Kaljapulk (305 kg) hõbemedali. Kaalukategoorias 67,5 kg võitis Peep Päll kolme ala kogusummas (660 kg) Eesti rekordiga kolmanda koha. Naiste arvestuse samas kaalukategoorias sai Inna Terasmaa samuti pronksi (455 kg).

KONKURSS

ARCHIMEDES sihtasutus — Haridus- ja Teadusministeerium

Aasta võõrkeeletegu
Aasta võõrkeeleõppe projekt
Kuulutame välja konkursi aasta võõrkeeleteo ja aasta võõrkeeleõppe projekti leidmiseks.

Konkursi eesmärk on innustada iga Eesti elanikku aktiivsemalt võõrkeeltega tegelema, tunnustada ning tutvustada avalikkusele inimesi, kelle keeleõppealane entusiasm, töökus ja tulemuslikkus väärivad järgimist. Parimad saavad Euroopa Komisjoni ning Haridus- ja Teadusministeeriumi tunnustuskirja ning rahalise preemia.

Aasta võõrkeeleteo sooritaja võib olla
- õppija, kes oskab väikese kõnelejaskonnaga või Eestis vähem õpitavat ja osatavat keelt;
- õpetaja, kes on innustanud õpilasi õppima keeli väljaspool kooli või lastevanemaid õppima koos lastega;
- isik või organisatsioon, kes on toetanud keeleõpet ja näidanud oma teoga, et keeleõpe on osa kodanikuharidusest.

Aasta võõrkeeleõppe projekt võib olla tulemuslikult lõppenud rahvusvaheline või kohalik projekt, mis innustas õppima võõrkeeli, oli omapärane ja pakkus uudseid lahendusi. Kandideerima on oodatud keeleõppeprojektid, -materjalid, -vahendid ja -lahendused.

Tänavu oodatakse kandideerima projekte eelkõige kahes valdkonnas: võõrkeeleõpetajate põhi- ja täienduskoolitus ning õpetatavate võõrkeelte mitmekesisus.

Taotlused esitada sihtasutusele Archimedes hiljemalt **11. juuniks** aadressil L. Koidula 13a, Tallinn 10125, märgusõnaga «Aasta võõrkeelealane tegu» või «Aasta võõrkeeleõppe projekt».

Info: www.hkk.ee (menüüst keeleõpe), made@archimedes.ee ja tonu.tender@hm.ee

TÜ TERVISHOIU INSTITUUDI INFOPÄEV

25. mail kell 11 algab Biomeedikumis, Ravila 19 ruumis 4054 infopäev.

2007. aastal toimub vastuvõtt rahvatervishoiu magistriõppesse terviseedenduse õppesuunal. Ootame õppima teadmishimulisi tudengeid, kes soovivad oma edasise karjääri siduda tervishoiuga. Vastuvõtu eeltingimuseks on bakalaureusekraad või sellele vastav haridustase meditsiini-, loodus-, tervise-, majandus- või sotsiaalteaduste valdkonnas.

Info: TÜ tervishoiu instituut, tel 737 4190, dphinfo@ut.ee.

Infopäeva kava: www.arth.ut.ee.

DOTSENTIDE JA TEADURITE KLUBIS

25. mail kl 17 kohtumine Veski villas. Esineb TÜ ametiühingu esimees Aleksander Jakobson.

Osavõtust teatada: 748 3513, leidatuul@hot.ee.

KAITSMISED

25. mail kell 14.15 (Tiigi 78–127) kaitseb **Pille Jänes** semiootika osakonna nõukogus magistritööd «Tähenduse teke lavakujunduses». Juhendajad: Ester Võsu, MA ja Peeter Torop, PhD. Oponent Liina Unt, Helsingi Kunstiülikooli doktorant, MA.

28. mail kell 15 kaitseb **Chris Pruunsild** TÜ nõukogu saalis doktoritööd «Juvenile idiopathic arthritis in children in Estonia» («Juveniilne idiopaatiline artriit Eesti lastel»). Juhendajad: prof *emer* Tiina Talvik, TÜ lastekliinik ja dots Pirkko Pelkonen, Helsingi Ülikool. Oponent dots Pekka Lahdenne, Helsingi Ülikool.

29. mail kaitsevad TÜ nõukogu saalis doktoritööd:
- kell 11.15 **Rigel Kivi** «Observations of Ozone, Polar Stratospheric Cloud and Water Vapor Profiles in the Arctic» («Osooni, polaarsete stratosfääripilvede ja veeauru vertikaalse jaotuse uurimine Arktikas»). Juhendajad prof Esko Kyrö, Soome Meteoroloogia Instituut ja dots Kalju Eerme, Tartu Observatoorium. Oponendid dr Antti Arola Soome, Meteoroloogia Instituut ja dr Piia Post, TÜ keskkonnafüüsika instituut;
- kell 14.15 **Kalev Rannat**, «Long weakly nonlinear waves in geophysical applications» («Pikad nõrgalt mittelineaarsed lained geofüüsikalistes rakendustes»). Juhendajad prof Tarmo Soomere, TTÜ küberneetika instituut ja dots Hanno Ohvril, TÜ keskkonnafüüsika instituut. Oponendid prof Sirje Keevallik, Eesti Mereakadeemia ja dr Oleg Andrejev, Soome Mereuurimise Instituut.

29. mail kell 10.15 A. Vaga auditooriumis (Lai 40-218) kaitseb **Aveliina Helm** doktoritööd «Formation and persistence of dry grassland diversity: the role of landscape and human history». Juhendaja prof Meelis Pärtel. Oponent dotsent Olivier Honnay (Leuveni Katoliiklik Ülikool, Belgia).

30. mail kell 15 kaitseb **Kadri Haller** arstiteaduskonna nõupidamiste ruumis (Biomeedikum, Ravila 19-1038) doktoritööd «Antibodies to follicle stimulating hormone. Significance in female infertility» («Antikehad folliikuleid stimuleeriva hormooni vastu. Tähendus naisepoolses viljatuses»). Juhendaja: prof Raivo Uibo, TÜ üld- ja molekulaarpatoloogia instituut. Oponent prof Gilbert Faure, Hanry Poincaré Ülikool, Prantsusmaa;

31. mail kell 9.15 kaitseb **Deniss Savtšenko** keemiahoone aud 430 magistritööd «Toksilisuse QSAR modelleerimine kvatkeemiliste orbitaalsete deskriptorite abil» («QSAR Modelling of Toxicity Usinf Quantum Chemical Orbital Descriptions»). Juhendaja prof Mati Karelson, oponent vanemteadur Sulev Sild, PhD.

KONTSERT

AULAS

18. mai kl 18 TÜ Akadeemilise Naiskoori ja Inseneride Meeskoori kevadkontsert.

19. mail kl 12 Soome kammerkoori Cantabile kontsert.
Kl 17 õpetajate seminari koolimuusika 40. aastapäeva kontsert. Esinevad seminari naiskoor ja puhkpilliorkester.

20. mail kl 18 19. saj prantsuse muusika kontsert (klaver; prantsuse filoloogia õppetool).

21. mail kl 18 Elleri nim Tartu Muusikakooli noorteosakonna tulevikumuusikute kontsert.

TEATED

29. mail kl 11.15 toimub TÜMRI saalis (Riia 23-217) TÜ biomeditsiini ja biotehnoloogia doktorikooli seminar «Andmekaitseseadus ja epidemioloogilised uuringud». Esineb Tervise Arengu Instituudi epidemioloogia ja biostatistika osakonna juhataja prof Mati Rahu.

LOENG

24. mail kl 14 peab Euroopa Komisjoni asepresident Siim Kallas Oeconomicumis (Narva mnt 4) aud A314 ettekande Euroopa rahast ja majanduspoliitikast.

TARTU ÜLIKOOLI PÄRNU KOLLEDŽ

18. mai 2007 UNIVERSITAS TARTUENSISE LISALEHT SISSEASTUJATELE www.ajaleht.ut.ee, www.pc.ut.ee

Noore inimese suured teod saavad alguse Tartu Ülikooli Pärnu Kolledžist

Garri Raagmaa
TÜ Pärnu Kolledži direktor

Kolledžis saab piisava teoreetilise vundamendi, et jätkata õppimist Tartu või teiste ülikoolide magistriõppes. Aga samuti vajalikud praktilised oskused, et tööle asuda Eestis kiiresti kasvavates teenindusettevõtetes.

Kui gümnaasium lõpetatud, on võimalik minna avastama välismaailma, tööle või edasi õppima.

Populaarne ehitusmehe ja baaridaami töö kodu- ja välismaal võib olla tasuv, kuid korraliku erialase hariduseta ei ole lootust karjääris edeneda. Nõudlus lihttöö järele paratamatult väheneb: palgad on nirud ja vastava niši hõlvavad üha enam immigrandid. Igati mõistlik mõte on edasi õppida.

Edasi õppida

Aga kus? Kodu- või välismaal? Välismaa tarvis peab olema kas üliandekas (et stipendiumi saada) või vanematel raske rahakott. Selliseid noori on selge vähemus. Niisiis, kas jätkata kodumaal kutsekoolis või ülikoolis? Kutsekoolis õpitakse konkreetseid tööoskusi. Nii tislereid kui ka automehhaanikuid on ikka vaja ja palganumbergi võib heal spetsialistil kenake olla. Aga, selline töö võib otsivama vaimuga noorele inimesele jääda igavaks.

Nutikamad noored võtavad nõuks ikka ülikooli astuda. Ülikoolis õpitakse endast ja maailmast paremini aru saama, kriitiliselt ja süsteemselt mõtlema, suhtlema ja uusi teadmisi looma. Ülikooliharidus kipub aga olema – nii nagu tööandjad ja õppijad isegi kaebavad, kohati jälle elukauge elik liiga teoreetiline. Pole harvad juhtumid, kus noored pärast diplomi saamist ja tööga tutvumist hakkavad uut eriala õppima, sest reaalne töö osutub teistsuguseks kui raamatutarkuse põhjal võis arvata.

Seepärast on Tartu Ülikool loonud rakenduslikud kõrgkoolid – kolledžid, kus kolme aastaga saab nii tõsise mõtlemisdrilli kui ka oskajate käe all praktilisi teadmisi ja oskusi. Kolledžis saab piisava teoreetilise vundamendi, et jätkata Tartu või teiste ülikoolide magistriõppes, kuid ühtlasi ka vajalikud praktilised oskused, asumaks tööle Eestis kiiresti kasvavates teenindusettevõtetes. Pärast mõningat sisseelamist keskastmejuhi või projektijuhina juba suuri tegusid tegema. Kolledži vilistlase seast on näiteks sirgunud mitmeid tippjuhte.

Pärnu kolledži tudengielu ei ole ainult õppimine. Kolledži üliõpilased on kujundanud välja mitmeid traditsioone ja tekitanud uusi ideid. PÄRNU KOLLEDŽ

Pärnu kolledž

Pärnu kolledž sobib ennekõike noortele, kes tahavad elus ise edasi jõuda. Edu tagavad õpingute ja praktika ajal saadavad teadmised ning oskused. Osa kolledži õppejõude ongi endised ettevõtjad ja tegelikud projektijuhid. Üliõpilased osalevad arvukatel õppeekskursioonidel ja teevad praktika ning seminaritööd ettevõtetes.

Diplomieelsel praktikal osaletakse juba vahetult juhtimises, valmistades ette ettevõtte tootearendus- ja turundusplaane või organisatsioonide arengustrateegiaid ja -projekte. Seminarides jagavad oma kogemusi Eesti tippettevõtjad ja -spetsialistid, et õppijad saaksid kontakti oma ala tippudega. Viimastel aastatel leiab enamik meie lõpetajaid töökoha juba õpingute ajal. Tundes eriala võimalusi ja inimesi, on pärast diplomi saamist võimalik keskenduda karjäärile ja hakata õige pea tegema suuri asju.

Praktiline õpe

Pärnu kolledži praktilise õppe väärtuse leidsid töötavad inimesed juba aastaid tagasi avatud ülikoolis. Ehkki enamik õppivaid tööinimesi on samuti nooremapoolsed, on meil õppimas ka palju keskealisi. Et osa õppetööd (näiteks valikained) korraldame põhiõppele koos avatud ülikooliga, siis on noortel võimalus ka kolledži seinte vahel seminaridel vanemate kolleegidega tutvust sobitada ja nii oma karjäärivõimalusi laiendada.

Aga mitte ainult. Et ülikoolil on koostöölepingud sadade partneritega üle maailma, siis saame teid saata välismaale õppima või praktikale. Majandusüliõpilaste organisatsioon AIESEC on samuti Pärnus väga aktiivne. Mitmed Pärnu kolledži lõpetajad jätkavad oma karjääri välismaal: meie vilistlasi ja endisi töötajaid leiab New Yorgist, Brüsselist, Londonist ja enamikust Põhja-Euroopa maadest.

Nii. Saame diplomi ja olemegi tööl. Tegelikku tööd tehes mõistame enda ja tööandja vajadusi ning saame seada enda harimisel juba konkreetsemaid sihte. Ka edasiseks arenguks pakub ülikool võimalusi: jätkata magistriõpingutes, osaleda täiendusõppes või ka spetsiaalselt ettevõtete vajaduste järgi üles ehitatud kursustel või arendusprojektides, kus Pärnu kolledž ja meie välispartnerid aitavad teie plaane ette valmistada ja neid ka teostada. Liitudes kolledži vilistlasklubiga, on teil pealegi täiendusõppes osalemine viiendiku võrra soodsam.

Kolledž areneb

Mõistagi ei ole tudengielu ainult õppimine. Kolledži noored on teinud oma elu huvitavaks ja kujundanud välja mitmed traditsioonid, nagu ülikooli ja kolledži aastapäevade ja üle-eestiliste talvepäevade korraldamine, tudengiteater, -kabaree, spordiklubi jm. Uued ideed on teretulnud ja neid on ikka toetatud. Eks noortega suhtlemisel on positiivne ka enamiku meie õppejõudude ja töötajate noorus: pole vanusebarjääre, mis muidu võivad vaba suhtlemist takistada.

Ka TÜ Pärnu Kolledž areneb edasi. Projekteerimisel on õppehoone kolmas etapp, kus peale meie oma personali leiavad ruumid TÜ Eesti Mereinstituut, Pärnumaa Ettevõtluskeskus, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, SA Pärnumaa Turism, Pärnu konverentsibüroo jt regionaalsed ettevõtlusorganisatsioonid. Suurte tegude algatamiseks seame sisse ka teenindusettevõtete inkubaatori, mis annab ettevõtlikele võimaluse oma äriga alustada juba õpingute ajal. Pärnu kolledž on käivitamas koos oma Soome, Rootsi, Läti, Prantsusmaa ja Šveitsi partneritega teenindusettevõtete juhtidele rahvusvahelist magistriprogrammi. TÜ Pärnu Kolledžist on saamas Läänemeremaades arvestav teenindusmajanduse kompetentsikeskus.

Lõpetuseks. Tartu Ülikoolil, kus õpib ligi 18 000 üliõpilast, saab sel aastal asutamisest 375 aastat. Kui üks ülikool on kestnud varsti juba neli sajandit, enam kui ükski teine institutsioon Eestis, siis on enam kui kindel, et see ka edasi tegutseb ja selle diplom maksab nii 10 kui ka 100 aasta pärast. Ja kui lapselapselapsed teid aastal 2107 perekondlikus ringis mälestavad, siis saavad nad meenutada, et kui vanavanavanaisa või -ema koos sõbra või sõbranna või hilisema äripartneriga sada aastat tagasi Tartu Ülikooli Pärnu Kolledži punaste sammaste alt sisse astus, said alguse tema suured teod.

ÜLIKOOL PÄRNUS

1699–1710 Academia Pernaviensis
1991 asutati Pärnu Majanduskool
1994 avati turismi- ja hotellimajanduse osakond
1996 asutati Tartu Ülikooli Pärnu Kolledz
1998 lõpetas Pärnu Majanduskooli viimane lend
1998 avati sotsiaaltöö korralduse eriala
1999 avati uus õppehoone
2001 avati raamatukogu
2002 uued erialad – kalandus ja veekogude majandamine, majandusteadus

PÄRNU KOLLEDŽI 11. AASTAPÄEVA ÜRITUSED

Neljapäeval, 17. mail

14 – **seminar «Kolledžid ja regionaalne areng» aud 208**
Esinesid regionaalminister Vallo Reimaa, haridus- ja teadusministeeriumi ning majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi esindaja, Pärnu maavanem Toomas Kivimägi, TÜ õppeprorektor prof Birute Klaas jt. Seminari juhtis Garri Raagmaa. Arutelu.
16 – vastuvõtt raamatukogus
Sõnavõtud, anti üle TÜ tänukirjad ja kolledži kuldmärgid. Tunnustati parimaid tudengeid (kursuse tööde alusel). Turismikooli lõpetajatele anti tunnistused.

Reedel, 18. mail

Vilistlaskonverents «Juhtimine» aud 208
15 – Aleksei Turovski «Juhtimine loomariigis», Kivisildnik «Meedia juhtimine»
16 – paneeldiskussioon (ekspertideks vilistlased)
17 – Liina Randmann «Organisatsiooni juhtimine», Tõnu Ots – «Isiksuse juhtimine»
18 – paneeldiskussioon (ekspertideks vilistlased ja kolledži tudengid).
Hea tahte lepingu allkirjastamine fuajees
18.45 – Pärnu kolledži ja MTÜ Pärnu vilistlaskogu hea tahte lepingu allkirjastamine
19 – aastapäevapidu
Parimate üliõpilaste tunnustamine, akadeemiline tunnustamine jt üritused. Tants Airi Allvee ja After Alli saatel, mälumäng, seltskondlikud mängud, oksjon.

Esmaspäeval, 21. mail

14 – gümnasistide üritus
Populaarteaduslikud loengud Pärnu linna ja maakonna gümnaasiumi õpilastele.

Rannikupiirkonnad kui inimese ja looduse suhete testalad

Mati Kose
loodusvarade rakendamise teadur

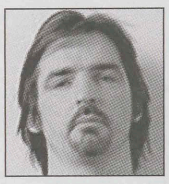

Kui igal peatselt Eestis loodaval kalanduspiirkonnal on teada optimaalne varude kasutamise tase, siis üksikotsuste tegemise võiks püügivõimaluste määramisel anda kalurkondade endi kätte. MATI KOSE

Inimesele on mererannik ja järvede-jõgede kaldad olnud põliselt olulised ja atraktiivsed. See on maa ja vee kokkupuuteala, mis tähistab eri sfääride piiri ning väljakutset ja võimalust minna veele ja ennast teises keskkonnas proovile panna.

Rannaalade ja mereressursside kasutamine on Eestis vaevelnud eri ajastute ja võimude tõmbetuultes juba pikemat aega. Nõukogude võimu totaalne kontroll ja piiritsooni puutumatus on jätnud sügava ja vastuolulise jälje meie rannikualade kasutamisele: ühelt poolt on jäänud pärandiks palju heas looduslikus seisundis säilinud rannaalasid. Teisalt on see aeg ja aastakümneid süvenenud kolhoosimentaliteet võõrutanud meid peremehetundest ja oskusest oma varandusega arukalt ja säästvalt ringi käia.

Tagajärjed

Üleminekul turumajandusele on (vähemalt väljaspool linnu) meie rikkalikud loodusvarad olnud selleks majanduslikuks puhvriks, mis on aidanud suuri sotsiaal-majanduslikke katastroofe vältida. Need rannikupiirkonnad, kus oli võimalik kasutada selliseid loodusvarasid, nagu puit, turvas, kala või neid üle mere saata, suutsid arvatavasti paremini toime tulla kui piirkonnad, kus need kokkukuivanud põllumajanduse alternatiivid võimalikud polnud.

Kuid loodusvarade intensiivsel kasutamisel ja riiklikul liigliberaalsel poliitikal on olnud ka oma kõrge hind. Kohati märkimisväärse ülepüügi tõttu on mitmed kalavarud langenud depressiooni. Idapoolse turu kadumisest tingituna on terved kalatööstused ning kalurikülad kaotanud võimaluse endale rannapiirkondades traditsioonilisel viisil elatist teenida.

Praeguseks on kriis jõudmas metsatööstuse sektorisse. Omaaegse liberaalse metsapoliitika ja suurte raiemahutude toel usinalt rajatud saetööstused seisavad samuti toormenappuse ees. Seni palgipõuda leevendanud Venemaa importtoorme äralangemisel tabab seda sektorit ilmselt kalandusega sarnane krahh.

Pärnu kolledžis saab alates 2002. aastast õppida veeökosüsteemide majandamist.

Ja eks ole kinnisvaraarenduse buumgi suuresti seotud keskkonna ja looduse ülekasutamisega, alates naabrite keskkonnamiljöösst kuni väärtuslike rannaaladeni. Seda kurba rivi võiks jätkata turba, põlevkivi ja muude loodusvarade ammendumise näidetega. Peaaegu kõigi maismaal olevate loodusvarade ebasäästliku kasutamise tagajärjed mõjutavad nii otseselt kui ka kaudselt veekogude seisundit.

Kuidas edasi?

Sellest tulenevalt võib järeldada, et midagi on meil loodusvarade kasutamise korraldusega kehvasti. Kui eri osapoolte rolle väljendada teljel asjatundjad – ametnikud – arendajad (kasutajad), siis seni on loodusvarude kasutamise otsused sündinud eelkõige eri osapoolte sporaadilise tegevuse kaudu. Seadusandlus on kõikunud ülimast liberaalsusest ülima reguleerituseni. Üleminekuaegade kauboikapitalistliku vabamajanduse probleeme püütakse tagantjärele küll ohjata, aga seetõttu muutub loodusvarade haldus üha kohmakamaks ja bürokraatlikumaks, mis omakorda võib anda soovitule vastupidise tulemuse.

Kuidas siis edasi minna ja kas on mingeid võimalusi tekkinud nõiaringi murda? Meie praegusaegse õhukese riigi kontseptsiooni ja valitseva poliitilise paradigma juures on moesõnaks muutunud omaosaluse ja -vastutuse mõiste. Kas seda saaks rakendada ka loodusvarade haldamisel? Mitmetes piirkondades (Põhja-Ameerikas, Lääne-Euroopas) on vee-elusvarude majandamisest mitmeid positiivseid näiteid, kus veerikkuste kasutamise reguleerimine ja kontroll toimub, kaasates kõiki olulisemaid huvirühmi.

Kuidas saaks sellist mudelit meil rakendada? Esmalt peaks kinni pidama loodusteadlaste poolt väljaselgitatud varude säästliku kasutamise tasemest. Kui igal peatselt Eestis loodaval kalanduspiirkonnal on teada optimaalne varude kasutamise tase, siis üksikotsuste tegemise võiks püügivõimaluste määramisel anda kalurkondade endi kätte. Kui kontroll varude üle toimub kohapeal, siis on loota, et oluliselt kahaneb anonüümne riigi tagant varastamine, sest naabrimehe tagant virutada pole eestlastel üldiselt kombeks.

Kui kohapealne kalavarude haldus toimiks, siis saaks tõenäoliselt mõnevõrra kokku hoida ka rannikukalanduse järelevalve ja administreerimise kuludelt ning suunata vahendid muudesse valdkondadesse. Edasi võib seda positiivset kogemust ning mehhanismi rakendada piirkondlike veekogude majandamisel, kus kalandussektor on vaid üks mitmest huvirühmast.

Rannikupiirkondade kasutamise ajaloos tagasi vaadates on sellised kogukonnapõhised otsustusskeemid olnud üpris tavalised. Pärnumaal Häädemeeste rannaniidu majandamise ajaloosse süüvides tuli arhiividest päevavalgele huvitav dokument. See oli 1905. aastal käsikirjaliselt koostatud taluperemeeste kokkulepe rannaniidu kasutamise õiguste ja kohustuste kohta. Rannaniidu ühiskarjamaana kasutamise üksikasjad on peensusteni kirja pandud. Nii olid kindlaks määratud trahvisummad ja karistused neile, kes kokkulepetest, sh loomade maksimaalsest lubatud arvust, üle astuvad.

Võib-olla on vanadest tavadest lähtuv, vastutus- ning peremehetunnet süvendav kohaliku otsustusõigusega haldussüsteem üheks võtmeks meie rikka looduspärandi säilimisel ja loodusressursside otstarbekal majandamisel.

Majandusteaduse bakalaureusekraad Pärnu kolledžist

Birgit Liesment
vilistlassuhete koordinaator

Alates 2002. aastast on Pärnu kolledžis võimalik omandada bakalaureusekraad majandusteaduses.

2006. a kevadel lõpetas esimene lennus ka Eve Põldema.

Miks ja mille põhjal langetasid otsuse astuda TÜ Pärnu Kolledžisse majandusteaduse erialale?

Tekkis soov õppida ja ennast harida ning teha seda oma kodulinnas Pärnus.

Tegelikult tulin dokumente tooma ärijuhtimise erialale, kuid üks mu kolledžitöötajast tuttav soovitas, et mine parem uuele, majandusteaduse erialale, saad bakalaureusekraadi ka. Nii ma tegingi.

Kirjelda oma esimesi muljeid kolledžist.

Muljet avaldasid ajakohane koolihoone ja õppimistingimused, esmane kokkupuude videoloengutega. Esimesel aastal pakkus kool esimest korda selliseid vabaaineid nagu «Avalik esinemine» ja «Avalik kõne» professionaalsete näitlejate käe all. Sain muu hulgas ka teada, et näitlejat minust ei saaks, kuigi tahtmine oli. Sealt sain palju julgust ja enesekindlust edaspidiseks ning mäletan neid loenguid väga positiivse elamusena siiani.

Kellega õppejõududest said vahetuma kontakti ja kes on eredamalt meelde jäänud? Miks?

Kõige eredamalt on meelde jäänud õppejõud Antti Raamat, kes andis mikro- ja makroökonoomikat – teada-tuntud läbini ebapopulaarset ainet. Antti Raamat aga oskas loengud muuta nii atraktiivseks, et ootasin neid kannatamatu huviga. Mäletan siiani tema ülesannetes figureerinud «villaloomi» ja kaaskaubana käsitletud «saapapaare».

Maidu Kuuse aga jäi meelde kui majandusarvestuse tippspetsialist. Ta andis ainet väga huvitavalt ja professionaalselt, olemata seejuures põhikohaga õppejõud.

Kui palju erines tööle minnes tegelikkus teooriast, mida olid kolledžis õppinud?

Raske öelda, kas seda erinevust nii väga märkabki, sest üldjuhul teame ju, et praktika erineb alati teatud määral teooriast. Toetusin kõiges, mida tegin, ülikoolist saadud teadmistele ja oskustele. Kool andis kindluse ja teadmise, kuidas asjad käivad või käima peavad.

Kus ja kellena praegu töötad? Mis praeguse töö juures meeldib, mis on selles aga keerulist ja rasket?

Mõni kuu enne ülikooli lõppu asutasin oma firma Krooni Kinnisvara, kus olen ise nii juht, raamatupidaja kui ka teen vaheldumisi kõike muud. Kõige rohkem meeldib mulle, et firma toimib, areneb ja laieneb. See on tunnustus mulle, et saan hakkama, ajan õiget asja ning teen asju õigesti. Raske on see, et konkurents on tugev ja selleks et konkurentsis püsida, peab kõvasti pingutama.

Millele soovitad praegustel tudengitel suuremat tähelepanu pöörata, et nad oleksid valitud erialal tulevikus edukad?

Õpinguid tuleb tõsiselt võtta. Ise kahetsen siiamaani, et ei kuulanud kõiki finantsarvestuse ja informaatika loengud nii põhjalikult kui võinuks (esimestel kursustel ma ju veel ei teadnud, et viimasel kursusel oma firma asutan).

Mul polnud ülikooli astudes selget sihti silmade ees, mida pärast kooli lõppu teha või kelleks saada kavatsen. Praegu mõtlen küll, et millise huviga ma nüüd loenguid kuulaksin.

Millised on sinu tulevikuplaanid?

Minu eesmärk on, et firma areneks ning saaks üheks juhtivaks kinnisvaraettevõtteks Pärnu turul.

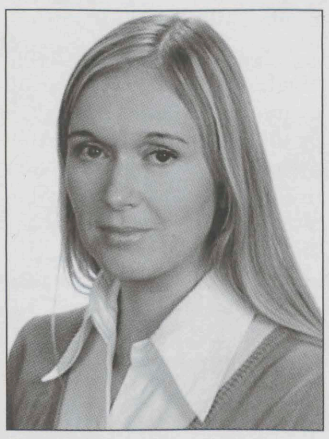

Eve Põldema

Esimesed projektijuhid lõpetavad Pärnu kolledžis 2008. aasta kevadel

Arvi Kuura
PhD, dotsent, programmijuht

Tänapäeva iseloomustab üha kiirenev elutempo ja areng, samuti süvenev ressursinappus ja tihenev konkurents. Meid ümbritsev sotsiaalne keskkond muutub üha keerukamaks ja mitmekesisemaks.

Muutlikus keskkonnas sõltub organisatsioonide elujõulisus üha enam võimest kiiresti kohanduda muutustega nii väliskui ka sisekeskkonnas. Muutuste teostamine ongi käsitletav organisatsioonisisese projektina, kuigi tänapäeval kalduvad need sageli kujunema paljusid organisatsioone hõlmavateks.

Projektijuhtimise meetodite valdamine ja oskuslik rakendamine võimaldab organisatsioonidel saavutada just seda, mida tänapäev eeldab.

Kõrvuti «pehmete» ehk arendusprojektidega eksisteerivad ka «kõvad» ehk teostusprojektid. Nende tegemine eeldab suuresti sarnaseid oskusi.

Projektijuhtimine

Projektide üldised tunnused on nende unikaalsus ja ühekordsus ehk lõpetatus. Projektid ja projektijuhtimine tänapäevases tähenduses on tekkinud vajadusest planeerida, juhtida ja kontrollida mitmeid erinevaid, aga omavahel seotud tegevusi. Põhjalikum ülevaade kujunemisloost artiklisse ei mahu, kuid olgu mainitud, et rääkida saab umbes poolest sajandist.

Projektijuhtimine on aja jooksul vähemal või rohkemal määral seondunud eri valdkondadega, saades neilt mõjutusi ja mõjutades ise teisi. Näiteks sobib terviklik kvaliteedijuhtimine, mis on suunatud protsesside pidevale parendamisele. Projektijuhtimise meetodite valdamine ja oskuslik rakendamine võimaldab organisatsioonidel paljuski saavutada just seda, mida tänapäev eeldab. Seetõttu on kogu maailmas üha enam tähelepanu pööratud oskuslike projektijuhtide ettevalmistamisele. See suundumus on jõudnud ka Eestisse. Üha enam organisatsioone vajab ja kasutab projektijuhtimist ning projektijuht on muutumas omaette kutsealaks. Valminud on projektijuhi kutsestandard ja loodetavalt algab ka sertifitseerimine.

Õppimisvõimalus Pärnus

Projektijuhtimise õppimise võimalused on Eestis olnud seni piiratud, kuid mitte olematud. Enamiku Eesti üli- ja kõrgkoolide majandus- ja sotsiaalerialade õppekavadesse ilmusid 1990. aastate lõpus projektijuhtimise ained (mahus 2–4 ainepunkti), mis mõnel pool olid valik- või vabaained, mõnel pool ka kohustuslikud. Selline maht võimaldab küll anda ülevaate projektijuhtimisest ja (sõltuvalt aine sisust) ka teatavad oskused projektide kavandamiseks, teostamiseks, kontrolliks jne, kuid see ei vasta siiski projektijuhi kutsestandardile.

Sellises olukorras tekkiski Pärnu kolledžis idee hakata ette valmistama projektijuhte. Mingi alus vastavate ainetena oli ka olemas. Idee teostamiseks oli kaks alternatiivi: kas avada uus õppekava või lisada olemasolevasse uus projektijuhtimise spetsialiseerumismoodul. Valisime teise tee, kuna iseseisev projektijuhtimise õppekava hakanuks liigselt sarnanema olemasolevale ärijuhtimise õppekavale – paljud vajalikud teadmised ja oskused on sarnased ja seega oleksid õpetatavad ained suures osas kattunud.

Peale selle on projektijuhtimine suhteliselt kitsam eriala ja tulevaste spetsialistide tööleasumine, eriti kinnistumine omandatud erialal, võib osutuda raskeks, sest projektid on ju olemuselt lõpetatud ja projektijuhid seega ametis tähtajaliselt. Projekti ja töölepingu lõppedes tuleb leida uus tööandja. On tõenäoline, et selline töö- ja elukorraldus rahuldab inimest teatud aja jooksul, seejärel aga otsitakse midagi püsivamat ja kindlamat. Sellisel juhul oleks hea, kui on ka laiem kvalifikatsioon, mida ärijuhtimise eriala põhimoodulid pakuvad.

Käesolevaks ajaks on Pärnu kolledžis projektijuhtimisele spetsialiseerunud kaks õpperühma ning esimesed projektijuhid lõpetavad 2008. aasta kevadel.

Turismikool

Liis Meeras
turismiosakonna lektor, turismigeograafia magistrant

Alates 2004. aasta sügisest on kolledži turismiosakonna juures tegutsenud turismikool, kus kaks korda kuus tutvustatakse turismimaailmas toimuvat.

Esimesed kolm aastat on olnud sihtrühmaks turismist huvitatud Pärnumaa 10.–12. klasside õpilased.

See on suurepärane võimalus kolledži õppejõudude ja turismispetsialistide vahendusel saada ülevaade turismis toimuvatest protsessidest, suundadest, selle köögipoolest ning potentsiaalsetest töökohtadest maailma kõige suuremas majandusvaldkonnas. Osalejatel on võimalik tutvust teha sellega, kuidas turismiettevõtted ja -sihtkohad ennast turundavad, külastada Tallinnas toimuvat turismimessi «Tourest» jne.

Kolme aasta jooksul on turismikooli tunnistuse saanud 62 gümnasisti. Järgmisel aastal on plaanis alustada juba märksa suurema sihtrühmaga. Oodatud on kõik turismihuvilised inimesed alates 10. klassi õpilastest. Järjest enam pöörduvad ka vanemad inimesed turismiosakonda küsimusega, kas ka neil on võimalik turismikoolis osaleda. Seetõttu ei ole alates 2007. aasta sügissemestrist algaval kursusel ülemist vanusepiiri. Senisest rohkem planeeritakse praktilist ja aktiivõpet, mida täiendavad turismiosakonna õppejõudude-spetsialistide teoreetilisemat laadi loengud.

Mitmest turismikooli õpilasest on saanud kolledži turismi- ja hotelliettevõtluse eriala tudengid. Uurides kolme tudengi arvamusi, selgus, et just turismikool tõi nad esimest korda Pärnu kolledžisse ning mõjutas ka eriala valikul. Edasiõppimise koha üle otsustamisel olid olulised mõjutajad kolledži meeldiv asukoht, ajakohane ja vaba õhkkond, kolledžis töötavad inimesed ning ka Tartu Ülikooli nimetusega kaasnev turvalisus.

TURISMIKOOL

- **Asutati 2004. aastal**
- **Üritused kaks korda kuus**
- **Tunnistuse on saanud 62 gümnasisti**
- **2007. a sügisest puudub vanusepiir**

Turismikooli projektijuht Liis Meeras esimesel loengul.

Sotsiaaltöö korraldus on põnev eriala! Tulge kõik õppima Pärnusse!

Marju Medar
dotsent, sotsiaaltöö korralduse osakonna juhataja

Kristel Altosaar
sotsiaaltöö spetsialist

Sotsiaaltöö korralduse õppijatel ja õppejõududel on kontakte paljude kolleegidega. PÄRNU KOLLEDŽ

Sotsiaaltöö korralduse eriala sobib nii väljakutseid armastavale noorele kui ka elukogemusega inimesele, kellel on teistele midagi jagada.

See on laiendatud diplomiõppe eriala, kus peale sotsiaaltöö teooria ja praktika tutvustatakse majandusteaduste ja avaliku halduse elemente. Eesmärk on koolitada Eesti omavalitsusasutustele ja muudele avalikele ning eraõiguslikele institutsioonidele spetsialiste, kes suudavad tegutseda sotsiaaltöötaja või selle tegevuse korraldajana.

Lõpetajate arvamusi

8. mai pärastlõunal, hetk pärast lõputööde eelkaitsmist jagasid sotsiaaltöö korralduse avatud ülikooli tudengid Merle Peekman, Marika Hatto, Andra Mere ja Alex Trope eriala kohta oma mõtteid.

Sotsiaaltöö korraldust tulid nad neli aastat tagasi õppima erinevatel põhjustel: sooviti edasi õppida, eriala tundus huvitav või oli Pärnu ainus võimalik valik, sest kool asus kodu lähedal. Eriala võimaldas väljendada protesti ühiskonnas toimuvate ebaõigete nähtuste vastu, selles nähti head võimalust ennast arendada ja huvitavat tööd leida.

Tudengite silmaring on nende aastatega oluliselt laienenud, nad on saanud teadmisi sotsiaalvaldkonnast ja omandanud oskuse õppida. Paranenud on arvuti ja Interneti kasutamise ning avalikkuse ees esinemise oskus. Õpinguaastate jooksul on leitud palju uusi sõpru. Tudengid on saanud hariduse, millest on väga palju kasu suhtlemisel ning mis toetab karjääri.

Tulevastele tudengitele soovitati julgelt oma kursuse ja kolledži elurütmi sisse elada. Õppimiseks soovitasid tänased lõpetajad järjekindlust ja rahu. Toodi välja, et majandusaineid ei tasu karta, sest need suurendavad erialavalikuid tulevikus. Samas soovitati enne sisseastumist erialavalikut põhjalikult kaaluda, et poole õppeaja peal ei peaks valikus pettuma. Sotsiaaltöötajad on hingelt maailmaparandajad, kus teiste abistamine on sisemine vajadus!

Maailmakogemused

Märtsi lõpus osalesid neli üliõpilast ja noor õppejõud Liina Käär kolledži intensiivprojekti «Sotsiaalne tõrjutus Euroopas» järjekordsel kümne riigi (Belgia, Rootsi, Norra, Šveits, Soome, Saksamaa, Suurbritannia, Eesti, Poola, Türgi) sotsiaaltöö tudengite kohtumisel Geelis Belgias. Kohtumise eesmärk oli Euroopa tasandi sotsiaaltöö mõistmine, kultuurilise mitmekesisuse teadvustamine ja maailmapildi avardamine.

Üliõpilased arutasid Euroopa sotsiaaltöö ja sotsiaalse tõrjutuse teemadel ning mõtisklesid tõrjutuse vähendamise võimaluste üle. Külastati sotsiaalasutusi ja tehti ettepanekuid asutuse arendamiseks ning juhtumite lahendamiseks, lähtudes oma maa kogemustest. Tudengitel oli põnev kogeda midagi täiesti uut ja ekstreemset ning leida uusi sõpru. Muidugi oli alguses harjumatu lõuna ajal süüa ainult võileibu ja bussi asemel sõita jalgrattaga. Kuid kõigega harjub, kui soovitakse harjuda. Intensiivprojekti juht Liina Käär julgustab noori projektiga ühinema. Tulla võiksid tudengid, kes soovivad maailma avaramalt näha.

Sotsiaaltöö korraldus

Sotsiaaltöö korraldus on ülikoolis noor eriala, millele alustati vastuvõttu 1998. Tänaseks on eriala lõpetanud 224 üliõpilast, neist 126 statsionaarses õppes ja 98 avatud ülikoolis. Praegu õpib seda eriala 173 üliõpilast – 79 statsionaarselt ja 94 avatud ülikoolis. Kolledži sotsiaaltöö korralduse eriala lõpetanud töötavad edukalt nii ministeeriumides ja maavalitsustes kui ka teenuseid pakkuvates riiklikes, era- ja mittetulunduslikes organisatsioonides. Mitmed lõpetajad on hinnatud ka väljaspool Eestit.

Kolledži sotsiaaltöö õpe on jätkusuutlik. Magistrikraadi on kaitsnud 11 ja magistriõppes jätkab ligi 20 vilistlast.

Täienduskoolitusprogrammide kaudu on end aastatel 2000–2007 täiendanud üle 500 praktiku.

Peale kvalifitseeritud õppejõudude õpetavad külalisõppejõududena oma ala tunnustatud spetsialistid Tartu Ülikoolist ja teistest Euroopa ülikoolidest.

Alates 2001. aastast on sotsiaaltöö eriala arendamiseks sõlmitud Pärnu linna, politseiprefektuuri ja kolledži vahel regionaalne koostööleping. Lepingu raames on kaitstud ligi 25 diplomitööd Pärnu linna ja maakonna turvalisuse, sõltuvuse, vägivalla ja kuritegevuse ennetamise teemadel. Parimaid üliõpilastöid on tunnustatud linna- ja maavalitsuse rahaliste preemiatega.

Alates 2000. aastast tähistavad üliõpilased maakonnas 1. oktoobril rahvusvahelist eakate päeva.

Pidevalt on arenenud osakonna välissidemed teiste kõrgkoolidega. Praegu toimib koostöö Euroopa Liidu 14 sotsiaaltööd õpetava kõrgkooliga. Alates 2003. aastal sõlmitud EuroNST (European Network for Social Training) raamlepingu allakirjutamisest on Pärnu kolledz olnud selle võrgustiku juhtpartner.

Edasised suunad

Peamise tähelepanu oleme suunanud nii eriala Eesti-sisesele kui ka rahvusvahelisele populariseerimisele ja rakenduskõrghariduse õppekavade edasiarendamisele ning õppetöö kvaliteedi tagamisele, samuti koostööle kõrgkoolide vahel. Osaleme sotsiaalministeeriumi ja sotsiaaltööd õpetavate kõrgkoolide koostöökogus, mille eesmärk on arendada sotsiaaltöö teooriat ja praktikat ning edendada koostööd õppekavaarenduses. Rahvusvahelisel tasandil on rõhuasetus rahvusvahelisel publitseerimisel ja koostööl õppejõudude ning üliõpilaste liikuvuse edendamiseks.

Noorte teaduskeskus

Pärnu kolledž pakub kõigile 7.–12. klassi õpilastele võimalust osaleda Pärnu noorte teaduskeskuses.

Oodatakse õpi- ja teadushuvilisi kooliõpilasi, kes soovivad tegelda teadustööga ja omandada lisateadmisi aineolümpiaadideks või eksamiteks valmistumisel.

Kursused viiakse läbi Interneti vahendusel WebCT keskkonnas ning sisaldavad palju iseseisvat tööd. Õpetajad on nii üliõpilased kui ka Pärnu koolide õpetajad. Alates 2005. aastast on õppejõud Kandela Õuna eestvedamisel osalenud kursustel ligi 250 Pärnu maakonna ja linna õpilast. Teaduskeskuse tööd rahastab linnavalitsuse haridusosakond. Lisainfo: www.pc.ut.ee/default.php?5453051287328.3.629.

Milline on kolledži turismiosakonna tulevikunägemus aastaks 2016?

Ain Hinsberg
turismiosakonna projektijuht

Kolledži turismiosakond analüüsis hiljuti oma senise kümne aasta tegevust (1996–2006) ja visandas tulevikunägemuse, kuidas strateegiliselt oma püüdlusi järgmisel kümnendil (2006–2016) suunata.

Turismiõppetegevuse kohta on infot kogutud Eesti turismisektoris töötavatelt inimestelt, sh vilistlastelt, kes andsid teada, et senise töö tugevused on järgmised: ollakse parimad omas valdkonnas Eestis, turismi õpetamine ettevõtluse tasemel ja praktikute kaasamine õppetöösse, kontaktid ettevõtetega, õppetöö seostamine turismiprojektide ja uurimistöödega, välisvõimalused (praktika, kontaktid jne), hea keskkond ja head vahendid, ajakohased meetodid, õppejõudude (tase, motiveeritus, välisõppejõudude kaasamine), ülikooli kolledži staatus, diplomid ja praktika, esimene turismimagistriprogramm Eestis.

Kolledži turismiosakond: vasakult Liis Meeras, Tiina Viin, Errit Kuldkepp, Tiina Tamm, Heli Tooman, Ain Hinsberg, Kai Tomasberg, Tiit Kask, Heli Müristaja. Tagareas kolledži direktor Garri Raagmaa. PÄRNU KOLLEDŽ

Arvestades ka nõrkusi ning muudatuste vajadust, sõnastas turismiosakond oma visiooni, missiooni, väärtused ja strateegilised eesmärgid aastani 2016.

Visioon on, et aastal 2015 on TÜ Pärnu Kolledži turismiosakond Euroopas tuntud, Läänemere regioonis tunnustatud ja Baltimaade parim turismialase hariduse, akadeemilise teadustöö ja arendusoskusteabe keskus.

Missioonina sõnastati, et tundes oma klientide (tudengite, täienduskoolituses õppijate, arendustöö tellijate ja projektipartnerite) vajadusi, saame neile pakkuda kõige sobivamaid turismihariduse, akadeemilise teadustöö ja arendusoskusteabe lahendusi ning selle kaudu parandada nende turismialast toimetulekut. Selle tulemusena suudame pidevalt suurendada kolledži turismiosakonna väärtust ning anda positiivse panuse Eesti ja Baltimaade turismisektori arengusse.

Väärtustena rõhutatakse pühendumust (teeme kõik Eesti ja Baltimaade turismisektori hüvanguks) ja innovatiivsust (peale õpetamise ja arendamise oleme ka ise õpivõimelised). Aga samuti uuendusmeelsust ning tulemustele orienteeritust – tahame olla Baltimaades parimad kõiges, mida teeme.

Strateegiliste eesmärkidena seati: rahvusvaheliselt tunnustatud ja innovaatiline ning Baltimaade parim turismiharidus, kõrge akadeemilise kvaliteediga teadustöö; Baltimaade parimat rakenduslikku oskusteabepõhist arendustööd koostöös era-, avaliku ja kolmanda sektori turismitöötajatega, rahvusvaheliselt tunnustatud regulaarselt toimivad väljundid (konverentsid, publikatsioonid, projektid) Läänemere regiooni ja Euroopa turismivõrgustikes); Baltimaade hotelli- ja turismimajanduse arenguküsimuste eestkõnelejaks ja arvamusliidriks olemine, oma töötajate arenemine.

Eeltoodud nägemust toetas ka kolledžis hiljuti koos Pärnu maavalitsusega korraldatud Pärnumaa esimene turismikonverents. Tulevikuvisiooni mõttevahetuspaneelis turismisektori liidrite poolt väljaöelduna jäi kõlama, et kolledž peaks turismioskusteabe keskusena võrreldes tänasega rahvusvahelises ulatuses andma Pärnumaale nii senisest uuema sisu kui ka kõrgema arengustaatuse. See töö ehk väljakutse on veel ees, sest Pärnumaal ja Eestis ollakse ennast juba ammu ja väärikalt tõestanud. Edaspidi on põhiküsimus selles, kuidas kolledž tuleb lähema viie, kümne, viieteist aasta jooksul toime rahvusvahelise turismioskusteabe keskuse väljakutsega esmalt Baltimaade, siis Läänemere regiooni ja edaspidi Euroopa ulatuses.

Tere tulemast kolledžisse!

Tartu Ülikooli Pärnu Kolledžil täitub sel kevadel üheteistkümnes tegevusaasta. Praegu õpib kolledžis koos avatud ülikooli üliõpilastega enam kui 1000 üliõpilast.

Kolledžis on nii rakenduskõrghariduse kui ka bakalaureuseõppekavad.

Õppekavad

Rakenduskõrghariduse õppekavad on sotsiaaltöö korraldus, turismi- ja hotelliettevõtlus, veeökosüsteemide majandamine ja ärijuhtimine.

Bakalaureuseõppekava on majandusteadus (ainult avatud ülikoolis).

Rakenduskõrgharidus

Kõikidel rakenduskõrghariduse õppekavadel saab õppida nii päevases õppes kui ka avatud ülikoolis. Peale selle saab ainult avatud ülikoolis omandada turismigeograafia magistrikraadi.

Sotsiaaltöö korralduse õppes koolitatakse sotsiaaltöötajaid ning sotsiaaltöö korraldajaid. Tänapäevase heaoluühiskonna nõudmised tagavad pideva vajaduse selle valdkonna spetsialistide järele.

Turismi- ja hotelliettevõtlus on juba aastaid olnud ülipopulaarne. Erialast tööd leitakse turismi- ja majutusettevõtetes ning ka spetsialistina riigisektoris.

Veeökosüsteemide majandamise alane haridus on Eesti veekoguderikkust ja ulatuslikku rannajoont silmas pidades väga perspektiivikas. Nõudlust selle ala spetsialistide järele suurendab Eesti ühinemine Euroopa Liiduga.

Ärijuhtimine on kolledži vanim õppekava ja mõeldud noortele, kes näevad oma tulevikku ettevõtja või juhina. On võimalik spetsialiseeruda projektijuhtimisele, mis on kujunemas iseseisvaks erialaks.

ÕPPEKAVAD

Rakenduskõrghariduse õppekavad:
- **sotsiaaltöö korraldus**
- **turismi- ja hotelliettevõtlus**
- **veeökosüsteemide majandamine**
- **ärijuhtimine**

Bakalaureuseõppekava:
- **majandusteadus (ainult avatud ülikoolis)**

Enamik kolledži lõpetajaid asub tööle nii avalikus, ärikui ka mittetulundussektoris. Üliõpilastel aitab tööd leida praktika, mida korraldatakse kolledži partnerettevõtetes kodu- ja välismaal.

Keda oodatakse õppima?

Teretulnud on erksa vaimuga aktiivsed noored, kes tahavad oma ülikooliaastate jooksul tõeliselt õppida ja professionaalselt areneda.

Tartu Ülikooli Pärnu Kolledži lõpetajad saavad Tartu Ülikooli diplomi (võimalik jätkata õpinguid magistriõppes).

Pärnu kolledžis on väga hea õpikeskkond: kogemustega õppejõud, ajakohane õppehoone, tasemel raamatukogu, vajaduse korral ühiselamukoht. Peale selle on aktiivne tudengielu oma traditsiooniliste üritustega: rebastepidu, jõulukarneval, tudengite talvepäevad jne. Kolledžis tegutsevad spordiringid, tudengiteater ja -kabaree ning AIESEC.

Sisseastumisel nõutavad riigi- ja sisseastumiseksamid on õppekavadel erinevad.

Päevase õppe sisseastumislävend on riigieelarvelisel kohal 70,0 ja riigieelarvevälisel kohal 55,0.

Avatudülikoolisisseastumislävend on kõikidel erialadel 55,0.

Tartu Ülikooli Pärnu Kolledž on suurte tegude algus!

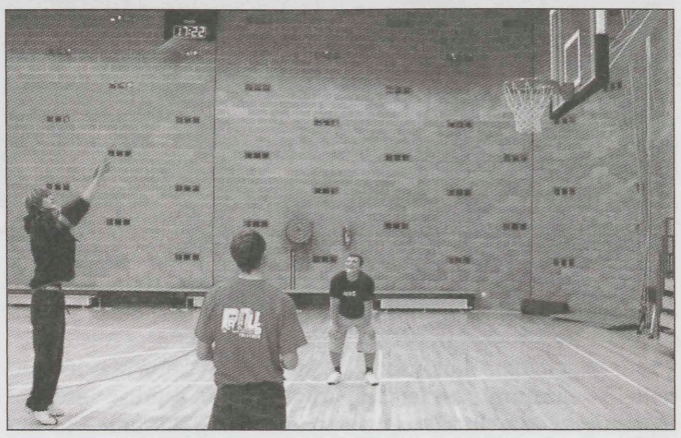

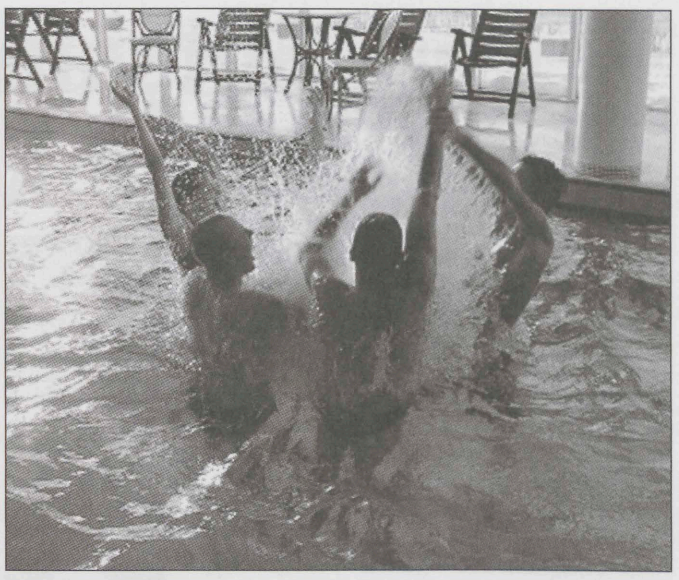

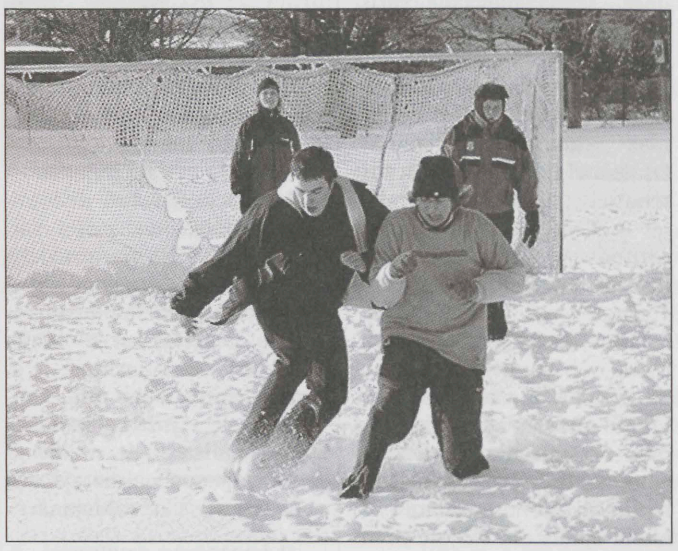

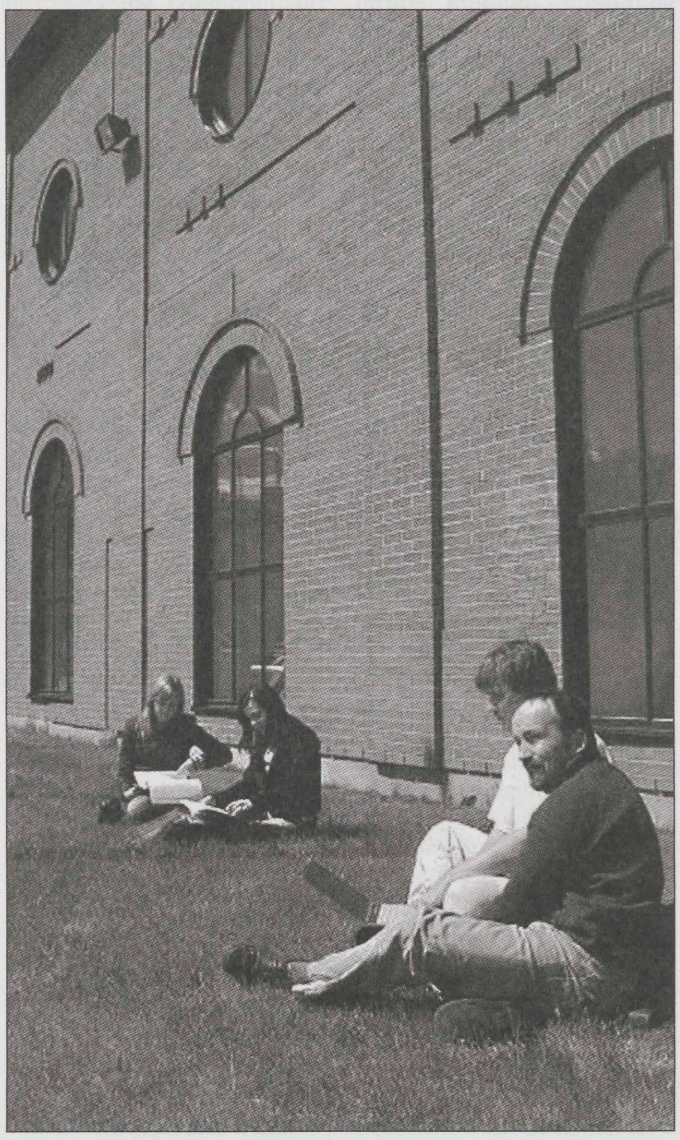

Pärnu kolledži erinumbri tegijad: Jaana Kikas, Varje Sootak, Marika Kullamaa, Priit Kivisoo.

Pärnu kolledži üliõpilaesindus

Riina Altpere
üliõpilaste esinduskogu esinaine

Pärnu kolledži esinduskogu koosneb sõbralikest tudengitest, kes kuulavad ära kaaslaste mured ja otsivad neile lahendusi. Esinduskogu liikmete poole tasub pöörduda ka uute ideedega, kui on vaja abi oma mõtete teostamisel. Esinduskogu liikmete eestvedamisel korraldatakse ka kooli traditsioonilisi üritusi.

Pärnu kolledžis saab teha ka teatrit. Tudengiteater K-äng2 on tegutsenud ning pakkunud oma etendustega kultuurset meelelahutust juba neli aastat. Esinemisi on olnud hulgaliselt – kolledžis, tudengipäevadel jm. Ükski proov ega etendus ei möödu mõnusa huumorita.

Iga aasta veebruaris toimuvad Pärnus tudengite talvepäevad. See on juba üsna pikaajalise traditsiooniga üritus, mis pakub tudengile hea võimaluse end õppetööst välja lülitada ja Pärnus mõnusalt aega veeta. Talvepäevadesse mahub ohtralt sporti, meelelahutust ja traditsioonilisi ettevõtmisi, nagu pubibuss, tudengikabaree, talvine rannajalgpall ja saunaklubid. Seltskond on meeleolukas ning tegevust ja nalja kõvasti!

Kolledži tudengid on igati aktiivsed ning teevad kooli kõrvalt ka sporti. Tegeldakse korvpalli, võrkpalli ja kõikvõimalike muude aladega, milleks aega ja jaksu jätkub. Peamine on seejuures veeta oma koolikaaslastega lõbusalt aega ning hoida tudengipere ühtset vaimu!

Üliõpilasorganisatsioon AIESEC avab noortele maailma

Anneli Tölp
turismi- ja hotelliettevõtluse 1. kursuse üliõpilane

Rahvusvaheline üliõpilasorganisatsioon AIESEC tegutseb Pärnus juba neljandat aastat.

Meie eesmärk on anda noortele võimalust ennast arendada, avastada end juhtimise ja rahvusvahelise kogemuse kaudu. AIESECis olles saab igaüks valida sobiva tegutsemisvaldkonna. Kõik on vabatahtlik ja enda teha, keegi ei sunni midagi peale ega dikteeri, mida ja kuidas teha. Tavaliselt see ainult suurendab motivatsiooni ja tegutsemistahet. Alati on abiks teised liikmed, kes oskavad vajaduse korral suunata.

Iga aastaga on Pärnu AIESEC suutnud oma tegevusse kaasata üha uusi aktiivseid tudengeid, kes soovivad pärast ka millegi muu kasulikuga tegeleda. Viimased kolm aastat oleme korraldanud kõikidele tudengitele õppesarja «Klapid eest!» harivaid üritusi Selle aasta sügisel käivitus kaks projekti: turismiteemaline «Uued sihtturud käeulatuses» ja ettevõtlusele keskenduv projekt «Ettevõtte +». Peale selle teeme aktiivselt koostööd kolledžiga, kes on meie arengule palju kaasa aidanud.

Üks suurem tegevusvaldkond on praktikavahetus. Tänu AIESECi praktikavahetusele on noored saanud uskumatuid kogemusi ja külastanud riike, millest poleks eales osanud unistada. Praktika teises keskkonnas laiendab silmaringi ja aitab mõista teiste kultuuride eripära. Paljud on hiljem praktikapaika tagasi pöördunud, et jätkata oma elu seal. Edukale elule aitab kaasa ka inimestega suhetevõrgustiku loomine.

Sellel aastal avanes Pärnul ja kogu Eestil suurepärane võimalus korraldada üks suurimaid Kesk- ja Ida-Euroopa AIESECi konverentse. Kuuepäevasel konverentsil oli ligi 200 delegaati 20 riigist. Peale päevase konverentsitöö toimusid õhtuti stiilipeod. Kuigi inimesi oli paarikümnest riigist, tundus, nagu oleks nende kuue päeva jooksul eksisteerinud vaid üks ühtne rahvas. Mõnigi sai sealt enesele uusi sõpru. Pilt tuleviku suhtes selgines ning peas hakkasid «küpsema» uued plaanid.

AIESECil on oma väike armas kogukond. Inimesed, kellega suhtled, saavad lähedaseks nagu perekond ja meil on ühised rõõmud ning mured. Alati on olemas keegi, kes kuulab ja aitab. Keegi ei kritiseeri, kui sul on teistmoodi mõttemaailm. Kultuuridevaheline erinevus kaob täielikult ja sa tunned end kui üks osa ühest suurest, huvitavast rahvast.

AIESECi Pärnu liikmed Balti konverentsil Synergy Lätis. PÄRNU KOLLEDŽ

Tartu Ülikooli Raamatukogu

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT 25. mai 2007

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR 21 (2303) www.ajaleht.ut.ee

Rektorikandidaadid tudengipõlvest lk 2–3 • Mart Raudsaar ülikooli tulevikust lk 2 • Prorektori pihtimused lk 3

Õppekavad muutuvad väljundipõhiseks

Anu Haamer
programmipõhise õppe koordinaator

2008. aasta alguses tuleb õppekomisjonile esitada uuendatud, väljundipõhised õppekavad.

Eelmisel sügisel vastu võetud õppekava statuudist lähtuvalt tuleb kõik TÜ õppekavad arendada väljundipõhisteks järgmise aasta 15. aprilliks. Uued ainekava ja õppekava vormid on ÕISis üleval selle aasta septembrist.

Õppekavade väljundipõhiseks muutmine on tingitud kogu Euroopa kõrghariduse ümberkorraldamisest. Ülikool peab ühelt poolt rahuldama tööturu vajadusi, teisalt säilitama kõrge teadusliku taseme. Seepärast on vaja õppekavade eesmärgid sõnastada väljundipõhiselt ning vajaduse korral muuta õppekava ülesehitust, sisu ja meetodeid.

Õppekavade väljundipõhiseks arendamise eest vastutavad peamiselt programmijuhid. Et toetada programmijuhte nende töös, on õppeosakond välja töötanud õppekavaarenduse abimaterjali, mis on kätte saadav ka ülikooli siseveebis.

Ümbersõnastamisest ei aita

Kevade jooksul korraldas õppeosakond õppekavaarenduse seminare neljas valdkonnas (*socialia, humaniora, realia et naturalia* ja *medicina*) ning õpetajakoolituse õppekavade programmijuhtidele. Seminare viisid läbi õppeosakonna juhataja Siret Rutiku (PhD), kõrghariduse arendamise spetsialist Einike Pilli (DTh) ja kõrgkoolipedagoogika lektor Mari Karm (mag).

Seminarid pakkusid teabe ja abi kõrval ka võimalust teha rühmatöös läbi õppekava väljundipõhiseks muutmise protsess. Ühtlasi aitasid nad kummutada ekslikku arvamust, et väljundipõhisus tähendab vaid õppekava eesmärkide ümbersõnastamist. Tõdeti, et õpieesmärgi sõnastamisest alles algab suurem ja mahukam töö, mis seab luubi alla kogu õppekava ülesehituse moodulite sisust kuni õpetamis- ja hindamismeetoditeni.

VÄLJUNDIPÕHINE ÕPE

On õppijakeskne süsteem, kus õppe(kava) eesmärgid on määratletud õpiväljunditena.
Õpiväljundid (*learning outcomes*) tähistavad neid teadmisi, oskusi ja hoiakuid, mille õppija peab teatud aja jooksul omandama ning mille rakendamise oskust ta peab olema võimeline demonstreerima.
Õppekavaarendaja abimaterjal: sisedev.ut.ee/220703.

Töökoormuse arvestamine

Seminaridel tekkis mitmeid mõtteid, mis väärivad laiemat arutelu. Peamine küsimus on, kuidas viia väljundipõhise õpetamise põhimõtted kõikide õppejõududeni. Kuidas teadvustada vajadust vaadata iga õppeaine läbi kriitilise pilguga ning koostöös teiste õppejõududega? Leiti, et puudus on laiemast õppejõudude foorumist.

Positiivse õppekavaarenduse näitena võib välja tuua kogu õppekava meeskonnale korraldatud koolituspäevi, kus ühise arutelu tulemusena on kokku lepitud õppekava eesmärkides ning arengusuundades.

Selleks et motiveerida õppejõude õpetamisele väljundipõhiselt lähenema, vajab ümbervaatamist töökoormuse arvestamine. Loengutundide kõrval tuleb väärtustada ka alternatiivsete õppemeetodite kasutamist ning töökoormuse sisse arvata hindamine ja tagasiside.

Õppeosakond tahab kaasa aidata probleemidele lahenduste otsimisel. Jätkuvalt pakume abi ja konsultatsiooni ning oleme valmis osalema nii programminõukogude töös kui ka õppekavade töökoosolekutel. Loodame väga, et käivitunud õppekavaarenduse protsess aitab parandada ülikoolihariduse kvaliteeti ja kommunikatsiooni üliõpilase, õppejõu ning tulevase tööandja vahel.

Uurimistööks 15 miljonit

Maailma suurim heategevuslik biomeditsiinifond Wellcome Trust määras 15,3 miljoni kroonise stipendiumi TÜ molekulaar- ja rakubioloogia instituudi vanemteaduri Arnold Kristjuhani (pildil) uurimisprojektile.

Kristjuhani teadusprojekti eesmärk on selgitada, kuidas on reguleeritud geneetilise informatsiooni avaldumine rakkudes. Selle tulemused peaks tulevikus kaasa aitama geneetiliste haiguste ravile.

Toetus katab projekti teostamiseks vajalike materjalide, seadmete ja palgarahade vajaduse järgneva viie aasta jooksul. Arnold Kristjuhan alustab uurimistööga järgmise aasta jaanuaris.

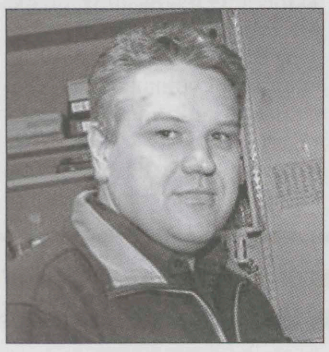

Dekaaniks valiti prof Mati Pääsuke

Kadri Bank

21. mail valis kehakultuuriteaduskonna dekaani valimiskogu uueks dekaaniks praeguse prodekaani Mati Pääsukese.

Sügisel dekaanina ametisse asuv prof Pääsuke ütles, et teaduskonda on olemasolevate vahendite piires arendatud küllaltki proportsionaalselt. Ees seisab uue arengukava vastuvõtmine, kuna eelmine lõppes 2005. aastaga.

Samuti tuleb tema sõnul analüüsida õppekava, sest sel aastal lõpetavad esimesed 3+2 õppe magistrandid. «Magistrantuuri läheb kolmandik, headel aegadel kuni pool lõpetajatest. Programm tuleks teha nii, et inimesed orienteeruvad magistriõppele,» ütles ta ja lisas, et sama probleem on ka muudes ülikoolides. Ta tõi positiivseks näiteks Leuveni Katoliikliku Ülikooli, kus spetsialistiks saada soovijatel tulebki õppida viis aastat. «Kes tahavad naabereriala võtta, võivad minna teise ülikooli magistriõppesse. Aga bakalaureuse tasemega tööle minekut seal eriti ei praktiseerita.»

Prof Pääsuke ütles, et kui näiteks 1995–1996 võeti teaduskonda õppima 35 tudengit aastas, siis praegu tuleb sama palju bakalaureuseõppe ühele erialale.

Nii praegune dekaan Vahur Ööpik kui ka Mati Pääsuke pidasid teaduskonna edusammuks doktoriõppe edendamist. «Oli aeg, kus meil oli aastas üks-kaks või mitte ühtki kaitsmist, möödunud aastal oli neid aga juba viis,» rääkis prof Ööpik. Ta lisas, et ka üle-eestilisel väitekirjade kvaliteedi hindamisel ei olnud neile sisulisi etteheiteid.

Dekaanid Mati Pääsuke (vasakul) ja Vahur Ööpik olid väga rahul, et Jakobi tänava halvas seisus üldruumid said mullu remonditud. Sügiseks plaanitakse teise korruse võimlemissaal ehitada ümber auditooriumiks ja kaks esimese korruse ruumi õppelaboreiks. KADRI BANK

Mati Pääsuke ütles, et nüüd tuleks doktoriõpet hakata tõhustama ka rahvusvahelisel tasandil. «Järgmisel aastal tuleb meile üks doktorant Leedust ja teine Portugalist. Meil on perspektiiv kasvada Baltikumis doktoriõppe ja ehk ka täiendusõppe liidriks, kuna publikatsioonide osas me seda juba oleme.»

Vahur Ööpik lausus, et teaduskond on igati toetanud treenerite kutsekvalifikatsiooni ja füsioteraapia täienduskoolituse väljaarendamist. «Juhtivat rolli on mänginud Olümpiakomitee, meie teaduskond on tugeva panuse andnud õppematerjalide väljatöötamise ja publitseerimisega. Kahtlemata oleme juhtiv täienduskoolituse pakkuja treeneritele,» märkis ta.

Uuel dekaanil seisab ees prof Ööpiku juhtimisel alanud infrastruktuuride väljaarendamise jätkamine.

«Meie arengut takistas pikka aega see, et õpperuumid ja spordibaasid olid ajast ja arust. Lähipäevil avatakse aga Ujula tänava spordikompleks.» Ta tõstis esile head koostööd nii akadeemilise spordiklubi, ülikooli juhtkonna kui ka Tartu linna ja kultuuriministeeriumiga.

Ööpik lisas, et teaduskonnal on suured lootused ka seoses keemiamajaga, kuhu tulevad ajakohased teaduslaborid.

Dekaanide sõnul ei too struktuurireform nende teaduskonnas kaasa suuri muudatusi, sest kahe instituudina on töötatud juba 2002. aastast alates. «Oleme ideaalilähedase struktuuri juba saavutanud,» ütles prof Pääsuke.

Mati Pääsuke oli teaduskonna dekaan ka aastatel 1989–1998, kui teatepulga praegusele dekaanile Vahur Ööpikule üle andis. Ööpiku ametiaeg lõpeb 6. oktoobril.

Võrumaal tulevad Tartu Ülikooli päevad

28.–30. maini toimuvad TÜ päevad Võrumaal.

28. ja 29. mail kell 10–18 on Võru Kesklinna Gümnaasiumis AHHAA teaduskeskuse ja teadusbussi teadusteater «Ideekunst ehk kuidas saada miljonäriks». Näitlikustatakse maagilise sõna innovatsioon tähendust ja nutikate lahenduste kasutamist igapäevaelus.

28. maist 10. juunini saab Võru linnavalitsuse vaateakendel näha ülikooli ajaloo muuseumi posternäitust «Tartu Ülikool 375». Külastaja viiakse muuseumi arhiivi piltide abil ajarännakule ülikooli asutamisaegadest tänapäevani.

30. mail kell 11 algab Võru Kreutzwaldi Gümnaasiumis seminar «Kaasaegsed meetodid ehituses küttekulude kärpimiseks ning tervisliku elu- ja töökeskkonna loomiseks». Tehnoloogiainstituudi energiatõhusa ehituse tuumiklabori juhataja Tõnu Mauring selgitab Otepää passiivmajastandardiga hotelli näitel, kuidas saada vajalik soojus liigselt kulutamata ning mille abil luua tervislik elu- ja töökeskkond.

Võrumaa päevade üritusi korraldavad ülikool, AHHAA teaduskeskus, teadusbuss ja Võru maavalitsus.

Rahvusvaheline õppekavakonverents TÜs

29. mail kell 13 algab aulas kolmepäevane rahvusvahelise kodaniku-, majandus- ja sotsiaalhariduse assotsiatsiooni (IACSEE – International Association for Citizenship, Social and Economic Education) konverents.

Organiseerimistoimkonna esindaja professor Edgar Krulli sõnul on teemaks üldhariduskoolide õppekavade koostamine rahvusvaheliseks mõistmiseks.

Konverentsi avavad IACSEE esimees dr Marie Wilson, professor Tõnu Lehtsaar ja konverentsi sekretär Cathy Fagan.

Plenaaristungi põhiettekanded peetakse kolmapäeval. Kell 10.30 esineb dr Urve Läänemets ja 11.45 professor Mark Olssen Surrey Ülikoolist Inglismaalt. Ettekannetes kõlanud õppekavade arendamisalaseid ideid arutatakse töötubades ja ühisnõupidamisel kell 14.30 (Lossi 3 – 405). Konverentsi ülejäänud töö toimub paralleelsetes töötubades. Neljapäeval lõpeb konverents lõppistungiga (algus kell 12.30 Lossi 3–405).

Konverentsist võtavad osa haridusteadlased 10 riigist.

UUDISED

Rektori valimine

Rektori valimine algab neljapäeval, 31. mail kell 12 ülikooli aulas. Rektori valib 298-liikmeline valimiskogu. Valituks osutub kandidaat, kelle poolt hääletab vähemalt 150 valimiskogu liiget.

Täna TÜ nõukogus

Täna hommikupoolikul alanud TÜ nõukogus on kavas õppekorralduseeskirja ja nõukogu 26. oktoobri 2006. a otsuse «Õppeteenustasude kehtestamine 2007/2008. õppeaastaks» lisa muutmine.

Päevakorras on kinnitada sotsiaal- ja kehakultuuriteaduskonna põhimäärused ning filosoofia- ja sotsiaalteaduskonna struktuuri muutmine.

Kavas on pikendada bioloogia-geograafia- ja füüsikakeemiateaduskonna nõukogu volitusi jt küsimused.

TÜ auliikmeks on kavas nimetada ettevõtja Toomas Sildmäe.

Emeriitprofessori nimetuse saamiseks on esitatud professor Haldur Õim.

Professorite valimine

Kunstiajaloo professoriks kandideerib Eesti Kunstiakadeemia professor Juhan Maiste.

Maalikunsti professoriks kandideerivad maalikunsti professor Jaan Elken ja Tartu Kõrgema Kunstikooli lektor Peeter Allik.

Audoktorite valimine

Audoktoriteks on esitatud Osnabrücki Ülikooli professor Christian von Bar, Uppsala Ülikooli professor Torkel Jansson, Genti Ülikooli professor Marc Antrop, Florida Ülikooli professor Alan Roy Katritzky ja Stockholmi Majandusülikooli professor Ari Kokko.

Akadeemikukandidaadid

Loodusteaduste ja meditsiini valdkonnas on akadeemikukandidaadid professorid Eero Vasar, Martin Zobel, Mati Karelson ja Jaanus Harro.

Tehnika- ja informaatikateaduste valdkonnas on akadeemikukandidaadiks esitatud professor Andres Metspalu.

Humanitaarteaduste akadeemikukandidaadid on professorid Jüri Talvet ja Jüri Allik.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas lõpetad 4+2 õppekava järgi?

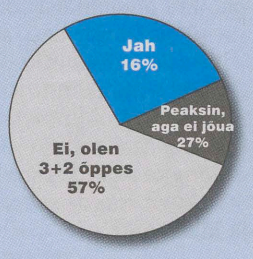

Vastajaid: 277
Uus küsimus:
Kas huvitud rektorivalimistest?
Vasta: www.ajaleht.ut.ee

Looritsatest, kantidest ja masingutest

Mart Raudsaar
ajakirjanduse assistent, doktorant

Jakob Hurda soovitus eestlastele saada suureks vaimult on ehk üks kõige enam tsiteeritud suurmeeste mõtteavaldusi meie rahva ajaloos.

Võib vaid oletada, milliste raskustega asutasid meie esivanemad kihelkonnakoole ning tasub meenutada üldrahvalikku korjandust gümnaasiumiharidust pakkuva Aleksandrikooli asutamiseks Põltsamaal.

Unistus oma ülikoolist täitus alles 1919. aastal, seega vähem kui sada aastat tagasi. Nagu näha, oli Eesti Vabariigi üks prioriteete lisaks enam-vähem samal ajal toimunud maareformile haridusreform. Need olid lätted, millest võrsus eestluse elujõud.

Küll tahaks praegu kuulda, mida arvaksid Tartu Ülikooli praegusest olukorrast ja tulevikust rektoridebattide valguses Oskar Loorits, Edgar Kant või Uku Masing.

TÜ peamine eelis maailma-ülikoolide ees on rahvuskeelsus.

Seda me ei tea, ent nende tekstides avalduvate hoiakute põhjal võib oletada, et nad paneksid rektorikandidaatidele südamele edendada ülikooli eeskätt rahvusülikoolina, kus on au sees eestikeelne õppe- ja teadustöö.

Kas see praegu siis nii polegi? Milline kandidaat küll ütleks, et ta rahvusülikooli arendada ei soovi?

Tartu Ülikooli doktorandi ja õppejõuna võin öelda, et praegused olud ei soosi ülikooli arendamist n-ö asutanud isade vaimus. Seda enam on olulised uue rektori isikuomadused, tema oskus olla suurem oludest, tema tulevikunägemus ja usk rahvusülikooli missiooni.

Ei Oskar Loorits, Edgar Kant ega Uku Masing hiilanud eelretsenseeritavates ingliskeelsetes väljaannetes ilmunud artiklipakkidega. Tasub mõtiskleda, kes neist oleks suutnud täita vahepeal arutlusel olnud professorikriteeriume. Ometi on neist igaüks jätnud suure jälje oma ala arendamisse ning me ei sea kahtluse alla nende rolli rahvuslike suurkujudena.

Aga kui käisin üle-eelmisel nädalal ühel rektorikandidaatide kohtumisel õppejõududega, siis jäin küll väga kurvaks selle üle, milline saatus võib oodata Looritsa, Kanti, Masingu ja paljude teiste aateliste professorite pärandit, kui akadeemilised vabadused jätkuvalt vähenevad strukturaalse «kultuurirevolutsiooni» käigus, kus erinevad valdkonnad olenemata iseloomust ja ettevalmistusest suunatakse ühisele «tootvale tööle». Või juhul, kui Tartu Ülikool ei tähtsusta maailma mainekate teadusülikoolidega konkureerimise nimel omakeelset teadust.

Seda tehes muutub ülikool üha enam masinalaadseks, mis võib olla kütusesäästlik ja kõrge kasuteguriga, ent kaotab oma peamise konkurentsieelise ning oma sihi, milleks ta seatud on.

Tartu Ülikooli peamine konkurentsieelis maailma-ülikoolide ees on rahvuskeelsus. Tartu Ülikooli peamine konkurentsieelis Tallinna Ülikooli ees on seni veel vaimsust toetav õpikeskkond. Tartu vaim, nagu me teame, saab end hästi tunda vaid akadeemilise vabaduse, mõtiskluse ja intelligentse üksteisega suhtlemise keskkonnas. Positsioon, võimuregaalid, mistahes moevooludest või «sünnipärasest õigusest» johtuv institutsionaalne surve ei ole siin esmatähtsad.

Kõige tähtsam on ülikooli siht. Ülikooli eksisteerimise alus ja õigustus. See on kvaliteetse emakeelse kõrghariduse andmine võimalikult paljudele eestlastele vastavalt nende huvidele ja rahva vajadustele.

Tudengite huvid on juba jäämas tagaplaanile (nt raskused eriala vahetamisel või välismaiste õpingute sobitamisel õppekavasse) ning nüüd tundub, et sama juhtub ka rahva vajadustega. Iga meie poeg või tütar peab saama võimaluse kõrghariduseks, sest meid on liialt vähe, et inimesi kaotsi lasta. Debattides on läbi lipsanud mõte tasulisest kõrgharidusest, mis võrdsustaks tudengite olukorda, sest suur osa neist maksab juba niikunii.

See ei ole argument. Kui tahame jõuda viie rikkaima Euroopa Liidu liikmesriigi hulka, peame investeerima haridusse viisil, nagu seda on teinud Jaapan, Korea ja teised Aasia tiigrid. Aga kui tahame, et sellest oleks meie väiksust arvestades tõeliselt kasu, peame silmas pidama põhjamaist solidaarsusprintsiipi, kus kõik maksavad hariduse eest sümboolse summa (näiteks Oslo Ülikoolis umbes 600 Eesti krooni semester).

Meie sadakond tudengeist tippaju leiavad tee Stanfordi, Columbiasse või Oxfordi igatahes. Uue rektori esmaseks ülesandeks on hoolitseda eeskätt nende tudengite eest, kes maha jäävad.

Uskuge, nende seast võrsuvad uued Looritsad, Kantid ja Masingud.

Rektorikandidaadid oma

Kui edukas üliõpilane olite ülikooliajal?

Alar Karis: Olin selline nelja-viieline, *cum laude*'st jäi puudu üks kolm, mille sain anatoomias. Paradoks on selles, et selle ainukese kolme pani mulle tollane rektor Nikolai Kozlov, kes veerandsada aastat hiljem esitas mind praeguse maaülikooli rektori kandidaadiks.

Margit Sutrop: Võtsin õppimist tõsiselt, seetõttu sain ka häid hindeid. Aga õppima hakkasin alati viimasel minutil, nii et öö enne eksamit istusin ikka üleval, üks päev tuli alati puudu.

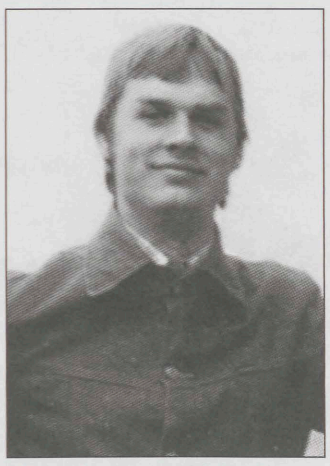

Alar Karis aastal 1977

Margit Sutrop aastal 1986

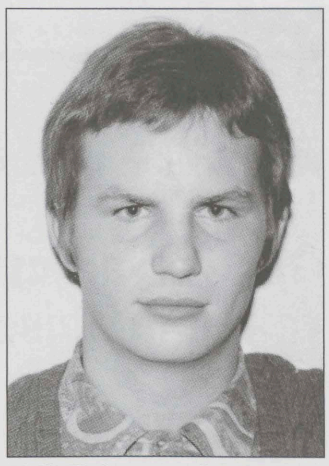

Volli Kalm aastal 1975

Kas tegelesite ka teadusega?

Karis: Mind huvitas või õigem oleks vist öelda, et minu juhendajat huvitasid väikesed Eimeria perekonna ainuraksed. Tegelesin nende liigilise koostise määramisega ning mõju uurimisega peremeesorganismile. Lootsin, et avastan mõne liigi, mida Eestis veel ei ole kirjeldatud. Paraku ei leidnud sellist liiki ja see on vist siiani leidmata. Sain selle uurimistöö eest vabariigi noore teadlase preemia, päris kuld ei olnud, oli vist selline hõbedane. Hiljem sain nende parasiitide abil ka teaduskraadi.

Sutrop: Iseseisev uurimistöö meeldis mulle juba keskkoolis. Viimases klassis sain terve kuu koolist vabaks, et kirjutada kirjanduse olümpiaadiks uurimistöö Mats Traadi proosa retseptsioonist. Kui teised läksid hommikul kooli, läksin Toomele ülikooli raamatukokku ja lugesin seal päev läbi kõiksugu raamatuid. Ülikooli raamatukogu oli siis viimast aastat Toomemäel. Kõrgete võlvide all ja lookas raamaturiiulite vahel tekkis väga eriline vaimse vabaduse tunne.

Üliõpilasena uurisin alul kirjanduskriitika funktsioone, hiljem hakkasin huvi tundma filosoofia vastu. Marju Lauristini eestvedamisel pidasime väikeses ringis seminare Alfred Schütz fenomenoloogiast. Viimastel kursustel hakkasin uurima Martin Heideggeri hermeneutilist kunstikäsitlust. See oli vaevaline, sest raamatuid polnud, ainus võimalus neid lugeda oli pimedas toas mikrofilmilt. Kui sain stipendiumi Oxfordi, tõin kaasa 70 kilo koopiaid.

Mida veel õpingute ajal tegite?

Karis: Vist liialdan, kui ütlen, et tegelesin ainult laste kasvatamisega, kuigi mu mõlemad pojad sündisid stuudiumi jooksul. Kuna abikaasa ka õppis, siis üksjagu pühendumist laste kasvatamine ikkagi nõudis. Elasin tavalist tudengielu, natuke tegin muusikat ja natuke sporti. Tol ajal olid võimalused ahtamad, aga ega seetõttu vähem lõbus ei olnud. Kuna olin Tartust pärit, siis tõeline ühikaelu läks minust mööda. Ei teagi kas õnneks või kahjuks.

Sutrop: Kuna õppisin ajakirjandust, oli üks osa stuudiumist kaastööde tegemine ajalehtedele ja ajakirjadele ning praktika toimetustes. Huvitav väljakutse oli osalemine teatri- ja filmikriitika seminaris, mida korraldasid tuntud teatri- ja filmikriitikud järelkasvu saamiseks. Saime priipääsme kõikidele etendustele. Arvustusi kirjutades õppisime aga eelkõige seda, kuidas öelda ridade vahel midagi ühiskonnakriitilist. Tollal ei olnud ju vaba ajakirjandust. Kuigi olin tartlane, tõmbas mind esimestel kursustel ikka Päntri ühikasse, kus räämas köögis praeti ühiselt kartuleid ja arutati maailma asjade üle.

Kas rektoriga oli kokkupuutumist?

Karis: Rektoriga puutusin kokku kaks korda, esimene kord eespool kirjeldatud eksamil ning teine kord diplomit kätte saades. Prorektori juures käisin koos paari kursusekaaslasega küll korra vaibal. Olime vist mingi jama kokku keeranud. Ei mäleta millise, kuid rektoraadis käik on siiani meeles.

Sutrop: Rektoraadi uksest astusin esimest korda sisse siis, kui olin teisel kursusel. Tahtsin kirjutada kursusetööd 1920ndatel ilmunud eesti kirjandusajakirjadest. Need olid aga tollal raamatukogu eri-

Kolm rektorikandidaati vastavad toimetusele saadetud

Kuidas suhtute sellesse, et ülikooli sees käib kõva konkurents ainepunktide endale saamise nimel? (küsib doktorant)

Volli Kalm: Halvasti. Tean, et käib nn sõda territooriumi pärast õppekavas. Kuigi riik finantseerib meid üliõpilaste arvu järgi, on ülikoolil võimalus üle minna näiteks õppekavapõhisele finantseerimisele. Kardan, et see tekitaks jällegi teistpidise ebavõrdsuse, mis kujuneks suure ja väikese õppijate arvuga õppekavade vahel.

Praegust olukorda aitab parandada õppekavade sisu (kohustuslike ainete komplekti) koostamine vastavalt õppekavade eesmärkidele, aga mitte huvigruppide soovidele; valikainete ja -moodulite miinimumi fikseerimine tsentraalselt; õppekoha baasmaksumuse tõus; keskne abi põhiliselt õpperahadest eelarvega teaduskondadele nende sissetulekute mitmekesistamiseks teadus- ja arendusprojektide abil.

Alar Karis: Olen ka varem avaldanud arvamust, et õppekava arendamine raamatupidamislikult vähendab kvaliteeti ning tekitab ebaõiglust eri osakondade ja teaduskondade vahel. Seda saab muuta, kui läheneda õppekavale (ainepunktidele) sisuliselt. Õppetööd tuleb valida läbi viima vastava valdkonna parimad, kes on ülikoolis (ja mitte ainult ülikoolis) olemas. Rahaliste vahendite jaotamine saab rajaneda vaid õppekava kvaliteedil. Pealegi, kui ülikool on võtnud endale kohustuse ja vastutuse teatavate erialade õpetamise eest, tuleb leida ka selleks vahendid. Ei kujuta ette, et rohkem kui miljardilise eelarvega ülikooli teaduskonnad pankrotti võiks ajada. Muidugi tuleb vahendeid suurendada. Seda saab teha neid mitmekesistades. Näiteks tõukefondide mõistlik kasutamine võimaldab ülikooli enda vahendite sihipärasemat rakendamist, muu hulgas ka väikeste erialade toetamiseks.

Margit Sutrop: Minu valimisprogrammi peatükis «Üliõpilased ja ülikool: kvantiteet või kvaliteet?» ütlen, et rektorina peaksin oluliseks «kaotada *universitas*'e printsiibiga vastuolus olevad tingimused, mis soodustavad olukorda, kus iga instituut/teaduskond püüab oma üliõpilasi ise õpetada». Võistlus ainepunktide endale saamise pärast takistab nii laiapõhjalise hariduse saamist kui ka erialadevahelist koostööd. Olen veendunud, et ülikoolis ei tohiks majanduslikud huvid domineerida akadeemiliste üle. Oma valimisprogrammis lubasin vaadata üle ülikooli eelarve mudeli, leides võimaluse soodustada interdistsiplinaarset õpet ja teadust.

Kuidas plaanite aidata kaasa Eesti täppis- ja tehnikateaduste kriisi (vähest huvi reaal- ja tehnikateaduste vastu, ebapiisavat tootva tööstuse vajaduste rahuldamine ja peaaegu olematut järelkasvu õppejõudude ja teadlaste ettevalmistuses) lahendamisele? (Jaak Vilo arvutiteaduse instituudist)

Kalm: Stipendiumid LTT üliõpilastele; võimalus teha sisseastumiseksam ülikooli juures (sh vene keeles) juhul kui riigieksam tegemata; suurendada olümpiaadide osavõtjate ja medalistide soodustusi vastuvõtul; ülikooli omavahenditega kaasfinantseerida välispostdoktorantide ja -teadurite sissetoomist ning siia töölejäämist.

Karis: Eesti täppis- ja tehnikateaduste kriisi juured ei ole vähemalt otseses mõttes ülikoolides. Kuni ei suudeta tagada tasemel ja huvitavat matemaatika õpetamist koolis, ei ole lootustki, et paljud tuleksid neid valdkondi ülikooli õppima.

Võiks kaaluda matemaatika riigieksami kohustuslikuks tegemist, nagu on emakeel. Arusaadavalt ei pea riigieksami tulemust kõikidel erialadel arvestama. Pigem on see vajalik selleks, et pärast gümnaasiumi lõpetamist ei oleks erialavalikul seina ees.

Ülikooli ülesanne on väärtustada õpetajaks õppimist, mitte et kooliõpetajaks lähevad kehvemad, samas kui ideaalis peaksid noore põlvkonna ettevalmistamisega tegelema parimad. Õppejõudude ja teadlaste roll oleks juba võimalikult varases õpingute staadiumis tuua motiveeritumad ja võimekamad laboritesse. Ainult nii on võimalik tagada järelkasv.

Sutrop: Vähene huvi ei ole ainult Eesti probleem. Kõikides arenenud riikides on seda märgata.

Paar aastat tagasi kuulsin Berliinis Academia Europeae Einsteini teemalisel konverentsil astrofüüsika professori Pierre Léna loengut «From Science to Education, the Need for a Revolution», mis keskendus teaduste õpetamisele koolides. Léna tees oli, et suhtumise muutmiseks on vaja muuta reaalteaduste õpetamist koolis. Faktide õpetamise ja teadmiste edasiandmise kõrval õpetada lapsi esitama küsimusi.

Prantsusmaal olevat kümne aasta jooksul viidud läbi laiaulatuslik kampaania, mis on oluliselt muutnud teaduse õpetamist koolis. 1996. aastal alustati 350 klassis eksperimentaalprogrammi, käivitati õppematerjalidega koduleheküg ja loodi pidev dialoog teadlastega, kes vabatahtlikult nõustasid õpetajaid. Pärast programmi heaks kiitmist haridusministeeriumi poolt käivitati uus õppekava, mis keskendus küsimuste esitamisele ja rakendus alates lasteaiast. Loodi uued õppematerjalid ja viidi läbi õpetajate täiendusõpe, mis muutis õpetajate arusaama teadusest.

2006. aastal loodi La main à la pâte grupi eestvõttel Euroopa linnade võrgustik, kuhu kuulub ka Tartu. Võrgustik viib läbi pojekti «Pollen», milles osalevad sada klassi peaksid nelja aastaga muutuma prototüüpideks täielikult uuendatud teadusõppe alal. Eesmärk on teaduse õpetami-

Mõneski mõttes on rektori valimise õnnestumine ühiskonnale tähtsam kui näiteks mullune presidendi ametisse ajamine. Kaarel Tarand «Meile kõlvaku vaid parim» Sirp 18. mai 2007

üliõpilasajast

fondis, mille külastamiseks oli vaja rektoraadi luba. Prorektor Uno Palm kutsus mind välja ja küsis, miks ma tahan just neid ajakirju lugeda. Küsisin vastu, kas teie saaksite keemiaga tegelda, kui vaid osa Mendelejevi tabelist oleks avalik. Keemikust prorektor andis seepeale erifondis töötamise loa.

Volli Kalm ülikooliajast

Õppisin 1971–1976, mis oli ju õhustikult üsna masendav aeg, aga tudenglikke lõbusaid ja vähem lõbusaid sündmusi toimus ka siis.

Tudengite sügispäevad (tollal üliõpilaspäevad – toim) olid ka sel ajal hoos. Mäletan 1971. a sügisel toimunud tõrvikutega rongkäiku Vanemuise tänavalt peahoone ette. Järgmistel aastatel seda enam ei lubatud ja ehk just seetõttu jäi tollane rongkäik minu kui esimese aasta tudengi jaoks väga võimsalt ning samas hiljem nostalgiat tekitavana meelde.

Meie suved olid täis välipraktikat ja seda valdavalt tollases NSVLis. Sel ajal kogusid ülikoolis ja eriti bioloogia-geograafiateaduskonnas populaarsust talvised suusamatkad mägedesse – Uuralitesse, Koola poolsaarele, Kaukaasiasse, Sajaanidesse.

Talvevaheaeg on ju lühike ning alatihti jäime matkalt tulles hiljaks. Reeglina tuldi Venemaalt koju Moskva rongiga, mis saabus Tartusse hommikuks. Kõigepealt viidi varustus ühiselamusse ja siis vastavalt sellele, kui vara Tiigi saun avati (saun töötas praeguse sotsiaalteaduskonna hoone kõrval kivimajas), mindi kollektiivselt pesema ja pärast üheskoos Humalasse (õllerestoran oli praeguses Londoni hotelli majas) söömajooma.

Ka praktikaga juhtus nii, et sügissemestrist tuli mõnikord lisa võtta. Ülikooli kasvatuslik meetod seisnes tookord selles, et teiste hirmuks karistati mõnda hilinejat rektori käskkirjaga.

Rektorist

Hoolimata mõnest väljateenitud rektori käskkirjast ei puutunud ma oma ülikooliaegse rektori Arnold Koobiga praktiliselt üldse kokku, välja arvatud diplomi kätteandmine. Aeg-ajalt võis tema pikka, valge juukselakaga kuju peahoone piirkonnas ju kohata, aga ta tundus tavaüliõpilastele kauge ja võõrana ning ei kuulunudki nagu üldse meie ülikooliellu.

Usun, et Arnold Koop oli määratud rektorina üsna autokraatselt valitsev ja muud ülikooli juhtorganid, nagu näiteks nõukogu, olid lihtsalt ilustuseks või demokraatia imitatsiooniks. Siiski oli rektor Koobi ajal ülikoolis ka mõni valdkond, kus võim käis isegi üle rektori pea, nagu näiteks pärast lõpetamist ülikooli tööle jäänud noormeeste sõjaväkke kutsumine ja sellega seoses ülikoolist vallandamine.

Pikemad vastused www.ajaleht.ut.ee

küsimustele

se uuendamisel siduda kool, ühiskond ja teadus.

Olen kindel, et see on õige tee ka meie jaoks. Ka Tartu Ülikool saab aidata reaalainete õpetamist koolis uuendada, osaledes nii õppekavaarenduses, õppematerjalide koostamisel kui ka õpetajate (täiendus)koolitamisel.

Kuidas suhtute programmipõhisesse õppekorraldusse? Kuidas motiveeriksite programmijuhte tegema seda väga mahukat tööd, mis sisaldab endas nii õppekavaarendust, sisulist ülevaadet kõikides õppekaval õpetatavates õppeainetes toimuvast, kursis olemist välisülikoolide sarnaste õppekavadega, aruandlust jpm? (programmipõhise õppe koordinaator Anu Haamer)

Kalm: Programmipõhine õppekorraldus tuleb üle vaadata seoses struktuurireformi oodatavate tulemustega. Programmijuhtide kohustused, ülesanded, erialane pädevus ja vastutus ning neile antud õigused ja vahendid peavad olema omavahel kooskõlas. Nende töö sisu on vaja väga selgelt kokku leppida dekaanide, instituutide direktorite ja valdkondlike nõukogude ülesannetest lähtuvalt. Töö koormusarvestus vajab täpsustamist.

Karis: Olukord, kus meil on igal õppekaval konkreetne vastutaja, kes programmi arendamisega tegeleb, on kahtlemata väga positiivne areng. Kuna tegemist on suhteliselt uue asjaga, pole ülikoolis välja kujunenud ühtset skeemi selle rakendamiseks ja teaduskonnad alles otsivad endale sobilikku lahendust.

Programmijuhi koht võiks olla hüppelauaks edasise akadeemilise karjääri tegemisel. Eeldusel, et programmijuhi kohti võiks täita akadeemiliste ambitsioonidega noored inimesed, oleks neile mõistlik rakendada nn tasustatavat enesetäiendamist, mis võimaldaks pärast juhiks olemist ennast erialaselt taastada.

Sutrop: Programmipõhise õppekorralduse puhul on mitmeid küsitavusi. Kõige segasem on see, kes on programmijuht ja millised on tema volitused. Kui programmijuhi käes ei ole rahakotti ja tal ei ole õigust inimesi tööle võtta, siis on tema võimalused midagi reaalselt mõjutada peaaegu olematud. Samas oleks haridus- ja teadusraha jaoks eraldi rahakottide tekitamine suur viga, kuna just ühe puudujäägi teisega lappimise võimalus tagab eriala jätkusuutliku arendamise. Väikeste erialade puhul toob programmipõhise õppekorralduse juurutamine kaasa väga palju mõttetut bürokraatiat. Õppekavaarendusega tegelda muidugi tuleb. Positiivne on tähelepanu pööramine omandatavatele pädevustele ja tööandjate kaasamine ning rahvusvahelise kogemuse arvestamine.

Pikemad vastused www.ajaleht.ut.ee

Prorektori pihtimused

Ain Heinaru
professor, teadusprorektor

Süvenedes rektorivalimiste eel kandidaatide valimisplatvormidesse, lugesin sealt välja teatavat kompromissi ülikooli kollektiivi soovide ja ootuste ning kandidaatide tõekspidamiste vahel.

Minu allpool esitatud kümme mõtet on kirja pandud sooviga aidata kaasa elavale valimiseelsele arutelule ja ajendatud peamiselt tööst mitmesugustel ametikohtadel ülikoolis, kuid ka väljaspool ülikooli saadud kogemustest (haridus- ja teadusministeerium ning Euroopa haridus- ja teadusruum).

1. Ülikool ei saa ega tohigi saada kunagi valmis: reformid on pidevad.

Jutt reformidest väsinud ülikoolist on igati mõistetav töötaja ja töökollektiivi (struktuuriüksuse) kontekstis. Kuid ülikool tervikuna areneb koos ühiskonnaga nii kitsamas kui ka laiemas tähenduses. Selleks seame eesmärgid vastavusse oma arengukavadega ja sõnastame oma ambitsioonid (kelleks me tahame saada). Looduses nii ongi, et süsteemid, mis ei arene, on määratud hukkumisele. Teeme siis nii, et ülikool oleks igati elus ja ärme karda ka edaspidiseid reforme (loe: muutusi).

Siit ka minu subjektiivne hinnang viimase aja reformidele: need on olnud vajalikud. Loomulikult võib öelda, et siin on olnud palju kiirustamist, vähe inimestega rääkimist jms. Arvestades ühiskonna tohutult kiiret arengut, oleks ülikoolis vaja reforme läbi viia veelgi kiiremini ja põhjalikumalt. Et see pole teoks saanud, näitab puudujääke administratiivses võimekuses.

2. Ülikooli juhtimine peab olema detsentraliseeritud, kuid siiski ka pisut autoritaarne.

Ülikooli muutumine elitaarhariduse andjast massiharidust andvaks asutuseks on põhjustanud maailmas ka ülikoolide juhtimismudelite kardinaalse muutumise. Millised on need konkreetses riigis asuval ülikoolil, oleneb paljudest teguritest (majandusmudel, ühiskondlik arvamus, riigi rikkus ja riigisüsteem jms). Üks on aga selge, ülikooli ühest punktist (rektorist) lähtuv autoritaarne juhtimissüsteem asendub kompanii tüüpi juhtimisskeemiga.

Rektoriamet on igal juhul (ka) auamet. Auametiga ei saa aga ülikooli juhtida. Juhtimiseks on vajalikud professionaalsed juhid (ülikooli presidendid või muu nimega ametimehed). Tartu Ülikool jõuab selleni õige pea. See on aja vajadus ja tunnetatud paratamatus, kui ülikooli struktuuris tekivad suhteliselt iseseisvad, jätkusuutlikud instituudid ja teaduskonnad koos nendele antud õiguste, kohustuste ja vastutusega. Detsentraliseeritud süsteemi ei saa operatiivselt juhtida ka laiahaardelise demokraatiaga. Seetõttu ei kao autoritaarse (loe: tsentraalse) juhtimise komponent kuhugi, vaid lahustub erinevatesse juhtimiskanalitesse. Akadeemiliselt esindab seda rektor. Siiski, olles realist, arvan, et veel tükk aega maksab meil vana tõde, et rongi juhtimisel peab vedurijuhte olema ikka ainult üks, või siis see, et «Eestile on kombeks omada üht presidenti korraga». Ärme karda ülikoolis detsentraliseerimist, liigume selles suunas.

3. Ülikool on meie kõigi jaoks üks ja ühine armastus: «meie» ja «teie» vastandumine ja võõrandumine tuleb kaotada.

Kahjuks pean tõdema, et ülikool ei jäta ühtse meeskonna muljet (näiteks dekaanid *versus* rektoraat), mis tuleneb tõenäoliselt ülikooli praegusest struktuurist. Samuti tundub mulle, nagu juhiksid tsentraalsed administratiivsed üksused teaduskondi ja instituute, selle asemel, et olla viimaste soovide realiseerijad ja abistajad. Siit ka juba tõstatatud küsimus üldkululõivude määradest. Lahendus oleks ju lihtne: üldkululõivu määramisel šaavad kaasa rääkida need üksused, kes raha sisse toovad ja üldteenuste maht oleks seega kokkuleppeline.

Ka tugiteenuseid osutavad osakonnad on ebaselges positsioonis, sageli ilma selgete ülesannete ja õigusteta. Kas meil ei võiks tulevikus olla näiteks arendustegevuse, finants-, haldus-, IT-, personali-, teadus-, välissuhtluse ja õppeosakond ning rektori kantselei? Osakondade koosseis oleks suhteliselt väikesearvuline ja nende töömahtude suurenemine toimuks kokkuleppel teaduskondade ja instituutidega, mis annaksid lisatöökohad. Tugistruktuuri osakondade juhtide ametikohti võiks nimetada ühtviisi, kes juhatajateks või direktoriteks. Ka tugistruktuur vajab struktuurireformi.

4. Rektoraat ehk rektori tagatuba tuleks muuta sisuliseks ja representatiivseks otsuseid tegevaks valdkondi kaasavaks otsustuskoguks.

Rektoraadis peaksid olema rektor, prorektorid ja nelja valdkonna esindajad. Selliseid sisulisi otsuseid tegeva operatiivse üksuse vajalikkus on ilmne, sest dekaanidest koosnev valitsus on pigem poliitiline organ (dekaanid esindavad oma teaduskondade huve).

Praegu pole rektoraadis sisu eest seisvaid valdkondlikke esindajaid, selle asemel on esindatud aga osa administratiivseid üksusi, mis peaksid olema eelkõige täidesaatva funktsiooniga.

5. Prorektorite funktsioonid peavad olema sisuliselt ja otstarbekalt määratletud.

Praktika, kus ülikooli nõukogu annab rektorile oma heakskiidu prorektorite ametisse nimetamisel, muudab prorektori ameti kohe poliitiliseks, st teatud huviringkondade huve esindavaks. See on vale. Rektor peab leidma meeskonnaliikmeteks prorektorid oma ala tundvate administratiivselt võimekate inimeste hulgast, sõltumata nende valdkondlikust kuuluvusest. Olen ülimalt veendunud, et prorektorid peavad olema oma prorektori ametis professionaalsed. Eesti sõsarülikoolides vähemalt teadusprorektorid seda on. Tõukefondide, ministeeriumide ning Euroopa teadus- ja haridusmaastikul tegutsemise kogemuseta prorektoril läheb oma tööga toimetulemine raskeks. Olen juba väljendanud seisukohta, et teadusülikoolis peaks esimeseks prorektoriks olema teadusprorektor. Teiseks prorektoriks oleks õppeprorektor.

Rohkem prorektoreid ei olekski vaja, kuid lähtudes paljude ülikoolide praktikast, peaks välissuhete eest vastutav direktor olema prorektori õigustes. See on otstarbekas seetõttu, et välissuhete osakond võtaks enda kanda ülikooli esindusfunktsiooni, milleks rektoril ja prorektoritel muude töökohustuste kõrvalt aega ei jää. Samuti pean seda vajalikuks seepärast, et välissuhete osakonna alla peaksid kuuluma välisüliõpilaste õpe ja välisõppekavad.

6. Juhinduda tuleks parimate üliõpilaste järgi ja lähtuda lõpptulemusest.

Usun, et väljendan paljude arvamust, et ülikool püüab (põhjendamatult) rohkem tegeleda nõrgema edasijõudmisega üliõpilastega, selle asemel, et orienteeruda tippudele. Siin võiks valitseda lihtne põhimõte: mida rohkem üliõpilane õpib, seda parem ja seda tuleb igati soodustada.

Nagu keegi mulle ütles, on õndsakssaamise viise väga erinevaid. Meil pole vaja neid viise reguleerida ja klassifitseerida. Tähtis on tulem – defineerime parem lõpptulemuse ja selle, kuidas tulemuseni jõutakse, jätame juba tegijate (üliõpilane, õppejõud, teadlane) endi otsustada.

7. Ülikool, usalda oma töötajat!

Ülikooli regulatsioonid peaksid lähtuma mitte keelamisest, vaid tegevuste soodustamisest. Keelumehhanismid põhjustavad tavaliselt suure bürokraatiamasina tekke, mis on lõppkokkuvõttes kallis, valdavale enamikule töötajatele stressi tekitav ja asutuse mainele negatiivse toimega.

8. Ülikoolil puudub vajadus võistelda teiste Eesti ülikoolide ja koostööpartneritega.

Lähtuvalt meie eesmärgist olla rahvusvaheline teadusülikool, peame vastavalt ka käituma. Milleks kraagelda teiste ülikoolidega, kelle eesmärgid on sageli totaalselt erinevad?

Viimastel aastatel oleme siiski olnud pigem ebakonstruktiivsed ja võib-olla ka ebaausad oma väljendustes ministeeriumide, Eesti riigi ja teiste Eesti ülikoolide aadressil. Ministeeriumides ja teistes partnerites peame leidma endale konstruktiivsed koostööpartnerid. See kõik ei tähenda rahvusülikooli dimensiooni kaotsiminekut. Mida rohkem oleme rahvusvaheline teadusülikool, seda rohkem oleme paratamatult ka rahvusülikooli funktsioone täitev ülikool. Meil on oht paisutada üle rahvuslikku retoorikat ja hakata seejärel omas rasvas praadima.

Peame meeles pidama, et meie strateegiline partner number üks Tartus on ülikooli kliinikum. Ka ilma ülikoolilinnakuta Maarjamõisa väljal me rahvusvaheliseks teadusülikooliks ilmselt ei saa.

9. Õppekavade järgmine vältimatu reformietapp on tulemas.

See suhteliselt ebapopulaarne teema tekitab meile lähiaastatel peavalu. Bologna 3+2 süsteemi juurutamine ülalt-alla oli tõenäoliselt vajalik, et saavutada toimiv süsteem. Paraku on reformi tulemus kaugel optimaalsest: õppekavasid on ilmselt liiga palju, bakalaureuseõppe lõpetajate seos tööturuga on täiesti ebaselge, magistriõpingud on kaugenenud teadusõpingute paradigmast ja puudub nende seos doktoriõppega. Lahendamata sisulisi küsimusi on ka õpetajakoolituses. Pean lahenduseks bakalaureuse taseme õppekavade arvu olulist vähendamist ja 4+1, 3+1, 3+1+1 süsteemide juurutamist olenevalt erialast.

10. Kaotada tuleb popslikkus ja kolklus.

Pragmaatiline igapäevaelu on viinud olukorrani, kus nii ülikooli töötajad kui ka eri tasandite funktsionäärid ei soovi mõtelda kaugemale kui lähimad 2–3 aastat. Ülikooli arengukavaga peaks aga prognoosima ca 20-aastast perioodi. Selle eelduseks oleks, et meie töötajad käiksid vaatamas, mis toimub maailma teistes ülikoolides. Vaid siis saaksime rääkida pikaajalistest selgetest strateegilistest eesmärkidest, mis oleksid vabad kompleksidest (oleme väikesed, erilised, ent vaesed).

Täiesti üleliigne on põhjendada, miks õppe- ja teaduskvaliteet ning tulemused, infrastruktuur, töötajate konkurentsivõimelised palgad ja rahvusvaheline partnerlus on meie võtmeküsimused.

Rektori roll Tartu Ülikoolis

Taasiseseisvumise perioodil võiks professor Jüri Kärneri perioodi nimetada ülikooli ellujäämise perioodiks. Professor Peeter Tulviste ajal tuli ülikool välja konnatiigist ja sai rahvuslikke ideaale kandvaks ning haridust andvaks haridusasutuseks. Professor Jaak Aaviksoo viis ülikooli Euroopasse. Professor Tõnu Lehtsaar realiseeris ülikooli struktuurimuutuste põhisuunad, et järgmine rektor saaks ajalukku minna kui rektor, kes muutis Tartu Ülikooli XXI sajandi rahvusvaheliseks teadusülikooliks.

Lõppmoto: ülikooli töötaja olla on uhke ja hää

Teeme siis kõik endast oleneva, et see nii olekski.

Uuele rektorile sooviks, et ta iga oma rakuga tunnetaks, et temalt oodatakse ja loodetakse väga palju, aga ka seda, et lootused ja ootused on alati suuremad kui reaalselt neid täita suudetakse. Kahjuks on viis aastat suure konservatiivse asutuse arengus väga lühike aeg. Üks kolmandik kulub selleks, et viia edasi eelmise rektori alustatut, teine kolmandik läheb selleks, et algatada ülikooli arengus uusi suundi ning hakataks oma ideid ellu viima. Ülikooli arenguks jääb maksimaalselt üks kolmandik kogu ametiajast.

Oleks hukatuslik, kui Eestis võtaks maad sisevaenlaste paljastamise ja hukkamõistmise kampaania ning oma riigitruuduse näitamine otse Nõukogude aja kõige masendavamate kampaaniate sarnaselt. Mati Hint «Meie–nemad vastasseis» Maaleht 17. mai 2007

ÕNNITLEME

Jüri Jegorov 85

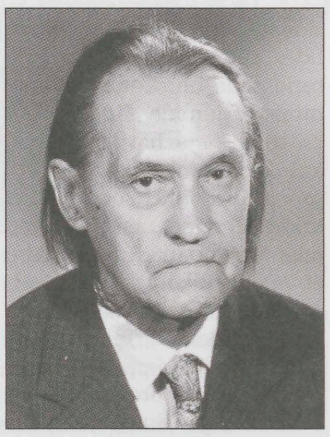

Sel sügisel saab täis 60 aastat päevast, mil õigusajaloolane Jüri Jegorov alustas tööd Tartu Ülikooli õigusteaduskonnas ja jätkas samas enama kui saja semestri vältel.

Küllap on kõigil kolleegidel ja õpilastel meenutada nii mõnigi värvikas seik või ütlemine, sest igav inimene pole Jüri kunagi olnud. Raske uskuda, et see terava mõistusega vitaalne mees, keda võib talvel näha pikkadel suusaretkedel või varakevadel ja hilissügisel Anne kanalis ujumas, on 85-aastane. Kui teda vahel juhuslikultki kohtad ja saad mõne sõna vahetada, on päev jälle päikest täis. Jüri omapärane ja tore huumorimeel on aidanud tal endal üle elada hämaraid aegu ja heidab valgust ka teiste hinge. Tartu Ülikool võib õigusega olla uhke, et Jüri Jegorov on sellest aastast ülikooli emeriitdotsent.

Kolleegid ja õpilased õigusteaduskonnast soovivad juubilarile õnne ja tervist ning ootavad rõõmuga uusi kohtumisi!

INIMENE JA EESTI RANNIKU UNIKAALNE MERELOODUS

31. mail kl 11 algab Tallinnas keskkonnaministeeriumi saalis (Narva mnt 7a) Eesti TA looduskaitse komisjoni, TÜ Eesti Mereinstituudi ja keskkonnaministeeriumi ettekandepäev. Kõnelevad Evald Ojaveer («Eesti ja Euroopa rannikumere olevik ja tulevik»), Toomas Saat («Kala – siiani kõige tähtsam mererikkus»), Heli Spilev («Koha – meie vääriskala püsimise toetamine»), Ivar Jüssi («Mereimetajad toiduahela tipus»), Kaja Lotman («Merealade looduskaitse praktika»), Henn Ojaveer («Läänemere ökosüsteem täieneb uute liikidega»), Valter Petersell («Maismaa kui peamine merevee saastaja») ja Risto Tanner («Kas mereuurimine on ainuüksi ohverdamine teaduse altarile»).

SÕNAVABADUSE KONVERENTS

31. mail kl 10–17 toimub SA Domus Dorpatensise ruumides Raekoja plats 1/Ülikooli 7 loengusarja «Sõnavabadus: mõiste ja tegelikkus» kokkuvõttev konverents.

Ettekandjad on ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonna juhataja Halliki Harro-Loit, politoloogia osakonna juhataja Alar Kilp, eetikakeskuse projektijuht Kristi Lõuk ja õiguskantsleri asetäitja-nõunik Madis Ernits.

Osavõtt tasuta. Osavõtust teatada hiljemalt **30. maiks** tel 733 1345 või dorpatensis@dorpatensis.ee.

Info: www.dorpatensis.ee.

TÜ RAAMATUPOOD SOOVITAB

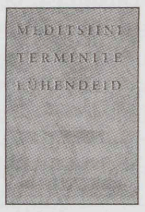

«Meditsiiniterminite lühendid»
Koostanud Laine Tarapido
Medicina, 2007
Hind 210 krooni
Kehtib TÜ liikmeskonna soodustus 10%.
Võõrkeelse kirjanduse tellimine!
Info: www.ut.ee/raamatupood

PARANDUS

18. mai artiklis «Kehakultuuri- ja sotsiaalteaduskonna põhikirjast» oli ekslikult kirjas, et sotsiaalteaduskonnas luuakse politoloogia instituut. Teaduskonnas moodustatakse uue põhikirja järgi politoloogia ja avaliku halduse osakonnast riigiteaduse instituut.

ÕNNITLEME

65

Jaan Toomsalu, elektrik – 30. mai

60

Eva Kitus, keelekeskuse juhataja – 30. mai

55

Kõu Timpmann, biofüüsika vanemteadur – 28. mai

40

Lilia Lanemann, vanemraamatupidaja – 28. mai

30

Lauri Saag, mükoloogia õppetooli erakorraline teadur – 26. mai

Ene Andresen, riigi- ja haldusõiguse õppetooli lektor – 28. mai

25

Madli Linder, geoinformaatika ja kartograafia õppetooli spetsialist – 30. mai

Taavi Ilves, infosüsteemide talituse dokumendihaldussüsteemi spetsialist – 31. mai

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaþ 3000
Trükk: Greif OÜ

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Aija Sakova
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetaja Mai Kukumägi
Keeletoimetaja Marika Kullamaa

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
http://www.ajaleht.ut.ee
Postiaadress: Ülikooli 18, Tartu 50090

Neljas Põhjamaade Ökonomeetria Ühingu konverents

Homme lõpeb kolmepäevane Põhjamaade Ökonomeetria Ühingu konverents.

Konverentsi eesmärk on saada teadmisi statistiliste ja ökonomeetriliste meetodite uuematest arengutest maailmas ning diskuteerida nende korrektse kasutamise võimaluste üle sotsiaal- ja majandusprobleemide käsitlemisel. Kolmel päeval on kokku ligi 50 tipptasemel ettekannet..

Konverentsi ühe korraldaja, majandusteaduskonna ökonomeetria professori Tiiu Paasi sõnul on üks peateema paneelandmete ökonomeetria. «Kuna majandusaegread on Eestis veel lühikesed, siis tuleb prognoose teha ka paneelandmete alusel ning vajadusel arvesse võtta ka majandus- ja sotsiaalprotsesse iseloomustavaid ruumilisi aspekte,» ütles Paas.

Peaesineja on professor Badi Baltag Syracuse'i ülikoolist (USA).

Konverentsi korraldavad majandusteaduskond ja Eesti Pank.

Rahvusvaheline arvutilingvistika konverents

Eile algas kolmepäevane 16. Põhjamaade arvutilingvistika konverents «NODALIDA 2007».

Konverentsi eesmärk on saada teadmisi statistiliste ja ökonomeetriliste meetodite uuematest arengutest maailmas ning diskuteerida nende korrektse kasutamise võimaluste üle sotsiaal- ja majandusprobleemide käsitlemisel. Kolmel päeval on kokku ligi 50 tipptasemel ettekannet, mis hõlmavad nii kaasaegse ökonomeetria teooriat kui ka rakendusi.

TÜ raamatukogus toimuval põhikonverentsil analüüsitakse mitmesuguseid keele automaattöötluse probleeme, sh masintõlget ja kõnetöötlust. Kaks ettekannet käsitlevad sõnatähenduste automaatset ühestamist ja teksti analüüsi. Ettekandeid teevad ka üliõpilased ja madalaveelise järve setetes». Juhendaja Veljo Kisand, PhD. Oponent Helen Tammert, MSc.

METSAÜLIKOOL

Metsaülikool kutsub 16.–20. augustini Kääriku spordibaasis arutlema teemal «Integratsioon. Lõimumine».

Osalevad Mart Laar, Marju Lauristin, Andrei Hvostov, Rein Taagepera, Merle Karusoo, Igor Kotjuh jpt.

Keele- ja kirjandusrühmad, huviringid, sport, lõkkeõhtud, metsaball.

Osavõtumaks: 4 päeva majutus ja toitlustus (400 kr üliõpilasele stipendiumiga, 2000 kr täishind).

Registreerimistähtaeg **15. juuni**, pärast seda hinnad 500 ja 2200 kr.

TÜ kursus: «Kodanikuühiskonna teooria ja praktika» SOPL.01.161 (2AP).

Info: www.metsaylikool.ee, info@metsaylikool.ee, tel 5690 9272 (Triin), 5346 6063 (Laura).

Toetajad: TÜ, HTM jt.

KURSUS TÜ ÕPPEJÕUDUDELE JA TÖÖTAJATELE

Presentatsiooni loomine MS PowerPoint 2003 abil

6 t põhikursus, 6 t edasijõudnute kursus ja 4 t loenguid tehnika ja ruumi kasutusest. Kursust on võimalik valida moodulite kaupa.

Lektorid IT-osakonna spetsialist Riina Reinumägi ja õppetehnika peaspetsialist Toomas Petersell.

Põhikursus: T, 12. juunil kl 9.30–15 (raamatukogu III k arvutiklassis). Maksumus ülikooli sisekäibega 450 kr.

Edasijõudnud: N, 14. juunil kl 9.30–15 (raamatukogu III k arvutiklassis). Maksumus ülikooli sisekäibega 500 kr.

Loeng: K, 13. juunil kl 10.15–14 (Lossi 3-112), maksumus ülikooli sisekäibega 400 kr.

Kursuse programm: www.ut.ee/it/teenused/koolitus.

Registreerumine ja info: Riina Reinumägi, tel 737 5442, riina@ut.ee.

TÜ PENSIONÄRIDE ÜHINGUS VITAE

30. mail kl 14 räägib rektori kt Tõnu Lehtsaar suhtlemise ja religiooni psühholoogia probleemidest (Tähe 4 aud 258).

Vitae ruumid on avatud igal teisi- ja neljapäeval kl 11–15 (tel 737 6080). Ootame ka uusi liikmeid! Tere tulemast!

KAITSMISED

29. mail kaitsevad TÜ molekulaar- ja rakubioloogia instituudis (Tartu, Riia 23 aud 217) magistritööd:

• kl 9 **Piia Uusen** «Papilloomiviiruse E2 valgu interaktsioon Daxx valguga ning selle võimalik roll viiruse elutsüklis». Juhendaja Reet Kurg, PhD. Oponent Arvi Jõers, PhD;

• kl 10 **Eliisa Lukk** «Peptidüül-tRNA kuhjumise ja membraanipumpade roll makroliidsete antibiootikumide toimes». Juhendaja prof Tanel Tenson, PhD. Oponent Heili Ilves, PhD;

• kl 11 **Svetlana Orlova** «Loomulike tapjarakkude *in vitro* kultiveerimine autoloogseks ja allogeenseks immunoteraapiaks». Juhendajad prof Hele Everaus, MD, DSc, dots Sulev Ingerpuu, PhD. Oponent prof Andres Metspalu, MD, biol-kand;

• kl 12 **Kersti Jääger** «CD 43 mõju uurimine rakkude kasvule». Juhendajad Lilian Kadaja-Saarepuu, PhD, prof Toivo Maimets, PhD. Oponent Rein Sikut, PhD;

• kl 14 **Helin Räägel** «Bisubstraatne inhibiitor ARC surub efektiivselt maha Rho-kinaasist lähtuvaid signaaliradasid rakukultuuris». Juhendajad Margus Pooga, PhD, dots Sulev Ingerpuu, PhD. Oponent Reet Kurg, PhD;

• kl 15 **Liis Andresen** «Rcs signaaliülekande süsteemi roll taimepatogeeni Pectobacterium carotovorum alaml. carotovorum virulentsuses». Juhendaja dots Andres Mäe, PhD. Oponent Tiina Tamm, PhD;

• kl 16 **Mari-Liis Ots** «Polühüdroksüalkanoaadi süntees bakteris Pseudomonas mandelii PC17». Juhendajad Allan Nurk, PhD, Oliver Meikar, MSc, dots Andres Mäe, PhD. Oponent prof Ago Rinken, DSc;

• kl 17 **Natalja Tšertova** «Bakterite mitmekesisus suure eutroofse

30. mail kaitsevad samas magistritööd:

• kl 9 **Kristi Tamm** «Semliki Forest viiruse mittestruktuurse valgu nsP2 tuumalokalisatsiooni mutantide fenotüüpide kirjeldamine». Juhendaja prof Andres Merits, PhD. Oponent Andres Männik, PhD;

• kl 10 **Ave Merisalu** «Detoksifikatsioonisüsteemi geenide variatsioonid ja mehepoolne viljatus». Juhendajad: Signe Altmäe, MSc, Maire Peters, PhD, Andres Salumets, PhD. Oponent Elin Org, PhD;

• kl 11 **Ott Scheler** «tmRNA kasutamine diagnostilise markerina DNA kiibi tehnoloogias». Juhendaja dots Ants Kurg, PhD. Oponent Veljo Kisand, PhD;

• kl 12 **Priit Palta** «Statistical methods for DNA copy-number detection» («Statistilised meetodid DNA koopiaarvu määramiseks»). Juhendaja prof Maido Remm, PhD. Oponendid Märt Möls, PhD, Kristjan Välk, MSc;

• kl 14 **Rutt Lilleoja** «Lipopolüsahhariidi ja interleukiin-2 toime hiire CD4+CD25+ ja CD4+CD25- rakkudele». Juhendaja Ade Kallas, farmdr. Oponent Sulev Kuuse, MSc;

• kl 15 **Marko Lõoke** «Tuumorsupressorvalgu p53 mõju uurimine CD43 ekspressioonile». Juhendajad Lilian Kadaja-Saarepuu, PhD, prof Toivo Maimets, PhD. Oponent Arvi Jõers, PhD;

• kl 16 **Olga Žilina** «Submikroskoopiliste DNA koopiaarvu muutuste tuvastamine mikrokiibil põhineval MAPH meetodil». Juhendaja dots Ants Kurg, PhD. Oponent Tiia Reimand, MD, PhD;

• kl 17 **Margus Leppik** «Pseudouridiini süntaasi RluD substraadi spetsiifilisus *in vivo* ja *in vitro*». Juhendajad prof Jaanus Remme, PhD, Aivar Liiv, PhD. Oponent Ana Rebane, PhD.

30. mail kaitsevad keemiahoone aud 430 FK magistritööd:

• kl 9.30 **Jaana Jürgens** «Mõõtemääramatus raua määramisel UV-Vis fotomeetrilise ja FAAS meetodiga». Juhendajad prof Ivo Leito, Lilli Paama, knd. Oponent Lauri Jalukse, MSc;

• kl 10 **Allan Künnapas** «Pestitsiidijääkide LC-MS analüüsi proovi ettevalmistusmetoodikate võrdlemine». Juhendaja dots Koit Herodes. Oponent Gerda-Johanna Raidaru, MSc;

• kl 10.30 **Kadi Mölder** «Sudaan I-IV värvainete määramine vedelikkromatograafiliselt». Juhendaja dots Koit Herodes. Oponent Viljar Pihl, PhD;

• kl 11 **Mari-Liis Sults** «Liitium-, naatrium- ja kaaliumkatiooni aluselisused gaasifaasis». Juhendaja prof Peeter Burk. Oponent uurija-prof Ilmar Koppel;

• kl 11.30 **Deniss Savtšenko** «Toksilisuse QSAR modelleerimine kvantkeemiliste orbitaalsete deskriptorite abil». Juhendajad prof. Mati Karelson, Tarmo Tamm, PhD. Oponent Sulev Sild, PhD;

• kl 12 **Kalev Takkis** «HIV-1 proteaassi inhibiitorite modelleerimine». Juhendaja vanemteadur Sulev Sild, PhD. Oponent Tarmo Tamm, PhD;

• kl 13 **Oleg Golubev** «Kvantitatiivsete efektide uurimine silaanide reaktsioonil Grignardi reaktiiviga». Juhendaja teadur Dmitri Panov, PhD. Oponent Hannes Hagu, PhD;

• kl 13.30 **Madis Paalo** «Süsiniknanotorudega dopeeritud oksiidsete fiibrite valmistamine». Juhendajad dots Uno Mäeorg, Tanel Tätte, PhD. Oponent Silvar Kallip, PhD;

• kl 14 **Oliver Pulges** «a2A adrenergilise retseptori iseloomustamine roti otsmikukoore membraanpreparaadis». Juhendaja prof Ago Rinken. Oponent prof Juhan Sedman;

• kl 14.30 **Hedi Harzia** «Põlevkivi poolkoksi leostuskäitumise uurimine: väävliühendite leostumine». Juhendaja dots. Kaja Orupõld, MSc. Oponent Aarne Pruks, MSc;

• kl 15 **Kairi Kivirand** «Biosensori konstrueerimine biogeensete amiinide määramiseks». Juhendaja vanemteadur Toonika Rinken, PhD. Oponent dots Kaja Orupõld, MSc;

• kl 15.30 **Karita Raudkivi** «Bakterkultuuride sobivuse uurimine poolspetsiifilise BHT-biosensori jaoks». Juhendajad Timo Kikas, PhD, teadur Ene Talpsep, MSc. Oponent dots Kaja Orupõld, MSc.

30. mail kaitsevad majandusteaduskonnas Narva mnt 4 aud B202 magistritööd:

• kl 11 **Janika Alloja** «Pensionile siirdumist mõjutavad tegurid Eesti näitel». Juhendajad dots Kaia Philips ja teadur A. Võrk. Oponendid Janno Järve, MA, sotsiaalministeeriumi asekantsler ja TÜ dots Toomas Raus;

• kl 12 **Kerly Krillo** «Osaajaga töötamine Eesti näitel». Juhendajad dots Kaia Philips ja vanemteadur Jaan Masso. Oponendid TTÜ dots Urve Venesaar ja TÜ teadur Andres Võrk.

30. mail toimuvad magistritööde kaitsmine geograafia instituudis Vanemuise 46-327:

• kl 13.15 kaitseb **Taimi Paljak** magistritööd «Õhutemperatuuri järskude muutuste statistiline ja sünoptiline analüüs aastail 1951–2006» loodusgeograafia erialal. Juhendaja dots Jaak Jaagus. Oponent lektor Piia Post;

• kl 14.45 kaitseb **Riho Marja** magistritööd «Põllumajandusmaastiku linnustiku mitmekesisuse ja arvukuse seosed maastikuindeksitega Eesti uurimisalade näitel» maastikuökoloogia ja keskkonnakaitse erialal. Juhendajad prof Ülo Mander, Evelyn Uuemaa, MSc. Oponent Henn Pärnamets, MSc (keskkonnaministeerium).

• kl 16.15 kaitseb **Kersti Vennik** magistritööd «Külmumata mulla liiklusvahenditega ületatavuse määramisest Eestis (Waterways Experiment Station metoodikaga)» geoinformaatika ja kartograafia erialal. Juhendaja dots Jüri Roosaare. Oponent dots Arno Kanal.

31. mail kaitsevad majandusteaduskonnas Narva mnt 4 aud B202 magistritööd:

• kl 9.30 **Teet Kalmus** «Leiutise kasutamisprotsess Ameerika Ühendriikides». Juhendajad prof Urmas Varblane ja magister Mikk Putk. Oponent *doctor iur* Mart Enn Koppel, TTÜ tehnoloogia ja innovatsioonikeskuse peaspetsialist;

• kl 10.10 **Airi Laanemaa** «Finantsseisundi hindamine ja finantsplaneerimine ehitusjärelevalvega tegelevas ettevõttes (AS Telora-E näitel)». Juhendaja lektor Priit Sander. Oponent maj-dr Vambola Raudsepp;

• kl 10.50 **Piret Ploom** «Organisatsioonikultuuri ülesande- ja suhteorientatsioon Tallinna Botaanikaaia näitel». Juhendaja prof Maaja Vadi, oponent Anne Aidla, MA;

• kl 15 **Jaanus Kala** «Ettevõtte konkurentsipositsiooni hindamine OÜ Sanistal näitel». Juhendaja Andres Kuusik, MA, oponent Kalev Kaarna, MA;

• kl 15.50 **Maris Leisson** «Müügitöötajate motiveerimine ootuste teooria perspektiivist Tartu Tarbijate Kooperatiivi Eedeni Konsumi näitel». Juhendaja prof Maaja Vadi, oponent Pille Mõtsmees, MBA;

• kl 16.30 **Priit Aava** «Altmani Z-skoori võrrandite pankroti prognoosimiseks kasutamise analüüs Eesti andmetel». Juhendaja prof Helje Kaldaru, oponent Anneli Kaasa, PhD.

1. juunil kaitsevad molekulaar- ja rakubioloogia instituudis (Tartu, Riia 23 aud 217) magistritööd:

• kl 9 **Lauri Koorits** «ImuB ja DnaE2 osalus Pseudomonas putida rakkudes toimuvates mutatsiooniprotsessides». Juhendajad dots Maia Kivisaar, PhD ja Andres Tover, PhD. Oponent Tiina Sedman, PhD;

• kl 10 **Tarmo Mölder** «Multivalentset HIV antigeeni ekspresseerivate DNA vaktsiinide võrdlev uurimine». Juhendajad dots Ann Kilk, biolkand, Rein Sikut, PhD. Oponent prof Pärt Peterson, PhD;

• kl 11 **Vallo Varik** «Stressitingimustel bakteri valgusünteesi moduleerivad valgud ja tmRNA». Juhendajad prof Tanel Tenson, PhD, prof Jaanus Remme, PhD. Oponent Marta Putriņš, MSc;

• kl 12 **Riin Tamm** «Inimese tiopuriinmetüültransferaasi farmakogeneetika: genotüübi-fenotüübi võrdlus ja haplotüübianalüüs eestlaste populatsioonis». Juhendajad prof Andres Metspalu, MD, biol-kand, Kersti Oselin, MD, PhD. Oponent prof Hele Everaus, MD, DSc;

• kl 14 **Annely Lorents** «Katioonsete peptiidide rakku sisenemise mehhanismide uurimine». Juhendajad Margus Pooga, PhD, dots Sulev Ingerpuu, PhD. Oponent Aksel Soosaar, PhD;

• kl 15 **Helen Isok** «Inimese papilloomiviiruse replikatsioonivalgu E1 ekspressiooni regulatsioon ja seotus DNA replikatsiooni efektiivsusega». Juhendaja Ene Ustav, PhD. Oponent Niilo Kaldalu, PhD.

KONTSERT

AULAS

25. mail kl 19 Elleri Tartu Muusikakooli noorteosakonna kontsertaktus.

2. juunil kl 19 USA Amhersti Kolledži (Boston) naiskoori ja meeskoori ja Tartu Üliõpilassegakoori kontsert.

TEADE

31. mail kl 16 avatakse TÜ ajaloo muuseumis näitus «Tartu Akadeemiline Meeskoor 95».

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

1. juuni 2007

Tartu Ülikooli Raamatukogu

NR 22 (2304)

www.ajaleht.ut.ee

Sotsiaalteaduskond tähistab 15. aastapäeva lk 3 • **Projekt «Noored kooli»** lk 2 • **Peeter Olesk integratsioonist** lk 2

Eile valiti TÜ rektoriks professor Alar Karis

1

2

1. *Rektorikandidaadid Alar Karis (vasakul), Margit Sutrop ja Volli Kalm enne valimisi.*
2. *Rektoriks valiti Alar Karis.*
3. *Hääletab professor Peeter Vihalemm.*

3X VARJE SOOTAK

Kadri Bank
Aija Sakova
Varje Sootak

Tartu Ülikooli uueks rektoriks valiti eile praegune Eesti Maaülikooli rektor ja TÜ arengubioloogia erakorraline professor Alar Karis.

Rektoriks kandideerisid kõik kolm üles seatud kandidaati: rakendusgeoloogia professor Volli Kalm, praktilise filosoofia professor Margit Sutrop ja professor Alar Karis. Olgugi et valimiskomisjoni esimees, vandeadvokaat Jüri Raidla juhtis enne valimiste algust tähelepanu sellele, et kandidaatidel on veel õigus end taandada, seda ükski kandidaat ei teinud.

Kalm ja Sutrop

Igal kandidaadil oli enne valimisi õigus veel üheks lühikeseks sõnavõtuks. Kui professor Margit Sutrop toonitas, et Tartu Ülikooli püsimajäämine ei ole sugugi iseenesest mõistetav, vaid selgub järgnevate aastate jooksul ülikoolis tehtavatest valikust, siis professor Volli Kalmu sõnul sõltub ülikooli püsimine mitmesugustest kvantitatiivsetest ühikutest. «Mulle tundub aga, et oleme hakanud unustama neid, kes nendele arvudele sisu annavad,» ütles Kalm.

Ta pidas oluliseks, et võõranduma hakkav õhustik asenduks dialoogiga ja et selles domineeriksid akadeemilise kogukonna väärtushoiakud. Samuti on tema sõnul ülikooli üks esimesi kohustusi seista üliõpilaste heade õppimisvõimaluste eest.

Margit Sutrop rõhutas oma sõnavõtus veel kord erialade ühisosade leidmise ning kõikide valdkondade arendamise olulisust. Samuti tõi ta välja, mida on talle tähendanud kohtumised ülikooli liikmetega.

Alar Karis rääkis ülikoolist kui jõest, mis on valmis muutuma: «Ülikool on kui jõgi, mis otsib sängi. Ja leiab selle». Ta soovis kõigile selget meelt jõgede, mägede ja sümbolite vahel vahet tegemaks.

198 liikme toetus

Valimiste esimese voorus oli hääletuskastis 267 sedelit, neist üks märgistamata. Volli Kalmu poolt hääletas 85, Alar Karise poolt 112 ja Margit Sutropi poolt 69 valimiskogu liiget.

Teises hääletusvoorus kandideerisid seega Volli Kalm ja Alar Karis. Hääletuskastis oli 263 sedelit, neist 10 märgistamata. Volli Kalmu poolt hääletas 110, Alar Karise poolt 143 valimiskogu liiget.

Kolmandas voorus kandideeris Alar Karis ja teda toetas 198 valimiskogu liiget.

Rektori kt professor Tõnu Lehtsaar tänas kõiki kolme rektorikandidaati ning ütles, et tema soov on olnud tuua ülikooli rahu ja rektor. «Üks on nüüd formaalselt olemas, teise üle otsustate teie.»

	I voor	II voor	III voor
sedeleid valimiskastis	267	263	257
välja jagamata	31	33	40
Volli Kalm	85	110	
Alar Karis	112	143	198
Margit Sutrop	69		
märgistamata	1	10	58
rikutud	0	0	1

Vastvalitud rektor professor Alar Karis, mis tunne on Teil praegu võrreldes mõni tund tagasi enne valimiste algust?

Nagu näete, on mu nägu on järjest tõsisemaks läinud kui enne valimist. See tähendab, et ma tunnetan juba, kui raske see töö on ja et selle peale tuleb hakata mõtlema.

Mis täpsemalt edasi juhtub?

Edasi peaks minema nii, et rektor läheb oma kabinetti ja hakkab tööle sellel kuupäeval, millal vaja. Kas see on 1. juulil, peab otsustama, pean ju oma ameti maaülikooli rektorina maha panema. Praegugi tulin siia lõuna ajal kandideerima.

Kuidas on uue meeskonna komplekteerimisega?

Sellega peab küll kohe peale hakkama. Nagu ma ka enne valimisi ütlesin, komplekteerin selle kompetentsuse alusel ja arutades ülikooli rahvaga. Mainisin ka täna oma sõnavõtus, et ilma meeskonnata sellist ülikooli nagu rahvusülikool on võimatu juhtida.

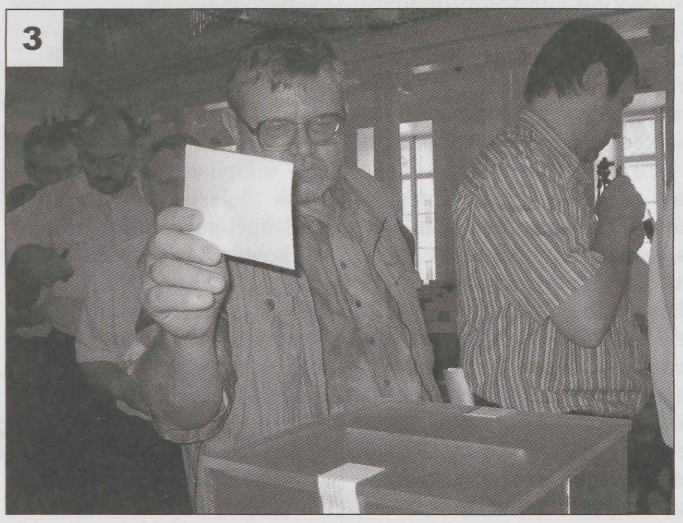
3

Rektori valimistest aastail 1988–2007

21. juunil 1988 toimusid taasiseseisvunud Eestis esimesed Tartu Ülikooli rektori valimised.

Kandidaadid olid arstiteaduskonna dekaan professor Ain-Elmar Kaasik, õppeprorektor professor Jüri Kärner ja teadusprorektor professor Ants Kallikorm. Kallikorm sai 40, Kaasik 89 ja Kärner 133 häält.

28. mail 1993 kandideerisid rektoriks professor Ain-Elmar Kaasik, prorektor professor Peeter Tulviste, professor Mati Kilp ja prorektor professor Jaak Aaviksoo. Teises voorus jagunesid hääled nii: Tulviste 122 ja Kaasik 94 poolthäält.

27. veebruaril 1998 kandideerisid rektoriks rektor professor Peeter Tulviste ja professor Jaak Aaviksoo. Tulviste sai 102 ja Aaviksoo 126 poolthäält.

28. veebruaril 2003 olid rektorikandidaadid rektor Jaak Aaviksoo ja õppeprorektor Birute Klaas. I voorus sai Aaviksoo 145 ja Klaas 86 häält. II voorus kogus Aaviksoo 182 poolthäält.

Selle aasta 18. jaanuaril kandideerinud professoritest sai I voorus Ene Ergma 116, Volli Kalm 103 ja Birute Klaas 44 poolthäält, II voorus kogusid Ergma ja Kalm võrdselt 128 häält. Loosiga läks III vooru Ergma, kelle poolt hääletas 141 inimest, kuid valituks osutunuks oleks vaja olnud veel seitse häält.

Veebruaris asus rektorikohuseid täitma professor Tõnu Lehtsaar.

UT KÜSIB

Majandusteaduskond oli ainuke teaduskond, kes ei esitanud oma rektorikandidaati. Miks?

Ene Kivisik
dekanaadi juhataja

Leidsime, et igaühel on vaba valik, kuidas hääletada, arvamusi võib ju erinevaid olla.

Lootsin, et seekord tuleks konkreetne tulemus kiiremini. Ootasin selgemat eelistust, I voorus oli minu jaoks veidi ootamatu tulemus. Praegu enne II vooru tulemuste teadasaamist ma juba veidi kahtlen, kas selles voorus rektor valitakse.

Kui tähtis on üliõpilasele, kes on rektor?

Lauri Lahi
majandusteaduse 2. a üliõpilane

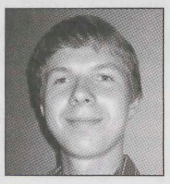

Otseselt igapäevaelu see ei eriti ei puuduta. Pigem on rektoril minu jaoks väga suur esinduslik roll. Ja tore on teada, et minu koduülikooli nägu on just see inimene, keda ma ise olen valinud.

Valisin praegu II voorus professor Alar Karise, sest mulle on jäänud mulje, et tema esinduslikud võimed on võrreldes teiste kandidaatidega kõige tugevamad. Ja valimisplatvorm sarnanes ka minu vaadetega.

Kas enne III vooru tulemuste teatamist olete senise valimiskäiguga rahul?

Aadu Must
professor

Kindlasti. Mõned ütlevad, et liiga palju lõbusat meelt ja naeratusi, et ei olegi nii tõsine asi. Ei, on väga tõsine asi, aga katastroofiohtu ei oleks olnud mitte ühegi kandidaadi puhul. Selles mõttes on süda rahul ja tulemus on igati aktsepteeritav.

Kas olete senise valimiskäiguga rahul?

Hele Everaus
professor

Arvan, et valimised on kulgenud normaalselt, nii nagu ühes demokraatlikus süsteemis need asjad käivad. See näitab, et Tartu Ülikoolis on siiski päris erinevaid arvamusi ja päris ühtne see ülikooli arvamus ei ole.

Kõik kandidaadid on tublid, olen veendunud, nad kõik oleksid Tartu Ülikoolile väga head rektorid.

Olete kaks korda valimiskomisjoni juhtinud, kuidas nüüd pärast rektori valimist rahul olete?

Jüri Raidla
valimiskomisjoni esimees

Olen samavõrd rõõmus kui kõik valimiskogu liikmed ja kogu ülikooli pere, sest ülikool on endale uue teotahtelise rektori saanud. Mulle on see erakordselt meeltmööda nii endise kuratooriumi esimehena kui ka ülikoolile väga tugevalt kaasa elava vilistlasena. See oli väga meeldiv.

Töö valimiskomisjoni esimehena andis kahtlemata ka palju kogemusi, samuti teadmise, et ülikoolis kaalutakse otsustusi väga põhjalikult. Ja kui mingil hetkel ei ole ülikool otsustuseks valmis, siis seda otsustust lihtsalt ei tehta nagu 18. jaanuaril. Aga kui ülikoolipere on jõudnud oma otsustes ühisele arusaamisele, siis see otsus ka sünnib vaatamata sellele, et valimisvõitlus oli täna ju täiesti pingeline.

Mida soovite uuele rektorile?

Jüri Kärner
rector emeritus

Soovin Sulle palju õnne, tugevat tervist ja häid kordaminekuid ehk teisisõnu, olgu tähtede seis Sulle alati soodne!

Soovitan Sul järgida ka akadeemilises liikluses turvanõuet: «Näe ja ole nähtav!».

Näe ülikooli võlu tema lõputus mitmekesisuses! Kaitse talente! Kaota barjäärid, mis inimvõimeid mõttetult vastandavad! Loo aina uusi ja uusi võimalusi koostööks! Oleme ju üks ülikooli suur pere.

Ole nähtav! Mitte käskude-keeldude ja uute nõudmistega... Anna teada endast ja oma ettevõtmistest! Hooli meist ja tule meile külla! Siis on ka meil parem töötuju...

Vaoshoitusest ja julgusest

Peeter Olesk
vilistlane

Mõnikord tuleb analoogiaga olla äärmiselt ettevaatlik, teinekord annab just julgus talle õige lennukaare.

Füüsikateoreetik Lev Landau (Nobeli preemia 1962) kehtestas oma erialal edasipääsemiseks halastamatult karmi filtri, mida teatakse kui teoreetilist miinimumi. Kes selle läbi tegi või ületas, sobis tolleaegses tähenduses kandidaaditööd lõpetama. Kokku oli latiületajaid 44, kellest aastal 2003 sai Nobeli preemia Aleksei Abrikossov. Meie mõistes kandidaadikraadi kaitses ta aastal 1951 ja tahtis kohe seejärel võtta käsile ka doktoritöö. Kuid ta teadis, et Landau lubab seda alles siis, kui publikum peab hiljutise aspirandi järgmist dissertatsiooni põhjendatuks. Teiste sõnadega, ei lugenud enam eksamite (neid oli kümmekond) sooritatus, vaid nähtava kolledži arvamus, et «võib küll» või koguni «väärib seda».

Oma mälestustes tunnistab professor Abrikossov, kuidas ta kartis, et ei jõuagi ära oodata, millal publikum kord ka tema kohta nii arvab. Publikumi leidmiseks pöördus ta Landau ühe lemmikõpilase, hilisema akadeemiku Isaak Pomerantšuki poole palvega öelda rahva nimel õpetajale, et Abrikossov võiks pühenduda doktoritööle. Paar päeva hiljem teataski Landau oma varasemale aspirandile, et kuna rahvas peab teid doktoritöö jaoks valmis olevaks, hakake kirjutama. Tolleks hetkeks koosnes rahvas ainult ühest inimesest...

Eesti *humaniora* on nagu pirtsakas pruut – ootab kosilast, aga tahab olla feminist.

Kuidas näeks välja teoreetiline miinimum nn integratsioonis ja kes oleks see rahvas, kes ütleks, et «see ja see» protsess integratsioonis väärib arendamist kõrgemalt vaatekohalt?

Paraku ei ole see algebra. Just nende kahe küsimuse kaudu võib hinnata ka eesti humanitaarteaduste ühiskondlikku põhjendatust praegusel ajal – sedasama, mida on tehtud erinevate humanitaaride avalike kirjade ja kõige muu põhjal.

Integratsioon on väga magus sõna kirjeldamaks seda, mille sisuks on väljumine Nõukogude Liidust võimalikult väikse konfrontatsiooniga. Väljumine kuhu? Balti riikide puhul Läände ehk Euroopa idapiiri nihutamine Läänemere keskosast Hermanni kindluseni Narvas. Valgevene suhtes samasugune selgus puudub ja Königsberg on edasipidigi Vene Föderatsiooni osa teisel pool NATO kardinat.

Kuid mõelgem geopoliitikast argipäevasemalt. Integratsioon ei ole nii suur vihmavari, et sinna alla mahuks kõik – keeleline arusaadavus, kultuuriline tolerants, etniline suveräänsus, riikide eristatavus ning majandushuvide piiriülesus. Eesti praktikas on integratsiooni proovikiviks suhtumine eesti keelde, mis 1992. aasta põhiseaduse järgi on tegelikult absoluut: Eesti riigi ehk tema kodakondsete keeleks on eesti, mis samas ei tähenda, et muud keeled on suhtlemiseks välistatud. Vastupidi, ka need on vajalikud. Kuid pole tarvis väga palju mõelda, et taibata, on kaks ise asja, kas õpetada eestlasele eesti keelt nii, et see oleks täiuslik või õpetada siinsele venelasele eesti keelt nõnda, et nad vene keelt ei unustaks. Rääkimata vene keele õpetamisest eestlasele mahus, mis on võrreldamatult rikkalikum kui rõve sõim.

Oleme jõudnud oma integratsiooniga tähenduses «parem heaga herneleem kui pahaga pannkoogid» seisu, kus meil on pahaga lilled läbi ähvarduste. Mida saab fundamentaalne humanitaar sel puhul teha? Minu arvates eksivad need, kes pakuvad ennast võimule kas müügimeheks või kaubaks endaks. Tõde teaduses ei pea ootama selle järele, millal rahvas asja omaks võtab. Näitlikum olles – Eesti Vabariigi kodanikkond ei võta kunagi ühtlaselt omaks okupatsiooni vägivaldsust *ab ovo*. See mõiste tuleb avada nii põhimõtteliselt kui ka adressaaditi. Töö on tegemata mõlemal tasapinnal ja ainult algeline vaimuhuviline võib jääda ootama, kuni temalt seda tööd tellima hakatakse.

Uurimistöö võib olla skeptiline, kuid teadus ei tohi olla passiv. Eesti *humaniora* on ses suhtes nagu pirtsakas pruut – ootab kosilast, aga tahab olla feminist. Tegelikkus on julmem: me ei tohi lubada Põhjamaade Balkanit, aga oleks ka täiesti vale kujutleda, et kurjuse impeerium hääbub meist kuskil väga kaugel ja ilma oma sõpradeta. See on punkt, mida avalike kirjadega ei lahenda.

Tähtveres 18. mail 2007

Rektori kt Tõnu Lehtsaar (vasakul) ja SA Noored Kooli tegevjuht David Rebane on koostöölepingule alla kirjutanud. Üleval Maria Veldi, all Helina Haljaste. VARJE SOOTAK, 2X ERAKOGU

Tudengid lähevad kooli

Varje Sootak

Inglise filoloogiat lõpetav Helina Haljaste ütleb, et tahab õpetajana edasi anda oma teadmisi ja motiveerida noori aktiivsed olema.

«Õpetajaks olemine on minu jaoks ka väljakutse ning võimalus ennast arendada ja oma õpilastelt õppida.»

Viiendat aastat ajalugu õppivale Maria Veldile meeldib teisi aidata, endast panus anda. «Tahan tunda end vajalikuna ja aidata teistel paremuse poole püüda.»

Ühe sellise võimaluse julgelt õpilaste ette astuda pakub programm «Noored kooli».

Programm «Noored kooli»

28. mail kirjutasid rektori kt professor Tõnu Lehtsaar ja SA Noored Kooli tegevjuht David Rebane alla kolmepoolsele koostöömemorandumile. Kolmas osapool Tallinna Ülikool on juba leppele alla kirjutanud.

Programmi «Noored kooli» algatasid Heateo sihtasutus ja Hansapank. Taheti leida üliõpilasi, kes läheksid kooli tööle ja kes ehk polegi veel õpetajakoolitust läbinud. 13 kohale kandideeris 76 inimest.

Programmi tegevjuht David Rebane selgitas, et need noored läbivad kahe koolis õpetamise aasta jooksul pool õpetajakoolituse magistriõppe mahust. Pärast programmi lõppu on võimalik lõpetada magistriõpe TÜs või TLÜs. Rektori kohusetäitja Tõnu Lehtsaar märkis, et õpetajate koolitamine on mitme teaduskonna, sh just haridusteaduskonna üks olulisemaid valdkondi. Haridusteaduskond koordineerib ülikoolis programmi tegevust ning aitab välja töötada vastava koolitussüsteemi.

Koolis

Programmi kommunikatsioonijuht Triin Noorkõiv rääkis, et neil 13 noorel lõpeb sel nädalal koolides kahenädalane vaatluspraktika. Tuleval nädalal toimub kokkuvõttev seminar.

Maria Veldi oli vaatluspraktikal Tallinna 32. keskkoolis. «Olen väga rahul, sain huvitava kogemuse, mis aitab mind kindlasti ka mu õpetajatöös.»

Helina Haljaste oli vaatluspraktikal Karlova gümnaasiumis. Kolm päeva jälgiti erinevate ainete, õpetajate ja vanuseastmete tunde, samuti vesteldi õppealajuhataja, aineõpetaja ja klassijuhatajaga. «Eelnevalt oli meile selgitatud neid aspekte, mida praktika ajal tasuks jälgida ja antud ka ülesandeid, millele peame kirjalikult vastused esitama. Jäin praktikaga rahule, kuna nägin väga erinevaid situatsioone ning käitumismudeleid.» Helina sõnul andis praktika esmase ettekujutuse õpetaja tööst ja võimaluse vaadelda tunde eriosapoolte (nt õpetaja ja õpilase) vaatepunktist.

Helina on varem õpetanud Hispaanias vabatahtlikuna inglise keele algkursust täiskasvanutele ja andnud ka vene ja eesti keele tunde.

Kommunikatsioonijuht Triin Noorkõiv selgitas, et juulis algab kuus nädalat kestev intensiivkoolitus, et siis 1. septembril õpetajana alustada.

«Oleme saavutanud koolidega kokkuleppe, et tudengid teevad oma vajaliku töömahu ära nelja päevaga, nii et üks päev nädalas jääks õpingute jätkamiseks.» Koolis on noortel oma mentor, tegutseb ka grupp, kus kord kuus arutatakse oma tegevust koos juhendajaga.

Helina loodab programmist eelkõige praktilise suunitlusega koolitust ja tuge. «Loodan saada palju kasulikku infot, huvitavaid kogemusi ja uusi tutvusi.»

Pikk versioon www.ajaleht.ut.ee.

Toomas Sildmäe nimetati ülikooli auliikmeks

Kristel Seiler
haldusdirektori büroo teabe- ja asjaajamiskorralduse spetsialist

TÜ nõukogu nimetas 25. mail ülikooli auliikmeks vilistlase, ettevõtja Toomas Sildmäe märkimisväärselt suure materiaalse toetuse osutamise eest ülikooli 375. aastapäeva korraldamiseks.

Juubeliaasta korraldustoimkonna esimehe haldusdirektor Riho Illaku sõnul eeldab Eesti vanima ning auväärseima kõrgharidust pakkuva asutuse aastapäeva tähistamine kõigi ülikooli sõprade ja partnerite ühiseid jõupingutusi. «Eesti rahvusülikool on tänulik Toomas Sildmäele, kes vastas ülikooli abipalvele esimesena ning toetas juubeliürituste läbiviimist 255 000 krooniga,» sõnas Illak.

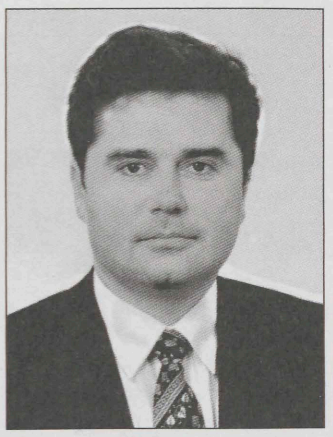

Toomas Sildmäe

Toomas Sildmäe on lõpetanud 1980. aastal TRÜ majandusteaduskonna *cum laude*. Alates aastast 1999 on Sildmäe Hispaania aukonsul Eestis ning 2006. aastast Finest Group AS juhatuse esimees.

Juubeliaasta tähistamise eesmärk on tutvustada ja teadvustada avalikkusele Tartu Ülikooli ajaloolist panust ja tähtsust, akadeemilisi tavasid ning ülikooli teadus- ja arendussaavutusi. Toimub palju kultuuri- ja meelelahutusüritusi, näitusi, konverentse, antakse välja mitmesuguseid trükiseid, avatakse monumente jne. Et juubeliüritused toimuksid kõrgel tasemel, on ülikool pöördunud koostööpartnerite ja vilistlaste poole palvega toetada sihtotstarbeliselt aastapäeva korraldamist.

Vastavalt TÜ nõukogu 1995. aasta 29. septembri määrusega kinnitatud «Tartu Ülikooli auliikme statuudile» nimetatakse auliikmeks isikuid, asutusi ja organisatsioone, kes on märkimisväärselt kaasa aidanud ülikooli põhikirjalise eesmärgi saavutamisele. Materiaalse toetuse osutamise korral võidakse auliikme nimetus anda siis, kui toetuse suurus on enam kui 250 000 Eesti krooni.

Ülikool tunnustab

TÜ aumärgi ja tänukirjaga tunnustati 60. sünnipäeval väga hea ning kohusetundliku töö eest Pärnu kolledži keelekeskuse juhatajat ja lektorit **Eva Kitust**.

TÜ väikese medali ja tänukirja pälvis 50. sünnipäeval pikaajalise töö eest bioloogia-geograafiateaduskonna zooloogia ja hüdrobioloogia instituudi dotsent **Raivo Raid**.

TÜ tänukirjaga autasustati 50. sünnipäeval bioloogia-geograafiateaduskonna zooloogia ja hüdrobioloogia instituudi endisi töötajaid **Tiina** ja **Peeter Nõgest**.

Viis uut audoktorit

TÜ nõukogu valis 25. mail viis uut audoktorit.

Õigusteaduse audoktoriks valiti Osnabrücki Ülikooli professor Christian von Bar, ajaloo audoktoriks Uppsala Ülikooli professor Torkel Jansson, geograafia audoktoriks Genti Ülikooli professor Marc Antrop, keemia audoktoriks Florida Ülikooli professor Alan Roy Katritzky ja majandusteaduse audoktoriks Stockholmi Majandusülikooli professor Ari Kokko.

Uued audoktorid promoveeritakse ülikooli aastapäevaaktusel 1. detsembril.

Uued akadeemikukandidaadid

TÜ nõukogu otsustas 25. mail esitada Eesti Teaduste Akadeemia akadeemikute kandidaatideks loodusteaduste ja meditsiini alal professorid Jaanus Harro, Mati Karelsoni, Martin Zobeli ja Eero Vasara. Tehnika- ja informaatikateaduste alal esitati professor Andres Metspalu ning humanitaarteaduste alal professorid Jüri Allik ja Jüri Talvet.

Uute akadeemikute valimine toimub teaduste akadeemias 12. detsembril.

Professorite valimisest

TÜ nõukogu valis 25. mail kahest kandidaadist maalikunsti professoriks Jaan Elkeni (32 hääletanust 27 poolthäält).

Jaan Elken on kunstide osakonna maalikunsti professorina töötanud alates 1997. aastast. Ta on ka Eesti Kunstnike Liidu president.

Teine kandidaat, Tartu Kõrgema Kunstikooli lektor Peeter Allik, kogus kaks poolthäält.

Kunstiajaloo professoriks kandideeris Eesti Kunstiakadeemia professor Juhan Maiste.

TÜ nõukogu nõustus akadeemilise komisjoni ettepanekuga mitte menetleda professor Maiste kandidatuuri. Akadeemiline komisjon leidis, et ekspertkomisjon ei pruugi olla sõltumatu, kuna liikmete hulgas on professor Maiste kolleege, kellega koos on välja antud raamatuid jne.

Aastail 1994–2007 töötas kunstiajaloo professorina Jaak Kangilaski, kes praegu on emeriitprofessor.

Haldur Õim nimetati emeriitprofessoriks

TÜ nõukogu nimetas emeriitprofessoriks üldkeeleteaduse professori Haldur Õimu.

Poliitika ja meedia ülesanne on anda teaduse ja kultuuri loodud väärtustele operatiivne kommunikatsioonivõimalus. Raul Rebane «Mõtete sõda» Postimees 19. mai 2007

Sotsiaalteaduskond 1992: nägemus, tegelikkus ning tulemus

Rein Taagepera
emeriitprofessor

Septembris 1991 tegi TÜ rektor Jüri Kärner ettepaneku asuda mitme olemasoleva üksuse alusel loodava sotsiaalteaduskonna dekaaniks.

Mu vastuettepanek oli alustada väikese interdistsiplinaarse teaduskonnaga, lisades õppejõude ja üksusi ainult vähehaaval. Eeskujuks oli mul Kalifornia Ülikooli Irvine'i haru, asutatud 1965, mis oli juba kujunenud tugevaks uurimisülikooliks. Interdistsiplinaarset õpet pidasin eriti oluliseks väikese ja alles kujuneva tööturu raames, kus on ehk vaja rakenduda väljaspool kitsast eriala.

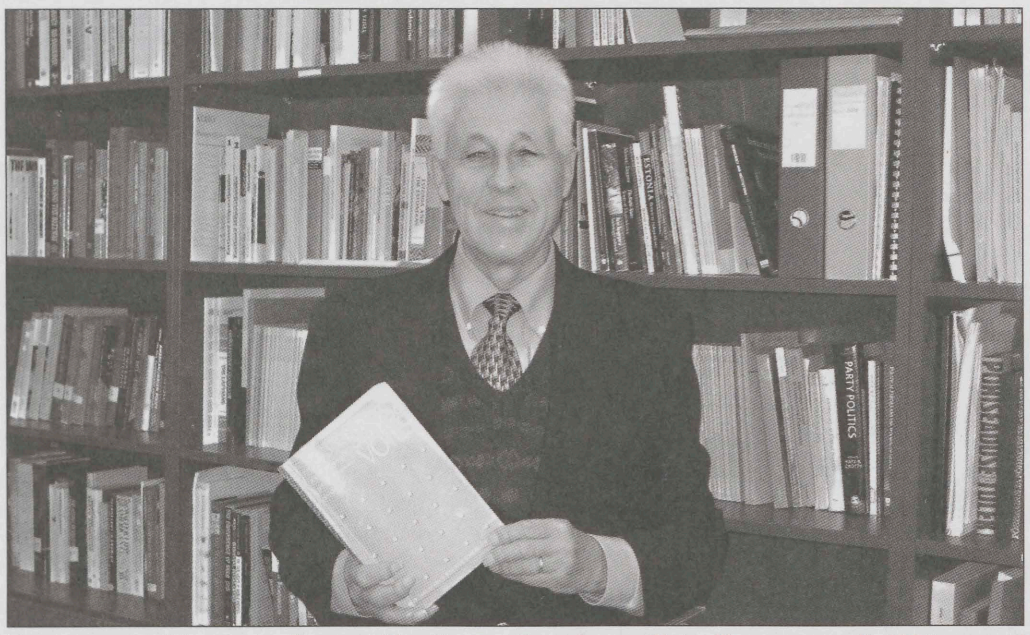

Praegune Kalifornia ja Tartu ülikooli emeriitprofessor Rein Taagepera oli 1992. aastal asutatud sotsiaalteaduskonna esimene dekaan. MERELLE ZEIGER

Algus

Esitasin viie aasta arengukava, kaugvaatega 20 aastat ette. Rektor nõustus ilma kauplemata – mis pidanuks mind hoiatama. Esimesel aastal oli kavas õpetada ainult väliseesti õppejõududega, et kohe algusest tagada Lääne uurimisülikooli tase. Detsembris 1991 võtsin dekaaniameti vastu, jäädes suveni Kaliforniasse. Õppejõudude värbamine Põhja-Ameerikast ning Rootsist õnnestus üle ootuste.

Külm dušš tuli aprillis 1992. Rektor palus esitada TÜ nõukogule õigustuse, miks selline teaduskond peaks loodama. Ilmnes, et mind oli dekaaniks kutsutud ilma seda nõukogus arutamata. Oleksin loobunud, ent üks minu värvatud õppejõud oli juba oma ülikoolilt puhkuse taotlenud. Olime sundseisus. Sundseisus oli ka nõukogu, arvestades tehtud ettevalmistusi. Eriti sotsiaalteadustega seotud nõukogu liikmed uskusid, et olin tegutsenud nende seljataga. See polnud soodne õhustik.

Saabusin Eestisse juuli lõpus 1992 ja otse lennuväljal tegi Rahvarinne mulle ettepaneku asuda presidendikandidaadiks. Tuli kaks imelikku kuud, mil pidasin kampaaniat reedest esmaspäevani ja rajasin teaduskonda teisipäevast neljapäevani.

Alustasime 37 tudengiga, kellest peaaegu kõik ka lõpetasid. Kõige nähtavamaks on neist 15 aasta jooksul saanud Urmas Paet. Vastuvõtu nimekiri on ära toodud SO 15 aastapäeva plakatil. Magistrikursustel osales ka Eiki Berg.

Akadeemiline edu ületas kõik mu ootused tänu kolmele tegurile: ühist seiklust tõsiselt võtvad tudengid; abidekaan Sulev Kannike, kes minu äraolekul kevadsemestril tervet asja käigus hoidis ja entusiastlikud külalisõppejõud Edgar Kaskla, Thomas ja Ingrid Palm, Ain Haas, Ever Köstner ning Joan Löfgren.

Teisel aastal (1993/1994) lisandus 50 uut tudengit ja Robert Dirksi ning Wolfgang Drechsleri ingliskeelsed loengud. Kõiki teisi kursusi lugesid nüüd kohalikud õppejõud, kes eelneval aastal olid end tõestanud tehes eksameid koos tudengitega.

Kolmandal sügisel paistis, et algraskused on möödas. 3. aasta tudengid hakkasid spetsialiseeruma politoloogias, avalikus halduses, sotsioloogias ning antropoloogias. Tervelt kolmandik neist oli olnud või minemas vähemalt semestriks välismaale. Olime 1991 esitatud kava piires.

Liitmised

Samal ajal murdis TÜ juhtkond pead, mida teha nõukogudeaegsete sotsiaalteaduse laadi üksustega, kes soovisid SO-ga liituda, ent kelle õppejõud enamasti keeldusid kvaliteedikontrollist.

Välk lõi sisse oktoobris. Minuga eelnevalt arutamata teatas rektor dekaanide komisjoni koosolekul, et kõik need üksused liidetakse teaduskonnaga. Teaduskond lahjendus sellega järsult. 13. oktoobril 1994 andsin sisse lahkumisavalduse. Jätkasin õpetamist.

Sellist teadustaset, nagu lootsin 15 aasta jooksul saavutada, pole tulnud.

Kas minu moodi loodud SO kiirendas sotsiaalteaduste arengut võrreldes sellega, mis juhtunuks, kui ma oleks ettepaneku tagasi lükanud? Oli neid, kes kirjutasid, et ma hoopis aeglustasin arengut. On teisi, kes hiljem on arvanud, et läbilõikes on areng olnud kiirem neil osakondadel, kes kasvasid välja 15 aastat tagasi loodud teaduskonnast, kui neil, kes liideti kolm aastat hiljem. Politoloogia igatahes on jõudnud maailma 200 tipposakonna piirimaile ja küllap esimese saja hulka Euroopas. See on väga hea 15 aasta kohta!

Kas nägemus SO loomise ajast vastab tulemusele? Kui nägemus täielikult täitub, siis on ta olnud piiratud. Teaduskond on igatahes kõvasti edasi liikunud tõsise uurimisteaduskonna poole, nii nagu seda Eestil vaja on.

Täispikk versioon www.ajaleht.ut.ee.

15. AASTAPÄEVA KONVERENTS

Ettekande teevad Rein Taagepera, Marju Lauristin, Jüri Allik, Henn Käärik ja Ain Haas.
Otseülekanne veebis kl 14: http://video.ut.ee.

Sotsiaalteadlasi ei võeta eriti kuulda

Siim Boikov, Mihkel Loide
3. aasta ajakirjandusüliõpilased

Sotsiaalteaduskonna dekaan Eiki Berg, milline on teaduskonna olukord praegu?

Arvan, et sotsiaalteaduskond on kaugelt üle ülikooli keskmise. See puudutab eelarvelisi vahendeid, õppekohtade täitmist, teadusraha sissetoomist ja publitseerimist. Erialadelt on teaduskond üks heterogeensemaid. Mõni neist paistab pisut rohkem silma teadustöödega, teine rakendusliku *know-how*'ga, kolmanda märk toob kohale huvilisi kogu maailmast. Tänases Eestis on raske leida kvalifitseeritud töötajaid. Meil on mitu aastat olnud probleeme mõne professuuri täitmisega.

Miks otsustati, et semiootikud lähevad filosoofiateaduskonda?

Semiootikud on alati olnud kusagil piirimail – ühe jalaga humanitaarteadustes, teise jalaga sotsiaalteadustes. Sotsiaalteaduskonnast lahkumine oli semiootikute enda otsus ja tugines vajadusele korvata hetkel puuduolev humanitaarteaduslik alus. Sotsiaalteaduste alusmoodul võimaldab tihedat integreeritust õigus- ja majandusteadusega ning ka omavahel, kuid ei täida semiootikute ootusi. Loodame, et neil läheb uues teaduskonnas sama hästi kui vanas.

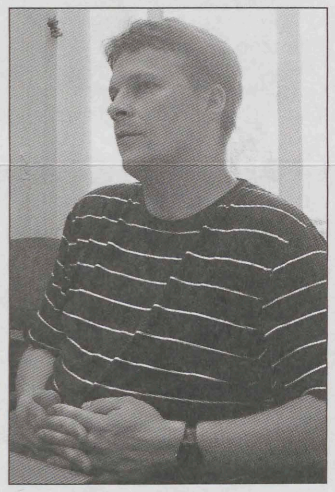

Eiki Berg

Milline on sotsiaalteaduskonna ühiskondlik mõju?

Sotsiaalteaduskonna taustaga inimesed on olnud aktiivsed ühiskonna asjades kaasa rääkima. Nende panus avaliku arvamuse kujundamisse või Eesti riigistruktuuride ülesehitamisse on silmanähtav. Sama võib öelda poliitika kujundamise kohta, olgu siis märksõnaks rahva tervishoid, valimisseadustik või meediaväli. Jah, meie seas võib olla «vasakpoolseid kaunishingi», «punaseid professoreid ja sotsiolooge», kes ühiskondlikele ärritustele on tundlikumad kui tavakodanikud. Kui see nii ei oleks, siis tuleks kummardada poliitikuid ning viljeleda kroonuteadust. Sotsiaalteaduskonda poleks aga üldse vaja. Kahjuks on viimase aja sündmused viinud tõdemuseni, et sotsiaalteadlaste väljaütlemised jätavad otsustajad külmaks. Ju siis arvatakse, et see kamp elevandiluutornis konutavaid tugitooliteadlasi reaalsest elust suurt ei taipa.

Ilmub teine artiklikogumik doktoriõppest

Väino Puura
emeriitprofessor,
doktoriõppe projekti juht

6. juunil kell 16 esitletakse haridus- ja teadusministeeriumi Tartu ja Tallinna videokonverentsi ruumides kogumikku «Ettekanded ja uurimused II».

Selles on avaldatud 2006. aasta 1. novembril toimunud konverentsi «Doktorid Eesti tuleviku arengumootoriks» ettekannete tekstid ja paneeldiskussiooni kokkuvõte, avalik-õiguslike ülikoolide ettepanekud doktoriõppe tugevdamiseks nii riiklikul tasandil kui ka ülikoolidesiseselt ning artiklid projekti 2006. aasta uurimustest.

Kogumik on valminud ESFi toetusel projekti «Eesti doktoriõppe kvaliteedi, tulemuslikkuse ja jätkusuutlikkuse tagamise süsteem» raames.

See on teine kogumik Eesti doktoriõppe tugevdamisele pühendatud neljast väljaandest, mis on kavandatud aastaiks 2005–2008.

Raamatu andis välja TÜ kirjastus ja sellega saab tutvuda avalik-õiguslike ülikoolide raamatukogudes, dekanaatides, doktorikoolides, õppeosakondades ja avatud ülikooli keskuses.

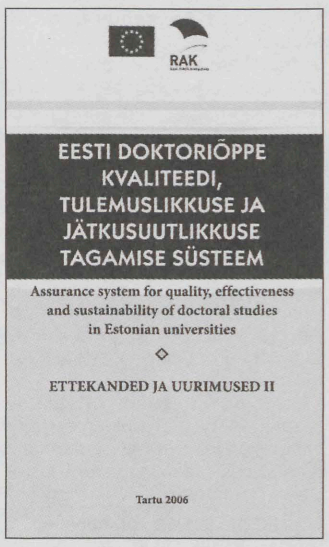

Kääriku spordikeskus 60

Kristel Seiler

21. septembril tähistab Kääriku puhke- ja spordikeskus 60. aastapäeva.

Käärikul toimub konverents «Kääriku 60», ülikooli spordipäev, jalgpallimatš TÜ *vs* SEB, näidatakse filmiprogrammi jm.

Samuti on plaanis kokku panna näitus Kääriku 60-aastasest ajaloost. Selleks palume ülikoolipere liikmete abi materjalide kogumisel.

Oodatud on kõik Kääriku puhke- ja spordikeskusega seotud mälestused, pildid, videod, plakatid, trükised, diplomid, medalid ja teised esemed. Mälestused palume saata või tuua haldusdirektori bürosse (Küütri 2, III korrus) hiljemalt 11. juuniks. Asjade tagastamine toimub kokkuleppel.

Rahvusvaheline immunoloogia kursus

3.–7. juunini toimub biomeedikumis Euroopa Immunoloogia Seltside Föderatsiooni (EFIS) rahvusvaheline kursus autoimmuunsuse teoreetilistest ja kliinilistest aspektidest.

Kursuse programmi ühe koostaja, immunoloogia professori Raivo Uibo sõnul on teema aktuaalne, sest autoimmuunhaigustesse haigestumus on elanikkonnas 5–7% ning nende haiguste, nagu ka allergia esinemissagedus järjest suureneb.

Kursuse viivad läbi eriala tippspetsialistid Saksamaalt, Šveitsist, Prantsusmaalt, USAst, Skandinaaviast jm. See jätkab autoimmuunsust käsitlevate rahvusvaheliste ürituste sarja, millele pandi alus 1994. aastal Tartus.

Programm: http://biomedicum.ut.ee/eias/abc3.

Identiteediloomest ja elulugudest

26.–29. maini toimus eetikakeskuses Berni ja Tartu ülikooli doktorantide ühiskonverents «Haunted Narratives – The Politics and Poetics of Identity Formation and Life Writing».

Konverentsi ühe korraldaja, Göttingeni Ülikooli amerikanistika professori Philipp Schweighauseri sõnul käsitleti muu hulgas ka eetilisi küsimusi, näiteks kuidas räägitakse tagakiusatute lugudest ja mil moel need ühiskonna liikmeid puudutavad.

Konverents oli esimene osa kaheaastasest projektist, mida toetab Gebert Rüf Stiftung: Wissenschaft Bewegen – Swiss Baltic Network. Teine osa toimub Bernis 7.–12. maini 2008.

Tartu Ülikoolist kuuluvad korraldustoimkonda professorid Tiina Kirss ja Margit Sutrop.

«80 pilti Euroopast»

6. juunil kell 16 avatakse TÜ ajaloo muuseumi valges saalis Austria fotograafi Erich Lessingi fotonäitus «80 pilti Euroopast».

Erich Lessingi spetsiaalselt Eesti näituse jaoks valitud 80 fotot peegeldavad nii euroopplaste igapäevaelu kui ka ajaloo suurkujusid sõjajärgses Euroopas.

Näituse korraldamisega tähistab Euroopa Komisjoni Eesti esindus Euroopa Liidu 50. aastapäeva.

Näitus meeskoorist

Eile avati TÜ ajaloo muuseumis näitus «Tartu Akadeemiline Meeskoor 95».

Meeskoori ajalugu tutvustava näituse fotode valiku on teinud Ants Nilson, kes on jäädvustanud koori elu 1950. aastast tänini. Viimastel aastatel on koori jäädvustanud ka Peeter Veske.

Näitusel saab näha ka meeskoorile antud aukirju, kooriga seotud suveniire ja laulupidude sümboolikat.

Meeskoori dirigendikeppi on hoidnud Juhan Simm, Leenart Neumann, Richard Ritsing ja Alo Ritsing.

Näituse on koostanud Terje Lõbu, kujundanud Margot Sakson.

... humanismi levitamiseks ja teadmistekeskse ühiskonna arenguks globaalsemas plaanis peavad ülikoolid olema senisest ettevõtlikumad ja innovaatilisemad. Ene Grauberg «Ülikoolid muutuvas ühiskonnas» Õpetajate Leht 4. mai 2007

Tartu Ülikooli 375. aastapäev

Juunikuu kava

• 1. juunil sotsiaalteaduskonna 15. aastapäeva konverents Toome konverentsikeskuses.
• 2. juunil Viljandi kultuuriakadeemia 55. aastapäev.
• 7. juunil näituse «J. W. Krause ülikooli hoonete arhitektina – ideed ja tegelikkus» avamine ülikooli kunstimuuseumis.
• 11. juunil Gustav Sule memoriaalvõistlused TÜ staadionil.
• 13. juunil TÜ spordihoone juurdeehituse avamine.
• 21. juunil klassitsistlikus stiilis pargipaviljoni avamine botaanikaaias.
• 26.–29. juunini konverents «The 8th Tartu Conference on Multivariate Statistics» Liivi 2 õppehoones.
• 27.–30. juunini konverents «Poolrühmad, polügoonid ja kategooriad» Liivi 2 õppehoones.
• Tartu Ülikooli päevad Pärnumaal.
• Näitus «Lust maailma näha – J. W. Krause joonistused» TÜ raamatukogus.
• Näitus «Inimlikkusest: peatükke Tartu Ülikooli üliõpilaste graafilistest novellidest» vanas anatoomikumis.

Lisainfo: www.ut.ee/ut375.

TÜ/Rock tuli Eesti meistriks

29. mail alistas TÜ/Rock 4:2 BC Kalev/Cramo.

TÜ/Rocki ja BC Kalev/Cramo vahelise seeria kuues mäng lõppes punktiseisuga 82:72. TÜ/Rocki peatreeneri Algirdas Brazyse sõnul libises meeskonnal hooaja jooksul mitu tähtsat võitu käest, mis nüüd tasa tehti.

TÜ RAAMATUPOOD SOOVITAB

Faruk Abu-Chacra, «Arabic. An Essential Grammar»
Routledge, 2007

Hind 395 krooni

Kehtib TÜ liikmeskonna soodustus 10%.

Võõrkeelse kirjanduse tellimine!

Info: www.ut.ee/raamatupood

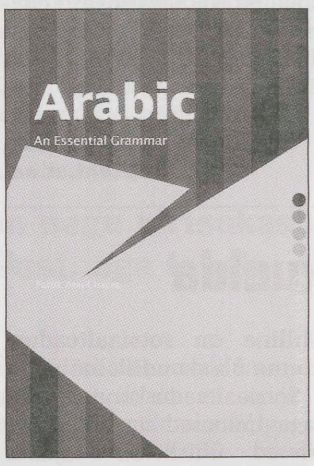

TARTU ÜLIKOOL

kuulutab välja konkursi

Türi kolledži direktori,

Narva kolledži direktori ja

tehnoloogiainstituudi direktori

ametikoha täitmiseks.

Täpsem info konkursi ja kandidaatidele esitatavate põhinõuete kohta www.ut.ee/konkurss.

Lisainfo akadeemiliselt sekretärilt tel 737 5605.

ÕNNITLEME

65

Ain Isotamm, tarkvarasüsteemide õppetooli erakorraline lektor – 2. juuni

45

Toomas Ellervee, veresoontekirurgia assistent – 4. juuni

40

Urve Soonets, orgaanilise ja bioorgaanilise keemia instituudi laborant – 1. juuni
Jaak Truu, geneetika vanemteadur – 3. juuni
Karmo Tüür, politoloogia osakonna laborant – 5. juuni

35

Jonne Kotta, MI merebioloogia vanemteadur – 7. juuni
Kaido Soom, praktilise usuteaduse lektor – 7. juuni

25

Kadri Karu, infotehnoloogia osakonna video tugiisik – 4. juuni
Lüüli Kiik, VKA rahvusliku käsitöö osakonna projektijuht – 5. juuni

20

Kent Langel, TÜTI tehnoloogia spetsialist – 3. juuni

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaþ 3000
Trükk: Greif OÜ

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Aija Sakova
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetaja Mai Kukumägi
Keeletoimetaja Marika Kullamaa

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
http://www.ajaleht.ut.ee
Postiaadress: Ülikooli 18, Tartu 50090

J. W. Krause arhitektuurijoonised TÜ kunstimuuseumis

Ingrid Sahk
TÜ kunstimuuseumi peavarahoidja

7. juunil kl 16 avatakse TÜ kunstimuuseumis näitus «Ideed ja tegelikkus – J. W. Krause ülikooli arhitektina».

See on teine osa TÜ Raamatukogu ja kunstimuuseumi ühisnäitusest, millega tähistatakse J. W. Krause 250. sünniaastapäeva.

Näitus pakub oma silmaga vaatamiseks ja uurimiseks Krause arhitektuurijooniseid, mis hõlmavad nii tuntud kui ka vähem tuntud hooneid ülikooli kompleksist, ehitamata jäänud projekte ja ideid.

Näitus aitab mõista, millistest valikutest ja ideedest kujunes ülikooli arhitektuurne ilme. Krause projekteeritud majad ja juba ilmunud kataloogid näitavad tema pärandi suurust ja mitmekesisust.

Eesti Ajalooarhiivist ja TÜ raamatukogust pärinevad joonised on kunstimuuseumis eksponeeritud 21. septembrini.

Järgmises UTs raamatukogu näitusest pikemalt.

KAITSMISTE AVALDAMISEST

Kokkuleppel õppeosakonnaga otsustasime, et UT paberlehel hakkame avaldama ainult 4+2 magistritööde kaitsmisi, 3+2 kaitsmised lähevad veebivarianti. Kaitsmisi on väga palju ning paberleht lihtsalt ei mahuta kõike.

Ühtlasi on palve kõigile kaitsmisteadete koostajaile jälgida UTs avaldatud teadete teksti (kindlad lühendid, õppeasutused eesti keeles jne).

Samuti palume saata kõik kaitsmisteated Mai Kukumägile, kes need UT jaoks kokku paneb, mitte toimetusele.

UT toimetus

KAITSMISED

DOKTORITÖÖD

4. juunil kl 15 kaitseb **Eve Õiglane-Šlik** Puusepa 8, Linkbergi aud doktoritööd «Angelman and Prader-Willi syndromes in Estonia». Juhendajad em-prof Tiina Talvik ja dots Katrin Õunap. Oponent prof Constance Schrander-Stumpel (Maastrichti Ülikool).

4. juunil kl 11 kaitseb **Leho Tedersoo** Vanemuise 46-225 doktoritööd «Diversity and community srtucture of ectomycorrhizal fungi in Estonia, Seychelles and Australia». Juhendaja prof Urmas Kõljalg. Oponent prof Ian J. Alexander (Aberdeeni Ülikool, Suurbritannia).

6. juunil kl 15 kaitseb Puusepa 8, Linkbergi aud **Pille Ööpik** doktoritööd «Management of depression in family medicine». Juhendaja prof Heidi-Ingrid Maaroos. Oponendid prof Airi Värnik (TÜ sotsiaalteaduskonna ja Karolinska Instituudi külalisprof) ja prof Veiko Vasar.

8. juunil kl 15 kaitseb **Merle Taimalu** nõukogu saalis doktoritööd «Children's Fears and Coping Strategies: a Comparative Perspective». Juhendajad dots Inger Kraav ja prof Anja Riitta Lahikainen (Tampere Ülikool). Oponendid prof Aili Helenius (Turu Ülikool) ja prof Eve Kikas.

MAGISTRITÖÖD 4+2

4. juunil kaitsevad geograafia instituudis Vanemuise 46-327 magistritööd:
• kl 13.15 **Ott Pruulmann** «Eesti geoloogilise kaardistamise kolmemõõtmeline keskkond». Juhendaja dots Jüri Roosaare. Oponent prof Tõnu Oja;
• kl 14.45 **Edgar Sepp** «Ruumilisi otsustusi toetav süsteem kui keskkond Eesti üldhariduskoolide võrgu planeerimisel». Juhendaja dots Jüri Roosaare. Oponent Evelyn Uuemaa, MSc;
• kl 16.15 **Tõnis Kärdi** «Linnade kaugseire: spektrisegu lineaarne lahutamine Landsat Thematic Mapper satelliidipiltidelt Tartu linna näitel». Juhendajad prof Rein Ahas ja Urmas Peterson, PhD (Tartu Observatoorium). Oponendid prof Tiit Nilson ja dots Jüri Roosaare;
• kl 17.45 **Triin Lääne** «Jäätmehoolduse kavandamine kohalikus omavalitsuses Tallinna linna näitel». Juhendajad Alar Noorvee, MSc ja Elar Põldvere, MSc. Oponent Margit Kõiv, MSc.

5. juunil kaitsevad zooloogia ja hüdrobioloogia instituudis Vanemuise 46-301 magistritööd:
• kl 10.15 **Elise Sonn** «Rohevindi peamise koesobivuskompleksi varieeruvuse seos koktsidioosire sistentsusega ja sulestiku värvusega». Juhendaja v-teadur Peeter Hõrak, PhD. Oponent v-teadur Ene Metspalu, PhD;
• kl 11.15 **Tiia Möller** «Growth and community structure of Zostera marina L. in relation environmental variables in the coastal waters of Estonia». Juhendajad v-teadur Georg Martin, PhD ja prof Toomas Saat. Oponent teadur Kaire Torn, MSc.

6. juunil kaitsevad ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonnas Ülikooli 18-135 magistritööd:
• kl 10 **Kristina Veidenbaum** «Uudistemagasin kui sotsiaalne ressurss teismelistele. Kvalitatiivne uurimus telesaate «Reporter» retseptsioonist». Juhendaja dots Halliki Harro-Loit. Oponent prof Peeter Vihalemm;
• kl 11 **Evelin Pullerits** «Euroopa avalikkus ja euroinfo Eestis». Juhendaja prof Marju Lauristin. Oponent Pille Runnel, MA;
• kl 12 **Piret Lai-Neubacher** «Geneetiliselt muundatud organismidega seonduvate riskide käsitlemine Eesti ja USA ajakirjanduses (ajalehe The Washington Post näitel) ajavahemikul 1999–2004». Juhendaja prof Marju Lauristin. Oponent Piia Tammpuu, MA;
• kl 13 **Kati Varblane** «Valitsusasutuse ja tema sidusrühmade vahelise kommunikatsiooni roll seadusloomeprotsessis legitiimsuse saavutamiseks». Juhendaja prof Marju Lauristin. Retsensent Kristina Reinsalu, MPR.

7. juunil kaitsevad Narva mnt 4-B201 magistritööd:
• kl 10 **Sigrit Altmäe** «Konfliktijuhtimisviiside ja juhtimisstiilide omavahelised seosed ning nende sõltuvus erinevatest tunnustest Eesti ettevõtete juhtide ja spetsialistide näitel». Juhendajad dots Kulno Türk ja teadur Ott-Siim Toomet. Oponendid dots Jüri Krusealle (Eesti Maaülikool) ja dots Aino Siimon;
• kl 11 **Liis Timmusk** «Kuritegevuse ruumiökonomeetriline modelleerimine Eesti kohalike omavalitsuste näitel». Juhendajad prof Tiiu Paas ja dots Toomas Raus. Oponendid teadur Mare Ainsaar ja teadur Ott-Siim Toomet;
• kl 12 **Margit Paulus** «Haridustasemete ja töökohtade mittevastavus Eestis». Juhendajad dots Kaia Philips ja teadur Andres Võrk. Oponendid Tairi Rõõm, PhD (Eesti Pank) ja prof Raul Eamets.

7. juunil kaitsevad Liivi 2-404 magistritööd:
• kl 14 **Dan Bogdanov** «How to securely perform computations on secret-shared data». Juhendajad dots Jan Villemson ja doktorant Sven Laur. Oponent prof Ahto Buldas;
• kl 15 **Kadri Hendla** «E-learning: Study with one course and two environments». Juhendaja lektor Anne Villems. Oponent Karin Ruul, MSc;
• kl 16.15 **Liina Kamm** «Homological Classification of Commitment Schemes». Juhendajad prof Ahto Buldas ja doktorant Sven Laur. Oponent dots Jan Villemson;
• kl 17.15 **Evgueni Kabanov** «Aranea-A Web Development and Integration Framework». Juhendaja dots Varmo Vene. Oponent lektor Ulrich Norbisrath.

7. juunil kaitsevad Biomeedikumis Ravila 19-1038 magistritööd:
• kl 10 **Anna-Liisa Prangli** «Laktobatsillivastaste antikehade uuring immunoblotmeetodiga 1. tüüpi diabeedi ja tsöliaakiahaigete laste seerumis». Juhendajad v-teadur Meeme Utt ja prof Raivo Uibo. Oponent v-teadur Kaja Julge;
• kl 11 **Kristi Raud** «Glutatioonisüsteemi bioloogiline roll psoriaasi patogeneesis». Juhendajad v-teadur Sulev Kõks, v-teadur Külli Kingo ja dots Ursel Soomets. Oponent v-teadur Kalle Kilk.

7. juunil kaitsevad Tiigi 78-332 magistritööd:
• kl 9.15 **Margus Kanarik** «Search for brain regions involved in social behaviour and stress response: mapping of oxidative metabolism». Juhendaja prof Jaanus Harro. Oponent med-dr Vallo Volke;
• kl 10.15 **Merle Rohtmets** «Isiksuseomadused, sotsiaalselt soovitatav vastamine ja konteksti mõju testivastustele». Juhendajad Kenn Konstabel, PhD. Oponent Toivo Aavik, PhD;
• kl 11.15 **Carolina Murd** «Detection of colour changes in a moving object». Juhendaja Kairi Kreegipuu, PhD ja prof Jüri Allik. Oponent prof Talis Bachmann;
• kl 13.15 **Maive Otsa** «Approbation of game of skill (minimum-TB) as a model of risky behaviour». Juhendaja prof Talis Bachmann. Oponent Evelyn Kiive, PhD;
• kl 14.15 **Ruth Kindlam** «Mitteverbaalse huumori mõistmine ja hindamine epilepsiaga lapsel». Juhendajad prof Tiia Tulviste ja Anneli Kolk, PhD. Oponent em-prof Tiina Talvik;
• kl 15.15 **Triinu Tänavsuu** «Emapoolse mõistvuse ja ema-lapse kiindumussuhte vahelisest seosest madala sünnikaaluga lastel». Juhendajad prof Tiia Tulviste ja Liis Toome, MD. Oponent Anneli Kolk, PhD.

8. juunil kaitsevad botaanika ja ökoloogia instituudis Lai 38 magistritööd:
• kl 10.15 **Kairi Raime** «Varise- ja mullasüsiniku hulga seos võrastiku valguse läbilaskvuse ja puistu koosseisuga». Juhendajad prof Olevi Kull ja teadur Robert Szava-Kovats, PhD. Oponent prof Meelis Pärtel;
• kl 11.15 **Mai Kukumägi** «Mullahingamise sesoonne dünaamika kuuse-kase segametsa aegreas: seosed mullatemperatuuri ja mullaniiskusega». Juhendajad prof Olevi Kull ja teadur Robert Szava-Kovats, PhD. Oponent v-teadur Mari Moora;
• kl 12.15 **Andrus Rohejärv** «Ehituslikud iseärasused, mis määravad puude hüdraulilise juhtivuse». Juhendaja dots Arne Sellin. Oponent Krõõt Aasamaa, PhD (Eesti Maaülikool).

8. juunil kaitsevad botaanika ja ökoloogia instituudis Lai 40-218 magistritööd:
• kl 14.15 **Sirli Niitots** «Kõdu, söe ja valguse kättesaadavuse mõju palu-karukella (Pulsatilla patens) ja aaskarukella (Pulsatilla pratensis) kasvule». Juhendaja dots Kristjan Zobel. Oponent Aveliina Helm;
• kl 15.15 **Liina Saar** «Taimekoosluste liigirikkuse ja produktiivsuse seos ja seda tagavad mehhanismid- eksperiment mesofüütsel rohumaal». Juhendaja prof Martin Zobel. Oponent erakorraline teadur Pille Urbas.

8. juunil kl 10 kaitseb **Kadri Jõgiste** Lossi 3-306 magistritööd «Tulemuspõhise eelarvestamise roll riigi arengu strateegilisel planeerimisel». Juhendajad Katrin Olenko, MA ja Kaie Koskaru, MA. Oponent Ringa Raudla, MA.

8. juunil kaitsevad Biomeedikumis, Ravila 19-1038 magistritööd:
• kl 9 **Janne Üksti** «Konjugeeritud linoolhapet tekitavate laktobatsillide fenotüübiline iseloomustus ja biotehnoloogiline rakendusvõimalused». Juhendajad med-dr Epp Songisepp ja v-teadur Kersti Zilmer. Oponent teadur Ene Talpsep;
• kl 10 **Agne Velthut** «Neurotrophic factors and laminin activate two signalling pathways that trigger axonal growth in sensory neurons». Juhendajad prof Mart Saarma (Helsingi Ülikool) ja Mikhail Paveliev, MSc (Helsingi Ülikool). Oponent Tõnis Örd, PhD (Eesti Biokeskus);
• kl 11 **Peeter Juhanson** «Uus vererõhu regulatsiooni mõjutav geen /NAT8/». Juhendajad prof Maris Laan ja dots Mai Rosenberg. Oponent prof Aavo-Valdur Mikelsaar;
• kl 12.30 **Eerik Aunin** «Melanokortiini süsteemiga seotud geenide ekspressiooni uurimine vitiliigopatsientide nahas». Juhendajad v-teadur Sulev Kõks, v-teadur Külli Kingo ja dots Ursel Soomets. Oponent teadur Hendrik Luuk;
• kl 13.30 **Tanel Traks** «Interleukiin-10 perekonna tsütokiinide geenide polümorfismide võimalikud seosed meeleolu- ja ärevushäiretega». Juhendaja v-teadur Sulev Kõks. Oponent dots Paavo Pokk.

8. juunil kaitsevad Liivi2-206 magistritööd:
• kl 11 **Külli Koov** «Liikluskindlustuse tariifid kindlustusseltsile». Juhendaja prof Tõnu Kollo. Oponent teadur Meelis Käärik;
• kl 12 **Anet Tomberg** «Portfelliriskide hindamine aktsiate portfelli näitel». Juhendaja prof Tõnu Kollo. Oponent prof Kalev Pärna.

8. juunil kaitsevad Liivi 2-404 magistritööd:
• kl 14 **Sergei Šitov** «Visualization of complex manifolds that are related to quantum geometry of space-time». Juhendajad prof Ahto Buldas ja dots Viktor Abramov. Oponent teadur Mark Tehver;
• kl 15 **Anton Litvinenko** «Automatic prediction of source». Juhendajad dots Jaak Vilo ja lektor Ulrich Norbisrath. Oponent Priit Salumaa, MSc;
• kl 16 **Darja Kruševskaja** «Annotation driven hierarchical clustering analysis». Juhendajad dots Jaak Vilo Oponent teadur Maarika Traat.

8. juunil kaitsevad sotsioloogia ja sotsiaalpoliitika osakonnas Tiigi 78-126 magistritööd:
• kl 10 **Birgit Siigur** «Alaealiste õigusrikkujate rehabilitatsiooniteenuse arendusprotsess». Juhendaja Marju Selg, MSW. Oponent Merle Linno, MSW;
• kl 11 **Tuuli Hiiesalu** «Koolisotsiaaltöö ja /või koolisotsiaalpedagoogika Tartu ning Cottbusi näitel». Juhendaja Marju Selg, MSW. Oponent Beata Šahverdov-Žarkovski, MSc;
• kl 12 **Gerli Lehemets** «Personali töörahulolu ja motivatsiooni mõju teeninduskvaliteedi protsessile sotsiaalvaldkonnas». Juhendaja Marju Medar, PhD. Oponent Jüri Kõre, knd (geograafia).

11. juunil kaitsevad Tähe 4-207 magistritööd:
• kl 9.15 **Urmo Visk** «Dopeeritud ferroelastse paraterfenüüli kristalli mikrospektroskoopia» tahkisefüüsika erialal. Juhendaja v-teadur Artur Suisalu. Oponendid v-teadur Margus Rätsep, PhD ja teadur Valter Kiisk, PhD;
• kl 10 **Sergei Vlassov** «AFM Tip Cleaning Techniques» rakendusfüüsika erialal. Juhendaja v-teadur Rünno Lõhmus, PhD. Oponendid õppedirektor Kaido Reivelt, PhD ja v-teadur Artur Suisalu, füüs-mat-kand);
• kl 10.45 **Argo Lukner** «Lisandikiirguse hapnikutundlikkuse mehhanism titaandioksiidis» tahkisefüüsika erialal. Juhendaja Ilmo Sildos, füüs-mat-kand) ja teadur Valter Kiisk, PhD. Oponendid v-teadur Artur Suisalu, füüs-mat-kand) ja v-teadur Raivo Jaaniso, füüs-mat-kand);
• kl 11.30 **Imre Mäger** «Spiroanalüsaator SA-03 kuumtraatandur. Modelleerimine ja konstruktsiooni täiustamise võimalused» rakendusfüüsika erialal. Juhendaja em-dots Peet-Henn Kingisepp, knd (meditsiin), dots Jüri Vedru, knd (bioloogia). Oponendid v-teadur Jaak Talts, PhD ja insener Martin Vilbaste;
• kl 12.15 **Endel Soolo** «Sulfoneeritud kõrvalahelatega polütetrafluoroetüleeni mudeli koostamine molekulaardünaamika simulatsioonide tarbeks» rakendusfüüsika erialal. Juhendaja teadur Heiki Kasemägi, PhD ja prof Alvo Aabloo, PhD. Oponendid Jaanus Karo, MSc ja teadur Anti Liivat, PhD (Uppsala Ülikool);
• kl 13 **Tiina Liimets** «Pekuliaarse muutliku tähe V838 Monocerotis ja tema võrdlustähtede fotomeetria» astrofüüsika erialal. Juhendaja v-teadur Indrek Kolka, PhD (Tartu Observatoorium) ja Tõnis Eenmäe, MSc. Oponendid teadur Antti Tamm, PhD (Tartu Observatoorium) ja Anti Hirv, MSc;
• kl 13.45 **Niina Voropajeva** «Browni liikumine magnet- ja elektriväljas anisotroopse keskkonna juhul» teoreetilise füüsika erialal. Juhendaja dots Teet Örd, füüs-mat-kand. Oponendid dots Peeter Tenjes ja v-teadur Ako Sauga, PhD (TLÜ).

11. juunil kl 10 kaitseb **Anu Mõistlik** Ülikooli 18-135 magistritööd «Võimusuhete konstrueerimine nõukogude ajalehediskursuses 1946–1979». Juhendaja prof Epp Lauk. Oponent Tiiu Kreegipuu, MA.

KONTSERT

TÜ AULAS

2. juunil kl 19 esinevad USA Amhersti Kolledži (Boston) naiskoor ja meeskoor ning Tartu Üliõpilassegakoor.

TÜ AJALOO MUUSEUMIS

8. juunil kl 19 toimub valges saalis Kalevi kammerkoori kontsert «Päikesele vastu!». Dirigeerib Erki Meister. Pilet 25 krooni.

Tartu Ülikooli Raamatukogu

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

8. juuni 2007

NR 23 (2305)

www.ajaleht.ut.ee

Uuendatud siseveeb lk 3 • Emeerituste probleemid lk 2 • Kuidas tuua noori spetsialiste Eestisse tagasi lk 2

Arutatakse õppekorralduseeskirja muudatusi

Aija Sakova

25. mai ülikooli nõukogus jäid õppekorralduseeskirja (ÕKE) muudatused vastu võtmata.

Samas lepiti kokku, et ÕKE parandusi arutatakse veel vaid ülikooli nõukogu ringis, parandusettepanekuid oodati nõukogu liikmetelt kuni 5. juunini.

6. juunil saatis TÜ Üliõpilasesindus kutse kõigile ülikooli nõukogu liikmetele sooviga arutada ja kooskõlastada ÕKE parandusettepanekuid 13. juunil, enne järgmise ülikooli nõukogu toimumist.

TÜ Üliõpilasesinduse avaliku poliitika spetsialisti Ave Jalakase sõnul soovivad üliõpilasesindajad kohtuda võimalikult paljude nõukogu liikmetega, et ÕKE võetaks vastu nende muudatustega, mis reaalselt vajalikud.

Õppeosakonna juhataja Siret Rutiku sõnul on ÕKE muutmise kavandi kallal tööd teinud väga paljud inimesed teaduskondadest ja teistest üksustest. «Muutmisettepanekud on läbinud kooskõlastusringi, sh on toimunud eraldi läbirääkimine ka üliõpilasesindusega.»

Pikemalt loe UT veebist.

Algas sisseastumiseksamitele registreerumine

1.–22. juunini saavad TÜ päevase õppe rakenduskõrgharidus- ning bakalaureuseõppesse õppima asujad registreeruda sisseastumiseksamitele aadressil www.ut.ee/sisseastumine.

Kuigi enam kui pooltel bakalaureuseastme õppekavadel arvestatakse ainult riigieksamite tulemusi, tuleb osadel sooritada ka sisseastumiseksam(id).

TÜ vastuvõtu peaspetsialist Kaja Karo paneb kõigile üliõpilaskandidaatidele südamele, et nad kindlasti vajalikele sisseastumiseksamitele registreeruksid. Ilma eelneva registreerumiseta ei ole võimalik sisseastumiseksamit sooritada.

Sisseastumiseksamid toimuvad 29. juunist 5. juulini. Eksamitulemused selguvad 6. juuliks ning avalikustatakse veebiaadressil www.ut.ee/sisseastumine.

Ka sel aastal saab Tartu Ülikooli kandideerida eritingimustel akadeemilise testi tulemuse põhjal. Riigieksamite tulemusi arvestamata ja sisseastumiseksamiteta võetakse vabalt valitud õppekava riigieelarvelisele õppekohale vastu kõik, kes on sooritanud akadeemilise testi vähemalt 80 punktile 100st. Riigieelarvevälisele õppekohale võetakse vastu kõik, kes on sooritanud akadeemilise testi vähemalt 70 punktile 100st.

Akadeemilise testi peavad sisseastumiseksamina sooritama kõik sotsiaalteaduskonda astujad. Kuna akadeemilist testi käsitatakse ühe sisseastumiseksamina, peavad ka kõik testi sooritajad eelnevalt veebis registreeruma. Akadeemiline test toimub 26. juunil.

Lävend on vastuvõtul aluseks kõikides teaduskondades ja kolledžites, välja arvatud arstiteaduskonnas, kus toimub vastuvõtt endiselt paremusjärjestuse alusel.

Dokumentide vastuvõtt rakenduskõrgharidus- ning bakalaureuseõppe päevasesse õppevormi toimub 9.–20. juulini riigieelarvelistele õppekohtadele ning 9.–27. juulini riigieelarvevälistele õppekohtadele. Avatud ülikooli dokumentide vastuvõtt on 6.–17. augustini. Õppekavadel, kus sisseastumiseksameid ei toimu, on võimalik dokumente esitada 24. augustini.

Info: Kaja Karo, tel 737 6391, kaja.karo@ut.ee.

1. juunil oli kutsutud ülikooli tänuvastuvõtule Eesti meistriks tulnud Rocki meeskond. Edukaid korvpallureid tänasid õppeprorektor Birute Klaas ja akadeemilise spordiklubi juhatuse esimees Riho Illak. Kõigile meeskonna liikmetele kingiti raamat «Universitas Tartuensis 1632–2007». Rocki poolt said sõna peatreener Algirdas Brazis ning kapten Gert Kullamäe ja treener Tõnu Lust. Meeskonna mänedžer Meelis Pastak kinkis ülikoolile korvpallipoiste autogrammidega korvpalli, millega hooajal mängiti. ANDRES TENNUS

Pildistamise hetkel ei olnud valimine veel alanud. Vasakult rektorikandidaadid Volli Kalm, Alar Karis, Margit Sutrop ja rektori kohusetäitja Tõnu Lehtsaar. VARJE SOOTAK

Rektorikandidaat Alar Karise sõnavõtt

Austatud valimiskogu liikmed, hea ülikoolipere!

Mäed eraldavad, jõed ühendavad. Tartu on Emajõelinn ja Tartu sümboliks jõgi. Äkki peaks voolama jõgi ka läbi ülikooli?

Teame, et samasse jõkke ei saa astuda mitu korda. Jõgi on alati muutustealdis ja valmis muutuma. Seda on ka ülikool. Ka meelekindlalt *universitas*'e printsiibi juurde jäädes pean ülikooli oluliseks tunnuseks võimet muutuda. Usun sellesse siiralt.

Jõe kaldad on kord madalad, kord kõrged. Maastik vaheldub. Kus istud sina, professor, teadlane, õppejõud, sellel kaldal? Loodan, et oled kõrges kauguses ja üksinduses maailma üle mõtisklemas või oled koos noorusega, oma üliõpilastega, loovalt jõe kaldaid kujundamas. Sest ilma kallasteta jõgi on soo.

Ja kus on noorte koht? Tudengina oma ülikoolile nägu ja tegu andmas, seda noorusliku värskusega kujundamas. Nii saab Tartu Ülikoolist parema hariduse ja enesega hakkama saamise oskuse. Seda on siin ilmas hädasti tarvis.

Inimesed ongi omadega ühtaegu sarnased ja erinevad nagu jõed. Jõgi on liikuv, elav ja otsiv – ikka merede ja ookeanide poole. Seda on ka ülikool ja need inimesed, kes siin õpivad ja töötavad. Soovin, et see oleks alati nii.

Ise ei otsi ma juba ammu kärestikke, neid on niigi ülearu ees. Jõudu on aga vaja leida kõigil loovaks tööks. Jah, see töö pole vaikses vees sõudmine. Ülikoolis seda enam. Lootsikut vastuvett ja ülespidi ajada on ikka riskantsem ja huvitavam kui end mõnusalt lainetel kanda lasta.

Kas ülikool on teelahkmel? Vaevalt. Sest ülikoolgi on kui jõgi, kes pidevalt otsib oma sängi. Ja leiab. Usun ülikooli leidmisvõimesse. Aga kelle juhtimisel sõuda, see otsus tuleb teha täna.

Soovin olla see juht. Soovin, et meil kõigil koos oleks selget meelt jõgede, mägede ja sümbolite vahel vahet tegemaks.

Tänan tähelepanu eest!

Rektor kinnitati ametisse

Eile kinnitas Vabariigi Valitsus ametisse Tartu Ülikooli uue rektori Alar Karise ajavahemikuks 1. juulist 2007 kuni 30. juunini 2012.

Praegune maaülikooli rektor, TÜ arengubioloogia erakorraline professor Alar Karis valiti TÜ rektoriks 31. mail. Inauguratsioon toimub 31. augustil.

Koostöös Euroopa teadusülikoolidega

Sirje Üprus
Coimbra grupi koordinaator

Teadus- ja arendus-, õppening välissuhete osakonna esindajad osalesid 29. maist 2. juunini Coimbra grupi ülikoolide (CG) aastakoosolekul Turu Ülikoolis.

Aastakoosolekul toimusid rakkerühmade koosolekud, võrgustiku üldkogu istung, plenaaristungid jt üritused.

Ühisistungite üks põhiteemasid oli doktoriõppe arendamine. Turu ja Åbo ülikooli esindajad jagasid Soome kogemusi doktorikoolide töö korraldamisel ning rõhutasid vajadust leida visiooni ja missioonitundega juhendajaid, kes innustaksid noori edasi õppima. Strathclyde'i (Suurbritannia) Ülikooli esindaja rääkis seal algatatud nn kutsedoktoritest. Euroopas toimuva kuuma arutelu taustal jäi kõlama CG ülikoolide ühine seisukoht, et doktorikraadide andmine peaks jääma ülikoolide pädevusse. Kvaliteedikriteeriumid nii kutse- kui ka akadeemilise doktorikraadi omandajatele peavad olema ühtsed. Euroopas tuleks vältida olukorda, kus koolitatakse erineva kvaliteediga doktoreid.

Kõrghariduse vallas on oluline märksõna ülikoolilõpetajate konkurentsivõime tööturul. Sellega seoses pööratakse enam tähelepanu praktikavõimaluste avardamisele. Käsitleti ka aina aktuaalsemaks muutuvat ülikoolilõpetajate karjäärivõimaluste edendamist. Töörühmades tõsteti esile vajadust pöörata senisest enam tähelepanu kultuurilise erinevuste teadvustamisele ning e-kursuste kasutamisele. Võrgustiku ülikoolid avaldasid soovi laiendada teadlaste ja üliõpilaste liikumist Coimbra grupi ülikoolide vahel. Selleks tuleks rohkem kasutada ELi Erasmuse programmi rahastamisvõimalusi.

Ühe uue ettevõtmisena alustatakse tänavu suveülikoolide sarja. Bergenis toimub juulis CG ülikoolidele suunatud esimene suvekool, mis käsitleb kliimamuutuste probleeme. Suveülikooli oodatakse ka TÜ osavõtjaid.

Kokkuvõtteks võib öelda, et kuna võrgustiku ülikoole ühendab sarnane teadusülikoolikeskne mõtlemine, on selle raames lihtne koostööd arendada.

CG tööplaanide kohta saab teavet välissuhete, teadus- ja arendus- ning õppeosakonnast ja veebilehelt www.coimbra-group.be.

7. juunil 10 aastat tagasi asutati aulas Tartu Ülikooli vilistlaskogu.

UUDISED

Avatakse spordihoone

13. juunil kell 15 avatakse ülikooli spordihoone Ujula 4 juurdeehitus.

TÜ akadeemilise spordiklubi juhatuse liikme Harry Lembergi sõnul lisandus spordihoonele juurdeehitusega tänapäevane 200-meetrise jooksurajaga kergejõustikuhall. Peale tõste-, jõu-, poksi-, võimlemise, palli- ja lauatennise saali asub hoone kõrval uus paadielling koos paadisillaga.

«Tänu Ujula tänava spordihoone uuenduskuurile saavad kehakultuuriteaduskonna tudengid õppetööks oluliselt paremad tingimused ja kogu ülikooli liikmeskond head sportimisvõimalused,» ütles Lemberg.

Spordihoone ehitustööd koos sisustusega läksid kokku maksma 145 miljonit krooni. Ehitaja oli AS Ehitusfirma Rand&Tuulberg.

Pärast avamist autasustatakse ülikooli paremaid sportlasi.

Tunnustus OÜ Tartu Tehnoloogiapargile

OÜ Tartu Tehnoloogiapark sai Tartu linna konkursil «Parim ettevõte 2006» kuni üheksa töötajaga ettevõtte kategoorias teise koha.

Konkursil hinnati ettevõtteid kaheteistkümnes eri kategoorias, kokku osales 70 ettevõtet. Autasustamine toimus 5. juunil Athena kultuuri- ja konverentsikeskuses.

Ülikool sai patendi

Leiutisele «Fiksaator ja meetod pikkade toruluude murdude fragmentide ühendamiseks kombineeritud metallosteosünteesi teel» anti Euroopa patent nr 1682008.

Patendi autorid on maaülikooli veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituudi dotsent Vladimir Andrianov, TÜ ortopeedia dotsent Aleks Lenzner ning traumatoloogia ja ortopeedia kliiniku juhataja, professor Tiit Haviko. Maaülikool on loovutanud õiguse taotleda patenti ja andnud Tartu Ülikoolile võimaluse saada patendi omanikuks.

Patenti saab rakendada ortopeedilises ja veterinaarkirurgias.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas huvitud rektorivalimistest?

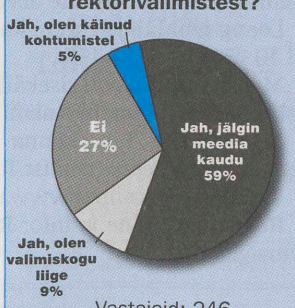

Vastajaid: 246

Uus küsimus:

Kuidas meeldib TÜ uus siseveeb?

Vasta: www.ajaleht.ut.ee

Tagasi Eestisse?

Ott-Siim Toomet
majandusteooria teadur

Viimasel ajal on palju räägitud eesti päritolu töötajate tagasitoomisest Eestisse. Mis võiks aga meelitada noort kõrgelt haritud spetsialisti tagasi pöörduma?

Kas TÜl on näiteks võimalik pakkuda töö- ja elukeskkonda, mis oleks ligilähedaseltki võrreldav USA või Lääne-Euroopa teaduskeskustega? Kõige olulisem probleemikompleks seostub raha ja erialase tasemega.

Andekas noor võib prestiižses USA ülikoolis teenida kuni kümme korda rohkem kui Tartus. Elatustaseme vahe ei pruugi aga üheselt Eesti kahjuks olla. Kalli Mandri-Euroopa linnaga võrreldes, kus abikaasa ei leia tööd, võib elu siin olla rahaliselt lihtsam.

Siinsete ülikoolide vaesus ei avaldu paraku ainult palgas. Tartus on väga vähe vahendeid konverentsidel käimiseks ning väliskolleegide küllakutsumiseks. Ka siinsed raamatukogud ei kannata võrdlust rikkamate ülikoolide omadega.

Karjäärile orienteeritud teadustöötaja pigem kaotab erialaselt, kui ta asub Lääne-Euroopast või USAst (tagasi) Eestisse. Tagasipöördumise võimalik positiivne külg on aga seotud eeskätt perekonna ja inimsuhetega.

Teisest küljest võib Eesti päritolu inimesel siin tänu tutvustele olla lihtsam rahadele ligi pääseda.

Eesti ülikoolides ei ole enamikul erialadel rahvusvahelise tasemega töörühmi. See tähendab, et ennast kusagil mujal välja koolitanud inimene jääb siin erialaselt üksi. Puudus on ka motiveeritud tudengitest, kellest saaks endale töörühma kasvatada. Muidugi on siin suured erialalised erinevused. Mõned tugevad uurimisrühmad meil ju ikkagi on!

Eestisse kolimise positiivsed küljed on seotud eeskätt inimsuhetega.

Tuttavas kultuuris on lihtsam suhteid luua kui mõnes võõras Euroopa riigis. See ei pruugi aga nii olla tõeliselt rahvusvahelises kollektiivis, kus inimeste suur liikuvus vähendab ka isikutevahelisi pingeid ja onupojapoliitikat.

Teine oluline tegur, mis sunnib spetsialiste otsustama Eestisse kolimise kasuks, on perekond. Abikaasal ja lastel võib Eestis olla tunduvalt lihtsam kohaneda, eriti kui eriala ei võimalda mujal tööd leida. Kui aga abikaasa on välismaise taustaga, siis võib perekond olla hoopis oluline tegur Eestisse mitteasumiseks.

Mida teha, et tuua senisest enam andekaid eesti päritolu noori tagasi Eestisse?

Kõige tähtsamad on oluliselt paremad töötingimused, muu hulgas tugev erialane uurimisrühm. Kindlasti on vaja ka paremaid rahvusvahelisi suhtlemisvõimalusi (mille üheks osaks loen ka Tartu lennuühendust).

Oluline ning vajalik samm on sidemete loomine ja nende säilitamine siit pärit doktorantide ja teadlastega. Neid võiks aeg-ajalt mõnda seminari või suvekooli esinema kutsuda.

Kokkuvõttes võib öelda, et koju tagasi pöördumine on erialase karjääri seisukohast väga riskantne. Karjäärile orienteeritud teadustöötaja pigem kaotab erialaselt, kui ta asub Lääne-Euroopast või USAst (tagasi) Eestisse. Tagasipöördumise võimalik positiivne külg on aga seotud eeskätt perekonna ja inimsuhetega.

KURSUS TÜ ÕPPEJÕUDUDELE JA TÖÖTAJATELE

Presentatsiooni loomine MS PowerPoint 2003 abil

Põhikursus (6 t) T, 12. juunil kl 9.30–15. Maksumus ülikooli sisekäibega 450 kr.

Edasijõudnute kursus (6 t) N, 14. juunil kl 9.30–15. Maksumus ülikooli sisekäibega 500 kr. Mõlemad kursused on raamatukogu III korruse arvutiklassis.

Loeng tehnika ja ruumi kasutuse kohta (4 t) K, 13. juunil kl 10.15–14 Lossi 3-112.

Maksumus ülikooli sisekäibega 400 kr.

Kursust on võimalik valida moodulite kaupa.

Lektorid on IT osakonna spetsialist Riina Reinumägi ja õppetehnika peaspetsialist Toomas Petersell.

Kursuse programm: www.ut.ee/it/teenused/koolitus.

Registreerumine ja info: Riina Reinumägi, tel 737 5442, riina@ut.ee.

Emeriitprofessorid Viktor Palm ja Vello Past ning emeriitdotsent Tullio Ilomets 10. mail teadusajaloo päeval «60 aastat TÜ keemiaosakonna taastamisest». ANDRES TENNUS

Emeeritused haridust ja teadust edendama!

Aleksander Jakobson
TÜ ametiühingukomitee esimees
Raik-Hiio Mikelsaar
mikrobioloogia instituudi spetsialist
Jaan Salm
keskkonnafüüsika labori erakorraline teadur
Rein Vihalemm
filosoofia erakorraline professor

Senine eripensionäri laadi emeriitõppejõu statuut tuleks asendada uudse akadeemilise jätkupanuse kontseptsiooniga.

Ühiskonna arengu aluseks on hariduse ja teaduse edendamine. Selleks vajatakse kõrgelt kvalifitseeritud õppejõude ja teadureid, kellest aga on Eestis suur puudus.

Mida teha defitsiidi leevendamiseks? Artikli autorid on seisukohal, et üks võimalus on pensioniikka jõudnud spetsialistide efektiivne kaasamine.

Praegune seis

Seni on riik kahjuks tegutsenud äraspidises suunas. Veel hiljuti kehtis meil töötajate ealine diskrimineerimine: 65-aastaseks saanud, korralistel valitavatel ametikohtadel töötanud õppejõude ja teadureid sunniti oma tööst loobuma, isegi kui nad olid edukamad noorematest kolleegidest.

Nüüd on vanuseline diskrimineerimine kaotatud, aga sellega ei ole seenioride probleem lahendatud. Paljud eakad inimesed ei pruugi soovida noorematega võrdsetes tingimustes töötada ja kohta kinni hoides takistada nende edasiliikumist ametiredelil. Oleks vaja luua võimalusi, mis stimuleeriksid pensioniealisi spetsialiste tavalisest töölepingust loobuma ja jätkama jõukohast akadeemilist tegevust vabas vormis.

Hetkeseis on aga niisugune, et ühele osale üle 10 aasta töötanud professoritele annab TÜ nõukogu emeriitprofessori nimetuse ja riik maksab ülikooliseaduse alusel neile emeriiditasu. Viimase puhul on tegemist Nõukogude aja tüüpi eripensioniga – raha küll makstakse, aga jätkuva tööpanuse saamise vastu huvi ei tunta.

Teise osa pensionile siirduvate professoritega, kes on töötanud vähem kui 10 aastat, on aga toimitud eriti omapäraselt. Arvestamata nende antud sisulist tööpanust ja korralise professori kvalifikatsiooni, on nad nn staažiseaduse alusel jäetud ilma nii emeriitprofessori tiitlist kui ka emeriiditasust. Seda seadusandja eksitust on küll juba neli aastat märgatud ja lubatud korrigeerida, ent alles möödunud aastal jõudis vastav parandus ülikooliseaduse muutmise eelnõusse: «Emeriitprofessori nimetuse võib nõukogu anda ülikoolis vähemalt 10 aastat professorina töötanud või vähemalt kahel korral korraliseks professoriks valitud isikule, kellel on õigus vanaduspensionile».

Paradoksaalsus

Selle seadusemuudatuse realiseerimine on aga kahjuks venima jäänud. Kõige paradoksaalsem lugu seisneb selles, et nii üle kui ka alla 10 aasta töötanud professorid kaotavad kehtiva ülikooliseaduse järgi emeriteerudes õiguse kuuluda ülikooli liikmeskonda (õnneks on TÜ põhikiri emeriitprofessorite osas sellesse juba omaalgatusliku korrektiivi teinud). Neile ei pakuta võimalusi ega tingimusi akadeemilise tegevuse jätkamiseks ning nende kui professionaalide ühiskonnakasulik potentsiaal jääb kasutamata.

Ligikaudu analoogiline olukord valitseb emeriitdotsendi staatusega. Emeriitteaduri statuuti aga pole meil, erinevalt mitmest teisest riigist, veel sisse seatudki.

Ettepanekud

Meie arvates oleks nii riigi kui ka töötajate huvides vaja muuta ülikooliseadust nii, et senine eripensionäri laadi emeriitõppejõu statuut asendatakse uudse akadeemilise jätkupanuse kontseptsiooniga ja emeerituse staatust laiendatakse peale professorite ja dotsentide ka juhtiv- ja vanemteaduritele (vt www.union.ee/no_design.php?id=663).

Selle seadusemuudatuse rakendumisel võimaldatakse ülikoolis kõigil korralistel ametikohtadel edukalt töötanud ja vanaduspensionile siirdunud professoritel, dotsentidel, juhtiv- ja vanemteaduritel soovi korral ja sõltumata nende tööstaažist kuuluda ülikooli liikmeskonda, jätkata kokkuleppel juhtkonnaga ülikoolis loodud tingimustes vabas vormis akadeemilist tegevust, kanda vastavalt senise ja jätkuva tegevuse profiilile emeriitõppejõu või -teaduri nimetust ja saada akadeemilise jätkupanuse eest väärilist emeriiditasu.

Oleme veendunud, et nende muudatuste sisseviimine pikendab aktiivset loomeperioodi, pakub moraalset rahuldust ja materiaalset toetust, soodustab tänapäevaste paindlike töövormide juurutamist ülikoolides, parandab akadeemilist õhkkonda ning edendab teadmispõhist majandust. Kuna riigile on niisugune panus eluliselt vajalik, siis peaks riik meeleldi nõustuma seda ka materiaalselt stimuleerima ning maksma emeriiditasu senisest märksa laiemale kõrgelt kvalifitseeritud spetsialistide ringile.

Suveakadeemia 2007 õppejõududele ja õppekava arendajatele

23. ja 24. augustil toimub Rõuge Suurjärve külalistemajas suveakadeemia «Eesmärgid, mida saavutame koostöös – kavandamise, hindamise ja õppimise sidusus».

Õppejõud on Maiki Udam (TTÜ) ja Einike Pilli (TÜ). Maht 1 AP, sellest 16 t auditoorset tööd.

Hind 1700 krooni (sisaldab koolitusmaterjale, toitlustust ja majutust, transporti Tartu–Rõuge–Tartu).

Koolituse lõpetanud saavad TÜ avatud ülikooli tunnistuse.

Õpiväljundid: kursusel osalejad

- oskavad analüüsida ja arendada õppekava/ainekursust eesmärkide täitmisest lähtuvalt;
- mõistavad õppeprotsessi kavandamise, hindamise ja üliõpilaste õppimise vahelisi seoseid;
- suudavad planeerida õpiväljunditega kooskõlas olevat hindamist;
- oskavad hinnata oma tegevust õppejõuna üliõpilaste õppimise toetamise seisukohast.

Info: Marvi Remmik, tel 737 6460, marvi.remmik@ut.ee.

Registreerumine: www.ht.ut.ee/239078.

Ülikool tunnustab

TÜ aumärgi ja tänukirjaga tunnustati 60. sünnipäeval pikaajalise ja kohusetundliku töö eest puhta matemaatika instituudi dotsenti **Elts Abelit**.

TÜ tänukirja pälvis 50. sünnipäeval pikaajalise õppe- ja teadustöö eest matemaatika-informaatikateaduskonna rakendusmatemaatika instituudi vanemteadur ja majandusteaduskonna rahvamajanduse instituudi dotsent **Toomas Raus**.

Tänukirjaga autasustati 60. sünnipäeval tulemusliku pedagoogilise tegevuse eest noorte eripedagoogide ettevalmistamisel ja kauaaegse koostöö eest ülikooliga Tartu Hiie Kooli direktorit **Helgi Kleini**.

«Eesti Vabariigi teaduspreemiad 2007»

12. juunil kell 11.30 algab Eesti Teaduste Akadeemias juhatuse laiendatud istung ja raamatu «Eesti Vabariigi teaduspreemiad 2007» (XI) esitlus.

Kavas on ka laureaatide ettekanded. TÜst pälvisid preemia emeriitprof Ülo Kaasik, professorid Tõnu Kollo, Maaja Vadi ja Mati Rahu ning füüsikute kollektiiv (Jaan Aarik, Aleks Aidla, Väino Sammelselg, Kaupo Kukli ja Teet Uustare).

Auhinnad tudengitele

Eesti TA annab 2007. aastal paremate üliõpilastööde autoritele kuni 20 auhinda (á 3000–5000 kr).

Osaleda võivad Eesti ülikoolide üliõpilased ja eesti päritolu üliõpilased välismaa ülikoolides, kes töö esitamisel jätkavad ülikoolis diplomi-, bakalaureuse- või magistriõpet või on lõpetanud need perioodil 1. sept 2006 kuni 31. aug 2007.

Täpsem info: www.akadeemia.ee/et/.

Teatmeteos teadvusefenomenidest

Kirjastuselt Oxford University Press ilmus New Yorgis raamat «The Experimental Phenomena of Consciousness: A Brief Dictionary». Autorid on T. Bachmann, B. G. Breitmeyer & H. Ögmen.

Ühe autori, TÜ kognitiiv- ja õiguspsühholoogia professori Talis Bachmanni sõnul on tegemist esimese omalaadse illustreeritud teaduspõhise teatmeteosega, milles antakse süstemaatiliselt ülevaade eksperimentaalsetest teadvusefenomenidest.

Raamatut on selle ümbrisel ja veebitutvustustes lugejaskonnale soovitanud teadvuseuuringute liidrid Bernard Baars, Christof Koch, Melvyn Goodale ja Antti Revonsuo.

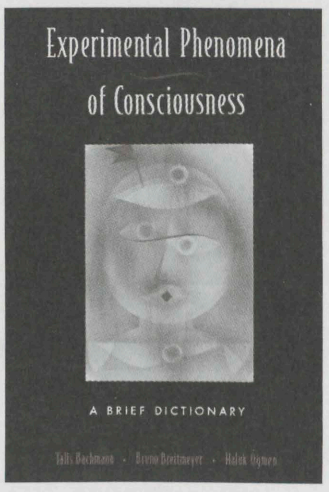

Peame endale pidevalt aru andma, et kultuuri ei pärita, sellesse kasvatakse.

Rein Veidemann «Eesti neuroos» Postimees 2. juuni 2007

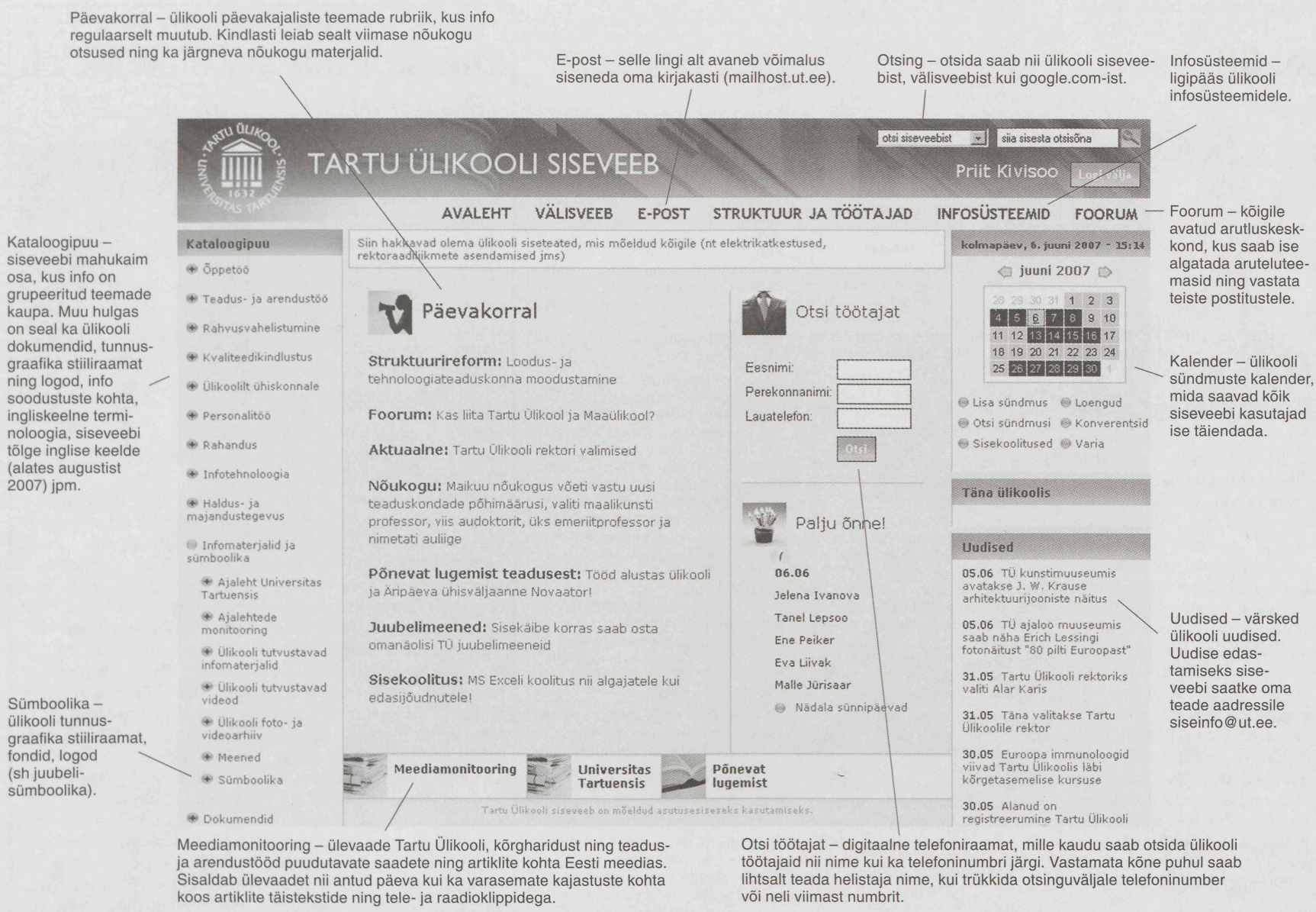

Ülikooli siseveeb saab uue näo ja sisu

Liina Jürgen
avalike suhete juht

Tänasest on avatud Tartu Ülikooli uue siseveebi testkeskkond, kust ülikooli töötaja peaks käepäraselt leidma kogu tööks vaja mineva info.

Siseveebi pääseb aadressilt http://siseveeb.ut.ee ning ülikooli välisveebi ülaservas paremal asuvast lingist. Kuna tegemist on asutusesisese infokeskkonnaga, siis tuleb veebi pääsemiseks sisestada oma kasutajatunnus ning parool.

Siseveeb koondab enda alla mahuka infokoguse, kuid loodetavasti leiavad kõik hõlpsalt juurdepääsu uudistele, dokumendivormidele, juhistele, telefoniraamatule, foorumile, oma kirjakastile jpm.

Siseveebist leiab värske info ülikoolis toimuva kohta ning sündmuste kalendri. Et veeb oleks alati päevakajaline, siis on sinna oodatud kõigi ülikooli liikmete uudised ning teave struktuuriüksuses toimuvast. Oma teated saatke aadressile siseinfo@ut.ee ning need jõuavad kõigi veebikülastajateni.

Kuna uudised ning teated on plaanis koondada siseveebi, siis väheneb siseinfo listi koormus. Tänu sellele ei koormata ülikooli töötajate e-posti aadresse ristpostitustega, vaid kogu teabe leiab kompaktselt ühelt lehelt.

Uuendatud siseveebis on kõigil võimalik avaldada oma arvamust foorumis, kas siis ise teemasid algatades või teiste püstitatud küsimustele vastust otsides.

Siseveebi esilehelt leiate ka ülikooli digitaalse telefoniraamatu, kust saab lihtsalt üles leida otsitava telefoninumbri. Telefoniraamat töötab ka teistpidi ehk sisestades telefoninumbri (või siis ülikooli lauatelefoni viimased neli numbrit), saate kätte helistaja nime.

Kuna tegemist on värskelt avatud testkeskkonnaga, siis on igati teretulnud kõigi ettepanekud siseveebi veelgi paremaks korraldamiseks. Kui teil on tähelepanekuid, mida võiks veel uuest siseveebist leida või kuidas seda käepärasemaks muuta, siis andke sellest teabetalitusse teada. Püüame kõiki ettepanekuid arvesse võtta.

Esialgu jääb alles ka vana siseveeb, kuid kuna uus veeb on tunduvalt infomahukam ning kasutajasõbralikum, siis ilmselt kasutame peagi kõik uut.

SISEVEEB ON KÕIGILE ÜLIKOOLI TÖÖTAJATELE

http://siseveeb.ut.ee
- **värsked uudised**
- **dokumendid, dokumendivormid**
- **infosüsteemid**
- **digitaalne telefoniraamat**
- **sündmuste kalender**
- **foorum**
- **e-postkast (mailhost.ut.ee)**

Tagasiside siseveebi kohta:
Liina Jürgen, teabetalitus, liina.jurgen@ut.ee

Rutha Jäger kaitses doktoritöö

Karmen Lust
füüsikalise keemia teadur

Rutha Jäger kaitses doktoriväitekirja «Peroksodisulfaatanioon elektrokeemiline redutseerumine vismuti elektroodil».

Nüüdisajal on leitud, et peroksodisulfaatanioon redutseerumisprotsessi mehhanism kuulub väga keeruliste mitmestaadiumiliste protsesside hulka. Et kontrollida väljatöötatud mudelite paikapidavust, on hädavajalikud eksperimentaalsed uuringud etteantud pinnastruktuuri ja kaksikkihi parameetritega elektroodidel, st monokristalli erinevatel tahkudel.

Rutha Jäger uuris peroksodisulfaatanioon redutseerumise kineetikat ja mehhanismi vismuti monokristalli tahkudel, kasutades tsüklilist voltamperomeetriat ja pöörleva ketaselektroodi metoodikat. Saadud andmed reaktsiooni kineetika kohta on uudsed ning näitavad, et leiab aset reagendi või reaktsiooni vaheprodukti adsorptsioon elektroodile.

Rutha Jäger

Jäger tegi ulatuslikke arvutusi kineetiliste parameetrite leidmiseks. Materjal on vajalik heterogeensete protsesside kvantmehhaanilise uudse laenguülekandemudeli arendamiseks. Juhendaja oli prof Enn Lust, oponendid emeriitprof Vello Past ning prof Oleg Petrii Moskva RÜst.

Rutha Jägerile anti filosoofiadoktori kraad füüsikalise ja elektrokeemia erialal.

Judaistika õpetamisest Tartu Ülikoolis

Urmas Nõmmik
Vana Testamendi ja semitistika teadur

13.–15. maini toimus 375. aastapäeva ürituste raames usuteaduskonna konverents «Judaistika Tartus. Lazar Gulkowitsch ja tema Seminarium Litterarum Judaearum Universitatis Tartuensis (mälestus tulevikuks)».

Konverents märkis üht silmatorkavat fakti ülikooli ajaloos.

Nimelt tegutsesid Tartu Ülikooli filosoofiateaduskonnas aastatel 1934–1940 Euroopas ja kogu maailmaski ainulaadne judaistika õppetool ning seminar. Õppetooli professoriks oli algusest lõpuni Leipzigist 1933. aastal oma juudi päritolu tõttu vallandatud Lazar Gulkowitsch (1899–1941).

Iseseisev distsipliin

TÜ judaistika õppetool oli esimene katse, vähemalt Euroopas kui mitte kogu maailmas, etableerida teadust juutidest, nende ajaloost, keelest ja religioonist akadeemiliselt iseseisva distsipliinina, mitte allutatuna teistele, nagu see oli olnud kombeks Euroopa ülikoolide usuteaduskondades.

Nii oli just Tartus ja ei kusagil mujal võimalik õppida judaistikat peaainena ning kolmes astmes kuni doktorikraadini. Arvestades 1930ndate aastate poliitiliselt keerulist õhustikku Euroopas, mõjub paradoksaalsena veel see, et õppetöö toimus kogu õppetooli eksisteerimise aja saksa ja heebrea keeles.

See nii Eestis kui ka maailmas unustuse hõlma vajunud fakt asetub võrdväärsena rahvusvähemustele kultuurautonoomia andmise kõrvale Teise maailmasõja eelses Eesti Vabariigis.

Kahjuks pidid õppetool ja seminar jagama paljude teiste õppetoolide ja ühe teaduskonna saatust. Need suleti 1940. aastal nõukogude võimu poolt. 1941. aastal hukkasid natsid Gulkowitschi, tema abikaasa ja kaks tütart.

Konverents

Toimunud konverents oli üldse teine Gulkowitschi teemal maailmas. Tema tööd hassidismi, religiooni- ja keelefilosoofia ning keeleajaloo alal on uurijate jaoks suuresti tundmatud ja pakuvad veel aastakümneteks uurimismaterjali.

Üht osa konverentsi ettekannetest võibki nimetada Gulkowitschi mitmetasandilise keele- ja religioonifilosoofia kompamiseks eri lähenemisnurkadest.

Konverentsi peakülaline oli Gulkowitschi ainus veel elav õpilane, kauaaegne Leningradi ülikooli folkloristika professor ja muinasjutu-uurija Isidor Levin. Tema aulaloeng pakkus üsna vahetut elamust Gulkowitschi keelefilosoofiast, kuna oli põimitud ohtrate mälestustega.

Pikk versioon: www.ajaleht.ut.ee.

LOTE moodustamisest

Dekaan Peeter Burgi sõnul kiitis 6. juunil toimunud füüsika-keemiateaduskonna nõukogu LOTEga (loodus- ja tehnoloogiateaduskond) liitumise heaks, pidades aga äärmiselt vajalikuks, et ka matemaatika-informaatikateaduskond võimalusel sellega liituks.

Veel peeti Burgi sõnul otstarbekaks lükata LOTE põhimääruse vastuvõtmine septembrisse, et selle viimistlemiseks oleks aega ning ka vajalikud instituudid saaks moodustatud.

TÜ nõukogu 25. mai otsustega pikenevad bioloogia-geograafiateaduskonna ja füüsika-keemiateaduskonna ülikooli nõukogu ning teaduskonna nõukogu liikmete volitused kuni LOTE moodustamiseni või järgmise aasta 24. augustini, sõltuvalt sellest, kumb tähtpäev saabub varem.

8. juuniks töötab teadusprorektor välja LOTE esindatuse põhimõtted ülikooli nõukogus.

Riik rahastab 270 doktoriõppe kohta

Võrreldes eelmise aastaga suureneb uute doktoriõppe kohtade arv 20 võrra ehk 270 kohani.

TÜs luuakse 2007/2008. õppeaastal riikliku koolitustellimuse alusel vähemalt 161 doktoriõppe kohta ehk 12 kohta rohkem kui eelmisel õppeaastal.

Erialade jaotus jäetakse ministeeriumi ja ülikooli vahelises lepingus kuni 50% ulatuses vabaks. Riikliku koolitustellimuse lepingud kõigi õppeastmete kaupa loodab ministeerium teabekorralduse osakonna konsultandi Aire Koigi sõnul sõlmida juuni lõpuks.

Riikliku koolitustellimusega tellib riik kõrgkoolidelt vastava õppe lõpetajaid, ülikoolid on vabad võtma oma vastutusel vastu rohkem soovijaid.

Haridusteaduskond tutvustab doktoriõpet

11. juunil kl 15 tutvustab haridusteaduskond oma doktoriõppe võimalusi.

Haridusteaduste doktoriõppekava annab ettevalmistuse pedagoogika ja pedagoogikaga seonduvates interdistsiplinaarsetes valdkondades, võimaldades hiljem osaleda nimetatud valdkondade uurimistöödes. Programmi läbinutel on võimalus töötada kõrgkooli õppejõu ja haridusasutuste tippspetsialistina.

Vastuvõtutingimused: www.ut.ee/216778.

ÜLIKOOLI·KOHVIK
Broneeri laud lõpuaktuse pidulikuks tähistamiseks!
Peolauad / vastuvõtud / catering
Ülle Juntson
tel 737 5402
ylle@kohvik.ut.ee
Tel 737 5405 / www.kohvik.ut.ee

Ajakirjanduse tiiva all ilmuv kirjanduskriitika on unustamas oma algset õigusemõistja rolli ja muutumas kohati (ka Kivirähki puhul) ülivõrdeliseks. Tõbi on nakkav ja ulatub juba kirjandusteadussegi... Joel Sang «Põlvkondlikust piiratusest» Looming nr 5 2007

ÕNNITLEME

Dotsent Elts Abel 60

9. juunil täitub 60. eluaasta puhta matemaatika instituudi matemaatika didaktika dotsendil Elts Abelil.

Pärast ülikooli lõpetamist 1970 asus Elts Abel (Vaga) tööle matemaatikateaduskonda assistendina. Samas sai alguse ka teadustöö diferentsiaalgeomeetria valdkonnas, mille üks olulisemaid tulemusi oli kandidaadidissertatsiooni edukas kaitsmine Valgevene Riiklikus Ülikoolis 1980. aastal.

Elts Abeli teaduslik tegevus kandus kaasaegse elementaarmatemaatika valdkonda. Ta on uurinud elementaarmatemaatika ja koolimatemaatika aluste küsimusi ning arendanud meetodeid, mida kasutatakse elementaarmatemaatika probleemide lahendamisel rahvusvaheliste matemaatikaolümpiaadide ülesannetes.

Seonduvalt olümpiaaditemaatikaga on Abeli teaduslikud huvid kandunud otseselt ka matemaatika didaktika valdkonda – ta on uurinud õpilaste matemaatiliste võimete arendamise problemaatikat ja matemaatika õpetamise uusimaid suundi maailmas. Ta on töötanud välja nii meetodeid kui ka vahendeid matemaatikas võimekate laste leidmiseks ja arendamiseks. Viimastel aastatel on tema huvi paelunud ka matemaatika ajalugu.

Elts Abeli tegevust nii üleriigiliste koolimatemaatika olümpiaadide kui ka maakondlike matemaatikavõistluste korraldaja ja traditsiooni arendaja ning säilitajana on raske üle hinnata. Esiletoomist väärib 12 aastat kestnud tegevus Virumaa matemaatikavõistluste sisulisel korraldamisel.

Dotsent Elts Abeli tööd koolimatemaatika edendamisel ja õpetajate koolitamisel on tunnustatud Gerhard Rägo medaliga. Kolleegid ja õpilased tunnevad juubilari tööka, sõbraliku, abivalmi ja nii enese kui ka teiste suhtes nõudliku inimesena.

Õnnitleme juubilari ja soovime jätkamiseks erksust, palju rõõmu ja toredaid ideid!

Kolleegid matemaatika-informaatikateaduskonnast

TÜ PENSIONÄRIDE ÜHINGUS VITAE

12. juunil kl 14 räägib emeriitdotsent Uno Veismann Vitae matemaatikute klubis (Tähe 4 Vitae ruumides) Eesti kosmoseprojektidest.

28. juunil kl 8 algab Vanemuise alumisest parklast ekskursioon Raplamaale.

Osavõtuks registreeruda 19. ja 21. juunil kl 11–15 Tähe 4.

UUS NÄITUS

Eile avati kunstimuuseumis näitus «Ideed ja tegelikkus – J. W. Krause ülikooli arhitektina».

ÕNNITLEME

70

Ahti Niilisk, erakorraline vanemteadur – 10. juuni

60

Elts Abel, matemaatika didaktika dotsent – 9. juuni

55

Maire Lambing, Hostel Oma Kodu perenaine – 11. juuni

50

Raivo Raid, üldzooloogia dotsent – 8. juuni

Jaan Kivistik, religioonifilosoofia lektor – 13. juuni

Toomas Raus, ökonomeetria dotsent ja arvutusmeetodite vanemteadur – 14. juuni

45

Helle Pärnamaa, Eesti Geenivaramu mapi operaator – 8. juuni

Pille Kirsimäe, VKA pearaamatupidaja/finantsdirektor – 10. juuni

Kalev Toobre, tehnik-elektrik – 14. juuni

40

Kuldar Kaljurand, oftalmoloogia vanemassistent – 10. juuni

Katja Hüve, taimefüsioloogia vanemteadur – 14. juuni

35

Ivo Leito, analüütilise keemia professor ja õppetooli juhataja – 10. juuni

Koit Herodes, analüütilise keemia dotsent – 11. juuni

Doris Vahtrik, füsioteraapia erakorraline assistent – 14. juuni

30

Aleksei Kelli, intellektuaalse omandi lektor ja õiguse ajaloo õppetooli juhataja asetäitja – 13. juuni

25

Margus Nurmik, kolloid- ja keskkonnakeemia õppetooli tehnik – 8. juuni

Margit Reintal, botaanika- ja mükoloogiamuuseumi kuraator – 10. juuni

Tiia Möller, mereinstituudi merebioloogia osakonna laborant – 11. juuni

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaþ 3000
Trükk: Greif OÜ

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Aija Sakova
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetaja Mai Kukumägi
Keeletoimetaja Marika Kullamaa

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
http://www.ajaleht.ut.ee
Postiaadress: Ülikooli 18, Tartu 50090

TEATED

10. juunini on pikendatud Eesti sotsiaalteaduste VII aastakonverentsi ettekannete annotatsioonide esitamise tähtaega. Info: www.ut/ee/ESAK.

13. juunil kl 12.15 peab füüsikalise keemia instituudi teadur Karmen Lust Jakobi 2 aud 154 *venia legendi* loengu «Elektroodipotentsiaalid, elektrokeemiline tasakaal».

13. ja 14. juunil toimub Domus Dorpatensise ruumides (Ülikooli 7) töötuba «Externalism, Conceptual Analysis, and the Methods of Modern Philosophy». Kõik huvilised on oodatud, registreeruda: cohnitz@ut.ee. Info: http://daniel.cohnitz.de/index.php?workshops.

14. juunil kl 11 algab TÜ Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuse ning arheoloogia õppetooli ühisseminar «Lõuna-Eesti arheoloogia» Lossi 3-217. Huvilised on oodatud! Info: Mari Mets, tel 737 5422. Kava: www.ut.ee/61062.

15. ja 16. juunil toimub TTÜs kolmas Eesti filosoofia aastakonverents. Ettekandeid peab enamik tegevatest Eesti filosoofidest ning mitu TÜ filosoofia ja semiootika instituudi külalisõppejõudu. Kuulama on oodatud kõik filosoofiahuvilised. Ürituse korraldavad TTÜ filosoofiaprofessor Ülo Kaevats ning TÜ ja TTÜ filosoofia vanemteadur Roomet Jakapi. Info: www.fl.ut.ee/flfi/.

19.–31. augustini korraldab filosoofia ja semiootika osakond koos NordForskiga doktoriõppe suvekooli «Formal Methods in Philosophy and Linguistics». Käsitletakse formaalse loogika arengut, matemaatilis-filosoofilisi mudeleid (sh tõenäosus- ja mänguteooriat) ning formaalset semantikat. Suvekoolis õpetavad Tartu, Osnabrücki, Hamburgi, Bristoli, Müncheni, Helsingi ja St.Andrews'i ülikoolide õppejõud. Kursus annab 8 ECTS punkti. Info ja osalemistaotluse vorm: http://daniel.cohnitz.de/index.php?summerschool. Kandideerimise tähtaeg on 15. juuni.

KAITSMISED

DOKTORITÖÖD

13. juunil kl 16 kaitseb **Andres Vesilind** Lossi 3-105 doktoritööd «A methodology to earn excess returns in global debt and currency markets with a diversified portfolio of quantitative active investment models». Juhendaja prof Urmas Varblane. Oponendid prof David Simon (Bentley Kolledž) ja prof Enn Listra (TTÜ).

14. juunil kl 14 kaitseb **Kaido Viht** nõukogu saalis doktoritööd «Immobilizable Bisubstrate-Analogue Inhibitors of Basophilic Protein Kinases: Development and Application in Biosensors». Juhendaja juhtivteadur Asko Uri, keemia-kand. Oponendid dr Dirk Bossemeyer, PhD (Saksa Vähiuuringute Keskus) ja v-teadur Aivar Lõokene, PhD (TTÜ).

15. juunil kl 10.15 kaitseb **Marko Mägi** Vanemuise 46-301 doktoritööd «The habitat-related variation of reproductive performance of Great Tits in a deciduous-coniferous forest mosaic: looking for causes and consequences». Juhendaja prof Raivo Mänd. Oponent prof Jan-Åke Nilsson (Lundi Ülikool).

19. juunil kaitsevad nõukogu saalis doktoritööd:

• kl 13 **Eva-Ingrid Rõõm** «Happealuse tasakaalud vähepolaarsetes keskkondades». Juhendajad prof Ivo Leito, v-teadur Ivari Kaljurand ja uurija-prof Ilmar Koppel. Oponendid prof José-Luis M. Abboud, PhD (Hispaania) ja v-teadur Tõnis Pehk (Keemilise ja Bioloogilise Füüsika Instituut);

• kl 15 **Sven Tamp** «Humiinhapete ja tseesiumi katiooni vaheliste interaktsioonide modelleerimine tihedusfunktsionaali teooria arvutustega mudelühendite baasil». Juhendaja prof Peeter Burk. Oponent prof H.C. José Luis M. Abboud.

MAGISTRITÖÖD (4+2)

12. juunil kaitsevad Tiigi 78-236 magistritööd:

• kl 13.30 **Anneli Sihver** «Teavitaja kaitse («vilepuhuja kaitse») süsteemi rakendatavus korruptsiooni avalikustamisel Eesti avalikus teenistuses». Juhendajad Leno Saarniit, MA ja Mari-Liis Liiv, MPA. Oponendid Külli Nõmm, MA ja Aive Pevkur, MA;

• kl 14.15 **Merelle Zeiger** ««Turvaline paindlikkus» («Flexicurity») ehk tasakaal tööturu paindlikkuse ja turvalisuse vahel: uus väljakutse Baltimaadele». Juhendaja prof Raul Eamets. Oponendid Merike Kompus-van der Hoeven, MPA ja Epp Kallaste, MA;

• kl 15 **Kadri Uus** «Strateegiline personalijuhtimine Eesti avalikus teenistuses: probleemid ja väljakutsed». Juhendaja Kristiina Tõnnisson, PhD. Oponendid Kaido Paabusk, MPA ja Jane Järvalt, MA.

12. juunil kaitsevad Tiigi 78-125 magistritööd:

• kl 10.15 **Julia Silchenko** «Sotsiaalse kapitali järelmid: positiivsuse ja negatiivsuse kontekstid, tasandid ja toimemehhanismid suletud üliõpilasühenduste näitel». Juhendaja Leif Kalev, PhD. Oponent Tarmo Strenze, MA;

• kl 11.15 **Kristina Tubli** «2003. ja 2004. aasta meediapäeva uurimuses osalenute ootused ja huvid trükimeedia suhtes». Juhendaja Andu Rämmer, MA. Oponent Veronika Kalmus, PhD.

13. juunil kaitsevad Biomeedikumis, Ravila 19-1038 magistritööd:

• kl 9 **Kersti Ehrlich** «UPF peptiidid - glutatiooni antioksüdantsed analoogid». Juhendajad dots Ursel Soomets ja prof Mihkel Zilmer. Oponent v-teadur Vallo Volke;

• kl 10 **Erki Rekker** «Tsüsteinüülle ukotrieenide osalus hingamisteede põletikulises remodelleerumises». Juhendajad prof Alan Altraja ja v-teadur Siiri Altraja. Oponent dots Sulev Ingerpuu;

• kl 11 **Liina Tserel** «Metalloproteaaside inhibiitorite ekspressiooni analüüs inimese kesknärvisüsteemis». Juhendajad Andres Kulla, med-dr ja Pille Pärn, MSc. Oponent v-teadur Anti Kalda.

13. juunil kl 14 kaitseb **Andro Roos** Narva mnt 4-B202 magistritööd «Hoiu-laenuühistute roll ja arenguvõimalused Balti riikides». Juhendaja prof Mart Sõrg. Oponendid prof Jüri Krusealle (EMÜ) ja prof Jüri Sepp.

14. juunil kl 12.30 kaitseb **Sandra Suviste** Jakobi 2-154 magistritöö «Mõnede Eesti metsatüüpide heleduskordajate sesoonne käik mudelarvutustest ja satelliidipiltidelt». Juhendaja prof Tiit Nilson (Tartu Observatoorium). Oponendid teadur Mait Lang, PhD (Tartu Observatoorium) ja teadur Urmas Peterson, PhD (Tartu Observatoorium).

14. juunil kl 13 kaitseb **Kristjan Karabelnik** Jakobi 2-430 magistritöö «Puhastusefektiivsus ja hapnikuvarustus olmereovee puhastamisel annus-märgalafiltris». Juhendajad prof Ülo Mander ja prof Toomas Tenno. Oponendid prof Tõnu Oja ja lektor Karin Hellat.

14. juunil kaitsevad Liivi 2-403 magistritööd:

• kl 11 **Olga Liivapuu** «Seostused kihtkondadel, superseostused ja nende rakendused väljateoorias». Juhendaja dots Viktor Abramov. Oponent v-teadur Piret Kuusk;

• kl 12 **Oleg Batrašev** «Fault tolerance method for MPI FORTRAN programs». Juhendaja teadur Meelis Roos. Oponent prof Eero Vainikko;

• kl 13.15 **Urmas Rosenberg** «Using graphic processing unit in block cipher calculations». Juhendajad teadur Meelis Roos. Oponent teadur Mark Tehver;

• kl 14.15 **Kersti Taurus** «Operatsioonisüsteemide baaskursus Tartu Ülikoolis». Juhendajad teadur Meelis Roos ja lektor Eno Tõnisson. Oponent dots Jaanus Pöial.

14. juunil kaitsevad Ülikooli 18-139 magistritööd:

• kl 14.15 **Andres Loopmann** «Sõnastike haldussüsteem EELex». Juhendaja prof Haldur Õim. Oponent Heiki-Jaan Kaalep, PhD;

• kl 15 **Rene Altrov** «Emotsionaalse kõne korpuse loomine eesti keele tekst-kõne sünteesi jaoks. Tekstimaterjali evalvatsioon viha näitel». Juhendajad dr Hille Pajupuu ja prof Haldur Õim. Oponent dots Renate Pajusalu;

• kl 15.45 **Kadri Kerner** «Sõnatähenduste ühestamise tulemuste parandamise meetodeid eesti keele jaoks». Juhendaja Kadri Vider, MA. Oponent Margit Langemets, MA;

• kl 16.30 **Kaarel Veskis** «Paralleelkorpused arvutilingvistikas: leksikonide genereerimine ja korpuste võrdlemine». Juhendaja Heiki-Jaan Kaalep, PhD. Oponent Maarika Traat, PhD.

14. juunil kl 12.30 kaitseb **Helen Alavere** Biomeedikumis, Ravila 19-1024 magistritööd «Kiirtoidu ja gaseeritud jookide tarbimine ning seos insuliinresistentsusega Eesti koolilastel». Juhendajad assistent Inga Villa ja biostatistik Heti Pisarev. Oponent dots Tiiu Vihalemm.

14. juunil kaitsevad Ülikooli 17-103 magistritöid:

• kl 10 **Aija Sakova** «Schreiben als Erinnern. Christa Wolfs «Kindheitsmuster» und Ene Mihkelsons «Der Schlaf des Ahasver»». Juhendaja dots Eve Pormeister. Oponent prof Tiina Kirss;

• kl 11 **Eva Ingerpuu-Rümmel** «Prantsuse-eesti, eesti-prantsuse käeembleeme sisaldava žestiraamatu loomine CD-l ehk liikuva pildi kasutamine žesti edasiandmisel». Juhendajad dots Silvi Tenjes ja dots Eva Toulouze. Oponent Silvi Salupere, MA;

• kl 12 **Vahur Aabrams** ««Mehr nurrige Gesicht». Vier Gedichte in estnischem Halbdeutsch aus einer karnevalesken Umbruchzeit». Juhendaja Liina Lukas, PhD. Oponent Reet Bender, MA;

• kl 13.30 **Mari Riistop** «Eesti Puutööliidu viiekeelse terminibaasi inglise-eesti osa kohaldamine sõnastikuks puitmaterjali omadusi, liike ja kahjustusi puudutava sõnavara näitel ja sõnastikuks ümber töötamine». Juhendaja Krista Kallis, MA. Oponent Ilmar Anvelt, MA;

• kl 14 **Ave Anniste** «Gruusia-inglise-eesti Gruusia söögi- ja joogikultuuri seletav sõnastik». Juhendaja Krista Kallis, MA. Oponent Leili Kostabi, MA;

• kl 14.30 **Eva-Maria Artus** «Konverentsi Ajalugu ja mälu. Teise maailmasõja pärand, eesti-prantsuse sõnastik». Juhendaja dots Eva Toulouze. Oponent Jean Pascal Ollivry.

15. juunil kaitsevad Biomeedikumis, Ravila19-1038 magistritööd:

• kl 9.45 **Monika Haava** «Eesti patoloogialaborite töökeskkonna riskide ja töötajate terviseseisundi hindamine». Juhendaja dots Eda Merisalu. Oponent Monika Jürgenson, MPH;

• kl 10.30 **Gerli Paat** «B-hepatiidi levik sugulisel teel: juht-kontroll uuring». Juhendaja prof Anneli Uusküla. Oponent Ludmilla Priimägi (Tervise Arengu Instituut);

• kl 11.15 **Georgi Hrenovi** «Kontoritöötajate terviseriskid seoses töökeskkonna ja töötingimustega». Juhendaja lektor Argo Soon. Oponent dots Ülo Kristjuhan (TTÜ);

• kl 12 **Ewa Rootsi** «Stressijuhtimisprogrammi tõhusus töökohal». Juhendaja dots Eda Merisalu. Oponent Merle Varik (Tartu Tervishoiu Kõrgkool).

15. juunil kaitsevad Ülikooli 18-234 magistritööd:

• kl 10.15 **Reet Klettenberg** «Permissiivkonstruktsioon eesti kirjakeeles». Juhendaja dots Külli Habicht. Oponent Eva Velsker, MA;

• kl 11 **Sirli Parm** «Partiklite veel, juba, alles, jälle tähendused eesti kirjakeeles». Juhendaja dots Renate Pajusalu. Oponent Ann Veismann, MA;

• kl 11.15 **Olga Pastuhhova** «Vene emakeelega üliõpilaste eesti keele verbirektsiooni omandamisest». Juhendaja prof Birute Klaas. Oponent dots Annekatrin Kaivapalu (TLÜ).

15. juunil kaitsevad Lossi 3-406 magistritööd:

• kl 12.15 **Mauri Kiudsoo** «Eesti kesk- ja vara-uusaegsed aardeleiud. Vermingud ja nende ajaline ringlus». Juhendajad Ain Mäesalu, MA ja Ivar Leimus, PhD. Oponent v-teadur Heiki Valk;

• kl 14.15 **Leili Kriis** «Tartu ülikooli kirurgiakliiniku ajalooline fotokogu 1860–1918». Juhendajad Sirje Tamul, MA. Oponent Algo Rämmer, MA.

15. juunil kl 10.15 kaitseb **Margus Palolill** Vanemuise 46-246 magistritöö geoloogias «Looduslike savide ja savipinnaste geotehniliste omaduste sõltuvus savimineraalsest koostisest: ekvivalentse basaalse distantsi kontseptsioon». Juhendaja prof Kalle Kirsimäe, PhD. Oponent Riho Mõtlep, MSc.

18. juunil kaitsevad Liivi 2-403 magistritöid:

• kl 10 **Janek Press** «Kolmemõõtmeline rastergraafika». Juhendaja dots Ain Isotamm. Oponent Teet Jagomägi, MSc;

• kl 11 **Marje Johanson** «Kompaktsete operaatorite M(r,s)-võrratust rahuldavad ideaalid». Juhendaja prof Eve Oja. Oponent Kristel Mikkor, PhD;

• kl 12.15 **Taavet Kikas** «Dialoogiaktide tuvastamine eestikeelsetes dialoogides sufiksipuude abil». Juhendaja prof Mare Koit. Oponent dots Tiit Roosmaa.

IN MEMORIAM

Emeriitprofessor Mait Miljan

16. sept 1939 – 1. juuni 2007

Meie hulgast on lahkunud majandusteaduskonna kauaaegne õppejõud, turunduse emeriitprofessor Mait Miljan. Mait Miljan lõpetas ülikooli 1963. ja kaitses kandidaadiväitekirja 1972. aastal. 1968. aastal alanud töösuhe ülikooliga tõi kaasa ametikohti lektorist professorini. Dotsendi ametikohale valiti ta 1976. ja professoriks 1993. aastal.

Mait Miljan oli Eesti üks parimaid kaubanduse ja turunduse asjatundjaid. Aastatel 1974–1984 juhtis ta kaubatundmise ja kaubanduse organiseerimise kateedrit, millest arendas 1990. aastate algul välja turunduse õppetooli. Pärast Eesti taasiseseisvumist asus Miljan süstemaatiliselt üles ehitama turundusealast õppe- ja teadustööd. Lisandusid juhiametid majandusteaduskonnas, sh prodekaanina ja instituudi juhatajana. Suur on olnud tema panus majandusteaduskonna avatud ülikooli käivitamisel, korraldamisel ja arendamisel. Ta ei jäänud probleemide kõrvaltvaatajaks, vaid andis alati oma panuse nende lahendamiseks.

Mait Miljanit võib pidada Eesti turundusõpetuse üheks alusepanijaks ning selle arendamise autoriteediks. Tema peamised uurimisvaldkonnad olid turunduse juhtimine siirdemajanduses, väärtuspõhise turunduse juhtimine, hind ja hinnakujundamine, nõudluse uurimine ja prognoosimine ning tarbekaupade turgude analüüs ja nende arengu prognoosimine. Miljan oli hinnatud õppejõud, kelle ainekäsitlus oli konkreetne ja samas diskussiooni tekitav. Ta polnud aga üksnes akadeemilisele tegevusele pühendunud teoreetik, vaid tema abiga on mitmed Eesti ettevõtted välja kujundanud oma turundusstrateegia.

Mait Miljanit põgusalt tundvad kolleegid ja üliõpilased pidasid teda tihti reserveerituks ja isegi rangeks. Oma sisemuses oli ta aga probleeme mõistev, lahendusi pakkuv ja hea huumorisoonega. Ikka akadeemiliselt huvitav ja mitmekülgne, kelle seltskonnas oli meeldiv viibida. Lahkunud kolleegist jääb mälestus kui töökast, tasakaalukast ja põhjalikust inimesest. Jääme leinama head sõpra ja kolleegi, kelleta on raske edasi minna ja kelle juhendamisest ning õpetusest jäävad edaspidi ilma üliõpilased. Vaatame tänutundes tagasi kõigele väärtuslikule, mida Mait Miljan meile andis.

Sügav kaastunne perekonnale raske kaotuse puhul.

Kolleegid majandusteaduskonnast

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

15. juunil 2007

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR 24 (2306)

www.ajaleht.ut.ee

Tartu Ülikooli Raamatukogu

Lõpetajate lisaleht • **Raamatukogu 205. aastapäev** lk 3 • **Krause joonistuste näitus** lk 2 • **Erinevatest magistritest** lk 2

1

2

3

4

5

6

1. *Spordihoone juurdeehitus.* **2.** *Avamise sümboolsed stardipaugud tegid KK dekaan Vahur Ööpik, rektori kt Tõnu Lehtsaar, linnapea Urmas Kruuse, EMÜ rektor Alar Karis ja kultuuriminister Laine Jänes.* **3.** *Kergejõustikuhall.* **4.** *BG prodekaan Leho Ainsaar ja tudengid TÜ meistrivõistluste rändkarikaga.* **5.** *Akadeemilise spordiklubi juhatuse esimees Riho Illak.* **6.** *Eesti rekordiomanik 3000 m takistusjooksus Jekaterina Batjuk.* 6XVARJE SOOTAK

50 aastat tagasi ilmus ajalehes TRÜ nr 10 uue üliõpilasmütsi statuut (loe ka UT nr 17 2002)

UUDISED

Rootsi kuninganna osaleb TÜ juubelil

Rootsi kuninganna Silvia külastab oktoobris Tartut ning osaleb ka ülikooli 375. aastapäeva üritustel.

Kuninganna Silvia ja kuningas Carl XVI Gustaf külastasid ülikooli 1992. aasta aprillis seoses Gustav II Adolfi monumendi taasavamisega.

Tunnustus professor Marika Mikelsaarele

Professor Marika Mikelsaar pälvis Euroopa Liidu naisleiutaja ja innovaatori auhinna.

Kõrge rahvusvaheline auhind anti Marika Mikelsaarele patenteeritud probiootilise bakteri *Lactobacillus fermentum* ME-3 eest.

Marika Mikelsaare sõnul on auhind tunnustus kogu ME-3 välja töötanud grupile.

«See on märk, et ülikooli ja tootmisettevõtte vaheline koostöö Helluse sarja loomisel on olnud edukas ning kasulik kogu ühiskonnale,» ütles Mikelsaar. ME-3 bakteril on peale Eesti ja Venemaa patendi ka USA patent.

Auhind antakse kätte Berliinis 17. ülemaailmsel naiste tippkohtumisel.

Maarjamõisa teadus- ja tehnoloogialinnak

19. juunil korraldab haldusdirektori büroo planeerimistalitus Nooruse 1 majas Maarjamõisa teadus- ja tehnoloogialinnaku planeerimise töötoa.

TÜ planeerimistalituse juhataja asetäitja Heiki Tamme sõnul on eesmärk tekitada avalikku huvi väljendav materjal ehk ruumiline reeglistik, mille alusel on ülikoolil võimalik langetada järjepidevaid ja kaalutletud otsuseid ning organiseerida ruumi kujundamist. «Tahame viia kokku ülikooli, omavalitsuse ja arhitektide-planeeringuspetsialistide visioonid, et tulemuseks oleks sidus linnaruum. Samuti aidata kiirendada detailplaneeringu algatamist.»

Peale ettekannete toimub ka töötuba. Väljatöötatud ideelahendusi tutvustatakse UTs.

Matemaatika-informaatika-teaduskond ei liitu LOTEga

Aija Sakova

12. juuni ülikooli valitsus kiitis heaks LOTE (loodus- ja tehnoloogiateaduskonna) moodustamise. 22. juuni ülikooli nõukogule esitatakse otsuse kavand LOTE asutamise kohta.

Olgugi et rektori kt Tõnu Lehtsaar kutsus LOTEga liituma ka matemaatika-informaatikateaduskonda (MT), ei soovinud viimane seda teha.

Füüsika-keemiateaduskonna (FK) dekaani Peeter Burgi sõnul on FK nõukogu seisukohal, et matemaatika-informaatikateaduskonna LOTEga liitumine oleks väga teretulnud.

MT dekaani Mati Kilbi sõnul on liitumise ettepanekut tehtud neile korduvalt, tegelikult juba viimase kümne aasta jooksul.

MT teaduskonna nõukogus on tema sõnul viimase kolmeteist kuu jooksul seda küsimust arutatud neli korda ning praegu ei näe teaduskond põhjust, miks ta peaks LOTEga liituma.

LOTE hakkab koosnema kuuest teadus- ja arendusasutusest. Moodustatakse TÜ füüsika instituut ja TÜ keemia instituut, TÜ molekulaar- ja rakubioloogia instituut ning TÜ ökoloogia ja maateaduste instituut. LOTEga liituvad ka TÜ tehnoloogiainstituut ning TÜ Eesti Mereinstituut.

Kuidas valmib ülikooli juubelialbum

Juhani Püttsepp

TÜ 375. aastapäevaks ilmub ülikooli uus esindusalbum.

Ühel päeval, kui pidin viibima Pariisis, võtsin ette jalutuskäigu Montparnasse'i linnaosast Montmartre'i künkale. Sellele teekonnale kulus vaata, et pool päeva.

Mind hämmastas tänavate eriilmelisus, ühed tuikasid nagu aordid, teistel oli tuvide lennusahinat ka kuulda. Tänavad mõjusid nagu erinevate ookeanide lained, vaheldumisi modernsed ja vanamoodsad. Siiski – linn oli ümber üks, ja majad pigem vanad kui uued.

Mulle tundub, et samasugune lugu on ka Tartu Ülikooliga, temagi elus ilmneb laineline iseloom. Leidub ses meres rahulikke, muuseumilikke lahesoppe ning koridore, kus klõbiseb rütm kui kastanjetid.

Soovime, et juubelialbum, mis teoksil, kujuneks samuti meeldivaks jalutuskäiguks, Tartus, Eesti ülikoolis. Ja me ei jaluta seebikarbi-fotokaga klõpsutades, vaid pigem püüame üles seada maalimolbertit.

Kihte albumis või peamisi tänavaid, millel liigume, võiks teiste seast välja tõsta kolm. Esiteks ajalugu, ülikooli algused (1632, 1690, 1802 ja nõnda muudkui edasi), teiseks inimesed ja kolmandaks tekstid. Viimastega selgub hämmastav asjaolu, et ei olegi põhjusmõtteliselt suurt vahet, kas tekstid on kirjutatud 17. või 21. sajandil. Ikka saab neid valida ja albumisse tõsta.

Vanade maalide ja fotodega on palju raskem, sageli need lihtsalt puuduvad, muidugi eelkõige 17. sajandi omad. Näiteks ei olnud meil kasutada Käsu Hansu pilti. Palusime siis appi õppejõu Rauno Thomas Mossi, kes kunagisest Jaani kiriku köstrist pildi joonistas. Nüüd on meil mingigi ettekujutus, milline kuulsa Käsu Hansu nutulaulu autor välja võis näha.

Koostame albumit koos ajaloolase Lea Leppikuga, kujunduse kallal on ametis kunstnik Maarja Roosi, inglise keelde tõlgib dotsent Reet Sool, ja abilisi on palju nagu kratte, kõik kogu aeg otsivad või toovad midagi albumisse vajalikku.

ONLINE-KÜSITLUS

Kuidas meeldib TÜ uus siseveeb?

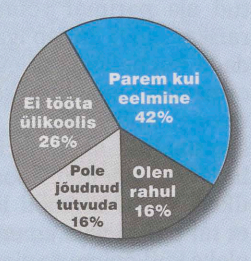

Vastajaid: 19

Uus küsimus:

Kas raamatukogu avariiuleid peaks olema rohkem?

Vasta: www.ajaleht.ut.ee

Erinevatest magistritest

Siret Rutiku
õppeosakonna juhataja

Seoses lõpetamistega on taas elavnenud (lahk)arvamuste vahetamine 4+2 süsteemi lõpetajate staatusest.

Kahjuks kipuvad võimust võtma teadmatus ja emotsioonid. Jälgides 4-aastase bakalaureuseõppe lõpetanute kiirkõndi doktoriõppesse ning 3+2 magistriõppe lõpetanute kõrget «magistriteadvust», küsivad 4+2 magistriõppe lõpetajad nüüd kibestunult, kas nad on kaks aastat oma elust ilmaasjata korstnasse kirjutanud.

Professorid seevastu on mures doktoriõppe taseme languse pärast, sest paljude arvates ei ole 4-aastane bakalaureus ega isegi 3+2 magister doktoriõppeks küps. Need 4-aastase bakalaureuseõppe lõpetanud aga, kes doktoriõppesse (veel) minna ei kavatse, istuvad nö kõigi toolide vahel – neil ei ole uut diplomit ega ka vana magistrikraadi…

Esmalt mõjub küsimuse asetus raisatud õppeaja kohta pehmelt öeldes kummastavana. Kuidas saab õppimiseks kulutatud aeg olla raisku läinud? Isegi siis, kui teatud osa õpitust hilisemal töö- või haridusteel enam otseselt vaja ei ole, on see kindlasti arendanud mõtlemisvõimet ja avardanud silmaringi.

Ehkki õppimiseks kulutatud aeg ei ole kindlasti peamine ega ainuke õppekvaliteedi näitaja, ei saa siiski salata, et pikema aja jooksul on rohkem võimalusi õppesissusse süveneda, õpitut kinnistada ja arusaamu kujundada.

Mõnikord on kosta väiteid, nagu lühemale õppeajale üleminek (5>4) toimunuks omal ajal ainult poliitiliste õppeainete arvelt. Tegelikult toimus see hoopis tehnoloogia arengu ja muu maailmaga liitumise survel, mille süüdistamine oleks absurdne. Info kättesaadavus, reisimisvõimalused ja õppevahendite mitmekesisus seavad kiirema tempo nõuded ka õppimisele.

Vana 4(5)+2 magister ja uus 3+2 magister ei ole mingil juhul võrdsed samasuse tähenduses!

Segadust pole aga tekitanud mitte õppesüsteemide ajaline ega sisuline erinevus, vaid erinevate lõputunnistuste võrdsustamine. Vana 4(5)+2 magister ja uus 3+2 magister ei ole mingil juhul võrdsed samasuse tähenduses! Nad on võrdsustatud õiguse osas tööturul ja doktoriõppesse kandideerimiseks, ent ei lange sisuliselt kokku. Need on erinevad kvalifikatsioonid erinevate eesmärkide ja väljunditega.

Etteheide, et viimased on jäänud häguseks, on aga küll õigustatult ülikoolide kapsaaeda heidetud kivi. Eesti ülikoolid pingutavad koos haridus- ja teadusministeeriumiga kõvasti selle nimel, et seadusandluse ja õppekavaarenduse kaudu tagada kõrgharidusõppekavade läbipaistvad eesmärgid, selged ja võrreldavad (mitte võrdsed!) õpiväljundid ning ühtne kvaliteet.

Vana (teadus)magister on teaduskraad, tänases mõistes magistri- ja doktorikraadi vahel olev kvalifikatsioon. Mingis mõttes võib seda tõlgendada ka kui doktoriõppe esimest astet (mitmetes riikides ongi doktoriõpe kaheastmeline).

Üleminekuga uuele kõrgharidussüsteemile saab Eestis tulevikus omandada vaid üht teaduskraadi – doktorikraadi. See aga ei vähenda mingil moel vana magistrikraadi väärtust. Kuivõrd tegu oli teaduskraadiga, on vana magistriõpet võimalik varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamise (VÕTA) kaudu arvestada doktoriõppe osana.

3+2 magister ei ole teaduskraad, vaid haridustaset näitav kvalifikatsioon, nagu seda on ka 4-aastase bakalaureuseõppe diplom. Lühema õpiaja tõttu ei ole ilmselt enamikul 4-aastastel bakalaureustel ega 3+2-magistritel olnud võimalust süveneda samavõrd teadustöö metoodikasse ega harjutada iseseisvat uurimistööd kui vanadel magistritel. Samas on neil olnud vaieldamatult mitmekesisemad ja paindlikumad õppimisvõimalused, suurem vabadus kujundada oma õpinguid.

Kõik sõltub ikka inimesest enesest. Õppimiseks antud aja parimal võimalikul viisil kasutamine (mitte raiskamine!) annab igale üliõpilasele võimaluse kujundada hüppelauda tulevikuks. Maailmas on mustmiljon erinevaid bakalaureuse- ja magistrilaadseid kvalifikatsioone, mille taseme tuvastamiseks on olemas suisa spetsiaalsed agentuurid. Aeg ja maailm muutuvad ja haridussüsteemid koos nendega. Loodetavasti ei pea ükski Tartu Ülikooli lõpetaja end kunagi nii targaks, et tal polegi vaja enam midagi juurde õppida (vaat see oleks küll õpingute aja raisku minek!).

Templivaremed Segestas (J. Ph. Hackerti järgi). 1808. Seepia. ÜR 8988.

Johann Wilhelm Krause joonistused raamatukogus

Moonika Teemus
kunstimuuseumi projektijuht

J. W. Krause oli ülikooli peahoone, anatoomikumi, raamatukogu, tähetorni jt hoonete arhitekt.

Ühisnäitusega «Lust maailma näha – J. W. Krause joonistused» raamatukogus ja «Ideed ja tegelikkus – J. W. Krause ülikooli arhitektina» kunstimuuseumis tähistame Krause (1757–1828) 250. sünniaastapäeva.

Krause sündis Alam-Sileesias, tänase Poola aladel. Aastatel 1774–1778 Zittau gümnaasiumis õppides töötas ta kohaliku linnaarhitekti laste koduõpetajana, saades vastutasuks teadmisi ja praktilisi kogemusi ehituskunsti kohta. 1779 üritas Krause astuda Leipzigi Kunstiakadeemiasse, kuid ebaõnnestunult. 1781 katkestas ta kolm aastat kestnud teoloogiaõpingud Leipzigi Ülikoolis ja liitus Preisi armeega. Nii jõudis ta Inglise palgaarmee teenistuses 1782. aastal Ameerika Iseseisvusõtta.

Koduõpetaja-aastad

Krause naases 1783. aastal Euroopasse, läbi Amsterdami jõudis ta järgmisel aastal Liivimaale sooviga asuda Vene armee teenistusse. Selle asemel sai hoopis alguse 12 aastat kestnud koduõpetajakarjäär.

Kiiresti sõbrunes ta siinse vaimueliidiga, nagu W. C. Friebe, J. C. Brotze, A. W. Hupeli ja L. A. Melliniga. Ta andis joonistustega omapoolse panuse Brotze Liivimaa mälestiste kogu jaoks, tegi kaastööd Hupeli väljaannetele ning aitas kartograaf krahv Mellinit Liivimaa atlase koostamisel ja illustreerimisel. Pärast aastapikkust reisi Šveitsi abiellus ta 1797. aastal Liivimaale tagasi pöördudes Juliane Steingötteriga, hilisema Tartu Ülikooli rektori G. F. Parroti naiseõega. Elama asuti Kizbele mõisa Krimulda lähedal. 1803. aastal külastas Krause Tartut ning siin kaasati juba Liivimaalgi mõisahooneid kavandanud mees ülikooli ülesehitamisse, mis oli 1802. aastal taas avatud. Alles nüüd, juba 45-aastasena, sai alguse Krause elutöö.

Ülikooli arhitekt

Eesti kunsti- ja kultuurilukku ongi Johann Wilhelm Krause läinud eelkõige Tartu Ülikooli arhitektina – peahoone, anatoomikumi, raamatukogu ja tähetorni ning mitme teise hoone loojana. Nii tekkis ülikooli ajalooline süda.

Alles viimase paarikümne aasta jooksul on kunstiteadlase Juhan Maiste juhtimisel enam tähelepanu pööratud Krause loomingule ka kujutava kunstnikuna. Ülikooli raamatukogu kunstikogusse kuulub ligi 700 Krause joonistust, mis on valminud enam kui 40 aasta jooksul, alates tema saabumisest Liivimaale 1784. aastal kuni surmani 1828. Suurem osa neist jõudis raamatukogusse 1870. aastal tema poegade Sigismund ja Rudolph Krause kingitusena ülikoolile.

Joonistused

Krause joonistused toovad meieni 18. sajandi lõpu ja 19. sajandi alguse pildimaailma selle värvikas mitmekesisuses alates figuurivisanditest, allegoorilistest kompositsioonidest ja raamatuillustratsioonidest ning lõpetades arvukate vaadetega ajaloolistest ja looduskaunitest paikadest nii kodumaal kui ka kaugel maailmas.

Kui 1780. aastate joonistused kannavad veel paljuski sentimentaalse tunnetekultuuri pitserit, siis 1790. aastatel jõuab Krause lähemale natuurile: valmib arvukalt vaateid Liivimaa mõisatest ja Koiva jõe maalilistest kallastest. Pinnase selleks lõi 1792. aastal alguse saanud lähedane sõprus poeedi ja kunstniku K. G. Grassiga, kes Lääne-Euroopa, eelkõige aga Šveitsi kunstiringkondades liikunud mehena oli Liivimaale kaasa toonud sealsed kunstiideaalid ja loodustunnetuse. Koos rännati ja joonistati Liivimaa kauni maastiku keskel, 1796.–1797. aastal ka Šveitsis.

19. sajandi esimesest kümnendist on säilinud vähe joonistusi – sel ajal oli Krause pühendunud peaasjalikult ülikooli hoonete kavandamisele ja ehitustööde juhtimisele. Siiski valmib aastail 1808–1809, seega peahoone valmimise ajal, uhke sari vaadetega antiikaja grandioossetele ehitusmälestistele.

1816. aastal lahkus Krause halvenenud tervise tõttu ülikooli ehitusmeistri ametist, kuid joonistamisest ei loobunud. Aasta aasta järel käib ta nüüd tolle aja kuulsate reisikirjanike jälgedes, rännates nende reisikirjade ja vaategravüüride abil läbi kogu maailma. Nii teostab ja joonistab ta üles oma unistuste reisid, mis reaalsuses, rohkete tegemiste – ülikooli ehitustööde, põllumajanduse ja arhitektuuriloengute ning suure pere kõrvalt sooritamata olid jäänud. Ennekõike paelusid teda antiikmälestised siin- ja sealpool Vahemerd, aga ka meeliköitvad maastikud ja eksootilised olustikustseenid.

Krause joonistused annavad meile aimu tema otsingutest, eeskujudest ja eelistustest, olles ühtlasi illustratsiooniks tema eluloole ja vaimumaailmale. Ilmekalt avaneb see ka tema rikkalikus käsikirjapärandis, sh 11-köitelises autobiograafias, mis asub ülikooli raamatukogus.

Näitusi saadab trükis, mille illustratsioonid ja Tartu kesklinna kaart juhatavad teed Krause kavandatud rajatiste juurde ning aitavad silme ette manada ülikooli ajaloolise südame selle sünniaegadel.

Ülikool tunnustab

TÜ suure medaliga tunnustati 65. sünnipäeval kauaaegset filosoofia osakonna juhatajat ja filosoofia ajaloo professorit **Ülo Matjust**.

TÜ aumärgiga tunnustati 50. sünnipäeval silmapaistva ja tulemusliku töö eest usuteaduskonna religioonifilosoofia lektorit **Jaan Kivistikku**.

TÜ väikese medali pälvisid kauaaegse tulemusliku eest raamatukoguhoidja **Ljudmila Dubjeva** ning käsikirjade ja haruldaste raamatute osakonna vanemteadur **Arvo Tering**.

TÜ väikese medali ja tänukirjaga autasustati 65. sünnipäeval pikaajalise aktiivse ja tulemusliku töö eest matemaatika-informaatikateaduskonna erakorralist lektorit **Ain Isotamme**.

Uued professuurid

12. juunil toimunud ülikooli valitsus kiitis heaks erakorralise kultuuriteaduste professuuri avamise filosoofiateaduskonnas ning epidemioloogia ja ravimite toksikoloogia professuuri arstiteaduskonnas.

Epidemioloogia professuuri puhul oleks tegemist korralise professori kohaga, ravimite toksikoloogia alal avataks aga uurija-professori koht.

Professuuride avamise otsustab 22. juuni ülikooli nõukogu.

Esindus taastab ülikooli üldmütsi

TÜ Üliõpilasesindus tahab taastada ülikooli 375. aastapäeva pidustuste ajaks ülikooli valge üldmütsi.

Esinduse teabespetsialisti Marju Himma sõnul on praegu olemas üldmütsi ideekavand ja töötatakse välja statuuti. «Meil on üldmütside näidised kübaraäridest ning tudengite seas on tehtud ka uuring. Uuringu kohaselt soovib endale üldmütsi 89%.»

Kavandatav üldmüts on TÜÜE poolt pakutuna valge sametpõhjaga, mille ümber on must sametpael. Musta osa ees on TÜ ringlogo või lühend TÜ, mida esindus veel kooskõlastab ülikooliga. «Tegemist on traditsioonilise 1920. aastatest pärit kavandiga. TÜÜE uurib võimalust taastada ka ajalooline Apollo märk koostöös TÜ ajaloo muuseumiga,» selgitas Himma.

Ülikoolid ja regionaalne koostöö

20. juunil toimub Kuressaares INTERREG IIIB projekti A.S.A.P. seminar «Towards Dynamic Interaction of Municipalities, Enterprises and Universities».

Projekti Eesti-poolne partner ja seminari korraldaja on TÜd, TTÜd, EMÜ, TLÜd ja Turu Ülikooli ühendav SA Ülikoolide Keskus Saaremaal.

TÜ regionaaltegevuse peaspetsialisti Jan Seepteri sõnul teenivad ka ülikoolid ühiskonda. «Teadmistepõhises ühiskonnas on regioonide arendamisel oluline roll just koostööl, seda nii kohalike omavalitsuste (ja nende ühenduste) kui ka avaliku võimu esindajate, ettevõtete ja ülikoolide vahel. Ainult koostööle tuginedes on regioonidel võimalik karmistuvas konkurentsis ja kiiresti muutuvates oludes edukalt hakkama saada,» ütles Jan Seepter.

…olen veidi skeptiline argumendi suhtes, et meie ajalugu on «rahvusteadus», mis ei saagi ülejäänud maailmaga haakuda. See on sageli vaid mugav ettekääne, et jätkata kodu-uurimist. Pärtel Piirimäe vastusest Linda Kaljundi intervjuus «Ambitsiooni võiks rohkem olla» Sirp 8. juuni 2007

Raamatukogu ülikooli teenistuses

Martin Hallik
TÜ Raamatukogu direktor

Raamatukogul on valmimas eskiisprojekti lähteülesanne, mille kohaselt suurenevad oluliselt lugejate käsutuses olevad ruumid.

Lugejatele on plaanis avada üks praegune hoidlakorrus ning laiendada avariiulite osa kunagiste töötajate ruumide arvelt. Lugejad saavad enda käsutusse ka grupitöö ruume, mis võimaldavad tudengitel seminarideks paremini ette valmistuda.

Et täita kaasaegse teadus- ja õpperaamatukogu ülesandeid, ei vaja TÜ Raamatukogu üksnes renoveerimist, vaid põhimõttelist ümberehitamist. Lugeja peab üha enam iseseisvalt raamatute juurde pääsema. Teadlaste ja seega ka ülikoolide konkurentsivõime sõltub nii teavikute ja andmebaaside hulgast kui ka info kättesaadavusest kogudes leiduva kohta ning raamatukogu infoteenuste hulgast ja mahust.

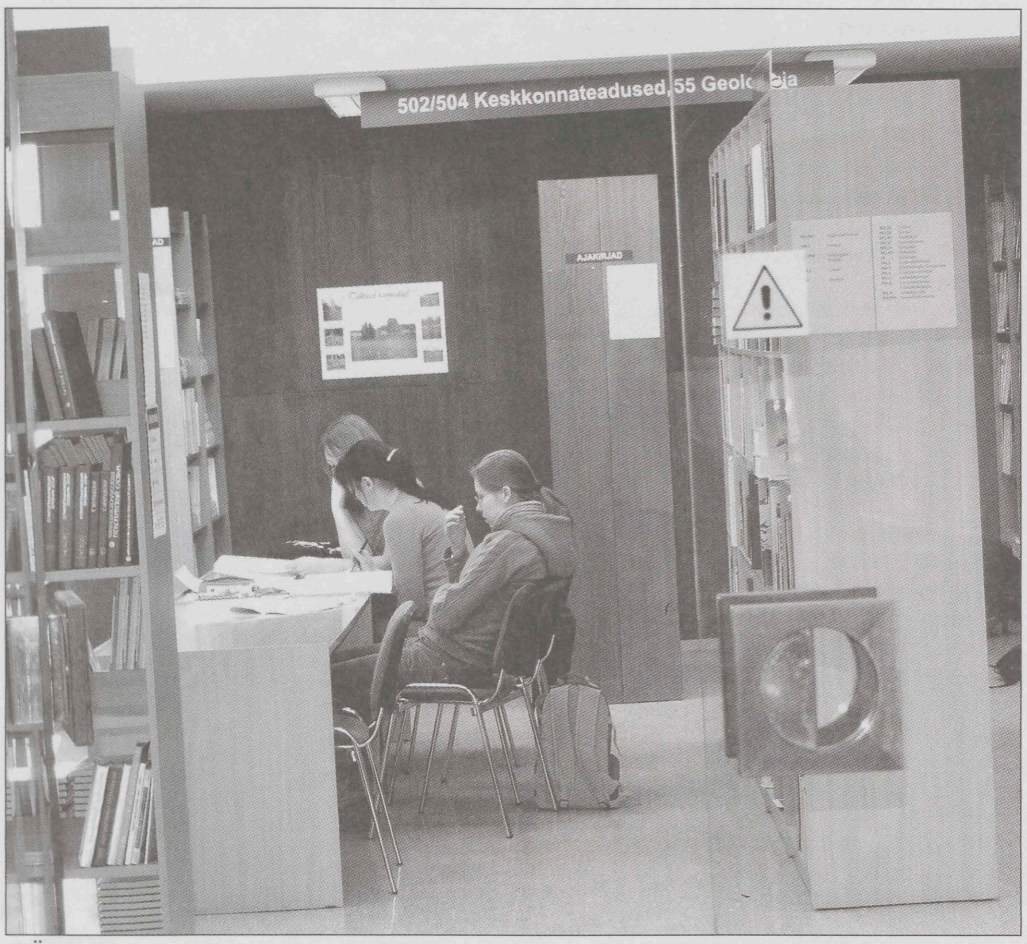

TÜ Raamatukogu plaanib laiendada avariiulite osa ning avada tulevikus ka ühe hoidlakorruse. Pildil loodusteaduste lugemissaal. BOLESLAV TŠERNJAVSKI

Ideaalne otsimootor

Andmebaasidest allalaetud tekstide hulk kinnitab, et lugejate teadlikkus on märgatavalt kasvanud. Lugejad ei otsi enam nii palju asjata, vaid leiavad märkimisväärselt tihedamini üles selle, mida nad ka tegelikult oma teadus- ja õppetööks vajavad.

Nimelt tekkis 2006. aastal esmakordselt olukord, kus andmebaasidest allalaetud tekstide hulk ületas oluliselt otsingute hulka ning oli sealjuures ka üle kahe korra suurem 2005. aasta samast näitajast. Tõusnud on nii kasutajate teadlikkus kui ka suurenenud andmebaaside hulk.

Peale andmebaaside panustab raamatukogu veel õpikute ostmisesse. Tulevikus tahame rõhku panna õpikute elektroonilistele versioonidele.

Tekstide leidmisel on kesk-ne roll otsimootoritel. Raamatukogus on kasutusel märksõnastik INGRID, mis küll kasvab ja areneb, kuid ei rahulda nõudlikku lugejat kunagi lõplikult. Ideaalne oleks, kui e-kataloog ESTER leiaks võtmesõnade abil meile vajaliku info sarnaselt Google'i otsimootorile.

Selleks on aga vaja, et tekstid oleksid täies ulatuses digiteeritud ning töödeldud tärktuvastuse programmiga. See on väga töömahukas ja kulukas, kuid looks raamatukogust info leidmiseks täiesti uued võimalused. Esimene taoline katseprojekt võiks toimida elektrooniliste dissertatsioonide najal. Mõningaks probleemiks on küll tärktuvastuse programmide ebatäielikkus, kuid see on aja jooksul ületatav.

Kuna vaid 33% TÜRi kasutuskogudest on leitav e-kataloogist ESTER, loodi rekataloogimise osakond, et kiirendada kaartkataloogide retrokonversiooni, kuna kajastamata kogud on peidetud varandus.

Kõik kogud nähtavaks

Olulised ei ole ainult pärast 1945. aastat ilmunud, vaid kõik raamatukogus leiduvad teavikud. Eksivad need, kes arvavad, et vana kirjandus ei lähe peale bibliofiilide kellelegi korda. Ilmekas näide on Google'i ja viie USA ning Suurbritannia raamatukogu 2004. aastal algatatud projekt «Google Print Library Project» (GPLP), mille eesmärk on teha digitaalsel kujul kättesaadavaks ajavahemikus 1801–2005 ilmunud 15 miljonit raamatut, millest suur osa on just autoriõiguse kaitse alt vabanenud vanemad raamatud.

Nii on kataloogide retrokonversioon raamatukogu üks prioriteete, kuigi senises tempos jätkates kulub traditsiooniliste kaartkataloogide üleviimiseks masinloetavasse vormi veel kolmkümmend aastat. Kiiremini saaks, kui osta teiste riikide raamatukogudelt õigust kataloogikirjete kopeerimiseks. Masinloetavasse vormi viimist ootavad ka teised raamatukogudes loodud andmekogumid traditsioonilistel kandjatel (bibliograafiakartoteegid ja -väljaanded).

Hea uudis on, et hiljuti algas vanade raamatute leidumust kajastava sedelkataloogi automatiseeritud digiteerimine.

Et mitte ainult säilitada kultuuripärandit, vaid seda ka laiemalt kättesaadavaks teha, on raamatukogul koostöös teadlastega käsil mitu projekti. Digitaalandmebaasist ALDI võib leida Tartu Ülikoolis 19. sajandil kaitstud väitekirju. Koos maailmakirjanduse õppetooliga valmib projekt EEVA (Eesti vanema kirjasõna digitaalne tekstikorpus), mis sisaldab nii eesti- kui ka muukeelseid eesti kirjandusloo olulisi tekste kuni 19. saj. keskpaigani.

Digiteerimine

Raamatukogu rikkalikku vanagraafika kogu tutvustavad digitaalandmebaasid «Lääne-Euroopa varane graafika» ning «Kunst ja kunstnikud Tartus 19. sajandil».

Praegu digiteerime täistekstidena Tartu Ülikoolis enne II maailmasõda töötanud silmapaistvate õppejõudude teadustöö paremikku. Esimene versioon sellest tööst valmib ülikooli juubeliürituste kulminatsiooni ajaks oktoobri alguses.

INFOKAST

Kas teadsid, et ...
...TÜ Raamatukogul on:
- **TÜs 19. sajandil kaitstud väitekirjade digitaalandmebaas ALDI,**
- **Eesti vanema kirjasõna digitaalne tekstikorpus EEVA,**
- **vanagraafika kogu digitaalandmebaasid «Lääne-Euroopa varane graafika» ning «Kunst ja kunstnikud Tartus 19. sajandil»,**
- **valmimas enne II maailmasõda TÜs töötanud silmapaistvate õppejõudude teadustöö paremiku digitaalkorpus.**

TÜ Raamatukogu plaanib:
- **suurendada avariiulite hulka kunagiste töötajate ruumide arvelt,**
- **avada lugejatele ühe praeguse hoidlakorruse,**
- **anda lugejate käsutusse grupitöö ruume.**

TÜ Raamatukogu 205. aastapäev

21. juunil tähistab TÜ Raamatukogu aktusega 205. aastapäeva.

Aktusel tunnustatakse raamatukogu 36 töötajat. Aastapreemia antakse erialatalituse referendile Vilve Seilerile veebipõhise infopädevuse kursuse väljatöötamise ja rakendamise eest.

Teenetemärgid pälvivad käsikirjade ja haruldaste raamatute osakonna juhataja Mare Rand osakonna kauaaegse juhtimise eest, Taani riigiarhiivi ülemarhivaar aastatel 1970–1990 ja TÜ audoktor Vello Helk ning Eesti Hoiuraamatukogu pearaamatukoguhoidja Kalju Tammaru aastatepikkuse abi eest raamatukogu kogude täiendamisel.

Fotonäitus «Sissevaated raamatukokku»

12. juunil avati raamatukogu konverentsikeskuse fuajees fotonäitus «Sissevaated raamatukokku».

Piltide autor on amatöörfotograaf Karin Leesmann, kes õpib filosoofiateaduskonna eesti kirjanduse magistrantuuris ja töötab raamatukogu teenindusosakonnas. Enne raamatukogu töötas Karin fotograafina: «Avastasin fotograafia kolm aastat tagasi ja enam pääsu pole – pildistamine on muutunud konkureerivaks väljendusvahendiks keele kõrval. Eelistan end pidada amatööriks asjaarmastaja tähenduses – motiveerivaks jõuks on tahe ja huvi».

Näituse produtsendi ja koostaja Olga Einasto sõnul on see pühendatud raamatukogu 205. aastapäevale. Fotod on tehtud tänavu kevadel raamatukogu ruumides

Tulekul VIII Kääriku suvemängud

22.–24. juunini toimuvad Kääriku üliõpilaste VIII suvemängud.

Kõige sportlikuma ja aktiivsema kõrgkooli väljaselgitamiseks võisteldakse 13 alal.

Esimesel päeval toimub ka rektorite ja õppejõudude viievõistlus «Ülikooli suurpuhastus».

Suvemängud korraldab Eesti Akadeemiline Spordiliit.

Registreerida saab aadressil easl@easl.ee. Info: www.easl.ee.

Bruno Mölder ja Veiko Palge kaitsesid doktorikraadi Konstanzi Ülikoolis

Kadri Lutt
eetikakeskuse referent

Filosoofia ja semiootika instituudi erakorralised teadurid Bruno Mölder ja Veiko Palge kaitsesid mõlemad Konstanzi Ülikoolis doktorikraadi hindele *summa cum laude*.

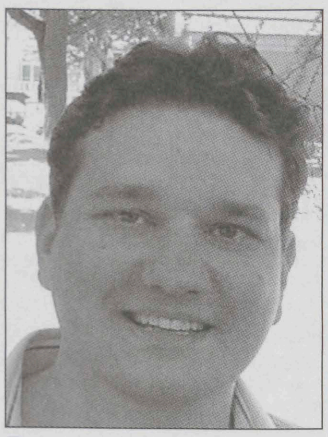

Bruno Mölder

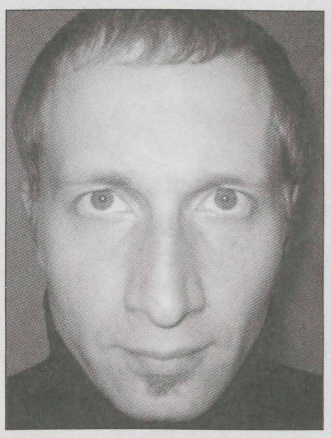

Veiko Palge

Bruno Mölder kaitses mais doktoritöö «Mind Ascribed: An Elaboration and Defence of Interpretivism» ja Veiko Palge eelmise aalsta dektsembris «Time in quantum mechanics».

Doktorieksam toimus kollokviumina teeside üle, mis kaitsja esitab erinevatest valdkondadest ja mis ei ole doktoritöö teemaga seotud. Bruno Mölderi teeside teemad olid arengupsühholoogiast, metaeetikast ning epistemoloogiast. Tema doktoritöö kaitseb interpretivistlikku positsiooni vaimufilosoofias.

Veiko Palge doktoritöö käsitles aja mõistet kvantmehaanikas, täpsemalt seda, kuidas seondub aja mõiste kvantmehaanikas 20. sajandi analüütilises filosoofias toimuva debatiga aja loomuse üle.

Bruno Mölder jätkab teadurina mitmes projektis, sh teoreetilise filosoofia erakorralise professori Daniel Cohnitzi juhitavas ETFi grandi projektis «Seletuslikku lõhet ületamas» ning Volkswagen Stiftungi finantseeritud interdistsiplinaarses projektis, mis uurib subjektiivset aega. Samuti seisab tal ees doktoritöö vormistamine raamatuna avaldamiseks.

Veiko Palge kavatseb jätkata uurimisteemadega teadusfilosoofia valdkonnas, eriti füüsika aluste problemaatikaga. Tema kitsam eriala on kvantmehaanika alused, sh just kvantmehaanika interpretatsioonid ja kvantinformatsiooniteooria filosoofilised aspektid.

Ajalehe UT toimetus uuendab oma veebiväljaannet

Varje Sootak

UT toimetus ja kolleegium on juba mõnda aega tegelnud ajalehe veebi uuendamise eeltöödega.

Kuigi püüame väikses nädalalehes avaldada teavet ka selle kohta, mis toimub ülikoolis järgmisel nädalal, ei anna see veel täit pilti suureks paisunud ülikoolist ega selle probleemidest. Soovime aga akadeemilist kogukonda ja üliõpilasi operatiivsemalt informeerida ning seepärast teeme lähiajal katsetust *online*-rubriigiga TÄNA.

Selles oleksid uudised koos lühikommentaaridega nii rektoraadis toimuvast, ülikooli toimimise protsessist (struktuurireform, õpe, teadus, majandusküsimused jpm) kui ka üritustest.

Tahaksime anda oma põhisihtrühmadele (õppejõududele-teadlastele, üliõpilastele, mitteakadeemilistele töötajatele) ja mõistagi kõigile avalik-õiguslikust ülikoolist huvitatutele operatiivset infot ning toetada õppejõudude ja üliõpilaste õppe- ja teadustööd, soodustades seda artiklite, küsitluste ja foorumiga neid endid kaasates.

Pidevaks mõttevahetuseks on kavas avada rubriik foorum.

Loodame, et uus veeb aitab kaasa ülikoolielu suuremale avalikustamisele ja demokratiseerimisele, mille puudulikkusele juhiti tähelepanu ka rektorikandidaatidega kohtumistel.

UT veeb on ülikooli ajakirjanduslik väljaanne ja püüame hoiduda siseveebi dubleerimisest. Peaasi, et info oleks avalik ning lihtsalt ja kiiresti kättesaadav. Mõistagi ei suuda toimetus kogu kavandatavaga ilma ülikoolipere kaasabita hakkama saada. Teavitage meid jätkuvalt uudistest ja probleemidest.

Pikemalt loe ja kommenteeri: www.ajaleht.ut.ee.

UT VEEBI-KOMMENTAAR

«Tagasi Eestisse?» Ott-Siim Toomet UT nr 23, 8. juuni 2007

Kinnised uksed

Elanud, õppinud ja töötanud aastaid Eestist väljas, on raske tagasi pöörduda eelkõige Eestis valdava onupojapoliitika tõttu. Sobiva töökoha leidmist takistab õigete tutvuste puudumine. Kohati peetakse välismaa kogemust puuduseks, mitte ressursiks. Eestis on palju head ja ma ei ole ka palga suhtes liiga nõudlik, aga kui tööle võtmine jätkuvalt tutvuste kaudu käib, siis – *good luck* Eesti! Meie oleme teinud kõik, et tagasi tulla. Teie ise ei tahtnud meid.

Paprika

...filmilindile Eesti vanimat õpi- ja õppeasutust ning teaduskeskust enam ei võeta. Viimased päris filmid, s.o 35 mm lindile, võeti ülikooli 350. aastapäeval, aastal 1982. Jaak Lõhmus «Tartu ülikool (filmi)lindil ja (kino)ekraanil» Sirp 8. juuni 2007

ÕNNITLEME

Professor Ülo Matjus 65

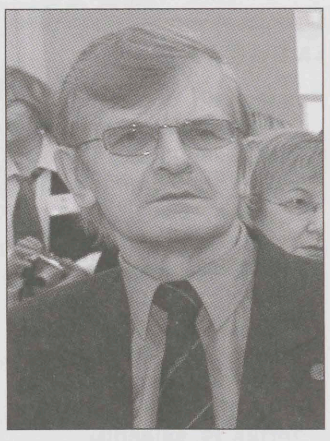

Universitas'e liikmena on iseäranis filosoof seatud mõtlema ülikooli loomuse üle. Olles mures filosoofia koha ja tähenduse pärast ülikoolis, kannab filosoof loomuldasa hoolt *universitas*'e kui terviku eest.

Nii nägi Immanuel Kant just filosoofias seda teadmisala, mille ülesandeks on anda *universitas*'ele kui eri teaduste kogu terviklikkusele alus ja mõte. Just tänu oma põhimõttelisele kasutusele, st suveräänsusele kasumlikkuse ja teaduspoliitilise tõhususe üle on filosoofia selleks võimeline.

Akadeemilise filosoofi teele astus Ülo Matjus 1967. aastal Tartu Ülikooli filosoofia kateedri aspirandina. 1975. aastal kaitstud väitekiri «Intentsionaalsuse probleem Roman Ingardeni esteetikas» pole ainuüksi silmapaistev uurimus fenomenoloogilise filosoofia alalt, vaid ühtlasi otsustav samm filosoofia vabanemisel ideoloogia ikke alt. Siirdunud 1970. aastate keskel Martin Heideggeri olemisajaloolisse mõtlemisse, avardas Ülo Matjus veelgi teistlaadse mõtlemise võimalikkust toonases ülikoolis.

1992. aastast filosoofia ajaloo õppetooli korralise professorina filosoofia osakonnas, mille rajamise eestvõitlejaid ta oli, on Ülo Matjus oma loengukursuste ja publikatsioonidega kujundanud fenomenoloogilise ja olemisajaloolise uurimissuuna Eesti filosoofias. Peamiselt Edmund Husserli ja Martin Heideggeri mõtlemisele pühendatud uurimuste kõrval on oma mõjususes iseäranis ettearvamatud Ülo Matjuse tõlked Martin Heideggeri teostest (sh «Sissejuhatus metafüüsikasse», «Kunstiteose algupära»). Õpetajana, kelleks filosoof pääsmatult jääb, ei püüa Ülo Matjus edasi anda üksnes sügavusse juhatavaid teadmisi oma erialalt, vaid ühtlasi kujundada seadmust, mis hoiaks mõtlemise valla ja vabana kogu me olemasolu põhimise võimalikkusena.

Tänu tundes õnnitlevailt õpilastelt ja kolleegidelt

UT ILMUMISEST

Ülikooli ajaleht ilmub sel õppeaastal veel 22. ja 29. juunil.

Algavad üliõpilaste meistrivõistlused kergejõustikus

19. juunil kell 15 algavad TÜ staadionil üliõpilaste meistrivõistlused.

Võistlejate nimeline ülesandmine toimub tund enne algust. Pärast Eesti üliõpilasmeistrivõistlusi selgub lõplikult augustis Bangkokis toimuva universiaadile sõitva koondise koosseis. Väljaspool arvestust saavad kaasa teha teised kergejõustiklased.

Peale üliõpilasmeistrite selgitatakse välja ka parim kõrgkool kergejõustikus.

Juhend aadressil www.easl.ee, samas saab ka registreeruda

ÕNNITLEME

85

Ilmar Kullam, KK emeriitdotsent – 15. juuni

65

Ülo Matjus, filosoofia ajaloo professor – 18. juuni

60

Milvi Kaber, germaani, romaani ja slaavi filoloogia instituudi koordinaator – 21. juuni

55

Heli Viljur, administraator – 16. juuni
Mare Saag, stomatoloogia kliiniku juhataja, suu- ja hambahaiguste dotsent – 17. juuni
Aleksandr Luštšik, FI ioonkristallide füüsika labori juhataja, tahkisefüüsika professor – 22. juuni

50

Aili Saluveer, õppekavaarendustalituse peaspetsialist – 18. juuni

Vahur Ööpik, KK dekaan, spordifüsioloogia õppetooli juhataja, spordifüsioloogia professor – 21. juuni

45

Meelis Kangro, koristaja – 15. juuni
Aare Luts, FI keskkonnafüüsika labori teadur – 22. juuni

35

Eva Žusinaite, mikrobioloogia ja viroloogia õppetooli erakorraline teadur – 17. juuni
Elo Eriste, biomeditsiinitehnoloogia arenduskeskuse erakorraline vanemteadur – 19. juuni

30

Merike Merimaa, geneetika õppetooli teadur – 15. juuni
Jaak Kals, meditsiinilise biokeemia õppetooli teadur – 17. juuni

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaþ 4000
Trükk: Greif OÜ

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Aija Sakova
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetaja Mai Kukumägi
Keeletoimetaja Marika Kullamaa

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
http://www.ajaleht.ut.ee
Postiaadress: Ülikooli 18, Tartu 50090

Doktorantide juhtimisoskuste uuring ja koolitus

Ursula Toomri
eesti ja soome-ugri keeleteaduse 4. a üliõpilane

19.–25. augustini toimub Tallinnas doktorantide ja noorteadlaste rahvusvaheline uurimus- ja koolitusprojekt «Rahvusvahelise ning intersektoriaalse mobiilsuse tugevdamine läbi noorteadlaste juhtimisoskuste arendamise (BaltMob)».

Projekti eesmärk on aidata doktorantidel ja noorteadlastel täiendada oma teadmisi ja oskusi rühmatöös, protsesside juhtimises jm. Need oskused on ühtviisi vajalikud nii teaduses kui ka teistes valdkondades.

Sihtrühma kuuluvad doktorandid, kuid ka postdoktorantide ning viimase aasta magistrantide kogemused ja arvamused annaksid lisaväärtust projekti uurimuse tulemuste praktikasse rakendamisel.

Projekti on kaasatud ka Läti, Leedu ning Šveitsi doktorandid.

Uuring

Projekt koosneb kolmest etapist: uuring, koolitus ja Interneti-põhine kursus.

21. maist 1. juulini kestvas uuringuetapis toimub internetipõhine küsitlus ja esseekonkurss.

Küsitluse abil kogutakse infot selle kohta, milliseid üldiseid oskusi on doktorandid saanud ülikooli õpingutest ning milliseid oskusi nad täiendavalt vajaksid. Esseekonkursi eesmärk on koguda infot selle kohta, kuidas doktorandid hindavad töötingimusi akadeemilises maailmas. Parimate kirjutajate seast valitakse välja osalejad augustis toimuvale koolitusele.

Koolitus

19.–25. augustini Tallinnas toimuv koolitus keskendub personaalsete oskuste, meeskonnas töötamise oskuste, protsesside juhtimise ning rahvusvahelise ja sektoritevahelise mobiilsuse teemadele.

Koolituse viivad läbi oma eriala spetsialistid Soomest, Suurbritanniast, Iirimaalt ja Šveitsist. Teemade käsitlemisel võetakse arvesse ka uuringust selgunud tendentse ning arvamusi. Koolituse jooksul toimub ka ühepäevane väljasõit teadus- ja arenduskeskustesse Helsingis (Nokia, Technopolis ja Helsingi Tehnikaülikool).

Oktoobriks või novembriks peaks ilmuma projektikogumik, mis sisaldab kokkuvõtteid nii küsitlusest, esseekonkursist kui ka koolitusest.

Projekti üks olulisemaid väljundeid on aga Interneti-põhine kursus, mille abil tehakse koolitusel läbitöötatud teemad kättesaadavaks suuremale huviliste ringile.

Projekti korraldab Eesti Noorte Teadlaste Akadeemia. Seda toetavad Gerbert Rüf Stiftung, Hasartmängumaksu Nõukogu ja Soome Instituut.

Lisainfot kõigi etappide ning projektis osalemise tingimuste kohta leiab projekti koduleheküljelt www.enta.ee/baltmob.

TÜ RAAMATUKOGU SUVISED LAHTIOLEKUAJAD

Raamatukogu on avatud 21. juunil kl 9–14 ja 22. juunil kl 9–12, suletud 23.–24. juunini, avatud 25.–29. juunini kl 9–17 ja 30. juunist 1. juulini kl 11–17.

Juulis on raamatukogu suletud 2.– 29. kuupäevani.

Raamatukogu avatakse 30. juulil ja on lahti 26. augustini kl 10–17 (nädalavahetustel ja 20. aug suletud). Taas on raamatukogu lahti 27.–31. augustini kl 10–17 ja 1.–2. septembrini kl 11–17.

TÜ RAAMATUPOOD SOOVITAB

«Universitas Tartuensis 1632–2007»
Toimetajad Toomas Hiio ja Helmut Piirimäe
Tartu Ülikooli Kirjastus, 2007
Hind 550 krooni

Kehtib TÜ liikmeskonna soodustus 10%.

Võõrkeelse kirjanduse tellimine!

Info: www.ut.ee/raamatupood.

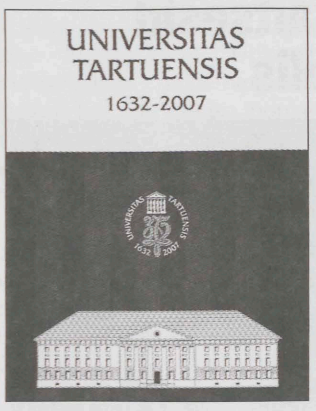

Koolilõpukingiks
kinkekaart!
Kinkekaardid väärtuses
100.-, 200.- ja 500.-
Tartu Ülikooli RAAMATUPOOD
Ülikooli 11
51003 TARTU
500 KROONI

KAITSMISED

DOKTORITÖÖD

20. juunil kaitsevad TÜ nõukogu saalis doktoritööd:

• kl 10.30 **Jaak Kals** «Endothelial function and arterial stiffness in patients with atherosclerosis and in healthy subjects. A clinical and biochemical study» («Endoteeli funktsioon ja arterite jäikus ateroskleroosiga patsientidel ning tervetel inimestel. Kliinilis-biokeemiline uurimus»). Juhendajad prof Mihkel Zilmer ja v-teadur Andres Pulges. Oponent prof Thomas Hedner (Göteborgi Ülikool, Rootsi);

• kl 12.30 **Priit Kampus** «Impact of inflammation, oxidative stress and age on arterial stiffness and carotid artery intima-media thickness» («Põletiku, oksüdatiivse stressi ja vanuse seos arteriaalse süsteemi jäikuse ning unearteri sise- ja keskkesta paksusega»). Juhendajad em-prof Rein Teesalu ja prof Mihkel Zilmer. Oponent prof Thomas Hedner (Göteborgi Ülikool, Rootsi).

20. juunil kl 10.15 kaitseb **Valeria Lulla** Riia 23-217 doktoritööd «Replication strategies and applications of Semliki Forest virus» («Semliki Forest viiruse replikatsiooni strateegiad ja rakendused»). Juhendaja prof Andres Merits. Oponent Maarit Suomalainen (Haartmani Instituut, Soome).

20. juunil kl 14 kaitseb **Artur Sepp** Liivi 2-405 doktoritööd «Affine models in mathematical finance: an analytical approach» («Afiinsed mudelid finantsmatemaatikas: analüütiline lähenemine»). Juhendajad prof Kalev Pärna ja dots Raul Kangro. Oponendid prof Esko Valkeila (Helsingi Tehnikaülikool) ja prof Andi Kivinukk (Tallinna Ülikool).

29. juunil kaitsevad nõukogu saalis doktoritööd:

• kl 124 **Jaak Nerut** «Heksatsüanoferraat(III) aniooni redutseerimine Cd(0001) monokristalli tahul» («Electroreduction of hexacyanoferrate(III) anion on cadmium (0001) single crystal electrode»). Juhendaja prof Enn Lust. Oponendid prof Renat R. Nazmutdinov (Kazani Riiklik Tehnikaülikool) ja em-prof Vello Past;

• kl 14 **Lauri Jalukse** «Measurement Uncertainty Estimation in Amperometric Dissolved Oxygen Concentration Measurement» («Amperomeetrilise analüsaatoriga mõõdetud lahustunud hapniku kontsentratsiooni mõõtemääramatuse hindamine»). Juhendaja prof Ivo Leito. Oponendid dr Michal Máriássy (Slovakkia Meteoroloogia Instituut) ja dr Kaido Tammeveski.

MAGISTRITÖÖD (4+2)

15. juunil kl 15 kaitseb **Delaney Michael Skerrett** Lossi 3-328 magistritööd «From Nationalism to Normalisation: A Sociolinguistic Analysis of the History of Language Policy in Estonia». Juhendaja dots Triin Vihalemm, PhD. Oponent prof Marju Lauristin, PhD.

20. juunil kl 10.15 kaitseb **Marko Prous** Vanemuise 46-301 magistritööd «Lehevaablaste liigirühma *Empria longicornis* (Thomson) taksonoomiast, morfoloogiast ja bioloogiast (*Hymenoptera, Tenthredinidae*)» («Tenthredinid sawflies of the *Empria longicornis* (Thomson) species group: taxonomy, morphology, and biology (*Hymenoptera, Tenthredinidae*)»). Juhendaja Mikk Heidemaa, PhD. Oponent Silvia Pihu, PhD.

20. juunil kl 14.15 kaitseb **Tiiu Urva** Ülikooli 16-102 magistritööd «Õpetaja ja õppija interaktsioonisuhte uuring kutsehariduse näitel». Juhendaja dots Inger Kraav. Oponent Hasso Kukemelk, ped-kand.

20. juunil kaitsevad Ülikooli 16-102 magistritööd:

• kl 10.15 **Terje Hallik** «Ajaloo mõistete valiku ja seletamise metoodika sõnastiku koostamisel». Juhendaja prof Jaan Mikk. Oponent filosoofia-kand Jüri Ginter;

• kl 11.15 **Indrek Alekõrs** «Euroopa kutsehariduse uuematest suundumustest ja õpilashinnangutest tulenevad järeldused Pärnu Saksa Tehnoloogiakooli arendamiseks». Juhendaja magister Heiki Krips. Oponent Hasso Kukemelk, ped-kand;

• kl 12.15 **Riina Tralla** «Arvutiõpetuse õppekomplekt I kooliastmele». Juhendaja Piret Luik, PhD. Oponendid Varje Tipp, MA ja Sven Aller, MA;

• kl 15.15 **Anne Endjärv** «Huvikooli arendamise võimalused Kohtla-Järve Kunstide Kooli näitel». Juhendaja filosoofia-kand Jüri Ginter. Oponent Merike Kaste, MA;

• kl 16.15 **Reet Soosaar** «Auditoorse ja veebipõhise õppe kombineerimine võõrkeeleõppes». Juhendaja Piret Luik, PhD. Oponent prof Jaan Mikk;

• kl 17.15 **Piret Arendi** «Koolieelikute töökasvatus – käsiraamat lapsevanematele ja lasteaia õpetajatele». Juhendaja Merle Taimalu, MA. Oponendid dots Inger Kraav ja prof Jaan Mikk.

20. juunil kaitsevad Lai 40-218 magistritööd:

• kl 10.15 **Ülle Altnurme** «Harilaiu floora ja taimkatte dünaamika aastatel (1933–2001)». Juhendaja lektor Elle Roosaluste. Oponent teadur Inga Jüriado;

• kl 11.15 **Kersti Kruška** «Erinevate majandamisviiside mõju puisniidu rohurinde biomassile». Juhendaja lektor Elle Roosaluste. Oponent v-teadur Nele Ingerpuu;

• kl 12.15 **Angelika Longe** «Haruldaste ja tavaliste umbrohtude levik Kihnu saare teraviljapõldudel». Juhendaja lektor Elle Roosaluste. Oponent doktorant Tsipe Aavik;

• kl 14.15 **Tiiu Kupper** «Loopealse sammalkatte dünaamikast levisepanga, häiringute ja ilmastikutingimuste mõjul». Juhendaja v-teadur Nele Ingerpuu. Oponent teadur Merit Otsus (Eesti Maaülikool);

• kl 15.15 **Tiina Talve** «Saaremaa robirohu (*Rhinanthus osiliensis*) geneetiline mitmekesisus ja taksonoomia». Juhendajad v-teadur Tatjana Oja ja teadur Silvia Pihu. Oponent v-teadur Malle Leht (Eesti Maaülikool);

• kl 16.15 **Ede Leppik** «Epifüütsete samblike mitmekesisust mõjutavad tegurid Eesti puisniitudel». Juhendajad dots Tiina Randlane ja doktorant Lauri Saag. Oponent teadur Kai Vellak.

21. juunil kl 10.15 kaitseb **Margus Tiru** Vanemuise 46-327 magistritööd «Veebipõhine interaktiivne 3D rakendus ruudustikupõhiseks nähtuste animeerimiseks». Juhendajad teadur Raivo Aunap ja teadur Anto Aasa. Oponent lektor Kiira Mõisja.

25. juunil kl 14.15 kaitseb **Ave Mets** Lossi 3-223 magistritööd «Ilya Prigogine'i raamatu «The End of Certainty. Time Chaos and the New Laws of Nature» filosoofiline analüüs ja loodusseaduste käsitus». Juhendajad prof Rein Vihalemm ja füüsikadoktor Piret Kuusk. Retsensent prof Peeter Müürsepp (Rahvusvaheline Ülikool Audentes).

25. juunil kl 11.15 kaitseb **Riin Magnus** Tiigi 78-127 magistritööd «Holism ja Jakob von Uexkülli biosemiootika: kas vormis on väärtus ja funktsioonis eesmärk». Juhendaja prof Kalevi Kull. Retsensent prof Peeter Tulviste.

26. juunil kaitsevad Näituse 20-216 magistritööd:

• kl 10.30 **Kati Laks** «Pandipidaja pankrotimenetluses» («Pledgees in Bankruptcy law»). Juhendaja prof Paul Varul. Oponent *mag iur* Priit Manavald;

• kl 11.30 **Mare Kingo** «Tehinguline esindus» («Representation by Transaction»). Juhendaja prof Paul Varul. Oponent *mag iur* Ave Hussar;

• kl 12.45 **Kristiina Savtšenkova** «Kriminaalmenetluse lõpetamine süü väiksuse ja avaliku huvi puudumise tõttu oportuniteedi põhimõtte väljendusena» («Termination of criminal procedure due to minority of fault and abcense of public interest as an expression of opportunity principle»). Juhendaja Norman Aas, LLM. Oponent *dr iur* Meris Sillaots;

• kl 13.45 **Signe Viimsalu** «Piiriülese maksejõuetusmenetluse lähtealused ja algatamine» («Basis for and opening of cross-border insolvency proceedings»). Juhendaja *dr iur* Margus Kingisepp. Oponent *mag iur* Kersti Kerstna-Vaks.

29. juunil kaitsevad Näituse 20-216 magistritööd:

• kl 11.15 **Inga Landõr** «Sundosaõigus testeerimisvabaduse piiranguna» («Right to a forced share as a restriction on testamentory freedom»). Juhendajad prof Irene Kull ja *mag iur* Urve Liin. Oponent *mag iur* Aleksei Kelli;

• kl 12.15 **Indrek Tibar** «Rahapesu: kujunemislugu ja koosseis Eesti karistusõiguses» («Definition and history of money laundering in Estonian criminal law»). Juhendaja prof Jaan Sootak. Oponent mag Laura Vaik;

• kl 13.15 **Raul Otsa** «Eluvastaste süütegude võrdõiguslik ja empiiriline uurimus» («Equal and empirical research of offences against life»). Juhendaja prof Jaan Sootak. Oponent prof Jaan Ginter.

TEADE

21. ja 22. juunil toimub TÜ ajaloo muuseumis rahvusvaheline konverents «Pildid ja hirm». Info: www.ut.ee/61062.

Ülikooli lõpetajad 2006/2007

Hea ülikoolilõpetaja!

Tartu Ülikool on kogu oma väärika ajaloo vältel püüelnud ikka õpetamise ja teaduse kõrgeima taseme poole, kus edasiviivad märksõnad on kvaliteet ning tulemuslikkus.

Tartu Ülikool on rahvusülikoolina oma rahva hariduse ja vaimse arengu edendaja ning ühtaegu ka osaleja rahvusvahelises akadeemilises elus, seades ühiseid eesmärke Euroopa tippülikoolide jt partneritega nii Eestis kui ka kaugemal. Siin on alustanud oma akadeemilist ja professionaalset karjääri mitmed nimekad teadlased, kirjanikud, vaimuinimesed, andekad arstid, õpetajad, juristid, majandusteadlased ja paljude teiste erialade tipud.

Loodan, et ka Sina, kellele kaunil suvehakul antakse kätte Tartu Ülikooli diplom, oled saanud siit hea alguse ja lähte edaspidiseks. Usun siiralt, et Sul on julgust seada kõrgeid eesmärke, teha häid valikuid ning et ülikoolis omandatu on Sulle kindel tugi minna edasi valitud erialal ning mõista ühiskonnaelu sügavamalt ja selles osaleda.

Kindlasti võtad Sa ülikoolist peale teadmiste ja oskuste kaasa head mälestused, olles osa saanud ülikoolivaimust ja traditsioonidest, kohanud häid õpetajaid ja eeskujusid, osalenud akadeemiliste ühingute tegevuses, leidnud sõpru kogu eluks.

Õnnitlen Sind südamest ülikooli lõpetamise puhul! Soovin Sulle palju edu, tahtmist ja oskust Tartu Ülikoolis saadud teadmiste ja kogemuste varal oma sihtideni jõuda!

Tõnu Lehtsaar
rektori kt, professor

Bioloogia-geograafia-teaduskond

BAKALAUREUSEÕPE (3a)

Bioloogia

Erle Erend
Raido Kont
Kadri Koppel
Airi Kukk
Maarja Kukk
Ly Käsper
Mildred Laansalu
Triin Laos
Anu Lepik
Külli Lokko
Kairi Mansberg
Jaak-Albert Metsoja
Ann Muuga
Jane Oja
Marina Panarina – *cum laude*
Kristel Panksep
Peedu Saar
Elo Sisask
Külli Zimmermann – *cum laude*
Krista Takkis– *cum laude*
Kärt Tomberg– *cum laude*
Katrin Tomson
Rainis Toomemaa – *cum laude*
Karolin Trunov
Marlen Tärgla
Mart Ustav
Kadri Vaidla
Evely Vridolin
Urmo Võsa

Geograafia

Sven-Erik Enno – *cum laude*
Kristiina Kamenik
Birgit Kuningas
Maiken Loog
Meeli Mets
Liis Murov
Kaupo Mändla
Teele Müür
Tauno Nõulik
Merili Otsa
Mihkel Oviir
Karin Pai
Püü Polma
Hendrik Proosa
Kristjan Roosild
Regina Soobard
Meelis Tapo
Kairi Tiirik
Tauri Tuvikene

Geoloogia

Katrin Kalla
Maarja Kirt
Viirika Mastik
Kristiina Olesk
Kairi Põldsaar
Siim Sepp
Karin Truuver
Alina Tšugai

Geenitehnoloogia

Andrei Baikov
Tiina Drell
Tõnu Esko – *cum laude*
Ilja Gaidutšik
Sten Ilmjärv
Jürgen Jalak
Natalja Jepihhina
Signe Kalamees
Janika Kaurson
Egle Klein
Liisi Kokk
Maili Koppel
Mariliis Kroos – *cum laude*
Mihhail Kurašin
Liisa Lilje
Triin Lillsaar
Tanel Mahlakõiv
Martti Maimets
Mario Mitt
Aira Niinep – *cum laude*
Evguenia Oglezneva
Ingrid Oit
Helen Reimus
Kadri Reis
Tõnis Relvik
Kristiina Salk
Oksana Šarova
Kätlin Silm – *cum laude*
Olga Smirnova
Marina Šunina
Roland Svirgsden
Reigo Timm
Kiira Trussova
Aivi Valk
Mikk Välbe
Liane Ülper

Keskkonnatehnoloogia

Hannela Artus
Anna Berlina
Raili Hansen
Helin Karbus
Katre Keem
Kaie Kriiska
Gerli Kull
Reili Kuller
Katre Kurvits
Riin Kuslap
Janika Laht
Ardo Lemberpuu
Kertu Lõhmus
Kätlin Mandel
Mario Mustasaar
Ülle Napa
Kati Nikopensius
Merilin Prommik
Margit Prüssel
Kärt Rannamäe
Tormi Reinson
Elen Sõstar
Pamela Talzi
Piret Toonpere

Ökoloogia ning elustiku kaitse

Evelin Erismaa
Marian Hiire
Kaia Kauts
Hannes Lokko
Maris Markus
Julia Zamirajeva
Kadri Tammemägi
Epp Tuisk

BAKALAUREUSEÕPE (4a)

Bioloogia

Anete-Marie Heidmets
Mari Kabel
Risto Kalda
Kairi Kõo
Maili Petersen
Riina Peterson
Eve Roos
Merle-Kairit Toom
Helle Uibokand
Kadri Vernik

Geograafia

Kristi Anniste
Tuuli Ermel
Heldin Huul
Külli Janikson
Aigi Kalvik
Märt Kunnus
Kairi Leppik
Villu Lukk
Merle Muru
Richard Peterson
Kristjan Pärnamägi
Kaja Riiberg
Erki Saluveer
Karin Sikkal
Ivika Sootla
Kadri Tali
Aigar Tarre
Triinu Tehvre
Maarius Utso
Gert Veber
Kätlin Veber
Demis Voss

Geoloogia

Aivo Averin
Priit Kuusik
Evelin Lumi
Madis Osjamets
Signe Tammekunn
Margus Voolma
Lauri Ülper

Geenitehnoloogia

Mikk Eelmets
Maarja Kõiv
Irina Russakova
Aleksander Sudakov
Helle Uibokand
Egon Urgard

Keskkonnatehnoloogia

Jaak Järvekülg
Kätlin Kallas
Riina Raasuke
Epp Volkov

DIPLOMIÕPE

Loodusteaduste õpetaja põhikoolis

Kerti Ait
Katrin Koit
Terje Põvvat
Aljona Šlopova
Anneli Veelmaa

MAGISTRIÕPE (3+2)

Bioloogia

Lairi Bakhoff
Anna Balikova – *cum laude*
Inga Hiiesalu – *cum laude*
Teele Jairus
Villu Kasari
Krista Kiisler
Merit Kreitsberg
Randel Kreitsberg
Anu Sang – *cum laude*
Laura Sedman – *cum laude*
Elin Sild
Eele Õunapuu – *cum laude*

Geograafia

Kadri Kiilu
Tiina Kuusik
Romet Põldme
Riina Rand
Teivi Teder
Külli Toots
Liisi Uibo
Kristel Vaher

Geoloogia

Liisa Lang – *cum laude*
Katrin Lasberg
Liina Laumets
Marja-Liisa Meriste
Nele Muttik
Kadri Rull – *cum laude*
Epp Zirk
Kerly Talts

Geenitehnoloogia

Priit Adler
Inna Afonina – *cum laude*
Kristi Kurg
Martin Pook
Ene Reimann
Riin Saarmäe
Priit Tomson
Liis Uusküla – *cum laude*
Triinu Visnapuu

Keskkonnatehnoloogia

Merit Kallas
Anu Kalle
Liis Marmor
Kätlyn Mets
Annika Uibopuu

Ökoloogia ning elustiku kaitse

Kadri Hänni
Kadri Koorem
Ann Kraut
Rauno Külavee

Bioloogiaõpetaja

Evelyn Kostabi
Mario Mäeots
Virgi Plaks
Kadi Rätsepp

Magistriõpe 4+2

TEADUSMAGISTER

Kessy Abarenkov
Reimo Alas
Liis Andresen
Tanel Esperk
Helen Isok
Vitali Ivanov
Kristel Joonasson
Kersti Jääger
Ago Kaasik
Inga Kask
Priit Kersen
Katre Kets
Lauri Koorits
Mai Kukumägi
Tõnis Kärdi
Liis Kärme
Marge Laane
Kaire Lanno
Margus Leppik
Rutt Lilleoja
Annely Lorents
Eliisa Lukk
Marko Lõoke
Triin Lääne
Riho Marja
Ave Merisalu
Riho Mõtlep
Tarmo Mölder
Tiia Möller
Sirli Niitots
Svetlana Orlova
Mari-Liis Ots
Taimi Paljak
Margus Palolill
Priit Palta
Ott Pruulmann
Kairi Raime
Eva Reinmaa
Andrus Rohejärv
Olaf Räim
Helin Räägel
Liina Saar
Ott Scheler
Edgar Sepp
Elise Sonn
Jekaterina Sooäär
Jaak Sõber
Virve Sõber
Julia Šilina
Igor Zaytsev
Olga Žilina
Erika Tamm
Kristi Tamm
Riin Tamm
Natalja Tšertova
Margit Turb
Tiiu Tõrra
Piia Uusen
Vallo Varik
Kersti Vennik
Polina Verhovtsova

ÕPETAJAKOOLITUS

Bioloogiaõpetaja

Maili Petersen

Geograafiaõpetaja

Liina Allikas
Liisi Jakobson
Kairi Kivi
Kristina Sohar

Õigusteaduskond
õppetööga Tartus

BAKALAUREUSEÕPE (3a)

Õigusteadus

Morten Aavik
Maret Are
Karin Asi
Merli Berg
Nikolay Derov
Eire Einola
Henri Hamburg
Hellis Hamunen
Elen Jalak
Maret Janson
Janno Joona
Irja Juhkam
Liili Kalamees
Tiia Kalaus
Pille Kaldaru
Argo Karo
Kristel Kiisler
Heleri Kivi
Riina Klaus
Anti Kodar
Kristi Koger
Maksim Kozlov
Terje Kriisemann
Joanna Kull
Piia Kulm
Kadi Kõiv
Alar Käära
Kristi Käära
Marika Kütt
Hannes Küün
Tarmo Lausing
Piibe Lehtsaar – *cum laude*
Ülle-Nancy Liiv
Taivo Liivak
Merit Lind
Reelika Lind
Triin Liseiski
Marion Loonela
Reet Lukas
Argo Lõhmussaar
Mikk Läänemets
Movsess Martirosjan
Indrek Minka
Natalja Nassonovskaja
Marili Nukka
Maarja Oras
Leenu Org
Barbara Orloff
Aina Oviir
Karl Juhan Paadam
Kirsi Palo
Helen Parmas
Ülle Piirisild
Roman Pjassetski
Daniel Poslawski
Katri Pruul
Kai Pruuli
Raili Pruusapuu
Aksana Pungas
Mari-Liis Põder
Rait Ratasepp
Piret Raudvere
Kadri Rebane
Kristi Rickberg
Kreet Ruus
Kadri Saar
Marin Sedman
Rita Sepp
Valeri Simson
Simo Soolo
Marina Suhnjova
Grete Säde
Vitali Šipilov
Lagle Zobel
Anna-Maria Talihärm
Maarja Tammisto
Tanel Tark
Anneli Teder-Braschinsky
Kalmer Tera
Holger Tilk
Teele Tomingas
Tairi Tonkson
Janeli Tooming
Kairi Toomsalu
Dmitri Tšimpoaka
Veigo Tumaševski
Natalja Tuvi
Angelika Tõnsing
Ingrid Valge
Liis Varblane
Andreas Veeret
Heili Veskimeister
Merike Villard
Kristi Vink
Leho Vool
Valter Võhma

BAKALAUREUSEÕPE (4a)

Õigusteadus

Hilkka Albrant
Ainike Alla
Kati Ambo-Vaher
Janika Berting
Eerika Erlach
Eduard East
Karine Galamjan
Juri Gotmans
Ago Haabpiht
Silva Helmrosin
Keit Hints
Margit Hollo
Anna Jõemets
Urve Jõgi
Ivi Kalmet
Hent-Raul Kalmo
Kadi Kanarbik
Kadri Kaska
Margus Kiir
Aire Kirss
Kristina Kivi
Pille Kobin
Marili Kohava
Piret Kollom
Aive Kolsar
Mairi Kompus
Kadri Kont-Kontson
Vallo Koppel
Merle Krith
Merike Kuklase
Triin-Katre Kõrgema
Annika Laanpere
Margus Lantin
Kristel Laurson
Aimi Leht
Kaili Lellep
Kaire Liiv
Helen Manguse
Sören Meius
Maiu Merisalu
Veronika Mirzojeva
Triinu Moora
Anastasia Nezgovorova
Märt Paberit
Aet Peetso
Vallo Pensa
Valdur Pihlak
Veronica Pihlap
Eve Prinits
Jan Pulk
Liina Pärn
Sven Pääsukene
Anu Rannaveski
Tiit Rebane
Tõnis Rebbas
Eneli Ristoja
Kristjan Rohtmets
Marika Salmistu
Natalia Samkova
Ülle Sihver
Mare Sirkas
Ene Solovjev
Agnes Zaure
Agu Tammearu
Maris Tekkel
Peeter Tiislär
Jelena Trubatševa
Triin Tuvikene
Rando Undrus
Mart Urbas
Kati Uusmaa
Ivar Vahesalu
Maria Vasil'yeva
Marika Vodja
Riho Ühtegi

MAGISTRIÕPE (3+2)

Õigusteadus

Hilje Arukuusk
Sven Haljas
Maria Jotautas
Vallo Kariler
Maarja Lillsaar
Deniss Minzatov
Denis Piskunov
Natalja Sidorenko
Anneli Soo
Ursula Taube – *cum laude*
Maarja Torga – *cum laude*
Terje Tuuga
Kristel Viilver
Peeter Viirsalu

MAGISTRIÕPE 4+2

TEADUSMAGISTER

Urve Liin
Kaspar Lind
Reet Oorn
Õrne Suur

Me peame omandama ja õppima kõigilt: niihästi neilt, kes olid enne meid, kui ka kaasaegsetelt. Isegi suurim geenius ei jõuaks kaugele, kui ta püüaks võlgneda kõike ainult iseenda seesmisele minale. JOHANN WOLFGANG GOETHE

Sotsiaalteaduskond

BAKALAUREUSEÕPE (3a)

Ajakirjandus ja suhtekorraldus

Kätlin Arras
Kadri Bank
Maria Belovas
Siim Boikov
Kadri Haavajõe
Mari-Liis Jakobson
Anneli Järvet
Toomas Kelt
Elina Kink
Kadri Kirst
Kerttu Kongas
Merilin Koor
Kaur Kullman
Kaarel Kutti
Heiki Laja
Mihkel Loide
Ülle Matt
Helin Mesila
Meelika Mihkelsaar
Merilin Miller
Marek Mühlberg
Kaarel Oja
Liivi Ollino
Heleri Org
Andra Orn
Gea Otsa
Peep Päädam
Katrin Paas
Nelli Pello
Katriin Peterson
Merle Prangel
Rain Pruul
Kaisa Pungas
Harrys Puusepp
Kadri Raig
Liina Ristoja
Mirjam Roosioja
Maarja Rüütel
Märt Saar
Iiris Saluri
Maris Sander
Mart Siilivask
Liina Siniveer
Katrina Sokk
Helen Tälli
Priit Talv
Allar Tankler
Erle Tosso
Margita Tuulik
Karina Vabson
Olli Valtteri Vesala
Teele Viilup + õigusteadus
Valdo Vokksepp

Psühholoogia

Kirke Altrov
Kristel Ansaar
Hannes Einpaul
Marko Erlach
Merle Havik
Tõnu Jürjen
Ave Kasenõmm
Jane Kuperjanov
Nellystiina Lönnqvist
Gaida Miido
Tiina Parve
Kristin Pent
Helen Pikkat
Ivan Prihhodko
Mari Promann
Piia Pruks – *cum laude*
Taimi Tiimus
Ott Tõnissaar
Karin Täht
Martin Välbe

Riigiteadused

Kadri Aasmaa
Kätlin Jaquera Allika
Anna-Liisa Allmäe
Kristiina Bitškova
Ravo Haavik
Kristiina Himma
Joel Hirv
Kristiina Hunt
Kalle Jagula
Jaanus Joasoo
Rahel Johanson – *cum laude*
Kristiina Joost
Kaarel Kalm
Kairi Kadakas
Hannes Klaas
Karin Kondor
Reet Koppel
Taavi Kurisoo
Eveliis Kurs
Liina Käiro
Age Laine – *cum laude*
Katrina Laurson
Rain Leoma
Siiri Liiva
Õnne Liivat
Õie-Liisi Lipmaa – *cum laude*
Lauri Luht
Mario Luik
Piret Luik
Maarja Lühiste – *cum laude*
Berit Marksoo
Triinu Meren
Kadi Metsmaa
Kadri Napritson
Omar Nõmm
Laura Pakaste
Nele Peil – *cum laude*
Grete Pild
Liis Pitkänen
Pedro Pokk
Silver Pukk
Priit Pruul
Triinu Püvi
Kusti Salm
Monika Schmeiman
Maarja Semevsky
Merit Sepp
Triin Sikkal
Evelin Soosaar
Helena Sternhof
Kristiina Suviste
Kadri Tammur
Maarja Toots
Ott Valdma
Aleksander Vukkert

Semiootika

Mart Aru
Britta Gassmann
Mihkel Kaevats
Ulla Kattai
Allar Lepa
Maarja Läänesaar
Martin Mäng
Tuuli Raudla
Berit Renser
Maarja Saldre
Ene Tubelt
Kristin Vaik
Karmen Viikmaa

Sotsioloogia, sotsiaaltöö ja sotsiaalpoliitika

Helen Allik
Karin Auväärt
Olga Bitkina
Hanna-Stella Haaristo
Lauraliisa Heidmets
Jane Ivanova
Keddi Jürgen
Kadri Jürisoo
Silja Koovit
Kadri Koppel
Piret Kütt
Hanna-Liina Linnasmäe
Tarmo Loderaud
Liis Masik
Jelena Nikitina
Taimi Nilson
Kalle Nurk
Anneli Oja
Linda Paap
Anna-Liisa Peebo
Rainer Reile
Piret Reimann
Signe Reinumägi
Annette Schultz
Eneli Siirman
Hella Suvi – *cum laude*
Kaarel Talvoja
Eve Telpt – *cum laude*
Hedi-Liis Toome
Elin Tuuling
Ervin Trofimov
Ragne Urbas
Triin Väinola

BAKALAUREUSEÕPE (4a)

Ajakirjandus

Holger Berg
Stina Eilsen
Mari-Liis Hüvato
Katrin Kurss
Tuuli Koch
Jürgen Laos
Siim Lõvi
Arko Olesk
Sven Paulus
Piret Pert
Asso Puidet
Martin Pärn
Birgit Püve
Egle Raadik
Maria Rähn
Urmas Reisberg
Holger Roonemaa
Frank Sprenk-Dorn
Martin Šmutov
Eve Tisler
Kadri Tonka
Ester Vaitmaa

Avalik haldus

Stella Juhkam
Marko Kodres
Aardo Külaots
Laidy Landrat
Siim Läänelaid
Marju Maantoa
Kristi Nahkur
Lauri Paeveer
Mari-Liis Palginõmm
Eveliis Saar
Kaarel Suuk
Rait Talvik
Madis Tüür
Magnus Urb
Tanel Väli

Avalikkussuhted ja teabekorraldus

Eike Kingsepp
Külli Kivioja
Diana Kõmmus
Kalle Konrad
Kristi Künnapas
Märt Miljan
Rasmus Pedanik
Marta Piigli
Piret Seeman
Jarmo Seljamaa
Kairi Tähe
Tõnu Talinurm
Tauno Tõhk
Triin Toome
Marta Vasarik
Ülle Veermäe

Politoloogia

Silver Aednik
Elvis Joakit
Kristo Kaskpeit
Sten Klaasen
Karin Kook
Taavo Lumiste
Alo Raun
Erkki Tori
Jaano Vija
Paap Villako
Hendrik Vosman

Psühholoogia

Aune Allik
Kaidi Blum
Kristjan Indus
Ainika Jakobson
Kadri Kiiskman
Karin Lätt
Roland Pihlakas
Liina Valt
Riikka Kaarina Virvanne

Semiootika

Merit Kask
Alvar Loog
Airi Neve
Katre Pärn

Sotsiaaltöö

Lagle Aim
Ingrid Arge
Jana Arumetsa
Liana Hansson
Heiki Järveveer
Sirli Kivisaar
Triinu Nettan
Maie Otsa
Pille Roaldset Kõiv
Oliivika Zeiger
Aive Zirk
Annika Tagaküla
Anton Tarassevitš
Merily Tensing-Kruusla

Sotsioloogia

Liina Animägi
Anu Blum
Evelin Espenberg
Reet Hermet
Eren Koorits
Tuuli Mathisen
Lee Maripuu
Iris Meristo
Margit Männiste
Stella Pajula
Kaupo Paltseri
Anne-Ly Reede
Evelin Rõigas
Anneli Roosimaa
Mari-Riina Terna

DIPLOMIÕPE

Psühholoogia

Kristi Jürna

MAGISTRIÕPE (3+2)

Avalik haldus

Kristina Muhhina
Ursula Tubli
Kristi Mae

Balti õpingud

Teresa Gonzalez Gomez
Eva Hoiberg

Haldusjuhtimine

Rein Nõukas
Pilvi Põldmaa
Kristjan Sahtel

Kommunikatsioonijuhtimine

Ave Adoberg
Kristjan Vassil – *cum laude*

Meedia ja kommunikatsioon

Laur Kanger – *cum laude*
Kadri Talva

Psühholoogia

Liisi Kööts – *cum laude*

Semiootika ja kulturoloogia

Tiit Remm
Sven-Hannes Vabar
Katre Väli

MAGISTRIÕPE (4+2)

TEADUSMAGISTER

Ajakirjandus

Maria Jufereva
Anu Mõistlik
Kristina Veidenbaum

Avalik haldus ja sotsiaalpoliitika

Külli Nõmm
Anne Sihver
Kadri Uus

Meedia ja kommunikatsioon

Tiia Kõnnussaar
Piret Lai-Neubacher
Evelin Pullerits

Politoloogia

Kats Kivistik
Marju Kõrts

Psühholoogia

Margus Ennok
Margus Kanarik
Ruth Kindlam
Carolina Murd
Maive Otsa
Merle Rohtmets
Kristi Suits
Margit Tamm

Semiootika ja kulturoloogia

Alo Joosepson
Pille Jänes
Riin Magnus
Kristi Mänd
Vadim Verenitš

Sotsioloogia

Külli Luuk
Julia Siltšenko
Kristina Tubli

KUTSEMAGISTER

Avalik haldus

Merelle Zeiger
Viljar Alnek
Indrek Ostrat

Avalikussuhted ja teabekorraldus

Kairi Kaarlaid
Kati Varblane
Ene Veiksaar-Kutti

Rakenduspsühholoogia

Katrin Pruulmann
Triinu Tänavsuu

Sotsiaaltöö

Tuuli Hiiesalu
Kadi Ilves
Gerli Lehemets
Birgit Siigur

Usuteaduskond

BAKALAUREUSEÕPE (3a)

Usuteadus

Jonas Jakobson
Reelika Kull
Siret Laks
Anu Ormisson
Monica Pikker
Kadri Reimand
Diina Tuulik
Kaire Tuur

BAKALAUREUSEÕPE (4a)

Usuteadus

Ursula Haava
Liis Hainla
Maarja Hallik
Katre Illak
Maria Kirsimäe
Eero Mander
Kadi Nõmmela
Kristel Põder
Antti Rammo
Hindrek Sokk
Eneli Vilismäe

MAGISTRIÕPE (3+2)

Usuteadus

Triin Vakker

Religiooniantropoloogia

Tiina Mesi
Taime Põld
Pille Toompuu
Hedi Vilumaa

MAGISTRIÕPE (4+2)

TEADUSMAGISTER

Usuteadus

Tuuli Klaas
Riina Ruut

ÕPETAJAKOOLITUS

Usuõpetuse õpetaja

Eva Jansen-Mann

Kehakultuuriteaduskond

BAKALAUREUSEÕPE (3a)

Füsioteraapia

Triin Ader
Marili Anso
Aleksandr Berestovoi
Kadri Englas – *cum laude*
Hanna Jaakson
Triin Kaldur – *cum laude*
Katrina Kallas
Kerli Kaska
Tauno Koovit
Kadi Kuusk
Liis Lehestik
Kaari Lind
Henri Luberg
Katre Lust
Anna Makarova
Ott Meerits
Marina Melnikova
Maret Mets
Liisa Mänd
Maarika Naaber
Anna Nikitina
Lauri Ott
Priit Põld
Kadri Sarjas – *cum laude*
Tuuli Sirk
Helen Soosalu
Janika Tamm
Signe Valgemäe
Sigrid Valo
Kärt Veliste – *cum laude*

Kehaline kasvatus ja sport

Marge Almre
Merle Daniel
Toni Eylandt
Marina Feinman
Toomas Halliste
Epp Hoovi
Reio Johanson
Kadri Jukk
Maris Jõeveer
Maris Järveoja
Marju-Ly Kaarjärv
Margit Keerutaja
Anne Kibal
Mirkko Kiiss
Anita Kreen
Kaspar Kõiva
Reet Külaots
Aiki Lai
Helena Liiv
Reino Lukas
Maido Mesipuu
Raigo Mitt
Martin Mooses
Marje Möldre-Vähi
Aili Popp
Ülle Ptšelovodova
Jaanus Põllumees
Priit Päkko
Kristel Pärna
Anu Raag
Andre Rannula
Triin Raudoja + majandusteaduse bakalaureuseõpe
Raido Rebane
Annika Rihma
Silver Rätsep
Annika Rüütli
Mark Sahharnõi
Anna-Liisa Sammel
Evaliis Seiler
Rein Zaitsev

UT KÜSIB

Mida uurisid oma bakalaureuse- või magistritöös?

Tauri Tuvikene
geograafia eriala

Bakalaureusetöös «Garaažid ja garaažlad Tartu linnas» olid vaatluse all garaažlad Tartu linna näitel. Garaažla on uurimuse käigus välja töötatud mõiste, mis tähistab piirkonda, kus on palju garaaže. Tartu suurimas, Jaamamõisa garaažilinnakus on neid isegi 1450.

Kuna tegemist oli esimese selleteemalise tööga maailmas, oli esmalt vaja välja selgitada, mis on üldse garaažlad ning kirjeldada nende välimust, põhilisi tüüpe, tekkimist ja kultuurilisi ilminguid.

Oluline on avastus, et garaažlad on sotsialistlikule süsteemile iseäralik nähtus ja need praktiliselt puuduvad Lääne linnadest.

Häli Kivisild
inglise keele ja kirjanduse eriala

Magistritöö pealkiri on «Nõiad ja maahaldjad leedi Wilde'i kogumikus «Ancient Legends, Mystic Charms and Superstitions of Ireland» ning leedi Gregory kogumikus «Visions and Beliefs in the West of Ireland»».

Kuna bakalaureusetöö olin kirjutanud iiri haldjatest, siis edasi hakkasin uurima haldjate ja nõidade omavahelist seost iiri rahvapärimuses. Huvitav oli ka jälgida, kuidas iiri talupojad kujutasid üleloomulikke olendeid oma pärimuses ja kuidas nad neisse suhtusid.

Töö põhineb kahe Iiri autori kogumikel ja on ühtlasi ülevaade Iirimaal 19. sajandi lõpus ja 20. sajandi alguses kogutud haldja- ja nõiamuistenditest.

Kadri Haavajõe
ajakirjanduse ja suhtekorralduse eriala

Valisin bakalaureusetöö teemaks «Lastega seotud seksuaalvägivald meedias».

Olgugi et tegemist on olulise sotsiaalse probleemiga Eestis, ei ole selle teema kajastamist meedias seni palju uuritud.

Samuti on Eesti ühiskonnas veel suures osas teadvustamata laste vastu suunatud vägivalla ulatus ja võimalikud tagajärjed. Meediakajastus omakorda ei aita kaasa preventsioonile.

Lugusid konstrueeritakse keskendudes kuriteo sooritaja hälbele. Sotsiaalse probleemi tõsidus ja ulatus, pedofiilia olemus ja lapsi ähvardavad ohud meediatekstides aga ei kajastu.

Kätlin Hein
füüsika eriala

Kirjutasin bakalaureusetöö teemal «Atomaarse hapniku genereerimine kõrgsagedusplasmas».

Teemat valides lähtusin dotsent Matti Laane ettepanekust.

Hapnikku sisaldaval gaaslahendusplasmal on mitmeid tehnoloogilisi rakendusi. Oluline on atomaarse hapniku saagis, mille otsene määramine on keeruline. Seega kasutatakse kaudseid meetodeid. Registreerisin oma töös plasma spektraalsed ja elektrilised karakteristikud sõltuvana hapniku sisaldusest. Saadud tulemuste põhjal sai teha töö tähtsaima järelduse, et üks selline kaudne meetod (optiline aktinomeetria) on antud tingimustes kasutatav.

Maris Tamm
Anneli Taul
Elis Tenis
Kaido Tiitus
Leena Tukkia
Liina Utsal
Katri Vaiknemets
Eva Valksaar
Mikk Valtna
Urmo Viickberg
Üllar Vilk
Hele-Riin Värk

BAKALAUREUSEÕPE (4a)

Füsioteraapia

Andreas Eelmäe
Elin Grigorovitš
Kärt Luts
Rando Maamägi
Heikki Mägi
Kaia Paat
Indrek Puu
Danek Tšuškin
Kadri Viigipuu

Liikumis- ja sporditeadused

Alo Abiline
Imre Arro
Bruno Born
Egon Edo
Ülle Ernits
Signe Järvi
Kai Kadaja
Maiken Keldu
Heli Kiho
Jane Kippasto
Kerli Kuusk
Lea Laaneväli
Tatjana Metsa
Sirli Mändma
Andres Pajo
Karin Pille
Sinne Sõmmer
Tiit Tammaru
Silje Tohvri
Eva Uibopuu
Tarmo Uustal
Kristjan Vanaveski
Priit Viirpuu

DIPLOMIÕPE

Treeninguõpetus ja spordijuhtimine

Rein Jõeveer
Gudrun Kaukver
Margus Metsma

MAGISTRIÕPE (3+2)

Füsioteraapia

Mari-Liis Jädal
Liis Lamson
Tuuli Lehtsaar
Kadri Noorvee – *cum laude*
Annika Parts

Kehaline kasvatus ja sport

Priit Allikivi
Heigo Klaos
Krista Lukner
Gerli Odrusk
Gert Prants
Ester Rosin
Raul Rämson

ÕPETAJAKOOLITUS

Põhikooli ja gümnaasiumi kehalise kasvatuse õpetaja

Evelin Avi + liikumis- ja sporditeaduste teadusmagistriõpe
Evelin Lätt + liikumis- ja sporditeaduste teadusmagistriõpe

Füüsika-keemiateaduskond

BAKALAUREUSEÕPE (3a)

Füüsika

Ando Aasa
Aleksandr Beloussov
Kätlin Hein – *cum laude*
Andres Hunt
Julia Lissovskaja
Peeter Piksarv
Reio Põder
Erik Randla
Tiit Sepp
Sander Sõnajalg
Andres Tiko
Taavi Vaikjärv
Kadri Veende
Hardi Veermäe

Keemia

Larissa Andrijevskaja
Julia Arnus
Artur Gornischeff
Jekaterina Kapšai
Kalev Kasemets
Kaire Koonik
Kädi Koppel
Ivar Kruusenberg
Heisi Kurig
Martin Kütimets
Kaija Laiduner
Maria Mahrova
Meelis Metus
Gea Ovsjannikov
Triin Palmiste
Sander Piiskop
Kati Raal
Elin Raamat
Maksim Radzvilovitš
Mart Roben – *cum laude*
Jana Rošik
Indrek Saar
Kadriann Sannik
Imre Treufeld
Marti Tutt
Kerli Tõnurist
Kersti Vaarmets
Indrek Viil – *cum laude*

Materjaliteadus

Olga Hartšuk
Pavel Kanarjov
Kristjan Kunnus
Maris Leirost
Kristel Lembit
Indrek Must
Kaija Põhako
Laura Päit
Rando Saar
Rasmus Talviste
Kadi Tamm
Anu Teearu
Lagle Vetemäe
Kadri Õunpuu

Infotehnoloogia

Fady Al-Assi
Dmitri Borissenko
Margus Eller
Sven Hendrikson
Martin Hunt
Anti Kodas
Vilen Looga
Ainar Maanus
Tanel Tensing
Mihkel Tsäko

Keskkonnatehnoloogia

Ene-Liis Bachmann
Marko Kaarna
Alvar Kalbus
Hannes Kiivet
Teet Kirss
Maria Krutilova
Kaie Kuldkepp
Sander Kutti
Airos Lain
Helen Maalinn
Pilleriin Parro
Merlin Raud
Ramon Reimets
Siiri Suursoo
Ivar Zekker
Tanel Toots
Enn Tumm
Mihkel Visnapuu
Laura Väljaots
Viljar Värk

BAKALAUREUSEÕPE (4a)

Füüsika

Viktoria Borissova + gümnaasiumi füüsikaõpetaja
Igors Ivanovs
Aleksei Larjuškin
Taavet Loogväli
Dmitri Luppa + gümnaasiumi füüsikaõpetaja
Lauri Meriloo
Kalev Suik

Keemia

Kerli Lauk

Materjaliteadus

Margus Nurmik
Ardo Tiits

Keskkonnatehnoloogia

Alar Jantsikene
Veljo Kabin
Indrek Kasekamp
Juri Kubarski
Aleksander Sipria
Kadri Soome

DIPLOMIÕPE

Infotehnoloogia

Taavi Ilves
Rajko Rattur
Aleksei Sapunov

Loodusteaduste õpetaja põhikoolis

Anneli Kask
Kristi Koosa
Sirle Virves

MAGISTRIÕPE (3+2)

Keemia

Vitali Grozovski – *cum laude*
Anneli Kruve – *cum laude*
Darja Lavõgina – *cum laude*
Marje Lust – *cum laude*
Lauri Tõntson – *cum laude*
Andrus Vihalem

Rakenduskeemia

Mairi Raju

Rakendusfüüsika

Martin Kannel – *cum laude*
Martin Timusk
Kristi Valdmets – *cum laude*

Materjalitehnoloogia

Siim Hödemann
Martin Järvekülg – *cum laude*
Margus Kodu – *cum laude*
Rainer Pärna

Infotehnoloogia

Aleksandr Bogdanov
Lidia Feklistova + informaatikaõpetaja magister (3+2)
Indrek Jaal
Aleksei Mahhov
Kristo Nikkolo
Anton Ragni
Aleksandr Vaskin

Keskkonnatehnoloogia

Krista Alikas
Hele Eerik
Laura Mähar – *cum laude*
Reet Sarnik
Marili Sits

Füüsikaõpetaja

Riina Leet
Andra Sinimets

Keemiaõpetaja

Marge Kaljuste

Kultuuriväärtuste säilitamine

Laili Kuusma

MAGISTRIÕPE (4+2)

TEADUSMAGISTER

Füüsika

Tiina Liimets
Argo Lukner
Imre Mäger
Yury Nosach
Endel Soolo
Urmo Visk
Sergei Vlassov
Niina Voropajeva

Keemia

Oleg Golubev
Jaana Jürgens
Kairi Kivirand
Allan Künnapas
Kadi Mölder
Madis Paalo
Oliver Pulges
Karita Raudkivi
Mari-Liis Sults

Keskkonnatehnoloogia

Hedi Harzia
Kristjan Karabelnik
Sandra Suviste

Molekulaartehnoloogia

Deniss Savtšenko
Kalev Takkis

ÕPETAJAKOOLITUS

Füüsikaõpetaja

Tanel Liira
Tagne Ratassepp

Majandusteaduskond

BAKALAUREUSEÕPE (3a)

Majandusteadus

Kristel Abiline
Kristjan Ahven
Erki Alas
Roomet Allas
Martti Andresson
Maris Ardel
Kadri Aring
Liis Arroval
Herki Didvig
Romet Enok
Helen Ginter
Jevgenia Gretskaja
Triin Grossthal
Kadri Gutmann
Sander Heinsalu – *cum laude*
Tõnis Hinnosaar
Piret Ilver
Anastassia Ivanova
Janek Jaago
Piret Jaani
Peep Jalakas – *cum laude*
Aive Jõesaar
Hanna Jõgi + ajakirjandus ja suhtekorraldus
Risto Kaarna
Kätlin Kaimer
Andre Kaldamäe
Tatjana Kalinina
Sille Kallas
Arvo Kallasmaa
Tiina Kantsik
Kaisa Kase
Merike Keerma
Kristjan Kitsemets
Keijo Kohv
Viktor Konošin
Liis Kontkar
Martin Koppel
Merili Kukk
Kaire Kullik
Ann Kõiva
Liina Laasik
Henri Lehtsaar
Kaire Leiten
Ave Lepik
Priit Liiv
Liina Liivat
Andrei-Andy Linnas
Marina Loomus
Anneli Lunts
Andres Luts – *cum laude*
Alo Lõoke
Rein Lõppe
Merge Lõugas
Eva Maarend
Margit Maidre
Signy Melnik
Kristel Muru
Moonika Mällo
Marianne Märtson
Kairi Mölder
Dagmar Nei
Anton Neidre
Eero Noorkõiv
Mihkel Noormägi
Triinu Nõmme
Daniel Nüüd
Kaspar Oja
Maarja Orula
Heiki Paarop
Lenna Pedras
Margit Peegel
Kristi Peets
Sille Pettai
Sigrid Piir
Eve Piirimaa
Ats Piirmets
Anneli Pruuns
Jana Putilo
Triin Raudoja
Elo Reinholm
Kadri Reisenbuk
Merili Reismann
Berit Roiland
Magnus Räpp
Heivi Saarmets
Julia Safronova
Helen Seppik
Mari Sikka
Leili Slog
Ave Sonn
Edith Sorkina
Ksenia Startseva
Katrin Suija
Ülo Säre
Oksana Zotova
Natalja Zubritskaja
Kirill Zõkov
Helen Tiits
Telvi Tonsiver + ajakirjandus ja suhtekorraldus
Tarmo Toomiste
Priit Treial
Oksana Tsinik
Priit Türner
Helina Uussalu
Kristiina Vaab

BAKALAUREUSEÕPE (4a)

Ettevõttemajandus

Reigo Ginter
Arne Haller
Liina Mikker
Marelle Ots
Triinu Saar
Janno Toomet

Rahvamajandus

Marko Anspal
Nele Piir
Toomas Plunt
Egon Reiljan
Kairi Roht
Triin Tomingas

DIPLOMIÕPE

Ärijuhtimine

Andrus Aan
Kairi Ilves
Nele Keres
Anneli Kool
Ingrid Kroon
Merike Külm
Pille Moon
Allan Mumm
Marek Mumm
Priit Mäesalu
Taavi Mäesepp
Annely Nappus
Riina Raudsepp
Liina Reim
Kristi Rjabov
Jaanus Seppa
Priit Sibul
Kadri Tammeorg

MAGISTRIÕPE (3+2)

Majandusteadus

Kadri Adrat
Martin Goldberg
Reelika Irs – *cum laude*
Ana Kivesti
Lehar Kütt
Marit Lepp
Jonna Lerman
Tatjana Luštšik
Tuuli Reisberg
Mari-Liis Sammul
Triin Sarapuu
Karin Soorm
Sirli Söömer
Allan Teder

Ärijuhtimine

Pille-Riina Aadamsoo
Hille Allemann
Mirje Kallaste
Jane Kedus
Reet Keskküla
Karin Kivari
Karin Koval
Meelis Kuusik
Erki Kuuskler
Kertu Lepik
Rauno Loonurm
Liisu Lugna
Andrus Lõo
Margus Maidla
Eda Manukjan
Helen Mõttus
Monika Nõges
Kai Oro – *cum laude*
Talvi Pakki
Hendo Priimägi
Sigrid Pukk
Kristi Relvik
Tõnis Ristmägi
Sirje Tael
Charleen Truut
Priit Uustulnd
Lagle Varinurm

Strateegiline juhtimine

Vadim Kreitsman
Ingrid Purga
Andres Sooniste
Mai Tooming – *cum laude*

Ettevõtlus ning tehnoloogia juhtimine

Ülly Aun
Liina Joller
Julia Kala
Monika Kallas
Martin Koort
Priit Kuuskme
Marko Lehes
Svea Liiv
Toivo Marga
Jevgeni Nemeržitski
Kaili Ojamets
Veiko Raime
Rain Rannu
Timo Teder

MAGISTRIÕPE (4+2)

TEADUSMAGISTER

Majandusteadus

Kerly Krillo
Janika Alloja
Sigrit Altmäe
Eva Keerov
Margit Paulus
Andro Roos
Liis Timmusk
Mariana Väli

KUTSEMAGISTER

Ärijuhtimine

Priit Aava
Jaanus Kala
Teet Kalmus
Airi Laanemaa
Maris Leisson
Piret Ploom
Eili Poolma

Maalikunsti tudengid kaitsesid lõputöid

Jaan Elken
maalikunsti professor

Pühapäevani saab vaadata ülikooli maalikunsti eriala bakalaureuseõppe lõpetajate töid.

13. juunil kaitsesid filosoofiateaduskonna kultuuriteaduste ja kunstide instituudi kunsti eriala bakalaureuseõppe lõpetajad oma töid Tartu Kunstimuuseumi Kivisilla pildigaleriis ja Kunstide Majas avatud näitustel.

Tartu Kunstimuuseumis läks esimesena tulle Margit Lõhmus, kelle «Manusega mõtted», ekspressiivses laadis maalitud kuuene komplekt, annab välja isiknäituse mõõdu. Eesti Baselitziks pürgiv Lõhmuse maal sisaldab nii Kongolikke kvaliteete kui ka naiseksistentsialismi ja feministliku kunsti viiteid.

Manipuleeritav inimene

Helen Kikkase «Trial Love For Only 1.99» on uusasjalikus laadis maalitud sari ehtsatest ja virtuaalsetest kehalistest elamustest, võõrandumismeeleoludest, manipulatsioonist ja manipuleeritav olemisest.

Samal lainel jätkab ka Veiko Klemmer, kelle väljapeetud hallides toonides ja roosas maalitud manipuleeritud meesaktide sari viitab pealkirja ja figuuride kehakeele alusel otsekui eksistentsi mõttetusele («Mõttetu mees») või vähemalt autori tülgastusmeeleoludele ja tüdimusele olla kruvike suures masinavärgis.

Robotlikud tundmused, represseeritud kehakeel, vägivald individuaalsuse kallal – ja seda ajal, kus vähemalt siinmail üksikindiviid ennenägematuid vabadusi nii demokraatlike õiguste kasutamisel kui ka oma eripära väljendamisel üles saab näidata!

Tartu Kunstimajas kaldub tugeva maalijana tuntud Nadezhda Tshernobai siiski installatiivse esitluslaadi kasuks – tema neljast maalist koosnevat sarja «Kollane suudlus» näeb stroboskoobivalguse saatel.

Installatsioonid

Street-level'i toob oma sarjaga «Suburban» sisse Ronald Baumann – politsei ohulindid, liiklusmärgid ja makstud ning illegaalne infoväli – meie igapäevane tegelikkus – näib noort kunstnikku inspireerivat.

Interdistsiplinaarsena kasutab Baumann lõputöös ka videot, maal on siingi vaid installatsiooni üks osa. Jäppe Johansoni autobiograafilised, maaliliselt rikkad ja autorile tähendusliku kujundikeelega maalid peaksid paeluma paljusid.

Kunst, mille peategelased on autor ja tema mälupildid, kõnetab tõenäoliselt paljusid vaid siis, kui läbielatus on midagi ajastule üldomast ja üldist, autoris aga piisavalt intensiivsust ja oskust oma änge möödutundega serveerida.

Lõputööde juhendajad on assistent Rauno Thomas Moss, lektor Jüri Kask ja professor Jaan Elken.

Retsensendid olid Tiiu Talvistu, Enrico Talvistu, Mari Sobolev ja Juta Kivimäe.

Kaitsmiskomisjoni esimees oli Läti Kunstiakadeemia prorektor, professor Atis Kampars.

Margit Lõhmuse, Helen Kikkase, Veiko Klemmeri, Nadežda Tšernobai ja Ronald Baumanni lõputööd hinnati väga heaks (B), Jäppe Johansoni oma heaks (C).

Viljandi kultuuriakadeemia

RAKENDUSKÕRGHARIDUSÕPE

Infoteadus ja dokumendihaldus

Merle Aavik
Merike Alert
Tiina Almers
Helga Aus
Riina Holtsmeier
Aile Kaasik
Krista Kaasik
Liana Kaasik
Eve Kask
Ulvi Kleemann
Marju Kondor
Teele Kurm
Signe Laagus
Laivi Liiv
Lea Medri
Triinu Meeru
Lea Meier
Kadri Mäesalu
Mari Mölter
Mariann Nurmeste
Urve Oja
Kristi Parm
Mart Piiroja
Inna Priilinn
Tiia Pukki
Pille Roos
Lembe Rätsep
Mirjam Rääbis
Kristjan Saard
Ene Saarepuu
Airi Saaron
Kristi Saarsalu
Riina Seegel
Mirje Sepp
Tiina Soosaar
Janika Tammai
Valli Tammsalu
Marinee Tohv
Tiina Tuuling
Katrin Valvik
Luule Vitsur

Raamatukogundus ja infoteadus

Margit Aavere
Luule Ahu
Liina Haas
Merle Hansen
Aire Härmask
Janne Jakobson
Epp Jõeorg
Maire Kansonin
Kätlin Konks
Kaija Kruusmaa
Eha Kütt
Regina Lapp
Marit Martson
Ines Piller
Triinu Rannaäär
Marje Sado
Merle Tekko
Aili Tomingas
Iivi Vikat
Seili Ülper

Pärimusmuusika

Kaarin Aamer
Malle Mölder
Anu Vildak

Klassikaline ja kirikumuusika

Piret Stepanov

***Jazz*muusika**

Siim Petser

Huvijuht-loovtegevuse õpetaja

Martin Hanson
Jane Nirgi
Triin Ploompuu
Maile Sutt
Kaija-Liisa Tarand
Lilian Urba

Huvijuht multikultuurses keskkonnas

Olga Sinjakova

Kultuurikorraldus

Kristiina Alliksaar – *cum laude*
Kätlin Hoop
Eneli Järs
Jekaterina Põldots
Anu Rannu
Kadri Roht

Tantsukunst

Silver Elvest

Teatrikunst

Sven Heiberg
Jaanika Juhanson
Sten Karpov – *cum laude*
Kati Kivitar
Liis Laigna
Triin Lepik
Priit Loog
Jaanus Mehikas
Veljo Reinik
Kaili Viidas – *cum laude*

Narva kolledž

BAKALAUREUSEÕPE (3a)

Humanitaarained vene õppekeelega põhikoolis

Alina Deretšinskaja
Deniss Jegorov
Natalja Jepifanova
Julia Knjazeva
Anne Kärbo-Dejeva
Ljudmila Lazenko
Anastassia Markova
Oksana Meleško
Viktoria Minjailo
Jekaterina Moissejeva
Jana Netšajeva – *cum laude*
Anna Petrova
Ljudmila Prima
Aleksandr Suvorov
Jelena Trashkova
Angelina Valk
Viktoria Vassiljeva
Ly Ujok

Koolieelse lasteasutuse õpetaja (vene õppekeele baasil)

Nadiia Bobkovska
Julia Bondareva
Jelena Gorohhova
Tatjana Jakovleva
Marina Kapajeva
Galina Kassatskaja
Lee Kerde
Anastassia Kondratjeva
Maria Kryazheva
Anna Lukjanets
Jevgenia Lužnõhh
Ille Meiers
Mailis Mokrik
Jelena Nikitina
Jelena Platova
Olga Simonova
Olga Smolova
Natalja Žorina
Alina Tarassova
Marina Tkatšenko
Julia Tšinjonnaja

Majandusteadus

Maarika Suurmägi
Kert Uustalu

RAKENDUSKÕRGHARIDUSÕPE

Sotsiaaltöö korraldus

Jelena Ivanova
Natalja Medvedeva
Natalia Seppenen
Jelena Stoljarova
Marika Vilde

DIPLOMIÕPE

Eesti keel teise keelena

Viktoria Dorofejeva
Roman Gordejev
Erika Lättemaa
Arina Manžikova
Jevgenia Moissejeva
Veronika Põllu
Alla Sahhapova
Viktoria Vihhareva

Põhikooli inglise keele õpetaja

Valentina Ivanova
Julia Vassiljeva

Klassiõpetaja (vene õppekeelega koolidele)

Julia Ivanova
Jekaterina Kink
Anna Mihhaljova

Alushariduse pedagoog

Jelena Abramova
Olga Baikova
Žanna Belikova
Jelena Bogdanova
Veronika Dubik
Irina Ivanova
Jelena Kolmõkova
Natalia Kuusk
Liidia Leonova
Galina Marfola
Julia Merkulova
Irina Morozova
Svetlana Petrova
Julia Polštšikova
Jelena Skrebneva
Julia Topeljer
Marina Tšernova
Larissa Vladimirova
Maja Volkova

Põhikooli vene keele ja kirjanduse õpetaja

Jelena Semenova
Irma Simonova
Anastassia Zagorulko

Sotsiaaltöö korraldus

Maria Staškevitš

Ärijuhtimine

Pavel Kodotšigov
Ksenia Päro

MAGISTRIÕPE (3+2)

Humanitaarainete õpetaja vene õppekeelega põhikoolis

Maikl Aunapuu
Oksana Avarjaskina
Marjana Baškirova
Darja Berestova
Irina Gavrilova
Svetlana Gostištševa
Jana Ivanova
Jelena Ivanova
Svetlana Jefimova
Natalja Kodotšigova
Olga Kukk
Dmitri Kulakov
Ene Kurme
Katrina Liepkalns – *cum laude*
Marina Lütter
Olga Mesilane
Jevgenia Miškins
Veronika Nikitina
Julia Perevalova
Marina Pokrovskaja
Oksana Poljak
Meeli Rjabova
Natalja Samsonova
Liina Semenkova
Olesja Stefanovitš
Regina Stüf
Jelena Šatts
Natalja Šubina
Viktiria Šumarova
Galina Šutikova

Koolieelse lasteasutuse õpetaja (vene õppekeele baasil)

Heldi Aia
Andrei Akimov
Tatjana Dobroljubova – *cum laude*
Olga Jevgrafova
Veera Kevlitš
Jelena Konovalova
Julia Kornõševa
Ene Kruzman
Natalja Langinen
Lii Lepik
Veera Nikitina
Margarita Pritula
Valentina Soosaar
Roman Treial
Jelena Ušakova

Pärnu kolledž

BAKALAUREUSEÕPE (3a)

Majandusteadus

Merike Joala
Kaia Jürvetson
Henri Kaasik-Aaslav
Monika Kaevand
Eve Kasari
Merit Kihuoja
Airi Kästik
Peeter Lainde
Annika Lepp
Allan Mäe
Merje Mäesalu
Maret Mägi
Arvo Pihlak
Evelin Sohlu
Ando Stimmer
Teelika Sutov
Kairit Vahter
Regina Velberg
Varje Vesker
Veiko Vostrjakov

RAKENDUSKÕRGHARIDUSÕPE

Veeökosüsteemide majandamine

Taavi Ansu
Andrus Hallang
Karl Järvekülg
Timo Kark
Tiit Koel
Kaari Männikus
Rando Mürk
Siiri Pajuste
Eerika Vallek

Ärijuhtimine

Valeri Berdaru
Ede Brand
Kaido Eilaste
Christin Eljas
Veronika Goldschmidt
Karin Groos
Kadi Hajetski
Ülle Ilves
Regina Ivanova
Janika Jakovleva
Klarika Jelin
Virginia Kanošin
Triin Karama
Peeter Kiir
Kristiina Kivistu
Toomas Kulvik
Anette Kuusik
Anne Kuusmets
Annika Kästik
Egle Mätas
Üllar Müürisepp
Anu Ots
Gerly Piiriste
Kermo Pikkor
Annika Proos
Reelika Põldma
Pille Romanenkov
Anne Saarnak
Tarvi Saidla
Kadi Saluoks
Jane Suiste
Eve Tarlap
Ann Tuisk
Kerli Uusen
Diana Vassiljeva
Kaire Vendelin
Janno Viilik
Egle Väliste
Karin Vääna

Turismi- ja hotelliettevõtlus

Inna Bentsalo
Evelin Buht – *cum laude*
Jevgenia Ganussevitš
Kristel Hallop
Marje Kallion
Helis Kasearu
Eha Kauniste
Rael Kesk
Marilin Kivistik
Tatjana Koor
Stanislav Krasnogorov
Monika Kurm
Madli Kuuseok
Kaari Lembra
Kerly Luige
Kady Milk
Ragne Mängel
Kristina Neitov
Liisa Paasik
Pirjo Pall
Andra Piirsalu
Jaana Peitre
Orvika Reilend
Sille Roomets
Kristiina Ruven
Kirti Rätsep
Liina Saamel
Eva Saamot
Kairi Seiton
Anna Šibajeva
Liis Treial
Noemi Tuvi
Kadi Tõnsing
Merlyn Uusküla
Eve Vaigla
Katrin Vardja
Kaie Vares

Sotsiaaltöö korraldus

Helika Bigus
Anna Gorjatševa
Liis Hanschmidt
Marika Hatto
Olga Jevdokimova
Hiie Juhkam
Marje Jõesalu
Aita Kahha
Silja Krapp
Loola Laanepõld
Leana Lahesoo
Maret Langi
Jaana Loob
Andra Mere
Rita Mets
Janika Naelapea
Merle Peekman
Kersti Pettai
Kadi Preegel
Madli Prikk
Gerli Puusild
Kristi Raidvere
Riine Randoja
Villu Rebane
Kertu Ritson
Elve Rozenkron
Katrin Sooman
Katrin Zagorski
Janina Zarembinski
Maarja Tauk
Tuuli Timm
Piret Tobreluts
Alex Trope
Ene Täht
Ede Vallistu
Diana Varik
Merike Väli
Annika Väälma

DIPLOMIÕPE

Ärijuhtimine

Eha Abram
Mati Hunt
Raimond Julle
Veiko Kallas
Toomas Karuks
Daniel Kullamä
Epp Reino
Erika Rougijainen
Priit Soosaar
Sigrid Tõnisson
Jane Liitmaa

Turismi- ja hotelliettevõtlus

Anu Aedmäe
Eda Elizabeth Fischer
Angela Järg
Triin Marmor
Pille Neeme
Kristiina Nigul
Tiiu-Tuuli Sulg
Mari-Anne Saarniit
Rahel Salujärv
Merike Tammus
Maris Viil

Sotsiaaltöö korraldus

Jaanus Sass

Türi Kolledž

RAKENDUSKÕRGHARIDUSÕPE

Keskkonnateadus

Jaanus Elts
Anželika Hoolma
Aire Jaguson
Kätlin Juuram
Madis Juuram
Priit Kaja
Tiina Kiil
Kairi Koel
Katrin Kruus
Ivi Kütismaa
Margit Lepist
Liisa Levisto
Tiina Linder
Maive Martinson
Vilve Mölder
Inga Nõmmik
Jekaterina Näälik
Erik Parts
Kristjan Põldaas
Eveli Raal
Karine Rajasaar
Liina Rauk
Mari-Liis Rihkrand
Renee Rodima
Elen Rouhiainen
Liina Sepp
Liina Simpson
Urmas Sipelgas
Lii Stein
Martin Tee
Ahto Tera
Maiu Topp
Kaia Treier
Anneli Vaalma
Age Vene
Krista Üts

Lõpetajate nimedest UTs

Tänavu ilmuvad lõpetajate nimed varasema ühe ajalehe asemel koguni kolmes UTs. Lõpetajaid on rohkem ning ka esimese ja viimase aktuse vahel on pool kuud. Soovime, et lõpetajate leht ikka ka lõpetajate endini jõuaks.

Selles lisalehes ilmuvad seitsme teaduskonna (bioloogia-geograafia-, õigus-, sotsiaal-, usu-, kehakultuuri-, füüsika-keemia- ja majandusteaduskonna) ning nelja kolledži (Pärnu, Narva, Türi ja Viljandi) lõpetajate nimed.

Tuleval reedel, 22. juunil ilmuvad haridus-, matemaatika-informaatika-, arsti- ja õigusteaduskonna (õppetööga Tallinnas, st õigusinstituudi) lõpetajate nimed.

29. juuni UTst saab lugeda, kes lõpetavad filosoofiateaduskonna. See on ka ühtlasi akadeemilise õppeaasta viimane lehenumber.

Tänavu on muudatusi ka lõpetajate nimede avaldamisel. Õppeosakonna ettepanekul ei ole nimed enam jaotatud õppevormi, osakonna ega instituudi, vaid õppekava järgi. Seega on kõik lõpetajad paigutatud õppekava järgi ühisesse nimekirja tähestikulises järjekorras.

Toimetus

Lõpuaktused 2007

Tartu Ülikooli aulas

USUTEADUSKOND – 20. juunil kell 12

ÕIGUSTEADUSKOND – 18. juunil kell 12

ARSTITEADUSKOND – 22. juunil kell 12

FILOSOOFIATEADUSKOND – 29. juunil kell 12

BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKOND – 15. juunil kell 16

FÜÜSIKA-KEEMIATEADUSKOND – 21. juunil kell 16

HARIDUSTEADUSKOND JA ÕPETAJATE SEMINAR – 19. juunil kell 16

KEHAKULTUURITEADUSKOND – 20. juunil kell 15

MAJANDUSTEADUSKOND – 21. juunil kell 12

MATEMAATIKA-INFORMAATIKATEADUSKOND – 22. juunil kell 16

SOTSIAALTEADUSKOND – 19. juunil kell 12

TÜRI KOLLEDŽ – 21. juunil kell 15 kolledži aulas

PÄRNU KOLLEDŽ – 16. juunil kell 14 Pärnu kontserdimajas

NARVA KOLLEDŽ – 22. juunil kell 16 Hermanni kindluse rüütlisaalis

VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA – 17. juunil kell 12 Ugala teatris

ÕIGUSINSTITUUT – 27. juunil kell 14 (3-aastane bakalaureuseõpe)

28. juunil kell 14 (4-aastane bakalaureuseõpe) Eesti Rahvusraamatukogu suures konverentsisaalis

Lõpuaktuste otseülekanded

Ülikooli aulas toimuvate lõpuaktuste otseülekandeid saab vaadata:

» Paabeli fuajees (Ülikooli 17)
» keemia ringauditooriumis (Jakobi 2)
» peahoone auditooriumis 139 (v.a 18. ja 19. juunil)
» ülikooli kohvikus (Ülikooli 20)

Interneti-ülekanne ja salvestused veebi: http://video.ut.ee

Tartu Ülikooli Raamatukogu

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT 22. juuni 2007

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR 25 (2307) www.ajaleht.ut.ee

Nelja teaduskonna lõpetajate nimed lk 2–3 • Ülikooli 375. aastapäeva tähistamise üritustest lk 3

Peahoone ümbrus saab piduliku ilme

Kadri Bank
kadri.bank@ut.ee

Sügiseks, mil kulmineeruvad TÜ juubelisündmused, saab nii mõnigi ülikooli hoone selga uue pidurüü.

Peale eelmisel nädalal avatud spordihoone juurdeehituse aitavad ülikooli värskemale väljanägemisele kaasa mahukad restaureerimistööd. Ülikooli haldushoone ja vana kohviku (Ülikooli 18a ja 20) fassaad taastati mullu, nüüd tegutsetakse Munga tänava poolel. Samuti on puhastatud ning värvitud hoone katus.

Botaanikaaias lõppesid peamaja tagumise fassaadi taastamistööd. Peale selle kavatsetakse aia peatee katta parkettkiviga. Plaanis on veel ülikooli kiriku maja (Jakobi 1) ja majandusmaja (Jakobi 4) fassaaditööd. Viimane sai talve hakul ka uue katuse.

Von Bocki maja juures käivad fassaaditööd kolmel küljel. Peahoone esine ehiti lõpuaktusteks lippudega. Juubeliürituste lähenedes leiab kaunistusi aga ka mujalt, näiteks tänavalaternatelt. KADRI BANK

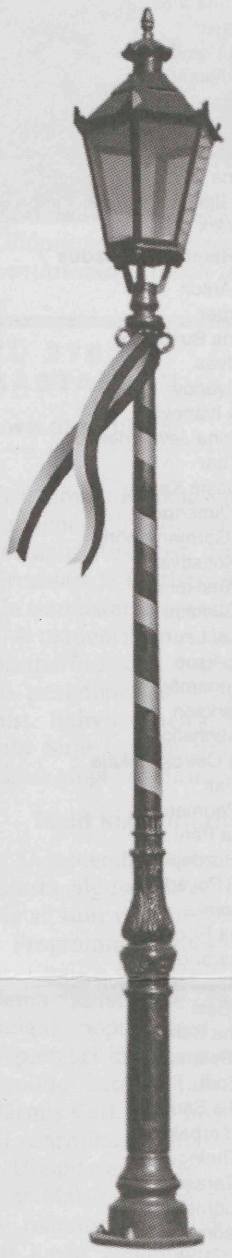

Hädavajalikud tööd

Haldusosakonna juhataja Ahto Kallioni sõnul pole ulatuslike remonditööde alustamise põhjus ainult peomeeleolu, vaid kõik need tööd on hädavajalikud.

«On lihtne reegel, et maja säilimine saab alguse katusest ja vundamendist,» selgitas haldusdirektor Riho Illak.

Ahto Kallion lisas, et kõige tähtsam oli tööde alustamine peahoones. «Selle vajumine jätkus aastaid, aga raha kuskilt ei tulnud. Toestamist alustati 12 aastat tagasi, kuid see oli ikkagi poolik.»

Peahoone vundamendi toestamine ja tiibhoonete välisviimistlemine on praegu käimas. Samuti on plaanis katuse osaline vahetamine. Ka peahoone viimases remontimata auditooriumis 232 algas renoveerimine. Samuti muudetakse tänapäevasemaks garderoob ning administraatorilett.

«Talviti oli probleem, et riiete jaoks tuli auditooriumidest ruumi juurde otsida, nüüd hakkab nagisid olema sama palju kui aulas kohti,» lisas Kallion.

Tööd peahoones lähevad kokku maksma üle 24 miljoni krooni.

Planeerimistalituse arhitekti Merje Müürisepa sõnul alustasid Tartu Kõrgema Kunstikooli tudengid von Bocki maja (Ülikooli 16) raekojapoolsele küljele Louis Höflingeri 1860. aastal valminud gravüüri maalimist. Gravüüril kujutatakse 19. sajandi meeleolu peahoone ees.

Omapärased kaunistused

Riho Illaku arvates pakub n-ö kahe peahoone korraga nägemine huvitavat vaatepilti. «See annab emotsionaalse elamuse kõrvuti näha tänapäeva elavat ja sajanditetagust ülikooli: kõik need munakivid, torukübarates mehed ja pikkades seelikutes naised.» Illak avaldas lootust, et maaling hakkab köitma inimeste tähelepanu nagu kultuuritegelaste fotod Jakobi tänava poolsel küljel.

Peale peahoone piirkonna muutub Toomemäe ümbrus. Tähetornil vahetatakse sel aastal katus ja restaureeritakse kuppel.

Ka toomkirikus käivad restaureerimistööd. «Praeguse lepingu raames on plaanis remontida kõik varisemisohtlikud osad, aga töö jätkub ka hiljem maasiseste müüride toestamisega,» selgitas Kallion.

Juubeliürituste ajal avatakse Merje Müürisepa sõnul riigikohtu ees Tiiu Kirsipuu loodud Skytte monument.

Selleks ajaks saavad ülikooli hooned ka kunstnik Kalle Toompere loodud juubelikaunistused, -lindid, -lipud jms.

Samuti tähistatakse metallplaadiga ülikooli esimene asukoht professorite allee jalamil ning teine koht Jaani tänavas.

Koos väiksemate töödega remondib ülikool sel aastal umbes 80 objekti.

Keemiahoone läheb maksma 418 miljonit

Kolmapäeval keemiahoone riigihanke pakkumiste avamisel selgus, et juubeliehitis läheb maksma vähemalt 418,75 miljonit krooni.

Soodsaima pakkumise tegi ehitusfirma Rand ja Tuulberg.

Eelarvekomisjoni esimehe Ain Heinaru sõnul tuleb pakkumine arutlusele tänasel ülikooli nõukogu istungil. «Eelarvekomisjoni liikmed otsivad võimalusi positiivseks lahenduseks,» ütles ta.

Haldusdirektor Riho Illak leidis, et keemiahoone ehitamine on möödapääsmatu. «Füüsika-keemia-, kehakultuuri-, bioloogia-geograafia- ja sotsiaalteaduskond saavad seal korralikud laboriruumid, mida praegu ei ole. See hoiab meid konkurentsivõimelisena.»

«Mujal maailmas oleks mõeldamatu, et kõiki laboreid läbib üks ventilatsioonitoru,» kirjeldas Illak praeguse keemiahoone tingimusi. Ta tõi näiteks Toronto ülikooli, mille keemiahoone igal tõmbekapil oli eraldi ventilatsioonikorsten.

Keemiahoone uus riigihange avati aprillis, sest jaanuaris lõppenud hanke soodsaim pakkumine oli 638 miljonit krooni, mis osutus liiga kalliks. Uus hange kuulutati välja ilma sisustuseta.

Tartu Ülikooli Sihtasutus annab täna üle kevadsemestri seitse stipendiumit

Ruth Kotsar
TÜ Sihtasutuse juhatuse liige

Täna annab sihtasutus botaanikaaias üle selle õppeaasta kevadsemestri stipendiumid.

Kevadsemestril kuulutati välja kolm konkurssi kokku seitsmele stipendiumile. Nende kogusumma on 195 000 krooni.

Erich Rannu perekonna stipendium anti välja esmakordselt, sest see on asutatud alles möödunud aasta lõpul. Stipendium on mõeldud majandusteaduse õpingute toetamiseks Tartu Ülikoolis. 50 000 krooni suuruse stipendiumi pälvisid nii majandusteaduskonna 2. aasta magistrant Kerli Krillo kui ka 4. aasta doktorant Anne Reino. Valikul oli määrav erialane edukus ja essee eetika tähtsusest Eesti majanduses.

Ka Mobi stipendium anti välja esmakordselt, sest selle asutas firma Mobi Solution alles tänavu.

Stipendium toetab infotehnoloogiaõpinguid Tartu Ülikoolis.

15 000-kroonise stipendiumi pälvis matemaatika-informaatikateaduskonna esmakursuslane Aleksei Panarin, kes on edukas ja lootustandev noor õppur.

Playtechi stipendium toetab samuti infotehnoloogiaõpinguid ja on suunatud magistrantidele.

Välja kuulutati neli 20 000 krooni suurust stipendiumi. Neist kaks viimase aasta bakalaureuse tudengitele, kes jätkavad uuel õppeaastal magistrantuuris, ja kaks 1. aasta magistrantidele.

Stipendiumi said Jaan Neljandik ja Sander Sõnajalg ning magistrandid Eneli Sutt ja Lauri Rätsep. Rätsep sai Playtechi stipendiumi ka eelmisel aastal, seega võib rääkida magistriõpingute toetamisest kogu stuudiumi vältel.

Luuakse professor Olevi Kulli mälestusfond

Täna kell 14 allkirjastatakse botaanikaaias professor Olevi Kulli mälestusfondi statuut.

Professor Olevi Kull (22. juuni 1955–31. jaan 2007) uuris puittaimede gaasivahetuse ja metsaökosüsteemi süsinikuringe probleeme.

Sihtasutuse juhatuse liikme Ruth Kotsari sõnul toetab fond tudengite rahvusvahelist koostööd ning aitab kindlustada Eesti ökoloogide järelkasvu.

Toetust saavad taotleda Eesti ülikoolide taimede ökofüsioloogia, metsaökoloogia ja ökosüsteemide ökoloogia eriala põhiõppe viimase aasta üliõpilased, magistrandid, doktorandid ja järeldoktorantuuris õppivad noored teadlased.

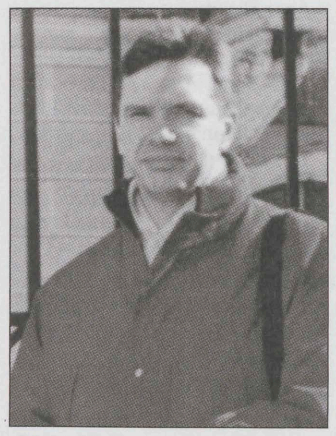

Olevi Kull

Info: www.ut.ee/sihtasutus

AJALOO READ

20. juunil sai 65-aastaseks TÜ keemilise füüsika audoktor, Eesti TA välisliige Jaan Laane.

UUDISED

Täna TÜ nõukogus

Kell 9.15 algaval ülikooli nõukogu istungil on plaanis vastu võtta õppekorralduseeskirja (ÕKE) muudatused. 25. mai nõukogus jäid ÕKE muudatused vastu võtmata, neid kooskõlastati veel kord nõukogu liikmete ringis.

Kavas on ka asutada loodus- ja tehnoloogiateaduskond (LOTE). Sellega seoses tuleb kinnitada Eesti Mereinstituudi, tehnoloogiainstituudi, füüsika, keemia, molekulaar- ja rakubioloogia ning ökoloogia ja maateaduste instituutide põhikirjad. Muuta tuleb ka bioloogia-geograafia- ja füüsika-keemiateaduskonna põhimäärusi.

Professorite valimine

Täna on nõukogus kavas valida 13 professorit.

Praegu samal erialal töötava professori kohale kandideerib võrdleva usuteaduse professor Tarmo Kulmar, arhiivinduse professor Aadu Must, molekulaarbioloogia professor Jaanus Remme, botaanika professor Meelis Pärtel, geoloogia ja mineraloogia professor Kalle Kirsimäe, geoinformaatika ja kartograafia professor Tõnu Oja ning üldpedagoogika professor Edgar Krull.

Kunstiajaloo professoriks kandideerib Eesti Kunstiakadeemia professor Juhan Maiste, teatrikunsti professoriks Viljandi kultuuriakadeemia erakorraline professor Kalju Komissarov, üldkeeleteaduse professoriks dotsent Renate Pajusalu ja rakendusökoloogia professoriks vanemteadur Krista Lõhmus. Treeninguõpetuse professoriks kandideerivad dotsendid Jaak Jürimäe ja Mehis Viru ning tarkvaratehnika professoriks Hagenbergi tarkvara kompetentsikeskuse vanemteadur Dirk Draheim, Queenslandi Tehnikaülikooli professor Marlon Dumas ja Nokia Uurimiskeskuse juhtivteadlane Claudio Riva.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas raamatukogu avariiuleid peaks olema rohkem?

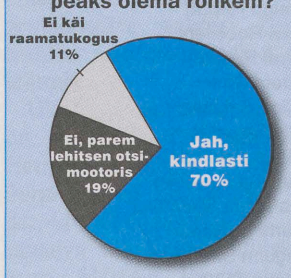

Vastajaid: 274
Uus küsimus:
Kas kavatsed minna edasi õppima?
Vasta: www.ajaleht.ut.ee

Ülikooli lõpetajad 2006/2007

Arstiteaduskond

BAKALAUREUSEÕPE (4a)

Õendusteadus

Klara Azarnova
Olga Kim
Mariann Mereküla
Leena Protassov
Riina Pärjamäe
Ilme Teppan

DIPLOMIÕPE

Õendusteadus

Marge Karu
Carola-Kardi Neemse
Liana Uuetoa

BAKALAUREUSE JA MAGISTRIÕPPE INTEGREERITUD ÕPPEKAVAD

Arstiteadus

Martin Adamson
Stanislav Agejev
Piret Asser
Janno Atna
Ülle Audova
Matleena Autio
Johanna Beck
Marge Bek
Svetlana Belova
Anna Bondestam
Pille Bušin
Ksenia Buts
Ebe Eha
Anna Eivin
Julia Galanina
Maria Gustavson
Maarja Hallik
Kadri Hendrikson
Annely Hramov
Airi Hunt
Kadri Jaama
Eero Jakobson
Teelia Jõgis
Liis Järva
Kersti Kallak
Anastassia Kamõnina
Hevelyn Kerem
Elina Kiidli
Reet Kitus
Kaisa Kolehmainen
Raili Korhonen
Natalia Korneva
Maren Kotli
Maarja Krinka
Maris Kruuse
Sander Kütner
Asmo Lahtinen
Liis Laur
Triin Leinemann
Margit Leivategija
Inga Lemetti
Laura Lempinen
Ingrid Liiv – *cum laude*
Hardi Lipping
Margit Luht
Elvira Lužetskaja
Heivi Lutterus
Lilian Lääts
Syra Maijanen
Kirill Makarov
Ave Meier
Santha Muthugalage-Don
Aliis Männiste
Georgi Nellis
Dmitri Nelzin
Jekaterina Nerman – *cum laude*
Teele Nimmerfeldt
Klari Noormets
Margit Noška
Urmas Nugis
Liis Parker
Madis Parksepp
Viktor Paršikov
Meeri Pennar
Jelena Petrova
Piirika Piir
Marion Ploovits
Madli Polma
Märt Põlluveer
Pilleriin Pütsepp
Geidi Rajaste – *cum laude*
Kristiina Rannikmäe
Paula Reemann
Reigo Reppo
Liivi Roosileht
Piret Rospu
Greta Saar
Elina Salonen
Liis Salumäe
Maris Salumäe
Tatjana Sasenko
Nadežda Smirnova
Terhi Solasaari
Ingunn Strömnes
Diana Suba
Linda Sõber
Deniss Sõritsa
Liisi Šahmatova
Andres Šavel
Oleg Zemljannikov
Ave-Triin Tihamäe
Aljona Tkatšuk
Janne Toomsalu
Alo Treial
Anastassia Tšernova
Vuokko Vahtera
Mari-Anne Vals
Triin Vasar
Mirjam Veeväli
Natali Viikant
Flo Vilgats
Mari Vilimaa
Laura Villemson
Vladlena Vinograi
Mart Väljaots
Marit Värk

Hambaarstiteadus

Astrid Anton
Tiiu Asper
Svetlana Buzõntšik
Anna Ilves
Kristo Ivanov
Natalja Ivanova
Jekaterina Jevmenenko
Liina Kaar
Anastassia Kaats
Anna Klimanova
Eston-German Kobrin
Anna Koltsova
Karin Kuslapuu
Liisa Külmäsu
Siret-Kai Laur
Pia Lepiksoo
Triin Linnamägi
Eva Markson
Arina Mihhailova
Natalja Ostrokonskaja
Anna Pak
Irena Paumere
Jaanika Pent
Anna Pozdejeva
Natalia Poyarkova
Irina Reiska
Kristiina Roost
Julia Saranova
Anastassia Saveljeva
Madis Savi
Svetlana Somova
Ingrid Soomlais
Jane Sork
Mari-Liis Suur
Priit Štšerbakov
Artur Zhelnov
Triinu Tarasov
Triin Toomel
Inna Tsõmbalova

Proviisor

Anna Ajupova
Anastassia Barulina
Jevgenia Belozjorova
Olga Bronnikova
Heili Henning
Anu Hoop
Kristi Huik
Katrin Ivandi
Merilin Kiis
Kairi Kivil
Irina Kljukas
Viktor Kozlov
Kairi Kreinin
Inna Kreivald
Ott Laius
Kristina Malinovskaja
Inge Mesek
Reelika Must
Martin Mäesalu
Agnes Männik
Heigo Prits
Mari Põdramägi
Jane Pärnamets
Anne Raudseping
Vladyslava Rozhenko
Olga Sapatševa
Sander Sepp
Anna Sinjuk
Aleksandra Sõrovegina
Albina Šiapova
Julia Zingel
Monika Truu
Karin Urbanik
Tatjana Varkki
Keiti Virks

MAGISTRIÕPE (3+2)

Õendusteadus

Marit Kiljako
Erika Kruup
Marge Mahla
Mirge Orasmaa
Kristi Puusepp
Anita Priks
Kaja Solom
Egle Türk

Rahvatervishoid

Sirje Bunder
Marika Järveots
Katrin Kuusemäe
Kristel Ojala
Kadi Raju
Hille Rätsep
Ülle Sildever
Külli Uibo

MAGISTRIÕPE (4+2)

TEADUSMAGISTER

Biomeditsiin

Eerik Aunin
Urho Abramov
Radko Avi
Kersti Ehrlich
Peeter Juhanson
Anna-Liia Prangli
Kristi Raud
Ain Reimets
Erki Rekker
Tiina Rikk
Külli Teder
Dmitri Teperik
Alar Toom
Tanel Traks
Liina Tserel
Agne Velthut
Janne Üksti

Rahvatervis

Gerli Paat
Ene Palo

KUTSEMAGISTER

Rahvatervis

Helen Alavere
Monika Haava
Helika Hermlin Özekinci
Georgi Hrenov
Janelle Käärt
Ewa Roots

Haridusteaduskond

BAKALAUREUSEÕPE (3 a)

Eripedagoogika

Lagle Aidulo
Sirli Aosaar
Maret Aun
Anu Eelmäe
Egle Eit
Galina Gololobova
Merlin Graubner
Piret Hallast
Liisi Hein
Triin Korman
Margit Kremer
Aire Kundla
Terje Kurismann
Mare Laidra
Heidi Margus
Maaria Meesak
Kärt Mihkelsaar
Mariza Mägi
Lagle Naaris
Ave Ojasalu
Kethe Oolep
Maris Pajula
Ave Piip
Marika Prants
Piia Pärn
Küllike Pärn
Ringa Raidsalu
Külliki Rannu
Maris Rüütli
Elo Saare
Liis Sarapuu
Tiia Sarapuu
Marge Süld
Katrin Sülla
Hiie Tikk
Mairit Trei
Karin Truu
Hiie Ude
Kadri Udras
Tiina Unukainen
Tagris Vaher
Helen Veikar
Uliana Väizja

Haridusteadus (humanitaarained)

Karmen Kalk
Katrin Karu
Tiina Kull
Karin Kuum
Liis Madisson
Mari-Liis Mandel
Karin Naruskov
Kerli Pihlak
Karen Schmidt
Monika Šarina
Kadi Villemson

Haridusteadus (loodusteaduslikud ained)

Jekaterina Glazatševa
Krete Laimets
Jaanus Lahe
Annika Lukner
Gedi Luts
Rita Mubarakšina
Liis Noorkõiv
Külli Tiit
Ene Trepp
Anneli Turb
Aveliis Post
Kristi Tagel

Haridusteadus (reaalained)

Evelin Einla
Kristel Hankov
Ulvi Kaasik
Reet Kasekamp
Riina Kirss
Kristi Kreutzberg
Kristi Kurg
Pille Märtson
Kadri Ann Treufeldt – *cum laude*
Kaarin Vask
Lea Vendik

Koolieelse lasteasutuse õpetaja

Ülle Abel
Inga Antson
Heleri Arumets
Mari Arund
Anett Bergmann
Natalia Dorošenko
Inga Edela
Eve Einberg
Lia Habakukk
Kerli Hansen
Katrin Helendi
Jane Jaggo
Maire Juhkam
Ly Kalmet
Piret Kangur
Merle Karlson
Teele Kender
Jaana Koger – *cum laude*
Riina Korolkova
Berit Kroon
Maiki Kruuda
Kaari Laar
Anu Loide
Maigi Lokko
Kati Madisson
Marit Mändmets
Mari Oras
Marilin Oss
Tatjana Paju-Stetski
Raido Parve
Kristiine Peek
Ülle Peerna
Piret Peets
Rita Porkanen
Maimu Pärn
Leili Randjärv
Nelli Restov
Anne Riis
Leelo Rohtmets
Piret Roop
Maie Roos
Regina Roostar
Kersti Rüütli
Eleni Saar
Silja Saaremets
Silvi Sarapuu
Riina Soolo
Kätlin Tanin
Karin Tartlan
Maarja Terasmees
Berit Torm
Pilvi Varjo
Marina Varjun
Marina Veske
Inge Vissak
Daiana Voss
Maarja Örd

Koolimuusika

Aleksandr Bondarenko
Ellen Kupar
Mare Kurvits
Kairi Kuusk
Liina Kõiv
Loore Martma
Pille Otsus
Katrin Puusepp
Krista Randla
Ive Ruusamäe
Alla Samsonova
Piret Veevo
Kristel Vuus

Kutseõpetaja

Rein Essa
Kaspar Kalmus
Riivo Piirson

BAKALAUREUSEÕPE (4 a)

Alushariduse pedagoog

Ellen Einaru
Urve Jõhvik
Anne Kurul
Marju Laanemäe
Maarika Prost
Kristiina Tagel
Vaili Talimäe
Kadi Teder
Katrin Viinalass
Valve Voites

Kasvatusteadused

Maire Alver
Heddy Haljak
Kadri Karon
Anu Kivisild
Hevelin Kärp
Triinu Küünal
Karin Luts
Viire Null
Ando Piirsoo
Meelis Raju
Deivi Roomets
Elo-Maria Roots
Ragne Rämmal-Orason
Maris Sults
Rahel Tamm
Marika Tettermann
Eve Toompalu
Aet Trei
Gerli Valmet

BAKALAUREUSEÕPE (5 a)

Eripedagoogika

Anneli Agu
Pille Arnek
Merlyn Arvola
Marge Asik
Anton Aunma
Piret Esnar
Külly Kaarjas
Piret Kahre
Maris Kaur
Kaie Kender
Tiina Kirs
Pille Kirsipuu
Katrin Kivimeister
Eve Kliiman
Tiina Kodu
Florika Kolbakova
Eve Kukk
Ruth Kullamaa
Kaidi Kuresoo
Kristi Kuuse
Tiina Käärik
Merle Liivak
Nella Lumiste
Veronika Mai
Erle Maidla
Renita Metsalu
Jaanika Metsvahi
Grete Miilen
Hannely Mikker
Elve Mäerand
Merilin Mäesalu
Merike Mägise
Mare Naaber
Liivika Ojala
Margit Ott
Eike Otto
Lea Palo
Vaike Perlin
Kati Ploom
Marje Poll
Merle Poll
Maarja Põder
Mari-Liis Põld
Airi Põlten
Tiina Põrk
Jürgen Rakaselg
Riina Reest
Dagmar Reidla
Kristina Ruuse
Triin Saar
Maris Siiman
Viive Sims
Annika Suurküla
Triinu Tamm
Hille Tammsaar
Liisi Taniroo
Aira Tarros
Liina Taska
Luule Tiirmaa
Ülle Tikkerber
Kadri Toomik
Angelika Treier
Kristel Tääts
Liina Urla
Diana Veeris
Eve Vinkmann
Sirli Väinsar
Heidi Öövel

Mitte-eesti õppekeelega põhikooli eesti keele ja kirjanduse õpetaja

Sirje Abel
Janari Hallang
Julia Ossipenko
Malika Salumets
Ljudmilla Zarina

DIPLOMIÕPE (4 a)

Klassiõpetaja

Raili Nurmela
Helen Truija

BAKALAUREUSE- JA MAGISTRIÕPPE INGEGREERITUD ÕPPEKAVAD

Klassiõpetaja

Kristi Freirich
Liisi Griffel
Helgi Jermolajev
Mari-Ann Joosing
Eve Jurask
Tiia Kannik
Külli Karo
Ülli Kelner
Tiiu Klaos
Hille Kruus
Meelike Kruusamäe
Kätlin Kukk
Tiia Kuris.
Reelika Labe
Tiina Liebert
Kätlin Lühiste
Marju Mei
Maia Mikk
Jandra Mölder
Pille Nurk
Kairi Paama
Veronika Paavel
Merle Plaat
Kadri Raat
Maire Rahula
Ristu Raiesmaa
Annika Revunova
Teeli Roht
Ly Rootslane
Kätlyn Rudissaar
Kaire Sumberg
Kersti Tampere
Marika Tein
Heidi Vasser
Tiina Vasser
Evelin Veesaar
Jane Vernik
Evelii Viik
Martiina Viil
Kadi Vojevodova
Reet Välisson

Klassiõpetaja vene õppekeelega koolis

Olga Ivanova
Lairi Jürna
Margit Liias
Olga Smaljan

Muusikaõpetaja

Aire Aros
Silja Kasekamp
Kaia Klaan
Kristel Koger
Piret Kuiv
Ilona Kõiv
Sirje Medell
Sille Nagla
Angela Raik
Kristi Treiman
Kristi Vastisson
Rutt Vilu

MAGISTRIÕPE (3+2)

Eripedagoogika

Riin Naestema
Maret Pajuste

Põhikooli humanitaarainete õpetaja

Raine Remmelg

MAGISTRIÕPE (4+2)

TEADUSMAGISTER

Eripedagoogika

Ragne Kuusk
Helena Oselin

Pedagoogika

Anna-Liisa Jõgi

KUTSEMAGISTER

Koolikorraldus

Ülle Irdt
Anita Kikas
Ardi Küünal

Põhikooli mitme aine õpetaja

Raine Remmelg

ÕPETAJAKOOLITUS

Tehnikavaldkonna õpetaja

Raivo Adamson
Merit Paist
Tuuliki Vuks

Te võite olla trehvanud Tartu vaimu. Aga ärge sellest – vähemalt Tallinnas – kõva häälega rääkige.

«Mida Tartust kaasa tasub võtta» Tartu Postimees 18. juuni 2007

Matemaatika-informaatikateaduskond

BAKALAUREUSEÕPE (3 a)

Matemaatika

Tiina Aia
Kati Ain
Erge Ideon
Kaie Kubjas – *cum laude*
Anu Kuld
Kristina Käst
Kaido Lätt
Pille Masing
Yvyan Merzin
Anni Nurk
Terje Parm
Mikk Põdra
Helene Rajaste
Kadri Veider
Anastasia Vorobjova
Marian Õunap

Matemaatiline statistika

Katrin Jaaksoo
Kadri Jugandi
Rain Kirjanen
Karin Kukk
Priit Kärner
Karin Küttis
Anna Leontjeva
Helen Luts
Moonika Parts
Jekaterina Prostakova – *cum laude*
Kristiina Puustusmaa
Mait Raag – *cum laude*
Kersti Roosimäe
Stella Sarapuu
Keiu Sopp
Anastassia Žegulova
Reele Viirmaa

Informaatika

Silver Aabjõe
Kalmer Apinis
Julia Baskova
Geete Haljas
Vassili Jakovlev
Aivi Kaljuvee
Marko Kriibi
Jelena Makarova
Rando Mihkelsaar
Rein Raudjärv – *cum laude*
Eveli Saue – *cum laude*
Kairi Schotter
Allar Tammik
Leive Turi
Jaanus Uri
Merli Uus

Infotehnoloogia

Tambet Arak
Maria Gaiduk
Kadri Kallas
Alar Kvell
Jaan Neljandik
Priit Oidram
Anton Pelešev
Marili Rõõm
Toomas Römer
Kristel Saar
Ergo Sarapu
Nikita Šipilov
Marbel Tamm
Urmas Tamm
Jaanus Tiivoja
Gert Toming
Raido Tonts
Marge Tuul
Marko Tuvik
Indrek Ulst
Rainer Villido
Edith Voksepp

BAKALAUREUSEÕPE (4 a)

Matemaatika

Elina Kuljus

Matemaatiline statistika

Erika Lelumees

Informaatika

Artur Abels
Margus Haavala
Mikk Kard
Dmitri Kostandi
Triin Mikkel
Sven Mitt
Jegor Podpovedkin
Margus Preimann
Maria Starostina
Kristo Tammeoja
Marten Teino

DIPLOMIÕPE

Infotehnoloogia

Roman Normann
Martin Vlassov

MAGISTRIÕPE (3+2)

Matemaatika

Esta Kägo
Aleksei Lissitsin – *cum laude*

Matemaatiline statistika

Helle Kilgi – *cum laude*

Informaatika

Mai-Liis Karring + gümnaasiumi matemaatikaõpetaja
Siim Karus – *cum laude*

Infotehnoloogia

Imre Liivamets

Finants- ja kindlustusmatemaatika

Jelena Frolova – cum laude
Taavi Tamkivi

Matemaatikaõpetaja

Irja Kängsepp

MAGISTRIÕPE (4+2)

TEADUSMAGISTER

Matemaatika

Marje Johanson
Olga Liivapuu + gümnaasiumi matemaatikaõpetaja
Indrek Zolk
Ingrid Vessin

Matemaatiline statistika

Anet Tomberg

Informaatika

Oleg Batrašev
Dan Bogdanov
Juri Gavšin
Kadri Hendla
Evgueni Kabanov
Liina Kamm
Taavet Kikas
Darja Kruševskaja
Kristo Käärmann
Anton Litvinenko
Janek Press
Urmas Rosenberg
Sergei Šitov
Kersti Taurus
Nadežda Velikanova

KUTSEMAGISTER

Finants- ja kindlustusmatemaatika

Külli Koov

ÕPETAJAKOOLITUS

Gümnaasiumi matemaatikaõpetaja

Marge Ilmosaar
Tiina Kull + gümnaasiumi informaatikaõpetaja
Mari Mark
Kertu Priilinn + gümnaasiumi informaatikaõpetaja

Õigusteaduskond õppetööga Tallinnas

BAKALAUREUSEÕPE (3 a)

Õigusteadus

Andreas Alaver
Terje Anderson
Žuljen Dedegkajev
Allan Eilart
Darja Galperina
Eve Grass
Siim Jurkatam
Kai Jürs
Katrin Karemäe
Martin Kask
Paul Keres
Karin Kiisa
Reet Kost
Elo Kukk
Laura Laid
Grete Lind
Grete Lunden
Olga Lunkova
Maria Lõssenko
Maris Madissoon
Olavi Malla
Margus Miller
Virge Murak
Marju Niit
Helika Nõmm
Sirli Papp
Helen Poolake
Elis Prangli
Robert Pärna
Liisi Raamets
Külli Randoja
Kairi Reiman
Maria Reinmets
Kadri Roos
Helen Rukiste
Kristel Saan
Harold Saar
Janar Stamm
Margit Sunni
Sirlis Sõmer
Marko Taluri
Anni Tamm
Silja Tammeorg
Age Tiidermann
Vladimir Timošin
Viorica Tšaikovski
Andrei Tšerednik
Sven Veltmann
Reve Ventsel
Sirje Viherpuu
Karel Virks

BAKALAUREUSEÕPE (4 a)

Õigusteadus

Rene Allik
Indrek Alliksaar
Kea Alliksaar
Kaarel Berg
Kadri Erm
Signe Haug
Ilo-Hanna Hõrrak
Merle Jensen
Madli Juhani
Siim Kabrits
Natalia Kalm
Sander Kaus
Eduard Kikas
Katri-Liis Kinks
Tiit Kirsipuu
Liisa Kirss
Kai-Karmen Koger
Indrek Kuusik
Neeme Laane
Lia Liin
Elvar Liiv
Airi-Ulrike Lillevälja
Janne Magnus
Peeter Malve
Mart Moorlat
Birgit Mägi
Kristi Nurmeste
Anti Nööp
Lennart Oja
Birgit Olev
Ave Orav
Ivi Papstel
Anneli Piilsalu
Marko Pokk
Sigrid Raag
Margus Raig
Alar Salu
Siim Sarapuu
Anneli Saul
Sirli Seliov
Birgit Seppik
Marek Ševrigin
Jane Soe
Kristi Timmusk
Ivo Tšetõrkin
Kristel Tähhe-Kaljulaid
Sigrid Vahemets
Lauri Valk
Õnneli Varend
Kadri Viitas
Ille Vilbiks
Indrek Vilms

Magistriõppe lõpetajate nimed ilmuvad järgmises UTs.

Füüsika-keemia-teaduskond

MAGISTRIÕPE 3+2

Keemiaõpetaja

Kristi Kasearu – *cum laude*

Rektor võtab vastu *cum laude* lõpetajaid

28. juunil toimub botaanikaaias rektori vastuvõtt *cum laude* lõpetanute auks.

Cum laude lõpetajaid on tänavu 107. Kiitusega lõpetajatele kingitakse raamat «200 aastat Tartu Ülikooli Kunstimuuseumi». Lõpetajatest võtab sõna Liisi Kööts sotsiaalteaduskonnast.

Presidendi vastuvõtt toimus 20. juunil, sinna oli kutsutud 15 TÜ parimat lõpetajat.

Kuidas tähistame TÜ 375. aastapäeva?

Varje Sootak
varje.sootak@ut.ee

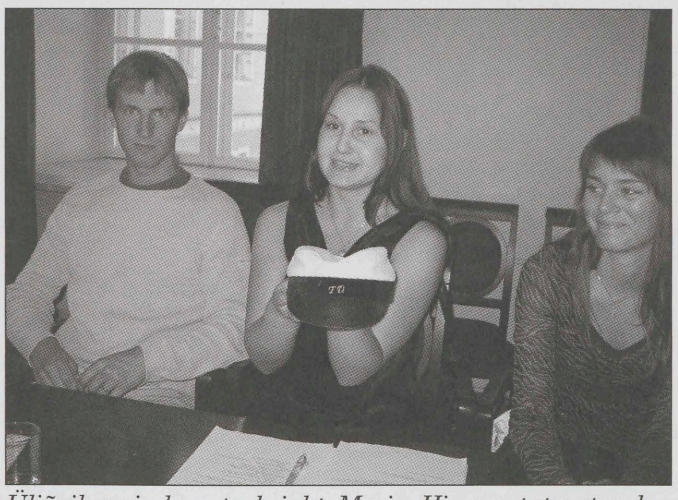

Üliõpilasesinduse teabejuht Marju Himma tutvustas kavandatavat ülikooli uut üldmütsi. VARJE SOOTAK

19. juunil tutvustas korraldustoimkond nõukogu saalis ülikooli 375. aastapäeva üritusi.

Toimkonna esimees Riho Illak tänas kõiki seni tehtud töö eest ning märkis, et juubeliga seotud üritusi on toimunud juba tükk aega. Need jätkuvad ka suvekuudel, kuid suuremad sündmused on septembris ja oktoobri algul. Juubelihõngu kannab ülikoolis toimuv aasta lõpuni.

Kulminatsiooniüritused

Ürituste produtsent Kulno Kungla tutvustas mõningaid 4.–6. oktoobrini toimuvaid põhiüritusi.

4. oktoobri õhtul algab Jaani kirikus mitmest osast koosnev ajalooline etendus ülikooli asutamisest «Kuninga viimne lahing ja ülikooli algus». Selle lavastab Mart Kivastiku käsikirja järgi Kalju Komissarov. Järgneb tõrvikrongkäik kiriku juurest Toomemäele. Toomkiriku varemetes toimub müsteerium, mis sisaldab liikumist, tulemängu, muusikat ja ilutulestikku. Müsteeriumi lavastab koreograaf Oleg Titov, muusikaline juht on Peeter Konovalov. Müsteerium valmib koostöös Ugala ja Vanemuise teatriga. ETV teeb sellest ka otseülekande.

5. oktoobril on Vanemuise kontserdimajas pidulik kontsert «Kuningas Gustavi gala». Esimeses osas esitavad ülikooli esinduskoorid koos Vanemuise Sümfooniaorkestriga Elleri, Verdi, Orffi jt loomingut. Teises, rahvuslikumas osas esinevad ka teised ülikooli kultuurikollektiivid, sh Viljandi kultuuriakadeemia 50 muusikut.

6. oktoobril saab aga Athenas näha-kuulda TRÜ legendaarseid ansambleid Rajacat (selles laulsid Mihkel Zilmer, Aarne Vaik, Priit Pärn jt), Rentaablust (Margus Hanson, Alar Karis jt), Meediumi, Fixi jt.

4. oktoobri hommikul algab ülikooli ajaloo muuseumis konverents «Varauusaegne ülikoolimõte ja Tartu Ülikool». Muuseumi teadusdirektori Lea Leppiku sõnul haarab teemadering nii akadeemilist teaduslikku mõtet kui ka ülikoolide rajamise poliitilisi ja konfessionaalseid aspekte. «Üks huvitavamaid ettepanekuid on Tbilisi Ülikooli rektori Giorgi Khubua soov pidada ettekanne ülikoolimõtte arengust Lõuna-Kaukaasias. Ettekandjaid tuleb Rootsist, Saksamaalt, Austriast, Iirimaalt, Gruusiast ja Eestist, kõik oma ala tunnustatud spetsialistid.»

4. oktoobril tutvustavad TÜ partnerülikoolid tudengimessil peahoones oma õppeasutust. Rahvusvahelise koostöö juhi Sirje Üpruse sõnul pannakse välja ka näitus.

TÜ 375. AASTAPÄEV

www.ut.ee/ut375/

Muid kultuuriüritusi

3. septembril on uue kooliaasta alguse puhul Raekoja platsil suur vabaõhukontsert.

Programmi panevad kokku Chalice ja Rein Pakk, esinema kutsutakse tudengite hulgas populaarsed bändid. Septembri lõpus esitavad ülikoolide koorid Tallinnas ja Pärnus Carl Orffi lavakantaadi «Carmina Burana».

Üliõpilasesinduse teabejuht Marju Himma rääkis, et 5. oktoobril on üliõpilasmajas kavas heategevuskontsert tudengitele. «Sellega tahame pöörata tähelepanu maja halvale seisukorrale ja sellele, et tudengkond vajab taolist maja ürituste korraldamiseks.» Esinema kutsutakse tudengite armastatud bände.

Hetkel kõige olulisemaks peab aga Marju Himma ülikooli uue üldmütsiga tegelemist. Augusti alguseks tahetakse ära tellida esimene partii.

Film ja filateelianäitus

Kulno Kungla ütles, et dokumentaalfilmi «Kohtumispaik: ülikooli kaks võtteperioodi on läbi. «Projektijuhi ja toimetaja Jaak Lõhmuse sõnul on töö kulgenud plaanipäraselt ja musta materjali läbivaatamine toimub ülikoolis juuli algul.»

1.–6. oktoobrini korraldab vilistlane Varri Väli ülikooli ajaloo muuseumi Morgensterni saalis filateelianäituse.

4. septembril on kasutusel juubeli eritempel ja -ümbrik, eritempel on teatud kellaaegadel muuseumis ka kasutusel. Näitusel on neli ülikooli, Tartu linna ja ka Eesti Posti ajalugu kajastavate postmarkide ja -kaartide ning ümbrikute väljapanekut.

Samal ajal korraldab muuseum ülikooli eelmiste juubelite atribuutika ja ülikoolile tehtud kingituste näituse.

Trükised

Rektorite raamatute sarjas ilmuvad raamatud Johan Kõpust (autor Priit Rohtmets), Henrik Koppelist (Ken Kalling) ja Alfred Koortist (Rein Ruutsoo).

Kahe esimese raamatu käsikirjad on retsenseerimisel (Peeter Tulviste, Toomas Hiio, Mart Orav jt).

Albumi «Vivat, crescat, floreat Alma Mater» koostavad Indrek Ilomets, Toomas Hiio ja Mart Orav. Trükis sarnaneb viis aastat tagasi ilmunud albumiga «Universitas Tartuensis 1632–1802–2002». Albumis on pildimaterjal üliõpilaskorporatsioonidest ja -seltsidest.

Veel ilmub suureformaadiline kõvade kaantega TÜ esindusalbum, seda projekti veab Juhani Püttsepp

Välissuhete osakond annab välja pildialbumi «International University of Tartu – People and Achievements».

Ilmub ka kaks naljaraamatut. Peeter Tulvistelt tuleb anekdoodiraamat ning Hillar Palametsalt ja Vello Läänelt naljakate juhtumiste raamat.

Teistest juubelisündmustest järgmises UTs.

UUDISED

Ülikool tunnustab

TÜ aumärgi ja tänukirjaga tunnustati silmapaistva ja tulemusliku tegevuse eest Narva kolledži direktorina ning kõrghariduse edendamise eest **Katri Raiki**.

TÜ väikese medali ja tänukirjaga tunnustati 60. sünnipäeval pikaajalise tulemusliku töö eest germaani, romaani ja slaavi filoloogia instituudi koordinaatorit **Milvi Kaberit**.

TÜ tänukirja pälvisid tulemusliku töö eest Türi kolledži direktorina ning kõrghariduse edendamise eest **Elle Raudsepp** ja pikaajalise ning eduka tegevuse eest õigusinstituudi arendamisel instituudi direktor **Heiki Lindpere**.

Tartu linna autasu

Tartu Linnavalitsus otsustas autasustada Tartu medaliga viit teenekat tartlast, kelle seas on ka professor Marika Mikelsaar.

Marika Mikelsaar on probiootilise bakteri *Lactobacillus fermentum* ME-3 üks leiutaja.

Üks autasustatavatest on Soome Teaduskeskuse Heureka direktor Per-Edvin Persson, kes on oluliselt aidanud kaasa tänavu 10. aastapäeva tähistava teaduskeskuse AHHAA loomisele ja arengule.

Noorte ja andekate teadlaste tagasitulek on Eesti teaduse arengule võtmetähtsusega küsimus.

Martin Hallik «Eestlased tagasi koju!» Postimees 9. juuni 2007

ÕNNITLEME

Milvi Kaber 60

Laeval on emapuu, mis hoiab kogu laeva koos ja mille headusest sõltub laeva käekäik. Germaani-romaani filoloogia osakonnal on vedanud, sest meil on Milvi Kaberi näol emapuu olemas, hea ja tugev emapuu, mis peab vastu ka kõige raskematel aegadel. Suure osakonna kogu asjaajamine on perfektselt korras. Järjest keerulisemaks ning nõudlikumaks muutuva süsteemi juures ei piisa selleks ainult kogemustest (mida Milvi Kaberil on ligi neljakümneaastase ülikoolis töötamise jooksul loomulikult hulganisti kogunenud). Milvi Kaberis on täpsus ja kohusetundlikkus ühendatud loovusega, matemaatiliselt selge mõtlemisega, võimega orienteeruda infotulvas, lisaks veel inimlik ja mõistev suhtumine.

Vaevalt leidub osakonnas – ülikooli ühes suurimas ja heterogeenseimas – inimest, keda Milvi ei tunneks, kelle muresid ei teaks ega lahendaks. Kindlasti ei leidu probleemi, millele Milvil vähemalt mingit vastust poleks pakkuda. Küllap on iga osakonnajuhataja keerulistel hetkedel kõigepealt nõu saamiseks Milvi poole pöördunud. Vastloodud germaani, romaani ja slaavi filoloogia instituut on veelgi suurem ning heterogeensem, kuid Milvi Kaberiga instituudi koordinaatori ja sekretäri kohal pole karta, et hakkama ei saada.

Südamest jõudu ja õnne kõigi kolleegide poolt!

TÜ eetikakeskus aitas korraldada esseevõistlust

Aire Vaher
eetikakeskuse referent

Marko Ringo
eetikakeskuse projektijuht

Täna teeb president Toomas Hendrik Ilves teatavaks esseevõistluse «Millises Eestis ma tahan elada?» võitjad.

Võistluse korraldas TÜ eetikakeskus koos presidendi mõttekoja ning kantselei, haridus- ja teadusministeeriumi ning ajakirjaga Akadeemia.

Võistlusele laekus 326 esseed. Igast kategooriast (täiskasvanud, keskkooli- ja põhikooliõpilased) valiti kümme paremat tööd. Parimate kirjutajate nimed avalikustatakse presidendi kodulehel www.president.ee. Lisateavet leiab peatselt ka uuest eetikaveebist www.eetika.ee.

President Ilvese sõnul kinnitab esitatud võistlustööde suur hulk rahva soovi osaleda aktiivselt Eesti tuleviku kujundamisel.

Ka esseevõistluse idee autori, eetikakeskuse juhataja prof Margit Sutropi meelest täitis konkurss oma eesmärgi kaasata inimesi arutellu väärtuste üle.

Esseid saadeti kõikidest maakondadest ja kirjutajate seas oli väga erinevate elukutsete esindajaid. Autorite vanus jäi 7 ja 94 eluaasta vahele. Mõtted pandi kirja küll koduse kirjutuslaua tagant, küll lastega mängimise kõrvalt, aga ka haiglavoodist.

Käsitlemist leidsid nii keskkonna, hariduse, poliitika, alkoholismi, narkomaania, emigratsiooni küsimused kui ka võrdsete võimaluste temaatika. Päevakajaliste sündmuste taustal kajas enamikus esseedes vastu ka integratsiooni, rahvusliku identiteedi ning üldise inimliku sallivuse temaatika.

Kirjutajad hindasid kättevõidetud vabadust, oma keelt ja kultuuri. Muretseti sallivuse, aususe, hoolivuse, õigluse ning vastutustunde puudumise pärast. Esseedest jäi kõlama soov, et riik probleemid lahendaks, vähem arutleti selle üle, mida kodanikud saaksid ise teha.

Kõik konkursil osalenud saavad presidendi autogrammiga pildi. Parim essee avaldatakse augustikuu Akadeemias. Lõppvooru jõudnud võistlustöödest koostatakse esseekogumik.

ÕNNITLEME

65

Marju Salve, FK raamatukoguhoidja – 26. juuni

60

Tõnu Seilenthal, uurali keelte ja hungaroloogia dotsent, Paul Ariste soome-ugri põlisrahvaste keskuse juhataja – 28. juuni

50

Sirje Korm, raamatupidaja – 26. juuni

45

Thomas Richard Kämmerer, Lähis-Ida vanade keelte ja kultuuride õppetooli professor – 27. juuni

40

Alar Veraksitš, inimese füsioloogia assistent – 25. juuni

30

Katrin Kello, õppekava arenduskeskuse projektijuht – 24. juuni

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaþ 4000
Trükk: Greif OÜ

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Aija Sakova
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetaja Mai Kukumägi
Keeletoimetaja Marika Kullamaa

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
http://www.ajaleht.ut.ee
Postiaadress: Ülikooli 18, Tartu 50090

ÕNNITLEME

Professor Vahur Ööpik 50

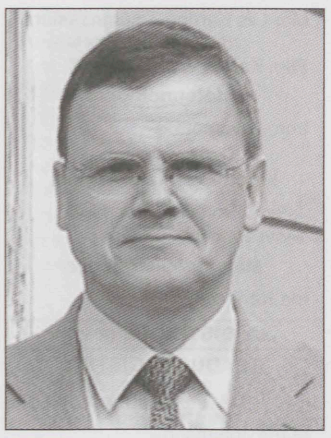

Kahekümne esimesel jaanikuu päeval ületas kehakultuuriteaduskonna dekaan, spordifüsioloogia professor Vahur Ööpik olulise eluteetähise. Viiekümnesena saab ta tagasi vaadata kolmele ametiajale dekaanina, kauaaegsele õppejõutööle ja mitmele ühiskondlikule ametile.

Ülikooli lõpetas Vahur Ööpik 1979. aastal kiitusega ning on kehakultuuriteaduskonnas töötanud 1981. aastast. Bioloogiakandidaadi kraadi kaitses ta 1987 ning professoriks valiti 1998. Pikaajaline kogemus õppeprodekaanina andis kindlust kandideerida dekaaniks.

Kolleegid ja üliõpilased hindavad tema põhjalikkust ja täpsust. Kui maailma saaks kujundada Vahur Ööpiku järgi, aetaks siin asju alati parimal võimalikul viisil ja õiglaselt ning udutamata. Kolleegina on ta mõistev, vastutulelik, hea huumorimeelega ja seltskondlik.

Eesti Olümpiaakadeemia presidendiaega aastatel 2002–2005 jääb töö selle heaks, et kooliolümpiamängud laienesid igasse maakonda ja tugevnesid sidemed teiste riikide sõsarorganisatsioonidega.

Vahur Ööpik on olnud tegev arvukate konverentside korraldamisel. Konverents «Teadus, sport ja meditsiin» toob üle aasta kokku Eesti sporditeadlased. Rahvusvaheline noorte spordiajaloolaste konverents toimub Tartus 2007. aasta detsembris kolmandat korda.

Loodetavasti jätkub Vahur Ööpikul alates oktoobrist, kui ta dekaaniameti üle annab, rohkem aega meelepäraste toimetuste ja enda jaoks. Soovime juubilarile palju tublisid tegusid ja kordaminekuid kõigis ettevõtmistes!

Kehakultuuriteaduskond

Raku bioenergeetika-alane suvekool doktorantidele

Kalju Paju
patoloogilise füsioloogia dotsent

11.–14. juunini toimus Biomeedikumis Põhja- ja Baltimaade doktorantidele raku bioenergeetika II suvekool.

Suvekool «Mitokondrid neurodegeneratiivsete ja metaboolsete haiguste puhul» koondas ühiseks õppuseks eri uurimisgruppide liidrid ja doktoriõppe tudengid. Arutati raku bioenergeetika teoreetilisi probleeme, uurimismetoodikate kasutamist, doktoriõppe programmi täiustamist ja kontaktide loomist laborite vahel, et moodustada noorteadlaste paindlik koostöövõrgustik.

Osales 20 doktoranti Taanist, Norrast, Soomest, Leedust ja Eestist. Lektoriteks olid kutsutud Helsingi, Cambridge'i, Kopenhageni jt õppe- ning teadusasutuste teadlasi.

Pikk versioon: www.ajaleht.ut.ee

Bernhard Schmidti preemia

Eesti TA kuulutas välja võistluse Bernhard Schmidti preemiale.

Preemia antakse noorele teadlasele või insenerile (vanusega kuni 35 aastat) või ühise tööga seotud rühmale viimase kahe aasta jooksul taotleja(te) poolt tehtud teadus- ja arendustöö rakenduste eest Eesti majanduses. Preemia suurus on 25 000 krooni.

Kandidaatide esitamise õigus on Eesti TA akadeemikutel, ülikoolide ja nende teaduskondade ning teadusasutuste nõukogudel, teadusseltside ja Eesti Inseneride Liidu juhatustel.

Taotlused koos töö detailse kirjelduse ja lisamaterjalidega, sh teatega töö evitanud ettevõttelt, esitada Eesti TA juhatusele (Kohtu 6, 10130 Tallinn) hiljemalt **10. oktoobriks**.

Info: tel 645 0712, www.akadeemia.ee.

Mälestuskivi Jaan Eilartile

Täna kell 15 avatakse Järvamaal Türi vallas Pala külas Reegla talus Jaan Eilarti mälestuskivi.

Loodusteadlane Jaan Eilart (24. juuni 1933 – 18. mai 2006) oli ülikooli kauaaegne õppejõud, Eesti Looduskaitse Seltsi ja Tartu üliõpilaste looduskaitseringi asutaja ning seltsi esimees ja ringi juhendaja.

Matemaatikute konverentsid

Järgmisel nädalal toimub matemaatika-informaatika-teaduskonnas mitu konverentsi.

26.–29. juunini toimuvad VIII Tartu mitmemõõtmelise statistika ja VI fikseeritud marginaalidega mitmemõõtmeliste jaotuste konverentsid.

Konverentsil käsitletakse mitmemõõtmelisi jaotusi, varjatud juhuslikke struktuure, tehisõppe küsimusi, finantsmatemaatika mudeleid ning statistika rakendusi paljudel aladel. Esinevad asjatundjad TÜst ja Kanadast, Rootsist, Suurbritanniast, Saksamaalt, USAst ning Brasiiliast. Info: www.ms.ut.ee/tartu07.

27.–30. juunini toimub konverents «Poolrühmad, polügoonid ja kategooriad». Info: math.ut.ee/pmi/sacg.

KAITSMISED

DOKTORITÖÖD

27. juunil kl 16.15 kaitseb **Astrid Rekker** nõukogu saalis doktoritööd «Värvilise müra tekitatud anomaalne transport ja faasiüleminekud komplekssüsteemides» («Colored-noise-controlled anomalous transport and phase transitions in complex systems»). Juhendajad prof Romi Mankin ja prof Risto Tammelo. Oponendid prof Christian Beck (Londoni Ülikool) ja dr Teet Örd.

28. juunil kl 15 kaitseb **Alar Toom** Puusepa 8 A. Linkbergi nim aud doktoritööd «Heterotopic ossification after total hip arthroplasty: clinical and pathogenetic investigation» («Heterotoopne ossifikatsioon puusaliigese endoproteesimise järgselt: kliiniline ja patogeneetiline uurimus»). Juhendajad prof Tiit Haviko, prof Andres Arend ja prof Gunnar Selstam (Umeå Ülikool, Rootsi). Oponent dots Teemu Moilanen (Tampere Ülikool).

29. juunil kl 13 kaitseb **Margus Punab** Ravila 19-1038 doktoritööd «Male fertility and its risk factors in Estonia» («Meeste viljakus ja selle riskitegurid Eestis»). Juhendaja prof Ants Peetsalu. Oponent prof Ilpo Huhtaniemi (London).

29. juunil kaitsevad nõukogu saalis doktoritööd:

• kl 12 **Jaak Nerut** «Heksatsüanoferraat(III) anjooni redutseerimine Cd(0001) monokristalli tahul» («Electroreduction of hexacyanoferrate(III) anion on cadmium (0001) single crystal electrode»). Juhendaja prof Enn Lust. Oponendid prof Renat R. Nazmutdinov (Kaasani Riiklik Tehnikaülikool) ja em-prof Vello Past;

• kl 14 **Lauri Jalukse** «Measurement Uncertainty Estimation in Amperometric Dissolved Oxygen Concentration Measurement» («Amperomeetrilise analüsaatoriga mõõdetud lahustunud hapniku kontsentratsiooni mõõtemääramatuse hindamine»). Juhendaja prof Ivo Leito. Oponendid dr Michal Máriássy (Slovakkia Meteoroloogia Instituut) ja dr Kaido Tammeveski.

29. juunil kl 13.15 kaitseb **Iiris Luiga** Tiigi 78-127 doktoritööd «Interaction of object perception and visual attentional selection processes» («Objektitaju ja selektiivse tähelepanu protsesside interaktsioon»). Juhendaja prof Talis Bachmann, PhD. Oponent prof Angus Gellatly, PhD (avatud ülikool, Milton Keynes, Suurbritannia).

29. juunil kl 15 kaitseb **Oksana Palikova** Näituse 2-207 doktoritööd «Kakskeelne sõnaraamat ja sõna funktsionaalsed seosed». Juhendaja em-dots Eda Vaigla. Oponendid prof Maksim Krongauz (Venemaa Riiklik Humanitaarülikool) ja dots Enn Veldi.

30. juunil kaitsevad Näituse 2-207 doktoritööd:

• kl 12.15 **Timur Guzairov** «Žukovski – Nikolai I valitsemisperioodi ajaloolane ja ideoloog». Juhendaja prof Ljubov Kisseljova. Oponendid filoloogia-dr, prof Aleksandr Januškevitš (Tomsk, Venemaa) ja Andrei Nemzer, filoloogia-kand (Moskva);

• kl 14.15 **Tatjana Kuzovkina** «Bulgarini fenomen: kirjandusliku taktika probleem». Juhendaja prof Ljubov Kisseljova. Oponendid filoloogia-dr, prof Natalia Veršinina (Pihkva) ja Jekaterina Ljamina, filoloogia-kand (Moskva).

5. juulil kl 9.15 kaitseb **Marika Paaver** Tiigi 78-127 doktoritööd «Types of impulsivity, their behavioural expression and association with the markers of vulnerability of serotonin system» («Impulsiivsuse tüübid, väljendumine käitumises ja seos serotoniinisüsteemi talitluse biomarkeritega»). Juhendaja prof Jaanus Harro, PhD, MD. Oponent prof Petra Netter, PhD, MD (Giesseni Ülikool, Saksamaa).

MAGISTRITÖÖD (4+2)

25. juunil kl 14 kaitseb **Roman Abisogomjan** Näituse 2-207 magistritööd «Vene sõjaväelaste roll Eesti Vabariigi ühiskondlikus ja kultuurielus 1920.–1930. aastatel ning nende kirjanduspärand». Juhendaja em-prof Sergei Issakov. Oponendid Viktor Boikov, filoloogia-kand (Tallinn) ja Tatjana Šor, filoloogia-kand.

28. juunil kaitsevad Ülikooli 18-139 magistritööd:

• kl 14.15 **Katrin Mandra** «Deontiline modaalsus eri tekstiliikides». Juhendaja dots Reet Kasik. Oponent Karen Kuldnokk, MA;

• kl 15 **Tatiana Zirnask** «Rõhk ja kestus mokša keele Kesk-Vadi murdes». Juhendajad em-prof Tiit-Rein Viitso ja Niina Aasmäe, PhD. Oponent Pire Teras, PhD;

• kl 15.45 **Maarika Teral** «Taani eestlaste keelest». Juhendaja prof Birute Klaas. Oponent Reeli Torn-Leesik, MA.

28. juunil kaitsevad Ülikooli 16-212 magistritööd:

• kl 14.15 **Maili Pilt** «Aines ja lähenemisviis. Sissevaateid tänapäeva eestlaste sünnipäevapärimusse: teadusteksti loome probleeme». Juhendajad dots Tiiu Jaago ja dots Kristin Kuutma. Oponendid Pihla Siim, MA ja Ene Kõresaar, PhD;

• kl 15.15 **Reeli Reinaus** «Enesepresentatsioon virtuaalses kogukonnas sünnituslugude ja Perekooli foorumi kommentaaride näitel». Juhendaja Ergo-Hart Västrik, MA. Oponent Elo-Hanna Seljamaa, MA.

28. juunil kaitsevad Ülikooli 17-103 magistritööd:

• kl 14 **Lilian Jõesaar** «Adapting Prose Narrative into Film Narrative: The Case of «The Remains of the Day»» («Proosajutustuse filmijutustuseks adapteerimisest «The Remains of the Day» näitel»). Juhendaja Ene-Reet Soovik, MA. Oponent Anneli Saro, PhD;

• kl 15 **Neeme Näripä** «Hermogenese /stasise/-teooria Aristotelese kategooriate rakendusena». Juhendaja Janika Päll, MA. Oponent Hesi Siimets-Gross;

• kl 16 **Ain Rada** «Eesti kõrghariduskorralduse alast ingliskeelset tõlkesõnavara ning seonduvat tõlkeproblemaatikat Tartu Ülikooli näitel». Juhendaja Meelis Leesik, MA. Oponent lektor Ilmar Anvelt, MA.

29. juunil kaitsevad Lossi 3-406 magistritööd:

• kl 12.15 **Meelis Maripuu** «Teise maailmasõja aegse juudivastase poliitika rakendamine Eestis» («Application of Anti-Jewish policies during the Second World War in Estonia»). Juhendajad dots Tõnu-Andrus Tannberg ja prof Andres Kasekamp. Oponent dots Olaf Mertelsmann;

• kl 13.30 **Elvi Nassar** «Põllumajandusnäitused Eesti NSV-s nõukogude agraarpropaganda väljundina (1940–1958)» («Agricultural Shows in the Estonian SSR as a Soviet Agrarian Propaganda Outlet (1940–1958)»). Juhendaja dots Tõnu-Andrus Tannberg. Retsensent Rein Lillak, PhD (Eesti Maaviljeluse Instituut).

29. juunil kaitsevad Näituse 2-207 magistritööd:

• kl 17 **Viktoria Pehk-Ivaščenko** «Keeleväliste faktorite roll uudisetekstide kujundamisel (Eesti venekeelse massimeedia põhjal)». Juhendaja dots Jelisaveta-Kaarina Kostandi. Oponendid prof Irina Külmoja ja dots Svetlana Jevstratova;

• kl 18 **Fjodor Vinokurov** «Jevgeni Zamjatini autobiograafilise ja memuaarse proosa genees ja struktuur». Juhendaja dots Lea Pild. Oponendid dots Sergei Dotsenko, filoloogia-kand (Tallinna Ülikool) ja lektor Roman Voitehhovitš, PhD.

TEATED

25. juunil kl 16 esitletakse saksa filoloogia raamatukogus Ingeborg Bachmanni 80. sünniaastapäevale pühendatud konverentsi artiklite kogumikku «Die Wahrheit ist dem Menschen zumutbar». Tegemist on teise kogumikuga sarjast Humaniora: Germanistica. Kogumiku on toimetanud uuema saksa kirjanduse dotsent Eve Pormeister ja Hans Graubner.

26. juunil kell 14 esitleb eetikakeskus Domus Dorpatensise ruumides (Ülikooli 7) uut väljaannet «Eetikakoodeksite käsiraamat». Esitlusel kuuleb nii ettekandeid kui saab ka osaleda ümarlauas. Kõik huvilised on teretulnud! Raamat ilmub Avatud Eesti Fondi toel.

28. juunil kl 12.30 on Narva mnt. 4 raamatukogus A-216 trükiste «Labor Market Flexibility, Flexicurity and Employment: Lessons of the Baltic States» (Tiiu Paas & Raul Eamets, eds; Nova Science Publishers, Inc., New York) ja «Changes around and within organizations: Manifestations and consequences» (Tramesi eriväljaanne Vol. 11, No. 2, 2007, Maaja Vadi & Rebekka Vedina, eds) esitlus.

10. septembrini saab raamatukogu teatmekirjanduse saalis uudiskirjanduse näitusel tutvuda Eesti Teaduste Akadeemia materjalidega 2007. aasta akadeemikukandidaatide (2007) kohta.

27. juunil kl 11 algab nõukogu saalis XL J. V. Veski päev „Sõna on sõnavarauurijatel».

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

29. juuni 2007

NR 26 (2308)

www.ajaleht.ut.ee

Intervjuu rektor Alar Karisega lk 2 • Filosoofiateaduskonna ja õigusinstituudi magistriõppe lõpetajate nimed lk 3

Akadeemilise aasta viimasel TÜ nõukogu istungil ütles 1. juulil ametisse astuv rektor Alar Karis (vasakult esimene), et praegused prorektorid töötavad edasi ning et uus meeskond asub tööle 15. augustist. Paremalt esimene akadeemiline sekretär Ivar-Igor Saarniit, õppeprorektor Birute Klaas, rektori kt Tõnu Lehtsaar ja teadusprorektor Ain Heinaru.

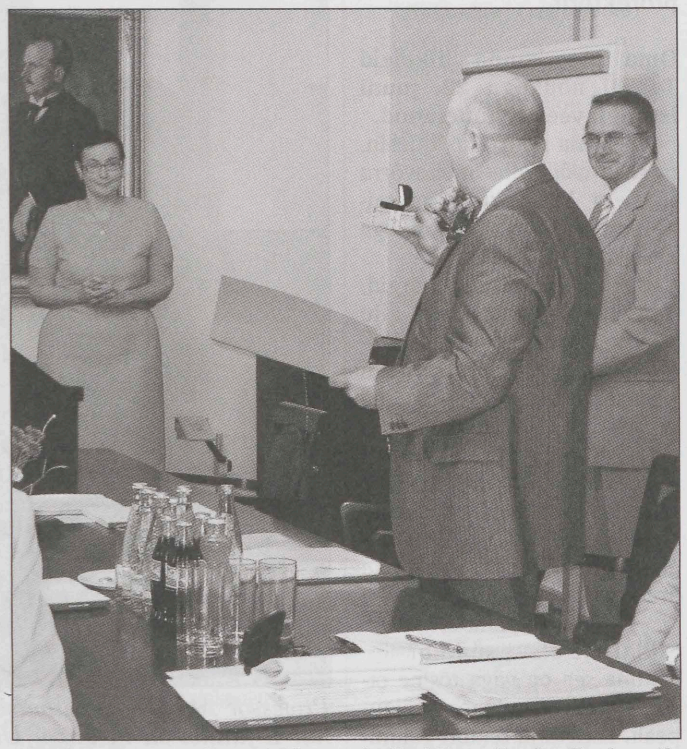

Nõukogu istungil anti Narva kolledži endisele direktorile ja haridusteaduskonna dekaanile Katri Raigile silmapaistva töö eest TÜ aumärk ja tänukiri.

2X VARJE SOOTAK

Täitsin Tartu Ülikooli rektori kohuseid

Suurepärane akadeemiline pere! Täna on minu viimane tööpäev rektori kohusetäitjana.

Tahan teiega selles rollis hüvasti jätta ning väljendada oma tänu ja lugupidamist. Ilma teie toetuse ja panuseta ei oleks need viis kuud kujunenud tulemuslikuks ja meeldivaks.

Minu suurim avastus oli, et ülikool on hästi toimiv süsteem. Tõde ei sünni mitte rektoraadis, vaid uurimisrühmades ja auditooriumites. Ülikool läheb edasi ka vaatamata eriolukordadele ülakorrusel. Ametisse asudes arvasin, et viis kuud saavad olema suhteliselt alalhoidlikud, ilma suuremate muudatuste ja ettevõtmisteta. Tänu tublidele kolleegidele osutusid need aga äärmiselt tegusaks.

Peaaegu märkamatult on lõpule jõudnud struktuurireform, mille üks olulisemaid komponente on LOTE asutamine. Tartu Ülikooliga on liitunud geenivaramu, rajatud on sotsiaaluuringute keskus Euroopa kolledži koosseisus. Täpsustatud on professorile esitatavaid nõudeid, lahenduse leidis emeriitdotsentide staatuse ja rahastamise probleem. Uus spordihoone on avatud, keemiahoone ehitamine algab, ÕKE parandatud versioon läks käiku, juubeliks valmistumine on täies hoos… Tunnen end kui puulangetaja, kelle viimasena antud ühe kirvelöögi peale puu maha kukub. Tegelikud raiujad on olnud teised.

Ametisse asudes pidasin oma põhiülesandeks tuua ülikooli rahu ja rektor. Arvan, et mõlemad ülesanded on täidetud. Usun, et minu rektoriaega võib meenutada kui lühikest, rahulikku ja rõõmsameelset perioodi. Rahu pole aga midagi garanteeritut. Selle püsimine nõuab nagu armastuse alalhoidminegi pingutust ja pühendumist. Rektoriga on lihtsam. Tema on valitud ja astub esimesest juulist ametisse. Kutsun kogu akadeemilist peret koonduma Alar Karise selja taha. Hoiame ja toetame teda nagu oskame, ta on meie endi valitud rektor.

Ülikooli sees ja ülikooli ümber on palju häid lahendusi ootavaid probleeme. Kindlasti ei ole eelolevad viis aastat kergete killast. Kiiresti muutuvad olud sunnivad pidevalt tegema uusi otsuseid ning selle kaudu ennast kestvalt uuesti määratlema. Kuidas ka ei tahaks muutustest puhata, peame õppima muutustega ja muutustes elama.

Mul on olnud au juhtida Eesti üht väärikamat institutsiooni – Tartu Ülikooli. Head kolleegid, olen teile väga tänulik toetuse ja kaastöö eest! Vahel mõtlen, et olen see, kes olen suuresti tänu Tartu Ülikoolile. Seepärast jääte teie ja *alma mater* minu südamesse, mõtetesse ja palvetesse. Soovin ülikoolile eneseleidmist, püsiväärtuste tunnetamist ja sisemist sõltumatust juhuslikust ja näivast.

Teie Tõnu Lehtsaar

UT KÜSIB

Professor Lehtsaar, mida teete edasi?

Rektoriameti kõrvalt olen lugenud uusimaid arenguid oma erialal – religioonipsühholoogias.

Tahan nüüd sellesse süveneda. Mul on mitmeid uurimismõtteid. Tahan lõpule viia oma raamatu suhtlemiskonflikti psühholoogiast. Kavatsen oma erapraksise taaskäivitada. Eesolev paistab huvitava ja meeldivana.

LOTE alustab jaanuarist

TÜ nõukogu võttis 22. juunil vastu otsuse asutada loodus- ja tehnoloogiateaduskond (LOTE), mis hakkab koosnema kuuest teadus- ja arendusasutusest.

LOTE koosseisu hakkavad kuuluma juba olemasolevad teadus- ja arendusasutused TÜ tehnoloogiainstituut, TÜ Eesti mereinstituut ja TÜ füüsika instituut. Peale nende moodustatakse teaduskonnas teadus- ja arendusasutused TÜ keemia instituut, TÜ molekulaar- ja rakubioloogia instituut ning TÜ ökoloogia ja maateaduste instituut.

Keemia instituut luuakse praeguse füüsika-keemiateaduskonna keemia osakonna põhjal, sama teaduskonna füüsika osakond liidetakse füüsika instituudiga.

Praeguse bioloogia-geograafiateaduskonna molekulaar- ja rakubioloogia instituudi alusel luuakse LOTE alla molekulaar- ja rakubioloogia instituut.

Ökoloogia ja maateaduste instituut asutatakse botaanika ja ökoloogia, geograafia, geoloogia ning zooloogia ja hüdrobioloogia instituudi ühendamise ning ümberkorraldamise teel.

LOTE asutamisega lõpetatakse bioloogia-geograafiateaduskonna ja füüsika-keemiateaduskonna tegevus.

Teadusprorektori Ain Heinaru sõnul tugevdatakse LOTE moodustamisega kogu loodusteadustealast teadus- ja õppetööd Tartu Ülikoolis. «Eesti on väike ja selleks, et TÜ kui teadusülikool saaks suurtest üleeuroopalistest teadusprojektidest osa võtta, on vaja koondada nii rahalisi ressursse kui ka teaduspotentsiaali,» ütles Heinaru.

Instituutide põhikirjad hakkavad kehtima 1. augustist. Instituutid registreeritakse haridus- ja teadusministeeriumi teadus- ja arendusasutuste registris.

Loodus- ja tehnoloogiateaduskond alustab tegevust 1. jaanuarist 2008.

UT KÜSIB

Kuidas möödus semester vahetusüliõpilasena?

Nicholas Hartmann
Balti õpingute tudeng Indiana Ülikoolist

Parim oli see, et sain jagada oma kogemusi ja teadmisi Eesti kohta eri riikide inimestega. Aitasime üksteist elamisloa taotlemisest parimate õllekohtade otsimiseni. Kui midagi parandada saaksin, oleks see välistudengite ja eestlaste omavaheline suhtlemine. Välisüliõpilased tunnevad eestlasi vähe ja neidki vaid Erasmuse kaudu.

TÜ ja selle üliõpilased peaksid teadvustama, et välisüliõpilased tahavad kohalikega tutvuda ja teada, mida Eesti ja eestlaseks olemine endast kujutab. Me ei ole turistid, vaid tudengid, kes lihtsalt vähem ülikoolis viibivad.

Õppekorralduseeskirja muudatused kiideti heaks

Aija Sakova

22. juunil toimunud ülikooli nõukogu võttis vastu õppekorralduseeskirja (ÕKE) parandused.

Maikuu nõukogus tekitas ÕKE muutmise määruse kavand lahkarvamusi ning nõukogu liikmetele anti võimalus teha veel parandusettepanekuid 5. juunini. Õppeprorektori professor Birute Klaasi sõnul neid nõukogu liikmetelt ei laekunud, mõne ettepaneku esitasid aga üliõpilasesinduse liikmed.

Arutati ÕKE punkti 120, mis sätestab nii juhendaja kui ka retsensendi viibimise kohustuse kaitsmise juures. Ettepanek teha juhendaja kohalolu kaitsmise juures vabatahtlikuks aga nõukogus heakskiitu ei leidnud.

Varem vaidlusi tekitanud akadeemilise puhkuse ajal õppetööl osalemise keeldu käsitlevat ÕKE punkti 177 nõukogus ei arutatud.

Professor Klaasi sõnul on akadeemilise puhkuse võimalus sätestatud ülikooliseaduses, pikendusaeg aga mitte. Akadeemilise puhkuse ajal ei ole üliõpilasel ravikindlustuse, riikliku pensionikindlustuse ning õppetoetuste ja õppelaenu seadustest tulenevalt õigust riiklikule haigekindlustusele, õppelaenule ega toitjakaotuspensionile.

Pikendusaega aga tunnistab ülikool tema sõnul õpingute jätkuajaks ja seega kehtivad üliõpilasele sel ajal kõik nimetatud sotsiaalsed garantiid. «Seega on sotsiaalsete garantiide kontekstis pikendusaeg üliõpilasele igal juhul soodsam.»

Klaasi sõnul nõustusid ka üliõpilaste esindajad, et punkti 177 praegu rohkem ei arutata.

Parandatud ÕKE jõustub 1. septembril 2007.

AJALOO READ

Esimest korda avaldati lõpetajate nimed ülikooli ajalehes 1972. aastal.

UUDISED

Õigusüliõpilasi toetab uus allfond

2. juulil loob advokaadibüroo Raidla & Partnerid Eesti Rahvuskultuuri Fondi juurde Raidla & Partnerid allfondi.

Allfond hakkab Tartu Ülikooli õigustudengitele igal aastal välja andma kuut stipendiumi suuruses 30 000 krooni, kokku 180 000 krooni ulatuses.

Stipendiumi eesmärk on peale konkreetsete üliõpilaste innustamise edendada õigusharidust laiemalt ning väärtustada õigust kui Eesti kultuuri lahutamatut osa.

Advokaat Jüri Raidla on TÜ õigusteaduskonna vilistlane ning on olnud ülikooli kuratooriumi esimees.

Ülo Kaasik sai kätte elutöö preemia

22. juunil andsid haridus- ja teadusminister (tol päeval ühtlasi peaministri ülesannetes) Tõnis Lukas ning teaduste akadeemia president Richard Villems emeriitprofessor Ülo Kaasikule kätte diplomi ja mälestusmedali.

Ülo Kaasik pälvis veebruaris pikaajalise tulemusliku teadustöö eest vabariigi teadus- ja arendustöö preemia.

Ülo Kaasik on informaatika ja arvutiteaduse suuna rajaja Eestis. Traditsioonilise pideva matemaatika kõrval arendas ta diskreetset matemaatikat, mis on paljuski tänapäevase arvutiteaduse aluseks. Aastal 1959 hangiti Kaasiku algatusel Tartusse ja ühtlasi Eestisse esimene elektronarvuti ning rajati arvutuskeskus.

Riik toetab laboreid

Ülikool sai riigilt keskkonna- ja materjalianalüüsi keskuse sisseseadmiseks üle 107 miljoni krooni. Keskus valmib keemiahoone ehituse raames.

Ostetavat aparatuuri hakkavad kasutama bioloogia-geograafia- ja füüsika-keemiateaduskond, füüsika instituut ja mereinstituut.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas kavatsed minna edasi õppima?

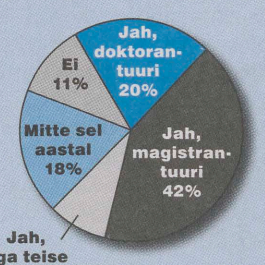

Vastajaid: 336

Uus küsimus:
Kuidas hindad TÜst saadud haridust?
Vasta: www.ajaleht.ut.ee

UUDISED

Ülikool tunnustab

TÜ aumärgi ja tänukirjaga tunnustati 65. sünnipäeval väga hea ja kohusetundliku töö eest füüsika-keemiateaduskonna keemiaraamatukogu raamatuhoidjat **Marju Salvet**.

TÜ tänukirja pälvis pikaajalise ja kohusetundliku töö eest matemaatika-informaatikateaduskonna professor ja dekaan **Mati Kilp**.

Emeriitprofessorid ja emeriitdotsendid

TÜ nõukogu andis 22. juunil emeriitprofessori nimetuse treeninguõpetuse professorile Ants Nurmekivile ning traumatoloogia ja ortopeedia professorile Tiit Havikole. Emeriitdotsentideks nimetati kehakultuuriteaduskonnast Jüri-Hain Kaljusto, Arne Kivistik, Heino Laidre, Silvia Oja ja Arnold Vaiksaar.

Vanade bakalaureuste edasiõppimisest

Haridus- ja teadusministeerium lubab ka sel aastal 4-aastase nominaalkestusega bakalaureuseõppe lõpetanutel kandideerida magistriõppesse.

Samuti lubab riikliku koolitustellimuse leping avatud ülikooli riigieelarvelistele (RE) kohtadele kandideerida kõigil, sõltumata varasemast töökogemusest. Vastuvõtu peaspetsialisti Kaja Karo sõnul tähendab see seda, et kaob ära nn töötavate õpetajate kandideerimise piirang RE kohtadele.

SA Archimedes nõustas Gruusiat

Juunis lõpeb SA Archimedese juhitud projekt, mille raames analüüsiti Gruusia teadus- ja arendussüsteemi ja teaduspoliitika hetkeseisu ning töötati välja soovitused teaduspoliitika ja -süsteemi tänapäevastamiseks.

Projektis osalesid Eesti eksperdid, sh ka TÜst. Asjatundjad jagasid seminaridel oma kogemusi teadusreformist Eestis ja ELis. Anti soovitusi teaduspoliitika kujundamiseks ning Gruusia teadus- ja arendussüsteemi ümberkorraldamiseks.

Lähemalt: www.ajaleht.ut.ee.

Tartu Ülikool vajaks kolme prorektorit

Varje Sootak
varje.sootak@ut.ee

Uue rektori professor Alar Karise arvates vajaks ülikool oma eesmärkide täitmiseks tõenäoliselt kolme prorektorit.

Professor Alar Karis viimaseid päevi maaülikooli rektorina. 1. juulist on ta Tartu Ülikooli rektor. Inauguratsioon toimub 31. augustil. VARJE SOOTAK

Oma meeskonna liikmeid Te TÜ nõukogu 22. juuni istungil veel ei nimetanud.

Nagu ma nõukogus ütlesin, on see võib-olla mõnevõrra tähtsam kui rektori valimine, sest rektor on üks isik, aga meeskond on meeskond.

Tartu Ülikooli eesmärgid, mis on vaja lähiaastatel ellu viia, vajavad tõenäoliselt kolme prorektorit. Ükskõik kui võimekas rektor on, ei jõua ta ise kõiki funktsioone täita, olgu need siis välissuhted või tõukefondid, võib-olla ka näiteks Tallinna meditsiini suurem sidumine Tartu Ülikooliga. Tõenäoliselt on vajalik ka arendusprorektori koht.

Millal see otsus sünnib?

Kuna see on väga tõsine otsus, siis ei saa seda teha käigupealt. Langes ju rektori valimine suhteliselt keerulisse perioodi, kus kohe olid algamas tööde kaitsmised ja lõpetamised.

Seepärast pidasingi mõistlikuks paluda prorektoritel jätkata 15. augustini, et uued kandidaadid saaks rahulikult läbi arutada nii kandidaatide endi kui ka võib-olla dekaanide ja ülikooli teiste oluliste isikutega.

Kuigi prorektorite valimine on rektori ainupädevuses, on rektor alati huvitatud sellest, et ka teised aktsepteeriksid tema otsust. Tähtis on, et uus koosseis meeskonnana tööle hakkaks.

2. juulil on Teie esimene tegelik tööpäev TÜ rektorina. Millest alustate?

Ametlikult astun ametisse päev varem, pühapäeval, 1. juulil. 2. juulil tuleb Tallinnas olla. TÜ rektorina esinen sõnavõtuga advokaadibüroo Raidla & Partnerid allfondi loomisel õigusteaduse tudengitele.

Seoses TÜ rektoriks valimisega on Teilt tihti küsitud kahe ülikooli liitmise kohta. Mille poolest need kaks ülikooli erinevad?

Põhiline erinevus on see, et Tartu Ülikool on laiapõhjaline universitas, maaülikool aga selge kitsa nišiga ülikool, mis püüab anda akadeemilist haridust just maaga seotud valdkondades.

Ülikool vajab loova mõtlemisega inimesi.

Mis puutub kahe ülikooli liitmisse, siis ma ei pea seda üldse eesmärgiks. Kui vajadus liita tekib, siis see tekib.

Milline on praegu kahe ülikooli koostöö?

Ühest küljest koostöö toimib, teisest küljest ei toimi ka. Paratamatult on tegemist kahe eraldi seisva institutsiooniga ja kui keegi inimesi kokku ei vii ega nad siis koostööd kõige paremini arenda. Teadlased ju mõnel määral koostööd teevad. Arvan, et kasutamata on jäänud näiteks õppekavade väljaarendamise võimalused. Kahe ülikooli kompetentsust tuleks siin paremini rakendada.

Teine koostöövõimalus on ühise infrastruktuuri väljaarendamine, et poleks dubleerimist.

Ka mitme aine alusõpe võiks kahes ülikoolis ühiselt toimuda.

Valimisplatvormis tõstate esile ülikooli loova õhkkonna vajalikkust. Mis jääb praegu sellest vajaka?

Loov õhkkond tekib siis, kui loovuseks on aega. Aga kui õppejõud on väga seotud projektide kirjutamise ja aruandlusega, siis loovuseks eriti aega ei jää. Siin on kindlasti võimalik palju ära teha tugistruktuuride optimeerimisega.

Ja ülikooli on vaja tuua loova mõtlemisega inimesi, mitte lihtsalt käsutäitjad, vaid neid, kes suudavad natuke nihkes mõelda. See ongi ülikooli väärtus, kui sellised inimesed olemas on.

Ühes UT artiklis («Hiire geenid aitavad inimest ravida», V. Sootak, 10. märts 2000) mainisite Richard Villemsit, Andres Metspalu, Mart Ustavit jt, kellel õnnestus end nõukogude ajal välismaal täiendada, kes tagasi tulid ja oma uurimisrühma lõid. Kuidas praegu noori teadlasi tagasi tuua?

Kõigepealt peab olema inimesi, keda tagasi kutsuda. Samas peab jätkuma avatud mõtlemist, et oma noori inimesi ka maailma välja lasta.

See on kahe otsaga asi, sest tekitab uusi probleeme – meil endal on ju praegu inimesi vaja. Aga ka konnatiigistumist on tarvis ära hoida.

Siin on neile ka teatud tingimusi vaja.

Tagasi tulevad nad siis, kui neil on võimalik jätkata oma teadustööd enam-vähem samasugustes tingimustes. Ma ei ületähtsustaks palgaküsimust. Küsimus on töötingimustes, sest teadlane tahab areneda.

Lähiaastatel ongi ülikooli jaoks väga oluline infrastruktuuri kaasajastamine, kasutades selleks nii riigi kui ka tõukefondide vahendeid. Tartu vajab väga oma infrastruktuuri, me oleme ju ka lennujaamast suhteliselt kaugel, ja kui ei ole tingimusi, ei kiputa tagasi.

Nii et keerulisi retsepte polegi, need on suhteliselt lihtsad – tuleb luua sama loov õhkkond ja infrastruktuur ja palka võiks ka saada.

Valimisplatvormis kirjutate: «Ametnike töö peaks olema ülikoolis korraldatud nii, et õppejõud-teadlane saab tuge ja abi oma projektide bürokraatliku poolega toimetulekul».

See on õhkkonna loomise küsimus. Peaksime looma olukorra, kus meie tugistruktuurides inimesed nii kiiresti ei vahetuks, vaid töötaksid seal pikemat aega. Tuleb hoida neid, kes on ameti selgeks õppinud ja kes tõesti õppejõududele toeks oleksid.

Samuti tahate seista ülikoolipere selgema identiteedi eest. Mis vajaks muutmist?

Identiteet on Tartu Ülikooli üliõpilastel ja töötajatel olemas, aga see võib väga suure konkurentsi tingimustes ära kaduda. Tulebki endale selgeks mõelda, mis on ülikool viie, kümne, viieteistkümne aasta pärast.

Toimetusel on kavas välja kuulutada esseekonkurss «Millisena näen ülikooli kümne aasta pärast?».

Konkurss annaks kindlasti ka järgmistele rektorikandidaatidele häid mõtteid. Tähtis on see, millisena ülikoolipere ise tahab ülikooli näha, hoopis teine, mida rektor ette kujutab. See ongi võib-olla meiepoole, identiteedi tekitamisel üks oluline võtmekoht.

Tudengitel pole enam ka kursusi, koos õpib ja lõpetab mitme õppevormi üliõpilasi.

Kursusesüsteem on terves maailmas ära nihkunud, tõenäoliselt läheb kaduma ka teaduskonna identiteet. Mida avatumaks maailm ja ülikool muutuvad, seda rohkem kaovad ära väiksemad identiteedid. Neid polegi ehk vaja jõuga säilitada, rohkem tuleks keskenduda Tartu Ülikooli enda identiteedile.

Selleks annab hea võimaluse ka ülikooli 375. aastapäev.

Jah, juubelit tähistatakse ju kogu aasta vältel, seda identiteeti tulebki edasi kanda.

Ma ei ole päris kindel, et ülikooli tunnuslause otsimine on kõige mõistlikum tee identiteedi tekitamisel. Tartu Ülikool ise ongi see tunnuslause.

Mida üliõpilastelt ootate?

Aktiivsust nii õppimises kui ka väljaspool õppetegevust. Et iga tudeng tõesti tunnetaks, et ta on osa ülikoolist.

Pikk versioon: www.ajaleht.ut.ee

TÜ nõukogu valis 13 professorit

TÜ nõukogu valis 22. juunil 13 professorit.

Samal korralise professori ametikohal töötanutest valiti tagasi võrdleva usuteaduse professor Tarmo Kulmar, arhiivinduse professor Aadu Must, molekulaarbioloogia professor Jaanus Remme, botaanika professor Meelis Pärtel, geoloogia ja mineraloogia professor Kalle Kirsimäe, geoinformaatika ja kartograafia professor Tõnu Oja ning üldpedagoogika professor Edgar Krull.

Uued professorid

Kunstiajaloo korraliseks professoriks valiti Eesti Kunstiakadeemia professor Juhan Maiste.

Maiste on lõpetanud TÜ ajalooõpetaja ja kunstiajaloolasena 1976. 1995 kaitses filosoofiadoktori kraadi. Aastail 1996–2000 oli Maiste EKA Eesti kunstiajaloo professor, alates aastast 2000 töötab restaureerimisteaduskonna dekaani ning muinsuskaitse filosoofia ja ajaloo professorina.

Teatrikunsti korraliseks professoriks valiti Viljandi kultuuriakadeemia erakorraline professor Kalju Komissarov.

Komissarov on lõpetanud Tallinna Konservatooriumi lavakunsti kateedri näitleja eriala 1968. Ta on töötanud mitmes Eesti teatris lavastaja ja peanäitejuhina.

Aastail 2002–2006 oli Viljandi Kultuuriakadeemia lavakunstide osakonna juhataja ja professor. Alates 2006. aastast on kultuuriakadeemia erakorraline professor.

Rakendusökoloogia korraliseks professoriks valiti Krista Lõhmus.

Lõhmus on lõpetanud TÜ rakendusmatemaatika eriala 1972. 1987. aastal kaitses ta bioloogiakandidaadi kraadi ökoloogia erialal. Alates 1993. aastast on geograafia instituudi vanemteadur.

Üldkeeleteaduse korraliseks professoriks valiti Renate Pajusalu.

Pajusalu on lõpetanud TÜ eesti keele ja kirjanduse eriala *cum laude* 1986. 1999 kaitses doktorikraadi. Alates aastast 2000 on üldkeeleteaduse dotsent.

Treeninguõpetuse korraliseks professoriks valiti Jaak Jürimäe.

Jürimäe on lõpetanud TÜ kehakultuuriteaduskonna 1990, 1996. aastal kaitses filosoofiadoktori kraadi. Alates 2003. aastast töötab spordipedagoogika ja treeninguõpetuse instituudis dotsendina.

Tarkvaratehnika professoriks valiti Austraalia Queenslandi Tehnoloogiaülikooli tarkvaratehnoloogia professor Marlon Dumas. 2000. aastal kaitses ta arvutiteaduste doktorikraadi Joseph Fourier' Ülikoolis Prantsusmaal.

Õppetoetuste taotlemise tähtaeg pikeneb

Kadri Bank

Järgmisel õppeaastal saab õppetoetuse taotlust esitada terve semestri esimese kuu jooksul. Samuti saavad toetust taotleda need, kel mullu see tegemata jäi.

22. juuli nõukogus ütles õppeprorektor professor Birute Klaas, et kui varasematel aastatel oli taotluste esitamise periood 1.–15. september ja 1.–15. veebruar, siis seadus näeb ette, et üliõpilane võib õppetoetust taotleda kogu kuu jooksul. Nõukogu kiitis heaks õppetoetuste taotlemise, määramise ja maksmise korra, mille järgi pikendatakse taotluste esitamise tähtaega 30. septembrini ja 29. veebruarini.

Eelmisest aastast alates piisab õppetoetuse taotlemiseks ühe taotluse esitamisest ja see kestab kogu üliõpilase õppimisaja. Küll on aga võimalik nendel, kellel jäi taotlus eelmisel aastal esitamata, teha seda sel aastal.

UT KÜSIB

Mis on 2008. a tulude jaotamise põhimõtted?

Vastab teadusprorektor Ain Heinaru.

Ülikooli nõukogus kinnitatud reeglistik on mitmes punktis erinev eelmise aasta reeglistikust.

Täiendusõppe üldkululõivu langetati 20%lt 12%le ja avatud ülikooli oma 30%lt 24%le. See on hea uudis nn õppepõhistele teaduskondadele.

Alternatiivselt oli vaja üldkululõivu tõsta teadusarenduse lepingutelt 10lt 12 %le ja asutuste üldkululõivu eelarvelistelt summadelt 4%lt 5%le. See pole hea uudis teaduspõhistele teaduskondadele ja asutustele, kuid on kooskõlas varem omaks võetud põhimõtetega, et õppe- ja teaduspool peaksid tulevikus ühtlaselt panustama ülikooli üldkulude katteks.

Kolmandaks on halduskulud peaaegu täies mahus teaduskondade ja struktuuriüksuste kanda ja need jaotuvad nüüd otse- ja kaudseteks kuludeks. Enamik kulusid jaotatakse otsearvelduste alusel.

Kogu reeglistik on seekord viidud ühte dokumenti ja see hõlmab kogu ülikooli.

Tehnokraatlikult lihtsustav ühiskondlike probleemide käsitlus, soovimatus sisulisi vaidlusi pidada, teisiti arvajate pidamine vaenlasteks iseloomustab võimueliiti peaaegu samavõrra kui nõukogudeaegset partokraatiat. Marju Lauristin «Eliit ja identiteet» Sirp 22. juuni 2007

Ülikooli lõpetajad 2006/2007

Filosoofiateaduskond

Bakalaureuseõpe (3 a)

Ajalugu

Mailin Aasmäe
Laura Allikvee
Meelis Burget
Erle Eenmaa
Reet-Ingrid Haamer
Hannaliis Jaadla
Riina Juurik – *cum laude*
Peeter Jõpiselg
Marina Kaadu
Hanna-Liis Kaarlõp
Maili Kangur
Halliki Karba
Tarmo Kiik – *cum laude*
Kärt Kivirand
Aleksandr Kondrašov
Üllar Laan
Harry Laiv
Liina Laks
Sven Lepa – *cum laude*
Kersti Liloson
Kristi Listmann
Hendrik Lõbu
Madis Maasing
Martin Malve
Tiiu Mets
Kadri Metspalu
Mihkel Mäesalu
Kristiina Noormets
Tiiu Niinemägi
Ragne Nukk
Ivika Nõukas
Birgit Paal – *cum laude*
Laura Paju
Helena Pall
Kai Parman
Tarmo Piir
Liisa Põld
Eve Rannamäe
Kati Reinhold
Eva-Liisa Roht
Marje Ruisu
Irene Russak
Marju Sepp
Marili Slavski
Hannes Soosaar
Liisi Taimre – *cum laude*
Mari-Leen Tammela – *cum laude*
Triin Teeväli
Kristiina Tiideberg
Egle Tilts
Mart Tšernjuk
Tarmo Tulgiste
Taavi Urb
Maiki Voore

Eesti ja soome-ugri keeleteadus

Liina Bucht + romanistika
Svetlana Gordijenko
Veronika Gres
Julia Jeroštšenko
Grethe Juhkason
Anni Jürine
Kaia-Liisa Kallas
Mervi Kalmus – *cum laude*
Natalja Kizilova
Maria Kleimann
Oksana Kokina
Liana Kolodinskaja
Maria Koplimets
Kristina Koppel
Julia Kuzjomkina
Kirsi Laanesoo
Triinu Laar
Kersten Lehismets
Liina Lambot
Liis Lember
Margit Lätt
Jaava Masing
Mariliis Miil
Eva-Liisa Mälksoo
Andrea Nad
Hanna-Stiina Niinep
Esta Prangel
Liis Raasik
Alvin Raat
Martin Rebbase
Rutt Reemann-Arro
Kadri Roos
Kadri Carmen Russ
Inna Semjonova
Kirsi Zirel
Mari-Liis Tuvi
Jekaterina Tšižikova
Kristina Ude
Annika Valdmets
Svetlana Vassiljeva
Kadri Veeperv

Filosoofia

Jaana Eigi – *cum laude*
Kaur Garšnek – *cum laude*
Helen Haav – *cum laude*
Mariliis Lehtveer – *cum laude*
Jevgeni Ossinovski – *cum laude*
Katrin Parbus
Johanna Ross – *cum laude*
Piret Samuel
Henrik Sova
Uku Tooming – *cum laude*
Merily Tosin

Inglise keel ja kirjandus

Helle Berryhill
Oksana Belova
Triinu Bons
Riina Haljas
Helina Haljaste – *cum laude*
Ülle Jõesaar
Karit Kirjasto
Rebeka Kurg
Anna-Liisa Laarits
Anneli Laines
Anna Leontenko
Liisa Liivak
Inna Linde
Tiina Luht
Tea Meriste
Maarika Metsla
Miina Norvik – *cum laude*
Alla Nõmmik
Piret Pallo
Anna Penne
Liisa Randmaa
Siiri Reedik
Kristel Säsil Reith-Allikas
Piret Simpson
Mariliis Soomäe
Ingrid Sune
Ruth Talmet
Sven Tallo
Merje Tatar
Ene Timm
Kristin Tippo
Jaana Toome
Olga Volovik
Kaisa Väärtnõu

Kirjandus ja rahvaluule

Leila Allikas-Hallikas
Jaanika Hunt
Kristel Kull
Piret Kuub
Brita Melts
Triin Mets
Mari Nurk
Maarja Saluveer – *cum laude*
Katrin Seiman
Siim Sorokin
Ireene Vikor
Krislin Virkus

Klassikaline filoloogia

Priit Rand
Lenne Rähn

Maalikunst

Jäppe Johanson
Helen Kikkas
Veiko Klemmer
Margit Lõhmus
Nadežda Tšernobai

Romanistika

Jelizaveta Batšerikova
Tatjana Galitskaja
Kret Kaasik
Marilis Kadak
Madis Kahro
Marit Karelson
Maris Kilk
Hanna Kotli
Ena Mets
Elena Palm
Päivi Remme
Marjam Zirkilova
Indrek Tark
Eva Tõnisson
Rahel Vilu
Annika Visnap

Saksa keel ja kirjandus

Heleri Aavastik
Siiri Aluoja
Gaidi Ellermaa
Ave Ermus
Anna Gelbart
Krista Höfler
Mark Ivanitski
Mari-Liis Laaniste
Heret Masing
Anne Olesk
Reet Orgusaar
Mirjam Reinvald
Julia Šikulova
Merili Tupits
Triin Tõld
Ly Viitas

Skandinaavia keeled ja kultuurid

Airika Aug
Liis Kauge
Antonina Kostina
Kersti Kutser
Kätlin Kuusemäe
Kati Käsper
Kirsti Kütt
Kristi Štrik
Terje Tilgar

Vene ja slaavi filoloogia

Anna Maria Fegeli
Kristi Jaanus
Alla Korkin
Kaja Kunz

Bakalaureuseõpe (4 a)

Ajalugu

Marina Adamova
Kati Elmers
Andris Feldmanis
Kristi Grünberg
Kerli Gutman
Mailis Hudilainen
Sille Iste
Kaljo Juurik
Andres Kahar
Liisa Kaljula – *cum laude*
Kadri Karro
Merle Karuks
Urmas Kaus
Kristi Kivilaid
Marina Kuzmina
Marko Kuura
Kai Kääramees
Andres-Teet Merisalu
Egon Mets – *cum laude*
Leigi Molodõk
Aart Nõmm
Aivar Puu-Klauren
Karin Pärn
Ruudu Raudsepp
Alo Raun
Egle Rääsk
Merle Saard
Indrek Salumets
Maarja Sepp
Piret Tamm
Tiiu Uljas
Terje Urbanik
Jana Uuskari
Herke Vaarmann
Ester Vaiksaar
Erkki-Ruben Vedder

Eesti ja soome-ugri keeleteadus

Kaire Bamberg
Tatjana Domnina
Hellika Ivanov
Olga Martinen
Anni Oja
Monika Orav + õpetajakoolitus
Eda Pomozi
Ljudmilla Pavlenko
Øyvind Rangøy – *cum laude*
Natalia Reppo
Galina Sokkojeva

Filosoofia

Silja Lilles-Sula
Merle Oks – *cum laude*
Kert Semm

Hispaania keel ja kirjandus

Marion Saarna
Kärt Talsi – *cum laude*

Inglise keel ja kirjandus

Tõnis Anton
Kriste Eerme
Maret Hunt
Kristi Karu
Maive Kase
Eleri Kivistik
Ille Knotts
Imbi Kõiv
Kaili Kõiv
Karin Kõiv
Kersti Liiva
Ere Naat
Maarit Nikolajeva
Liis Ojasaar
Janika Pannel
Alina Pellja
Paul Pärt
Tatjana Raudsepp
Inga-Reet Rätsep
Piret Rääbus – *cum laude*
Lauri Saaber
Olga Sergejeva
Hristina-Sofia Shari
Rita Sildnik
Natalja Smirnova
Marit Sööt + õpetajakoolitus
Marilin Tappo
Tiiu Taur
Triin Tiits
Teele Tulev
Estra Tõnisson
Kaisa Vaher + õpetajakoolitus
Anna-Maria Veidemann

Kirjandus ja rahvaluule

Liina Hunt
Karoliina Kagovere
Elika Kiilo
Kairi Korts
Priit Kruus
Külli Kuusik
Elo Kuuste
Kristi Kübarsepp
Liina Laukus
Mariliis Laurend
Doris Lebrecht
Riina Metslaid
Eike Metspalu
Maia Möller
Janne Palu
Hanneleen Pihlak
Ilona Runnel

Maalikunst

Ronald Baumann

Prantsuse keel ja kirjandus

Anneli Arandi Doulcet
Egerin Esko
Danil Miljutin
Kristiina Rebane
Merit Sildnik
Mari Tallo

Saksa keel ja kirjandus

Evelin Aug + õpetajakoolitus
Anita Baumbach
Helle Blum
Kersti Hansen
Siret Hunt
Eveli Jürgenson-Tatomir
Kristina Kongi
Maive Lääne
Kadi Novikov
Signe Paalandi
Valentina Paalonen
Katrin Randoja
Agnes Ridassaare
Egne Rästa
Greta Siispool
Kersti Tamm
Lilian Taro
Margit Tiislär
Sirli Urbas
Katri Veldre
Maret Veldre + õpetajakoolitus
Kaari Õuna

Skandinavistika

Aivar Brock
Triin Oppi
Britta Tamverk

Vene ja slaavi filoloogia

Adel Alehodžina
Jekaterina Leonova
Tatjana Merinova
Silvi Palmet
Tatjana Stašenko
Irma Tooming
Velika Truuver

DIPLOMIÕPE

Eesti keel teise keelena

Natalja Nazarjeva
Maarika Jeksuk-Oglõ
Heli Roosma
Ülle Rumm
Marina Sintsova
Valli Valdmaa
Valentina Voltškova

MAGISTRIÕPE (3+2)

Ajalugu

Aive Küng
Berit Nuka
Madis Rennu

Ajaloo ja ühiskonnaõpetuse õpetaja

Marge Kannel
Edgar Reedik
Maive Tooming

Eesti ja soome-ugri keeleteadus

Olga Feldman
Margit Mesipuu

Eesti keele ja kirjanduse õpetaja

Helen Kiil
Evelyn Lätt
Liis Pennonen
Riin Raadla

Eesti keele ja kirjanduse õpetaja mitte-eesti koolis

Elle Mets
Dina Kontšits – *cum laude*
Kristina Zotejeva

Inglise keel ja kirjandus

Häli Kivisild
Kadri Kosk
Birgit Laasi – *cum laude*

Infokorraldus

Tamara Kozõreva

Inglise keele õpetaja

Sigrid Butlers
Maris Mänd

Kirjandus ja rahvaluule

Sigrid Int
Maarja Mänd

Kirjalik tõlge

Kelli Aadusoo

Konverentsitõlge

Brita Hüvanen
Annika Nõukas

Kultuurikorraldus

Triinu Aron
Urve Gromov
Heidi Taal

Romanistika

Merilin Kotta – *cum laude*

Saksa keele õpetaja

Maila Toomsalu
Mairi Vent

Saksa keel ja kirjandus

Pille Raag

Skandinaavia keeled ja kultuurid

Siiri Tomingas-Joandi

Vene ja slaavi filoloogia

Anna Kossorotova
Sirje Kupp – *cum laude*
Aleksandra Ott
Anna Porutško – *cum laude*

Vene keele ja kirjanduse õpetaja

Mihhail Orehhov
Edeli Viljasoo

MAGISTRIÕPE (4+2)

TEADUSMAGISTER

Ajalugu

Mauri Kiudsoo
Leili Kriis
Meelis Maripuu
Elvi Nassar
Mirja Ots

Eesti ja soome-ugri keeleteadus

Rene Altrov
Vahur Laiapea
Kadri Kerner
Reet Klettenberg
Andres Loopmann
Katrin Mandra
Sirli Parm
Olga Pastuhhova
Tatiana Zirnask
Maarika Teral
Kaarel Veskis

Filosoofia

Ave Mets

Germaani-romaani filoloogia

Vahur Aabrams
Eva Ingerpuu-Rümmel
Maria Kall
Lilian Jõesaar
Neeme Näripä
Aija Sakova

Kirjandus ja rahvaluule

Helen Kõmmus
Maili Pilt
Reeli Reinaus

Vene ja slaavi filoloogia

Olga Jagintseva
Margit Maksimova
Viktoria Pehk-Ivaščenko
Fjodor Vinokurov

KUTSEMAGISTER

Kirjalik tõlge

Ave Anniste
Ain Rada
Mari Riistop

Konverentsitõlge

Eva-Maria Artus

ÕPETAJAKOOLITUS

Ajaloo ja kodanikuõpetuse õpetaja

Ave Tuisk

Eesti keele ja kirjanduse õpetaja

Eve Roomere
Kadri Sõrmus
Urve Viitkar
Triinu-Mari Vorp

Eesti keele ja kirjanduse õpetaja mitte-eesti koolis

Hellika Ivanov

Hispaania keele õpetaja

Ave Anniste

Inglise keele õpetaja

Agris Ambos
Natalja Zagura
Kristi Ugam

Ladina keele õpetaja

Gerli Laur

Rootsi (norra, taani) keele õpetaja

Triinu Andersson
Mari Kandla
Liili Laan
Inkari Lindve
Saale Randaru

Saksa keele õpetaja

Diana Kollin-Poom

Õigusteaduskond õppetööga Tallinnas

MAGISTRIÕPE (3+2)

Õigusteadus

Piia Karu – *cum laude*
Heili Jaamu
Eva Laks
Anneli Metsalu
Siret Paavel-Margna
Jaanika Pagil
Margus Poola
Tõnis Saul
Seili Suder
Jevgeni Tverdohlebov

MAGISTRIÕPE (4+2)

TEADUSMAGISTER

Kati Laks
Tiina Ojasalu
Signe Viimsalu

Arstiteaduskonna lõpuaktus 22. juunil. OVE MAIDLA

Eesti rahvas ei usalda poliitikuid ega ärimehi, küll aga teadlasi ja kultuuritegelasi. /.../ ajakirjandusosakonna /.../ küsitluse kohaselt poliitikuid vaid 9% ja ärimehi 15%, teadlasi aga 67% ja kultuuritegelasi 56% vastanuist. Marju Lauristin «Eliit ja identiteet» Sirp 22. juuni 2007

HEA LUGEJA!

See UT number on 2006/2007. õppeaasta viimane. Uue akadeemilise aasta esimene UT ilmub reedel, 31. augustil.

Toimetus katsetas paar nädalat oma veebis uudisterubriiki «TÄNA». Aitäh kõigile märkajaile, kaastöölistele ja toetusele. *Online*-uudised jätkavad samuti augustis, paberlehest siiski varem, esmaspäeval, 27. augustil.

Soovime kõigile sisukat ja põnevat suvepuhkust, avastamisrõõmu laboreis ja reisidel! **UT toimetus**

ÕNNITLEME

JUUNI

75

Alma Uibokand, MJ arvutiklassi valvur – 30. juuni

50

Avo Ulvik, muusikastuudio juhataja – 30. juuni

40

Tiia Lillemaa, infosüsteemide talituse projektijuht – 29. juuni

30

Toomas Esperk, zooloogia erakorraline teadur – 29. juuni

JUULI

70

Jüri Vahi, krüogeenijaama insener – 13. juuli
Peeter Viires, MJ emeriitdotsent – 16. juuli

65

Ivar Lannes, sisevalvetöötaja – 8. juuli
Evi-Silvia Eenpere, sisevalvetöötaja – 24. juuli
Jaak Maaroos, spordimeditsiini ja taastusravi professor, kliiniku juhataja – 25. juuli

60

Mare Paju, riidehoidja-koristaja – 7. juuli
Eha Pille, administraator – 17. juuli
Tõnis Matsin, spordi ja füsioteraapia täienduskoolituskeskuse juhataja – 22. juuli

55

Merle Rehand, KK avatud ülikooli peaspetsialist – 5. juuli
Maret Annuk, eesti keele erakorraline õpetaja – 26. juuli

50

Evi Mosova, sisevalvetöötaja – 10. juuli
Maie Ojamaa, taastusravi assistent – 13. juuli
Aivar Torp, molekulaar- ja rakubioloogia instituudi spetsialist – 15. juuli
Anu Kõiveer, rakubioloogia ja elektronmikroskoopia uurimisgrupi laborant – 16. juuli
Heili Kase, MJ sekretär – 21. juuli
Virve Käärik, BG dekanaadi juhataja – 25. juuli
Rita Illak, kõrvakliiniku sekretär – 29. juuli

AUGUST

75

Maie Kalnin, AR emeriitprofessor – 21. august

70

Mare Lind, AR emeriitdotsent – 2. august
Hannes Tammet, FK emeriitprofessor – 5. august
Arnold Rosental, FI kiletehnoloogia töörühma erakorraline vanemteadur - 29. august

65

Mare Vadi, rmtk kodumaise kirjanduse osakonna assistent – 2. august
Leili Kostabi, inglise keele ja foneetika lektor, täienduskoolituse programmijuht – 5. august
Juha Ehrlich, füüsikalise keemia lektor – 22. august

60

Malle Viik, TI tehnoloogiaspetsialist – 6. august
Asta Kuha, rmtk kodumaise kirjanduse osakonna raamatukoguhoidja – 17. august
Margareta Kreuter, füsioteraapia ja terviseedenduse õppetooli külalisprofessor – 21. august
Mare Must, analüütilise keemia õppetooli keemik – 30. august

55

Binh T. Nguyen, orgaanilise ja bioorgaanilise keemia instituudi külalisprofessor – 5. august
Inger Synnöve Moi, germaani filoloogia eriala erakorraline lektor – 10. august
Kalevi Kull, semiootika eriala biosemiootika professor ja osakonna juhataja – 12. august
Lumme Kadaja, patoloogilise füsioloogia teadur – 17. august
Tatjana Kums, kinesioloogia õppetooli laborant – 23. august
Anne Laumets, rmtk bibliograafiaosakonna bibliograaf – 27. august

50

Andres Meos, farmatseutilise keemia vanemassistent – 4. august
Marlit Veldi, psühhiaatria teadur – 6. august
Margus Pooga, arengubioloogia õppetooli juhataja ja tsütofüsioloogia vanemteadur – 7. august
Jean Pascal Ollivry, prantsuse keele ja kirjanduse külalislektor – 11. august
Ain Lankov, ihtüoloogia ja kalanduse teadur – 15. august
Anu Laas, sotsiaalse analüüsi meetodite õppetooli erakorraline teadur – 19. august
Ruth Pooga, füsioloogia instituudi laborant – 22. august
Ragne Jõgeva, OS instrumentaalmuusika õpetaja – 25. august

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaþ 4000
Trükk: Greif OÜ

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Aija Sakova
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetaja Mai Kukumägi
Keeletoimetaja Marika Kullamaa

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
http://www.ajaleht.ut.ee
Postiaadress: Ülikooli 18, Tartu 50090

Kuidas tähistame TÜ 375. aastapäeva?

Varje Sootak
varje.sootak@ut.ee

Jätkame eelmises UTs alustatud korraldustoimkonnas kõne all olnud juubeliürituste tutvustamist.

Üks põhiüritus juubeliaktus algab 5. oktoobril kell 12 aulas. Aktusel peab ettekande professor Mart Ustav.

Ülikooli 1. detsembri ball on samuti pühendatud 375. aastapäevale. Kujundus ja etteasted on Viljandi kultuuriakadeemialt.

Ülikooli aastapäeva pidustuste raames toimub ka Kääriku puhke- ja spordikeskuse 60. aastapäeva tähistamine. Kääriku peetakse Tartu Ülikooli spordipäev, konverents «Kääriku 60», näitus ja jalgpallimatš TÜ vs SEB Eesti Ühispank.

6. oktoobril on kavas traditsiooniline mälestuspäev Raadi kalmistul.

Külalised

Välismaale on saadetud kutsed Coimbra grupi ülikoolide ja partnerülikoolide rektoritele ning välissuhete esindajatele.

Praeguseks koostatud nimekirjade järgi on ülikooli juubelile plaanis kutsuda *ca* 1100 inimest.

Peale välisülikoolide esindajate on kutsed saadetud ülikooli audoktoritele ja -liikmetele, maavanematele, korporatsioonide esindajatele ja diplomaatilisele korpusele.

Meened ja reklaam

Kokku on planeeritud teha kuni 25 juubelimeenet või meenekomplekti. Kinkemeenete tegemisel kasutatakse rahvusmotiive, kohalike kunstnike ja käsitöömeistrite loomingut. Müügimeenete läbiv joon on kvaliteet ja originaalsus.

Ülikooli tähtsamad hooned ja asutused on kaunistatud reklaambänneritega, hoonetesse on paigaldatud juubeliürituste reklaamtahvlid.

Tartus hakkas juba sõitma üks juubelireklaamiga linnaliinibuss, Tallinnas on TÜ juubeli reklaam trammil. Enne kulminatsiooniüritusi toimub välireklaami kampaania ka bussipeatustes.

Eriti pidulikuks kujundatakse peahoone fassaad: sammaste ümber keeratakse dekoratiivlindid ja nende kohale kinnitatakse sirkel juubeliaasta numbrikombinatsiooniga 375.

Teistele ülikooli hoonetele paigaldatakse juubelilogoga lipud.

Õisel ajal valgustatakse peahoone ümbruse juubeliehteis tänavad värvilise valgusega – laternate valgusallikad vahetatakse värviliste vastu (nt kollased).

Juubelisümboolikaga on kavas kaunistada ka Raekoja plats.

Lõpuaktuste päevadel lehvisid peahoone ees AS-ilt Tameo tellitud lipud.

Ka meediakanalite vahendusel reklaamitakse juubeliüritusi – Postimehes ilmub igal esmaspäeval juubeliürituste kava ja ETV kultuuriteadetes jookseb juubeliklipp. Üldise reklaami puhul on eesmärk võimalikult palju tutvustada juubeliveebi aadressi.

Tartu Ülikooli 375. aastapäeva üritused suvel

Juulis

• 5.–7. juulini konverents «Meditsiin ja teadus tantsija teenistuses – tasakaalustatud keha loomine ja hoidmine» Pärnus.

• 13.–15., 17.–20., 22., 24.–27., 29. ja 31. juulil Emajõe Suveteatri etendus «Jumalaema kiriku kellamees» Toomkiriku varemetes.

• Näitus «Lust maailma näha – J. W. Krause joonistused» ülikooli raamatukogus.

• Näitus «J. W. Krause ülikooli hoonete arhitektina – ideed ja tegelikkus» ülikooli kunstimuuseumis.

• 5.–31. juulini Tartu Ülikooli päevad Pärnumaal:

◦ ülikooli ja AHHAA teaduskeskuse nanotehnoloogia saavutuste ning ülikooli rakendusuuringute näitus Port Artur 2 kaubanduskeskuse fuajees,

◦ AHHAA teaduskeskuse interaktiivne teadustegevust populariseeriv suvemaja Port Arturi kaubanduskeskuse parklas,

◦ 9.–21. juulini ülikooli ajaloo muuseumi posternäitus «Tartu Ülikool 375» Pärnu keskraamatukogus,

◦ 18. ja 19. juulil teadusbussi etendused ja laser*show* Port Arturi kaubanduskeskuse parklas.

Augustis

• 1.–5. augustini Emajõe Suveteatri etendus «Jumalaema kiriku kellamees» Toomkiriku varemetes.

• 15.–19. augustini interdistsiplinaarse muusikateaduse konverents.

• 29. augustil Narva pedagoogiline konverents Narva kolledžis.

• Tartu Ülikooli päevad Järvamaal koostöös AHHAA teaduskeskusega.

Lisainfo: www.ut.ee/ut375

KIRI

Kas keegi tunneb huvi?

Leidsin arhiivist Üliõpilaslehe korp! Filiae Patriae erinumbri No 12, 15XI 35. Kas keegi tunneks selle vastu huvi?

Samuti leidsin aastaid tagasi vana herbaariumi apteegitaimedega. Taimed on korjatud Eesti ajal ning ka aastail 1941–1943. Kirjutasin sellest Eesti Päevalehes ning kohe helistas keegi justkui ühest ülikooli muuseumist või siis mingist muust ülikooliga seotud asutusest ja lubas järele tulla, kuid pole seda teinud.

Endel Pajula
endel.pajula@mail.ee

TOOMKIRIKU TORNIDEST

Seoses Emajõe Suveteatri etenduse «Jumalaema kiriku kellamees» proovidega on Tartu toomkiriku tornid külastajatele avatud 29. juunil kl 10–17, 30. juunil kl 15–17, 2., 3., 5. ja 6. juulil kl 15–17, 4. juulil kl 15–19, 8. juulil kl 16–18 ja 9.–2. juulini kl 15–18.

Teatrietenduse päevadel 13.–15. ja 17.–20. juulini, 22. juulil, 24.–27. juulini, 29. juulil ning 31. juulil ja 1.–5. augustini suletakse toomkiriku tornid tavapärasest tund aega varem, s.o kl 18.

21. juulil on tornid avatud kl 10–15.

STIPENDIUM MAJANDUSLIKULT VÄHEKINDLUSTATUD ÜLIÕPILASELE

Ameerika Kaubanduskoda Eestis kuulutab välja stipendiumikonkursi õpinguteks stipendiaadi poolt valitud Eesti ülikoolis, et motiveerida piiratud majanduslike võimalustega noori omandama kõrgharidust.

Stipendium katab bakalaureuseõppe õpingute kulud ühe õppeaasta vältel kuni 30 000 krooni ulatuses ning elamiskulud õppeperioodil 1000 krooniga kuus. Õppekulud kaetakse 15 000 krooni ulatuses ühe semestri jooksul. Heade õppetulemuste korral saab stipendiaat taotleda stipendiumi jätkumist järgnevaks õppeperioodiks.

Sobiv kandidaat:

• on pärit majanduslikult vähekindlustatud perekonnast või lastekodust,

• tal on häid eelnevaid akadeemilisi tulemusi,

• asub õppima bakalaureuseõppes enda valitud Eesti ülikoolis sügissemestril 2007/2008,

• täidab valitud ülikooli vastuvõtutingimused.

Dokumendid esitada hiljemalt **20. juuliks** aadressil: Ameerika Kaubanduskoda Eestis, Harju 6, 10130 Tallinn.

Info: tel 631 0521 ja 631 0522, office@amcham.ee või www.acce.ee.

EMAKEELE SELTSI ÜLIÕPILASKONVERENTS

Emakeele Selts tähistab Euroopa keelte päeva üliõpilaskonverentsiga 28. septembril Tallinna Ülikoolis.

Kutsume oma keeleuurimistöödest rääkima bakalaureuse- ja magistriõppe tudengeid ning 2007. a lõpetanud bakalaureusi ja magistreid, oodatud on ka tänaste ja eilsete gümnaasiumiõpilaste ettekanded.

Esinemissoovist teatada hiljemalt **5. septembriks** aadressil es@eki.ee või Emakeele Selts, Roosikrantsi 6, 10119 Tallinn.

ESSEEKONKURSS «MILLISENA NÄEN TARTU ÜLIKOOLI KÜMNE AASTA PÄRAST?»

UT toimetus ja kolleegium plaanivad seoses Tartu Ülikooli 375. aastapäevaga augusti lõpus välja kuulutada esseekonkursi «Millisena näen Tartu Ülikooli kümne aasta pärast?».

Essee maht on 2–3 lk (kuni 9000 tähemärki koos tühikutega) ja tähtaeg 30. oktoober. Esseekonkursi töödest tehakse kokkuvõte UTs. Võitnud esseed pannakse üles UT veebi ning avaldatakse paberlehes.

Täpsed konkursitingimused avaldatakse esimeses sügissemestri lehes 31. augustil.

TÜ RAAMATUKOGU SUVISED LAHTIOLEKUAJAD

Raamatukogu on avatud 25.–29. juunini kl 9–17 ja 30. juunist 1. juulini kl 11–17.

Juulis on raamatukogu suletud 2.–29. kuupäevani.

Raamatukogu avatakse 30. juulil ja on lahti 26. augustini kl 10–17 (nädalavahetustel ja 20. aug suletud). Taas on raamatukogu lahti 27.–31. augustini kl 10–17 ja 1.–2. septembrini kl 11–17.

SUVEKOOLID

Karula rahvuspargis toimub 20.–25. juulini teo- ja mõttelaager Suveakadeemia. Registreeru alates 1. juulist aadressil www.talveakadeemia.ee/suveakadeemia.

31. juulist 6. augustini korraldavad Eesti Psühholoogiaüliõpilaste Ühendus ja EFPSA Võrtsjärve kaldal suvekooli kultuuridevahelisest psühholoogiast. Osalejate seas on 40 psühholoogiatudengit 24 riigist. Toimuvad rahvusvaheliselt tuntud prof Peter B. Smith, Robin Goodwin (Inglismaa) ja prof Jan Pieter L. M. van Oudenhoven (Holland) lektorite loengud. Info: r-net.efpsa.org.

KAITSMISED

DOKTORITÖÖD

6. septembril kl 16.15 kaitseb **Marina Issakova** Liivi 2-404 doktoritööd «Solving of linear equations, linear inequalities and systems of linear equations in interactive learning environment» («Lineaarvõrrandite, lineaarvõrratuste ja lineaarsete võrrandisüsteemide lahendamine interaktiivses õpikeskonnas») kraadi *doctor philosophiae* (informaatika) saamiseks. Juhendaja dots Rein Prank. Oponendid prof Jean Francois Nicaud (Joseph Fourier' Ülikool, Prantsusmaa) ja dots Jaak Henno (Tallinna Tehnikaülikool).

Tartu Ülikooli Raamatukogu

W.27

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

31. august 2007

www.ajaleht.ut.ee

Selgusid aasta parimad õppejõud lk 2 • **Selleaastasest vastuvõtust** lk 2 • **LOTEga ühinemisest** lk 3

Intervjuu president Toomas Hendrik Ilvesega

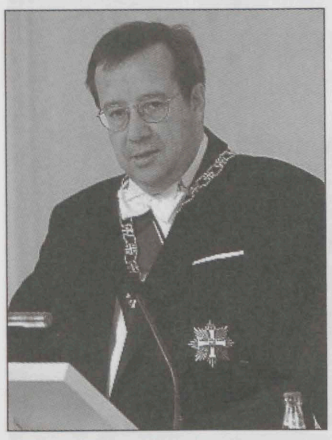

President Toomas Hendrik Ilves ütleb oma intervjuus 3. leheküljel, et ülikooli peaksid lõpetama inimesed, kellel on ülikooliharidus.

Presidendi arvates tuleb vaadata, kas ülikooli lõpetaja kohta saab öelda, et tal on ülikooliharidus.

«Me näeme üle maailma sageli, et inimesed tulevad ülikoolist diplomiga, aga nende kohta ei saa öelda, et neil on ülikooliharidus.»

TÜ üldtekkel tuleb müüki

Marju Himma
üliõpilasesinduse teabespetsialist

Alates 3. septembrist saab üliõpilasesindusest osta ülikooli teklit.

Üldtekli kandmise õigus on kõigil TÜ üliõpilastel, vilistlastel, õppejõududel, teadustöötajatel, audoktoritel, emeriitprofessoritel ja -dotsentidel.

Tekli taotlemisel on vaja kaasa võtta eelmainitud staatust tõendav dokument. Tekkel maksab 275 krooni ning selle saab sobiva suuruse olemasolul kohe kätte. Kui vastavat suurust ei ole, saab tekli kätte kahe nädala jooksul.

Tekliga käib kaasas selle kandmisõigust ning sellega kaasnevaid kohustusi reglementeeriv statuut. Iga tekkel kannab identifitseerimisnumbrit, mis seob eksemplari selle omanikuga.

Tekleid saab osta nii TÜ üliõpilasesindusest (Ülikooli 18b) kui ka ülikooli Tallinna esindusest (Teatri väljak 3).

Info: www.tyye.ee/tekkel.

Arstiteaduskonna aktusest

3. septembril kell 15 algaval arstiteaduskonna avaaktusel aulas antakse üle Hans Luige (seenior) stipendiumi tunnistused ja Harald Luningi stipendiumid.

2007. aasta kevadel kuulutas arstiteaduskond esmakordselt välja Hans Luige ja traditsiooniliselt Harald Luningi stipendiumikonkursi.

Hans Luige stipendiumile laekus 10 avaldust. Kandidaatide hulgast valiti välja kaks biomeditsiini 1. kursuse lõpetanut: Mario Saare ja Katrina Saar. Avaaktusel annab Hans Luik mõlemale üliõpilasele 50 000 krooni suuruse stipendiumi saamist tõendava tunnistuse.

Harald Luningi stipendiumile laekus 25 avaldust. Ameerika Eesti Fond valis kandidaatide hulgast välja proviisoriõppe 1. kursuse lõpetanud Liidia Smirnova ja arstiteaduse 2. kursuse lõpetanud Anette Aija. Mõlemale üliõpilasele antakse tšekk 1000 USA dollari väärtuses.

TÜ 375. aastapäeva üritused

• 3. septembril kl 20 korraldab ülikool koos üliõpilasesindusega Raekoja platsil kooli alguse tasuta kontserdi. Esineb ansambel Eliit (Vaiko Eplik, Chalice, Raul Saaremets ja Tursk). Õhtut juhib Ott Sepp.

• 5.–9. septembrini on Lohusalus konverents «Children and Exercise XXIV. The 24th Pediatric Work Physiology Meeting».

• 6. septembril kl 14 toimub von Bocki maja seinamaali ja fotonäituse avamine. Hoone Raekoja platsi poolsele otsaseinale on Louis Höflingeri gravüüri järgi maalitud seinamaal ja peahoonepoolsele otsaseinale paigaldatakse tunnustatud professorite ning õppejõudude fotode näitus.

• 7. septembril toimub W. Z. Manteuffeli 150. sünniaastapäeva kirurgiasümpoosion ülikooli vanas anatoomikumis.

• Septembris toimuvad TÜ üritused Järvamaal.

1.–16. septembrini on Järvamaa keskraamatukogus avatud ülikooli ajaloo muuseumi posternäitus «Tartu Ülikool 375».

4.–16. septembrini saab TÜ regionaaltalituse ja AHHAA teaduskeskuse vahendusel Türi kolledžis tutvuda nanotehnoloogiasaavutuste ning ülikooli rakendusuuringute näitusega.

11. septembril toimub Järva maavalitsuses seminar «Kaasaegsed meetodid ehituses küttekulude kärpimiseks ning tervisliku elu- ja töökeskkonna loomiseks.»

12. septembril on Paide gümnaasiumis ja 13. septembril Türi majandusgümnaasiumis AHHAA teaduskeskuse ja teadusbussi teadusteatri etendus «Ideekunst ehk kuidas saada miljonäriks».

Hea ülikoolipere!

Algav akadeemiline aasta juhatab sisse ülikooli 375. aastapäeva kulminatsiooniüritused, kus saame üheskoos uhked olla, et Tartu Ülikoolil on olnud keskne roll akadeemilise hariduse ning rahvusvaheliste teadus- ja õppetöö sidemete arengus Eestis. See on olnud määrava tähendusega Eesti haritlaskonna kujunemisel läbi sajandite ning seda enam tuleks seda hetke tänases päevas väärtustada ja mõtestada.

Uus õppeaasta tähendab ülikoolile ka oma sihiseadmiste ülevaatamist, sest ees ootab uue arengukava koostamine. Meie valitud suund tugevdada rahvusülikooli, muuta see rahvusvahelisemaks, edendada doktoriõpet ja teadustegevust ning kindlustada kvaliteeti, on jätkuvalt võtmetähtsusega.

Nende valdkondade sihipärane edendamine koos vajalike struktuursete ümberkorraldustega tagab ülikooli konkurentsivõime. Keskkond meie ümber on pidevas muutumises ning sellest lähtuvalt peab kohanema ja arenema ka ülikool.

Ometi on ülikoolielus ka palju püsivat, mis tagab akadeemilise organisatsiooni edenemise valitsuste ja riigikordade muutustele vaatamata. Püsivaks väärtuseks on meie inimesed – nii ootusärevusest pakatavad esmakursuslased, eneseteadliku ilmega kraadiõppurid kui ka kogu meie väärikas akadeemiline pere, kellele ülikooli kuus sammast tegelikult toetuvad.

Õnnitlen eeskätt kõiki uusi tudengeid, õppejõude ning teadlasi, kes on valinud Tartu Ülikooli lootuses alustada siit oma isikliku ja akadeemilise eneseteostuse teed. Loodan, et meie ühised pürgimused saavad olema viljakad, millest kasvab kasu nii teile endile, aga ka alma mater*'ile ning Eesti ühiskonnale tervikuna.*

Õnnitlen teid kõiki algava 375. akadeemilise aasta alguse puhul!

Alar Karis
TÜ rektor, professor

Täna toimub rektori inauguratsioon

Täna kell 12 algab aulas rektor professor Alar Karise inauguratsioon.

Ametiraha annab rektor Karisele üle president Toomas Hendrik Ilves. Sõnavõttudega esinevad ka rektori senine kohusetäitja professor Tõnu Lehtsaar, Tallinna Tehnikaülikooli rektor ja rektorite nõukogu esimees professor Peep Sürje, haridus- ja teadusminister Tõnis Lukas jt. *Rector magnificus* professor Alar Karis peab oma inauguratsioonikõne. Tseremooniast võtab osa ka kaitseminister ja TÜ endine rektor Jaak Aaviksoo.

Inauguratsioonil esineb TÜ kammerkoor Triin Kochi juhatusel.

Prorektorid on Kristjan Haller ja Birute Klaas

16. augustist asus teadusprorektorina tööle haridus- ja teadusministeeriumis asekantslerina töötanud Kristjan Haller.

Oma valikut põhjendas rektor professor Alar Karis ühelt poolt järjepidevuse tagamisega ülikooli juhtimisel, teiselt poolt aga pidas ta vajalikuks tuua rektoraati ka n-ö uut hingamist.

Rektori sõnul on Kristjan Haller olnud pikka aega seotud Eesti teaduse ja kõrghariduse ga ning suudab tema arvates tuua TÜ juhtimisse väga vajalikku pädevust.

Kristjan Haller (sünd 1949) lõpetas TRÜ teoreetilise füüsika ja biofüüsika eriala 1973. Aastail 1967–1972 töötas ta TRÜ aeroionisatsiooni ja elektroaerosoolide probleemlaboris laborandi ja vanemlaborandina, 1972–1989 oli TA füüsika instituudis tehnik, noorem- ja vanemteadur. 1989–1994 töötas Haller füüsika instituudi teadusdirektorina ja 1994–2003 instituudi direktorina (alates 1997. aastast ühines asutus TÜga ja nimetati TÜ Füüsika Instituudiks).

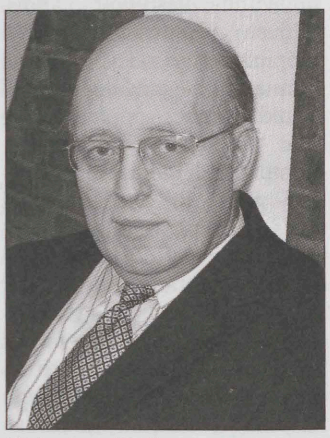

Kristjan Haller

Aastail 2003–2005 oli ta haridus- ja teadusministeeriumis hariduse ja teaduse asekantsler, alates 2005. aastast kõrghariduse ja teaduse asekantsler.

1982. aastal kaitses Haller Eesti NSV Teaduste Akadeemia Füüsika Instituudi juures füüsika-matemaatikakandidaadi kraadi tahkise füüsika ja spektroskoopia erialal.

Kristjan Halleri teadusvaldkonnad on laserspektroskoopia, tahkise ja molekulaarfüüsika, faasisiirded jt.

Aastail 1992–2004 oli külalisteadur ja külalisprofessor Texase A&M Ülikoolis USAs. Aastail 2000–2003 ELi teaduse tippkeskuse TÜ Füüsika Instituudi juht ja 2001–2003 Eesti Vabariigi teaduse tippkeskuse TÜ Füüsika Instituudi juht.

Õppeprorektorina jätkab eesti keele (võõrkeelena) professor Birute Klaas, kes asus sellesse ametisse 2006. aasta algul. Aastatel 1999–2005 oli ta filosoofiateaduskonna dekaan. Klaas on lõpetanud TRÜ eesti filoloogina 1981. aastal *cum laude*. 1988 kaitses filoloogiakandidaadi kraadi.

Rektori arvates on Birute Klaas olnud prorektorina võimekas ja kannab ühtlasi ülikooli juhtimisel edasi järjepidevust.

Rektor Karis rõhutas, et kindlasti on vaja ka kolmandat prorektorit. «Teatud valdkonnad, nagu innovaatika, välissuhted, majandus ja ettevõtlus muutuvad ülikooli arengu jaoks järjest olulisemaks. Tõenäoliselt nimetan kolmanda prorektori ametisse uuel aastal.»

AJALOOREAD

15 aastat tagasi, 1. septembril 1992 alustati ülikoolis maalikunsti õpetamist.

UUDISED

Täna TÜ nõukogus

Täna hommikupoolikul alanud ülikooli nõukogu istungil tutvustab eeloleva akadeemilise aasta eesmärke ja tegevussuundi rektor professor Alar Karis.

Istungil on kavas kinnitada majandusaasta 2006 aruanne, moodustada nõukogu alalised komisjonid, võtta vastu otsus tulude jaotamise ja kasutamise põhimõtete täiendamise kohta 2008. aastaks.

Kavas on valida füüsikalise keemia korraliseks professoriks füüsikalise keemia professor Enn Lust ja meteoroloogia korraliseks professoriks meteoroloogia professor Rein Rõõm.

Emeriitdotsentide nimetamiseks on esitatud majandusteaduskonna dotsent Villem Tamm ja õigusteaduskonna endine dotsent Peeter Kask.

Narva kolledži direktoriks kandideerib kolledži ühiskonnateaduste lektoraadi juhataja Katrin Reinvere.

Nõukogu istungi päevakorras on ka õppejõudude ja üliõpilaste sõltumatu vaidluskomisjoni koosseisu kinnitamine.

Ülikooli nõukogu jätkub avatud istungina kell 12 aulas rektori inauguratsiooniga.

Õppeaasta avaaktus

Esmaspäeval, 3. septembril kell 10 algab aulas akadeemilise aasta avaaktus.

Pärast avakõnet tutvustab rektor professor Alar Karis ülikooli valitsust.

Ülikooli tervitavad haridus- ja teadusminister Tõnis Lukas, Tartu linnapea Urmas Kruuse, üliõpilasesinduse esimees Peeter-Johannes Palginõmm ja õigusteaduse 1. aasta üliõpilane Jaanika Reilik.

Aktusel antakse kätte ka aasta õppejõu auhinnad. Esineb Tartu Ülikooli Akadeemiline Naiskoor.

Avaaktuse Interneti-ülekanne: http://video.ut.ee. Teaduskondade ja kolledžite avaaktused: www.ut.ee/264495.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas kavatsed minna edasi õppima?

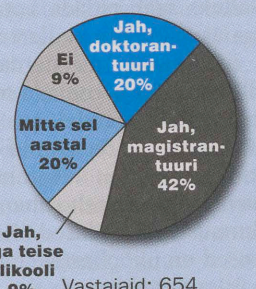

Vastajaid: 654

Uus küsimus:

Milline on sulle kõige olulisem Tartu Ülikooli õppima tulemise põhjus?

Vasta: www.ajaleht.ut.ee

Küsimused esmakursuslasele

Kadri Bank
meedia ja kommunikatsiooni 1. a magistrant

«Kuidas sinu teaduskonnas õppida on?» kuulsin rebaseneiut ühes üldloengus teise käest küsimas. «Tundub päris raske, meile anti juba esimesel nädalal väga pikk kohustusliku kirjanduse loetelu,» kurtis teine. «Aga lohutuseks mõtlen kogu aeg selle raha peale, mida ma pärast kooli teenima hakkan,» lisas ta.

Tookord kuuldu pani mind, samasugust esmakursuslast, jahmatama. Kas tõesti võis keegi tulla õppima sellise motiiviga? Mina olin sisseastumiseksamite kadalipu ette võtnud siira teadmistejanu pärast. Palju ma oma erialal teenima võiksin hakata, polnud mul tollal aimugi.

Aastate jooksul on mulle see jutukatke ikka vahel meelde tulnud. Ajapikku olen hakanud sellele veidi teisiti vaatama ja rõõmugi tundma, et keskkooli lõpetanute seas on Tartu Ülikoolil positiivne imago. See tähendab, et konkurentsivõimelisuse tõestamiseks piisab nende meelest ainuüksi TÜ lõpudiplomist.

Tegelikult peab nime taga ka sisu olema. Kuigi palju on räägitud kõrghariduse massistumisest, olen Tartu Ülikoolis õppides siiski veendunud siinse hariduse sisukuses.

Oma õpinguaastate jooksul olen näinud, kuidas õppejõud koos meiega pingutavad, et meist oma nime väärivad Tartu Ülikooli vilistlased kasvaksid.

Kui kohustuslik kirjandus on ka tegelikult läbi loetud, pole häbiasi väärikat palka küsida.

Loomulikult tuleb ka enesel vaeva näha. Kuigi öeldakse, et ülikooliaastad on kaunim aeg elus, on see samas väga pingeline etapp. Eriti siis, kui tahad hästi õppida ja selle kõrval ka tudengite põnevas ja sageli samuti harivas seltsielus kaasa lüüa. Ma ei pea siinkohal silmas ainult legendaarset Pirogovi platsi, ühikapidusid või üle kaarsilla kõndimist, vaid ka korporatsioone, seltse, üliõpilasesindust, -teatrit jm tudengiühendusi.

Siis, kui kogu kohustuslik kirjandus on ka tegelikult (ja mõtestatult!) läbi loetud ning Tartu Ülikooli lõpudiplom käes, ei ole mingi häbiasi nähtud vaeva eest tööandjalt väärikat palka küsida.

Kuid enne seda peaks õpinguaastate jooksul küsimusi esitama eelkõige iseendale. Mis on ikkagi see, miks ma olen siin? Sellele küsimusele vastust teades (või vähemalt aimates), on kõik muu õpinguid puudutav, näiteks õppekava planeerimine, palju lihtsam.

Isikliku õnnestumise kõrval võiks mõelda veel ühele: kuidas ülikoolis õpitu ja uuritu võiks mõjutada kogu Eesti või, miks mitte, kogu maailma positiivset käekäiku? Akadeemiline keskkond, mis lähtub sageli ideaalidest, on ehk parim koht sellele küsimusele vastuse leidmiseks.

Võib küll tunduda, et ühest inimesest ei sõltu midagi, aga nagu on öelnud Karl Ristikivi: «Ka sisaliku tee kivil jätab jälje, kuigi me seda ei näe.»

Algav rebasenädal kutsub

3.–7. septembrini toimub ülikoolis rebasenädal, millest on osa võtma oodatud nii kõik esmakursuslased kui ka vanemad tudengid.

Rebasenädala pressiesindaja Helena Stambergi sõnul pakutakse tudengitele infot õppehoonete asukohtade ja õppekavade kohta, võimalusi uute tudengitest tuttavate-sõprade leidmiseks ja lõbusat meelelahutust.

Näiteks saab pidada botaanikaaias piknikku, külastada TÜ muuseumi, meisterdada savist rebaseid ja osaleda mitmetel ekskursioonidel.

«Kogu nädala on avatud infopunktid, kus on vabatahtlikena abiks peamiselt vanemate kursuste üliõpilased. Kõik üritused on üliõpilastele tasuta,» ütles Stamberg.

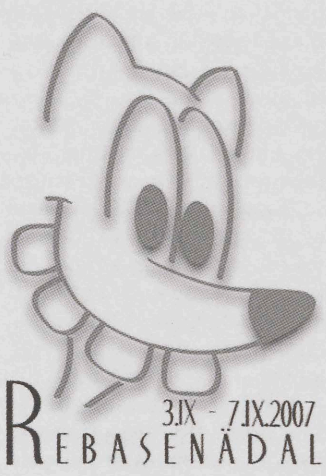

Rebasenädalat korraldab Agape Eesti koostöös õppeosakonna ja evangeelsete üliõpilaste ühendusega.

Vaata rebasenädala kava: http://rebane.agape.ee.

Tartu Ülikooli aasta õppejõu auhinna saajad on selgunud

Anu Haamer
programmipõhise õppe koordinaator

Ivika Puusepp
õppetöö analüüsi spetsialist

3. septembril, uue õa avaaktusel annab üliõpilasesinduse esimees Peeter-Johannes Palginõmm üle TÜ aasta õppejõu auhinnad.

Tänavused aasta õppejõud on Inga Kuznetsova (inglise keele õpetaja) *humaniora*, Kersti Kokk (inimese anatoomia dotsent) *medicina*, Sirje Mäeorg (orgaanilise keemia assistent) *realia et naturalia* ja Kristel Ruutmets (inglise keele didaktika lektor) *socialia* valdkonnas.

Professori kuupalk

Kristel Ruutmets pälvib aasta õppejõu tiitli juba teist korda. Samuti leidub iga valdkonna kümne parima õppejõu seas ka eelmisel aastal tunnustatud õppejõude.

Aasta õppejõu auhinnaks on erikujundusega hõbedast rinnamärk, millele lisandub rahaline preemia TÜ professori ühe miinimumkuupalga ulatuses. Laureaadid peavad järgneva õppeaasta jooksul ülikoolis avaliku loengu.

Tagasiside tähtsus

Auhinna eesmärk on tähtsustada head õpetamist ja tunnustada üliõpilastelt kõrgemaid hinnanguid saanud õppejõude. See antakse eelnenud õppeaastal ülikoolis töölepingu alusel õppetööd teinud isikule *humaniora, socialia, realia et naturalia* ja *medicina* valdkonnas, kelle ainekursus(t)e kohta on õppeaasta jooksul täidetud vähemalt 50 ankeeti.

Märgi üleandmisega õppeaasta avaaktusel rõhutatakse põhimõtet, et hea õpetamine on Tartu Ülikoolis oluline ning üliõpilaste arvamus ja tagasiside tähtsad.

Eelmisel aastal pälvisid auhinna Piret Kärtner, Kristel Ruutmets, Urmas Kokassaar ja Ain Raal.

Vt ka: www.ut.ee/tudeng/kvaliteet/aasta_oppejou_auhind, www.ut.ee/264971.

Tudengid tunnustasid enim Inga Kuznetsovat (vasakult), Kersti Kokka, Sirje Mäeorgu ja Kristel Ruutmetsa. KADRI BANK

Iga valdkonna kümme parimat õppejõudu

***HUMANIORA* VALDKOND**

Inga Kuznetsova FL
Anu Nurk FL
Ele Sepp FL
Eri Miyano FL
Margit Kuusk FL
Oksana Palikova FL
Piret Kärtner FL
Susanne Ostermann FL
Svetlana Jevstratova FL
Tiina Zobel FL

***SOCIALIA* VALDKOND**

Kristel Ruutmets HT
Evi Saluveer HT
Heiki Krips HT
Hiie Asser HT
Made Torokoff MJ
Maret Ahonen MJ
Marianne Olbrei HT
Mart Raudsaar SO
Salli Põldvere SO
Tiina Maripuu PC

***MEDICINA* VALDKOND**

Kersti Kokk AR
Doris Vahtrik KK
Hannes Tamm AR
Helle Karro AR
Kadri Tamme AR
Marina Aunapuu AR
Mati Merila AR
Merike Kull KK
Ursel Soomets AR
Ülle Voog AR

***REALIA ET NATURALIA* VALDKOND**

Sirje Mäeorg FK
Ants Kurg BG
Erik Puura TI
Erika Jüriado FK
Irina Bichele BG
Kalev Tarkpea FK
Katrin Kokk MT
Piia Post FK
Toomas Tammaru BG
Urmas Kokassaar BG

UT KÜSIB

Kuidas iseloomustate selle aasta vastuvõttu?

Birute Klaas
õppeprorektor, professor

Tänavune vastuvõtt andis põhjust rõõmustada: uute üliõpilaste seas on väga palju gümnaasiumi medaliga lõpetanuid (umbes pooled Eesti selle aasta medalistidest), olümpiaadidel edukalt esinenud noori ja akadeemilises testis suurepäraseid tulemusi näidanuid. Eriti suur on medaliga lõpetanute osakaal arstiteaduskonnas.

Bakalaureuse-, rakenduskõrghariduse ja integreeritud õppe (näiteks arstiteaduskonnas) 1478 riikliku koolitustellimuse (RKT) õppekohale oli 10. augusti seisuga vastu võetud 1491 ja riigieelarvevälistele õppekohtadele 1042 üliõpilast. Mitmekordsest ületäitumusest on meedias olnud juba juttu haridusteaduskonna õppekavadega seoses. Õpetajakutse populaarsuse kasv on muidugi väga positiivne. Siia võiks veel lisada klassikalise filoloogia, kirjanduse ja rahvaluule, geoloogia ja õigusteaduse (Tallinnas).

Suur tung näitab ühelt poolt nende erialade populaarsust, kuid viitab ka oskamatusele kehtestada lävendeid ja vastuvõtutingimusi. Murelikumaks teeb aga mõne õppekava alatäitumus, mis kestab juba mitu aastat ja kus ei ole ka olulist abi tasulisest vastuvõtust (FK keskkonnatehnoloogia, HT reaalainete õpetaja, mitmed kolledžite õppekavad). Lõplikud tulemused selguvad septembri keskpaigaks, kui esmakursuslastel lõpeb õppetööle registreerumise tähtaeg. Päris kindlasti tuleb aga järgmise aasta vastuvõttu planeerides tegelda ka intensiivselt õppekavade arendusega.

Magistriõppe 725 RKT õppekohale esitati 1159 avaldust, nendest riigieelarvelistele õppekohtadele võeti vastu 697 ja riigieelarvevälistele 460 üliõpilaskandidaati. Juba teist aastat järjest on siin probleemiks päris mitme õpetajakoolitust pakkuva õppekava alatäituvus. Teatud leevendust toob avatud ülikooli vastuvõtt, kuid tulevikule mõeldes ei pääse ka siin õppekavade kriitilisest läbivaatamisest.

Riiklikke vajadusi silmas pidades on äärmiselt positiivne suur tung doktoriõppesse – 453 avaldust. Kokku võeti doktoriõppesse vastu 289 tulevast tippharitlast, neist 191 alustab õpinguid täiskoormusega.

Järgmise aasta vastuvõttu silmas pidades on kindlasti soov jätkata vastuvõtu ajakava koostamisel maksimaalselt üliõpilassõbralikku ja paindlikku põhimõtet ning alustada diskussiooni sisseastumise infosüsteemi (SAIS) konsortsiumi ning arendajatega SAISi funktsionaalsuse arendamiseks, et see vastaks paremini Tartu Ülikooli vastuvõtu iseärasustele. Kaaluda tuleks ka SAISi kasutusala laiendamist magistriõppele. Kindlasti on vaja analüüsida alatäitunud õppekavade arendamisvõimalusi ja nendele vastuvõtu jätkamise perspektiive. Ülikool jätkab lävendipõhist vastuvõttu, kuid loobub sellest ilmselt doktoriõppes.

Suuremat tähelepanu nõuab vastuvõtueeskirja ettevalmistamine ning eriti teaduskondadepoolne igakülgne kaasamõtlemine. Tartu Ülikooli vastuvõtt on väga suur ja heterogeenne protsess ning on äärmiselt oluline, et kogu vastuvõtuprotseduur toimuks kindlate põhimõtete alusel ning informatsioon vastuvõtu kohta oleks ühene ja selge.

UUDISED

Ülikool tunnustab

TÜ aumärgi ja tänukirjaga tunnustati 75. sünnipäeval programmijuhti **Helve Raiki**, 70. sünnipäeval emeriitprofessor **Hannes Tammetit**, 65. sünnipäeval lektor **Juha Ehrlichi**, 60. sünnipäeval keemik **Mare Musta** ja 50. sünnipäeval vanemteadur **Margus Poogat**. TÜ aumärgi ja tänukirja pälvis ka professor **Aaro Toomela**.

TÜ aumärgi ja tänukirjaga tunnustati rektoraadis tehtud eduka ning tulemusliku töö eest teadustegevuse arendamisel professor **Ain Heinaru**.

TÜ tänukirjaga autasustati 70. sünnipäeval füüsika instituudi kauaaegset töötajat **Jüri Vahi**, 60. sünnipäeval raamatukoguhoidjat **Asta Kuha** ja 50. sünnipäeval teadur **Ain Lankovi**.

Tänukirja said ka laborant **Anu Kõiveer** ja lektor **Rain Mikser**.

TÜTI uus direktor

Tehnoloogiainstituudi uueks direktoriks valiti senine asedirektor tehnikadoktor Erik Puura.

Endine direktor Mart Ustav jätkab teadustööd professorina ja hakkab looma biomeditsiini teaduse tippkeskust ning tehnoloogia arenduskeskust.

Noorte pimestamine lihtsakoelise, rahvustevahelistele konfliktidele rajatud ajalooga on nüüdisaja riigile täiendav riskifaktor, mida tark riik vältida püüab. Indrek Ibrus «Ükskord on Eesti riik» Eesti Ekspress, Areen 24. august 2007

Arutati ühinemisstrateegiat

Ergo Nõmmiste
füüsika instituudi direktor

Augusti algul arutasid füüsika instituudi ja füüsika-keemiateaduskonna füüsikaosakonna arvamusliidrid ühinemisstrateegiat.

Nõupidamisel osalesid tulevases instituudis täidetavate sihtfinantseeritavate teadusteemade juhid, korralised professorid ja õppetöö koordinaatorid.

Loodus- ja tehnoloogiateaduskonna (LOTE) moodustamine on täies hoos. LOTEt moodustatavatest üksustest oli juba kolmel teadus- ja arendusasutuse nimetus. Nendest nii mereinstituudi kui ka tehnoloogiainstituudi juriidilises staatuses erilisi muudatusi ei toimu.

Füüsika instituut peab aga enne LOTEga liitumist lõimuma füüsika-keemiateaduskonna füüsikaosakonnaga. Seejärel moodustuva LOTE suurima instituudi igapäevaelu reeglistik aga oli veel paika panemata.

Koosolek oli mõeldud mitte niivõrd lõplike otsuste tegemiseks, kuivõrd pigem ajurünnakuna, et genereerida ideid järgmiste tähtsate küsimuste lahendamiseks. Need on tulevase instituudi sisestruktuur, uue nõukogu moodustamine, juhtstruktuurid, finantseerimispõhimõtted, eri tasemel projektides (kaasa arvatud tippkeskuste konkursil) osalemise strateegia jne.

Enamikus punktides jõuti konsensusele. Ühiselt otsustati, et moodustuva suure instituudi sisestruktuur pannakse paika, lähtudes teaduse loogikast ja sihtfinantseeritavate teadusteemade jaotusest. Koondutakse nelja või viide osakonda, millest ühte võiksid kuuluda õppejõud, kes ei osale teadusteemade põhitäitjatena teadusprojektides. Ka näiteks praktikumide koordineerimine jääks selle allüksuse ülesandeks.

Ülejäänud kolm või neli osakonda oleks provisoorselt füüsika (või eraldi teoreetilise ja eksperimentaalfüüsika osakonnad), materjaliteaduse ning bio- ja keskkonnafüüsika osakond, mille sisestruktuuri edasine arutelu jätkub. Direktsioonist ja osakonnajuhatajatest moodustuks ka instituudi valitsus.

Finantseerimispõhimõtete arutamisel jäi prevaleerima seisukoht, et jätkatakse sama reeglistikuga, nagu on siiani kasutatud FIs.

Ka teistes küsimustes jõuti üksmeelele ja nüüd jääb üle algatada vastavad toimingud ja võtta vastu otsused, et viia ühised seisukohad ellu. Loodetavasti saame juba selle aasta lõpus rääkida suurest füüsika instituudist, mis vastutab nii füüsika kui ka selle sidusalade arengu eest nii Tartu Ülikoolis kui ka Eestis laiemalt.

Ministeerium registreeris uued teadus- ja arendusasutused

Liina Jürgen
avalike suhete juht

Haridus- ja teadusministeerium registreeris 31. juulil Eesti Teadusinfosüsteemi teadus- ja arendusasutuste alamregistris instituudid, mis hakkavad kuuluma loodava loodus- ja tehnoloogiateaduskonna (LOTE) koosseisu.

Need on Tartu Ülikooli Keemia Instituut, Tartu Ülikooli Molekulaar- ja Rakubioloogia Instituut ning Tartu Ülikooli Ökoloogia ja Maateaduste Instituut.

Instituutide loomise otsuse tegi ülikooli nõukogu 22. juuni istungil. LOTE tegevust on plaanis alustada 1. jaanuarist 2008.

31. juulil otsustati teadus- ja arendusasutuste registris registreerida ka Tartu Ülikooli Eesti Geenivaramu.

Ülikooli botaanikaaias avati elulõngade säilitusaed

24. augustil avati botaanikaaias elulõngade aed.

Toimus ka elulõngade sordiaretuse ja genofondi seminar ning näitus. Botaanikaaia direktori Heiki Tamme sõnul on põllumajandusministeerium käivitanud riikliku programmi Eestis aretatud põllumajandustaimede ja -loomade genofondi hooldamiseks.

«Meil on võimalus säilitada ilu- ja ravimtaimede geneetilist ressurssi Eestis ning siin ongi kõige paremate elulõngade säilitusaed,» ütles Heiki Tamm.

Samuti sai valmis kiviparkett-tee, mille valmistas ülikooli juubeliks Tartu linn.

Ülikooli toel sai uue näo kasvuhoonete hoone tagafassaad.

Elulõngade aia avasid rektor Alar Karis, direktor Heiki Tamm ja linnapea Urmas Kruuse. VARJE SOOTAK

President Toomas Hendrik Ilvese arvates peaks 21. sajandi Eesti ülikoolides olema filosoofia õppimine kõigile kohustuslik. Põhitähelepanu tuleks pöörata ka loodus- ja täppisteadustele, kuna nendest valdkondadest sõltub ühiskonna terviklik edu. PRESIDENDI KANTSELEI

Lõpetajal peaks olema ülikooliharidus

Intervjuu Eesti Vabariigi presidendi Toomas Hendrik Ilvesega

Triin Pisuke
inglise keele ja kirjanduse 3. a üliõpilane,
AEGEE-Tartu avalike suhete juht

Millele peaksid tähelepanu pöörama 21. sajandi Eesti ülikoolid?

Kui mina ülikooli läksin, siis valisin ühe vanimatest ülikoolidest, mis on üks vähestest ülikoolidest USAs, kus on kursused, mille läbimine on kõigi jaoks kohustuslik. Näiteks kõigil tuli läbida põhjalik ning keeruline filosoofiakursus. Õppisime Lääne filosoofia aluseid: Platonit, Aristotelest, Cicerot ja muidugi valgustusaja filosoofiat. Seda võibki pidada kõige olulisemaks osaks minu haridusest ning see on see, mis ülikooliajast meeles on.

Niisugune süsteem oli niivõrd mõjus, et ma üritasin seda ka Tartu Ülikooli sisse viia. Hankisin mõnele TÜ õppejõule Fulbrighti stipendiumi, et nad saaksid minu kunagisse ülikooli minna ning tutvuda sealse programmiga, aga see ei leidnud suurt poolehoidu.

Eriti Eestis on vajalik õpetada filosoofiat kohustuslikus korras, et kõikide erialade esindajatel tekiks arusaam Euroopa kultuuri lähtealustest. On selge, et Euroopa ühtsuse tunnetamiseks tuleb mõista Euroopa kultuuri ennast ning aru saada selle intellektuaalsetest kultuurilistest lätetest.

Põhitähelepanu peaksid Eesti ülikoolid pöörama just loodus- ning täppisteadustele.

Lisaks sellele on väga oluline omandada tugev baas loodus- ja täppisteadustes. Põhitähelepanu peaksid Eesti ülikoolid pöörama just loodusning täppisteadustele, kuna ühiskonna edukus tervikuna on sõltuvuses nimelt nendes valdkondades tegutsevate spetsialistide arvust.

Üha enam räägitakse Eesti ülikoolidest kui massiülikoolidest. Kas Eesti ülikoolid võtavad üliõpilasi vastu liiga palju?

Peamine on, et ülikooli lõpetaksid inimesed, kellel on ülikooliharidus. Ent mina ei oska öelda, kas on liiga palju või liiga vähe. Pigem tuleb vaadata, kes tuleb ülikoolist välja ja kas inimese kohta saab öelda, et tal on ülikooliharidus. Me näeme üle maailma sageli, et inimesed tulevad ülikoolist diplomiga, aga nende kohta ei saa öelda, et neil on ülikooliharidus.

Pigem on küsimus selles, et kui meil on üksikud andekad, kes suudavad midagi uut luua ja olla innovaatilised geenitehnoloogias, astronoomias või matemaatikas, siis kas meil on Eestis piisavalt palju neid, kes viivad Eestis edasi uute tehnoloogiate väljatöötamist.

Kas e-ülikool tõrjub kõrvale traditsioonilise õppejõu-üliõpilase suhte?

Ma usun, et vähemalt bakalaureuse tasemel on inimestel vaja interaktiivset füüsilist suhet õppejõuga. Arvestades seda, et ma olen pärast doktorantuuri astumist väga palju ise õppinud, siis võin öelda, et kui oled jõudnud teatud tasemele ja tead, et tahad just sellel alal eksperdiks saada, siis ei ole õppejõu roll enam nii oluline. Siis loed ise palju ja õpid ise.

Vahetu suhtlemine õppejõu ja tudengi vahel on minu meelest väga vajalik. Kui olen sellises kõrges vanuses, siis mingi asi iseenesest võib mind huvitada, aga ülikooliajal oli väga palju sellist, millesse ma süvenesin tänu sellele, et mul oli väga vaimustav õppejõud. Õppeaine ei pruukinud üldse olla nii ahvatlev, aga kuna oli nii hea õppejõud, siis sattusin ainest vaimustusse. Ma ei tea, kas seda on võimalik teha e-ülikooli kaudu. Võib-olla ma olen liiga konservatiivne, olles samal ajal küll väga e-inimene.

Mida soovite Tartu Ülikooli uuele rektorile?

Jõudu tööle, et muuta Tartu Ülikool Euroopa hariduse ja teaduse magnetiks!

UUDISED

TÜs maailma juhtivad meediateoreetikud

Täna lõpeb 20. augustil alanud rahvusvaheline meedia ja kommunikatsiooni doktorikool «Meediatehnoloogiad ja demokraatia laienenud Euroopas», kus uuriti meedia rolli Euroopa integratsiooniprotsessis.

Doktorikoolis pidasid loenguid ja juhatasid töötubasid mitmed rahvusvaheliselt tunnustatud meedia- ja kommunikatsiooniteoreetikud. Neist üks tunnustatumaid, Denis McQuail rääkis vajadusest ületada kommunikatsiooni tehnoloogiaid käsitledes deterministlikud vaated. Tuntud meedia- ja kultuuriuurija Jostein Gripstrud pidas loengu kultuurist ja avalikust sfäärist digitaalsel ajastul.

Doktorikoolist võttis osa 42 kommunikatsiooni eriala doktoranti 15 riigist. Peale loengute ja seminaride külastati Eesti televisiooni, riigikogu ning Eesti kunstimuuseumi.

Tartus kolmandat korda toimuvat doktorikooli korraldab ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond koostöös 19 Euroopa partnerülikooliga.

TÜ vilistlane sai Skype'i stipendiumi

Tänavu geenitehnoloogia bakalaureuseõppe lõpetanud Andrei Baikov sai Skype'i 100 000-kroonise magistristipendiumi.

Baikov asub selle toetuse abil õppima Uppsala Ülikooli rakendusliku biotehnoloogia magistriõppesse. Tema sõnul on ootused suured, kuna Uppsala Ülikool on biotehnoloogia valdkonnas üks Euroopa tippe.

Eero Loone valiti IUA audoktoriks

International University Audentes (IUA) 2006/2007. õa viimasel nõukogu istungil valiti audoktoriks TÜ emeriitprofessor Eero Loone.

Praegu töötab professor Loone IUA sotsiaal- ja humanitaarteaduskonna õppejõuna.

Keelekeskus ootab keeltepäevale

6. septembril kell 14 algab Näituse 2 TÜ keelekeskuse keeltepäev.

Keskuse koordinaatori Kersti Reinsoni sõnul on keeltepäeva eesmärk rõhutada keeleõppe tähtsust ja tutvustada õpetatavaid keeli. «Keelekeskuses õpetatakse 15 keelt, koguni 12 keelt õpetavad emakeelsed õppejõud.»

Tutvustatakse eri maade kultuuri ja sügissemestril toimuvaid uusi e-kursusi.

Info: www.fl.ut.ee/ke.

Õpetajate seminari naiskoorile esikoht

HT õpetajate seminari naiskoor sai 14. juulil Wales'is Llangollenis toimunud rahvusvahelisel koorikonkursil naiskooride arvestuses esikoha.

Dirigendi Ülle Sakariase sõnul pälvis koor naiskooride arvestuses žürii tähelepanu tänu noortele häältele, heale tempole ja dünaamikale, mida täiendas veel koori emotsionaalne esitus, puhas intonatsioon ja täpne laulmine.

Kui ajalugu pole kirjutatud mitte etnose, vaid riigi ja maa ajaloona, kõneleb see tema tänastele erisugustele kodanikele, et seda maad armastades on loota ka vastuarmastusele. Indrek Ibrus «Ükskord on Eesti riik» Eesti Ekspress, Areen 24. august 2007

ÕNNTILEME

Arnold Rosental 70

29. augustil täitus 70 eluaastat füüsika instituudi kiletehnoloogia töörühma kauasel juhatajal, tänaseks pisut üle 47-aastase erialastaažiga võimekal ja alati abivalmis kolleegil, vanemteaduril ja füüsika-matemaatikakandidaadil Arnold Rosentalil.

Juubilari teadustulemused kuuluvad dielektrikelektroonika, pooljuhtlaserite ja aatomkihtsadestamise tehnoloogia valdkondadesse. Tema teaduspublikatsioone lehitsedes leiame neist laia ja sügava sisuga märksõnu – termostimuleeritud vool, põhilaengukandjate kontaktinjektsioon, ruumlaengujuhtivusega pooljuhtseadised jpm.

Arnold Rosentali ja tema meeskonna tulemused aatomkihtsadestamise reaalaja seire alal on kahtlemata originaalne rakendusfüüsika-alane panus kõrgtehnoloogia arendamisse ja instituudi materjaliteaduse valdkonna üks tugevamaid komponente.

Aktiivne eluhoiak ning tegutsemis- ja õpetamistahe on juubilari saatnud üle veerandsaja aasta.

Tänades, õnnitledes ja edaspidiseks parimat soovides kolleegid füüsika instituudist

ÕNNITLEME

Hillar Palamets 80

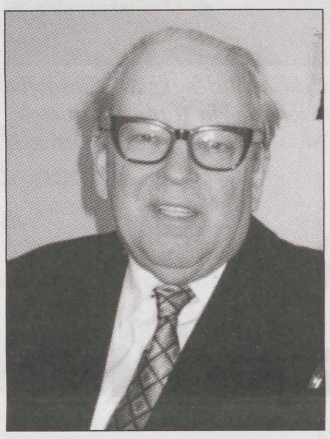

13. juulil sai 80-aastaseks ülikooli endine õppejõud Hillar Palamets.

Õppejõu ameti kõrval tegeles ta 1970. aastate algul ühiskondlikus korras ka ülikooli ajalehe toimetamisega.

Hillar Palamets on aastakümneid tutvustanud ülikooli ja Tartut – kirjutanud raamatuid ja artikleid, vestelnud raadios, pidanud ettekandeid jne.

Õnnitleme oma väsimatut autorit!

UT toimetus

Muudatused peahoones

Sel nädalal vahetasid tööruume mitmed üldosakonna töötajad.

Postikantselei kolis peahoone teiselt korruselt esimese korruse ruumi 121 (aula trepist vasakul, kunagine lektoorium). Postisekretär Urve Nahkuriga samas ruumis töötanud ülikooli keeletoimetaja Marika Kullamaa asub nüüd üldosakonna ruumis 209. Ruumi 120 kolis administratsioonidirektor Mihkel Pärnoja.

Kantselei on avatud kella 8–11 ja 13–16. Postiring väljub peahoonest endiselt kell 13.30.

Üldosakonna asjaajamiskorralduse peaspetsialist Sirje Mark ütles, et kolimine toob kantselei kliendile lähemale. «Vähem jalavaeva on neil, kes peahoone ümbruses olevatest struktuuriüksustest posti järel käivad.»

Peahoone esimesel korrusel avati sel nädalal ka uuenenud infolett ja garderoob.

ÕNNITLEME

70

Edvitar Leibur, AR emeriitprofessor – 4. september
Eevi Maiste, AR emeriitdotsent – 4. september

55

Mihhail Lotman, semiootika vanemteadur – 2. september
Ülle Pärli, semiootika dotsent – 5. september

50

Oili Suvi, laborant – 2. september
Marju Medar, Pärnu Kolledži sotsiaaltöö dotsent, osakonna juhataja – 6. september

45

Tiina Kuljus, sisevalvetöötaja – 2. september
Robert Szava-Kovats, rakendusökoloogia teadur – 3. september

35

Tatjana Nahtman, matemaatilise statistika teadur – 2. september

30

Aune Leuska, koristaja – 2. september

25

Pihel Kutsar, õppekava spetsialist – 1. september

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000
Trükk: Greif OÜ

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Aija Sakova
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetaja Mai Kukumägi
Keeletoimetaja Marika Kullamaa

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
http://www.ajaleht.ut.ee
Postiaadress: Ülikooli 18, Tartu 50090

ESSEEVÕISTLUS «MILLISENA NÄEN TARTU ÜLIKOOLI KÜMNE AASTA PÄRAST?»

UT toimetus ja kolleegium kuulutavad seoses Tartu Ülikooli 375. aastapäevaga välja esseevõistluse **«Millisena näen Tartu Ülikooli kümne aasta pärast?»**.

Kutsume kõiki Tartu Ülikooli tudengeid, õppejõude, töötajaid ja vilistlasi mõtlema *alma mater*'i oleviku ja tuleviku peale näiteks järgmistel teemadel: Tartu Ülikool täna ja kümne aasta pärast tööja õpikeskkonnana, ülikooli ees seisvad valikud, kes ja mis keeles siin kümne aasta pärast õpivad ja õpetavad, TÜst saadav haridus, TÜ positsioon Eesti, Euroopa ja globaalses kõrghariduses, akadeemilise pere kokkukuuluvustunne, tasuta või tasuline õpe jne.

Žürii annab välja kolm põhiauhinda: I koht 3000, II koht 2000 ja III koht 1000 krooni.

Samuti antakse välja eriauhindu. Žüriil on õigus auhindu ümber jagada.

Võistlustöödest tehakse kokkuvõte UTs. Parimad esseed pannakse UT veebi ja võidutööd avaldatakse lehes.

Hindamisel arvestatakse mõtteselgust ja haaravat esitust. Žürii esimees on eetikakeskuse juhataja prof Margit Sutrop.

Essee maht on 2–3 lk, ühese reavahega (kuni 9000 tähemärki koos tühikutega), eesti või inglise keeles.

Tööd saata aadressile ajaleht@ut.ee või Esseekonkurss, UT toimetus, Ülikooli 18, Tartu 51014. Kirjale lisada oma andmed (nimi, õppeasutus või töökoht, telefon ja e-posti aadress).

Tähtaeg on 31. oktoober.

Auhinnad antakse kätte emakeelse ülikooli aastapäeva ürituste ajal.

AJALEHE VEEB UUENES

Alates 27. augustist on Universitas Tartuensisel uue kujundusega veebilehekülg.

Peale iganädalase paberlehe sisu leiab veebist nüüd ka igal tööpäeval *online*-uudiseid. Püüame informeerida nii iga päeva olulisematest sündmustest kui ka edastada ülikooli jaoks olulist uut infot. Kõige uuemad uudised jooksevad paremal veerus, keskel on kuvatud valikulised kolm *online*-uudist ning kõige all mõni viimase paberlehe aktuaalseim artikkel.

Vasakpoolse veeru rubriikide linkidel klikkides leiate jätkuvalt viimati ilmunud paberlehe artikleid.

Vasakul menüüribal on ka foorumi viide, kus oleks võimalus arutleda ülikoolielu oluliste probleemide üle. Uuena on parempoolsel veerul ajalooridade koht.

EESTIKEELSE TERMINOLOOGIA SIHTSTIPENDIUM

TÜ Sihtasutus koos Eesti Terminoloogia Ühinguga kuulutas välja eestikeelse terminoloogia sihtstipendiumi(de) konkursi.

Stipendiumifondi suurus on 90 000 krooni.

Kandideerida saavad Eesti kõigi avalik-õiguslike kõrgkoolide üliõpilased, õppejõud ja teadustöötajad, kelle õppe- või uurimisvaldkond on seotud eestikeelse terminoloogia ja selle arendamisega või kes arendavad eesti terminoloogiat oma mis tahes eriala doktoritöö osana.

Taotlused esitada hiljemalt **10. septembriks** TÜ Sihtasutusele aadressil Ülikooli 18, 50090 Tartu.

Täpsem info: www.ut.ee/sihtasutus, tysiht@ut.ee või tel 737 5852, 521 6820.

Akadeemiliste töötajate enesetäiendamine välismaal

Krista Lõo
projektijuht

Algab välisülikoolides enesetäiendamisest huvitatud akadeemiliste töötajate teine taotlusvoor.

Projekti «Eesti ülikoolide akadeemilise personali enesetäiendussüsteemi loomine» esimeses voorus rahuldati TÜs 15 taotlust. Lähetuste sihtkohad olid peale Euroopa riikide ka USA, Kanada ja Venemaa ning kestus ulatus kahest nädalast nelja kuuni.

Projekti raames Inglismaal Londoni Ülikooli kolledžis tõlketeooria suvekursusel osalenud inglise keele assistendi Katiliina Gieleni sõnul tuleb kõik sellised võimalused ära kasutada. «Uskumatu, et kahe nädalaga saab nii palju sidemeid ja kogemusi, mida õppetöö edendamisel ära kasutada,» võtab ta välislähetuse kokku. Peale akadeemiliste kontaktide loomise ja erialaoskuste arendamise tõstab ta esile võimaluse tutvuda välisülikooli töökorraldusega.

Samuti õnnestus leida aega, et tutvuda sealse raamatukogu mitmekülgse valikuga.

Teises voorus tahaksime lähetatavate arvu suurendada. Kõik, kellel on silmapiiril mõni välisülikool või teadusasutus, kus viibimine aitaks kaasa õppe- või teadustöö arendamisele, peaksid seda võimalust kindlasti kasutama. Rõhutame ka, et projekt ei ole mõeldud ainult noortele ning vähese kogemusega õppe- ja teadustöötajatele.

Nendele, kes veel kahtlevad, kas hakata taotlusvormi täitmise ja asjaajamisega vaeva nägema, soovitab Katiliina Gielen kindlasti proovida ning toonitab, et ei maksa peljata raha taotlemisega seotud paberimajandust, mida tema sõnul oli oodatust vähem. Ta toob positiivsena välja ka selle, et kõigile toetuse saamist puudutavatele küsimustele, ka nendele, mis endale esmapilgul rumalana tundusid, sai projekti peakoordinaatorilt kiire ja sõbraliku vastuse.

Info tel 737 5183 ja www.ut.ee/personal/enesetaiendamine.

Akadeemilises spordiklubis

Alar Rikberg
akadeemilise spordiklubi spordijuht

TÜ akadeemiline spordiklubi ootab nii vanu kui ka uusi spordihuvilisi liituma septembri alguses alustavate treeningurühmadega.

Tänavu valminud uues spordikompleksis (Ujula 4) on oluliselt paranenud sportimisvõimalused paljudel aladel.

Peale Ujula tänava kompleksi toimuvad treeningud Lai 37, Jakobi 5 ning Staadioni 21 spordihoonetes.

Osalemine treeningurühmades maksab 650–800 krooni semester (5 kuud).

Uue teenusena on harrastussportlastel võimalus liituda *fitness*-klubiga, mille liikmed saavad piiramatult kasutada Ujula 4 jõusaali, kergejõustikuhalli ning osaleda vabalt valitud aeroobikatreeningutel.

Fitness-klubi semestrimaks on TÜ tudengitele ja töötajatele 2000 krooni (tavahind 2800), ühe kuu hind 500 (700) ning ühe kasutuskorra maksumus 60 (80) krooni.

Info treenerite ja treeningaegade kohta: www.tysk.ee.

Lisainfo: tel 737 6280, 737 6307, alar.rikberg@ut.ee.

KÄÄRIKU PUHKE- JA SPORDIKESKUS 60

21. septembril tähistatakse Kääriku puhke- ja spordikeskuse 60. aastapäeva ülikooli spordipäevaga.

Kavas on teatejooks 10×375 m ja palju muid põnevaid võistlusi!

Info ja registreerimine alates 6. septembrist aadressil www.kaariku.com.

LOENGUD

Filosoofiateaduskonna humanitaaria uue alusmooduli ained: «Kultuuridevaheline kommunikatsioon» T 14.15–16.00 Ülikooli 18-128. Õppejõud Krista Vogelberg. Uusimatest lingvistikateooriatest lähtudes tutvustatakse kommunikatsiooni toimimispõhimõtteid, analüüsitakse inimsuhtluse ja kultuurierinevuste seoseid ning vastasmõju;

«Antiigi pärand Euroopa kultuuritraditsioonis» K 14.15–16.00 Ülikooli 18-128. Õppejõud Anne Lill, Janika Päll, Ivo Volt. Kursus annab ülevaate põhilistest aspektidest, millega kreeka ja rooma kultuur on mõjutanud Euroopa arengut;

«Kultuurilood I» K 14.15–16.00 Näituse 2-105. Õppejõud Tiina Ann Kirss, Kristin Kuutma. Kesksed mõisted kursuse ülesehituses on kontinuiteet ja katkestus. Keskendutakse nii protsessidele, mis kultuure alal hoiavad, kui ka ajaloolistele vapustustele, kriisidele ja murrangutele, mis järjepidevust ohustavad;

«Semiootika alused» N 12.15–14.00 Ülikooli 18-128. Õppejõud Mihhail Lotman. Ülevaatlik kursus, milles käsitletakse nii semiootika kujunemisloo jooni kui ka antakse põhiprobleemide süstemaatiline ülevaade;

«Euroopa ideede ajalugu I» R 14.15–16.00 Ülikooli 18-232. Õppejõud Pärtel Piirimäe. Loengute põhiosa moodustab ülevaade peamistest moraalsetest ideedest (sõprus, armastus, au, õnn) ning poliitilistest alusideedest nagu riik, impeerium, sõda, demokraatia, õiglus ja vabadus.

3.–5. septembrini toimub geograafia osakonnas geograafiakandidaat Hardo Aasmäe loengusari «Üleilmastuva maailma geograafia» (BGGG.02.115, 1 AP):

3. septembril Vanemuise 327, kl 14.15–16 «Võitlus kliimamuutustega on inimkonna kodukorrastamise kampaania»,

4. septembril Vanemuise 46-137, kl 10.15–12 «Lääne kultuuriruumi väärkujutelmad muust maailmast», kl 14.15–16 «Kogu inimkonda ei õnnestu päästa, ei täna ega tulevikus»,

5. septembril Vanemuise 46–137, kl 10.15–12 «Venemaa dramaatiline valik – lääs või häving». Arvestus 10. septembril kl 12.15–18 Vanemuise 46-108.

6. septembril kl 14.15 Biomeedikumis Ravila 19-1026 ja 7. septembril kl 12.15 keemiahoones Jakobi 2-430 peab külalisõppejõud dr Csaba Hetenyi loengu «Molecular structure and energy in drug design». Samuti loeb ta sel õppeaastal biomolekulide modelleerimise kursusi FKKM.04.042 «Introduction to structural modeling of bioactive molecules» ja FKKM.04.043 «Molecular interactions in biological systems». Oodatud on keemia, biokeemia, biofüüsika, molekulaarbioloogia, farmaatsia, bioinformaatika ja meditsiini ning sarnaste erialade tudengid. Lisainfo: indrek.tulp@ut.ee, 737 5270.

KAITSMISED

DOKTORITÖÖD

6. septembril kl 16 kaitseb **Juri Karjagin** Puusepa 8 (A. Linkbergi aud) doktoritööd «The pharmacokinetics of metronidazole and meropenem in septic shock. A microdialysis study». Juhendaja prof Joel Starkopf. Oponent prof Jyrki Tenhunen (Tampere Ülikool).

7. septembril kl 12 kaitseb **Lea Pehme** Puusepa 8 (A. Linkbergi aud) doktoritööd «Epidemiology of tuberculosis in Estonia 1991–2003 with special regard to extrapulmonary tuberculosis and delay in diagnosis of pulmonary tuberculosis». Juhendajad prof Mati Rahu ja prof Alan Altraja. Oponent prof Peter D.O. Davies, MD, PhD (Liverpooli Kardiotorakaalkeskus, Inglismaa).

12. septembril kl 10.15 kaitseb **Inga Jüriado** TÜ Ökoloogia ja Maateaduste Instituudi botaanika osakonnas Lai 40-218 doktoritööd «Diversity of lichen species in Estonia: influence of regional and local factors». Juhendajad dots Tiina Randlane ja prof Jaanus Paal. Oponent prof Christoph Scheidegger (Šveitsi Föderaalne Metsa-, Lume- ja Maastiku-uuringute Instituut, WSL).

14. septembril kl 14.15 kaitseb **Andres Marandi** Ökoloogia ja Maateaduste Instituudi geoloogia osakonnas Vanemuise 46-246 doktoritööd «Natural chemical composition of groundwater as a basis for groundwater management in Cambrian-Vendian aquifer system in Estonia». Juhendajad prof Volli Kalm ja prof Rein Vaikmäe (Tallinna Tehnikaülikool). Oponent prof W. Mike Edmunds (Oxfordi Ülikool).

KÜLALISÕHTUD

Eesti Üliõpilaste Selts kutsub akadeemiliselt organiseerumata eesti soost meestudengeid oma külalisõhtule 19. septembril kl 19 EÜSi majja Tõnissoni 1. Riietus soliidne.

Korp! Fraternitas Estica ootab Sind oma külalisõhtutele, mis toimuvad 13. ja 21. septembril kl 20 konvendihoones Vanemuise 54. Riietus soliidne.

Eesti Naisüliõpilaste Selts ootab aktiivseid tudengineide külalisõhtutele 11. ja 18. septembril kl 20 Riia 13-33.

Korporatsioon Indla ootab külla akadeemiliselt organiseerumata naistudengeid. Külalisõhtud toimuvad 10., 12. ja 19. septembril kl 19 Tähtvere 4 II.

TEATED

Tartu Ülikooli kammerkoori uute lauljate kuulamine toimub 5., 12. ja 20. septembril kl 16.30–18 peahoones (täpne auditoorium teatatakse peahoone infostendil). Katseteks ette valmistada üks laul. Info: dirigent Triin Koch, tel 527 1105, triin.koch@mail.ee.

Tartu Akadeemiline Meeskoor võtab kõikidesse häälerühmadesse vastu uusi lauljaid. Hääleproovid ja lauljate vastuvõtt toimub 4., 6., 11., ja 13. septembril kl 18.30 Veski villas, Veski 6. Info: tel 511 2928, www.tam.eu.

Tartu Üliõpilasteater võtab vastu uusi näitlejaid 11. septembril kell 18 Pepleri 27 (Kotka keldri vastas). Ette valmistada luuletus, laul ja proosapala (või vähemalt kaks kolmest). Vaata ka: www.ut.ee/teater. Lisainfo: 5569 6846.

Tartu Ülikooli Raamatukogu

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

7. september 2007 Nr 28 (2310)

www.ajaleht.ut.ee

Õppeosakonna erileht • Ülikool ootab tudengite arvamusi lk 2 • Kuidas saada õppetoetusi? lk 2

Ülikool vajab uut arengukava

Varje Sootak

TÜ nõukogu 31. augusti istungil tutvustas rektor professor Alar Karis uue akadeemilise aasta ülesandeid.

Üheks tähtsamaks ülesandeks pidas rektor uue arengukava väljatöötamist. Samuti rõhutas ta sellega seonduva struktuurireformi lõpule viimist. «Ülikool ei saa olla pidevalt reformimisel, on vaja selgeid otsuseid, mis tuleb nõukogu ja ülikooliperega läbi arutada.»

Väga oluliseks pidas rektor ka rahastamisallikate mitmekesistamist, eelkõige Euroopa teadusrahade hankimist.

Samuti on rektori sõnul väga olulised kaks dokumenti. Need on kõrgharidusstrateegia ning teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia, kus on rida tähtsaid punkte, nagu tulemusleping, mis puudutab õppetegevust, rahastamisküsimused jt.

Rektor ütles, et ülikooli jaoks on tähtis seista ka selle eest, et suureneks teaduse baasfinantseerimine.

Karis puudutas samuti teaduse tippkeskusi. «Tähelepanu peab pöörama sellele, et me ei koondaks kogu oma teaduspotentsiaali tippkeskustesse, mille tulemusena ei jää ressurssi üle, et panna kokku uusi sihtfinantseerimise teemasid ja saada uut rahastamist.»

Õppekavadest kõneldes lausus prof Karis, et nende ümbertegemisel tuleks vältida dubleerimist nii ülikooli sees kui ka ülikoolide vahel. Samuti soovitas ta mõtelda uutele atraktiivsetele inglisekeelsetele õppekavadele.

Istungi lõpul märkis rektor, et ta püüaks edaspidi nõukogusse sisse viia selliseid strateegilisi küsimusi, mis rohkem arutamist vajaksid ja et tekiks diskussioon.

Rektor Alar Karise inauguratsioonil osalesid president Toomas Hendrik Ilves, kultuuriminister Laine Jänes, peaminister Andrus Ansip jt. Rektori inauguratsioonikõne UT 3. leheküljel. ANDRES TENNUS

Von Bocki maja renoveeritud

Eile avati pidulikult renoveeritud von Bocki maja.

Suvest saadik on olnud võimalik näha Raekoja-poolsele seinale maalitud peahoonet kujutavat seinamaali. See on Louis Höflingeri 1860. a gravüüri koopia, mille kavandi tegi multimeedia talituse arvutigraafik-kunstnik Maarja Roosi. Maalisid Tartu Kõrgema Kunstikooli tudengid.

Üleeilsest on Jakobi tänava poolsel seinal Alar Madissoni fotonäitus ülikooli õppejõududest «Aknal III». 37 isikut valiti fotodele nelja valdkonna – *humaniora, socialia, realia et naturalia* ja *medicina* – tunnustatud õppejõudude hulgast. Kõige ülemisel kaarjal aknal on rektorite Jüri Kärneri, Peeter Tulviste, Jaak Aaviksoo ja Alar Karise fotod.

Hilisbarokne Bocki maja on saanud algseid värvitoone järgides tumeroosa, varaklassitsistlik fassaad on helekollane. Hoovis eemaldati evakuatsioonipääsu asendav metalltrepp, teisele korrusele viib kõigile ohutusnõuetele vastav uus sisetrepp.

Fassaadi restaureerimise projekti on koostanud OÜ ARC Projekt, töö tegi ära OÜ Tartu Restauraator. Sisekujundajal Kaisa Raidmetsal on valmimas esimese korruse restaureerimise ja sisekujunduse projekt.

KADRI BANK

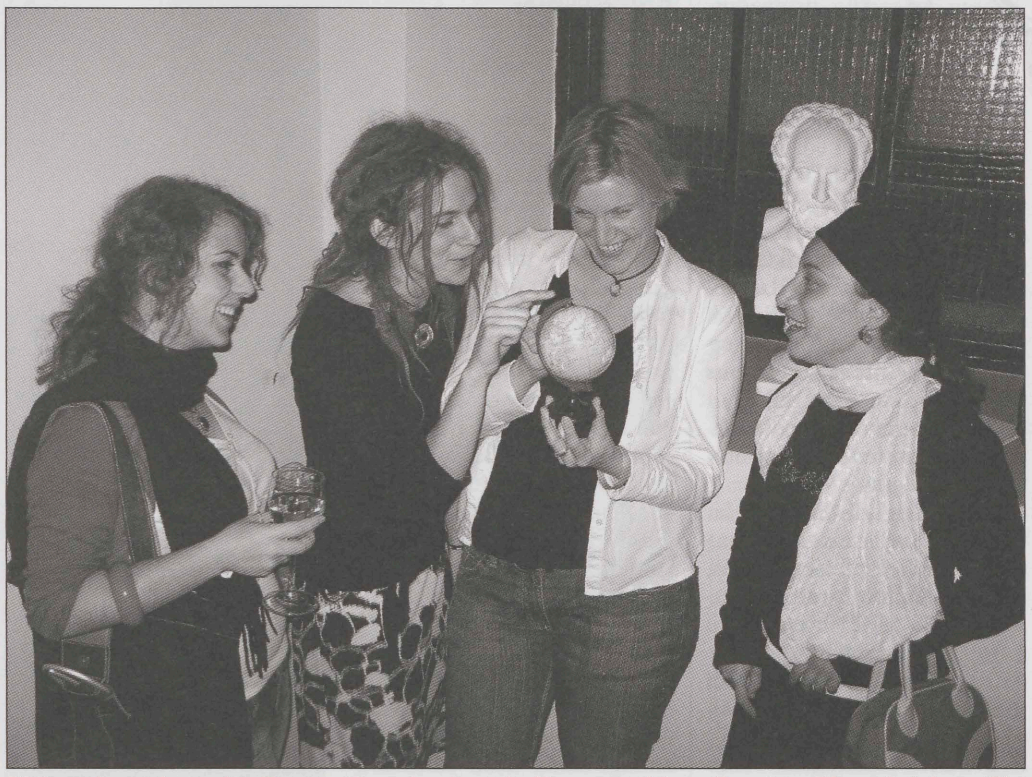

Välistudengid grusiin Tamar Nozadze (vasakult), ameeriklane Patricia Glatz, belglane Ilke Jaspers ja grusiin Ana Kvintradze näitavad üksteisele, kui kaugelt Tartusse tuldi. KADRI BANK

Ülikoolis õpib ligikaudu viissada välistudengit

Kadri Bank

2007/2008. õa õpib Tartu Ülikoolis ligikaudu 500 välisüliõpilast, neist umbes pooled alustavad õpinguid sel semestril.

Välisüliõpilastalituse peaspetsialisti Ülle Tensingu sõnul selgub sügissemestri välisüliõpilaste ja väliskülalisüliõpilaste täpne üldarv siis, kui kõik alustajad on kohale jõudnud.

Väliskülalisüliõpilasi on vastu võetud 180. «Eelmisel õppeaastal oli sügissemestri külalisüliõpilaste arv 164, kasv on eelkõige Erasmuse programmi arvelt. Kokku on meil külalisüliõpilasi 26 riigist,» ütles Ülle Tensing.

Ta lisas, et üllatav on Poola üliõpilaste huvi Tartus õppimise vastu. «Ligi 20% ELi suurima üliõpilasvahetusprogrammi Erasmuse tudengitest on pärit Poolast. Neile järgnevad 24 sakslast ja 11 itaallast.»

Eelarvamused muutuvad

Kahepoolsete ning riiklike lepingute alusel on vastu võetud 55 üliõpilast, neist kaheksa on Tbilisi ülikooli tudengid. Tensingu sõnul näitab see grusiinide järjest kasvavat huvi Eestis õppimise vastu.

Montana ülikoolis õppiv Patricia Glatz sattus TÜ Balti õpingute vahetusüliõpilaseks juhuslikult. «Internetis ülikoolidega tutvudes sattusin ühele Eesti leheküljele. Ameerikas teavad kõik, kus on Itaalia või Hispaania, aga pean tunnistama, et ma ei teadnud, kus asub Eesti. Tegin kogu nädalavahetuse uurimistööd ja otsustasin tulla siia.»

Tasemeõppesse võeti välisüliõpilasi vastu 86. Eelmisel õppeaastal oli vastav arv 73, suurenenud on magistri- ja doktoriõppe välisüliõpilaste arv. Tasemeõppes on tudengeid kokku 23 riigist.

Tensingu sõnul on võõrkeelsetest magistriõppekavadest enim üliõpilasi Balti õpingute magistriõppekaval.

Üks üheksast magistrandist on Ilke Jaspers. Belgias politoloogias bakalaureusekraadi saanud Ilke on huvitatud kommunismi-teemast ja sellest, kuidas eri riigid sellega toime tulid. «Belgias teatakse vaid seda, et kommunism on halb. Aga ei teata, kuidas see alguse sai, kuidas inimesed selles elasid ja sellega aastakümneid leppisid,» ütles Ilke, kes plaanib oma magistritöös keskenduda Baltimaadele.

«Belgias peetakse Eestit kaugeks mittearenenud maaks, aga tegelikult ei erine te meist kuigi palju. Selline suhtumine on domineeriv kogu Lääne-Euroopas ja see peaks muutuma. Seepärast on ka hea, et siia tuleb järjest enam inimesi välismaalt,» lisas ta.

Ilke Jaspers tutvus õppimisvõimalustega ka Soomes, Lätis, Leedus. «Lõpuks oli mul valida Riia ja Tartu vahel. Tutvusin mõningate inimestega, külastasin Tartut ja see hakkas mulle meeldima.»

Eesti väiksus võlub

Ilke sõnul teeb just Eesti rahva väiksus selle riigi ilusaks. «Loodan, et see ei muutu. Kõik räägivad küll majanduslikust arengust, aga meil elab poole Eesti pindala peal 10 miljonit inimest ja see on täis vaid ehitisi. Just hingamisruumi pärast ma siin olengi.»

Nii kaheks aastaks Tartusse jääv Ilke kui ka aastaks tulnud Patricia Glatz on huvitatud eesti keele õppimisest. «Avastasin üllatusega, et näiteks poodides ei osata eriti inglise keelt,» märkis Ilke.

Patricia sõnul ollakse aga tänaval teed juhatades väga abivalmis. «Kõik on siin väga tore, ainult mitte vihm,» leidis ta.

Peale välismaalaste on ülikooli oodatud 22 Eesti päritolu välismaal eelneva haridusastme omandanud üliõpilast. Kokku on sügissemestril üliõpilasi *ca* 40 riigist, mis on 5–6 riiki enam kui varasematel aastatel.

Uue keemiahoone ehitamine on alanud

Juuli lõpus allkirjastasid Tartu Ülikool ja AS Ehitusfirma Rand ja Tuulberg TÜ uue keemiahoone ehituslepingu.

Füüsika-keemiateaduskonna dekaani professor Peeter Burgi sõnul on vana keemiahoone peaaegu täielikult amortiseerunud, mistõttu on oluliselt raskendatud tänapäevane teadustöö. «Uue keemiahoone lähedus tehnoloogiainstituudile loob oluliselt paremad koostöövõimalused,» ütles Burk.

Uus keemiahoone asub Viljandi mnt 42 kinnistul, kuhu TÜ arendab välja Maarjamõisa teadus- ja tehnoloogialinnaku. Naabruses asuvad tehnoloogiainstituut ja Biomeedikum.

Uue keemiahoone ehitus on alanud. Nurgakivi pannakse 17. novembril, kui tähistatakse keemia osakonna 60. aastapäeva.

AJALOOREAD

1. septembril 1947 alustas taastatud keemiaosakonnas õpinguid 17 üliõpilast.

Loe: www.ajaleht.ut.ee.

UUDISED

W. Zoege von Manteuffel 150

Täna kell 11 algab vanas anatoomikumis professor Werner Zoege von Manteuffeli 150. sünniaastapäeva mälestuskonverents.

Ettekannetes käsitletakse kardiokirurgiat (Tiiu Aro), veresoontekirurgiat (Jüri Lieberg), endokriinkirurgiat (Gennadi Timberg), uroloogiat jt teemasid.

W. Zoege von Manteuffel lõpetas TÜ arstiteaduskonna 1895 ja kaitses Tartus doktoriväitekirja. Töötas ka tsaar Nikolai II au-ihuarstina. Professor Manteuffel töötas Toomel kirurgiakliinikus.

1897. võttis ta esimesena kasutusele keetmisega steriliseeritud kirurgilised kummikindad.

Tartus arutatakse luu- ja kõhrehaigusi

Homseni kestab Vanemuise kontserdimajas kolmepäevane VI Balti luu- ja kõhrehaiguste ning III Balti traumatoloogide ja ortopeedide konverents.

Käsitletakse luu- ja kõhrehaiguste molekulaarseid ja rakulise patoloogia aluseid, samuti haiguste kirurgilisi ja konservatiivse ravi võimalusi.

Ühe korraldaja, dotsent Aare Märtsoni sõnul ei asenda tänapäevased suhtlusvahendid silmast silma kohtumistest võrsuvaid mõttevahetusi. Ta tundis heameelt, et konverentsile on registreerinud ortopeede, reumatolooge, günekolooge, radiolooge, endokrinolooge jt erialade spetsialiste, kes tegelevad oma töös luu ja kõhrepatoloogiaga.

Konverentsi korraldavad on TÜ Kliinikum, TÜ jt.

Valiti professoreid

TÜ nõukogu valis 31. augustil füüsikalise keemia professoriks kolmandat korda Enn Lusti ja teist korda meteoroloogia professoriks Rein Rõõmu.

ONLINE-KÜSITLUS

Milline on sulle kõige olulisem Tartu Ülikooli õppima tulemise põhjus?

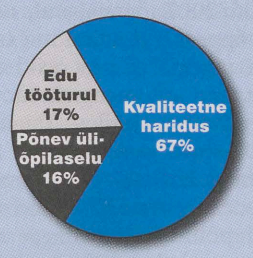

Vastajaid: 64

Uus küsimus:
Kas kavatsed osa võtta UT esseevõistlusest?
Vasta: www.ajaleht.ut.ee

Tartu Ülikooli 375. aastapäev septembris

Ülikooli päevad Järvamaal

• 1.–16. septembrini ülikooli ajaloo muuseumi posternäitus «Tartu Ülikool 375» Järvamaa keskraamatukogus.

• 4.–16. septembrini ülikooli ja AHHAA teaduskeskuse näitus nanotehnoloogia saavutustest ning ülikooli rakendusuuringutest Türi kolledžis.

• 11. septembril seminar «Tänapäevased meetodid ehituses küttekulude kärpimiseks ning tervisliku eluja töökeskkonna loomiseks» Järva maavalitsuses.

• 12. septembril Paide gümnaasiumis ja 13. septembril Türi majandusgümnaasiumis AHHAA teaduskeskuse ja teadusbussi teadusteater «Ideekunst ehk kuidas saada miljonäriks?»

• 14. septembril ajaloo päev Türi kolledži üliõpilastele ülikooli ajaloo muuseumis.

• 5.–9. septembrini konverents «Children and Exercise XXIV. The 24th Pediatric Work Physiology Meeting» Lohusalus.

• 7. septembril W. Z. Manteuffeli 150. sünniaastapäevale pühendatud kirurgiasümpoosion ülikooli vanas anatoomikumis.

• 11. septembril maalikunsti üliõpilaste graafikanäituse avamine Ülikooli Kohvikus.

• 13. septembril Margarita Voitese kontsert aulas.

• 13.–15. septembrini konverents «The 2nd BBBB Conference of Pharmaceutical Sciences» TÜ raamatukogus ja aulas.

• 14. septembril matemaatika-informaatikateaduskonna juubelikonverents aulas.

• 15. septembril usuteaduskonna vilistlaspäev aulas.

• 16.–20. septembrini konverents «Wetland Pollutant Dynamics and Control WETPOL» TÜ raamatukogus ja ülikooli aulas.

• 21. septembril Kääriku puhke- ja spordikeskuse 60. aastapäeva tähistamine ja ülikooli spordipäev Käärikul.

• 21. septembril konverents «Exercise and Heart» aulas.

• 24. septembrist 21. oktoobrini üliõpilaselu tutvustav fotonäitus Y-galeriis.

• 25. septembril Carl Orffi lavakantaat «Carmina Burana» Vanemuise kontserdimajas, 26. septembril Estonia kontserdisaalis ja 27. septembril Pärnu kontserdimajas.

• 26. septembril XVII sajandi luuleantoloogia esitlus ülikooli ajaloo muuseumis.

• 27.–29. septembrini konverents «Theology´s Contribution to Europe» Toome konverentsikeskuses.

• 28. septembril kontsert XVII sajandi muusikast Türi kolledžis.

• 28. ja 29. septembril konverents «Suveräänsus muutumises: suveräänsuse mõiste võimu ja õiguse pingeväljas» TÜ raamatukogus ja aulas.

• 28. septembril näituse «Graafikašedöövreid Academia Gustaviana ajast» avamine ülikooli kunstimuuseumis

• 30. septembrist 4. oktoobrini Saksa-Eesti akadeemiline nädal Academica XI.

Kuidas saada õppetoetusi?

Helina Riisalu
üliõpilasnõustaja

Nii riigieelarvelistel kui ka riigieelarvevälistel üliõpilastel on võimalik taotleda õppetoetust.

Toetuste taotlemise tähtaeg sügissemestril on 30. september. Põhitoetust (800 kr kuus) võivad saada üliõpilased, kes õpivad täiskoormusega õppekaval, kus on riigieelarvelisi õppekohti. Täiendavat toetust (400 kr kuus) võivad taotleda need, kelle elukoht rahvastikuregistri andmetel on Tartus õppides väljaspool Tartut ning sellega piirnevaid omavalitsusi.

Nii põhi- kui ka täiendav toetus määratakse õppetulemuste alusel. Pingerea koostamisel vaadatakse kõigepealt ainepunktide arvu, seejärel keskmist hinnet. Põhitoetuse taotlus esitatakse õppeinfosüsteemi kaudu kogu nominaalajaks vaid üks kord. Kes esitasid põhitoetuse taotluse 2006/2007. õppeaastal, need sel õppeaastal enam uut taotlust tegema ei pea, vaid nad loetakse automaatselt taotluse esitanute hulka. Täiendava toetuse taotlus tuleb aga esitada igal semestril eraldi. Esimese aasta üliõpilased saavad põhi- ja täiendavat toetust taotleda alates kevadsemestrist.

TÄPSEM INFO

www.ut.ee/tudeng/abiks/oppetoetus

Majanduslikku toetust (800 kr kuus) võivad taotleda üliõpilased (ka esimese aasta üliõpilased esimesel semestril), kellel majanduslikud asjaolud takistavad õpingute jätkamist (toetuse määramisel eelistatakse puudega isikuid, orbe, paljulapselisest perest pärit isikuid, alaealiste laste vanemaid ning isikuid, kelle vanemad on pensionärid). Toetuse saamiseks tuleb täita vormikohane taotlus, lisada sellele vajalikud dokumendid ning tuua need 30. septembriks õppeosakonda Küütri 2.

Riigieelarvelisel kohal õppivad doktorandid saavad taotleda doktoranditoetust (6000 kr kuus). Taotlus esitatakse õppeinfosüsteemi kaudu kogu nominaalajaks vaid üks kord (tähtaeg 30. september). Kes esitasid põhitoetuse taotluse 2006/2007. õppeaastal, need sel õppeaastal enam uut taotlust tegema ei pea, vaid nad loetakse automaatselt taotluse esitanute hulka. Taotluse võivad esitada ka need doktorandid, kes taotlemise perioodil on akadeemilisel puhkusel.

Tagasiside aitab ülikooli edendada

Siret Rutiku
õppeosakonna juhataja

Anu Haamer
programmipõhise õppe koordinaator

Alanud õppeaasta on ülikoolis mitmes mõttes uue näoga. Et tagada jätkuvalt head kvaliteeti, kutsume üliõpilasi üles olema aktiivsed ja kasutama mitmesuguseid kaasarääkimise ja tagasiside kanaleid.

Alustame koos uue rektoriga, suletud on vanad 4-aastased bakalaureuse õppekavad, kõik õppekavad peavad muutuma kevadeks väljundipõhiseks jpm. Võib öelda, et ülikool on pidevas uuendusprotsessis, kuid kõigi uuenduste koondmärksõnaks võiks olla kvaliteet.

Ülikool soovib peale kvaliteetse kõrghariduse andja olla üliõpilasele ka paindlik ja koostööaldis partner. Ainult ühe osapoole arvamus ei anna kunagi sama head tulemust, kui kõikide osaliste otsustusprotsessidesse kaasamine.

Üliõpilased hindavad ainekursusi

Selleks, et üliõpilased saaksid hariduselus oma sõna kaasa öelda, on loodud ja luuakse jätkuvalt eri võimalusi ja kanaleid, mille aktiivset kasutamist üliõpilastelt oodatakse.

Juba ligi 10 aastat on olnud võimalus ja ka kohustus anda tagasisidet läbitud õppeainete kohta, täites ÕISis semestri lõpul ainekursuste hindamise küsimustiku. Selle küsimustiku info annab õppejõule tagasisidet ja vajaduse korral nõu, kuidas oma ainet paremini ja huvitavamalt üliõpilaseni tuua.

Alates möödunud aastast antakse ainekursuste hindamise ankeetide põhjal välja aasta õppejõu auhinda ning selgitatakse neljas valdkonnas välja 10 paremat õppejõudu.

Samas tuleb kahetsusega tõdeda, et ainekursuste hindamise ankeetide täitmine semestri lõpul ei ole üliõpilaste seas ikka veel eriti populaarne ning tundub tihtipeale pigem tüütu kohustuse kui hea võimalusena õppetöös kaasa rääkida. Kuigi kiirel eksamieelsel ajal on kiusatus ankeeti täita formaalselt, kutsume üles seda tegema sisuliselt ning kasutama enam ka võimalust anda õppejõududele vabas vormis tagasisidet ankeedi vabatahtlikus B-osas.

Osalus õppekavaarenduses

Peale ainekursuste hindamise toimib ka alates 2006. aastast tagasiside ja ettepanekute veebilehekülg (www.ut.ee/187664), mille kaudu on võimalik teada anda nii õppetöös kui ka ülikoolielus tervikuna ette tulnud kitsaskohtadest.

Samuti on tagasiside leht hea võimalus esitada ülikoolielu paremaks muutvaid uuenduslikke ideid. Veebikülg on leidnud aktiivset kasutamist

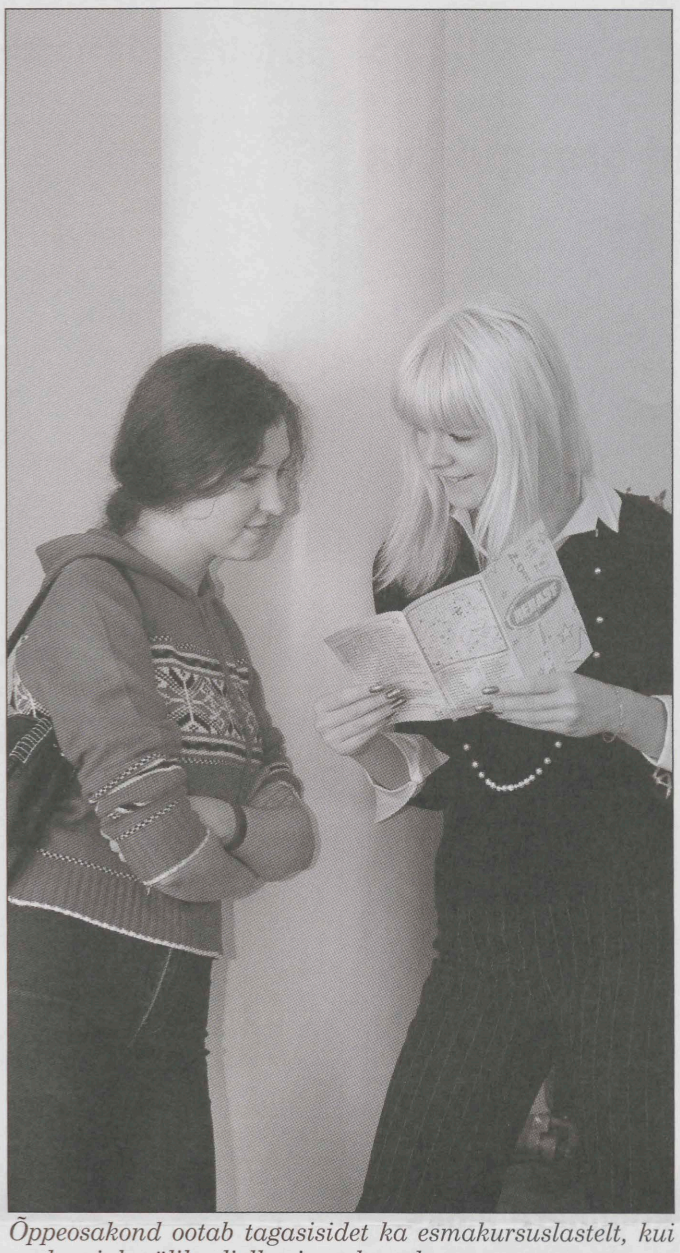

Õppeosakond ootab tagasisidet ka esmakursuslastelt, kui nad on juba ülikooliellu sisse elanud. ANDRES TENNUS

Üliõpilaste ettepanekuid õppekavaarenduses on raske alahinnata, sest just nemad peavad ülikoolist omandatud teadmiste, oskuste ja pädevustega ühel päeval ellu astuma.

ning laekunud murede ja ettepanekute abil on saanud lahenduse paljud küsimused nii õppetöös kui ka muus vallas. Ettepanekute lehekülg on jätkuvalt avatud ja ootab aktiivset kasutamist.

Alates 2006/2007. õa mindi üle programmipõhisele õppekorraldusele, mis omakorda annab üliõpilastele lisavõimaluse õppetöös kaasa rääkida. Iga õppekava programminõukogu üks kohustuslik liige on ka üliõpilane. Nõukokku kuulumine võimaldab osaleda õppekava arendamises, parandamises, tutvustamises jne.

Üliõpilaste ettepanekuid õppekavaarenduses on raske alahinnata, sest just nemad peavad ülikoolist omandatud teadmiste, oskuste ja pädevusega ühel päeval ellu astuma.

Õppekavade väljundipõhiseks muutumine peaks endaga kaasa tooma olulisi muutusi just üliõpilaste jaoks. Õppekavad vaadatakse läbi lähtuvalt õppekava eesmärgist, milleks on lõpetaja teatud oskuste ja teadmiste kogum ehk õpiväljundid. Seetõttu on õppekavaarendajatele peale koostöö tööandjatega asendamatu ka üliõpilaste tagasiside.

Avaldage arvamusi õppekava kohta

Alates 2007/2008. õa on kavas sisse viia ka tagasiside küsimine üliõpilastelt õppekava kohta tervikuna. See hakkab toimuma õppeaja viimase aasta alguses ÕISi vahendusel ning on mõeldud ennekõike õppekavade arendamiseks. Küsimustikule vastamine on erinevalt õppejõudude ja ainekursuste hindamisest vabatahtlik, ent seda enam on oodatud üliõpilaste aktiivne ja konstruktiivne koostöö.

Peale eelpool toodud võimaluste toimuvad pidevad kokkusaamised õppeosakonna ja TÜ Üliõpilasesinduse vahel. Siiani on kohtumistel arutletud nii erivajadustega tudengite õppimisvõimaluste parandamist, tudengite lastehoiu küsimusi, aga ka ühiselamute olukorda ning praktika võimalusi. Kõik ettepanekud on olnud väga olulised ning näidanud, et üliõpilased näevad sageli asju hoopis teise nurga alt, mis teeb koostöö osapoolte vahel eriti vajalikuks.

Kutsume üles kõiki üliõpilasi olema aktiivsed ning kasutama erinevaid kaasarääkimise ja tagasiside kanaleid. Ainult koostööd tehes saame muuta ülikooli igaühe jaoks usaldusväärseks ja väärikaks partneriks!

UUDISED

Ülikool tunnustab

TÜ aumärgi ja tänukirjaga autasustati suure panuse eest bioloogia-geograafiateaduskonna asjaajamise korraldamisel dekanaadi juhatajat **Virve Käärikut**.

TÜ tänukirjaga tunnustati kauaaegse hea töö eest haridusteaduskonna projektijuhti **Ain Tõnissoni**.

50. sünnipäeva puhul said TÜ tänukirja pikaajalise ja hea töö eest haridusteaduskonna õpetaja **Ragne Jõgeva** ja majandusteaduskonna rahvamajanduse instituudi ning juhtimise ja turunduse instituudi sekretär **Heili Kase**.

Kliinikum peab uusehitise sarikapidu

Täna kell 13 algab kliinikumi uue ravikorpuse sarikapidu. Kliinikumi avalikkussuhete juhi Kristi Taela sõnul on see esimene suur haiglahoone, mille ehitust on alustatud taasiseseisvunud Eestis. «Sisuliselt tähendab uus maja kogu kliinikumi ravikeskkonna uuendamist nii tehnoloogilises kui ka ehituslikus mõttes,» ütles ta.

Uus ravikorpus valmib 2008. aasta oktoobris.

Loodi AS Celecure stipendium

Augusti lõpus allkirjastasid ravimiarendusfirma AS Celecure ja TÜ Sihtasutus uue stipendiumi statuudi.

Loodav stipendium toetab AS Celecure juhatuse liikme Tarmo Kivi sõnul igal aastal üht silmapaistvat molekulaarmeditsiini, biotehnoloogia, geenitehnoloogia või biokeemia doktoranti tema õppe- ja teadustöös või erialastel reisidel.

Stipendiumi suurus on 50 000 krooni ja see antakse välja igal aastal. Esimene konkurss Celecure stipendiumile kuulutatakse välja sügissemestri algul.

Botaanikaaed ootab infopäevale

Homme kell 11 algab botaanikaaias infopäev «Oistaimede süsteemi ilu ja võlu – Linnést tänapäevani».

Ürituse ühe korraldaja, botaanikaaia aedniku Kersti Tambetsi sõnul tutvustatakse taimeriigi mitmekesisust ja antakse aiapidajatele hüva nõu.

Üritus algab sissejuhatava loenguga õppeklassis ja jätkub aias.

Soovijad saavad vestelda aednikega taimede kasvatamisest.

Infopäev on pühendatud tuntud botaaniku Carl Linné 300. sünniaastapäevale.

Infopäeva kava: www.ut.ee/botaed/epa.

Rein Taagepera: Kõige olulisem on heatahtlikkuse, usalduse ja hoolivuse tõstmine ühiskonnas.

Liisa Pasti intervjuust «Mare ja Rein Taageperaga kahe kultuuri kokkupuutepinnal» EPL 25. august 2007

Rektor Alar Karise inauguratsioonikõne

Aja märgid on meis kõigis, aja märgid on ka meie ülikoolis. Meie elatud aastad ja omandatud elukogemus tajub aega ja selles ette tulevate võitude ja kaotuste suhtelisust.

Olen ülikooli rektorite reas 84. Amet ei tähenda väljavalitu olemist, vaid rektori amet tähendab ikka ja ainult vastutust. Vähemalt nii saan mina sellest aru.

Vastutusest

Head kolleegid! Nimetasin äsja vastutust. Just vastutusest tahaksingi rääkida. Vastutus, mille teine pool on vastutamatus, ükskõiksus, kui soovite. Vastutamatus, oma elu ja tegevuse mõtestamatus on vist samuti aja märk. Vastutuse ja vastutamatuse suhet ühiskonnas, aga kindlasti ülikoolis tuleks lähemalt käsitleda.

Osa vastutamatusest tuleneb projektiühiskonna eripärast. Kui projektipõhisus saab mõtlemis- ja elamisviisiks, siis on sellesse kätketud vastutamatus. Rektori amet pole projekt, veel vähem ülikool. Ülikool ei saa olla trikoovoor, kus missitiitleid ja autovõtmeid jagatakse. 375 aastat ei püsi miniseelikul ega uuel automudelil.

Omajagu vastutamatust on kätketud ka endistesse aegadesse, mida meil kogeda on tulnud.

Selles ajas ja ruumis siin tahaksin viidata sellele unikaalselt äraspidisele kogemusele, mida tõi endaga kaasa 20. sajandi teine pool. Mida sellega peale hakata? Kuidas sellega elada 21. sajandil? Praegu oleme selle sajandi alguses, mis sest, et liigume kümnendi lõpu poole. Kuidas hakkama saada möödunud sajandi äraspidisusega, on ka ülikooli küsimus. Kust siis veel kui mitte ülikoolist saaksid tulla lahendused, mis määravad Eesti selle sajandi näo? Ka see on vastutuse küsimus.

Identiteedist

Ikka ja taas räägitakse identiteedist, räägitakse lõimumisest ja soovimatusest integreeruda. Kuidas on lood ülikoolis endas? Kui integreeritult me tegutseme? Ma ei pea silmas siin eri rahvusi, pean silmas ülikooli enda võimet olla integreeruv, avatud ja lõimunud, aga selge eneseidentiteediga.

Rektor Alar Karis ütles oma inauguratsioonikõnes, et keskpärasus, mis vohab kõikjal, kohati ka ülikoolis, ei sünnita loovust. «Loovus sünnib koos vabadusega mõelda, tegutseda, vabadusega vastutada.»

ANDRES TENNUS

Luban selle eest hea seista, et loov mõte ülikoolis vabalt areneda saaks, aga loodan, et see mõte on oma kogu ülikoolipere jaoks.

Ülikooli identiteeti võib vaadelda kui ühist identiteeti või kui isikute identifitseerumist oma ülikooli ja selle sümbolitega. Ühine identiteet kujuneb aeglaselt oma ajalugu ja traditsioone mõtestades. See elab lugudes, elab mälus. Ülikool on selle poolest õnnelik. Tal on oma ajalugu, aga on ka oma lood – kas või legendid kartserist ja kommerssidest või ülikooli ajaloos nii olulistest isikutest kui Parrot, Morgenstern ja Krause.

Oma märkidesse ja sümbolitesse on suhe märksa keerukam. Kui meil on vaja tunnuslauset, kas siis enam ei piisa nimest Tartu Ülikool? Kuidas üksikisik (üliõpilane, õppejõud, teadlane) suhtub oma ülikooli? Kuidas ta end ise selles süsteemis näeb? Kellena end tunneb?

Kui see suhe on selgeks mõtlemata, on raske olla avatud, on raske oma tegemistele tähendust anda. Avatuse aluseks on selge suhe iseendaga. Ka ülikooli puhul on see nii.

Loovusest

Inimesest teeb inimese moraal – või õigemini see, kuidas inimene üldaktsepteeritavaid moraalireegleid järgib. Ka ülikoolist teeb ülikooli mitte tudengitelt kasseeritav rahahulk ega õppejõududele makstav palk, vaid selge väärtustesüsteem, mis laseb ülikoolis luua töökeskkonna, kus vaba vaim areneda saab.

Hindan kõrgelt loovust ja tahet ning oskust tunnetada teaduse nõiduslikku võlu. Teaduste võlu suudavad tunnetada vaid need, kes on julged tungima piisavalt sügavale. Tean omast käest, et teaduse võlu pole pettekujutlus. Ka õpetamine on loovuse avaldus, sest trafaretsus ja keskpärasus ei suuda õppijat köita.

Keskpärasus, mis vohab kõikjal, kohati ka ülikoolis, ei sünnita loovust. Loovus sünnib koos vabadusega mõelda, tegutseda, vabadusega vastutada. Luban selle eest hea seista, et loov mõte ülikoolis vabalt areneda saaks, aga loodan, et see mõte on oma kogu ülikoolipere jaoks.

Geeniteadlasena tean, kui lihtne on manipuleerida pärilikkusainega. Eksperimendid selles valdkonnas jätkuvad. Suurema või väiksema vastutustundega. Oma ülikooli, Eesti kõrghariduse või kui soovite, siis Eesti riigi tulevikustsenaariumid ei tohi olla manipuleerimisvahendid. Meie nägemisvõime peaks ulatuma paari-kolmekümne aasta jagu ettepoole, ja võimalikke arenguteid peaks olema mitu, ainult siis saame rääkida vastutusest. Vastasel juhul oleme silmitsi loosunglike lihtsustustega.

Võin kinnitada, et Eesti kõrghariduse ja teaduse olukord ei ole vähemalt teoreetiliselt olnud kunagi nii hea kui praegu. Kõige kõrgemal riiklikul tasemel on vastu võetud nii Eesti kõrgharidusstrateegia kui ka teadus- ja arendustegevuse ja innovatsiooni strateegia aastateks 2006–2015. Veelgi enam, koostatud on rakenduskavad nende täitmiseks.

Samas on ka murelikuks tegevaid märke, mis on ühest küljest seotud riigieelarvega, kuhu vähemalt esialgu ei ole piisaval määral strateegia rakendamiseks raha ette nähtud. Veel segasemaks muutuvad asjalood, kui kolm aastat strateegia vahetu koostamise juures olnud haridustegelased avastavad äkki, et kõik on ikka veel alles alguses ja ära pole tehtud midagi.

Ja ikkagi ei piisa vaid kümne aasta sillast tulevikku, pealegi on aasta juba läinud ja teinegi sügises. Nägema peaks palju kaugemale. Ilmselt poleks tark ootama jääda, kas Bologna protsess, mille käigus peaks moodustuma Euroopa ühtne kõrgharidusruum, jõuab sihile või mitte. Sabas sörkides ja uusi lahendusi välistades jääksime ilmselt paigal tammuma.

Ka see on vastutus. Rektor ongi vastutaja selle eest, et vastuvõetud otsused oleksid targalt ettenägelikud ja et juba kord tehtud otsused ka ellu rakendataks.

Head kolleegid! Loodan, et aitate mul vastutuskoormat kanda. Kõige parem on töötada siis, kui jagatud vastutuse puhul on igal inimesel kindel roll, kindel suhe oma töösse ja vastutus tehtu eest.

Hea akadeemiline pere, austatud külalised! Näen meie ülikooli tulevikku sellisena, kus pürgimuste, ideaalide, töö ja vastutuse suhe on selge. Siis võime uhkusega öelda:

Vivat academia,
Vivat et res publica,
Vivat, crescat, floreat Universitas Tartuensis in aeternum!

Täispikk kõne: www.ajaleht.ut.ee

UUDISED

Dotsent Otteri mälestuskoosolek

Homme kl 12 algab vanas anatoomikumis dotsent Margareete-Helge Otteri 70. sünniaastapäevale pühendatud Eesti Farmakoloogia Seltsi teaduskoosolek «Ravimi teekond katseklaasist patsiendini».

Margareete-Helge Otteri (9. sept 1937–9. okt 2006) teadustegevusest räägib emeriitprofessor Lembit Allikmets.

Ettekande peavad ka farmakoloogia instituudi juhataja professor Aleksander Žarkovski, farmaatsia instituudi juhataja professor Peep Veski jt.

Kell 15.30 toimub Raadi kalmistul Otteri haual mälestusküünla süütamine.

Anti välja Lembit Rändi stipendium

Lembit Rändi 15 000-kroonise stipendiumi sai sel aastal TÜ maalikunsti eriala 1. a üliõpilane Mihkel Ilus.

Ilus pälvis stipendiumi loomingulisuse, heade õppetulemuste ning aktiivse kunstihoiaku eest.

Lembit Rändi stipendiumi antakse Tartus välja aastast 1995. Sellele saavad kandideerida Tartu Ülikoolis maalikunsti õppivad üliõpilased.

Lembit Ränd (1921–1994) õppis kunsti Johannes Võerahansu eraateljees ja Pallases ning hiljem Rootsis, Prantsusmaal ja Mehhikos.

Rahvusvaheline bioeetika seminar

13. septembril kell 9–14.15 korraldavad TÜ eetikakeskus, Tübingeni eetikakeskus ja Eesti Biotehnoloogia Liit bioeetika seminari.

Pennsylvania Ülikooli prof Glenn McGee peab ettekande «The Death of International Consensus on Bioethics: Why There is No Hope for a Strong International Perspective», Sheffieldi Ülikooli prof David Townend «What Sort of Framework Does or Should Law Provide for Biotechnology?» ja TÜ prof Toivo Maimets «The Stem Cell Research: from Science to Ethics».

Seminar toimub Domus Dorpatensise ruumides Ülikooli 7.

Kõik huvilised on teretulnud!

Rahvusvaheliste suhete ringi avaloeng

11. septembril kell 18 peab Eesti Tuleviku-uuringute Instituudi direktor Erik Terk rahvusvaheliste suhete ringis avaliku loengu rahvusvaheliste suhete ennustatavusest.

Erik Terk on kaitsnud majandusteaduste doktorikraadi. Tal on pikaajaline juhtimiskonsultatsioonide, samuti majanduspoliitika ning eri arengustrateegiate ja planeeringute väljatöötamise kogemus.

Terk on kuulunud Eesti Panga nõukogusse, praegu on ta Eesti Arengufondi nõukogu aseesimees. 2003–2006 töötas ta EBSi teadusprorektorina.

Loeng toimub trahteris Labürint (TÜ raamatukogu taga).

Teaduskooli võidukas olümpiaadisuvi

Paljud TÜ teaduskooli õpilased esinesid suvel toimunud rahvusvahelistel olümpiaadidel edukalt.

15-aastane Stanislav Zavjalov Narva Humanitaargümnaasiumist pälvis 13.–22. juulini Iraanis füüsikaolümpiaadil pronksmedali.

5.–23. juulini Moskvas toimunud keemiaolümpiaadilt sai medalid kõik Eesti võistkonnast. Andi Kipper ja Andres Laane Tallinna reaalkoolist võitsid hõbemedali. Sama kooli õpilane Taavi Pungas ja Tallinna 53. Keskkooli vilistlane Ivan Ogibalov pälvisid pronksi.

15.–22. juulini oli Kanadas bioloogiaolümpiaad, kus pälvisid hõbemedali Tapa Gümnaasiumi vilistlane Maarja Soomann ja Hugo Treffneri Gümnaasiumi (HTG) õpilane Mark Gimbutas.

Maarja Soomann bioloogiaolümpiaadi hõbemedaliga.

ERAKOGU

Narva Pähklimäe Gümnaasiumi lõpetanud Nikolai Voitsehhovski tõi 19.–31. juulini Vietnamist toimunud matemaatikaolümpiaadilt pronksmedali.

31. juulist 5. augustini Peterburis toimunud lingvistikaolümpiaadil võitis rändkarika nii individuaal- kui ka võistkondlikus voorus TÜ võistkond: Katre Annert ja Mari-Ann Piht Tallinna Reaalkoolist, Sander Pajusalu HTGst ja Ingrid Pärg Tallinna Inglise Kolledžist. Sander Pajusalu ja TÜ teise võistkonna liige Teele Vaalma (Tallinna Reaalkool) võitsid ka hõbemedali.

15.–22. augustini Horvaatias toimunud informaatikaolümpiaadil võitis pronksmedali kevadel HTG õpetanud Ott Tinn.

Rahvusvaheliste olümpiaadide võistkonnad selgitatakse üleriigiliste olümpiaadide paremikust, kes osalevad TÜ teaduskooli treeninglaagrites. Teaduskoolis tegelevad noortega väga paljud TÜ õppejõud.

Tantsusaal peahoones

Ingrid Sahk
TÜ Kunstimuuseumi peavarahoidja

21. septembrini saab raamatukogus vaadata näitust «Lust maailma näha – J. W. Krause joonistused» ning kunstimuuseumis «Ideed ja tegelikkus – J. W. Krause ülikooli arhitektina».

Näitused valmisid Johann Wilhelm Krause (1757–1828) 250. sünniaastapäeva puhul.

Milline oleks ülikool, kui kõik Krause plaanid oleksid teostunud? Endise ülikooli kiriku ehk nn humanitaarraamatukogu kohale, piki Jakobi tänavat, nägi Krause ette kahekordse õppe- ja administratiivhoone. Näitusel on väljas sellekohane kavand 1826. aastast, millel on näha, et juurdeehituses paiknesid auditooriumid, teenijate korterid ning ülikooli kassa. Krause esimeste kavandite järgi oli ka peahoone ruumijaotus teistsugune. Esimesel korrusel (praeguse garderoobi kohal) asunuks tantsusaal ning selle kõrval vehklemisruum.

Huvipakkuvat leiame ka ülikooli kliinikumi projektidelt, mis kahjuks oma suuruse tõttu kõik näitusele ei mahtunud. Kliinikumi keldriplaanil on täpselt määratletud iga ruumi otstarve. Peale pesuköögi asusid keldris vedelike panipaigad. Nii ladustati seal piiritust ja äädikat, samuti kliiniku ja arvatavasti kogu ülikooli joogivaru laias valikus: õlu ja erinevad veinid.

Pikk lugu: www.ajaleht.ut.ee

Essees saavad kokku köitev mõte ja andekas sõna.

Helju Vals «See mõistatuslik essee», Postimees 1. september 2007

ÕNNITLEME

Atko-Meeme Viru 75

Täna tähistab 75. sünnipäeva kehakultuuriteaduskonna kauaaegne dekaan, emeriitprofessor Atko-Meeme Viru.

Juubilar on rahvusvaheliselt tuntuim ja tunnustatuim Eesti sporditeadlane, tal on väljapaistvaid teeneid kehalise kasvatuse ja spordi kõrghariduse, olümpia- ja karskusliikumise edendamisel Eestis.

Teadlasena on Atko-Meeme Viru enam kui 500 artikli autor või kaasautor. Paljud neist on pälvinud laialdast rahvusvahelist tähelepanu, mida näitab tema tööde suur tsiteeritavus. Samuti on ta 12 monograafia ainu- või kaasautor, millest paljud on ilmunud tunnustatud rahvusvaheliste teaduskirjastuste väljaandel. Viru on olnud ka üks Tartu Ülikooli viljakamaid juhendajaid. Tema suunamisel on valminud ja kaitstud 4 doktori- ning 36 kandidaadiväitekirja. Aastatel 1973–1989 oli ta kehakultuuriteaduskonna dekaan.

Atko-Meeme Viru on andnud tähelepanuväärse panuse olümpialiikumise edendamisse Eesti Olümpiakomitee asepresidendina, samuti Eesti Olümpiaakadeemia asutamise eestvedaja ja selle esimese presidendina aastatel 1989–2001. Ta on karskusliikumise taastajaid Eestis ning Ühenduse AVE – Alkoholivaba Eesti rajaja.

Oma kauaaegse mitmekülgse tegevusega on Atko-Meeme Viru pälvinud riikliku spordi elutööpreemia (2001) ja Tartu linna aukodaniku tiitli (2007), kolleegide silmis aga erakordse teotahtega alati heatahtliku inimese maine.

Südamlike õnnitluste ja parimate soovidega edaspidiseks kolleegid kehakultuuriteaduskonnast

Head uut õppeaastat!

TARTU ÜLIKOOLI KIRJASTUS

HEA ÜLIKOOLIPERE!

TÜ Raamatupood tervitab kõiki uue õppeaasta alguse puhul ja ootab uusi raamatuid valima ning välismaalt kirjandust tellima.

Kehtib 10%-line soodustus.
Avatud E–R kl 10–18 ja L kl 10–16
Info: www.ut.ee/raamatupood.

ÕNNITLEME

75

Atko-Meeme Viru, emeriitprofessor – 7. september

70

Norbert Carl Richard Reich, erakorraline professor – 9. september

65

Jaak Jaagola, elektrik – 10. september
Heidi-Ingrid Maaroos, polikliiniku ja peremeditsiini professor, kliiniku juhataja – 12. september

55

Jüri Sepp, majanduspoliitika professor – 9. september
Gennadi Timberg, uroloogia vanemassistent – 11. september

50

Riia Nelis, TÜ esindaja Saaremaal – 12. september
Marika Liivamägi, raamatukoguhoidja – 13. september
Hannes Veinla, keskkonnaõiguse dotsent – 13. september

45

Ülle Krikmann, neuroloogia erakorraline assistent – 7. september

35

Vladimir Babin, erakorraline teadur – 9. september
Riho Teras, geneetika teadur – 11. september

30

Kaido Kurrikoff, inimese füsioloogia assistent – 10. september
Joachim Matthias Gerhold, laborant – 12. september

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000
Trükk: Greif OÜ

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Aija Sakova
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetaja Mai Kukumägi
Keeletoimetaja Marika Kullamaa

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
http://www.ajaleht.ut.ee
Postiaadress: Ülikooli 18, Tartu 50090

ÕNNITLEME

Hannes Tammet 70

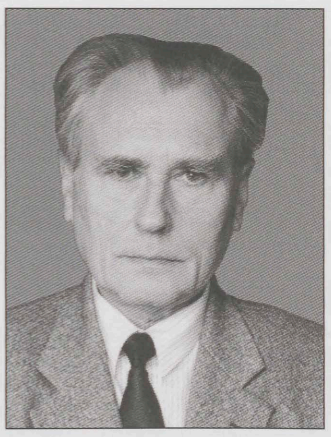

5. augustil täitus 70. eluaasta emeriitprofessoril ja erakorralisel vanemteaduril Hannes Tammetil.

Maailmateaduses on tema suurimad saavutused atmosfäärielektri valdkonnas, täpsemalt – ilusa ilma elektri, eriti aeroioonide mitmekülgsel uurimisel. Ta on esinenud kõikidel selle ala rahvusvahelistel konverentsidel alates 1988. aastast. On aktiivselt osalenud Rahvusvahelises Atmosfäärielektri Komisjonis, olles selle asepresident ning aastast 2003 auliige. Rahvusvaheliselt on ta hästi tuntud ka aerosooliteaduse valdkonnas, on oluliselt täiustanud aerosooliosakeste elektrilise mõõtmise meetodeid. Tema enda ja õpilaste-kolleegide poolt TÜ keskkonnafüüsika instituudi aeroelektrilaboris loodud aeroioonide ja aerosooliosakeste spektromeetrid on kasutusel paljudes riikides. Mitmed neist mõõteseadmetest on ta oma käega monteerinud ja häälestanud.

Suure panuse teadusesse (üle 300 akadeemilise publikatsiooni) on ta suutnud anda intensiivse töö kõrval tudengite õpetamisel. Atmosfäärielektri ja andmetöötluse erikursuste õpetamise ja aspirantide-doktorantide juhendamise kõrval on ta alati tegelnud kõige noorematele füüsikatudengitele meie teaduse alustõdede selgitamisega. Tammet on TÜ keskkonnafüüsika instituudi rajaja ja selle esimene juhataja.

Parafraseerides laulusõnu soovime: «Ela ja tööta veel kaua me seas me armastet teaduse õitsengu heaks!»

Kolleegid keskkonnafüüsika instituudist ja füüsika instituudist

KAITSMISED

DOKTORITÖÖD

11. septembril kl 12.15 kaitseb Ergo-Hart Västrik nõukogu saalis doktoritööd «Vadjalaste ja isurite usundi kirjeldamine keskajast 20. sajandi esimese pooleni. Alliktekstid, representatsioonid ja tõlgendused». Juhendaja dots Kristin Kuutma. Oponendid prof Riho Grünthal (Helsingi Ülikool) ja prof Art Leete.

12. septembril kl 16.15 kaitseb Vladislav-Venjamin Pustõnski nõukogu saalis doktoritööd «Peegeldusefekti modelleerimine kataklüsmieelsel evolutsioonietapil asuvates lähiskaksiksüsteemides» («Modeling the reflection effect in precataclysmic binary systems»). Juhendaja dr Izold Pustõlnik. Oponendid dr Anatoli Čerepaščuk (GATŠ, Moskva) ja prof Laurits Leedjärv (Tartu Observatoorium).

14. septembril kl 10.15 kaitseb Alar Noorvee nõukogu saalis doktoritööd «The applicability of hybrid subsurface flow constructed wetland systems with re-circulation for wastewater treatment in cold climates» («Kombineeritud kaheastmeliste pinnasfiltersüsteemide rakendatavus külma kliima tingimustes»). Juhendaja prof Ülo Mander. Oponent em-prof dr Robert H. Kadlec (Michigani Ülikool, USA).

MAGISTRITÖÖD (4+2)

21. septembril kl 12.15 kaitseb Mark Karimov ökoloogia ja maateaduste instituudi geoloogia osakonnas Vanemuise 46-246 magistritööd «Heavy metals in bottom sediments of the Western Norwegian fjords». Juhendajad prof Kalle Kirsimäe ja dr Aivo Lepland (Norra Geoloogiateenistus). Oponent teadur Juho Kirs.

21. septembril kl 12.15 kaitseb Evelyn Tohvri Näituse 20-216 magistritööd «Internetiteenuste vahendaja tegevusega seotud õiguslikke küsimusi autoriõiguse ja autoriõigusega kaasnevate õiguste kasutamisel internetis» («Legal issues about internet service provider's activities concerning infringements of author's rights and neighbouring rights in the internet»). Juhendaja prof Heiki Pisuke. Oponent *mag iur* Anne Kalvi.

LOENGUD

11. septembril kl 12.15 peab haridus- ja teadusminister Tõnis Lukas avaliku halduse osakonnas Tiigi 78-236 kursuse «Eesti avalik haldus» raames külalisloengu. Kõik huvilised on oodatud.

Kursus «Liberalismi-kommunitarismi debatt» E kl 18–20, Lossi 3-307. Õppejõud Kadri Simm. Seminari vormis kursusel loetakse ja arutletakse 20. saj teise poole poliitilises filosoofias aset leidnud debati põhimõistete, peamiste teoreetikute ning olulisemate arengute teemadel.

KÜLALISÕHTUD

Eesti Üliõpilaste Selts kutsub akadeemiliselt organiseerumata eesti soost meestudengeid oma külalisõhtule 19. septembril kl 19 EÜSi majja Tõnissoni 1. Riietus soliidne.

Korp! Fraternitas Estica ootab Sind oma külalisõhtutele, mis toimuvad 13. ja 21. septembril kl 20 meie konvendihoones Vanemuise 54. Riietus soliidne.

Eesti Naisüliõpilaste Selts ootab aktiivseid tudengineide külalisõhtutele 11. ja 18. septembril kl 20 oma ruumides Riia 13-33.

Hei meestudeng! Tule ja tutvu uute inimeste ning huvitava tudengieluga korp! Sakala külalisõhtutel, mis toimuvad 14. ja 20. septembril kell 21 Veski 69. Selga must ülikond. Kohtumiseni meie konvendihoones!

Korp! Vironia ootab akadeemiliselt organiseerumata meesüliõpilasi oma külalisõhtutele 14., 20. ja 28. septembril kl 20 Lai 30. Riietus korrektne.

Korporatsioon Indla ootab külla akadeemiliselt organiseerumata naistudengeid. Külalisõhtud toimuvad 10., 12. ja 19. septembril kl 19 Tähtvere 4 II.

Korp! Arminia Dorpatensis ootab organiseerumata meestudengeid oma külalisõhtule 11. septembril kl 20, mis toimub meie konvendihoones Õpetaja 11. Riietus soliidne.

TEATED

Tartu Ülikooli kammerkoori uute lauljate kuulamine toimub 12. ja 20. septembril kl 16.30–18 peahoones (täpne auditoorium peahoone infostendil). Katseteks ette valmistada üks laul. Info: dirigent Triin Koch, tel 527 1105, triin.koch@mail.ee.

Tartu Akadeemiline Meeskoor võtab kõikidesse häälerühmadesse vastu uusi lauljaid. Hääleproovid ja lauljate vastuvõtt toimub 11. ja 13. septembril kl 18.30 Veski villas, Veski 6. Info: tel 511 2928, www.tam.eu.

Tartu Ülikooli Akadeemiline Naiskoor võtab oma ridadesse uusi lauljaid. Vastuvõtt toimub 11., 13., 18. ja 20. septembril kl 18 peahoones ruumis 232. Ette valmistada üks laul. Info: Pille Säälik tel 5199 0666, www.naiskoor.ee.

Tartu Üliõpilasteater võtab vastu uusi näitlejaid 11. septembril kell 18 Pepleri tn 27 (Kotka keldri vastas). Ette valmistada luuletus, laul ja proosapala (või vähemalt kaks kolmest). Info: 5569 6846.Vaata ka: www.ut.ee/teater.

11. septembril toimub seente huvipäev metsas. Väljasõit kl 12 Tartust Vanemuise 46 eest. Juhendab mükoloog Mall Vaasma. Registreerimine pühapäevani tel 737 6076. 12.–13. septembrini kl 10.30–17.30 on Vanemuise 46 avatud seenenäitus. Info: www.ut.ee/natmuseum.

IN MEMORIAM

Prof emer Sulev Vahtre

7. juuli 1926 – 31. august 2007

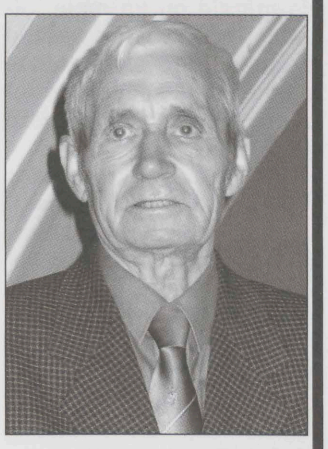

Igaviku teele on lahkunud ajalooprofessor Sulev Vahtre – möödunud poolsajandi Eesti mõjukamaid ajaloolasi ja õpetajaid.

Ülimalt mõtestatud tegevus Eesti ajaloo uurija ja tutvustajana tegi ta laiemalt tuntuks ja hinnatuks teadlaseks mitte ainult meil, vaid ka kaugel väljaspool Eestit.

Pärit sügavate juurtega Laiuse talupojaperest, saatis teda sealt kaasa saadud rahvuslik-kristlik vaim, talupoeglik tarkus ja vintskus, millega liitus Tartu Ülikoolis aegade kiuste eluspüsinud iseseisvusmeelne ajaloonägemus ja tõsiteaduslik suhtumine ajalukku.

Kõik see kujundas temast selle isiksuse, kellele oli tähtis võimalikult selge ja moonutamata pilt oma rahva nii kaugemast kui ka lähemast minevikust. Mõistes oma ajastu ühe selgepilgulisema ja kindlasihilisema õpetlasena ajaloo ja poliitika omavahelist tihedat seost ja tingitust, sai temast üks mõjukamaid Eesti iseseisvusidee ja omariikliku mõtteviisi edasikandjaid, kelle roll ilmnes eriti selgelt murrangulistel aegadel, mis viisid Eesti taasiseseisvumise ja riikliku ülesehitamiseni. Koos paljude oma õpilastega, kellest mitmed tõusid uue Eesti poliitiliste liidrite hulka, nagu Mart Laar, Lauri Vahtre, Tõnis Lukas, Indrek Tarand jt, osales Sulev Vahtre tuleviku nimel võitluses ajaloo pärast.

Teadlasena paelus Sulev Vahtret eesti talurahva kui tänapäevase rahvuse selgroo võitlus oma vabaduse eest, alates muistsest vabadusvõitlusest kuni sihile viinud riikluse loomiseni, rahvastikulooline areng ja rahva vaimumaailm läbi allasurutuse sajandite, tema kiriku- ja koolimeestest valgustajate tegevus.

Sulev Vahtre kui teadlase, õpetaja ja kodaniku teeneid on märgitud paljude tunnustustega, millest tõusevad esile kolm – 1997 annetas president III klassi Riigivapi ordeni, kõrgeima kodanikutunnustusena valis Tartu linnavolikogu ta 2000. aastal Tartu linna aukodanikuks ja 2004. aastal pälvis ta Eesti Vabariigi elutöö teaduspreemia.

Olnud alates 1955. aastast kuni emeriteerumiseni 1993. aastal Tartu Ülikooli ajaloo-osakonna õppejõud, püsisid tema sidemed kolleegidega töised ja tulemusrohked ka hiljem – nii juhendaja kui ka suuremate teadustööde algataja ja elluviijana. Vahtre on selle pika aja jooksul õpetanud ja mõjutanud mitut põlvkonda ajaloolasi – andes nii paljudele sügavate teadmiste kõrval edasi ka rahvuslikku kindlameelsust, inimlikku korralikkust ja eneseteostuse indu kõige raskemateski oludes.

Sulev Vahtre oli võrratu isiksus, keda iseloomustas tasakaalukus ja kindlameelsus, osavõtlikkus ja sõbralik huumorimeel ning seltskondlikkus liidus tähelepanuväärse spordiarmastusega. Kõik see aitas tal kujundada enda ümber tuumikuid, mida iseloomustas aatelisus, ühtekuuluvustunne ja ettevõtlik vaim – olgu see siis ajaloo-osakonnas, kitsamates seltskondades või suuremates ühendustes nagu Eesti Üliõpilaste Selts.

Sellepärast on tema õpilased, kolleegid ja kaasvõitlejad Sulev Vahtrele südamest tänulikud. Sulev Vahtrest jääb järele sügav jälg ja mõjukas pärand.

Kolleegid ajaloo ja arheoloogia instituudist

TUDENGITEATER

Pärast suvepuhkust mängib Tartu Üliõpilasteater oma uusimat ja festivalidel (Belgia, Maroko) pärjatud etendust «Sortsid» viimaseid kordi Lutsu teatrimajas (Lutsu 2).

Lavastus tugineb Vaino Vahingu ja üliõpilasteatri kunstilise juhi Kalev Kudu instseneeringule F. M. Dostojevski romaanist, mille Kudu 1998. a Vanemuise ja Lasteteatri ühisprojektina ka lavastas. Uus versioon on poole lühem ja keskendub noortele anarhistidele.

Etendused toimuvad 25. ja 26. septembril kell 21 ning 29. septembril kell 20. Piletid müüakse TÜ üliõpilasesinduses (Ülikooli 18b) ja tund enne algust kohapeal. Vaata.ka www.ut.ee/teater.

Tartu Ülikooli Ajaloo Muuseum Toomel Lossi 25

AJA SISSE MINEK

Esmakursuslane!

Kas Sa tunned oma ülikooli ja teaduskonna ajalugu?
Kas Sa tead oma eriala tunnustatud teadlasi?
Kas Sa aimad, milline oli minevikus üliõpilase elu-olu?

Kui tahad tunda end selles valdkonnas kindlamalt, tule muuseumisse!
Õpid tundma oma eriala muuseumiekspositsiooni, fondiesemete ja teadja-inimese tutvustuse kaudu.

Tasuta!

Ootame!

Keemiatudengid 12. septembril kl 12.15.
Majandustudengid 12. septembril kl 14 ja 16, 13 septembril kl 10.

Tulla võivad ka vanemate kursuste tudengid.

Lisateave: 737 5677

JÄRGNEB!

Magno studio discendum est

Õppeosakonna erileht

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

7. september 2007

www.ajaleht.ut.ee

Kallid üliõpilased!

Birute Klaas
professor, õppeprorektor

Birute Klaas

Sel aastal alustab Tartu Ülikoolis õpinguid üle 4000 üliõpilase ning kokku õpib siin ligi 19 000 tudengit.

25 aastat tagasi oli üliõpilasi *alma mater*'is kokku 5500 ringis. Kas ülikoolipere jõuline suurendamine on meie eesmärk? Võin kinnitada, et mitte. Oleme seadnud oma vastuvõtu prioriteediks saada siia õppima vabariigi parimad üliõpilaskandidaadid ja seda te ka kindlasti olete.

Sel aastal vastu võetud üliõpilaste hulgas on väga palju neid, kes lõpetasid gümnaasiumi kuld- või hõbemedaliga – umbes pooled Eesti medalistidest jätkavad oma õpinguid just Tartu Ülikoolis. Ülikooli lävendid on suhteliselt kõrged ja erinevalt enamikust Eesti kõrgkoolidest ei korralda Tartu Ülikool järelkonkursse. See teadmine motiveeris teid kindlasti ka rohkem pingutama, et kool paremate tulemustega lõpetada.

Rõõm on tõdeda, et aastaaastalt kasvab huvi Tartu Ülikooli avatud ülikooli õppes õppimise vastu. Tänavu oli avatud ülikooli õppesse vastuvõetuid paarisaja võrra rohkem kui eelmisel aastal. See tendents näitab, et avatud ülikool on ennast paindlike õpivõimaluste ja elukestva õppe vormina õigustanud.

Siinjuures kinnitan kõigile esmakursuslastele ja õpingute jätkajatele – te kõik olete siin väga oodatud. Ülikool, teie õppejõud ja need, kes õppimise korraldusliku poole eest vastutavad, püüavad teha kõik selleks, et teil ülikoolis hästi läheks.

Hea õppejõud on ülikooli nurgakivi. Sel aastal andis ülikool avaaktusel juba teist korda üle aasta õppejõu auhinna. Igast valdkonnast valiti üliõpilaste antud tagasiside põhjal välja parimad õppejõud, keda ülikool väärikalt ka tunnustab.

Kallid üliõpilased, siiski tahaks teile südamele panna, et tee tarkuse juurde ja tee lõpudiplomini tuleb teil endal läbi käia. Õppima peate ikka ise. Ärge oodake valmis lahendusi, püüdke ise nendeni jõuda. Kui gümnaasiumis oli teie liikumisruum ainete valiku osas äärmiselt piiratud, siis ülikooli tulles peate hakkama rohkem iseseisvalt otsustama.

Te olete valinud endale õppekava, kuid õppekava koosneb omakorda võimalusest, mida instituutides teile ka tutvustatakse. Peale selle on teil võimalik valida ka kõrvaleriala ja vabaaineid, õppida nii oma teaduskonna kui ka teiste teaduskondade poolt pakutavat. Kasutage ära unikaalne võimalus, mida pakub ülikool – *universitas* – oma erialade rikkuse poolest.

Kindlasti nautige eelist, üliõpilaste vaba liikumist, mille on Eestile toonud kaasa liitumine Euroopa kõrgharidusruumiga. Ülikoolil on mitukümmend ülikoolidevahelist vahetuslepingut. Peale selle on paljud erialad sõlminud Erasmuse vahetusprogrammi raames lepinguid, mis võimaldavad teil õppida ühe või kaks semestrit väliskõrgkoolis. Kasutage need võimalused kindlasti ära.

Soovin teile ilusat ja sisukat üliõpilaselu! Säilitage oma ergas meel, uudishimu ja teadmisjanu kõikideks aastateks, mis te siin veedate. Need aastad on kindlasti täis õppimist ja rasket tööd, uneta öid referaatide ja esseede koostamisel, eksamiärevust, pisaraid ja solvumisi, aga ka sügavat rahulolu õnnestunud soorituste üle. Need aastad võivad tuua ka kahtlusi, kas valitud eriala on ikka see kõige-kõige õigem. See on asjade loomulik kulg. Kahtluste kaudu jõuate kord tunnetuseni: olen õiges kohas, teen õiget asja.

Edu teile sellel teel!

Ka ülikoolis õppimisel on oma kindlaksmääratud reeglid

Helina Riisalu
üliõpilasnõustaja

Õppetööd reguleeriv põhidokument ülikoolis on õppekorralduseeskiri (ÕKE). Sellega tutvumine tuleb kasuks igale tudengile, sõltumata õppeastmest või õppevormist.

ÕKEs on reguleeritud näiteks üliõpilaste kohustused õppekava läbimisel, eksamite sooritamise kord, akadeemilise puhkuse võtmise tingimused, eksmatrikuleerimise alused, õppekorralduslike otsuste vaidlustamise kord jpm.

Õppekava täitmine

Õppekava täitmisel peavad alates 2006/2007. õa-st sisseastunud üliõpilased (v.a magistri- ja doktoriõppes) arvestama, et võivad aineid võtta küll vabas järjekorras, kuid igal aastal tuleb läbida teatud hulk kohustuslikke aineid. Esimese õppeaasta lõpuks peab olema tehtud vähemalt 20 AP oma õppekava kohustuslikke aineid (osakoormusega õppes vähemalt 10 AP). Teise õppeaasta lõpuks peab olema tehtud vähemalt 40 AP oma õppekava kohustuslikke aineid (osakoormusega õppes vähemalt 20 AP). Kes neid nõudeid ei täida, eksmatrikuleeritakse edasijõudmatuse tõttu. Peale selle tuleb ainepunktide kogumisel jälgida ka täis- ja osakoormuse nõudeid.

Eksamid

Eksami toimumise ajad pannakse paika juba tunniplaanide koostamisel. Juba tunniplaane vaadates ja ainetele registreerudes on teada vähemalt kaks eksami toimumise aega, mille hulgast saab ainekursuse lõppedes sobivama valida. Avatud ülikooli õppetöö andmed tehakse teatavaks üks kuu enne vastava õppesessiooni algust.

Õppeaine toimumise semestril on ühes ja samas aines võimalik eksamit sooritada kuni kaks korda (eksam + korduseksam). Kui nii eksam kui ka korduseksam ebaõnnestuvad, tuleb mõnel järgneval semestril uuesti ainele registreeruda ja aine uuesti läbida. Korduseksam tuleb sooritada hiljemalt järgmise semestri alguseks. Avatud ülikooli üliõpilane võib vajadusel sooritada nii eksami kui ka korduseksami järgneva semestri jooksul. Korduseksam ei ole kohustuslik, kui üliõpilane otsustab pärast esimest negatiivset tulemust, et ta läbib aine uuesti.

Kui varem puudus piirang, mitu korda võib ühes ja samas aines eksamit teha, siis nüüd on seatud piirang, et pärast neljandat negatiivset tulemust üliõpilane eksmatrikuleeritakse. Eksami sooritamise kordasid hakatakse lugema 2007/2008. õppeaastast (st varem negatiivsele tulemusele tehtud eksamid arvesse ei lähe).

Teistsugused reeglid kehtivad arstiteaduskonnas. Seal on võimalik kohustuslikes ja valikainetes sooritada üks korraline eksam ning negatiivse tulemuse puhul samal semestril veel kaks korduseksamit. Ühes ja samas aines kolmanda negatiivse tulemuse saamisel üliõpilane eksmatrikuleeritakse.

Üliõpilane peab olema tähelepanelik ainetele registreerumisel ja neist loobumisel, sest mitte ainult F ei mõjuta keskmist hinnet, vaid ka eksamile põhjuseta mitteilmumine. «Mitteilmumine» võrdub keskmise hinde arvutamisel nulliga ning üks eksami sooritamise kord loetakse kasutatuks.

Õppekorraldusega seonduva (näiteks eksamihinde) vaidlustamiseks tuleb kõigepealt pöörduda otsuse teinud isiku poole. Kui üksmeelt ei saavutata, võib esitada oma kaebuse dekaanile ning kui temagi otsust ei muuda, on võimalik pöörduda ülikooli sõltumatu vaidluskomisjoni poole. Vaidluskomisjoni otsus edasikaebamisele ei kuulu.

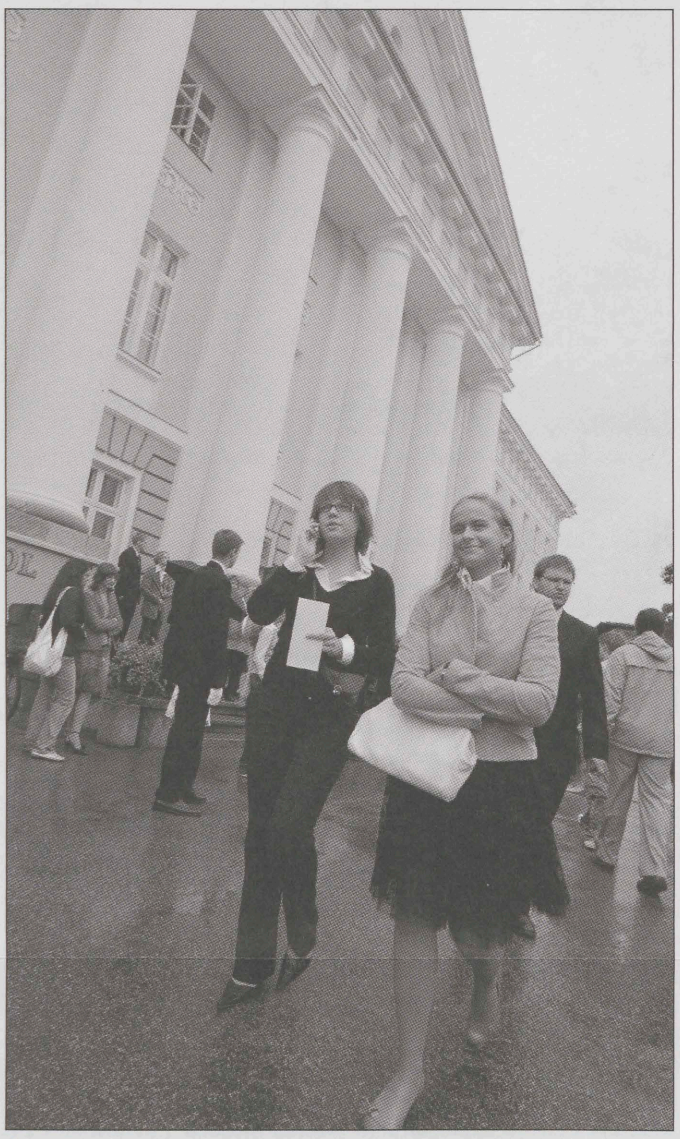

Avaaktus on läbi, nüüd auditooriumisse loengule ja raamatukokku õppima. ANDRES TENNUS

Akadeemiline puhkus

Üliõpilane võib õpingute jooksul võtta erinevatel põhjustel akadeemilist puhkust (omal soovil kuni üheks aastaks, tervislikel põhjustel kuni kaks aastat, kaitseväes teenimiseks ühe aasta, lapsehoolduseks kuni lapse 3-aastaseks saamiseni). Alates 2006/2007. õa-st sisseastunud üliõpilastel ei ole lubatud akadeemilise puhkuse ajal õppetöös osaleda (erandiks on vaid akadeemiline puhkus alla 3-aastase lapse hooldamiseks). Enne 2006/2007. õa sisseastunud võivad akadeemilise puhkuse ajal õppetöös osaleda (v.a tervislikel põhjustel).

Õpingute pikendamine

Kes ei jõua nominaalajaga õpinguid lõpetada, võib taotleda pikendust (bakalaureuse- ja doktoriõppes kuni 12 kuud, magistriõppes 6 kuud). Osakoormusega üliõpilased võivad õpinguid pikendada osakoormuses õpitud aja võrra. Avatud ülikooli riigieelarvevälised üliõpilaste õpinguid pikendatakse ilma taotluseta korraga kuni üheks õppeaastaks. 2006/2007. õa ja hiljem sisseastunud riigieelarvelised üliõpilased õpingute pikendamise eest tasu maksma ei pea, varem sisseastunutel tuleb aga maksta õppeteenustasu.

Vaadake kindlasti üliõpilaste kodulehte www.ut.ee/tudeng, kus tudengite jaoks olulisemad teemad on põhjalikult lahti kirjutatud.

Peale ÕKE on olemas eraldi õigusaktid, mis reguleerivad õppeteenustasude maksmist, õppetoetuste taotlemist, õppekava ülesehitust jm. Need leiate samuti üliõpilaste kodulehelt www.ut.ee/tudeng/yld/oigusaktid.

KUST SAAB INFOT?

www.ut.ee/tudeng
www.ut.ee/tudeng/yld/oigusaktid

Hea nõu ei ole sugugi kallis! Tudengeid toetab kõrgkoolis lai abiliste võrgustik

Helina Riisalu
üliõpilasnõustaja

Sisseastunuid abistavad vastava koolituse saanud vanema kursuse üliõpilased ehk tuutorid.

Mida teevad tuutorid?

Tuutorid korraldavad infotunde, kus selgitavad õppekorraldust, üliõpilaste õigusi ja kohustusi, tutvustavad, kust õpingute jaoks vajalikku infot leida, abistavad ÕISis orienteerumisel jm. Sageli loovad tuutorid esimesele kursusele infovahetuseks meililisti või liidavad nad juba olemasoleva infolistiga, korraldavad tutvumisõhtu kohtumaks vanemate kursuste üliõpilaste ja õppejõudega.

Kaks aastat tagasi korraldatud küsitlus näitas, et rebased hindavad vanemate kolleegide pakutavat abi kõrgelt – 93% vastanutest leidis, et tuutorid tegid nende elu esimestel ülikoolipäevadel lihtsamaks.

Sel aastal tegutseb erinevatel erialadel tuutorina 92 üliõpilast ning välistudengite tuutoreid on 25. Tuutorite nimekirja ning kontaktandmed leiate tuutorite kodulehelt www.ut.ee/tuutorid ja õppetöö esimesel nädalal ka rebasenädala infopunktidest.

Kust veel saab nõu?

Peale tuutorite saavad esmakursuslased abi ka teaduskonna või õppeasutuse töötajatelt. Vajadusel on üliõpilastel võimalik pöörduda üliõpilasnõustaja poole (peahoone ruum 118), kellega saab arutada õppimisega seonduvaid probleeme. Üliõpilasnõustaja ruumis on tasuta saadaval infomaterjale sisseastumise, õppekavade, eksamikorralduse, toetuste, ravikindlustuse jm kohta.

Avatud ülikooli üliõpilaste nõustamisega tegelevad teaduskondades ja õppeasutustes avatud ülikooli koordinaatorid. Infot saavad üliõpilased ka õppeosakonnast avatud ülikooli tasemeõppe koordinaatorilt (peahoone ruum 102).

Nõustamiskeskuses (peahoone ruum 102) töötab karjäärinõustaja, kes annab nõu töö või praktikakoha otsimisel, karjääri planeerimisel, CV koostamisel jne. Kohapeal on tutvumiseks tööandjate infomaterjalid ning raamatud karjääri planeerimise kohta.

Õpimotivatsiooni, ajaplaneerimise, stressi jt probleemide korral võib pöörduda üliõpilaspsühholoogi poole (TÜ raamatukogu ruum 184).

Sellel aastal plaanitakse tööle võtta veel üliõpilasnõustaja, kes keskendub erivajadustega üliõpilaste probleemide lahendamisele ja tugiteenuste arendamisele.

Küsige julgesti nõu, sest edukas hakkama saamine ülikoolis eeldab, et üliõpilased oleksid hästi informeeritud nii valikuvõimalustest õppekava läbimisel kui ka oma õigustest ja kohustustest. Lisainfo: www.ut.ee/tudeng/noustamine.

MAGNO STUDIO DISCENDUM EST

Õppida tuleb suure innuga.

Ülikoolidiplom ei tähenda veel sugugi õppimise lõppu

Siret Rutiku
õppeosakonna juhataja

Hariduse mõiste ja sisu on aja jooksul palju muutunud ja areneb pidevalt edasi.

Kui varem tähendas mingil tasemel hariduse omandamine üldjoontes formaalse haridustee lõppu tööle asumise eesmärgil, siis inimühiskonna üha kiireneva arengu taustal on pideva õppimise, täienduskoolituse, ümberõppe – kokkuvõttes õppimise – tähendus järjest olulisem. Ühisnimetajana kasutatakse selle protsessi kirjeldamiseks mõistet elukestev õpe.

Bakalaureuseõpe

Elukestva õppe raames on võimalik ülikoolis läbida kolm etappi – bakalaureuse- või rakenduskõrgharidus-, magistri- ja doktoriõpe ning nende läbimise järel (või ka õpingutega paralleelselt) saada täienduskoolitust.

Millist neist võimalustest valida – kas piirdudagi ainult esimese astmega, läbida kõik etapid järjest, vahetada õppevormi (näiteks minna päevasest õppest avatud ülikooli õppesse), teha vahepeal õppimises paus või osaleda ainult täienduskoolitusel – see on iga inimese võimete, võimaluste ja eesmärkide küsimus. Igal juhul kehtib elukestva õppe kontekstis põhimõte: ülikoolis õppida ei ole kunagi hilja!

Niinimetatud 3+2 süsteemile ülemineku järel on palju vaidlusi tekitanud 3-aastase bakalaureuseõppe lõpetaja tööturukõlblikkus, «vanade» teadusmagistrite ning «uute» 3+2 magistrite erinevus, rakenduskõrghariduse väärtus ning doktoriõppe funktsioon. Seejuures on erilist segadust tekitanud erinevate lõputunnistuste võrdsustamise mõiste.

Tänasel esmakursuslasel on kolme aasta pärast võimalik jätkata magistriõppes.

ANDRES TENNUS

Igal juhul kehtib elukestva õppe kontekstis põhimõte: ülikoolis õppida ei ole kunagi hilja!

Võrdsustamine kehtib ainult õiguse osas tööturul ja doktoriõppesse kandideerimiseks, ent ei tähenda sisulist kokkulangevust. Nii vanad kui ka uued bakalaureused, magistrid ja doktorid on erinevad kvalifikatsioonid erinevate eesmärkide ja väljunditega.

3-aastane bakalaureuselõpetaja peab olema võimeline tööturul hakkama saama ka lihtsamate erialaste tööülesannete täitmisega, olles omandanud valdkondlikud üld- ja erialased alusteadmised ning tööturul konkureerimiseks vajalikud nn võtmeoskused. Ent ta ei ole kindlasti veel oma eriala spetsialist. Ehkki paljud bakalaureuseõppe lõpetanud (ja ka üliõpilased) töötavad erialasel tööl, on nii kõrgkoolid kui tööandjad reeglina veendumusel, et kvaliteetse spetsialistiharidu se omandamiseks kolmeaastasest bakalaureuseõppest ei piisa.

Teised õppevormid

Võrreldes bakalaureuseõppega võimaldab rakenduskõrgharidusõpe omandada enam praktilisi oskusi ja arendada vilumusi, andes võimaluse ka ilma magistriõppes jätkamata leida tööd spetsialistina. Samas on ka rakenduskõrghariduse õppekava lõpetanutel võrdsed õigused bakalaureuseõppe lõpetanutega jätkata magistriõppes.

2-aastane magistriõpe ongi just nn spetsialistikoolituse aeg, mil toimub erialane spetsialiseerumine, sügavamate teadmiste ja keerukamate oskuste omandamine ning spetsialistina tööleasumiseks vajalike võtmeoskuste täiendamine.

4-aastane doktoriõpe on mõeldud nii akadeemilise järelkasvu (õppejõud, teadlased) kui ka avaliku ja erasektori tippspetsialistide koolitamiseks. Iseseisva uurimistöö kaudu on doktoriõppes võimalik omandada teadmised, oskused ja pädevused, mille abil on võimalik täita juhtimisülesandeid väga erinevates valdkondades.

Hiljuti kinnitas vabariigi valitsus kõrgharidusstandardi lisana kõrgharidustaseme astmete täpsustatud õpiväljundid, mille alusel on kõrgkoolidel võimalik selgemalt eristada bakalaureuse-, rakenduskõrgharidus-, magistri- ja doktoriõppekavade eesmärke ja õpiväljundeid. Kõrgharidusstandard on kõrgkoolidele aluseks õppekavaarenduses ja õppekvaliteedi tagamisel. Ka erinevate õppimisvõimaluste eesmärkide ja väljundite selgitamine üliõpilaskandidaatidele, tööandjatele jt sihtrühmadele on kõrgkoolide ülesanne ja kohustus.

Välismaal õppimine on ülikooliõpingute loomulik osa

Ülle Tensing
rahvusvahelise õppe peaspetsialist

Välisülikoolis vahetusüliõpilasena õppimise peale tuleb varakult mõtlema hakata, õigeaegne planeerimine on eduka kandideerimise võti.

Välisülikooli kandideeritakse reeglina aasta ette, seega peaks sel sügisel mõtlema 2008/2009. õppeaasta peale. Ülikooli valikul tuleb kindlasti vaadata, milliseid ainekursusi seal vahetusüliõpilastele pakutakse. Tuleb arvestada, et alates 2006/2007. õa sisseastunud üliõpilased (v.a magistri- ja doktoriõppes) peavad igal õppeaastal läbima teatud hulga kohustuslikke aineid. Seega on välismaale suundumisel vaja jälgida, kas kohustuslikke ained saab välisülikoolis õppida või on vaja need ette teha.

Kuna alates 2006/2007. õa sisseastunud üliõpilastel ei ole lubatud akadeemilise puhkuse ajal õppetööl osaleda, siis kehtib see ka välismaal õppimise ajal. Kes läheb akadeemilisele puhkusele, see ei saa olla samal ajal vormistatud välismaal õppijaks.

Stipendiumipakkumisi tuleb aasta läbi ja need edastatakse grandi-listi kaudu (listiga saab liituda www.ut.ee/valismaa).

Enim bakalaureuse- ja magistriõppe üliõpilasi kasutab välisülikoolis õppimiseks kõrgharidusprogrammi Erasmuse võimalusi. Erasmuse programm lubab välisülikoolis õppida üks kuni kaks semestrit, minimaalne õppetööaeg on 3 kuud. Omafinantseerimine on vajalik, kuna stipendium katab vaid osa kulutustest.

Oluline osa üliõpilasvahetusest toimub ka ülikooli bilateraalsete lepingute raames, mis hõlmavad Euroopa, Aasia ja Põhja-Ameerika ülikoole.

TÜ üliõpilased saavad osaleda üliõpilasvahetusprogrammis ISEP (International Student Exchange Program), millega on liitunud 245 Ameerika kõrgkooli.

Välisüliõpilastalitus vahendab samuti informatsiooni riiklike stipendiumite kohta, mille raames pakutakse erinevaid võimalusi ka suveülikoolis õppimiseks.

Kraadiõppe üliõpilaste õppetööga seotud välisreise toetab riiklik Kristjan Jaagu programm. Täpsem informatsioon võrguleheküljel www.archimedes.ee/kristjanjaak/.

Ülikooliuks ei ole kinni ka neile, kel õpingud katkenud

Ene Küüner
avatud ülikooli tasemeõppe koordinaator

Kui ülikooliõpingud on mingil põhjusel katkenud, saab ülikooli lõpetada ka eksternina, taotleda reimmatrikuleerimist või immatrikuleerimist vabade kohtade täitmise kaudu.

Eksternina õppimine ja lõpetamine on sobilik eelkõige neile, kel on lõpetamiseks vajalikke ainepunkte puudu jäänud väga vähe. Eksternina võetakse õppima ka neid, kes ei ole Tartu Ülikoolis varem õppinud. Eksterni ei immatrikuleerita ja tal pole üliõpilase staatust, kuid õppekorralduslikes küsimustes on neil üliõpilastega võrdsed õigused. Eksternil on õigus taotleda varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamist (VÕTA) õppekava täitmise osana ja saada tööandjalt õppepuhkust. Eksternina õppimise kohta vt lähemalt ÕKEst p 18–24.

Alates 2007/2008. õppeaastast saab reimmatrikuleerimist taotleda ainult sellele õppekavale, millelt üliõpilane eksmatrikuleeriti. Reimmatrikuleerida ei saa pikendusajale ega õppe lõpukuupäeva möödumise järel (seda nii riigieelarvelistele kui ka riigieelarvevälistele õppekohtadele). Samal õppekaval lõpetada saab sel juhul ainult eksternina.

Need, kel jäid õpingud lõpetamata vanade õppekavade sulgemise tõttu, saavad vabade kohtade olemasolul taotleda immatrikuleerimist (küll siis uutele, 3+2 õppekavadele). Eelduseks on see, et VÕTA korras arvestatakse varasemaid õpinguid.

Samuti võib õpinguid jätkata avatud ülikooli õppes, kus sessioonid toimuvad enamasti kord kuus nädalavahetustel ja õppimine eeldab suures osas iseseisvat tööd. Seepärast sobib avatud ülikooli õpe näiteks töö või pere kõrvalt õppimiseks.

Õppeinfosüsteem (ÕIS)

Ivika Puusepp
õppeinfosüsteemi ja -analüüsi peaspetsialist

Tartu Ülikooli ametlik õppekorralduse infovahetuskeskkond on õppeinfosüsteem ehk ÕIS.

Õppeinfosüsteemi saab siseneda Tartu Ülikooli pealehelt www.ut.ee > Õppimine > ÕIS – õppeinfosüsteem.

Üliõpilane saab ÕISis koostada personaalse tunniplaani, registreeruda ainetele ja vajadusel eksamitele, jälgida oma õppetulemusi, vaadata õppeainete, õppekavade, tunniplaanidega seotud andmeid, tutvuda ennast puudutavate korraldustega ja uuendada vajadusel oma kontaktandmeid.

Peale selle saab ÕISis taotleda õppetoetust ja iga semestri lõpus anda tagasisidet läbitud õppeainetele. Algavast õppeaastast on kõrghariduse esimese ja teise astme viimase aasta üliõpilastel võimalus anda tagasisidet õppekavale tervikuna.

ÕISist on ka mugav jälgida ülikooli nõustamiskeskuse pakutavaid koolitusi ja neile registreeruda.

Selleks, et kasutada ÕISi erinevaid võimalusi, tuleb sisse logida ülikooli poolt antud kasutajanime ja salasõnaga.

Õppeosakond aitab tudengit

Õppetöö korraldamist, arendamist ning järelevalvet korraldab õppeosakond.

Õppeosakonnas töötab 23 inimest, kelle tööülesanded ulatuvad üliõpilaskandidaatide vastuvõtu korraldamisest ja üliõpilaste nõustamisest õppekavaarenduse ja kvaliteedi tagamiseni. Peale mahukate hooajaliste tööde, nagu näiteks immatrikuleerimiskorralduste vormistamine, diplomite trükkimine jms tegeletakse pidevalt ka ülikooli ja kolledžite igapäevase õppekorralduse arendamise ja parendamisega (ÕISi, õppetöö hindamise, programmijuhtimise jpt valdkondades).

Õppeosakond asub ülikooli peahoone vastas Küütri 2. Välisüliõpilastalitus, üliõpilasnõustaja ja avatud ülikooli tasemeõppe koordinaator on aga peahoones Ülikooli 18.

ERILEHE TEGID:

Ingrid Maiste, Varje Sootak, Marika Kullamaa, Priit Kivisoo.

Sild ülikooli ja üliõpilaskonna vahel

Marju Himma
TÜÜE teabespetsialist

Ülikool võib vabalt eksisteerida ilma tudengiteta, kuid üliõpilaskond on see, mis annab *alma mater*'ile sügavama mõtte.

Selleks, et ülikool kui institutsioon ja üliõpilaskond teineteist mõistaksid ja hästi koos töötaksid, on nende vahel ühendavaks sillaks üliõpilasesindus (TÜÜE), kes esindab tudengi häält.

Kes on üliõpilasesindus?

Esindusest leiab nii bakalaureuse-, magistrantuuri- kui ka doktorantuuriüliõpilasi. Ühelt poolt on TÜÜE eesmärk seista kõikide tudengite õiguste eest, et neil oleks ülikoolis hea õppida ning võimalik saada parim kvaliteetne ja tudengisõbralik haridus.

Teisalt seisab TÜÜE hea ka selle eest, et ülikooliaastad oleksid meeldejäävad ja kaunimad sinu elus. Selleks korraldab esindus ise ning aitab ülikoolil teha igal aastal mitmesuguseid üritusi. Näiteks koolialguse kontsert, Tartu Ülikooli aastapäevaball – ülikooliaasta üks pidulikemaid hetki, aga ka Eesti üliõpilaste meistrivõistlused lumelauaslaalomis. Esindus aitab ellu viia ka tudengialgatuslikke mõtteid: kui sul on hea idee, aga puudub täpne teostus – TÜÜE tuleb appi.

Koostöös ülikooliga

Kuid TÜÜE ei tegele ainult pidude korraldamisega. Võrdse partnerina ülikoolile oleme tudengite mõtete ja soovide edastajaks. Kuna TÜÜE liikmed kuuluvad nii ülikooli nõukokku kui ka valitsusse ja paljudesse komisjonidesse, saavad üliõpilaste mured ning soovid ülikooli viidud. Nii avatakse 2008. aastast lastehoiuteenus üliõpilaste võsukestele. Samuti on ülikool otsimas praktikavõimalusi tudengitele *alma mater*'i seest ning seda kõike tänu sellele, et üliõpilasesindajad on selleks soovi avaldanud.

Eriti sõbralikuks ja abivalmiks on TÜÜE juhatus pidanud õppeosakonda, kes on ikka olnud vastutulelik. Õppeosakond on üks nendest struktuuriüksustest, mille poole tudengiesindajad ühena esimestest oma muredega pöörduvad. TÜÜE juhatuse aseesimehe Olga Tšerjomuškina kirjeldab õppeosakonda lühidalt nii: «Peaaegu ühtki ideed pole nö kappi seisma pandud. Alati üritatakse üliõpilase seisukohta mõista ja lahendus leida.» See kehtib nii ÕKE kui ka paljude muude ettepanekute kohta.

Koostöö ülikooliga ei seisne muidugi ainult õppeosakonnaga suhtlemises. Paljud üliõpilasesindajad on ka tuutorid ning seetõttu pädevad esiteks, et kaasa rääkida ülikoolitöö korraldamises, teisalt aga, et tudengitele nõu anda. TÜÜE juurde leiavad oma muredega tee nii need tudengid, kel eksmatrikuleerimine kollitamas, kui ka need, kel mõni hea mõte või idee meeles mõlkumas. TÜÜE on seega sild ühendamas tudengkonda ja ülikooli.

Tartu Ülikooli Raamatukogu

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

14. september 2007 Nr 29 (2311)

www.ajaleht.ut.ee

Usuteaduskonna vilistlaspäev lk 2 • Järelmõtteid õppeaasta algusest lk 3 • Registreeri end tartlaseks lk 3

Hiina kaart oleks ülikooli trumpäss

Kadri Bank
Kadri.Bank@ut.ee

Hiina kaart tasub just praegu laualt tõsta, kinnitas geneetika professor Ain Heinaru pärast külaskäiku Tsinghua Ülikooli.

19.–29. augustini toimunud Hiina reisil tutvus Tartu Teaduspargi nõukogu oma koostööpartneri Tsinghua Ülikooli Rahvusliku Tehnoloogiasiirde Keskuse tehnoloogiasiirde tööga.

Ametlikul kohtumisel ülikooli asepresidendi Kang Kejuniga avaldas viimane soovi teadusalaseks koostööks Tartu Ülikooliga. TÜ geneetika professor ja Tartu Teaduspargi nõukogu liige Ain Heinaru andis Kejunile üle koostööleppe projekti. «On täiesti võimalik, et leping valmistatakse ette veel sel aastal,» ütles Heinaru.

Tsinghua Ülikooli teaduspargi vastuvõtul osales Tartu delegatsioon koosseisus Toomas Noorem (Tartu teaduspark, esimeses reas paremal), professor Ain Heinaru (keskel), Rene Tõnnisson (Tartu teaduspark), Tartu abilinnapea Margus Hanson, Heiki Tamm (Tartu tehnoloogiapark) ning Andi Pärn (EMÜ, teises reas keskel). ERAKOGU

Hiina mõjuvõim kasvab

Professor Heinaru rääkis, et ülikoolidevaheline koostöö tähendaks eelkõige kraadiõppurite ja õppejõudude, mitte bakalaureusetaseme tudengite vahetust. «See toob palju rohkem raha sisse kui õpetamine.»

Algselt tehnoloogiasuunitlusega, kuid nüüd klassikaline Tsinghua Ülikool on Heinaru sõnul Hiina parim. 30 000 tudengiga ülikoolil on umbes tuhat doktoranti ja teaduse eelarve on veidi üle poole kogu ülikooli eelarvest.

«Võidakse küsida, kas see ei ole liiga suur amps Tartu Ülikooli jaoks, sest Tsinghua Ülikoolil on lepingud Massachussettsi Tehnoloogiainstituudi, Oxfordi ja Cambridge'i ülikooliga,» ütles Heinaru, «aga Tsinghua Ülikool teab täpselt, millised on TÜ plussid. Rahvusvaheline renomee on meil väga hea. Kui meil õnnestub nendega kokkulepe sõlmida, näitabki see meie potentsiaalset taset.»

Ta lisas, et lepingu sõlmimisele aitab kindlasti kaasa ka see, et TÜ on Coimbra grupi liige.

Professor Heinaru kinnitusel võidab maailma Hiina kaart, sest sealne areng on tohutu. «2040. aastaks planeerivad nad oma majanduslikku koguprodukti Ameerikast kaks korda suuremaks. Majandus areneb seal sama kiiresti kui Eestis, aga see on gigantne riik. Tellimuste täitmiseks oleks ta meie jaoks isegi liiga suur. Meid aga huvitavad inimesed ja seda saab ainult teaduskoostöö kaudu,» ütles ta.

Mandariini keel TÜsse

Professori sõnul peegeldab Hiina arengut ka tänavapilt. «Sealses regioonis peab otsima, et leida vanahiinalikke tänavaid. Kõik on ameerikalikud-euroopalikud linnad. Elumajad on kuni 40-korruselised. Selliste suurte hoonete tehnoloogia määrab ära ka linna ülesehituse ja arengu,» rääkis ta.

Peale teaduse arendamise peaks Eesti riik panustama Heinaru arvates mandariini keele õpetamisele. «Oleks väga hea, kui TÜsse võetaks aastas näiteks 20–25 üliõpilast mandariini keelt õppima. Seda läheb tööstuses ja majanduses järjest enam vaja.»

TÜ sõprusülikool on Hong Kongi Baptistlik Ülikool, Mandri-Hiinas praegu koostööpartnereid ei ole. Tartu Teaduspargi koostöö Tsinghua Ülikooli Tehnoloogiasiirde Keskusega on kestnud üle kahe aasta.

Uued koostööpartnerid Hiina RVst

Toomas Noorem
Tartu Teaduspargi tegevjuht

Tartu Teaduspargi koostööpartneri Tsinghua Ülikooli Rahvusliku Tehnoloogiasiirde Keskuse kutsel tutvusime Pekingi ja Shanghai teadusparkide ja äriinkubaatoritega.

Külastasime parkides mitmeid aparaadiehituse ja biotehnoloogia ettevõtteid.

Hiina teaduspargid on meie mõistes väga suured, paiknedes tavapäraselt 2–3 km^2 maa-alal, neil on tööpinda sadu tuhandeid ruutmeetreid. Arvestades riiklikku toetust ja eelkõige toetust kõrgtehnoloogia ettevõtetele, paiknevad neis parkides maailmas tuntud firmade arenduskeskused, samuti on seal palju Hiina väike- ning arendusfirmasid. Pargid on tihedalt seotud ülikoolidega, kust saadakse haritud tööjõudu ning kellega tehakse aktiivset koostööd teadusuuringute alal.

Kodutunnet tõi kohtumine Eesti suursaadiku Andres Unga jt Eesti diplomaatidega Pekingis. Suursaadik osales ka kohtumisel Tsinghua Ülikooli asepresidendiga. Saatkond toetab igati meie tegevust. Kõigile sinnapoole reisijatele on abi garanteeritud.

Shanghais külastasime ka Soome teadusparkide esindusi ja tutvusime nende tegevusega ettevõtete abistamisel Hiina turule sisenemisel.

Et mõista kohalikku kultuuri, oli meil võimalus tutvuda Hiina kultuuriväärtuste ja loodusega. Käisime ajalooliste ehitiste kompleksis – keelatud linnas – ja Taevase rahu väljakul, mis jahmatas oma suurusega. Suurim elamus oli ronimine Hiina müüril, kus tunned tõelist Hiina suurust ja näed kaunist loodust – seda kõike 36-kraadises kuumuses.

Kutsume ettevõtteid, teadusrühmi ja tudengeid Tartu Teadusparki, et Hiina RVga koostööd arendada.

18. septembril kell 17 toimub teaduspargi uue maja seminariruumis (Riia 181a II k) ka seminar «Koostöövõimalused Hiinas», kus Hiina reisi kogemustest ja koostöövõimalustest räägivad teaduspargi liikmed, Tartu abilinnapea Karin Jaanson ja 5Dvision OÜ arendusjuht Kristjan Adojaan.

Matemaatika-informaatikateaduskond tähistab 40. aastapäeva

Mati Abel
geomeetria ja topoloogia professor

Täna kell 14 algab aulas matemaatika-informaatikateaduskonna 40. aastapäeva konverents.

Matemaatikat on Tartu Ülikoolis õpetatud ülikooli algaastatest alates.

Ülikooli taasavamisel 1802 kuuluti ühe õppetoolina filosoofiateaduskonda, aja jooksul loodi juurde uusi professuure ja kasvas õppetoolide arv. 1850 eralduti filosoofiateaduskonnast füüsika-matemaatikateaduskonnana, mis eestikeelse ülikooli avamisel

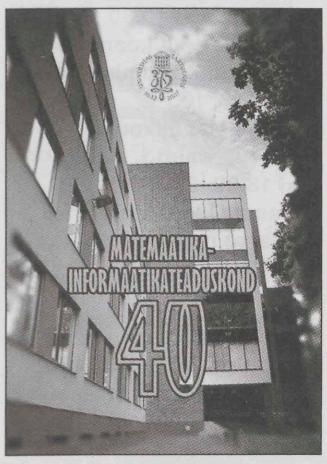

nimetati matemaatika-loodusteaduskonnaks. 1944–1961 kuuluti matemaatika-loodusteaduskonda ja 1961–1967 füüsika-matemaatikateaduskonda omaette osakonnana.

Matemaatikateaduskonna ajalugu iseseisva teaduskonnana algab Tartu Ülikoolis 1967. aastast.

1993. a kevadsemestril jaguneti neljaks instituudiks – arvutiteaduse, matemaatilise statistika, puhta matemaatika ning rakendusmatemaatika instituudiks.

Arvutiteaduse kiire kasv suurendas informaatika ja informaatikute osatähtsust ning lõi vajaduse 2001. aastal muuta teaduskonna nimi matemaatika-informaatikateaduskonnaks.

Aastapäevakonverentsi esimeses osas on dekaanide emeriitdotsent Endel Jürimäe, emeriitprofessor Ülo Lumiste, professor Mati Kilbi, dotsent Ivar-Igor Saarniidu ja professor Toivo Leigeri ettekanded.

Teises osas antakse ülevaade õppe- ja teadustööst teaduskonna kõigis uurimisvaldkondades. Professor Kalle Kaarli tutvustab puhta matemaatika instituudi teadustööd, dotsent Tiit Lepmann annab ülevaate matemaatika didaktikaalasest tegevusest. Arvutusmatemaatikast kõneleb emeriitprofessor Enn Tamme ja teoreetilise mehaanika õpetamisest ning teadustööst professor Jaan Lellep. Matemaatilise statistika ja tõenäosusteooria vallas teeb ülevaate emeriitprofessor Ene-Margit Tiit ning informaatikast ja informaatikutest kõneleb professor Jüri Kiho.

40. aastapäeva puhul ilmus TÜ Kirjastuselt professor Mati Abeli ja dotsent Enno Kolgi toimetatud kogumik «Matemaatika-informaatikateaduskond 40».

See sisaldab kõigi konverentsil kõnelejate ettekandeid. Kogumik tutvustab ka teaduskonna töötajaid ning esitab loetelu neist doktoriväitekirjadest, mis kaitsti enne 1. septembrit 2007.

AJALOO READ

Tartu Ülikooli 350. aastapäeva üritused algasid 1982. aasta 14. septembril.

Loe: www.ajaleht.ut.ee.

UUDISED

Tartus Euroopa farmaatsiateadlased

Eile algas kolmepäevane 2. BBBB farmaatsiateaduste konverents.

Konverentsi peakorraldaja, farmaatsia instituudi professori Peep Veski sõnul annab suure rahvusvahelise konverentsi korraldamine võimaluse Eesti farmaatsiateadus maailmas nähtavamaks muuta.

Plenaarloenguid peavad TÜ kasvandik, akadeemik Mart Saarma Helsingi Ülikoolist ja professor Alexander T. Florence Suurbritanniast. Suulisi ettekandeid on 32 teadlaselt. Kokku osaleb üle saja väliskülalise Euroopast, Kuubast, Uus-Meremaalt ja Austraaliast.

Akronüüm BBBB tuleneb geograafilistest mõistetest Balaton–Baltic–Bled–Bosporus (vastavalt Ungari, Eesti ja Soome, Sloveenia ning Türgi).

Ain-Elmar Kaasik juhib ühiskondliku leppe nõukogu

Meditsiinidoktor, arstiteaduskonna emeriitprofessor Ain-Elmar Kaasik valiti ühiskondliku leppe nõukogu esimeheks.

President Toomas Hendrik Ilves täiendas nõukogu kahe uue liikmega, kellest üks on TÜ professor ja eesti keele instituudi direktor Urmas Sutrop.

Enam kui 60 valitsusvälist organisatsiooni ühendava ühiskondliku leppe sihtasutuse nõukogul on kavas anda organisatsioonile uus nimi – Eesti koostöökoda, muuta eesmärke, struktuuri ja juhtimist.

Arutati OECD uuringu tulemusi

Eile tutvustati Tallinnas OECD uuringu «Kolmanda taseme hariduse temaatiline ülevaade» tulemusi. OECD eksperdid jagasid soovitusi Eesti kõrghariduspoliitika edendamiseks.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas kavatsed osa võtta UT esseevõistlusest?

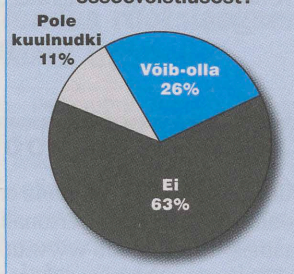

Vastajaid: 19

Uus küsimus:

Kas oled elamistingimustega rahul?

Vasta: www.ajaleht.ut.ee

Igaüks õpib eraldi

Peeter Olesk
vilistlane

Alanud akadeemilisel aastal kulub õppimist ka paljudel Tartu papidel ja mammidel. Neile küll ei korraldata aktusi ja kollokviume peavad nad ise.

Arusaadavam kui kaubandusteadus on neile hinna tõus. Üheksakümneaastasel taadil Emajõe Ateena õllekatesse enam asja ehk pole, kuid turul käivad vanemadki. Seal muutub hind isegi minuti kestes.

Papid ja mammid peavad õppima seda, kuidas on Tartus muutunud linnasiseste bussiliinide numbrid, marsruudid ja kellaajad peatustes. Teha need asjad enesele selgeks diplomit ei anna, tüdimust küll. Ülikooliga on siiski lihtsam, sest tarkus tüdimust tekitada ei tohiks. Keegi pole astunud ülikooli tüdimusest.

Mõnes vaimses punktis oleme olukorras, milles rutiin on veel kujunemata. Meie olevikule on XX sajand pärandanud järgmise küsimuse: kui püsiv on rahu pärast Teist maailmasõda ja mida tuleb teha selleks, et see rahu kestaks kauem? Vastus sõltub suurel määral sügavusest, milleni me lubame endasse imbuda künismil, õpetusel sellest, et koera praktilisus on parem kui ideaalne humanism. Künismi ülikool õpetada ei tohiks. Skepsist ta välistada ei saa.

Ülikoolihariduse fundamentaalsus on kallim kui populism tahaks.

35 aastat tagasi, aastal 1972, jutustas dotsent Hillar Palamets õhtul enne 1. septembrit aulas Tartu Ülikooli minevikust, tähtsusest ja Tartust. Kõik kui vastsed akadeemilised kodanikud olid üksteisele võõrad ning Hillar Palamets ei hakanudki meiega semmima. Nädalapäevad hiljem poetas ta loengus eesti filoloogidele siiski, kuidas talle hakkas vastu, kui pidi ise kuulama peahoone koristajate nurinat seeüle, et jälle olid kõik reavahed täis suust ülejäänud sodi. Õpinguraamat anti kätte kohustuslikus korras, korrektsus jäi fakultatiivseks. Küüniku vaatekohalt see jääbki nõnda.

Ei ole harjumuspärast, s.t tuttavat rutiini ka elukestvas õppimises, mille vormiliseks mootoriks võiks olla elektroonilise õpikeskkonna tehnoloogiline areng. Jah, Interneti-pangandus on õpetanud välja ka vaestemajade sandid. Nad annavad liikumisvõimelisele tuttavale oma kaardid ja koodid ning paluvad saadud raha eest tuua puuduvat kärakat ning midagi pealehammustamiseks. Kuid eesti keele arengut nad Internetist otsima ei lähe. See hamba alla ei kõlba.

Ma ei tooks nii äärmuslikke näiteid, kui poleks kogenud, kuivõrd stratifitseeritud on Eesti ühiskond vajadustes hariduse järele ja kuidas tehnoloogia võib põgeneda kiiremini kui halastamatu aeg. Ühtpidi võiks õpetamine seista tehnoloogia arengust justkui ees. Teistpidi peab õpetamine olema alati pisut konservatiivne, sest ta seob edasise sellega, mis on juba olnud. Kusjuures mitte pidevana, vaid valikuliselt. Mida juhuslikum see valik on, seda enam tekib küsimus, kes ja kuidas täidab lüngad ning millal ta seda teeb.

Need, kes asusid uue iseseisvuse algul tööle noorte romantikutena, on jõudnud nüüd pragmaatilisse keskikka. Ma pean silmas olukordi, kus kogemus on suurem kui süstemaatiline haridus ja võib-olla tuleb olla valmis rea vahetamiseks just hariduslikul pinnal.

Inimeste professionaalsus demokraatliku võimuga opereerimisel on kindlasti kasvanud. Tihtipeale pole see professionaalsus aga vaimselt fundeeritud. Operatiivset pealiskaudsust on uskumatult palju – ehkki me samal ajal laseme kogu aeg rõhutada, kui tähtsad on intellektuaalne sügavus ja innovatsiooni sihipärasus. Omaaegsed romantikud seisavad siin teelahkmel, kuid mitte nõutusest, vaid seepärast, et nende ees seisab küsimus: kas ma teen midagi valesti, kui ma alates tänasest mõtlen kõigepealt iseendale?

Seda soovitas juba 1992. aasta sügisel tollane peaminister Mart Laar! Siis peeti seda vaata et rahvavaenulikuks. Aastal 2007 on populistlik egoism täiesti avalik. Ülikooli-, nagu üldse mistahes süstemaatilise hariduse fundamentaalsus seisneb selles, et ta on kallim kui populism tahaks. See-eest on ta ka põhjalikum ja pakub rõõmsaid ning korduvaid üllatusi just sedakaudu.

Tähtveres 5. septembril 2007

KOOLITUS

Viimane võimalus täiendada ennast välismaal projekti «Eesti ülikoolide akadeemilise personali enesetäiendussüsteemi loomine» raames! Täpsem info www.ut.ee/personal/enesetaiendamine.

Taotluste esitamise tähtaeg on 31. oktoober.

Teoloogide vilistlaspäev

Riho Altnurme
kirikuloo professor, dekaan

Homme kell 12.15 kogunevad usuteaduskonna vilistlased, õppejõud ja üliõpilased Jaani kirikusse teaduskonna vilistlaspäeva avajumalateenistusele.

Järgneval seminaril ülikooli peahoones käsitletakse teaduskonna ajalugu ja tänapäeva.

Seoses ülikooli 375. aastapäevaga korraldab teaduskond teisegi ürituse. 27.–29. septembrini toimub esinduslik rahvusvaheline konverents «Theology's Contribution to Europe» (vt www.us.ut.ee).

16 aastat taasasutamisest

Vilistlaspäevale saavad nõukogudeaegset varjusurmas olekut arvestades tulla viimase 16 aasta lõpetanud. Siiski ei hakanud me möödunud aastal tähistama 15 aasta möödumist taastamisest. Koondasime jõudu ülikooli 375. aastapäevale mõeldes – selleks, et rõhutada järjepidevust, mis teaduskonnal läbi sajandite kestmisel on olnud.

Loodetavasti leiame seminaril arutledes ajaloos ja tänapäevas üles ühise. Ei saa öelda, et teaduskond oleks 1991. aastal loodud tühjale kohale, ka nõukogude ajal tegutses Eestis võimekaid teoloogе. Teaduskonna taasasutaja ja taastamisjärgne esimene dekaan professor Kalle Kasemaa oli enne töötanud dekaanina EELK Usuteaduse Instituudis. Tänu oleme võlgu ülikooli nõukogus taastamist taotlenud Eesti haritlastele Sulev Vahtrele, Tõnu Luigele, Peeter Oleskile, Hando Runnelile ja Jaan Undile. Praeguseks meie hulgast lahkunud Sulev Vahtre oli ülikoolis taastamiskomisjoni esimees. Eesti Evangeelset Luterlikku Kirikut esindas taastamisel Jaan Kiivit ja teaduskond loodi interkonfessionaalsena luterlikult aluselt.

Rahvusvaheline teadustöö

Täna näeb teaduskond oma tegevusalana teoloogiat ja religiooniuuringuid, unustamata traditsioonilist rõhuasetust protestantlikule teoloogiale. Usuteaduskond on oma ajaloo jooksul olnud väärikas partner teistele usuteaduskondadele Euroopas. Nii ka täna, kus osaleme mitmes koostöövõrgustikus, eelkõige teadusprojektides. Kristluse lähiajalugu ja religioonipedagoogika on alad, kus oleme edukalt lülitunud laiematesse koostööprojektidesse, osaledes nii Euroopa Liidu 5. kui 6. raamprogrammis. Teaduse ja religiooni kolleegiumi tegevus ületab teaduskondadevahelisi piire. Rohkem kui tavaliselt usuteaduskondades pannakse meil rõhku Lähis-Ida vanade keelte ja kultuuride uurimisele. Võib öelda, et teadustöö osakaal on ajapikku järjest kasvanud.

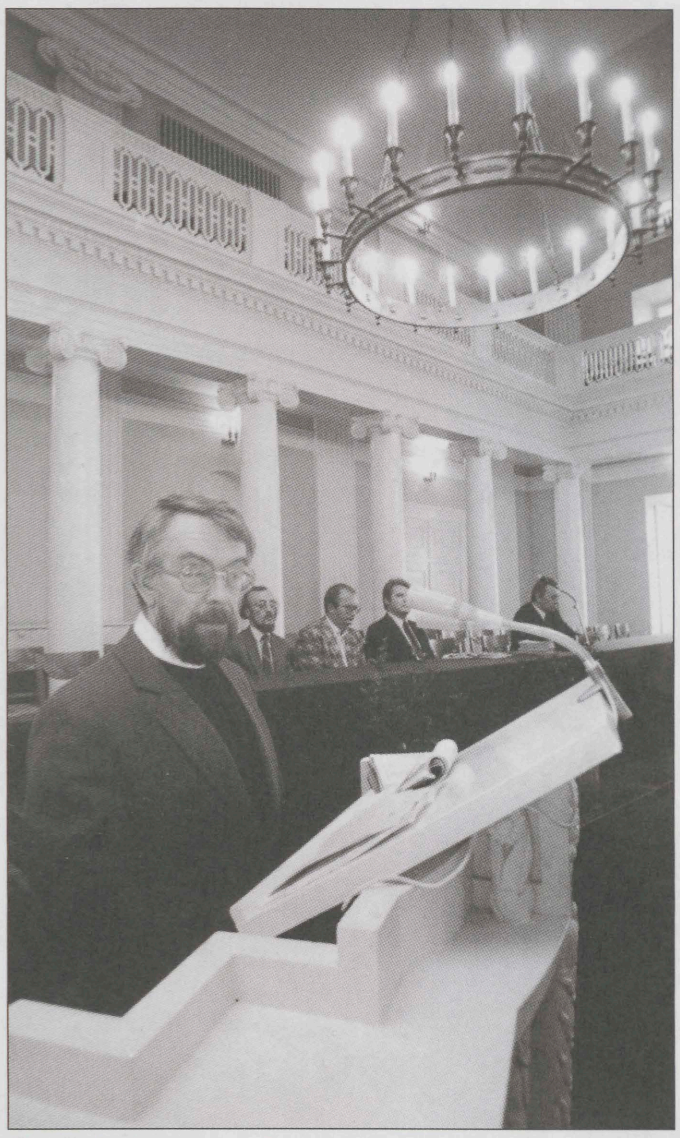

Usuteaduskonna avaaktusel 2. septembril 1991 pidas kõne dekaan professor Kalle Kasemaa. AJALEHE EESTI KIRIK ARHIIV

VILISTLASPÄEV

15. septembril kl 12.15 avajumalateenistus Jaani kirikus.
Kl 14 seminari I osa aulas, II osa kl 15.45 aulas.
Ettekanded usuteaduskonna ajaloost (Marju Lepajõe, Urmas Petti, Urmas Nõmmik, taasavamisest (Hando Runnel) ja tänapäevast (Triin Vavilov, Riho Altnurme).
Kl 17 film «Usuteaduskond ajatus ajas» (autor Tõnu Lehtsaar) aulas.

Kraadiõppurite osakaal suureneb

Bakalaureuseüliõpilaste osakaal on vähenemas ning kasvab magistri- ja doktoriüliõpilaste oma. Üliõpilaste arv on olnud viimastel aastatel stabiilselt 250 ringis. Kasvutendents on märgatav ka avatud ülikoolis, seda eelkõige tänu populaarsele religiooni-antropoloogia erialale, mida pakume ka teiste erialade lõpetanutele. Tänavu sel erialal esmakordselt toimunud vastuvõtt päevasesse õppesse kujunes väga edukaks.

Doktoriõpe on viimastel aastatel tänu reformidele hoo sisse saanud – möödunud aastal kaitsti rekordilised neli doktorikraadi.

Usuteaduskond vaatab tulevikku optimistlikult.

Sina lood oma tuleviku. Muuda see eriliseks.

Siiri Pajupuu
AIESECi juhatuse liige, majandusteaduse 2. a üliõpilane

Üks maailma suurimaid tudengiorganisatsioone AIESEC ootab uusi liikmeid.

AIESEC märkab ja arendab liidripotentsiaaliga noori. Kui sul on idee, millesse usud, siis AIESEC aitab seda teoks teha. Loeb tahe tegutseda.

AIESECis jätkub pidevalt väljakutseid. Iga projekt hõlmab mitmesuguseid tegevusi. Olgu selleks siis projekti kirjutamine, meeskonnatöö või organisatsiooni tegevuse planeerimine – igal juhul on saadud kogemused tööturul äärmiselt vajalikud.

AIESEC on esindatud sajas riigis. Kui kellelgi peaks tekkima tunne, et Eestis on kõik tehtud-nähtud, on võimalik välispraktikal saada osa maailma mitmekesisusest.

AIESECi iseloomustab rõõm ühiselt tegutseda ja soov ühiskonnas midagi olulist korda saata. See suhtumine seob kõiki esindusi eri maailmajagudes ja toob organisatsiooni liikmeid kokku kümnetele väliskonverentsidele.

Viimane neist oli augusti lõpus Istanbulis toimunud AIESECi suurkogu, millest võttis osa 650 ambitsioonikat noort ning kus jagasid teadmisi ja kogemusi mitme rahvusvahelise korporatsiooni tippjuhid.

TUTVU AIESECIGA

Pärnus 17. ja 18. sept Pärnu kolledžis kl 10.30.
Tartus 18. sept keemiahoone ringauditooriumis (Jakobi 2) kl 18–19,
19. sept Maaülikoolis (Kreutzwaldi 1, ruum 104) kl 18.30–20,
20. sept Oeconomicumis (Narva mnt 4, ruum A314) kl 18–19.

UUDISED

Ülikool tunnustab

TÜ aumärgi ja tänukirja pälvisid 65. sünnipäeval keemia instituudi erakorraline teadur Tiina Tenno, 60. sünnipäeval ökoloogia ja maateaduse instituudi botaanika osakonna erakorraline professor **Jaanus Paal** ja 50. sünnipäeval sama instituudi dotsent **Arne Sellin**.

TÜ tänukirjaga tunnustati 60. sünnipäeval TÜ Eesti Mereinstituudi merebioloogia osakonna laboranti **Tiia Rosenbergi**, 55. sünnipäeval majandusteaduskonna kauaaegset dekaani, majanduspoliitika professorit **Jüri Seppa** ning 50. sünnipäeval Pärnu kolledži sotsiaaltöö korralduse osakonna sotsiaaltöö dotsenti **Marju Medarit** ja TÜ Raamatukogu väliskirjanduse osakonna raamatukoguhoidjat **Marika Liivamäge**.

Stipendium tulevastele õpetajatele

Haridus- ja teadusminister Tõnis Lukas märkis 3. septembril haridusteaduskonna aktusel, et ministeerium kavatseb algatada stipendiumiprogrammi õpetajaks õppivatele üliõpilastele.

Lukase sõnul on stipendiumiprogramm üks täiendavatest sammudest noore õpetaja lähtetoetuse ja palgatõusu kõrval, mis peaks aitama tuua koolidesse noori õpetajaid. Uus stipendium toetaks tudengeid juba õpingute ajal.

Haridusteaduskonda astus sel aastal seni kõige suurem hulk tudengeid. Kui möödunud õppeaastal alustasid päevases õppes õpinguid 132 1. aasta bakalaureuse- ja magistriõppe üliõpilast, siis tänavu on esmakursuslaste arv 269.

Ilmus Eesti esimene meditsiiniõiguse õpik

Advokaadibüroo Raidla & Partnerid andis välja Eesti esimese, näidiskaasuseid sisaldava meditsiiniõiguse õpiku.

Õpiku autorid on Raidla & Partnerid vandeadvokaat Ants Nõmper ja professor Jaan Sootak.

Ants Nõmperi sõnul on Eestis seni küll kasutatud tõlgitud Šoti meditsiiniõiguse õpikut, kuid seal pole juttu Eesti juhtumitest ning siinsest õigusruumist.

«Uue õpiku puhul pole tegemist ainult teoreetilise käsitlusega, sest autorid on igapäevaselt kokku puutunud ka meditsiiniõigusega praktikutena – üks vandeadvokaadina ja teine riigikohtu nõunikuna,» lisas Ants Nõmper.

Ülikooliteemalised naljaraamatud

19. septembril kell 15 esitletakse ülikooli kunstimuuseumis Vello Lääne ja Hillar Palametsa koostatud raamatut «Tõestisündinud lood ja anekdoodid 6 samba tagant» ning Peeter Tulviste raamatut «200 ülikoolinalja».

EÜE näitus

TÜ ajaloo muuseum ootab Eesti Üliõpilaste Ehitusmaleva (EÜE) näituse koostamiseks malevlaste nõu ja abi.

Küsimustik :www.ut.ee/ajaloomuuseum, info: Terje Lõbu, tel 737 5671.

Et olla maailma üks eesrindlikumaid infotehnoloogia riike, võiks Hardo Aasmäe kujutluses /.../ teha elektroonilise teadusajakirja... Kristi Helme «Kuni su kool veel elab» Õpetajate Leht 7. september 2007

Hea tudeng, Tartu linn ootab Sind oma perre!

100 000 + Sina = Tartu

Sügisel toob Sind tee Tartu *alma mater*'isse, et veeta siin oma elu ilusaimad aastad. Tartust saab Su kodu ja ülikoolist Sinu iseseisva elu algus.

Mulle Tartu linnapeana on oluline iga linnas viibiva kodaniku, sealhulgas mõistagi tudengi heaolu.

Soovin arvestada linna juhtimisel ka Sinu heade mõtetega ja võimalusel aidata Sul kõik need ellu viia.

Anna endast teada, et saaksin aidata Sul tunda end tartlaste pere liikmena.

Hea tudeng, kutsun Sind üles registreerima ennast Tartu elanikuks!

Anname ühise panuse selle

Urmas Kruuse

nimel, et Sul oleks Tartus hea elada ja õppida!

Lugupidamisega
Urmas Kruuse, Tartu linnapea

TARTU KODANIKUKS REGISTREERIMINE

Lisainfo Tartu kodanikuks registreerimise kohta tööpäeviti tel 736 1140 ja aadressil www.tartu.ee. Oma elukoha andmeid saad Sa kontrollida kodanikuportaali kaudu aadressil www.eesti.ee/.

Ajaloolased rahvusvahelises koostöövõrgustikus

Eero Medijainen
lähiajaloo professor

14.–17. septembrini toimub TÜ ajaloo instituudis projekti Cliohres.net liikmete töökohtumine.

Neid ajaloolasi ühendab projekt nimega CLIOHRES.net («Creating Links and Innovative Overviews for a New History Research Agenda for the Citizens of a Growing Europe»). Tegemist on Euroopa Komisjoni egiidi all ja 6. raamprogrammi raames rahastatava viieaastase uurimisprojektiga.

Cliohres.net hõlmab 45 ülikooli üle kogu Euroopa. Tegemist võib olla ühe suurima nii tihedat regulaarset koostööd tegeva ajaloolaste võrgustikuga maailmas.

Septembris ja oktoobri esimesel nädalal kogunevad töörühmad ligi 180 Euroopa ajaloolase ja ajaloo doktoriõppe tudengiga Roskildes, Grenobles, Oslos, Krakovis, Mariboris (Sloveenia) ja Tartus. Kokku on kuus ajaloolaste töögruppi. Tegeldakse riigi, seadusandluse ja institutsioonide; võimu ja kultuuri (keele, kunsti, arhitektuuri) suhete; religiooni ja filosoofia kontseptsioonide; tööhõive, sooküsimuste ja ühiskonnavaheliste probleemide; piiride ja identiteetide ning Euroopa ja maailma ajaloo probleemidega.

Ühtlasi keskendutakse sellistele ühisteemadele, nagu näiteks kodakondsus, migratsioon, diskrimineerimine ja tolerants, sooline võrdõigus ning identiteetide ajalugu.

TÜ ajaloolased Helen Rohtmets, Andres Andresen, Reigo Lokk ja Eero Medijainen osalevad esimeses töögrupis koos Aberdeeni, Grazi, Madriidi, Novi-sadi, Oslo, Pisa, Potsdami ja Thessaloniki esindajatega. Peamiseks tulemuseks on iga-aastased artiklikogumikud.

Kõige tähtsamaks väljundiks tuleb siiski pidada tudengite kaasamist ja koolitamist ühisseminaridel esinemiste ning ürituste organiseerimise kaudu. Esimesed projekti kaasatud tudengid on juba jõudnud dissertatsiooni kaitsmiseni.

Lähema paari aastaga peaks aga kõik sama tulemuseni jõudma.

Üliõpilaste teadustööde riiklik konkurss

Haridus- ja teadusministeerium koostöös Sihtasutusega Archimedes kuulutas välja 2007. aasta üliõpilaste teadustööde riikliku konkursi.

Konkursi tähtaeg on 15. oktoober (postitempli kuupäev). Töö tuleb esitada Sihtasutusse Archimedes (Väike-Turu 8, 51013 Tartu).

Osaleda võivad kõik 2006. ja 2007. kalendriaastal HTMi õppekavade registrisse kantud õppekava järgi õppivad üliõpilased või üliõpilasrühmad.

Konkursi preemiafond on 528 000 krooni. Preemiaid jagatakse kolmes tasemekategoorias (rakenduskõrghariduse ja bakalaureuseõppe-; magistriõppe- ja doktoriõppe üliõpilaste teadustööd) ning neljas valdkonnas (bio- ja keskkonnateadused, ühiskonnateadused ja kultuur, terviseuuringud, loodusteadused ja tehnika).

Info: www.archimedes.ee/teadpop/ ja Liina Saar liinas@archimedes.ee, 5330 0787.

ARCHIMEDES sihtasutus Haridus- ja Teadusministeerium

ARVAMUS

Riiki, mis ajaks meie ühist asja, on dotsent Henn Kääriku arvates Eestis hirmus vähe.
VARJE SOOTAK

Mõned järelmõtted suurest algusest

Henn Käärik
sotsioloogia teooria ja ajaloo erakorraline dotsent

Peaksime toetama riiki, mis ajab meie ühist asja.

Õppeaasta pidulik algus on möödanik ning see möödanik sai paljudele millegi alguseks. Ja algust meenutada pole kunagi hilja.

Lühikeses ja tihedas tervituskõnes rääkis sotsiaalteaduskonna dekaan Eiki Berg tulevastele sotsiaalteadlastele võimu ja vaimu vahekorrast. Igioluline teema, iseäranis neile õpihimulistele noortele, kellest suure tõenäosusega saavad need, kes riiki uurima ja riiki teenima hakkavad.

Riik peaks ajama ühist asja

Allakirjutanu omalt poolt osutas sellele, et aeg-ajalt tuleb võimule peale eriline vaim (mitte küll Tartu oma) panna vaim rääkima võimust tõde, mis on küll võimalik, ent mitte tõepärane. Meenutagem kaasaja üht suuremat, kui mitte suurimat sotsioloogi Pierre Bourdieu'd.

Niipea, kui jutt käib riigist, peab igal mõtleval inimesel olema käepärast radikaalne kahtlus. See on aga suhteliselt harv omadus, kinnituseks kasvõi viimased arvamusküsitlused, mis näitavad, et riigil on õnnestunud panna suur hulk kodanikke riigist mõtlema riiklikes kategooriates.

Ja kust mujalt saab see kõik alguse, kui mitte koolist. «Riik, mille üle me arvame end mõtlevat, mõtleb tegelikult meid,» ütleb Bourdieu ja tsiteerib Thomas Bernard'i: «Kool on riigi kool, kus noortest inimestest tehakse riigialamad, see tähendab ei rohkem ega vähem kui riigi käsilased. Kui ma astusin kooli, astusin ma riiki ja kuna riik hävitab inimese, astusin ma inimese hävitamise asutusse. … Riik sundis mind, nagu muide kõiki teisigi, väevõimuga endasse astuma ja muutis mu endale, riigile kuulekaks, tegi minust riigiinimese, reglementeeritud ja registreeritud, dresseeritud ja diplomeeritud, väärastatud ja muserdatud inimese nagu kõik teisedki.»

Ent ärgem unustagem sedagi, et riike on kahesuguseid. Üks riik on see, millest räägib Bourdieu. See on riik, mille varjus poliitikud ajavad oma eraasju ja mis astub lõppkokkuvõttes vaenulikult iga kodaniku vastu. Teine riik on see, mis ajab meie ühist asja. Seda riiki on Eestis hirmus vähe, ent seda riiki peaksime meiegi jõudumööda toetama.

Pole nalja, pole demokraatiat

Leppigem tasapisi mõttega, et sotsiaalne ilm on (ja ongi) loomult paradoksaalne ning pigem sellisena lähemalt hoomatav. Kas pole nii, et kristlikult võib ja suisa tuleb armastada põlispatust ligimest. Et ükski hääletussüsteem, mis nõuab vähemalt kolme poliitilise eelistuse järjestamist, ei saa olla mõistuspärane (Arrow' paradoks). Et ülikooli lõpetavad tihti inimesed, kel pole ülikooliharidust (president Ilvese sõnad). Et teaduse ja tehnika tormiline progress jätab aina rohkem aega kiirustamiseks.

Kas kõige tõsisemalt ei võta õppetööd need tudengid, kes seda liiga tõsiselt ei võta. Sest nemad oskavad lugu pidada kosutavast puhkusest – *otium reficit vires* – ja sõõmust käärima läinud viinamarjamahlast. Nemad on need, kes kunagi ei ütle ära heast naljast. Tegelikult peaks iga tudeng tingimata läbi töötama Erkki Kõlu koostatud tähtsa teose «Vivat Academia. Tartu Ülikool anekdootides». Miks ei võiks selle põhjal eksamit või vähemalt arvestust sooritada.

Ülikooli eksrektor Peeter Tulviste on arvanud, et naermine ja suudlemine on kaks asja, mis inimese eluiga oluliselt pikendavad. Ja näidake mulle tudengit, kes ei tahaks kaua elada. Küll ei söanda ma päriselt nõus olla väitega, et nalja osa demokraatlikus ühiskonnas on väiksem, sest poliitilise nalja olemasolu osutab justkui demokraatia puudumisele. Nalja puudumine vihjab ehk hoopis sellele, et demokraatial on midagi olulist puudu. Ning kui tõepoolest vastab tõele kirikuisa püha Krisostomuse väide, et Jeesus Kristus iialgi ei naernud, siis soovitaksin küll kõigile, ilma naljata, pisut patustada. Sellised tudengid ei tohiks ära öelda heast muusikast, võimalik, et isegi Bachist ja biitlitest mitte. Nemad aimavad ehk sedagi, et üsna lähedal tõele võis olla see vana ja väärikas zeni õpetaja, kes surivoodil vaikselt lausus, et elu sarnaneb jõega ning veel vaiksemalt, et elu ei sarnane jõega. Muidugi on selliseks tudengiks saada hirmus raske, ent väga tervislik. Jaksu!

UUDISED

Sven Mikser saab RSRi auhinna

18. septembril kell 18 peab rahvusvaheliste suhete ringis (RSR) avaliku loengu Eesti julgeoleku huvist riigikogu liige Sven Mikser.

Mikserile antakse üle ka 2006. aastal Eesti meedias ilmunud parima välispoliitiliste artiklite kirjutaja auhind.

RSR annab taolist auhinda parimale kirjutajale välja neljandat aastat. Varem on sama auhinna saanud Toomas Hendrik Ilves, Andrei Hvostov ja Kadri Liik.

Üritus toimub trahteris Labürint.

Loe ka: www.ut.ee/RSR/?id=rubriik&r=auhind.

Ilmar Lehtperele mainekas tõlkeauhind

TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia inglise keele õppejõud Ilmar Lehtpere võitis koos Kristiina Ehiniga inglise maineka tõlkeluuleauhinna, kirjutas ajaleht Sakala.

Corneliu M. Popescu auhinna tõi Ilmar Lehtperele Kristiina Ehini luulevalimiku «The Drums of Silence» tõlge. Kultuuriakadeemia teatas, et luulekogu tunnistati parimaks ligi 80 lõppnimekirja jõudnud raamatu seast. Võitja kuulutati välja 7. septembril Londonis.

«See preemia on luule tõlkijale kõige suurem au,» rõõmustas Ilmar Lehtpere, kes töötab kultuuriakadeemias sellest õppeaastast. Enne seda õpetas ta 17 aastat inglise keelt Saksamaal Essenis asuvas keeltekoolis.

Popescu auhind on inglise keeleruumis kõige tähtsam tõlkeluulepreemia. See antakse välja iga kahe aasta tagant inglise keelde tõlgitud Euroopa luule eest. Nominentide hulgas olid sellised teosed nagu Rainer Maria Rilke «Duino eleegiad» ja Tomas Tranströmeri «Kustutatud maailm».

Teeme tutvust robootikaga

18. septembril kell 17.30 korraldavad SA Domus Dorpatensis ja SA Teaduskeskus AHHAA selle sügise esimese seminari sarjast «Ahhaa! Teeme tutvust».

Populaarteaduslikul robootika seminaril tutvustab tehnoloogiainstituudi vanemteadur Maarja Kuusmaa robootikateaduse suundi, TÜ robootikaklubi president Alo Peets räägib robootikast Tartu Ülikoolis ning arvutiteaduse instituudi dotsent Jan Willemson tehnoloogia järjepidevusest ja jätkusuutlikkusest.

Seminar toimub Domus Dorpatensise majas Raekoja plats 1/Ülikooli 7. Registreeruda hiljemalt 17. septembril tel 733 1345, dorpatensis@dorpatensis.ee või kohapeal. Info: www.dorpatensis.ee või tel 53 41 0793.

Teadus rootsiaegses Tartu Ülikoolis

6. detsembril toimub TÜ ajaloo muuseumi aastakonverents «Teadus rootsiaegses Tartu ülikoolis». Ettekandeid oodatakse 15. oktoobrini. Teretulnud on ka historiograagilised ülevaated.

Info: Lea Leppik, lea.leppik@ut.ee.

Elektrooniline teadusajakiri võiks olla inglise keeles eestikeelsete vastetega ning kiiresti kõikjal kättesaadav.

ÕNNITLEME!

Dotsent Hannes Veinla 50

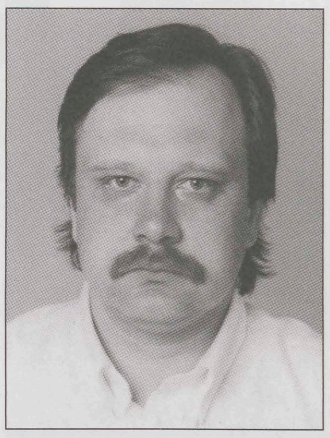

13. septembril sai 50-aastaseks õigusteaduse doktor, avaliku õiguse instituudi keskkonnaõiguse dotsent Hannes Veinla.

Veinla lõpetas ülikooli 1980. Ta kaitses doktorikraadi 2004. Tema teadushuvid on seotud väga põneva ja meid kõiki puudutava valdkonnaga – keskkonnaga. Võib-olla tekkis tal huvi keskkonnaõiguse vastu siis, kui ta töötas aastatel 1985–1992 Eesti Põllumajanduse Akadeemias.

Igatahes täna on ta Eestis üks väheseid Eesti keskkonnaõiguse ja Euroopa Ühenduse keskkonnaõiguse elluviimisega seotud probleemide tipp-asjatundja. Tema peamised uurimisvaldkonnad on ettevaatusprintsiip keskkonnaõiguses, Eesti keskkonnaõiguse kodifitseerimine ja keskkonnaõiguse meetod.

Veinla on osalenud ja osaleb mitmetes teadusprojektides.

Näiteks võib tuua Euroopa Komisjoni poolt tellitud «Environmental Law and Policy Euroconferences – High Level Scientific Conference». Käesoleval ajal on ta üleeuroopalise keskkonnajuristide võrgustiku «Principles of European Environmental Law» liige. On alust loota, et Eesti uus keskkonnaseadustik tuleb kvaliteetne, sest töögruppi juhib Hannes Veinla.

Soovime juubilarile sisukat teadustööd, säravaid loenguid ja tugevat tervist!

Kolleegid õigusteaduskonnast

TÜ RAAMATUPOOD SOOVITAB

«Saksa-eesti sõnaraamat»
Valgus, 2007
Hind 799 krooni

Kehtib 10%line
TÜ liikmeskonna soodustus

Võõrkeelse
kirjanduse tellimine!

www.ut.ee/raamatupood

TÜ RAAMATUPOE 11. OKSJON

TÜ Raamatupood korraldab laupäeval, 17. novembril kell 11.15 ülikooli peahoones 11. raamatuoksjoni.

Teemad on Eesti tarbetrükis, Eesti ajaloo- ja maateaduslik trükis ning Eesti vanem ja/või haruldane raamat.

Trükiste vastuvõtt toimub poes 5. oktoobrini.

Loe lähemalt: www.ut.ee/Raamatupood/.

Info: tel 744 1102, raamatupoe 2. korrusel lahtioleku aegadel (E–R kl 10–18).

Oksjoni kataloog ilmub novembri algul.

ÕNNITLEME

70

Elvi Roots, sisevalvetöötaja – 17. september

65

Tiina Tenno, analüütilise ja füüsikalise keemia erakorraline teadur – 16. september

60

Kaur Alttoa, kunstiajaloo lektor – 14. september
Jaanus Paal, bioloogia erakorraline professor, taimeökoloogia vanemteadur – 16. september
Tiia Rosenberg, laborant – 19. september

55

Leida Rõivassepp, õppekorralduse spetsialist – 16. september
Urve Liin, tsiviilõiguse assistent – 18. september
Raul Narits, võrdleva õigusteaduse professor, avaliku õiguse instituudi juhataja – 19. september

50

Arne Sellin, rakendusökoloogia dotsent – 16. september
Ülle Tarkiainen, üldajaloo vanemteadur – 17. september
Tiina Ann Kirss, eesti kirjanduse professor, kultuuriteaduste ja kunstide instituudi juhataja – 18. september
Krista Lukka, raamatukoguhoidja – 18. september

40

Inga Vainumäe, lastehaiguste assistent – 15. september
Merike Petuhov, õppekorralduse spetsialist – 17. september

35

Aira Lõhmus, projektijuht – 14. september
Maarja Õpik, taimeökoloogia teadur – 17. september

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000
Trükk: Greif OÜ

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Kadri Rannamäe
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetaja Mai Kukumägi
Keeletoimetaja Marika Kullamaa

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
http://www.ajaleht.ut.ee
Postiaadress: Ülikooli 18, Tartu 50090

Tammani allfondi esseevõistlus

Tiina Tamman

Uus kooliaasta, mille algus on Eestis nii sümpaatne (Inglismaal, kus ma elan, peaaegu olematu), tähendab ka uue esseekonkursi algust.

Otsime originaalset mõtlemist, julgete ja omapäraste ideedega noori nii gümnaasiumist kui ka ülikoolist. Teemad on ette antud, aga nende najal saab arendada oma ideid.

Vaja on kirjutada vaid maksimaalselt kolm lehekülge, saata need 15. oktoobriks Rahvuskultuurifondile (Weizenbergi 20a–13, 10150 Tallinn) ja võib võita mitu tuhat krooni (mullu said parimad üliõpilased 7000 krooni).

Täpsem info ja teemad on Rahvuskultuurifondi veebilehel www.erkf.ee Tiina Tammani allfondi all.

Hansapanga stipendiumid

Hansapank tunnustab ka alanud õppeaastal stipendiumitega silmapaistvaid tudengeid.

Uuendusena saavad haridusstipendiumile kandideerida ka magistrandid.

Kokku antakse viis IT-, 15 majandus- ning kümme haridusstipendiumi. Iga stipendiumi väärtus on 20 000 krooni.

Peamised valikukriteeriumid on väga hea õppeedukus ja ühiskondlik aktiivsus.

Juhised sooviavalduse saatmiseks: www.hansa.ee lingi «Hansapank toetab» alt.

Üliõpilaste jalgpallivõistlused

24. septembril saavad avalöögi 4. oktoobrini toimuvad Tartu kõrgkoolide tudengite meistrivõistlused jalgpallis.

Võitlused on mõeldud kõigile harrastajatest jalgpallisõpradele.

Meistrivõistluste projektijuhi Pille-Riin Raudsepa sõnul sõidutatakse paremad mängijad koostöös SuperSeaCatiga Soome ning Eurolinesi abiga Riiga. «Auhinnalaualt ei puudu ka Tartu Hotelli sauna külastus, A Le Coq'i tudengimärjuke ja McDonald'si lõunad ning palju muud.»

Võistluste lõpetamine ja autasustamine toimub 4. oktoobril vutimängijatele tuttavaks saanud Püssirohukeldris kl 21.30. Reeglitega saab tutvuda ning võistkondi registreerida kuni 23. septembrini www.agritudeng.ee. Võistlusi korraldab juba kuuendat aastat EPMÜ Üliõpilaskonna SA.

STIPENDIUM «HÜPE»

SA Sipelgad kuulutab välja stipendiumi «HÜPE 3».

Seda võivad taotleda lastekodust pärit Tartu Ülikooli õppima asunud üliõpilased. Stipendium (20 000 krooni) määratakse õppetulemuste ning ühiskondliku aktiivsuse alusel.

Taotlemiseks esitada vabas vormis avaldus, märkida täisnimi ja kontaktandmed, lisada CV, keskkooli lõputunnistus ja hinneteleht (1. a tudengid), akadeemiline õiend (2. ja vanema kursuse tudengid) õppe- ja üliõpilasosakonda (Küütri 2-215) hiljemalt 10. oktoobriks.

Info: Leane Morits, tel 511 3823 (3040), leane.morits@ut.ee.

LÕPUTÖÖTEEMASID SOTSIAALTÖÖ VALDKONNAST

Tartu linnavalitsuse sotsiaalabi osakond pakub sotsiaaltöö ja sotsiaalpoliitika eriala tudengitele lõputöö uurimisteemasid.

Need sobiksid sotsioloogia, sotsiaaltöö ja sotsiaalpoliitika eriala viimase kursuse tudengitele.

Tartu on viimastel aastatel toetanud kõrge abivajadusega eakate ja puuetega inimeste eluruumide kohandamist. Uuringu eesmärk on selgitada toetuse kasutamise ja andmise eesmärgi vastavust ning tulemuslikkust, samuti toetuse taotlemise protsessi keerukust ja info levikut.

Uurimus päädiks soovitustega toetuse andmise edasiseks reguleerimiseks.

Info: linnavalitsuse sotsiaalabi osakonna eakate ja puuetega inimeste hoolekandeteenistuse juhataja-hooldusala peaspetsialist Indrek Sooniste, tel 736 1305, indrek.sooniste@raad.tartu.ee.

ÜLIKOOLI·KOHVIK

Kiire ja mugav lõunabuffee
prae- ja salativalik nüüd ka
ÜLIKOOLI KOHVIKU
II korrusel
tööpäeviti kell 11 - 16

Hind 11.90 / 100g
ISIC kaart -10%

www.kohvik.ut.ee

Raamatukogu kutsub ELi poliitikale kaasa mõtlema

Ruth Tammeorg
TÜ eurodokumentatsiooni keskuse juhataja

Kuigi Eesti kodanike toetus ELile on suur, ei olda altid liidu poliitikas kaasa rääkima. TÜ eurodokumentatsiooni keskus kutsub oma seisukohti välja ütlema.

Kui TÜ Raamatukogu eurodokumentatsiooni keskusele esitati enne Euroopa Liiduga liitumist küsimusi kohvikute, kaupluste, juuksuritöökodade ja lasteaedade euronormide kohta, siis nüüd on need asendunud küsimustega õppimise, töötamise ja reisimise kohta. Eriti tunnevad muutuste kohta Eestis huvi välistudengid.

Eesti elanike toetus ELi liikmelisusele on oluliselt kasvanud. Kui rahvahääletusel 14. septembril 2003 hääletas liitumise poolt kaks kolmandikku kodanikest, siis hiljem on toetus väikeste kõikumistega aina kasvanud. Eriti suur oli see käesoleva aasta aprillisündmuste järel, mil toetusprotsent kasvas 85ni.

Kuidas on aga Eesti elanike aktiivsusega Eesti ELi poliitika kujundamises? Juuni lõpus kiitis valitsus heaks idee pidada debatt Eesti ELi poliitika üle aastatel 2007–2011 osalusveebis www.osale.ee. Praegu on seal täpselt kaks pöördumist.

Arvestades, et eelnõu määratleb Eesti pikaajalised huvid ELi eri valdkondades, on seda ilmselgelt vähe. Eelnõu käsitleb laia teemaderingi, sh teadus- ja arendustegevust ning innovatsiooni, haridust, ettevõtluskeskkonda, tööturu küsimusi, infoühiskonna- ja e-teenuste, ELi eelarve reformiprotsessi, liidu laienemise, välis- ja julgeoleku-, välismajandus- ja arengukoostööküsimusi jm.

Kindlasti on TÜ liikmeskonnal omad seisukohad. Kutsun neid siinkohal avaldama.

14. septembril toimub rahvusraamatukogus aruteluseminar Eesti Euroopa Liidu poliitika üle. 30. septembriks on plaanis lõpetada veebikonsultatsioon, septembrisse-oktoobrisse jäävad arutelud riigikogus. 9. oktoobril esineb peaminister riigikogus ja 25. oktoobriks on kavas kinnitada valitsuses lõplik dokument.

Vt: www.euroinfo.ee.

Loe pikemalt www.ajaleht.ut.ee

UUED ELI ALASED RAAMATUD

- **Eurodokumentatsiooni keskuse kogu on saanud olulist täiendust, ostetud on ELi alaseid monograafiaid ligi 90 000 krooni eest.**
- **Kirjandust on ELi institutsioonide, põllumajandus- ja keskkonnapoliitika, majanduse, õiguse, välissuhtluse, sh ELi ja NATO, Venemaa ja Türgi suhete, ELi laienemise ja tuleviku kohta.**
- **17.–30. septembrini on TÜ raamatukogu 3. korruse lugemissaalis avatud uute raamatute näitus.**

KAITSMISED

DOKTORITÖÖD

28. septembril kl 10.15 kaitseb **Pilvi Rajamäe** Ülikooli 17-103 doktoritööd «John Buchan's Heroes and the Chivalric Ideal» («John Buchani kangelased ja rüütellikkuse ideaal: härrasmehed sünnilt»). Juhendajad prof Krista Vogelberg ja dots Reet Sool. Oponent prof John McRae (Nottinghami ülikool).

LOENGUD

18. septembril kl 12.15 peab Kodakondsus- ja Migratsiooniameti peadirektor Mari Pedak avaliku halduse osakonnas Tiigi 78-236 kursuse «Eesti avalik haldus» raames külalisloengu. Kõik huvilised on oodatud.

18. septembril kl 10.15 peab prof Atsumu Ohmura geograafia osakonnas Vanemuise 46-327 ingliskeelse loengu maakera soojusbilansist ja kliima muutustest. Kõik huvilised on kutsutud kuulama ja küsima. Info: Jaak Jaagus, 737 5824, jaak.jaagus@ut.ee.

17. ja 18. septembril peab Umeå Ülikooli majandusajaloo osakonna külalislektor dr Hans Jörgensen Lossi 3-247 kaks loengut: 17. septembril kl 16 «The Economic Agenda of Civil War: Some Generalizations on Greed and Grievance» ja 18. septembril kl 16 «The Break-down for Bretton Woods, OPEC I and II, and the Debt Crisis: the 1970s and 1980s».

Slaavi filoloogia osakond kuulutab välja poola keele fakultatiivkursused algajatele ning edasijõudnutele. Eraldi pakutakse poola keele kursust ülikooli töötajatele. Soovijatel kirjutada aadressil mianna@wp.pl kuni 15. septembrini.

KÜLALISÕHTUD

Eesti Üliõpilaste Selts kutsub akadeemiliselt organiseerumata eesti soost meestudengeid oma külalisõhtule 19. septembril kl 19 EÜSi majja Tõnissoni 1. Riietus soliidne.

Korp! Fraternitas Estica ootab Sind oma külalisõhtule 21. septembril kl 20 konvendihoones Vanemuise 54. Riietus soliidne.

Eesti Naisüliõpilaste Selts ootab aktiivseid tudengineide külalisõhtule 18. septembril kl 20 oma ruumides Riia 13-33.

Hei meestudeng! Tule ja tutvu uute inimeste ning huvitava tudengieluga korp! Sakala külalisõhtutel, mis toimuvad 14. ja 20. septembril kell 21 Veski 69. Selga must ülikond. Kohtumiseni konvendihoones!

Korp! Vironia ootab akadeemiliselt organiseerumata meesüliõpilasi oma külalisõhtutele 14., 20. ja 28. septembril kl 20 Lai 30. Riietus korrektne.

Korporatsioon Indla ootab külla akadeemiliselt organiseerumata naistudengeid. Külalisõhtu toimub 19. septembril kl 19 Tähtvere 4 II.

Hea tudengineiu, ootame Sind korp! Amicitia sügissemestri teisele külalisõhtule! 19. septembril kl 19 on Sul võimalik tutvuda meie korporatsiooni tavade ja sõbralike liikmetega. Korp! Amicitia konvent asub aadressil Kastani 65-2.

TEATED

Tartu Ülikooli kammerkoori uute lauljate kuulamine toimub 20. septembril kl 16.30–18 peahoones (täpne auditoorium peahoone infostendil). Katseteks ette valmistada üks laul. Info: dirigent Triin Koch, tel 527 1105, triin.koch@mail.ee.

Tartu Ülikooli Akadeemiline Naiskoor võtab oma ridadesse uusi lauljaid. Vastuvõtt toimub 18. ja 20. septembril kl 18 peahoone ruumis 232. Ette valmistada üks laul. Info: Pille Säälik tel 5199 0666, www.naiskoor.ee.

Tartu Üliõpilassegakoor võtab vastu uusi lauljaid kõikidesse häälerühmadese. Info: tel 507 8341, www.uliopilassegakoor.ee; info@uliopilassegakoor.ee.

Tartu Junior Big Band ootab oma ridadesse uusi mängijaid. Proovid toimuvad esmaspäeviti (v.a 24. sept) kl 19.30 Tähe 101 II korrusel. Info: chiefita13@yahoo.com või tel 5391 9969 (Lirike).

Algavad Tartu linna ja maakonna lahtised mälumängumeistrivõistlused. Võistkondade esindajate nõupidamine toimub 19. septembril kl 18 Tähe 4 (füüsikahoone), aud 160. 1. mäng on 3. oktoobril samas. Oodatud 4-liikmelised võistkonnad (sh tudengid). Info tel 516 5994.

21. septembril kl 13 algab Käärikul ülikooli spordipäev. Spordipäevaga tähistatakse TÜ 375. aastapäeva ning Kääriku puhke- ja spordikeskuse 60. tegutsemisaastat. Info: Alar Rikberg, tel 514 4655 (6307), alar.rikberg@ut.ee ja www.kaariku.com.

Vilistlaste eri

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

14. september 2007

www.ajaleht.ut.ee

Hea *alma mater*'i vilistlane!

Tartu Ülikool on kogu oma väärika ajaloo vältel püüelnud ikka õpetamise ja teaduse kõrgeima taseme poole, kus edasiviivateks märksõnadeks on kvaliteet, koostöö ning tulemuslikkus.

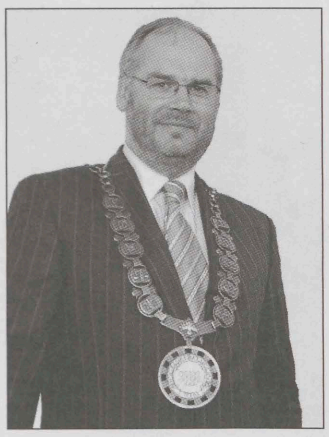

Alar Karis

Ülikoolis õppimine omakorda ei tähenda pelgalt vaid erialaste teadmiste omandamist. Kuue samba taga veedetud aeg on teid loodetavasti õpetanud ka edaspidises elus enda eest seisma ja väärikalt käituma. Aga vajaduse korral ka küsima ja kahtlema, otsima vastuseid keerulistele probleemidele ning mis peamine, eristama seda, mis tegelikult elus on oluline ja mis mitte.

Olen veendunud, et ka pärast diplomi saamist on ülikoolil Sulle jätkuvalt midagi pakkuda. Selleks, et koguda uusi teadmisi ja mõtteid ning end täiendada, jäävad *alma mater*'i uksed Sulle alati avatuks. Üks hea ülikool on ikka oma üliõpilaste, õppejõudude ja vilistlaste nägu, sest just väärikatele ja tublidele inimestele toetuvad tegelikult ülikooli ajaloolised sambad.

Tartu Ülikooli vilistlaskogu pakub jätkuvalt suurepärast võimalust ülikooli elus osaleda ja soovi korral ka aktiivselt kaasa lüüa. Vilistlaskogu aitab elus hoida mälestusi, meenutada ülikoolivaimu ja traditsioone ning kohata taas vanu häid tuttavaid – nii õppejõude kui ka endisi üliõpilasi.

Tartu Ülikooli vilistlased on alati kuulunud ülikooliperre. Loodan, et meie taaskohtumised saavad olema senisest sagedasemad, et tuua koostöörõõmu mõlemale poolele.

Alar Karis
Tartu Ülikooli rektor, professor

Uuenev vilistlaskogu

Triin Vakker
TÜ vilistlaskogu arenduse projektijuht, usuteaduse doktorant

INFO

www.ut.ee/vilkogu

Tartu Ülikooli vilistlaskogu loodi 7. juunil 1997. aastal eesmärgiga säilitada ning tugevdada ühtekuuluvustunnet *alma mater*'iga.

Koondised loodi Hiiumaal, Saaremaal, Ida-Virumaal, Järvamaal, Pärnus, Läänemaal, Tallinnas, Tartus ning Valgamaal. Praegu on vilistlaskogul ligi 500 liiget. Aktiivsemalt tegutsevad vilistlaskogu mitteametlikud allorganisatsioonid – vilistlaskoondised – Saaremaal, Hiiumaal ja Ida-Virumaal. Koondistes toimuvad põhiliselt kohtumisõhtud, ekskursioonid, arutelud jmt.

Kümne aasta kogemused on tõestanud, et meie ligi 60 000-liikmelise vilistlaspere aktiivsemate vilistlaste koondamine ühe organisatsiooni ümber on loodetust märksa raskem. Seetõttu tuleb enam rõhku panna allorganisatsioonide tegevusele, olgu need siis maakondlikud vilistlaskogud või ka erialaorganisatsioonid.

Meie kiiresti arenevas ühiskonnas vajaks ülikool senisest tunduvalt aktiivsemat vilistlaskogu, mis suudaks anda oma panuse ülikooli edukaks tegutsemiseks ja arenguks. Vilistlaskogu soovibki anda vilistlastele võimaluse osaleda ülikooli elus, pakkudes nii ideelist kui ka ainelist tuge akadeemilise hariduse kujundamisel ja arendamisel. Samuti on oodatud vilistlaste nõuanded ja hinnangud ülikooli tegevusele, aidates nii omalt poolt kaasa TÜ arengule.

Vilistlaskogu eesmärk on ka viia ülikooli tegevust ja arengut puudutav informatsioon mitte üksnes vilistlasteni, vaid laiemalt kogu meie ühiskonda. Aktiivsete vilistlastena näeme ja loodame, et tulevikus kujuneb vilistlaskogust mõjukas jõud nii ülikooli arengut silmas pidades kui ka ühiskonna elu suunamisel. Selle eesmärgi saavutamisel on oodatud kõigi TÜ vilistlaste ideed ja kaasabi.

Uueneva vilistlaskogu tegevusega lähemaks tutvumiseks ning ülikoolis toimuvaga kursis olemiseks soovitame liituda infolistiga, samuti on võimalik vilistlaskoguga liituda Interneti kaudu.

VILISTLASTE SEMINAR

6. oktoobril kell 14–16 toimub Tartu Ülikooli nõukogu saalis seminar «Vilistlaskogu täna ja homme. Kuidas saab vilistlane kujundada *alma mater*'i nägu?».

Täpsem informatsioon ja päevakava www.ut.ee/vilkogu.

ESSEEVÕISTLUS

UT toimetus ja kolleegium kuulutasid seoses Tartu Ülikooli 375. aastapäevaga välja esseevõistluse «Millisena näen Tartu Ülikooli kümne aasta pärast?».

Info: www.ajaleht.ut.ee.

Oleme oma ülikooli esindajad

Tõnu Lehtsaar
praktilise usuteaduse professor

Tartu Ülikoolis on vilistlasliikumisest ja vilistlaste ühistegevusest räägitud pikka aega.

Paraku pole õnnestunud meid arvestatavalt kokku liita. Tudengiaegne eneseteadlikkus on asendunud uue identiteediga, elu läheb edasi ja ülikool tuleb aeg-ajalt meelde. Kuna töötan Tartu Ülikoolis, siis on see institutsioon mulle jätkuvalt lähedane, samas kohtun vilistlastega vaid sotsiaal- ja usuteaduskonna lõpetanute harvadel kokkutulekutel. Oleme üksteisele pigem kaugeks jäänud.

Meie-tundest

Ma ei tea täpselt, miks see nii on. Ilmselt puudub vajadus koondumiseks. Samas on paljud vilistlased väljendanud soovi olla enam ülikooli eluga kursis, toetada oma *alma mater*'it ja kaitsta tema huve ühiskonna erinevatel tasanditel. Olen võõrsil jälginud kummastusega, missuguse patriotismiga suhtutakse oma ülikooli, kui palju üritusi pühendatakse vilistlastele ja kui tihedalt nendega suheldakse. Võib-olla oleme oma Tartu Ülikooli harjunud lihtsalt ainukeseks ülikooliks pidama ja alternatiivi puudumise tõttu me ei vaevu oma juurte tõelist väärtust hindama.

Püüdes ennast ja Eesti asja kõrvalt vaadata, tuleb tunnistada, et Tartu Ülikooli panust meie riigi ja ühiskonna arenemisele on raske üle hinnata. Ülikooli lõpetanuid on nii parlamendis, valitsuses, riigiasutustes kui ka erasektoris. Paljude alade parim kompetentsus Eesti Vabariigis on seotud Tartu Ülikooliga. Võime julgelt väita, et Tartu Ülikoolis omandatud teadmised ja siin kujunenud isiksused on meie tänast elu Eesti Vabariigis kujundamas ja suunamas.

Psühholoogina tean, et identiteedi aluseks on meietunne. Ideaalsel juhul on see

Ülikooli vilistlaskogu pidas oma aastakoosolekuid tavaliselt emakeelse ülikooli ürituste ajal. Hetk 1999. aasta koosolekult. ANDRES TENNUS

Maailm avardub ning me peame ennast üha enam võrdlema ja kõrvutama teiste ülikoolidega Eestis ja välismaal.

tunne ka sõnastatud ja väljendub mingis tunnuslauses, mille kaudu mingi kogukond ennast määratleb ja teostab. Tartu Ülikooli tunnuslause otsingud on paljusid viinud arvamuseni, et parim tunnuslause on Tartu Ülikool. See tunnuslause ei hõlma ainult täna õppivaid ja töötavaid inimesi, vaid ka varem lõpetanuid. Järgnevalt mõned mõtted sellest, mis minu arvates võiks aidata tõsta meie eneseteadvust ja ühtekuuluvust Tartu Ülikooli vilistlastena.

Üks põhjus on selles, et Tartu Ülikool on küll ainus klassikaline ülikool Eestis, kuid maailm avardub ning me peame ennast üha enam võrdlema ja kõrvutama teiste ülikoolidega Eestis ja välismaal. Meil on palju teistelt õppida, meil tuleb palju pingutada, et olla parim. Psühholoogiliselt tähendab see, et mitte-meie tekkimine soosib meie-tunde süvenemist.

Esindame oma ülikooli

Meil on põhjust olla tänulik. Arvan, et meie ühiskonnas on ülbust ja tänamatust oluliselt rohkem kui tänulikkust. Minetamata kriitikameelt oma *alma mater*'i vastu, arvan siiski, et meil igaühel on kuhjaga põhjust olla tänulik omandatud teadmiste, kogemuste ja eeskujude eest. Tahes-tahtmata oleme need, kes me oleme, suuresti tänu oma *alma mater*'ile.

Mingis mõttes oleme kõik oma ülikooli esindajad. Nii nagu ühe rahva liige esindab võõrsil oma rahvast, esindavad kõrgkooli lõpetanud oma kõrgkooli. See pole ükskõik, missuguse asutuse nimi on kirjutatud meie lõpudiplomile. Minul on küll olnud julge tunne öelda Venemaal, Saksamaal ja Hollandis, et olen Tartu Ülikoolist. Paraku tuleb paljudele üle lombi seletada esmalt, kus on Eesti ja siis alles rääkida oma ülikoolist. Spetsialistide ja isiksustena esindame ka seda ülikooli, mille oleme lõpetanud.

Psühholoogias peetakse identiteedi kujunemise teljeks ühist mõtestatud tegevust. Võib-olla on see meie senise vilistlastöö kõige nõrgem lüli. Arvan, et see on koostööpunkt ülikooli ja tema vilistlaste vahel. Midagi tegusat peab olema. Ühisüritused, vilistlaste toel toimivad ettevõtmised, lõpetanute tunnustamine ja meelespidamine, vilistlaste informeerimine, mälestuste jäädvustamine... Meil on palju, mida ühiselt teha. Selle kõige taga on aga sügav väljaütlemata uhkusetunne – ma olen lõpetanud Tartu Ülikooli.

UT KÜSIB

Kui sageli suhtlete oma kunagiste õpingukaaslastega?

Tarmo Kulmar
TÜ professor, ajaloo-osakond 1975 ja psühholoogia-osakonna kaugõpe

Oma ajaloo-osakonna kursusekaaslastega kohtun üsna tihti – sageli tänaval, teinekord saab ka üksteisel külas käia, ja mõni on siiani väga hea sõber.

Üks kord viie aasta jooksul on ka kursuse kokkutulek. On üsna huvitav tähele panna, et keegi ei lähe suurt vanemaks ka mitte. Kahjuks ei näe aga neid, kellega me koos psühholoogiat õppisime. See on ilmselt kaugõppe omapära.

Helgi Põllo
Hiiumaa muuseumi peavarahoidja, ajaloo ja etnograafia eriala 1979

Ülikoolikaaslastega suhtlen päris tihedalt. Mitme kursusekaaslasega töötame samas valdkonnas ning nendega kohtume nii tööalaselt kui eraelus üsna sageli.

Päris palju on ka neid, kellega on võimalus aeg-ajalt lihtsalt kokku saada ning vestelda. Kursuse tollasest tuumikust on kolm-neli inimest jäänud väga lähedaseks, elus saatvaks seltskonnaks.

Ülikoolikaaslastega suheldes on väärtuslik see, et möödaläinud aeg ei muuda võõraks. Nende inimestega on olnud õpingute ajal niivõrd tihe side, et see kontakt säilib kogu elu, isegi kui mitmel aastal ei kohtu.

Mihkel Pärnoja
TÜ administratsioonidirektor, keemia osakond 1969

Tööalased kohtumised, sünnipäevad, aga enamiku õpingukaaslastega keemia osakonna ja kursuse kokkutulekud (kord viie aasta kohta) – need on võimalused kokku saada ja rääkida. Aeg-ajalt juhtub ka seda, et otsin kedagi ise üles või otsitakse mind.

Jan Seepter
TÜ regionaaltegevuse peaspetsialist, bioloogia-geograafia-teaduskonna inimgeograafia eriala 1998

Suhtlen oma kunagiste õpingukaaslastega väga tihedalt nii töiselt kui ka töövälisel ajal. 15. ja 16. septembril tuleb järjekordne kursuse kokkutulek, mis toimub regulaarselt viie aasta järel. Sageli osaleme ka geograafide ühisüritustel ning lööme kaasa näiteks Emajõe Lodjaseltsi tegemistes. Võib öelda, et õpingute ajast on säilinud nii sõprusringkond kui ka tööalane suhtevõrgustik.

Tartu Ülikooli Sihtasutusest

Ruth Kotsar
TÜ Sihtasutuse juhatuse liige

Kümne aasta pikkuse tegevuse tulemusena on loodud Tartu Ülikooli üliõpilastele, akadeemilisele perele ja ka ülikoolile endale järjepidevalt toimiv toetuste süsteem.

See on võimalus saada lisafinantseeringuid õpinguteks ja mitmesuguste projektide elluviimiseks.

Sihtasutus haldab praegu rohkem kui 50 fondi ja stipendiumi – kokku üle 25 miljoni krooni. Tegutsemise aja jooksul on sihtasutus jaganud stipendiume ja toetusi ligi 10 miljoni krooni väärtuses rohkem kui 400 Tartu Ülikooli üliõpilasele ja teadurile ning projektile.

Suurema osa sihtasutuse fondidest on asutanud välis-eestlased. Nende missioonitunne ja soov on anda kodu-Eesti kõrghariduse arenguks lisavõimalus. Et hariduse toetamine on jõudu kogumas ka Eestis, näitab see, et Tartu Ülikooli Sihtasutus võib oma toetajate hulgas uhkusega nimetada kohalikke suurpanku ja börsiettevõtteid, aga ka omavalitsusi, erialaliite ja muidugi ka eraisikuid.

Loodame, et toetamine leiab järgijaid eriti ülikooli arvuka vilistlaskonna hulgas, sest oleme ju endale eesmärgiks võtnud liikuda teadmistepõhise ühiskonna suunas. Siin on kindlasti kaalukas roll rahvusülikoolil, kes on asunud ellu viima eesmärki jõuda saja parema Euroopa ülikooli hulka. See ülesanne ei ole kergete killast ja seetõttu on oodatud iga annetus eestikeelse *alma mater*'i toetuseks ehk kasutades Stanfordi Ülikooli sõnumit annetajatele: «Every gift makes a difference» – iga annetus loeb.

Täpsemat teavet sihtasutuse, olemasolevate fondide ja toetamise võimalute kohta saab sihtasutuse kodulehelt www.ut.ee/sihtasutus.

Karjääritalitus aitab

Piret Tatunts
karjääri- ja psühholoogilise nõustamise talituse juhataja, 2003. a vilistlane

Karjääri- ja psühholoogilise nõustamise talitus loob silla üliõpilaste ja tööandjate vahel.

Suur osa karjääritalituse teenustest on mõeldud ka teile, Tartu Ülikooli vilistlased.

Vilistlastel on võimalus sarnaselt tudengitele leida ja pakkuda meie kaudu tööd. Töö- ja praktika pakkumiste veebipõhine andmebaas on mõeldud nii töö- kui ka praktikakoha pakkumiseks ja leidmiseks. Tööotsijana on võimalik sisestada keskkonda oma CV ja tööpakkujana oma ettevõtte tööpakkumine. Saab liituda karjäärilistiga, mis on kiire ja vahetu viis end kursis hoida värskete töö- ja praktikapakkumistega. Selle kaudu saab ka infot huvitavate konverentside ja koolituste kohta.

Peale eelnimetatu on võimalus tutvustada oma ettevõtet Tartu Ülikooli üliõpilastele. Leiame sobiva ruumi tutvustuse korraldamiseks ja organiseerime informatsiooni levitamise üliõpilaste hulgas, mis annab hea võimaluse sõlmida otsekontakte. Üliõpilane saab oma individuaalse õpingukava koostamisel arvukate lisaerialade vahel valides arvestada ettevõtte spetsiifikaga.

Kui tunnete huvi meie tegemiste vastu ja soovite kasutada pakutavaid teenuseid, siis võtke meiega kindlasti ühendust.

Rohkem infot: www.ut.ee/career.

UT KÜSIB

Milline võiks olla TÜ vilistlase roll ülikooli arengus ning Eesti ühiskonnas tervikuna?

Triin Pisuke
inglise filoloogia 3. a üliõpilane, AEGEE-Tartu avalike suhete juht

Lisaks oma riigi üle uhke olemisele tuleks praegustel ja tulevastel TÜ vilistlastel uhke olla ka Tartu Ülikooli üle.

Mõtlen uhkuse all seda õnnetunnet, mille annab meile oma riik ning riiklik ülikool.

Arvan, et TÜ vilistlased on osa saanud millestki väga erilisest, neil on midagi seesugust, mis neil puuduks siis, kui nad ei oleks TÜs õppinud. Kui üksikud teadmised ununevad, siis üldine ülikoolis omandatud akadeemiline baas on see, mis jääb.

Vilistlased ei tohiks unustada, millises ülikoolis nad selle on omandanud, millele tegelikult toetub nende üldine võime maailma mõista ning selles toimuvat analüüsida.

Lähtuvalt sellest peaksid vilistlased olema huvitatud oma ülikooli käekäigust ning tegutsema olukorra parandamise nimel.

Ühe inimese sõna kaal võib olla väike, aga ühiselt kõneldes muutuvad sõnad ühiskondlikuks jõuks. Kõigil vilistlastel on justkui moraalne kohustus ülikooli teemadel sõna võtta. Või siis vähemalt mõelda ning arutleda selle üle, milline peaks ülikool olema ning millele tuleks rohkem tähelepanu pöörata.

Kuna vaid välja öeldud mõtted on suutelised olukorda reaalselt parandama, oleks kasulikum oma arvamus välja öelda, sest vaid nii saab loota muutustele, mis ei puuduta ainult TÜd, vaid seeläbi kogu Eesti ühiskonda.

Kõik TÜ vilistlased on TÜ saadikud. Olenemata valdkonnast võiks nende kõigi kohta käia see, et nad tunnevad muret Eesti ja TÜ edasise arengu pärast, pakuvad julgelt välja oma lahendusi ning peavad igati meeles ülikooli, kus nad õppisid.

ERILEHE TEGID:

Triin Vakker, Varje Sootak, Marika Kullamaa, Priit Kivisoo.

Majandusteaduskonna vilistlasühing Hermes 10

Juta Sikk
majandusteaduskonna vilistlasühingu Hermes juhatuse liige

Alates 1997. aasta aprillist ühendab majandusteaduskonna vilistlasi, õppejõude ning töötajaid ja üliõpilasi vilistlasühing Hermes.

Põhikirja järgi taotleb Hermes oma tegevusega vilistlaste ja teaduskonna organisatsioonilist ühendamist, erialaste kontaktide arendamist ning majandusteaduse ja praktilise majanduselu sidemete tihendamist. Kui asutajaliikmeid oli 22, siis praegu kuulub ühingusse üle saja vilistlase.

Igal aastal, tavaliselt varakevadel, on vilistlasühing korraldanud väitluse või kõnekoosoleku, mille teemat on vastaval aastal aktuaalseks ja lahkamisväärilisek peetud.

Need on olnud näiteks: riigi osa majanduses, kui palju reguleerimist vajab ja kui palju talub Eesti tööjõuturg, kodanike isiklike rahaasjade avalikkus, tulumaksusüsteemid ja nende mõju riigi (ühiskonna) arengule, ettevõtluse ja väikeettevõtluse võimalikkusest Eestis. Ettekandjad on olnud tegevad eri valdkondades, mõnevõrra vastandlike nägemustega ning tänu sellele on tekkinud huvitavad ja kaasahaaravad diskussioonid. Kolmel viimasel aastal on Euroopa Liidu teemaliste loengutega esinenud Euroopa Komisjoni asepresident Siim Kallas, kelle sisukaid ja säravaid ettekandeid on alati kuulanud ka arvukalt üliõpilasi.

Tänavu toimus juba neljandat korda tudengite majandusartiklite konkurss, mille eesmärk on innustada noori majandusest huvitavaid lugusid kirjutama võimalikult suurele auditooriumile. Artikleid hindavad preemiafondi annetanud vilistlased ning preemiad annab üle vilistlasühingu esindaja teaduskonna lõpuaktusel. Aasta-aastalt on üliõpilaste huvi artiklikonkursi vastu suurenenud. Töödes on selged sissevaated ühiskonna keerulistele toimealadele, on tunda kriitilist meelt ja julgust.

Selle aasta 24. mail pidas majandusteaduskonna vilistlane, Euroopa Komisjoni asepresident Siim Kallas Oeconomicumis loengu Euroopa rahast ja majanduspoliitikast. ANDRES TENNUS

VILISTLAS-KONVERENTS

6. oktoobril kell 11 algab TÜ aulas majandusteaduskonna vilistlaskonverents «Eesti majanduse arengumudel: tööjõud *versus* kapital».
Info: tel 737 6310, www.mtk.ut.ee/277783.

Peale selle korraldame koos teaduskonnaga igal aastal kevadist teaduskonnapäeva ja aastalõpupidu. Need ettevõtmised on pigem meelelahutuslikud, mis aga liidavad vilistlasi ja teaduskonda ning on osalenutele väga meeldivad.

Vilistlasühingul on tegus juhatus, palju häid ideid ning leitud uusi tegutsemisvõimalusi. Näiteks peetakse oluliseks koguda ja jagada infot üliõpilaste praktika- ja töökohtade kohta. Seetõttu avati möödunud õppeaastal oma kodulehel praktika- ja töökohtade rubriik. Plaanis on teaduskonna ja vilistlaste koostöös korraldada ülikooli juubeliürituste raames konverents, kokku panna meie lõpetanute edulood ehk «Kapitali» teine raamat jne. Kuna ühingu liikmed on reeglina tegusad ja hõivatud inimesed, siis ei õnnestu neil alati vilistlasühingu üritustel osaleda. Info vahendamist peaks parandama infolist. Vilistlase jaoks pakuvad olulist teavet nii teaduskonna koduleheküIg kui ka vilistlasühingu koduleheküIg.

Majandusteaduskonna vilistlasühing on kümne tegutsemisaasta jooksul leidnud endale mõned kindlad tegutsemisvaldkonnad (väitlus/loeng, artiklikonkurss, teaduskonnaga koos korraldatavad klubiüritused), neile võimalust mööda lisa loonud ning pole taotlenud liikmete arvu kiiret suurendamist. Hermese tegevus on edenenud tänu teaduskonna suurele huvile ja kaasabile.

Tartu Ülikooli vilistlaskogu Saaremaa koondis 1997–2007

Riia Nelis
TÜ vilistlaskogu Saaremaa koondis, TÜ Saaremaa esindaja

Väikeses linnas on auväärne olla Tartu Ülikooli vilistlane.

See selgus 1997. aasta veebruarikuu viimase päeva õhtul, kui ajaloo-osakonna vilistlaste ja regionaaltaluse kutse peale kogunes Kuressaare linnusesse ligi 200 Tartu Ülikooli vilistlast ja külalist, et asutada TÜ Saaremaa vilistlaskoondis.

Nagu väikelinnas ikka, on iga uus asi alguses huvitav ja põnev. Vilistlaskoondise algusaastal ühines organisatsiooniga umbes 60 ametlikku ja mõnikümmend toetajaliiget. Kujunes välja aktiivsematest vilistlastest koosnev juhtrühm (koondise esimeheks valiti Kalmer Halliko). Kohe hakati arendama mitmeid tegevussuundi.

Korraldati akadeemilisemat laadi loenguid, seminare ja arutelusid Tartu, Tallinna, aga ka kohalike esinejatega (professorid Raivo Mänd, Jaan Elken, Toivo Maimets, Jüri Sepp, Mart Sõrg, Teet Seene, Hans Trass, aga ka Toomas Hiio, Ken Kalling, Rein Toomla, Mart Juur, Andrus Kivirähk, Mati Kaal, Urve Tiidus; Viigi Viil, Tõnu Talvi ja paljud teised).

Saaremaa koondise vilistlasklubi 2006. aastal Leisi vallas Oitmel. TIIU KAUBER

Käidi loodus- ja kultuuriloolistel retkedel, mis algasid Maie Meiuse eestvõttel sügiseste väljasõitudega Saaremaa eri paikadesse ning jätkusid pühapäevahommikuste või argiõhtuste jalutuskäikudega aja- ja kultuuriloolises Kuressaares. Teejuhid olid ajaloolane Bruno Pao ning arhitekt ja muinsuskaitsetöötaja Lilian Hansar.

Tutvuti Kuressaare arvukate uusehitistega (spaa-hotellid, kultuurikeskus, spordihoone, linnateater, Aja Maja jm).

Tehti suviseid kokkutulekuid, mis olid vilistlaskoondise algusaastate üheks tõmbenumbriks ning mis toimusid kordamööda Saaremaal ja Hiiumaal.

Esimese viie tegutsemisaasta oodatuimad üritused olid vilistlaskoondise aastapeod, mida korraldasid teaduskonnad kordamööda iga aasta veebruaris-märtsis. Toimumiskohaks valiti uus väärikas peopaik ja kaasvilistlasi üllatati taidluskava, kontserdi, näituse või võistlusega.

Hakkasid toimuma ka vilistlasklubi õhtud koos teiste kõrgkoolide vilistlastega. Meelelahutusürituste esimeses pooles on arutluse all mõni üldhuvitav teema (kultuurid ja rahvusköögid, tudengiaastate laulud, eestlaste ümbermaailmareis, võitlus stressiga, kohtumised valdades elavate kõrgkoolivilistlastega jne), teises mälumäng või võistlus.

TÜ Saaremaa vilistlaskoondise nn elu parimad aastad jäid vahemikku 1997–2002. Viie aastaga sai vilistlasliikumine jalad alla, saavutas kulminatsiooni… ja pikapeale uudsuse võlu hajus. Värskeid tuuli lisandus siis, kui ka teiste kõrgkoolide vilistlased hakkasid mõne aasta eest vilistlasklubi üritustel kaasa lööma. 2005. aasta talvel loodi seltsing «Ülikoolide Vilistlased Saartel».

Algusest peale on koondise tegemistega haakunud pigem keskealised ja eakamad kui värsked ülikooli lõpetanud. Inimesi on motiveerinud koos käima pigem mälestused kunagisest ülikooli- ja EÜE-ajast, kui soov ja huvi osaleda praeguse ülikooli arengus. Vahest oleks vilistlaste aktiivsem kaasamine tänase *alma mater*'i tegemistesse just see miski, mis annaks pisut väsinud vilistlasliikumisele uue hingamise?

Tartu Ülikooli Raamatukogu

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

21. september 2007 Nr 30 (2312)

www.ajaleht.ut.ee

Vestlusring aasta parimate õppejõududega lk 3 • OECD uuringu tulemustest lk 2 • UT maketist lk 4

Ülikooli juubeliüritused lähenevad

Suvest saati on Tartus näha kaks ülikooli peahoonet. 6. septembril avati pidulikult von Bocki maja Raekoja-poolsele seinale jäädvustatud Loius Höflingeri seinamaal.

4XVARJE SOOTAK

Peahoone ümber asuvaid hooneid ümbritsevad tellingud. Uue värvi saab ka keemiahoone.

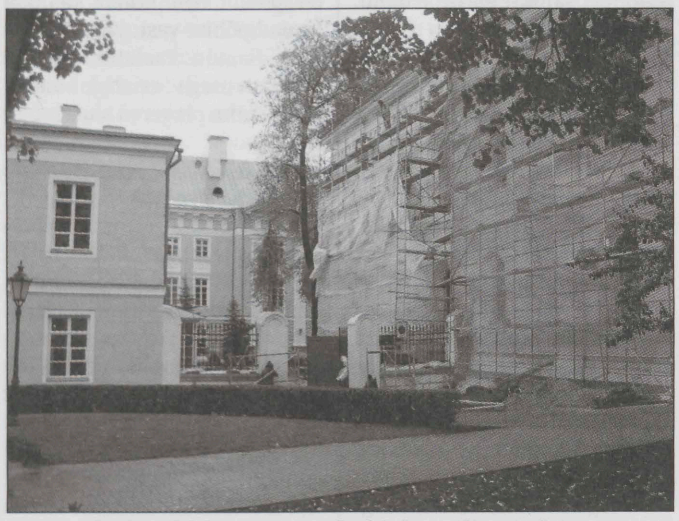

Mustvalgelt pildilt ei paista kahjuks välja peahoone tagumise külje ja tiibade roosakas värv. Selline värv tuli restaureerimisel välja peahoone tiiva katuse alt.

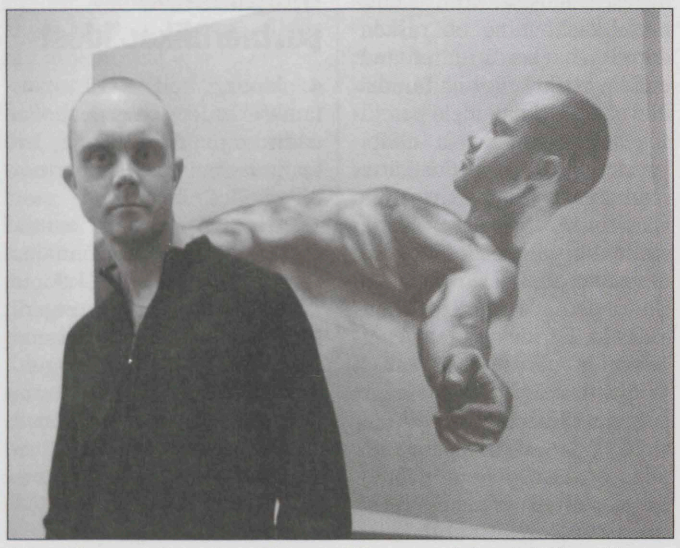

Maalikunsti õppejõu Rauno Thomas Mossi isikunäitusega Athena keskuses avati Tartu uus kunstinäituste paik. Seoses ülikooli 375. aastapäevaga on seal kavas avada veel maaliõppejõudude Jaan Elkeni, Anne Parmasto, Jüri Kase, Jaan Punga ja teiste näitused.

Saksa-Eesti akadeemiline nädal Academica

Lea Kivi
välissuhete osakonna peaspetsialist

30. septembrist 4. oktoobrini toimub üheteistkümnendat korda Saksa-Eesti akadeemiline nädal Academica.

Alates käesolevast aastast on Academica põhitähelepanu pööratud Tartu Ülikooli partnerülikoolidele Saksamaal, keskendudes igal aastal neist ühele.

Toetudes senisele tihedale koostööle ja kogemustele ühiste ürituste korraldamisel, on meie esimene külaline partnerülikoolidest Konstanzi Ülikool. Konstanzi Ülikooli delegatsiooni kuulub 13 inimest: rektor, professorid ja välissuhete osakonna esindajad.

Saksa-Eesti akadeemilise nädala avaüritus algab 1. oktoobril kell 14.15 aulas. Tervitussõnavõtu peavad haridus- ja teadusministeeriumi nõunik Heli Aru, Saksa suursaadik Julius Bobinger ja sponsorite esindajana Eesti aukonsul Düsseldorfis dr Jochen Friedrich Kirchhoff.

Nõusoleku traditsioonilise aulaloengu pidamiseks on andnud Konstanzi Ülikooli rektor professor Gerhart von Graevenitz, kes kõneleb teemal «Konstanzi Ülikooli kogemus tippkeskuste ja eliitülikoolidega». Aulaloengule järgneb diskussioon «Eliitülikoolid ja massiline kõrgharidus», mida juhib professor Margit Sutrop.

Kõik huvilised on oodatud nii 1. oktoobril kell 14.15 Academica pidulikule avamisele kui ka 1.–3. oktoobrini toimuvatele loengutele teaduskondades.

Academica eesmärk on olnud pakkuda kahe maa teadlastele võimalust kohtuda, sõlmida erialakontakte ning arutada teaduse ja kõrgkoolide ees seisvaid probleeme. Tänu Academicale on kogu ülikooliperel olnud võimalus saada osa silmapaistvate Saksa teadlaste loengutest ja seminaridest.

Info ürituse kohta: www.academica.ut.ee.

Üliõpilaskooridelt «Carmina Burana»

25. septembril kell 19 esitavad Tartu ja Tallinna akadeemilised koorid Vanemuise kontserdisaalis Carl Orffi lavakantaadi «Carmina Burana».

Saksa helilooja Carl Orffi (1895–1982) 1937. aastal kirjutatud lavakantaadi «Carmina Burana» esitavad TÜ Akadeemiline Naiskoor, TTÜ Akadeemiline Naiskoor, TÜ Kammerkoor, Tartu Akadeemiline Meeskoor, TTÜ Akadeemiline Meeskoor ja Pärnu Linnaorkester Jüri Alperteni juhatusel. Solistid on Aile Asszony ja Mati Turi.

TTÜ Akadeemilise Naiskoori peadirigendi Raul Talmari sõnul tekkis mõte ülikooli 375. aastapäeva puhul just «Carmina Buranat» esitada läinud aasta suvel Tartus toimunud üliõpilaste laulu- ja tantsupeol Gaudeamus. «Nähes, kui võimas ikkagi on see noortest inimestest koosnevate kooride energia, oli «Carmina Burana» loomulik valik, sest tegemist on äärmiselt noorusliku ja energilise teosega,» ütles Talmar ja lisas, et Eestis ei ole varem nii suure koosseisuga seda teost esitatud.

26. septembril kantakse «Carmina Burana» ette Estonia kontserdisaalis ja 27. septembril Pärnu Kontserdimajas.

Jälg õnnestunud üliõpilaspidustustest

25. septembril kell 18 esitletakse Vanemuise Kontserdimajas enne «Carmina Burana» kontserdi algust Gaudeamuse värsket juubelialbumit.

Et XV Gaudeamus, pühendatud Eesti, Läti ja Leedu üliõpilaste ühise laulu- ja tantsupeo 50. sünnipäevale, ei vajuks kaugele mälestuste uttu, otsustasid peoga seotud inimesed välja anda juubelipeo albumi. Pilkupüüdvalt kujundatud trükis talletab pidustuste olulisi hetki: avatseremooniat ja tuledemängu Emajõe kaldal, I Gaudeamuse toimumise paika tähistava mälestuskivi avamist Toomeorus, kontserte Raekoja platsil ja Tähtveres... Lauljate-tantsijate-mängijte eneste, samuti pealtvaatajate, kollektiivijuhtide ja peokorraldajate muljeid ning meenutusi illustreerivad ilmekad fotod.

Kolme maa rahvarõivaid korraga koos näha on omaette vaatepilt. Üliõpilased oma nooruse ja emotsionaalse intelligentsusega panid need eriliselt särama. Fotod albumis kinnitavad seda.

Juubelipeo albumi andis välja Tartu Üliõpilasmaja, koostas Gaudeamuste veteran, TÜ Kammerkoori vilistlane Ene Puusemp.

19. septembril esitleti kunstimuuseumis kaht ülikooli 375. aastapäevale pühendatud huumorikogumikku.

Need on professor Peeter Tulviste (1) koostatud «200 ülikoolinalja» ja Vello Lääne (2) ning Hillar Palametsa (3) kokku pandud «Tõestisündinud lood ja anekdoodid 6 samba tagant».

Rector emeritus *professor Peeter Tulviste kogumikus sisalduvad ülikoolinaljad on kirja pandud mälu järgi, nopitud välja teistest huumorikogumikest või tõlgitud võõrkeelsetest anekdoodiraamatutest.*

Raadioajakirjaniku Vello Lääne ja ajaloolase Hillar Palametsa koostatud raamatust «Tõestisündinud lood ja anekdoodid 6 samba tagant» leiab lugeja konkreetsete isikutega juhtunud intrigeerivaid lugusid 19. sajandi stiilis, lõbusaid vahejuhtumeid 20. sajandist ja akadeemilist folkloori läbi mitmesaja aasta.

3XVARJE SOOTAK

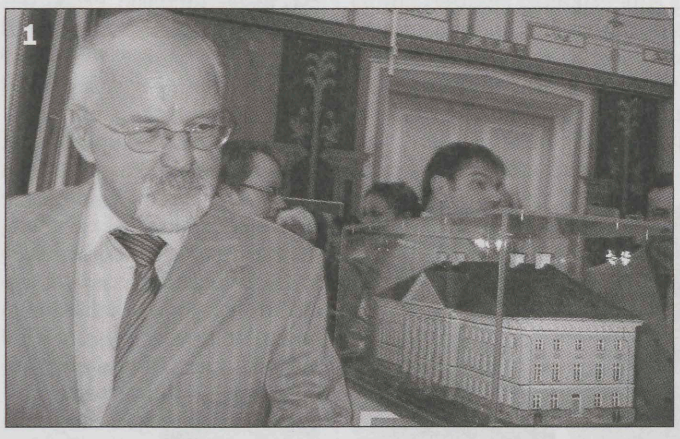

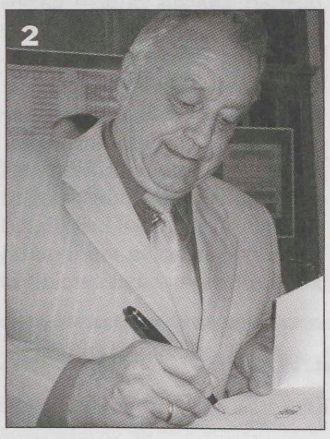

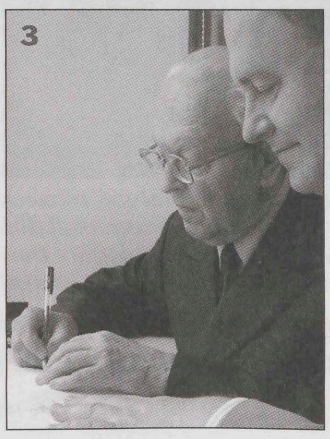

AJALOO READ

28. septembril möödub 150 aastat rahvaluuleteadlase, TÜ professori Matthias Johann Eiseni sünnist (1857–1934).

Loe: www.ajaleht.ut.ee.

UUDISED

Tartu Ülikooli mälestuspäev Raadil

6. oktoobril kell 11 algab Raadil traditsiooniline ülikooli mälestuspäev.

See toimub tänavu ülikooli 375. aastapäeva põhisündmuste osana.

Buss mälestustseremooniale väljub peahoone eest kell 10.30.

Ilmub 17. sajandi luuleantoloogia

26. septembril kell 16 esitletakse TÜ ajaloo muuseumis Tartu 17. sajandi juhuluule antoloogiat «O Dorpat, urbs addictissima musis...» («Oo Tartu, muusadele pühendatuim linn»).

Kogumik esitab valiku Tartus 17. sajandil kirjutatud ja trükitud ladina- ning kreekakeelsest, vähemal määral ka saksa-, rootsi-, heebrea- ja lätikeelsest juhuluulest. Kokku on 68 luuletust 50 autorilt.

Väljaande koostajad ja tõlkijad on klassikalise filoloogia õppejõud ja magistrandid eesotsas dotsent Kristi Viidinguga. Raamatu toimetas usuteaduskonna teadur Marju Lepajõe.

Baltisaksa kirjakultuurist

27.–30. septembrini toimub Tartus neljas rahvusvaheline baltisaksa kirjakultuuri sümpoosion "Keskkonnafilosoofia ja loodusmõte Balti kultuuriruumis".

Avaettekanded algavad TÜ raamatukogus kell 16. 28. septembril jätkub sümpoosion TÜ ajaloo muuseumis.

29. septembril kell 19.30 esitletakse 2001. ja 2003. aasta Balti kirjakultuuri sümpoosionide kogumikke.

Ürituse korraldavad Underi ja Tuglase Kirjanduskeskus ning TÜ semiootika osakond.

Info: /www.utkk.ee/.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas oled elamistingimustega rahul?

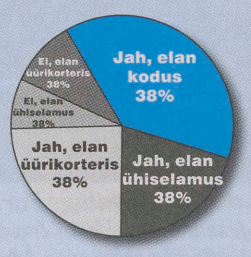

Vastajaid:

Uus küsimus:

Kas kõrgharidus peaks olema kõigile osalise õppemaksuga?

Vasta: www.ajaleht.ut.ee

Tasmaania Ninahüpikust ja üldse

Marko Kodres
vilistlane

Õpetamise kunsti ja õpetamismetoodikate üle on vaieldud aastasadu, kuid ühtse tõeni jõudmiseks (mida mõistagi olemas ei ole) läheb ilmselt aega. Julgen nõnda väita, kuna esimesele kursusele astudes oli üsna selge ettekujutus, kuidas ühte või teist teadmist edasi andma peaks, kuid pärast diplomi saamist polnud enam milleski kindel. Iga uut õpetajat kohates kõverdus mu esmalt sirge ettekujutus üha enam, kuni täieliku krussitõmbumiseni kusagil kolmanda õppeaasta lõpus.

Mäletan pealelõunast loengut, kus räägiti Prantsusmaa kuningatest. Esimesed kümme minutit olid harjumuspäraselt harivad, kuid mingil hetkel pööras tee Louis XII tõllarataste alt hoopis Hiina, sealt vanaema juurde Väätsale, sest käes oli kartulivõtu aeg, edasi kulgesime kiirelt üle Mikroneesia Liiduriikide ja lõpuks jõudsime Punast merd ja Vahemerd ühendava veealuse käigu kaudu Eesti Haigekassasse.

Mis toimub, küsisin eneselt ja vaatasin abiotsivalt ringi. Rahunesin veidi, kui nägin enese ümber veelgi rohkem ahastavaid nägusid. Ju siis nii ongi, mõtlesin, ja tundsin end miskipärast väga, väga rumalana.

Algul oli selge ettekujutus, kuidas peaks teadmisi edasi andma, kuid pärast diplomi saamist polnud enam milleski kindel.

Vastupidiselt eelnevale on mõned õpetajad leidnud imerohu teadmiste lõplikus struktureerimises ja esitamises mõõtmatute alajaotuste kaudu. Vanu konspekte sirvides võib leida liigituse kuni kuuenda tasemeni. Kuulu järgi pidi välk eksamil tabama vaid neid, kel kolmanda alajaotuse viies punkt on ebaõigelt sõnastatud. Teinekord küsisin eneselt, kas nende õpetajate kodudes ka maitseained tähestikulises järjekorras riiulile joonduvad.

Tuletan tänaseni hea sõnaga meelde loengut, kus õhutühjas ja tudengeid täistuubitud kevadpäikselises ruumis sai ligi tund aega kuulda Tasmaanias elavast Ninahüpikust koos piltide ja muuga. Vaimustunud õpilastele tutvustati ka loomakese elukombeid, söömis- ja paaritumisharjumusi ning loengu lõpuks teatas semiootikust lektor, et sarnast elukat siiski jumala loomakeste hulgas üles tähendatud ei ole. Esialgne erutus asendus korraks pettumusega, kuid mitte pikalt. Vaikselt ja mõtlikult lahkunud tudeng mõistis, et eelnevast on midagi väärtuslikku kõrva taha panna, mida aga täpsemalt, jäi natuke hämaraks.

Meenuvad varahommikused unetunnid, kus lisaks poolkatkisele laevalgustile toitis unetuld ka grafoprojektori rahustav undamine ja malbe häälega õpetaja, kes muudkui rääkis ja rääkis... millestki. Väljas puhus külm tuul, väikeses loenguruumis aga oli soe ja hubane. Transiseisundit hoidsid eemale vaid kellegi üksik päästev köhatus või hilineja ukseprõmakas, mis mitmeid hommikusi avantüriste lausa võpatama pani. Samamoodi toob senini muige näole välislektor, kes 2003. aasta kevadel (olles Eestis veetnud vaid mõne päeva) pühendas loengu esimese poole infotehnoloogia revolutsioonilise teadussaavutuse – e-maili – ülistamisele. Kuulsime sellest, kuidas Ameerikas ei jagatagi koduseid töid enam paberil, vaid saadetakse üliõpilastele elektrooniliselt. Veel saime teada, et sel moel on võimalik igasugust infot senisest hoopis kiiremini edastada.

Kõigest ja kõigist saab tegelikult palju õppida, tuleb vaid silmad lahti hoida, kui just uni liiga suur ei ole.

Eesti Akadeemilise Farmaatsia Seltsi juhatuse esimees professor Peep Veski (vasakul) andis seltsi konverentsil TÜ audoktorile professor Martti Marvolale Helsingist üle tunnustuse 17-aastase koostöö eest. AIN RAAL

Eestis on kõrgkooli astuvate naiste osakaal OECD maadest kõige suurem – 62%. Ka lõpetajate ja cum laude *diplomi pälvinute seas on suurem osa naisi.* ANDRES TENNUS

Probleemiks võrdsus ja rahastamine

Siret Rutiku
õppeosakonna juhataja

13. septembril tutvustati Tallinnas OECD toetusel läbi viidud uuringut «OECD kolmanda taseme hariduse temaatiline ülevaade. Eesti».

Rahvusvahelise majanduskoostöö ja arengu organisatsiooni (OECD) uuring toimus 24 riigi koostööprojekti raames.

OECD eksperdid Paulo Santiago ja William Thorn tegid ülevaate uuringu tulemustest ning andsid soovitusi Eesti kõrghariduspoliitika edendamiseks. Haridus- ja teadusminister Tõnis Lukas vaatles OECD soovitusi Eesti kõrgharidusstrateegia 2006–2015 kontekstis. Ettekannetele järgnes elav diskussioon.

Positiivsed küljed

OECD ülevaade tugineb kaheksale mõõdikule: 1. juhtimine, suunamine ja planeerimine, 2. rahastamine, 3. kvaliteedikontroll, 4. võrdsus, 5. teadus ja innovatsioon, 6. inimressursside juhtimine, 7. seosed tööturuga, 8. rahvusvahelistumine. Neist mõõdikutest lähtuvalt tuuakse välja Eesti kolmanda taseme hariduse kontekst ja põhijooned, tugevad küljed ja probleemid.

Üldiselt hindasid eksperdid Eesti kõrghariduse arengut ja hetkeseisu positiivselt. Eriti kiiduväärsena tõstetakse esile kõrghariduspoliitika edumeelsust, kiiret ümberkujundamist Bologna põhimõtetest lähtuvalt, kvaliteedikindlustuse vajalikkuse üldist aktsepteerimist ning kvaliteedikontrolli avatust välishindajatele, kõrghariduse rahvusvahelistumise seadmist strateegiliseks eesmärgiks jms. Tipptulemus on Eesti kõrgharidusel ette näidata aga siiski pigem kõrghariduse sotsiaalses vallas – naiste osakaal on Eestis kõrgem kui ühelgi teisel OECD maal (sisseastujatest Eestis 62%, OECD keskmine 53,2%).

Nõrkuste esiletoomisel on ülevaade diplomaatiliselt tagasihoidlik, piirdudes pigem tõdemuste kui kriitikaga. Erandiks on kaks valdkonda, kus kriitika on väga otsekohene, et mitte öelda hävitav. Üks on rahastamine, sh riikliku koolitustellimuse ja tasulise kõrghariduse põhimõtted.

Rahastamine

Rahastamise alapunkt on jagatud kaheks: õppeasutuste finantseerimine ja üliõpilaste rahastamine. Õppeasutuste finantseerimisel riikliku koolitustellimuse kaudu näevad eksperdid kolme põhilist probleemide valdkonda. Esiteks seatakse kahtluse alla, kuivõrd koolitustellimus peegeldab Eesti tööturu tegelikke vajadusi. Teiseks, kas riiklikult tellitavate kohtade kontsentreerimine teatud aladele aitab tagada, et toetatavate alade lõpetajad asuvad tööle vastavatel erialadel. Kolmandaks selgitatakse võimalust, et praegusel skeemil on potentsiaalselt moonutav mõju üliõpilaste valikutele.

Ekspertide üks soovitusi rahastamisskeemi ümbervaatamisel on kiirem üleminek kolmeaastastele tulemuslepingutele, milles määratletaks minimaalne lõpetajate arv erialati ning riigipoolsed strateegilised toimingud. Eksperdid rõhutasid tulemuslepingute sõltumatust kõrgkooli omandivormist.

Üliõpilaste rahastamisel oli peamiseks kriitikapunktiks jäikus. Osa üliõpilasi saab kõrghariduse omandada täielikult tasuta, sõltumata materiaalsest olukorrast. Teised peavad oma õpingud täies ulatuses kinni maksma – samuti sõltumata nende tegelikest võimalustest. Eksperdid esitasid ettepaneku minna üle üldisele osalisele õppemaksule, kus kõik üliõpilased tasuksid 50% õppekuludest. Korduvalt rõhutati, et koos sellega tuleks tingimata arendada välja ka senisest oluliselt diferentseeritum ja paindlikum õppetoetuste süsteem, mis arvestaks üliõpilaste tegelikke vajadusi.

Loomulikult tekitas rahateema elava diskussiooni ja vastukaja.

Eriti aktiivselt astusid soovituse vastu välja üliõpilaskondade liidu esindajad, kes nõudsid jätkuvalt täielikult tasuta kõrgharidust. Ehkki haridus- ja teadusminister kinnitas oma ettekandes, et praeguse valitsuse ajal üldist osalist õppemaksu ei kehtestata, sest valitsusel puudub selleks valijate mandaat, oldi üldiselt seisukohal, et ettepanek väärib kindlasti kaalumist.

Võrdsusest

Võrdsuse teema – või õigemini selle mahavaikimine – tekitas samuti elava arutelu. Võrdsuse all ei mõista OECD eksperdid mitte kõigile ühe kulbiga jagamist, vaid võrdsete võimaluste loomist kõrgharidusele ligipääsuks. Seda nii erivajadustega üliõpilaste, majanduslikult vähekindlustatud peredest pärit üliõpilaste, täiskasvanud õppijate, keeleliste vähemuste jt puhul. Eesti on OECD maadest ainuke, kus võrdsuse teemat ei kajastata senises kõrghariduspoliitikas ega ka uues strateegias.

Ekspertidele jäi mulje, et Eesti kõrghariduses puudub üldiselt tahe võrdsusküsimustega tegelda. Samuti on kõrgkoolide pühendumine võrdsuse tagamisele rahvusvaheliste standardite järgi madal. Vestlustest selgus, et võrdsusküsimuse käsitlemine on raskendatud juba seetõttu, et andmeidki ei ole kogutud. Puudub ülevaade, kui paljudele potentsiaalsetele andekatele üliõpilastele jääb kõrgharidus kättesaamatuks just ebavõrdsete võimaluste tõttu (perekonna sotsiaal-majanduslik olukord, erivajadused, keeleoskus jms). Ülevaadet kommenteerides tõdes ka haridus- ja teadusminister, et võrdsuse tagamisel on Eestil veel pikk tee käia.

Tartu Ülikooli jaoks oli ülevaates palju ettepanekuid, mida on juba arvesse võetud. Mitmed ettepanekud vääriksid siiski üleülikoolilist arutelu.

OECD KONVERENTSI MATERJALID

Konverentsi materjalid ja Eesti kõrgharidusstrateegia aastateks 2006–2015: www.hm.ee/index.php?046466.
OECD ülevaade: www.oecd.org/edu/tertiary/review.

UUDISED

Ülikool tunnustab

TÜ aumärgiga autasustatakse 50. sünnipäeval initsiatiivika ja väga kohusetundliku töö eest usuteaduskonna dekanaadi juhatajat **Inta Ööpikut**.

TÜ tänukirja pälvisid 50. sünnipäeval õigusteaduskonna dotsent **Hannes Veinla** ja 55. sünnipäeval professor **Raul Narits**.

TÜ valitsuses arutati

18. septembri valitsuse istungil arutleti tõukefondidest raha taotlemise ja LOTE ning teaduskraadide põhimääruse üle. Õppeprorektor Birute Klaas esitles 2008. aasta vastuvõtu põhimõtteid.

Rektori assistent Mart Laidmets tegi ülevaate võimalustest ELi tõukefondidest raha taotleda. Teadusprorektor Kristjan Halleri sõnul peaks ELi fondidest finantsvahendeid taotlema võimalikult palju ning ta ootab ka teaduskondadelt projektide osas ettepanekuid.

Rektor professor Alar Karise sõnul tuleks uue keemiahoone kõrval aga mõelda, mis saab praegusest keemiahoonest. Tehti ettepanek, et selle osas vaatavad oma ruumivajaduse üle filosoofia- ja sotsiaalteaduskond.

Samuti käsitleti teaduskraadide põhimäärust, kus täpsustati näiteks retsensendile ja oponendile esitatavaid nõudeid. Määrus vajab veel täpsemat sõnastamist ning see tuleb uuesti arutluse alla oktoobrikuu valitsuses.

Peale selle tutvustas teadusprorektor LOTE põhimääruse kavandi peamisi muudatusi. Valitsus kiitis kavandi heaks. See suunati septembrikuu nõukogusse.

Prof Birute Klaas tegi ülevaate vastuvõtu analüüsist ning tutvustas 2008. aasta vastuvõtu põhimõtteid. Tema sõnul on kavas loominguliste erialade puhul veel eraldi kaaluda lävendipõhise vastuvõtu vajalikkust. Samuti kaalutakse ideed alatäituvusega erialade vabad kohad täita pingerea alusel.

Õpetajakoolituse aruteluklubis

26. septembril kell 17.15 algab õpetajakoolituse aruteluklubi hooaja esimene kohtumisõhtu.

Tartu Erakoolis (Tähe 4) räägib direktor Kersti Türk kooli loomisest, erahariduse plussidest ja miinustest ning igapäevasest õpetajatööst.

Osalemisest teatada Marko Ojakivile tel 737 6447 või marko.ojakivi@ut.ee.

Üliõpilastele partnerülikoolidest

4. oktoobril kell 12–15 tutvustatakse tudengitele peahoone auditooriumides 139 ja 140 õppimisvõimalusi TÜ partnerülikoolides.

TÜ üliõpilastele avatud õppimis- ja vahetusvõimalustest räägivad Helsingi, Kuopio, Turu, Greifswaldi, Göttingeni, Hamburgi, Kieli, Konstanzi, Münsteri, Läti, Groningeni, St. Peterburi, Uppsala, Toronto ja Tbilisi ülikooli esindajad.

Info: rahvusvahelise turunduse spetsialist Kersti Heek, tel 737 6109, kersti.heek@ut.ee.

...eestikeelse kultuuriruumi eluvõime sõltub väga suurel määral eestikeelse kõrghariduse käekäigust.

REIN RAUD "VÕRDSELT HARITUD VÕI VÕRDSELT VÕLGU? EESTI PÄEVALEHT 17. SEPTEMBER 2007

Aasta õppejõu valimine väärtustab

Kadri Rannamäe
kadri.rannamae@ut.ee

Kristel Ruutmets

Kersti Kokk

Inga Kuznetsova

Sirje Mäeorg

Toimetuse vestlusringis olid 2007. aasta parimad õppejõud – filosoofiateaduskonna inglise keele õpetaja Inga Kuznetsova (*humaniora*), haridusteaduskonna inglise keele didaktika lektor Kristel Ruutmets (*socialia*), füüsika- teaduskonna orgaanilise keemia assistent Sirje Mäeorg (*realia et naturalia*) ja arstiteaduskonna inimese anatoomia dotsent Kersti Kokk (*medicina*).

Õppeaasta avaaktusel kuulutati välja järjekordsed aasta õppejõud. Miks just teie?

Kristel Ruutmets: Sellele on väga raske objektiivselt vastata, sest üliõpilased on need, kes on meid hinnanud. Olen üliõpilaste tagasisidest lugenud, et kuna minu ained on praktilist laadi, siis on neil võimalus õpitut kohe rakendada, kas keelt igapäevaelus kasutades või koolipraktikal. Ilmselt on määrav inglise keele võlu ning see, et keelegrupid on suhteliselt väikesed. Üliõpilastel on võimalik aktiivselt osaleda, nad ei pea ainult kuulama ja konspekteerima.

Sirje Mäeorg: Arvan täpselt samuti. Raske öelda, miks just mina. Ma ei olnud aasta õppejõu valimisega üldse kursis. Ei mäletanud, et niisugune võistlus käib ja kui mulle helistati, siis see oli minu jaoks üsna ootamatu. Ega enamik õppejõude kunagi õpetades auhinna peale mõtle.

KR: Just nimelt.

SM: Samas suhe tudengitega on kogu aeg olnud hea. Ma ei mäleta oma kooliajast, et meie oleksime läinud õppejõudu tänama. Võib-olla me lihtsalt ei olnud nii avatud, julged ja enesekindlad kui praegused noored. Täna tulevad üliõpilased küll ütlema, et väga tore oli ja nende arvates kasulik.

Muidugi on oluline, et seda, mida ma õpetan, on üliõpilastel tõesti vaja. Noored on aru saanud, et näiteks operatiivne keemiaalase informatsiooni leidmine on tänapäeva kiiresti muutuvas maailmas hädavajalik oskus. Teine minu kursus on seotud orgaaniliste ühendite analüüsiga. Üliõpilased mõistavad, et eksperimentaalteadus ilma analüüsita ei toimi. Kuna tegu on valikkursustega, siis tulevad sinna ka tudengid, kes on antud kursusest sisuliselt huvitatud ja keda õppejõul on lihtsam õpetada – meil on ühine eesmärk. Kohustusliku aine puhul on suurem võimalus, et inimene ei ole huvitatud ja tal on lihtsalt ainepunkte vaja.

Kersti Kokk: Nõustun ka kolleegidega, et kindlasti üks põhjus, miks mind valiti, on aine võlu. Õpetan inimese anatoomiat. Esimese kursuse teoreetiliste ainete hulgast torkab meie aine silma. Praktiline osa, mis väga põnevust tekitab, on ju laiba preparatsioon.

Tagasiside osas on päris mitmed üliõpilased öelnud, et ma oskan seda rasket ainet lihtsalt seletada. Tihtipeale tundub õppejõu jaoks tema õpetatav materjal iseenesestmõistetav, aga ta ei suuda end tudengi seisukohta panna, kelle jaoks see kõik on täiesti uus.

Inga Kuznetsova: Tudengite tagasisidet lugedes võin öelda, et tudengid arvavad, et minu tunnid on informatiivsed. Õpetan inglise keelt arstiteaduskonna tudengitele. Parim kompliment on olnud see, kui üks tudeng ütles, et tal saavad inglise keele tunnis asjad paremini selgeks kui erialatundides. Nad on kirjutanud veel, et olen tunnis väga sõbralik, oskan neid diskussiooni kaasata ja luua hubase atmosfääri, nii et keegi ei tunne end tõrjutuna.

Sirje juba mainis, et tudengid on tema kooliajaga võrreldes muutunud avatumaks. Kuidas teistele tundub?

KK: Jah, muidugi. Kogu suhtlemine on avatumaks muutunud, seda juba koolis. Varem oli aukartus, mis mõnes mõttes oli hea, aga mõnes mõttes mitte. Tänapäeval on tudengid head suhtlejad, käivad ka pärast praktikumi lõppu vestlemas ja küsimas. Koostöötunne on küll olemas.

SM: Tagasiside mõttes on praegu parem.

KR: Mina oma kümne aasta staaži juures seda erinevust eriti ei tunneta. Minu suhe üliõpilastega on jäänud selle perioodi jooksul küllaltki sarnaseks. Alustades olin paljude üliõpilastega sisuliselt samaealine, juba seetõttu ei tekkinud olulist barjääri.

Kui suured on teie rühmad?

KR: Tudengite keskmine arv grupis on 15. See on optimaalne, kui on üle 25 üliõpilase tunnis, muutub asi kooris kordamiseks.

IK: Meil on keelekeskuses selline kord, et minimaalne õpilaste arv rühmas on 20–25. Kolm aastat tagasi oli mul tunnis 42 õpilast, mis oli väga raske.

KK: Meil on 16 inimest praktikumirühmas. Loengus käib korraga üheksa sellist rühma.

SM: Kuna minu loengud on valikkursused, siis tudengite arv rühmas kõigub aastast aastasse 10 ja 20 tudengi vahel. 15 inimest orgaanilise keemia praktikumis on meie jaoks kindlasti juba palju.

Kuidas suhtute sellesse, et aasta õppejõu auhinna saamiseks peab hindajaid olema vähemalt 50?

SM: Mõtlesin selle peale. Ma ei tunne, et meie need ainukesed head oleme. Paljudel väga headel õppejõududel ei ole lihtsalt nii palju vastajaid.

KR: Minul tekib siin just vastupidine küsimus. Õppejõududel, kellel on suured loenguvoorud ja sadu üliõpilasi, jääb kontakt üliõpilastega paratamatult pinnapealsemaks ning umbisikulisemaks. Seetõttu võivad nad hindamisel jääda ebasoodsamasse olukorda.

KK: Teistpidi võttes kajastab see ka selle õppejõu töökoormust. Võib olla, et professorid üldse ei pääse löögile, kuna nende ametiga ettenähtud õpetamiskoormus pole nii suur. Meil anatoomia erialal on aga näiteks hästi suur töökoormus. Seetõttu oli minul ja mu kolleegidel väga hea meel, et meie instituudist oli kümne parima seas kolm õppejõudu.

Aasta õppejõu valimine väärtustab ka õpetamist mis ülikoolis oli vahepeal tagaplaanile lükatud. On olnud perioode, kus õpetamist tegelikult üldse ei hinnatud. Ainult teadustöö oli see, mille järgi õppejõude hinnati. Kuidas teie arvate?

SM: Jah, see on niimoodi olnud küll.

KK: Isegi õppejõudude ümbervalimised käivad ju artiklite arvu järgi. Samas, kui teed nii palju õppetööd, siis jääb sul vähem aega teadustööks.

SM: Teadustöö ja publikatsioonide arv on ülikoolis kahtlemata oluline, aga kui palju jääb õppejõududel pikkadest praktikumidest, loengutest, õppematerjalide koostamisest ja kontrolltööde parandamisest aega teadustööks?

Kui palju teil jääb?

SM: Kui tahame veel õpetajad olla, peame seda aega võtma. Aga minu jaoks on õppemetoodiline töö ikka tähtsam. Ei tohi olla nii, et tudengid on teadustöö tegemise kõrval segav faktor. Olen saanud ülikoolis lisaks keemiku kutsele ka keemia-füüsikaõpetaja kutse ja see on aidanud mind metoodilist poolt väärtustada. Arvan ka, et olen pigem hingelt õpetaja kui teadur. Kuigi selleks, et oma ainet õpetada, pean nagunii selle aine uute arengusuundadega kursis olema. Seetõttu projektides ikka osalen ja püüan konverentsidel käia.

KR: Olen täiesti nõus Kerstiga. Tänavu olin märksa rõõmsam selle üle, et haridusteaduskond oli jätkuvalt socialia valdkonna esikümnes hästi esindatud. See, kes päris esimeseks saab, on rohkem õnnemäng. Aga kuna minu auditoorne koormus on siiani olnud väga suur, üle 400 tunni aastas, siis paratamatult on teadustöö olnud tagaplaanil. Küll on mul heameel selle üle, et kaks aastat tagasi suutsin teadusmagistri kraadi kaitsta ja sel aastal astusin doktorantuuri.

IK: Mina ei ole teadustööd teinud, sest töökoormus on olnud aastaid väga suur. Keelekeskuses on olnud aegu, kus teadustööd peeti primaarseks ning «tublid» olid need õpetajad, kes tegid vilkalt teadustööd, avaldasid artikleid jne. Õnneks on nüüd keelekeskusel suund teine – oluliseks peetakse ka õppemetoodilist tööd.

KK: Mina olen ikka teinud teadustööd nii palju kui võimalik. Kolleegid on väga palju aidanud selleks aega leida. Kui olin doktorantuuris, siis nad aitasid mu õppekoormust vähendada. Mul on väga hea teadustöö grupp, teeme koostööd Tampere ja Turu ülikooliga.

Kas ülikooli juubeliüritustel ka osalete?

IK: Juubeliüritustel mul vist aega osaleda ei ole, kuna olen väga hõivatud. Aga ülikooli teema on oluline küll. Septembris, kui tundidega alustan, võtan alati läbi teema «University of Tartu: its past and present». On tähtis, et tudeng teaks oma ülikooli ajalugu.

SM: Sel aastal on veel ka keemia osakonna juubel. Võib-olla see on minu jaoks isegi lähedasem, sest seal osalevad minu kolleegid ja kursusekaaslased.

KK: Minul seostub ülikooliga hoopis üks teine juubel. 25 aastat tagasi 1982 astusin ise ülikooli. Mul on sellest ajast üks foto, kus seisan ülikooli raamatukogu ees, peas uus tekkel, ja mäletan, kui õnnelik siis olin. Praeguse juubeliga seoses peab positiivne emotsioon veel tekkima.

KOMMENTAAR

Argo Aug
provisooriõppe
3. a üliõpilane

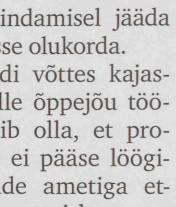

Praktiliste tööde juures ei nõua Sirje Mäeorg niivõrd soorituste täpsust, kuivõrd just arusaamist üldistest põhimõtetest ning tööga seotud olulistest nüanssidest.

Isegi kui mõni tudeng ei ole praktikumis mõtetega asja juures ja tal midagi lootusetult untsu läheb, võtab Sirje asja huumoriga ning suhtub temasse sama hästi nagu teistessegi.

Äramärkimist väärib vast ka see, et ta peab väga oluliseks, et tudengid kasutaksid protokollide vormistamisel puhast ja täpset eesti keelt ning ei pea paljuks ise nende vigu punase pliiatsiga parandada.

Annika Kinnas
haridusteaduse (reaalained)
3. a üliõpilane

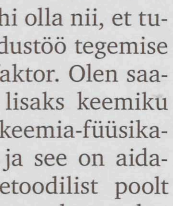

Inga Kuznetsova on hästi sõbralik ning abivalmis õppejõud, kes teeb inglise keele väga kergesti selgeks. Samuti on ta hästi vastutulelik ning mõistab, et üliõpilaste elu ülikoolis ei koosne ainult õppimisest.

Liis Suluste
arstiõppe
2. a üliõpilane

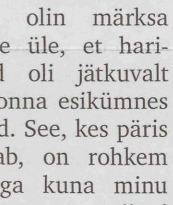

Kersti Kokast on väga toredad mälestused. Ta armastab käia Egiptuses, lisaks oskab meile, tudengitele anatoomia loengu täitsa arusaadavaks ja mõnusaks teha. Ei teagi, millal teda kurjana näinud oleks.

Ragle Teras
haridusteaduse (humanitaarained) 2. a tudeng

Kristel Ruutmets on suurepärane õppejõud. Tema professionaalsus kajastub igas loengus, praktikumis.

Loengud on korralikult ette planeeritud ja süstematiseeritud. Tal on oskus kõigile tudengitele oma aine igati selgeks teha ja seepärast töötavad kõik tudengid innukalt kaasa. Arvatavasti just seepärast on ta võitnud paljude üliõpilaste soosingu – lihtne, konkreetne ja aktiivne.

Samas ei karda ta eksida ja humoorikalt teemadele läheneda. Selline mitte range olek muudab ka üliõpilased pingevabamaks ja tehakse rohkem koostööd.

Teha otsuseid ilma debatita on jätkusuutmatu ühiskond ja tupiktee.

Jaansu Karilaid «Kes ihkab kõva kätt?» Maaleht 6. september 2007

UUDISED

Konverents analüüsib südamehaigusi

Täna kell 9 algab aulas rahvusvaheline konverents «Exercise and Heart», mis käsitleb nii sportlaste kui ka regulaarselt treenivate südamehaigete probleeme.

Spordimeditsiini ja taastusravi dotsent Aet Lukmann ütles, et sportlase süda ja spordikardioloogia on Eestis vähe uuritud teemad ning puuduvad ka vastava valdkonna ravijuhised.

Müüdikonverents

24.–26. septembrini toimub Eesti Võrdleva Kirjandusteaduse Assotsiatsiooni (EVKA) 7. rahvusvaheline konverents «Suurte kultuuriliste ja kirjanduslike müütide saatus tänapäeval».

Professor Jüri Talveti sõnul arutlevad ligi 40 osavõtjat 15 välisriigist ja Eestist müütide käekäiku suurte ideoloogiliste narratiivide kokkuvarisemise ajastul ja nende tänapäevast toimet maailma eri kultuuripiirkondades.

Esitlusele ja müügile tuleb ka EVKA rahvusvahelise aastakirja «Interlitteraria» uus vabateemaline number (12/2007).

25. septembril loeb Tartu Kirjanduse Majas oma luulet USA poeet H. L. Hix. Samas esitlevad Jüri Talvet ja H. L. Hix ühiselt valminud kakskeelset valimikku Juhan Liiv luulest, «Meel paremat ei kannata» / «The Mind Would Bear No Better» (Tartu, 2007, TÜ Kirjastuse).

Šveitsi kirjanduse konverents

26. ja 27. septembril toimub saksa filoloogia osakonnas rahvusvaheline saksakeelse Šveitsi kirjanduse konverents «Tradition und Moderne in der Literatur der Schweiz im 20. Jahrhundert».

Ettekandjad on Šveitsist, Saksamaalt, Taanist, Norrast, Lätist ja Eestist.

Peakorraldaja, uuema saksa kirjanduse dotsendi Eve Pormeistri sõnul on eestvõtmise ajendiks vajadus rõhutada kolme saksa keeleruumi kuuluva maa kirjanduse iseseisvust globaliseeruvas maailmas. Konverents on pühendatud Šveitsi kirjaniku Gertrud Leuteneggeri 60. sünnipäevale

Tartus tuleb teadusfestival

26.–30. septembrini toimub esimene Tartu Teadusfestival.

Teaduskeskuse AHHAA juhatuse liikme Pilvi Põldmaa sõnul on viie päeva jooksul kavas korraldada rohkem kui kolmkümmend üritust.

Tegutsevad töötoad ja teaduskohvikud, saab mängida teadusmänge ning vaadata teadusteatri etendusi. Vanas anatoomikumis ja keemiahoones näidatakse teadusfilme.

28. septembril on Tartu üle-euroopalise Teadlaste Öö tähistamise keskpunktiks Eestis. Järgmisel nädalavahetusel toimub füüsikahoones kogupereüritus Tähe perepäevad.

Info: Tiiu Sild, tel737 5798, või 516 7557 www.ahhaa.ee.

ÕNNITLEME

Professor Tiina Ann Kirss 50

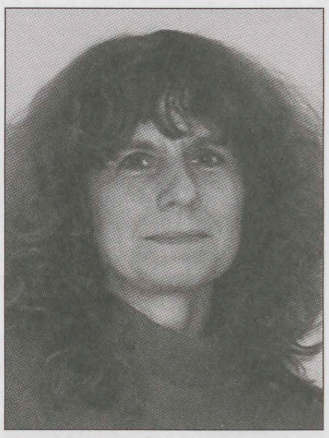

Kui Tiina Kirss eelmisel aastal Tartu Ülikoolis eesti kirjanduse professorina tööd alustas, suutis ta lühikese ajaga murda mitu eelarvamust.

Näiteks tundub suur hulk inimesi uskuvat, et väliseestlased ei oska rääkida eesti keelt ning et kirjandusuurimise kaunimad päevad on jäänud seljataha. Kui keegi arvab nõnda veel Tartus 2007. aasta sügisel, siis on tõenäoline, et see arvaja pole jõudnud kohtuda Tiina Kirsiga.

Tiina Kirss on sündinud USAs, õppinud sealsetes kõrgkoolides, täiendanud ennast muu hulgas Sorbonne'i Ülikoolis ning kaitsnud doktorikraadi 1994. aastal võrdleva kirjandusteaduse alal Michiganis Ann Arbori Ülikoolis.

Tiina Kirss on töötanud õppejõuna USAs Georgia osariigis ning enne Tartusse tulekut ka Toronto Ülikooli eesti õppetoolis. Ta on süvenenult uurinud elulugude jutustamist, andnud olulisi lisandusi postkolonialistliku ja naisuurimusliku vaatenurga rakendustesse kirjandusteaduses, õpetanud akadeemilist kirjutamist – need on aga vaid mõned tema tegevuse silmatorkavamad küljed. Tema silmatorkavate külgede hulka kuulub samuti kultuuriteaduste ja kunstide instituudi juhataja vastne ametikoht.

Nende üsna ilmsete asjade varjus on Tiina Kirsiga kokku puutunud inimesed õppinud hindama tema poolnähtamatut annet sütitada kaasvestlejat. Kõiksugu kahtlejatele tuleb seega soovida isiklikku kohtumist Tiina Kirsiga – ta oskab väga hästi kahtlusi hajutada ja luua enda ümber uut ja mitmekesist elu. Tõsiasi, et ta sai septembrikuus viiekümneaastaseks, tekitab küll uusi kahtlusi, kuid neist hoolimata soovime professor Tiina Kirsile palju õnne.

Kolleegid kultuuriteaduste ja kunstide instituudist

Et teha lugejale rõõmu…

Tiit Hennoste
Helsingi Ülikooli lektor

Roosmarii Kurvits
ajakirjanduse doktorant

Aastaid tagasi tegime Eesti Päevalehele uue kujunduse. Vahetasime pealkirjakirja ja tekstikirja, lisasime igasuguseid uusi pisividinaid.

Leht nägi välja täiesti teistsugune kui varem. Veidi hiljem olin külas inimestel, kes tellisid Eesti Päevalehte, ja rääkisin uuest kujundusest. «Ah on muutunud või?» küsis perenaine, «ma ei ole tähelegi pannud.» Võib-olla on mõni Universitas Tartuensise lugeja märganud, et kevadest peale on lehe välimus tasapisi muutunud.

Milleks muutused? Kõige üldisemalt: et teha lugejale rõõmu. Konkreetsemalt aga kahel põhjusel.

Ennast müügist elatavas lehes on tavaline, et peatoimetaja vahetab mõnikord kogu kujunduse välja ja usub, et see toob tuhandeid ostjaid juurde. Osalt sellepärast, et see on uus, osalt sellepärast, et valitakse kujundusvõtted, mis lehte enam välja lasevad paista. Ülikooli lehte jagatakse tasuta, aga meiegi loodame, et tugevamad pealkirjakirjad ja autorinimed, silmapaistvam logo ja sisureklaamid logo all meelitavad lehte haarama mõne, kes varem lehekastist mööda marssis.

Teiseks põhjuseks võib olla vajadus tuua lehte uut sisu, mis vajab ka uusi kujunduselemente (ja omavahel öeldes sunnib toimetajaid ka seda uut sisu tegema). See oli ka meie kujundusmuudatuse teine mootor.

Nii on pikkadesse lugudesse ilmunud paksus kirjas tsitaadid, mis peaksid välja tooma mõne hea mõtte sellest loost. Aga see lootus saab tegelikkuseks ainult siis, kui kirjutaja sellise mõtte oma teksti ka paneb. See on muuseas ka üleskutse kirjutajatele: kirjutage oma lukku mõni lause, mida saab suurelt välja tõsta.

Lehekülje alaservades on mõtted muudest väljaannetest, mida toimetus peab huvitavaks ka oma lugejatele teada anda. Ja olulisim: teise lehekülje servas on nüüd pikk arvamuslugu, milles toimetus loodab näha oluliste inimeste olulisi mõtteid ülikooli asjade kohta.

Kogu see arvamuste esiletõstmine märgib muu hulgas ka seda, et ajaleht paberil on tänapäeval üha arvamuskesksem ja uudised liiguvad üha enam Internetti. Nii ka Universitases.

PS. Kogemused näitavad, et lugeja tajub kujunduse muutust teravalt ühel juhul. Siis, kui mõni talle oluline rubriik on liikunud kuhugi mujale, nii et ta peab seda mööda lehte vihaselt taga ajama. Seda pattu me oma hingele ei ole võtnud.

OOLI AJALEHT · TARTU ÜLIKOOL · 22. september 2006
TAS TARTUENSIS
UNIVERSITAS TARTUENSIS 1632
www.ajaleht.ut.ee

Huvi Eesti vastu toob välistudengid TÜsse

Kui hongkonglane Tracy Wong Chui on Euroopas esimest korda, siis Kanada eestlane

TÄNA LEHES
Akadeemik Viktor Palm 80 LK 3
TÜ Kunstimuuseumi Voroneži kataloog LK 2
Külalisprofessorite loengud LK 2

23. septembril 155 aastat tagasi sündis keeleteadlane, ajakirjanik ja muusikategelane Karl August Hermann. Ta on ka esimese täieliku eestikeelse grammatika autor (1884).

UUDISED
Avatud ülikool sai 10-aastaseks
28. septembril kell 11.30

SITAS TARTUENSIS
UNIVERSITAS TARTUENSIS 1632 375 2007
7. september 2007 Nr 28 (2310)
www.ajaleht.ut.ee

likool ootab tudengite arvamusi lk 2 • Kuidas saada õppetoetusi? lk 2

kava

Välistudengid grusiin Tamar Nozadze (vasakult), ameeriklane Patricia Glatz, belglane Ilse Jaspers ja grusiin Ana Kvintradze näitavad ühisteisele, kui kaugelt Tartusse tuldi. KADRI BANK

AJALOOREAD
1. septembril 1947 alustas taastatud keemiaosakonnas õpinguid 17 üliõpilast.
Loe: www.ajaleht.ut.ee.

UUDISED
W. Zoege von Manteuffel 150

Täna kell 11 algab vanas anatoomikumis professor Werner Zoege von Manteuffeli 150. sünniaastapäeva mälestuskonverents.
Ettekannetes käsitletakse kardiokirurgiat (Tiiu Aro), veresoonekirurgiat (Üüri Lieberg), endokriinkirurgiat (Gennadi Timberg), uroloogiat jt teemasid.
W. Zoege von Manteuffel lõpetas TÜ arsteteaduskonna 1895 ja kaitses Tartus doktoriväitekirja. Töötas ka tsaar Nikolai II auhuarstina. Professor Manteuffel töötas Toomel kirurgiaklinikus.
1897. võttis ta esimesena kasutusele keetmisega steriliseeritud kirurgilised kummikindad.

Ülikoolis õpib ligikaudu viissada välistudengit

KEEMIAPÄEVAD

Eesti XXX keemiapäevad 16. novembril Vanemuise konverentsikeskuses

Teaduskonverents
10.00 osavõtjate registreerimine
11.00 konverentsi algus
Osavõtuks regitreerumine ja teeside esitamine: www.chem.ut.ee/keemiapaevad.

Keemiaosakonna vilistlaste kokkutulek 17. novembril
Tartu Ülikoolis ja Atlantise konverentsikeskuses
10.00 osavõtjate registreerimine peahoones
11.00–13.00 ettekanded aulas
13.30 nurgakivi panek uuele keemiahoonele
14.30–17.00 «lahtiste uste aeg» praeguses keemiahoones, tudengite keemiateater
19.00 kokkutuleku lõpetamine Atlantise konverentsikeskuses

Osavõtuks registreerumine: www.chem.ut.ee/keemiapaevad.
Info. tel 737 5186, Marju.Salve@mail.ee ja tel 737 5261, Marju.Rosenthal@ut.ee.

TÜ PENSIONÄRIDE ÜHINGUS VITAE

26. septembril kl 17 räägib Heljo Kaima matemaatikute klubis (Tähe 4 Vitae) Jaapani reisist.
Info: Leida Noorma, tel 740 3069.

ÕNNITLEME

55

Hiie Sarv, AR kliinilise farmakoloogia õppetooli vanemlaborant – 27. september

50

Inta Ööpik, usuteaduskonna dekanaadi juhataja – 26. september

45

Eili Lubja, ülikooli siseaudiitor – 22. september

Mati Marits, MJ ettevõtluse ja innovatsiooni suuna referent – 25. september

Peeter Konovalov, VK lavakunstide osakonna erakorraline õpetaja – 26. september

30

Katrin Sütt, AR hematoloogia-onkoloogia kliiniku sekretär – 21. september

Peep Purje, innovatsioonikeskuse uurimisgruppide ja kommunikatsiooni koordinaator – 24. september

25

Sigrid Int, teadus- ja arendusosakonna lepingute spetsialist – 27. september

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000
Trükk: Greif OÜ

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Kadri Rannamäe
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetaja Mai Kukumägi
Keeletoimetaja Marika Kullamaa

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
http://www.ajaleht.ut.ee
Postiaadress: Ülikooli 18, Tartu 50090

AKADEEMILISE KIRJUTAMISE KURSUS

Haridusteaduskonna kõrgkoolididaktika keskus kutsub õppejõude osalema täienduskursusel

«Akadeemiline kirjutamine».

Loengutes ja õpikodades toimuva praktilise kursuse eesmärk on:
• arendada osalejaid teadustöö kirjalikus retoorikas ning kriitilis-analüütilises mõtlemises,
• teravdada osalejate võimet efektiivselt ära tunda teaduslikku kirjutamist,
• arendada oskust kirjutada selgelt, strateegiliselt, korrektselt ja autoriteetselt erinevates vormides (eri õppetaseme lõputööd, konverentsiteesid, abstraktid, kriitilised retsensioonid, ülevaateartiklid).

Kursus algab 2. oktoobril kl 16.15 (Salme 1a-44), maht: 2 AP / 80 t. Hind 1000 krooni (õppejõududel, kes pole õpetamisoskuste koolitustel osalenud 2005–2007, tasub personaliosakond 50% koolituse maksumusest).

Info ja registreerimine: www.ht.ut.ee/193142, marvi.remmik@ut.ee.

TÜ RAAMATUPOOD SOOVITAB

«Information Modelling and Knowledge Bases XVII»
Yasusji Kiyoki, Jaak Henno, Hannu Jaakkola, Hannu Kangassalo

IOS Press, 2006
Hind 222 krooni.

TÜ liikmetele 10%line soodustus!

Võõrkeelse kirjanduse tellimine!

www.ut.ee/raamatupood

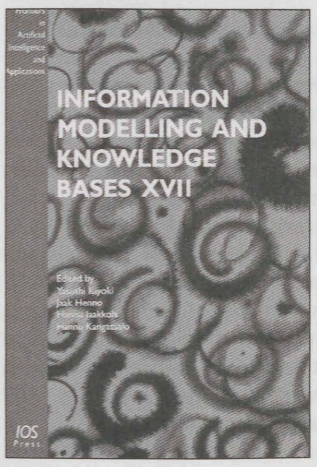

NÄITUS VANAS ANATOOMIKUMIS

Vana anatoomikumi arstiteaduskonna meditsiinikollektsioonide ruumides on avatud kuulsa kirurgi W. Zoege von Manteuffeli 150. sünniaastapäevale pühendatud näitus.
Müügil ka päevakohane trükis, eritempliga postkaart ja postmark.
Näitus on avatud T–L kl 11–17.
Info: projektijuht Maie Toomsalu, tel 737 5420.

TÜ AJALOO MUUSEUMIS

Alates 20. septembrist saab valge saali rõdul tutvuda **holograammide näitusega «Ukraina kultuuripärand»**. Ülespanek on pühendatud Ukraina iseseisvuse 16. aastapäevale.
10. oktoobrini avatud näituse korraldasid Ukraina Suursaatkond ning Tartu Ülikool.
Jätkub populaarteaduslike **teeõhtute sari** «Huvitavat teadusest ja elust». 25. septembril kell 17.15 räägib Tartu observatooriumi vanemteadur Tõnu Viik teemal «Maa kui kosmiline märklaud».

KAITSMISED

DOKTORITÖÖD

26. septembril kl 16.15 kaitseb **Indrek Jõgi** nõukogu saalis doktoritööd «Juhtivusmehhanismid õhukest aatomkihtsadestatud TiO2 sisaldavates kilestruktuurides» («Conduction mechanisms in thin atomic layer deposited films containing TiO2»). Juhendajad dr Matti Laan ja dr Kaupo Kukli. Oponendid prof Karol Fröhlich (Slovaki TA Elektritehnika Instituut) ja prof Enn Mellikov (TTÜ).

27. septembril kl 16.15 kaitseb **Sirje Tamul** nõukogu saalis doktoritööd «Eraalgatuslikest stipendiumidest Tartu Ülikoolis 1802–1918» («Donations to the Imperial University of Tartu (1802–1918)»). Juhendaja dots Tõnu-Andrus Tannberg. Oponent Erki Tammiksaar, PhD (EMÜ).

2. oktoobril kl 16 kaitseb **Inga Talvik** Puusepa 8 (A. Linkbergi aud) doktoritööd «Inflicted traumatic brain injury / shaken baby syndrome in Estonia - epidemiology and outcome» («Raputatud lapse sündroom Eestis: epidemioloogia ja kaugtulemused»). Juhendaja em-prof Tiina Talvik. Oponent prof Randell Alexander (Florida Ülikool).

3. oktoobril kl 16.15 kaitseb **Aleksei Krasnikov** nõukogu saalis doktoritööd «Luminestsentsi ja defektide loomise protsessid pliivolframaat kristallides» («Luminescence and defects creation processes in lead tungstate crystals»). Juhendaja dr Svetlana Zazubovitš. Oponendid prof Vladimir Mahhov (Lebedevi nim Füüsika Instituut, Moskva) ja dr Larissa Grigorjeva (Läti Ülikool).

KÜLALISÕHTUD

Korp! Fraternitas Estica ootab Sind oma külalisõhtule 21. septembril kl 20 konvendihoones Vanemuise 54. Riietus soliidne.

Korp! Vironia ootab akadeemiliselt organiseerumata meesüliõpilasi oma külalisõhtule 28. septembril kl 20 Lai 30. Riietus korrektne.

Korp! Arminia Dorpatensis ootab külla akadeemiliselt organiseerumata meestudengeid. Külalisõhtu toimub 27. septembril kl 20 konvendihoones Õpetaja 11. Riietus soliidne. Info www.arminia.ee või tel 742 0324.

TEATED

Tartu Üliõpilassegakoor võtab vastu uusi lauljaid kõikidesse häälerühmadese. Info: tel 507 8341, www.uliopilassegakoor.ee; info@uliopilassegakoor.ee.

TÜ Akadeemilise Naiskoori vilistlaskoori uute lauljate vastuvõtt toimub 24. septembril. Proovid peahoone ruumis 232 esmaspäeviti ja kolmapäeviti kl 18. Info: Leeni Uba, tel 509 8618, leeni@ut.ee.

Tartu Üliõpilasteater alustab üheksandat hooaega nii kodus kui ka mitmetel välisfestivalidel hinnatud etenduse "Sortsid" mängimisega Lutsu teatrimajas. Teater annab Eestis kolm viimast etendust. Etendused 25. ja 26. septembril kell 21 ning 29. septembril kell 20. Piletid TÜ üliõpilasesindusest E-R 9–16.30 või tund enne algust kohapeal. Info: 5569 6846.

26. septembril kell 15 toimub Raekoja platsil lendavate kanamunade võistlus "Red Bull Gravity Challenge". Võistluse eesmärk on ehitada kanamunale lennumasin ja seda lennutada nii, et muna terveks jääks. Registreerimine www.redbull.ee või kohapeal.

LOENGUD

25. septembril kl 12.15 peab EV keskkonnaministeeriumi kantsler Annika Uudelepp avaliku halduse osakonnas Tiigi 78-236 kursuse «Eesti avalik haldus» raames külalisloengu. Kõik huvilised on oodatud.

UNIVERSITY OF TARTU NEWSPAPER INTERNATIONAL EDITION

UNIVERSITAS TARTUENSIS

1. OCTOBER 2007 WWW.UT.EE

Dear anniversary guests!

It is a great honour for me to greet the members of the University of Tartu and our many international partners and guests, who have paid tribute to the University of Tartu by attending its 375th anniversary.

Throughout the centuries our *Alma Mater Tartuensis* has been at the forefront of the Estonian academic elite, and aspires to maintain its position in the family of dignified European universities. International since its foundation, the University of Tartu today continues to be an esteemed member of the international community of universities, where academic values and commitment to excellence go hand in hand with innovation and cutting-edge research.

While the contribution made by the University of Tartu to the global scientific community, and the advancement of Estonia and the Baltic region into the new millennium, cannot be underestimated, the University of Tartu has also played a key role in preserving and fostering the cultural, intellectual, political and social integrity of the Estonian nation.

Today we live in a new and open world, in a new and open Europe, with shared values and a shared perception of intellectual and social space. The task of universities like the University of Tartu, the leading academic institution in its country and the region, with great intellectual and scientific potential, is not simply to respond to the needs of society, but to shape the development of that society as well.

This monumental task can only be realised through international cooperation, sharing our knowledge, combining our resources, respecting our differences and working together for the common good. This is the course the University of Tartu will maintain. A lot of hard work has been done and has yet to be done. But meanwhile, welcome once again to this week of celebrations dedicated to the 375th anniversary of the University of Tartu. Enjoy Estonia, Tartu, old and new friends!

Professor Alar Karis
Rector of the University of Tartu

Alar Karis

Research university can be entrepreneurial

Mart Raudsaar
Lecturer, Institute of Journalism and Communication

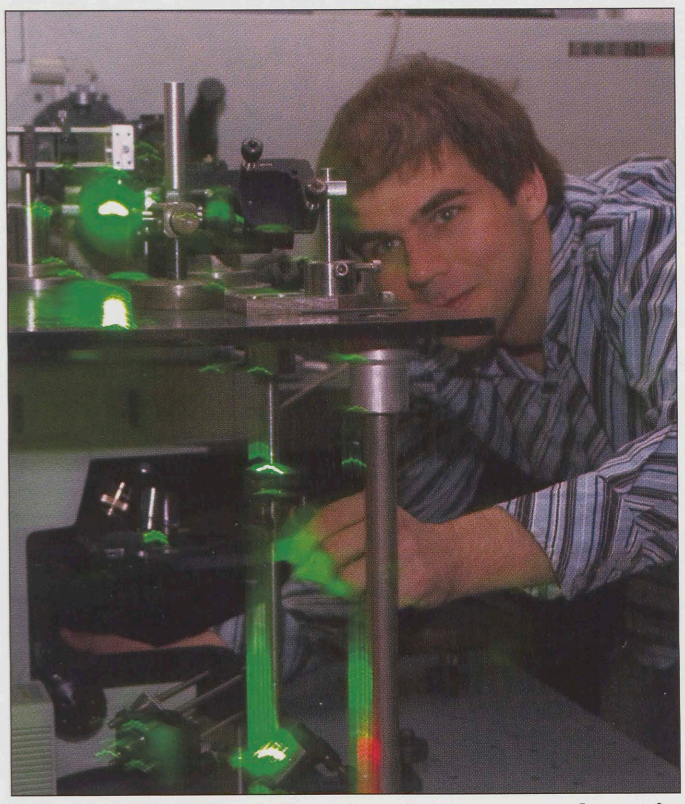

PhD student Marrti Pärs is aligning green laser for diagnostics of new materials at the Inistitute of Physics.

ANDRES TENNUS

The concept of an entrepreneurial university brings financial benefit and economic development

Due to the decrease of the Estonian population the competition between universities for academic stuff and students will intensify, which is why the University of Tartu should become more entrepreneurial than it has been thus far, believe the Vice Dean of the Faculty of Economics, Prof. Urmas Varblane, and the head of the Centre for Entrepreneurship, Assistant Professor Tõnis Mets.

«Unfortunately the image of a research university can easily be seen as a group of nerds sitting in a lab while life is happening somewhere else,» adds Prof. Varblane, indicating that emphasising the research prominence of the University of Tartu and creating a logo for the university's 375th anniversary is not enough for securing the leading position.

To give an example of an entrepreneurial university one could name the University of Uppsala, where the university was integrated with public organisations and private companies.

The concept of an entrepreneurial university, according to lecturers of economics, is one step in the evolution of the university as an institution. When Aristotle lived, with his seven disciples, the university that then evolved was solely a study institution. In the time of Alexander von Humboldt (1769-1859) the research university became a standard, where lectures were accompanied by new tests and laboratory experiments. Today our more complex society demands more, because the economy of most countries with a high standard of living is knowledge-based. In other words, it is necessary to contribute to the development of society and to the fast and efficient exchange of information, including constant social and technological development.

This topic is very important to all of Estonian society if we want our economic growth to continue, which would mean growing from an economy largely based on loans and investments to an economy that would be able to create new solutions and offer them to the world.

To the University of Tartu the concept of an entrepreneurial university would mainly mean that students should be taken as creative partners and not as a mass audience.

According to Prof. Varblane entrepreneurial people are constructive and creative and have the ability to create new solutions by combining present solutions.

Secondly, there should be no underlying belief in the university that the university staff active in business are only out for their own profit and the rest are fools who do the hard work. Quite the opposite: from the ideas arisen from different projects in the university, spin-off companies emerge that generate ideas and capital that can be used by the whole university.

This is again relative to the subject of incubation inside the university. For example, in the University of Twente in the Netherlands a university employee receives financial support during one year for commercial implementation of his novel idea. «Half a percent of the university's annual budget is for supporting jobs, where new companies and thus new work places are created,» says Prof. Mets. Of course, Twente University is not the only entrepreneurial university in Europe. According to Prof. Mets, becoming an investor has proved to be quite profitable for several universities and the investments made for the implementation of a concept have been recouped.

A great advantage is also the momentous effect on the whole of society, when the content and quality of university education corresponds to the demands of society.

FOUR COMPONENTS OF AN ENTREPRENEURIAL UNIVERSITY

- adapting an entrepreneurial attitude among students and professors in all fields
- integrating business subjects into the programmes of different disciplines
- creating new companies within the university's main activity
- transferring the university's competence and scientific achievements into business (economy)

SEMINAR OCTOBER 3

Entrepreneurial University, University of Tartu Institute of Technology, Nooruse St. 1

What will be the most important change at our university in the next 25 years?

Birute Klaas
Vice Rector of Academic Affairs

I would like to start with things which should remain unchanged. The University of Tartu must continue to offer education in Estonian in all fields and on all levels. However, the number of foreign-language study programmes, some of which will be offered in collaboration with other universities both in Estonia and abroad will also grow. One important change which will occur in the next years affects Estonian higher education as a whole: due to the lack of human and material resources it will be impossible for a state with a population of 1.3 million to sustain quality higher education in 35 institutions.

However, the rise in the number of students at the Open University and continuing education courses will ensure that the overall number of students at the university will not decrease. Also the strong scientific base in several of our research fields will attract more of doctoral students. What is needed is a major shift towards becoming a more student-centred university.

Kristjan Haller
Vice Rector of Research

The University of Tartu must become a university of equally high quality in all fields of research and at least in some areas one of the region's top destinations for study and research, an academic centre which attracts leading specialists in the field. Here, success can be measured by the range of the university's influence, the strength of our «gravitational pull» in this particular field. In fact, we need to achieve this state of affairs a lot earlier than in 25 years, or else it may become difficult to have a say in building a competitive knowledge-based society and avoid becoming a «backwoods university.»

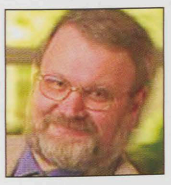

Mart Ustav
Professor of Microbiology and Virology

The most important change I see is the university becoming an inseparable part of the «European career track.» By this I mean that people will come to Tartu both to do research and teach as well as to study, like it used to be back in the 19th century, when Tartu attracted students from Germany, Sweden, Russia and the entire Baltic region. Tartu was the place where they took the first steps in science, earned their degree and then moved on to other universities. Should we be able to achieve this in such a short time, we may regard ourselves as a true European university.

Jaanus Harro
Professor of Psychophysiology

In 25 years, expectations of higher education will have crystallised in Estonia. We must ensure that by that time we will have in place a study system which is demanding and at the same time student-friendly, popular and elitist. By that time it should also be clear whether a research university in the true meaning of the word will be feasible at all in Estonia.

The latter will depend on the quality of our bachelor's and master's programmes—only then will it be possible to attract to our doctoral environment enough students, from Estonia and abroad, who would be willing and able both to earn a doctoral degree and surpass their teachers. The self-sustaining cycle of improvement—study environment–reputation–research environment–study environment—has to be strengthened.

Gert-Rüdiger Wegmarshaus
Director EuroCollege

Definitely, internationalisation of the university. In research internationalisation is about having closer ties, more intense cooperation with international partners in natural, social sciences and humanities. Not only research but study programmes will also become more international, i.e. taught in English, perhaps in German or French, in order to be attractive to foreign students. The University of Tartu will establish itself as a beacon of science, a peak of Estonian academia and scholarship being highly visible in the international community of research and higher learning.

Estonia and international community celebrate UT's 375th anniversary

Karoliina Vilimaa-Pennarun
Officer
International Relations Office

The University of Tartu, the city of Tartu and all Estonia are celebrating the 375th anniversary of the university's foundation with a series of academic, sports, cultural and music events in Tartu throughout the year.

The main events of the anniversary celebrations will take place October 4–6.

Several prestigious guests will honour the university and its members with their presence at the main events of the anniversary – Her Majesty Queen Silvia of Sweden, President of Estonia Toomas Hendrik Ilves, Prime Minister Andrus Ansip and many more. The Rectors of many European universities will also attend, among them being the University of Edinburgh, University of Groningen, Jagielonnien University, Charles University, Uppsala University, University of Greifswald, University of Latvia and Vilnius University, to name a few.

Each and every member of the University of Tartu, all Tartu residents and all friends of the University in Estonia and abroad are warmly welcome to share in the week of festive events.

ANNIVERSARY WEEK'S EVENTS

Monday, October 1

14.15–17.15 Opening of German-Estonian academic week – Academica XI: Opening lecture by Professor Gerhard von Graevenitz, Rector of the University of Konstanz, «The experience of the University of Konstanz with Centres of Excellence and Elite Universities»

Tuesday, October 2

10.00–16.00 Lectures by Academica XI guests (full programme – www.academica.ut.ee)

Wednesday, October 3

13.00–17.00 «Towards an Entrepreneurial University», seminar at the Institute of Technology

Thursday, October 4

10.00–16.00 Conference titled «The Early Modern University Idea and the University of Tartu»
12.00–15.00 Exhibition of partner universities of the University of Tartu
16.00–16.30 Unveiling of a memorial plaque to mark the original location of the University of Tartu
20.00–21.00 Historical performance «The King's Last Battle and the Beginning of the University» about the founding of the University titled (by invitation only)
21.00–21.30 Torchlight Procession: St. John's Church–UT Main Building–UT History Museum
21.30–22.30 Performance-Mystery

Friday, October 5

9.30 Planting of an oak tree in honour of the Queen of Sweden, in King's Square
10.00–10.45 Church service dedicated to the anniversary
11.00–11.30 Unveiling of a monument to Johan Skytte, first Chancellor of the University
12.00–14.00 Ceremonial meeting (by invitation only)
18.00–20.00 Gala Concert titled «King Gustavus' Gala»
20.00 Concert for students titled «Sõbramaja – 375?»

Saturday, October 6

11.00–12.00 Memorial ceremony at Raadi Cemetery
12.30–13.00 Unveiling of a monument to Yuri Lotman

What was life like for a Tartu student in the past?

Hillar Palamets
Historian

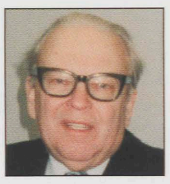

During the Swedish period quite favourable conditions were created at the University of Tartu for obtaining higher education.

There was no tuition fee and the majority of students received scholarships. During the early years of the Academia Gustaviana the poorer students could also have two free meals a day at the common table in the dormitory.

In the 17th century in a town the size of Tartu finding suitable accommodation could prove difficult. Arriving in time for the start of the term was also tricky, because the majority of students came from overseas, mainly from Sweden. Thus, a student first had to sail to Riga, Pärnu or Tallinn, and from there find a coachman who would be willing to transport him along with his small possessions to the banks of the Emajõgi River. It all cost a considerable amount of time and money, to say nothing about the inconveniences of travelling by land at that time. Therefore, there was much discussion about moving the university to a seaport town in order to attract larger numbers of young men to the springs of academic knowledge. This idea finally materialised in the summer of 1699 when the university was moved from Tartu to Pärnu.

In the russification campaign at the end of the 19th century the relatively liberal statutes of the university were altered and Russian was established as the language of tuition. The tuition fee for one term was 25 roubles. Students of exemplary behaviour could be exempted from the tuition fee, but their number was not to exceed 15% of the whole student body.

Students were not allowed to form associations or stand for their rights collectively. Without the vice rector's permission it was not allowed to put up notices, make collections or call meetings. Also, students were not allowed to marry during their studies. There were other interdictions, too. No theatrical performances or concerts for students were allowed. Students could leave the town only with the vice rector's permission. Likewise, when leaving for a semester break one had to obtain a special permit which confirmed that the departing student had no financial obligations to the university.

Lock-up room (karzer) where punished students used to serve time is now part of the University of Tartu museum. ANDRES TENNUS

The university got its first student dormitory built for this purpose in 1904. The construction of the large red brick building in Hetzeli Street, which now houses the Estonian National Archives, was funded by the state. In order to keep close watch on the rebellious Russian students the tsarist government allocated funds for building residence halls in seven university towns, including Tartu. However, the number of dormitory inhabitants remained rather small since students were reluctant to live in stone barracks under close surveillance.

The dormitory had altogether 150 beds. In addition to that there were a couple of small apartments for younger teaching staff. The rent was quite high: the monthly rent for a single room was 9 roubles, and for a double-room 7. Rooms were furnished and the rent included the cost of central heating and gaslight. However, order in the house was strict – all late-night goings and comings where registered by a doorkeeper who sat in the foyer. Therefore, poor Russian students preferred to rent for 3–4 roubles a poky or an attic somewhere in the outskirts of town where the regime was more relaxed. Vacant dormitory rooms were used as lecture rooms.

The first female students were enrolled at the University of Tartu in the early 20th century. Not as full-time students, though, but as «auditors» who, in order to receive a diploma, had to pass examinations in all subjects they had studied, whereas men were required to pass only 3–4 final examinations.

The first five female students were enrolled in the autumn of 1905 with the permission of the recently elected rector, Jevgeni Passek, a liberal lawyer. However, since the university's activities were suspended in the academic year 1905/1906 due to the Russian Revolution, the first female students—by that time there were already 43 of them—couldn't commence their studies until the autumn of 1906.

To those with a conservative mindset the appearance of women in the university lecture rooms seemed as a violation of sound academic traditions. A case was brought against Passek for exceeding his authority as Rector. But the women were determined in their pursuit for higher education. They even turned to the tsar himself and indeed Nikolai II granted the right to complete their studies on equal footing with male students.

The admission of women as full-time students began only in the autumn of 1915, but only in these fields where there were not enough male students. Women were granted equal rights to study in the Estonian National University, which opened its doors at the end of 1919. During the first years of its operation women comprised around 30% of the rapidly growing student body. Today the percentage of female students has reached 60%.

If society is like a human body then the university would be its brain

Kadri Bank
Editor
UT Newspaper

Professor Marju Lauristin, Extraordinary Professor in Social Communication, believes that the University of Tartu should again develop into a centre of Estonian society leaders.

Professor Lauristin, you have been connected with the university for more than forty years. Has this relationship changed in any way?

I can say that the university has been like a second home to me since I came to study here. I have not had another academic home. During those two years when I was the Minister of Social Affairs I couldn't continue teaching here, but during my time as an MP in the Estonian Parliament I maintained all my lecture courses and continued teaching. In this sense the university has been my life.

Has the relationship between the university and society changed?

If we look back to the Soviet times then the university and the city of Tartu in general were considered as something unpleasant and rebellious. After those notorious Student Days (editor: there was a student demonstration in Tartu in reaction to the Prague Spring, 1968), Arnold Koop, who was the Estonian Minister of Education at that time, was appointed Rector of University of Tartu and his task was to «silence» the university. He couldn't fully succeed in this task. The university remained an intellectual centre.

Marju Lauristin

I must say that I do long for all this at the moment. In today's society the clash between free spirit and power has remained or even progressed further. The university was the intellectual leader in Soviet Estonia but now it seems to me that the present University of Tartu does not have the same role any more. And I feel truly sorry for that.

Where would the intellectual and social leadership be from?

There is no leader any more. Jürgen Habermas has written an essay about university as school of democracy where he says that if people who receive an academic education do not learn to be active citizens in terms of self-expression and leadership, all of society suffers as a whole. This is a serious problem and a challenge to the present-day university.

If the university were to look in the mirror, what would it see?

The present university has become too pragmatic. Money and buildings, etc., are considered important. And the intellectual level is also pragmatic: the focus is on if someone has published something somewhere to secure money. I'm afraid that we very rarely ask, if at all, whether there are enough intellectual ideas to make Estonian society smarter and what the contribution of the university is regarding this matter. If we look at society as a human body, the university forms its brain. It is fatal to the brain if there is no free exchange of ideas or lack of exploration. If the brain does not function, the body doesn't have any significance either.

Full text of the interview will be included in the next issue of International Newsletter.

PEOPLE WHO CONTRIBUTED TO THIS INTERNATIONAL EDITION

Katrin Pajuste,
Svetlana Vogel,
Kersti Heek,
Lauri Randveer,
Kristel Pedassaar,
Illari Lään,
Stewart Johnson,
Kadri Raav,
Varje Sootak,
Priit Kivisoo.

Special thanks to all the authors of the articles.

International
Relations Office
University of Tartu
Ülikooli 18
50090 Tartu, Estonia

phone +372 737 6115
fax +372 737 5508
iro@ut.ee
www.ut.ee

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

5. oktoober 2007 Nr 32 (2314)

www.ajaleht.ut.ee

Academical räägiti eliitülikoolidest lk 2 • **Arvamusi TÜ uuest albumist ja filmist** lk 3 • **Maalinäitus** lk 3

Peahoone on pidurüüs, peahoone ümbrus ehk puhtam ja kaunim kui kunagi varem. Endine kirik, praegune arhiivimaja, varasem õpperaamatukogugi on saanud uue rüü. Laternatel ripuvad lindid. Lilligi on tavalisest rohkem.

Ülikooli 375. aastapäeva ei tähista me ainult remonditud majade ja ruumidega. Aasta läbi on peetud sisukaid konverentse ja seminare, tutvustatud ülikooli mujal ja kutsutud külla kolleege. Ülikooli on tutvustatud mitmes maakonnas. Tulemas on veel ülikooli päevad Harju- ja Ida-Virumaal.

Eile kuulasime konverentsil varauusaegseid ülikoolimõtteid, tähistasime ülikooli esimesi asukohti, vaatasime Jaani kirikus ajaloolist etendust ülikooli asutamisest, sammusime tõrvikrongkäigus ja saime osa müsteeriumist Toomkiriku varemeis.

Täna osaleb meie pidustustel Rootsi kuninganna Silvia. Kuninganna avab Toomemäel ülikooli rajaja Johan Skytte monumendi ja võtab seejärel osa aastapäevaaktusest ning osaleb õhtul kontserdil «Kuningas Gustavi gala». Kuninganna Silvia külastas ülikooli ka 1992. aastal.

Homme on Raadil ülikooli mälestuspäev. Ja veel ühe olulise isiku mälestuse jäädvustamine – raamatukogu ees avatakse akadeemik Juri Lotmani mälestusmärk. Nende sündmustega ei ole 375. aastapäev veel lõppenud. Üritusi jätkub aasta lõpuni.

Toimetaja Mart Orava (vasakul) sõnul on rõõm tuua tänapäeva inimesi, kes on minevikku kadunud. Priit Rohtmetsa kirjutatud raamat räägib vene ajal unustatud usuteadlasest rektor Johan Kõpust. Prof Kõpp sündis 1874 Holdres ja suri 1970 Stockholmis. 4 X VARJE SOOTAK

Indrek Ilomets aitas kaasa mõlema raamatu valmimisele.

Merike Orav kujutas Edgar Kanti intensiivsete toonidega, sest Kanti elulugu tundus talle värviküllane.

Valmisid raamatud Johan Kõpust, korporatsioonidest ning Edgar Kanti maal

Kadri Bank

3. oktoobril esitleti kunstimuuseumis TÜ rektoreid käsitleva raamatusarja esimest teost «Rektor Johan Kõpp», üliõpilasorganisatsioone tutvustavat raamatut «Vivat, crescat, floreat alma mater» ja rektor Edgar Kanti maali.

Raamat kolmeks ametiajaks valitud rektorist Johan Kõpust (1928–1937) keskendub tema rektoriaastatele. See sisaldab ka inglis-, vene- ja saksakeelset kokkuvõtet.

Raamatu autor, usuteaduse doktorant Priit Rohtmets avaldas lootust, et valminud teos on algus mitmetele teistele Johan Kõpuga tegelevatele uurimustele. «Tema pärand on väga rikas,» lisas ta.

Teose toimetaja Mart Orava sõnul on veel sel aastal kavas avaldada raamat rektor Hendrik Koppelist (autor Ken Kalling) ning valminud on ka käsikiri Alfred Koortist. «Sarjana väljaandmine annab neile lisaväärtuse,» märkis Mart Orav.

Üliõpilasorganisatsioone tutvustava raamatu «Vivat, crescat, floreat alma mater» koostasid Indrek Ilomets, Toomas Hiio ja Mart Orav. Teos hõlmab ligi 150 nii Tartu Ülikooli kui ka Välis-Eesti üliõpilasorganisatsiooni ajalugu ja põhiandmeid. Raamat on nii eesti, saksa, vene kui ka inglise keeles.

Toomas Hiio rääkis, et kuigi tänapäeva avatud ühiskonnas pole korporatsioonidel ja seltsidel enam nii suurt rolli kui 19. sajandil ning enne Teist maailmasõda, tegutseb neist Eestis, Poolas, Ungaris, Ukrainas, Šveitsis, Saksamaal jm edasi umbes tuhatkond.

Hiio sõnul ei ole tegemist tavapärase ajalooraamatuga, vaid tudengiorganisatsioonide minevikku ja olevikku on edasi antud rikkaliku pildimaterjali kaudu. «See väärt teatmik sobib iga korporatsiooni ja seltsi liikme ning vilistlase lauale,» ütles Hiio.

Saksa okupatsiooni ajal ajutise rektorina ametis olnud Edgar Kant oli siiani ainus emakeelse ülikooli rektor, kellest polnud maalitud portreed. Selle tühimiku täitis Merike Orav, kes on maalinud ka eelmist rektorit Jaak Aaviksood.

Merike Orav ütles, et tema jaoks kujunes Kantist portree maalimine tõeliseks elamuseks, sest kui muidu sünnib maal portreteeritava ja kunstniku vahel, siis selle töö valmimisele aitasid kaasa paljud inimesed.

AJALOO READ

Ülikoolis on tähistatud 150., 175., 350., 370. jt asutamise või taasasutamise aastapäevi. Kuidas see kajastus ülikooli ajalehes, vt: www.ajaleht.ut.ee.

UUDISED

TÜ aastapäeva aktus

Aktus algab täna kell 12 aulas.

Avakõne peab rektor professor Alar Karis. Ülikooli tervitavad president Toomas Hendrik Ilves ja Rootsi kuninganna Silvia. Aastapäeva loengu «Universitas Tartuensis 400» peab akadeemik Mart Ustav.

Järgnevad tervitused Euroopa Teaduste Akadeemiate Föderatsiooni presidendilt, Eesti TA asepresidendilt akadeemik Jüri Engelbrechtilt, Turu Ülikooli rektorilt professor Keijo Virtanenilt, Tartu linnapealt Urmas Kruuselt ja ajaloo eriala 1. aasta doktorandilt Kaarel Vanamöldrilt.

Aktusel mängib Pärnu Linnaorkester.

Aktus on kutsetega. Ülekannet saab vaadata aadressil: http://video.ut.ee.

Mälestuspäev Raadil

Homme, 6. oktoobril kell 11 algab Raadi kalmistul ülikooli mälestuspäev.

Mälestuspäeval kõnelevad TÜ Jaani koguduse õpetaja Urmas Petti ja rektor professor Alar Karis. Laulab Tartu Akadeemiline Meeskoor.

Pärast tseremoonia lõppu suundutakse rektorite ja prorektorite haudadele, et asetada sinna lilled ja küünlad.

Buss Raadile väljub ülikooli peahoone eest kell 10.30.

Kontsert tudengitele

Täna kell 20 avab üliõpilasmaja uksed kontserdiks «Sõbra maja – 375?».

TÜ üliõpilasesinduse korraldatava kontserdiga soovitakse tõmmata ülikoolide ja linna tähelepanu sellele, et tudengite üks meelispaiku on äärmiselt halvas seisus ja vajab hädasti remonti.

Esinevad ansamblid Malena ja Ketaspidur, I korruse baariruumis on võimalik tantsida.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas kõrgharidus peaks olema kõigile osalise õppemaksuga?

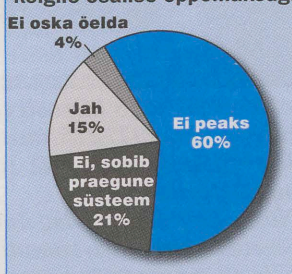

Vastajaid: 546

Uus küsimus:

Kas kandsid juubelinädalal teklit?

Vasta: www.ajaleht.ut.ee

Olemegi ühe mütsi all?

Varje Sootak
UT peatoimetaja

Nägin teisel pool tänavat, sinisepõhjaline tekkel peas, Postimehe ajakirjanikku Aime Jõgi. Siis ma ei olnud veel Tartu Postimehe tekli kandmise üleskutset lugenud. Jah, miks mitte oma ülikooli juubelinädalal panna pähe oma ülikooliaegne tekkel. Kahjuks märkasin neid tänavapildis vähe. Endagi oma andis õhtul üles otsida.

Viis aastat tagasi, kui Tartu Ülikool juubeldas oma 370. asutamise ja 200. taasasutamise sünnipäeva puhul, ilmus UTs terve teklilehekülg (3. mai 2002). Geograafia osakonna vilistlane ja TÜ ametiühingu komitee aseesimees aastail 1956–1957 Hindrek-Peeter Meri meenutas veneaegse tekli, selle sinisepõhjalise tekkelugu. Karisid oli, aga need ületati. Punase randi asemel oli proovimütsides välja pakutud must, mis tuli siiski asendada.

1957. aasta ülikooli ajalehes nr 22 ilmus ülikooli mütsi statuut. Teklid tekkisid ka teistes ülikoolides – EPAs roheline, TPIs hall jne. Aastail 1980–1990 võõpasid tudengid sinise tekli punase sõõri mustaks või tõmbasid sellele musta riba. Taastati korporatsioonid ja seltsid ning linna hakkasid ilmestama nende liikmete peakatted. Sinine taandus. Vähehaaval lõid teised avalik-õiguslikud ülikoolid oma üldtekli ning Tartu Ülikool oli ainuke üldmütsita ülikool. Viie aasta taguses UTs isegi kaheldi, kas üldmüts seltside ja korpide kõrval läbi lööks.

Läks aega mis läks, aga üliõpilasesindus võttis asja käsile ja meil on Tartu Ülikooli üldmüts olemas. Valge ja kaunis.

Et jätkuks ning tugevneks meid siduv ühe mütsi tunne.

Seda lugu kirjutan neljapäeva hommikul ja kohekohe saadame ajalehe trükikotta. Rongkäiku läheme aga juba täna õhtul. Tahan väga ette arvata, et eile õhtul liikus Tartu tänavail üks suur mütside meri… Oli kulunud siniseid, säravvalgeid, värvilisi… Mis siis, et värvid erinesid, mütse sidusid osaliselt ühised elemendid, ja mis kõige tähtsam, – mütside all olid Tartu Ülikooli tudengid, õppejõud, töötajad, vilistlased…

Oma vilistlasi ootab *alma mater* kõigile üritustele, kus vähegi ruumi. Laupäeval saab seminaril koos vilistlastega arutada vilistlaste ja ülikooli koostöö üle.

Kas aga vilistlase soovid kuskil ääremaal või suuremas linnas üldse ühtivad? Linnades sündmusi niigi, üks vilistlasüritus kaob teiste sekka ära. Valga kandis näiteks võib olla samas kõrgkoolis õppinute kokkusaamise vajadus hoopis suurem. Ja Tartus, eriti ülikoolis töötades tahaks vilistlasena rohkem kaugemal olevate vilistlastega kokku puutuda.

Ei oskagi seletada tunnet, mis tekib, kui kusagil pealinna tänaval või selveris või maakonna bussijaamas keegi juurde tuleb ja pärib: «Oled see ikka Sina, mis seal ülikoolis nüüd toimub?»

Neid on sadu ja sadu, kellega tema tudengipõlves ülikoolis kokku puutusin, kes lehelegi kirjutasid.

Palju vilistlasi on praegugi oma *alma mater*'iga seotud – õpetades, toetades… Võiks rohkemgi olla. Võiks rohkemgi kokku saada kui juubelipäevadel. Samuti teineteisest välja teha – nii ülikool kui vilistlased. Võiks kokku saada ka siis, kui Tartu Ülikool hakkaks näiteks oma aasta vilistlast valima. Et jätkuks ning tugevneks juubelipäevadel siduv ühe mütsi tunne, kus kõik oleme ühte ülikooli sümboolselt siduvate mütside all. Ka sisuliselt.

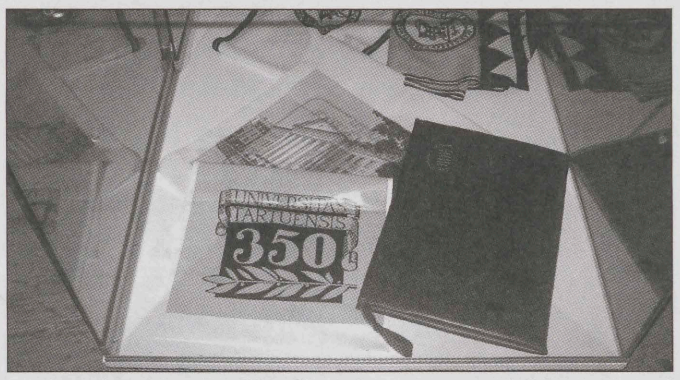

7. oktoobrini saab ülikooli ajaloo muuseumi Morgensterni saalis vaadata TÜ 375. aastapäevale pühendatud väljapanekut «Filateelianäitus & Tartu Ülikooli juubelimeenete ja -kingituste näitus».

Näha saab postmarke, ümbrikuid ja postkaarte, juubelimeeneid ja kingitusi, samuti vilistlaste kingitusi.

Eile oli muuseumis kasutusel ka TÜ juubeli puhuks valmistatud Eesti Posti eritempel. VARJE SOOTAK

Diskussioonil osalesid Konstanzi Ülikoolist professorid Friedrich Breyer (paremal), rektor Gerhart von Graevenitz ja Peter Kroch. Eesti poolelt võtsid osa HTMi nõunik Heli Aru, professorid Toivo Maimets, rektor Alar Karis ja Jüri Allik. ANDRES TENNUS

Academica uuris eliitülikooli loomise võimalikkust

Kadri Bank
Kadri Rannamäe

Saksa-Eesti kultuurinädala Academica avamisel 1. oktoobril arutleti koos Konstanzi Ülikooliga eliitülikooli loomise võimalikkuse üle.

Academica fookusesse seatud Konstanzi Ülikool kandideerib koos kuue teise Saksamaa ülikooliga eliitülikooli staatusele.

Academica aulaloengu pidanud Konstanzi Ülikooli rektor Gerhart von Graevenitz rääkis ülikooli kogemusest tippkeskusteks ja eliitülikooliks pürgimisel.

10 000-lise üliõpilaskonna ja kolme teaduskonnaga ülikooli eelarve on 106 miljonit eurot. Kolmandik sellest tuleb grantidest. Rektori sõnul on töö suuresti projektipõhine, nii tuleb igal töötajal mõelda raha hankimisele. «See aitab kaasa näiteks noorte õppejõudude iseseisvumisele,» märkis ta.

Humanitaaride tugevus

Ameerika ja Suurbritannia ülikoolidest erineb Konstanz selle poolest, et ülikooli rektoraat ei ole teadusharuti kindlaks määranud rahastamise kvoote. Raha taotlemisel tuleb oma eesmärke ja vajadusi selgitada teiste erialade teadlastele. «See tagab läbipaistvuse, pideva kvaliteedikontrolli ja selle, et eri harude teadlased mõistavad üksteist paremini,» sõnas Graevenitz.

«Meie süsteemi üle on palju imestatud, aga see töötab,» ütles rektor ning lisas, et seetõttu oskavad ülikooli humanitaarteadlased enda eest seista. Tema sõnul on just tänu harjumusele konkureerida õnnestunud Konstanzi Ülikoolis luua ainus humanitaarteaduslik tippkeskus Saksamaal.

Aasta tegutsenud keskuses uuritakse näiteks perekonna ja kooli, naiste ning meedia rolli ühiskonnas, aga ka rahu tagamise ning Maroko ja Hispaania piiri religiooniküsimusi jm. Käsil on ka Juri Lotmani kultuurisemiootika edasiarendamise projekt.

Konstanz on eliitülikooli staatusele kandideerivatest ülikoolidest väikseim. Tulemused selguvad 19. oktoobril.

Eliitülikool kui projekt?

Aulaloengule järgnenud diskussioonipaneelis arutati professor Margit Sutropi juhtimisel eliitülikoolide vajaduse ja võimalikkuse üle nii Eestis kui ka Saksamaal.

Saksa kogemusi jagasid Konstanzi ülikooli rektori kõrval professorid Peter Kroch ja Friedrich Breyer. Eesti poolelt osalesid rektor professor Alar Karis, professorid Toivo Maimets ja Jüri Allik ning Haridus- ja Teadusministeeriumi nõunik Heli Aru.

Saksa kolleegid kahtlesid eliitülikooli kui projekti võimalikkuses. Professor Graevenitzi arvates pole võimalik teostada mõtet, et rajame nüüd eliitülikooli. Võimalik on vaid luua selle kujunemiseks soodsad tingimused, arendades infrastruktuuri, kutsudes häid professoreid jne.

Professor Breyer juhtis tähelepanu sellele, et eliitülikoolide tekitamine on reaktsioon kõrgharidusruumis toimuvale sarnastumisele. Kõrgharidus on muutumas üha praktilisemaks ja ülikoolidele esitatavad nõuded sarnanevad aina enam erialakõrgkoolide omadega.

Tõdeti, et Eesti ja Saksamaa erinevused tingivad erinevad võimalused spetsialiseerumise ja diferentseerumise osas kõrghariduses. Professor Toivo Maimets märkis, et eliitülikooli mõiste ei hakka Eestis kunagi toimima nii nagu Saksamaal, kus on palju ühesuguse profiiliga ülikoole. Ta lisas, et Eesti väiksuse tõttu tuleks institutsionaalsuse asemel panustada teadlastesse ja teadlasi ühendavate uurimisteemade finantseerimisse.

Erialade ebaühtlane tase

Diskussioonis osalejad leidsid, et ülikoolil kui *universitas*'el on raskem eliitülikooliks saada kui kitsama profiiliga erialakõrgkoolidel. Ühest vastust ei leitud küsimusele, kuidas toimida ülikoolis vähem edukate erialadega. Professor Karis tõstatas probleemi teise nurga alt: mida teha, kui mõni valdkond on nõrk mitmes Eesti ülikoolis?

Professor Jüri Alliku sõnul on väikese riigi jaoks olulisim üliõpilasele parima võimaliku hariduse andmine. Kuna Eestis antav haridus peab olema maailmatasemel, siis ta ka on eliitharidus.

Ka professor Breyer ütles, et erinevalt Saksamaast ei saa Eesti lubada madalat õpetamise taset ühelgi erialal. Teadusuuringutes jällegi ei suuda väike maa kõigis valdkondades konkureerida, vaid peab valima rahvusvaheliselt huvi pakkuvad teemad.

Massiülikoolide teema sünnitas küsimuse ülikooli kvaliteedist. Kui mõningaid kvaliteedikriteeriume, nagu nobelistide arvu, peeti vaieldavaks, siis ühel meelel oldi selles, et eliitülikooli iseloomustab hea suhe õppejõudude ja üliõpilaste vahel. Professorid Karis ja Maimets pidasid esmatähtsaks professorit, kes tõmbab enda ümber nii üliõpilased kui ka rahastamisvõimalused.

Neile oponeeris saalist kuulajana 2. aasta inglise filoloog Martin Saar, kelle sõnul on ülikooli süda just üliõpilase ja õppejõu koostöö. Samuti leidis ta, et diskussioonis osalejate hulgas oleks võinud olla ka tulevased professorid – praegused üliõpilased.

Ministeeriumi nõunik kolmest probleemist

Academica avamisel ütlesid tervitussõnu ka Saksamaa suursaatkonna kultuurinõunik Wolfgang Wiethoff, Eesti aukonsul Düsseldorfis Jochen Kirchhoff ja Haridus- ja Teadusministeeriumi nõunik Heli Aru.

Aru ütles, et TÜ on oma akadeemiliselt kultuurilt kõige rahvusvahelisem ja uuendusmeelsem ülikool Eestis, samas teab ühiskond ülikooli sisulisest tegevusest vähe. «Erinevates asutustes Tallinnas on Tartu Ülikool jätnud natuke arrogantse mulje.» Ta leidis, et ülikool peaks oma partneritele tegema rohkem selgitustööd ning vajaks läbimõeldumat kommunikatsiooni ülikooli tegevuse avamisel ühiskonnale.

Samuti ütles ta, et ülikool peaks selgemini määratlema oma eelistused. Ta viitas OECD soovitustele, mille järgi tuleb valikute tegemisel arvestada vastava valdkonna rahvusvahelise väljavaatega ja olulisusega Eesti tuleviku jaoks.

Nõunik lisas, et ministeeriumil on plaanis anda sotsiaalfondist varasemast enam raha nn rahvusvahelistumiseks kodumaal. See annab võimaluse kutsuda siia välisõppejõudude ja -teadureid pikemaks kui koraliseks perioodiks. «Ülikool peab mõtlema, milliste alade inimeste toomisest Eestisse oleks kõige suurem kasu,» lisas Aru.

Tudengi /.../ koduülikooli tunde tekitamine ja hoidmine peaks olema üks Tartu ülikooli eesmärke.

Mirko Ojakivi intervjuust «Rektor Karis: Tartu ülikooli positsiooni Eestis tuleb tugevdada» Eesti Päevaleht 3. oktoober 2007

ARVAMUS

Alma mater sõnas, pildis ja helis

Varje Sootak

Oma 375. aastapäevaks jäädvustus Tartu Ülikool ka järjekordses albumis ja filmis.

Albumeid ja teisi kauneid ning sisukaid raamatuid on viimastel aastatel ikka ilmunud. Viimane film Tartu Ülikoolist tehti aga 25 aastat tagasi.

1. oktoobril olid ülikooli kohviku rõdusaali lauale laotatud tumesinised kuldse ornamendi ja tähtedega 140-leheküljelised albumid «Universitas Tartuensis 375» ja samanimelise 54-minuti pikkuse filmi DVD-plaat.

Kolme algusega ülikool

Albumi tekstide kirjutaja ja toimetaja Juhani Püttsepa sõnul on silmas peetud kolme põhisuunda: ülikooli algused, ülikooli inimeste sõnavõtud ja ülikooli dokumendid. «Ülikoolil on olnud mitmeid algusi (1632, 1690, 1802 jne). Ses mõttes on Tartu Ülikool olnud nagu sootuluke, mis kord hääbub ja siis jälle süttib.»

Küsimusele, mis selle aastase töö juures kõige rohkem rõõmu valmistas, vastas Juhani Püttsepp, et teda toetas korduvalt unes nähtud professorite kogu, kelle ees tuli aru andmas käia. «Enamik neist oli manalamehi ja nad olid üsna murelikud. Lõpuks tundsin nende seast mõne äragi, nagu arstiteadlase Ernst Bergmanni, kelle monument on Toomemäel. Justkui hoomasin nende muret ja toetust ja tundsin vastutust.»

Kui Juhani Püttsepal midagi kripeldama jäi, siis ehk see, et tööd ei saanud enam seisatada, sest ees olid trükikoja tähtajad. «Seisatada kui paati, mis tuleks lõpuks ikkagi lahti lasta, kuigi püüad veel koputada naelu ja teisi detaile.»

Esmapilk albumisse

Aga paat on lahti lastud, trükivärske album kisub lehitsema ja lugema. Ja milline paistab sealt ülikool?

Magistrant Maarja Teder arvab, et Tartu koondab väga häid, südame ja mõistusega inimesi.

Ajaloolane Merike Ivask leiab: «Kõik, kes me oleme ülikoolis käinud või töötanud, kandume edasi tulevikku, sest me oleme need, kes on kujundanud ülikooli nägu».

„Haritud inimene, ükskõik mis erialalt, peab olema õppimisvõimeline. Kui selle oma lipukirjaks tunnistame, ei ole karta, et välised piirangud tulevikus minu ülikooli arengu sootuks pärsivad,» kirjutab majandusteaduskonna prodekaan professor Helje Kaldaru.

Narva kolledži üliõpilase Angelina Valgu meelest on ülikooliaeg rikastav ja rikkuv üheaegselt. «Paljud küsimused saavad vastuse, oskus ümbritsevat kriitilisemalt vaadata kasvab, samas purunevad nii mõnedki helesinised ideaalid.»

Õppejõu Marju Lepajõe kõne tekstist usuteaduskonna lõpuaktusel juunis 2005 jäid minu jaoks kõlama aga sõnad «…usun, et see tarkuse otsimine on ikka alati kantud igatsusest teostada ennast mingis sügavamas mõttes, saada ilusamaks inimeseks, kas või lühikeseks ajaks».

Nii on raamatus läbisegi õppejõudude ja üliõpilaste sõnavõtte minevikust ja olevikust. On dokumente ja muud. Kõike ümber jutustada pole mõtet, raamatut saab juba igaüks ise osta.

Mulle tundub, et see on üks omanäolisemaid ja sisukamaid ülikooli albumeid.

Ülevaatefilm

Film «Universitas Tartuensis 375» annab ülevaate Tartu Ülikooli sünni- ja eluloost, ajaloost ning tänapäevast, toetudes peahoone kuuele sümboolsele sambale: *universitas, professores, gloria, historia, genius loci* ja *traditio.*

Stsenarist Lauri Vahtre ütles, et ühest küljest on tegemist väga hingelähedase asutusega, teisest küljest tuli vaadelda ülikooli kõrvalt, kiretult. «See on sama raske nagu kirurgile lähedase opereerimine. Isiklik suhe oli väga tugev, seda ei tohi lõputult maha suruda, samas ei tohi lasta sel üle pea kasvada, rääkis Vahtre.

Vahtre sõnul püüdsid tegijad puudutada enam-vähem kõike, millest ülikool koosneb. «Kahjuks kõigest ju rääkida ei saa, kindlasti võiks veel mitu filmi teha sellest, mis välja jäi. Tervet niisugust valdkonda justkui ei ole, mis oleks välja jäänud, igaühest oleks tahtnud rääkida palju-palju pikemalt.»

Küllap on kõigil sellele filmile suured ootused. Ülikool on suureks paisunud. Filmi algus annab sellest kõigest teada ja see on hea. Nii oled juba ette valmistatud, et kõigest kõike pole võimalik jäädvustada.

Ometi tundus, et palju tähelepanu oli pööratud ajaloole ajaloolaste poolt. Ajuti hõljus ka mingi eriline süngus, mille viis aga kohe ära professor Peeter Torop, kes ütles, et ülikool on alati intellektuaalsusele avatud olnud. Mitu korda sõna saanud tunnustatud teadlaste ja arvamusliidrite kõrval oleks tahtnud näha ka mõne matemaatiku, keemiku, keeleteadlase või mõne teise eriala väärt esindajat. Igal erialal on oma tipud, aga kuna neid on meie *alma mater*'is palju, on arusaadav, et kõik ei mahu ekraanile.

Ja kas ma kuulsin õigesti, et 1977. aastal tähistati ülikooli 175. asutamise aastat. Ei, siis oli juba võimalik tähistada taasasutamist.

Stsenarist Jaak Lõhmus ütles, et talle meeldis kõige rohkem arhiivis kaevamine – vanade filmide vaatamine ja otsimine. «Tegime ka järelepärimise Rootsi kuningakojale Theodor Lutsu filmi asjus. Kahjuks pole siiani midagi leitud. 1932. aastal tegi Luts ülikooli 300. aastapäeva puhul filmi, aga kas olemasolev on töömaterjal, mida kinos Central näidati, või valmis film, polegi selge.»

DVD-plaadil on peale põhifilmi seesama Lutsu «Alma mater Tartuensis» ja katkend Vladimir Parveli filmist «Sõprusvisiit».

Jaak Lõhmus selgitas, et ülikooli inimesele võib nii palju peahoone vaateid tüütuna tunduda. «Panime need sisse, et sealt näeks eri ajastuid – missugused olid riided, millal kanti kilekotte jne.»

TÜ kasvandik Jaak Lõhmus arvas, et see aeg on ehk nüüd möödas, kui ülikoolist räägiti kui kõrgharidusteenust pakkuvast avalik-õiguslik asutusest.

«Tartu vaim on nagu tagasi,» ütles Lõhmus.

On valminud huvitav ja põhjalik film.

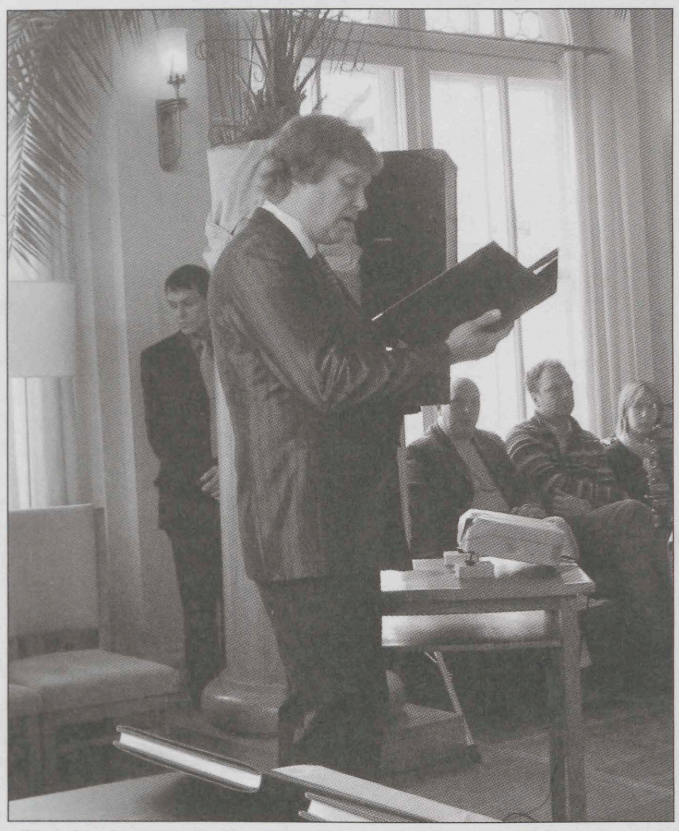

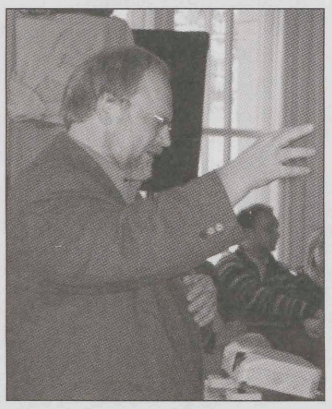

«Kui luuletaja näeb ülikooli mäe all maa põhja vajuvat, mida näeb siis luuletaja vajuvat…» tsiteeris ülikooli albumi koostaja Juhani Püttsepp (vasakul) professor Ülo Matjust ja luuletaja Hando Runnelit. Ülikooli filmi stsenaristile Jaak Lõhmusele (paremal üleval) pakkus arhiivides suurt huvi Theodor Lutsu filmi jälgede ajamine. Stsenarist Lauri Vahtre (paremal all) märkis, et DVD-l saab näha ka ülikoolist tehtud varasemaid filme.

2X VARJE SOOTAK, OVE MAIDLA

ALBUM «UNIVERSITAS TARTUENSIS 375»

Koostajad Juhani Püttsepp ja Lea Leppik.
Kujundaja Maarja Roosi.

FILM «UNIVERSITAS TARTUENSIS 375»

Stsenaristid Lauri Vahtre ja Jaak Lõhmus.
Režissöörid Märten Vaher ja René Vilbre.
Muusika Timo Steiner.

Tartu Ülikool ja maalikool. 12 maalikunstnikku Tartu Kunstimajas

Jaan Elken
maalikunsti professor, näituse kuraator ja kujundaja

3. oktoobril avati Tartu Kunstimajas näitus, mis on osa ülikooli juubelipidustusi saatvatest kultuurisündmustest.

Kas kaasaegses Eesti maalikunstis eksisteerib nö Tartu koolkond?

Kas rahvusvahelistele mõjutustele aldis, üleilmselt arusaadavat keelt kasutav nüüdiskunst ja koolkondlikkus on üldse samast aegruumist pärit mõisted?

Samas, räägitakse ju rahvusvahelisel kunstiareenil palju nn uuest Leipzigi koolkonnast, traditsioonilise maalikunsti tecne't ja digitaalajastu absurditunnetust ühendavast nähtusest!

Maalinäitus Tartu Kunstimajas keskendubki Tartu Ülikooli maalikunsti eriala bakalaureusekraadiga lõpetanute või seal praegu magistrantuuris õppivate juba tunnustatud kunstnike loomingule (Imat Suuman, Kaarel Vulla, Priit Pajos, Helina Loid, Eda Lõhmus, Maris Palgi, Margit Lõhmus, Rauno Thomas Moss, Meiu Münt, Veiko Klemmer), kuid sisaldab ka Helsingi Kunstiakadeemia magistrikraadiga lõpetanud Maarit Murka ja Eesti Kunstiakadeemia 2007. aastal lõpetanud Rait Rosina uusimat loomingut.

Maarit Murka pretsioosselt jahedale hüperrealismile sekundeerivad gerhardrichterliku fotorealismi mõjudega Imat Suuman ja ericfischliku lohmakalt meisterliku pintslitööga, nn maalilises fotorealismis töötav Helina Loid. Võimu ja maskuliinse *power*'i kriitiline imperatiiv näib ühendavat Murka ja Loidi militaarse totalitarismi teemalisi uusi töid sel näitusel.

Eda Lõhmuse peenelt graafilise struktuuriga, morbiidses gammas leinamaastikud oleksid kui viimase aja nn Tartu uue maali kaubamärgiks saanud.

Üksikindiviidi eksistentsiaalsed üleelamised, alasti figuur kui projektsioon ühiskondlike suhete näitlikustamiseks, tundub olevat noorte kunstnike nagu Veiko Klemmer, Rait Rosin, Rauno Thomas Moss, Margit Lõhmus jt. loomingut siduv ühisjoon.

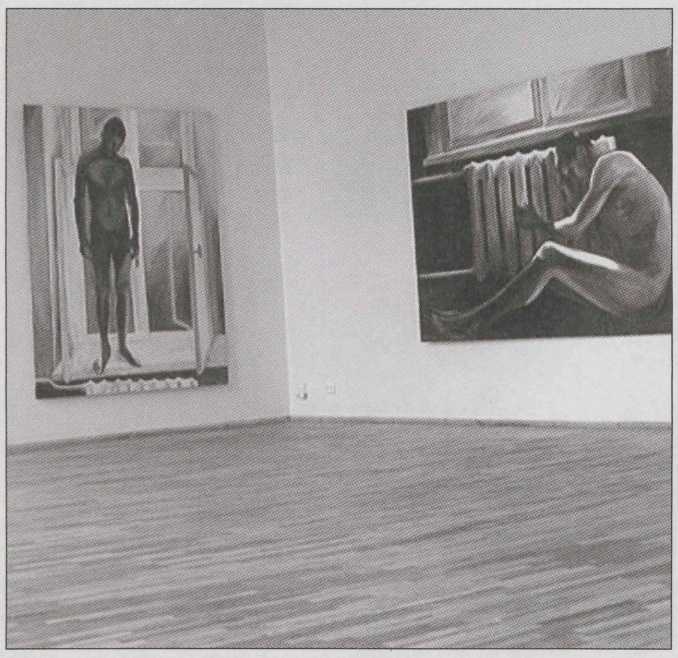

Helina Loidi maalid. KRISTEL KINK

UUDISED

Ülikool tunnustab

TÜ aumärgi ja tänukirjaga tunnustati 70. sünnipäeval pikaajalise viljaka loomingulise töö eest teaduses ja õpetamises füüsika instituudi erakorralist teadurit **Jaan Salmi** ning 60. sünnipäeval pühendunud ja tulemusliku töö eest filosoofiateaduskonna ajaloo ja arheoloogia instituudi lektorit **Kaur Alttoad**.

Väikese medali pälvis kauaaegse töö eest füüsika instituudi haldusdirektor **Ülo Uibo**.

Tänukirja said pikaajalise ja kohusetundliku töö eest ning eduka akadeemilise panuse eest Pärnu kolledžis ettevõtluse osakonna lektor **Aime Mäekask** ja kohusetundliku töö eest praktikakorralduse arendamisel ja populariseerimisel ning eduka akadeemilise panuse eest Pärnu kolledžis ettevõtluse osakonna praktikakorralduse spetsialist **Arvi Grünthal**.

Tänukirjaga tunnustati 50. sünnipäeval kauaaegse ja kohusetundliku töö eest füüsika-keemiateaduskonna füüsikaosakonna raamatukoguhoidjat **Tiia Boikot** ning 60. sünnipäeval TÜ Raamatukogu peainseneritalituse tuletõrjevalvurit **Marie Printsi**.

Majandusteaduskonna vilistlaskonverents

6. oktoobril kell 11 algab ülikooli aulas majandusteaduskonna vilistlaskonverents «Eesti majanduse arengumudel: tööjõud *versus* kapital».

Diskussioonis otsitakse vastuseid küsimustele, millist tööjõudu vajab Eesti täna ja homme, kas võõrtööjõu sissetoomine aitab lahendada meie majanduse ees seisvaid probleeme, millised on eduka ettevõtte edutegurid kasvava tööjõu defitsiidi ning globaliseeruva majanduskeskkonna tingimustes?

Oma mõtteid avaldavad Baltika Grupi peadirektor Meelis Milder, AS Samelin juhatuse esimees Leida Kikka, AS Estiko nõukogu esimees Neinar Seli, Balti Laevaremonditehase Grupi personalidirektor Heinart Puhkim ja EV Sotsiaalministeeriumi asekantsler Janno Järve.

Diskussiooni suunab professor Raul Eamets.

Üliõpilasteater esineb Minskisse

1.–6. oktoobrini osaleb Tartu Üliõpilasteater 4. rahvusvahelisel üliõpilasteatrite festivalil Valgevenes Minskis.

«Osaleme võistlusprogrammis oma viimaste aastate edukaima etendusega «Sortsid,»» ütles teatri kunstiline juht Kalev Kudu. Välja antakse hulgaliselt auhindu. Neile pretendeerivad peale Tartu Üliõpilasteatri teatrid Lätist, Brasiiliast, Šveitsist, Bulgaariast, Venemaalt, Belgiast ja Valgevenest.

Sel aastal on teater osalenud «Sortsidega» festivalidel Belgias ja Marokos, ees ootab festival Saksamaal Bochumis.

7. oktoobrini toimub XII Rahvusvaheline Tartu Vanamuusika Festival «Orient et Occident». Info: www.festivitas.ee/?id=3709.

– Härra professor, see on kraadiklaas, sellega ei saa retsepti kirjutada. – Kuhu ma selle sulepea siis pistsin?

«200 ülikooli nalja. Jutustab Peeter Tulviste»

ÕNNITLEME

Teadur Jaan Salm 70

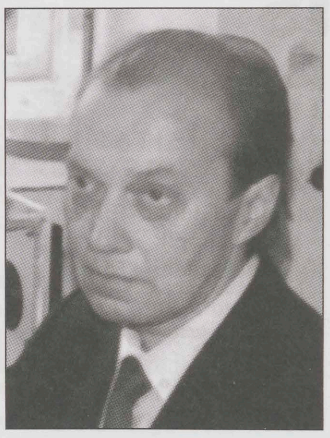

8. oktoobril jõuab füüsika instituudi erakorraline teadur Jaan Salm oma elutee 70. verstapostini.

Jaan oli 1964. a asutatud TRÜ aeroelektrilaboratooriumi esimene koosseisuline töötaja. Ta on rahvusvaheliselt tunnustatud ekspert aeroioonide liikuvusspektromeetria alal ning nii atmosfääriaerosooli kui ka keskkonnafaktori uurimisel. Olulise panuse on ta andnud Tahkuse õhuseirejaama riistvara projekteerimisel ja ehitamisel. Teaduspublikatsioone on Jaan avaldanud üle 200.

Teadustöö kõrval on ta aktiivselt osalenud tudengite õpetamisel nii alamal kui kõrgemal astmel. Oluline on tema osa füüsikaosakonna üliõpilaste soojusõpetuse ja molekulaarfüüsika praktikumi arendamisel. Ta on juhendanud kahte doktoritööd, kahte magistritööd ning hulgaliselt diplomi- ja bakalaureusetöid.

Inimesena tagasihoidlik, kuid sihikindel. Räägib vähe, aga tabab ikka naelapea pihta.

Parimate soovidega edaspidiseks kolleegid keskkonnafüüsika instituudist ja füüsika instituudist

TÜ RAAMATUPOOD SOOVITAB

Andy Adam
«Grainger & Allison's Diagnostic Radiology 5th edition»

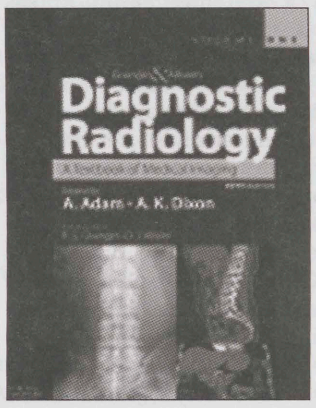

Soodushinnaga 6590 kr
(tavahind 7170 kr)
kuni 25. oktoobrini.

Lisaks soodushinnale kehtivad ka kõik raamatupoe soodustused!

Võõrkeelse kirjanduse tellimine!

www.ut.ee/raamatupood

TÜ AJALOO MUUSEUM

Seoses TÜ 375. aastapäevaga on laupäeval, 6. oktoobril muuseum avatud kõigile tasuta. Kella 11–17 saab külastada ka muuseumi 7. korrusel asuvat fondihoidlat.

ÕNNITLEME

70

Jaan Salm, FI keskkonnafüüsika labori erakorraline teadur – 8. oktoober

60

Ulla Peterson, farmakoloogia ja toksikoloogia õppetooli laborant – 10. oktoober

55

Tiia Laak, psühholoogia instituudi erakorraline lektor, referent – 6. oktoober
Elo Tulmin, klienditeenindaja – 6. oktoober
Merike Reino, administraator – 8. oktoober
Kersti Rattus, VK lavakunstide osakonna professor, visuaaltehnoloogia õppekava hoidja – 10. oktoober

50

Tiia Boiko, FK raamatukoguhoidja – 11. oktoober

45

Tõnu Margus, biomeditsiinitehnoloogia arenduskeskuse spetsialist – 9. oktoober

40

Siret Rutiku, õppeosakonna juhataja – 5. oktoober

35

Priit Eelmäe, füsioteraapia ja terviseedenduse õppetooli juhataja, füsioteraapia lektor – 8. oktoober
Konstantin Skaburskas, hajussüsteemide õppetooli erakorraline teadur – 8. oktoober
Jaan Liira, taimeökoloogia vanemteadur – 11. oktoober

30

Kersti Heek, rahvusvahelise turunduse spetsialist – 6. oktoober

25

Keio Kraaner, hajussüsteemide õppetooli programmeerija – 9. oktoober

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000
Trükk: Greif OÜ

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Kadri Rannamäe
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetaja Mai Kukumägi
Keeletoimetaja Marika Kullamaa

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
http://www.ajaleht.ut.ee
Postiaadress: Ülikooli 18, Tartu 50090

TÜ 375. AASTAPÄEVA ÜRITUSED OKTOOBRIKUUS

5. oktoobril
9.30 Rootsi kuninganna auks tamme istutamine Kuninga platsil.
10.00–10.45 jumalateenistus Tartu Jaani kirikus.
11.00–11.30 ülikooli rajaja Johan Skytte monumendi avamine Toomemäel.
12.00–14.00 aktus ülikooli aulas (kutsetega), Interneti-ülekanne http://video.ut.ee.
18.00–20.00 pidulik kontsert «Kuningas Gustavi gala» Vanemuise kontserdimajas (kutsetega), otseülekanne ETVs.
20.00 juubelikontsert tudengitele «Sõbra maja – 375?» Tartu Üliõpilasmajas.

6. oktoobril
11.00–12.00 mälestushetked Raadi kalmistul.
11.00 majandusteaduskonna vilistlaskonverents «Eesti majanduse arengumudel: tööjõud *versus* kapital» ülikooli aulas.
12.30–13.00 akadeemik Juri Lotmani mälestusmärgi avamine ülikooli raamatukogu ees.
14.00 vilistlaste seminar «Vilistlaste ja ülikooli koostöö» ülikooli nõukogu saalis.

- 6. ja 7. oktoobril sotsioloogia, sotsiaaltöö ja sotsiaalpoliitika tudengite sügiskool.
- 10. oktoobrini ülikooli ja AHHAA teaduskeskuse näitus nanotehnoloogia saavutustest ning ülikooli rakendusuuringutest.
- 11. oktoobril näituse «Mõttelennud vanalinnas. Narva ajaloolise linnasüdame taastamispüüded 1945–2007» avamine Narva linnuses.
- 13. oktoobrini fotonäitus «Pilguheit üliõpilaselule» Y-galeriis.
- Näitus «XVII sajandi vaimuelu Eesti- ja Liivimaal» ülikooli ajaloo muuseumis ja ülikooli raamatukogus.
- 2. novembrini maalikunsti eriala lõpetanud kunstnike näitus «Tartu. Ülikool ja maalikool» Tartu kunstnike majas.
- 15. ja 16. oktoobril Juhan Auli 110. sünniaastapäeva konverents.
- 15.–21. oktoobrini festival «Tartu sügispäevad 2007».
- 17.–21. oktoobrini koomiksipiltide näitus vanas anatoomikumis.
- 18. ja 19. oktoobril arstiteaduskonna aastapäeva üritused biomeedikumis ja ülikooli aulas.
- 22. oktoobril TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia fotonäituse avamine Y-galeriis.
- 27. ja 28. oktoobril psühholoogia osakonna aastakonverents ja vilistlaspäevad.
- 29. oktoobrist 3. novembrini «Studium Generale» loengusari TÜ Tallinna esinduses.

JUUBELI KORRALDUSTOIMKOND TEATAB

Hea ülikoolipere!

Tartu Ülikooli 375. aastapäeva tähistamise üritustega kaasnevad 4.–6. oktoobrini Tartu linnas mitmed liikluspiirangud.

Reedel, 5. oktoobril
- Kl 6–15 peatumise keeld Ülikooli tänaval Poe ja Lutsu tänava vahelisel lõigul.
- Kl 6–12 peatumise keeld Lossi tänaval Ülikooli ja K. E. von Baeri vahelisel lõigul ja Riigikohtu ees.
- Kl 8–15 sissesõidu keeld Ülikooli tänavale Ülikooli–Lossi ristmikult, Jakobi tänavale Lai–Jakobi ristmikult, Munga tänavale Munga–Magasini ristmikult, Küütri tänavale Kompanii–Küütri ristmikult.
- Kl 8–12 sissesõidu keeld Ülikooli tänavale Ülikooli–Poe ristmikult, Lossi tänavale K. E. von Baeri–Lossi ristmikult.
- Kl 7–23 peatumise keeld Vanemuise tänaval Ülikooli ja Struve tänava vahelisel lõigul.
- Kl 16–23 sissesõidu keeld Vanemuise tänavale Ülikooli–Vanemuise ristmikult ja Vanemuise–Struve tänava ristmikult (lubatud sissesõit teenindamiseks ülikooli lubadega Vanemuise–Struve ristmikult).
- 5. oktoobril kella 7 kuni 6. oktoobri kella 13 on suletud raamatukogu parkla (sissesõit ainult Tartu Ülikooli loal).
- 5. oktoobril on suletud parklad Jakobi 4 ja Munga 4 hoovis. Soovitame nimetatud parklate pääsete omanikel tulla tööle jalgsi või parkida autod ülikooli spordihoone (Ujula 4), majandusteaduskonna (Narva mnt 4) või füüsikahoone (Tähe 4) parklatesse.

Samuti on 5. oktoobril keelatud parkimine järgmistel tänavatel: Jakobi tänaval kuni Ülikooli tänavani; Küütri tänaval kuni Kompanii tänavani; Lossi tänaval kuni K. E von Baeri tänavani; Ülikooli tänaval (alates Poe tänavast) kuni Lutsu tänavani; Munga tänaval alates Jakobi tänavast kuni Magasini tänavani.

Liikluseks suletud alale saavad sisse sõita ainult TÜ ohutustalituse sissesõidu loaga autod, mis ei anna õigust seista peatumist keelavate märkide mõjupiirkonnas.

Lisame 4. ja 5. oktoobri liiklusskeemid nimetatud piirkondades:
http://video.ut.ee/liiklusskeemid_4_okt.pdf
http://video.ut.ee/liiklusskeemid_5_okt.pdf

Palume mõistvat suhtumist!
TÜ 375. aastapäeva korraldustoimkond

Lisainfo: Peeter Saul, tel 737 6302, 507 2332, peeter.saul@ut.ee.

ESSEEVÕISTLUS

Tartu Ülikooli ajalehe Universitas Tartuensis toimetus ja kolleegium kuulutasid seoses Tartu Ülikooli 375. aastapäevaga välja

ESSEEVÕISTLUSE

«Millisena näen Tartu Ülikooli kümne aasta pärast?»

Kõik Tartu Ülikooli tudengid, õppejõud, töötajad ja vilistlased on oodatud mõtlema *alma mater*'i oleviku ja tuleviku peale:
- Tartu Ülikool täna ja kümne aasta pärast töö- ja õpikeskkonnana;
- kes ja mis keeles siin kümne aasta pärast õpivad ja õpetavad;
- Tartu Ülikoolist saadav haridus;
- Tartu Ülikooli positsioon Eesti, Euroopa ja maailma kõrghariduses;
- akadeemilise pere kokkukuuluvustunne;
- tasuta või tasuline õpe jne.

Žürii annab välja kolm põhiauhinda: I koht 3000, II koht 2000 ja III koht 1000 krooni ning lisaauhindu. Žürii esimees on TÜ eetikakeskuse juhataja professor Margit Sutrop.

Essee maht on 2–3 lk. Tööd saata aadressile ajaleht@ut.ee või märgusõnaga «Esseekonkurss», UT toimetus, Ülikooli 18, Tartu 50090.

Esseede esitamise tähtaeg on **31. oktoober**. Parimad võidutööd avaldatakse lehes.

Info: tel 737 5680, www.ut.ee/ajaleht.

TÜ RAAMATUPOOD SOOVITAB

«Universitas Tartuensis 375»
Tartu Ülikool, 2007
Hind 495 krooni

TÜ liikmeskonnale kehtib soodustus 10%.

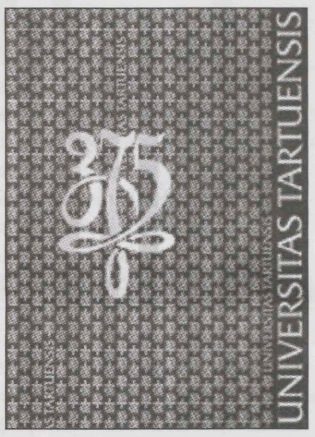

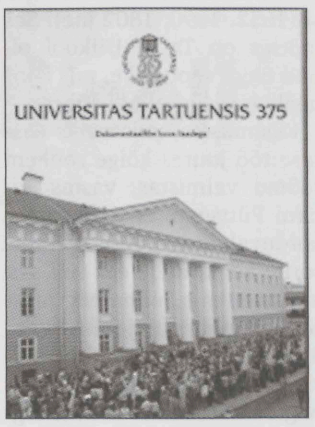

«Universitas Tartuensis 375»
DVD
Dokumentaalfilm koos lisadega.
Estinfilm, 2007.
Hind 199 krooni.

TÜ liikmeskonnale kehtib soodustus 10%.

TÜ PENSIONÄRIDE ÜHINGUS VITAE

11. oktoobril toimub Käärikul Vitae liikmete tervislik sügispäev. Väljasõit kl 9 Vanemuise alumisest parklast. Registreerimine 9. oktoobril kl 11–14 Vitae ruumides Tähe 4.

JUUBELITEEMALISED NÄITUSED

- TÜ raamatukogus 29. veebruarini «Academia Dorpatensis – vaimuelu kandja Eesti- ja Liivimaal 17. sajandil».
- TÜ ajaloo muuseumis 31. detsembrini «XVII sajandi vaimuelu Liivimaal».
- TÜ ajaloo muuseumi Morgensterni saalis 7. oktoobrini «Filateelianäitus & Tartu Ülikooli juubelimeenete ja -kingituste näitus».
- TÜ kunstimuuseumis 4. jaanuarini «Graafikašedöövreid Academia Gustaviana ajast».
- Y-galeriis 13. oktoobrini fotonäitus üliõpilaselust läbi aegade.
- Tartu Kunstimajas 10. novembrini «Tartu Ülikool ja maalikool. 12 maalikunstnikku Tartu Kunstimajas».
- Ajalooarhiivis «Salus Academiae suprema lex esto! – Akadeemia heaolu olgu ülim seadus!»
- Ülikooli vana kohviku II korrusel TÜ maalikunsti üliõpilaste graafikanäitus.

KAITSMISED

DOKTORITÖÖD

16. oktoobril kl 15 kaitseb **Tarvo Rajasalu** nõukogu saalis doktoritööd «Autoimmune diabetes: an immunological study of type 1 diabetes in humans and in a model of experimental diabetes (in RIP-B7.1 mice)». Juhendaja prof Raivo Uibo. Oponent prof Åke Lernmark (Washingtoni Ülikool).

MAGISTRITÖÖD (4+2)

9. oktoobril kl 14.15 kaitseb **Anna-Liisa Parm** Jakobi 5-303 magistritööd «Söömishäirete riskifaktorite esinemine Eesti aeroobikatreenerite seas». Juhendajad Aave Hannus, MSc ja Kirsti Akkermann, MSc. Oponent Merike Kull, PhD.

18. oktoobril kaitsevad Liivi 2-405 magistritööd:
- kl 13.15 **Marina Haldna** «Ruumilised kovariatsioonistruktuurid ja nende kasutamine vee kvaliteedinäitajate modelleerimisel» kraadi *magister scientiarum* (matemaatiline statistika) saamiseks. Juhendajad dots Tõnu Möls ja lektor Märt Möls. Oponent lektor Ene Käärik;
- kl 15.15 **Aleksei Nazarov** «KnowARC Information System» kraadi *magister scientiarum* (informaatika) saamiseks. Juhendaja prof Eero Vainikko. Oponent erakorraline teadur Ulrich Norbisrath.

LOENGUD

9. oktoobril kl 12.15 peab Euroopa Komisjoni Eesti esinduse juht Toivo Klaar avaliku halduse osakonnas Tiigi 78-236 kursuse «Eesti avalik haldus» raames külalisloengu. Kõik huvilised on oodatud.

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

12. oktoober 2007 Nr 33 (2315)

www.ajaleht.ut.ee

Tartu sügispäevade lisaleht • **Vahetati kogemusi partnerülikoolidega** lk 2 • **Juubelipeegel** lk 3

1. *Tartu Ülikooli 375. aastapäeva pidustustel viibis ka Rootsi kuninganna Silvia. Temast paremal president Toomas Hendrik Ilves ja rektor Alar Karis.*
2. *Ülikooli esimene asukoht Toomemäe nõlval sai tähistuse.* 3. *Paljud tudengid kandsid rongkäigus uusi valgeid tekleid.* OVE MAIDLA, VARJE SOOTAK, ANDRES TENNUS

Ainsa meditsiinialase ülikoolihariduse andjana on ülikoolil suur vastutus

Toomas Asser
professor,
arstiteaduskonna dekaan

Tänavused arstiteaduskonna päevad on pühendatud ülikooli 375. aastapäevale. Kõik need aastad on ülikoolis olnud ka arstiteaduskond.

Arstiteaduskonna roll ülikooli elus on püsinud kesksel kohal – pikka aega on olnud tegemist igas mõttes ülikooli suurima teaduskonnaga. Meedikud on olnud ülikooli rektorid ning arstiteadlased on olnud need, kes on andnud suure panuse Tartu Ülikooli kinnistamisele maailma teaduse ajalukku.

Arstiteaduskond on sajandeid täitnud Tartu Ülikoolis ainulaadset rolli, olles ainsaks kohaks, kus koolitatakse Eestile arste. 19. sajandil toimus õpe saksa ja vene keeles valdavalt saksa ja vene päritolu ning nendekeelsete patsientide jaoks.

12 000 lõpetajat

Viimase 90 aasta jooksul on arstide koolitus toimunud eesti keeles ning kümmekonna aasta jooksul ka inglise keeles.

Sõjajärgsetest aastatest kuni praeguseni on arstiteaduskonna lõpetanud kokku 12 000 arsti, hambaarsti ja proviisorit.

Vaadates tagasi lähiajalukku, on viimased aastakümned arstiõppes olnud mitmes mõttes murrangulised. Juba seepärast, et need aastad on olnud osa suurtest muutustest Eesti rahva ja riigi elus tervikuna. Muutunud ühiskonnakorraldusele on kaasnenud veelgi olulisem väärtushinnangute muutus.

Arsti eriala, meditsiin ja tervishoid on valdkonnad, mis tajuvad teravamalt ning näevad vahetumalt ühiskonnas esinevaid nii negatiivseid kui ka positiivseid protsesse. Paljud varasematel aegadel pigem kutse sees käsitletud ja selgeks räägitud teemad on saanud osaks laiemast ühiskondlikust debatist. Arstide koolitus on seejuures tuginenud arusaamale, et meditsiini põhiväärtused ja eetilised põhimõtted on muutumatud või vähemalt ei peaks muutuma.

Arstliku tegevuse üks eesmärke on patsiendi rahulolu saavutamine ja see saavutatakse ju tavaliselt omakeelse suhtlemise kaudu. Arstiõppe peab säilitama omakeelsena, kuni selleks on õppureid, kuni selle jaoks on üldse inimesi.

Arstiteaduskond ja selle püsimine pole eesmärk omaette, vaid vahend Eesti elanike tervise hoidmiseks ja taastamiseks. Praeguseks saavutatud üliõpilaste vastuvõtu suhteliselt suurem riiklik tellimus suudab asjaolude soodsal kokkulangemisel pelgalt säilitada tervishoiuerialade spetsialistide arvu tasemel, mida käesoleval ajal võib pidada minimaalseks. Riikliku tellimuse põhiliseks sisuks peab saama stabiilsus, mis tagab õpikeskkonna säilimise ja arengu tervise valdkonnas. Samasuunaline mõju koolitustellimusele on väljaõppinud tervishoiutöötajate siirdumisel tööle välismaale.

Arendada teadusõpet

Teaduskonna lähiaastate töö on suunatud sellele, et välistada üliõpilaste arvu vähenemine, mida tavapäraselt seostatakse ülikooliikka jõudvate noorte arvu vähenemisega. On täiesti kindel, et nii Eesti elanikkonna vananemine kui ka teaduse ja meditsiinitehnoloogia areng tekitavad Eesti tervishoius vajaduse hoopis suurema arvu töötajate järele kui praegu. Kuna haigused jäävad alati inimelu lahutamatuks osaks, püsib ka pidev vajadus kaastundlike, kompetentsete ja autonoomsete arstide järele.

Riigi ainsa meditsiinialast ülikooliharidust andva õppe- ja teaduskeskusena vastutab Tartu Ülikool meditsiini arengu eest Eestis.

Arstiteaduskonna esmane kohustus on õppetöö korraldamine ja kvaliteedi tagamine üliõpilastele, residentidele ning doktorantidele, kuid teaduskonna akadeemilise jätkusuutlikkuse kindlustamiseks kõikides meditsiini põhivaldkondades on olulisemaks peetud teadusõppe arendamist. Arstiteaduskonna õppejõudude pädevus on oluline ka Eesti tervishoiu kvaliteedi tagamisel, sest teadustöös osalemata muutuvad Eesti arstid pelgalt tarbijateks, kel tekib raskusi iseseisva orienteerumisega tänapäeva teaduspõhises tehnoloogias.

Arstiteaduskonna päevade eesmärk ongi tuua kokku vilistlased ja teaduskonna akadeemiline pere.

Üheskoos saaksime ülevaate tehtust ning arutada suundumusi ja samme meie Eesti tervishoius.

Kogumik arstiteaduskonna 25 viimasest aastast

Arstiteaduskond esitleb 17. oktoobril kell 12 ülikooli ajaloo muuseumis raamatut «Tartu Ülikooli arstiteaduskond 1982–2007».

Kogumiku toimetaja, meditsiiniajaloo lektori Ken Kallingu sõnul annab raamat ammendava ülevaate teaduskonna viimase 25 aasta tegevusest. «See periood on valitud kahel põhjusel. Esiteks on seni puudunud käsitelu viimasel veerandsajal toimunud õppe- ja teadustöö kohta. Teiseks on sel perioodil Eesti meditsiinis aset leidnud radikaalsed muudatused, mis paljuski on seotud arstide õpetamisega.» Analüüsitakse Eesti arstiteadusele ning tervishoiule pikemas perspektiivis oluliste otsuste ja sündmuste ettevalmistamist ning elluviimist, protsessis osalenute eesmärke ja panust.

Kogumiku koostajate soov oli jäädvustada nii objektiivset ajalugu (kronoloogiline faktoloogia, isikud jms) kui ka toimunu subjektiivset külge (otsustajate motiive, eesmärke, takistusi jms).

Kogumik on üles ehitatud struktuuriüksuste kaupa, lisaks on meenutused neljalt tollal teaduskonda juhtinud dekaanilt. Kaasautorid on teaduskonna ja Eesti meditsiini jaoks oluliste otsuste vastuvõtmisel osalenud arstiteadlased.

Raamatu andis välja TÜ Kirjastus.

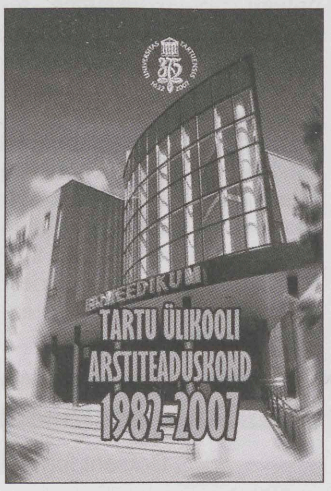

AJALOO READ

8. oktoobril möödus 150 aastat TÜ farmaatsiainstituudi direktori (1895–1918), keemik Ivan Kondakovi (1857–1931) sünnist. Kondakov sünteesis maailmas esimesena täissünteetilise kautšuki.

Loe: www.ajaleht.ut.ee.

UUDISED

Arstiteaduskonna aastapäev

18. ja 19. oktoobril toimuvad arstiteaduskonna aastapäeva üritused.

18. oktoobril kell 9 algab Biomeedikumis õppejõudude, teadurite, doktorantide, magistrantide ja üliõpilaste teaduskonverents. Fuajees ja auditooriumis 1024 on stendid posterettekannetega.

19. oktoobril kell 11 algab TÜ aulas konverents «Radioloogia tänapäev ja tulevikuperspektiivid».

Christine Ojango Nottinghami Ülikoolist peab ettekande funktsionaalsest magnetresonantstomograafiast kui kliinilise praktika tulevikust.

Ettekanded on veel Kai Ulstil, Vello Sõgelil ja Margus Ulstil TÜ Kliinikumist ning dotsent Pilvi Ilvesel.

Kell 14 algab aulas aktus.

Dekaan professor Toomas Asser kõneleb teemal «Tartu Ülikool ja arstiteaduskond – 375 aastat». Akadeemilise loengu «Neurotroofsed faktorid» peab TTÜ prof Tõnis Timmusk.

Antakse kätte arstiteaduskonna medalid ja autasustatakse teaduskonverentsi parimaid ettekannete tegijaid.

Ajakiri Juridica 15

Täna kell 13.30 algab TÜ ajaloo muuseumis ajakirja Juridica ülikooli 375. aastapäevale pühendatud lugejakonverents.

Juridica 15. aastakäigu ilmumisel keskendutakse eelkõige ajakirja ja selle eriväljannete edasisele arengule.

Kuulutatakse välja ka Juridica parimad autorid.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas kandsid juubelinädalal teklit?

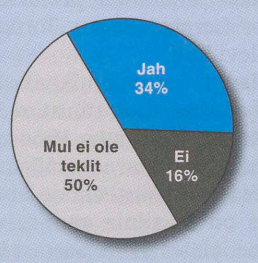

Vastajaid: 44
Uus küsimus:
Kas käisid tudengimessil?
Vasta: www.ajaleht.ut.ee

Mälestusmärk ülikoolile

Vahur Aabrams
saksa keele ja kirjanduse magister,
Eesti vanema kirjanduse digitaalse tekstikogu (EEVA) toimetaja

Läinud nädalal avati Juri Lotmani monument. Minu jaoks on see mälestusmärk parimale, mida nõukogudeaegsel Tartu ülikoolil pakkuda oli. Laiemalt on see monument sõltumatule mõttele massnõmeduses, humaansusele keset barbaarsust. Ja sisuliselt on see monument Tartu Riiklikule Ülikoolile – sellisele, millist me meelsasti mäletada tahaksime. Avamistseremoonial kirendas hulganisti TRÜ tekleid. Lotmani õpilased ei ole enam esimeses nooruses.

Nüüd, kui on tähistatud nii rootsiaegne Academia, veneaegne Kaiserliche Universität ja viimaks ka TRÜ, puudub Tartust veel vaid mälestusmärk 1919. aastal avatud rahvusülikoolile. Kui see peaks kujutama inimest, võiks selleks olla ehk Gustav Suits, eesti ja üldise kirjandusloo professor. Sõdadevaheline ülikool elab mu mälus suuresti tänu Suitsu õpilase Bernard Kangro, pakku sunnitud arbuja Tartu romaanitsükli unenäomaailmale.

Tartust puudub veel vaid mälestusmärk 1919. aastal avatud rahvusülikoolile.

Inimene võib mäletada muidugi väga valesti. Lotman suri juba nii ammu, et olin vahepeal unustanud, millal see õieti juhtus. Olin veendunud, et käisin matusepäeval alles gümnaasiumis. Ent ajalehed, millega nüüd igaks juhuks tutvusin, sunnivad mind omaks võtma, et pidin siis, 3. novembril 1993, olema just alustanud õpinguid Tartu ülikoolis.

Ma ei teagi nüüd, mida üldse mäletan. Mida mäletama pean. Mäletasin seni, et olin – ja minu seltsis veel keegi – vahetunnis (Treffneri gümnaasium asub ülikooli vahetus läheduses) peahoone juurde läinud. Kas nimme või juhuslikult, kuid seal me igatahes ühel hetkel olime ja nägime, kuidas avatud ustest kanti välja Lotmani sarka. Teadsime, et sargas on tähtis mees. Olime semiootikast kuulnud vist vaid midagi õige üldist.

Niisiis, hetk, mil nägime Lotmani kirstu peahoonest välja kantavat, pidi olema loengute vahel. Kui kirst oli välja kantud, hakkas moodustuma matuserong. Otsustasime leinalistega liituda. Olime juba mõõdetud sammul ja paljapäi liikvele läinud, kui keegi vanem isand käskis meil lahkuda. Meid aeti ära. Ja ma pole iial mõelnud, miks õieti. Kas polnud me riietus küllalt matusepäevane? Või olime liiga noored, et meil olnuks asja Juri Mihhailovitši südamest leinata? Enamik sammujaid olid meist tõesti märksa eakamad, eks auväärsemadki.

Me ei protestinud, astusime kõrvale ja see leinamarss jäi meist marssimata. Võib-olla me tõesti tajusime, et me ei kuulu päriselt siia ja taandusime seepärast puiklemata. Me ei olnud Lotmani õpilased. Me ei teadnud temast eriti midagi, me polnud teda vist iial ihusilmaga näinudki. Olime esmakursuslased, kelle õpingud algasid sõjajärgse Tartu ülikooli suurima teadlase surmaga.

Ja see on lause, mida olen õppinud ütlema tagantjärele.

Enne ümarlauas kohtumist tutvustasid välisülikoolide esindajad tudengimessil õppimisvõimalusi oma ülikoolis ning jagasid infomaterjale. KADRI BANK

Partnerite ümarlaud

Katrin Pajuste
välissuhete osakonna juhataja kt

TÜ 375. aastapäeva külaliste seas oli palju partnerülikoolide esindajaid, kellega arutasime edasist koostööd.

Külas olid kolleegid Helsingi, Turu, Greifswaldi, Göttingeni, Hamburgi, Kieli, Konstanzi, Münsteri, Läti, Groningeni, Uppsala, Toronto ja Tbilisi ülikooli välissuhete osakonnast. Üks küllakutse eesmärke oli ka TÜ üliõpilastele välismaal õppimise võimaluste tutvustamine ehk tudengimess peahoones.

Rahvusvahelistumine on üks ülikooli eesmärke, mitte ühe osakonna kitsas töövaldkond.

Koostöövalmidus

Välisülikoolid tunnevad üha suuremat huvi Eestis regulaarselt toimuvatel haridusmessidel (sügisel Tallinnas ja kevadtalvel Tartus) osalemise vastu. Välissuhete osakonna kutsel Tartusse kogunenud ülikoolid tutvustasid peale tasemeõppe programmide ka üliõpilasvahetuse võimalust partnerlepingute raames. Tudengimessile järgnenud ümarlauas rõhutasid välissuhete spetsialistid valmisolekut aidata omalt poolt kaasa õppejõudude ja teadlaste vaheliste kontaktide loomisele.

Hoolimata välissuhete osakondade spetsialistide ühisest eesmärgist, on eri ülikoolides välissuhete osakonna struktuur ja roll siiski erinevad. Meie partnerülikoolide seas on keskadministratsiooni tasandil väga tugevalt tsentraliseeritud rahvusvahelistumise koordineerimisega seotud üksusi. On ka näiteid, kus keskselt organiseerib tööd vaid üks välissuhete koordinaator ja igapäevane töö on viidud teaduskondadesse.

Ülikoolide eripärad

Mõlemal juhul leidsid ülikoolide esindajad nii positiivseid kui ka negatiivseid jooni. Tsentraliseerimise puhul on paremini tagatud kogu ülikooli hõlmavad tugiteenused (lepingute haldamine, nõustamine, külaliste vastuvõtt ning visiitide ja ürituste korraldamine). Detsentraliseeritud välissuhete spetsialistide töökorraldus on aga taganud näiteks Helsingi ülikoolis teaduskondade ja keskadministratsiooni vahel parema infovahetuse. Samas leiti üksmeelselt, et kõige tähtsam on arvestada struktuuride loomisel ja ümberkorraldamisel iga ülikooli individuaalseid vajadusi, sest partnerülikoolid tõid ka näiteid, kus ühes ülikoolis edukalt funktsioneeriv struktuur teises ülikoolis sugugi ei toiminud.

Olenemata rahvusvahelistumise koordineerimise tsentraliseeritusest, jäi kõlama seisukoht, et kindlasti on vajalik üks rahvusvahelistumise toetamist võimaldav sihtotstarbeline rahaallikas. Tartu Ülikoolis on selleks üks võimalus juba loodud – partnerlepingute raames õppejõudude ja teadlaste lühiajalisi visiite võimaldav välisvahetuse finantsallikas.

Kuna Tartu Ülikool asub järgmisel aastal uuendama oma arengukava, oli välissuhete ümarlauas arutluse all ka rahvusvahelistumise strateegia. Tõdeti, et eraldi strateegilise dokumendi koostamine pole eesmärk omaette, vaid lubab rahvusvahelistumist põhjalikumalt käsitleda. Samas on rahvusvahelistumine kui protsess siiski osa ülikooli üldisematest eesmärkidest, mitte ühe osakonna kitsas töövaldkond.

Kõik ümarlaual osalenud ülikoolid olid üksmeelselt seisukohal, et rahvusvahelistumist käsitleva strateegia väljatöötamisel tuleb teaduskonnad kaasata töösse juba võimalikult varases staadiumis ja välissuhete osakonnal võiks olla pigem koordineeriv roll.

Semiootika osakond 15

28. oktoobrini saab TÜ raamatukogu kataloogisaalis vaadata näitust «TÜ semiootika osakond 15».

Semiootika osakonnale pandi alus vene kirjanduse kateedri juures Juri Lotmani initsiatiivil 1992. aastal. Pikka aega kuulus osakond sotsiaalteaduskonna koosseisu. Praegu kuulub osakond filosoofiateaduskonna filosoofia ja semiootika instituudi koosseisu. 15 aasta jooksul on osakonda juhatanud professorid Igor Cernov, Peeter Torop ja Kalevi Kull.

Tartu semiootikaalastest väljaannetest on tuntuim Juri Lotmani poolt juba 1964 asutatud regulaarne väljaanne «Töid märgisüsteemide alalt», mis on maailma vanim, alul vene, alates 1998. aastast inglise keeles väljaantav rahvusvaheline semiootikaajakiri «Sign Systems Studies».

Selle kõrval ilmub alates 2001. aastast eestikeelne semiootikaajakiri «Acta Semiotica Estica». Tartu semiootikuil on tähtis roll ka oma eriala tippväljaannete juures maailmas.

Bologna Ülikooli semiootika osakonna kõrval on Tartu Ülikooli semiootika osakond praegu üks olulisemaid semiootikat õpetavaid keskusi Euroopas, kus saab omandada nii bakalaureuse-, magistri- kui doktorikraadi.

Semiootika kui kommunikatsiooni- ja kirjeldusprotsesside (või üldisemalt märgiprotsesside) uurimine on alusteaduseks tänapäevasele kultuuriuurimisele ning järjest enam humanitaar- ja eluteadustele üldse.

Indrek Jõgi kaitses doktoriväitekirja

Matti Laan
gaaslahenduse labori juhataja

26. septembril kaitses optika ja spektroskoopia õppetooli elektroonika erakorraline assistent Indrek Jõgi füüsika osakonna nõukogu ees oma doktoritööd.

Teema oli «Juhtivusmehhanismid õhukestes aatomkihtsadestatud TiO_2 sisaldavates kilestruktuurides».

Värvipigmendina on TiO_2 kasutatud aastasadu, kuid tänapäeval kasutatakse seda ka fotokatalüsaatori, gaasisensori, integraalskeemide komponendina.

Aatomkihtsadestuse kui kilestruktuuride valmistamise meetod suurendab TiO_2 rakendusvõimalusi nanotehnoloogias ja selle meetodi arengusse on andnud olulise panuse Tartu füüsikud. Samas aga puudusid tänaseni kilestruktuuride juhtivusmehhanismide süvauuringud. Indrek Jõe doktoritöö eesmärk oligi domineerivate juhtivusmehhanismide väljaselgitamine ja nende seostamine kilede valmistamiseks kasutatavate lähtekomponentidega. Kasutades meil ja mujal välja arendatud karakteriseerimismeetodeid, õnnestus doktorandil seostada juhtivusmehhanism nii kilede faasi- ja keemilise koosseisu kui ka struktuuriga. Töös selgitati välja viisid, mis võimaldaksid TiO_2 võtta kasutusele integraalskeemides.

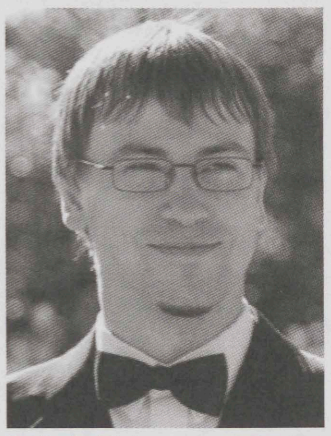

Indrek Jõgi

Indrek Jõe doktorandipõlve jäid korduvad esinemised rahvusvahelistel konverentsidel ja mitmed tunnustused. Mitmed tema algatused on leidnud realiseerimist kodulaboris.

Töö juhendajaid oli kaks: vanemteadur Kaupo Kukli ja dotsent Matti Laan. Oponeerisid professorid Karol Frölich Slovakkia Teaduste Akadeemiast ja professor Enn Melnikov TTÜst.

UUDISED

Ülikool tunnustab

TÜ väikese medali ja tänukirjaga autasustati 60. sünnipäeval pikaajalise töö eest arstiteaduskonna laboranti **Ulla Petersoni**.

TÜ aumärgi ja tänukirja pälvis 65. sünnipäeval kauaaegse ja kohusetundliku töö eest eksperimentaalfüüsika ja tehnoloogia instituudi sekretär **Maive Ots**.

Emeriitprofessorid ja emeriitdotsendid

TÜ nõukogu nimetas 28. septembril emeriitprofessoriks endise teoreetilise informaatika professori Mati Tombaku ja tarkvarasüsteemide professori Jüri Kiho.

Emeriitdotsentideks nimetati arstiteaduskonna endine dotsent Ilmar Kruse ja füüsika-keemiateaduskonna dotsent Heldur Keis.

Külas käis Nobeli preemia laureaat

1. oktoobril külastas Šveitsi tippteadlaste delegatsiooni koosseisus TÜd maailmakuulus füüsik ja Nobeli preemia laureaat Heinrich Rohrer.

Professor Rohrer kohtus teadusprorektor Kristjan Halleri, füüsika instituudi direktori Ergo Nõmmiste, professor Jaak Järve ja teistega.

Heinrich Rohreri doktoritöö käsitles ülijuhtide pikkusmuutuste mõõtmist magnetvälja mõjul materjali ülijuhtivaks muutumisel.

Tarkvarafirmas IBM uuris ta magnetmõjutatava takistusega kondosüsteeme pulseerivates magnetväljades, seejärel tegeles magnetfaasdiagrammide ning üleminekunähtuste uurimisega. 1986 pälvis ta koos Gerd Binninguga Nobeli preemia füüsika alal skaneeriva tunnelmikroskoobi kavandi eest.

Juhan Aul 110

15. oktoobril kell 10 algab aulas professor Juhan Auli (1897–1994) 110. sünniaastapäevale pühendatud rahvusvaheline konverents.

Arstiteaduskonna emeriitdotsendi Helje Kaarma sõnul korraldas Juhan Aul suuremahulisi eesti meeste, naiste ja koolilaste antropomeetrilisi uurimusi, mille tõttu sai juba 1942. aastal nimetada Eestit üheks kõige paremini antropomeetriliselt uuritud maaks.

Professor Aul taastas sõjajärgse antropoloogide koolkonna. Ta lõi Eesti Looduseuurijate Seltsi juurde iseseisva antropoloogia sektsiooni.

Tänu Juhan Aulile ja tema õpilastele on tänapäeva antropoloogiline uurimissuund omandanud tugeva teoreetilise aluspõhja.

«Kasutatakse laialdaselt Martini mõõtmismetoodikat ja on lahendatud inimese kui terviku antropomeetrilis-statistiline struktuur.» Kõik see annab Kaarma sõnul võimaluse kasutada antropoloogilist uurimismeetodit mitmel meditsiini ja bioloogia erialal.

Konverents jätkub kell 17 vanas anatoomikumis ning 16. oktoobril kell 9 TÜ ajaloo muuseumis.

Suur positiivne muutus /.../ on muutuste muutumine pidevaks protsessiks.

Dotsent Inger Kraavi vastusest küsimusele muutuste kohta TÜs. Õpetajate Leht 5. oktoober 2007

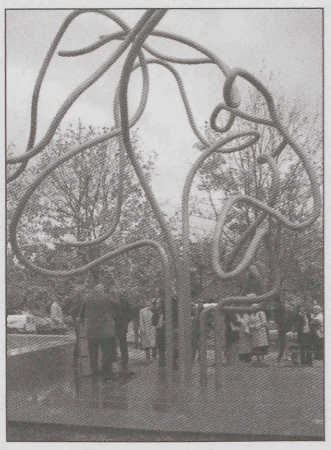

Emotsionaalseid juubelipeegeldusi

Neljapäeval, 4. oktoobril

Johan Skytte oli küll juba Toomemäele jõudnud, aga ootas veel, et kuninganna ta katte alt vabastaks.

Ja nii ta seal katte all kuulas, kuidas vastas Toomkirikus vaeti varauusaegse ülikoolimõtte seost Tartu Ülikooliga.

Kuningas Gustav II Adolf oli määranud oma suurepärase õpetaja 1622. aastal Uppsala ülikooli kantsleriks. Uppsala ülikool edenes kuninga toel jõudsalt. Ülikoole hakati rajama ka Rootsi riigi äärealadel, esimesena Liivimaal Tartus. Ka Skytte õhutusel.

Kas Skytte rööm jäänuks poolikuks, nagu emeriitprofessor Helmut Piirimäel (pildil), kes oleks näinud ülikooli esimese asukoha tähistust plaadi asemel väärikamana, ei tea…

Aga Jakobi tänava ääres Professorite allee alguses asuvalt sildilt saab nüüd teada, et aastal 1630 asus seal maja, milles alustas õppetööd akadeemiline Tartu gümnaasium. Kuningas Gustav II Adolfi asutamisürikuga 30. juunist 1632 muudeti see Tartu ülikooliks – Academia Dorpatensiseks.

Teine tähis Jaani 8 maja seinal märgib, et aastail 1642–1656 asus seal Academia Gustaviana ning 1690–1699 Academia Gustavo-Carolina.

Kuidas võis Skytte kuningat veenda ülikooli asutamisürikule alla kirjutama ja kuidas kuninganna Emajõe ääres asuvat linna meenutas, sai jälgida õhtul sama maja vastas asuvas Jaani kirikus. Ain Mäeotsa lavastatud Mart Kivastiku näidendi «Kuninga viimne lahing ja ülikooli algus» suurem osa sõnadest läks küll kaduma ning ega seda ka hästi näinud, aga võib-olla oli tähtsam enese kohalolek – ma olin ülikooli asutamise juures.

«Kas tuled juba?» kõlab telefonis kursaõe küsimus, «linn on nii ilus».

Varsti seisame üheskoos Ülikooli ja Küütri tänava nurgal. Meie ees laiuv tõrvikute meri peegeldub vaskpuhkpillidelt. Taamal särab päeva peakangelane – juubeliehteis peahoone.

Rongkäik alustab liikumist. Ülikooli tänavalt pöördume Lossi tänavale, mille äär on palistatud sadade küünaldega. Möödume Pirogovi platsil leegitsevast juubelilogost. Korporandid minu taga laulavad kaunimast linnast Tartust. Just täna vastab see igati tõele.

Ilm on tuulevaikne ja sume. Tõrvikute keskel mäest üles sammudes hakkab palavgi. Aga võib-olla tuleb see hoopis sellest, et inimeste hinges on soe. «Häid pühi!» kuulen neid üksteisele soovimas.

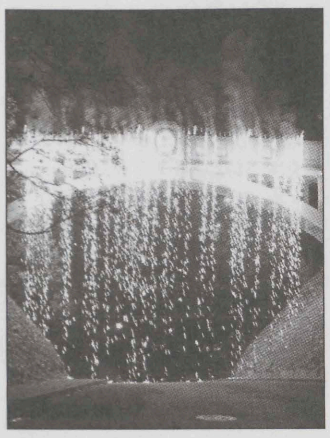

«Kas sul ei ole tunne, nagu kohe saabuks uus aasta?» küsin kursaõelt. Ta noogutab ja me soovime teineteisele naljatledes head uut aastat.

Aga eks siitsamast algav aeg olegi mõnes mõttes uus. Verstapost, mille abil mälestusi ritta seada.

Dotsent Kersti Kokk ütleb, et tema jaoks on sel sügisel langenud kokku kaks meeldejäävat sündmust: aasta õppejõuks valimine ja ülikooli juubelipidustused.

Kersti Kokk on käinud tõrvikrongkäigus kahel korral. Neist eelmine oli täpselt ülikooli 350. aastapäeval, kui ta veel ise tudeng oli. Kas need kaks rongkäiku millegi poolest erinevad? «No siis ma olin noor,» meenutab ta, «aga samasugune uhke tunne oli nii siis kui ka praegu. See on pidu sinus eneses,» ütleb ta, tõrvik käes ja tudengipõlve aegne tekkel peas.

Ka magistrant Liina Grünberg on rongkäigus teist korda. Eelmisest korrast meenub talle, kuidas tollane president Lennart Meri Barclay hotelli rõdult pidulistele lehvitas.

Liina meelest on tõrvikrongkäik tähtis traditsioon eelkõige korporatsioonide ja seltside jaoks. Seepärast tunneb ta rõõmu, et sel korral on osalejad eripalgelisemad. «On tore näha, kuidas näiteks mõni vanapapi on kodust tekli üles otsinud ja siia tulnud. Ka minu ema ja isa on siin,» ütleb kolmandat põlve TÜ tudeng. «Juubelirongkäik on ajalooline sündmus, mida tuleb ise kogeda.»

Ülikooli loomise ülevad hetked jätkusid pärast rongkäiku Toomkiriku varemetes müsteeriumiga. Meie Viljandi kultuuriakadeemia professor Kalju Komissarov suutis kogu õhtu kokkuseadmisega tekitada mitte ainult hingevärinaid, vaid ka tunde, nagu oleksid tõesti näinud ülikooli 375 aasta jooksul.

Kas Skytte ehmus ilutulestiku ajal? Või mõtles hoopis homsele lennuilmale, kas kuninganna Silvia ikka jõuab Tartusse?

Reedel, 5. oktoobril

Gustav II Adolf jälgis hommikul peahoone taga oma kõrgelt postamendilt ülikooli juhte, linnapead, vilistlasi, linnarahvast. Kuninganna Silvia külaskäigu auks jäi kuninga monumendi lähedale kasvama rektor Alar Karise ja linnapea Urmas Kruuse istutatud püramiidtamm.

Et ülikooli auks peetavale eestikeelsele jumalateenistusele ei pidanud paljuks tulla ka maakeelt mitte mõistvad välismaalased, kõneleb 14. sajandist pärit Jaani kiriku ja selle terrakotaskulptuuride ainulaadsusest. Rahvusvaheliste suhete koordinaatorit Courtney Peltzer-Hönickest Hamburgi ülikoolist ärgitas palvusele tulema eilne linnaekskursioon, mille jooksul Jaani kirikut vaid väljastpoolt tutvustati.

Skulptor Tiiu Kirsipuu ja arhitekt Ain Rööpsoni Skytte mälestusmärk ootas endiselt kuninganna Silviat. Ta tuli, kehva lennuilma tõttu küll hilinemisega, ja eemaldas koos rektoriga Skyttelt katte. Eesti ja Rootsi vahel on ikka olnud tugev sõprus ning tihedad haridus- ja kultuurisidemed. Nii ütles kuninganna Silvia.

Kantsler Skytte võis rahul olla. Pitsat oli alla löödud. Tartu Ülikooli rajaja Skytte laseb 375-aastase ülikooli peol alata või pigem jätkuda.

Kuningannat oli uudistama tulnud palju rahvast. Samal ajal koguneti aulasse.

Rõdul jälgis aktust ka ülikoolis palju aastaid töötanud ja juba ammu pensionipõlve pidav Benita Vissel. «Olen olnud nelja rektori sekretär. Need rektorid olid Feodor Klement, Arnold Koop, Jüri Kärner ja Peeter Tulviste. 1949. aastal tulin tööle stenografistina.» Piduliku aula ja kogu õhkkonna kohta ütles Benita Vissel vaid kaks sõna: «Ilus on!».

Juubeliüritustele oli kutsutud mitmeid inimesi, kes on siin kaua töötanud, kes on omalt poolt palju ülikooli heaks teinud. Aulasse mõistagi paljud ei mahtunud. Mitmeid üritusi võis jälgida nii Interneti vahendusel kui ka ETV otseülekannetena. Skytte kuulis ehk ilma ülekandetagi, kui palju häid soove laususid ülikoolile kuninganna Silvia, president Toomas Hendrik Ilves ja mitmed teised. Või sedagi, kuidas ülikool on arenenud. Turu Ülikooli rektori Keijo Virtaneni (pildil) sõnul on Turu ülikool Tartu ülikooli vanimaid välispartnereid.

Doktorant Kaarel Vanamölder esitles aga ülikooli juurde kuuluvat tudengitüüpi – igavest üliõpilast. Tema sõnul kannavad igavesed üliõpilased vaimsust, nad tunnevad pärimust, neist räägitakse legende.

Legendid jätkusid. Ülikooli juubel oli Tartusse toonud üksjagu vilistlasi. Ühe mütsi tunne pani ka üksteisele tundmatud teklikandjad omavahel teretama.

Et ülikoolil nii palju koorilauljaid ja tantsijaid on, oli mõnelegi «Kuningas Gustavi galal» üllatuseks. Kontserte, kus kõik üliõpilasesinejad koos esineksid, ju peale laulupidude polegi.

Reedel, 6. oktoobril

Hommikupoolikul mõtlikud hetked Raadi kalmistul. Ülikool mälestas oma pere lahkunud liikmeid. Mälestati ka maailmakuulsat semiootikut professor Juri Lotmani. Teda kujutav Mati Karmini ja Andres Lunge skulptuur moodustab koos purskkaevudega raamatukogu ees põneva kompositsiooni.

Juri Lotmani poeg Mihhail Lotman (pildil) ütles monumendi kohta: «Huvitav, omapärane, kunstipärane!»

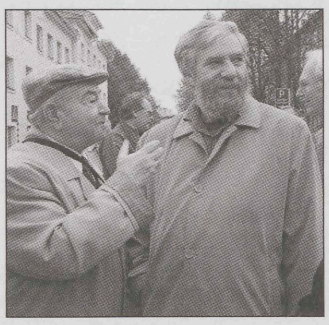

Abstraktse monumendi jätkus algas kõnedele järgnenud semiootikute seminaril raamatukogus. Professor Kalevi Kull märkis, et tänaseks on 15 aastat tagasi Lotmani initsiatiivil loodud TÜ semiootika osakond Bologna ülikooli kõrval üks olulisemaid semiootikat õpetavaid keskusi Euroopas.

Vilistlasi oli Lotmani seminaril, vilistlaspäeva pidas majandusteaduskond. Ülikooli vilistlaskogu arutas, kuidas ülikool ja vilistlased rohkem üksteist leiaksid.

TÜ audoktor Els Oksaar Hamburgi ülikoolist, kes peaaegu igal aastal emakeelse ülikooli aastapäevale tuleb, võttis juubeli kokku sõnadega: «Kõik on nii fantastiline! Ja milline koordineeritus!».

Kogu selle koordineerimise ja palju muuga nägid vaeva juubeliürituste korraldajad eesotsas haldusdirektor Riho Illakuga.

Nagu rektor Alar Karis Skytte mälestusmärgi avamisel mainis, hoiab Skytte nüüd ülikooli tegemistel silma peal. Ja ootab, kuidas uus arengukava viib 375-aastast ülikooli edasi.

Kirjutasid Varje Sootak, Kadri Bank ja Kadri Rannamäe

Austatud ülikoolipere!

Minu sügav lugupidamine ja tänu Tartu linna ja kõigi tartlaste nimel meeldejäävate juubelipidustuste eest.

Neil päevil tunnetas iga tartlane, et ta elab erilises linnas. Tartu Ülikool on ligemale nelja sajandi vältel olnud eestlaste vaimse identiteedi hoidja. Me oleme uhked oma ülikooli üle.

Möödunud pidustused on teinud meid rikkamaks. Ja mitte ainult nende kaunite hoonete ja väärikate monumentide võrra, mis tänu ülikoolile nüüdsest meie linnapilti kaunistavad, vaid ka nende ilusate hetkede võrra, mida kogesime juubelipidustustel.

Tunnetasime seda ülikoolilinna erilist sünergiat, mis jõudis meedia vahendusel igasse Eestimaa nurka. Ülikooli juubel tõstis pjedestaalile kogu Tartu linna.

Taas kord võisime tõdeda – Tartu linn ja Tartu Ülikool on üks.

Tänan teid unustamatute hetkede ja meeldiva koostöö eest!

Urmas Kruuse
Tartu linnapea

UUDISED

Medal «Tartu Ülikooli arstiteaduskond»

Medali «Tartu Ülikooli arstiteaduskond» saavad ning kantakse auraamatusse:

TTÜ molekulaarbioloogia õppetooli juhataja, professor Tõnis Timmusk pikaaegse ja tulemusliku õppetöö, kõrgetasemelise teadustöö ja tulemusliku panuse eest tänapäevase biomeditsiini arendamisel Eestis,

TÜ üld- ja molekulaarpatoloogia instituudi professor Enn Seppet pikaaegse ja tulemusliku õppetöö, õppekavade reformi korraldamise ja kõrgetasemelise teadustöö eest teaduskonnas,

TÜ täienduskeskuse juhataja aastail 1994–2000 ja 2003–2006 dotsent Maido Uusküla pikaaegse ja tulemusliku eriarstide täienduskoolituse korraldamise ja kõrgetasemelise teadustöö eest teaduskonnas,

TÜ füsioloogia instituudi vanemassistent Ivar-Olavi Vaasa pühendunud ja tulemusliku õppetöö eest teaduskonnas,

Põhja-Eesti regionaalhaigla patoloog Enn Jõeste pühendunud ja tulemusliku õppetöö eest arstiteaduskonnas ja patoloogide erialase koolitamise eest Eestis,

Põhja-Eesti regionaalhaigla ülemarst Andres Ellamaa tänapäevase Eesti tervishoiusüsteemi ülesehitamise eest.

Üliõpilasteater oli Minskis edukas

Tartu Üliõpilasteater võitis Minskis 4. rahvusvahelisel üliõpilasteatrite festivalil etendusega «Sortsid» kaks auhinda.

Teatrit tunnustati vene klassika kaasaaegse interpreteerimise eest. Eriauhind saadi Valgevene Teatriinstituudi õppejõudude žürii poolt professionaalse lavastuse ja tervikliku ansamblitunnetuse eest.

Üliõpilasteatri kunstiline juht Kalev Kudu ütles, et festivalil tutvustati ka 375-aastast Tartu Ülikooli. «Rääkisime ülikooli ajaloost ja tema saavutustest.» Samuti jagati ülikooli juubelimeeneid.

1.–8. oktoobrini kestnud festivalil võistles 16 lavastust seitsmest riigist. Üliõpilasteatrit ootab ees harrastusteatrite festival Võrus ning rahvusvaheline festival Saksamaal Bochumis.

Ilmus õpilaste teadusajakiri

1. oktoobril ilmus esimese õpilastele mõeldud teadusajakirja Akadeemiake number.

Ajakirja juhatuse liige, õigusteaduskonna 2. a magistrant Liina Kanger ütles, et ajakiri sündis magistrantide ja doktorantide vabatahtliku kodanikualgatusena. «See on suunatud vanemale koolieale ja pakub õpilastele võimaluse oma uurimuste ning analüüside avaldamiseks. Sisaldades rikastavat lugemisvara kõigiks ainetundideks, kasvatab ajakiri ka Akadeemia tulevast lugejaskonda.»

Ajakirja Akadeemia eeskujul loodud Akadeemiake on eelretsenseeritav ajakiri, mille kolleegiumisse kuuluvad TÜ erinevate erialade magistrandid ja doktorandid.

Info: www.metsaylikool.ee/akadeemiake.

...püütakse kolme artikliga /.../ edu saavutada. Tajutakse ära, kuidas teha sellist kitsast pealiskaudset artikliteadust.

Professor Tiina Kirss arutluses «Ka eesti keeles peab olema võimalik teha tippteadust» Sirp 5. oktoober 2007

Viies rahvusvaheline Kanada uuringute konverents

Eva Rein
inglise filoloogia assistent

Täna ja homme toimub viies rahvusvaheline Kanada uuringute konverents «Maailm Kanadas, Kanada maailmas».

Kümmekonnast riigist pärit uurijad käsitlevad oma ettekannetes Kanada välispoliitikat, föderalismi, ajalugu, Kanada ja Ameerika Ühendriikide vastuolulisi suhteid, multikultuurilisuse ja kodakondsuse küsimusi, Kanada kirjandust, kunsti ning küsimusi lingvistika vallast. Erilise tähelepanu all on Kanada ja Eesti missioonid Afganistanis ning paljurahvuselisi ühiskondi käsitleva Kanada ja Eesti sotsiaalteadlaste koostööprojekti tulemused.

Ettekande Kanada välispoliitikast peab Kanada suursaadik Balti riikides Claire A. Poulin. Plenaarettekandega astub üles Kanada sõja- ja majandusajaloo tippasjatundja Desmond Morton McGilli Ülikoolist. Afganistani paneeli peakõnelejad on Desmond Morton ja Riigikogu väliskomisjoni esimees Sven Mikser. Paneeli juhatab Indrek Elling Rahvusvahelisest Kaitseuuringute Keskusest. Paljurahvuseliste ühiskondade paneelis peavad ühisettekande juhtiv sotsiaalpsühholoog John Berry Queen'si Ülikoolist ning Raivo Vetik TLÜ rahvusvaheliste ja sotsiaaluuringute instituudist (RSI), juhatab Klara Hallik RSIst.

Konverents pakub ka erilise võimaluse heita pilk inuittide kunsti maailma, mille ukse avab inuittide kunsti ekspert Duncan McLean Waddington'sist Torontost oma rikkalikult illustreeritud ettekandega.

Tänavune konverents on pühendatud Kanada riigi 140. aastapäevale.

Konverentsi korraldajad on inglise filoloogia osakond ja Kanada uuringute keskus koos Kanada suursaatkonna Tallinna esindusega.

Kõik huvilised on teretulnud!

Konverentsi kava: www.ut.ee/fleng/files/canada-conf-programme-2007.pdf.

Selgusid parimad eestikeelsete õpikute kavandid

Kadri Bank

Eestikeelsete kõrgkooliõpikute programmi juhtkomitee selgitas esimesed õpikukavandid, mille autoritega alustatakse läbirääkimisi.

Kevadel käivitus eestikeelsete kõrgkooliõpikute programm 2007–2012. Kavas on anda välja 50 eestikeelset kõrgkooliõpikut. Avalik-õiguslike ülikoolide õppejõud said esitada programmi juhtkomiteele õppetööks vajalike õpikute kavandeid, mille seast selgitati parimad kuues valdkonnas.

Haridus- ja teadusministeeriumi keeleosakonna nõuniku Jüri Valge sõnul otsustati alustada käsikirjade koostamiseks läbirääkimisi mitme TÜ õppejõuga. Need on farmakognoosia dotsent Ain Raal («Farmakognoosia»), meditsiinilise mikrobioloogia ja viroloogia professor Irja Lutsar («Meditsiiniline mikrobioloogia: viroloogia ja parasitoloogia»), üldkeeleteaduse professor Renate Pajusalu («Sõna ja tähendus. Leksikaalse semantika õpik kõrgkoolidele»), loodusgeograafia ja maastikuökoloogia professor Ülo Mander ja autorite kollektiiv («Üldmaateaduse õpik»), füüsika instituudi õppedirektor Kaido Reivelt ja autorite kollektiiv («Üldfüüsika») ning diferentsiaal- ja integraalvõrrandite professor Arvet Pedas («Harilikud diferentsiaalvõrrandid»).

Programmipõhise õppe koordinaator Anu Haamer ütles, et TÜ õppejõud esitasid programmile mitukümmend ideekavandit. Kui näiteks täppisteadustes pakuti üht, siis *humaniora*'s oli üle kümne ja *socalia*'s 20 õpikukavandit.

HTMi moodustatud eestikeelsete kõrgkooliõpikute juhtkomiteesse kuuluvad peale ministeeriumi esindajate TÜ, TLÜ, TTÜ, EMÜ, EKA, muusikaakadeemia, teaduste akadeemia ja Tallinna tervishoiukõrgkooli esindajad.

Käsikirjade kavandatav valmimisaeg on originaalõpikute puhul kaks ja tõlkeõpikute puhul üks aasta.

TÜ AJALOO MUUSEUMIS

15. oktoobril kell 17.15 räägib emeriitprofessor Helmut Piirimäe muuseumi populaarteaduslikul teeõhtul teemal «Kui vana on Tartu ülikool? Diskussioonid läbi aegade». Ettekandja vaatleb, millised on olnud eri aegade arvamused Tartu ülikooli vanuse kohta ning kuidas on jõutud tänapäeval kehtiva seisukohani, mis kinnitab vanuseks 375 aastat.

ÕNNITLEME

45

Toomas Leib, AR infotehnoloogia spetsialist – 16. oktoober

40

Lennart Raudsepp, spordi sotsiaalteaduste professor, õppetooli juhataja – 16. oktoober

30

Marko Ojakivi, HT avalikkussuhete spetsialist – 13. oktoober

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000
Trükk: Greif OÜ

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Kadri Rannamäe
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetaja Mai Kukumägi
Keeletoimetaja Marika Kullamaa

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
http://www.ajaleht.ut.ee
Postiaadress: Ülikooli 18, Tartu 50090

SPORT

13. oktoobril algavaid 2007/2008. õa TÜ meistrivõistlused. Avaala on tennis, kus 13. oktoobril alates kella 10 võisteldakse meeste ja naiste üksikmängus. 20. oktoobril toimuvad korvpallivõistlused, 11. novembril peetakse võrkpalli ja 24. novembril saalijalgpalli turniire. Lisainfo ja juhendid: www.tysk.ee.

ILMAR KRUUSAMÄE NÄITUS «JOON ISTUS»

9. oktoobrist 16. detsembrini saab TÜ ajaloo muuseumi Morgensterni saalis näha Ilmar Kruusamäe joonistuste näitust «Joon istus».

Näitusel on valik 2007. aasta suvel Tallinnas Hobusepea galeriis väljapandud joonistustest.

ERNST JAAKSONI STIPENDIUMIKONKURSS

TÜ Sihtasutus kuulutab välja Ernst Jaaksoni mälestusfondi stipendiumikonkursi, mis toetab välismaal kraadiõppes õpinguid või teadusuuringuid jätkavaid eesti soost TÜ doktorante, teadureid ja õppejõude.

200 000-kroonine stipendium määratakse kord aastas doktorandile või doktorikraadiga kuni 41-aastasele teadurile või õppejõule, kelle uurimistöö kuulub teaduskondade esitatud prioriteetsesse teadusvaldkonda: «Kultuuriuuringud» (FL), «Religioonidevaheline dialoog tänapäeva maailmas» (US), «Keskkonnaõigus» (OI), «Radioloogia» (AR), «Sotsiaalse mobiilsuse mõjurid siirdeühiskonnas» (SO), «Arvutiteadus» (MT), «Liikumis- ja sporditeadused» (KK), «Hariduse efektiivsuse ja üldpedagoogikaalased uuringud» (HT), «Innovatsioonisüsteemid» (MJ), «Bioloogia ja maateadused» (BG) ja «Materjalitehnoloogia» (FK).

Taotlejal esitada sihtasutuse juhatusele: stipendiumitaotlus (sihtasutuse vorm), ülevaade erialasest tegevusest, ülevaade kavandatavast uurimistööst ning põhjendus, et see vastab stipendiumi eesmärgile, kahe õppejõu soovitus (sh dekaanilt, ülevaade ühiskondlikust tegevusest, vastuvõtva ülikooli või teadusasutuse kinnitus õppima asumise või teadustööga tegelemise kohta, täielik kulutuste eelarve välisriigi ülikooli või teadusasutuse juures (k.a reisikulud), kaasfinantseerimise allikad ja toetussummade suurused.

Taotluste esitamise tähtaeg on **1. veebruar 2008**.
Stipendiumi saajad kuulutatakse välja 21. märtsil.

Info: TÜ Sihtasutus, tel 737 5852, 521 6820 ja tysiht@ut.ee.
Taotluse blanketid: www.ut.ee/sihtasutus.

DOTSENTIDE JA TEADURITE KLUBIS

23. oktoobril kell 17 toimub haridus- ja teadusministeeriumi (Munga 18) II korruse saalis kohtumine ministri Tõnis Lukasega.
Info: tel 748 3513, 5559 5233.

TÜ RAAMATUPOES

Laupäeval, 13. oktoobril kell 11 on ülikooli raamatupeos lastehommik.
Loetakse Aidi Valliku raamatut «Koletise lugu».
Kõik lapsed on oodatud!

NÄITUSMÜÜK

15.–20. oktoobrini toimub TÜ Raamatupoes majandus- ja turismiraamatute näitusmüük.

Näitusmüügilt on võimalik osta raamatuid tavapärasest soodsama hinnaga.

Esindatud on kirjastuste Cabi Publishing, Cambridge University Press, Elsevier Science, McGraw-Hill Education, Oxford University Press, Palgrave Macmillan ja World Scientific Publishing väljaanded.

Näitusehindadele ei laiene muud raamatupoe soodustused.
Kataloogide alusel saab raamatuid ka tellida.
Info: bookshop@ut.ee.

TÜ RAAMATUPOES

«Chambers Dictionary of Science and Technology» (New edition)
ISBN: 9780550100719
Chambers Harrap Publishers, 28.09.2007
Hardback

Saab tellida soodushinnaga 700 (tavahind 823) krooni.

Lisaks soodushinnale kehtivad kõik raamatupoe soodustused!

Võõrkeelse kirjanduse tellimine!

Info: www.ut.ee/raamatupood.

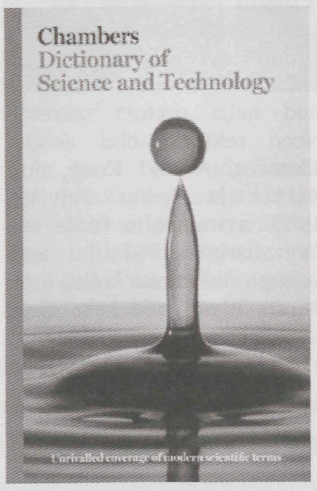

Otsitakse õpetamissooviga võimekaid noori

Sel nädalal alustas sihtasutus Noored Kooli uute osalejate värbamist programmi «Noored kooli».

Sihtasutuse Noored Kooli kommunikatsioonijuht Triin Noorkõiv ütles, et programm pakub kaht aastat õpetajatööd, koolitusi ja toetusvõrgustikku neile, kes on õpetajaametit kaalunud, kuid ei ole senini selle kasuks otsustanud.

«Hea kandidaat on tugev oma erialal. Ta on eelnevalt näidanud üles ühiskondlikku aktiivsust ning valmis pühenduma kaheks aastaks õpetamisele, enese arendamisele ja oma õpilastele,» ütles ta.

Valikuprotsessi edukalt läbinud kandidaadid alustavad õpetajatööd 2008. a septembris. Nad hakkavad tööle koolides, kus neid kõige enam vajatakse, ning annavad aineid, kus on õpetajatest puudus.

Kandideerimise eeltingimused on vanus alla 30 eluaasta ning vähemalt bakalaureusekraad hiljemalt 2008. aasta suveks. Oodatud on eelkõige matemaatika, füüsika, keemia, inglise või eesti keele õpetamisest huvitatud noored.

Avalduste lõpptähtaeg on 3. märts. Neile, kes esitavad avalduse 25. novembriks, toimub valikuprotsess ja otsustamine sel aastal.

Lisainfo: www.nooredkooli.ee.

Teaduskooli õpilased astronoomiaolümpiaadil

TÜ teaduskooli võistkond tõi astronoomiaolümpiaadilt ühe hõbe- ja kaks pronksmedalit.

29. septembrist 7. oktoobrini Ukrainas toimunud XII rahvusvahelisel olümpiaadilt sai Pärnu Vanalinna Põhikooli 9. klassi õpilane Eero Vaher hõbemedali. Pronksmedaliga tulid koju Tallinna Reaalkooli poisid Erik Tamre ja Markus-Eerik Horma. Vanemas vanuseklassis sai Eesti õpilastest parima tulemuse Hugo Treffneri Gümnaasiumi 11. klassi õpilane Siim Rinken.

Olümpiaadist võttis seekord osa 104 võistlejat 21 riigist. Järgmine rahvusvaheline astronoomiaolümpiaad peetakse 2008. aasta sügisel Itaalias, kuhu on Eero Vaheril personaalne kutse.

KAITSMISED

DOKTORITÖÖD

23. oktoobril kl 14.30 kaitseb Erki Enkvist nõukogu saalis dokotritööd «Synthesis of adenosine-peptide conjugates for biological applications» («Bioloogilisteks rakendusteks sobilike adenosiini ja peptiidi konjugaatide süntees»). Juhendaja juhtivteadur Asko Uri. Oponendid prof Jari Yli-Kauhaluoma (Helsingi Ülikool) ja prof Margus Lopp (Tallinna Tehnikaülikool).

MAGISTRITÖÖD (4+2)

17. oktoobril kl 14.15 kaitseb Maire Merioja Ülikooli 16-102 magistritööd «Täiskasvanute koolitus Ida-Virumaal ja selle arenguvõimalusi». Juhendajad Tiia Ristolainen, PhD ja filos-kand Jüri Ginter. Oponent Aune Valk, PhD.

19. oktoobril kl 14.15 kaitseb Tiina Rauk geograafia osakonnas Vanemuise 46-327 magistritööd «Ruumianalüüsi meetodid maapiirkondade kaupluste kättesaadavuse ja asukoha tasuvuse hindamisel Saaremaa toidukaupluste näitel». Juhendaja prof Tõnu Oja. Oponent dots Jüri Roosaare.

LOENG

16. oktoobril peavad avaliku halduse osakonnas kursuse «Eesti avalik haldus» raames külalisloengu Tartu linnapea Urmas Kruuse (kl 12.15–13.45, Tiigi 78-236) ja keskkonnaministeeriumi kantsler Annika Uudelepp (kl 14.15–15.45, Tiigi 78-125). Kõik huvilised on oodatud.

TEADE

17. oktoobril kl 18 räägib Alvar Vodi Haanimiihhi Nõvvokuast (vt www.haanimiis.ee/) TÜ Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuse jututarõs teemal «Haanimiihhi Nõvvokuast identiteedini». Kõik huvilised on oodatud! Keskus asub Lossi 38 (vana anatoomikum). Info: Triin Iva, tel 737 5422, triin.iva@ut.ee.

KÜLALISÕHU

Korp! Arminia Dorpatensis ootab külla akadeemiliselt organiseerumata meestudengeid. Külalisõhtu toimub 16. oktoobril Õpetaja 11 kell 20. Riietus soliidne. Lisainfo www.arminia.ee või 742 0940.

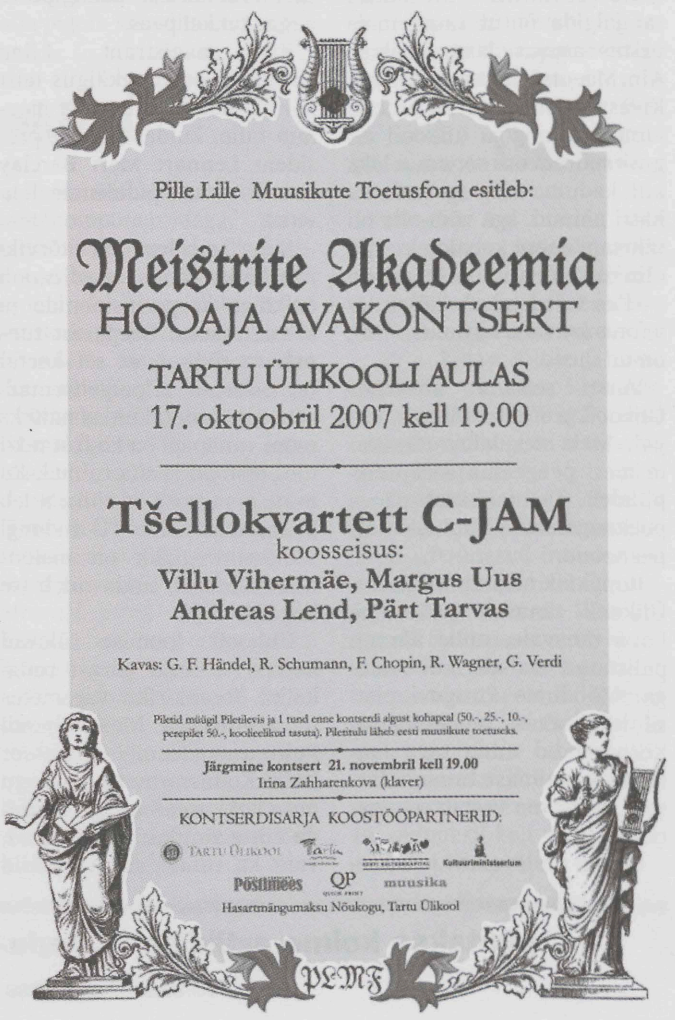

Tartu Ülikooli Raamatukogu

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

19. oktoober 2007 Nr 34 (2316)

www.ajaleht.ut.ee

Mis on üliõpilaste Talveakadeemia? lk 2 • Puhkpillorkester Popsid lk 3 • Kammerkoori heliplaat lk 3

TÜ valitsus arutas mitmeid õppetööga seotud küsimusi

Varje Sootak

Valitsus kiitis 16. novembri istungil heaks 2008. aasta vastuvõtueeskirja ning see suunati edasi oktoobrikuu TÜ nõukokku.

Õppeosakond on analüüsinud koos teaduskondade, valitsuse ja nõukoguga tänavust vastuvõttu ning uue vastuvõtu tingimusi. 2008. aasta vastuvõtu põhimõtted kinnitati septembrikuu nõukogu istungil. Õppeprorektor professor Birute Klaas tutvustas 2008. aasta vastuvõtueeskirja neid punkte, mida on eelmise aastaga võrreldes põhjalikumalt muudetud, ning eeskirja lisasid.

Bioloogia-geograafiateaduskond tegi ettepaneku teha vastuvõtul soodustusi mitte ainult olümpiaadidel esimese viie hulka tulnute puhul, vaid ka üldse osalemist. Ettepanekut toetasid füüsika-keemia- ja matemaatika-informaatikateaduskond. Õigusteaduskonnas on olümpiaadidel esimese viie hulka tulijatele mõeldud soodustused aga probleeme tekitanud, sest väga suur osa neist tuleb just õigusteaduskonda. Õppeprorektor Birute Klaasi sõnul näitab analüüs, et olümpiaadide paremik on ülikoolis väga edukas olnud. Nende keskmine hinne on 3,64 võrreldes tavaprotseduuridega vastuvõetavatega, kelle keskmine hinne on 3,1 palli.

Valitsus otsustas muuta õppekorralduseeskirja punkte 132.2 ja 4 seoses haridus- ja teadusministri *cum laude* määrusega. Ka see päevakorrapunkt läheb kinnitamiseks oktoobri nõukokku.

Samuti kiitis valitsus heaks õppeprorektori tutvustatud tasemeõppe vastuvõtu tegevuskava.

Professor Klaas tutvustas ka õppekavade sisehindamise korda, mille kohta on ette valmistatud rektori käskkiri. Käskkirja kavandi arutelu jätkub. Valitsus kiitis korra üldjoontes heaks, õppekavade hindamine peaks olema tehtud 1. detsembriks, käskkiri jõustub 1. novembril.

Teaduskraadide põhimäärusest

Teadusprorektor professor Kristjan Haller tutvustas 16. oktoobri valitsuses teaduskraadide põhimäärusesse viidud viimaseid täiendusi.

Arutelu tekitas rahvusvahelise eelretsenseerimise nõue. Leiti, et see peaks olema rohkem lahti seletatud.

Valitsus kiitis teaduskraadide põhimääruse muudatused tervikuna heaks ja see suunati TÜ nõukogusse.

Üliõpilasesindust juhib Olga Tšerjomuškina

Varje Sootak

8. oktoobril valis Tartu Ülikooli üliõpilasesindus (TÜÜE) erakorralisel koosolekul uueks esimeheks Olga Tšerjomuškina.

Inglise keele ja kirjanduse 3. aasta üliõpilane Olga Tšerjomuškina ütles, et esinduses hakkas ta tegutsema esimesest semestrist peale. «2005. aasta novembris tulin TÜÜEsse toetajaliikmeks. 2006. aasta kevadel osutusin juhatusse valituks, olin haridus- ja sotsiaalvaldkonna esimees». Olulisemate teemadena, millega tal tuli tegelda, nimetas Olga õppetoetust, kõrghariduse kvaliteeti ja sotsiaalseid garantiisid (erivajadustega üliõpilased, tudengipered, ühiselamud).

Küsimusele, mida uus esimees praeguse esinduse töös tähtsaks peab, vastas Olga, et ülimalt oluline on silma peal hoida õppemaksude ja ka ühiselamute teemal ning välja töötada üliõpilaskonna arengukava.

Kevadel valitud esimees Peeter-Johannes Palginõmm astus tagasi isiklikel põhjustel.

Olga Tšerjomuškina ametiaeg TÜÜE esimehena kestab 2008. aasta aprillini.

TÜÜE juhatus valitakse tavapäraselt kord aastas kevadeti kogu Tartu Ülikooli üliõpilaskonna seast. Juhatusse võib kuuluda kuni viis liiget. Praegu on juhatuses kaks liiget, kolmanda juhatuse liikme valimised (aseesimees haridus- ja sotsiaalvaldkonnas) on kavandatud 1. novembriks.

TÜÜE uus esimees on Olga Tšerjomuškina. VARJE SOOTAK

Doktorite vajadusest avalikus ja erasektoris

Raul Eamets
makroökonoomika professor

Jaan Masso
ökonomeetria vanemteadur

24. oktoobril toimub tehnikaülikoolis konverents «Doktoriõpe ühiskonna vajaduseks».

Konverentsi esimese osa teema on «Teadmistepõhine majandus vajab tippspetsialiste ja toetab doktoriõpet». Tutvustame seal oma töörühma uurimust doktorikraadiga töötajõu vajaduse kohta avalikus sektoris ja ettevõtluses.

Projekti «Eesti doktoriõppe kvaliteedi, tulemuslikkuse ja jätkusuutlikkuse tagamise süsteem» üks eesmärke on hinnata vajadust doktorikraadiga töötajate järele Eestis nii akadeemilises sektoris (ülikoolides ja uurimisasutustes), avalikus sektoris kui ka ettevõtluses.

Hetk majandusteaduskonna doktorantide suvekoolist. INDREK SEPPO

Avaliku sektori vajadus

Sellesuunalist uurimistööd on teinud Tartu Ülikooli majandusteaduskonna teadlased professor Raul Eametsa juhtimisel. Eelmisel aastal akadeemilise sektori asutustes korraldatud küsitluse tulemuste alusel hinnati akadeemilise sektori aastaseks vajaduseks 220–260 uut doktorit aastas (vt ka UT 24.11.2006).

Eelmisel ja käesoleva aasta esimesel poolel avaliku sektori asutustes (ministeeriumites, riigiametites jne) toimunud küsitluse tulemused näitasid, et lähema viie aasta jooksul oleks selles sektoris vaja juurde umbes 20 doktorit aastas. Üldjuhul on vaja avalikus sektoris mingi kindla valdkonna inimesi, eriti sotsiaalteaduste (majandus, õigus) doktoreid.

Doktorite senisel madalal hõivel avalikus sektoris on mitu põhjust. See hõlmab nii nõudlustegureid (mitme vastaja arvates lihtsalt puudub vajadus nende järele) kui ka pakkumistegureid (nt on doktoreid üldse vähe, avalikus sektoris pole palk konkurentsivõimeline jne).

Erasektor

Doktorite vajadust erasektoris hinnati kaudsete meetoditega, sest varasemad kogemused on näidanud, et Eesti tingimustes ei anna küsitlus objektiivseid tulemusi.

Kaudne meetod tähendab seda, et eeldasime, et doktorikraadiga inimeste arv on seotud erasektori poolt teadus- ja arendustegevusse tehtud investeeringute mahuga. Lähtudes teadus- ja arendustegevusse kulutuste senisest kasvutrendist, saime tulemuseks, et doktorite vajadus on erasektoris 25 doktorit aastas. Kõige enam vajab erasektor reaal- ja tehnikateaduste ning sotsiaalteaduste doktoreid. Kui erasektori teadus- ja arendustegevuse kulutused kasvaksid 25% aastas, siis suureneks nõudlus doktorikraadiga töötajõu järele aastas 66ni.

Kolme sektori (akadeemilise, avaliku, ettevõtlussektori) analüüsi kokkuvõttes võib öelda, et oodatult on nõudlus doktorite järele ettevõtluses ja avalikus sektoris oluliselt väiksem kui akadeemilises sektoris. Hinnatav doktorite koguvajadus Eestis, umbes 265–355 uut doktorit aastas, ületab oluliselt senise kaitsmiste arvu, mis on olnud aastail 2002–2006 keskmiselt 179 doktorit aastas.

Nimetatud tulemuse eelduseks on, et midagi väga kardinaalselt teaduse finantseerimise valdkonnas nii riigi kui ka erasektori seisukohast vaadatuna vähemasti lähitulevikus ei toimu. Kui Eestis peaks realiseeruma teadusmahuka ühiskonna stsenaarium ehk siis nimetatud valdkonna investeeringud nii riigi kui erasektori poolt peaksid järsult kasvama, on ülaltoodud numbrid tõenäoliselt alahinnatud.

Doktoriõppe konverents

Konverents «Doktoriõpe ühiskonna vajaduseks» algab 24. oktoobril kell 10 TTÜs.

Konverentsi teemad on teadmistepõhise ühiskonna vajadus tippspetsialistide järele, doktorikoolide temaatika ja doktoriõppe kohandamine ühiskonna vajadustega.

Esimese osa teema on «Teadmistepõhine majandus vajab tippspetsialiste ja toetab doktoriõpet». TÜst osalevad professor Raul Eamets ja tema töörühm, professorid Mart Ustav ja Urmas Varblane.

Teist osa «Doktoriõppe arenguteed» juhatab professor Raul Eamets. Osalevad TÜ professorid Urmas Sutrop, Jaanus Harro jt. TÜ doktorant Kati Tänavsuu teema on koos Eesti Noorte Teadlaste Akadeemiaga «Doktorandid ja juhendajad: muutused ajas».

Diskussioonis «Vormid ja võimalused doktoriõppes» osaleb ka TÜ materjaliteaduse ja materjalide tehnoloogia doktorikooli nõukogu esimees Marco Kirm.

Konverentsile saab registreeruda 22. oktoobrini: www.eformular.com/enev/24.10.2007.html.

Info: projekti koordinaator Ene Voolaid, tel 737 2629, ene.voolaid@ut.ee.

UT KÜSIB

Kas pühapäeviti kell 17.05 Vikerraadios Mart Ummelase ja Priit Enneti juhitud teadussaade «Labor» jätkub uuel hooajal?

Vastab Vikerraadio peatoimetaja Riina Rõõmus.

Saatesari «Labor» sel hooajal ei jätku. Möödunud hooajal oli Vikerraadio kavas kaks sarnast saadet – «Huvitaja» neljapäeviti kell 10.05–11.30 ja «Labor» pühapäeviti kell 17.05–17.40.

Saate teemad ja tegijad olid suuresti samad, kuid neljapäevasel saatel oli kuulatavus suurem tänu varasemale eetriajale.

Seetõttu otsustasime «Huvitajat» veelgi tugevdada, lisades sinna teise autorina Priit Enneti.

Põhisaatejuhina jätkab Mart Ummelas. Lisaks «Huvitajale» on meie kavas kuus korda nädalas teadusuudis Priit Ennetilt.

AJALOO READ

14. ja 15. oktoobril 1977 tähistati ülikooli taasasutamise 175. aastapäeva.

Loe: www.ajaleht.ut.ee

UUDISED

Arstiteaduskonna aastapäeva konverents

Täna kell 11 algab aulas arstiteaduskonna aastapäeva konverents «Radioloogia tänapäev ja tulevikuperspektiivid».

Christine Ojango Nottinghami Ülikoolist peab ettekande funktsionaalsest magnetresonantstomograafiast kui kliinilise praktika tulevikust.

Dr Kai Ulst kliinikumist teeb ettekande «Positron emissioon tomograafia kasutamine kliinilises praktikas». Dotsent Pilvi Ilves räägib ultraheliuuringust kontrastainega kui suure tulevikuga kuvamismeetodist, dots dr Vello Sõgel kliinikumist veresoonte uuringutest kompuutertomograafia ja magnetresonantstomograafia abil ning dr Margus Ulst kliinikumist radioloogilistest infopankadest.

Arstiteaduskonna päeva aktus

Kell 14 algab aulas aktus. Aktuse avavad rektor Alar Karis ja sotsiaalminister Maret Maripuu.

Dekaan professor Toomas Asser kõneleb teemal «Tartu Ülikool ja arstiteaduskond – 375 aastat».

Akadeemilise loengu «Neurotroofsed faktorid» peab TTÜ professor Tõnis Timmusk.

Antakse kätte arstiteaduskonna medalid ja autasustatakse teaduskonverentsi parimaid ettekannete tegijaid.

Arstiteaduskonna päevadeks valmis raamat «Tartu Ülikooli arstiteaduskond 1982–2007».

TA üliõpilastööde konkurss lõppenud

Teaduste akadeemia 2007. aasta üliõpilastööde võistlusele esitati 38 uurimistööd.

Komisjon on asunud töid läbi vaatama. Võitjad kuulutatakse välja 13. novembril üliõpilaste teaduskonverentsil.

Eelmisel aastal oli üliõpilastööde võitjate hulgas kuus Tartu Ülikooli tudengit.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas käisid tudengimessil?

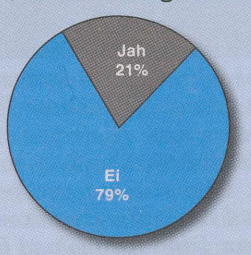

Vastajaid: 63

Uus küsimus:

Kas eesti keeles on võimalik teha tippteadust?

Vasta: www.ajaleht.ut.ee

Kuidas minust «maakas» sai

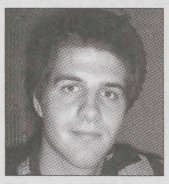

Martin Kõiva
ajakirjanduse ja suhtekorralduse 1. a üliõpilane

Tallinnas on ikka nii, et kui midagi teha pole, saab alati loomaaeda või trammiga sõitma minna. Tartus tramme pole ja loomaaeda meenutab ainult Zavood. Aga näiteks Postimees.ee lugejad on pidanud just Tartu Ülikooli Eesti parimaks ülikooliks. Selliste teadmistega läksin ma Taaralinna ajakirjandust ja suhtekorraldust õppima.

Minul kui värskel gümnaasiumilõpetajal on aga hoopis tunne, nagu oleks tegu Eesti parima puhkekeskusega.

Selle all ei mõtle ma seda, et ülikoolis iseseisvat tööd teha ei antaks, vaid seda, et õppimine on siin ka päriselt meeldiv tegevus. Võimalik, et suutsin oma erialavalikuga nii täppi panna, et mulle valati suur ämbritäis rahulolu pähe. Siiski kaldun arvama, et põhjus peitub kohalikes õpetamismeetodites ja õppejõududes.

Värskendav on ärgata hommikupäikese, mitte esivanemate nõudlike hüüatuste peale.

Meeldiv on see, et pole sellist rõhuvat pinget, nagu oli gümnaasiumis, ning suurem osa koduseid töid on ka enda jaoks huvitavad.

Gümnaasiumiga võrreldes on ülikoolil siiski ka negatiivseid külgi. Ühe näitena võib välja tuua selle, et vähemalt minul on loengus kohati selline tunne, nagu vaataksin filmi – õppejõu ja tudengi vahel suhtlemine praktiliselt puudub. Selge see, et tegu on loenguga, kuid sellegi poolest on veidi võõras mitu tundi lihtsalt istuda ja kuulata.

Peale selle on veel üks kolmetäheline lühend, mis iga rebase kiruma paneb. Pole arvatavasti ainsatki esmakursuslast, kes ÕISist õudusunenägusid ei näeks ja heldimusega vanu häid e-kooli aegu ei meenutaks. Siis ei olnud pidevat kahtlust, kas jälle midagi valesti ei tõlgendanud ega kuhugi registreerimata jätnud. Selge see, et ülikoolis ongi rohkem valikaineid, süsteemid teistsugused ning sellega kaasneb hulk bürokraatiat, kuid väga tihti jääb tunne, et konkreetsust võiks rohkem olla.

Kuid Tartu pole ainult kool ja akadeemiline areng. Minu jaoks on suurim muutus loomulikult kodupesast lahkumine ja elu korterikaaslasega.

Peaks mainima, et 20 aasta järel on äärmiselt värskendav kogemus ärgata hommikupäikese, mitte esivanemate nõudlike hüüatuste peale. Muidugi on igale rebasele erilise tähendusega ka kolmapäev ja klubi Illusioni Retro Groove – mõnus!

On raske mitte nõustuda professor Peeter Vihalemma väitega, et Tartu on Eesti kõige euroopalikum linn. Seda tunnet ei tekita mitte ainult kenasti restaureeritud vanalinn ja pikkade traditsioonidega ülikool, vaid eelkõige inimeste positiivsus tuleviku suhtes ja komme argimuresid mitte ületähtsustada.

Seega võib väita, et keskmise tallinlase hirm «maakaks» muutuda pole mitte lihtsalt alusetu, vaid tegelikkuses on asjad lausa vastupidi. Selles ilmselt peitubki siinne võlu, mida on raske mõista kellelgi, kes siin ei ela. Oleme sattunud väga sõbralikku ja edumeelsesse kohta – palju õnne meile kõigile!

Ülikooli 375. aastapäeva pidustusi oli Valgevenest vaatama tulnud 82-aastane TÜ vilistlane Lidia Borovkova, kes lõpetas vene filoloogia osakonna 1950. aastal. «Mäletan põlevaid tõrvikuid ülikooli 300. aastapäevast 1932. aastal. Olin siis kuue ja poole aastane,» rääkis Borovkova. Fotol on Lidia Borovkova (vasakul) koos naeratava professor Irina Külmojaga (paremal) Juri Lotmani mälestusmärgi avamisel. VARJE SOOTAK

Talveakadeemia annab vajalikke nõuandeid

Kadri Bank
Kadri.Bank@ut.ee

Talveakadeemias jagatakse soojas õhkkonnas nõuandeid ja ideid, mida mujalt ei pruugi saada, kinnitavad mullu akadeemias osalenud Liina Kanger ja Hiie Nõlvak.

Liina Kangeri (vasakul) ja Hiie Nõlvaku sõnul on Talveakadeemia fenomen tudengialgatus. «Oli tunda, et asju tehakse mitte omakasu, vaid asja iva pärast,» ütles Liina. KADRI BANK

Liina ja Hiie, kust teie Talveakadeemiast kuulsite?

Õigusteaduse magistrant Liina Kanger: Et ma osa võtsin, oli juhus. Kuna Talveakadeemias räägitakse keskkonnast, siis koonduvad sinna bioloogid, geograafid, keskkonnatehnoloogid jt loodusinimesed. Kirjutasin parajasti keskkonnaõigusest uurimistööd, kui info Talveakadeemiast minuni jõudis.

Keskkonnatehnoloogia magistrant Hiie Nõlvak: Mitmed tuttavad olid Talveakadeemias kuulajatena osalenud. Sügisel jagas üks õppejõud akadeemia flaiereid. Kui olin sellele märkmiku vahelt paar korda otsa vaadanud, mõtlesin, et miks mitte proovida.

Mis on Talveakadeemia?

Liina: Läänemaal Roosta puhketalus toimus nädalavahetusepikkune seminar, kus tehti oma teadusartiklite põhjal ettekandeid ja kuulati ka kutsutud esinejaid. Väga põnev oli ja lootus, et loodusinimesed on sõbralikud, pidas samuti paika.

Mida uurisite oma töös?

Hiie: Uurisin, kuidas on võimalik puhastada naftasaadustega saastunud pinnast seirataval loodusliku tervenemise teel. Meetodi põhimõte on lasta loodusel teha oma tööd, aga seda jälgida. Kui kohalik mikroobide populatsioon saab saasteainete lagundamisega piisavalt kiiresti hakkama, ei kujuta see ümbritsevale keskkonnale ohtu.

Kirjutasin artikli oma bakalaureusetöö põhjal, kus keskendusin Laguja vana prügila nüüdseks puhastatud õlijääkide tiigile. Uurisin, kas selle ümbruse pinnase mikroobikooslusel on biodegradatiivset potentsiaali naftasaaduste lagundamiseks. Tegime laboris katseid ja selgus, et see on märkimisväärne.

Eestis rakendatakse meetodit esimest korda.

Liina: Mina uurisin, kas Eesti põhiseaduses sisaldub õigus puhtale keskkonnale.

Põhiseaduses sellist kindlat formuleeringut ei ole. Aga seal on norme, mis lasevad väita, et keskkonda väärtustatakse ja ka seda, et väärtustamine peab toimuma isiku hüvanguks.

Kui näiteks õigus elule on tõrjeõigus, siis õigust puhtale keskkonnale ei konstrueerinud ma mitte tõrje-, vaid kaitsepõhiõigusena. See tähendab, et riik pürgib isiku tõhusama kaitse poole keskkonnavaldkonnas, vältides kahjustamist nii teiste isikute poolt kui ka ise oma tegevuses.

Kui suurte ohtude eest inimest kaitsta, jääb sõltuma. riigi majanduslikest võimalustest. Aga liikudes ökoloogilise õigusriigi poole, võiksime me õiguskorra tervikpildis mõelda rohelisemalt.

Liina: Väga tõsiselt võetav on üliõpilastööde riiklik konkurss, aga parimate autasustamine toimub seal vastuvõtuna. Ettekande tegemise ja oma uurimistöö avaldamiseni jõuavad vaid üksikud tipud.

Hiie: Talveakadeemia hea külg on see, et tudeng julgeb sinna oma tööd esitada. On väga oluline, et inimene saaks oma esimese sellesisulise kogemuse kätte sõbralikus õhkkonnas. Ka Talveakadeemiasse on väga tõsiselt võetavaid esinejaid kutsutud, aga minu jaoks jäi tooniandvaks selle tudengilt-tudengile pool. On hästi positiivne, kui keegi tuleb pärast ettekannet ja palub sul oma teemast lähemalt rääkida.

Loengus seda vist ei tehta?

Hiie: Bakalaureuseastmes ei saa inimesed sageli esinemiskogemust, sest seminare mõnel erialal ei ole. On nukker, kui inimese esimene tõsiseltvõetav avalik esinemine on bakalaureusetöö kaitsmine. Selles mõttes on Talveakadeemia hea võimalus minna näiteks enne bakalaureusetöö kaitsmist lihtsalt teisi kuulama või kui hästi läheb, ka ise esineda.

Liina: Bakalaureuseastmele võetakse tõesti minu meelest liiga palju tudengeid. Aga magistrantuuris on olukord parem, õppejõud tunnevad meid juba nimepidi ja oleme nende vahel ära jaotunud. Teaduskond võiks aga aktiivsemalt innustada tudengeid ka doktorantuuri jääma ja sellesse panustama.

Mida öelda neile, kes kahtlevad, kas saata oma töö 2008. a Talveakadeemiasse?

Hiie: Isegi, kui sind ei kutsuta ettekannet tegema, saab nõuandeid, mida edaspidi hea silmas pidada. Ka nendel, kes pole bakalaureusetööni veel jõudnud, kuid materjal juba koos, tasub proovida. Sealt võib saada häid ideid ka lõputöö kirjutamiseks.

Nii et peamine on ürituse sotsiaalne pool?

Liina: Pigem on asja tuum see, et su oma teaduslik mõte saab avalikuks. Kontakte ja partnereid, kes samast asjast huvitatud, leiab ka.

Mulle näiteks kirjutas ajakiri Akadeemia, et järgmises numbris avaldavad nad mu artikli. Siis meenus, et parimad tööd lubatigi Eesti ajakirjandusveergudel avaldada.

Hiie: Keskkonnatehnika lubas avaldada ka minu artikli. See on hästi oluline, et tudeng, kes veel tähtsatesse teadusajakirjadesse ei pääse, saaks oma artikli kirjutamise võimeid kontrollida.

Talveakadeemias loeb töid žürii, kes jagab väga põhjalikke kommentaare. Töö esitamine mitte just väiksele kuulajaskonnale annab esinemiskogemuse. Saime enne seda ka Talveakadeemiast sellekohast koolitust.

Kui palju peale Talveakadeemia ülikoolis enese proovilepaneku võimalusi on?

ARTIKKEL TALVEAKADEEMIALE

- **Talveakadeemia ootab artikleid inimese ja keskkonna vahelistest suhetest.**
- **Artikkel võib olla kokkuvõte nii lõpu- kui ka lühemast uurimistööst.**
- **Tähtaeg 30. november.**
- **Info: www.talveakadeemia.ee.**

UUDISED

Ülikool tunnustab

TÜ aumärgi ja tänukirjaga tunnustati 70. sünnipäeval kauaaegse ja kohusetundliku töö eest füüsika-keemia-teaduskonna emeriitdotsenti **Rein Pulleritsu**.

Koostööleping linnade liiduga

15. oktoobril kirjutasid rektor professor Alar Karis ja Eesti Linnade Liidu (ELL) juhatuse esimees, Tartu linnapea Urmas Kruuse alla koostöölepingule, mis sätestab ülikooli ja ELLi liikmete vahelised koostöösuunad.

Leping sätestab ülikooli ja ELL-i koostöö linna- ja regionaalpoliitika, avaliku halduse, keskkonnakaitse, infotehnoloogia ning sotsiaalpoliitika valdkondades.

Rektor Alar Karise sõnul on leping TÜ jaoks oluline ülikooli missiooni kolmanda samba – ühiskonna teenimise – seisukohalt. «Ülikool saab anda linnade ja omavalitsuste arengusse oma panuse rakendusuuringute, spetsialistide koolitamise, loengute ja seminaride korraldamise kaudu. Samuti osaleb ELLi esindaja ülikooli regionaalnõukogu töös,» ütles Karis.

Eesti keele ühisprotokoll

17. oktoobril allkirjastasid haridus- ja teadusministeerium, Tartu Ülikool, Tartu Linnavalitsus ja Eesti Keele Instituut eesti keele alase koostöö ühisprotokolli.

Protokollile kirjutasid alla minister Tõnis Lukas, rektor Alar Karis, linnapea Urmas Kruuse ja instituudi direktor Urmas Sutrop.

Koostöö seisneb neljas valdkonnas: uuringud, koolitus, keelealaste infomaterjalide väljaandmine ja suhtlus avalikkusega.

«Eesti keele arendamise strateegia (2004–2010)» elluviimise seireülevaade kinnitab nende tegevuste vajalikkust. Koalitsioonilepe sisaldab punkti, mille kohaselt rakendatakse avalikus sektoris kvaliteetsema keelekasutuse tagamiseks eesti keele täienduskursused riigiametnikele ja kohalike omavalitsuste töötajatele.

Koolitusleping Notarite Kojaga

Eile kirjutasid Notarite Koja esimees Tiit Sepp ja TÜ prorektor Birute Klaas alla koolituslepingule.

Kavas on käivitada magistriõppe raames notarite ja notarikandidaatide uus täienduskoolitusprogramm «Notariõigus». Tegevnotarite ning notarikandidaatide kõrval osalevad programmis ka õigusteaduskonna magistrandid.

Koolitustega alustakse lepingu allkirjastamisele järgneval päeval, mil toimub kahepäevane äriõiguse tsükkel.

«Koos ülikooliga korraldatava programmi käivitamisega tahaksime mõlemale koolitussuunale anda senisest akadeemilisema väljundi ning leida lahendusvariante tunnustatud õigusteadlaste kaasabil. Loodetavasti on sellised õigusteoreetikute ja praktikute seminarid huvitavad ka üliõpilastele,» märkis Tiit Sepp.

...teadusmonograafiaid tuleb humanitaarvaldkondades senisest kõrgemalt hinnata ning senine teaduspoliitika on monograafiate kirjutamist tugevalt pärssinud. Roomet Jakapi «Kui ühtne on humanitaarteadus?» Sirp 12. oktoober 2007

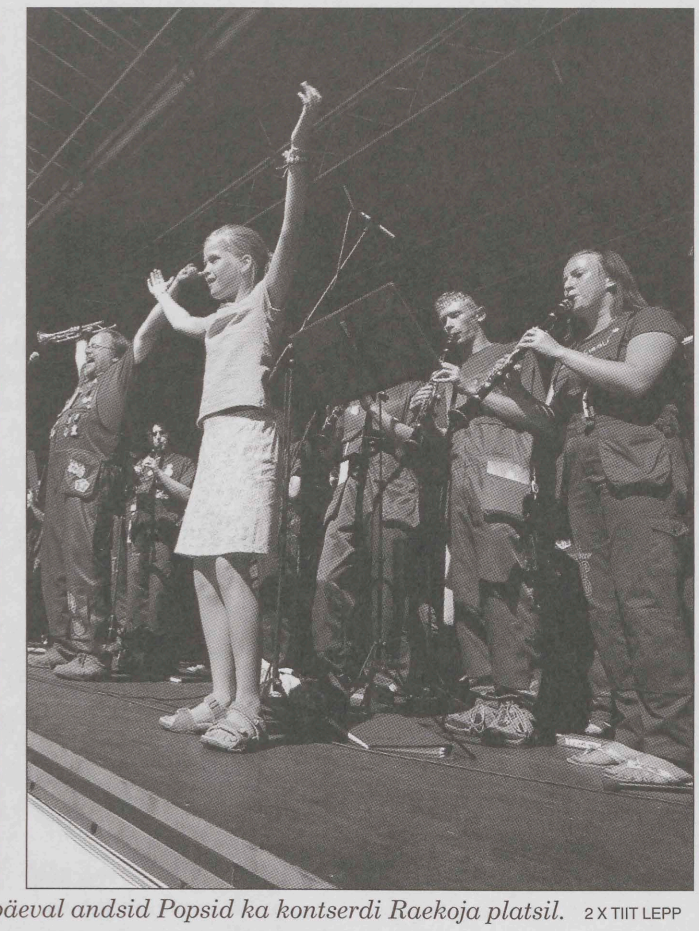

Popsid koos vilistlastega üliõpilaslaulupeo Gaudeamus rongkäigus 1. juulil 2006. Samal päeval andsid Popsid ka kontserdi Raekoja platsil. 2 X TIIT LEPP

Popsid – õigel ajal, õiges kohas!

Ingrid Aimla
löökpillide mängija

Tartu Ülikooli Akadeemiline Puhkpilliorkester Popsid esines ülikooli 375. aastapäeva auks korraldatud galakontserdil.

Pärast tohutuid proovimisi ning erakordses turvaraamis tegutsemist leidis aga kusagil Vanemuise tagaukse juures aset Popside ja auväärt kuninganna kohtumine. Popsid esitasid seal laulust vaimustuses kuningannale veel kauni lisapala «Ma tahaks olla vihmauss».

Popsid on loodud aastal 1974. Olgugi et alustati põllumajandusülikooli kollektiivina, kuulub orkester juba üle 10 aasta Tartu Ülikooli alla ning tänaseks on suurem osa Popsidestki nii kraadiliselt kui ka hingeliselt seotud TÜga. Seda enam võeti Tartu Ülikooli 375. aastapäeva pidustustest osa erakordse uhkusega.

PUHKPILLIORKESTER POPSID

- **Popsid loodi aastal 1974.**
- **Popside aktiivsete liikmete seas on üle 20 TÜ vilistlase ning 15 üliõpilase.**
- **Popsid on esinenud Kreekas, Venemaal, Taanis ja Ukrainas.**
- **Koduleheküg: www.popsid.com.**

Gustavi galal

Praegu on Popside aktiivsete liikmete seas üle 20 TÜ vilistlase ning 15 üliõpilase, kes nii Tartus kui Tallinnas (kus toimetab Popside rakuke) kiindunult õhinas pilli mängivad.

Orkestri dirigent on Enno Tubli ning seda juba 33 aastat, olles orkestri juht ja hing. Abidirigent Sirje Vasmann on aga saanud Popsidele oluliseks ülestöötajaks.

Aastapäeva pidulikuks kuningas Gustavi galaks valmistuti põhjalikult ning laval anti endast ka parim, olgugi et see meeldejääv pidupäev tipnes Popsidele hoopis pärast kontserti juhuslikult asetleidnud kohtumisega Rootsi kuninganna Silviaga, mis omakorda kulmineerus privaatkontserdiga kuningannale ja hiljem ka meie president Toomas Hendrik Ilvesele ning peaminister Andrus Ansipile. «Oh mis kena laulmine,» kiitis kuninganna ja tänas Popside sõbralikku punti siiralt.

Augustis vallutas TÜ Akadeemiline Puhkpilliorkester Popsid Kreekas Kosi saare kõrgeimaid tippe ning lõbustas ka saareelanikke ja päikeselisel lõunamaal lõõgastuvaid turistide masse meeleoluka pillihüüuga.

Popsid Kreekas

Kreeka kohalik televisioon võttis Popse vastu soojalt, teles anti intervjuu, kus tutvustati Eestit, Tartu Ülikooli ning Popse.

Kontserdid toimusid Zia mägikülas, kus peale tunniajase etteaste tegid Popsid meeleolu loomiseks ning rahva kaasatõmbamiseks ka tagasihoidliku vigurmarsi, ning Kosi linna keskväljakul, kus etteaste osutus samuti üllatavalt menukaks. Saart rohkelt külastavad hollandlased vaimustusid eriti Popside esitatud Marco Borsato laulust «Rood».

Lisaks mängudele jõuti tutvuda kohaliku kultuuriga, külastada kindlusi, kirikuid ja naabersaari ning sõita mööda käänulisi mägiteid.

Seni on Popsid andnud samalaadseid kontserte Kaliningradis (2006), Minskis ja Bresti sõjaväeosas (2005), Solovetsi saart külastades Kemis, Medvejegorskis, Petrozavodskis (2004), Taanis (2003), Ukrainas (2002) jm.

Juba tuleval suvel minnakse avastama maamunal uusi paiku.

Esialgu tuleb aga läbida veel tegusad sügis-talv-kevad ja juba toimubki pingeline, ent rõõmurohke valmistumine järgmisteks suurteks ülesastumisteks: Kaitseliidu aastapäeval (aastast 2006 on Popsid ka Kaitseliidu Tartu Maleva Akadeemilise Malevkonna orkester) ning 1. detsembril traditsioonilisel TÜ aastapäevaballil, mil Popside tagasihoidlikuks soovunelmaks oleks üles astuda juba uhiuues ainukordselt peenes Popsi-rüüs!

Ülikoolil kammerkooril ilmus oma helikandja

Indrek Mustimets
TÜ Kammerkoori president

Täna kell 20 esitleb ülikooli kammerkoor oma esimest heliplaati Tallinna Matkamajas.

Plaadil kõlavad laulud, mida on lauldud viimasel kuuel aastal, kui koori dirigent on olnud Triin Koch. Nende aastatega on repertuaari lisandunud ligi sada laulu, millest Triin Koch valis plaadile tosin olulisemat ja armsamat, sh kaks tsüklit.

Plaadil kuuleb Ester Mägi, Mart Saare, Veljo Tormise, Eduard Tubina, Cyrillus Kreegi, Gustav Ernesaksa ja Lembit Veevo koorimuusikat. Plaadilugude hulgas on ka üks esmasalvestus – Ester Mägi «Pietá».

Plaadi nimi «Maailmasuurune leek» on laulusõnadena koorilauljate meeltes ja huultel kõnelnud juba mitu aastat. Meie jaoks peitub see leek koorilaulus ja ka igaühe maailmas, meie kodudes, südametes ja silmades. Need sõnad kõlavad ka plaadil viimastena Veljo Tormise tsüklist «Sügismaastikud».

Kammerkoor koos oma dirigendi Triin Kochiga (ees keskel) Toomemäe nõlval. TÕNU NOORITS

Plaadiraamatus on peale 12 koorilaulu ka fotograaf Tõnu Nooritsa loodusfotod, mis aitavad kuulajale maailmasuuruse leegi lähemale tuua nii muusika kui ka looduse kaudu.

20. ja 21. oktoobril osaleb koor Eesti Kammerkooride Liidu korraldatavatel Mart Saare 125. sünniaastapäeva kontsertidel Viljandis ja Pärnus.

TÜ Kammerkoor asutati 1971. aastal. Esimesed dirigendid olid Vaike Uibopuu ja Tiiu Otsus. Vaike Uibopuu juhatas ka TÜ Akadeemilist Naiskoori. Triin Koch on samuti ka naiskoori dirigent.

Näitus «Meie Põhjala»

Alates 17. oktoobrist saab TÜ ajaloo muuseumi valges saalis vaadata Põhjamaade foto- ja ajaloonäitust «Meie Põhjala».

Näitus pakub pildis ja kirjas põgusat sissevaadet Põhjamaade omavahelistesse majandus-, kultuuri- ja sõjasuhetesse ning osutab Põhjamaade positsioonile maailmas. Külastaja saab tutvuda viikingite ajaga, sõdade perioodi ning kiriku rolliga Skandinaavias, ruunikivide, naiste vabadusliikumisega jpm.

Näituse teksti kirjutas Jyrki Ijäs, toimetas ja täiendas Madis Kanarbik, tõlkis Mall Tamm ning kujundas Siiri Tomingas-Joandi.

Näitus jääb avatuks 15. novembrini.

Muuseumis saab vaadata ka püsinäitusi. Kolmel korrusel vastavalt ajastule paikneb püsinäitus «Tartu ülikool 17. sajandist tänapäevani».

Viljandi tudengid näitavad video- ja fotokunsti

Kristine Liiva
VKA avalike suhete juht

16. oktoobril avati Y-galeriis Viljandi kultuuriakadeemia teatrikunsti visuaaltehnoloogia üliõpilaste video- ja fotonäitus.

Fotode autorid on Katri Jensen, Merilyn Koik, Merili Laur, Rene Liivamägi, Luise Leesment, Pille Lumiste, Martin Makarevitš, Lilith Rünkorg, Grete Saluste, Inga Tomson, Kaie Olmre, Liis Niller ja Johannes Veski.

Filmid tegid Siim Allas, Kädi Kruusmaa, Roman Kuznetsov, Rauno Känganen, Siim Reispass ja Triin Suvi.

Foto- ja videoõpet andsid Arvo Iho ja Veiko Taluste.

Näitus jääb avatuks 27. oktoobrini.

UUDISED

Terminoloogia sihtstipendiumi saajad on selgunud

Selgusid TÜ Sihtasutuse ning haridus- ja teadusministeeriumi eestikeelse terminoloogia sihtstipendiumi saajad, kelle õppe- või uurimisvaldkond on seotud eestikeelse terminoloogia ja selle arendamisega või kes arendavad eesti terminoloogiat oma mis tahes eriala doktoritöö osana.

TÜ Sihtasutuse juhatuse liikme Ruth Kotsari sõnul otsustas stipendiumikomisjon toetada doktorant Terje Hallikut (TÜ) 30 000 krooniga, magistrant Kati Lepajõed (TÜ) 20 000 ning doktorant Mariko Fasterit (TÜ), Annika Hussarit (TLÜ), doktorante Pärtel Lippust (TÜ) ja Liina Paalest (TÜ) igaüht 10 000 krooniga.

Terje Halliku teema on sõjaajaloo terminite sõnastik (ilmub raamatu «Sõjad ja konfliktid» osana), Kati Lepajõe korrastab jalgrattaspordi terminеid (kavas on jalgrattakohtuniku sõnaraamat), Liina Paales viipekeelse rahvaluule sõnavara. Ülejäänud taotlejate teemaks on keeleteaduse (nimeteaduse, foneetika) terminid.

Teadusest ja rahvusvahelistest organisatsioonidest

16. oktoobril toimus teaduste akadeemias lühikonverents «Eesti teadus ja rahvusvahelised teadusorganisatsioonid: probleemid ja suunitlus».

Konverentsi juhatas ja pidas ettekande «Akadeemia rahvusvahelistes teadusorganisatsioonides» akadeemik Jüri Engelbrecht.

TÜ Füüsika Instituudi õppedirektor Kaido Reivelt rääkis Eesti Füüsika Seltsist ja Euroopa dimensioonist. TÜ etnoloogia professor Art Leete kõneles osalemiskogemusest ESFi programmis.

Seitsme ettekande järel tõi akadeemik Engelbrecht kokkuvõtteks välja, et Eesti teaduse ja teadlaste esindatus rahvusvahelistes teadusorganisatsioonides on päris hea ning et nende hääl kõlab ka otsustusprotsessides. «Rahvusvahelistes organisatsioonides osalemise kaudu toimub nii tegelik teadustöö kui ka populariseerimine.»

Narva näitusel kolledži makett

11. oktoobril avati Narva linnuses ülikooli 375. aastapäevale pühendatud näitus «Mõttelennud vanalinnas. Narva ajaloolise linnasüdame taastamispüüded 1945–2007».

Eksponeeritakse ka Narva raekoja ja TÜ Narva Kolledži uue õppehoone maketti. Kolledži haldusjuhi Jaanus Villiko sõnul on makett kinnituseks, et õppehoone sobitub hästi oma keskkonda. «See ei tule klaasist, ei ole suurem kui ajalooline Narva raekoja hoone ja järgib ajaloolisi tänavajooni,» ütles Jaanus Villiko. Näituse koostas Narva Muuseumi direktor Andres Toode.

Väljapanek jääb avatuks 18. novembrini. Plaanis on näitus tuua ka Tartusse, Tallinnasse ja Jõhvi.

OECD raport juhtis tähelepanu, et praegune süsteem ei suuda ületada olulisi kõrgharidusele ligipääsubarjääre. Täpsemalt öeldes ei ole see universaalselt kättesaadav. William Thorn «Milline oleks õiglane õppemaksusüsteem?» Eesti Päevaleht 12. oktoober 2007

Üliõpilased tutvustavad mitteformaalset haridust

Triin Pisuke
AEGEE-Tartu avalike suhete juht, inglise filoloogia 3. a üliõpilane

AEGEE-Tartu korraldab interaktiivse seminari «Mis on mitteformaalne haridus?».

Koos programmi «Euroopa noored» Eesti bürooga 24. oktoobril kell 15 algava seminari eesmärk on selgitada üliõpilastele mitteformaalse hariduse olemust, tutvustada võimalusi, mida see pakub enese arendamiseks nii Eestis kui ka välismaal ning näidata organisatsioonidesse kuulumise eeliseid. Käsitletakse näiteks Bologna protsessi, tudengite mobiilsuse, elukestva õppe jms küsimusi. Haridusteemalisi seminare ja töötubasid korraldavad AEGEE esindused oktoobrikuus kogu Euroopas.

Seminar algab «Euroopa noorte» programmikonsultandi Kristiina Pernitsa loenguga mitteformaalsest haridusest. Järgmisena räägib Eesti Kultuuriseltside Ühenduse esimees ja TÜ kunagine prorektor (1969–1990) Valter Haamer mitteformaalse hariduse vajalikkusest ühiskonnale. Seejärel korraldab programmi «Euroopa noored» büroo näitlikustava töötoa, kus räägitut saab praktiliselt rakendada. Ürituse lõpetab debatt «Organisatsiooniga või organisatsioonita?», kus väitlevad Andro Roos ja Irma Mets.

Formaalne haridus on mündi üks pool. Selleks, et oma ülikooliharidust täiustada, tuleks tunda ka teist poolt – mitteformaalset haridust – sest kumbki neist pakub erinevaid võimalusi. Nende sümbioos näib olevat see, mis meie maailmamõistmist avardab ning muudab üliõpilaselu tõeliselt üliõpilaseluks!

Seminar toimub TÜ raamatukogu ruumis 243.

Info: www.projects.aegee.org/educationunlimited/.

DOTSENTIDE JA TEADURITE KLUBIS

23. oktoobril kell 17 toimub haridus- ja teadusministeeriumi (Munga 18) II korruse saalis kohtumine ministri Tõnis Lukasega. Info: tel 748 3513, 5559 5233.

TÜ PENSIONÄRIDE ÜHINGUS VITAE

23. oktoobril kell 15 toimub ülikooli raamatukogu konverentsisaalis Vitae liikmete kohtumine rektor professor Alar Karisega. Info: Leida Noorma, tel 740 3069.

SIMULATSIOONIMÄNG «MUDEL NATO»

15.–17. novembrini toimub Tallinnas simulatsioonimäng «Mudel NATO». Peamiste komiteede tööd läbi mängides õpitakse, kuidas tehakse NATOs otsuseid. Vastuse saavad küsimused, kas Eesti-suguse väikeriigi arvamus loeb NATOs, mis on mitteametlikud hommikukohvid, miks Prantsusmaa ütleb alati ei, jne.

Üritus toimub Eestis esmakordselt.

Osalema oodatakse üliõpilasi, abituriente ja väitlusklubide liikmeid. Registreerumine **1. novembrini**.

Info: www.mudelnato.ee.

ÕNNITLEME

75

Aleksander Aleksejev, plekksepp – 19. oktoober

70

Rein Pullerits, FK emeriitdotsent – 20. oktoober

60

Rein Hiob, keemik – 25. oktoober
Ene Ustav, vanemteadur – 25. oktoober

55

Vambola Leping, koordinaator – 20. oktoober
Heiki Epner, raamatukogu tehnoloogiadirektor – 25. oktoober

50

Sergei Zakrutkin, valvur – 23. oktoober

45

Väino Vaino, MI teadur – 22. oktoober

40

Katrin Kern, erakorraline assistent – 24. oktoober

35

Kristel Taits, koordinaator – 22. oktoober

30

Kaia Kastepõld-Tõrs, lektor – 24. oktoober
Kristiina Praakli, erakorraline assistent – 23. oktoober

25

Nele Kuldkepp, laborant – 21. oktoober
Liis Meeras, erakorraline assistent – 25. oktoober

20

Andrei Dementjev, spetsialist – 20. oktoober

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000
Trükk: Greif OÜ

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Kadri Rannamäe
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetaja Mai Kukumägi
Keeletoimetaja Marika Kullamaa

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
http://www.ajaleht.ut.ee
Postiaadress: Ülikooli 18, Tartu 50090

PSÜHHOLOOGIA INSTITUUDI VILISTLASPÄEV JA KONVERENTS

26. ja 27. oktoobril korraldavad TÜ psühholoogia instituut ja Eesti Psühholoogide Liit lahtiste uste päeva ja konverentsi «Eestlase psühholoogiline portree».

Lahtiste uste päev 26. oktoobril algab avatud loengutega. Kliinilise psühholoogia lektor Kirsti Akkermann räägib normaalsusest ja ebanormaalsusest kliinilises psühholoogias. Psühholoog Triinu Tänavsuu tutvustab arenguteooriaid emade mõistvuse testi tulemuste läbi. Järgnevad arutelud kliinilise, kooli- ja neuropsühholoogia erialasektsioonides.

Huvilised on oodatud ka psühholoogiakonverentsile 27. oktoobril Näituse 2, mis keskendub eestlase psühholoogilisele portreele. Arutuse alla tulevad eestlase rahvuslik iseloom, Eesti identiteet jt küsimused.

Konverentsi avab psühholoogia instituudi juhataja professor Jüri Allik. Ettekande peavad kognitiiv- ja õiguspsühholoogia professor Talis Bachmann, isiksusepsühholoogia vanemteadur Anu Realo, kliinilise psühholoogia dotsent Anu Aluoja, Eesti käitumis- ja terviseteaduste keskuse uurimisrühma liige Margus Tõnissaar, kultuuripsühholoogia erakorraline professor Peeter Tulviste, psühholoogiadoktor Aune Valk jt.

Info ja registreerimine: TÜ psühholoogia instituut, Tiigi 78-334, tel 737 5902, departm@psych.ut.ee.

Vt ka http://psych.ut.ee/psych ja www.epl.org.ee/.

EESTI SOTSIAALTEADUSTE VII AASTAKONVERENTS

23. ja 24. novembril korraldab sotsiaalteaduskond Tartus Eesti sotsiaalteaduste VII aastakonverentsi «Eesti pärast Euroopa Liiduga ühinemist».

Konverentsi eesmärk on otsida ühist sotsiaalteaduslikku keelt riigiteadlaste, sotsioloogide ja majandusteadlaste vahel. Ühiskondliku dialoogi saavutamiseks on konverentsile oodatud ka praktikud, avaliku ja kolmanda sektori esindajad.

Konverentsil tehakse üle saja ettekande. Olulisemad teemaderingid on Eesti majandus ja Euroopa Liit, teadmistepõhine ühiskond, perekond ja võrgustikud, hariduspoliitika ja koolikontekst, haldusreform, sotsiaalsed muutused, teadlaste mobiilsus, tööturg jne. Muu hulgas pöörab tänavune konverents eelnevatest enam tähelepanu Eesti mitmekultuurilisusele ja rahvuslikule identiteedile.

Konverentsile on võimalik registreerida **30. oktoobrini** konverentsi kodulehel oleva registreerimisvormi kaudu. Osavõtutasu on 200 krooni. Täpsem info: www.ut.ee/ESAK.

DOMUS DORPATENSISE STIPENDIUMIKONKURSS

Teaduse ja kultuuri sihtasutus Domus Dorpatensis kuulutas välja stipendiumikonkursi, mis toetab kodanikualgatust ning kohaliku elu edendamist.

Stipendium on mõeldud isikule, kes on oma tegevusega aidanud oluliselt kaasa kogukonna üldisele arengule või on silma paistnud kogukonna jaoks olulise saavutusega.

15 000-kroonisele stipendiumile saavad kandideerida kõik Eesti Vabariigi alalised elanikud ning sellele võib esitada nii iseennast kui ka teisi kandidaate.

Taotlemiseks saata sihtasutusele Domus Dorpatensis posti või e-posti teel vabas vormis kirjutatud stipendiumiavaldus, CV, taotlemise põhjendus koos kandidaadi saavutuste kirjelduse ning soovitajate kontaktandmetega.

Taotluste esitamise tähtaeg on **1. november**. Stipendiumi eraldamise otsus tehakse avalikuks kodanikupäeval, 26. novembril.

Info: tel 733 1345, dorpatensis@dorpatensis.ee.

KOSMOSEST JA KOSMOSETEHNIKAST

22. oktoobril kell 17.30 algab SA Domus Dorpatensise ja SA Teaduskeskus AHHAA seminar sarjast «Ahhaa! Teeme tutvust».

Seekord tehakse juttu kosmosest ja kosmosetehnikast. Tartu Observatooriumi kosmoloogia osakonna vanemteadur Jaan Einasto räägib universumi sünnist ja arengust. Tartu tähetorni astronoomiaringi asepresident Tõnu Tuvikene kõneleb pool sajandit tagasi kosmosesse saadetud sputniku ajaloost. TÜ eksperimentaalfüüsika ja tehnoloogia instituudi erakorraline teadur Mart Noorma arutleb teemal, mida saab inimkond tagasi kosmoseagentuuride poolt kulutatud sadade miljardite dollarite eest.

Seminar toimub toimub Domus Dorpatensise maja seminariruumis Raekoja plats 1/ Ülikooli 7. Osalemiseks registreeruda hiljemalt 21. oktoobriks tel 733 1345, dorpatensis@dorpatensis.ee või kohapeal.

Info: www.dorpatensis.ee või tel 5341 0793.

SPORT

13. oktoobril avasid tennisistid Tartu Ülikooli 2007/2008. õa meistrivõistluste hooaja.

Avaala võitis meeste arvestuses Kersten Eero, naistest oli parim Inga Drobet. Teaduskondadest on parim majandus- ja sotsiaalteaduskonna ees õigusteaduskond.

TÜ meistrivõistlused jätkuvad sel laupäeval, 20. oktoobril kell 10 Ujula 4 spordihoones korvpalliturniiriga. Sügissemestril on kavas veel kaks ala: 11. novembril on kõik tudengid ja ülikooli töötajad oodatud võrkpalliturniirile ning 24. novembril toimub saalijalgpalliturniir.

Info: www.tysk.ee/index.php?sisu=tekst&mid=80&lang=est ja Tiina Sirge, tel 509 4899, sirgetiina@hot.ee.

TARTU ÜLIKOOL

Tartu Ülikooli ajalehe Universitas Tartuensis toimetus ja kolleegium kuulutasid seoses Tartu Ülikooli 375. aastapäevaga välja

ESSEEVÕISTLUSE

„Millisena näen Tartu Ülikooli kümne aasta pärast?"

Kõik Tartu Ülikooli tudengid, õppejõud, töötajad ja vilistlased on oodatud mõtlema *alma mater*'i oleviku ja tuleviku peale:
- Tartu Ülikool täna ja kümne aasta pärast töö- ja õpikeskkonnana;
- kes ja mis keeles siin kümne aasta pärast õpivad ja õpetavad;
- Tartu Ülikoolist saadav haridus;
- Tartu Ülikooli positsioon Eesti, Euroopa ja maailma kõrghariduses;
- akadeemilise pere kokkukuuluvustunne;
- tasuta või tasuline õpe jne.

Žürii annab välja kolm põhiauhinda:
I koht 3000,
II koht 2000 ja
III koht 1000 krooni
ning lisaauhindu.

Žürii esimees on TÜ eetikakeskuse juhataja professor Margit Sutrop.

Essee maht on 2–3 lk. Tööd saata aadressile ajaleht@ut.ee või märgusõnaga "Esseekonkurss", UT toimetus, Ülikooli 18, Tartu 50090.

Esseede esitamise tähtaeg on **31. oktoober**.
Parimad võidutööd avaldatakse lehes.

Info: tel 737 5680, www.ut.ee/ajaleht.

TÜ RAAMATUPOOD SOOVITAB:

«Pathology of Melanocytic Disorders 2ed»
Walter Mooi, Thomas Krausz
ISBN: 9780340809686
Hodder Arnold, 28/09/2007
Hardback

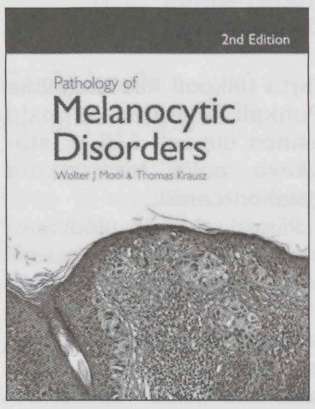

Raamatut saab tellida soodushinnaga 4380 (tavahind 4677) krooni.

Soodushinnale kehtivad lisaks kõik raamatupoe soodustused!

Võõrkeelse kirjanduse tellimine!

Info: www.ut.ee/raamatupood.

Tartu Ülikooli Ajaloo Muuseum Toomel Lossi 25

AJA SISSE MINEK

Esmakursuslane!

Kas Sa tunned oma ülikooli ja teaduskonna ajalugu?
Kas Sa tead oma eriala tunnustatud teadlasi?
Kas Sa aimad, milline oli minevikus üliõpilase elu-olu?

Kui tahad tunda end selles valdkonnas kindlamalt, tule muuseumisse!
Õpid tundma oma eriala muuseumiekspositsiooni, fondiesemete ja teadja-inimese tutvustuse kaudu.

Tasuta!

Ootame!

Usuteaduskonna tudengid 22. oktoobril kell 14.15.

Tulla võivad ka vanemate kursuste tudengid.

Lisateave: 737 5677

JÄRGNEB!

KAITSMISED

MAGISTRITÖÖD (4+2)

26. oktoobril kl 12 kaitseb **Erika Pedak** Lossi 3-406 magistritööd «Eesti professionaalse tekstiilikunsti sünd ja kujunemine kuni 1940. aastani» («The Birth and Development of Estonian Professional Textile Art till 1940») *magister artium* (kunstiajalugu) kraadi taotlemiseks. Juhendaja prof Jaak Kangilaski. Oponent prof Krista Kodres.

LOENGUD

23. oktoobril kl 12.15–13.45 peab Eesti Rahvusringhäälingu juhatuse esimees Margus Allikmaa avaliku halduse osakonnas Tiigi 78-236 kursuse «Eesti avalik haldus» raames külalisloengu. Kõik huvilised on oodatud.

24. oktoobril kl 18.15 peab TÜ klassikalise filoloogia osakonna doktorant Kaarina Rein Morgensterni Seltsi avalike loengutesarja raames Ülikooli 17-225 ettekande «Nikos Kazantzakise antiigiteemaline looming». Kõik huvilised on oodatud. Info: Janika Päll, 737 5211, janika.pall@ut.ee.

TEATED

Arstiteaduskonna meditsiinikollektsioonide ruumides on avatud kahe kuulsa antropoloogi juubelinäitused: Juhan Aul 110 ja Karin Mark 85. Näitused jäävad avatuks 30. novembrini. Sissepääs teisipäevast laupäevani kella 11–17. Info: Maie Toomsalu, tel 737 5420, maie.toomsalu@ut.ee.

26. oktoobril on raamatukogus koristuspäev. Raamatukogu on lahti kella 15–21.

KONTSERT

TÜ AULAS

20. oktoobril kl 18 meeskoori Forestalia 35. aastapäeva kontsert.

VANEMUISE KONTSERDIMAJAS

19. oktoobril kl 19 esineb Ernst-Erich Stender (Saksamaa) orelil. Kavas: Tunder, Buxtehude, Stender, Beethoven.

21. oktoobril kl 16 «See igipüsiv hääl»... Veljo Tormise plaaditsükli esituskontsert. Esineb Eesti Rahvusmeeskoor, dirigent Ants Soots. Kaastegevad Vambola Krigul, Lehari Kaustel, Margus Vaht (löökpillid), Tuule Kann, Pille Karras (kandled), Urmas Põldma (tenor, rahvusooper Estonia), Andres Alamaa (bass). Kavas vastvalmival CD-l «Visions of Kalevala» kõlavad teosed Kalevala tekstidele «Kalevala 17. runo», «Kullervo sõnum», «Raua needmine», «Lauliku lõpusõnad».

Sügispäevad on kätte jõudnud

Signe Tamberg
kultuuriklubi meediatoimkonna juht,
teatriteaduse 2. a üliõpilane

Hei, hei, tudengid! Enam pole palju jäänud, vaid mõned lühikesed minutid ja käes nad ongi – Tartu sügispäevad 2007.

Oktoobrikuu kolmas nädal ehk 15.–21. oktoober on teil kindlasti märkmikesse suurelt ja punaselt kirja pandud ning keha ja vaim valmis pöörasteks seiklusteks, mis seitsme unetu öö ja meeletu päeva jooksul ette võivad tulla.

Juba vanarahvas teadis rääkida: «Kes minevikku ei mäleta, elab tulevikuta». Seepärast alustavad ka sügispäevad kõige õpitu, kuuldu, kogetu ja loetu meenutamisega. Teadmisi igast vallast kontrollitakse 15. oktoobril Püssirohukeldris legendaarsel turniiril Mälukas. Sama päeva õhtul antakse sügispäevadele ülikooli aulas pidulikult õigus linn terveks nädalaks kõige tudengliku ja lõbusaga täita. Avaaktuse teeb eriti meeldejäävaks kõigi kuulajate südamed soojakslaulev ansambel Jääääär.

Tudengibändi konkurss, mis toimub 16. oktoobril Sõbra majas, on sel aastal stuudiotesse ajanud päris mitmed agarad pillimehed. Žürii koosseisus Riho Sibul, Birgit Õigemeel, Andrus Rootsmäe (InBoil), Kulno Malva (Nikns Suns) ja Triin Anni («Noortebänd 2006» korraldaja) otsustab, kellest saab «Tudengibänd 2007» .

Sel ajal, kui langeb otsus võitjate kohta, pakub kohaletulnutele üdini positiivset ja energiast ülelaetud muusikat ansambel Ska Faktor. Sügispäevade üks tipphetki on 18. oktoobril Athena keskuses «Tudengifilm 2007», mil publiku silme all esilinastuvad uute andekate filmimeistrite linateosed. Parimad ja veel paremad selgitab välja žürii, kuhu kuuluvad näitleja Maarja Jakobson, kirjanik Andrus Kivirähk, Mikk Rand Kinobussist ja Kristi Lont.

Nagu ükski sale suvi, ei saa ka tore sügis läbi ilma spordita. Eneseliigutamise eest kannavad hoolt 17. oktoobril Lõbusal sügisaeroobikal Eesti tipptreenerid Rica Varul, Kristiina Noor, Kristina Grašova ja Kirsti Kuhi. Adrenaliinirohkema spordi armastajaid paneb proovile 19. oktoobril Raekoja platsil toimuv «Ekstreemfaktor».

Kui avaaktusel paneb Jääääre mahe muusika tantsima kuulajate hinge, siis 20. oktoobril sügispäevade lõpusimmanil Lodjakojas saavad ansambli Sleepwalkers saatel korraliku tantsuhoo sisse ka jalad. Pärast väsitavat ringikeerutamist lõpeb festivalinädala viimane õhtu meeldejääva tulemänguga Emajõe kaldal.

Ootame teid kõiki Tartu sügispäevadele, sest vaim tahab ju ometi end välja puhata!

Ekstreemne sügispäev

Peep Teppo
kultuuriklubi liige,
Eesti Maaülikooli metsamajanduse 2. a magistrant

Millal enne on sulle pakutud võimalust roomata ja hüpata keset Raekoja platsi? Nüüd saad seda teha!

Sügispäevade ajal toimub 19. oktoobril sportlik meeskonnavõistlus, mis sellel aastal kannab uut nime – Ekstreemfaktor. Kui sinu tudengielu pole piisavalt ekstreemne, siis registreeri ennast ja tule osalema. Ja pea meeles, et just sellest üritusest võib alguse saada sinu seiklejakarjäär. Sportlikule päevale lisab kindlasti ekstreemsust sügisvihmane ja tormituuline ilm.

Võistlusel võivad osaleda kolmeliikmelised segavõistkonnad, kes ületavad Raekoja platsil mitmesuguseid takistusi. Seejuures on väga tähtis meeskonnavaim ja oskus jagada ülesandeid võrdselt. Tähtis pole ainult tugevus ja kiirus, on vaja ka osavust ja ettenägelikkust. Ja ega alati polegi tähtis võit, vaid see, et saaks sportlikult ja lõbusalt teistega aega veeta. Kui endal julgust osalemiseks ei ole, saada sõber ja hoia raja ääres seltsilisele põialt.

Lahutamatud – Villem ja tudengid. KULTUURIKLUBI ARHIIV

Mõtlemapanev tudengitrall

Piret Tamm
kultuuriklubi kaaskorraldajate toimkonna juht, TÜ vilistlane

Tudengipäevade kava on nagu üks lõbus Tootsi peenar, kust otsimise korral võib leida praktiliselt kõike.

Selgi aastal on sügispäevade programmis kõrvuti professionaalide ning nupukate tudengite korraldatavad üritused, mis oma erinevuste tõttu moodustavadki kompleksse terviku, millest igaüks otsimise korral võib leida oma.

Sügispäevadel saab veel veidike tunda Tartu Ülikooli juubelihõngu, kuigi sünnipäevapidustused ise on lõppenud. Kohe esmaspäeval võib kavast leida TÜ ajaloo muuseumi populaarteadusliku teeõhtu, kus arutletakse selle üle, kui vana ikkagi on Tartu Ülikool. Oleks ekslik arvata, et Academia Gustaviana vanuse paika panemisega diskussioonid piirduvadki.

Otse Toomelt alla jalutades võib võtta suuna kohe järgmisele arutlevale üritusele, kus teemaks kaunid kunstid ja kõlblus. Nädala jooksul saab külastada mõtlemapanevaid ja mõtlemist soodustavaid üritusi ükskõik mis teemadel ning leida üles programmist see, mis endale kõige meelepärasem. Olgu see siis prantsuse kultuur Taize palvusel või üritusel «Prantsusmaa ehtsas kuues», ehe kunst muuseumides või teatrikunst, mida pakub Vanemuine. Või hoopis kinokunst, mida pakuvad nii mitmed kaaskorraldajad, et peaaegu igal nädalapäeval leiab kinohuviline kavast midagi erinevat filmikunsti vallast – tudengifilme, loodusfilme, amatöörfilme, lühifilme, vaimulikke filme ja ka filme saamidest – vali vaid meelepärane. Ja kui tekib tunne, et nii paljut on nähtud, et nagu enam ei jaksagi, siis astu sisse provokatiivse pealkirjaga *workshop*'ile «Mõtlemisest kõrini?!» ja kuula, mida seal huvitavat räägitakse.

Kui aga piisavalt arutletud ning kunstist ka juba oma osa saadud, siis on võimalik tegeleda vahepeal näiteks hoopis veespordiga või minna ehttudenglikule talisuplusklubi Neeva hooaja avaüritusele kolmapäeva õhtul. Seejärel tuleks veidi lihast puhata ja siis reedel Aura vesiaeroobikal veel üks korralik trenn otsa teha. Ikka kõik selleks, et nii keha kui hing võrdselt häid elamusi saaksid.

Akadeemiline pikapäevarühm

Evelin Rüütli
kultuuriklubi programmitoimkonna juht,
haridusteaduskonna klassiõpetaja 3. a üliõpilane

Kuidas ühendada omavahel mõisted diskursus, zooloogia ja visuaalne keel?

Meie teame. Selleks on tarvis kolme suurepärast persooni kolmel festivalinädala õhtupoolikul kolmes põnevas paigas Taaralinna südames.

Kõik see kokku on kultuuriklubi uusim üritus sügispäevade kavas – loengusari «Akadeemiline pikapäevarühm». Oleme tudengipäevade nädalaks Tartusse kutsunud kolm tõelist oma ala asjatundjat, kes panevad mõtlema tavapäratutele, kuid lõpmata põnevatele teemadele, aitavad leida ajatut tarkust, mis on aidanud kujundada meie nägemust maailmast ning kes toovad endaga kaasa palju värskeid mõtteid. On ju seegi üks osa vaimu väljapuhkamisest, kui astume välja oma igapäeva rutiinist ning ammutame uusi ideid – just selleks annab akadeemiline pikapäevarühm võimaluse.

Loengusarjale lükkab hoo sisse tehnokratiks tituleeritud Peeter Marvet, kes arutleb selle üle, miks me kardame uusi tehnoloogiaid oma elus ja töös – kas selle taga on hirm õppimise ees või kartus, et masinad võtavad meie töö üle. Kõigest sellest püüab Peeter mingit süsteemi luua teisipäeval, 16. oktoobril kell 18 keemiaringis.

Ajatu tarkuse ning loomade ja inimeste vaheliste sidemete otsinguil aitab meid Aleksei Turovski, keda võib kohata kolmapäeval, 17. oktoobril kell 18 zooloogia muuseumis. Turovski, keda on kutsutud loomahingede inseneriks, vaatab tagasi ajalukku ning räägib sellest, kuidas inimesed on loomariiki läbi aegade näinud.

Kolmas persoon, kes ühtlasi ka sarjale punkti paneb, on Mikk Rand. Avalikkusele on ta enim tuntud kui üks Kinobussi vedajatest. Neljapäeval, 18. oktoobril kell 17 ootab ta kõiki huvilisi Athena keskuse pööningusaali, et kõneleda visuaalse keele olemusest, sellest, kuidas seda üha arenevas maailmas kiiresti õppida ja võimalikult efektiivselt kasutada.

Miks kadus Siilike uuesti uttu?

Signe Tamberg

17. oktoobril saab miksküsimustele vastuseid kunstideööl Toomemäel ja muuseumides.

Mida suuremaks sa saad, seda rohkem sa küsid ja seda keerulisemaks su küsimused muutuvad. Juba lapsepõlvest said kaasa ühe paraja hunniku vastamata mikse: miks ei ole taevas roheline, miks poriloiku ei või hüpata, miks, miks miks…?

Üheks kõige suuremaks müsteeriumiks, mis lapsepõlves paljudel multikasõpradel lahendamata jäi, on Siilikese saladus. Just tolle samuse, kes Karule külla läks ja siis tee peal udus eksles. Nüüd, paarkümmend head aastat hiljem, on Siilike jälle udu vahele ära kadunud ning meid kummitab uuesti küsimus «Miks?».

Et sellele aastatepikkusele hämarale loole veidigi valgust heita, saame kokku 17. oktoobril kell 21 Toomemäel. Vihjeid selle kohta, milliseid uduradu Siilike seekord tallab, jagavad meile kirjakunstivaldajad, muusikasaaladuste tundjad ja tantsusammude oskajad.

TÜ kunstimuuseumis tekitavad Elleri pillimehed muusikahelisid marimbal, akordionil ja kitarril. TÜ ajaloo muuseumi valge saali täidab Värske Rõhu noorte kirjanike ja poeetide sõnamaagia ning H stuudio tantsijate modernne liikumiskunst. Siilikese otsimine lõpeb Toomkiriku varemetes antiikaja salastatud usutalitusel, mida sähviva valgusetenduse saatel aitavad läbi viia Elleri Bigband ja Tartu Akadeemiline Meeskoor oma buršilauliku lauludega. Kes teab, ehk tuleb kohale Siilike ise ning seletab uudishimulikele, miks ta sel korral uttu kadus.

Tartu sügispäevad 2007

17. – 21. oktoobrini
www.studentdays.ee

ESMASPÄEV, 15. OKTOOBER

kl 9.50	Tudengiinfo / Sun FM 101,2 MHz
kl 16–17	Tudengiruupor / Sun FM 101,2 MHz
kl 17.15	Populaarteaduslik teeõhtu «Huvitavat teadusest ja elust» / TÜ ajaloo muuseum / tasuta
kl 18	MÄLUKAS / Püssirohukelder / tasuta
kl 18	Kontsert-etendus «Nõiduslik öö» / Vanemuise kontserdimaja / 50 kr/ISIC 30 kr
kl 19.15	Diskussioonikohvik «KKK ehk Kaunid kunstid ja kõlblus» / Roosi 1 / tasuta
kl 20	Õllebingo / Klubi Trehv / tasuta
kl 21	TARTU SÜGISPÄEVAD 2007 AVAKONTSERT – ans JÄÄÄÄR / TÜ peahoone aula / 60 kr/ISIC 40 kr
kl 22	Karaoke «Sellest saab meie sügis» finaal / Püssirohukelder / 25 kr

TEISIPÄEV, 16. OKTOOBER

kl 8	BUSSIORIENTEERUMINE / Tartu Kaubamaja / tasuta
kl 9.50	Tudengiinfo / Sun FM 101,2 MHz
kl 10–15	Doonoripäev / Ülikooli 7 / tasuta
kl 14–16	Avalik väitlus «Tartu linn ehitab tudengitele uue ühiselamu!» / Pirogovi plats / tasuta
kl 16	Näituse «Tartu. Ülikool ja maalikool» külastamine kuraatori Jaan Elkeniga / Tartu Kunstimaja, Vanemuise 26 / tasuta
kl 16–17	Tudengiruupor / Sun FM 101,2 MHz
kl 18	Kontsert «Tulevikumuuseumi hääl» / Eesti Rahva Muuseum / tasuta
kl 18	LOENGUSARI «AKADEEMILINE PIKAPÄEVARÜHM» – PEETER «TEHNOKRATT» MARVET / Keemiaring / tasuta
kl 19	Geelküünalde valmistamine / Noortekeskus Öökull, Uus 56 / tasuta
kl 19	Etendus «Jäine mõrv» / Vanemuise väike maja / 100 kr kuni 150 kr/ISIC -40%
kl 19.15	SAS-aruteluõhtu «Julgus elada» / Vaksali 11-44 / tasuta
kl 20	TUDENGIBÄND 2007 – külalisesineja Ska Faktor / Tartu Üliõpilasmaja / 60 kr/ISIC 40 kr
kl 22	Akadeemikute valik: teatriteadlased + Autorilaul: Ösu Evening / Genialistide Klubi / 50 kr/ISIC 25 kr
kl 22	*Students session* / Atlantis / 50 kr/ISIC südaööni tasuta
kl 22	Püssika Houseband / Püssirohukelder / tasuta
kl 24	Tartu Rebaseneiu 2007 / Club Illusion / 50 kr/ISIC 30 kr

KOLMAPÄEV, 17. OKTOOBER

kl 9.50	Tudengiinfo / Sun FM 101,2 MHz
kl 10–15	Doonoripäev / Raatuse ühiselamu / tasuta
kl 16–17	Tudengiruupor / Sun FM 101,2 MHz
kl 16	Näituse «Tartu. Ülikool ja maalikool» külastamine kuraatori Jaan Elkeniga / Tartu Kunstimaja, Vanemuise 26 / tasuta
kl 17	Loodusfilmide õhtu / TÜ botaanikaaed / tasuta
kl 18	LOENGUSARI «AKADEEMILINE PIKAPÄEVARÜHM» – ALEKSEI «LOOMASÕBER» TUROVSKI / Zooloogia muuseum / tasuta
kl 18–23	Öised Toome varemed / Toomkiriku tornid / 15 kr/ISIC 10 kr
kl 18	«Õues on sügis» / Noortekeskus Öökull, Uus 56 / tasuta
kl 18	Välistudengite filmiõhtu «Inside the Orange Revolution» / Lossi 3-306 / tasuta
kl 18	Tudengifilmide õhtu KOHAs / Noortekeskus Koht / tasuta
kl 18	Tudengi täika / Raekoja plats / tasuta
kl 19	Kontsert «Märka koori» / Tartu Raekoja saal / tasuta
kl 19	Etendus «Peer Gynt» / Vanemuise suur maja / 100 kr kuni 150 kr/ISIC -40%
kl 19–21	LÕBUS SÜGISAEROOBIKA – treenerid Rica Varul, Kristiina Noor, Kristina Gratšova, Kirsti Kuhi / A. Le Coq Sport Spordimaja / tasuta
kl 19.15	DAMAH lühifilmide õhtu / Keemiaring / tasuta
kl 20	*StudentDating 2 in 1 – SpeedDate & BlindDate* / Klubi Trehv / 75 kr/ISIC 50 kr
kl 20	Näidisväitlus teemal «Valitsus tõstaks Eesti iivet» / Lossi 3-327 / tasuta
kl 20–02	Bluusi-Luu / Athena Keskus / 75 kr/ISIC 50 kr
kl 20–21	VABALAVA / Cafe Shakespeare / tasuta
kl 21–24	KUNSTIDE ÖÖ «Siil udus» – meeleolu loovad Eller Bigbänd ja muusikud, TAM, Värske Rõhk, H stuudio / TÜ kunstimuuseum ja Toomemägi / tasuta
kl 21	Talisupelusklubi Neeva hooaja avamine / Raekoja plats / tasuta
kl 22	Sessioon – ans Voodoo Dance / Klubi Trehv / tasuta
kl 22	*Reggaepidu* «Sügisclash» / Genialistide Klubi / 75 kr/ISIC 50 kr
kl 22	*Naughty Nighty* / Pattaya Club / 60 kr/ISIC ja naistele südaööni tasuta
kl 22	*Retro Groove: Disco Loves You Baby* / Club Tallinn / 50 kr/ISIC 30 kr/naistele südaööni tasuta
kl 22	ÖÖ Klubi / Püssirohukelder / 25 kr
kl 22	*Girls Academy* / Atlantis / 60 kr/ISIC 45 kr/naistele südaööni tasuta
kl 23	*Retro Groove: Golden hits from golden times* / Club Illusion / 50 kr/ISIC 30 kr/naistele südaööni tasuta

NELJAPÄEV, 18. OKTOOBER

kl 9.50	Tudengiinfo / Sun FM 101,2 MHz
kl 10–16.30	Innovatsioonipäev / Ülikooli 7 / 100 kr/ISIC 70 kr
kl 14–17	Katust pakub TNK / Kaubamaja esine / tasuta
kl 15	Seiklusrada / Kassitoome org / 500 kr/ISIC 330 kr
kl 15	Saami filmipäevad - dokumentaalfilm «Saamid» / Athena Keskus / 40 kr/ISIC 30 kr
kl 16–17	Tudengiruupor / Sun FM 101,2 MHz
kl 16–18	Tudengite ronimisvõistlus / TÜ spordihoone ronimissein / tasuta
kl 16.30–18.30	Loova kirjutamise võistlus «Midagi enamat kui lihtsalt sõnad – loov kirjutamine!» / Võlukamber, Rüütli 6 / Küütri 3 / tasuta
kl 17	«Sügis tudengi südames» / Küüni tänav ja Raekoja plats / tasuta
kl 17	Saami filmipäevad – dokumentaalfilm «Tulehoidjad» / Athena Keskus / 40 kr/ISIC 30 kr
kl 17	LOENGUSARI «AKADEEMILINE PIKAPÄEVARÜHM» – MIKK «KINOBUSS» RAND / Athena Keskus / tasuta
kl 18	Meelierutav loodusmäng «Tudeng «metsas»» / Kompanii 10 / tasuta
kl 18.30	Saami filmipäevad – mängufilm «Bázo» / Athena Keskus / 40 kr/ISIC 30 kr
kl 19	Etendus «Nahkhiir» / Vanemuise suur maja / 100 kr kuni 150 kr/ISIC -40%
kl 19	Etendus «Anne taevaminek» / Vanemuise väikse maja ovaalsaal / 80 kr/ISIC -40%
kl 20	Musitseerivad Liisi Koikson ja Helletused / Ülikooli Kohvik / tasuta
kl 21	TUDENGIFILM 2007 / Athena Keskus / 60 kr/ISIC 40 kr
kl 21	InBoili kontsert / Õpetaja 11 / 60 kr/ISIC 40 kr
kl 21	*Sugarcane / Beer Colors Place* / tasuta
kl 21	Püssika Houseband ja parimad tudengibändid / Püssirohukelder / tasuta
kl 22	*Full House* / Club Tallinn / 50 kr/ISIC 30 kr/naistele südaööni tasuta
kl 22	*Tiger Club* / Pattaya Club / 60 kr/ISIC ja naistele südaööni tasuta
kl 22	*Club Deja Vu* / Atlantis / 60 kr/ISIC 45 kr
kl 22	Padjakino ja Audiogalerii esitlevad: Ambienti öö / Genialistide Klubi / 75 kr/ISIC 50 kr
kl 23	Tanel Padar ja The Sun live / Club Illusion / 80 kr/ISIC 60 kr

REEDE, 19. OKTOOBER

kl 9.50	Tudengiinfo / Sun FM 101,2 MHz
kl 11–13	*Workshop* «Tõmblemisest kõrini?!» / Jakobi 23 / tasuta
kl 12	Vesiaeroobika «Võimle krooli» / Aura Keskus / 50 kr/ISIC 35 kr
kl 16-17	Tudengiruupor / Sun FM 101,2 MHz
kl 16	EKSTREEMFAKTOR / Raekoja plats / tasuta
kl 18	Kinobussi, *Sleepwalkersi* ja *Animated Dreamsi* Lodjakino / Atlantise ees / 60 kr/ISIC 45 kr
kl 18	Kartmatu tudengi viievõistlus / Pirogovi plats / tasuta
kl 19	Etendus «Rigoletto» / Vanemuise väikene maja / 100 kr kuni 150 kr/ISIC - 40%
kl 19	Musitseerib Ernst-Erich Stender orelil (Saksamaa) / Vanemuise kontserdimaja / 100 kr/ISIC 50 kr
kl 19–22	*«La France comme d'habitude»* / «Prantsusmaa ehtsas kuues» / Ülikooli 17-225 / tasuta
kl 20	Kinobussi, *Sleepwalkersi* ja *Animated Dreamsi* Lodjakino / Atlantise ees / 60 kr/ISIC 45 kr
kl 21	Miljöö / Jazzklubi Illegaard / tasuta
kl 22	Kinobussi, *Sleepwalkersi* ja *Animated Dreamsi* Lodjakino / Atlantise ees / 60 kr/ISIC 45 kr
kl 22	Taize palvus / Pauluse kirik / tasuta
kl 22	*Tecno Rock'N'Roll* / Genialistide Klubi / 75 kr/ISIC 50 kr
kl 22	*Friday Fun* / Club Tallinn
kl 22	*Sexy Back* / Pattaya Club / 100 kr/ISIC 50 kr
kl 22	Sõpruse Puiestee / Püssirohukelder / 85 kr/ISIC 50 kr
kl 22	*Start Up! Weekend!* / Atlantis / 100 kr/ISIC 85 kr
kl 23	*Connections* / Club Illusion / 100 kr/ISIC 75 kr

LAUPÄEV, 20. OKTOOBER

kl 9.50	Tudengiinfo / Sun FM 101,2 MHz
kl 11–18	Saami käsitöönäitus / Eesti Rahva Muuseum / tasuta
kl 12–15	Kehamaalingute konkurss «Tudengi keha kauniks» / Tartu Kaubamaja III korrus / tasuta
kl 14–16	Saami käsitöömeistrite päev / Eesti Rahva Muuseum / tasuta
kl 16–17	Tudengiruupor / Sun FM 101,2 MHz
kl 18	Kinobussi, *Sleepwalkersi* ja *Animated Dreamsi* Lodjakino / Atlantise ees / 60 kr/ISIC 45 kr
kl 18–20	Kontaktjämm elava muusikaga / Ülikooli Kohvik / tasuta
kl 19	Esietendus «Jooksvad kulud» / Sadamateater / 140 kr/ISIC -40%
kl 19	Etendus «Giselle» / Vanemuise suur maja / 100 kr kuni 150 kr/ISIC -40%
kl 19	TopeltWagner juustuga / Genialistide Klubi / 75 kr/ISIC 50 kr
kl 20	Kinobussi, Sleepwalkersi ja Animated Dreamsi Lodjakino / Atlantise ees / 60 kr/ISIC 45 kr
kl 21	*SoundControl* / Beer Colors Place / tasuta
kl 21	LÕPUSIMMAN – ans Sleepwalkers / Lodjakoda / 25 kr
kl 21	Miljöö / Jazzklubi Illegaard / tasuta
kl 22	Kinobussi, *Sleepwalkersi* ja *Animated Dreamsi* Lodjakino / Atlantise ees / 60 kr/ISIC 45 kr
kl 22	*Feels like 90's* / Club Tallinn
kl 22	*Junglehunt* / Pattaya Club / 100 kr/ISIC 50 kr
kl 22	Elektroonikute klubi / Genialistide Klubi / 75 kr/ISIC 50 kr
kl 22	Kõrtsipalavik– ans Reliikvia / Püssirohukelder / 50 kr/ISIC 25 kr
kl 22	*Retro is pop!* / Atlantis / 125 kr/110 kr
kl 23	*Delicious* / Club Illusion / 100 kr/ISIC 75 kr/esimene tund tasuta

PÜHAPÄEV, 23. OKTOOBER

kl 9.50	Tudengiinfo / Sun FM 101,2 MHz
kl 11–18	Saami käsitöönäitus / Eesti Rahva Muuseum / tasuta
kl 13	Pühapäeva lastekas / Püssirohukelder / tasuta
kl 16–18.30	Kehamaalingute võistlus «Värvi sõpra» / Võlukamber, Rüütli 6/Küütri 3 / tasuta
kl 16	V. Tormise plaaditsükli esitluskontsert «See igipüsiv hääl» / Vanemuise kontserdimaja / 150 kr/ISIC 75 kr
kl 16	Etendus «Mesimees» / Vanemuise väike maja / 100 kr kuni 150 kr/ISIC -40%
kl 16	Etendus «Sigmund & Freud» / Sadamateater / 140 kr/ISIC -40%
kl 16–17	Tudengiruupor / Sun FM 101,2 MHz
kl 18	Kinobussi, *Sleepwalkersi* ja *Animated Dreamsi* Lodjakino / Atlantise ees / 60 kr/ISIC 45 kr
kl 20	Kinobussi, *Sleepwalkersi* ja *Animated Dreamsi* Lodjakino / Atlantise ees / 60 kr/ISIC 45 kr
kl 22	Kinobussi, *Sleepwalkersi* ja *Animated Dreamsi* Lodjakino / Atlantise ees / 60 kr/ISIC 45 kr

Tartu Ülikooli Raamatukogu

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

26. oktoober 2007 Nr 35 (2317)

www.ajaleht.ut.ee

Kooli õpetajaks lk 3 • Doktorantidele vajalikest oskustest lk 2 • Arstiteaduskonna autasud lk 3

Uuel aastal suurenevad ülikoolis palgaastmete miinimummäärad 15%

Mari Nõmm
personaliosakonna juhataja, palgakomisjoni liige

Palgakomisjon tegi ettepaneku suurendada ülikoolis palgaastmete miinimummäärasid 15% ning rektoraat kiitis ettepaneku heaks.

Otsust suurendada alates 1. jaanuarist 2008 palgaastmete miinimummäärasid 15% ei olnud lihtne teha. Ühest küljest soovime loomulikult oma töötajatele võimalikult kõrget palka, teisest küljest on ülikooli kui organisatsiooni võimalused piiratud eelarvega.

Palgakomisjon arutas palkade suurendamist juba juunis. Siis leidsime, et miinimummäärasid tuleb tõsta vähemalt 10%. Pärast 18. oktoobril toimunud sisukat koosolekut tegime ettepaneku suurendada ülikoolis palgaastmete miinimummäärasid 15% ning rektoraat kiitis selle heaks.

Miks on vaja suurendada miinimummäärasid?

Miinimummäärade suurendamise vajalikkus tuleneb mitmest asjaolust. Ülikooli palgapoliitiline eesmärk on olla akadeemiliste töötajate osas Eesti palgaturu liider ning maksta mitteakadeemilistele töötajatele konkurentsivõimelist palka.

Teiseks on akadeemiliste töötajate tasustamine seotud ka nn 4-3-2-mudeliga, mille kohaselt on ülikooli eesmärk saavutada professori, dotsendi ja lektori keskmiseks kogupalgaks vastavalt 4, 3 ja 2 Eesti keskmist palka. Kõrgete tasustamispüüdluste taustaks on teadmine, et parimat Eesti ülikooli teevad parimad töötajad ning nende panust tuleb väärtustada ka rahas.

PALGATEEMAD

- **Palgakomisjoni tööst vt siseveebist: siseveeb.ut.ee/236588.**
- **Juhtidele tasustamisülevaated ja -analüüsid: www.ut.ee/palgaveeb.**

Selleks et hinnata meie tegeliku tasustamise vastavust eesmärkidele, teeb personaliosakond kord aastas akadeemiliste töötajate palgavõrdlusi teiste Eesti avalikõiguslike ülikoolidega ning mitteakadeemiliste töötajate osas Eesti palgaturuga. Akadeemiliste töötajate tasude analüüsist selgub, et kuigi üldiselt oleme Eestis palgaturu liider, jäi meie teadurite ja assistentide palgatase eelmisel aastal Tallinna Tehnikaülikooli kolleegidele veidi alla. Samuti on meil Tallinna Ülikooliga võrreldes suhteliselt väike edumaa lektorite, õpetajate, teadurite ja assistentide osas.

Miinimumkuupalgamäärade suurendamine mõjutab eelkõige akadeemilisi töötajaid (neist 43% saab oma palgaastme miinimumtasu). Akadeemilistest töötajatest omakorda võidavad miinimummäära tõstmisest enim õpetajad (kellest saab miinimumtasu 83%), lektorid (51%) ja teadurid (47%). Soov saavutada suurem palgatõus ka akadeemilise karjääri alguses olevate töötajate osas ning tagada nende palkade konkurentsivõime kallutas palgakomisjoni otsustama suurema palgatõusu kasuks.

Mitteakadeemilistel ametikohtadel on ülikooli eesmärk maksta töötajatele samaväärset tasu nagu pakutakse sarnase töö eest väljaspool ülikooli. Võrdlusuuring Eesti palgaturuga on juba aastaid näidanud, et ülikooli mitteakadeemiliste töötajate palgad on paljudes töövaldkondades madalamad kui teistes organisatsioonides. Tõenäoliselt kasvab 2007. aastal Eesti keskmine palk ligikaudu 20%, seega peab ka ülikool tööandjana konkurentsis püsimiseks oma töötajate palku suurendama.

Miinimummäärade suurendamine nõuab pingutust

Samas on selge, et miinimummäärade suurendamine 15% ei ole kerge, sest see nõuab suurt hulka lisaraha. Otseselt tähendab miinimumtasude tõstmine vajadust ligikaudu 6% lisapalgavahendite järele. Samas loodame, et koos miinimumtasudega suurendatakse ka nende töötajate palku, kes on oma tulemuste või töö keerukuse tõttu juba praegu kõrgemalt tasustatud. Palgakomisjon peab äärmiselt oluliseks, et lisaks miinimumpalkadega tegelemisele oleks üksustes vahendeid tulemuslikumate ja säravamate töötajate panuse vääriliseks hindamiseks. Soov jätta üksustele selleks rohkem otsustusruumi oli üks põhjusi, miks kaalusime ka ainult 10%-list palgatõusu.

Siiski eeldame, et riikliku koolitustellimuse tulude ning riiklike teadusrahade kasv 30% võrra loovad just 2008. aastal võimaluse suhteliselt suuremaks palgatõusuks. Edaspidi on oodata üliõpilaste arvu vähenemist, samuti ei ole kindel riikliku rahastamise suurenemine, mistõttu on kaheldav, kas nii ulatuslik palgatõus on lähiaastail võimalik. Selle eelduseks oleks lisaks tulemuslikule tööle ka teadlik koosseisude kavandamine.

Palgakomisjon tegi ettepaneku suurendada järgmisest aastast ka doktorandi eduka juhendamise eest makstavat tasu. Kuna doktoriõppe puhul on tegemist nii ülikoolile kui ka Eesti ühiskonnale tervikuna väga olulise valdkonnaga, tahab ülikool seda väärtustada, suurendades eduka juhendamise eest makstavat tasu 20% võrra ehk 30 000 kroonini. Muudatus toimub ka tasu vormistamise osas. See määratletakse palgaeeskirjas eraldi tulemustasu liigina. Seega makstakse uuest aastast doktorikraadi andmise puhul juhendajale ühekordset tulemustasu.

KOMMENTAAR

Urmas Varblane
professor, palgakomisjoni liige

Majandusteaduskonna nõukogu arutas palgatõusu oma koosolekul üsna pikalt ja nii 10- kui ka 15-protsendilise miinimumpalga suurendamisele leidus poolt- ja vastuargumente.

Kavandatav riigieelarvelisse üliõpilaste eest riigilt saadava summa suurendamine toetab meie teaduskonda ülikoolis kõige vähem, sest riigieelarveliste osa on meil väga väike. Peame täiendavalt vaja minevat raha ise juurde teenima. Selleks püüame järjest enam rõhku panna teadusrahade osakaalu suurendamisele. Kuid meie valdkonnas on väga tugev ettevõtlussektori palgatõusu surve ja seetõttu toetasime siiski suuremat miinimumpalga tõstmist.

KOMMENTAAR

Peeter Burk
professor, palgakomisjoni liige

Põhimõtteliselt on igati tore palkasid tõsta. Arvestama peab aga sellega, kust leida raha. Praegu on rida allüksusi seisus, kus palgarahadeks kulub peaaegu kogu teenitud raha ning investeeringuteks töökeskkonda ja -vahenditesse eriti ei jää. Samuti puuduvad vahendid tulemustasude maksmiseks ehk siis tublimate töötajate premeerimiseks. Seetõttu toetasin ma 10%-list miinimumpalga tõusu, et allüksuste juhtidele jääks võimalus rohkem diferentseerida töötajate tasustamist lähtudes nende tööpanusest.

Tartu täppisteadlastel tuleb juubelipäev

Henn Käämbre
füüsika instituudi direktori abi

2. novembril toimub TÜ Füüsika Instituudi ja Tartu Observatooriumi ühiskorraldusel mitu pidulikku üritust.

Üritustesarja ühisnimetajaks on Füüsika, Matemaatika ja Mehaanika Instituut 60, Grigori Kusmin 90 ja Aksel Kipper 100.

1947. aastal alustas tööd kummagi teadusasutuse ühine eelkäija – Füüsika, Matemaatika ja Mehaanika Instituut (FMMI). 1952. aastal moodustati FMMI baasil Füüsika ja Astronoomia Instituut (FAI), mis hõlmas füüsikaosa Tartus ning astrofüüsika ja atmosfäärifüüsika osa Tõraveres.

Paarikümne aasta pärast kujunes FAIst kaks instituuti: Astrofüüsika ja Atmosfääri Füüsika Instituut Tõraveres ja Füüsika Instituut Tartus. Praegu on neist saanud Tartu Observatoorium iseseisva teadusasutusena ja Tartu Ülikooli Füüsika Instituut (viimane liitus ülikooliga 1997. aastal).

Väljapaistva astrofüüsiku, Tartu Observatooriumi rajaja ja kauaaegse direktori Aksel Kipperi sajas sünniaastapäev on 5. novembril. Kuigi täheastronoomia andeka arendaja Grigori Kusmini 90. sünniaastapäev langes aprilli, näis otstarbekaim kõik need tähtpäevad ühendada üheks juubelipäevaks 2. novembril.

Juubelipäeva üritused algavad kl 11 Tartu Observatooriumis Tõraveres, kus akadeemikud Arved Ervin Sapar ja Jaan Einasto peavad vastavalt akadeemik Aksel Kipperi ja akadeemik Grigori Kusmini tähtpäevapuhuse kõne.

Kl 15 jätkub konverents ülikooli aulas, kus Henn Käämbre kõneleb FMMI algusest ja ajaloost ning TÜ Füüsika Instituudi direktor Ergo Nõmmiste ja Tartu Observatooriumi direktor Laurits Leedjärv oma asutuse tänapäevast ja tulevikust. Osavõtt neist üritustest on kõigile huvilistele vaba.

Pikemalt järgmises UTs.

Füüsika-matemaatikadoktor Grigori Kusmin (8. aprill 1917 – 22. aprill 1988) töötas Tartu Ülikoolis 1939. aastast. 1940 lõpetas ülikooli. Astronoomia ja geofüüsika õppejõud Kusmin töötas professorina alates 1971. aastast, 1948. aastast tegutses ka astrofüüsika ja atmosfäärifüüsika instituudis. Juhtis instituudis 1960–1982 stellaarstronoomia sektorit, juhtinud ka Tartu Tähetorni vaatlusprogramme.

WWW.ASTRONET.RU

AJALOO READ

25. oktoobril 1632 (vana kalendri järgi 15. oktoobril) avati Academia Gustaviana.

Loe: www.ajaleht.ut.ee

UUDISED

Täna TÜ nõukogus

Täna hommikupoolikul alanud nõukogu istungi päevakorras on õppetööküsimustest TÜ 2008/2009. õa vastuvõtueeskirja kinnitamine ning õppekorralduseeskirja muutmine seoses haridus- ja teadusministri *cum laude* määrusega.

Samuti on kavas kinnitada loodus- ja tehnoloogiateaduskonna esindatus TÜ nõukogus, muuta Rahvusmõtte auhinna komisjoni koosseisu, anda teaduskraadide andmise õigus filosoofiateaduskonna ja matemaatika-informaatikateaduskonna instituutide nõukogudele jt küsimused.

Nõukogu päevakorda kavandatud teaduskraadide põhimääruse uue redaktsiooni vastuvõtmine lükkub aruteludel tehtud ettepanekute ja mitmete lahendamist vajavate küsimuste tõttu akadeemilise komisjoni ettepanekul edasi novembrikuu päevakorda.

Professorite valimine ja nimetamine

Tänasel TÜ nõukogu istungil on kavas valida neli uut professorit.

Taimede evolutsioonilise ökoloogia professoriks kandideerib taimeökoloogia dotsent Kristjan Zobel, füsioloogilise ökoloogia professoriks evolutsioonilise loomaökoloogia vanemteadur Peeter Hõrak, klimatoloogia professoriks loodusgeograafia dotsent Jaak Jaagus ja programmeerimiskeelte semantika professoriks tarkvarasüsteemide dotsent Varmo Vene.

Emeriitprofessori nimetamiseks on esitatud professor Ott Kurs.

UT esseevõistlus

31. oktoobril lõpeb UT toimetuse ja kolleegiumi korraldatud esseevõistlus «Millisena näen Tartu Ülikooli kümne aasta pärast?».

Loe tingimustest tänase UT 4. leheküljelt.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas eesti keeles on võimalik teha tippteadust?

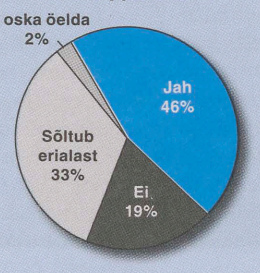

Vastajaid: 172

Uus küsimus:

Kuidas suhtud spikerdamisse?

Vasta: www.ajaleht.ut.ee

Toimetised, mis panevad mõtlema

Peeter Olesk
vilistlane

Tartu Ülikooli Geograafia Instituudi toimetiste 103. numbrina on ilmunud paberköide, mille sisuks on dotsent Jakob Kentsi (1883–1947) mitmed omaaegsed tööd.

Köite koostaja, emeriitprofessor Ott Kurs on pannud neile ühiseks kaanepealkirjaks «Kool ja maastik», lisanud saatesõna ning kirjutanud oma kunagise eelkäija elu- ja tööloo. Matti Leinsalu pärandist on lisatud Jakob Kentsi bibliograafia, õieti enamik sellest, sest näiteks *personalia* eeldanuks Matti Leinsalu töö jätkamist.

Veider küll, kuid ajal, mil nii väga rõhutatakse hariduse edasiviivat tähtsust, oskavad väga vähesed kasutada õigesti niisugust sõna nagu «koolimees». Kui see on anakronism, siis kas meil on tänapäevast sõna tema asemele? Veel enne sõda oli koolimees gümnaasiumitaset valdav õpetaja, kes tegeles oma ainega originaalse õpiku sügavuseni, oskas olla metoodiline üldistaja ja võis olla koolikorralduse administraator. Koolimees polnud seisus, vaid mentaliteet ja haare. Teatavas mõttes oli säärane näiteks Tartu Riikliku Ülikooli väliskirjanduse kauaaegne õppejõud professor Villem Alttoa (1898–1975).

Koolimees polnud seisus, vaid mentaliteet ja haare.

Ka Jakob Kents oli koolimees, nii et Ott Kurs on pannud raamatule hea pealkirja. Selle alt leiab lugeja muu seas (lk 51–108) Jakob Kentsi magistritöö «Kooligeograafia. Olemus, sisu ja meetodid» (1934; 1936). Soovitan seda lugeda eriti kahel põhjusel. Üks seisneb maateaduse-alaste nõudmiste raudvaras. Kui hakata praegusi täiskasvanuid selle järgi eksamineerima, tuleks väga paljud jätta igaveseks istuma. Erikoolidest nõudis Jakob Kents Harku vangla tundmist. Sideasjanduses eeldas ta oskust võrrelda kohalikke postiolusid teiste maadega, postitalud kaasa arvatud. Me ei tea praegu isegi margiraha kursi muutusi!

Teiseks põhjuseks on tuntav kirglikkus, millega Jakob Kents kaitseb kooligeograafia avarust kitsama uurimistöö ees. Tema järgi on kooligeograafia põhi, millele tulevane õpetlane hakkab teaduse korruseid peale ehitama ja mitte akadeemilise töö tulemuste lahjendus. Selle üle annab vaielda, ent on ilmne, kuidas Jakob Kents taotles põhiteadmiste korralikkust ega leppinud kappamisega maateaduslike muljete keskel.

Metoodika ajalugu riivavates käsitlustes tehakse sageli see viga, et jäetakse uurimata õpetaja või ka õppejõu didaktilise printsiibi sisu ning loogika. Miks nii, on mõistetav: mõlema jaoks on väga raske luua korralikku metakeelt. Kuidas sa kirjeldad samalt aluselt näiteks professor Johannes Piiperi ja professor Eerik Kumari looduskäsitlust?

Ometi on vaja piisava metakeele otsinguid jätkata. Ott Kursi koostatud raamat Jakob Kentsi pärandist pakub siin põnevaid ajaloolisi paralleele ka oleviku kohta.

Vasakult Indrek Ilomets, Mart Orav ja Ene Puusemp. Kõik need kolm TÜ vilistlast on andnud oma panuse mitme raamatu koostamisele ja väljaandmisele. Mart Orav toimetas rektorite sarja esimest raamatut Johan Kõpust. Orav ja Indrek Ilomets koos Toomas Hiioga koostasid TÜ juubeliks üliõpilasorganisatsioone tutvustava raamatu «Vivat, crescat, floreat alma mater». Tartu kultuuriajakirjanik Ene Puusemp, kes tegi eelmisel aastal koos dirigent Alo Ritsinguga Gaudeamuse ajalooalbumi, koostas ülikooli juubeliks viimase Gaudeamuse ülevaateraamatu.

VARJE SOOTAK

Doktorantide koolitusprojekti korraldustoimkond: ees paremal BaltMobi projektijuht ja ENTA koordinaator Dmitri Teperik, edasi päripäeva liikudes projektijuhi abilised Ursula Toomri, Grigori Senkiv, Janis Jasko, Sanita Lipina ja Regina Boitsova. ENTA ARHIIV

Milliseid oskusi vajavad doktorandid?

Ursula Toomri
Eesti Noorte Teadlaste Akadeemia (ENTA) liige

DOKTORANTIDE KOOLITUSE PROJEKT

www.enta.ee/baltmob.

ENTA korraldas Tallinnas Baltimaade doktorantidele (BaltMob) koolituse, kus arutleti ka doktorantidele vajalike oskuste üle.

Euroopa doktorantide ja noorteadlaste nõukogu andmetel suurendavad doktorandi edukust tööturul erialaste ja akadeemiliste oskuste kõrval just nn ülekantavad ning sotsiaalsed oskused.

Ülekantavad oskused on suhtlemis-, koostöö-, kontseptsioonide mõistmise ning ettevõtluse ja ühiskonnaga seotud oskused. Eri riikides nimetatakse neid nii põhi-, üld-, kriitilisteks või ka töö tegemisega seotud oskusteks. Tänapäeva tööandjad, alates teadus- ja ametiasutustest kuni ettevõteteni, ootavad töötajalt teenindusvalmis suhtumist ehk paindlikkust, initsiatiivi ja suutlikkust tegeleda mitme asjaga korraga.

Olulised oskused

Kevadel ENTA korraldatud küsitluse ja esseekonkursi põhjal selgus, et Baltimaade doktorandid peavad oluliseks professionaalsust ja klassikalisi juhtimisoskusi: eesmärkide seadmist, strateegilist mõtlemist, probleemi lahendamist ning otsuste tegemist.

Peamiste probleemidena nähti vähest suutlikkust ühendada (teadus)töörühma eesmärke ja selle kaudu suurendada töörühma tootlikkust. Noored teadlased leiavad, et nende töökeskkonda iseloomustab tugev individuaalsus ja vähene sisukas koostöö.

Nädalane koolitus

Tallinnas toimunud kuuepäevase koolituse teemadeks valiti mitmekultuurilises töökeskkonnas töötamine, eestvedamine ja meeskonnas töötamine, uurimisprojekti ja karjääri planeerimine, meediaga suhtlemine ning uurimistöö kirjutamine.

Need oskused aitavad noorteadlastel nii oma erialaseid oskusi paremini rakendada kui ka liikuda ühest riigist või sektorist teise, kaotamata sealjuures suutlikkust tööd teha.

Lektorite hulgas olid oma ala spetsialistid Leedust, Šveitsist, Inglismaalt, Ameerika Ühendriikidest ja Eestist. Käidi ka ühepäevasel väljasõidul Helsingis, kus tutvuti Nokia teadus- ja arenduskeskuse, Technopolise teadusettevõtluse inkubaatoriga ning Helsingi Tehnikaülikooli juhtimise ja tööpsühholoogia laboriga.

Osalejate hulgas olid peamiselt Eesti, Läti ja Leedu doktorandid, kuid ka mõned bakalaureuse- ja magistriõppe tudengid ning järeldoktorid. Koolitusele kutsuti 30 noorteadlast, kes eelnevalt olid kirjutanud Baltimaade doktorantide koolituse esseevõistlusele oma meeskonnatöökogemusest teadusprojektides.

Koolitusprojekti raames valmib ka e-kursus, mis pakub Baltimaade noortele uurijatele võimalust hinnata oma ülekantavaid oskusi ning teadvustada, kuidas neid edasi arendada. E-kursuse eesmärk on näidata, kuidas teadvustatud ülekantavad oskused aitavad töökeskkonnas paremini hakkama saada.

Koolitusprojekti korraldamisel oli ENTA partneriks Läti Noorte Teadlaste Assotsiatsioon.

INTERVJUU

TÜ geenitehnoloogia 2. aasta doktorant Hedi Peterson

Milliseid ülekantavaid oskusi olete ülikoolist saanud?

Nii Tartu kui ka Uppsala ülikoolis õppides olen saanud vahetu kogemuse töötamisest mitmekultuuriliseses töögrupis, olles ühel juhul kohalik tudeng, teisel juhul võõramaalane. Sarnastele probleemidele lähenemine sõltub paljuski vaatenurgast, mille määrab ära sinu staatus võrreldes ülejäänud grupiga. Mõlemas grupis omandatud kogemused on rakendatavad juba praegu. Tehes koostööd Euroopa mitme tipplaboriga, olen saanud kogemusi nii suhtlemisest, aruandlusest kui ka ajaplaneerimisest. Enamik neid oskusi on tulnud sõltumata ülikoolist, pigem tänu heale juhendamisele dr Jaak Vilo poolt.

Millest on puudus? Kuidas seda korvata?

Puudus on valdkondadevahelistest kontaktidest. Oskusteabest ehk kuidas teha efektiivselt teadust, juhendada hästi tudengeid, kirjutada projekte ehk ühesõnaga kasvada heaks teadlaseks. Ülikoolilt ootaks konkreetseid, kergesti rakendatavaid oskusi aja planeerimisel, artiklite kirjutamisel jne.

Kuidas oleks kõige parem selliseid oskusi doktorantidele õpetada?

Kindlasti võiks igas ülikoolis olla mitmekülgne kursus, mis kataks sarnaselt ENTA koolitusega teemasid mobiilsusest, inimestevahelistest suhetest, aja planeerimisest ning akadeemilisest suhtlemisest. Selline kursus võiks olla tungivalt soovituslik kõigile doktorantidele kohe esimesel sügissemestril.

Samas on eraldi toimuval kursusel osalemise plussideks rahvusvaheline seltskond, tõeliste tippspetsialistide kohale kutsumine, meeskonnatunde tekkimine, kui töötatakse nädal aega ninapidi koos. Neil kursustel osalevad inimesed, kes tõesti tahavad õppida, jagada oma kogemusi ning luua rahvusvahelisi kontakte. Kahjuks ei saa seda alati öelda ülikoolis loetavatel kursustel osalejate kohta. Igal juhul on selline kursus eluliselt vajalik neile doktorantidele, kes plaanivad saada teaduse tipptegijateks.

UUDISED

Ülikool tunnustab

TÜ tänukirjaga autasustati pikaajalise ja tulemusliku teadustegevuse eest mereinstituudi merebioloogia osakonna vanemteadurit **Ilmar Kottat**.

Ülikool tänab

Rektor avaldas tänu Viljandi kultuuriakadeemiale suure panuse, entusiastiliku suhtumise ning suurepärase koostöö eest *alma mater*'i 375. aastapäeva ürituste korraldamisel, samuti VKA õppejõududele.

Tänu avaldati ka üliõpilastele ja töötajatele ning Ugala teatrile, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia ning Viljandi Muusikakooli õpilastele ja Eesti Pärimusmuusika Keskuse töötajatele 375. aastapäeva ürituste korraldamise ja kaasaaitamise ning kõrgetasemelise ja muljetavaldava esituse eest kontserdil ja ajaloolise etenduse müsteeriumil.

Loe pikemalt: www.ajaleht.ut.ee.

Psühholoogide vilistlaspäevad ja konverents

Täna ja homme korraldavad TÜ psühholoogia instituut ja Eesti Psühholoogide Liit lahtiste uste päeva ja konverentsi.

Lahtiste uste päev 26. oktoobril algab avatud loengutega.

Homme kell 10 algab Näituse 2 konverents «Eestlase psühholoogiline portree». Arutuse alla tulevad eestlase rahvuslik iseloom, Eesti identiteet jmt.

Konverentsi avab psühholoogia instituudi juhataja professor Jüri Allik. Ettekande peavad professor Talis Bachmann, vanemteadur Anu Realo, dotsent Anu Aluoja, professor Peeter Tulviste jt.

Kava: http://psych.ut.ee/psych/index.cgi?h&ps_paevad.

LOTE nõukogu ja instituutide direktorite valimisest

Loodus- ja tehnoloogiateaduskonna (LOTE) nõukogu liikmete esitamise tähtaeg lõppes 25. oktoobril, valimised peavad olema läbi viidud 30. oktoobriks.

Füüsika-keemiateaduskonna dekaani professor Peeter Burki sõnul on nõukogu üliõpilasliikmete kandidaatide esitamine läbi. Nende valimine toimub ÕISi vahendusel.

Lähinädalatel peaks kinnitatama dekaani valimiskogu ja kuulutatakse välja valimine.

Nn vanade instituutide (FI, TÜTI, MI) direktorid on valitud juba varem. «Uutel instituutidel on esialgu valitud teadusnõukogud, kelle pädevusse kuulub ka direktorite valimine,» ütles Burk.

Ökoloogia ja maateaduste instituudi direktori kt Leho Ainsaare sõnul on välja kuulutatud TÜ Ökoloogia ja Maateaduste Instituudi ning TÜ Molekulaar- ja Rakubioloogia Instituudi direktorite valimise konkursid. Kandidaadid tuleb esitada 19. novembriks.

Loodus- ja tehnoloogiateaduskond alustab tegevust 1. jaanuaril.

Kuidas me ka ei paigutaks inimesi kastikestesse, seonduvad nad alati teiste inimestega, kes annavad neile informatsiooni, on nende liitlased, toetavad neid... Margaret Wheatley «Maailm koosneb suhetest» Postimees 20. oktoober 2007

Miks ei võiks sinust saada õpetaja?

Triin Noorkõiv
SA Noored Kooli
kommunikatsioonijuht

Õpetajana saadud kogemusi hindavad kõrgelt nii noored ise kui ka nende tulevased tööandjad, olgu need siis koolidirektorid või ettevõtjad.

Kui veel kümmekond aastat tagasi oli veerand Eesti koolide õpetajatest alla 30 aasta vanad, siis tänaseks on nende osakaal kahanenud kümne protsendini. Eelmisel aastal asutatud sihtasutus Noored Kooli küsib kõigilt võimekatelt ja teotahtelistelt noortelt, miks ei võiks sinust saada õpetaja.

Lapse tulevikku ei määra ekskursioon välismaale või kooli uus katus, vaid eelkõige hea õpetaja. Et tagada Eesti jätkusuutlik areng, vajame koolides rohkem andekaid liidripotentsiaaliga noori õpetajaid.

Nii otsib meie sihtasutus ülikoolilõpetajate seast neid julgeid, kes on ehk õpetajaametit kaalunud, kuid ei ole senini karjäärivalikuna selle kasuks otsustanud. Ometi on nad valmis pühendama vähemalt kaks aastat oma õpilastele ja pidevale enese arendamisele ning andma oma panuse positiivsete muutuste loomiseks hariduses ja ühiskonnas.

Esimene lend alustas

Programmi idee on ehk esmapilgul tavatu. Osalejad õpetavad koolis kaks aastat. Pärast seda on nende valik vaba – kes soovib jätkata õpetajatööd, kes minna edasi õpingutega ülikoolis või suunduda mõnda teise valdkonda. Seesugune lähenemine tuleneb mõttest, et vajame ühiskonna eri sektorites inimesi, kes tunnevad ja toetavad haridussüsteemi arengut.

Programmi «Noored kooli» 1. lennu 11 osalejat läbisid juulis ja augustis põhjaliku ettevalmistuskoolituse ja alustasid õpetajatööd septembris. Kokku annavad nad üheksat ainet: keemiat, kirjandust, kodanikuõpetust, kultuurilugu, käsitööd, ajalugu, inglise, saksa ja eesti keelt ning seda nii eesti kui ka vene õppekeelega koolis.

2007. aasta kevadel kandideeris programmi 76 noort enam kui 40 erialalt, neist kolmandik reaalteadustest ja kolmandik filoloogi taustaga. Iga neljas huviline oli magister või magistrikraadi omandamas.

Oma koolinädalat kirjeldas Ülenurme Gümnaasiumis inglise keelt õpetav Rebeka Kurg nii: «Olin õnnelik, kui pärast minu esimest tundi ütlesid kaks klassi, et nad loodavad, et meie tunnid hakkavadki olema sellised». Uut õpetajat võtsid mõned õpilased vastu avameelse palvega: «Öelge kohe, kas olete hea või halb õpetaja».

Kuigi aeg-ajalt tuleb ette ka raskeid hetki, kus lapsed kaasa ei tööta, on Rebeka uue väljakutsega rahul. Kindlustunnet uues rollis annavad talle programmis «Noored kooli» toimuvad koolitused ja see, et paljud vanemad õpetajad annavad julgustavat tagasisidet ja nõu.

Ettevõtjate tunnustus

Eesti ettevõtjate toel käivitatud programmina näitab «Noored kooli», et õpetajatöö ja haridus on erasektori jaoks olulised. Ettevõtjad tõmbavad paralleele õpetaja ja juhi vahel – mõlemal on edukaks tööks vaja liidrioskusi.

Inimene, kes suudab edukalt kaasata ja õpetada paarikümmet teismelist, on hinnatud töötaja ka mistahes muus organisatsioonis. Nii tunnustavad nad õpetajana töötamise kogemust, mis annab tugeva eelise ka kõigiks järgmisteks tegevusteks, kui soovitakse end teisteski valdkondades proovile panna.

«Noored kooli» asutaja, Hansapanga suhtekorraldusjuht Katrin Isotamm näeb programmi algatusena, millel on suur võimalus mõjutada Eesti ühiskonda nii lühemas kui pikemas perspektiivis. «Tahaksin, et see tooks meie koolidesse rohkem noori ettevõtlikke õpetajaid ning et laieneks haridusteemadel aktiivselt kaasarääkivate inimeste ring.» Õpetajaametit julgustas kaaluma ka «Noored kooli» nõukogu liige Hannes Tamjärv: «Võin oma isiklikele kogemustele tuginedes öelda, et õpetamine võimaldab kiiremat enesearengut kui ükski teine amet, mida noor võib oma karjääri alustamiseks valida».

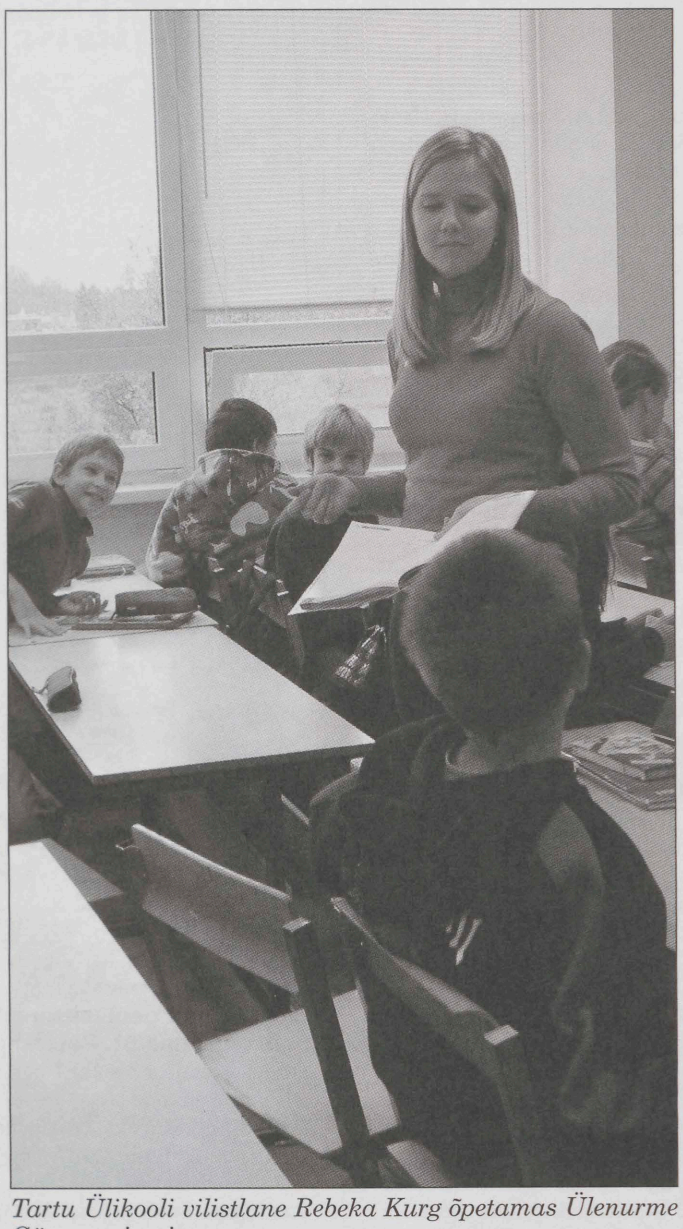

Tartu Ülikooli vilistlane Rebeka Kurg õpetamas Ülenurme Gümnaasiumis. ERAKOGU

3 + 1 PÕHJUST, MIKS KAALUDA ÕPETAJAAMETIT

«Noored kooli» 1. lennu õpetajad arvasid:
- **väljakutse ja enesearareng: iga päev on erinev eelmisest;**
- **pidevalt pannakse proovile Sinu vastupidavus, kohanemisvõime, suhtlemis- ja juhtimisoskus;**
- **näed ja kujundad tuleviku Eesti riiki, muudad maailma paremaks: õpetaja roll – tunne, et oled lastele midagi õpetanud – on eriline;**
- **saad ise leiutada metoodikat, kuidas oma sõnumeid edastada;**
- **hoiad kätt elu pulsil: laste siiras tagasiside ja emotsioonid hoiavad eheda ja nooruslikuna;**
- **vaheajad ja pikk suvepuhkus: nendegi tähtsust on raske alahinnata!**

«NOORED KOOLI» KUTSUB UUSI OSALEJAID

- **Kandideerida saavad alla 30-aastased noored, kellel on 2008. aasta suveks vähemalt bakalaureusekraad.**
- **Eelkõige oodatakse reaalainete, inglise ja eesti keele õpetamisest huvitatud noori.**
- **Kandideerimisavaldusi saab esitada 3. märtsini. Kes soovivad saada vastuse juba enne jõule, peavad esitama avalduse 25. novembriks.**
- **Programmi infoõhtud toimuvad 13. novembril ja 19. veebruaril Hugo Treffneri Gümnaasiumis.**

Info: www.nooredkooli.ee.

Arstide teaduskonverentsi parimad ettekanded ja kliinikumi preemia

Arstiteaduskonna aastapäeva aktusel autasustati teaduskonverentsi parimaid ettekandjaid.

Žürii (esimees professor Irja Lutsar) pidas parimaks üliõpilasettekandeks arstiteaduse 3. kursuse üliõpilase Mart Roosimaa tööd «Adenülaat-, kreatiin- ja heksokinaasi isoensüüme kodeerivate geenide ekspressioon normaalsetes ja laienenud kodades» (2000 krooni).

Parima prekliinilise ettekande 2000kroonise preemia said ettekande eest «Muutused FosB ekspressioonis NCAM defitsiitsetel loomadel» Anu Aonurm-Helm, Monika Jürgenson ja Aleksander Žarkovski TÜ farmakoloogia instituudist.

Parima kliinilise ettekande 2000kroonise preemia pälvis uurimus «Oportunistlike mikroobide esinemine intensiivravi osakonnas viibivatel vastsündinutel». Selle autorid on Ülle Parm, Epp Sepp, Tuuli Metsvaht, Mari-Liis Ilmoja ja Irja Lutsar mikrobioloogia instituudist, anestesioloogia ja intensiivravi kliinikust ja Tallinna lastehaiglast.

Žürii liige professor Pärt Peterson (paremal) annab auhinna parima üliõpilasettekande autorile arstiteaduse eriala 3. kursuse tudengile Mart Roosimaale.

Dotsent Kalju Paju (vasakul) võtab vastu molekulaarse ja kliinilise meditsiini keskuse preemia žürii liikmelt professor Raivo Uibolt. 2 X ANDRES TENNUS

Parima posterettekande auhinna (2000 krooni) sai teema «ESR2 geeni (CA)n polümorfism mõjutab endometrioosi raskusastet». Autorid on Merit Lamp (doktorant), Maire Peters, Helle Karro, Ülle Kadastik, Kadri Haller, Andres Metspalu ja Andres Salumets naistekliinikust, molekulaar- ja rakubioloogia instituudist ja Nova Vita Kliinikust.

Molekulaarse ja kliinilise meditsiini keskuse žürii premeeris ettekannet «Energiatransport südamerakkudes: struktuuri-funktsiooni seosed». Selle autorid on Kalju Paju, Margus Eimre, Nadežda Peet, Ehte Orlova, Lumme Kadaja, Marju Gruno, Andres Piirsoo ja Enn Seppet üld- ja molekulaarpatoloogia instituudist.

SA TÜ Kliinikumi 2007. a teadustöö preemia pälvisid Piret Mitt, Vivika Adamson, Krista Lõivukene, Katrin Lang, Kaidi Telling, Kristel Päro, Aino Rõõm, Paul Naaber ja Matti Maimets (kliinikumi infektsioonikontrolli osakond, ühendlabor, TÜ tervishoiu instituut, Põhja-Eesti regionaalhaigla ja Ida-Tallinna Keskhaigla). Teadlaste grupp uuris nosokomiaalsete vereringeinfektsioonide epidemioloogiat Eestis ajavahemikul 2004–2005.

Kliinikumi teadustööpreemia määratakse arstiteaduskonna aastapäeval toimuval õppejõudude ja teadurite teaduskonverentsil kliinilise suunitlusega teadustöö autorile või autorite kollektiivile. Preemia anti esmakordselt välja 1999.

UUDISED

Selgusid Hansapanga stipendiumi saajad

Tartu Kultuurkapitali juhataja Ülle Koppeli sõnul laekus Tartu Kultuurkapitali väljakuulutatud Hansapanga stipendiumikonkursile TÜ bakalaureuseastme üliõpilastelt 15 taotlust.

Majandusstipendiumi taotles 13 üliõpilast, neist 10 majandusteaduse eriala üliõpilast. IT-stipendiumi taotles kaks üliõpilast.

20 000-kroonine majandusstipendium määrati 2. a matemaatika üliõpilasele Laur Toomingale, 3. a matemaatilise statistika üliõpilasele Tauno Metsalule, 3. a majandusteaduse üliõpilastele Kärt Kaldale ja Uku Varblasele ning sama eriala 2. a üliõpilasele Kaspar Ojasoole.

20 000-kroonise IT stipendiumi saab 2. a infotehnoloogia üliõpilane Riivo Talviste.

Narva kolledžis alustab lasteülikool

2. novembril alustab Narva kolledžis tööd 7–12-aastaste õpilaste lasteülikool.

Avaloengul kõneleb astrofüüsik Ene Ergma, miks taevas on sinine, mitu tähte on taevas jne.

Lasteülikoolis püütakse eksperimentide, ekskursioonide jt interaktiivsete tegevustega pakkuda algkooliõpilastele täiendavaid teadmisi.

Merili Metsvahi kaitses doktoritööd

12. oktoobril kaitses eesti ja võrdleva rahvaluule teadur Merili Metsvahi doktoritöö «Indiviid, mälu ja loovus: Ksenia Müürsepa mõttemaailm folkloristi pilgu läbi».

Väitekirjas selgitatakse, milliseid vahendeid on interdistsiplinaarsete huvidega folkloristil ühe indiviidi mõttemaailma avamiseks ning esitatakse oma tõlgendus setu naise Ksenia Müürsepa (1911–2004) mõttemaailmast. Materjaliks on Ksenia Müürsepalt autori poolt aastatel 2001–2003 lindistatud aines, kusjuures analüüsi keskmes on legendid ja isikukogemuse lood. Teoreetilised lähtekohad on esituse uurimisele keskenduv lähenemine folkloristikas, dialoogiline antropoloogia ning suulist ja kirjalikku kultuuri vastandav lähenemine. Metsvahi sõnul on tegu esimese eesti ja võrdleva rahvaluule osakonnas kaitstud isiku-uurimusliku väitekirjaga.

Merili Metsvahile anti filosoofiadoktori kraad folkloristika alal.

Töö juhendaja on professor Ülo Valk, oponendid Ergo-Hart Västrik, PhD ja Madis Arukask, PhD.

Merili Metsvahi

Strateegid keskenduvad alati organisatsiooni kastikeste muutmisele, taipamata, et nad lõhuvad suhtevõrke, mida töötajad ise on loonud, et oma tööga paremini toime tulla. Margaret Wheatley «Maailm koosneb suhetest» Postimees 20. oktoober 2007

IN MEMORIAM

Professor emeritus Atko-Meeme Viru

7. september 1932 – 21. oktoober 2007

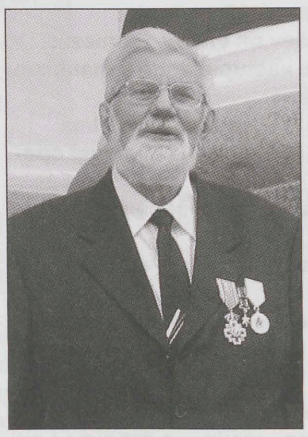

Lahkunud on emeriitprofessor Atko-Meeme Viru, Eesti sporditeaduse *grand old man* ja lugupeetud õppejõud ning väljapaistev ühiskonnategelane.

Tartu Ülikooliga on Atko Viru olnud seotud alates 1951. aastast, kui ta tuli õppima kehakultuuriteaduskonda. Kehalise kasvatuse ja spordi õpetaja diplom taskus, jätkas teadustööst huvitunud noormees aspirantuuris ja kaitses 1963. aastal bioloogiakandidaadi ning 1970. aastal bioloogiadoktori kraadi. Õppejõutööd alustas Atko Viru 1959. aastal, jõudes 1973. aastal professorikutseni. Aastatel 1973–1989 oli Viru kehakultuuriteaduskonna dekaan.

Atko Viru on avaldanud aukartustäratava arvu (üle 500) teadusartikleid ja 12 monograafiat ning on rahvusvaheliselt tuntuim Eesti sporditeadlane. Atko Viru juhendamisel on kaitstud neli doktori- ja 36 kandidaadiväitekirja.

Atko Viru oli Eesti Olümpiakomitee asepresident (1989–2000), Eesti Olümpiaakadeemia esimene president (1989–2001) ning Ühenduse AVE-Alkoholivaba Eesti rajaja. Ta on pälvinud Punase Risti V klassi teenetemärgi (2001), riikliku spordi elutööpreemia (2001) ja Tartu linna aukodaniku tiitli (2007). 2006. aastal ilmus temalt mahukas mälestusteraamat «Eluhelgus ja ajavarjud» (Ilmamaa).

Hiilgav eruditsioon ja laialdased huvid tegid Atko Virust hinnatud kolleegi, kellelt sai alati head nõu ja juhatust. Ta oli Professor, Õpetaja, kes tajus nähtuste seoseid ja oskas neid teistele edasi anda. Enamik kehakultuuriteaduskonna õppejõududest ja teaduritest on kas otseselt või oma õpetajate kaudu tema õpilased. Atko Virut võis ikka näha ülikooliperet ühendavatel üritustel, samuti doktoritööde kaitsmistel.

Atko Viru vaatab praegu peahoone poole von Bocki maja aknalt, ülikooli juubeliks valminud fotoportreelt koos teiste väljapaistvate õppejõudude-teadlastega. Ta mäletab. Ja teda mäletatakse.

Professor emeritus Atko-Meeme Viru saadetakse teele Tartu Ülikooli aulast laupäeval, 27. oktoobril kell 13.

Kehakultuuriteaduskond

IT-KOOLITUS TÜ TÖÖTAJATELE

Struktuuriüksuse veebilehe loomine automaatveebiga

14. novembril kl 11.–16.30 TÜ Raamatukogu III korruse arvutiklassis. Kursuse maht 5 t praktilist tööd arvutiklassis, lektor Raivo Rang (Struktuur Meedia OÜ).

Kursuse programm: www.ut.ee/it/teenused/koolitus.

Maksumus ülikooli sisekäibega: 600 krooni.

Registreerumine ja info: Riina Reinumägi, tel 737 5442, riina.reinumagi@ut.ee.

ÕNNITLEME

75

Elmar Vesman, insener-konsultant – 27. oktoober

60

Ilmar Kotta, merebioloogia vanemteadur – 1. november
Olev Remsu, VKA erakorraline lektor – 1. november

55

Anu Lõhmus, jurist – 27. oktoober
Uno Lõhmus, OI külalisprofessor – 30. oktoober
Sirje Toover, sekretär – 30. oktoober

45

Marju Lepajõe, kirikuloo teadur – 28. oktoober

40

Anne Kuudeberg, sekretär – 27. oktoober

35

Ülo Maiväli, TÜMRI erakorraline teadur – 26. oktoober
Margit Raudsepp, õppekvaliteedi peaspetsialist – 28. oktoober
Riina Runnel, suu- ja hambahaiguste assistent – 28. oktoober
Kaia Linkberg, sekretär – 31. oktoober

30

Siiri-Lii Sandre, zooloogia erakorraline teadur – 27. oktoober
Katrin Velbaum, spetsialist – 27. oktoober
Ülar Allas, TÜTI erakorraline teadur – 1. november

25

Karolin Trunov, laborant – 28. oktoober
Heli Valtna, FI erakorraline teadur – 1. november

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000
Trükk: Greif OÜ

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Kadri Rannamäe
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetaja Mai Kukumägi
Keeletoimetaja Marika Kullamaa

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
http://www.ajaleht.ut.ee
Postiaadress: Ülikooli 18, Tartu 50090

PRESIDENDI ESSEEVÕISTLUSE KOGUMIK JA KONVERENTS

2. novembril kell 13 toimub haridus- ja teadusministeeriumi saalis presidendi esseevõistluse kogumiku «Millises Eestis ma tahan elada?» esitlus ja esseevõistlusest inspireeritud konverents «Kuidas saan mina Eesti arengule kaasa aidata?».

Ettekande peavad Mall Hellam (Avatud Eesti Fond), Urmo Kübar (Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit) ja Martin Saar (Tegusad Eesti Noored).

Ürituse korraldavad presidendi kantselei, haridus- ja teadusministeerium, ajakiri Akadeemia ning TÜ eetikakeskus.

Osavõtust teatada hiljemalt 29. oktoobriks tel 737 5427 või Triin.Paaver@ut.ee.

Info: www.eetika.ee.

JURI LOTMANI STIPENDIUM

MTÜ Juri Lotmani Fond kuulutab välja stipendiumikonkursi Tartu Ülikooli magistrantidele ja doktorantidele, kes oma uurimistöös jätkavad Lotmani ja tema koolkonna traditsioone filoloogias ja semiootikas.

2008. aastal antakse välja kaks 4000-kroonist stipendiumi vastavalt vene filoloogia ning semiootika ja kulturoloogia eriala magistrantidele või doktorantidele. Stipendiaatide nimed tehakse teatavaks Juri Lotmani sünnipäeval 28. veebruaril 2008.

Stipendiumi taotlemiseks võib esitada originaalse uurimistöö (trükis ilmunud või trükki antud) – teadusliku artikli või artiklite seeria, kaitstud bakalaureuse- või magistritöö ja spetsiaalselt stipendiumikonkursile kirjutatud tööd, mis on valminud viimase kahe aasta jooksul konkursile esitamise kuupäevast arvates. Konkursitööde temaatika ei ole piiratud. Tööd võivad olla eesti, vene või inglise keeles ning peavad olema varustatud teises keeles resümeega.

Konkursitööd palume esitada ühes eksemplaris paberkandjal ja elektrooniliselt k.a **1. detsembriks** vene kirjanduse õppetooli aadressil Näituse 2-218 (filoloogiaalased tööd) ja Tiigi 78-307 (semiootikaalased tööd).

Stipendiumi taotlejal esitada lisaks konkursitööle: akadeemiline CV, teadusliku juhendaja soovitus, akadeemiline õiend jooksvate õppetulemuste kohta (1. aasta magistrantidel ja doktorantidel vastavalt bakalaureuse- või magistridiplomi akadeemilise õiendi koopia)

Info: Jelena Ussar (germaani, romaani ja slaavi filoloogia instituut), tel 737 6352, jelena.ussar@ut.ee ja Ulvi Urm (filosoofia ja semiootika instituut) tel 737 5933, ulvi.urm@ut.ee.

ÜLIÕPILASI OODATAKSE KOOLITAJATEKS

27. oktoobril korraldab MTÜ Persona koolitusseminari noorte sõltuvusprobleemidega tegelejatele.

Novembrist jätkab ühing noorte sõltuvusainete tarvitamist ennetava projektiga «Tea, oska, otsusta!». Toimuvad koolitusnädalad 6. klassi õpilastele ja vanemateõhtud nende emadele-isadele.

Tartusse oodatakse koolitajateks üliõpilasi jt noori täiskasvanuid. Varasem töökogemus koolitajana ei ole nõutav.

Koolitusnädal koosneb viiest 1,5-tunnisest loengust. Koolitusprogrammi tasu 1200 krooni sisaldab ka kohaliku transpordi ja töövahendite kulu. Asjahuvilistel on võimalik saada praktikapunkte. Seminaril osalemine on projektis koolitajana tööleasumise eelduseks.

Registreerimine **25. oktoobrini**: piret@persona.ee.

Info: http://personamty.googlepages.com/teaoskaotsusta.

NÄITUSMÜÜK TÜ RAAMATUPOES

29. oktoobrist 3. novembrini toimub bioloogiaraamatute näitusmüük. Näitusmüügilt on võimalik osta raamatuid tavapärasest soodsama hinnaga.

Esindatud on kirjastuste Blackwell Publishing, Cambridge University Press, Elsevier Science, W.H. Freeman, Oxford University Press ja Taylor & Francis Books väljaanded.

Näitusehindadele ei laiene muud raamatupoe soodustused.

Kataloogide alusel saab raamatuid ka tellida.

Näitusenimekirjast huvitatutel pöörduda bookshop@ut.ee.

Y-GALERIIS KAKS UUT NÄITUST

28. oktoobril kell 19 avatakse Y-galeriis (Küütri 2) näitused «Üks elu» ja «Ideaalne pärand».

Näitusel «Üks elu» osalevad kunstnikud Elle Kannike, Jaanika Okk ning fotograaf Krista Nagel, kes esitlevad aasta tagasi organiseeritud sotsiaalse aktsiooni fotodokumentatsiooni.

Samal ajal avab Jaanika Okk personaalväljapanekuna näituse «Ideaalne pärand», kus analüüsib oma suhet vanaemaga.

Mõlemad näitused jäävad avatuks 11. novembrini.

OIKUMEENIAKONVERENTS

30. oktoobril kell 11 korraldab usuteaduskond TÜ nõukogu saalis konverentsi «Eesti oikumeenia lugu I».

Uuritakse Eesti oikumeenilise liikumise ajalugu ja tänapäeva ning antakse ülevaade oikumeeniaalastest üliõpilastöödest.

Kavas on veel kaks konverentsi. Usuteaduskond koostab ka Eesti Kirikute Nõukogu toetusel koguteose «Eesti oikumeenia lugu», mis ilmub 2009. aastal.

TARTU ÜLIKOOL

Tartu Ülikooli ajalehe Universitas Tartuensis toimetus ja kolleegium kuulutasid seoses Tartu Ülikooli 375. aastapäevaga välja

ESSEEVÕISTLUSE „Millisena näen Tartu Ülikooli kümne aasta pärast?"

Kõik Tartu Ülikooli tudengid, õppejõud, töötajad ja vilistlased on oodatud mõtlema *alma mater*'i oleviku ja tuleviku peale:

- Tartu Ülikool täna ja kümne aasta pärast töö- ja õpikeskkonnana;
- kes ja mis keeles siin kümne aasta pärast õpivad ja õpetavad;
- Tartu Ülikoolist saadav haridus;
- Tartu Ülikooli positsioon Eesti, Euroopa ja maailma kõrghariduses;
- akadeemilise pere kokkukuuluvustunne;
- tasuta või tasuline õpe jne.

Žürii annab välja kolm põhiauhinda:
I koht 3000,
II koht 2000 ja
III koht 1000 krooni
ning lisaauhindu.

Žürii esimees on TÜ eetikakeskuse juhataja professor Margit Sutrop.

Essee maht on 2–3 lk. Tööd saata aadressile ajaleht@ut.ee või märgusõnaga "Esseekonkurss", UT toimetus, Ülikooli 18, Tartu 50090.

Esseede esitamise tähtaeg on **31. oktoober**.
Parimad võidutööd avaldatakse lehes.

Info: tel 737 5680, www.ut.ee/ajaleht.

TÜ RAAMATUPOOD SOOVITAB

«Lexikon der deutschsprachigen Literatur des Baltikums und St. Petersburgs»
Vom Mittelalter bis zur Gegenwart
3 Bände
Gottzmann, Carola L. / Hörner, Petra
Walter de Gruyter, 2007

Soodushind 4946 (tavahind 5769) krooni kehtib 31. detsembrini.
Soodushinnale lisaks kehtivad kõik raamatupoe soodustused!

Võõrkeelse kirjanduse tellimine!
Info: www.ut.ee/raamatupood.

TARTU ÜLIKOOL KUTSUB TALLINNASSE ÕPPIMA

Õpilaste koolivaheajal, 29. oktoobrist 3. novembrini ootab Tartu Ülikool kõiki tallinlasi osa saama loengunädalast «Studium Generale». Nädala jooksul toimuvatel avalikel loengutel on arutluse all teemad, mis puudutavad õppimist ülikoolis, edasisi karjäärivalikuid, tarbimisharjumusi kui ka teadusmaailmale igiomaseid küsimusi.

Info: http://sg.ut.ee.

TÜ PENSIONÄRIDE ÜHINGUS VITAE

30. oktoobril kl 15 räägivad emeriitprofessor Vello Past ja füüsika-keemiateaduskonna prodekaan Säde Viirlaid Tähe 4 Vitae ruumides toimuval keemikute klubi kokkutulekul 60-aastase keemia osakonna minevikust, olevikust ja tulevikust.

KAITSMISED

DOKTORITÖÖD

7. novembril kl 14.15 kaitseb **Veiko Vihuri** nõukogu saalis doktoritööd «Hugo Bernhard Rahamägi, EELK teine piiskop 1934–1939» («Hugo Bernhard Rahamägi, the Second Bishop of the Estonian Evangelical Lutheran Church 1934–1939»). Juhendaja prof Riho Altnurme. Oponendid teoloogiadoktor Mikko Ketola (Helsingi Ülikool) ja teoloogiadoktor Toomas Paul.

8. novembril kl 14 kaitseb **Janika Päll** nõukogu saalis doktoritööd «Form, style and syntax: Towards a method of description and analysis of Greek prose rhythm: The example of «Helen's encomium» by Gorgias» («Vorm, stiil ja süntaks. Vanakreeka proosarütmi kirjelduse ja analüüsi meetodi visand Gorgiase «Helena ülistuskõne» näitel»). Juhendaja dr habil Martin Steinrück (Fribourgi Ülikool). Oponent prof Pierre Chiron (Pariisi XII Ülikool).

TEATED

30. oktoobril kell 12.15–13.45 peab avaliku halduse osakonnas kursuse «Eesti avalik haldus» raames külalisloengu riigikontrolör Mihkel Oviir. Loeng toimub Tiigi 78-236. Kõik huvilised on oodatud.

31. oktoobril kell 16 räägib filosoofia doktorant Märt Põder avalikul kollokviumil eetikakeskuse seminariruumis (Ülikooli 7) väärtuskasvatusest, selle täiustamise katsetest ja loomulikest piiridest, mis sellise täiustamise juures ilmneda võivad.

31. oktoobril kl 18 kõneleb Mulgi Kultuuri Instituudi juhatuse liige, Abja kultuurimaja juhataja asetäitja Triinu Menning TÜ Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuse jututares (Lossi 38). Kõik huvilised on oodatud! Info: Triin Iva, tel 737 5422, lekeskus@ut.ee.

KONTSERT

TÜ AULAS

2. novembril kl 19 on Portugali päevade kavas klaverimängija Manuela Gouveia kontsert.

4. novembril kl 18 Tartu I Muusikakooli 63. aastapäeva kontsert.

6. novembril kl 19 klaveriõhtute sarja «Pianissimo» kontsert. Esineb Juri Kot (Ukraina). Kavas Bach-Busoni, Franck, Bach, Rahmaninov.

10. novembril kl 18 MTÜ Puhkpillisõprade Seltsi kontsert. Aadu Regi 95.

VANEMUISE KONTSERDIMAJAS

26. okroobril kl 19 kontsert «Farinelli». Esinevad Derek Lee Ragin (kontratenor, USA) ja Florilegium (Inglismaa). Kavas Leclair, Händel, Vivaldi, Broschi, Porpora, Telemann.

Tartu Ülikooli Raamatukogu

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

2. november 2007 Nr 36 (2318)

www.ajaleht.ut.ee

TÜ Füüsika Instituudi teadustööst lk 3 • Eestlasest ja eestlusest lk 2 • Ülikooli kohvik 50 lk 4

Struktuurireformist

Varje Sootak

Rektor Alar Karis kuulutas välja loodus- ja tehnoloogiateaduskonna (LOTE) dekaani ja esindajate valimised TÜ nõukogusse.

Dekaanikandidaatide esitamise tähtaeg on 14. november. Valimised toimuvad 29. novembril kell 14.15 Vanemuise 46 auditooriumis 225.

Samuti kuulutas rektor välja LOTE esindajate valimise TÜ nõukogusse. Kandidaate saab esitada 23. novembrini. Valimised on 29. novembril kell 14.15.

Rektori sõnul on väga tähtis, kuidas teadusasutused nüüd omavahel integreeruvad. «Struktuurimuudatused peavad soodustama teadlaste tulemuslikku koostööd,» märkis professor Karis.

Uude teaduskonda kuuluvad *realia* ja *naturalia* valdkonnad, v.a matemaatika-informaatikateaduskond. Rektori arvates võiks tulevikus seegi kuuluda LOTEsse.

«Vanades ülikoolides on tavaliselt väga tugevad traditsioonid ja ehk raskem uuendustega kaasa minna. Aga võib-olla ühel hetkel jõuame sinna, kus ülikoolis on enamvähem ühesuurused tugevad struktuuriüksused.»

Ülikooli viimane arengukava on kavandatud 2008. aastani. «Peagi hakkame kokku panema uut ja alustame avalikke arutelusid. On vaja seada pikemaajaline strateegia. Kui seada arengukava näiteks aastani 2013, peame oskama näha, mis ootab meid aastal 2020 Eestis, Euroopas, Aasias,» ütles ta.

Rektor loodab, et aruteludel tehakse palju häid ettepanekuid ning sellest lähtuvalt on vajaduse korral võimalik ka ülikooli juhtimisstruktuure muuta. «Ülikool vajab akadeemiliselt sõbralikumat juhtimist ja suhtlemist,» ütles rektor.

EUA konverentsist

Rektor Alar Karis osales 25.–27. oktoobrini Wroclawis Euroopa Ülikoolide Assotsiatsiooni (EUA) konverentsil.

Põhiliselt olid arutusel Euroopa ülikoolide juhtimisteemad, autonoomia, aruandekohustus jmt.

Peale ülikoolide autonoomia arutleti pikemalt ülikoolide läbipaistvuse üle nii juhtimisel kui ka näiteks rahanduskü simustes. «Oli arvamusi, et ülikoolide nõukogudes võiks olla liikmeid ka väljastpoolt ülikooli. Kuna ülikoolide rahastajad tahavad üha täpsemalt teada, kuidas nende raha kasutatakse, peaksid kõik väiksedki asjad raamatupidamises kirjas olema,» rääkis rektor. Inglismaal on ülikoolide läbipaistvuse teemaga tegeldud kümme aastat ja nüüd ka ellu viidud. «Tõenäoliselt hakkab see mingil määral ka meid mõjutama,» arvas Karis.

Kõne all oli ka Euroopa ülikoolide akadeemilise aasta alustamise ja lõpetamise ühtlustamine, mis võimaldaks üliõpilastel ja õppejõududel paremini ühest ülikoolist teise liikuda.

Samuti räägiti õppemaksust. Näiteks Ungaris on kavas üle minna osalisele õppemaksule.

Õppeosakond tänas aktiivseid tudengeid

30. oktoobril tänas õppeosakond tudengeid, kes avaldasid arvamust õppekavade kohta.

Õppeosakonna juhataja Siret Rutiku ütles, et septembris paluti bakalaureuse ja magistri viimase aasta üliõpilastel ÕISi kaudu hinnata õppekavu. Vabatahtlikule küsitlusele vastas 1669 üliõpilast, kelle hulgas loositi välja 15 auhinda.

Rutiku sõnul puudutas suur osa ettepanekutest õppekorraldust ja õppekavade ülesehitust. «Kahetsusväärselt palju avaldati rahulolematust õppejõudude õpetamisoskuste osas. Arvukalt oli ka ettepanekuid infovahetuse parandamiseks, kusjuures torkas silma, et üliõpilased ei ole paljudest asjadest teadlikud, mis tegelikult nende huvides juba ülikoolis ammu korraldatud on,» märkis ta.

Biomeditsiini magistrant Kaido Värbu saab õppeprorektor professor Birute Klaasilt auhinna. VARJE SOOTAK

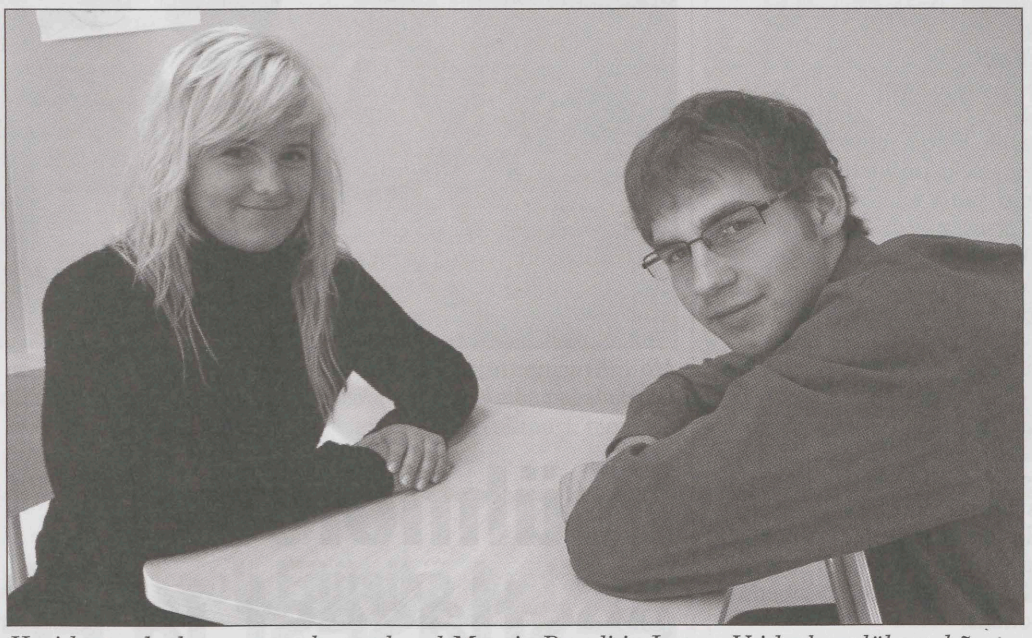

Haridusteaduskonna esmakursuslased Maarja Pruuli ja Ingvar Veidenberg lähevad õpetajakoolituse aruteluklubisse, et mõelda, kuidas toetada eri ainete õpetajate koostööd. HARIDUSTEADUSKOND

Aineülesed eesmärgid – väljakutse õpetajatele

Katrin Kello
haridusuuringute ja õppekavaarenduse keskuse projektijuht

Üksikutest silmapaistvatest projektidest ja tugimaterjalidest hoolimata ei ole Eestis küllaldaselt läbi mõeldud, kuidas toetada oluliste pädevuste kujunemist.

Paljude teadmiste, hoiakute ja oskuste paindliku rakendamise eeldus on aineülene lähenemine eri õppeainete ning õpikeskkonna tasandite koostöö kaudu. Seda juba selgi põhjusel, et näiteks ühe õppeaine raames kujunenud teadmisi, oskusi ja hoiakuid aitab kinnistada ja ülekantavamaks muuta nende kasutamine teises kontekstis.

Seetõttu ei soovitatagi olulisimate pädevuste õpetamiseks luua tingimata eraldi ainet, vaid asjakohaseid kasutamisvõimalusi eri õppeainetes.

Sihid juba õpetajakoolituses

Praeguses kooli- ja ülikooli praktikas jäävad üldised pädevused aga sageli tagaplaanile: õpetajad ning nende koolitajad eelistavad keskenduda ainealasele tegevusele ega tunne end kindlalt ainetevahelisi seoseid luues.

Samuti ei soodusta töökoormus ja -harjumused koostööd teiste valdkondade õpetajatega. Aineülestele aspektidele (sh õppemeetodid, mis eri ainetes võivad olla üsna sarnased) pööratakse vähe tähelepanu. Seetõttu puudub õpilastel sageli ülevaade oma pädevusest ja suutlikkusest väljaspool kitsalt ainealaseid teadmisi.

Näiteks esimesel kooliastmel arendatakse teadlikult funktsionaalset lugemisoskust. 5.–6. klassist alates eeldatakse selle iseeneslikuks muutumist. Samas puutub õpilane kokku eri õppeainete sõnavara ja funktsionaalse grammatikaga.

ÕPETAJAKOOLITUSE ARUTELUKLUBI

- **7. novembril kl 17.15 Lossi 38.**
- **Tutvustatakse aineüleste eesmärkide kontseptsiooni (koostajad Katrin Kello, Pille Kõiv, Ülle Luisk, Kadri Ugur).**
- **Arutletakse, mida nõuavad üldhariduse aineülesed eesmärgid õpetajakoolituselt. Arutelu juhib Halliki Harro-Loit.**
- **Korraldajad soovivad alustada diskussiooni ülikooli eri üksuste õpetajakoolitajate vahel.**
- **Osavõtust teatada hiljemalt 6. novembriks: pihel.kutsar@ut.ee.**

Et õpilane ei loobuks katsest loetud teksti iseseisvalt mõista ning ei toetuks üksnes õpetaja kommentaaridele, on vaja aineõpetajate üheaegseid jõupingutusi, mis toetavad teksti kriitilise lugemise harjumust.

Seega tuleks nii uue riikliku õppekava ettevalmistamisel kui ka õpetajakoolituse õppekavade arendamisel pühendada aega sellele, et töötada põhjalikumalt läbi eri õppeainete ja õpikeskkondade seosed.

Aineülesed eesmärgid võiksid olla koostööle suunajateks ka ülikooli õpetajakoolituses, seda nii ainealaste kui ka sotsiaalsete, enesekohaste ja õppemetoodiliste pädevuste osas.

Näiteks õpilase eelarvamustevaba suhtumine eri kultuuridesse eeldab vähemalt arengupsühholoogide, väärtuskasvatuse spetsialistide, kultuuriteadlaste ning ainedidaktikute koostööd.

Distsipliinide koostööd eeldab isegi esmapilgul nii väike asi nagu vastus õpilase küsimusele, kuidas erineb mõne termini tähendus eri õppeainetes.

Vaja on mitmesuguste erialade asjatundjaid

Ülikooli seisukohalt on aineüleste eesmärkide oluline funktsioon ka see, et need aitavad kaasata kooli õppeainete kavandamisse mitmesuguseid eksperte ja hoida ainedidaktikutel end kursis vastavate valdkondade teoreetilise ja metoodilise arenguga.

Olulisima eristamiseks ja efektiivseimal viisil pädevusteni jõudmiseks on tarvis professionaalide koostöös töötada välja ja testida spetsiaalset metoodikat ja õppevara. Samuti vajame professionaale, kes teiste valdkondade spetsialiste nõustaks.

Peale selle tuleksid kasuks analüüsimudelid nii enese kui ka tugi- ja õppematerjalide hindamiseks. Seda alates klassi- ja aineõpetajatele mõeldud tunniinteraktsiooni videoülesvõtete mikroanalüüsist kuni koolijuhtidele vajaliku kooli sotsiaalse kliima ja koostöömudelite hindamiseni.

Selle sügise teises õpetajakoolituse aruteluklubis tutvustataksegi haridusuuringute ja õppekavaarenduse keskuses välja töötatud üldhariduse aineüleste eesmärkide kontseptsiooni. Samuti arutletakse, mida nõuavad üldhariduse aineülesed eesmärgid õpetajakoolituselt.

TÜ õppekava arenduskeskus loodi 2000. a üldhariduskooli riikliku õppekava arendamiseks. 2007. a ühendati haridusteaduskonna kaks keskust haridusuuringute ja õppekavaarenduse keskuseks, mida juhatab Anita Kärner. Keskus tegeleb kooli ja üldharidusega seotud uuringute ning tulemuste rakendamise ettepanekute väljatöötamisega. Uurija-professor Aaro Toomela juhtimisel toimub pikemaajaline uuring «Eesti põhikooli efektiivsus».

Keskuse koduleht: www.ut.ee/curriculum.

AJALOO READ

10 aastat tagasi kolis õigusteaduskond Näituse tänava õppehoonesse.

Loe: www.ajaleht.ut.ee.

UUDISED

Konstanzi ülikool valiti eliitülikooliks

Tänavuse Saksa-Eesti kultuurinädala Academica fookuses olnud Konstanzi Ülikool sai eliitülikooli staatuse.

See nimetus annab Konstanzile viie aasta jooksul juurde mitu miljonit eurot. Oma tulevikuprogrammile «Konstanzi mudel – teel loovuse poole» ning doktorikoolile «Keemiline bioloogia» saadi täisfinantseering.

Programmi «Ekstsellentsinitsiatiiv» eesmärk on toetada ja edendada Saksamaa kõrgkoolide teadustegevust. Selle raames saab Saksa Teadusfond viieks aastaks juurde 1,9 miljardit eurot tippkeskuste, doktorikoolide ja eliitülikoolide finantseerimiseks. Peale Konstanzi on programmis veel kuus eliitülikooli. Loe ka 28. septembri UTd.

Rahvusmõtte auhind

12. novembrini saab esitada TÜ Rahvusmõtte auhinna kandidaate.

Neid võivad esitada TÜ nõukogu liikmed, teaduskondade ja asutuste nõukogud ning Eestis registreeritud juriidilised isikud.

Uued kandidaadid hakkavad konkureerima koos eelmise aasta nominentidega, kelleks on akadeemik Erast Parmasto, folklorist Mall Hiiemäe, prosaist ja luuletaja Ene Mihkelson, TÜ emeriitprofessor Rein Taagepera, kirjanik Ain Kaalep, dirigent Tõnu Kaljuste, kirjanik Jaan Kaplinski, kunstnik Kaljo Põllu ning luuletaja Paul-Eerik Rummo.

Eelneval kolmel aastal on auhinna pälvinud kirjanik ja etnoloog Ilmar Talve, helilooja Veljo Tormis ning akadeemik Endel Lippmaa.

Rahvusmõtte auhinnaga tunnustatakse isikuid, kes oma loominguga on silmapaistvalt edendanud Eesti rahvuslikku ja riiklikku eneseteadvust.

Auhind antakse kätte emakeelse ülikooli aastapäeval 1. detsembril.

ONLINE-KÜSITLUS

Kuidas suhtud spikerdamisse?

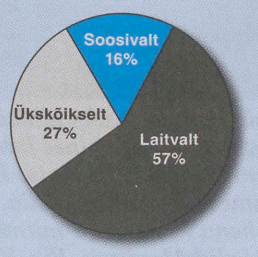

Vastajaid: 131

Uus küsimus:

Kas Tartu söögikohad on tudengisõbralikud?

Vasta: www.ajaleht.ut.ee

Eestlased enda ja teiste peeglis

Aune Valk
Avatud ülikooli keskuse juhataja

Eestlastele näib eriti teravalt korda minevat, mida teised meist arvavad. Põhjuseks on kindlasti meie väiksus, ehkki teised meist suurt midagi ei tea, on neil suur roll meie asjade üle otsustamisel. Teisalt kujuneb iga identiteet dialoogis mina ja oluliste teistega. Ilma pidevalt kontrollimata, kas meie arvamus endist vastab sellele, mida teised meist mõtlevad, ei saa me kindlad olla oma minapildis.

Kuid millised me siis oleme? 1990ndatel tehtud stereotüüpide uuringu järgi on eestlased endi arvates ausad, kohusetundlikud, tasakaalukad ja arukad, aga ka vihapidavad, egoistlikud ja iroonilised. Venelasi seevastu peetakse rõõmsameelseteks, sõbralikeks ja osavõtlikeks. Ehk siis – kõik, mis on iseloomulik tüüpilisele eestlasele, pole omane venelasele ja vastupidi. Võrreldes teiste uuritud rahvustega on eestlased endi suhtes kõige kriitilisemad. Nii võib ka enesekriitilisust lugeda eestlastele iseloomulikuks jooneks.

Kultuuridevahelise suhtlemise kursusel osalenud hiinlased pidasid eestlasi headeks võimlejateks, kuna NL pakkus Hiinale selles vallas konkurentsi.

Küsides, mida teised meist arvavad, selgub, et enamik maailma inimesi ei arva meist mitte midagi. Heal (või pigem halval) juhul seostatakse eestlasi endise NLga ning rakendatakse sellega seonduvaid stereotüüpe. Nii pidasid ühel kultuuridevahelise suhtlemise kursusel osalenud hiinlased eestlasi headeks võimlejateks, kuna NL pakkus Hiinale selles vallas konkurentsi. Seetõttu oleks eestlaste iseloomustust õigem uurida meie lähinaabritelt või teistelt siin elavate rahvuste esindajatelt.

Seda teebki raamat «Eesti ja eestlased teiste rahvuste peeglis», mis koondab endasse 46 inimese lood Eestis elamisest ja eestlastega suhtlemisest. Nagu eestlaste endi, pole ka teiste arvates meile omane sõbralikkus ega suhtlemisoskus. Raamatus kirjeldatakse eestlasi selliste metafooride abil nagu «kiht jääd» ja «elutu planeet». Samas on needki kirjeldused tekkinud võrdluses Ameerika ja Rumeenia suhtlemisharjumustega.

Üks soomlanna seevastu kirjeldab Eesti noori sõnaosavamate ja esekindlamatena kui oma kaasmaalasi ning šotlane arvab, et eestlased on avatud suhtlejad, kuna ei piirdu vaid oma keeles rääkimisega, nagu teevad seda britid. Mitmest loost tuli välja, et kinnisele iseloomule vaatamata iseloomustab eestlasi huvi teiste rahvaste vastu ning õpihimu. «Ma ei jõua ära imestada, kui haritud on Eesti rahvas,» ütleb Eestis elav portugallanna ja arvab, et just selle omaduse tõttu on meil suur potentsiaal edestada mitmeid rikkamaid Euroopa riike.

Kuna kõik toodud arvamused on subjektiivsed ega pretendeeri lõplikule tõele, on meil võimalus aktsepteerida neist seda, mis meile sobib, ning jätta kõrvale, mis ei meeldi. Ning nagu lastegi puhul, võiks siin realiseeruda ennasttäitev prohvetlus: käitume nii nagu meist arvatakse – olgem õpihimulised!

Sellel pildil on üks ülikooli legendaarseid ansambleid Rentaablus. Rentaabluse liikmed vasakult Alar Karis, Margus Hanson, Urmas Soots, Rein Kinkar ja Alar Soots. Trummimees on Ove Maidla. 375. aastapäeval kutsus ülikool Athena keskusesse mitmed omaaegsed tudengibändid. Kohal olid Meedium, Fix, Keel, Nahk ja Poogen, Rajacas jt.

ANDRES TENNUS

Maie Kreegipuu pakutud humoorika definitsiooni järgi on «tõeline» eestlane Eesti kodakondsusega sõjakas isend, kes räägib eesti keelt. Foto Gustavi galalt. ANDRES TENNUS

Psühholoogid eestlasest ja eestlusest

Kadri Rannamäe

Eestlased on kinnised ja järjekindlad. Kas isiksuse seadumuste uuringud kinnitavad rahvusliku iseloomu stereotüüpe?

27. oktoobril kogunesid psühholoogid ja psühholoogiahuvilised Tartusse TÜ psühholoogia instituudi ja Eesti Psühholoogide Liidu (EPL) korraldatud konverentsile «Eestlase psühholoogiline portree». Ettekanded käsitlesid eri vaatenurkadest eesti identiteeti ja eestluse olemust, aga ka eestlaste isiksuse seadumusi, rahvuslikku iseloomu ning enda ja teiste kohta käivaid stereotüüpe.

Muutuv identiteet

Nii tõsiselt kui ka humoorikamalt otsiti vastuseid küsimusele, kas eestlane on ikka eestlane ja kes on «õige» eestlane. Kui põhimõtteliselt on empiirilises teaduses nagu psühholoogia võimalik kõike mõõta, kas saab siis luua ka mõõtevahendi «õige eestlase» kindlakstegemiseks? Kliinilise psühholoogia lektor ja EPLi endine president Maie Kreegipuu hoiatas kolleege naljatoonil olema valmis hetkeks, mil EPLilt nõutakse ekspertarvamusena eestluse definitsiooni.

Tema pakutud humoorikas määratlus, et «tõeline» eestlane on Eesti kodakondsusega sõjakas isend, kes valdab eesti keelt, viitab ometigi olulistele eesti identiteedi alustele: omariiklusele, kaitsetahtele ja eesti keelele. Seda viimast peetakse sageli just

Oleme palju ekstravertsemad ja palju vähem meelekindlamad, kui traditsiooniliselt arvame.

olulisimaks eesti identiteedi osaks.

Keele ja kultuuri olulisust identiteedi alusena rõhutas ka kognitiiv- ja õiguspsühholoogia professor Talis Bachmann.

Täiendava ideega esines kultuuripsühholoogia professor Peeter Tulviste. Tema ettekanne eestlase identiteedist riigi kontekstis juhtis kuulajate tähelepanu ühe potentsiaalse ühendaja – riikliku identiteedi nõrkusele Eestis. Ta märkis, et omariikluse lühidusest tingitult on riik eestlasele peaaegu alati võõras olnud ning seetõttu on olnud oluline rõhutada rahvuslikku kokkukuuluvust. Keelele ja omapärasele kultuurile toetuv väikerahva identiteet üksi ei pruugi aga sobituda tänasesse mitmekultuurilisse maailma, kuna ei suuda pakkuda ühist identiteeti Eestis elavatele eri rahvustele. Lahendus ei ole niivõrd rahvusliku identiteedi lahjendamine, kui Eesti riikliku identiteedi tugevdamine nii eestlastes kui ka muulastes.

Millised me oleme?

Kes ei oleks kuulnud jutte eestlaste reserveeritusest ja töökusest ja meie naabrite venelaste sõbralikust, osavõtlikust ja rõõmsameelsest olekust? Avatud ülikooli keskuse juhataja Aune Valk käsitles oma ettekandes stereotüüpseid eestlaste kirjeldusi ning seda, kuidas need kirjeldused tekivad. Ettekande üks põhisõnum oli, et rahvusliku iseloomu stereotüübid sõltuvad sageli sellest, millise rahvusega võrreldes ennast hinnatakse. Eestlaste puhul siis: mis on iseloomulik venelasele, pole omane eestlasele ja vastupidi (loe ka vasakpoolsest veerust).

Isiksusepsühholoogia vanemteadur Anu Realo lähenes eestlasele isiksuse kirjeldamiseks kasutatava viie seadumuse nn Suure Viisiku – neurootilisuse, ekstravertsuse, avatuse, sotsiaalsuse ja meelekindluse – analüüsi kaudu. Selgus, et eestlaste rahvusliku iseloomu kohta käivad arvamused ei pea paika: tüüpiliselt introvertseteks ja meelekindlateks peetavad eestlased on oma isiksuse seadumuste poolest palju ekstravertsemad ja vähem meelekindlad, kui nad ise seda arvavad.

Millest tulenevad erinevused eestlaste rahvusliku iseloomu stereotüübi ja tegelike isiksuse seadumuste vahel? Ühe võimaliku seletusena pakkus Anu Realo, et eestlaste palju räägitud jäisus, sõnaahtrus ja töökus on pigem sajandite jooksul kultiveeritud käitumis- ja suhtlusnorm, mis tugineb protestantliku tööeetikaga seotud väärtustele ja ratsionaalsele-sekulaarsele ellusuhtumisele.

Athenas avati Jüri Kase maalinäitus

Varje Sootak

30. oktoobril avati Athena keskuses maalikunsti õppejõu Jüri Kase maalide ja joonistuste retrospektiivnäitus.

Välja on pandud suureformaadilisi lõuendeid ja väiksemaid joonistusi.

Jüri Kask ütles, et ta on maalinud 40 aastat. «Panin näitusele igast kümnendist mõne töö, kõige vanem maal on siin 1968. aastast.»

Professor Jaan Elken märkis, et ülikooli 375. aastapäeva puhul tegi Tartu Kunstimuuseum ettepaneku korraldada Athena keskuses õppejõudude näitusi. Esimene väljapanek oli Rauno Thomas Mossilt. «Järgemööda need näitused nüüd tulevad. Jüri Kaselt on väljas nii Tartu kunstikooli kui ka kunstiinstituudi aegseid töid. Siin on huvitav jälgida, milline suund millelegi eelneb ja järgneb.»

Jüri Kask (1949) on eesti kunstis järjekindlamaid geometriseeriva laadi esindajaid, õppinud Tartu Kunstikoolis kunstilist kujundamist ning Eesti Riiklikus Kunstiinstituudis maali, pärjatud K. Raua nimelise preemiaga.

Näitus jääb avatuks 2. detsembrini.

UUDISED

Ülikool tunnustab

TÜ tänukirja pälvisid 55. sünnipäeval pikaajalise kohusetundliku ja tulemusliku töö eest filosoofiateaduskonna ajaloo ja arheoloogia instituudi õppekorralduse spetsialist **Ene Leius** ning väga hea ja kohusetundliku töö eest haldusdirektori büroo planeerimistalituse jurist **Anu Lõhmus**.

Tänukirjaga tunnustati aktiivse tegevuse eest pensioneerunud dotsentide huvide kaitsmisel emeriitdotsent **Leida Tuulmetsa.** Tänukirjaga autasustati ka majandusteaduskonna dekaani, professor **Toomas Haldmad**.

TÜÜE aseesimeheks valiti Robert Sarv

TÜ üliõpilasesinduse (TÜÜE) uueks haridus- ja sotsiaaltoimkonna esimeheks valiti õigusteaduse 2. a tudeng Robert Sarv.

Robert Sarv on olnud TÜÜE toetajaliige ning osalenud aktiivselt esinduse igapäevatöös. Oma lähimate eesmärkidena uues ametis märgib Sarv lahenduste leidmist sotsiaalseid tagatisi puudutavatele küsimustele. «Probleemideks on eelkõige erivajadustega tudengite parem integreerimine üliõpilasellu, tähelepanu pööramine lastega üliõpilastele ja taskukohase elukoha leidmine,» ütles Sarv.

TÜÜE juhatus on praegu kolmeliikmeline. Esimees on Olga Tšerjomuškina, aseesimehed Robert Sarv ning kultuuri-, integratsiooni- ja teabevaldkonnas Signe Varendi.

Lõpeb hea tudengiteo konkurss

Täna selgub hea tudengiteo stipendiumi konkursi võitja. Konkursile laekus töid huvitavate tudengialgatustega alates kasside hooldamisest kuni tõsiteaduslike konverentsideni.

«Huvitavaid tudengitegusid laekus konkursile päris mitu, samas oleks oodanud suuremat aktiivsust,» sõnas TÜ Üliõpilaskonna SA juht Priit Lomp.

Tema sõnul on uuel semestril kavas välja anda hea tudengimõtte stipendium, mis premeeriks projekte. «Tegemist on projektikonkursiga ning teostatava hea idee korral aitame projekti ka ellu viia,» rääkis Lomp.

Seminar teadusest ja religioonist

8.–11. novembrini toimub Domus Dorpatensise ruumides (Ülikooli 7) teaduse ja religiooni kolleegiumi ning Põhjamaade Religioonifilosoofide Seltsi ühine seminar «Teadus, filosoofia ja religioon: uued väljakutsed».

Ürituse avab usuteaduskonna dekaan professor Riho Altnurme. Religiooniuuringute ja loodusteaduste koostöös tekkinud uusi teadmise viise tutvustavad Niels Henrik Gregersen ja Anne Runehov (Kopenhaageni Ülikool), Sharon Rider (Uppsala Ülikool), Anne Kull, Roland Karo, Enn Kasak (TÜ) jt Põhjamaade, Baltimaade ja Saksamaa õpetlased.

Võrdsus tähendab võimalust realiseerida oma võimeid üksnes suutlikkuse ja motivatsiooni järgi, mitte lähtudes sotsiaal-majanduslikust olukorrast... Raul Ranne «Võrdne ebavõrdsus kõigile tudengitele?» Eesti Päevaleht 30. oktoober 2007

TÜ Füüsika Instituut ja Tartu Observatoorium 60

Henn Käämbre
füüsika instituudi direktori abi

Täna tähistatakse TÜ Füüsika Instituudi ja Tartu Observatooriumi 60. aastapäeva.

Samuti väljapaistva astrofüüsiku, Tartu Observatooriumi rajaja ja kauaaegse direktori Aksel Kipperi sajandat sünniaastapäeva ning täheastronoomia andeka arendaja Grigori Kusmini 90. sünniaastapäeva.

1947. aastal alustas tööd kummagi teadusasutuse ühine eelkäija – Füüsika, Matemaatika ja Mehaanika Instituut (FMMI).

1952. aastal moodustati FMMI baasil Füüsika ja Astronoomia Instituut (FAI).

Seejärel kujunes FAIst kaks instituuti: Astrofüüsika ja Atmosfääri Füüsika Instituut Tõraveres ning Füüsika Instituut Tartus. Praegu on neist saanud Tartu Observatoorium iseseisva teadusasutusena ja TÜ Füüsika Instituut (viimane liitus ülikooliga 1997. aastal).

Miks otsustasid tollased valitsejad taasluua Eesti TA rea allasutustega? Vaevalt oli põhjuseks hoolitsus Eesti teaduse arengu eest. 1940. aastal saatis just nõukogude võim 1938. loodud Eesti TA laiali. Erinevalt esimese iseseisvusaja personaalakadeemiast seati «uus» akadeemia käima täpselt nõukoguliku standardi järgi, teadusasutuste katusorganisatsioonina.

FMMI alustas tööd kahes linnas korraga: direktor ja üks teadustöötaja Tallinnas, kõik ülejäänu Tartus. Selline kil-

FÜÜSIKUTE AASTAPÄEVAD

Kl 11 Tõraveres ettekanded «Akadeemik Aksel Kipper 100» ja «Akadeemik Grigori Kusmin 90».
Kl 12.50 ringkäik füüsika instituudis.
Kl 15 TÜ aulas:
- **avasõna – Ergo Nõmmiste,**
- **«Instituudi algus ja ajalugu» – Henn Käämbre,**
- **«TÜ Füüsika Instituudi olevik ja tulevik» – Ergo Nõmmiste,**
- **«Tartu Observatoorium täna ja homme» – Laurits Leedjärv.**

lustatus polnud soodus. Tartus said TA vastloodud instituudid oma käsutusse ruume endise Kaitseliidu majas Riia mäel (praegune kaitsekolledži hoone), Tähetorni koos kõrvalhoonetega ning Meteoroloogiaobservatooriumi praeguses Riigi Keskarhiivi hoones ja selle lähistel vaatlusväljakutel.

Füüsika instituudil oli au olla Euroopa Liidu teaduse tippkeskus aastail 2000–2004 ja Eesti teaduse tippkeskus 2001. aastast kuni käesoleva ajani. Need tunnustused (ja vastavad arendusrahad) tuli muidugi välja teenida.

FIs on üks põhilisi arendussuundi materjaliteadus koos nanotehnoloogiaga (muu hulgas – gaasi kiletajurite, stsintillaatorite, luminofooride materjalid), kuid tugev rõhk on ka keskkonnafüüsikal ning aine süvastruktuuri teoreetilisel uurimisel.

UT KÜSIB

Missugused on 60-aastase Tartu Ülikooli Füüsika Instituudi aktuaalsed uurimisteemad?

Jaak Kikas
materjaliteaduse instituudi juhataja

Ilmo Sildos
laserspektroskoopia labori juhataja

Instituudi materjaliuuringute võtmesõnaks on kahtlemata «targad» materjalid. Selle all mõistetakse, et materjalil on mingi spetsiifiline omadus või funktsioon.

Instituudile on tuntust toonud spektraalsälgatavate (infot salvestavate) materjalide uuringud. Huvipakkuvaid tulemusi on saadud spektraalsälkamisel süsinikstruktuurides – teemandi ja teemantkilede (defektide) spektrites. Viimaste materjalidega on välja jõutud piirtundlikkuseni, st valgust kiirgab ja sidet peetakse aine ühe ainsa aatomi või molekuliga.

Selle suunaga seotud rakenduslike huvide ja võimaluste ulatus on hämmastav: alates rakendustega kvantarvutites, üksikfootonite allikatega kvantprintsiipidel töötavates sideliinides kuni üksikute heade (või siis ka halbade) molekulide väljasorteerimiseni meditsiinis ja keskkonnaseires. Just keskkonna senseerimise vallas on saavutatud FIs edu. Nimetada tuleb lisandite fosforestsentsi kustutamisel põhineva hapnikusensori väljatöötamist, kus sensormaterjalina on kasutusel aktiveeritud plastkile.

Häid tulemusi on saadud ka niiskusesensorite jaoks sobivate solvatokroomsete kilede väljatöötamisel. Suurt edu on saavutatud uudsete luminofooride väljatöötamisel. Väga edukalt on arendatud energeetikas nii oluliste radiatsioonikindlate materjalide füüsikat. Pilt poleks täielik, kui nimetamata jääksid sool-geel tehnoloogia juurutamine ja selle abil valmistatud lisanditega kiled ja fiibrid kui uudsed optilised lainejuhid ja kiirgusallikad.

Arvo Kikas
röntgenspektroskoopia labori juhataja

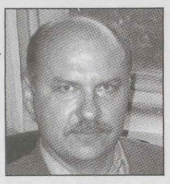

Uurime pehme röntgenkiirguse mõjul ainest toimuvaid protsesse. Kasutame palju sünkrotronkiirgust – see on kiirgus, mida tekitavad valguse kiirusele lähedasel kiirusel liikuvad laetud osakesed, kui nad liiguvad mööda kõverjoonelist trajektoori.

Sünkrotronkiirgust kasutavad aktiivselt ka FI luminestsentsi- ja materjaliuuringutega tegelevad töörühmad.

Meie rühma huvitavamatest tulemustest tahaks ära märkida sisemiste elektronkatete ergastuste olemuse tuvastamist röntgenkiirguse resonantse hajumise spektrite põhjal.

Viimastel aastatel on palju jõudu ja aega nõudnud pinnafüüsika eksperimendiseade, mille põhiosaks on elektronide energiaanalüsaator. See Eestis ainulaadne seade võimaldab uurida erinevate ainete elektronstruktuuri omadusi ning on seetõttu saanud asendamatuks tööriistaks materjaliuuringutes.

Arvi Freiberg
biofüüsika labori juhataja

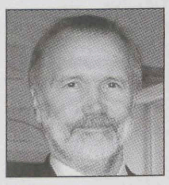

Tänase teaduse suurimaid väljakutseid on keeruliste bioloogiliste nähtuste selgitamine füüsika ja keemia alusprintsiipidest lähtudes.

Üks selliseid nähtusi on fotosünteesi, mille nn esmaprotsesse (protsesse, mis vahetult järgnevad valguse neeldumisele taimelehtedes või fotosünteetiliste bakterite membraanides) ja selles osalevaid valgukomplekse uuritakse professor Arvi Freibergi juhtimisel. Uuringuid, milles tuvastati esmaste fotoergastuste eksiton-polaron iseloom, pärjati 2006. a riikliku teaduspreemiaga. Määravaks sai nende tööde juures moodsate femtosekundilise ajalise ja kõrge spektraalse lahutusega laserspektroskoopiliste meetodite oskuslik kasutamine ning edasiarendamine.

Piret Kuusk
teoreetilise füüsika labori juhataja

Teoreetilise füüsika labor peab oma missiooniks tuua Eestisse uusimaid teadmisi mateeria alusstruktuurist ja selle käitumisest. Meie vaateväljas on nii universumi mikrostruktuur – elementaarosakeste füüsika – kui ka universumit tervikuna kirjeldav relativistlik gravitatsiooniteooria. Neid kahte suunda on meie laboris arendatud alates selle loomisest 1961. aastal.

Tunnustuse leidnud tulemustest võiks nimetada müümolekulaarsete ioonide resonantstekke Vesmani mehhanismi ning Harald Kerese vastavuse printsiipi Einsteini ja Newtoni gravitatsiooniteooriate vahel.

Meie praegused uurimissuunad – mikromaailma Standardmudeli võimalikud laiendused ning teoreetilise kosmoloogia mudelid universumi kiirenevat paisumist seletava tumeda energia kohta – pürgivad olemasolevatest hästi kontrollitud tuumikteooriatest väljapoole, mistõttu nende tähendus ja tähtsus selguvad hiljem.

Jaan Aarik
erakorraline teadur

Väino Sammelselg
materjaliteaduse osakonna juhataja asetäitja

Füüsika instituudis on alati olnud oluline tahkisetehnoloogiate ja nendega seotud analüüsimeetodite arendamine. On uuritud ja täiustatud näiteks suuremõõtmeliste kristallide kasvatamise, õhukeste materjalikihtide e kilede valmistamise, materjalide koostise lokaalseks määramise, pinnaomaduste elektronspektroskoopiliste ning -mikroskoopilisteks mõõtmiste meetodeid jne. Selle töö ühe tulemusena valmistati aastatel 1982–1983 maailma tolle aja kõige pikemalainelisemad, toatemperatuuril pidevalt töötavad dioodlaserid (Eesti riiklik teaduse ja tehnika preemia 1982).

1990. aastatel võeti kasutusele originaalne optiline meetod, mis lubas reaalajas jälgida üksiku aatomkihi sadestumist tahkise pinnale. Viimase 5–6 aasta jooksul on maailmas tähelepanu pälvinud FI tulemused elektroonikatööstusele üliohuliste dielektriliste materjalide tehnoloogiate arendamisel (Eesti Vabariigi teaduspreemia 2007). Koostööpartnerite hulgas on teadlasi nii naaberriikidest (Helsingi, Uppsala ja Lundi ülikoolist) kui ka Hispaaniast, USAst ja Austraaliast.

Urmas Hõrrak
keskkonnafüüsika labori juhataja

Keskkonnafüüsikute kolm meelisteemat on atmosfääriaerosool, looduslik ja inimtekkeline radioaktiivsus Eestis ning atmosfääridünaamika, sh õhukeskkonna suuremastaabiline tsirkulatsioon ja saastelevi. Kogu keskkonnafüüsika-alane uurimistöö on suunatud meie ühise elukeskkonna kvaliteedi parandamisele.

Aerosooli uurimisel ollakse koos Helsingi Ülikooli kolleegidega teaduse eesliinil nanoosakeste tekke ehk nukleatsiooni ja nende edasise kasvuprotsessi mõõtmistel ja modelleerimisel. Aerosooliosakeste nukleatsioonipuhanguid mõõdetakse pidevalt Tartus, Pärnumaal Tahkusel ja Soomes Hyytiälä uurimisjaamas TÜs konstrueeritud maailmatasemel spektromeetritega (vt http://meteo.physic.ut.ee/kkfi). Tulemuseks on oluliselt uus informatsioon aerosooli tekke seaduspärasuste kohta.

Radioaktiivsusuuringutest olulisematena võib nimetada atmosfääris levivate, inimesele suurimat kiirgusdoosi tekitavate radooni ning tema pikaealise tütarnukliidi Pb-210 levi, energiatootmise tsüklites radionukliidide tehnogeense rikastumise, samuti põhja- ja joogivee radioaktiivsuse uuringuid. Koos kiirguskeskuse kolleegidega osaletakse kiirgusmõjude hindamisel.

Atmosfääridünaamikud loovad atmosfääritsirkulatsiooni numbrilisi mudeleid, millega uurivad atmosfäärse saaste levi ja aerosooli mõju pilvetekkele, sademetele ning Maa energiabilansile ja kliimale. Nende pingutuste tulemusena on ilmaennustus Eestis jõudnud tänapäeva tasemele, olles ühelt poolt täpne ja teisalt ka küllaldase ajalise ulatusega (vt www.emhi.ee/?ide=19,394).

Heli Valtna
füüsika
2. aasta doktorant

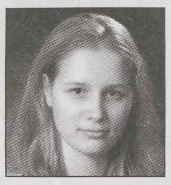

Viimase poole aasta vältel olen laserfüüsika- ja mittelineaarse optika alaseid teadmisi täiendanud ning praktilist kogemust omandanud Vilniuse Ülikooli laserkeskuses ning osalenud kahes suvekoolis. Vilniuse Ülikool sai valitud staatusele kõrge laserfüüsika taseme tõttu. Seal on peale pikaajalise laseriuuringute traditsioonide leidnud oma niši üleilmsel turul laserite arvukad fundamentaalteaduslikud avastused ning laserseadmete väljatöötamine.

Teadustöö Vilniuse Ülikooliga aitab elustada vanu sidemeid sealsete kolleegidega ning avab ukse laia rahvusvahelisse VINO (Virtual Institute of Nonlinear Opics) koostöövõrgustikku, mis tegeleb mittelineaarse optika ning nn kooniliste lainete uurimisega. Koonilised lained on mittelineaarses keskkonnas iseeneslikult formeeruvad, mittelaialivalguvad valguslaineväljad. Teema haakub tihedalt kodulabori uurimissuundadega, kus tegeletakse analoogsete laineväljade uurimisega lineaarses keskkonnas.

Viimased uurimistöö tulemused pakuvad välja uudse võimaluse kooniliste valguslaineväljade moodustamiseks lineaarses keskkonnas, samuti rakendusidee, kuidas seda tüüpi laineväljadega määrata mikroosakeste paiknemist ruumis. Vilniuse Ülikooli töörühmaga oleme välja töötanud metoodika, kuidas võimendada valgust mittekristallilises keskkonnas, nagu kvartsklaas või vesi. Varem on saavutatud märkimisväärset võimendust vaid kristallilistes keskkondades.

Edasised plaanid hõlmavad mitmeid põnevaid eksperimente nii Vilniuses, kodulaboris kui ka Insubria Ülikoolis Itaalias. Eksperimentidega loodame ammutada uut teadmist nii fundamentaalse mittelineaarse optika kui kooniliste lainete vallas.

Imbi Tehver
tahkiseteooria labori erakorraline vanemteadur

Tahkiseteoreetikute uurimisvaldkonnaks on kondenseeritud aine kvantteooria. Tahkiseteooria ajalugu algab instituudis 1950. aastate teisest poolest, kui alustati kristallide lisanditsentrite teooriaga. Tänapäevaks on uurimisväli mõõtmatult laienenud, ulatudes kvantastrofüüsika sarnastest vaakum-kvantefektidest ja ebatavaliste kiirte optikast kõrgtemperatuurse ülijuhtivuseni.

Tunnustust pälvinud tulemustest mainigem esmajoones kvaasijoonspektrite teooriat, sh foononvabade joonte teooriat, mis sai aluseks spektraalsele sälkamisele – Eesti füüsikute ühele tipptulemusele; samuti faasisiirete vibroonset teooriat. Tahkiseteooria laboris arendatud sekundaarkiirguse teooria raames ennustati kuuma luminestsentsi nähtust kristallides, mis registreeriti avastusena, ühtlasi leiti fundamentaalne seos valguse hajumise ja neeldumise vahel.

Koos Saksa füüsikutega esitati hüpotees mittehomogeensest elektroonsest struktuurist kõrgtemperatuursetes ülijuhtides, mis eksperimentaalselt tuvastati koostöös Nobeli preemia laureaadi Alex Mülleriga.

Loe pikemalt: www.ajaleht.ut.ee

Iga suutlik ja motiveeritud inimene, kes majanduslikel põhjustel ei saa tulla kõrgharidust omandama või langeb koolist välja, on Eesti ühiskonnale ränk kaotus. Raul Ranne «Võrdne ebavõrdsus kõigile tudengitele?» Eesti Päevaleht 30. oktoober 2007

TARTU ÜLIKOOLI 375. AASTAPÄEVA ÜRITUSED NOVEMBRIS

- 2. novembril lasteülikooli avamine Narva kolledžis.
- 2. novembril pidulik päev «Füüsika, matemaatika ja mehaanika instituut 60, Grigori Kusmin 90, Aksel Kipper 100».
- 3. novembrini «Studium Generale» loengusari TÜ Tallinna esinduses.
- 3. ja 4. novembril poksiturniir «Olümpiakinnas 2007» TÜ spordihoones.
- 11. novembrini maalikunsti eriala lõpetanud kunstnike näitus «Tartu. Ülikool ja maalikool» Tartu kunstnike majas.
- 13. novembril üliõpilaste fotonäituse avamine Ülikooli kohvikus.
- 15. ja 16. novembril konverents «Developments in European Law: European Initiatives (CFR) and Reform of Civil Law in New Memeber States» TÜ aulas.
- 16. ja 17. novembril Eesti keemiapäevad ja keemiaosakonna taasavamise 60. aastapäev.
- 18.–20. novembrini konverents «Colloquium Balticum VII: Classical Heritage and Modernity» Atlantise konverentsikeskuses.
- 31. detsembrini näitus «XVII sajandi vaimuelu Eesti- ja Liivimaal» TÜ ajaloo muuseumis.
- 4. jaanuarini näitus «Graafikašedöövreid Academia Gustaviana ajast» TÜ kunstimuuseumis.
- 29. veebruarini näitus «Academia Dorpatensis – vaimuelu kandja Eesti- ja Liivimaal XVII sajandil» TÜ Raamatukogus.

Ülikooli kohvik saab 50

5. novembril tähistab 50. aasta juubelit legendaarne Ülikooli kohvik.

Tänasele Ülikooli tänavale 18. sajandil ehitatud linnakodaniku maja projekteeris arhitekt Otto Mohr 1876. aastal perekond Nolkeni tellimusel ümber Itaalia palatsot meenutavaks aadlielamuks. Ülikooliga saab hoonet otseselt seostada alates 1924. aastast, mil maja ära osteti ning anti majandada üliõpilaskonnale ja edustusele. Samal ajal avati ka maja esimesel korrusel üliõpilassöökla.

Üliõpilaste ja õppejõudude legendaarne vana kohve avati maja teisel korrusel aga 1957. aasta 5. novembril. See oli sügaval nõukogude ajal tõeline Tartu vaimu kandja, kus käisid koos nii akadeemiline seltskond ja tudengid kui ka haritlased ja kunstiinimesed. Poolakate ümberehitustöödega 1983. aastal aga eraldati üliõpilastele ja õppejõududele mõeldud ruumid ning kohviku kultuuriline ja vabameelne õhkkond sai tõsise hoobi. Vaatamata sellele toimis kohvik ülikooli käe all 2004. aastani, mil ärimees Rein Kilgi ettevõtmisel maja ülikoolilt rendile võeti ning põhjalikult ümber ehitati. Ülikooli kohvik avati tänasel kujul taas ülikooli- ja linnarahvale 2005. a veebruarikuus.

Kohviku juubeliüritused: www.kohvik.ut.ee.

PORTUGALI PÄEVAD TARTUS

Täna algavad Tartus Portugali päevad. Kell 19 on TÜ aulas Manuela Gouveia klaverikontsert.

4.–9. novembrini saab kell 19 Athena pööningusaalis vaadata Portugali filme, 2.–15. novembrini toimub ülikooli raamatupoes Portugali kirjanduse väljapanek ja müük.

2.–15. novembrini on Wilde Irish Pubis Portugali menüü ja veinid ning Wilde kohvikus portveinide fotonäitus.

13. novembril kell 17 avatakse TÜ Raamatukogus näitus «Portugal. Maailma kultuuripärand».

Üritustele sissepääs on tasuta.

Portugali päevade korraldaja on Portugali Vabariigi suursaatkond.

ÕNNITLEME

70

Rein Tomberg, MT dekanaadi tehnik – 4. november

60

Jaan Unt, maailmakirjanduse lektor – 7. november

50

Sirje Habak, TÜ MRI laborant – 7. november

45

Mario Rosentau, võrdleva õigusteaduse lektor – 4. november

Ülle Pärl, majandusteaduse doktorikooli erakorraline teadur – 5. november

Jaanus Harro, psühhofüsioloogia professor, Eesti käitumis- ja terviseteaduste keskuse juhataja, käitumis- ja terviseteaduste doktorikooli juhataja – 7. november

35

Rünno Lõhmus, madalate temperatuuride labori materjaliteaduse vanemteadur – 7. november

30

Ivika Puusepp, õppeinfosüsteemi peaspetsialist – 4. november

Jaan Raamets, andmebaaside administraator – 8. november

25

Julia Maslovskaja, molekulaarpatoloogia uurimisgrupi laborispetsialist – 6. november

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT http://www.ajaleht.ut.ee

Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Postiaadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Kadri Rannamäe
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetaja Mai Kukumägi
Keeletoimetaja Marika Kullamaa

Trükk: Greif OÜ

Maaülikool

Head maaülikooli ajalehe kolleegid! Õnnitleme juubeli puhul! Loeme teie sisukat ja värvilist ajalehte suure huviga! Jätkugu ikka avarat pilku!
UT toimetus

Ballieelseid tantsukursusi juhendab Martin Parmas

Tantsukursustel saab Martin Parmase käe all valmistuda TÜ aastapäevaballiks 1. detsembril, kuhu kursusel osalejad pääsevad tasuta.

Kursused algavad 5. novembrist ning kestavad neli nädalat. Tundides saab osaleda esmaspäeviti (algajad) või kolmapäeviti (edasijõudnud ja algajad). Tantsutäht Martin Parmase käe all õpivad algajad põhisamme ning edasijõudnud keerulisemaid kombinatsioone.

Kursusest võtavad osa ka selleaastase TÜ aastapäevaballi peremees Jüri Pilviste ja perenaine Helene Urva.

Osalemistasu on 300 krooni, mis sisaldab peale kaheksa akadeemilise õppetunni ka pääset ballile. Täpsem info: www.tyye.ee/tantsukursus.

Tantsukursused korraldavad TÜÜE ja TÜ Üliõpilaskonna SA.

RAAMATUKOGU 2008. AASTA KALENDER

Kalender «Universitati ad honorem: auaadresse Tartu Ülikoolile» tutvustab ülikoolile tähtpäevadeks läkitatud auaadresse.

Auaadresside kujunduses kajastub eri ajastute kirja- ja köitekunsti stiil ning tehnika. Kohaliku kunstkäsitöö parimaid traditsioone esindavad baltisakslastest kirjastajate Carl Heinrich Laakmanni ja Carl Ungeri köitekodadest pärit auaadressid keiserliku ülikooli 100. aastapäevaks ja rahvusülikooli avamiseks. Eesti professionaalse köite- ja kirjakunsti noorusaega tutvustavad Eduard Taska ning Adele ja Günther Reindorffi valmistatud auaadressid ülikooli 300. juubeliks.

TÜ töötajatel ja üliõpilastel on võimalik kalendrit tellida soodushinnaga 20. novembrini aadressil: kersti.kuusemae@ut.ee.

Tellimusse märkida perekonnanimi ja eksemplaride arv. Ettetellimisel on soodushind 120 kr. Hiljem on võimalik kalendrit osta TÜ Raamatupoest hinnaga 150 kr. (TÜ töötajatele kehtib 10% soodustus, st 135 kr)

Ettetellitud kalendri saab välja osta alates 21. novembrist raamatukogu fuajee infopunktist.

TÜ AJALOO MUUSEUMIS

5. novembril kell 17.15 kõneleb tehnoloogiainstituudi direktor Erik Puura muuseumi populaarteaduslike teeõhtute sarjas teemal «Missuguse jälje on põlevkivi kasutamine jätnud Ida-Virumaa loodusele ja inimestele?».

Ettekanne vaatleb Ida-Virumaal kaevandamise tagajärjel muutunud maastikku, uurib, millist mõju on avaldanud keskkonnale ja inimestele põlevkivi kaevandamine ning püüab leida vastust, miks on Ida-Virumaa inimeste keskmine eluiga palju lühem kui teistes Eesti maakondades.

PÕHJA-AMEERIKA KESKUSE INFOPÄEV

12. novembril kl 16–18.30 toimub TÜ Raamatukogu konverentsisaalis Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskuse infopäev «Tänane otsus võib muuta tulevikku».

Tutvustatakse USA haridussüsteemi, sisseastumistingimusi, teste, programme ning rahastamisvõimalusi nii Ameerika Ühendriikides kui ka mujal. Infopäev toimub eesti ja inglise keeles, kuna peale eestlaste peavad ettekandeid ka väliseksperdid.

Infopäev on kõigile osalejatele tasuta.

Lisateavet saab Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskusest: TÜ Raamatukogu ruum 355, www.ut.ee/ameerika, tel 742 7243 või liisi.lembinen@ut.ee.

TÜ PENSIONÄRIDE ÜHINGUS VITAE

7. novembril kell 14 räägib dotsent Tamara Janson Tartu Linnavalitsuse kultuuriosakonnas Raekoja plats 12 vanemaealiste terviseprobleemidest.

Tartu Ülikooli Ajaloo Muuseum Toomel Lossi 25

AJA SISSE MINEK

Esmakursuslane!

Kas Sa tunned oma ülikooli ja teaduskonna ajalugu?
Kas Sa tead oma eriala tunnustatud teadlasi?
Kas Sa aimad, milline oli minevikus üliõpilase elu-olu?

Kui tahad tunda end selles valdkonnas kindlamalt, tule muuseumisse!
Õpid tundma oma eriala muuseumiekspositsiooni, fondiesemete ja teadja-inimese tutvustuse kaudu.

Tasuta!

Ootame!

Geograafia, geoloogia ja keskkonnatehnoloogia tudengid 7. novembril kell 14,
bioloogia, geenitehnoloogia ja ökoloogia tudengid 8. novembril kell 16.

Tulla võivad ka vanemate kursuste tudengid.

Lisateave: 737 5677

JÄRGNEB!

FOTOVÕISTLUS

TÜ õppeosakond kutsub üliõpilasi jagama oma välismaal õppimise kogemusi fotokonkursil ja -näitusel «50 põhjust välisülikoolis õppimiseks».

Kutsume osalema kõiki TÜ üliõpilasi, kes on oma õpinguteks jooksul õppinud mõnes välisülikoolis. Konkurss on avatud kõigile üliõpilastele olenemata vahetusprogrammist (Erasmuse programm, kahepoolsed lepingud, fondide ja valitsuste stipendiumid).

Võistluse eesmärk on tutvustada välismaal õppimise võimalusi üliõpilase pilgu läbi. 50 huvitavamat fotot jõuab näitusele TÜ Raamatukogus veebruaris ja märtsis. Samuti kasutatakse asjakohaseid fotosid TÜ Interneti-lehel ning välismaal õppimist tutvustavates infomaterjalides.

Fotole tuleb lisada:

- paarilauseline põhjendus, miks välismaal õppida (foto peab illustreerima põhjendust);
- info pildistaja kohta (nimi, välisülikool, välisülikoolis õppimise periood ja programm);
- info pildi kohta (pildistamise aeg, linn, riik, objekt/tegevus).

Fotod peavad olema tehtud välismaal.

Foto kvaliteet peab võimaldama selle suurendamist A3 formaati.

Auhinnafond 3000 krooni jaguneb kolme parima foto teinud üliõpilase vahel. Auhinnad antakse üle välismaal õppimise võimalusi tutvustaval infopäeval, mis toimub samaaegselt fotonäituse avamisega (täpsem info jaanuari keskel).

Osalemiseks saata kuni 5 fotot elektrooniliselt aadressil erasmus@ut.ee.

Fotode saatmise tähtaeg on **21. detsember.**

Välisüliõpilastalitus

TÜ RAAMATUPOOD SOOVITAB

«Business and Human Rights. A Compilation of Documents»
Radu Mares
Martinus Nijhoff Publishers, 2004
ISBN: 9789004136564

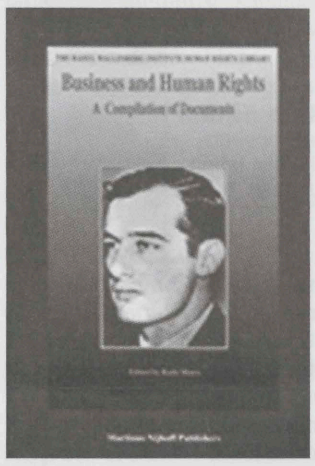

Soodustused: 1460.00 (tavahind 3648.00) krooni.

TÜ liikmeskonnale 10%-line soodustus.
Info: www.ut.ee/raamatupood.
Võõrkeelse kirjanduse tellimine!

SPORT

Üliõpilaste võrkpallimeistrivõistlused võitis TÜ I. Meeskonnas mängisid Marko Mett, Rainer Vassiljev, Ott Nauts, Karl Jaani, Martin Ruul, Oliver Lüütsepp, Martti Juhkami. Treener-esindaja Marko Mett.

Naistest pidi TÜ I esikohamängus alla vanduma EBSile.

28. oktoobril selgusid üliõpilaste meistrid judos. Võistlejaid oli üheksast kõrgkoolist. TÜ esindajatest võitsid Rauno Elukiuru (–66 kg), Martin Aedma (–81 kg), Rasmus Toompere (–90 kg) ja Gadzhibutay Butaev (+90 kg).

3. ja 4. novembril toimub TÜ spordihoones 29. rahvusvaheline poksiturniir Olümpiakinnas. Kahel päeval lähevad võistlusringi kuni 150 poksijat Eestist, Lätist, Leedust, Soomest, Ukrainast ja Venemaalt. Eesti on esindatud kõikide poksiklubide paremikuga.

KAITSMISED

DOKTORITÖÖD

9. novembril kl 14 kaitseb **Inga Karu** Biomeedikumis Ravila 19-1038 doktoritööd «Ischaemia-reperfusion injury of the heart during coronary surgery: a clinical study investigating the effect of hyperoxia» («Südame isheemia-reperfusiooni kahjustus koronaarkirurgias: kliiniline uurimus hüperoksia toimest»). Juhendajad prof Joel Starkopf ja prof Mihkel Zilmer. Oponent prof Jouko Jalonen (Turu Ülikool).

9. novembril kl 10.15 kaitseb **Tatjana Krama** ökoloogia ja maateaduste instituudi zooloogia osakonnas Vanemuise 46-301 doktoritööd «Mobbing behaviour in birds: costs and reciprocity based cooperation» («Grupiviisiline ründekäitumine (*mobbing*) lindudel: selle hind ja retsiprooksusel põhinev koostöö»). Juhendajad prof Raivo Mänd, PhD ja Indrikis Krams, PhD (Daugavpilsi Ülikool). Oponent prof Hanna Kokko, PhD (Helsingi Ülikool).

15. novembril kl 14.15 kaitseb **Kaido Soom** Ülikooli 18-307 doktoritööd «Täiskasvanute leeritöö Eesti Evangeelses Luterlikus Kirikus ja selle arengustrateegia koostamine» («Adult Confirmation in the Estonian Evangelical Lutheran Church and Its Development Strategy»). Juhendaja prof Tõnu Lehtsaar. Oponendid teol-dr Hannele Repo (Helsingi Ülikool) ja teol-dr Randar Tasmuth (EELK Usuteaduse Instituut).

16. novembril kl 13 kaitseb **Rebekka Vedina** multimeedia keskuses Lossi 3-112 doktoritööd «The diversity of individual values and its role for organisations in the context of changes» («Indiviidi väärtuste diversiteet ja selle roll organisatsioonides muutuste kontekstis»). Juhendajad prof Maaja Vadi ja konsultant prof Jan M. Ulijn (Eindhoveni Tehnoloogiaülikool). Oponendid prof Zeynep Ayçan (Koç'i Ülikool) ja prof Milvi Tepp

LOENGUD

6. novembril kl 12.15–13.45 peab EV õiguskantsler Allar Jõks avaliku halduse osakonnas Tiigi 78-236 kursuse «Eesti avalik haldus» raames külalisloengu. Kõik huvilised on oodatud.

8. novembril kl 16 räägib Soome Instituudi juhataja pedagoogikadoktor Jaana Vasama väärtuskasvatusest Soome koolis. Avalik kollokvium toimub TÜ eetikakeskuses (Ülikooli 7). Info: Marko Ringo, tel 737 5426.

9. novembril kell 12.15 peab TTÜ geoloogia instituudi külalisprofessor Erik Sturkell geoloogia osakonnas Vanemuise 46-246 ettekande «Volcano geodesy and magma dynamics in Iceland». Info: tel 737 5891.

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

9. november 2007 Nr 37 (2319)

www.ajaleht.ut.ee

In memoriam Juhan Peegel lk 3 • *In memoriam* Karl Rebane lk 4 • Intervjuu arstitudengiga lk 2

Tartu Ülikooli Raamatukogu

Kahe suurmehe lahkumine

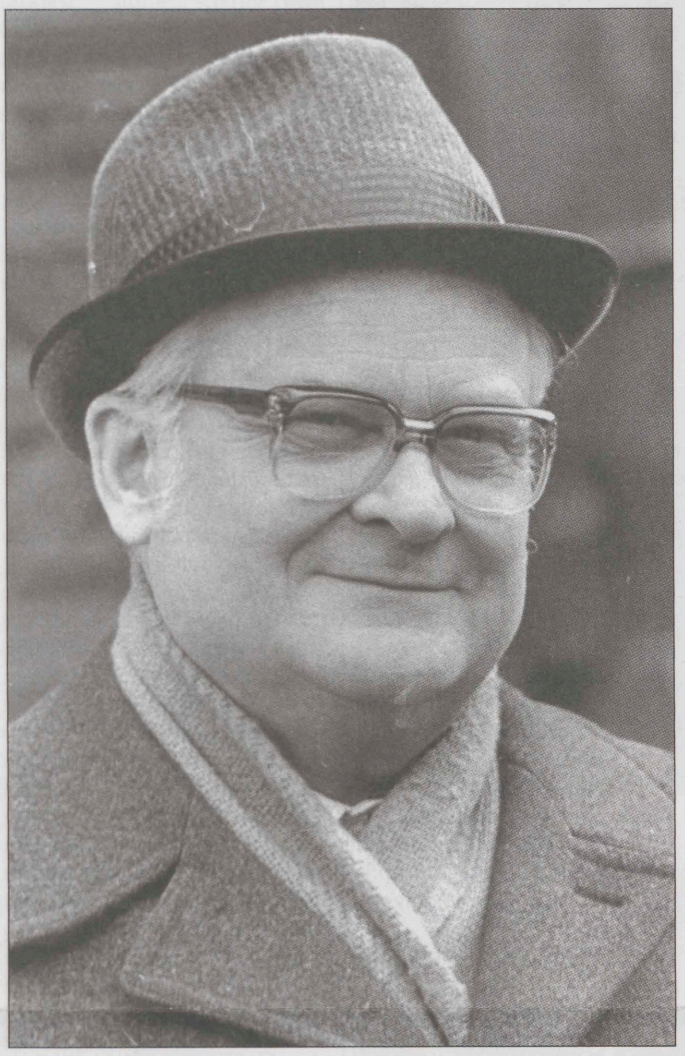

Juhan Peegel

Suurmees on läinud puhkama. Suurmees, kelle jäljed on sügaval Eesti kultuuri- ja ajakirjandusloos ning tervete ajakirjanikepõlvkondade südameis. Tal on, millest puhata.

Emeriitprofessor Juhan Peegel lahkus meist 6. novembril oma 88. eluaastal. Viljakas teadlane, kirjanik, Eesti TA akadeemik, Tartu linna aukodanik ja Riigivapi IV klassi ordeni kavaler – need on tema pika töötee tähised. Helge ja tagasihoidlik inimene, osavõtlik ja tundlik kolleeg, särav õpetaja, hea sõber – need on tema tähised inimeseks olemise teel.

Juhan Peegel sündis Saaremaal Reina külas 19. mail 1919. aastal. Pärast Saaremaa Ühisgümnaasiumi lõpetamist algas tema ajakirjanikutee, esimeseks töökohaks sai 1938. aastal ajaleht Meie Maa.

Järgmisel aastal astus noor mees kaitseväkke, plaanides aasta hiljem ülikooli astuda. Väeteenistuses tuli aga olla kuus aastat ja teha läbi II maailmasõda Eesti laskurkorpuses. Ülikooliõpingud eesti keele ja kirjanduse erialal algasid alles pärast sõda 1946. aastal. Töötades õpingute kõrvalt ajalehe Edasi toimetuses, oli loomulik, et pärast ülikooli lõpetamist 1951 jätkas ta ajakirjanikuna samas ajalehes. Õpinguaastatel alustas Juhan Peegel ka kirjanduslike katsetustega, mis ilmusid Loomingus.

1954 kaitses kandidaaditöö Eesti vanade rahvalaulude morfoloogiast. Samal aastal loodi Juhan Peegli algatusel ajakirjanduse eriharu. 1973 kaitses Moskvas doktoriväitekirja Eesti ajakirjanduse vanemast ajaloost, 1975 anti doktorikraad. Aastatel 1978–1986 juhtis professor Juhan Peegel ajakirjanduskateedrit, 1987. aastast töötas konsultantprofessorina ja 1993. aastast oli emeriitprofessor.

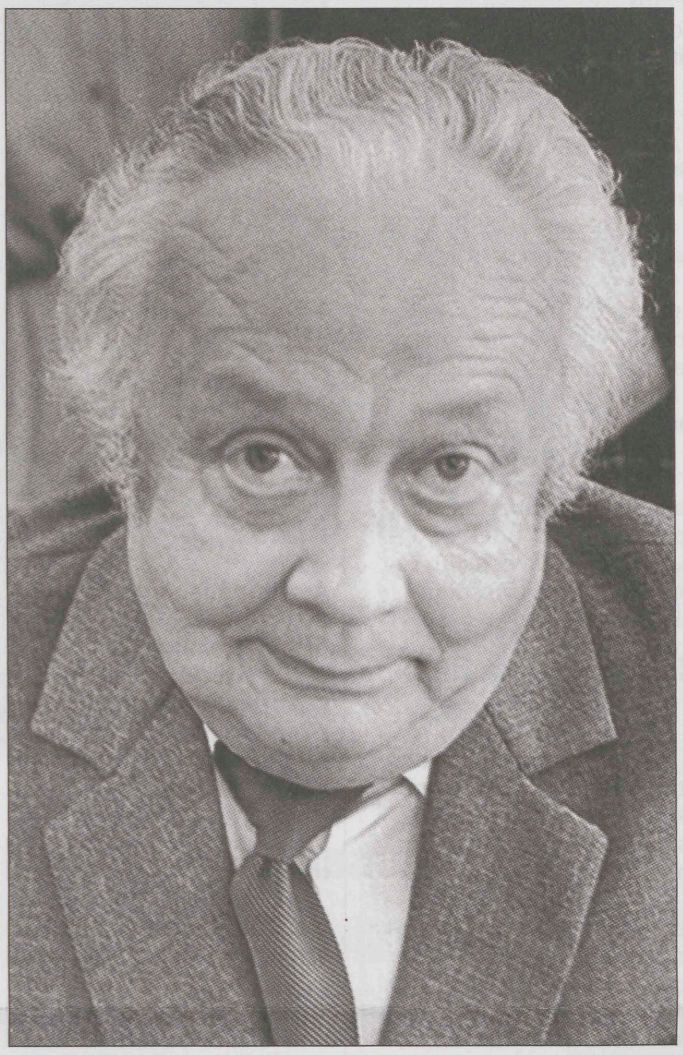

Teadlasena pani Juhan Peegel aluse Eesti ajakirjandusloo uurimisele ja publitseerimisele, kasvatades terveid põlvkondi ajakirjanikke Eesti kultuuri-, keele- ja ajakirjandusloo toel. Tema väitekirja aluseks olnud väike raamat «Eesti ajakirjanduse algus 1766–1857» (1966) kasvas õpilaste ja kolleegide kaastööl kollektiivseks kogumikuks «Eesti ajakirjanduse teed ja ristteed» (1994), mis hõlmab ka aastakümnete jooksul tudengitöödesse talletatu.

Juhan Peegli kui teadlase teiseks suureks armastuseks oli eesti rahvaluule. Tema suurimad tööd selles vallas on viieosaline sõnaraamat «Nimisõna poeetilised sünonüümid eesti regivärssides» (1982–1991 ja 2004) ja «Eesti vanade rahvalaulude keel» (2006).

Kirjanikuna on Juhan Peegel andnud unustamatu sõjaraamatu «Ma langesin esimesel sõjasuvel», H. D. Rosenstrauchi pseudonüümi all tahedad vahelugemised, lühiproosakogumikud, valikkogu «Tuli koduaknas».

Suur töömees on oma töö teinud ja jätnud selle meile kõigile. Tänu talle selle eest.

Hüvastijätt Juhan Peegliga on pühapäeval, 11. novembril kell 13 aulas.

Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut
Tartu Ülikool
Eesti Teaduste Akadeemia
Ajakiri Akadeemia

Karl Rebane

4. novembril suri üleilmselt tunnustatud teadlane, akadeemik, TÜ emeriitprofessor Karl Rebane.

Aastail 1958–1968 oli Karl Rebane TÜ teoreetilise füüsika õppejõud. Ta organiseeris eksperimentaalfüüsika kateedri ja oli selle juhataja. Tema elutööks on Füüsika Instituudi rajamine tollase teaduste akadeemia rüpes, aga samuti ka kogu akadeemia tegevuse suunamine aastail 1973–1990 selle presidendina.

Karl Rebase huvikeskmes olid valguse vastasmõju ainega ja võimalused, mis sedakaudu avanevad nii aine süvastruktuuri uurimiseks kui ka nähtuste praktilisteks rakendusteks. Tema uurimisvaldkonda kuulusid footonvabad jooned, kuum luminestsents, spektraalsälkamine, üksikmolekulide spektroskoopia jmt.

Karl Rebane oli enam kui 300 teadustöö autor. 1968. aastal avastas ta koos Vladimir Hižnjakovi ja Peeter Saariga kuuma luminestsentsi.

Laiemale avalikkusele on tuntud Karl Rebase rahulikud ja kaalukad seisukohavõtud meedias.

Karl Rebase ärasaatmine toimub 10. novembril kell 13.30 teaduste akadeemia saalis Kohtu 6.

AJALOO READ

Oktoobris 1987 hakkas rektori moodustatud komisjon uurima Gagarini 1 hoone (EÜSi maja) edasist kasutamist.

Loe: www.ajaleht.ut.ee.

UUDISED

Meditsiinieetika konverents

Täna kl 13 algab Eesti Arstide Liidu (EAL) ja arstiteaduskonna meditsiinieetika konverents «Arsti ja patsiendi suhtest algab kõik».

Ürituse avavad EALi president Andres Kork ja arstiteaduskonna dekaan professor Toomas Asser. Konverentsi peaesineja on naistele ja lastele spetsialiseerunud HIV-kliiniku direktor New Yorgis professor Jack DeHovitz, kes räägib HIV-positiivsete patsientidega suhtlemise eetikast.

Ettekande teevad ka Vallo Volke EAList ja Eve Pilt Eesti patsientide esindusühingust. Järgnevat arsti ja patsiendi suhte teemalist diskussiooni juhib TÜ meditsiiniteooria ja eetika dotsent Andres Soosaar.

Üritus toimub TÜ Raamatukogus.

Eesti XXX keemiapäevad ja vilistlaskonverents

16. novembril kell 11 algab Vanemuise kontserdimajas Eesti XXX keemiapäevade teaduskonverents.

Kell 14 pannakse nurgakivi uuele keemiahoonele Maarjamõisa väljal.

17. novembril kl 11 algab aulas keemiaosakonna vilistlaskonverents.

Konverentsi avab füüsikakeemiateaduskonna dekaan professor Peeter Burk.

Keemia instituudi moodustamisest räägib akadeemik Jaak Järv, keemia ja materjaliteaduse tippkeskusest akadeemik Ilmar Koppel.

Uut keemiahoonet tutvustab paberil ja pildis vanemteadur Ivari Kaljurand.

Kella 14–17 on nn lahtiste uste aeg praeguses keemiahoones. Saab külastada laboreid, vaadata keemikute filmi ning osaleda programmis «Nostalgiahetked keemialaboris».

Kaardistati Soome lahe tundlikud piirkonnad

TÜ Eesti Mereinstituudi ja Helsingi Ülikooli teadlased hindasid Soome lahe rannikumere seisukorda, mis kiirendab reostuse korral selle tõrjumist.

8. novembril toimunud mereinstituudi ja Helsingi Ülikooli koostööprojekti OILECO lõpuseminaril tutvustati projekti tulemusi ning koostööd teiste merekeskkonnaalaste rahvusvaheliste projektidega.

Mereinstituudi OILECO projektijuhi Robert Apsi sõnul võimaldavad tulemused kiiresti hinnata naftareostusele eriti tundlike merealade paiknemist ning vastavalt sellele operatiivselt valida tõrjemeetmeid väärtuslike elupaikade kaitseks.

«Projekti tulemused võimaldavad hinnata ka väärtuslike elupaikade ja liikide naftareostuse järgset minimaalset taastumisaega aastates. See omakorda aitab hinnata naftareostusest tekkivat majanduslikku kahju ja vajalike investeeringute suurust kahjustatud merealade taastamisel,» ütles Aps.

Projekti käigus loodud geograafilise infosüsteemi kaardikihte saab kasutada nii Eestis kui ka Soomes naftareostuse tõrjemeetmete kavandamisel ja elluviimisel ning koolitustel ja treeningutel.

Peale projekti peapartnerite rääkisid seminaril Eestimaa Looduse Fondi projektijuht Agni Kaldma naftatõrje valmisoleku suurendamisest ja Eesti Mereakadeemia projektijuht Roomet Leiger naftatõrje koolitusest.

UT KÜSIB

Kuidas möödus ülikooli nädal Tallinnas?

Teele Reimann
Tartu Ülikooli Tallinna esindaja

Sel aastal otsustasime loengusarja «Studium Generale» alustada ja lõpetada pisut ebatavaliselt. Sõitsime Tallinnas koos AHHAA teadusteatri, teadusbussi ning Viljandi kultuuriakadeemia muusikutega ringi teadustrammil number 375 marsruudil Tallinn–Tartu.

Sõit oli meeleolukas ning linnakodanikud said tavapärase tuima trammis loksumise asemel juua AHHAA noorte teadlaste pakutud tervituskokteili, sooritada teaduslikke katseid ning liigelda karmoškahelide saatel.

TÜ Tallinna esinduse ruumides toimuvale loengusarjale tuli Tallinna koolidest päris palju kuulajaid. Populaarseimad loengud olid karjääri- ja erialavalikust TÜ karjääri- ja psühholoogilise nõustamise talitusest Piret Tatuntsilt ning psühholoog Maali Käbinilt «Kuidas jääda võitjate poolele, kui talvemasendus ründab?».

Päris palju huvilisi tuli kuulama ka füüsikaloenguid ning väga positiivset tagasisidet saime Raili Põldsaare loengule «Kas Ameerika vallutab maailma?».

«Studium Generale» loengutele järgnesid sel aastal koolide väitlusklubide väitlused loengutes käsitlusel olnud teemadel, nagu näiteks «Kas eestlased tarbivad liiga palju?» ning «Kas tehisteadvuse (tehisintellekti) loomine on võimalik?».

Tartu Ülikooli tutvustav nädal kulmineerus laupäeval Tallinna esinduses toimunud Svjata Vatra kontserdiga, mis oli ka konkurentsitult nädala kõige populaarsem üritus.

Nädala pidulikuks lõpetuseks pakkusime ülikooli juubeli puhul laupäeval külalistele ka eritellimusel valminud juubelitorti.

Usun, et TÜ tutvustusnädal täitis oma eesmärgi – tõime Tartu Ülikooli Tallinna kooliõpilastele lähemale ning saime üritustega seoses ka head meediakajastust. Kindlasti oleme nüüd ka ise kogemuse võrra rikkamad ja oskame järgmisel aastal üritust veel paremini korraldada.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas Tartu söögikohad on tudengisõbralikud?

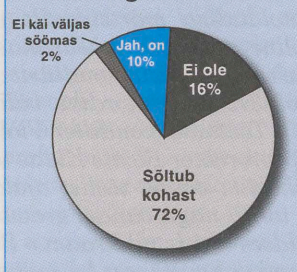

Vastajaid: 43

Uus küsimus:

Kas oled õppinud välismaal?

Vasta: www.ajaleht.ut.ee

Esmamuljeid Pariisist

Inga Jaagus
semiootika 3. a üliõpilane

Sel nädalal sai täis kaks kuud minu vahetusüliõpilaseks saabumisest Pariisi ja kuu aega esimese semestri algusest. Hommikuti Notre-Dame'ist mööda käies on väga meelitav mõelda, et ma ei ole turist, vaid elan siin. Samas ilma üllatusteta ei ole elu siin kindlasti mitte.

Ülikoolielu on ülikoolielu ka siin ja pärast esimest kolme koolinädalat koos teiste tudengitega loengus olles on peamine erinevus üksnes loengu keeles.

Üllatav oli aga avastus, et asjaajamine ülikoolis käib kas suuliselt või paberkandjal ja ainult prantsuse keeles, inglise keelt kasutatakse väga vastumeelselt. Esmapilgul tundusid kõik toimingud keerulised, aga nagu rõhutati minu osakonna erasmuslaste infominutitel: paberi peal ongi kõik arusaamatu, peamine on suhelda suuliselt, sest tegelikult on segaduse taga olemas süsteem. Müstiline, aga asjad toimivad ka ilma kohaliku ÕISita.

Ainetele registreerimine käib vastava osakonna sekretariaadis, kirjutades oma nime ja üliõpilaspileti numbri paberile, kus ees täpselt nii palju ridu, kui on registreerujate piirarv. Juhul, kui vaba rida ei leidu, registreerida esialgu ei saa. Registreeringu tühistamisel kustutatakse sinu nimi korrektoriga.

Müstiline, aga asjad toimivad ka ilma kohaliku ÕISita.

Kogemus, mida nüüd võib juba nimetada huvitavaks elamuseks, oli transporditöötajate üldstreik 18. oktoobril. See tähendas ametlikku koolivaba päeva, sest ei liikunud ükski ühistranspordi sõiduk. Seega ei olnud lihtsalt võimalik pääseda kesklinnast kooli, mis asub Pariisi äärelinnas.

Kõige keerulisem oli inimestel, kes pidid sõitma Pariisi tööle, sest töövaba päeva streik ikkagi ei anna. Viimase info kohaselt on uut streiki oodata novembri keskpaigas.

Juhuslikult linnas jalutades sattusin kokku ametiühingute korraldatud protestirongkäiguga, kus osales erinevatel andmetel kuni 25 000 transporditöötajat. Milline võiks olla eeldatav meeleolu rongkäigus, millega tahetakse anda märku oma suurest rahulolematusest, kasutades selleks ka ruuporeid ja märguanderakette, nii et kogu ümbrus oli paksus suitsuvines?

Kohapeal tehtud pilte kodus vaadates tundus, nagu oleksin käinud mõnes kriisipiirkonnas. Tegelikkuses oli aga tegemist väga rahumeelse üritusega, kus inimesed lihtsalt kõndisid, rääkisid, tegid nalja, sõid oma lõunast *baguette*'i.

Küll streikides ja ilma ÕISita, on mulle siiani jäänud mulje, et prantslastel pole olemas olukorda, mis oleks nii keeruline, et seda ei võiks rahulikult võtta.

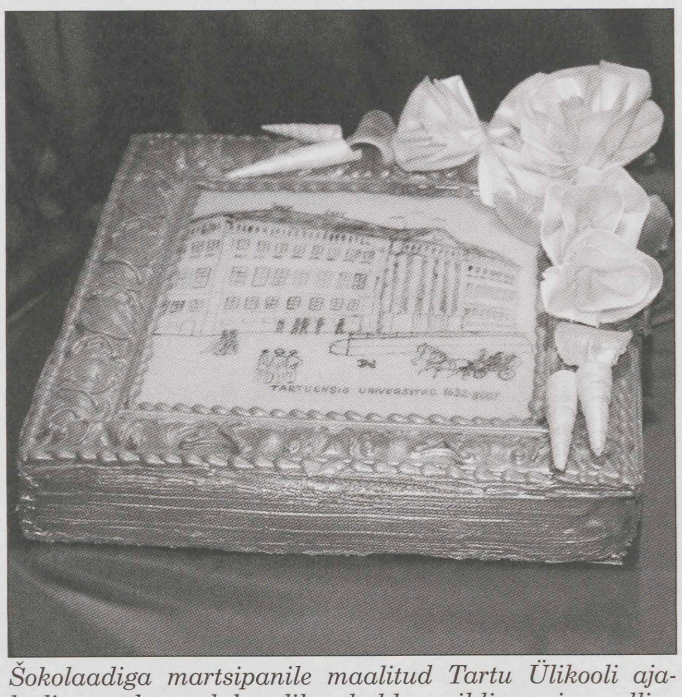

Šokolaadiga martsipanile maalitud Tartu Ülikooli ajalooline peahoone luksuslikus kuldses pildiraamis – selline näeb välja Eesti kondiitrite meistrivõistlusel «Tartu Ülikool 375» võidutordiks valitu. Tordi valmistas AS Pere Leib Tootmine kondiiter Violetta Karzubova. Žürii esimees, õppeprorektor Birute Klaas toonitas, et võidutöös oli vanale ülikoolile omast tõelist ajaloo hõngu: «Ülikooli peahoone oli tordil nagu vanast gravüürist, samuti sobis selle ümber kuldses toonis pildiraam.» Birute Klaas lisas, et peale imekauni välimuse tort ka maitses suurepäraselt. JÜRI ŽELEZNJAKOV

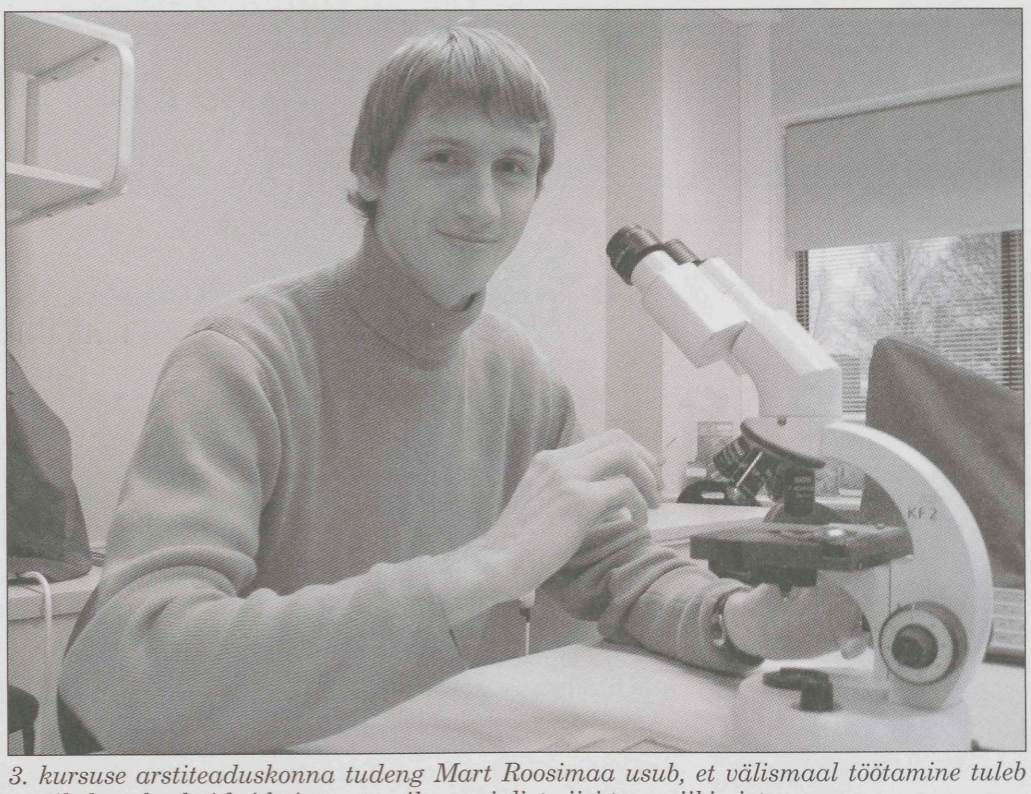

3. kursuse arstiteaduskonna tudeng Mart Roosimaa usub, et välismaal töötamine tuleb arstile kasuks, kuid ei kujuta ette pikemaajalist piiri taga viibimist. KADRI BANK

Arstiamet on huvitav

Kadri Bank

Arstiteaduskonna teaduskonverentsi parima üliõpilasettekande kirjutanud Mart Roosimaa peab raskeks pikkade nimekirjade päheõppimist, kuid kinnitab, et arstiks õppimine on huvitav ja lõbus.

Mart, millest rääkis Sinu töö?

Minu töö pealkiri on «Adenülaat-, kreatiin- ja heksokinaasi isoensüüme kodeerivate geenide ekspressioon normaalsetes ja laienenud kodades».

Rakkudes on ülekandesüsteemid, kus energia jõuab nn tootmiskohtadest tarbimiskohtadeni. Pealkirjas nimetatud ensüümid sellega tegelevadki.

Varasemates töödes on näidatud, et teadud haiguste puhul võivad need süsteemid häiruda. Antud töös vaatlesin inimese südame kodasid.

Selles mõttes on see uus, et varem on sama asja uuritud valgu tasemel, aga minu töö on RNA tasemel.

Kuidas tekkis idee sellist tööd teha?

Võtsin eelmisel aastal üht patofüsioloogia õppetooli valikainet «Patofüsioloogia alased uurimistöö alused». Pärast loenguid ja seminare jõudsime laborisse. Mõnele hakkas see rohkem meeldima, teistele mitte. Mina kuulusin esimeste hulka.

Kui teistel erialadel peab esimese teadustöö kaitsma juba kolmandal õppeaastal, siis ega arstiteaduskonnas vist alguses võimalusi teaduse tegemiseks ei ole?

Eks esimesel kursusel võib juba mõne labori ukse vahele piiluma minna, aga kui konkreetsest asjast veel eriti midagi ei tea, on see päris raske ja nõuab palju eeltööd.

Mina võtsin ka selle valikaine eeldusainega samal ajal. Võib-olla on targem eeldusaine enne läbi teha, et baasteadmised olemas oleks.

Kui üldse tahta arstiteaduskonnas esimese kuue aasta jooksul teadust teha, siis minu meelest saab seda teha just nende valikainete kaudu. Seal näebki teadustöö kui sellise üldise pildi ära. Pärast võib juba ka mõnes muus õppetoolis proovida teadust teha.

Miks Sa otsustasid arstiks õppima tulla?

Paljude erialade puhul tundub, et nad ei saa selgeks kindlat ametit. Arsti eriala annab aga esiteks kindla ameti, teiseks päris huvitava ameti.

Kuna olin kindel, et saan arstiteaduskonda sisse, siis ma ausalt öeldes mujale ei proovinudki.

Sageli on põhjuseks see, et juba vanavanemad ja vanemad on arstid olnud.

Minu suguvõsas ei ole ühtki arsti.

Kas see, et Su töö uuris südant, tähendab, et Sa tahad kardioloogiks saada?

Kardioloogia ja kardiokirurgia tunduvad tõesti päris huvitavad. Samas võib kolme aastaga veel palju muutuda. Ma ei ole veel ju haiglapoolt näinudki.

Nii et seda Sa veel ei tea, kas Sa verd kardad...

(Naerdes.) Ilmselt mitte. See oleks juba välja tulnud,

Kas õppimine arstiks on olnud selline, nagu Sa ette kujutasid?

Üldiselt küll. Sageli räägitakse, et meil on hästi suur koormus. Tegelikult on vahel perioodid, kuhu on töid kuhjunud või on mõni raske aine. Aga üldiselt koormus väga hull ei ole. Ja päris lõbus on. Mina julgeks arstiks õppimist teistelegi soovitada.

Arstiteaduskonnas on nii palju üliõpilasi. Kuidas õppejõududel teie jaoks aega jagub?

Kuna meie süsteem on erinev, on õppejõududel sellevõrra vähem inimesi, keda juhendada. Kursuse peale võib kahe käe sõrmedel üles lugeda neid, kes laborisse satuvad. Mina ei ole veel kohanud juhust, et õppejõududel ei oleks aega olnud.

Aga kas midagi rasket ka on?

Arvan, et ei ole sellist kõigile rasket asja, vaid komistuskivid on erinevates kohtades. Mõnele ei meeldi päheõppimine, teisele loogiline tekst. Minu jaoks on näiteks anatoomia raske, sest see nõuab palju pikkade nimekirjade tuupimist. See on vaimselt hästi raske töö.

Aga selles töös said olla loomingulisem?

Nii võib öelda küll. Selline vähem uuritud valdkond pakub palju mõtteainet – kuidas see teiste uurimustega klapib ja kuidas seda kõike tõlgendada.

Selles töös uurisin normaalseid ja laienenud kodasid. Laienenud kodadega kaasneb tihti kodade fibrillatsioon, sellest lähtuvalt annaks veel ka laienenud kodade grupi siseselt võrdlusi läbi viia. See oleks üks võimalus antud tööga edasi minna.

Samuti oli seal üleekspresseerunud üks konkreetne geen HK2. Järgnevalt võib näiteks vaadata, kas on ka muutusi sama ensüümi teiste isovormide puhul.

Palju on räägitud arstide välismaale minekust. Kas Sina eelistaksid töötada siin või piiri taga?

Arvan, et praktika välismaal oleks väga hea. Seda nii keele poole pealt kui võib-olla omandaks ka teistsuguseid võtteid, näeks haiglaelu ja -süsteemi mujal. Iseküsimus on, kui pikalt seal olla. Hetkel ei kujuta ma ette, et Eestist väga pikaks ajaks ära läheksin.

Üldiselt tundub mulle, et arstide äraminek nii suur ei olegi. Siin on kõik tuttav ja kes see ikka nii väga kuhugi kaugele tahaks minna.

KOMMENTAAR

Irja Lutsar
meditsiinilise mikrobioloogia ja viroloogia professor

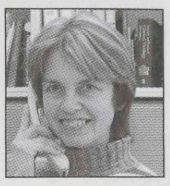

Mart Roosimaa töö valiti parimaks üliõpilasettekandeks, sest tema uurimus oli tehtud kliinilise materjali põhjal ja väga heal teaduslikul tasemel. Kasuks tuli ka, et töö oli selgelt ja arusaadavalt esitatud. Mart Roosimaale auhinna andmine oli žürii üksmeelne otsus.

UUDISED

Ülikool tunnustab

TÜ väikese medali ja tänukirja pälvis pikaajalise aktiivse ja tulemusliku töö eest 65. sünnipäeval matemaatika-informaatikateaduskonna vanemmetoodik **Tiina Lasn**.

TÜ aumärgiga autasustati eriti heade töösaavutuste ja pikaajalise töö eest rahandusosakonna vanemraamatupidajaid **Lea Rohilahti** ja **Anne-Mari Valsi**.

TÜ tänukirjaga tunnustati kauaaegse kohusetundliku töö eest 70. sünnipäeval matemaatika-informaatikateaduskonna tehnikut **Rein Tombergi** ning pikaajalise ja kohusetundliku töö eest keemia instituudi tehnikut **Ants-Kurt Aruksaart**.

Ülikooli ja SEB Eesti ühispanga koostöölepe

2. novembril kirjutasid TÜ rektor Alar Karis ja SEB Eesti Ühispanga juhatuse esimees Ahti Asmann alla koostöölepingule.

SEB Eesti Ühispank toetab ülikooli sporditegevust TÜ Akadeemilise Spordiklubi kaudu 2007/2008. õppeaastal 1,4 miljoni krooniga.

Rektor Alar Karise sõnul on ülimalt positiivne, et eraettevõte soovib panustada ülikoolispordi terviklikku arengusse. «Antud leping avaldab eelkõige tunnustust meie ühistele väärtustele. Akadeemilisus ning kõrged sihid on põhimõtted, mida mõlemad osapooled hindavad,» ütles Karis.

SEB Eesti Ühispank on olnud juba aastaid Tartu Ülikooli sporditegevuse üks suuremaid toetajaid.

Näitus geograaf Jakob Kentsi töödest

Raamatukogu II korrusel on avatud koolimehe ja geograafi Jakob Kentsi (1883–1947) näitus.

Välja on pandud kooliõpikuid aastatest 1921–1944, teadustöid, geograafia õpetamise metoodika ja koduuurimise artikleid, loengute käsikiri ja Kentsi tähtpäevadeks ilmunud materjale. Seina kaunistab 1935. aastal ilmunud koolidele mõeldud eestikeelne Aasia seinakaart, mis pärineb kirjandusmuuseumi kogust.

Näituse koostasid emeriitdotsent Heino Mardiste ja raamatukoguhoidja Anne Lentsius, kujundas Eve Valper.

Väljapanek jääb avatuks 20. detsembrini.

VKA tudeng sai raamatukogunduse stipendiumi

2. novembril anti Tallinna Keskraamatukogus TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia raamatukogunduse ja infoteaduse eriala tudengile Janela Tähepõllule üle Aleksander Sibula stipendium.

Tallinna Keskraamatukogu kauaaegse direktori ja Eesti raamatukogunduse arendaja Aleksander Sibula stipendiumiga tunnustatakse raamatukogunduse eriala üliõpilasi.

Ma suhtun ka praegu ajakirjandusse kui ühte rahvuskultuuri osasse, kuigi palju on ju muutunud.

«Otsides. Juhan Peegel. Meenutusi pikalt teel». 2006

IN MEMORIAM

Akadeemik Juhan Peegel 19. mai 1919 – 6. november 2007

Õpetajale mõeldes

Mõnest inimesest jäävad üksnes helged mälestused. Juhan Peegel on selline inimene. Üdini positiivne ja inimsõbralik, kuigi tema elu andis küllalt põhjust olla haavunud ja masendunud ning inimeste peale solvunud. Vanemate küüditamine, vendade hukkumine sõja ajal, vanema poja surm, abikaasa surm, tervisehäired, mis alguse saanud sõjaaegsetest kannatustest. Ometi – siiras inimsõbralikkus, leppimine, huumorimeel, oskus näha enda kõrval teist inimest ja temast lugu pidada, teda toetada – see oli Juhan Peegel, keda tundsid tema sõbrad, kolleegid ja õpilased.

Oli vaid üksikuid hetki, kui sõnadeks sai sõja ajal üle elatu, meeleheitemõtted, mille tõi teade vanemate küüditamisest, kui leidis väljapääsu see kurbus, mida Juhan kandis sügaval endas kogu oma elu. Üks selliseid hetki oli kord öises rongis teel Leningradi, kui professor ja noor ajakirjanduse kateedri õpetaja sõitsid doktoritöö kaitsmisele, mille komisjoni liige professor oli. «Tead, ma olin ju ilus tumedapäine poiss, sa ei usu? Ma läksin seal mõne päevaga halliks.» Hiljem lugesin sel öisel rongisõidul kuuldust tema raamatust «Ma langesin esimesel sõjasuvel». Võib-olla sündis siis selle raamatu kirjutamise idee?

Kõik Juhani kolleegid ajakirjanduskateedris ja hilisemas ajakirjandusosakonnas olid tema õpilased. Ses mõttes olime tudengitega samal pulgal, kõik ühe õpetaja õpilased. Tema õpetamiskreedo oli: «Kui ei taha, siis sunnime, kui ei oska, siis õpetame!» Sundimist ei mäleta, õpetamist küll. Üks igihaljas õpetussõna, mida kõik ajakirjanikud alati peaksid meeles pidama, kõlas umbes nii: «Elu peab saama jätkuda ka seal, kus ajakirjanik on käinud lugu tegemas».

Ma arvan, et teadlasena pidas Juhan Peegel oma missiooniks eesti ajakirjanduse ajaloo uurimist ja jäädvustamist. Regivärss oli ehk pigem hobi ja mingis mõttes moraalne kohustus. Ajakirjandusluugu ei olnud nõukogude ajal enne teda keegi uurinud, see oli ka omamoodi «munade peal käimine», nagu Johann Voldemar Jannsen oleks öelnud. Ega 20. sajandi ajakirjanduse ajalugu saanudki tol ajal ausalt uurida. Suurem osa sellest oli ju suletud erifondidesse, ülejäänu oli aga juba nii-öelda kaasaeg, milles oli samuti hulgaliselt keelualasid. Nii keskendus Juhan Peegel varasemale ajakirjandusloole, mida ta koos oma tudengitega väga põhjalikult ja üksikasjalikult kirjeldas. Esimesed lõputööd olid kõik ajakirjanduse ajaloost (Masingu ajalehe geograafilisest horisondist, «Lühikesest õpetusest» jms). Ka erifondidesse suletud ajakirjandust said tudengid uurida, kuigi nende tööd kateedri raamatukogust sel ajal kaugemale ei jõudnud.

1994

1972

Hiljem kulusid tudengitööd marjaks ära esimese ülevaatliku käsitluse «Eesti ajakirjanduse teed ja ristteed» (1994) koostamisel ja avaldamisel. Hoolimata mitmetest puudustest jääb see raamat kapitaalseks kirjelduseks meie ajakirjanduse esimese kahe aastasaja kohta ja heaks baasiks ajakirjandusloo kontseptuaalsel mõtestamisel. Juhan valis teadlikult vanema ajaloo, mis polnud ideoloogiliselt nii tundlik ja esitas seda neutraalsel ning konstateerival viisil, hoidudes hinnangutest. Ainult nii sai tollal ajakirjanduse ajalugu kirjutada. Isegi tema Moskvas kaitstud doktoritöö on vaba ideoloogilistest «kaunistustest» ja kohustuslikest marksistlik-leninlikest fraasidest.

Juhan unistas tervikliku eesti ajakirjandusloo ülevaatekäsitluse koostamisest, mis oleks hõlmanud kogu ajakirjandusloo selle eelaegadest tänapäevani. Mitmetel põhjustel jäi see kirjutamata. Kui 1992. aastal koos lätlaste ja leedulastega Balti meedia arengulugu («Towards a Civic Society», 1993) kirjutasime, nägime täie selgusega, kui õige tee oli Juhan ajakirjandusloo uurimisel valinud. Meil puudus kommunistliku ajakirjanduse ajalugu, kuid oli rahvusliku liikumise oma. Lätlastel ja leedulastel polnud muud kui esimene. Mäletan, kuidas Juhan siis omal muhedal moel suunurgast poetas: «No meil on ikka vedanud, et me seda Eesti en-see-vee ajakirjanduse ajalugu ei kirjutanud». Täna on aeg seda kirjutada, kuid nüüd on see hoopis teistsugune.

Meil kõigil, kes ennast tema õpilasteks, sõpradeks või kolleegideks peame, tuleb leppida tema lahkumisega. Tal oli õigus minna ja jätta meile kohustus jätkata seda, millele ta alguse rajas.

Epp Lauk
ajakirjanduse professor

Helged kokkusaamised

6. novembril süütasime ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudis küünlad professori ja akadeemiku Juhan Peegli mälestuseks.

Õppejõudude ja vilistlaste vanemale põlvkonnale oli Juhan Peegel osa elust, minule ja mu eakaaslastele kõnelused ja helged kokkusaamised. Praegustele üliõpilastele on jäänud väärtused, millele meie erialaõpetus suures osas põhineb. Meile kõigile jättis Juhan Peegel palju tekste ja lugusid, mis aegade muutudes ikka edasi kõnelevad. Eesti varasema ajakirjanduse ajalugu, ilukirjandus, loengud ja väikesed novellilaadsed lood.

Mina sain ajakirjandusrebasena ristimispeol ülesande intervjueerida auväärset professorit. Juhan Peegel viipas mu enda juurde ja andis vihje: «Te küsige ainult kas-küsimusi». Muidugi sain vastuseks vaid «jah» ja «ei». Kõigil oli tohutult lõbus, intervjueerimiskuruse alused läbisin mõne minutiga.

Muhedalt naerdes rääkis Juhan kord loo sellest, kuidas ta nõukogude ajal saanud professor Lotmaniga peahoone koridoris kokku: «Kuidas läheb?» küsinud Peegel. «Hästi läheb,» vastanud Lotman. «KGB tegi läbiotsimise ja nad leidsid ühe mu särgi üles, mis mul ammu kadunud oli!»

Palju Juhan Peegli poolt räägitud lugudest oli seotud sellega, kuidas tegeleda elus tähtsaga. Muheda muigega rääkis ta, kuidas ei tahnud üldse osaleda Leningradi Ülikooli kaitsmiskomisjonis, sest see oli igavene jama. Siis saatis ta neile arstitõendi, et Peegel ei saa käia, nõnda teda rohkem ei tülitatud.

Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudi õppejõudude ja üliõpilaste nimel Halliki Harro-Loit

Armas Õpetaja!

Igal laupäeval leidsid Sa oma postkastist väikese ülikoolilehe. Ajalehe, mille tegijaid Sinagi õpetasid, mida toimetasid. Keegi ei tea täpselt, mida Sa pidid neil keerulistel kuuekümnendatel ja seitsmekümnendatel läbi elama, milliseid kompromisse leidma nn ühiskondliku toimetajana, ajalehe eest vastutajana.

Sa tegid teoks selle, et 1954. aastal esimesena ülikoolis ajakirjanikke õpetama asusid. «See ajaleht tollase päistiitliga «Tartu Riiklik Ülikool» oli paljudele noortele kohaks, kus ilmusid nende esimesed trükiread, kus astuti üle toimetuse läve ja leiti tee trükikotta ning lugejate juurde,» kirjutasid Sa lehetegemist meenutades ajalehe 55. aastapäeval 2003. aastal näituse postril.

Iga lugu kirjutades või toimetades on kuklas miski, mis küsib, mida arvab loo kohta Juhan Peegel, mis pildi ta saab meie *alma mater*'ist. Kas pole mõni artikkel «hall tinaookean», nagu Sa märkisid meile pika liigendamata loo kohta? Sageli pole uutes teooriates Sinu õpilaste jaoks midagi uut, kõigest oled Sa meile juba rääkinud.

Ja olla koos lugejaga, mitte pidada ennast lugejast targemaks. Olla INIMENE. Veel üks tähelepanek – Juhan Peegli arvates võiks meie lehtedes rohkem nalja olla.

Varje Sootak

Inimene on ainuke olend sessinatses maailmas, kellele loodus on andnud võime heita nalja ühiskonna ja enda üle.

Juhan Peegel «Looming» nr 1 1972

UUDISED

Lõppes UT esseevõistlus

31. oktoobril lõppes UT toimetuse ja kolleegiumi ülikooli 375. aastapäevale pühendatud esseevõistlus «Millisena näen Tartu Ülikooli kümne aasta pärast?».

Võistlusele saabus 13 tööd.

Zürii, mille esimees on eestikakeskuse juhataja professor Margit Sutrop, asus töid läbi lugema. Tulemused tehakse teatavaks 30. novembri UTs. Autasustamine toimub emakeelse ülikooli aastapäeva ürituste raames.

Toimetus ja kolleegium tänavad kõiki osavõtjaid.

Portugali kultuuripärandi näitus

13. novembril avatakse ülikooli raamatukogus näitus, mis tutvustab UNESCO maailmapärandi hulka kuuluvaid mälestusmärke ja paiku Portugalis.

Alates 1983. aastast on UNESCO maailmapärandi loetellu kantud 13 Portugali mälestusmärki, kohta ja maastikku.

Näitus avatakse Portugali päevade raames. Peale selle näidatakse 9. novembrini Athena pööningusaalis Portugali filmiprogrammi. 15. novembrini saab Wilde'i pubis ja kohvikus proovida portveine ning maitsta Portugali toite. Samas on avatud ka fotonäitus portveinidest.

Valmis Hortus Semioticuse teine number

Valmis on saanud semiootika osakonna veebiajakirja Hortus Semioticuse teine number, mis asub veebiaadressil www.ut.ee/hortussemioticus.

Teises numbris on avaldatud Anti Saare raamat «Tähesadu. Preikonograafilise intuitsiooni võimalikkus».

Oma eessõnas nimetab professor Peeter Torop «Tähesadu» pildistuseks, mis viib lugeja tähenduste tekkimise maailma ontoloogilisse mitmekesisusse.

Hortus Semioticus on TÜ semiootika osakonna võrguväljaanne, mis vahendab laiemale lugejaskonnale semiootikute noorema põlvkonna semiootika-alaseid uurimusi ning uudishimust ja uurimislustist kantud käsitlusi.

Eesti-Soome semiootikakonverents

Eile algas Tartus kahepäevane Eesti-Soome semiootikakonverents. Ettekandeid peavad professorid ja kraadiõppurid TÜ filosoofia ja semiootika instituudi semiootika osakonnast, Helsingi Ülikoolist, Soome semiootikaalasest koostöövõrgustikust jm.

Professor Peeter Torop räägib oma ettekandes kultuurisemiootika metodoloogiast, Helsingi Ülikooli professor Harri Veivo autorist kirjandussemiootikas, Jyväskylä Ülikooli professor Erkki Vainikkala narratiivist, TLÜ professor ja TÜ vanemteadur Mihhail Lotman teemal «Jutuajamisi Jumalaga».

Kavas on ka ümarlaud semiootiku erialastest oskustest.

IN MEMORIAM

Akadeemik Karl Rebane

11. aprill 1926 – 4. november 2007

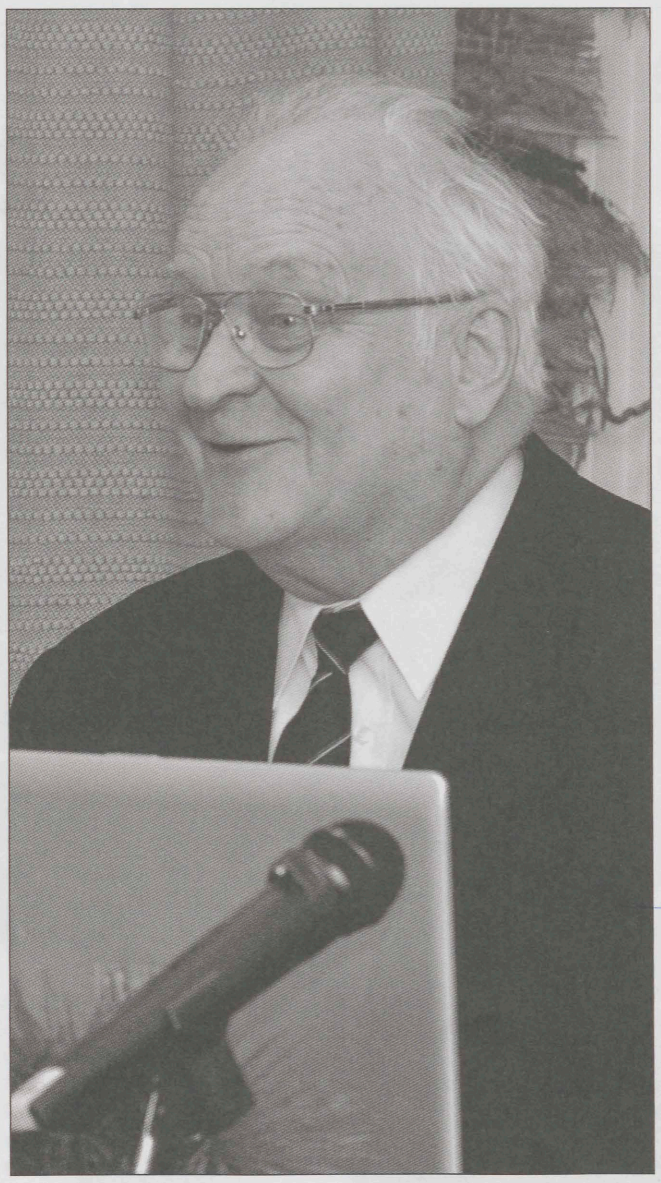

Lahkunud on emeriitprofessor akadeemik Karl Rebane, teaduste akadeemia kauaaegne president, üks rahvusvaheliselt tuntumaid Eesti füüsikuid, tahkisespektroskoopia Tartu koolkonna rajaja.

Tartu Ülikooliga oli Karl Rebane seotud aastast 1955, kui ta, naastes Leningradi ülikoolist, kus omandas füüsikahariduse ja sai teoreetilise füüsika kandidaadikraadi, asus siin tööle vanemõpetajana. 1958–1960 oli ta esimene eksperimentaalfüüsika kateedri juhataja. Ta luges uusi loengukursusi, sh kristallide spektroskoopiat, mis oli üks terve teadlaspõlvkonna baasteadmisi. 1956. aastast alates töötas Karl Rebane paralleelselt Eesti TA Füüsika ja Astronoomia Instituudis.

1961. aastal valiti ta Eesti TA liikmeks. Võimeka organisaatorina tegi ta kiiret akadeemilist karjääri: 1964–1968 oli ta Eesti TA Füüsika-Matemaatika ja Tehnikateaduste Osakonna akadeemiksekretär, 1968–1973 Eesti TA asepresident, 1973–1990 president. Teaduste akadeemias töötades pani ta suurt rõhku akadeemia ja ülikooli koostööle, organiseerides Tartu Ülikooli ja TA Füüsika Instituudi laseroptika ühiskateedri (1974–1993), mis kujunes noorte teadlaste soodsaks kasvulavaks. Ta kujundas Füüsika Instituudi teadlaskaadri, kelle edukas töö pälvis rahvusvahelise tunnustuse.

1964. aastal kaitses Karl Rebane doktoritöö, mis käsitles lisanditega kristallide optiliste spektrite teooriat. Tulemused avaldas ta venekeelses monograafias, mis USAs inglise keelde tõlgiti ja füüsikailmas otsitud käsiraamatuks kujunes. See moodustas teoreetilise aluse, millel baseerub Karl Rebase loodud tahkisespektroskoopia koolkond Tartus. Siin arendatud foononvabade spektrijoonte teoorial põhinevad mitmed uued meetodid tahkiste spektroskoopias, mis rohkendavad tuhandekordselt optiliste uuringute informatiivsust ning on aluseks uutele optoelektroonika rakendustele, nagu selektiivspektroskoopia ja spektraalsälkamine.

Karl Rebase tunnustatud saavutuseks on koos õpilastega arendatud optilise sekundaarkiirguse üldteooria, mis oli aluseks uue optilise nähtuse – kuuma luminestsentsi – avastamisel (1968). See oli esimene NSVL riiklikus registris registreeritud Eesti teadlaste avastus. Karl Rebase teadushuvide ring ei piirdunud ainult tahkisefüüsikaga, vaid haaras ka elukeskkonna probleeme, mis leidsid kajastamist raamatus «Energia, entroopia, elukeskkond» (1980).

Karl Rebasest kujunes rahvusvaheliselt tuntumaid (ja tsiteeritumaid) Eesti füüsikuid, kes viis Eesti füüsikateaduse rahvusvahelisele areenile. Ta oli mitme toimetuskolleegiumi liige. Tema initsiatiivil korraldati juba 1970. aastal esimene füüsikaalane rahvusvaheline seminar Eestis «Physics of Impurity Centres in Crystals», milles osales terve plejaad tuntud füüsikuid USAst, Saksamaalt, Inglismaalt, Itaaliast. Järgnes rida üleliidulisi ja rahvusvahelisi konverentse Tartus ja Tallinnas tema juhitud organiseerimiskomiteede eestvedamisel.

Karl Rebase teadustööd on kõrgelt hinnatud ja märgitud mitmesuguste auhindadega. Eesti Vabariik on Karl Rebase tööd tunnustanud teaduspreemiaga nii tööde eest ühe lisandimolekuli spektroskoopia alal kui ka elutöö eest ning autasustanud Valgetähe III klassi teeneteristiga.

Kolleegide ja õpilaste mällu jääb Karl Rebane kui Eesti teaduse võimekas organisaator, erudeeritud teadlane ja huumorimeelne inimene.

Tartu Ülikooli Füüsika Instituut

ÕNNITLEME

95

Harald Keres, FK emeriitprofessor – 15. november

85

Virve Liivrand, AR emeriitdotsent – 13. november

80

Ivan Larin, MJ emeriitdotsent – 12. november

75

Ado Truupõld, AR emeriitprofessor – 13. november

70

Alar Gerst, FI kiletehnoloogia töörühma insener – 11. november

65

Ants-Kurt Aruksaar, molekulaartehnoloogia õppetooli tehnik – 10. november
Tiina Lasn, arvutiteaduse instituudi vanemmetoodik – 12. november
Matti Tomson, Pärnu kolledži turvatöötaja – 13. november

55

Epp Lauk, ajakirjanduse professor – 12. november
Kaja Plado, logopeedia ja õpiraskuste teooria (emakeele erididaktika) lektor, eripedagoogika osakonna juhataja – 12. november
Heiki Krips, pedagoogika osakonna õppekorralduse lektor, HT tehnika- ja kutseprogrammijuht – 13. november

50

Eha Kirsberg, meditsiinilise mikrobioloogia ja viroloogia õppetooli vanemlaborant – 12. november

45

Toonika Rinken, kolloid- ja keskkonnakeemia õppetooli vanemteadur – 13. november

35

Sven Nopason, majahoidja – 13. november
Jaana Männik, biotehnoloogia õppetooli vanemteadur – 14. november

30

Reeli Reinaus, kunstide osakonna koordinaator – 12. november

25

Imre Taal, MI laborant – 12. november

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT http://www.ajaleht.ut.ee

Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Postiaadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Kadri Rannamäe
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetajad Leane Morits, Angelina Valk
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Trükk: Greif OÜ

LASTEHOMMIK RAAMATUPOES

Laupäeval, 10. novembril kell 11 on ülikooli raamatupoes lastehommik.

Unistame toredatest ametitest ja loeme Kerttu Soansi raamatut «Mari ja Jüri kümme ametit». Kõik lapsed on oodatud!

TÜ Raamatupood

Tartu Ülikooli Ajaloo Muuseum Toomel Lossi 25

AJA SISSE MINEK

Esmakursuslane!

Kas Sa tunned oma ülikooli ja teaduskonna ajalugu?
Kas Sa tead oma eriala tunnustatud teadlasi?
Kas Sa aimad, milline oli minevikus üliõpilase elu-olu?

Kui tahad tunda end selles valdkonnas kindlamalt, tule muuseumisse!
Õpid tundma oma eriala muuseumiekspositsiooni, fondiesemete ja teadja-inimese tutvustuse kaudu.

Tasuta!

Ootame!

sotsioloogiat, sotsiaaltööd ja sotsiaalpoliitikat õppivad tudengid 13. novembril kell 12.15
eesti ja üldkeeleteadust õppivad tudengid 14. novembril ja 15. novembril kell 14
filosoofiat ja semiootikat õppivad tudengid 14. novembril kell 16
ajakirjandust ning suhtekorraldust õppivad tudengid 15. novembril kell 10
füüsikatudengid 15. novembril kell 16

Lisateave: 737 5677

JÄRGNEB!

IHASTE HOTELLI KEEGLIPUBI KUTSUB SIND MÄNGIMA UUTELE KEEGLIRADADELE.

ISIC kaardiga soodustus: majutus 15%, õlu 50%, keegel ja piljard 25%. Võimalus pidada ka kursuse jõulupidu!

Info: www.ihastehotell.ee, info@ihastehotell.ee.
Pallase pst 25/27, Tartu, tel 733 1150, 733 1060.

Osalege ülikooli kogude kaardistamisel

TÜ ajaloo muuseum kutsub kõiki, kelle valduses on väärtuslikke teaduslikke kollektsioone, mida ei ole veel 2006. ja 2007. aastal riikliku humanitaar- ja loodusteaduslike kogude programmi raames kaardistatud, kontakti võtma ajaloo muuseumiga.

Kui haldate TÜs leiduvaid teaduslikke kogusid (trükiseid, eluskultuure, topiseid, andmebaase, kartoteeke vms), aga ei leia end alljärgnevast loetelust, palume kiiresti võtta ühendust Lea Leppikuga ajaloo muuseumist aadressil lea.leppik@ut.ee või tel 737 5672.

Kaardistatud on loodusmuuseumi (zooloogiamuuseum, geoloogiamuuseum, botaanika- ja mükoloogiamuuseum), kunstimuuseumi, ülikooli ajaloo muuseumi ja botaanikaaia kogud ning arstiteaduskonna meditsiiniajaloolised kollektsioonid; TÜ Raamatukogus noodikogu, kaardikogu, filmikogu, kunstikogu, meteoroloogia observatooriumi käsikirjade ja raamatute kollektsioon, fotokogu, käsikirjade kogu; arheoloogiakogud ja -arhiiv, Eesti sotsiaalteaduslik andmearhiiv, kunstiajalooline fotokogu, eesti murrete ja sugulaskeelte arhiiv, eesti murrete korpus, vana eesti kirjakeele korpus, Eesti kartograafiline pärandkogu; mikrobioloogia instituudis mikroobitüvede kollektsioonid, viiruste kogud jms; molekulaar- ja rakubioloogia instituudis looduslike ja laboratoorsete mikroobitüvede kollektsioon, tüvirakkude kollektsioon; tehnoloogiainstituudis transgeensete loomade rakuliinide pank; üldise ja molekulaarpatoloogia instituudis loomsed rakukultuurid, inimese spermapank; nakkushaiguste kliinikus patogeensete bakterite kultuurid; Eesti geenivaramus Eesti rahva tervise, sugupuu ja geeniandmete kogu.

Täname koostöö eest!

TÜ ajaloo muuseum

TÜ RAAMATUPOOD SOOVITAB

«Climate Change 2007 – The Physical Science Basis»
Working Group I Contribution to the Fourth Assessment Report of the IPCC Intergovernmental Panel on Climate Change
Pehme köide (ISBN-13: 9780521705967) 1080 krooni.
Kõva köide (ISBN-13: 9780521880091) 2160 krooni.
Kehtivad kõik raamatupoe soodustused.
Võõrkeelse kirjanduse tellimine!
Info: www.ut.ee/raamatupood.

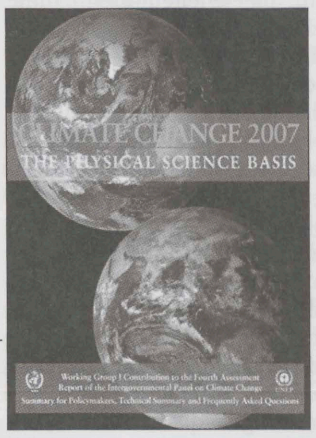

TÜ PENSIONÄRIDE ÜHINGUS VITAE

13. novembril kell 13 toimub bioloogide-geograafide klubi kokkutulek Vitae ruumides Tähe 4.

INFOPÄEV

12. novembril kl 16–18.30 toimub TÜ Raamatukogu konverentsisaalis Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskuse infopäev «Tänane otsus võib muuta tulevikku».

Lisateavet saab Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskusest, TÜ Raamatukogu ruum 355, www.ut.ee/ameerika, tel742 7243 või liisi.lembinen@ut.ee.

KAITSMISED

DOKTORITÖÖD

23. novembril kl 11 kaitseb **Signe Saumaa** Riia 23-217 doktoritööd «The role of DNA mismatch repair and oxidative DNA damage defense systems in avoidance of stationary phase mutations in Pseudomonas putida» («DNA paardumisvigade reparatsiooni ja DNA oksüdatiivsete kahjustuste kaitsesüsteemide roll statsionaarse faasi mutatsioonide ärahoidmisel bakteris Pseudomonas putida»). Juhendaja dots Maia Kivisaar. Oponent prof Elzbieta Grzesiuk (Biokeemia ja Biofüüsika Instituut, Varssavi).

MAGISTRITÖÖD (4+2)

19. novembril kl 12.15 kaitseb **Margus Kiis** Lossi 3-217 magistritööd «Muutused ja arengud ENSV kunstielus ja -poliitikas 1964–1968» («Changes and developments in art life and art politics from 1964 to 1968 in ESSR») MA (kunstiajalugu) kraadi taotlemiseks. Juhendaja prof Jaak Kangilaski. Oponent Sirje Helme, MA (Eesti Kunstimuuseum).

LOENGUD

Eesti ja võrdleva rahvaluule osakonda külastavad türgi folkloristid, kes peavad kokku neli kõigile huvilistele avatud loengut.
12. novembril kl 12.15–14.00 peab Hacettepe Ülikooli kaasprof dr F. Gülay Mirzaoglu Ülikooli 16-214 ettekande «Turkish Folk Music and Folk Dances».
13. novembril kl 12.15–14.00 peab Hacettepe Ülikooli prof Ozkul Cobanoglu Ülikooli 18-228 ettekande «Turkish Narratives: Legends and Memorates».
13. novembril kl 14.15–16.00 peab Hacettepe Ülikooli kaasprof dr F. Gülay Mirzaoglu Ülikooli 16-212 ettekande «The Ritual and the Song: Henna Night in Turkish Culture».
14. novembril kl 12.15–14.00 peab Hacettepe Ülikooli prof Ozkul Cobanoglu Ülikooli 18-228 ettekande «Turkish Folkloristics: A Brief History and Research Trends». Info: Helen Kästik, tel 737 5304.
13. novembril kl 12.15–13.45 peab avaliku halduse osakonnas kursuse «Eesti avalik haldus» raames külalisloengu riigikantselei avaliku teenistuse osakonna juhataja Airi Alakivi. Loeng toimub Tiigi 78-236. Kõik huvilised on oodatud.

TEATED

14. novembril kl 18 linastub TÜ Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuse jututarõs (Lossi 38) perekond Kilgi kroonikafilm «Kodo kiil», mis on esimene kodaverekeelne videofilm. Filmis saab kuulda ja näha, kuidas elab Kodavere murrak tänapäeval. Kohal on autorid Andrus ja Ann Kilk. Info: Triin Iva, tel 737 5422, triin.iva@ut.ee.

Soovid minna **välismaale praktikale**? Tule ja tutvu võimalustega kolmapäeval, 14. novembril ja esmaspäeval, 19. novembril kl 18.15 Oeconomicumi klubiruumis. Info: www.aiesec.ee.

Ülikooli Raamatukogu

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

16. november 2007 Nr 38 (2320)

www.ajaleht.ut.ee

Keemia instituudi teadustööst lk 3 • Optimistlik dekaan lk 2 • Mentorikoolitus õppejõududele lk 4

Euroopa tsiviilõigus Tartus

Janno Lahe
tsiviilõiguse dotsent

Täna lõpeb kahepäevane rahvusvaheline konverents «Tsiviilõiguse ühtlustamine Euroopas ning tsiviilõiguse reform ELi uutes liikmesriikides».

Konverentsil analüüsitakse Euroopa Liidus käimasolevat suurimat eraõiguse projekti – lepinguõiguse ühtlustamist ning selle mõju ELi liikmesriikide seadusandlusele. Seda eelkõige uutes liikmesriikides, kus muudatused on võrreldes vanade väljakujunenud riikide õiguskordadega radikaalsemad.

Erinevalt enamikust uutest ELi liikmesriikidest on Eestis uus tsiviilseadustik olemas, paljudes teistes uutes liikmesriikides seda alles koostatakse. See on ka üks põhjus, miks selline konverents toimub Tartus. Esindatud on nimetatud projekti juhtfiguurid eesotsas professorite Christian von Bari, Hans Schulte-Nölke ja Hugh Beale'ga, samuti uute liikmesriikide esindajad.

Konverentsist osavõtjaid on kokku 20 ELi liikmesriigist. Peale teadlaste osalevad ka justiitsministeeriumide juhtivad töötajad, kuna konverentsi temaatika on vahetult seotud riikide õigusloome praktikaga. Keskseks probleemiks on küsimus, kuivõrd vajalik on eraõiguse ühtlustamine, millistes valdkondades ja ulatuses tuleks seda teha, arvestades samas liikmesriikide suveräänsust.

Keemikute tähtpäevad

Täna kell 11 algab Vanemuise kontserdisaalis Eesti XXX keemiapäevade teaduskonverents.

Homme kell 11 on aulas vilistlaskonverents. Konverentsi avab füüsika-keemiateaduskonna dekaan professor Peeter Burk.

Keemia instituudi moodustamisest räägib akadeemik Jaak Järv, keemia ja materjaliteaduse tippkeskusest akadeemik Ilmar Koppel. Uut keemiahoonet tutvustab paberil ja pildis vanemteadur Ivari Kaljurand.

Kella 14–17 on lahtiste uste aeg praeguses keemiahoones. Kell 14 toimub uue keemiahoone nurgakivi panek.

Kell 17 on TÜ Raamatukogu ruumis 243 kauaaegse endise dekaani ja emeriitprofessori Vello Pasti ja raamatukogu vanemteaduri Hain Tankleri raamatu «Chemie an der Universität Tartu/Dorpat 1802–1918» (Keemia Tartu/Dorpati Ülikoolis 1802–1918) esitlus.

Ilmub ka raamat «Tartu Ülikooli keemiaosakond 1947–2007», mille koostas Jaak Järv.

Selline hakkab välja nägema Viljandi 42 asuv õppe- ja teadushoone. TARTU U-DESIGN PERSPEKTIIVVAADE

Keemiahoone nurgakivi

Täna kell 14 pannakse nurgakivi ülikooli uuele õppe- ja teadushoonele Maarjamõisa väljal Ravila tänava ääres.

Füüsika-keemiateaduskonna dekaani professor Peeter Burki sõnul kolivad uude majja loodus- ja tehnoloogiainstituudi keemia instituut, ökoloogia ja maateaduste instituudi geoloogia ja mükoloogia, kehakultuuriteaduskonna spordibioloogia ja füsioteraapia instituudi töörühmad ning sotsiaalteaduskonna psühhofüsioloogia rühm.

«Keemiahoone valmimine annab paljudele eksperimentaalsetele rühmadele paremad teadustöö võimalused, parandab oluliselt nii õppe- ja teaduspersonali kui ka tudengite töökeskkonda,» ütles dekaan. Mitmed projektid, mis dekaani sõnul on aastaid seisnud vajaliku infrastruktuuri puudumise taga (näiteks võimalus suuremahulisteks töödeks vesinikfluoriidhappega), saavad loodetavasti nüüd ka ellu viidud. «Kindlasti annab head koostöövõimalused eri teadusvaldkondade esindajate ühise katuse alla toomine,» märkis dekaan.

Hoonesse on projekteeritud teadus- ja praktikumilaborid, auditooriumid, seminariruumid, raamatukogu, töökabinetid ning administratsiooniruumid.

Maja saab valmis loodetavasti 2009. aasta veebruariks, millele järgneb sisustamine. Õppetööd saaks alustada 2009. aasta sügisel. Riigihanke tulemusena ehitab moodsa õppe- ja teadushoone AS Ehitusfirma Rand ja Tuulberg. Ehitusmaksumus on ligi 419 miljonit krooni. Kogu hoone lõplik maksumus kujuneb palju suuremaks, kuna hoone tuleb sisustada tänapäevase tehnoloogia, laborisüsteemide ja mööbliga.

TÜ nõukogu valis uusi professoreid ja nimetas emeriitprofessori

Varmo Vene

TÜ nõukogu valis 26. oktoobri istungil programmeerimiskeelte semantika professoriks tarkvarasüsteemide dotsendi Varmo Vene.

Vene lõpetas TÜ matemaatikateaduskonna rakendusmatemaatika eriala 1992. 1994. a kaitses magistri- ja 2000. a doktorikraadi.

TÜs töötab Vene 1994. aastast, 2001. aastast arvutiteaduse instituudi dotsendi ja vanemteadurina.

Tema peamised uurimisvaldkonnad on programmeerimiskeelte semantika, funktsionaalne programmeerimine, programmide staatiline analüüs, tüübiteooria ning kategooriateooria rakendused arvutiteaduses. Ta on avaldanud 36 teaduspublikatsiooni, 19 neist rahvusvaheliselt refereeritavates ajakirjades.

Jaak Jaagus

Klimatoloogia professoriks valiti loodusgeograafia dotsent Jaak Jaagus.

Jaak Jaagus lõpetas TRÜ geograafia, meteoroloogia ja klimatoloogia eriala 1980. Kandidaadiväitekirja kaitses Leningradi Hüdrometeoroloogia Instituudis 1989.

TÜ geograafia osakonnas töötab Jaagus 1991. aastast, 1996. aastast dotsendina.

Jaak Jaagus on teinud kõigis akadeemilistes astmetes nii õppetööd kui juhendanud ka praktikume. Ta on avaldanud 105 teaduspublikatsiooni, neist 41 rahvusvahelise levikuga väljaannetes.

Peamised uurimisvaldkonnad on globaalse kliima soojenemise avaldumine Eesti ilmastikus ja veerežiimis ja kliima muutuse stsenaariumid 21. sajandi lõpuni jmt.

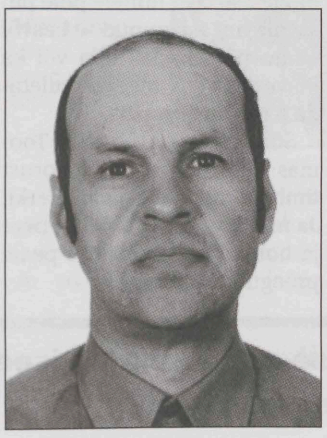

Kristjan Zobel

Taimede evolutsioonilise ökoloogia professoriks valiti Kristjan Zobel.

Kristjan Zobel lõpetas TÜ 1983. 1992. aastal kaitses doktorikraadi bioökoloogia erialal. TÜs töötab ta alates 1983. aastast, 1993. aastast botaanika ja ökoloogia instituudi dotsendina. Tema peamised uurimisvaldkonnad käsitlevad taimekoosluste liigilise mitmekesisuse, nende struktuuri adapteerumise ja suktsessiooni regulatsiooni mehhanisme. Andeka eksperimentaatori ja kõrge kvalifikatsiooniga statistikuna on ta välja töötanud originaalseid statistilisi meetodeid.

Zobeli sulest on ilmunud 38 teaduspublikatsiooni ning tema juhendamisel on kaitstud kolm doktori- ning üheksa magistriväitekirja.

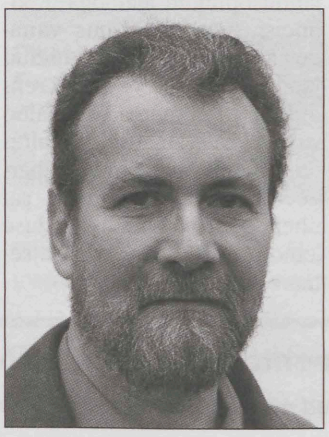

Peeter Hõrak

Loomade füsioloogilise ökoloogia professoriks valiti evolutsioonilise loomaökoloogia vanemteadur Peeter Hõrak.

Peeter Hõrak lõpetas TÜ bioloogia osakonna 1989. Doktorikraadi kaitses loomaökoloogia erialal 1995.

Aastail 1989–1999 töötas Hõrak ZBI ornitoloogia laboris, 1991–1995 TÜ doktorandina loomaökoloogia õppetoolis.

Alates 1999. aastast on ta töötanud TÜ zooloogiainstituudi vanemteadurina.

Ekspertkomisjon tõstis Hõraku puhul esile tema suurt tsiteeritavust: ISI Web of Science'i andmetel on teda tsiteeritud enam kui 700 korral.

Samuti rõhutati väga edukat kraadiõppe korraldust ning teadusadministratiivset tegevust.

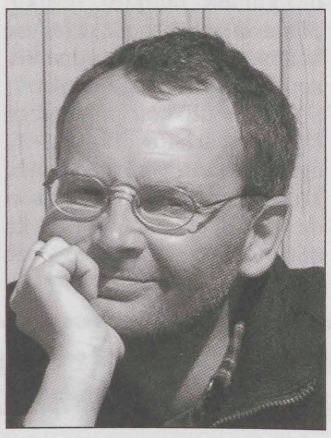

Emeriiprof Ott Kurs

Emeriitprofessoriks nimetati inimgeograafia professor Ott Kurs.

Ott Kurs on aidanud kaasa Eesti inimgeograafia kujundamise ja selle rahvusvahelisele tasandile viimisele. Ta on Venemaal elavate soome-ugri rahvaste poliit- ja kultuurigeograafia tunnustatuim uurija. Väga olulised on olnud professor Kursi teened koostöösidemete loomisel Soome geograafide ning Põhjamaade poliit- ja kultuurigeograafia valdkonna uurijatega, mille eest valiti ta 1997. a Turu Ülikooli audoktoriks. Professor Ott Kursi teadustööde nimekiri sisaldab üle 250 teaduspublikatsiooni.

Ta on korraldanud üle 30 ekspeditsiooni, kus on kogutud väärtuslikku teabematerjali hõimurahvaste kohta.

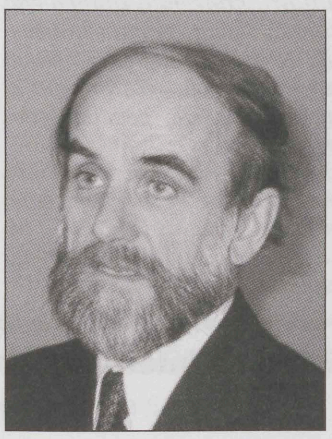

AJALOO READ

Novembris viis aastat tagasi alustas Tartu Ülikool Interneti vahendusel loengute otseülekandeid.

Loe: www.ajaleht.ut.ee.

UUDISED

Loodus- ja tehnoloogiateaduskonna dekaani kandidaadid

14. novembril lõppes dekaani kandidaatide esitamise tähtaeg.

Keemia instituut esitas praeguse füüsika-keemiateaduskonna dekaani, keemilise füüsika professori Peeter Burki. Molekulaar- ja rakubioloogia instituut esitas geneetika professori Ain Heinaru kandidatuuri. Praeguse bioloogia-geograafiateaduskonna dekaani, paleontoloogia ja stratigraafia professori Tõnu Meidla kandidatuur tuli ökoloogia ja maateaduste instituudilt.

Kandidaat peab viie tööpäeva jooksul pärast esitamise tähtaja lõppu (s.o hiljemalt 21. novembril) andma kandideerimiseks kirjaliku nõusoleku.

Dekaani valimine toimub 29. novembril kell 14.15 Vanemuise 46 auditooriumis 225.

Rahvusmõtte auhinna kandidaadid

Neljandat korda väljaantavale TÜ Rahvusmõtte auhinnale lisandusid uued kandidaadid.

Kirjanik Arvo Valton-Vallikivi kandidatuuri seadis üles Eesti Muinsuskaitse Selts ja folklorist Ülo Tedre kandidatuuri Eesti Kirjandusmuuseum. Filosoofiateaduskonna nõukogu avaldas toetust varem esitatud kandidaadile kirjanik Ain Kaalepile.

Peale nende kandideerivad veel akadeemik Erast Parmasto, dirigent Tõnu Kaljuste, kirjanik Jaan Kaplinski, kunstnik Kaljo Põllu, luuletaja Paul-Eerik Rummo, folklorist Mall Hiiemäe, kirjanik Ene Mihkelson ja emeriitprofessor Rein Taagepera.

TÜ Rahvusmõtte auhinnaga tunnustatakse inimest, kes on oma loominguga silmapaistvalt edendanud Eesti rahvuslikku ja riiklikku eneseteadvust.

Auhind antakse laureaadile üle emakeelse ülikooli 88. aastapäeval 1. detsembril aulas.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas oled õppinud välismaal?

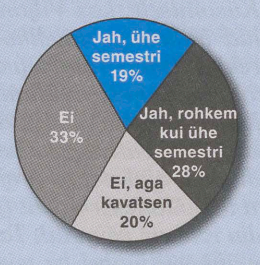

Vastajaid: 69

Uus küsimus:

Kas saad oma teadustööle piisavalt tagasisidet?

Vasta: www.ajaleht.ut.ee

Iseendast ja teistest

Mats Volberg
filosoofia 3. a üliõpilane

«Kui ettekannetest selgus, et Eesti kodaniku-ühiskond ei toimi nii hästi ja tugevalt kui võiks ja peaks, siis milles on probleem?» küsis professor Margit Sutrop presidendi esseevõistluse kogumiku esitlusel. Oli ju kevadel toimunud esseevõistluse pealkiri «Millises Eestis ma tahan elada?» ja esitlusele järgnenud konverentsil «Kuidas saan mina Eesti arengule kaasa aidata?».

Ja võiks edasigi küsida: «Miks Eesti kodanikuühiskond on nii nõrk, et sai The Economisti demokraatia indeksi tabelis vaid viis punkti kümnest?»

Püüaksin välja pakkuda ühe võimaliku vastuse, miks olukord on praegu just selline, nagu ta on. Oma senise haridustee vältel olen kohanud ka inimesi, kelle õpitulemused jäävad minu omadele alla. Pikka aega uskusin, et põhjus oli nende väheses võimekuses, et nad lihtsalt pole suutelised paremateks tulemusteks. Praegu aga olen veendunud, et küsimus on hoopis motivatsioonis: neil tudengitel on teistsugused prioriteedid ning ollakse hoolimatu oma hinnete ja tarkuse suhtes, sest olulisemaks peetakse arvuti taga istumist, muusikaga tegelemist, sõpradega joomist.

Me kõik moodustame koos ühe kogukonna, mille hästi toimimine peaks meile kõigile korda minema.

Sarnast hoolimatust võib kohata Eesti ühiskonnas. Taasiseseisvumisel läänest imporditud individualistlik mõtteviis tundus pärast 50 aastat sunnitud kollektivismi väga ahvatlev. Kuid selle vahest ehk liigagi agaralt oma eludesse integreerimine on viinud selleni, et paljudel on esimesel kohal isiklikud huvid ning teisi inimesi nähakse vaid oma konkurentidena, kes seisavad püstitatud eesmärkidel ees. Ei hoolita kellegi heaolust peale enda. Unustatakse ära see, et me kõik moodustame koos ühe kogukonna, mille hästi toimimine peaks meile kõigile korda minema.

Lihtne oleks selles süüdistada vaid läänelikke väärtusi ja individualismi. Kahjuks peab tõdema, et ütlus «Eestlase parim toit on teine eestlane» on pikemate juurtega. Klassikutest on seda kõige paremini tabanud vahest Tammsaare: Oru Pearu elukestev konkurents ning kiskumine Mäe Andresega naabrist parem-olemise nimel ei ole midagi muud kui iseenda heaolu püüdlemine teiste suhtes hoolimatu olles.

Paraku on olukord teinekord veelgi kurvem, sest peale selle, et puudub motivatsioon panustada ühishuvisse, ollakse äärmiselt hoolimatu ka enese suhtes. Mille muuga seletada suurt liikluses hukkunute arvu, üleriigilist alkoholi liigtarbimist, vastutustundetut kiirlaenude võtmist.

Mitte kedagi ei tohi sundida, et tuleb hakata hoolima, sest see poleks vaba valik. Veelgi hullem on, kui puudub igasugune valik. Seega poleks mingi üleriigiline otseselt hoolimist kultiveeriv kampaania lahendus. Lahendus oleks pigem väärtusprogramm, mis kasvataks kombeid ja tavasid, mille kaudu inimesed ise jõuaksid selleni, et teistest peab rohkem hoolima.

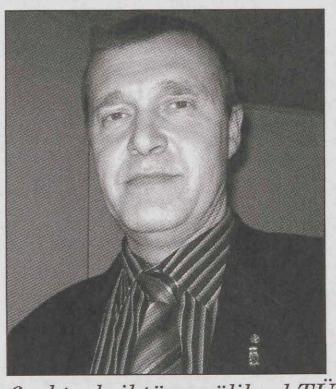

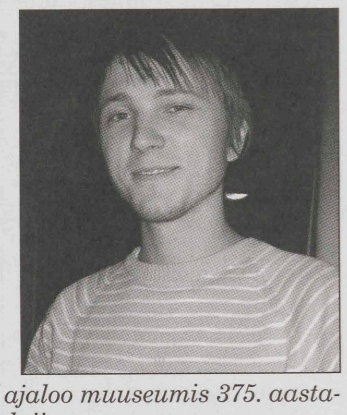

6. oktoobril tänas ülikool TÜ ajaloo muuseumis 375. aastapäeval esinenud kultuurikollektiive.

Küsimusele, kas Viljandi kultuuriakadeemia tunneb end nüüd ülikooliga täielikult liitunud olevat, vastas haldusdirektor Tonio Tamra (vasakul), et ei kujutaks enam ettegi akadeemia mittekuulumist Tartu Ülikooli. «Saame palju rohkem üliõpilaste õpetamisega tegelda ega pea võitlema enda nähtavaks tegemise eest.»

Juubeli ajal kahes projektis esinenud jazzmuusika eriala 2. a üliõpilane Erki Niit (paremal) ütles, et TÜ koosseisus on palju rohkem võimalik Tartusse esinema tulla. Erki sõnul aitas ülikooli juubel ka teiste kultuurikollektiivide inimestega tuttavaks saada ja tunda end palju enam ühise perena.

Toomas Haldma usub ütlusesse «Terves kehas terve vaim». Fotol abikaasa Tiia ja noorima poja Indrekuga Austrias suusatamas. ERAKOGU

Alati optimistlik Toomas Haldma

21. novembril tähistab 50. aasta juubelit majandusteaduskonna dekaan Toomas Haldma

Kadri Rannamäe

«Siin ei ole hullu midagi, hoogsalt edasi!» Nõnda kirjeldab majandusteaduskonna dekaan professor Toomas Haldma oma elu juhtmõtet. Naerdes lisab ta, et eks paistab siit tema alati optimistlik eluhoiak.

«Tuleb üritada säilitada mõtteerksust ja -noorust. Noorusliku energiaga ümbritsetud ülikoolis töötamine saab sellele ainult kasuks tulla,» lisab ta. Toomas Haldma mainib, et just kokkupuude sedavõrd erinevate valdkondadega – õppe- ja teadustöö, sport ja muusika ning elu toreda pere ja meeldivate kolleegide keskel – on andnud tegutsemis- ja edasiliikumise indu.

Praegu on majandusarvestuse professoril käsil teadusprojekt avaliku sektori tulemuslikkuse analüüsi kohta. Ta selgitab, et ajad, mil kõhutunnet appi võttes firmat või riigiasutust juhtima asuti, on seljataga. Põhjuse ja tagajärje seoseid avavat infot nii era- kui ka avaliku sektori juhtidele annabki majandusarvestus.

Mitmekesised rollid

Et viimasel ajal on uue haldusjuhtimise raames suund ärisektori majanduspõhimõtete ületoomisele avalikku sektorisse, võib kõlada esiti üllatuslikult. Ikka ju vastandatakse akadeemilist vaimu rahaga seonduvale. Seda kinnitab ka dekaani kommentaar, et vahel on kuulda märkusi, justkui põhjustaks ülikooli tegevuse kommertsalustele viimine ülikooli kui sellise lagunemist.

On siis ülikooli puhul tegu tüüpilise äriettevõttega? «Ei, aga hetkest, kui esimene kroon liikuma hakkab, on teadus- ja õppetöö kõrval tegu ka majandustegevusega,» vastab Toomas Haldma.

Majandusteaduskond rakendab kõikide avatud ülikooli programmide puhul tasuvusanalüüsi. Iga programmi puhul kalkuleeritakse minimaalne vajalik tudengite arv. Tema hinnangul läheb selles osas majandusteaduskonnal hästi, 40% avatud ülikooli magistriõppest toimub majandusteaduskonnas.

Järgmisel sügisel täitub Toomas Haldmal kolmas aasta dekaanina. Kui teadusprojektide osas üritab ta «nina vee peal hoida», nagu ta naljatoonil märgib, siis õppetööks ja ka enesetäiendamiseks jääb varasemaga võrreldes vähem aega. Dekaaniamet ongi eelkõige üllatanud suure töömahuga. Positiivseks peab ta aga oluliselt nüansirikkamat ja konkreetsemat pilku ülikoolile ja Eesti haridusele.

Mitmekesisus iseloomustab ka Haldma ülikoolivälist tegevust. Ta on rahvusvaheliste majandusajakirjade toimetuskolleegiumite ja akadeemiliste organisatsioonide liige, kuulub rahvusooper Estonia nõukokku, Rotary klubisse, on koostanud märksõnu Eesti Enstüklopeediale, teeb sporti ja on mänginud klaverit. Ülikoolis räägitakse lugusid Toomas Haldma ja Birute Klaasi klaverimängust neljal käel. «Jah, klaverimänguga on omal ajal ülikooli rahvakunstiansamblis stipilisagi teenitud,» meenutab ta.

50 aastat ei ehmata

Eriala valikul võistlesid majandusõpingud ajalooga. Koolipoisi suvedel Pärnus vanadelt kapteniprouadelt kuuldud lood äratasid huvi ka merenduse ja Eesti meresõidu ajaloo vastu. Peale jäi siiski küllaltki uus eriala, majandusüberneetika, kus reaalaineid sai ühendada majandusteaduse kaudu ühiskonna sotsiaalsemate aspektidega.

TOOMAS HALDMA
(SÜND 21. NOV 1957)

- **1981 lõpetas TRÜ majandusüberneetika eriala *cum laude***
- **1987 majanduskandidaadi kraad Moskva Lomanossovi nim Riiklikust Ülikoolist**
- **1994. aastast majandusarvestuse õppetooli juhataja**
- **2003 majandusarvestuse professor**
- **2005 majandusteaduskonna dekaan**

Küsimused mineviku kohta muudavad Toomas Haldma mõtlikuks. «50 kui number ei ole ehmatav, aga siiski paneb mõtlema. Teisest küljest on aja kulg jäänud täiesti märkamatuks. Saan ainult tänada neid seltskondi, kellega olen saanud koos edasi liikuda,» mõtiskleb ta.

«Mul on oma suhtlusringi – kolleegide ja sõpradega ääretult vedanud. Ma ei ole kunagi tundud, et kusagilt kerkiks kellegi jalg teele ette.» Edasiliikumine üliõpilasest teaduriks, sealt Moskva Lomonossovi ülikooli sihtaspirantuuri ning Tartu ülikooli õppejõuks on selle kinnituseks.

Kas mõne valiku oleks võinud teha ka teisiti? Järgneb pikk paus. «Strateegilises plaanis küll mitte. Ma ei ole pidanud avastama 10 või 20 aastat hiljem, et olen valinud vale eriala. Küll on aga kahju mõnest asjast, millele pole piisavalt aega jagunud – kasvõi enam pere keskel olla või ka klaverimängu meelde tuletada,» möönab ta.

Sünnipäevaks soovib Toomas Haldma ise «noorust ümberringi ja rõõmsaid hetki. Ja muidugi rohkem aega, pere ja hobide jaoks. Tervise peale praegu veel ei mõtle.»

UUDISED

Ülikool tunnustab

TÜ aumärgiga autasustatakse kohusetundliku ja väga hea töö eest Pärnu Kolledži soome keele lektorit **Tiina Maripuud** ja keemia instituudi tehnikut **Ants-Kurt Aruksaart**.

TÜ tänukirja pälvib 70. sünnipäeval pikaajalise kohusetundliku õppe- ja teadustöö eest arstiteaduskonna lektor **Helle Tapfer**.

Tudengid edukad TA võistlusel

TÜ tudengid osalesid edukalt teaduste akadeemia üliõpilastööde konkursil. Esimese auhinna (5000 krooni) pälvisid TÜ tudengitest magistritöödega Ave Mets, Liina Saare ja Anu Sang.

Teise auhinna (3500 krooni) said Kristi Grünberg, Kärt Metsoja, Tõnis Relvik ja Tauri Tuvikene bakalaureusetöödega, Aleksei Lissitsin magistritöö ning Madis Paalo võistlustööga.

Pikaajalise eduka juhendamise eest tunnustas akadeemia TÜ dotsenti Uno Mäeorgu.

Tartu Ülikool tutvustas end Soomes

9.–11. novembrini toimus Helsingis suurim Eestit tutvustav üritus «Mardilaat», kus sel aastal oli esindatud ka Tartu Ülikool.

Ülikooli ja siinseid õppimisvõimalusi tutvustasid teabetalituse, avatud ülikooli keskuse, välissuhete osakonna ning Viljandi kultuuriakadeemia esindajad.

Rektor Alar Karis kõneles messi kultuurikohvikus ülikooli ajaloost, juubelist ja koostööst Soome ülikoolidega. Messikülalistele näidati ülikooli aastapäevaks valminud dokumentaalfilmi «Universitas Tartuensis 375». Esinesid ka TÜ Viljandi kultuuriakadeemia muusikud ning tantsijad.

Antiigiuurijate konverents

MTÜ Morgensterni Selts ja klassikalise filoloogia osakond korraldavad 18.–20. novembrini rahvusvahelise konverentsi «Colloquium Balticum VII: Classical Heritage and Modernity.»

Ligi 30 ettekannet käsitlevad antiikkirjanduse ning -keelte üksikküsimusi ja antiikkirjanduse retseptsiooni üldisemalt.

Info: www.ut.ee/klassik/cb7/

Üliõpilasteatris «Ninasarvik»

20. ja 21. novembril esietendub Tartu Üliõpilasteatris absurdi vanameistri Eugène Ionesco näidend «Ninasarvik». Kaasa mängivad nii teatri noorem kui ka vanem koosseis.

Etenduse lavastaja ja muusikaline kujundaja on Kalev Kudu, kunstnik Margus Liivak, liikumise seadis Auli Auväärt.

Järgmised etendused Genialistide klubis (Lutsu 2) 25., 27. ja 28. novembril ning 4., 11. ja 12. detsembril kell 19.

Piletite (50/75) eelmüük TÜ üliõpilasesindusest E–R 9.30–16.30. Info 5569 6846 ja www.ut.ee/teater.

Mida rohkem inimene internetis on, seda rohkem ta fragmenteerub. Inimese «ise», ettekujutus iseendast muutub.

Intervjuust Peeter Toropiga «Koolitulistamine on muutunud meediaetenduseks» Postimees 10. november 2007

TÜ Keemia Instituut 3-kuune, TÜ keemiaosakond 205-aastane

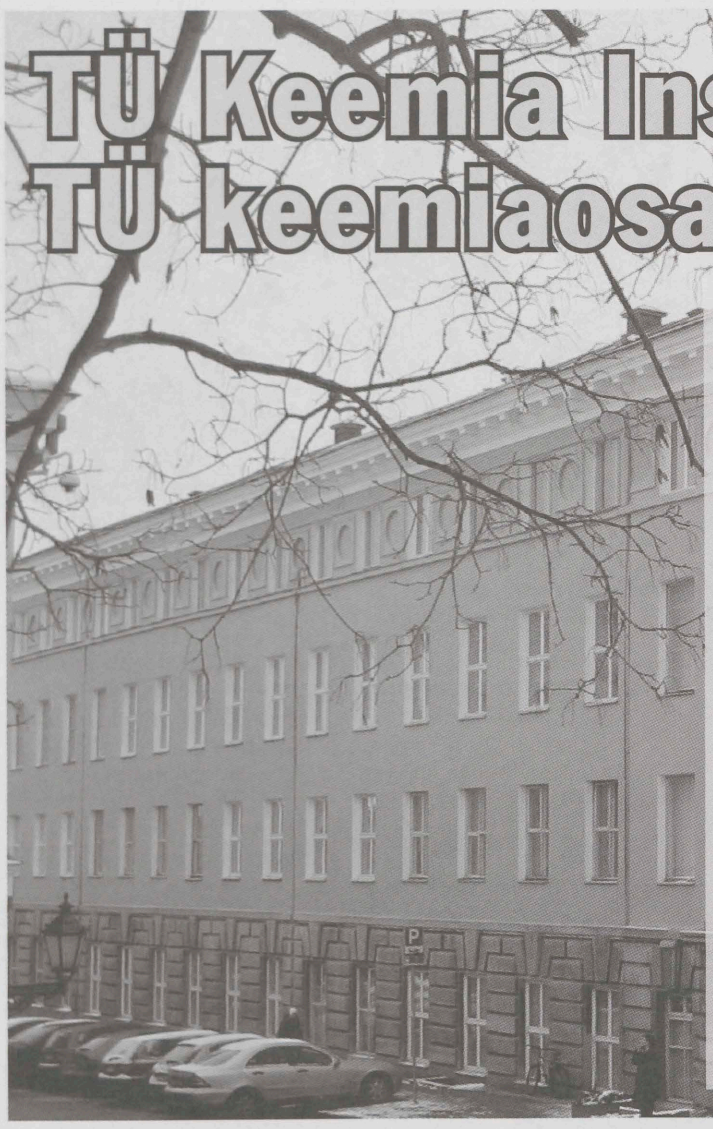

Ilmar Koppel
akadeemik,
keemia instituudi direktori kt

1. augustil töölerakendunud teadus-arendusasutuse TÜ Keemia Instituudi eelkäija keemiaosakond sai alguse ligi 205 aastat tagasi.

See oli mõni päev pärast ülikooli taasavamist 1802. a aprillis, kui kuratooriumi eestseisus otsustas moodustada keemiakabineti ja -labori. Möödunud aastasada on seda sammu igati õigustanud – TÜ vilistlane Wilhelm Ostwald oli üks füüsikalise keemia rajajaid ja senini ainus TÜ lõpetanud hilisem Nobeli preemia laureaat, Hermann Hess termokeemia rajajaid, Ivan Kondakov esimene sünteeskautšuki valmistaja, Carl Claus ruteeniumi avastaja jne. 1936. a keemiaosakond suleti ning taasavati uuesti 14. juunil 1947.

Viimase kümne aasta jooksul on kollektiivil olnud üle 20 sihtfinantseerimise ja järeldoktori teema, üle kümmekonna ELi projekti, arvukalt patente, ETFi ja EASi projekte ning kodu- ja välismaiseid lepinguid riikliku ja erasektoriga. Instituudi aastaeelarve küünib 50 miljoni krooni piirimaile.

Sama perioodi jooksul on avaldatud ligi 500 väärispublikatsiooni, kaitstud 69 doktoridissertatsiooni ja saadud 4 Eesti Vabariigi teaduse aastapreemiat (Ilmar Koppel, Peeter Burk, Ivo Leito, Vahur Mäemets (1998), Jaak Järv (2000), Mati Karelson (2001), Väino Sammelselg FI grupi koosseisus (2007)) ning üks elutööpreemia (Ilmar Koppel 2005).

Instituudi teadlaste teadustööde tsiteeritavus nimetatud perioodil küünib 10 000 viite kanti.

TÜ Keemia Instituut kuulub keemia ja materjaliteaduse tippkeskuse koosseisu koos TTÜ materjaliteadusse instituudiga. Koos TÜ FI, KBFI ja TTÜga osaletakse materjaliteaduse ja materjalide tehnoloogia doktorikooli ning koos TTÜga doktorikooli «Uued tootmistehnoloogiad ja -protsessid» töös.

KEEMIA INSTITUUDI TEADUSTÖÖST

- **Uute printsiipide väljatöötamine ülitugevate superhapete ja -aluste loomiseks ning nende rakendused kõrgefektiivsete katalüsaatorite ja elektrokeemiliste jõuallikate komponentide loomiseks.**
- **Uute arvutuskeemia meetodite väljatöötamine ja nende rakenduspiiride uuringud tehnoloogiliste protsesside kirjeldamisel.**
- **Uuringud kõrgefektiivsete kütuseelementide ja superkondensaatorite loomiseks ja väljatöötamiseks.**
- **Uuringud bioaktiivsete ühendite (retseptorid, valgud, ensüümid) toimemehhanismi ja rakenduste (ravimite disain) alal.**
- **Moodsate materjalide ja analüüsimeetodite väljatöötamine ja rakendused keskkonnakaitses (termoluminestsentsdetektorid, biosensorid), analüüsis ja materjalide sertifitseerimisel ning analüüsimeetodite valideerimisel.**

UT KÜSIB

Missugused on keemia instituudi kümne õppetooli aktuaalsed uurimisteemad?

Väino Sammelselg
professor,
anorgaanilise keemia õppetooli juhataja

Traditsiooniliselt on tegeldud elektrokeemia uuringutega. Pikemalt on uuritud polüpürrooli, üht olulisemat elektrit juhtivat polümeeri.

Viimastel aastatel on tähelepanu all olnud anorgaaniliste ja orgaaniliste anioonide mõju polüpürrooli omadustele. Samuti on uuritud polümeeri ahelate teket ja kasvu elektrokeemilise sünteesi käigus.

Teise elektrokeemilise suunana on taasalustatud vesiniku elektrokatalüütiliste reaktsioonide uuringuid nikkelelektroodil. See teema on seotud uudsete energeetiliste lahenduste otsingutega.

Põhiline tähelepanu on koondatud vesiniku katoodse eraldumise kineetika uurimisele nikli monokristalli erinevatel tahkudel.

Alates 2003. a sügisest hakati õppetoolis tegelema ka anorgaaniliste tahkispindade ja seal toimuvate reaktsioonide ning oksiidkilestruktuuride omaduste uurimisega mikroskoopia ja mikroanalüüsi meetoditega.

Enn Lust
professor,
füüsikalise keemia õppetooli juhataja

Põhisuunad on orgaaniliste ühendite ja ioonide adsorptsioonikineetika vismuti, kaadmiumi ja süsiniku monokristalli tahkudel ning adsorptsiooni mõju elektroredutseerumise ja oksüdeerumise kineetikale. Koos AS-ga Elcogen arendatakse edasi meetodeid keskmise temperatuurse tahkeoksiidse kütuseelemendi ühikraku keemilise koostise ja poorse struktuuri optimeerimiseks.

Süstemaatilise arendustöö tulemusena on loodud eksperimentaalne ja teoreetiline baas adsorptsiooniprotsesside uurimiseks atomaarsel (molekulaarsel) tasandil.

Kaido Tammeveski
dotsent, kolloidja keskkonnakeemia õppetooli juhataja

Üks põhisuund on seotud keskkonnakeemia ja -tehnoloogiaga, eeskätt mitmesuguste saasteprobleemide ja jäätmekäitlust puudutavate tehnoloogiliste lahenduste uurimise ja innovaatilise rakendamisega. Viimastel aastatel on enim tähelepanu pühendatud poolkoksis toimuvate füüsikalis-keemiliste protsesside uurimisele ning nende modelleerimisele.

Teeme ka õlidega reostunud pinnase bioremediatsiooniprotsesside uuringuid.

Üks oluline suund on biosensorite uurimine.

Eriti perspektiivseks on kolloidkeemias kujunenud meetod, mis põhineb diasooniumisoolade redutseerumisel.

Viimasel ajal oleme saavutanud huvitavaid tulemusi süsiniku nanotorudega modifitseeritud elektroodide uurimisel.

Erika Jüriado
lektor, keemiahariduse õppetooli juhataja

Seoses struktuurimuudatustega loodi oktoobris keemiahariduse õppetool, mille ülesanne on gümnaasiumi keemiaõpetajate ettevalmistamise koordineerimine magistriastmes.

Õppekava sisaldab haridus- ja filosoofiateaduskonna üldkasvatuslikke ja psühholoogilisi õppeaineid, kohustuslikke keemia tasemeaineid, keemiaõpetaja erialaaineid, valikaineid ning magistritööd keemia didaktika vallast.

Keemiaõpetajaid koolitavate õppejõudude õppetöövälise tegevus on olnud tihedalt seotud üldhariduskoolide probleemidega.

Alar Jänes
vanemteadur,
rakenduselektrokeemia õppetooli juhataja

Tänavu moodustatud rakenduselektrokeemia õppetoolis jätkatakse füüsikalise keemia õppetoolis alustatud nanopoorse süsiniku erinevate sünteesimeetodite väljatöötamist. Lähtematerjalidena kasutatakse nii binaarseid või ternaarseid karbiide kui ka nanokiud-polümeere.

Vanaadiumkarbiidi baasil sünteesiti väga huvitava pooride jaotusfunktsiooniga nanopoorne süsinik. Juurutati elektroformeerimise meetod polümeeride lahusest nanokiud-polümeersete membraanide kui ka filtermaterjalide valmistamiseks.

Praegu uuritakse nende materjalide kasutusvõimalusi lahustite ja lahuste ultrafiltreerimiseks, superkondensaatorite membraanidena.

Peeter Burk
professor,
keemilise füüsika õppetooli juhataja

Põhisuunad on gaasifaasiliste ioon-molekuli reaktsioonide (ja tasakaalude) teoreetiline uurimine (näiteks hape-alus tasakaalud ning reaktsioonid Lewisi aluste ja leelismetallikatioonide vahel), samuti hapete ja aluste omaduste uurimine tuuma magnetresonants (TMR) spektroskoopia meetoditega. Viimastel aastatel on olulist tähelepanu pööratud ka metallorgaaniliste ühendite omaduste ja tseoliitides toimuvate protsesside kvantkeemilisele modelleerimisele.

Üks põhisuundi on olnud gaasifaasiliste Brønstedi hapete ja aluste osalusel toimuvate tasakaalude uurimine. Viimase viie aasta jooksul oleme välja pakkunud uue metoodika eriti tugevate hapete disainiks, uurinud asendatud ja asendamata kubaani happelisust ja aluselisust, samuti leelismetallide oksiidide ja hüdroksiidide aluselisust gaasifaasis.

Koos orgaanilise keemia õppetooliga on uuritud magneesiumiühendite komplekse alküüniga, aktivatsioonibarjääre ja solvatatsiooni.

Aastast 2000 on õppetoolis tegeletud tseoliitide kvantkeemilise uurimisega.

Ivo Leito
professor,
analüütilise keemia õppetooli juhataja

Teadustöö suunad varieeruvad superhapete ja superaluste disainist ning tugevuse mõõtmisest ajalooliste maalide ja käsikirjade uurimiseni ja moodsatest analüütilise keemia meetoditest orgaanilise peensünteesini.

Selline mitmekesisus on taotluslik: on ju hästi teada, et just erinevate valdkondade kokkupuutepunktides sünnivad praegusel ajal kõige huvitavamad teadustulemused. Erinevate suundade lõimumine ongi osutunud väga viljakaks: õppetooli uurimisgrupp on teadustööde hulga, ja mis veel olulisem, viidatavuse poolest esirinnas mitte ainult keemia instituudis vaid kogu Eestis.

Mati Karelson
professor,
molekulaartehnoloogia õppetooli juhataja

Molekulaartehnoloogia on keemiale, füüsikale ja bioloogiale kui fundamentaalteadustele tuginev interdistsiplinaarne eriala, mida rakendatakse väga paljudes kõrgtehnoloogilistes valdkondades, sh uute energiaallikate ja materjalide väljatöötamisel ning biomeditsiinis. Õppetooli teadurid on täitnud paljusid rahvusvahelisi grante ja lepinguid, sh ka kuut ELi viimaste raamprogrammide rahastatavat projekti.

Jaak Järv
professor,
orgaanilise keemia õppetooli juhataja

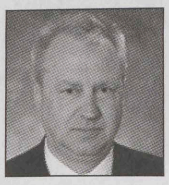

Traditsiooniliselt on meie üks uurimisvaldkondi orgaaniliste ühendite reaktsioonid, kusjuures erilist huvi pakub reagentide struktuuri ja reaktsioonikeskkonna mõju reaktsioonivõimele. Neid efekte on uuritud nii klassikalistes orgaanilistes reaktsioonides, aga ka ensüümkatalüüsi korral.

Kaasaegseid orgaanilise sünteesi meetodeid kasutavad Tartu keemikud mitmesuguste ainete valmistamiseks. Näiteks pakub meile suurt huvi bioloogiliselt aktiivsete ainete saamine, mis tunnevad ära ja toimivad valikuliselt elusorganismi kindlate komponentidega.

Eksootiliseks orgaanilise keemia haruks on räni sisaldavate orgaaniliste molekulide saamine ja nende reaktsioonivõime uurimine.

Koos FI teadlastega on toimunud viljakas uurimistöö materjalide keemia ja füüsika piirimail.

Ago Rinken
professor,
bioorgaanilise keemia õppetooli juhataja

Elusorganisme võib vaadelda kui väga keerulisi keemiatehaseid, kus toimub paralleelselt suur hulk keemilisi reaktsioone. Nendes sünteesitakse organismi eluks vajalikke biomolekule ja energiat ning lagundatakse organismile kahjulikke ühendeid. Kõigi nende protsesside juhtimine ja reguleerimine toimub keemiliselt ja mõningad nendes regulatsiooniprotsessides osalevad valgud ja toimemehhanismid on kujunenud õppetooli peamisteks uurimisobjektideks. Uuritavate valkude hulka kuuluvad signaalülekandes osalevad retseptorid, nende regulaatorid, transportervalgud, aga ka regulatoorsed ensüümid nagu proteiinkinaasid.

Kokku moodustab see komplekti tänapäeva ravimitööstuse «lemmikmärklaudadest», mille komponentidele ravimitena kasutusel olevad ained seostuvad selektiivselt, muutes nende aktiivsust ja sellega ka nende süsteemidega seotud biokeemilisi protsesse.

Erinevate «märklaudvalkude» ja nende ligandide vaheliste interaktsioonide molekulaarse olemuse väljaselgitamine ja selleks kasutatavate metoodikate arendamine moodustab olulise osa meie tööst.

Loe pikemalt www.ajaleht.ut.ee.

Lõuna-Eesti võib olla vaimselt kõige tugevam eesti keele säilimise ala.

Mati Hint «Lõuna-Eesti väärtus» Postimees 10. november 2007

Kirg ja jäävus

Peeter Olesk

6. novembril saanuks 65-aastaseks tolleaegse nimetuse järgi eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedri dotsent Jaak Põldmäe.

12. novembril 1979 otsustas ta, et niisugust tulevikku ei tule ja valis vabasurma. Tolle päeva lõuna hakul ta veel luges kirjandusmuuseumi arhiivraamatukogus ning lubas hiljem tagasi tulla. Üksi kodus, tegi ta oma korduva kavatsuse teoks.

Ma ei meenutaks seda, vormiliselt ju täiesti eraelulist asjaolu, kui poleks üht: meil ei ole ühestki Eesti teadlasest, Juri Lotman välja arvatud, põhjalikku ja samas heasoovlikult ausat biograafiat. Eestlaste hulgas mitte ainsatki. Saamatusega seda ei seleta, häbelikkusega samuti mitte. Põhjus peab peituma sügavamal – püsivas arusaamises, et õpetlase töö sõltub väga palju inimloomusest ja sisemisest kaasaelamisest.

Kui kirg võib olla pühendumus lahtisi silmi, see tähendab et ta ei ole pime, siis võib küll öelda, et Jaak Põldmäe uuris eesti luulet ja värsiõpetust ning õpetas tudengeid üsna tajutava andumusega. Ta ei rääkinud vabalt ega näitlejalikult, kuid ta õpetas vabadust mõistvalt ja see tegi ta väga populaarseks. Ma ei usu, et ta oleks nautinud populaarsust, sest ta polnud semutseja. Pigem vastupidi: nii mõnigi kord ta tunnistas, et oleks parema meelega alaline vanemteadur, kes poleks seotud õppetöö pragmatismiga, teatavate teemade pidev kordamine kaasa arvatud. Plaanide järgi pidi tema kaheaastane doktorantuur algama kevadsemestrist 1979 ja algaski, aga mitte intensiivsest tööst raamatutega, vaid haigla kinniste uste tagant.

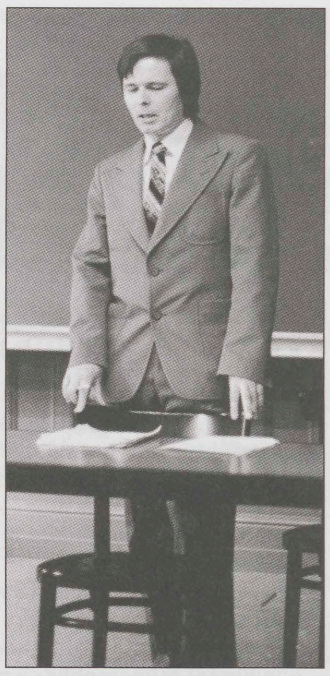

Jaak Põldmäe

Lugejale, kes võtab kätte dotsent Jaak Põldmäe monograafia «Eesti värsiõpetus» (1978, 2. tr 2002), esitatakse kogu materjal ilma autori selle seespoolsuseta, mida on eespool piiritletud väga punktiirselt. Meie ees on eesti luule värsilise arengu kirjeldus koos ülevaatega sellest, kuidas on seda teemat käsitletud varem ning põhjaliku sissejuhatusega värsi kirjeldamise süstemaatikasse. Ainestiku valdamise taga oli jonnakas töö, värsi kirjeldamise metoodika aga Jaak Põldmäe originaalne panus üldisesse värsiteadusesse ning vabavärsi suhtes mõisteti ta originaalsust enam-vähem kohe. Konkreetselt just selles vallas uuris dotsent Jaak Põldmäe seda, millisena piiritleb luule ennast ise, kui ta ei taha muutuda proosaks.

See töö koos teda täiendavate artiklitega jääb. Peale muu ka kui küllalt suure kõrgusega mõõdupuu teaduse selles rohtaias, kust künism võimalikult välja juuritakse.

Tähtveres 5. novembril 2007

STIPENDIUM

Eesti keele ja kultuuri akadeemilise välisõppe programmi nõukogu kuulutab välja konkursi eesti keele ja kultuuri välisõppes kasutatava Eesti maatundmise õppematerjali loomiseks.

Konkursitööd saata 17. detsembriks Eesti Instituuti, Suur Karja 14, 10140 Tallinn. Info: http://einst.ee/maatundmine.

Loe ka: ajaleht.ut.ee.

ÕNNITLEME

85

Aliia Kõdar, AR emeriitdotsent – 22. november

65

Anne Ormisson, lastehaiguste dotsent – 19. november

50

Ene Tress, sisevalvetöötaja – 19. november

Toomas Haldma, majandusarvestuse professor, MJ dekaan – 21. november

45

Halliki Harro-Loit, ajakirjanduse dotsent, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudi juhataja – 16. november

Merike Kruus, patoloogilise füsioloogia õppetooli vanemlaborant – 21. november

40

Meris Sillaots, kriminaalprotsessi dotsent – 16. november

35

Liivi Luik, MT dekanaadi õppekorralduse spetsialist – 19. november

30

Jane Puusepp, psühhiaatriakliiniku laborant – 19. november

Radi Tegova, geneetika õppetooli teadur – 21. november

Maive Meister, saksa filoloogia assistent – 22. november

25

Riin Savi, teadusuuringute majandusliku rakenduse spetsialist – 16. november

Triin Paaver, eetikakeskuse koordinaator – 19. november

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT http://www.ajaleht.ut.ee

Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Postiaadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Kadri Rannamäe
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetajad Leane Morits, Angelina Valk
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Trükk: Greif OÜ

Õppejõud võib olla mentor

Marvi Remmik
HT kõrgkoolididaktika keskuse juhataja

Tänapäeval on ülikoolis üsna levinud isoleeritud töökultuur, kus õppejõud töötab valdavalt üksi ja tal napib tagasisidet.

Seetõttu on haridusuuenduses olulise koha leidnud õpetaja ja õppejõu toetamine esimestel tööaastatel. Selleks rakendatakse erinevaid meetodeid, millest tõhusaima võimalusena nähakse mentorlust.

Professionaalseid õpikogukondi iseloomustavad õppejõudude koostöö, pidevad diskussioonid ja oma tegevuse analüüsimine. Sellistes organisatsioonides on kergem karjääri alustada ja kutsealaselt areneda.

Aja jooksul on mentorluse mõiste avardunud. Mentoriks olemine loob staažikatele, rikkaliku kogemusega töötajatele võimaluse uueks väljakutseks. Oma teadmiste ja töökogemuse kaudu saab ta kolleegi arengut toetada. Siiski ei vaadelda protsessi enam ühesuunalisena, vaid kui mõlemat poolt rikastavat suhet. Mentori roll on eeskätt olla kolleegi arendav partner.

Ülikoolidevahelise ESFi projekti LÜKKA uuringust ja õppejõudude tagasisidest on ilmnenud, et ka meil tunnevad paljud õppejõud puudust inimesest, kellega koos probleeme arutada. Kahjuks pole harvad ka juhud, kus õppejõud on jäänud oma õpetamismuredega üksi. See on ülikooliõppe arendajaid viinud mõttele hakata mentorisüsteemi rakendama ka õppejõukoolituses.

2008. a. õppejõudude talveakadeemia raames leiab aset esimene õppejõudude-mentorite koolitus. Kogemusi jagab mentorluse mõjusid uurinud ja mentorina töötanud Leedsi Ülikooli õppejõud Angi Malderez.

Ootame koolitusele õppejõude, kel endal positiivne õpetamis- ja juhendamiskogemus ning kes soovivad toetada kolleege õppejõutöösse sisseelamisel.

Info ja registreerimine: www.ht.ut.ee/taienduskoolitus.

TÄIENDUSKOOLITUSKURSUS «ÕPPEJÕUST SAAB MENTOR»

28.–30. jaanuarini

- **Koolitus toimub töötoa vormis.**
- **Eesmärk arendada arusaamu mentorlusest ja suurendada enesekindlust mentorina tegutsemisel ning enesetäiendamisel.**
- **Teemad: mida õppejõud peavad teadma ja kuidas nad selle teadmiseni jõuavad, mentori rollid, efektiivse mentorluse piirangud, märkamine ja vaatlus kuulamisel ja tundide vaatlemisel, kuidas kasutada tähelepanekuid teiste õppimise toetamiseks.**
- **Hind (2000, TÜ õppejõududele 1000 krooni) sisaldab koolitusmaterjale, majutust, toitlustamist ja transporti Tartu–Pärnu–Tartu.**
- **Õppejõud: Angi Malderez (Leedsi Ülikool, Suurbritannia)**
- **Maht: 1 AP.**
- **Info ja registreerimine: www.ht.ut.ee/306672.**

Tartu Ülikooli Ajaloo Muuseum Toomel Lossi 25
AJA SISSE MINEK
Esmakursuslane!
Kas Sa tunned oma ülikooli ja teaduskonna ajalugu?
Kas Sa tead oma eriala tunnustatud teadlasi?
Kas Sa aimad, milline oli minevikus üliõpilase elu-olu?
Kui tahad tunda end selles valdkonnas kindlamalt, tule muuseumisse!
Õpid tundma oma eriala muuseumiekspositsiooni, fondiesemete ja teadja-inimese tutvustuse kaudu.
Tasuta!
Ootame!
Riigiteadusi õppivad tudengid 20. novembril kell 12.15,
psühholoogiat õppivad tudengid 21. novembril kell 16.15,
keemiat õppivad tudengid 22. novembril kell 16.
Tulla võivad ka vanemate kursuste tudengid.
Lisateave: 737 5677
JÄRGNEB!

Pille Lille Muusikute Toetusfond esitleb:
Meistrite Akadeemia
TARTU ÜLIKOOLI AULAS
21. novembril 2007 kell 19.00
Merle Silmato
(metsosopran)
Irina Zahharenkova
(klaver)
Kavas: P. Tšaikovski, C. Debussy, S. Rahmaninov, G. Mahler
Järgmine kontsert 19. detsembril kell 19.00
Helen Lokuta (metsosopran)
Oliver Kuusik (tenor), Mihkel Poll (klaver)
www.plmf.ee
PLMF

11. novembril sängitati Raadi kalmistule akadeemik Juhan Peegel. VARJE SOOTAK

RAAMATUPOE OKSJON

17. novembril kell 11.15 toimub peahoone auditooriumis 139 TÜ Raamatupoe XI raamatuoksjon.

Teemad on Eesti tarbetrükis, Eesti ajaloo- ja maateadusliku trükise ning Eesti vanema ja haruldase raamatu alal.

Kokku tuleb enampakkumisele üle 750 trükise alghinnaga 10 kroonist 30 000 kroonini.

Enampakkumisele tulevate trükistega saab tutvuda oksjonikataloogi vahendusel, mis on müügil raamatupoes ja ühe tunni jooksul kohapeal enne oksjoni algust.

Loe pikemalt: www.ajaleht.ut.ee.

TÜ AASTAPÄEVABALL

Laupäeval, 1. detsembril toimub Vanemuise kontserdimajas ülikooli aastapäevaball.

Piletid on müügil üliõpilasesinduses, Vanemuise kontserdimaja kassas ning Piletimaailma ja Piletilevi müügipunktides. Hind on tudengitele 175, teistele 200 krooni.

Tantsuks mängib puhkpilliorkester Popsid, solistid on Gerli Padar ja Jüri Lumiste.

Info: www.tyye.ee/ball.

NÄITUSMÜÜK TÜ RAAMATUPOES

19.–24. oktoobrini toimub TÜ Raamatupoes arvutiteaduse raamatute näitusmüük.

Näitusmüügilt on võimalik osta raamatuid tavapärasest soodsama hinnaga.

Esindatud on kirjastuste Cambridge University Press, Elsevier Science, McGraw-Hill Education, Oxford University Press, Pearson Education, Taylor & Francis Books, John Wiley & Sons ja World Scientific Publishing väljaanded.

Näitusehindadele ei laiene muud raamatupoe soodustused.

Kataloogide alusel saab raamatuid ka tellida.

Info: bookshop@ut.ee, www.ut.ee/Raamatupood.

TÜ PENSIONÄRIDE ÜHINGUS VITAE

21. novembril kl 16 räägib Martin Kutman Tartu Linnavalitsuse kultuuriosakonna saalis (Raekoja plats 12) sellest, kuidas elasid eestlased Kaukaasias.

DOTSENTIDE JA TEADURITE KLUBIS

22. novembril kell 17 tutvustab TÜ AÜ esimees Aleksander Jakobson ülikooliseaduse emeerituste osa täiustamise ettepanekuid. Kavas on ka muljeid Pariisist.

Kohtumine toimub Lossi 3-405.

Info: tel 748 3513, 5559 5233.

AEROOBIKAPÄEV

22. novembril kell 16 algab TÜ spordihoones aeroobikapäev.

Tutvustatakse aeroobikastiile ja tervisetooteid. Kohal on erialaspetsialistid, kes vastavad küsimustele tervisliku toitumise, energia kulutamise ja doonorluse kohta.

Aeroobikapäev on TÜ tudengitele ja töötajatele tasuta, teistele maksab sissepääs 45 krooni.

KAITSMISED

DOKTORITÖÖD

30. novemberil kell 10 kaitseb **Reedik Mägi** Riia 23-217 doktoritööd «The linkage disequilibrium and the selection of genetic markers for association studies in European populations» («Alleelne aheldatus ja geneetiliste markerite valik assotsiatsioonianalüüside läbiviimiseks Euroopa populatsioonides»). Juhendaja prof Maido Remm. Oponent dr Suzanne Eyheramendy (Rahvuslik Tervise ja Keskkonna Uurimiskeskus, Epidemioloogia Instituut, München, Saksamaa);

• kell 14.15 kaitseb **Evelyn Uuemaa** ülikooli nõukogu saalis doktoritööd «Indicatory value of landscape metrics for river water quality and landscape pattern» («Maastikuindeksid jõgede veekvaliteedi ja maastikumustri indikaatorina»). Juhendajad prof Ülo Mander ja dots Jüri Roosaare. Oponent prof Marc Antrop (Genti Ülikool, Belgia).

LOENGUD

20. novembril kl 12.15–13.45 peab Riigikontrolli auditijuht Urmet Lee avaliku halduse osakonnas Tiigi 78-236 kursuse «Eesti avalik haldus» raames loengu «Strateegiline planeerimine Eesti riigihalduses». Kõik huvilised on oodatud.

22. novembril kl 16.15 peab meteoroloogia ja klimatoloogia dotsendi kohale kandideerija lektor Piia Post (Tähe 4-170) *venia legendi* loengu «Väikesed gaasilised komponendid stratosfääris: mõõtmistulemused ja mudeliväljundid». Kõik huvilised on oodatud. Info: piia.post@ut.ee.

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

www.ajaleht.ut.ee

23. november 2007 Nr 39 (2321)

Sisseastuajate eri • IT tulevikust lk 3 • *Cum laude* diplomi põhimõtted kehtestatud lk 3

Ülikooli valitsuses

Kadri Bank

20. novembri TÜ valitsuse istungil kiideti heaks 2008. aasta eelarve kavand, VÕTA korra muudatused jm.

Ülikooli 2008. aasta põhieelarve maht on 1, 447 miljardit, kapitalieelarve maht 451 miljonit (sh põhieelarvest 51 miljonit) ja toetuste eelarve 108 miljonit krooni.

Rektor Alar Karise sõnul on ülikooli järgmise aasta eelarve suurenenud, kuid seda suuresti õppekohtade baasmaksumuse 30-protsendilise tõusu kaudu.

Kahest keemiahoonest

Finantsdirektor Taimo Saan ütles, et eelarve juures on üks olulisemaid küsimusi, kas ülikool saab keemiahoone jaoks tõukefondidest 300 miljonit krooni. Vastus sellele loodetakse saada 2–3 kuu jooksul.

Ta lisas, et teise suure tööna seisab ees vana keemiahoone projekteerimine uute üksuste jaoks.

Varem on valitsuses arutelu all olnud, et sinna võiksid kolida filosoofia- ja sotsiaalteaduskond, kuid otsust pole tehtud.

Samuti märkis finantsdirektor, et järgmisel aastal jätkatakse tänavu alustatud halduskulude otsemaksmist. Arved koostatakse aga varasemast detailsemad, et iga üksus saaks oma kuludest ülevaate.

2008. aasta eelarve kavandit arutab nõukogu novembrikuu ja kinnitab detsembrikuu istungil.

Õppekava statuudist

Õppeosakonna ettepanekul täpsustati õppekava statuudis mitme teaduskonna vahelise õppekava määratlust. Selle järgi moodustab ühisõppekavast iga teaduskonna või õppeasutuse õppetöö maht vähemalt 20 protsenti ainepunktidest.

VÕTA muudatustest

Peale selle kiitis valitsus heaks varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamise korra muudatused. Kui seni võisid VÕTA komisjoni kuuluda õppejõud ja teadustöötajad, siis uue korra järgi osalevad komisjoni töös ka programmijuhid. Peale selle on võimalus kaasata eksperte väljastpoolt ülikooli. Samuti on varasemast enam piiratud vabaainete ülekandmine.

Kui varem võisid üliõpilased taotleda piiramatul hulgal vabaainete ülekandmist, siis nüüd on ülekantavate ainete maht piiratud õppekavas ettenähtud mahuga.

Üks suuremaid muudatusi on veel VÕTA tasu muutmine. «Uue VÕTA korra järgi ei pea täiskoormusega või semestritasu alusel osakoormusega õppivad üliõpilased enam VÕTA eest eraldi tasuma. Ülejäänutele kehtib tasumäär 100 krooni iga ülekantud ainepunkti eest,» ütles õppeosakonna juhataja Siret Rutiku.

Uus magistriõppekava

Euroopa kolledži direktor Gert-Rüdiger Wegmarshaus tutvustas avatavat magistriõppekava «European Union – Russian Studies». Tema sõnul on tegemist ainulaadse õppekavaga ning kolledži taustauuringud annavad lootust, et Moldova, Gruusia, Türgi jm riikide üliõpilastel on sellise õppekava vastu huvi. Wegmarshaus lisas, et kolledžil on plaanis otsida stipendiumide loomiseks võimalusi ning arutada koostööd mitmete Venemaa õppejõududega.

TEADUSFOTO VÕISTLUS

30. novembril lõpeb Teadusteave MTÜ / teadus.ee korraldatav teine teadusfoto võistlus. Info: www.teadus.ee; toimetus@teadus.ee; tel 506 7488 Tiit Hunt.

Ain Heinaru

Peeter Burk

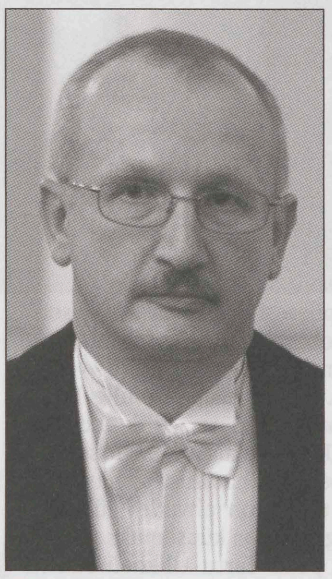

Tõnu Meidla

LOTE dekaani kandidaadid on teada

Varje Sootak

Professorid Peeter Burk, Ain Heinaru ja Tõnu Meidla andsid kirjaliku nõusoleku kandideerida loodus- ja tehnoloogiateaduskonna (LOTE) dekaaniks.

Praeguse füüsika-keemiateaduskonna dekaani, keemilise füüsika professori Peeter Burki kandidatuuri esitas keemia instituut. Molekulaar- ja rakubioloogia instituut esitas endise teadusprorektori, geneetika professori Ain Heinaru kandidatuuri. Praeguse bioloogia-geograafiateaduskonna dekaani, paleontoloogia ja stratigraafia professori Tõnu Meidla kandidatuur tuli ökoloogia ja maateaduste instituudilt.

UT küsimusele, miks nõustuti kandideerima, vastas professor Peeter Burk, et olles sellise kena nimega lapse, uue teaduskonna sünni juures aktiivselt tegev, läheb talle väga korda, milline saab olema tema edasine saatus. «Ilmselgelt on mul olemas oma selge ettekujutus ja kindel soov aidata kaasa loodus- ja tehnoloogiateaduskonna sirgumisele.»

Oluliseks kandideerimise põhjuseks pidas professor Burk ka osade kolleegide selgelt väljendatud (stereotüüpne ja põhjendamatu, kuigi mõistetava ajaloolise taustaga) personaalset ja institutsionaalset hirmu mõnede teiste LOTE instituutide ees.

«Loodan ise sellistest hirmudest (või eelarvamustest) vaba olla ja aidata kaasa ka instituutidevahelise normaalse ja usaldusliku vahekorra loomisele.»

Professor Ain Heinaru rõhutab oma valimisplatvormis samuti häid partnerlussuhteid. Ta märgib, et LOTE peab Eestis olema oma valdkondades juhtival positsioonil. «Seda ei tule saavutada mitte kellegi ega millegi ülevõtmisega, vaid lähtuvalt arengust, milleks on ka uute struktuuride, üksuste ja laborite loomine. Areng peab toimuma ka oma valdkonna teiste institutsioonidega normaalsete teaduslike partnersuhete alusel.»

Professor Heinaru näeb, et LOTE peaks saama eeskujuks, näidates, millised on teadus- ja arendusasutustel põhineva teaduskonna eelised. «Oma teaduspõhisusest lähtuvalt peab teaduskond andma oodatava panuse meie ülikooli kui rahvusvahelise teadusülikooli realiseerimisele.»

Professor Tõnu Meidla märkis, et alustav LOTE toob muutusi nii ülikooli struktuuri kui ka juhtimisse, sest ta kujuneb teistest teaduskondadest erinevaks nii oma ülesehituse, toimimise mehhanismi kui ka suuruse tõttu. «LOTE edust sõltub see, kas samalaadsed muutused levivad ülikoolis ka teistesse valdkondadesse. Olen oma senisel ametikohal olnud nii pikka aega seotud uue teaduskonna loomise ettevalmistustööga, et tunnetan sellega kaasnevat paratamatut vastutust. Seepärast olen valmis panustama oma kogemuse ja energia ka uue teaduskonna järgmistesse sammudesse.»

Dekaani valimine toimub 29. novembril kell 14.15 Vanemuise 46 auditooriumis 225.

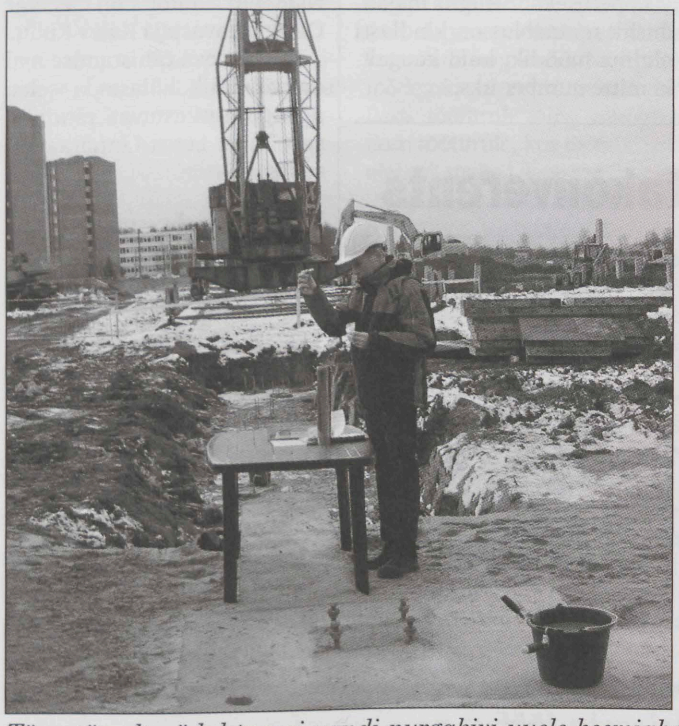

Täna täpselt nädal tagasi pandi nurgakivi uuele keemiahoonele tehnoloogiainstituudi kõrval. Kuigi seda maja kutsutakse praegu uueks keemiahooneks, saavad seal ruume ka teised LOTE instituudid ning kehakultuuri- ja sotsiaalteaduskond. Vasakpoolsel pildil näitab planeerimistalituse juhataja asetäitja Heiki Tamm nurgakivisse paigutatava metallsilindri sisu. Nurgakivi müürib linnapea Urmas Kruuse, paremal rektor Alar Karis. 2XVARJE SOOTAK

AJALOO READ

20. novembril möödus 100 aastat TÜ kunagise õppejõu, ülemaailmselt tuntud paleozooloogi Johannes Lepiksaare sünnist (1907–2005).

Loe: www.ajaleht.ut.ee.

UUDISED

Eestikeelse ülikooli aastapäeva üritused

Reedel, 30. oktoobril kl 14 toimub ülikooli ajaloo muuseumi valges saalis TÜ Sihtasutuse stipendiumide üleandmine.

Kell 15 esitletakse ülikooli kunstimuuseumis Tartu Ülikooli rektoreid käsitleva raamatusarja teist raamatut «Rektor Henrik Koppel» (rektor aastatel 1920–1928).

Laupäeval, 1. detsembril kell 12 algab aulas eestikeelse ülikooli 88. aastapäeva aktus. Akadeemilise loengu «Ajalugu kohustab ja suunab» peab professor Tõnu Kollo. Promoveeritakse TÜ audoktorid ja doktorid ning antakse kätte auliikme diplom. Samuti antakse üle TÜ Rahvusmõtte auhind.

Kell 17 algab ülikooli tõrvikrongkäik. Kogunemine Vanemuise 46 õppehoone ees.

Kell 19 algab Vanemuise kontserdimajas aastapäevaball «Vivat, crescat, floreat Academia Gustaviana».

Pühapäeval, 2. detsembril kell 17 on aulas Viljandi kultuuriakadeemia tudengite etnomuusika kontsert «Handi hullus». Esineb ansambel Ro:Toro.

Aastapäevaüritused kolledžites

Neljapäeval, 29. novembril kell 18 algab Narva Hermanni kindluses Folk Highlights Orchestra kontsert. Antakse üle Narva kolledži kuldmärgid.

Pärnu kolledžis algab kell 17 tõrvikrongkäik. Seejärel toimub akadeemiline loeng ja antakse üle kolledži kuldmärgid. Järgneb kontsert.

Türi kolledžis on kell 18 tõrvikrongkäik ja aktus. Peetakse akadeemiline loeng ja esmakursuslased saavad tekli. Antakse üle keskkonnainvesteeringute keskuse stipendiumid.

***ONLINE*-KÜSITLUS**

Kas saad oma teadustööle piisavalt tagasisidet?

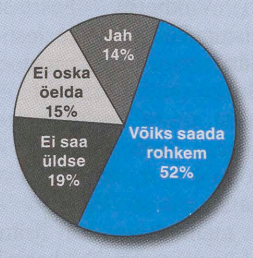

Vastajaid: 52

Uus küsimus:

Mitu korda oled eriala vahetanud?

Vasta: www.ajaleht.ut.ee

Hoiakutest *alma mater*'is

Martin Saar
inglise filoloogia 2. a üliõpilane

«Haaran sule siis, kui asjad ei lähe nii, nagu mulle meeldiks,» teatas literaat Kivastik eelmisel suvel Postimehe ajakirjanikule. Järgin tema eeskuju ning pakun alternatiivseid perspektiive üliõpilaste traditsioonilisele sõnumile.

Nädala eest teatas uus üliõpilasesinduse haridus- ja sotsiaalvaldkonna aseesimees Robert Sarv rõõmsalt, et «tudeng tahaks sööklat ja vähem õppida» ning üldse «võiks ülikooli ka varem lõpetada». Kohe meenus mulle Berk Vaheri tunamullune intervjuu, milles ta «kiirkraadide» tootmise aga hukka mõistis. Ja nii sattusin kitsikusse: tahaksin ju väärtustada akadeemilist haridust ja harituks kujunemist protsessina, ent teisalt on ahvatlev lühema ajaga vähem õppides veel targemaks ja küpsemaks saada.

Minult küsiti hiljuti, mida pean Tartu Ülikooli suurimaks vooruseks ja paheks. Vastata oli lihtne. Teeb õnnelikuks, et ülikoolis on kriitiline mass motiveeritud ja kaasahaaravaid õppejõude ning muserdab, et riiklikus aktsiaseltsis TÜ on koostöö sageli ebaoluliseks taandatud.

Teadmised-oskused-arusaamad kujunevad vaid siis, kui õppeprotsessi osalised üksteisele pühenduvad, kas või 90 minutiks.

Mats Volberg tabas eelmises UTs üliõpilaste vähesest motivatsioonist kirjutades valupunkti. Julgen väita, et selle on põhjustanud peale mõtlematult suure vastuvõtu ja sotsiaalsete garantiide hapruse ka ülikoolis taudina leviv hoolimatus. Mind ei hämmasta enam see, kui muidu nii rangelt õppekorralduseeskirja ja tähtaegu järgivad õppetoolid ei saa tunniplaane tärmiliks valmis, sest struktuuriüksused ei oska suhelda. Pole erandlik, et õppejõud muudavad kursuse läbimise tingimusi siis, kui soovivad, või otsustatakse kursus tühistada mõni päev enne semestri algust või esimesel kohtumisel, pööratES segi üliõpilaste tunniplaanid. Või suudab õppejõud loengus suhelda vaid oma märkmetega. Minule jätab see mulje lokkavast lugupidamatusest. Seetõttu ei pane imestama, kui ülikooli juht ei oska või soovi öelda, mille järgi tunneb üliõpilane ära hea ülikooli.

Mida muud aga saabki oodata, kui ammu on selgeks tehtud, et õppejõu ja üliõpilase suhte määravad vaid rahanumbrid, mitte üksteisele suunatud tähelepanu, teadmisjanu ja uurimissoov. On erutav teada, mitu üliõpilast peab keskmiselt istuma auditooriumis, et loeng end ära tasuks, ent seejuures ei tohi unustada, et teadmised-oskused-arusaamad kujunevad vaid siis, kui õppeprotsessi osalised üksteisele pühenduvad, kas või 90 minutiks. Alustame hoiakutest ning siis mõtleme ühes edasi, mida teha, et Tartu Ülikool ikkagi võetud rolli kanda suudaks.

Olgu selle mõtte lõpetuseks aga kummardusega tänuavaldus neile õppejõududele, kelle auditooriumid on huvilisi täis ning kes suudavad üliõpilasi haarata teadusesse põhjalike uurimuste ja artiklite abil. Edu neile, kes pole latti ega nõudmisi alla lasknud. Neile, kes usuvad, et üliõpilane armastab õppimist ja kasvamist.

Tartu Ülikooli osa Eesti avalikus sektoris

Taimo Saan
finantsdirektor

Mõned nädalad tagasi avalikustatud riigi 2006. majandusaasta koondaruanne ei ole leidnud meedia poolt kuigi palju tähelepanu, aga vääriks seda kindlasti.

Järgnev jutt piirdub ainult avaliku sektori majandusnäitajatega ja ühtki sisulist hinnangut ühegi asutuse tööle ei anta.

Avaliku sektori majandusnäitajad hõlmavad riiki, kohaliku omavalitsuse üksusi, muid avalik-õiguslikke juriidilisi isikuid ja kõigi nende otsese või kaudse valitseva mõju all olevaid tütarettevõtjaid, sihtasutusi ja mittetulundusühinguid.

Rikas riik

Avaliku sektori tegevustulud olid möödunud aastal 89,81 miljardit krooni (2005. aastal 75,01 miljardit krooni), kasvades aastaga 19,7 protsenti. Avaliku sektori tulem (loe: kasum) möödunud aastal oli 10,68 miljardit krooni (2005. aastal 6,85 miljardit), kasvades aastaga 56,0%. Riigi kasumlik ja rentaabel tegutsemine annab silmad ette valdavale osale erasektori ettevõtetele – mina küll ostaks meie riigi aktsiaid või osakuid, kui neid kuskil müügiks oleks.

Oluline koondarv on kindlasti ka avaliku sektori netovara suurus, mis 2006. aasta lõpu seisuga oli 159,89 miljardit krooni, kasvades aastaga 10,8%. Statistikaameti andmeil elas Eestis aastavahetusel 1 342 409 inimest. Seega iga Eesti inimese kohta on meie riigil 119 tuhande krooni väärtuses netovara.

Avalikud üksused

Tartu Ülikooli tegevusmahud on võrreldavad maakondadega, kusjuures üheteistkümne maakonna kohalike omavalitsuste tulud (koos oma tütarettevõtjate, sihtasutuste ja mittetulundusühingutega) on väiksemad kui Tartu Ülikoolil.

Tabelis kajastatud maakondade arvnäitajates sisalduvad ka maakonna keskuste näitajad, välja arvatud Harju maakonnas, kus Tallinn on eraldi välja toodud.

Tabelisse 2 kantud 26 üksust annavad ülevaate meie riigi 66,69 miljardi krooni netovara paiknemise kohta. Kui siia lisada, et riigi müügiks kasvatavate metsade turuväärtus 2006. aasta 31. detsembri seisuga oli 27,94 miljardit krooni, siis oleme ära kirjendanud peaaegu 60% meie ühise netovara paiknemise asukoha. Kes tahab teada, kus paikneb meie riigi ülejäänud 40% netovarast, loeb riigi majandusaasta koondaruannet ise.

Lõpetuseks. Riigi majanduslik rentaablus on kindlasti oluline mõõdik, kuid kaugeltki mitte number üks.

Tabel 1. Kohalike omavalitsuste konsolideeritud tulud ja netovara (mln krooni).

	Tegevustulud	Netovara
	2006	31.12.2006
Tallinn	7,430	16,071
Ida-Viru maakond	2,428	3,547
Harju maakond ilma Tallinnata	2,181	2,242
Tartu maakond	2,076	3,114
Pärnu maakond	1,617	2,809
Tartu Ülikool	1,316	2,146
Lääne-Viru maakond	888	1,360
Viljandi maakond	721	640
Saare maakond	623	1,157
Võru maakond	547	550
Jõgeva maakond	519	676
Rapla maakond	516	874
Valga maakond	512	614
Järva maakond	489	890
Lääne maakond	464	1,026
Põlva maakond	458	768
Hiiu maakond	145	204

Tabel 2. Suuremate avalike üksuste tulud ja varad (mln kroonides).

	Tegevus-tulud	Netovara	Varad
	2006	31.12.2006	31.12.2006
Eesti Energia AS	9,657	16,858	25,190
Eesti Haigekassa	8,857	2,665	3,286
Tallinna Linnavalitsus	7,430	16,071	19,628
Tartu Linnavalitsus	1,455	2,324	3,353
AS Tallinna Sadam	1,365	4,427	6,431
SA Keskkonnainvesteeringute Keskus	1,336	928	1,218
Tartu Ülikool	1,316	2,146	2,605
SA Tartu Ülikooli Kliinikum	1,227	508	799
Riigimetsa Majandamise Keskus	1,149	1,232	1,327
SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla	1,112	530	999
Ettevõtluse Arendamise SA	1,089	106	809
Pärnu Linnavalitsus	996	2,077	2,552
Narva Linnavalitsus	916	1,920	2,342
AS Eesti Post	794	291	701
Tallinna Tehnikaülikool	721	668	949
Kohtla-Järve Linnavalitsus	653	444	636
Eesti Töötukassa	535	2,354	2,397
Kuressaare Linnavalitsus	355	762	1,099
Eesti Maaülikool	355	544	699
Tallinna Ülikool	346	650	746
Tagatisfond	259	1,319	1,322
Haapsalu Linnavalitsus	239	609	781
Riigi Kinnisvara AS	220	1,722	2,005
Eesti Pank	63	4,087	33,536
AS Eesti Vedelkütusevaru Agentuur	31	892	922
Maaelu Edendamise SA	0	558	587

Konverents «Emakeel ja teised keeled VI»

Täna lõpeb ülikoolis rahvusvaheline konverents «Emakeel ja teised keeled VI».

Eile kuulati plenaaristungil TLÜ professorite Martin Ehala ettekannet «Eesti keel ja teised Eesti kõrghariduses» ning Jüri Viikbergi «Eestlastest välismaal ja nende keelest».

Järgnenud ettekannetes ja diskussioonides räägiti eesti keelest teiste keelte kontekstis, eesti keele kui teise keele õppimisest, õpetamisest ja omandamisest. Viimaste aastate teemaderingi on lisandunud konverentsi ühe korraldaja, erakorralise assistendi Kristiina Praakli sõnul ka keelepoliitika. «Tänavusel konverentsil oleme teinud teemade osas veel ühe muudatuse, lisades kavasse väliseesti varieteetide temaatika. Lähtudes viimase aasta jooksul Eestis aset leidnud sündmustest ning esile kerkinud probleemidest keelevähemuste, keelepoliitika ning integratsiooni vallas, peame nimetatud teemade käsitlemist väga oluliseks.»

Kokku peetakse üle 30 ettekande.

Konverentsi korraldab eesti ja üldkeeleteaduse instituudi eesti keele (võõrkeelena) osakond.

Eesti sotsiaalteaduste VII aastakonverents

Täna kell 12 algab aulas kahepäevane Eesti sotsiaalteaduste aastakonverents «Eesti pärast Euroopa Liiduga ühinemist».

Sellest võtab osa võtab ligi 200 Eesti juhtivat sotsiaalteadlast. Esinejate hulgas on professor György Schopflin Euroopa Parlamendist, professor David Smith Glasgow Ülikoolist ning Mikko Lagerspetz, Marju Lauristin, Dagmar Kutsar, Raul Eamets jt.

Konverentsi peakorraldaja, sotsiaalteaduskonna dekaani professor Eiki Bergi sõnul on vajadus mõtiskleda tänases Eestis viljeleva sotsiaalteadusliku ainese üle nii teoreetilises plaanis kui ka praktikas: «Rääkida Eestist ja eesti keeles, aga mitte iseendale, vaid mängult laiemale auditooriumile».

Kell 15 esitlevad TÜ sotsioloogia ja sotsiaalpoliitika teadlased sotsiaalministeeriumi tellimusel läbiviidud uuringu «Eesti teismeliste vägivallatõlgendused» tulemusi.

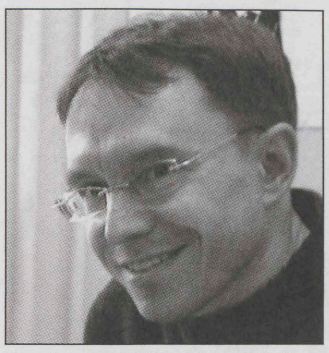

Professor Vello Pettai juhatab üht poliitiliste arengute sessiooni. UT ARHIIV

UUDISED

Ülikool tunnustab

TÜ tänukirjaga autasustatakse 60. sünnipäeval pikaajalise ja kohusetundliku töö eest raamatukogu väliskirjanduse osakonna raamatukoguhoidjat **Jelena Raidi**.

Keeletehnoloogia konverents

19.–21. novembrini toimus TTÜ Küberneetika Instituudis riikliku programmi «Eesti keele keeletehnoloogiline tugi (2006–2010)» (EKKTT) konverents.

Konverentsil arutati eesti keele korpuste loomise hetkeseisu ja arengut, teine ja kolmas päev olid pühendatud vastavalt kirjaliku ja suulise keele tehnoloogiale.

EKKTTs osaleb Tartu Ülikoolist 13 projekti. Konverentsil tegid oma uurimistulemustest ülevaateid projektijuhid Jaak Vilo, Tiit Hennoste, Pire Teras, Külli Habicht, Kadri Muischnek, Heili Orav, Heiki-Jaan Kaalep, Haldur Õim, Tiit Roosmaa, Jaak Pruulmann-Vengerfeldt, Birute Klaas ja Mare Koit.

EKKTT programmi eesmärk on eesti keele tehnoloogilise toe arendamine tasemele, mis võimaldab eesti keelel edukalt toimida tänapäeva infotehnoloogilises keskkonnas võrdväärsena suurema kõnelejate arvuga keeltega. Samuti keeletehnoloogia infrastruktuuri ajakohastamine.

Konverentsi korraldasid EKKTT juhtkomitee, keeleteaduse ja -tehnoloogia doktorikool ning TTÜ Küberneetika Instituudi foneetika ja kõnetehnoloogia labor.

Eesti Kirjanduse Selts saab 100

24. novembril tähistatakse Tartus Eesti Kirjanduse Seltsi 100. aastapäeva ja 15 aasta möödumist taasasutamisest.

Kell 12 algab TÜ aulas pidulik kõnekoosolek, kus võtavad sõna EKSi esimees Toomas Liivamägi, haridusminister Tõnis Lukas, kirjandusteadlane Peeter Olesk ning seltsi auliige, raamatukoguhoidja Elle Tarik.

Kell 15.30 algab Athena keskuse pööningusaalis vestlusring «Kirjandus ja Internet».

Arutelust võtavad osa Peeter Helme, Marin Laak, Arne Merilai ja Berk Vaher. Vestlust juhib Mart Velsker.

Kell 17 algab samas etendus «Kaks pingil, kolm ümber». Näidendi autor on Peeter Olesk ja lavastaja Kalev Kudu.

Aastapäeva tähistamise ajal on võimalik külastada seltsi ajalugu tutvustavat rändnäitust Tartu Lutsu Linnaraamatukogus.

Konverents veest meis ja meie ümber

Eile toimus Atlantise konverentsikeskuses EMÜ korraldatud konverents «Vesi meis ja meie ümber».

Arstiteaduskonna emeriitprofessor Astrid Saava rääkis oma ettekandes veeuuringutest TÜ tervishoiu instituudis. Tehnoloogiainstituudi direktorilt Erik Puuralt oli ettekanne «Miks me ostame poest Alpide vett?». Ettekandeid pidasid veel maaülikooli teadlased jt.

Inimene on sotsiaalne loom ja usun, et loengu- ja seminarivorm jääb.

Toomas Kuke intervjuust prof Kristjan Zobeliga «Taimede ökoloogia tundmaõppimisel on tulevikku» Eesti Loodus november 11/2007

Ülikool kehtestas *cum laude* diplomi põhimõtted

Birute Klaas
õppeprorektor

TÜ nõukogu võttis 26. oktoobri istungil vastu määruse, millega muudeti õppekorralduseeskirjas kiitusega (*cum laude*) diplomi andmist puudutavat punkti.

Ehkki muudatused tulenesid vajadusest viia ülikoolisisene regulatsioon vastavusse haridusministri määrusega «Diplomi kiitusega (*cum laude*) andmise tingimuste kinnitamine», on selle muudatuse taga ülikooli jaoks veel ka ühe palju põhimõttelisemat laadi hoiaku kinnitamine.

Vormiline muudatus kiitusega diplomi väljastamisel on seotud kaalutud keskmise kasutamisega, mis arvutatakse akadeemilisele õiendile kantud tulemuste põhjal. Kuna sinna kantakse kõik üliõpilase positiivselt sooritatud tulemused, tähendab see, et kiitusega diplomi määramisel ei võeta arvesse F-iga hinnatud aineid.

Sisuliselt kinnitas ülikool nõukogu määrusega aga ka põhimõtte, et positiivselt hinnatud eksameid ja arvestusi TÜs teistkordselt sooritada ei saa. Miks ülikool sellest põhimõttest kinni hoiab, samal ajal kui enamik teisi Eesti kõrgkoole ainete ümbertegemist lubab? Ühelt poolt eristub TÜ teistest sellega, et meie õppijate hulk on oluliselt suurem. Seega on ka potentsiaalseid kehvemate tulemuste ümbertegijaid rohkem. Seega massiliste mitmekordsete soorituste korral kasvaks oluliselt õppejõudude koormus ja vähem jääks aega sisulise õppetööga tegelemiseks.

Iga A, B, C, D või E-ga hinnatud õppeaine näitab TÜ poolt kehtestatud kvaliteedinõuetele vastavat tulemust ja seda ei ole vaja uuesti sooritada. Erandite lubamine võiks küll näidata tudengisõbralikkust, aga kätkeks endas ka TÜ väljastatava diplomi sisu hägustumise ohtu. Kõigil soovijail kord juba positiivselt sooritatud tulemusi ümber teha lubades võime välja jõuda olukorrani, kus *cum laude* diplomi võib saada iga tudeng. Erinevus tavalise ja kiitusega diplomi vahel seisneks siis vaid selles, et osa tudengeist on teinud tööd alati väga heade tulemuste saavutamiseks. Teised on saavutanud sama tulemuse, läbides iga ainet mitu korda, kulutades auru aine omandamise asemel hinde mitmekordsele ümbertegemisele.

Muidugi on ülikooli jaoks kurvastav, kui suurepäraste õppetulemustega üliõpilast ei ole võimalik *cum laude* diplomiga tunnustada vaid põhjusel, et ta on ühe aine nõrgemalt sooritanud. Ülikooli soov on selleteemalise dialoogi jätkumine nii ministeeriumi kui ka teiste Eesti kõrgkoolidega, aga niikaua, kui ministeeriumi kehtestatud kriteeriumid kehtivad, lähtub ülikool oma tegevuses selle regulatsiooni sisust.

2006/2007. õppeaasta cum laude *lõpetajaid.* ANDRES TENNUS

ARVAMUS

Ott Toomet
majandusteooria teadur

Ilmselt ei ole kellelegi üllatuseks, et praegune palgatase Tartu Ülikoolis (ka teistes Eesti ülikoolides) ei võimalda tööle võtta selliseid inimesi, keda ülikool vajab.

Millise palgatasemega oleks ülikoolil võimalik tegelikult akadeemilisel tööturul konkureerida?

Arvan, et ainus perspektiiviga võimalus tööjõudu värvata on rahvusvaheline tööturg – juhul, kui ülikool ka kaugemas tulevikus tahab ülikooliks jääda. Eesti tööturult on mõnikord võimalik leida kvalifitseeritud spetsialiste, kuid enamasti mitte täpselt niisuguse kvalifikatsiooniga nagu konkreetse projekti täitmiseks või kursuse lugemiseks vaja.

Teistsuguse akadeemilise taustaga töötajate meile meelitamine on hädavajalik ka selleks, et suurendada üldist liikuvust ning arendada koostöövõrgustikke. Kolmandaks on oodata, et ka Eesti päritolu noored otsivad endale üha enam tööd rahvusvahelise tööturu kaudu.

Noore, andeka, äsja kraadi kaitsnud noore Tartusse meelitamiseks vajalik palgatase on suurusjärgus 4000 eurot kuus. See summa tuleneb rahvusvahelise tööturu olukorrast ega ole seotud Eesti keskmise palgaga. Seega on mul raske näha, kuidas saab olla Tartu Ülikooli eesmärk saavutada professori või lektori keskmiseks palgaks vastavalt neli ja kaks Eesti keskmist palka (see on praegune palgapoliitika komisjoni ettepanek). Niisugune mõtlemine on orienteeritud vaid Eesti tööturule ning niisuguse Eesti tööturule, kus töötasu jääb oluliselt maha Lääne-Euroopast.

Kas 4000 eurot kuus on ebarealistlik? Võib-olla. Aga kas lektorile kahekordne Eesti keskmine palk (umbes 24 000 krooni kuus) oleks realistlikum?

Kokkuvõtteks. Ülikooli akadeemiline tase ei parane, kuni me ei orienteeru rahvusvahelisele tööturule. Selleks on vaja maksta niisugust palka, mida nõuavad meile vajalikud inimesed. See palk on seotud rahvusvahelise tööturuga, mitte Eesti keskmisega.

Kommenteeri: www.ajaleht.ut.ee.

Tänapäevane tehnoloogia toob ka kaugel viibiva inimese lähedale. EDUCAUSE 2007 konverentsil kõlas mõte, et Internet on keerukaim masin, mille inimkond loonud. ANDRES SALU

Me ei tea seda, mida me teame!

Andres Salu
IT-juht

Hiljuti toimunud maailma suurimal kõrghariduse IT-konverentsil EDUCAUSE 2007 püstitasid hariduse visionäärid taas küsimuse, kas me oleme valmis õpetama uut võrgupõlvkonda (*ne(x)t generation*).

Ma ei oska öelda, kas varem on ajaloos olnud sellist huvitavat põlvkondadevahelist konflikti, kus lapsed võivad teatud üksikküsimustes olla palju targemad kui vanemad. Täna on see meil aga reaalsus.

Lasteaialapsed suhtlevad võrgukeskkonnas vabalt veel enne, kui nad kirjutama õpivad. Nad omandavad hämmastava kiirusega võime jõuda neid huvitava võrguressursini vaid pelgalt sümbolite (ikoonide) abil. Nad ei oma da informatsiooni isegi mitte teksti lugemise, vaid suhtlemisvõrgustike kaudu. Tähtis ei ole enam mitte ainult sisu, vaid selle kõrval ka koostöö ja suhtlemine. Õige pea on see võrgupõlvkond meie üliõpilased.

Uued õppevormid

Meile on juba hästi tuntud mõisted Web 1.0 ja Web 2.0. Kui Web 1.0 aluseks oli sisu, siis Web 2.0 rõhuasetus on koostööl. Ülikoolis tähendab see, et üliõpilastele on reaalajas kättesaadavad samad materjalid (inforessursid), mis õppejõududele. Seega peaks homne õppetöö järjest enam keskenduma teabe ühisele läbiarutamisele ja tõlgendamisele, aga ka koostööle pidevalt tekkivate uute võrguressursside leidmisel. Ja siin võib üliõpilane olla õppejõule hoopis õpetajaks. Tuues lihtsa näite ühest õppetöö võimalikust vormist, võime vaadelda analoogiat noorte seas populaarse Rate.ee-ga. Teatud keskkonda laetakse üles materjalid, mida on võimalik teistel täiendada ja kommenteerida. Kuna info salvestamine muutub järjest odavamaks, siis teine näide loengul osalemise kohta võiks olla selline, et keegi lindistab loengu, üliõpilane laeb vastava faili oma MP3-mängijasse ning kuulab loengut suvalisel ajahetkel ja aja kokkuhoiu mõttes 1,25-kordse kiirusega.

Sellised õppevormid on praegu juba reaalsus. Eesti e-ülikool, milles osaleb ka Tartu Ülikool, on minu arvates astumas selles suunas, et olla valmis vastama 21. sajandi õppurite soovidele. Aga kohati on tunne, et see on vaid teatud hulga fanaatikute katse vastata homse päeva üliõpilaste ootustele. Minu arvates tuleks senisest palju sihikindlamalt seada uue põlvkonna õppevormide kasutuselevõtt üheks ülikooli eesmärgiks.

Turvalisusest

Loomulikult ei tohi me kaotada uuenduste tuhinas traditsioonilisi õppetöö vorme nagu laboritööd, aga ka siia murrab sisse uus tehnoloogia ning varem elementaarset käelist täpsust nõudnud mõõtetegevust asendab vastav aparatuur. Näiteks praktikumis tehtud digitaalne loodusfoto oleks kohe varustatud GPS-koordinaatide ja ajatempliga. Kuna aparaadid teevad mitmeid asju meie eest varjatult, siis teatud juhtudel tekib paradoks, kus me ei tea seda, mida me tegelikult teame.

Riistvara, tarkvara, IT-infrastruktuur ja infosüsteemid on üha edasi arenenud. Miks aga ei ole paranenud süsteemide turvalisus? Probleemi sügavam põhjus on selles, et me püüame leida turvavaldkonnas kitsalt tehnoloogilistele küsimustele vaid tehnoloogilisi vastuseid. Süsteemide kasutajad ehk inimesed ei ole samal ajal kuigivõrd muutunud. EDUCAUSE 2007 konverentsil kõlas mõte, et Internet on keerukaim masin, mida inimkond on senini suutnud luua ja selle komplitseeritus vaid suurendab riskide realiseerumise tõenäosust.

Tartu Ülikoolil seisab samuti lähiajal ees raske pähkli puremine, et leida akadeemilise vabaduse ja süsteemide turvalisuse vahel optimaalne tasakaal. On vaja teha riskianalüüs. Mida kõrgemalt hindame ühe või teise riski realiseerumise tõenäosust, seda kallimaks osutub turvalahendus ja lõivu tuleb maksta ka süsteemide kasutusmugavusele. Taas tekib standardite teema. Standardid aga on juba kord sellised vigurid, millega on raske inimesi vaimustada. Pigem nähakse standardites tüütuid ettekirjutusi, mis riisuvad tööst loomingulise osa. Sügavamalt järele mõeldes mõistlikult seatud standardid hoopis vabastavad meid korduvatest mehaanilistest ülesannetest ja jalgratta leiutamisest ning aitavad keskenduda loovamale tegevusele.

Võlu- ja valukoht – tööprotsessid

Akadeemiliste struktuuride reformi kõrval ei ole samaväärselt kuulda olnud haldus- ja tugistruktuuride reformist.

Minu arvates võiks eelkõige kaaluda tööprotsesside reformimist. Põhitööd tegeva akadeemilise personali ja üliõpilaste jaoks võiks olla loodud nn ühtne pöördumise punkt, mille kaudu käiks edasine teenuse osutamise koordineerimine.

Praegu süsteemis olijad küll teavad, mis on kelle ülesanne, aga paraku on kõrvalseisjal tervikpilti saada üsna keeruline. Võib ka juhtuda, et mõni teenus satub mitme struktuuriüksuse vahele nn halli tsooni. Kindlasti ei tohi ühtses pöördumise punktis näha jälle mingit uue struktuuri loomist, vaid see tuleks moodustada olemasolevate töö ümberkorraldamise teel. Kaasates IT-vahendeid, võiks kaaluda lihtsa juhtumite halduse rakendustarkvara sisulist käivitamist, mille aruannetest tuleks ka selgelt välja sagedasemad teemad, et selle põhjal kaaluda juba edasise töö optimaalsemat ümberkorraldamist.

Kas me ikka teame seda, mida me peaksime teadma?

Kommenteeri: www.ajaleht.ut.ee.

UUDISED

Juubelikingituste näitus

TÜ ajaloo muuseumis avatud näitusel saab tutvuda Tartu Ülikoolile 375. aastapäevaks tehtud kingitustega.

Külalised andsid kingitused üle Vanemuise kontserdisaalis 6. oktoobril «Kuningas Gustavi galal». Muuseumi ekspositsioonijuhi Terje Lõbu sõnul on paljud kingitused haruldused ja suure kunstilise väärtusega.

«Rootsi kuninganna Silvia kinkis Tartu Ülikooli rektorile Rootsi Kuningriigi 2007. aasta metallmündid, Gruusiast pärit Tartu Ülikooli vilistlased pidasid oma ülikooli meeles rahvusliku seinavaiba ja käsitsi kirjutatud mitmekeelse tervituskirjaga, paljud ülikoolid tervitasid meid ennast tutvustavate albumitega,» ütles Lõbu.

Juubelikingitused jäävad hoiule TÜ ajaloo muuseumisse.

Lõpeb HIV- ja uimastiennetuse projektide konkurss

Tartu Linnavalitsuse tervishoiuosakond kuulutas välja HIV- ja uimastiennetuse projektikonkursi noorte terviseteadlikkuse parandamiseks.

Projekti peavad läbi viima üliõpilased või üliõpilasorganisatsioonid 1. detsembrist 2007 31. jaanuarini 2008. Tegevuste eelarve on kuni 4000 krooni.

Kolme huvitavamat projekti rahastab tervishoiuosakond 8000, 6000 ja 4000 krooniga, lisaks on eriauhinnad.

Projekt esitada 26. novembriks tervishoiuosakonnale Küüni 3, IV korrus või elektrooniliselt aadressil tho@raad.tartu.ee. Tulemused teatatakse 30. novembril.

Info: Ulle.Prommik@raad.tartu.ee, tel 736 1323.

Teatrifestival INTRO

Laupäeval, 24. novembril kl 18 kutsuvad korp! Rotalia ja korp! Indla kuuendale akadeemiliste organisatsioonide teatrifestivalile INTRO. Akadeemiliselt organiseerunud noorte truppe hindab žürii.

Üritusele järgneval peol esineb Ska Faktor.

Festival toimub korp! Rotalia konvendis Tähe 3. Sissepääs 40 kr (kl 18–20) ja 60 kr (pärast kl 20).

Hea UT lugeja!

Õppeaasta algusest saati on juba tööpäevade hommikul võimalik lugeda UT veebis jooksva päeva uudiseid.

Kui üleülikoolisi uudiseid saame teada mitmest allikast, siis hoopis vähem jõuavad meieni teaduskondades, instituutides, õppetoolides jt struktuuriüksustes toimuvad sündmused. Palume teavitada UT toimetust sündmustest võimalikult varakult, sest *online*-uudised toimetame eelmise tööpäeva jooksul. Oleme huvitatud ka uudiste juurde lisatavatest fotodest.

Samuti ootame arvamusi UT veebi kohta.

Info ja kaastööde saatmine: tel 737 5680, ajaleht@ut.ee.

UT toimetus

Suulised eksamid on inimesele oluline harjutus iseseisvaks eluks. Pead enda eest seisma ja suuliselt väljenduma...

Toomas Kuke intervjuust prof Kristjan Zobeliga «Taimede ökoloogia tundmaõppimisel on tulevikku» Eesti Loodus november 11/2007

ÕNNITLEME

Emeriitdotsent Helle Tapfer 70

26. novembril tähistab oma 70 aasta juubelit emeriitdotsent Helle Tapfer.

Ka töötamist anatoomia õppejõuna tähistab väärikas arv – 45 aastat. Pärast ülikooli lõpetamist 1962 asus Helle Tapfer tööle TRÜ anatoomia kateedris assistendina. 1970 kaitses edukalt kandidaaditööd «Neeru organisisestest veresoontest ja nende seosest neeruvaagna-karikasüsteemiga». 1969 töötas ta anatoomia kateedris algul dotsendi kohusetäitjana, 1975. aastast dotsendina. Aastail 1998–2003 oli ta anatoomia instituudi juhataja. Emeriitdotsendina jätkab veel praegugi tööd lektorina.

Helle Tapferi erakordset energiat ja töökust sobivad iseloomustama tema enda sõnad – anatoomia õppejõudude professionaalsusest, järjekindlusest, inimlikkusest ja mõistmisest sõltub noore inimese hakkamasaamine arstina. Anatoomia õppetool võtab vastu arsti elukutse kasuks otsustanud üliõpilase esimese kursuse esimesest päevast, et tõestada talle tema elukutsevaliku õigsust.

Dotsent Helle Tapferi suureks teeneks on ka vana anatoomikumi aktiivne propageerimine meditsiini- ja ajaloosümbolina.

Õnnitleme!

Kolleegid anatoomia instituudist

ÜLIÕPILASTEATER

Üliõpilasteater mängib Genialistide klubis absurdi vanameistri Eugène Ionesco uut lavastust «Ninasarvik» 25., 27., 28. novembril ning 4., 11. ja 12. detsembril kell 19. Piletid (50/75 krooni) TÜ üliõpilasesindusest ja enne etendust koha pealt.

Etenduse lavastaja ja muusikaline kujundaja on Kalev Kudu, kunstnik Margus Liivak, liikumise seadis Auli Auväärt. Kaasa mängivad nii teatri noorem kui ka vanem koosseis.

TÜ RAAMATUPOOD SOOVITAB

«Chambers Dictionary of the Unexplained»
ISBN: 9780550102157
Chambers Harrap Publishers, 26.10. 2007
Hardback

Soodushinnaga 650 (tavahind 840) krooni.

Soodushinnale kehtivad lisaks kõik raamatupoe soodustused!

Võõrkeelse kirjanduse tellimine!

Info: www.ut.ee/raamatupood.

ÕNNITLEME

75
Jaan Pikk, MJ emeriitdotsent – 28. november

70
Jüri-Hain Kaljusto, KK emeriitdotsent – 24. november
Jüri Tamm, FK emeriitprofessor – 25. november
Helle Tapfer, AR emeriitdotsent – 26. november
Ilmar Ots, erakorraline vanemteadur – 27. november

65
Anatoli Kuznetsov, erakorraline teadur – 26. november

60
Jelena Raid, raamatukoguhoidja – 28. november

50
Lea Rohilaht, vanemraamatupidaja – 23. november

Peeter Järvelaid, ajaloo eriala referent – 28. november

45
Oivi Uibo, lastegastroenteroloogia dotsent – 23. november
Leelo Padari, õppekorralduse spetsialist – 28. november

35
Valeria Jakobson, meediauuringute teadur – 23. november

30
Anu Laanemets, taani filoloogia assistent – 23. november

25
Oliver Pulges, erakorraline teadur – 25. november
Kadri Raav, grandi spetsialist – 25. november
Margit Laanpere, spetsialist – 29. november

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT http://www.ajaleht.ut.ee

Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Postiaadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Kadri Rannamäe
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetajad Leane Morits, Angelina Valk
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Trükk: Greif OÜ

ÕNNITLEME

Emeriitprofessor Jüri Tamm 70

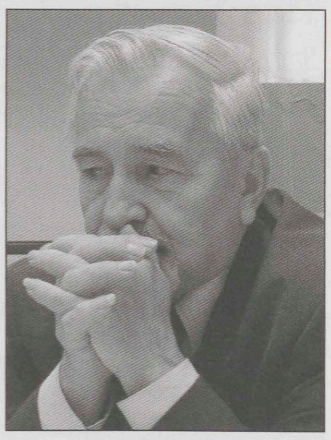

25. novembril tähistab emeriitprofessor ja TÜ Keemia Instituudi erakorraline vanemteadur Jüri Tamm 70 aasta juubelit.

Lõpetanud TRÜs 1962. a keemia eriala *cum laude*, asus ta samal aastal tööle teadurina keemiaosakonda. Siin on kulgenud ka tema edasine karjäär lektori, dotsendi ja anorgaanilise keemia professorina, aastatel 1993–1999 füüsika-keemiateaduskonna dekaanina, 1999–2002 füüsikalise keemia instituudi juhatajana.

Jüri Tamme kogu elu on iseloomustanud asjalik uudishimu ja teadmisjanu. See on aidanud teda edasi teaduspõllul ning hoidnud vaimu noorusliku. Oma teadustegevuse algusest peale pühendus Jüri Tamm elektrokeemia probleemidele, täpsemalt vesiniku eraldumisele nikkel- ja hõbeelektroodidelt, mille alusel valmis 1969 professor Vello Pasti juhendamisel ka kandidaadiväitekiri. Siia perioodi jäävad ka esimesed kokkupuuted kütuseelementide temaatikaga. Need suunad on seoses ülemaailmse energeetika probleemide esilekerkimisega tõusnud taas keemia instituudi uurimissuundadeks. 1990. aastate algul tõi Tamm keemiaosakonda uue suunana elektrit juhtiva polümeeri, polüpürrooli temaatika. See huvitav aine, mida leidub ka elusorganismides, on leidnud kasutust sensorites, varjestuskatetes, mikroelektroonikas jm. Tamme juhendamisel tehtud elektrokeemiliselt sadestatud polüpürroolikilede uuringute tulemused on leidnud tee maailma juhtivatesse keemiaalastesse teadusajakirjadesse, neid tutvustatakse regulaarselt rahvusvahelistel teaduskonverentsidel ning nende põhjal on kaitstud mitu väitekirja. Ka praegu juhendab Tamm magistri- ja doktoriastme üliõpilasi.

Soovime nooruslikule juubilarile jätkuvat rõõmsat meelt, tervist ja kaasalöömistahet instituudi ning ülikooli elus.

Südamlikud õnnitlused!

Anorgaanilise keemia õppetool ja keemia instituut

UT kolleegiumi liiget õnnitlevad ka kolleegium ja toimetus.

TÜ PENSIONÄRIDE ÜHINGUS VITAE

27. novembril kell 13 on filoloogide klubi kokkutulek Vitae ruumides Tähe 4. 12. detsembril kell 17 on Lunaata kohvikus (Tähe 4) Vitae liikmete jõulupidu. Osavõtuks registreerimine 22. ja 29. novembril ning 6. detsembril Vitae ruumides Tähe 4 kell 11–15.

IHASTE HOTELLI KEEGLIPUBI KUTSUB SIND MÄNGIMA UUTELE KEEGLIRADADELE.

ISIC kaardiga soodustus: majutus 15%, õlu 50%, keegel ja piljard 25%. Võimalus pidada ka kursuse jõulupidu!

Info: www.ihastehotell.ee, info@ihastehotell.ee.
Pallase pst 25/27, Tartu, tel 733 1150, 733 1060.

Selgusid maadlusmeistrid

Üliõpilaste meistrivõistlustel kreeka-rooma maadluses olid edukaimad TÜ tudengid.

Auhinna võitis Magnus Piirits, kes oli parim kuni 66 kg meeste seas. Martin Kallasmaa, kes eelmisel aastal osales üliõpilaste maailmameistrivõistlustel, maadles seekord kuni 74 kg kaalus ja sai taas Eesti üliõpilaste meistritiitli. Teise koha saavutas Innar Hannus.

Osavõturohkemas kuni 84 kg kategoorias said Veiko Proovel ja Roman Malõšev kolmanda koha.

Ka kuni 120 kg meeste hulgas tuli kolmandaks Aleksei Shvõrov.

Heategevuslik kontsert ja film aidsi ennetamiseks

Aidsi ülemaailmse ennetamise päeva eel korraldab Eesti Arstiteadusüliõpilaste Seltsi reproduktiivtervise töörühm heategevuskontserdi ja näitab ennetusfilmi.

28. novembril kell 19 näidatakse Athena keskuses tasuta filmi «Transit». «Tegemist on MTV Staying Alive projekti raames valminud aidsi ennetusfilmiga,» ütles reproduktiivtervise töörühma liige Kaisa Luhtmaa.

29. novembril toimub Genialistide klubis heategevuslik kontsert, mille piletituluga toetatakse Narva rehabilitatsioonikeskust «Sind ei jäeta üksi».

30. novembril jagavad tudengid Eedeni kaubanduskeskuses kondoome ja infot HIVi ja aidsi kohta. Keskuse toetamiseks müüakse kõigil üritustel ka päeva sümboleid, punaseid lipsukesi, mille hinna määrab ostja ise.

Eesti Arstiteadusüliõpilaste Seltsi reproduktiivtervise töörühm tähistas aidsi ennetamispäeva ka eelmisel aastal. Kaisa Luhtmaa sõnul suhtuti nende ettevõtmisesse hästi. «Paljud olid üllatunud, et 1. detsember on ka aidsi vastu võitlemise päev, ja seejuures veel rahvusvaheline,» ütles ta.

TÄPSUSTUS

Vabandame TÜ emeriitprofessori ja Helsingi Ülikooli audoktori Ott Kursi ees, keda nimetasime kasutada oleva CV põhjal eelmises UTs ekslikult Turu Ülikooli audoktoriks.

KAITSMISED

DOKTORITÖÖ

30. novembril kl 12 kaitseb **Peeter Padrik** Puusepa 8 A. Linkbergi nim aud arstiteaduskonnas doktoritööd «Renal cell carcinoma: changes in natural history and treatment of metastatic disease» («Neerurakk-kartsinoom: haiguse kulu muutused ja metastaatilise haiguse ravi»). Juhendaja prof Hele Everaus. Oponent prof Mirja Ruutu (Helsingi Ülikool).

TEADUSMAGISTRITÖÖD

7. detsembril kaitsevad Näituse 20-203 õigusteaduskonnas teadusmagistritöid:

• kl 11.15 **Ruth Annus** «Uurimispõhimõte haldusmenetluses: haldusorgani tõendamiskoormuse ulatuse analüüs välismaalastega seotud erimenetluses» («The principle of investigation in administrative procedure: the extent of the burden of an administrative authority to provide evidence in the special procedures concerning aliens»). Juhendaja prof Kalle Merusk. Oponent Ene Andresen, LLM;

• kl 12.15 **Iko Nõmm** «Puhtmajanduslik kahju ja selle hüvitamine deliktilise vastutuse korral» («Pure economic loss and the compensation of it upon tortious liability»). Juhendaja Tambet Tampuu, MA (*iur*). Oponent Janno Lahe, PhD (*iur*);

• kl 13.15 **Helen Uustalu** «Hinna alandamine õiguskaitsevahendina» («Remedy in the case of non-performance: price reduction»). Juhendaja Villu Kõve, MA (*iur*). Oponent Martin Käerdi, PhD (*iur*).

LOENGUD

27. novembril kl 12.15 peab avaliku halduse osakonnas Tiigi 78-236 kursuse «Eesti avalik haldus» raames riigieelarveteemalise külalisloengu peaministri nõunik Aare Järvan. Kõik huvilised on oodatud!

TEADE

29. novembril kell 18.30 kõneleb TÜ Lõuna-Eesti keele ja kultuuriuuringute keskuse jututares Urmas Karu oma äsja ilmunud tartukeelsest luulekogust «Lehekuutuul ja ritsikasirin». Kõik huvilised on oodatud! Keskus asub Lossi 38 (vana anatoomikum Toomemäel). Info: Triin Iva, tel 737 5422, triin.iva@ut.ee.

STIPENDIUM EESTI MAATUNDMISE ÕPPEMATERJALI LOOMISEKS

Eesti keele ja kultuuri akadeemilise välisõppe programmi nõukogu kuulutab välja konkursi eesti keele ja kultuuri välisõppes kasutatava Eesti maatundmise õppematerjali loomiseks.

Stipendiumi taotlemiseks tuleb esitada

1. maatundmise õppematerjali ideekavand, kus on toodud
   • teema(d),
   • sisuülevaade,
   • ligikaudne maht (tähemärkides, ajaühikutes vm),
   • kasutatava kirjanduse vm allikate loend,
   • näiteleheküljed ja/või muu näitlik materjal;
2. õppematerjali loomise teostamiskava, mis sisaldab
   • ajakava,
   • teostamisjärkude (nt kujundamine, trükkimine vms) kirjeldust;
3. partnerite kaasamisel (nt kirjastus, heli- või filmistuudio, vms) nende kontaktandmed;
4. õppematerjali koostamise, vormistamise ja väljaandmise eelarve ning muude rahastusvõimaluste puhul toetus(t)e suurused ning allikad.

Konkursitööd saata programmi nõukogu sekretariaati: Eesti Instituut, Suur Karja 14, 10140 Tallinn. Pakendile märkida «Maatundmise õppematerjali loomise konkursitöö».

Tööde laekumistähtaeg on **17. detsember.**

Võitja kuulutakse välja 15. jaanuaril Eesti Instituudi kodulehel www.einst.ee.

Täpsem teave ja eeskiri: http://einst.ee/maatundmine. Info: tel 631 4355, katrin.maiste@einst.ee.

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

23. november 2007

www.ajaleht.ut.ee

SISSEASTUJATE ERI

ANDRES TENNUS

Hea sisseastuja!

Sa hoiad oma käes Tartu Ülikooli ajalehe erinumbrit, mis võimaldab heita pilgu õppimisele ülikoolis.

Ajalehest saad lugeda 2008. aasta vastuvõtu olulisemate põhimõtete, üliõpilaste ülikoolis õppimise muljete ja õppejõudude ootuste kohta tulevastele tudengitele ning selle kohta, milline on *alma mater*'i vilistlaste rahulolu Tartu Ülikoolist saadud haridusega.

Samavõrd oluline kui vastuvõtutingimuste ning ülikooli elu-oluga tutvumine, on ka oma tulevikuväljavaadete analüüsimine. Ülikooli õppima asudes pead arvestama, et eriala õige valik on edukateks õpinguteks väga tähtis, seepärast tutvu hoolega õppekavade eesmärkide ja sisuga ning ülikooli teaduskondade ja kolledžite eripäraga.

Ülikooli õppima asumist kavandades arvesta ka sellega, et soovides saada tööturul edukaks spetsialistiks, ei piisa enamasti ainult kolmeaastasest bakalaureuseõppest. Kui Sinu eesmärk on oma valdkonnas tippu jõuda, peaksid juba praegu kaaluma magistrikraadi ja tulevikus ka doktorikraadi omandamist. Hea hariduseni jõudmine on pikk ja mõnikord käänuline tee, aga Tartu Ülikool teeb kõik selleks, et aidata Sul seda teed käia ja Sinu poolt seatud eesmärgini jõuda.

Tartu Ülikool kui üks Ida-Euroopa vanimaid ülikoole ootab oma ridadesse Sind, tarmukat ja tulevikku vaatavat õpihimulist inimest, et koos ühise akadeemilise perena tagada väärikas järelkasv haritud Eesti ühiskonnale.

Kohtumiseni ülikoolis!

Birute Klaas
õppeprorektor

Tartu Ülikool ootab õppima häid üliõpilaskandidaate

Kaja Karo
vastuvõtu peaspetsialist

Tartu Ülikooli rakenduskõrghariduse ja bakalaureuseõppesse toimub kolmandat aastat vastuvõtt valdavalt lävendipõhiselt.

Lävendipõhise vastuvõtu puhul on iga õppekava riigieelarvelisele ning riigieelarvevälisele õppekohale kehtestatud sissesaamiseks vajalik minimaalne punktisumma sajast võimalikust. Kõik üliõpilaskandidaadid, kelle punktisumma on võrdne või ületab lävendit, võetakse Tartu Ülikooli vastu.

Lävendi arvutamise juhend on sisseastumise kodulehel Interneti-aadressil www.ut.ee/sisseastumine. Sealt leiab ka lävendi arvutamise kalkulaatori.

2008. aasta uuenduseks on see, et juhul, kui lävendipõhise vastuvõtuga õppekavadele jääb vabu riigieelarvelisi õppekohti, täidetakse need paremusjärjestuse alusel üliõpilaskandidaatidega, kes on ületanud vähemalt riigielarvevälise õppekoha lävendi.

Traditsiooniliselt ainult paremusjärjestuse alusel toimub vastuvõtt arstiteaduskonnas.

Kuigi enamik teaduskondi ja kolledžeid arvestab vastuvõtul vaid riigieksamite tulemusi, on mõned teaduskonnad jäänud kindlaks sisseastumiseksamite sooritamise nõudele. Oluline erinevus aga teiste kõrgkoolidega võrreldes on see, et Tartu Ülikoolis toimuvad sisseastumiseksamid enne avalduste esitamist.

Akadeemiline test

Riigieksamite tulemusi arvestamata ja sisseastumiseksamiteta võetakse vabalt valitud õppekava tasuta õppekohale vastu kõik üliõpilaskandidaadid, kes on sooritanud akadeemilise testi vähemalt

Lävendipõhise vastuvõtuga vabaks jäänud riigieelarvelised õppekohad täidetakse lävendit mitteületanud üliõpilaskandidaatidega.

80 punktile. Tasulisel õppekohal saavad õpinguid alustada need, kelle akadeemilise testi tulemuseks on vähemalt 70.

Aineolümpiaadid

Kindlasti ei tohiks arvata, et akadeemilise testi 80 punkti on võrdne riigieksamite süsteemi 80 punktiga, mis on võimekale keskkoolinoorele täiesti jõukohane piir. Akadeemilise testi tubli tulemus on sajast 60. Seega ei maksaks ülikooli pürgijatel panustada ainult akadeemilise testi edukale sooritamisele. Kõige kindlam tee ülikooli sisse saada on ikkagi sooritada hästi riigieksamid.

Peale akadeemilise testi väga hästi sooritanute võetakse Tartu Ülikooli eritingimustel vastu lõpuklasside üleriigiliste aineolümpiaadide viis paremat ja rahvusvahelistest aineolümpiaadidest osavõtnud.

Õppekulude hüvitamisest vabastatakse silmapaistvaid sporditulemusi saavutanud viis noorsportlast ning neli (kaks päevases ning kaks avatud ülikooli õppes) piiratud töövõime või puudega üliõpilaskandidaati.

Lisakonkursipunkte antakse gümnaasiumi medaliga lõpetanutele ning loodus- ja täppisteaduslikel vabariiklikel olümpiaadidel lõppvooru pääsenud üliõpilaskandidaatidele loodus- ja tehnoloogiateaduskonda ning matemaatika-informaatikateaduskonda kandideerimisel.

UT KÜSIB

Mida huvitavat saab ülikoolis peale õppimise veel teha?

Brit Peensoo
geograafia 3. a üliõpilane, Tartu üliõpilaste looduskaitseringi juhatuse liige

Arvan, et looduskaitsering pakub midagi kõigile, kel varvas natukenegi roheline või mõte metsa poole.

Matkasellid saavad iga ilmaga Eestimaa maastikke nautida, pöidlaküüdi sõbrad suvisel üle-eestilisel võistuhääletamisel «Kas tunned maad?» oma parimad oskused ja õnne mängu panna. Mõni teine hääletaja aga ehk osaleda hoopis kevadele vastu hääletamisel mõnda lõunapoolsemasse Euroopa riiki.

Ringirahva vahvas ja sõbralikus seltskonnas saab aasta jooksul koos tehtud nii mõndagi – seminaridel targemaks, sõprustalus Lanksaares kraave puhastatud, talutöid tehtud ja piimatooteid tegema õpitud, avamatkal Taevaskojas ringi uitatud ja lõpulõkkel suve oodatud… Traditsioonilisi üritusi on mitmeid, neile lisanduvad veel kõiksugused muud ettevõtmised. Uut ja huvitavat saab selle kõige jooksul teada ja kogeda oi-oi kui palju!

Kõige toimuvaga saab kursis olla, liitudes ringi listiga: http://lists.ut.ee:8888/wws/info/seltsid.tylkr, lisainfot leiab ka ringi kodulehel www.ring.ee.

Kristin Vaik
semiootika ja kulturoloogia 1. a magistrant, tudengipäevade sõber

Tartu tudengid saavad kaks korda aastas võimaluse aeg nädalaks maha võtta ja sukelduda tudengipäevadesse.

Sügispäevad on eelkõige tubased koosviibimised. Toimuvad võistlused, kus selgitatakse välja parim tudengifilm ja -bänd, peetakse huvitavaid loenguid. Igal õhtul seisab ees raske valik, sest erinäolisi pidusid ja üritusi on Tartu täis.

Kevadpäevade ajal on linnapilt täis tõelist melu. Talveunest ärkavad tudengid kogunevad tänavaile, tegelevad ööorienteerumisega, ehitavad lennumasinaid, peavad võistlushimulistena kummipaadirallit ning kauplevad laadal talvel kogunenud vanavaraga.

Tudengipäevad on hea võimalus end õpperutiinist välja kiskuda ja lõbutseda. Kuna kava on alati väga mitmekesine, leidub igale maitsele midagi.

Tartu on noorte inimeste linn, kuid tudengipäevade ajal on eriti näha, et see on rõõmsameelsete tudengite pesapaik. Pärast tudengipäevi võib aktiivne osaleja olla küll veidi magamata, ent muigab kavalalt, sest tal on nii mõnigi tore lugu möödunud nädalast pajatada.

Pille Säälik
molekulaar- ja rakubioloogia 4. a doktorant, TÜ Akadeemilise Naiskoori president 2007/2008. õa-l

Olen laulnud akadeemilises naiskooris aastast 2003.

Ausalt öeldes on need olnud mu ülikooliaja kirevaimad aastad. Esiteks – mulle meeldib laulda. Ja kooris saab seda teha palju! Mitmekülgselt, endas uusi andeid avastades. Sest repertuaar on lai ja kõik ülikoolikoorid tegelevad aktiivselt ka oma lauljate hääle koolitamisega.

Teiseks – *alma mater*'ile saab tema tähtpäevadel laulu kaudu ka ehk midagi tagasi antud. Kas seda just palju on, kuid elu suured asjad koosnevad ikka tolmukübemetest.

Kolmandaks – üliõpilaskooride dirigendid on oma ala tunnustatud interpreedid ning nende juhitavas kooris laulmine utsitab eneseületustele.

Neljandaks – sattumine koorielu korraldusliku poole peale on õpetanud seda, kuidas ideest teostus saab.

Viiendaks ja absoluutselt väga oluliseks asjaks koorilaulu juures on need toredad inimesed, kellega koos sa laulad proovis, ülikooli aktustel, jõulukontserdil, konkursilaval, laulupeol või lihtsalt puhtast rõõmust. Olgu nad naiskoorist, TÜ Kammerkoorist, Tartu Akadeemilisest Meeskoorist või mõnest mitmendastsetmendast üliõpilaskoorist, kõik on ühe asja eest väljas, üks suur pere. Tihti leiad nende seast sõbrad aastateks. Kus ma neid muidu kohanud oleksin, kui ma koori ei oleks tulnud?

Tudengi õpetaja on tudeng ise

Kadri Bank

Tudengielu annab küll palju valikuvabadusi, kuid nõuab oskust end tagant sundida ning aega planeerida, leiavad praegused Tartu Ülikooli üliõpilased.

TÜ tudengid Maarja Selge, Kaspar Kolberg ja Artur Jugaste teadsid juba keskkooli minnes, et tahavad ülikoolis edasi õppida. Täpsemat ettekujutust tudengielust neil keskkooliaastatel siiski ei olnud.

Majandusteaduse 2. kursusel õppiv Maarja Selge oli enne ülikooli õppima tulemist kuulnud, et õppetöö rütm sarnaneb Hugo Treffneri Gümnaasiumile. See tähendab, et kontrolltööd on kindlatel arvestusnädalatel, mitte läbi õppeaasta.

Keskkonnatehnoloogia 2. aasta magistrant Kaspar Kolberg meenutab, et tema ülikoolieluga kursis polnud. «Keskkooli ajal olid jutuks ikka muud asjad.»

«Ülikoolielu oli minu jaoks võõras värk,» ütleb ka 3. aasta ajakirjanduse ja suhtekorralduse üliõpilane Artur Jugaste. «Keskkoolis käies oli raske ette kujutada, et õppimine võib toimuda ilma, et peaks iga päev kell kaheksa kooli minema ja tunni alguses püsti tõusma. Aga seda suurem oli avastamisrõõm, kui esimesed loengud lahti läksid.»

Oled oma elu peremees

Kaspari sõnul oli harjumatu näha loengutes korraga 300 tudengit. «Õppimise seisukohast oli raske, et vahetut kontakti õppejõuga ei olnud.» Samuti tuli hakata harjuma ÕISiga – elektroonilise õppeinfosüsteemiga. «See tundus väga imelik, et kuskil netis tuleb ainetele registreeruda ja isegi kindlat tunniplaani ei ole.»

Arturi arvates ongi koolis ja ülikoolis õppimise peamine erinevus see, et keskkooli range korra asemel on üliõpilasel õigus vabalt valida, mida, kuidas ja kui palju nad õpivad. «Ülikoolis saad aru, et oled ise oma elu peremees.»

Suurem vabadus võib tudengite sõnul luua mulje, et pingutada polegi vaja.

Maarja kinnitusel aga on just enese tagantsundimine esmakursuslase suurim väljakutse. «Keskkoolis kontrollivad õpetajad pidevalt, kas sul on ülesanded täidetud, ülikoolis pead ise olema see huvitatud pool.»

Samuti tuleb õppida oma aega iseseisvalt planeerima. Maarja meenutab, et ajapuuduse tõttu oli tema jaoks suur šokk esimene sess, kus eksamid toimusid mõnel korral ka üle päeva. «Aja planeerimise õppimine tuleb osadel kiiremini, teistel aeglasemalt. Neile, kes juba keskkoolis on aktiivsed, ei põhjusta see palju probleeme,» kinnitab ta.

TÜ tudengitel Kaspar Kolbergil ja Maarja Selgel on lennukite lennutamine peaaegu ununenud, sest loengutes on nende asemel õhus lennukad ideed. KADRI BANK

Parem on mitte töötada

Kuigi tuttavad üliõpilased olid Maarjale öelnud, et kõikides loengutes käia ei tule, ei jätnud ta esimesel semestril ühtegi loengusse minemata.

Hiljem on tulnud ette ka puudumisi. «Kui käid tööl või tegeled õpingute kõrvalt millegi muuga, on see paratamatu,» ütleb ta. «Vahel võivad ka loengute toimumisajad kokku joosta. Kui kursusematerjalid on Internetis üleval ja on ka sõpru, kes samal kursusel käivad, ei peaks probleemi tekkima.»

Kaspar lisab, et võimalusel tuleks bakalaureuseastmes töötamisest loobuda. «Kui sa juba siis töötad, tekib küsimus, miks sa üldse ülikooli tulid.» Ta ise püüab loengutes iga kord kohal olla. «Mul on selline harjumus, et kui ikka aine valinud olen, siis käin alati kohal. Nende aastate jooksul ei ole ma seetõttu pidanud ühekski eksamiks hilise ööni õppima,» märgib ta.

Peale koduülikooli loengutes osalemise on üliõpilastel mitmeid võimalusi end välismaa ülikoolides harida.

Sel aastal vahetusüliõpilasena Pariisis õppiv Artur peab seda väärtuslikuks kogemuseks. «Õpid suhtlema teises keeles ja kultuuris. See pole nii lihtne, kui esmapilgul võib tunduda, aga nii saad väga vajalikud oskused. Igal erialal on järjest rohkem rahvusvahelist läbikäimist.»

Tuutor aitab uustulnukaid

Iseseisva elu alguses ei jää tudengid siiski päris omapäi. Peale teaduskondade nõustajate ulatavad abikäe tuutorid.

Need on spetsiaalse koolituse läbinud tudengid, kes õpivad esmakursuslasega sama eriala.

«Me ei taha olla kõrgemal asuvad nõuandjad, vaid sõbrad, kelle juurde juletakse küsima tulla,» ütleb majandusteaduskonna tuutor Maarja Selge. «Üldiselt juletakse ka. Isegi kolmanda kursuse üliõpilased küsivad nõu.»

Maarja sõnul tekitab näiteks tema teaduskonna esmakursuslaste seas segadust see, et õppetöö toimub rühmades. «Rebasel, kes ei saa veel õppeinfosüsteemist aru, võib juhtuda, et rühmade valimine ja tunniplaani jooksma saamine ei toimu alguses kõige sujuvamalt.»

Peale õppetöö organisatoorsete küsimuste esitatakse tuutoritele ka küsimusi näiteks selle kohta, kuidas taotleda õppetoetust või millal algab õppelaenu tagasimaksmine. Noormehed pöörduvad ka sõjaväega seotud küsimustega. «Selle kõige kohta oleme saanud koolituse,» ütleb Maarja.

Tuutoreid tutvustatakse õppeaasta avaüritustel. Samuti toimuvad sissejuhatavad tuutoritunnid.

Kust veel saab üliõpilane nõu?

Helina Riisalu
üliõpilasnõustaja

Kaks aastat tagasi korraldatud küsitlus näitas, et rebased hindavad vanematest kolleegidest tuutorite pakutavat abi kõrgelt.

Üle 90% vastanutest leidis, et tuutorid tegid nende elu esimestel ülikoolipäevadel lihtsamaks.

Peale tuutorite saavad esmakursuslased abi aga ka teaduskonna või õppeasutuse töötajatelt. Vajaduse korral on üliõpilastel võimalik pöörduda üliõpilasnõustaja poole (peahoone ruum 118), kellega saab arutada õppimisega seonduvaid probleeme. Üliõpilasnõustaja ruumis on tasuta saadaval infomaterjale sisseastumise, õppekavade, eksamikorralduse, toetuste, ravikindlustuse jm kohta.

Avatud ülikooli üliõpilaste nõustamisega tegelevad teaduskondades ja õppeasutustes avatud ülikooli koordinaatorid. Infot saavad üliõpilased ka õppeosakonnast avatud ülikooli tasemeõppe koordinaatorilt (peahoone ruum 102).

Nõustamiskeskuses töötab karjäärinõustaja, kes annab nõu töö või praktikakoha otsimisel, karjääri planeerimisel, CV koostamisel jne. Kohapeal on tutvumiseks tööandjate infomaterjalid ning raamatud karjääri planeerimise kohta.

Õpimotivatsiooni, ajaplaneerimise, stressi jt probleemide korral võib pöörduda üliõpilaspsühholoogi poole (TÜ raamatukogu ruum 184).

Eraldi üliõpilasnõustaja tegeleb erivajadustega üliõpilaste probleemide lahendamise ja tugiteenuste arendamisega.

Oluline on, et üliõpilased küsiksid julgesti nõu, sest edukas hakkama saamine ülikoolis eeldab, et tudengid oleksid hästi informeeritud nii valikuvõimalustest õppekava läbimisel kui ka oma õigustest ja kohustustest.

Lisainfo: www.ut.ee/tudeng/noustamine.

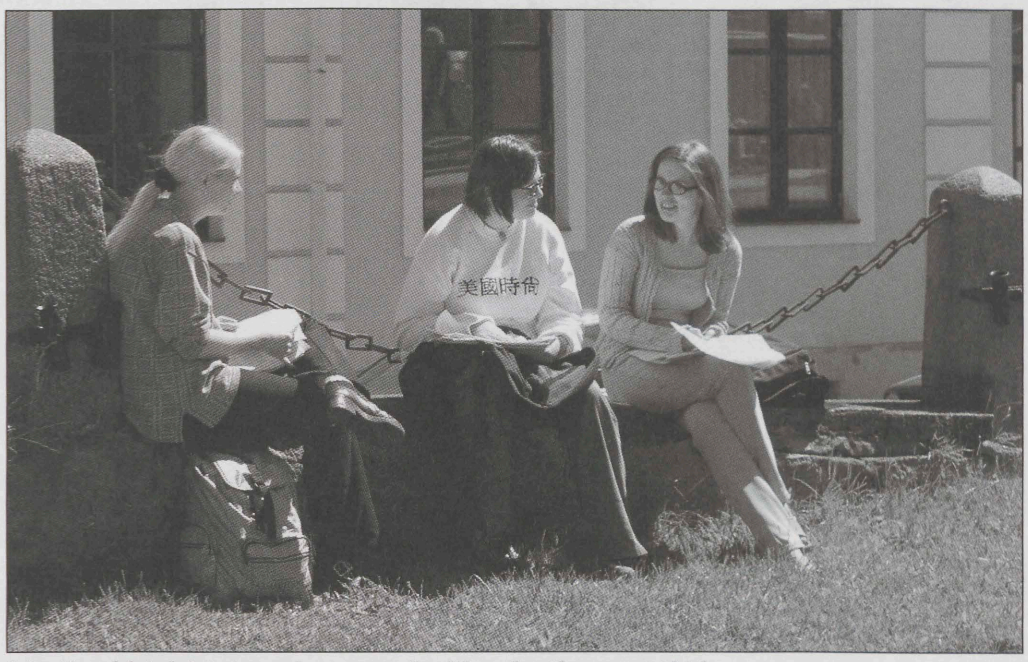

Mõnikord leiab küsimusele vastuse ka lihtsalt sõbraga rääkides. ANDRES TENNUS

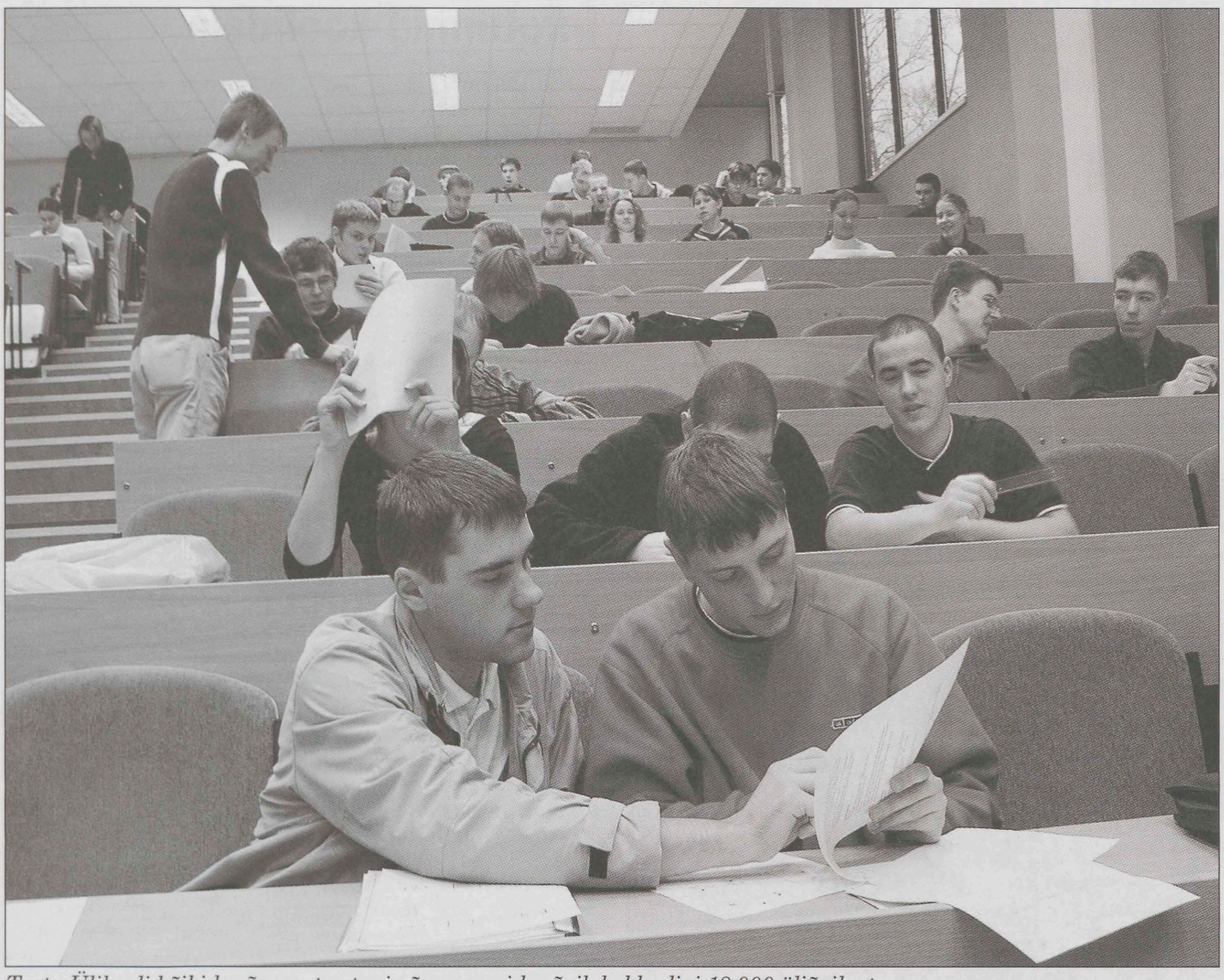

Tartu Ülikooli kõikides õppeastmetes ja õppevormides õpib kokku ligi 18 000 üliõpilast. ANDRES TENNUS

Ei ole võimalik õppida liiga palju

Siret Rutiku
õppeosakonna juhataja

Võib arvata, et enamiku värskete üliõpilaste sooviks on leida ruttu võimalus rakendada oma ülikoolis omandatud teadmisi erialasel tööl.

Seejuures peaks iga üliõpilane juba enne ülikooli astumist esitama endale küsimuse: kas ma õpin ülikoolis eesmärgiga leida kiiresti sobiv töö, et saavutada materiaalne sõltumatus või tahan omandada kõrgel tasemel erialaseid teadmisi, mis võimaldavad mulle eduka tööalase karjääri. Vastusest sellele küsimusele peaks otseselt sõltuma õppekava ja õppeastme valik.

Rakenduskõrghariduse õppekavad on suunitlusega tööturule, sisaldavad palju praktikat ning lõpetanud on saavutanud oma erialal ka keskastme spetsialisti taseme. Kvalifikatsiooni tõstmiseks saavad nad õpinguid jätkata magistriõppes. Bakalaureuseõppe lõpetanutelt eeldatakse ennekõike õpingute jätkamist magistriõppes kõrgema astme spetsialisti kvalifikatsiooni saamiseks.

Bakalaureuse diplomist ei piisa

Loomulikult on võimalik ka bakalaureusediplomiga leida tööd, ent peatselt võib selguda, et soovitud erialal töötamiseks ja edukaks karjääriks napib erialast pädevust. Hea on teada sedagi, et bakalaureuseõppe lõppedes ei ole diplomile kirjutatud lõpetaja erialast kraadinimetust, vaid ainult valdkond, näiteks õigusteaduse õppekavale vastu võetud üliõpilane saab diplomi, millele on märgitud, et talle on antud bakalaureuse kraad sotsiaalteadustes.

Magistriõpingute ajal süvendatakse erialaseid teadmisi ning saadakse kõrgema astme spetsialisti kvalifikatsioon.

Just magistriõpingud on need, kus süvendatakse erialaseid teadmisi ning saadakse kõrgema astme spetsialisti kvalifikatsioon. Alles magistriõppe lõpetamise järel saab töötada näiteks advokaadi, õpetaja või arstina.

Tartu Ülikooli bakalaureuse õppekavad loovad suurepärase võimaluse omandada ka lisaks peaerialale kõrvaleriala(sid) oma või hoopis mõnest teisest õppekavast. Kõrvaleriala valikuga saab endale kujundada laiapõhjalise teadmistepagasi, et jätkata haridusteed magistriõppes.

Miks mitte ka doktoriõpingud

Aasta-aastalt suureneb Eestis nõudlus selliste tippspetsialistide järele, kellelt eeldatakse doktoritasemel kvalifikatsiooni. Doktoreid vajavad nii erasektoris suurettevõtted kui ka avalikus sektoris riigiametid. Loomulikult vajavad ka ülikoolid õppejõududele ja teaduritele järelkasvu – ilma nendeta ei ole ühelgi areneval riigil tulevikku.

Õppida ei saa kunagi liiga kaua ega liiga palju. Igal juhul tasub õppimise vaev end hiljem kuhjaga ära.

UT KÜSIB

Mida huvitavat saab ülikoolis peale õppimise veel teha?

Kristo Mäe
ajakirjanduse ja suhtekorralduse 1. a üliõpilane, Eesti Üliõpilaste Seltsi esimees

Kui tudeng parasjagu ei õpi, võiks ta avardada maailmapilti teiste omasugustega suheldes. Kas teha seda mõne akadeemilise organisatsiooni raames või mitte, on juba maitse küsimus. Mina liitusin Eesti Üliõpilaste Seltsiga küllalt hilja, et näha mõlemat.

Kui side kursusekaaslastega võib aja jooksul lõdveneda ehk koguni kaduda, siis kuulumine mõnda akadeemilisse organisatsiooni annab mõttekaaslaskonna märksa pikemaks ajaks, tihti terveks ülejäänud eluks.

Kaarel Vaidla
filosoofia 3. a üliõpilane, Tartu Üliõpilasteatri liige

Üliõpilastele valemid, võrrandid, mõisted, loengud ja eksamid teaberikkaks aineväljenduseks.

Oma teater üliõpilastele eneserikkaks kunstiväljenduseks, kunstirikkaks eneseväljenduseks. Proovilepanekuks pikad prooviperioodid, harvad lavalesattumised, võõramaised festivalid. Kaaslasteks huvitav näitetrupp ning tuumakas lavastaja. Harjutamiseks ja harjumiseks. Heitmaks valguskiiri teatrilisse pimeruumi. Avardamaks avalikku ühetähenduslikku mõtteruumi. Lastes end lavale lasta. Lastes end lavastada, avastada lastes midagi uut endale, endas, teisile või teisis. Öeldes ausalt ja vahetult, mis mõttes. Ausalt ja vahetult; vahel ka sõnatult.

Samuti on akadeemilised organisatsioonid mitmesuguste erialade üliõpilaste ja maailmavaadete kokkupuutepunktiks, kus üksteise vaatevälja avardatakse. Kui tihti muidu puutuks näiteks ajakirjandustudeng kokku füüsikatudengiga, kes otsib Higgsi bosonit? Küllap just mitte eriti tihti.

Harv massimeediumeile tuginevas infoühiskonnas teater on veel. Teater on veel – üliõpilasilegi.

On halba ja on head – igal teatril omad vead. Ka kõrvalteater evib perspektiivi, olles mõningaseks hüppelauaks teadmatusse. Sinna, kus too «teatriksolemine» valdab. Kes otsib ja ootab ja maldab ehk leiab.

Kõik võivad õppida kõike

Traditsioonilise päevase õppe kõrval on Tartu Ülikoolis võimalik kõrgharidust omandada ka avatud ülikooli õppes või eksternina.

Avatud ülikooli õppesse on ennekõike oodatud teadmisi omandama need, kes töö, kodu või muude kohustuste kõrvalt ei saa igapäevaselt õppetöös osaleda. Avatud ülikooli õppetöö on korraldatud paindlikult: suur rõhk on üliõpilase iseseisval tööl õppematerjalidega ning auditoorne õppetöö toimub reeglina vaid üks kuni kaks korda kuus nädalavahetustel.

Eksternina õppides ei ole isikul üliõpilase staatust, kuid tal on õigus kuulata loenguid, sooritada eksameid ja arvestusi. Taoline õppetöö vorm sobib inimestele, kes soovivad end ülikoolis täiendada üksikuid loenguid kuulates või siis täita õppekava, arvestamata sealjuures üliõpilastele kehtestatud nominaalset õppeaega.

UT KÜSIB

Millist üliõpilast ootab ülikooli õppejõud?

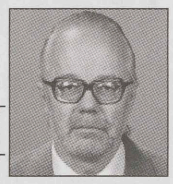

Henn Voolaid
dotsent, füüsika-keemiateaduskonna koolifüüsika keskuse juhataja

Ootan ülikooli üliõpilasi, kes teavad, et õppimine on töö ja kellel on olemas vaimse töö harjumus. Ja kes teeksid seda rasket tööd loominguliselt ning rõõmsalt. Väike nali tuleb igale tööle kasuks.

Hea on töötada üliõpilastega, kes on uudishimulikud ja esitavad alati igasuguseid küsimusi, ka selliseid, mis mõnikord õpitavaga otseselt ei seostugi. Küsimustele vastates või vastuseid otsides saad ka ise targemaks.

Üliõpilaste suhtumine õpitavasse peaks olema kriitiline: midagi ei või niisama uskuda, kõike peab kontrollima.

Ning lõpuks peaks tudeng olema ka elujõuline, selline, kes jõuaks loenguvaheajal püstijalu olla ega peaks seina ääres kükitama või põrandal istuma.

Marju Lauristin
sotsiaalse kommunikatsiooni erakorraline professor

Sotsiaalteaduste valdkond on läinud järjest huvitavamaks. Eestis, kus on nii palju muutusi, tekivad järjest uued väljakutsed. Meil areneb info- ja tarbimisühiskond, lõimumine Euroopaga, me tahame saada korraga jõukaks ja õnnelikuks. Sellest kõigest rääkides tihti unustatakse, et see sõltub inimestest.

Sotsiaalteadused on ainuke valdkond, kus võidakse öelda, kas inimesed on suutelised ja motiveeritud selleks, mida nad tahavad, miks nad käituvad nii ja mitte teisiti, mida teha, et inimestel oleks rahulikum ja usalduslikum elu.

See, kas oskame neid küsimusi küsida ja neile vastata, sõltub sellest, kuivõrd tunneme ühiskonda. See tähendab, kas me oleme sotsiaalteaduslikult haritud. Paraku olen väga kriitiline selle suhtes, kuivõrd gümnaasiumist tulev noor selles osas haritud on.

Kaasaegne arusaam ühiskonnast jääb veel palju gümnaasiumiharidusest välja. Nende noorte jaoks, kellel on tõsine huvi uurida, mis inimestega toimub, ja midagi ära teha, et asjad ühiskonnas läheksid paremini, on õige valik tulla õppima sotsiaalteadusi.

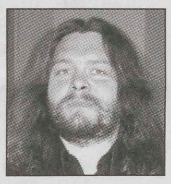

Anzori Barkalaja
Viljandi kultuuriakadeemia direktor

Viljandi kultuuriakadeemia erialadele ootame loovaid, uudishimulikke ja oma peaga mõtlevaid inimesi. Tubli annus enesedistsipliini ning planeerimisvõimet kulub ka ära.

Kuivõrd akadeemias on kolmteist õppekava, mis katavad kultuurivaldkonna servast serva, siis erialaselt üksikasjalikumaid ühiseid omadusi neil toimetulemiseks on välja tuua raske. Huvilistel on hea võimalus minna meie koduleheküljele (www.kultuur.edu.ee) ning vaadata järele, millise eriala jaoks oleks neil head kätt või soodumust.

Oluline on teada, et sisseastumise juures on olulisel kohal kutsesobivuskatsed, eriti loovkunstiliste erialade puhul. Koolis püsimine sõltub lisaks eelnevale töö- ja õppimisvõimest ning huvi püsimisest.

Evi Saluveer
haridusteaduskonna klassiõpetaja õppekava programmijuht

Klassiõpetaja eriala sobib neile, kellele meeldib töötada lastega ning kes soovivad kaasa rääkida hariduselu edendamisel. Õpetamine I ja II kooliastmes eeldab ka head suhtlemis- ja eneseväljendusoskusust, leidlikkust ja loovust ning valmidust ise pidevalt õppida ja areneda. Valides inglise või saksa keele lisaeriala, on nõutav ka hea võõrkeeleoskus.

Esimesel õpetajal on iga lapse elus väga tähtis roll. Tema töö tulemused ulatuvad märksa kaugemale tänasest päevast. Õppides klassiõpetajaks, kindlustab üliõpilane endale vastutusrikka, huvitava ja tänuväärse töö, mille järele ei kao kunagi nõudlus ning mis pakub põnevaid väljakutseid.

Klassiõpetaja õppekava on väga mitmekülgne. Õpingutega paralleelselt kulgev praktika aitab õpitut kohe ellu rakendada. Lisaerialad annavad süvendatud oskusi võõrkeelte õpetamiseks kuni kuuenda klassini, käsitööd, kodundust ja kunstiõpetust aga põhikooli lõpuni.

Õppimiseks pole aeg ja koht olulised. ANDRES TENNUS

Tartu Ülikooli vilistlased on saadud haridusega rahul

Piret Tatunts
karjääri- ja psühholoogilise nõustamise talituse juhataja

Tartu Ülikool Eesti suurima ja vanima ülikoolina on kahtlemata üks parimaid valikuid, kui eesmärgiks on just kõrgharidus.

Samal ajal ei tohi unustada, et ainult kõrgkooli valimisest üksi on vähe. Kindlasti peaks enne otsustamist analüüsima mitmesuguseid mõjutegureid ning ikka selleks, et õpitu toetaks hiljem tulevikuvisioone.

Esmalt muidugi õpi ennast tundma, analüüsi, millised on sinu tugevused ja nõrkused, võimed ja huvialad. Seejärel uuri kindlasti huvitavate erialade sisu ja võimalusi, mida soovitud haridus tulevikus võiks anda. Kolmandaks uuri töömaailma võimalusi, nõudeid ja tingimusi.

Taustainfona on kindlasti hea teada, kuidas endised üliõpilased ehk tänased vilistlased tagantjärele õpinguid ja ülikooli hindavad. Tartu Ülikool on alates 2000. aastast küsitlenud igal aastal oma vilistlasi, et saada tagasisidet, kuidas meie lõpetanutel pärast õpingute lõppu läinud on.

Enamik lõpetajatest on rahul sellega, et otsustasid õppima tulla just Tartu Ülikooli. UT ARHIIV

Kui hea on Tartu Ülikool?

Uuringu ülesanne on saada teavet lõpetanute toimetuleku kohta tööturul, selle kohta, kuidas ollakse oma tööga rahul, millised on lõpetanute töökohad ja mis olid olulised mõjutajad töö valikul. Olulised on ka vastajate hinnangud õpingute kohta Tartu Ülikoolis.

2005. aasta Tartu Ülikooli lõpetanuid küsitleti aasta pärast lõpetamist. Küsitlusele vastas 1090 vilistlast ehk 37% sellel aastal lõpetanutest.

Mis tahes kõrgkooli edukuse üheks olulisemaks kriteeriumiks peetakse kindlasti seda, kuidas lõpetanud töö leiavad. 2005. aasta vilistlaste uuringust selgus, et aasta pärast lõpetamist on tööle asunud 86% TÜ lõpetanutest.

Vilistlased töötavad õpitud erialal

90% vilistlastest töötab õpitud erialal või on nende töö erialaga suuremal või vähemal määral seotud. Sama palju (90%) on neid vastanuid, kes peavad oma tööd kvalifikatsioonile vastavaks. Enamasti asuvad Tartu Ülikooli vilistlased tööle Tartusse või Tallinnasse ning nende ametikoht pärast lõpetamist on spetsialisti või lausa tippspetsialisti oma. Ligi 10% lõpetanutest töötab aasta pärast lõpetamist juhi ametikohal. Vastavalt sellele on ka Tartu Ülikooli lõpetanute palk ligilähedane vabariigi keskmisele, kuid olenevalt erialast ja ametist on neid, kes teenivad mitmeid kordi enam.

Tööle saada on kahtlemata hea, aga me ei tohi ära unustada, et tööl püsimine on enamasti palju raskem. Just seepärast uuriti vilistlaste käest, kuidas nad oma igapäevase tööga hakkama saavad ehk siis, kas õpitu toetab nende igapäevast tööd.

Vastustest selgus, et 98% 2005. aasta lõpetanutest hindavad oma igapäevase tööga toimetulekut heaks või lausa väga heaks, mis annab tunnistust sellest, et omandatud haridus on kvaliteetne.

Haridus on konkurentsivõimeline

Teine hea indikaator hariduse hindamiseks on kindlasti konkurentsivõimelisus. Vastustest selgus, et 2005. aasta vilistlasuuringule vastanutest 43% hindas enda konkurentsivõimet väga heaks ja 47% heaks. Seega 10% lõpetanutest ei tunne end omandatud haridusele vaatamata tööturul eriti kindlalt. Ebakindlus võib olla tingitud nii haridusest kui ka isikuomadustest ja hoiakutest.

Samas on väga hea meel märkida, et uuringule vastanutest 95% on rahul oma eriala valikuga ja seetõttu pole vist ka üllatus, et 98% lõpetanutest on rahul sellega, et otsustasid õppima tulla just Tartu Ülikooli.

Kokkuvõtteks selgub, et Tartu Ülikooli lõpetanud on enamasti saadud haridusega rahul. Kahtlemata ei tohi unustada seda, et küsitlesime ju neid, kes jõudsid ikkagi soovitud tulemuseni ja lõpetasid ülikooli. Just seepärast tahaksin veel kord rõhutada, et ainult heast koolist ja headest õppejõududest ei piisa ning kui valik on osutunud ebasobivaks, siis vaevalt ka head tulemust loota on või siis on õppimine väga vaevaline.

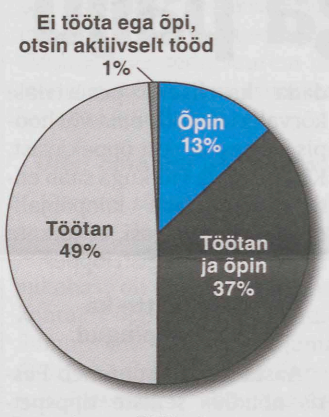

Joonis 1. *Vilistlaste vastused küsimusele «Milline loetletud vastusevariantidest kirjeldab Teie praegust tegevust kõige paremini?»*

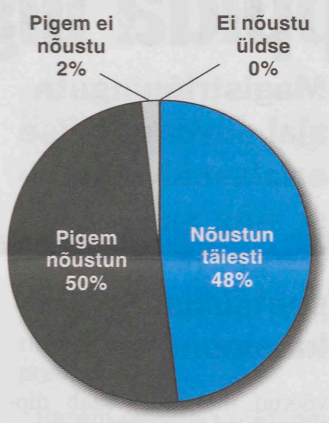

Joonis 2. *Vilistlaste vastused küsimusele «Tulen oma praeguses töökohas tööalaselt hästi toime.»*

Infotunnid koolidele

Tartu Ülikool pakub üldhariduskoolidele võimalust saada infotundides rohkem ja täpsemat teavet sisseastumistingimuste ja õppimise kohta.

Lisaks abiturientidele on infotundidesse oodatud ka 11. ja 10. klasside õpilased.

Infotunnis tutvustame Tartu Ülikooli vastuvõtutingimusi ja ajakava, anname lühikese ülevaate ülikoolist, õppe- ja teadustööst ning üliõpilaselust.

Eelneval kokkuleppel on võimalik lähemat tutvust teha ka teaduskondade ja akadeemilise õppetööga.

Infotunde korraldame Tartu Ülikooli peahoones, kuid oleme valmis tulema ka koolidesse. Tartusse tulles on võimalik külastada ka peahoones asuvat Tartu Ülikooli kunstimuuseumi ja aulat ning teisi ülikooli muuseume.

Kui olete huvitatud Tartu Ülikooli tutvumispäevale tulekust või infotunni korraldamisest oma koolis, siis palume teatada vastavast soovist koos teile sobiva kuupäevaga kas e-postiga aadressil sisseastumine@ut.ee või telefoni teel 737 6391. Infotunni korraldamiseks peaks olema vähemalt 15 huvilist.

Meeldivate kohtumisteni!

Kust leiad infot?

Kui sind huvitavad vastuvõtutingimused, siis soovitame pöörduda õppeosakonna vastuvõtutalitusse aadressil Küütri 2-215, Tartu, www.ut.ee/sisseastumine, sisseastumine@ut.ee.

Kui soovid teada midagi õppekavade ja erialade kohta täpsemalt, siis soovitame pöörduda teaduskonda/ osakonda/ õppeasutusse: www.ut.ee/struktuur/ teaduskonnad, www.ut.ee/struktuur/kolledzid.

Kui soovid täpsemat informatsiooni erialavaliku või karjääriplaneerimise kohta, siis soovitame kõigepealt arutada teemat põhjalikult oma vanematega ning võimalusel kooli karjäärikoordinaatoriga. Tartu Ülikoolis on võimalik pöörduda nõustamiskeskusesse aadressil Ülikooli 18-102, Tartu, www.ut.ee/career.

LAHTISTE USTE PÄEV

19. märtsil on võimalus tutvuda teaduskondade ja õppeasutustega.

- Sisseastumise infotunnid.
- Ekskursioonid raamatukogus ja muuseumides.
- Lahtiste uste päeval sõidab Tallinn–Tartu–Tallinn erirong.

Tule tutvu Tartu Ülikooliga!

TARTU ÜLIKOOL INFOMESSIDEL JA KONVERENTSIDEL

24. novembril
«Sinu võimalused 2008» noortekonverents Sokos Hotel Viru Konverentsikeskuses.

29. novembrist 1. detsembrini
«Teeviit 2007» Eesti Näituste messikeskuses.

15.–16. veebruarini
«Intellektika 2008» Tartu Näituste messikeskuses.

TARTU ÜLIKOOLI ÜLIÕPILASKÜLA – PARIM LAHENDUS TUDENGILE

- värskelt renoveeritud hooned
- elamine kesklinnas
- kool kiviga visata
- ühika seltskonnaelu
- ülisoodne ja -kiire netiühendus
- mõistev suhtumine
- asjalik ja professionaalne haldus

Info: www.kyla.ee.

Sisseastujate erinumbri tegid: Kaja Karo, Varje Sootak, Kadri Bank, Kadri Rannamäe, Marika Kullamaa ja Priit Kivisoo.

Tartu Ülikool ei asu ainult Tartus, vaid ka Pärnus, Narvas, Viljandis ja Türil

Jaana Kikas
Pärnu kolledži turundusspetsialist

Tartu Ülikoolis on võimalik omandada nii akadeemilist kui ka praktilise kallakuga kõrgharidust. Ja seda mitte ainult Tartus.

Ülikool on laienenud Pärnusse, Narva, Viljandisse ja Türile regionaalsete haridus- ja teaduskeskustena. Kolme või nelja aastaga saab kolledžites õppides nii tõsise mõtlemisdrilli kui ka oskajate käe all praktilised teadmised.

Kolledžid annavad piisava teoreetilise vundamendi, et jätkata Tartu või teiste ülikoolide magistriõppes, kuid ühtlasi ka vajalikud praktilised oskused, et asuda tööle Eestis kiiresti kasvavates teenindusettevõtetes või kultuuriasutustes. Pärast sisseelamist spetsialisti või keskastme juhina võib asuda suurtele tegudele – kolledžite vilistlaste seast on sirgunud mitmeid tippjuhte.

Narva kolledž on keskendunud Eesti vene- ja mitmekeelsete koolide õpetajate ettevalmistusele. Õppimine Narva kolledžis annab üliõpilasele võimaluse saada osa mitmekultuurilisest keskkonnast, sest kolledži 700-liikmelises üliõpilaskonnas põimuvad eri rahvused, keeled ja kultuurid.

Pärnu kolledž sobib ennekõike noortele, kes tahavad elus ise edasi jõuda. Pärnule iseloomulikult saab teadmisi omandada turismiduses, ettevõtluses, kuid uurida ka sotsiaal- ning keskkonnateadusi. Edu tagavad õppeaja jooksul saadavad praktilised teadmised ja oskused. Osa kolledži õppejõude ongi endised ettevõtjad ja praktiseerivad projektijuhid.

Türi kolledžis õpetatav keskkonnateaduse õppekava sobib loodust ja keskkonda hindavale inimesele ning võimaldab töötada ametniku, juhi, projektijuhi, looduskaitseala töötaja ning ettevõtjana. Oma tööga saad kaitsta ja hoida maad, et ka tulevastele põlvedele jätkuks puhast õhku ja värsket vett.

Viljandi kultuuriakadeemia on õige koht loomingulisele noorele. Kõik akadeemia õppekavad on seotud kultuuri- ja hariduselu mitmesuguste tahkudega. Olulise tähtsusega on humanitaarse üldhariduse jätkumine, samas aga ka tänapäevase kõrgtehnoloogia tundmaõppimine seonduvalt omandatava erialaga.

Teistest kolledžitest erineva suunitlusega on Tartus asuv Euroopa kolledž, mis on ennekõike Euroopa Liidu teemaline õppe- ja teaduskeskus. Sealse Euroopa õpingute magistriprogrammi läbinuna on võimalik asuda tööle Euroopa Liidu ja eurointegratsiooni spetsialistina nii avalikus kui erasektoris.

Türi kolledži üliõpilased tutvustasid kolledžit Türi lillelaadal. SIIM KOTKA

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

30. november 2007 Nr 40 (2322)

www.ajaleht.ut.ee

Hea akadeemiline pere!

Tervitan teid kõiki meie alma mater'i *nimel ja õnnitlen emakeelse ülikooli 88. sünnipäeval.*

88 aastat tagasi vaatasid eestlased enesekindlalt ja lootusrikkalt tulevikku. Nii loodi Tartus esmakordselt eestikeelne ülikool, kus emakeelne õpetus pidi andma Eesti maale ja eesti rahvale uued arenguvõimalused, et väärikana kuuluda haritud Euroopasse.

See oli 88 aastat tagasi. Oli lootuste ja sihiseadmiste aeg. Täna küsigem endalt, kas käime sedasama teed, millest toona unistasime, või peame oma arengusuundi ikka ja jälle üle vaatama, sest elu meie ümber on pidevas muutumises?

Need küsimused ootavad vastuseid. Ja nii tähistab meie ülikoolipere igal aastal talve hakul rahvusülikooli aastapäeva, mis on tänavu sulandumas ühte meie alma mater'i *väärika juubeliga. Tähtpäevadel on kombeks, aga ka kohustuseks hinnata tehtut ja saavutatut, vaadata iseendale otsa ja küsida: kas kuulume haritud Euroopasse, kas oleme praegu vaimult rikkamad kui toona, kas oleme haritumad ja targemad kui meie eelkäijad, kas oleme võrdsemad kui varemalt.*

Tänasel pidupäeval jagavad meiega meie ühist rõõmu ülikoolipere tuhanded liikmed, sõbrad ja toetajad Tartus, Tallinnas, Türil, Narvas, Viljandis ja Pärnus, aga ka mitmetes teistes paikades üle Eesti, kes kõik on andnud ülikooli arengusse oma panuse. Teadmine, et meid on palju, aitab meil lahti mõtestada kohati maagiliselt kõlavat sõnapaari – eesti ülikool – ja annab sellele väärtust juurde.

Olen veendunud, et tänasel pidupäeval on meil igati põhjust viimaste aastate saavutuste üle rõõmustada. Nimetagem kas või suurt hulka teaduste doktoreid, kes on lisandunud Eesti haritlaste perre. Meenutagem ka, et paljud meie hinnatud teadlased on mujalt oma koduülikooli tagasi tulnud. Ei maksa unustada sedagi, et meie ühiskonnas on rakendunud uued patendid või leiutised, andmaks meie majandusele uusi ideid. Nii võib öelda, et meil on, mille üle uhkust tunda, ja et tunnustust väärt on kõik ülikoolipere tublid liikmed üle Eesti.

Palju õnne kõigile eestikeelse ülikooli 88. sünnipäeva puhul!

Alar Karis
Tartu Ülikooli rektor

Ülikoolil viis uut audoktorit ja auliige

Marc Antrop

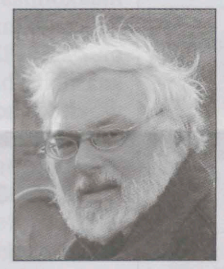

Marc Antrop (s 1946) töötab Genti Ülikooli geograafiaprofessori ja -osakonna juhatajana.

Ta on ka Brüsseli Vabaülikooli professor.

Professor Antropi teadustöö on seotud maastikuökoloogia, linna- ja ühiskonnageograafia, maastikuarhitektuuri, keskkonnamõjude hindamise ja säästliku arengu küsimustega, eriti kultuurmaastike arengu probleemidega. Teda peetakse maastikuökoloogia ja maastiku-uuringute humanistliku traditsiooni üheks tähtsamaks arendajaks ning ta on olnud maastikuökoloogia uuringute sihiseadja maailmas.

Marc Antropi algatusel sai 1999. a teoks Genti ja Tartu ülikooli geograafiaüliõpilaste vahetus. Sellesse on kaasatud ka geoloogia ja keskkonnatehnoloogia üliõpilasi. TÜ õppejõud on pidanud loenguid ja juhendanud erialaseminare Gentis ning Genti Ülikooli õppejõud, sh professor Antrop, õpetanud Tartus. Ta on ka alus- ja rakendusökoloogia tippkeskuse nõukogu liige.

Professor Antrop on oma töödes põhjalikult iseloomustanud Eesti geograafia suurkujude Johannes Gabriel Granö ja Edgar Kanti teaduspärandit.

Alan Roy Katritzky

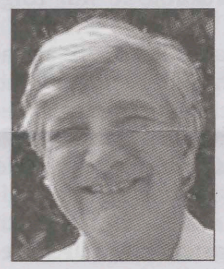

Alan R. Katritzky (s 1928) on Florida Ülikooli orgaanilise keemia professor, samuti heterotsükliliste ühendite uurimiskeskuse direktor.

Tänapäevase orgaanilise keemia üks väljapaistvamaid teadlasi professor Katritzky on andnud suurima teadusliku panuse elusloodusele aluskivideks olevate heterotsükliliste ühendite keemias, eriti bensotriasoolide, püridiinide ja pürüülimsoolade sünteesi valdkonnas.

Ta on olnud teerajaja füüsikaliste uurimismeetodite (tuuma-magnetresonants ja teised spektraalmeetodid) rakendamisel orgaaniliste ühendite struktuuri kindlakstegemiseks. Tema tööd elektrofiilsete ja nukleofiilsete asendusreaktsioonide mehhanismi alal kuuluvad keemia klassikavaramusse.

Professor Katritzky on erakordselt andekas õpetaja, edukas teadlane ja teadusorganisaator.

Professor Katritzky uurimisrühmas on saanud suurepärase teadustöökogemuse ka paljud TÜ doktorandid ja teadurid. Viljaka koostöö tulemusena on avaldatud juhtivates keemiaajakirjades kümneid ühispublikatsioone.

Christian von Bar

Õigusteaduse doktor Christian von Bar (s 1952) töötab Osnabrücki Ülikooli professorina. Ta on rajanud Osnabrücki rahvusvahelise eraõiguse ja võrdleva õiguse instituudi ja Euroopa õiguse uuringute instituudi ning on praegu selle direktor.

Professor Bar on rahvusvaheliselt tunnustatud tsiviilõiguse spetsialist, kitsam eriala on lepinguväliste kohustuste õigus.

Ta osaleb paljudes rahvusvahelistes teadusorganisatsioonides ja on juhtinud mitmeid eraõiguse ühtlustamise projekte Euroopas.

Tänu professor von Bari initsiatiivile on mitmed TÜ õigusteaduskonna õppejõud kaasatud Euroopa olulisematesse tsiviilõiguse uurimise projektidesse, eelkõige Euroopa tsiviilkoodeksi väljatöötamise peakomisjoni töösse. Ta oli ka üks 2005. ja 2007. a toimunud rahvusvahelise konverentsi organisaator ja peaettekandja Tartus.

Tänu tema algatusele valiti 2005. a toimunud Euroopa tsiviilkoodeksi peakomisjoni 13. tööistungi korraldajaks Tartu Ülikool.

Professor von Bar on õigusteaduskonna ajakirjade Juridica ja Juridica International toimetuskolleegiumi liige.

Ari Kokko

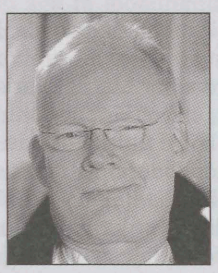

Professor Ari Kokko (s 1961) töötab Stockholmi majandusülikoolis.

Professor Kokko on arenguökonoomika ja rahvusvahelise majanduse tunnustatud teadlane.

Välismaiste otseinvesteeringute ülekandeefektide uurimisel on tegemist maailma juhtiva teadlasega.

Professor Kokko luges majandusteaduskonnas euroteaduskonna projekti raames loenguid juba 1994. Ta on teinud seda peaaegu igal aastal.

Väga oluline on olnud tema panus majandusteaduskonna doktoriõppe nüüdisajastamisse. Aastail 2002–2005 oli Ari Kokko NORFA külalisprofessor TÜs. Ta kuulub majandusteaduse doktorikooli nõukokku. Ta on olnud doktorantide suvekoolis lektor ja retsensent. Professor Kokko on loonud TÜ doktorantidele võimalusi töötamiseks Stockholmis ja suunanud neid koostööle maailmas tunnustatud teadlastega.

Professor Kokko eestvedamisel hakati 1990. aastate algul tegelema välisinvesteeringute uurimisega, mille tulemusena on teaduskond kujunenud selle valdkonna arvestatavaks teaduskeskuseks.

Torkel Jansson

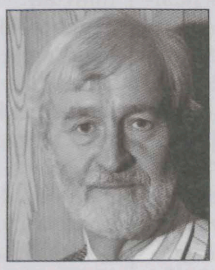

Torkel Jansson (s 1947) töötab Uppsala Ülikoolis ajalooprofessorina.

Professor Jansson on nimekamaid Põhjamaade ajaloolasi, kelle teadustegevus on tihedalt seotud ka Eestiga. Tema põhiala on 19.–20. saj moderniseerumisprotsessid Rootsi ja teiste Läänemeremaade riigistruktuurides ja ühiskonnas, sh eestirootslaste ajalugu. Ta on juhtinud mitmeid Läänemeremaade teadusprojekte.

Professor Jansson on andnud ekspertarvamusi TÜ ajalooprofessuuridele kandideerijate kohta, samuti kuulus Eesti ajalooteaduse hindamise ekspertide rühma. 2002 valmistas Tartu Ülikoolis ette Rootsi ajaloolaste päeva. Ta on ÕESi auliige.

Professor Janssonil on Stockholmi Ülikooli Balti uurimiskeskuse jt kontaktide kaudu püsivad teadus- ja kollegiaalsed sidemed kümmekonna Eesti ajaloolasega. Ta on juhendanud ja hankinud stipendiume.

Toomas Sildmäe

TÜ vastne auliige Toomas Sildmäe (s 1959) lõpetas TÜ majandusteaduskonna *cum laude* 1980.

Sildmäe on töötanud kõrgetel kohtadel nii riigiametis kui ka erasektoris, ta on edukas ettevõtja. Aastail 1989–1993 oli aktsiaseltsi Finest Hotel Group tegevdirektor. 1993 nimetati Sildmäe majandusministriks.

Pärast ministriametit siirdus ta tagasi Finest Hotel Groupi.

Toomas Sildmäe on mitmekordne Eesti ja Baltimaade meister autorallis, alates 1993. aastast ka Eesti autospordi liidu president.

Sildmäe tunneb suurt huvi varasema eesti kunsti vastu ning tal on teadaolevalt suurim Eduard Wiiralti teoste erakogu.

Vilistlaste hulgas oli Toomas Sildmäe esimene, kes vastas üleskutsele toetada Tartu Ülikooli 375. aastapäeva tähistamist ning eraldas selleks 255 000 krooni.

UUDISED

Eestikeelse ülikooli 88. aastapäeva üritused

Täna kell 14 antakse ülikooli ajaloo muuseumis üle TÜ Sihtasutuse stipendiumid.

Kell 15 esitletakse kunstimuuseumis TÜ rektoreid käsitleva raamatusarja teist raamatut «Rektor Henrik Koppel».

Homme kell 12 algab eestikeelse ülikooli 88. aastapäeva aktus. Kell 15.30 autasustatakse ülikooli ajaloo muuseumis toimuval rektori vastuvõtul UT esseekonkursi «Millisena näen Tartu Ülikooli kümne aasta pärast?» laureaate.

Aastapäev jätkub kell 17 tõrvikrongkäiguga Vanemuise 46 õppehoone eest.

Kell 19 algab Vanemuise kontserdimajas ülikooli 375. aastapäevale pühendatud ball «Vivat, crescat, floreat Academia Gustaviana».

Pühapäeval, 2. detsembril kell 17 algab aulas TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia tudengite tasuta etnomuusika kontsert «Handi hullus», kus esineb ansambel Ro:Toro.

Aastapäeva aktus

Homme, 1. detsembril kell 12 algab aulas eestikeelse ülikooli 88. aastapäeva aktus.

Aktuse avab rektor professor Alar Karis. Seejärel tervitab ülikooli riigikogu esimees Ene Ergma. Akadeemilise loengu «Ajalugu kohustab ja suunab» peab matemaatilise statistika professor Tõnu Kollo.

Promoveeritakse viis audoktorit ja antakse üks auliikme diplom. Audoktorite poolt tervitab ülikooli professor Alan Roy Katritzky.

TÜ doktoridiplomi saab 92 inimest. Antakse üle ka TÜ Rahvusmõtte auhind.

Ülikooli tervitavad Tartu linnapea Urmas Kruuse ning kirjanduse ja rahvaluule eriala 3. a üliõpilane Marju Himma.

Aktusel esinevad rahvusooper Estonia puhkpillikvintett ja TÜ Kammerkoor.

Aktuse otseülekannet saab jälgida veebi vahendusel aadressilt http://video.ut.ee.

Miks me ostame Alpide vett?

Erik Puura
tehnoloogiainstituudi direktor

Eesti telekanalis jooksva sarja «Monk» nimitegelasel on omamoodi kiiks – ta joob ainult pudelivett nimega Sierra Springs. Ilma selleta hakkavad tal lausa käed värisema.

Kui ma eelmisel nädalal toimunud konverentsil «Vesi meis ja meie ümber» rohkearvulise publiku käest küsisin, kes neist ei ole pudelivett ostnud, tõusis vaid kolm kätt.

Pudelivee tarbimiseks leiavad inimesed mitmeid põhjusi: kes peab selle maitset paremaks, kes kahtleb kraanivee kvaliteedis jne. Mina tunnen näiteks, et gaseeritud vesi võtab paremini janu ära.

Pudelivee tootjate turundus mõjutab meie tarbimisharjumusi iga päev. Oleme jõudnud seisu, kus vee-, õlu- ja bensiiniliiter on ühes hinnaklassis. Veele omistatakse lisaväärtust, mõjutades seda mõtetega või sisestades matemaatilisi koode ning müües seda heausksetele tarbijatele.

San Pellegrino veele leidub Eestis huvitav analoog – see, mida pumbatakse välja Estonia kaevandusest.

Üks maailmanimega veefirma on loonud naha niisutamiseks pihuse (*spray*), mis lubab suurendada rakkude niiskustaset 14 protsenti. Tegemist on aga sisuliselt sellesama veega, mis joogipudeliski. Kuid müües seda 50 ml kaupa, kujuneb liitrihinnaks 1380 krooni.

On olemas ütlus, et puhas vesi ja puhas õhk on nagu raha – need on vajalikud ainult neile, kellel neist puudus on. Levinud suhtumine, et tasuta hüvel pole väärtust, panebki meid vee eest maksma.

Kuid kui juba osta, siis miks välismaist vett? Kes maksab kinni välisfirma transpordi- ja reklaamikulud? Eks ikka tarbija.

Kui me Mart Ustaviga läheme mõnele nõupidamisele, kus laual on näiteks Evian, mõtleme kohe, miks peaksime jooma vett, mis on ammutatud ühest Genfi järve lähistel paiknevast allikast Alpide jalamil. Tartu puuraukude vesi on ju sama kvaliteediga.

Põhja-Itaaliast imporditava San Pellegrino koostisele, mida iseloomustab suur sulfaatide sisaldus, leidub Eestis aga huvitavam analoog. See sarnaneb veele, mida pumbatakse Estonia kaevandusest.

Kui palju me tegelikult teame, mida meile pudelis müüakse, mis elemente see sisaldab ja kuidas võiksid need mõjuda tervisele?

Teame, et mineraalvesi peab olema looduslik – selle koostist ei tohi kunstlikult muuta. Kaltsiumirikka mineraalvee tarbimine on üks võimalusi luude hõrenemise ehk osteoporoosi ennetamiseks.

Paradoks seisneb aga selles, et mineraalvesi ei pea vastama joogivee standarditele. Juhul kui päevane veetarvidus ammutatakse mineraalveest, võib organism saada tunduvalt rohkem mineraalaineid, kui ta vajab.

Näiteks liigne naatrium ähvardab inimest tursete ja kõrgvererõhutõvega. Nagu ütles veekonverentsil ka arstiteaduskonna emeriitprofessor Astrid Saava – mineraalvett juuakse teatud juhtudel ja teatud kogustes, näiteks pärast füüsilist treeningut.

Usun, et tarbijate teavitamisele saab kaasa aidata ka ülikool. Tehnoloogiainstituut ning ülikooli biokeemikud selle nimel praegu ka töötavad.

28. novembril kirjutasid Tartu Ülikooli rektor Alar Karis ja Moskva Riikliku Ülikooli esindaja dotsent Olga Sinjeva alla koostöölepingule. Rektor Alar Karise sõnul aitab koostööleping tugevdada teadussidemeid ja edendada üliõpilasvahetust. «Lepingu sõlmimine on oluline märk ülikooli rahvusvahelises koostöös,» ütles ta. ANDRES TENNUS

Professor Marju Lauristin jt sotsiaalteadlased tõdesid, et kriisisituatsioonides on oht maailma tõlgendada mustvalgelt ning selle ennetamiseks tuleks õppida tundma Eesti sotsiaalset struktuuri. ANDRES TENNUS

Sotsiaalteadlased tõlgivad maailma

Kadri Bank
Kadri Rannamäe

Sotsiaalteadlaste arvates on Eestis lõppemas üks arengujärk ja muutuvas ühiskonnas suureneb sotsiaalteadlase kui tõlgi roll.

Sotsiaalteaduste VII aastakonverentsi lõppistungil «*Quo vadis*, Eesti ühiskond?» osalenute sõnul on Eesti jaoks olnud üks olulisi teetähiseid Euroopa Liidu ja NATOga ühinemine. Need määrasid ka 2004. aastani avaliku kõneaine, poliitilised ja majanduslikud eesmärgid jms. Nüüd on alanud otsingute periood.

Tallinna Ülikooli professor Mati Heidmets nimetas ühe olulise lähituleviku temaatikana mälu, minevikku ja ajalugu. «See on valdkond, kus on sees pinget ja erimeelsusi. Aga ka tegijaid, kes on valmis seda pinget ära kasutama või oma seisukohti määratlema,» ütles ta.

Istungit juhatanud sotsiaalse kommunikatsiooni erakorraline professor Marju Lauristin tõdes, et Eesti areng sõltub nüüd eelkõige ühiskonna sisemistest jõududest. Ta märkis, et on küll välja kujunenud nii kultuuriline kui ka poliitiline eliit, kuid nende väärtusi ja teadmisi on vähe uuritud. Samas on just need jõud määravad ühiskondlike konfliktide lahendamisel, et kriisi ära hoida.

Kas ainult majanduse areng?

Sotsiaalpoliitika dotsent Dagmar Kutsar märkis, et Eesti seisab ka otsuse ees, kas hakata peresiseseid varanduslikke suhteid reguleerima majandussfääri printsiipide järgi. Kutsar lisas, et just selles küsimuses on olnud tunda kodanikuühiskonna survet sotsiaalteadlastele, et tõstatada probleem ja otsida justiitsministeeriumi abil lahendust.

Professor Lauristini sõnul on erinevalt heaoluühiskonnale omasest stabiilsest keskklassist Eesti keskkiht näiteks majanduslikult haavatavam.

Tuleviku-uuringute Instituudi direktor Erik Terk märkis, et Eesti majanduslik areng on toimunud suuresti odavalt sissetulnud raha põhjal. Nüüd tuleb aga tema sõnul mõelda, millel rajaneb uus ühiskondlik arenguetapp, sest majandusliku käekäigu kõrval on oluline aidata inimestel mõista keerukat maailma nii globaalsel, Euroopa kui ka kohalikul tasandil.

«See eeldab kogu ühiskonna ümberkohandumist. Me peame muutma sotsiaalseid tegevusmustreid, allsüsteemide kokkumängimist. Meil seisab ees põnev, aga üldsegi mitte kerge otsingute periood.»

Makroökonoomika professor Raul Eamets ütles, et positiivse tulevikustsenaariumi jaoks vajaks Eesti majandus pigem kõva kui pehmet maandumist. Viimase puhul kasvaksid palgad, kuid mitmed ettevõtted lahkuksid Eestist ning suureneks tööpuudus.

Milline on sotsiaalteadlaste roll?

Samuti arutleti selle üle, milline peaks muutunud ühiskonnas olema sotsiaalteadlaste tähtsus.

Võrdleva poliitika professor Vello Pettai kirjeldas, kuidas sotsiaalteadlaste 1980. aastate lõpule omasest teadlase kui päästja ning 1990. keskel domineerinud teadlase kui tüütu segaja rollist on tänaseks kujunenud konsultandi roll. Samas ei ole veel täpselt välja kujunenud reeglid, kuivõrd poliitikud ja sotsiaalteadlased teineteise tegevusvaldkonda tungida võivad.

Tõmmates paralleeli 1960. aastate Põhja-Iirimaa ja tänase Eesti vahel, toonitas Tallinna Ülikooli professor Raivo Vetik sotsiaalteadlaste kui eliidi vastutust tähelepanu juhtimisel ohtlikele nähtustele ühiskonnas. «Eesti poliitika peaks enam lähtuma sisemistest vajadustest ja vähem reageerima tugevnenud Venemaale,» sõnas ta.

EESTI SOTSIAALTEADUSTE VII AASTAKONVERENTS 23. JA 24. NOVEMBRIL

- **Selle aasta teema oli «Eesti pärast Euroopa Liiduga ühinemist».**
- **Varasemast enam pöörati tähelepanu Eesti mitmekultuurilisuse ja rahvusliku identiteedi küsimustele.**
- **Osales 200 juhtivat sotsiaalteadlast ja peeti ligi 100 ettekannet.**

Marju Lauristin tähendas, et sotsiaalteadlastel on ühiskonnas n-ö tõlgi roll. Nad vastutavad ühiskonna eneseteadvuse eest, vastates küsimusele, kus me oma arengus oleme.

Lauristini sõnul on sotsiaalteadusliku harituse tase nii Eesti eliidi hulgas kui ka ühiskonnas üldiselt madal. Sellealane õpetus ei peaks algama keskkoolis ega ülikoolis, vaid juba kodusest kasvatusest.

Vello Pettai lisas, et kuna sotsiaalsete küsimuste vastu on ühiskonnas suur huvi, leiavad sotsiaalteadlased end olukorrast, kus inimeste tavateadmisi ühiskonnast peetakse justkui sama väärtuslikuks kui sotsiaalteadlaste erialateadmisi. Teadlastel jääb üle töötada kogu ühiskonna harituse suurendamise nimel. Tema sõnul ei tule seda teha aga agressiivselt ajaleheveergudel survet avaldades, vaid tasa ja targu, nt sotsiaalteadusliku hariduse saanud ametnike kaudu.

Marju Lauristin tõdes, et praegu ei oska ka sotsiaalteadlased veel selgesti vastata, mida toovad muutunud olud kaasa ühiskonnale. «Peale selle, et oleme väikesed, on meil ka veel suhteliselt piiratud riigi ja ühiskonna valitsemise ning uurimise kogemus,» ütles ta ning lisas, et analüüsile aitaksid kaasa rahvusvahelised ja ka ajaloolised võrdlused.

UUDISED

Ülikool tunnustab

TÜ aumärgi ja tänukirjaga tunnustati 70. sünnipäeval füüsika-keemiateaduskonna emeriitprofessorit **Jüri Tamme** ja Eesti õpetajahariduse rahvusvahelise mõõtme arendamise eest 50. sünnipäeval haridusteaduskonna dekaani **Hasso Kukemelki**.

50. sünnipäeval pälvis TÜ aumärgi ja statuudi ka bioloogia-geograafiateaduskonna erakorraline vanemteadur **Igor Tuuling**.

TÜ tänukirja pälvisid pikaajalise töö eest 65. sünnipäeval arstiteaduskonna dotsent **Anne Ormisson**, 60. sünnipäeval raamatukogu bibliograafiaosakonna bibliograaf **Mare Pikkel** ja 50. sünnipäeval väliskirjanduse osakonna raamatukoguhoidja **Tiina Tolli**.

Täna TÜ nõukogu istungil

Täna hommikupoolikul algaval nõukogu istungil on kavas TÜ 2008. a eelarve esimene lugemine, teaduskraadide põhimääruse uue redaktsiooni vastuvõtmine, õppeteenustasude kehtestamine 2008/2009. õppeaastaks, vastuvõtueeskirja ja õppekava statuudi ning TÜ 2007. a kapitalieelarve muutmine, Euroopa kolledži õppekava «Euroopa Liit – Vene uuringud» kinnitamine, kinnistu Kroonuaia 66a omandamine ning Hiiu maakonnas asuva kinnistu võõrandamine. Päevakorras on ka ELi tõukevahendite kaasabil ehitatava ning renoveeritava hoonestu programm 2008–2015 jt küsimused.

Professorite valimine

TÜ nõukogu valib täna kuus professorit.

Bioorgaanilise keemia professoriks kandideerib bioorgaanilise keemia professor Ago Rinken, keemilise füüsika professoriks keemilise füüsika professor Peeter Burk, juhtimise professoriks

juhtimise professor Maaja Vadi ja majandusarvestuse professoriks majandusarvestuse professor Toomas Haldma.

Ettevõtluse professoriks kandideerib rahvusvahelise ettevõtluse dotsent Tõnis Mets ja bioinformaatika professoriks tarkvarasüsteemide erakorraline vanemteadur Jaak Vilo.

TÜ tudengid Robotexi võistlusel

Kuus TÜ üliõpilaste meeskonda osaleb täna kell 14 TTÜs algaval võistlusel Robotex 2007, kus võistlevad mööda köit ronivad robotid.

Võistluse jaoks ehitatud robotil tuleb esmalt leida väljakult köie ots, seejärel ronida 2,5 m kõrgusele ning püsida seal viis sekundit. Võitja on kõige kiiremini tähiseni jõudnud robot.

Roboteid ei tohi juhtida kaugsaatja teel, masinal peab olema oma energiaallikas, liikumismehhanism ja juhtimisning kontrollsüsteem.

Päeva juhib TTÜ biorobootika professor ja TÜ infotehnoloogia vanemteadur Maarja Kruusmaa.

Otseülekanne: video.ttu.ee ja eeskirjad www.robotex.ee.

Et ühiskond oleks tasakaalus ja majandus moodsa sõnaga öeldes jätkusuutlik, peavad klassipiirid olema kergesti ületatavad.

Ivo Kännu arvamuslugu «Haridus: elementaarne või elitaarne?» 27. novembri Postimehes.

Doktoridiplomid

1. detsembri aktusel antakse diplomid 92 uuele Tartu Ülikooli doktorile, kes kaitsesid dissertatsiooni ajavahemikus detsember 2006 kuni november 2007.

Kõige rohkem doktorikraadi saajaid on füüsika-keemia- (21), arsti- (18), filosoofia- (18) ja bioloogia-geograafiateaduskonnas (18).

Eelmisel aastal kaitses Tartu Ülikoolis oma doktoritööd 97 doktoranti.

Usuteaduskond: Dace Balode, Kaido Soom, Veiko Vihuri, Aira Võsa.

Õigusteaduskond: Karin Sein.

Arstiteaduskond: Diva Eensoo, Kadri Haller, Jaak Kals, Priit Kampus, Juri Karjagin, Inga Karu, Lea Pehme, Chris Pruunsild, Margus Punab, Tarvo Rajasalu, Tiia Reimand, Inga Talvik, Marika Tammaru, Alar Toom, Annika Vaarmann, Riina Vibo, Eve Õiglane-Šlik, Pille Ööpik.

Filosoofiateaduskond: Timur Guzairov, Eda Kalmre, Katrin Karu, Anu Korb, Leena Kurvet-Käosaar, Tatjana Kuzovkina, Tanel Lepsoo, Merili Metsvahi, Oksana Palikova, Viljar Peep, Raili Pool, Raili Põldsaar, Janika Päll, Pilvi Rajamäe, Erki Russow, Sirje Tamul, Anu Treikelder, Ergo-Hart Västrik.

Bioloogia-geograafiateaduskond: Üllas Ehrlich, Aveliina Helm, Priit Jõers, Inga Jüriado, Tatjana Krama, Kersti Lilleväli, Valeria Lulla, Andres Marandi, Marko Mägi, Alar Noorvee, Sigitas Radzevicius, Ülle Reier, Kai Rünk, Signe Saumaa, Leho Tedersoo, Lea Tummeleht, Harri Valdmann, Evelin Verš.

Füüsika-keemiateaduskond: Jaan Aarik, Dimitar Atanasov Dobchev, Erki Enkvist, Hannes Hagu, Lauri Jalukse, Indrek Jõgi, Rutha Jäger, Iiris Kahn, Heili Kasuk, Rigel Kivi, Aleksei Krasnikov, Aime Lust, Jaak Nerut, Andres Punning, Vladislav-Veniamin Pustõnski, Kalev Rannat, Mari Reinik, Astrid Rekker, Eva-Ingrid Rõõm, Sven Tamp, Kaido Viht.

Haridusteaduskond: Merle Taimalu.

Majandusteaduskond: Rebekka Vedina, Andres Vesilind.

Matemaatika-informaatikateaduskond: Marina Issakova, Ene Käärik, Margus Pihlak, Artur Sepp.

Sotsiaalteaduskond: Kaia Laidra, Peeter Linnap, Iiris Luiga, Andres Luure, Marika Paaver.

Välismaal kaitsesid doktoritööd meie doktorandid Katre Talviste Pariis 12 – Val-de-Marne'i ülikoolis ja Anti Liivat Uppsala Ülikoolis.

TÜ Sihtasutuse stipendiumid

Ruth Kotsar
TÜ Sihtasutuse juhatuse liige

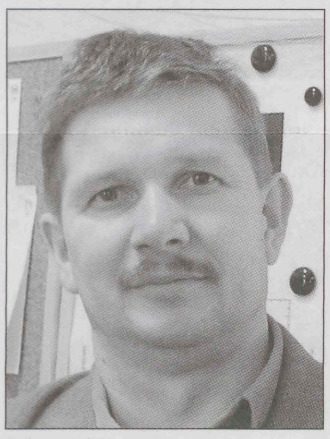

Marco Kirm

Täna kell 14 antakse ülikooli ajaloo muuseumis kätte TÜ Sihtasutuse stipendiumid ligi 60 üliõpilasele, teadlasele ja TÜ töötajale. Kokku jagatakse välja üle miljoni krooni.

Tartu Ülikooli Raefondi stipendiumi saavad AR 3. a üliõpilane Maarja Jekimov, FK 1. a doktorant Darja Lavõgina, FT 2. a üliõpilane Regina Haljak, MJ 2. a magistrant Brit Veidemann, SO 2. a magistrant Eveli Kuuse, BG 1. a doktorant Eele Õunapuu, FL 1. a magistrant Sven Lepa, KK 1. a magistrant Marili Anso, OI 3. a üliõpilane Egle Kalev, US 1. a doktorant Triin Vakker ja MI 2. a magistrant Heija Pärtel.

Raefondi preemia pälvisid TÜ kammerkoori ja akadeemilise naiskoori dirigent Triin Koch, FI teadusdirektor Marco Kirm ja praktilise usuteaduse professor Tõnu Lehtsaar.

TÜ Seitsmenda Samba stipendiumi saab FK 2. a doktorant Vladimir Stepanov.

Estraveli reisisihi stipendiumi pälvisid MJ 3. a üliõpilane Mikk Taras, BG 1. a magistrant Erki Männiste, SO 3. a üliõpilane Inga Jaagus, VKA 4. a üliõpilane Ele Viskus ja 3. a üliõpilane Katariin Raska, FL 2. a magistrant Siiri Kolka, SO 2. a üliõpilane Liina Vilgats ja FK 2. a magistrant Ljubov Feklistova.

Kaleva Traveli reisistipendium toetab FK 4. a doktoranti Jaanus Eskussoni, FL 2. a magistranti Reigo Rosenthali, SO 2. a magistranti Tiina Jurjevat, FL 3. a doktoranti Dmitri Ivanovi, KK 2. a magistranti Katri Usaid, FK 2. a magistranti Siret Saarsalu, MJ 4. a doktoranti Dorel Tamme, BG 2. a magistranti Sergei Põlmet, FL 3. a doktoranti Andreas Ventselit, BG 1. a doktoranti Teele Jairust, FL 1. a doktoranti Alexey Vdovini, AR 4. a doktoranti Maie Talit ja 3. a doktoranti Merit Lampi, FL 1. a magistranti Maris Kilki ja 1. a doktoranti Marju Massot.

Ruth Käbini stipendiumi saab AR 6. a üliõpilane Mihkel Sonn.

Liisa Kolumbuse stipendium antakse AR 4. a doktorantidele Tõnis Orule ja Silva Sütile.

Leander Georg Vehiku stipendiumi pälvis AR 4. a üliõpilane Kalev Nõupuu.

Heino Kruse stipendium antakse AR 4. a doktorandile Piret Mitile.

Friedrich Carl von Kruegeri stipendiumi saab AR 3. a doktorant Kersti Ehrlich.

Celecure stipendiumi saab BG 4. a doktorant Meelis Kadajale.

Carl Schmidti stipendiumi saab AR anatoomia instituudi projektijuht Maie Toomsalu.

Eesti Olümpiakomitee stipendiumi pälvis KK 2. a tudeng Kaire Leibak.

Järg 4. lk

Tõnu Kollo: Ajalugu kohustab ja suunab

Matemaatilise statistika professori Tõnu Kollo 1. detsembri aktuse akadeemilise loengu lühivariant

88 aasta eest sai alguse Eesti rahvusülikool, eestikeelne ja eestimeelne. Mida oli meil kaasa võtta kuulsusrikkast XIX sajandist?

Kui ma järgnevas viitan matemaatikale või statistikale, siis pean silmas, et näited on küll minu eriala kohta, aga tänu ülikooli mineviku rikkusele saab iga kolleeg tõmmata paralleele oma erialaga. Ja see on rikkus, mis minevikku meie jaoks väärtustab.

29. septembri Postimehes ilmus Alo Lõhmuse artikkel «Tartu Ülikooli kümme geeniust», kus ülikooli ajaloost pärit suurkujude hulgas oli ka geograafia, etnograafia ja statistika professor Karl Bücher kui ajakirjandusteaduse looja. Statistiku vaatenurgast ei ole sugugi vähem olulised tema eelkäijad professoritoolil Ernst Louis Etienne Laspeyres ja Wilhelm Lexis, kes alustasid oma teadlaskarjääri Tartus.

Just siin sündisid Laspeyres'i indeks elukalliduse muutuste hindamiseks ja Lexise diagramm inimese suremuse ja eluea kirjeldamiseks demograafias. Need mõisted kuuluvad ka praegu erialase raudvara hulka. Ja küllap siinsamas aulas anti Laspeyres'le üle Viini maailmanäituse medal indeksit käsitleva uurimuse eest. Selline minevik lausa kohustab oma eriala arendama ja hoidma.

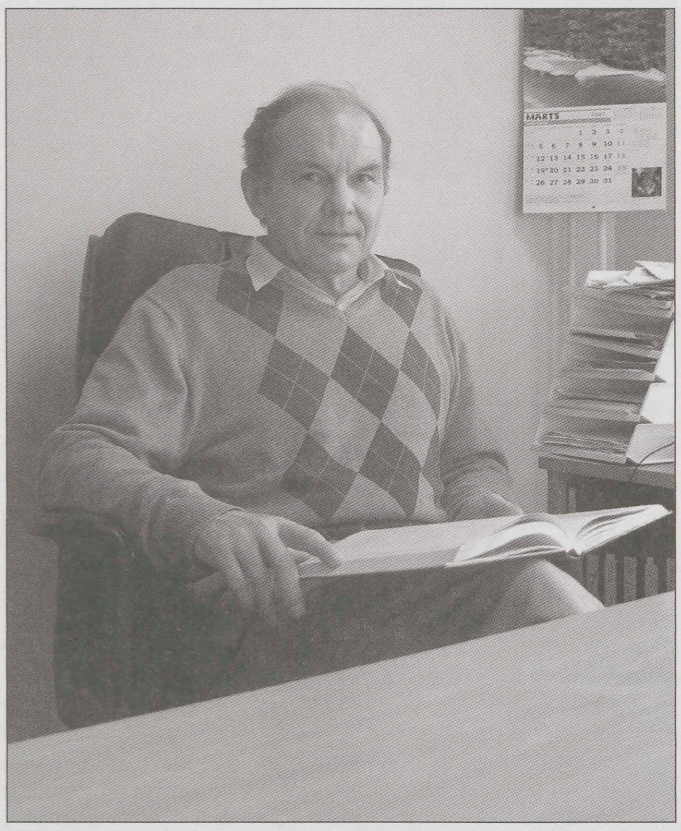

Professor Tõnu Kollo arvates ei kao eesti keel rahvusvahelise mitmekesisusega ülikoolist kuhugi, nagu ei kadunud see nõukogude ajal vene keele eest. KADRI BANK

Suurmeeste aastad Tartus

Kogu see au ja kuulsus ei teinud paraku elu lihtsamaks neil, kes asusid eestikeelse ülikooli arengu etteotsa 1919. aastal. Matemaatikute hulgas sai üheks eestvedajaks professor Gerhard Rägo, kes opteerus Venemaalt.

Tulles tagasi Lexise ja Laspeyres' juurde, mis jääb silma nende mõlema puhul? Nad olid suhteliselt noored laia silmaringiga mehed, kelle esimesed professoriaastad möödusid Tartus. Mõlemad olid siia tulles 34-aastased. Kindlasti ei vastanud nad praeguse Tartu Ülikooli professori nõuetele, olles publitseerinud alles hiljuti oma esimesed tööd. Ka aeg ja nõudmised olid teised. Ometi määrasid nad paljus oma eriala edasist arengut maailmas. Mõlemad jätkasid teadlasekarjääri Saksamaal. Laspeyres on praegu maailma kõigi aegade silmapaistvaimate majandusteadlaste loetelus. Wilhelm Lexis on läinud ajalukku peale panuse demograafias ka aegridade teooria alusepanijana.

Matemaatiku parimaks loomeeaks peetakse eluaastaid kuni 40.

Väga andekas ja väga töökas matemaatik võib selles vanuses vastata praegustele TÜ korralise professori nõuetele. Paraku jääb professuuriaeg juba selle piiri taha. Kas see on eesmärk, on omaette küsimus.

Noored tagasi Eestisse

Professor Marju Lauristin ütles intervjuus enne ülikooli juubelit: «Kui ühiskond on inimese keha, siis aju – see on ülikool». Kuidas seda aju rikastada uute mõtetega, uute Lexiste ja Laspeyres'dega? Nad ei pea tingimata olema muulased. Ülikooli uus kavandatav arengukava peaks keskenduma kindlasti ka sellele, kuidas tuua meie parimad noored tagasi Eestisse. Teesina on see kõlanud mõnda aega, aga lahendus puudub. See, kas allüksus, kuhu tullakse, on suur või väike, on teisejärguline. Kindlasti soovib aga ta loomingulist keskkonda, toetavaid ja kaasamõtlevaid kolleege, küllap ka korralikku, teiste maadega võrreldavat palka ja selget sihti.

Olen olnud seotud Tartu Ülikooliga veidi üle 40 aasta. See on olnud päris pikk aeg, et näha ülikooli arengut. Samas on olnud võimalus võrrelda elu koduülikoolis paljude teiste ülikoolidega maailma eri paigus seestpoolt vaadates. Elu on näidanud, et ka meie keskmised magistriõppe lõpetajad on väga edukad doktoriõppes mujal maailmas.

Eesti keel ei kao

Kindlasti eristab tänast Tartu Ülikooli maailma tippülikoolidest ikka veel tema vähene rahvusvahelisus. Vähe on tudengeid ja teadureid ning õppejõude mujalt maailmast. Tsiteerides professor Mart Ustavi sõnu juubelieelses intervjuus UTle «…on üks olulisemaid muutusi, et Tartu Ülikool peaks saama lahutamatuks osaks Euroopa ja maailma akadeemilisest sfäärist. Et siia tuldaks teadlaseks, õppejõuks kui ka tudengiks, nagu see oli XIX sajandil. Tudengid Saksamaalt, Rootsist, Venemaalt ja Baltimaadest õppisid, tegid oma esimesed sammud teaduses, said teaduskraadi ja jätkasid siis karjääri kusagil mujal».

Inglise keel on kujunenud maailma juhtivaks teaduskeeleks ja kui ootame siia kraadiõppureid välismaalt, peame vastama ka nende ootustele saada õpetust inglise keeles, meeldib see meile või mitte. Olen kindel, et rahvusvaheline mitmekesisus tuleb igati kasuks ka meie Eesti tudengitele. Ja eesti keel ja meel ei kao seetõttu veel ülikoolist kuhugi. Nagu ei kadunud ta nõukogude ajal vene keele eest.

Eesti ülikool Tartus on arenenud tihti aegade kiuste. Pärast viimast sõda ei olnud olud palju roosilisemad kui 1919. aastal. Matemaatikutel olid õnneks rivis needsamad professorid Gerhard Rägo ja Jaan Sarv, kes olid rahvusülikooli rajamise juures, aga nende kõrvale kerkisid peagi Gunnar Kangro, kes andis näo tänasele Eesti matemaatikale, ja Olaf Prinits, kes suunas koolimatemaatikat. Lisaks saadud teadmistele kandusid nende kaudu edasi ka ennesõjaaegse ülikooli suhtumine ja tavad. Ülikooliharidus on olemuselt konservatiivne parimas mõttes, järgides traditsioone ja mitte kaasa minnes poliitiliste tõmbetuultega.

Järjekordselt on ette näha õppekavade moderniseerimist ja ümberstruktureerimist. Tahaks väga järgida printsiipi – nii vähe kui võimalik ja nii palju kui hädasti vajalik. Kui midagi tõsisemalt muuta, siis praeguste raamide jäikust.

Pikk versioon: www.ajaleht.ut.ee

UUDISED

UT esseevõistluse võitjad teada

Esseevõistluse «Millisena näen Tartu Ülikooli kümne aasta pärast?» žürii (esimees professor Margit Sutrop) tegi kokkuvõtted 31. oktoobriks laekunud 13 tööst.

Žürii otsustas jätta I, II ja III preemia välja andmata. Kuna kolm esimest tööd leiti võrdselt head olevat, paistes silma erinevate voorustega, otsustati välja anda I–III preemia. Tähestiku järjekorras on laureaadid FL vanemteadur Jürgen Beyer, bioloogia 2. a üliõpilane Sander Jahilo ja TÜ vilistlane Virgo Saarmets.

Preemiasumma (I koht 3000, II koht 2000 ja III koht 1000 krooni) otsustati jagada kõigi kolme vahel võrdselt, st igaühele 2000 krooni.

Žürii otsustas välja anda lisaauhinnana Rebase auhinna, mille sai klassikalise filoloogia 1. a üliõpilane Lembit Lillenberg.

Auhinnad antakse kätte 1. detsembril toimuval rektori vastuvõtul. Esseed ilmuvad UT järgmise nädala lisalehes.

Keeleteadlased tegid avaliku pöördumise

Rahvusvahelisel keelekonverentsil «Emakeel ja teised keeled VI» osalejad kirjutasid pöördumise Eesti avalikkusele.

Pöördumises avaldatakse kartust, et bakalaureuse tasemel võõrkeelsete õppekavade loomine mõjutab oluliselt eesti keele staatust ja eestikeelse üldhariduse kvaliteeti. «Pikemas perspektiivis kahandab see vältimatult eesti keele ja kultuuri jätkusuutlikkust,» on pöördumises märgitud.

Keeleteadlased kutsuvad üles ühiskondlikule arutelule eestikeelse kõrghariduse rahvusliku strateegia väljatöötamiseks.

Pöördumisele on alla kirjutanud ligi 50 eesti keele uurimise ja õpetamisega seotud teadlast.

Pöördumise täistekst: www.ut.ee/310961.

TÜga seotud doktorandi teadustöö Nature's

Eesti noormehe Leopold Partsi TÜ arvutiteaduse instituudis läbi viidud teadustöö tulemused avaldati novembris suure rahvusvahelise uurimiskonsortsiumi ühisraporti koosseisus ajakirja Nature kahes artiklis.

Praegu Sangeri Instituudi ja Cambridge'i Ülikooli doktoriõppes tudeeriv Leopold Parts tegutses kolmekuulise vahetusvisiidi ajal TÜ arvutiteaduse instituudis Jaak Vilo juhitud bioinformaatika teadusrühmas BIIT.

Koos Massachussetsi Tehnoloogiainstituudi teadusrühmaga analüüsis ta sekveneeritud kärbse genoome. Partsi uurimuse eesmärk oli otsida mikroRNA geene ja nende sihtmärkide esinemisi kärbeste genoomides.

«Uurimus on oluline, sest näitab, kui väärtuslik on uute imetaja genoomide sekveneerimine ka inimese genoomi mõistmise seisukohast,» ütles tarkvarasüsteemide erakorraline vanemteadur Jaak Vilo.

Mida kiiremini muutub ühiskond /.../, seda tõenäolisemad on paradigmamuutused neid analüüsivates teooriates, kusjuures igapäevase elu arusaamad jäävad neist maha. Rein Raua artikkel «Teaduse ausus ja usaldusväärsus» 26. nov Postimehes.

ÕNNITLEME

Hasso Kukemelk 50

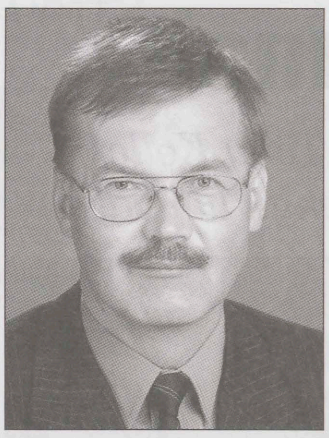

Hasso Kukemelk lõpetas kiitusega TÜ füüsikaosakonna 1981. Riiklik suunamiskomisjon leidis üllatuslikult talle töökoha Miina Härma gümnaasiumis. Noor füüsikaõpetaja pälvis peagi õpilaste lugupidamise ning juhtkonna tähelepanu ja juba 1983 määrati ta õppealajuhatajaks.

Ülikool ja teadus veetlesid ikka ja ta asus pedagoogika aspirantuuris uurima õppematerjali omandamisele kuluvat aega. 1990 kaitses kandidaadikraadi ja jäi tööle pedagoogika osakonda. Aastail 1994–1998 oli ta esimese prorektori abi ning teadus- ja arendusosakonna juhataja, seejärel neli aastat Soome-Eesti õpetajakoolituse projekti Eesti-poolne juht.

Praegu on Hasso pedagoogika osakonna dotsent. Peale õpiaja on ta uurinud hariduskorraldust erinevates koolitüüpides ja elukestvat õpet. Hasso on edukas grantide taotleja ja juhendaja. Grantide sisuks on olnud koolikorralduse ja õpetajakoolituse arendamine. Teadusartikleid on ta avaldanud umbes 30.

Hasso loeb koolikorralduse ja võrdleva haridusjuhtimise kursusi põhiliselt magistriüliõpilastele. Ta on olnud vähemalt kolme välisprojekti juhtkomisjoni liige. Mitme aasta jooksul oli Hasso pedagoogika osakonna juhataja, siis prodekaan ja praegu täidab haridusteaduskonna dekaani ülesandeid.

Kolleegid tunnevad Hassot kui tasakaalukat, heatahtlikku ja põhimõttekindlat juhti. Ta on veendunud, et haridus on noore inimese elus ja Eestimaa arengus väga oluline.

Hassol täitub 5. detsembril kaks sajandiveerandit edukat tööd ja suhtlemist.

Edu edaspidises töös, tervist, rõõmu kordaminekutest ning kolleegidest!

Jaan Mikk

Tudengite talveakadeemia ootab artikleid

10. detsembrini saab esitada oma lõputöö või mõne õppekursuse uurimistöö teadusartiklite võistlusele «Talveakadeemia 2008».

Talveakadeemia meeskonna liikme Siiri Suursoo sõnul saab osaleja võimaluse tutvustada uurimust laiemale publikule kui oma õppejõud ja kaastudengid, samuti tagasisidet ekspertidest koosnevalt komisjonilt ja hea esinemiskogemuse. Võistluse peaauhind on 5000 krooni. Valitakse publiku lemmik ning parimad tööd avaldatakse konkursi kogumikus.

Konkursile tuleb esitada 6-leheküljeline artikkel teaduslikust arutlemisest, olulistest avastustest või järeldustest. Töid hinnatakse bio- ja keskkonnateaduste, ühiskonnateaduste ja kultuuri, terviseuuringute ning loodusteaduste ja tehnika valdkonnas.

Lisainfo: www.talveakadeemia.ee. Valmis töö saab võistlusele esitada samal lehekülje kaudu. Loe ka konkursil osalenute muljeid: www.ajaleht.ut.ee/297386.

ÕNNITLEME

75

Silvia Leppik, valvur – 1. detsember

65

Endel Truus, valvur – 1. detsember

55

Anne Paaver, kolloid- ja keskkonnakeemia õppetooli laborant – 2. detsember

Esti Stüff, stomatoloogia õppetooli õppekorralduse spetsialist – 6. detsember

50

Igor Tuuling, geoloogia erakorraline vanemteadur – 1. detsember

Hasso Kukemelk, haridusteaduskonna dekaan – 5. detsember

Tiina Tolli, raamatukoguhoidja – 6. detsember

40

Reet Nemliher, MI kalabioloogia ja kalanduse osakonna vaatleja – 1. detsember

35

Heli Pärn, TÜ Teaduskooli sekretär – 6. detsember

Hanka Veetõusme-Kuusik, infotehnoloogia osakonna juhi abi – 6. detsember

30

Andres Külama, silmahaiguste erakorraline assistent – 30. november

25

Liisi Sepp, juhtimise ja turunduse instituudi projektijuht – 30. november

Siim Kinnas, töökeskkonnaalaste projektide koordinaator – 2. detsember

Tavo Romann, rakenduselektrokeemia õppetooli erakorraline teadur – 5. detsember

Karita Raudkivi, psühhofüsioloogia õppetooli erakorraline teadur – 6. detsember

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT http://www.ajaleht.ut.ee

Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Postiaadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Kadri Rannamäe
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetajad Leane Morits, Angelina Valk
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Trükk: Greif OÜ

TÜ Sihtasutuse stipendiumid

Algus 3. lk.

Fred Kudu stipendium antakse KK 2. a tudengile Aigar Kukele.

Karine ja Martin Koobase stipendium toetab FL 1. a magistranti Mervi Kalmust.

Valter Niiluse stipendiumi said FL 1. a magistrandid Nele Salveste ja Miina Norvik.

Samanimelise **preemia** pälvis FL eesti murrete teadur Liina Lindström.

Puhk-Mörneri stipendium antakse FL 3. a. doktorandile Janet Laidlale ja OI 1. a doktorandile Piia Karule.

Eduard ja Eero Raigi stipendium toetab MJ 2. a doktoranti Oliver Lukason ja OI 2. a üliõpilast Rauno Klemmi.

Flory ja Erik Kalve stipendium antakse MJ 1. a magistrandile Taavi Raudsaarele.

Urmas Sõõrumaa stipendiumi saavad OI 2. aasta magistrandid Ragne Piir ja Kaia Läänemets.

Ants ja Laine Silvere ning Sigfried Panti mälestusstipendiumi pälvisid FL 3. a doktorant Erkki Luuk, AR 3. aasta üliõpilane Kadri Mehevits, SO 2.a. magistrant Merje Pors ja AR 6. a üliõpilane Pirgit Meritam.

Gustav Teichmülleri stipendium saab FL 2. a doktorant Märt Põder.

Tschishewsky perekonna stipendium antakse Pärnu kolledži 2. a tudengile Maris Reinole.

TARTU ÜLIKOOLI 375. AASTAPÄEVA ÜRITUSED DETSEMBRIS

- 1. detsembrini ülikooli ja AHHAA teaduskeskuse näitus «Nanodialoog» nanotehnoloogia saavutustest ning ülikooli rakendusuuringutest Kohtla-Järve kultuurihoones.
- 1. detsembrini ülikooli ajaloo muuseumi posternäitus «Tartu Ülikool 375» Jõhvi seltsimajas.
- 3. detsembril Eda Lõhmuse maalide näituse avamine Athena keskuses.
- 6. detsembril konverents «Teadus rootsiaegses Tartu Ülikoolis» ülikooli ajaloo muuseumis.
- 6. detsembril maalikunsti üliõpilastööde näituse «Studium. Pars III» avamine Narva kunstimuuseumis.
- 7. ja 8. detsembril konverents «3rd Baltic Conference on Olympic and Sport History for Young Historians» Eesti spordimuuseumis.
- 31. detsembrini näitus «XVII sajandi vaimuelu Eesti- ja Liivimaal» ülikooli ajaloo muuseumis.
- 4. jaanuarini näitus «Graafikašedöövreid Academia Gustaviana ajast» ülikooli kunstimuuseumis.
- 14. jaanuarini üliõpilaste fotonäitus ülikooli kohvikus.
- 29. veebruarini näitus «Academia Dorpatensis – vaimuelu kandja Eesti- ja Liivimaal XVII sajandil» ülikooli raamatukogus.

KONVERENTS

TÜ ajaloo muuseumi konverents «Teadus rootsiaegses Tartu ülikoolis» 6. detsembril

Tartu Ülikooli juubeliaasta on korduvalt andnud põhjust vaadata tagasi läbikäidud pikale teele ja mõtestada enese tänast seisu ning tulevikuperspektiive mineviku taustal.

17. sajand oli teaduse kiire arengu, institutsionaliseerumise ja järkjärgulise eksperimentaalse paradigma omaksvõtmise sajand. Ülikoolid ei olnud siin alati juhtrollis, kuid ei jäänud üldisest arengust ka puutumata. Konverentsil räägitakse sellest, kuidas peegeldus Euroopa teadusruumis ja mõtlemises toimunud areng meie Academia Gustavianas (1632–1665) ja Academia Gustavo-Carolinas (1690–1710).

- 10.15 Helmut Piirimäe, *prof emer* – «Eestlased ja Tartu Ülikool 17. sajandil»
- 10.45 Pärtel Piirimäe, PhD, TÜ ajaloo ja arheoloogia instituut – «Loomuõigus Tartu Ülikoolis 17. sajandil»
- 11.15 Kaarina Rein, MA, TÜ klassikalise filoloogia osakond – «Academia Gustaviana meditsiinidisputatsioonid ja -oratsioonid»
- 11.45 Tiina Vähi, Helsingi Ülikooli humanitaarteaduskond ja TÜ usuteaduskond «Lükantroopia varauusaegsete Euroopa ülikoolide teoloogilis-demonoloogilises mõtlemises»
- 13.00 Katre Kaju, MA, Eesti Ajalooarhiiv – «Laurentius Ludenius – professor Greifswaldi ja Tartu ülikoolis»
- 13.30 Janet Laidla, MA, TÜ ajaloo ja arheoloogia instituut – «Friedrich Menius ja ajalooteadus 17. sajandi Tartu Ülikoolis»
- 14.00 Lea Leppik, PhD, TÜ ajaloo muuseum – «Mida me rootsiaegsest ülikoolist täna rohkem teame kui 25 aastat tagasi?»

DOTSENTIDE JA TEADURITE KLUBIS

6. detsembril kell 17 toimub Lossi 3-405 kohtumine maaülikooli uue rektori Mait Klaasseniga.
Info tel 748 3513, 5559 5233.

UT ILMUMISEST

Detsembris ilmub UT 7. (esseevõistluse lisaleht), 14. ja 21. (TÜ kroonika lisaleht) kuupäeval.
Uuel aastal ilmub esimene number 11. jaanuaril.

Toimetus

Uute teadusteemade rahastamise baasfinantseerimise vahenditest

Irina Kärkkänen,
teadus- ja arendustegevuse spetsialist

Uute teadusteemade eesmärk on soodustada perspektiivsete või strateegilistelt oluliste uurimissuundade käivitamist TÜs ja toetada teemasid, mis muutuksid toetusperioodi lõpuks sihtfinantseeritavateks.

Ülikool rahastab uute teadusteemade algatamist ning teadus- ja arendustegevuse projekte teadus- ja arendusasutuste baasfinantseerimise rahadest. Toetamine toimub tulude jaotamise põhimõtete alusel, mis määrati kindlaks TÜ nõukogus 22. juunil 2007. a.

Teadusteemade rahastamine on mõeldud eelkõige selleks, et luua rahvusvaheliselt edukale teadlastele töövõimalusi. Soovitakse toetada välismaalt naasvaid Eesti teadlasi ja välisteadlasi, kes arendaksid TÜs välja uue teadusteema.

Samuti on finantseerimine suunatud Eesti teadus- ja arendusasutuste väljapaistvatele teadlastele, kes soovivad asuda tööle TÜs ning luua siin uue teadussuuna või oma uurimisrühma ning silmapaistvatele ülikooli teadlastele uue strateegiliselt vajaliku teadusteemade algatamiseks ja oma uurimisrühma loomiseks.

Teema täitjate hulgas peab peale selle juhi olema vähemalt kaks teaduskraadiga teadustöötajat, kes töötavad selle juures täistööajaga, kelle töötasu kaetakse teemale eraldatud vahenditest ning kes vastavad ülikoolis teadustöötajatele kehtestatud nõuetele. Seega eeldatakse, et nad ei ole juba täiskohaga hõivatud teistes riigi eelarvest rahastatavates teadusteemades või projektides.

Uut teadusteemat rahastatakse kuni kaks aastat (2008–2009) üldjuhul summas 500 000 kuni 2 miljonit krooni.

Üldiselt ei ole TÜ teadusarendusasutustel (k. a FI, KI, MI, ÖMI, MRI, TI, raamatukogu, geenivaramu), kes kasutavad ise oma baasfinantseerimise vahendeid, õigus saada toetust selle korra alusel. Vastavate asutuste teemad rahastatakse nende endi vahenditest.

Uue teadusteema taotlemiseks tuleb esitada taotlus elektrooniliselt hiljemalt **10. detsembriks** teadus- ja arendusosakonda (irina.karkkanen@ut.ee).

Info ja abi tel 737 5617 ning www.ut.ee/294018.

ETFi järeldoktori grant

Kristel Mikkor,
teadus-arendustegevuse peaspetsialist

Alates novembri algusest on avatud SA Eesti Teadusfondi järeldoktori grandi taotlusvoor.

Võrreldes eelmiste aastatega on järeldoktori grandi taotlemisel rida muudatusi. Olulisim on see, et granti taotleb järeldoktori kandidaat, mitte vastuvõttev asutus. Samuti on pikem periood, milleks järeldoktori granti saab taotleda (see on kaheks või kolmeks aastaks). Uurimisprojekti täitmiseks välismaalt Eestisse kolivatele järeldoktoritele makstakse ümberasumistoetust 400 000 krooni.

ETISe kasutajatunnuse ja parooli puudumisel tuleb grantitaotlejal saata järeldoktori kandidaadi nimi, sünniaeg ja e-posti aadress ETISe peaadministraatori e-posti aadressile kristel.mikkor@ut.ee.

Taotluste esitamise tähtaeg on 7. jaanuar 2008 ning taotlused esitada elektroonilise ETISe kaudu.

Täpsemad juhised ja eeskirjad nii eesti kui inglise keeles: www.ut.ee/303347.

UUED NÄITUSED

1.detsembril kell 14 avatakse botaanikaaias Merle Silla maalinäitus «Orhideed õlis ja akvarellis».

Y-galeriis Niina Freibergi joonistuste näitus «Hingelinnud».

KAITSMISED

DOKTORITÖÖD

10. detsembril kl 11 kaitseb **Eva-Maria Riso** nõukogu saalis kehakultuuriteaduskonna doktoritööd «The effect of glucocorticoid myopathy, unloading and reloading on the skeletal muscle contractile apparatus and extracellular matrix» («Glükokortikoidse müopaatia, hüpokineesia ja koormuse mõju skeletilihase kontraktiilsele aparaadile ja rakuvälisele maatriksile»). Juhendajad *prof emer* Teet Seene ja dots Priit Kaasik. Oponendid Else Marie Bartels, PhD, DSc (Kopenhaageni Ülikool) ja prof Jaak Jürimäe.

10. detsembril kl 10 kaitseb **Marek Volt** Ülikooli 16-214 filosoofia doktoritööd «The Epistemic and Logical Role of Definition in the Evaluation of Art» («Definitsiooni episteemiline ja loogiline roll kunsti hindamises»). Juhendajad prof Margit Sutrop ja *prof emer* Eero Loone. Oponendid dr Maria E. Reicher (Grazi Ülikool) ja prof Gottfried Gabriel (Jena Ülikool).

14. detsembril kaitsevad nõukogu saalis kehakultuuriteaduskonna doktoritöid:

- kl 11 **Terje Sööt** «Bone mineral values in young females with different physical activity patterns: association with body composition, leg strength and selected hormonal parameters» («Luutihedus erineva kehalise aktiivsusega noortel naistel: seosed keha koostise, jalgade jõu ja vere hormonaalsete näitajatega»). Juhendajad prof Toivo Jürimäe ja prof Jaak Jürimäe. Oponendid prof Han Kemper (Amsterdami Ülikool) ja dots Priit Kaasik;
- kl 14 **Karin Tammik** «Neuromuscular function in children with spastic diplegic cerebral palsy» («Närvi-lihassüsteemi funktsionaalne võimekus spastilise dipleegilise sündroomiga lastel»). Juhendajad prof Mati Pääsuke ja prof Vahur Ööpik. Oponendid Helga Hirschfeld, PhD (Karolinska Instituut, Stockholm) ja Anu Sööt, meditsiinidr (TÜK Lastekliinik).

LOENG

4. detsembril kl 12.15 peab avaliku halduse osakonnas Tiigi 78-236 kursuse «Eesti avalik haldus» raames külalisloengu Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu juhataja Urmo Kübar. Kõik huvilised on oodatud!

TEADE

Raamatukogus on avatud näitus «Professor Jüri Tamm 70», millega tähistatakse füüsika-keemiateaduskonna emeriitprofessori Jüri Tamme 70. sünnipäeva. Samuti on avatud TÜ õigusteaduskonna ajaloole ja õigusteadlase Peeter Järvelaiu 50. sünnipäevale pühendatud näitus «Tartu Ülikooli õigusteadus ajaloopeeglis».

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

7. detsember 2007 Nr 41 (2323)

www.ajaleht.ut.ee

Esseevõistluse auhinnatööd lk 3–5 • TÜ Sihtasutuse stipendiumid lk 2 • Koostööst Gazi ülikooliga lk 5

Rahvusmõtte auhinna pälvis kunstnik Kaljo Põllu

Varje Sootak

1. detsembril, eestikeelse ülikooli 88. aastapäeva aktusel anti kunstnik Kaljo Põllule üle TÜ Rahvusmõtte auhind.

Kaljo Põllu kandidatuuri esitas Kunstnike Liit. Põhjenduses on tähelepanu juhitud Kaljo Põllu mitmetahulisele kunstnikuisiksusele. «Sinna mahub nii võimas, arhetüüpse kujundikasutusega metsotinto periood graafikas 1960. ja 1970. aastatel, eksperimendid op- ja popkunsti juurutamisega Eestis (Visarite periood Tartus) kui ka pikaajaline tegevus etnograafilise ja hõimukunsti uurija ja populariseerijana.»

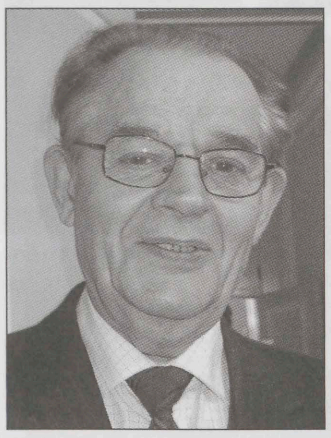

Kaljo Põllu

Kaljo Põllu tuli Tartu Ülikooli kunstikabineti juhatajaks pärast kunstiinstituudi lõpetamist 1962. Kunstirühmitus Visarid hakkas tema juhendamisel tegutsema 1967. aasta detsembris. Sellesse kuulusid Jaak Olep, Lembit Karu, Rein Tammik, Enn Tegova, Peeter Urbla, Kaur Alttoa, Asta Hiir, Toomas Raudam jt. 1975. aastal läks Põllu kunstiakadeemia õppejõuks.

Kunstnike Liidu põhjenduses on märgitud, et Kaljo Põllu kogu tegevus on kantud sügavast missioonitundest. «Tema juhendamisel toimunud legendaarsed ekspeditsioonid Siberi hõimurahvaste juurde ja lisanduv kogujatöö on üles kasvatanud terve põlvkonna noori kunstnikke, kes suhtuvad hoolivalt pärandisse ja leiavad võimaluse rakendada etnograafilist materjali ka novaatorlikus kunstiloomes.»

Auhinnale kandideerisid kirjanik Arvo Valton-Vallikivi, folklorist Ülo Tedre, kirjanik Hando Runnel, kirjanik Ain Kaalep, akadeemik Erast Parmasto, dirigent Tõnu Kaljuste, kirjanik Jaan Kaplinski, luuletaja Paul-Eerik Rummo, folklorist Mall Hiiemäe, kirjanik Ene Mihkelson ja TÜ emeriitprofessor Rein Taagepera.

Auhinnaga tunnustatakse inimest, kes on oma loominguga silmapaistvalt edendanud Eesti riiklikku ja rahvuslikku eneseteadvust.

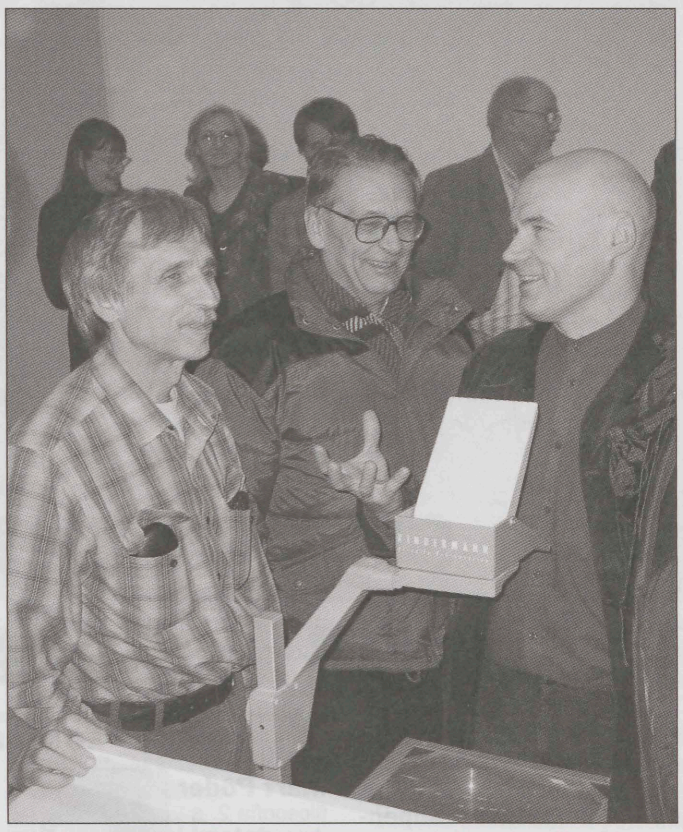

Loodus- ja tehnoloogiateaduskonna dekaani valimiskogusse kuulus 298 inimest. Dekaan professor Peeter Burk (üleval paremal) sai valitud teises voorus. All paremal valimiste läbiviija Peeter Saari. 3XVARJE SOOTAK

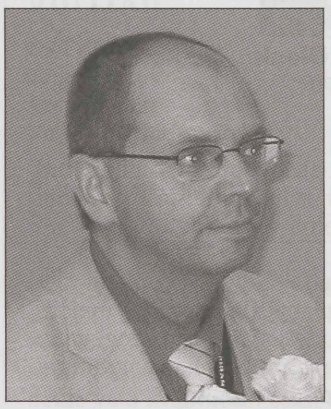

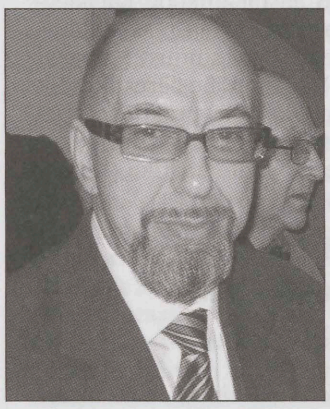

Uue teaduskonna juhiks sai Peeter Burk

Varje Sootak

29. novembril valiti uue, loodus- ja tehnoloogiateaduskonna dekaaniks professor Peeter Burk.

Loodus- ja tehnoloogiateaduskonna dekaani ametikohale kandideerisid füüsika-keemiateaduskonna dekaan, keemilise füüsika professor Peeter Burk, eelmine teadusprorektor, geneetika professor Ain Heinaru ja bioloogia-geograafiateaduskonna dekaan, paleontoloogia ja stratigraafia professor Tõnu Meidla.

Valimiskogul tuli valida ka LOTE esindajad TÜ nõukogusse, kuhu kandideerisid professorid Jaak Järv, Peeter Saari ja Martin Zobel ning dotsent Maia Kivisaar.

Põhiseisukohtadest

Vanemuise 46 suur auditoorium näis peaaegu rahvast täis olevat. Valimiskogusse kuulus 298 tulevase loodus- ja tehnoloogiateaduskonna füüsika instituudi, keemia instituudi, mereinstituudi, tehnoloogiainstituudi, ökoloogia, maateaduste instituudi ning molekulaar- ja rakubioloogia instituudi ja üliõpilaste esindajat.

Valimiste läbiviija professor Peeter Saari märkis rõõmsal ilmel valijate poole pöördudes, et siin on esimest korda koos tulevase teaduskonna suur akadeemiline jõud. Ta hoiatas ka, et võib tulla mitu valimisvooru. Kuigi enne valimisi oli kandidaatidel veel võimalus ennast taandada, ükski dekaaniks pürgija seda ei teinud.

Eesnime järgi tähestikus esimesena oma põhiseisukohti tutvustanud Ain Heinaru ütles, et ta on kaua aega väljendanud soovi sellise uue teaduskonna loomise kohta. «Siin on kaks äärmiselt tähtsat momenti. See on esimene teaduskond, mis moodustub teadus-arendusasutustest. Meil polegi sellist struktuuriüksust varem olnud, polegi kogemust olla iseseisev teadus-arendusasutus,» rääkis Heinaru. Ta loodab, et instituutide koostoimes teaduskonna ühise mütsi all tekib lisaväärtus.

Järgmisena sõna saanud Peeter Burk toonitas samuti LOTE üksuste suurt koostoime vajadust. Tema sõnul on dekaanil äärmiselt oluline roll ennekõike selles, et saavutada kuue instituudi vahel toimivad kokkulepped, sest praegusel hetkel on edaspidise suhtes paraku tunda teatud hirme. «See on suur võimalus saavutada edu, kuid ka võimalus läbi kukkuda. Meie peale vaatab kogu ülikool, kuidas meil läheb,» märkis Burk. Oma lühisõnavõttu lõpetades ütles ta: «Jätkugu meil tarkust valida selline dekaan, kes LOTE tervikuna toimima paneb neist ühtki osa kahjustamata.»

Viimasena esinenud professor Tõnu Meidla märkis samuti nagu eelkõnelejadki loodava teaduskonna erilisust, mis tuleneb tema suurusest, ülesehitusest ja toob kaasa uue toimimismehhanismi. «Teadus-arendusasutused toimivad omasoodu, teevad seda edukalt aga ainult siis, kui teaduskonnast ei kujune mitte juhtimistasand, vaid kui partner.»

Ta oli veendunud, et põhimõtteliselt uue, teistsugu-se struktuuriga teaduskonna edu on kiire tulema ning et ta on valmis sellesse panustama.

Valimistulemused

Peeter Burk kogus esimeses voorus 107 häält, Ain Heinaru 59 ja Tõnu Meidla 58 häält. Nii pääsesid teise vooru edasi professorid Ain Heinaru ja Peeter Burk.

Teaduskonna esindajateks TÜ nõukogusse valiti professorid Peeter Saari ja Jaak Järv.

Teises voorus sai Peeter Burk 145 ja Ain Heinaru 68 häält.

«Tänan usalduse eest ja loodan LOTE akadeemilise pere toetusele teaduskonnas sõbraliku ja töise akadeemilise õhustiku loomisel,» ütles Peeter Burk.

UT küsimusele, missugused ettevalmistustööd toimuvad veel detsembris enne LOTE tegevuse alustamist, vastas professor Burk, et ees on instituutide direktorite valimine, uue dekanaadi tööpõhimõtete paikapanemine, dekanaadi ühte asupaika üleviimise korraldamine ja personali komplekteerimine. «Dekaan peab koostama esmaste (ja nendest veel põletavamate) ülesannete pingerea.»

PEETER BURK

- **1990 lõpetas TÜ keemia osakonna *cum laude***
- **1993. aastast töötab TÜs, 2003. aastast keemilise füüsika professor**
- **1994 kaitses keemiadoktorikraadi**
- **2000–2003 prodekaan**
- **2003. aasta septembrist määrati dekaani ülesannetesse**
- **2004 ja 2007 valiti dekaaniks.**

Ilmus raamat rektor Henrik Koppelist

30. novembril esitleti ülikooli kunstimuuseumis rektorite sarja teist raamatut «Rektor Henrik Koppel».

Sarjast ja rektor Henrik (Heinrich) Koppelist (1863–1944), kes oli TÜ rektor aastail 1920–1928, kõnelesid raamatu autor Ken Kalling, emeriitprofessor Jüri Kärner, professor Mart Kull jt.

Arst ja õppejõud Henrik Koppel oli silmapaistev rahvusliku liikumise tegelane, ta kuulus mitmetesse teadus- ja haridusseltside ning majanduslike ettevõtmiste juhtkonda. Ta oli ka üks Eesti looduskaitse loojaid ning aktiivne loodus- (linnu)huviline.

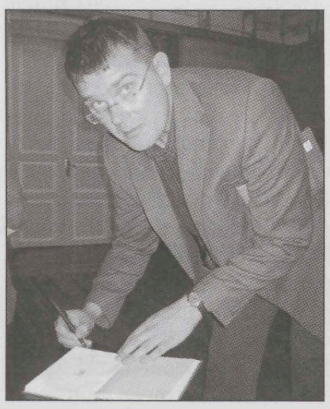

Ken Kalling

Rektorite raamatusari jätkub. Sarja koostajad ja väljaandjad mainisid esitlusel, et oleks vaja leida neid, kes võtaksid käsile mõne järgmise rektori raamatu kirjutamise.

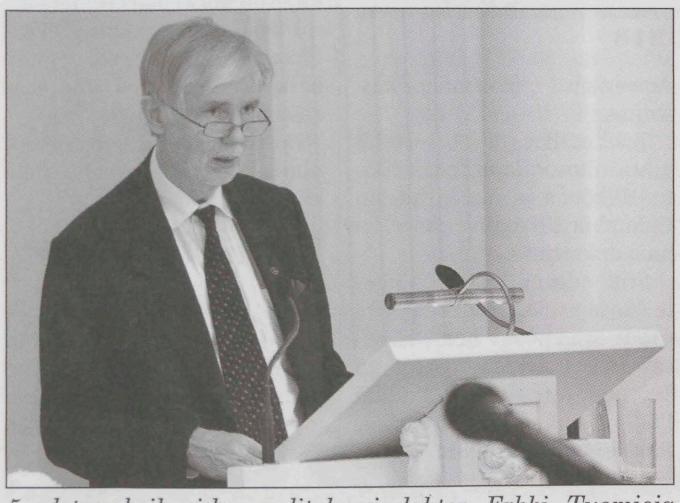

5. detsembril pidas politoloogiadoktor Erkki Tuomioja aulas Soome Vabariigi 90. aastapäeva puhul eestikeelse aulaloengu «Soome ja Eesti – sillaehitajad Põhja- ja Baltimaade vahel». ANDRES TENNUS

AJALOO READ

1. detsembril 1919 kell 12.30 algas eesti ülikooli pidulik avamine.

Loe: www.ajaleht.ut.ee

UUDISED

Rahvusvahelistumise heade tavade lepe

Eile kirjutasid Eesti avalik-õiguslike ülikoolide rektorid Tallinna Ülikoolis alla rahvusvahelistumise heade tavade leppele.

Sellega võtavad ülikoolid endale kohustuseks ja ülesandeks tegevused, mis toetavad Eesti kujunemist rahvusvaheliselt tuntud ja tunnustatud, kvaliteetset kõrgharidust pakkuvaks riigiks.

Leppes on sätestatud head tavad Eesti ülikoolide õppimisvõimaluste tutvustamiseks välisriikides, Eestis õppida soovivate rahvusvaheliste üliõpilaskandidaatide sisseastumise keelenõudeid ja nõudeid akadeemilises valdkonnas ning ülikoolide kohustused seoses rahvusvaheliste üliõpilaste, õppejõudude ja teadlastega.

Leppele kirjutasid alla TÜ rektor professor Alar Karis, EMÜ rektori kt professor Hardi Tullus, TTÜ rektor professor Peep Sürje, TLÜ rektor professor Rein Raud, EKA rektor professor Signe Kivi ning EMTA rektor professor Peep Lassmann.

Teaduste akadeemia valib akadeemikuid

12. detsembril valib Eesti Teaduste Akadeemia üldkogu kolm uut akadeemikut.

16 kandidaadi hulgas on Tartu Ülikoolist loodusteaduste ja meditsiini alal professorid Jaanus Harro, Mati Karelson, Martin Zobel ja Eero Vasar. Tehnika- ja informaatikateaduste alal kandideerivad professorid Ahto Buldas ja Andres Metspalu ning humanitaarteaduste alal professorid Jüri Allik ja Jüri Talvet.

Narva kolledž jagas kuldmärke

Narva kolledžis peetud eestikeelse ülikooli aastapäeva aktusel anti kolledži kõrgeim tunnustus – kuldmärk – Rootsi suursaadikule Dag Harteliusele ja rahvusringhäälingu korrespondendile Ago Gaškovile.

ONLINE-KÜSITLUS

Mitu korda oled eriala vahetanud?

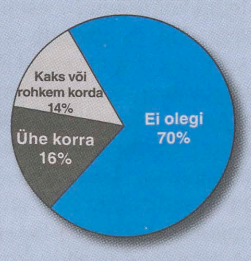

Vastajaid: 185

Uus küsimus:

Kas kasutad eestikeelset tarkvara?

Vasta: www.ajaleht.ut.ee

Didaktiline printsiip ehk Gerhard Rägo 115

Peeter Olesk
vilistlane

Tartu Ülikooli väga pika ajaloo jooksul on ilmunud äärmiselt vähe küsitlusi selle kohta, m i k s mõni õppejõud on lugenud oma või mitut ainet just nii ning mitte teisiti.

Mida keegi on õpetanud, seda saab lugeda dokumentidest. Kuidas ta seda tegi, tuleb esile kui mitte mujalt, siis legendidest või anekdootidest. Miks aga keegi valib õpetamiseks just nimelt selle ja mitte tolle vaatenurga, see eeldab uurimist. Anekdootidest ei aita.

5. detsembril möödus 115 aastat ülikooli kauaaegse matemaatikaprofessori ja mõneks aastaks haldusprorektori Gerhard-Johannes Rägo sünnist (surnud 27. juunil 1968). Ta oli pärit Võhandu jõe äärest Pindilt Lasva vallas. Legendaarne oli ta oma praktilise õpetusega tahvli puhastamisest ja tahvlilapi pesemisest vastavas mannergus. Kõrgema matemaatika sisusse ämbrid siiski ei kuulu.

Rägot näis huvitavat teha vahe kesk- ja ülikoolihariduse vahel võimalikult väiksemaks.

Vähemasti ühe võtme professor Gerhard Rägo didaktilise ideoloogia mõistmiseks annab vihje tema kolleegide Arnold Humala, Ott Rünga ja Aleksander Garšneki kõrgkooliõpiku «Kujutav geomeetria» (1946–1949) eessõnas: autorite arvates sai see aine kõrgkoolis rajaneda üksnes kooligeomeetriale ehk sellele põhjale, mille lõi gümnaasium Eesti Vabariigis. Teisisõnu, ülikool ei tohi keskharidust ümber pöörata (vastupidisel seisukohal oli näiteks samuti Tartus töötanud lingvist Jan Baudouin de Courtenay). Missugune oli pilt matemaatikast keskhariduses Gerhard Rägo järgi, seda võib igaüks ise vaadata tema ja Elmar Etverki raamatust «Matemaatika. Õpik humanitaargümnaasiumile» (1939). See sisaldab algebrat, trigonomeetriat, analüütilist geomeetriat, matemaatilist analüüsi ning matemaatika rakendusi. Niisiis kohustuslikku matemaatikast ka siis, kui sa matemaatikuna ei jätka.

Teisele võtmele osutab Gerhard Rägo õpik «Kõrgem matemaatika» (teine tr 1952). Viited selles Marxile, Engelsile, Leninile ja Stalinile on lõiv kroonutruudusele, kollaboratsioonist igatahes madalamal. Olulisem on, et käsitledes ainet vahemikus «arv – rida», püüdis Gerhard Rägo teha asja selgemaks alt üles, lihtsamalt keerulisemale minnes. Teda näis huvitavat teha vahe kesk- ja ülikoolihariduse vahel võimalikult väiksemaks. Muidugi oli see mõnel juhul naljakas. Tõenäoliselt on tema õpik ainus, mille autor soovitab tudengil tööks raamatuga olla alati varustatud terava taskunoaga.

Põhimõtteline probleem enam naljakas ei ole: kust kulgeb piir, mille tagant algab kõrgem vaatekoht? Gerhard Rägo paistab nihutanuvat seda piiri rohkem ülikooli sisse, praeguses mõttes bakalaureusefaasi lõpuni. Hakkamata oma ainest tulenevat üldistama, tahtis ta selgesti nähtavalt, et üleminek matemaatiliste paratamatuste mõistmiselt heas usus analüüsile tema ranguses toimuks siledalt.

See on küsimus, mis põhimõtteliselt puudutab iga ainet, ent on enamiku ainete õpetamise suhtes jäänud tavaliselt vastamata. Kõrgem vaatekoht algab metakeele õpetamisest.

29. novembril 2007 Tähtveres

Gerhard Rägo medalid

Täna kell 14 antakse TÜ nõukogu saalis kätte Gerhard Rägo 2007. aasta mälestusmedalid.

Medalikomisjoni esimehe dotsent Tiit Lepmanni sõnul on selle aasta laureaadid Nõo Reaalgümnaasiumi matemaatikaõpetaja Mare-Lee Hamer, Treffneri Gümnaasiumi matemaatikaõpetaja Ülle Hüva, Tallinna Reaalkooli matemaatikaõpetaja Helen Kaasik, TLÜ matemaatika-loodusteaduskonna dotsent Ellen Redi ja Pärnu Koidula Gümnaasiumi matemaatikaõpetaja Tiia Toobal.

Gerhard Rägo

Loe professor Rägost pikemalt www.ajaleht.ut.ee

10. aastapäeva tähistava Tartu Ülikooli Sihtasutuse stipendiumifond oli tänavu üle miljoni krooni. Toetust jagati 23 allfondist 70 inimesele. ANDRES TENNUS

Huvi stipendiumide vastu on kasvanud

Kadri Bank
Kadri Rannamäe

TÜ Sihtasutuse stipendiumide vastu tunnevad järjest rohkem huvi nii taotlejad kui ka toetusfondide loojad.

30. novembril jagatud ülikooli sihtasutuse stipendiumide konkurssidele laekus sel aastal rekordarv taotlusi. Sihtasutuse juhatuse liige Ruth Kotsar ütles, et kui möödunud aastal oli kandideerijaid 250, siis sel aastal oli üle 400. Nende hulgas olid ka TÜ kolledžite ja õigusinstituudi tudengid, kes said taotlemisvõimaluse esmakordselt.

Rektor Alar Karis tundis heameelt, et kandideerijate üldarv oli suur: «Nende seast on, keda valida». Rektor lisas, et preemiad ja stipendiumid ei arenda ainult toetuse saajat, vaid viivad edasi kogu ülikooli.

Stipendiumeid ja toetusi said 70 inimest kogusummas 1 003 000 krooni. Toetust jagati 23 fondist.

Nende hulgas oli mitmeid esmakordselt välja jagatavaid toetusi: Friedrich Carl von Kruegeri stipendium biokeemia kraadiõppurile, AS Celecure stipendium biokeemia või geenitehnoloogia doktorandile, Carl Schmidti stipendium keemia- või meditsiiniajaloo uurijale, Fred Kudu stipendium kehakultuuri üliõpilasele ja Tschishewsky perekonna stipendium Pärnu kolledži üliõpilasele. Peale selle kuus sihtstipendiumit eestikeelse terminoloogia arendajatele.

AS Celecure juhatuse liikme Tarmo Kivi sõnul soovitakse stipendiumi kaudu biotehnoloogia tudengitele kinnitada, et erasektor on neist huvitatud ning ka seal saab oma erialal midagi saavutada.

Traditsiooniliselt kuulutas TÜ Sihtasutus välja ka Eesti suurima, Ernst Jaaksoni nimelise stipendiumikonkursi (200 000 krooni). Välismaal kraadiõpet või teadusuuringuid jätkavaid Eesti doktorante toetavat stipendiumi saab taotleda 1. veebruarini 2008.

KOMMENTAAR

Märt Põder
filosoofia 2. a doktorant, Gustav Teichmülleri stipendium

Stipendium on kahtlemata oluline, sest see toetab üliõpilaste hakkama saamist. Kavatsen stipendiumi eest soetada erialast kirjandust, mida meie raamatukogudes ei ole. Teiseks plaanin külastada mõnda minu teemaga tegelevat uurimisasutust välismaal. Üks sümpoosion Platoni ja Aristotelese teemal toimub näiteks Groeningeni Ülikoolis 12. detsembril.

Vladimir Stepanov
keemia 2. a doktorant, Seitsmenda Samba stipendium

On väga meeldiv sellist stipendiumi saada. Esiteks on hea meel selle üle, et ülikool üliõpilasi tunnustab ja teiseks, et tunnustatakse reaalteadlast. Pean tunnistama, et taotlemisel ma ei teadnud, et tegu on n-ö eliitstipendiumiga, nagu professor Karis stipendiumi kätteandmisel ütles.

Stipendiumi kavatsen kasutada eelkõige välissõitude finantseerimiseks. Uurimisgrupp, kuhu kuulun, uurib rakusiseseid protsesse molekulaarsel tasemel, st retseptorite kineetikat ning monoamiinide transporterite kineetikat. See on praegu maailmas oluline teema, kuna need protsessid on otseselt seotud narkosõltuvuste tekke mehhanismidega.

Meie jaoks on päris oluline olla kontaktis selle valdkonna teiste rühmadega. Teeme tihedat koostööd Karolinska instituudi ja haiglaga Rootsis.

Maie Toomsalu
anatoomia instituudi projektijuht, Carl Schmidti stipendium

Stipendiumi saamine tekitab väga häid tundeid. Mina sain selle viimasel kahel aastal tehtud meditsiiniajalooalase uurimistöö eest. Ilmusid monograafiad «Professors of Old Anatomical Theatre» ja «Maximilian Friedrich Werner Zoege von Manteuffel», artiklid Ludvig Puusepast, keedetud kummikinnaste kasutamisest kirurgilises praktikas ning mitmed eestikeelsed artikleid, nt tsaaritohter Philipp Karellist, professor Lembit Allikmetsast jt.

Stipendiumi kavatsen kasutada meditsiinimuuseumide külastamiseks Saksamaal, Hollandis ja Taanis. Seal töötavad koostööpartnerid, kellelt saab nõu meie muuseumi edasiarendamiseks, planeerime ka näituste vahetamist. Ka minu magistritöö on seotud meditsiinimuuseumide teemaga, uurin meditsiiniväljapanekute rolli terviseedenduse kommunikeerijana.

UT KÜSIB

Miks asutasite Teichmülleri stipendiumi?

Vootele Vaska
Gustav Teichmülleri stipendiumi asutaja

Asutasin Teichmülleri nimelise stipendiumi 2002. a eelkõige seepärast, et mul on filosoofi taust. Töötasin 31 aastat Ameerikas filosoofiaprofessorina.

Teichmüller oli 19. sajandil juhtiv filosoofiaprofessor Tartu Ülikoolis ja ma kirjutasin Columbia Ülikoolis temast ka oma doktoritöö.

Stipendium läks õigele inimesele. Märt Põdra tööde tase on hea. Huvitav on märkida, et nagu Teichmüller, uurib ka Märt Põder antiikfilosoofiat, Platoni ja Aristotelest.

UUDISED

Ülikool tunnustab

TÜ aumärgi ja tänukirjaga autasustati 75. sünnipäeval bioloogia-geograafiateaduskonna emeriitprofessorit **Aadu Loogi**.

TÜ aumärgiga tunnustati TÜ 375. aastapäeva ürituste suurepärase ja silmapaistva korraldamise eest Tartu Üliõpilasmaja tegevjuhti **Kulno Kunglat**, rektori abi **Illari Läänt**, haldusdirektori büroo teabe- ja asjaajamiskorralduse spetsialisti **Kristel Seilerit** ja teabetalituse avalikkussuhete spetsialisti **Kady Sõstart**.

TÜ aumärgi pälvis ka TÜ 375. aastapäeva ürituste suurepärase ja silmapaistva korraldamise ning pikaajalise töö eest ülikooli välissuhete osakonna rahvusvahelise koostöö juht **Sirje Üprus**.

TÜ tänukirjaga tunnustati 60. sünnipäeval pikaajalise ja kohusetundliku töö eest TÜ Raamatukogu postisekretäri **Elle Zirki**, 55. sünnipäeval suure panuse eest kunstide osakonna arendamisel ja silmapaistva tegevuse eest maalikunstnikuna filosoofiateaduskonna maalikunsti õppetooli dotsenti **Anne Parmastot**.

Algas vabariigi juubeliaasta

28. novembril algasid maakondade rahvapidudega Eesti Vabariigi 90. aastapäeva üritused.

Selle aasta detsembrist kuni järgmise aasta novembrini kannab iga kuu erineva teema nimetust. Nii on detsember eesti rahva kuu. Tartu Ülikool osales selles 1. detsembril tähistatud eestikeelse ülikooli aastapäevaga.

Jaanuar on Vabadussõja kuu, veebruar vabariigi presidendi kuu jne.

Üritustega tehti algust 28. novembril, sest sel kuupäeval 90 aastat tagasi otsustas Eestimaa Kubermangu Ajutine Maanõukogu ehk (Eesti) Maapäev, et ta on kõrgema võimu kandja kuni tulevase riigikorra määrab Eesti Asutav Kogu.

Tartu valib 2007. aasta tegu

Tartu aasta teo konkursil kandideerib mitme teoga ka Tartu Ülikool.

Oma hääle saab Tartu parima teo poolt anda linna või Postimehe kodulehel või Tartu Postimehes ilmuva talongiga.

Tänavuste kandidaatide hulgas on AHHAA esimene Tartu teadusfestival, Johan Skytte mälestusmärk, juhuluule antoloogia «O Dorpat…», Juri Lotmani mälestusmärk, TÜ juubeliüritused, TÜ spordihoone juurdeehitis, TÜ molekulaarse biotehnoloogia labor, ülikooli peahoone seinamaaling von Bocki maja seinal jm.

Möödunud aastal arvati aasta väärikaimate tegude hulka botaanikaaia troopikakasvuhoone ja Gaudeamus.

Postimehe ja linnavalitsuse ühine konkurss toimub juba kümnendat korda.

Teadusfoto võistlus

Teadusteave MTÜ/teadus.ee korraldatav teine teadusfoto võistlust on pikendatud 15. jaanuarini. Info: www.teadus.ee; toimetus@teadus.ee; tel 506 7488 Tiit Hunt.

Miks mitte laiendada ülikoolide doktoriõppes, kuhu satub ikka enam välismaalasi, inglise (või ka mõne muu võõrkeele) osa?

Jüri Talvet «Mis keeles meil tuleks oma kodu hoida?» Tartu Postimees 4. detsember 2007

ESSEEVÕISTLUS

Millisena näen ülikooli kümne aasta pärast?

Margit Sutrop
esseevõistluse žürii esimees

1. detsembril autasustas rektor Alar Karis emakeelse ülikooli juubelipidustustel *alma mater*'i tuleviku teemalise esseevõistluse võitjaid.

UT toimetus ja toimetuskolleegium kuulutasid esseevõistluse välja 31. augustil. Võistlus lõppes 31. oktoobril. Kokku esitati 13 tööd. Autorid olid üliõpilased, õppejõud, vilistlased jt.

Ka võitjate hulgas olid kõik kolm gruppi esindatud. Kuna kolm esimeseks tulnud tööd olid kõik võrdselt head, otsustas žürii anda välja kolm I–III preemiat. Need said kultuuriteaduste ja kunstide instituudi erakorraline vanemteadur Jürgen Beyer, bioloogia 2. a üliõpilane Sander Jahilo ja TÜ vilistlane, õigusteaduskonna õppeülesandetäitja Virgo Saarmets.

Peale selle anti välja Rebase preemia, mille sai klassikalise filoloogia 1. a üliõpilane Lembit Lillenberg.

Esseevõistluse võitjad said auhinna kätte rektori vastuvõtul. Pildil vasakult Sander Jahilo, žürii esimees professor Margit Sutrop, Lembit Lillenberg, rektor professor Alar Karis, Virgo Saarmets ja Jürgen Beyer. ANDRES TENNUS.

Ülikooli väljakutsed

Kas esseevõistluse puhul oli tegemist ennustusvõistlusega või ülikooli ees seisvate valikute kaardistamisega? Nii seda kui teist. Paljudes esseedes püüti ette kujutada, milliseks muutub ülikool kümne aasta pärast. Kuna tulevik sõltub aga suurel määral sellest, mida me teeme täna, siis juureldi palju ka selle üle, millised on praegu Tartu Ülikooli ees seisvad väljakutsed. Arutati, kas ülikool suudab säilitada oma juhtiva rolli Eesti kõrghariduse lipulaevana. Enamik autoreid uskus, et suudab. Leiti, et pole oluline, kas ta jõuab esimese saja hulka maailmas. Palju olulisem on see, et ta jätkaks rahvusülikoolina. Arvati, et ülikool võib küll laieneda teistesse piirkondadesse, aga tema süda jääb kindlalt Tartusse.

Ülikool kestab

Mitmed kirjutajad lootsid, et Tartu Ülikool ei liida endaga teisi ülikoole, sest nii kaoks ülikooli eripära ja konkurentsi puudumine kõrghariduses muudaks õppejõudude palgad veelgi konkurentsivõimetumaks. Küsimusele, kas kümne aasta pärast saame veel rääkida emakeelsest ülikoolist, vastas enamik, jah, ent mööndustega, sest üleilmastumine ja rahvusvahelistumine puudutab ka ülikooli. Enamik kirjutajaid leidis, et omakeelne teadus ja oskuskeel peavad säilima, ent «muu maailmaga sammu pidamiseks on paratamatu, et Tartusse tuleb kutsuda… tunnustatud välisõppejõude ja teadlasi». Samuti peaks Tartu Ülikool muutuma ihaldusväärsemaks välismaa üliõpilastele.

ESSEEVÕISTLUSE VÕITJAD

I–III KOHT
Jürgen Beyer
Sander Jahilo
Virgo Saarmets

Rebase preemia
Lembit Lillenberg

Läbivaks mureteemaks oli ülikooli muutumine massiülikooliks, mis «toodab diplomeeritud keskpärasust», kus püüeldakse vaid kvantiteedi suurendamise poole ja hariduse kvaliteet langeb. Kvaliteedi võti on, tsiteerides üht esseed, «võimekas õppejõudude ja professorite koosseis, kellele on tagatud sobiva töökeskkonna ja palga näol piisav motivatsioon.» Marginaalselt kirjeldas massiülikooli anonüümsust ühe võidutöö autor: «Pole normaalne, kui viimasena loenguruumi jõudnu istub rüperaaliga tagapinki ja küsib suhtlusportaali vahendusel eespingis istuva sõbra käest, millest lektor räägib». Intensiivsema töö tagamiseks on vaja väiksemaid õpperühmi ja suurte loenguvoorude asemel tööd gruppides. Just üliõpilased kirjutasid murega sellest, et paljud tudengid ei suhtu õppimisse piisava tõsidusega, kõik muu – raha teenimine, trennis käimine, pidutsemine – on tähtsam kui õppimine.

Üks üliõpilane ütles otse välja, et ülikooli tuleb liiga palju neid üliõpilasi, kellel pole võimeid ega kutsumust kõrgharidust nõudva elukutse järele. Selle põhjuseks on kõrghariduse fetišeerimine ja usk, et kõrgharidus on õnne pant. Noored peaksid oma võimeid tundma ja õppima seda eriala, mis võimaldab võimetekohast eneseteostust. Kui ülikool avab uksed peaaegu kõigile soovijaile, on kannatajaks võimekad üliõpilased, kes tahaksid tõsiselt õppida. Massiülikoolis ei jagu motiveeritud üliõpilastele juhendajaid ja piisavalt tähelepanu. Üksmeelselt muretseti selle pärast, et veebipõhine õpe ähvardab kaotada traditsioonilised loengud ja seminarid, mistõttu kaob elav suhtlemine õppejõu ja üliõpilase vahel.

Kuna esseevõistlus oli ülikooli 375. aasta juubeliüritus, siis sobib lõpetada tsitaadiga, mis väljendab usku ülikooli kestmisse ja ajalooliste traditsioonide jätkumisse: «*Alma mater* on väärikalt olnud eestikeelse kõrghariduse eestvedajaks sajandeid, elades üle nii halvemaid kui paremaid aegu – Eesti rahva, aga ka terve maailma jaoks olulisi ajaloo pöördepunkte. Vaatamata kirevale ajaloole, seisab haridustempel ikkagi kindlalt ning rühib jõudsasti vastu oma neljasajandale aastapäevale».

«Tiimitöö on uue ajastu märksõna»

Virgo Saarmets
õigusteaduskonna vilistlane

Ülikool peab tagama tudengitele võimaluse saada tõhusat individuaalset juhendamist.

Ajalugu kordub, ütles Hegel. Marx lisas, et esimest korda tragöödiana, teist korda farsina. Kas võiksid Tartu Ülikooli ajaloos neid etappe tähistada vastavalt rootsi, vene ning viimaks emakeelne rahvuslik ja/või riiklik ajastu? Et siis farss on see, mida praegu etendatakse. Kas on see nii?! Küllap ei vastaks isegi veendunumad Tartu krambambullased siinkohal traditsiooniliselt: «Jah, muidugi!», vaid «Ei, ilmaski!» Jäägem siis selle juurde, et ülikooli ajalugu veel ei kordu. Ei tragöödia, ei farsina. Ajalugu kestab edasi. Inimühiskonna evolutsioon on Hegeli ja Fukuyama järgi jõudnud ajaloo lõppu, kui on kehtestatud ühiskonnavorm, mis rahuldab inimsoo kõige sügavamad ja põhilisemad ihad, liberaalne demokraatia. Kas ülikool on nüüd emakeelse ja rahvuslikuna, liberaalse ja demokraatlikuna jõudnud omaenda ajaloo lõppu? Ilmselt teatud mõttes küll. See on Tartu Ülikool kui Eesti rahvusülikool. Selles osas enam paremaks minna ei saa. Aga muus osas arenemisruumi veel jagub. Teadusülikoolina, töökeskkonnana, õpikeskkonnana.

Prognoosimaks, milline võib ülikool välja näha kümne aasta pärast, tasub meenutada, milline nägi ülikool välja kümne aasta eest.

Aastal 1997 õppisin ülikoolis teist-kolmandat semestrit. Esimene kursusetöö valmis trükimasinal. Arvutiklassi tuli aeg kinni panna nädal varem ja seda sai kasutada maksimaalselt kaks tundi. Arvutiõpetus oli populaarne õppeaine. Windows oli 3.1. Lüümik oli kõva sõna. Keemiaringis olid ümmargused taburetid. Matrikkel oli sinine. Ülikooli kohvikus serveeriti teed morsiklaasis. Aga sisu oli hea, arvasin siis ja arvan praegu. Nii teeklaasil kui ka ülikoolil. Arvestades tollaseid ressursse.

Aastaks 2007 on paljugi muutunud. Esiteks olen ma ise vahepeal ülikooli ära lõpetanud. Aga muudatusi on veel. Ehk isegi olulisemaid, vähemalt generaalplaanis. Ehitatud on uusi õppehooneid ja ühiselamuid ning kaunistatud vanu. Tehnika on tasemel. Sisse on seatud õppeinfosüsteem ja veebipõhised ainekursused. Kodutööd saadetakse õppejõule e-postiga. Internet levib õhu kaudu. Üliõpilase edasijõudmist iseloomustavad numbrid on asendunud tähtedega. Matemaatika on käest ära läinud, Bologna moodi. 4+2+4=3+2+4. Kuidagi ei klapi. Sisu julgen siiski arvata endiselt heaks. Arvestades praegusi ressursse.

Aasta 2017. Kümne aasta pärast. Mis on muutunud? Autod lendavad. Võibolla. Reaalsus on asendunud virtuaalreaalsusega. Kahtlane. Alma Mater Dorpatensis on, noh… endiselt olemas. Kindlasti. Õppehooneid ja ühiselamuid on juurde ehitatud ja remonditud. Kahtlemata. Tartu Ülikool ja Eesti Maaülikool on ühinenud. Väheusutav. Tartu Ülikooli on tulnud teine Nobeli preemia. Vaevalt. Tartu Ülikool on pääsenud Euroopa 100 ja maailma 500 parima teadusülikooli sekka. Tahaks loota. Doktorikraade kaitstakse ülikoolis märksa sagedamini kui täna. Arvatavasti. Sisu peaks olema jätkuvalt hea. Kuid nüüd juba ressursse arvestamata. Enam me sellega ennast välja ei vabanda ja vähemaga leppida ei või.

Aga kas saame kümne aasta pärast veel rääkida emakeelsest ülikoolist? Tõenäoliselt küll, teatud mööndustega. Üleilmastumine ja rahvusvahelistumine ei lähe ka ülikoolist mööda. Vastupidi, ülikool peab just olema selle taimelavaks. Teadmistel ei ole kodumaad, kui need ei ole just teadmised kodumaast. Seepärast ei saa ka teadmistepõhine ühiskond olla suletud ühiskond. Omakeelne teadus ja oskuskeel peavad siiski jääma. Seda rõhutab ka põhiseaduse preambula vastne täiendus. «Peab tagama eesti… keele… säilimise läbi aegade.»

Täna kättesaadavate materjalide hulk ületab tunduvalt inimvõimete piiri nendega tutvumiseks. Seda enam kümne aasta pärast. Varem oli piiriks konspekteerimisvõime, nüüd lugemisvõime, tulevikus ka otsimisvõime. Õppejõud peab juba täna olema eelkõige tudengite õigete allikate juurde juhtijaks ja erinevate lähenemiste selgitajaks, kümne aasta pärast veel enam. Autorist on saanud tõlgendaja, jutlustajast juhendaja. Tudengilt nõuab see rohkem iseseisvat analüüsimist, vähem sõnasõnalist teadmist. Kuulajast on saanud mõtleja, õppijast uurija. Informatsioon tungib peale. Igaühele ja iga kell. Ja see tendents süveneb, progresseeruva kiirusega ja lõputult. Mitte buum-krahh, vaid buum-buum-buum. See on õnnistus, aga ka needus.

Teadmistes on jõud. On alati olnud ja jääb alati olema. Ühiskonna arenedes teiseneb vaid meie arusaam sellest, millised teadmised on kõige jõulisemad, kõige kasulikumad, kõige vajalikumad. Tänapäeval leiab Internetist peaaegu kõike. Brasiilia bikiinide lõikeid, vesinikupommi retsepti, mida iganes. Raamatukogudes arvestatakse teavikute hulka miljonites. Võimatu on kõigega kursis olla. Aga seda ei nõutagi. Tähtis on hoopis oskus olemasolevaid andmebaase enda huvides tõhusalt kasutada, neist oluline ja autoriteetne välja raalida.

Ülikooli eesmärk peab olema esmajoones arendada tudengi mõtlemis- ja analüüsivõimet ning kujundada tema väärtushinnanguid, tekitada temas harjumus läheneda probleemidele süsteemselt, objektiivselt, novaatorlikult. See ei sõltu ainult ülikoolist endast, milline ta kümne aasta pärast välja näeb, kindlasti mitte. Oluline roll on siin ühiskonnal tervikuna, ka üldhariduskoolidel. Kümne aasta pärast tahaksin ma näha Tartu Ülikoolis tunduvalt rohkem neid tudengeid, kes on pühendunud esmajoones ja üksnes õppimisele. Kas või laenuraha toel. Kooli kõrvalt töötamine või töö kõrvalt õppimine on poolik lahendus, eriti kui erialad ei kattu. Avatud ülikool annab kindlasti midagi selles õppevormis õppijatele, kuid paraku ei anna ta kuigipalju ülikoolile. Peale raha, mis on muidugi ka tähtis.

Coudenhove-Kalergi kirjutas kunagi, et ülikoolid on oma nimele truudust murdnud sellest peale, kui nad tõelisest haridusealikast on muutunud kutsekursusteks spetsialistidele. Sellest peale, kui filosoofia lakkas olemast loomulik alus igasugusele kõrgemale haridusele ning muutus vaid erialaks. George Soros märgib oma hiljutises raamatus sama tabavalt, et tegevusalad, mida vanasti peeti professioonideks, on muutumas äriks, näiteks juura. Kui aga professioonid muutuvad kasumile keskenduvateks äridеks, satuvad professionaalsed mõõdupuud ohtu. Ülikool peab sellele vastu seisma, seda tendentsi pidurdama, taasleidma oma juured ja ülikooli-idee. Teadusvabadust tuleb kaitsta, aga sellel vabadusel ei ole mõtet ilma teaduseta. Massiülikool ei ole lahendus. Ülikool peab tagama tudengitele võimaluse saada tõhusat individuaalset juhendamist. Üliõpilaste ja teadustöötajate suhe peaks tulevikus olema tasakaalukam, praegu on see liigselt teadurite kahjuks kaldu.

Eilsetel uudistel puudub täna uudisväärtus. See esitab uued väljakutsed ka teadustegevusele. Jättes kõrvale ehk kõige fundamentaalsemad või eksistentsiaalsemad teemad, mille aktuaalsus on suhteliselt püsiv, tuleb nüüd teadustki teha rapiidselt. Kuna ühe inimese, isegi korralise professori võimed pole piiramatud, võiksid ja peaksid abiks olema üliõpilased. Tiimitöö on uue ajastu märksõna. Ja selle eest peaks saama ainepunkte.

Ma loodan kümne aasta pärast näha, et Tartu Ülikooli üliõpilased ei õpi mitte ainult nii palju, kui õppejõud neilt minimaalselt nõuab, vaid rohkem; et Tartu Ülikooli õppejõud teevad teadust mitte ainult nii palju, kui ülikool neilt minimaalselt nõuab, vaid rohkem; et Tartu Ülikool hoolitseb oma tudengite ja õppejõudude eest mitte ainult nii palju, kui ühiskond minimaalselt nõuab, vaid rohkem. Ilmselt on see praegugi nii, aga kümne aasta pärast olgu veel rohkem. Paigalseismine on, igatahes, tagasiminek!

Meie, üliõpilased, oleme Eesti tuleviku mõjutajad

Sander Jahilo
bioloogia
2. a üliõpilane

Massiülikool, nagu ta praegu kipub olema, toodab diplomeeritud keskpärasust.

Kümne aasta pärast näen, et Tartu Ülikooli fassaad vajab jälle kohendamist – siitsealt nurkadest naeratavad värvikrohvi alt välja pääsenud pahtlilaigud, hall on tolmusegust maavärvi tõmbumas, sambad servadest kortsuma läinud. Ma ei tea ega näe, mis toimub hoone seinte vahel. Ma pole siis enam üliõpilane (loodetavasti) ning jalg vahest nii tihti üle õppehoone läve ei astu, seega saan ma vaid aimata ja loota, et fassaadi taga on jätkuvalt tööhoos noored ja tegusad inimesed, kes tegelevad teaduse ja õppimisega, mis täidab oma eesmärki, avardades silmaringi ja rikastades ühiskonda. Ma loodan, et nende töö eesmärk ei ole pelk eksmatrikuleerimise vältimine, vaid uute teadmiste ja oskuste omandamine. Vaev, mis kulutatakse lühinägelikult näiva kasu saamiseks, on korvamatu, nii nagu külmetava tudengi korteri aknad on tihendamata ja eestiaegsete puitakende praod täis tuulte vallatuid iile, mis viimsegi raasu elektriradiaatorist kerkivast soojapahmakust minema veavad. Tudeng ei tohi külmetada, ei füüsiliselt ega vaimselt. Fassaad võib ju ajahambast puretud saada, aga oluline on, et ülikool ka sooja ja tarkust kinni peaks. Kümne aasta pärast, ma loodan, ta seda teeb.

Ma olin Tartu Ülikooli patrioot juba enne, kui Tartusse elama kolisin. Ma ei esitanud endale kuigi sisukaid küsimusi ses osas. Mida ongi selt õppeasutuselt enam küsida, ta räägib ise, küsimata. Mu vanemad käisid siin õppimas ning nemad on siiamaani Tartusse armunud. Lisaks leidsid nad siin ka üksteisst. Mõlemad perspektiivid tundusid enne ülikooli astumist minu jaoks paljutõotavad, sest Tallinnale kasvas tasapisi raha lõhn külge. Loomulikult tegin ma oma valiku osaliselt emotsioonide ajel, aga head emotsioonid õhust ei teki ja mingeid pettekujutelmi mul ka polnud, sest olen endiselt valikuga rahul. Keskkond on Tartu Ülikooli suurimaid plusse – ega ilmaasjata saanud ma sellele juba esimesel kursusel vabaainena võetud ökosemiootikas kinnitust, et muistne Tarbatu on rajatud Emajõe äärde just selles paigas, kus on kõige suurem ökoloogiline mitmekesisus. Mina arvasin, et Tartust lähtuv inimtegevus ise on selle mitmekesisuse põhjustanud, aga väidetavalt pole sel teaduslikku alust. Oleks tore, kui see vaimne, looduslik ja miljööline mitmekesisus säiliks läbi aastate. Kui kümne aasta pärast kasvaks ka Pirogovi pargis joodiknoorte ja taara asemel roheline muru ja värvilised lilled, siis võiks kaaluda sealt platsilt ka valgel ajal läbi käia.

Tulevikus võiks Tartu Ülikooli sisseastumissõel üldse olla nii tihe, et Pirogovi murukate peaks võimalikult vähe istuva tudengi istmiku all pimedust taluma. Rohkem oleks vaja selliseid õppureid, kes ülikoolile mingit väärtust juurde annaksid. Massiülikool, nagu ta praegu kipub olema, toodab diplomeeritud keskpärasust, mille seast loomulikul teel ka helgemad pead esile tõusevad, aga selline ekstensiivne haridusmajandus vaevu tagab riikliku julgeoleku ning ühiskonna vajadused, rääkimata kaugemale jõudmisest. Intensiivsema töö tagamiseks on vaja vähem õpilasi ja rohkem õppejõu tähelepanu ühte õppetundi. Pole normaalne, kui viimasena loenguruumi jõudnu istub rüperaaliga tagapinki ja küsib suhtlusportaali vahendusel eespingis istuva sõbra käest, millest lektor räägib. Ma ei soovi, et kümne aasta pärast helisüsteem valjem oleks või lektorid oma hääldust parandaksid, vaid eelistaksin väiksemaid õppegruppe, kelle igale küsimusele oleks võimalik kohe vastus anda.

Samas võib mingil hetkel juhtuda hoopis vastupidine – üliõpilasi hakkab loengus üha vähemaks jääma. Teiseks kursuseks on paljud hankinud mõne tööotsa.

Kui väikese inimese töö on mängimine, siis noore töö on õppimine. Paraku ei saabu täiskasvanuiga hoobilt ülikooli astumisega või 18-aastaseks saamisega. Töötamine ja raha saamine on paljudele nii loomupärane ja «täiskasvanulik», et sellega saab vabandada välja kõik muud tegevused, nagu trennis käimine, huviringidest osavõtmine ja isegi õppimine. Ma olen näinud väga palju üliõpilasi, kes ei käi tööl ega pruugi isegi stippi saada, kuid on sellest hoolimata õnnelikud ja eluga rahul.

Vähenõudlikud? Võib-olla ka seda, aga võimalik, et lihtsalt riigieelarvelisel kohal. Tasulisel kohal õppivad noored ei saa alati vanematelt niipalju raha, et õppimise eest maksta. Reaalselt võttes on ülikooli astuja täiskasvanud inimene, aga kuidas saab tal olla mingit raha, kui ta pole kunagi töölgi käinud? Justkui eeldataks, et üliõpilase eest peaksidki maksma tema vanemad, kuid paraku pole kõigil sellist võimalust. Kuidas saavad elamisega hakkama need, kes terve ülikoolitee jooksul ei lähegi palgatööle? Võimalik, et elavad jätkuvalt vanemate kulul, saavad ülikoolilt või kusagilt mujalt stipendiumi või võtavad õppelaenu.

Kui esmakursuslane läheb tööle, siis järelikult ta kas: a) vajab raha, et maksta õppemaksu, korteriüüri, osta süüa; b) saab koolitööga ruttu valmis ja et mitte laiselda, teenib raha; c) ei viitsigi õppida, vaid pingutab napilt paberi kättesaamise nimel. Kes ei vajaks raha? Kusagil tuleb siiski kompromiss teha, sest õppetöö kõrvalt tehtav töö röövib vaimset ressurssi õpingute arvelt, mistõttu võib see hiljem kalliks maksma minna. Kümne aasta pärast tahaksin ma näha, et a-grupi inimesed ei peaks oma kallist aega kulutama raha teenimisele, et b-grupi inimeste erialadel oleks pisut rohkem õppetööd ja et c-grupi inimesed ei pääseks ülikooli, kus nad vaid endast halva mulje jätavad.

Halba valgust ülikoolile heidavad veel mitmed elavad stereotüübid, nagu spikerdajad, laaberdajad, purupurjus korporandid ja ebasümpaatsed tudengid, kelle tõttu ei saa normaalne õppur korteritki üürida, sest «üliõpilastel palume mitte helistada». Rääkimata sellest, et kurjad korteriomanikud suhtuvad allüürnikesse skeptiliselt, ei ole ühtekuuluvust ka tudengite endi vahel. Sügispäevade hittürituste hulka kuuluvad joomisvõistlused ja muud totrad üliõpilasharrastused, mis suurendavad ühtekuuluvust alkoholi ja debiilsusega, aga mitte rahvuse ega ülikooliga, võiksid minu poolest lõppeda ja jääda inimeste eralõbuks. Õnneks on ka leidlikke ja väga muhedaid üliõpilaste korraldatud üritusi, aga näiteks rebaste ristimised ja muud ühtekuuluvust suurendama pidavad üritused seostatakse siiski ohtra alkoholijoomisega. Tartu Ülikool on peaaegu nagu riik riigis ja kui üliõpilaste seas ei toimu vennastumist riigi- ja kultuuriritruude ideedega, siis võib arvata, et ka terve Eesti peale laiendatuna on olukord täpselt sama halb. Praegu on Eesti ajaloos tõepoolest head ajad, kuid ma pole kindlasti ainus, kes selle jätkumisse kahtlusega suhtub. Meie riik ei saa end oma geopoliitilise asukoha tõttu kunagi sajaprotsendiliselt turvaliselt tunda. Erinevate organisatsioonide liikmelisus ei ole garantii millelegi, ta on lihtsalt *de jure* kinnituseks, et meil on olemas paberite ja allkirjadega riik, aga seadustest ja lepingutest pole kasu, kui rahvas *de facto* oma kultuuri ega inimesi piisavalt elus ei suuda hoida. Ma ei anna ülikoolile ühtegi kriteeriumi, millega järgmise kümne aasta jooksul seda küsimust lahendada, kuna see pole otseselt tema pädevuses.

Rahvuse püsimajäämine on eestlaste endi pädevuses ja siin tuleb tõdeda, et meie – üliõpilased – oleme Eesti lähituleviku mõjutajad. Uue hinguse toomine ühiskonda toimub just meie kaudu, sest meil veel on nooruslikku indu ja jõudu uusi mõtteid rakendada. Ressurssi justkui oleks, aga tahtmist on vähe, eesmärke ei seata, elu võetakse lihtsalt. Kui vähemalt järgmised kümme aastat suunatud ja mõtestatud ajutööga täita, siis miks ei võikski dekaadi pärast pisut vananeva fassaadi ees seista ja teada, et need seinad peavad küll, nii inimlikku soojust kui ka vaimuandi.

UT in 2017 – nothing more than a façade?

Jürgen Beyer
kultuuriteaduste ja kunstide instituudi erakorraline vanemteadur

In 2017 a professor's salary will be just under the Estonian average.

The Danish humorist Robert Storm Petersen once remarked that it is difficult to prophecy, especially about the future. Having done extensive research on early modern prophecy myself, I can confirm that most predictions, indeed, turned out to be wrong. I do hope that my prophecies about the future of Tartu University will fail as well, but I shall list them none-the-less. My method was fairly simple, but rigorous in scholarly terms: the extrapolation of existing trends – both at Tartu and abroad, especially in the humanities.

In 2017, academic standards of teaching will have fallen to levels unimaginable only ten years ago. Student performance has become standardised in order to achieve greater cost-effectiveness. Students now have to follow a rigid schedule leaving no room for personal choices (once upon a time student choice was regarded as one of the three academic liberties, but the other two have largely disappeared as well). It will not only be possible to get a degree in history without reading any Latin, German or Russian, but also a degree in French literature will be offered for those not reading French. The discussion on whether higher education should be given in Estonian or in English, will have become obsolete because there is no higher education anymore worth its name.

30 per cent of the student population are below-average oversea students from well-to-do families who do not get into universities in English-speaking countries but who can pay their way to a degree from universities such as Tartu where part of the instruction is given in a kind of English. These students provide such a significant portion of the University's income that it could not exist without them.

In 2017 the University will not have two pro-vice-chancellors but eight: one for teaching, one for research, one for innovation, one for marketing, one for public relations, one for auditing research and teaching, one for relations to business and industry and one for maintaining links to the Ministry of Education and the political élite at Tallinn. These pro-vice-chancellors will still hold a Ph.D., but they will not have done any additional research of international standing. None of them would qualify for a professorship.

None of the rooms in the University's main building will be used for teaching or research. All are either used for administrative or for representative purposes. In 2017, all teaching done at the University will take place in a web-based environment. Students will never ever speak to their teachers. Also the writing of books and articles or the use of the university library will take place through the same environment. This makes it possible to control what scholars are reading.

The academic staff spends ten hours per week on reporting and documenting what they have done in research and teaching. 15 hours are used for other administrative tasks (such as commenting on new reform proposals). 18 hours per week are needed for teaching (including preparation). This already adds up to 43 hours, but if the academic staff does not put in an extra 15 hours for research, they will not be re-elected.

Already in 2006, the vice-chancellor was paid five times more than a normal professor, while the president of Eesti Pank earned more than his American counterpart. In 2017, the vice-chancellor's salary will be 15 times as high as that of a normal professor. Even though the vice-chancellor will spend most of his time on persuing his (or her) own career by applying for high state and party positions, he will none the less be paid in addition to his salary a premium for good results equivalent to a normal professor's salary. It will be argued that the vice-chancellor's salary must be that high because the institution he is leading now is so much bigger. All universities in Estonia are united under the umbrella of Tartu University. This has the additional advantage for the persons running the University that there is only one employer on the Estonian labour market for academics. Salaries for the academic staff can therefore be kept low. This is, however, not quite possible for the administrative staff, since they might still seek employment elsewhere in Estonia. As a result, administrative staff with a B.A. degree will earn twice the amount of a professor, administrative staff with an M.A. degree will be paid three times as much. In 2017 a professor's salary will be just under the Estonian average.

University salaries never were as high as those earned in top business posts. Still, professorships were attractive, since they offered a large degree of independence, while at the same time giving an income well above the average plus a considerable social prestige. There was a long queue of applicants who had in common that they treasured the possibility to use their creativity in the service of the state more highly than a maximum salary, while the security of employment compensated for reduced earnings. This implicit contract led to high level research and teaching. In 2017, the contract is no longer valid. Not only has the salary fallen below any reasonable level, but in addition research is impossible without grants which have to be applied for through such elaborate procedures at university, national and European levels, that this takes up most of the time that could have been devoted to research.

By 2017, bureaucrats will have much refined the art of measuring universities. This turned out to be a rather costly procedure. Every scholar has to spend a quarter of his working hours on reporting what he is doing, while each scholar feeds half a bureaucrat needed for processing the data. In any case, at least the results are reliable. In 2017, it is internationally acknowledged that in the world ranking of universities Tartu occupies exactly place no. 1432. The peculiarity with this ranking is that it starts with position 51. There is no differentiation between the first 50 universities, since the top universities refuse to participate, putting their resources rather into research and teaching. No one, however, not even the organisers of the ranking, question that these 50 universities come above all the rest.

In 2017, Tartu University will be awarded a prize for its impressive marketing campaigns, branding the University as a leading scholarly institution - despite its less distinguished ranking.

Similar developments will, alas, not only take place at Tartu but at most state-financed universities all over the world. We live, after all, in an age of globalisation. Only institutions with a huge private endowment (such as Ivy League universities or some Oxbridge colleges) will have the financial independence to resist pressures from governments and industry to concentrate on activities profitable in the short run.

In 2017, Estonian students with brilliant A-level results and those from rich families will start their university education abroad. There they also will get married, and very few will return to Estonia. The last true scholar will already have left the University in 2016. In short, ten years from now Tartu University will be nothing more than a façade, kept up by extremely professional public relations specialists and other overpaid bureaucrats.

ESSEEVÕISTLUS

«Kõrgharidus ei ole õnne pant»

Lembit Lillenberg
klassikalise filoloogia
1. a üliõpilane

Haridussüsteem peab võimalikult palju soodustama eetilise ja moraalse inimese kujunemist.

Ideaalses ühiskonnas täidab iga üksikindiviid oma rolli täiuslikult, andes endast oma kutsealases töös, perekonnaelus ja sotsiaalses elus alati parima. Igale inimesele on määratud sünnihetkest alates temale eriomane kutsumus ehk see, kelleks ta saama peab, milline saab olema tema seisus ühiskonnas. Inimese kutsumus tähendab tema jaoks kõige õnnelikumat ja viljakamat teiste teenimise viisi. Kutsumuse leiab iga inimene perekonna, sõprade, kooli ja võib-olla ka vaimsete juhendajate abiga. Kutsumusele vastamine eeldab vajalikke oskusi ja andeid. Anded on antud ja neid inimene ise muuta ei saa; oskusi arendatakse õppides. Õppimine võib toimuda eri vormides ja olla väga mitmekülgne; tavapärane on siiski, et põhiosa vajalikest oskustest omandatakse eri õppeasutustes.

Ühiskonna kõige väiksem, ent väga oluline rühm koosneb kõrgharidusega inimestest. Nende ülesanne on teisi ühiskonnakihte juhtida ja ühiskonna kultuurilist, majanduslikku ning igakülgset arengut suunata. Eliitkihti peavad vormima ja kujundama ülikoolid. Eestis on üks neist Tartu Ülikool. Kuna iga inimene eraldi ja ühiskond tervikuna peavad püüdlema suurima hüve saavutamiseks alati ideaali suunas, püüan essees vastata küsimusele, milline on Tartu Ülikool praegu ja milline võiks Eesti vanim ülikool olla kümne aasta pärast.

Kaasajal valitseb tendents kõrgharidust fetišeerida. Selline suhtumine on väär ja vastutustundetu. Kõrgharidus pole õnne pant. Ülikooli astumine on väheste kutsumus, kellele on antud vajalikud anded; kellele pole, teostavad ennast palju paremini ja on ka tunduvalt õnnelikumad, järgides oma eriomaseid kutsumusi, õppides näiteks mõne ameti. Olgugi, et maailm on palju muutunud, on inimene oma olemuses jäänud samaks ja jääb ka alati samaks. Loomulik eluviis ei tähenda raamatute taga istumist, vähemalt mitte ainult. Kõrghariduse ülehindamine tuleneb kapitalistliku mõtteviisi üldisest eksimusest, mis väärtustab maiseid hüvesid nagu rikkus, kõrge positsioon ja kuulsus, mis tegelikult on täiesti väärtusetud õnne või õnnetuse suhtes. Kõik eelnenud uhked sõnad tähendavat koormat.

«Rehepaplus» on vististi õige sõna iseloomustamaks mentaliteeti, et paber maksab. Tegelikult on selge, et ei maksa mitte paber, vaid haritus. Ei ole mõtet minna õppima midagi, mida ei olda suuteline heal tasemel valdama. Ühiskond vajab tõelisi professionaale, mitte inimesi, kes pole oma erialal pädevad. Nad ei valda ju ka teisi erialasid. Sellest lähtuvalt tasub mõelda, kas võib-olla ei peaks ülikoolides praegu olema kaks korda vähem inimesi, kui seal reaalselt on? Vahest piisaks Eestile ainult ühest Ülikoolist, mis asetseks Vaimu Linnas, nii nagu Kastaalia provints Herman Hesse raamatus «Klaaspärlimäng» koondas intellektuaale? Ühtsuses peitub jõud ja ehk see küll on ideaalne unistus – kas poleks kaunis, kui kõik vaimuinimesed Eestis koonduksid ülikooliõpingute ajaks Tartusse? On täiesti absurdne, et ülikooli astujatest väga suur osa langeb esimese aastaga välja või siis vahetatakse pidevalt erialasid, minnakse mitu korda ülikooli ja võib-olla ei omandata isegi bakalaureusekraadi. See on ühiskonna ressursside raiskamine.

Kui on tõsi, et ülikool peaks koondama ainult vaimueliiti ja et praegu on ülikoolides liiga palju tudengeid, tuleb saavutada tudengite arvu vähenemine. Selleks on välja pakutud mitmeid teid. Lävendite tõstmine pole kindlasti lahendus, sest riigieksamite süsteem on niigi äärmiselt subjektiivne. Kõigist teguritest, mis eksamitulemust mõjutavad, on lisaks andekusele oluline tegur ka töösse uhtumine. Kindlasti on andekaid inimesi, kes pole elamist ega töötamist enda jaoks mõtestanud. Neid ei peaks hülgama, vähemalt mitte täielikult, sest muidu kaob igasugune lootus, et neist saaksid kunagi head inimesed. Selline suhtumine, mis hindab teist inimest ainult temalt saadava materiaalse hüve põhjal, on halastamatu, hoolimatu ja ebainimlik.

Samuti pole kindlasti, mitte mingil juhul, lahenduseks kõrghariduse maksustamine. See teeb vähem kindlustatud peredest pärit andekatel tudengitel, kel niigi on kõigest puudus, peaaegu võimatuks oma kutsumust teostada. See oleks suur kaotus ühiskonnale ja julm noorte suhtes. Tööl käimine pole lahendus, kuna see ei võimalda õpingutele pühenduda ja tudeng kaotab võimaluse lisaks akadeemilisele õppele midagi muud teha, näiteks tegeleda kauni- te kunstide või spordiga; kaob ka sotsiaalne elu, jõudeaeg ja võimalus olla koos lähedaste, armastatud inimestega. Kõik see on igale inimesele hädavajalik ja ilma selleta on väga raske heal tasemel õppida. Õppemaks peaks kehtima neile tudengitele, kes on suutelised seda maksma ja kehtima sel määral, mil nad on suutelised seda maksma.

Tegelikult oleks probleemi lahenduseks suurimal määral see, mida ülikool otseselt teha ei saa – nimelt ülejäänud ühiskonna muutmine ja kõrghariduse ülevääртustamise lõpetamine. Parendada tuleb keskklassi elu- ja töötingimusi; samal kombel tuleb parendada töölisklassi elu- ja töötingimusi, sest ka gümnaasiumisse ei peaks paljud minema.

Kui need eesmärgid on saavutatud, siis mida peaks õpetatama ja mida õppima koolis, mis on suutnud koondada need inimesed, kes sinna sobivad? Akadeemilise harituse mõttes on kindlasti tähtis inimese igakülgne harimine. See tähendab, et peaks mõistlikul määral võimaldama kaunite kunstide ja üldse teaduste õppimist neile, kellel on piisavalt annet.

Tähtsaim oskus, mille inimene peaks omandama, on siiski oskus õigesti elada, oskus olla hea inimene, armastada kogu loodut ja kõike elusat enda ümber ning anda endast maailmale võimalikult palju. Haridussüsteem peab võimalikult palju soodustama eetilise ja moraalse inimese kujunemist. See tähendab muidugi, et kõikelubavust ei tohi mingil juhul tõeks kuulutada. Inimene, kelle väärtushinnangud ja mõtteviis on valed, ei teosta kunagi ka oma maiseid andeid piisavalt.

Kogu tegevus põhineb mingil alusideel. Mitte midagi ei tehta põhjuseta. See kehtib ka ülikooliõpingute kohta. Mis peaks olema ülikoolis käimise põhjus ja õppimise lõppeesmärk? Kindlasti mitte iseenda soovide rahuldamine, sest egoism ja armastus ei sobi kokku. Püha Maximilian Kolbe, märterpreester ja katoliku pühak, kes hukati 1941. aastal Auschwitzi koonduslaagris mürgisüstiga, kuna ohverdas end vabatahtlikult seitsme lapse isaks oleva kaasmaalase asemel, on öelnud: «Süüdata … armastus oma hinges ja siis levitada seda tuld ümberringi ning süüdata sellega kõik hinged, mis on olemas ja kunagi olema saavad, ning hoida seda armastuse tuld endas ja kogu maailmas, õhutades seda üha enam ja enam, piiritult – see on eesmärk. Kõik muu on pelgalt vahend.»

Kõikide auhinnatud esseede täispikk variant www.ajaleht.ut.ee.

Gazi Ülikooli peahoone Ankaras. KRISTA UIBU

Koostööst Gazi Ülikooliga

Krista Uibu
haridusteaduskonna teadur

Evi Saluveer
lektor

27. novembrist 1. detsembrini Ankaras Gazi Ülikoolis toimunud kohtumisel arutati kooliõpilaste mitmekultuurilise teadlikkuse teemadel.

Comeniuse projekti «We speak the same culture» raames kohtusid Türgis Gazi, Volosi (Kreeka), Ljubljana (Sloveenia) ja Tartu ülikoolid. Neid seob kaheaastane ühisprojekt, mis on suunatud põhikooli õpilastele ja õpetajakoolituse üliõpilastele. Eesmärk on kasvatada õpilastes eelarvamustevaba suhtumist teiste rahvaste kultuuripärandisse, tutvustades neile Euroopa kultuure ning arendades mitmekultuurilist teadlikkust.

Nelja ülikooli ühistöös koostatakse ingliskeelne õppevahend projektis osalevate maade rahvajuttudest ja nende tõlgendustest. Kavas on koostada raamat ja CD ning interaktiivne veebileht. Õppevahend on mõeldud kasutamiseks lisamaterjalina inglise keele tundides ja eri kultuurimotiivide ning traditsioonide tutvustamiseks õpetajakoolituse üliõpilastele.

Ankaras veedetud päevadesse mahtusid ka mitmed kohtumised ja türgi kultuuri tutvustavad üritused. Kohtusime Gazi Ülikooli prorektori Tülin Oygüriga, külastasime ülikooli raamatukogu ning türgi maalikunsti ja graafika näitust. Programmi kuulus ka Kemal Mustafa Atatürki mausoleumi ja Ankara suurima islami pühakoja Kocatepe mošee külastamine.

Gazi Ülikool rajati 1926. aastal õpetajaid ette valmistava instituudina. Tänaseks on sellest saanud üks suurimaid Türgi ülikoole, mis ühendab 14 teaduskonda, 35 uurimiskeskust, 5 instituuti ja 5 kolledžit. Teaduskondade õppehooned on koondatud kampustesse Ankara eri piirkondades. Ülikoolis õpib üle 66 000 üliõpilase ja töötab enam kui 3000 akadeemilist töötajat.

TÜ Tehnoloogiainstituut pidas aastakonverentsi

Eile toimus tehnoloogiainstituudi aastakonverents, kus tutvustati oma tegevust ja projekte finantseerijatele, partneritele ja tudengitele.

Aastakonverents koosnes kolmest teadusblokist: biomedistiin, keskkonnatehnoloogia ning robootika ja infotehnoloogia.

Näiteks biomeditsiini blokis rääkis molekulaarbioloogia vanemteadur Mart Loog rakusiseste signaalide molekulaarsetest lülitusmehhanismidest. Rakendusviroloogia professor Andres Merits pidas ettekande «RNA maailm meie ümber – võimalused ja ohud». Antimikroobsete ainete tehnoloogia professor Tanel Tenson kõneles antibiootikumide-resistentsuse levikuteedest ehk mis juhtub, kui süüa geene.

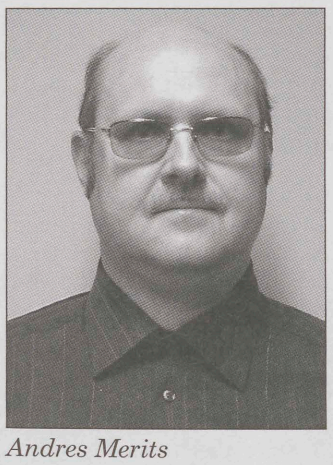

Andres Merits

AS Quattromed andis üle koos TÜ teadlastega loodud leiutisele välja antud patendi. Tunnustati ka 2007. aasta Tartu ülikoolide parimat koostööpartnerit, parimat *spin-off*-firmat ning anti üle tiitel «Aasta üllataja 2007».

UUDISED

HIV- ja uimastiennetuse projektid

Parimad HIV- ja uimastiennetuse projektid esitasid linnavalitsuse tervishoiuosakonna korraldatud konkursile Kivilinna gümnaasium, TÜ üliõpilasesindus ja Tartu lennukolledž.

Teisele kohale tulnud TÜ Üliõpilasesinduse projekti «Ööraamatukogu» autasustati 6000 krooniga. 3000-kroonine eriauhind määrati korporatsiooni Ugala projektile «Tervisenurk».

Konkursile laekus kaheksa tööd.

TÜ võistkond Robotexil kolmas

TTÜ, TÜ ja IT Kolledži korraldatud robotivõistlusel Robotex 2007 sai kolmanda koha TÜ võistkond Team Helina ja Püha Vaim 4000.

Võistkonda kuulusid infotehnoloogia 2. aasta magistrandid Karl Kruusamäe ja Jaas Ježov, matemaatilise statistika 3. aasta tudeng Helina Kitsing ning infotehnoloogia esmakursuslane Jaanus Pähn.

I koha sai TTÜ võistkond Viplala, teiseks tuli ITK võistkond Diablo. TÜst osales robotivõistlusel kuus meeskonda.

AHHAA teadusteater sai rahvusvahelise preemia

AHHAA teadusteater võitis üle-euroopalise teadusfestivali Wonders peapreemia ja eripreemia.

19.–25. novembrini Lissabonis toimunud festivalil peavõidu toonud lugu rääkis inimeste unistusest lennata. Ühe neljast eripreemiast sai teadusteater pühendumuse ja kaasahaaravuse eest.

Teadusfestivali finaalis sai kokku 31 teadusetenduste truppi 26 riigist. Wondersi üks eelvõistlusi peeti selle aasta septembris Tartus.

Tulekul konverents noorte tervisest

11. detsembril korraldab Tartu Linnavalitsuse tervishoiuosakond TÜ Raamatukogus konverentsi «Noorte tervis ja noored tervisest».

Sihtrühm on Tartu gümnaasiumiõpilased ja üliõpilased. Räägitakse tervise väärtustamisest, riskikäitumisest ja noorena tehtud valikute mõjust. Ülikoolist peavad ettekande haridusteaduskonna üliõpilane Evelin Rüütli, doktorandid Jens Haug ja Mare Liiger ning füsioteraapia magistrant Marit Kull.

Terminoloogiaseminar Türi-Allikul

10. ja 11. detsembril korraldab TÜ keeleteaduse ja -tehnoloogia doktorikool koos haridusministeeriumiga Türi-Allikul terminoloogiaseminari.

Dotsent Peeter Päll räägib termini ja nime piiritlemise probleemist. Tiiu Erelt tutvustab peagi ilmuvat terminiõpetuse raamatut.

Esinevad ka 2007. aasta terminoloogiastipendiumi saajad, kes tutvustavad oma valdkonna terminoloogiaprobleeme.

Lisainfo: www.fl.ut.ee/305931.

Sümbioosi ja ökoloogia algelisim tõde on emakeele ja omakeelse kodu kaitse.

Jüri Talvet «Mis keeles meil tuleks oma kodu hoida?» Tartu Postimees 4. detsember 2007

ÕNNITLEME

Emeriitprofessor Aadu Loog 75

9. detsembril peab oma 75 aasta juubelit emeriitprofessor Aadu Loog.

Praegu küll Tallinnas väärikat emeriidipõlve pidav mees on olnud elupõline tartlane.

1956 sai ta Tartu Ülikoolist *cum laude* geoloogiainseneri diplomi.

Sellele järgnes kümme aastat tegutsemist Tallinnas teaduste akadeemia geoloogia instituudis aspirandi ja nooremteadurina ühes kandidaaditöö «ENSV fosforiitide litoloogilis-petrograafiline iseloomustus seoses neis sisalduvate haruldaste ja hajutatud elementidega» kaitsmisega 1964. aastal. Seejärel hakkas ta Tartus geolooge õpetama. Järgnenud 31 töörohket aastat jäävad tähistama mitmed õppejõuameti verstapostid. 1992. aastast töötas ta professorina. Nende aastate sisse mahuvad nii loengukursused struktuurigeoloogiast, geoloogilisest kaardistamisest, geotektoonikast, geokeemiast ja maastike ning keskkonna geokeemiast kui ka iga-aastaste tudengite välipraktikate juhendamine Lahemaast Tuvani. Peale selle üle 50 geoloogiatrükise, eelkõige Põhja-Eesti kambriumi ja ordoviitsiumi liivakivi-argilliidikihtide litoloogiast-geokeemiast.

Suurima tänu võlgneb Tartu Ülikool Aadu Loogile siiski tema rekordiliselt pika bioloogia-geograafiateaduskonna dekaani töö eest aastail 1975–1991. Kui palju see amet ülemineku- ja reorganiseerimise aegadel tema närve on söönud, teab öelda vaid mees ise. Faktiks jääb aga see, et ilmselt tänu sünnipärasele sisemisele aktiivsusele ja suhtlemisoskusele on ta kõigist raskustest üle käinud. Ja pole teistelegi märkamatuks jäänud oma perest ning Võrtsjärve ümbruse jahi- ja kalakäikudest saadud taastuvenergia. Et selline reibas, ikka tegevuses elukulg ka Tallinnas edasi kestaks, soovivad kõik Tartusse jäänud kolleegid.

Õnnitlemine toimub 14. detsembril kell 13.15 Bekkeri auditooriumis Vanemuise 46-246.

Kolleegid

TÜ RAAMATUPOOD SOOVITAB

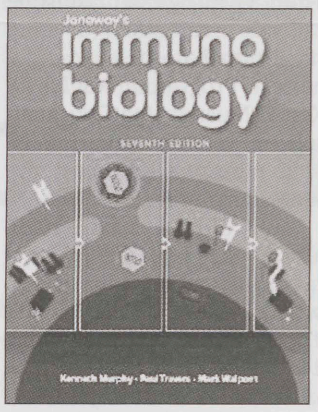

Janeway's Immunobiology 7th ISE Edition
Kenneth Murphy,
Paul Travers, Mark Walport
Paperback
Garland Science, 2008
ISBN: 9780815341239
Raamatut saab ette tellida (ilmub 2008 jaanuari alguses).
Soodushind: 792 (tavahind 1032) krooni.
Soodushind kehtib ka pärast raamatu ilmumist!
TÜ üliõpilastele ja töötajatele kehtib 10%line soodustus.
Võõrkeelse kirjanduse tellimine.
Info:www.ut.ee/raamatupood.

ÕNNITLEME

75

Aadu Loog, BG emeriitprofessor – 9. detsember

60

Mare Pikkel, raamatukoguhoidja – 7. detsember
Kaja Hermlin, võimlemise õpetaja – 8. detsember
Luule Kits, sisehaiguste propedeutika assistent – 8. detsember
Jaak Sõber, ökofüsioloogia erakorraline teadur – 9. detsember
Elle Zirk, raamatukogu postisekretär – 13. detsember

55

Paul Varul, tsiviilõiguse professor, eraõiguse instituudi juhataja – 10. detsember
Anne Parmasto, maalikunsti dotsent – 13. detsember

40

Urve Anniste, Türi kolledži koristaja-majahoidja – 7. detsember

35

Argo Bachfeldt, Narva kolledži erakorraline assistent – 10. detsember

30

Kristjan Saal, FI materjaliteaduse teadur – 10. detsember
René Värk, rahvusvahelise õiguse lektor, õigusinstituudi õppedirektor – 10. detsember

25

Kalvi Hubel, MI vaatleja – 8. detsember

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT http://www.ajaleht.ut.ee

Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Postiaadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Kadri Rannamäe
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetajad Leane Morits, Angelina Valk
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Trükk: Greif OÜ

TÜ kroonika lisalehest

Tavakohaselt ilmub koos detsembri viimase lehenumbriga (tänavu 21. detsembril) ülikooli aastakroonika lisaleht.

Toimetus koostab selle põhiliselt aasta jooksul UTs ilmunud lugude, TÜ pressiteadete, TÜ nõukogu ja valitsuse dokumentide põhjal. Lühem variant ilmub 2-leheküljelisel paberlehel, pikem veebis.

Ootame struktuuriüksustelt teavet nende oluliste sündmuste, tunnustuste jmt kohta, millest pole UTs kirjutatud, hiljemalt **neljapäevaks, 13. detsembriks** (märkida kuu ja kuupäev ning paarilauseline fakt).

Täiendused saata aadressil: ajaleht@ut.ee.

Detsembrikuu uudiseid saab lisada esmaspäeva, 18. detsembrini ning veebivarianti täiendada kuu lõpuni.

UT toimetus

Näitus Carl Linnést

Uppsala majas Jaani 7 saab vaadata näitust «Carl Linné – 300 aastat suure Rootsi botaaniku sünnist».

Näitus annab ülevaate Linné elust ja teadustegevusest, tema sünniaastapäeva tähistanud üritustest Rootsis ja Tartu sõpruslinnas Uppsalas. Samuti on esitatud rohke pildimaterjaliga varustatud kokkuvõte teadlase sidemetest Baltimaadega, Uppsalas paiknevatest Linné kollektsioonidest ning tema rajatud botaanikaaedadest.

Väljapanek on avatud 15. jaanuarini esmaspäevast reedeni kl 10–18, laupäeval ja pühapäeval kl 10–15.

Sissepääs prii.

Info: tel 736 1535, uppsala@uppsalamaja.ee, www.uppsalamaja.ee.

AHHAA! Teeme tutvust kliimamuutustega

Neljapäeval, 13. detsembril kell 17.30–20.45 toimub Domus Dorpatensise seminariruumis Raekoja plats 1/ Ülikooli 7 viimane seminar sarjast «Ahhaa! Teeme tutvust».

Detsembrikuus on luubi all kliimamuutused.

TTÜ Meresüsteemide Instituudi professor Sirje Keevallik räägib sellest, mis on kliima ja kuidas see muutub. Sama instituudi dotsendi Ain Kallise ettekande teema on «Kliima muutustest kaduneljapäeval». Tartu Observatooriumi vanemteadurilt Kalju Eermelt on ettekanne «Kliima on läbi aegade olnud muutuv».

Seminarile on oodatud kõik, keda huvitab kliimamuutustega seonduv. Osalemiseks registreeruda hiljemalt **12. detsembriks** tel 733 1345, aadressil do rpatensis@dorpatensis.ee või kohapeal.

Üritus on tasuta!

Lisainfo: tel 5341 0793, www.dorpatensis.ee.

UT ILMUMISEST

UT ilmub sel aastal veel 14. ja 21. (TÜ kroonika lisaleht) kuupäeval. Uuel aastal ilmub esimene number 11. jaanuaril.

UT toimetus

LASTEHOMMIK TÜ RAAMATUPOES

Laupäeval, 8. detsembril kl 11 toimub lastehommik.

Jõuluootus on tore! Luuletame, mõistatame, meisterdame ja mängime. Kõik lapsed on oodatud!

TÜ Raamatupood

TÜ LÕUNA-EESTI KEELE- JA KULTUURIUURINGUTE KESKUS

12. detsembril kl 18 räägib Tallinna Ülikooli Eesti Humanitaarinstituudi maastiku ja kultuuri keskuse vanemteadur Marju Kõivupuu TÜ Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuse jututarõs **teemal «Ku vana om vana?»** (kõneleme ajatust ja ajalikust ühismälus ja individuaalses mälus ning sellest, mis jääb meile ümbritsevast silma, mis kahe silma vahele.

14. detsembril kell 10.30 toimub Lossi 3-404 seminar «Lõuna-Eesti kultuurilugu». Ettekannetes tutvustatakse setode usutraditsioone kultuuris, talurahva rõivamoodi 19. saj, Tartu keele viimast poolsajandit, Lõuna-Eesti teatrit, Eesti ja Lõuna-Eesti luuleloo seoseid jpm. Seminarile järgneb iloõdak, kus võrukeeldseid jutte räägib Silvi Jansons ja pilli mängib Tarmo Noormaa.

Seminari kava: www.ajaleht.ut.ee/316220.

Seminari korraldab TÜ Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskus.

Kõik huvilised on oodatud!

Keskus asub Lossi 38 (vana anatoomikum Toomemäel).

Lisainfo: Triin Iva, tel 737 5422, triin.iva@ut.ee.

LOENGUD

11. detsembril kl 14.15 peab folklorist dr María Inés Palleiro (Buenos Airese Ülikool) Eesti Kirjandusmuuseumis ettekande «Haunting Girls and Haunted Houses: Life and Death in Contemporary Argentinean Folk Narrative».

11. detsembril kl 18.15 peab dr Marja-Liisa Keinänen (Stockholmi Ülikool) Ülikooli 16-212 Eesti Akadeemilises Usundiloo Seltsis ettekande «Ideas and Practices of Childbirth in Premodern Orthodox Karelia». Kõik huvilised on oodatud.

12. detsembril kl 12.15 peab folklorist dr María Inés Palleiro Ülikooli 18-228 ettekande «Archives of Argentinean Folk Narrative: Trends, Topics and History of Argentinean Folkloristics». Kõik huvilised on oodatud.

KAITSMISED

DOKTORITÖÖD

14. detsembril kl 10.15 kaitseb **Priit Kilgas** Vanemuise 46-301 zooloogia doktoritööd «Blood parameters as indicators of physiological condition and skeletal development in great tits (Parus major): natural variation and application in the reproductive ecology of birds» («Vereparameetrid kui füsioloogilise konditsiooni ja luustiku arengu näitajad rasvatihasel (*Parus major*): looduslik varieeruvus ja rakendamine lindude sigimisökoloogias»). Juhendaja prof Raivo Mänd. Oponent Jerzy Bańbura (Łodzi Ülikool, Poola).

17. detsembril kl 14.15 kaitseb **Peet Lepik** Tiigi 78-127 semiootika ja kulturoloogia doktoritööd «Universaalidest Juri Lotmani semiootika kontekstis» («Universals in the Context of Juri Lotman's Semiotics»). Juhendaja prof Peeter Torop. Oponent dr Vilmos Voigt (Budapesti Eötvös Lorándi Ülikool).

18. detsembril kl 10.15 kaitseb **Anu Albert** Vanemuise 46-301 zooloogia doktoritööd «The role of water salinity in structuring eastern Baltic coastal fish communities» («Vee soolsuse roll Läänemere idaosa rannikumere kalastiku kujunemisel»). Juhendaja v-teadur Markus Vetemaa (TÜ EMI). Oponent prof Magnus Appelberg (Stockholmi Ülikool).

18. detsembril kaitsevad ülikooli nõukogu saalis eesti ja üldkeeleteaduse instituudi doktoritöid:

- kl 14.15 **Larissa Degel** «Intellektuaalsfäär intellektuaalseid võimeid tähistavate sõnade kasutuse põhjal eesti ja vene keeles». Juhendaja prof Renate Pajusalu. Oponent filol-knd Asta Õim (Eesti kirjandusmuuseum);
- kl 15.45 **Sulev Iva** «Võru kirjakeele sõnamuutmissüsteem». Juhendajad prof Karl Pajusalu, em-prof Tiit-Rein Viitso. Oponent prof Riho Grünthal (Helsingi Ülikool).

19. detsembril kl 10.15 kaitseb **Raivo Aunap** nõukogu saalis doktoritööd «The applicability of GIS data in detecting and representing changes in landscape: three case studies in Estonia» («Ruumiandmete kasutavus maastikumuutuste tuvastamiseks ja esitamiseks Eesti näitel»). Juhendajad prof Tõnu Oja, dots Jüri Roosaare. Oponent prof Tomasz Stuczyński (Poola).

19. detsembril kl 12 kaitseb **Priit Sander** Narva mnt 4-B306 doktoritööd «Essays on factors influencing financing decisions of companies: risk, corporate control and taxation aspects» («Uurimusi ettevõtete finantseerimisotsuseid mõjutavatest teguritest: riski-, kontrolli- ja maksuaspektid»). Juhendaja em-prof Vambola Raudsepp. Oponendid prof Lars Hassel (Turu Ülikool) ja prof Enn Listra (TTÜ).

20. detsembril kl 11 kaitseb **Svetoslav Hristov Slavov** ülikooli nõukogu saalis doktoritööd molekulaardisaini erialal «Biomedical applications of the QSAR approach» («Biomeditsiinilised QSAR rakendused»). Juhendaja: prof Mati Karelson. Oponendid: prof Peeter Burk ja prof Mart Saarma (Helsingi Ülikool).

21. detsembril kaitsevad Paabeli ruumis 209 germaani, romaani ja slaavi filoloogia instituudi doktoritöid:

- kl 12 **Klaarika Kaldjärv** «Autor, narrador, traductor. Autoficciones de Borges en estonio» («Autor, jutustaja, tõlkija. Borgese autofiktsioonid eesti keeles»). Juhendaja prof Jüri Talvet. Oponent dots Anne Lange (Tallinna Ülikool);
- kl 14 **Ivo Volt** «Character description and invective: Peripatetics between ethics, comedy and rhetoric». Juhendaja prof Anne Lill. Oponent prof dr Karin Blomqvist (Lund).

21. detsembril kl 11.15 kaitseb **Kaja Sõstra** Liivi 2-404 matemaatilise statistika doktoritööd «Restriction estimator for domains» («Osakogumite kitsendustega hinnang»). Juhendaja: dots Imbi Traat. Oponendid: prof Risto Lehtonen (Helsingi Ülikool), dots Ebu Tamm (TTÜ).

MAGISTRITÖÖD

14. detsembril kaitsevad avaliku halduse osakonnas Tiigi 78-236 magistritöid:

- kl 11 **Ave Visor** (MA) «Haldusterritoriaalne reform kohaliku omavalitsuse tasandil Karksi valla näitel: kohalike omavalitsuste liitumise mõju kultuuri ja haridusteenuste kättesaadavusele» («Administrative-territorial reform of local government level example Karksi parish: local self-government influence culture and education service available»). Juhendaja Leno Saarniit (MA). Oponendid Marko Pomerants (MPA), Merit Tatar (MA);
- kl 12 **Kerstin Peterson** (MA) «Aktiivsete tööturumeetmete arendamine poliitikate ülevõtmise meetodi kaudu: Ühendkuningriigi ning Taani pikaajalistele töötutele suunatud aktiivsete töötuturumeetmete kohaldatavus Eesti konteksti» («The development of active labour market measures through the method of policy transfer: the applicability of United Kingdom's and Denmark's active labour market measures for the long-term unemployed into the context of Estonia»). Juhendaja Leno Saarniit (MA). Oponendid Kaia Philips, PhD, Külli Nõmm (MA);
- kl 13.15 **Kairi Solmann** (MPA) «Eesti avalike ülikoolide kvaliteedilepe ja selle täitmise auditeerimine kvaliteedi tagamise viisina» («Quality Agreement of Estonian Public Universities and its auditing»). Juhendaja Tiia Vihand (Ed.M). Oponendid Laura Kirss (MA), prof Toivo Maimets.

14. detsembril kaitsevad psühholoogia instituudis Tiigi 78-332 kliinilise psühholoogia magistritöid:

- kell 11 **Nele Kuldkepp** «Reaction time to motion onset relative to background motion» (Liikumise alguse avastamine sõltuvalt tausta liikumisest). Juhendajad: prof Jüri Allik ja Kairi Kreegipuu, PhD. Oponent: Iiris Luiga, PhD;
- kell 12 **Marileen Olenko** «Vaimuseisundite omistamisvõime ja seos kõne arenguga väärkohtlemist kogenud laste näitel» (Theory of mind and language development among children with maltreatment experiences). Juhendaja: prof Tiia Tulviste. Oponent: prof Eve Kikas.

14. detsembril kaitsevad arstiteaduskonnas Ravila 19-1038 magistritöid biomeditsiini alal:

- kl 10 **Katrin Eimra** «Laste intensiivravi osakondades levivate *candida* liikide feno- ja genotüübiline struktuur» («Phenotypical and genotypical structure of candida species in the paediatric intensive care units»). Juhendaja prof Irja Lutsar. Oponent Kai Kisand;
- kl 11 **Aili Sarapik** «Autoantikehade tähendus endomeetriumi funktsiooni häiretest tingitud naisepoolses viljatuses» («The significance of autoantibodies in infertility patients with endometrial dysfunction»). Juhendajad: prof Raivo Uibo, erakorr teadur Kadri Haller. Oponent: dots Reet Mändar.

19. detsembril kl 9 kaitseb **Kaur Kivirähk** Narva mnt 4-B202 magistritööd «Tegelik ja ideaalne juhtimisstiil organisatsioonis ning nende seosed soorituse ja kohesiivsusega». Juhendaja: prof Maaja Vadi. Oponendid: Kadi Liik, MSc (Tallinna Ülikool) ja Krista Jaakson, MSc.

14. detsembril kaitsevad psühholoogia instituudis Tiigi 78 -332 kliinilise psühholoogia magistriprojekte:

- kell 9 **Signe Noppel** «Kogemuste roll kliiniliste psühholoogide asjatundlikkuse omandamisel ja säilitamisel» (The role of experiences in acquiring and maintaining expertise among clinical psychologists). Juhendaja: dotsent Anu Aluoja, PhD. Oponent: Maie Kreegipuu, MSc.
- kell 10 **Kristo Burk** «WAIS-III sõnavara, sarnasuste, informeerituse ja taibukuse alatestide kohandamine» (Adaptation of WAIS-III vocabulary, similarities, information and comprehension subtests). Juhendajad: dotsent Olev Must, ped-knd ja Helle Pullmann, PhD. Oponent: Kenn Konstabel, PhD.

KONTSERT

TÜ AULAS

8. detsembril kl 17 meestelaulupäeva kontsert.

11. detsembril kl 19 esineb klaveriduo Ebe Müntel ja Jorma Toots.

13. detsembril kl 17 Miina Härma gümnaasiumi heategevuskontsert.

15. detsembril kl 17 esinevad Jaan Ots ja ansambel Amaryllis.

21. detsembril kl 19 Tartu Ülikooli Akadeemilise Naiskoori ja Tartu Akadeemilise Meeskoori traditsiooniline jõulukontsert. Dirigeerivad Triin Koch ja Alo Ritsing, kaastegevad Andres Ross ja Jorma Toots.

BOTAANIKAAIA PALMIMAJAS

9. detsembril kl 17 kontsert «Kaunis flöödimuusika I». Kavas Mozarti, Haydni ansamblimuusika ja vanad jõuluviisisid. Esinevad Anneli Kuuse flöödi- ja plokkflöödiõpilased.

16. detsembril kl 12 kontsert «Kaunis flöödimuusika II». Esinevad flöödiõpilased ja -õpetajad Eestist ja Lätist. Kehtivad botaanikaaia piletid. Hind 20 ja 7 krooni. Info tel 737 6180, www.ut.ee/botaed.

Tartu Ülikooli Raamatukogu

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

14. november 2007 Nr 42 (2324)

www.ajaleht.ut.ee

Raport publitseerimisest lk 2 • Professor Karikó lähiajaloo mõtestamisest lk 3 • Parimad üliõpilastööd lk 3

TÜ arendusülesannetest

Varje Sootak

11. novembri istungil kiitis TÜ valitsus heaks 2008. aasta arendusülesanded ja uue arengukava ettevalmistamise tegevuskava.

Teadusprorektor Kristjan Haller märkis kahe olulisema arendusülesandena uue arengukava ja ELi programmide projektide koostamist. Praegune arengukava on aastani 2008 ning on vaja koostada uus.

Arendusülesannetes on välja toodud ka elukestva õppe toetamise kontseptsiooni ja tegevuskava väljatöötamine, TÜ keelestrateegia väljatöötamine ja rakendamine ning territoriaal-ruumilise arengukava uuendamine.

Teadusprorektor Kristjan Halleri sõnul on nii teaduses kui ka majanduses edu võtmeks asjaolu, et keegi on kuskil sinu teadmistest ja oskustest, tulemusest või tootest huvitatud. Sama printsiipi hinnatakse ka hariduses. «Kuidas aga tekitada, leida ja arendada neid nišše teaduses ja kõrghariduses, mille vastu nii kodus kui ka teistes riikides huvi tuntakse, see ongi üks meie arengu võtmeülesandeid.»

Uue arengukava 2013 (vaatega 2020) ettevalmistamiseks on koostatud esialgne tegevuskava. Veel detsembris nimetab rektor teadusprorektori ettepanekul juhtkomitee koosseisu.

Jaanuari lõpus ja veebruari alguses on kavas olukorra analüüs. Märtsis sõnastatakse strateegia lähteülesanne.

Aprilli esimesel poolel on plaanis koostada arengukava esimene kavand. Juunini toimub ülikoolis arengukava arutelu ja juunis tehakse vaheülevaade TÜ nõukogus.

Septembris valmib arengukava teine kavand, oktoobris peetakse arengukonverents.

Arengukava võetakse loodetavasti vastu 2008. aasta detsembrikuu nõukogu istungil.

UT käivitab ka foorumi, kus kogu ülikoolipere saab arengu kohta kaasa rääkida.

Arengukava ettevalmistusse soovib ülikool kaasata ka väliseksperte. «Nende kaudu näeksime paremini neid aspekte, mida võib-olla iga päev ise märgata ei oska,» ütles teadusprorektor.

Tarkuse vesi hoiab erksana

Kadri Bank

11. detsembril esitleti ülikooli teadlaste väljatöötatud Tarkuse vett, mis soodustab mõttetegevust ja vähendab stressi.

Vee koostisesse on lisatud L-teaniini ja kaaliumtsitraati. Neist esimene on lõõgastava ja ajutegevust soodustava toimega. Teine aitab vähendada liigse naatriumi mõju organismis, mida paljude toiduainetega paratamatult tarbitakse. Kaalium soodustab närvikoe varustatust hapnikuga ja toetab ajutegevust.

Tehnoloogiainstituudi direktori Erik Puura sõnul tekkis tal ning professor Mart Ustavil Tarkuse vee loomise idee loendamatutel nõupidamistel käies, kus pakuti küll Prantsuse ja Itaalia Alpide, Soome, aga mitte Eesti vett.

Ta lisas, et peale kodumaise vee propageerimise on tegemist ka koolitusprojektiga, sest Tarkuse vee kodulehelt leiab mitmesugust infot vee ja selle normaalse tarbimise kohta. «Samuti on uue vee loomine näide sellest, kuidas ülikoolid saavad ettevõtlusega koostööd teha.»

Ka rektor Alar Karis märkis, et sellised projektid annavad konkurentsieelise nii ülikoolile kui ka eraettevõtetele. «Tarkuse vee oleme loonud, nüüd jääb üle veel õnne valem välja mõelda,» ütles ta naerul sui.

Erik Puura sõnul ei anna Tarkuse vesi inimesele küll teadmisi, mida tal ei ole, kuid aitab õpitavat paremini ajju talletada. Seda soovitatakse juua näiteks nõupidamistel või koolis õppides, kui on vaja mõttetegevust erksana hoida.

A. Le Coqis villitava vee aitasid välja töötada biokeemia instituudi professor Mihkel Zilmer, bioloogia didaktika lektor Urmas Kokassaar ja geoloogia instituudi teadur Andres Marandi.

Tarkusevesi jõuab esimestesse poodidesse müügile sellel nädalal.

Erik Puura sõnul oli esimene n-ö ametlik Tarkuse vee jooja presidendipaar. Nüüd oli rektor Alar Karise ja A. Le Coqi juhi Tarmo Noobi kord. OVE MAIDLA

Kui viimased nn vana magistriõppe tudengid lõpetavad, jääb teaduskraadiks ainult filosoofiadoktori kraad. Selle aasta 1. detsembril promoveeriti 92 uut doktorit. ANDRES TENNUS

Teaduskraadide määrus tähtsustab kvaliteeti

Kadri Bank

Jaanuarist kehtima hakkav teaduskraadide põhimäärus annab väitekirjade kaitsmiseks mitu eri võimalust, kuid peamisena tähtsustab töö kvaliteeti.

Määrus sätestab, et enne 2002. aasta 1. juunit haridus- ja teadusministeeriumis registreeritud õppekavade lõpetajatele antavateks teaduskraadideks on *magister scientarum* (MSc), *magister artium* (MA) ja *doctor philosophiae* (PhD). Pärast nimetatud kuupäeva on teaduskraad neist vaid viimane ning magistrikraadi teaduskraadiks ei loeta.

Teaduskraade saab anda ülikooli nõukogus kinnitatud õppekava alusel. Kraadide andmise õiguse annab struktuuriüksuste teaduskraadi nõukogule ülikooli nõukogu. Kui mõni töö hõlmab eri valdkondi, võivad teaduskonnad moodustada ühisnõukogusid või kutsuda nõukogusse lisaliikmeid.

Kolm väitekirja kaitsmisviisi

Doktoriväitekirja saab esitada kaitsmiseks kolmel viisil. Esiteks kokkuvõtva artikliga varustatud ja varem avaldatud publikatsioonide seeriana, mis trükitakse TÜ väitekirjade seerias. See eeldab vähemalt kolme rahvusvaheliselt tunnustatud publikatsiooni olemasolu.

Peale selle saab teaduskraadi kaitsta rahvusvaheliselt tunnustatud teaduskirjastuse poolt välja antud monograafia põhjal. Kui mõni määrusega nõutav väitekirja osa on puudu, tuleb see avaldada ülikooli väitekirjade seerias.

Samas seerias võib publitseerida monograafia ka esmakordselt. See nõuab aga vähemalt kahe sõltumatu ja tunnustatud teadlase rahvusvahelisel tasemel eelretsensiooni ning vähemalt ühe väitekirjateemalise artikli publitseerimist.

Andmebaasi ISI Web of Science ning ERIHi (European Reference Index for the Humanities) A- ja B-kategooria teadusajakirjade kõrval on väitekirja uurimistulemuste avaldamine lubatud ka rahvusvahelises eelretsenseeritavas eriala juhtivas teadusajakirjas või peatükina tunnustatud rahvusvaheliste teaduskirjastuste väljaannetes.

Teadusprorektor Kristjan Halleri sõnul võimaldab ETIS teadusajakirju vaid klassifitseerida, konkreetse teadustöö väärtuse üle otsustab kaitsmisnõukogu.

Eraldi on välja toodud nõue, et doktoritöö peab sisaldama ammendavat eestikeelset või võõrkeelset kokkuvõtet vastavalt sellele, mis keeles töö on kirjutatud. «Ammendav tähendab seda, et see peab iseloomustama kõiki määruses nimetatud dissertatsiooni osi alates probleemi olemusest kokkuvõtteni,» selgitas teadusprorektor.

Määruse koostamisel oli üks suurimaid arutlusküsimusi nõue, et vähemalt üks oponent peaks olema välismaalt. «Akadeemiline kultuur eeldab võimalikult objektiivset ja professionaalset hindamist. Ka soodustab välisoponent tulemuste rahvusvahelist levikut,» ütles Haller. «On aga valdkondi, kus väitekiri tuleb kirjutada eesti keeles ning ka selle hindamiseks ollakse kõige pädevamad Eestis.» Seetõttu jäeti määrusesse sisse võimalus, et nõukogu ettepanekul võib rektor erandi teha, kuid vältida tuleb huvide konflikti.

Halleri sõnul erineb TÜ määrus veidi rektorite nõukogus kokku lepitud põhimõttest, mille järgi saab doktorikraadi kaitsta vaid vähemalt kolme teadusartikli põhjal. «Kuid kui vaadata reaalse elu vajadusi, siis kraadi võiks kaitsta ka teiste teadustööde põhjal, kus on tagatud kõrge tase ning nõuetekohane vormistus.»

Mitu nõuet tagavad kvaliteedi

Prorektor rõhutas, et selliste eri võimaluste lubamise juures tuleb kindlasti järgida akadeemilist tava. «Väga kuulsates teaduskollektiivides ei olegi ju vaja kõike üksikasjalikult sätestada. Enda hea maine nimel hoitakse latti kõrgel. Ka meie määrus on kantud ideest, et TÜs kaitstud kraadid oleksid rahvusvaheliselt tunnustatud ja kõrge kvaliteediga.»

Seda toetab ka nõue, et doktoriväitekiri peab olema raamatukogus kõigile kättesaadav vähemalt kuu enne kaitmist, v.a juhul, kui viimane on kuulutatud kinniseks. See tagab Halleri sõnul peale tulemuste tutvustamise ka nn teadlaskontrolli, sest kehv töö annaks nii dissertandile, juhendajale kui ka nõukogule negatiivse imago.

Peale selle on lisatud määrusesse punkt, et kui dissertant kasutab võltsitud või plageeritud materjali, kaotab ta alaliselt õiguse kaitsta väitekirja Tartu Ülikoolis. «Ma loodan, et seda punkti ei tule kunagi kasutada,» lisas prorektor.

Haller märkis, et põhimäärus sätestab vaid kraadide taotlemise ja andmise korra ning väitekirjadele esitatavad nõuded. Väitekirjade vormistuslikud nõuded, kaitsmise protseduurireeglid, teaduskondade teatud erisused kaitsmisel jms määratakse eraldi. «Loomulikult ei saa need sätted minna vastuollu põhimäärusega,» lisas ta.

AJALOO READ

17. detsembril 10 aastat tagasi avati Citrina laborihoone (Riia 23).

Loe: www.ajaleht.ut.ee.

UUDISED

Mati Karelson valiti akadeemikuks

12. detsembril valis Eesti Teaduste Akadeemia üldkogu kolm uut akadeemikut.

Loodusteaduste ja meditsiini valdkonnas valiti akadeemikuks TÜ ja TTÜ molekulaartehnoloogia professor Mati Karelson, tehnika- ja informaatikateadustes TTÜ Küberneetika Instituudi vanemteadur, rannikutehnika professor Tarmo Soomere ja humanitaarteadustes Eesti TA Underi ja Tuglase Kirjanduskeskuse direktor Jaan Undusk.

Tartu Ülikoolist olid 16 akadeemikukandidaadi hulgas loodusteaduste ja meditsiini valdkonnas professorid Jaanus Harro, Mati Karelson, Martin Zobel ja Eero Vasar. Tehnika- ja informaatikateadustes kandideerisid professorid Ahto Buldas ja Andres Metspalu ning humanitaarteadustes professorid Jüri Allik ja Jüri Talvet.

Molekulaarbioloogid pidasid 14. ühise aastakonverentsi

12. ja 13. detsembril toimus TÜ Molekulaar- ja Rakubioloogia Instituudi ja Eesti Biokeskuse 14. ühine aastakonverents.

Aastakonverents on kujunenud molekulaarbioloogide aasta tippsündmuseks, kus antakse ülevaade saavutustest ning tutvustatakse õppetoolide kaupa tulevikukavasid.

Konverentsi ühe korraldaja, professor Toivo Maimetsa sõnul on seljataga viljakas aasta. «Aasta jooksul on lisandunud uusi olulisi teadusteemasid ja märkimisväärselt paranenud uurimisaparatuur. Juurde on tulnud noori andekaid teadlasi nii välismaalt tagasipöördujaid kui ka siin doktorikraadi kaitsnuid, kes toovad juurde uusi mõtteid ja lähenemisviise,» ütles Maimets.

ONLINE-KÜSITLUS

Kas kasutad eestikeelset tarkvara?

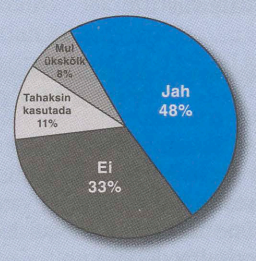

Vastajaid: 27

Uus küsimus:

Mitme aasta peale peaks koostama TÜ arengukava?

Vasta: www.ajaleht.ut.ee

Kes otsib, see leiab

Vello Lään
vilistlane aastast 1960

Meid oli TÜ Tartu vilistlaskoondises esimesel aastal 25–30 inimest. Järgmisel aastal käis koos 20, siis 15. Lõpuks jäi kindlaid kaasalööjaid tosina jagu ja ma palusin end taandada vilistlaste Tartu koondise esimehe kohalt. Eks põhjuseks oli ka ülepea käiv loominguline koormus, aga teisipidi võttes tundsin, et oleme ummikus.

Olime kohtunud huvitavate inimestega ülikoolis, käinud uutes õppe- ja teadushoonetes, pidanud piknikku botaanikaaias, suutnud kokku korjata stipendiumiraha tublile paljulapselisest perest pärit tudengile. Aga see ikkagi ei köitnud suuremat vilistlasmassi. Ainuüksi Tartus elab ju tuhandeid Tartu Ülikooli lõpetanuid.

See raudvara, kes rõõmsalt koos käis, moodustas sisuliselt klubi. Nende toredate inimeste seas oli vaid üksikuid mehi. Huvitav, kas mujal on samamoodi? Kes üldse analüüsiks aktiivseid vilistlasi? Mis vanuses ja soost nad on, mis erialalt?

Vilistlased saaksid suunata Tartu Ülikooli õppima nii oma lapsi kui ka veenda seda tegama oma tuttavaid.

Mul jäi juba siis hinges kripeldama, miks ikkagi Tallinnas ja Tartus ei taha vilistlaselu edeneda, samal ajal on vastupidine lugu saartel ja Kohtla-Järvel. Otsides uusi ideid, olen lehitsenud Helsingi Ülikooli ajakirja Alumni, aga paraku pole sealtki saanud ideid, mida kohe saaks Eestis pruukida.

(*Alumnus* tähendab ladina keeles meesvilistlast, *alumna* naisvilistlast, mitmuses *alumni* – nii seletab kuulus teatmeteos American Heritage Dictionary.)

Ameerikast on raske eeskuju otsida, seal istuvad soliidsed vilistlashärrad-daamid enamasti koos selleks, et arutada, kellele jagada suuri rahasid. Nendelt on alguse saanud igasugused fondid ja stipendiumid.

Siiski, lugedes Harvardi Business Schooli (see kõrgkool tähistab tuleval aastal saja aasta juubelit) vilistlaste veebilehekülge, panin kõrva taha kaks mõtet.

Esiteks külastatakse väikeste gruppidena oma vilistlasi, kes töötavad eksootilistes paikades (Botswana, Mongoolia, Jordaania), käiakse külas ka vilistlaskogu n-ö välisfiliaalides, näiteks Iisraelis, kus on arvukalt HBSi lõpetanuid.

Siit mõttekäik: Tartu Ülikooli vanema põlve vilistlasi käib koos Rootsis, Ameerika Ühendriikides ja mujalgi, *alma mater* peaks looma nendega kontakti. Ja külla ei pea tingimata minema Aafrikasse või Ladina-Ameerikasse (ehkki sealgi leidub kõrgharidusega eestlasi!), Skandinaaviaski leidub huvitavaid kollektiive ja isiksusi.

Lõviosa meie vilistlasi pole suutelised oma *alma mater*'it rahaliselt toetama. Jutt on keskpõlve ja vanemast generatsioonist, kes seni on vilistlasasjus olnud kõige aktiivsemad. Ilmselt ajendab neid ka missioonitunne.

Nüüd, kus keskharidusega lõpetajaid jääb Eestis järsult vähemaks ja suurkoolides tekib probleeme tudengite arvu hoidmisega, saaksid vilistlased aidata. Suunata oma lapsi Tartu Ülikooli, ühtlasi selgitadesveendes ka sõpruskonda ja tuttavaid sama tegema, et TÜ on Eesti parim kõrgkool! Mida ta muidugi ongi, aga kordamine on tarkuse ema...

Aga selleks peaks ka ülikooli targad inimesed (mõtlen neid, kes valdavad vajalikku teavet ja oskavad seda levitada) kohtuma sagedamini vilistlastega, et oleksime kursis mitte üksi olukorraga Tartu Ülikoolis, vaid üldse Eesti hariduspõllul.

Minu teada polegi Eestis inimest, kes teaks täpselt, millega vilistlased mujal Euroopa Liidus tegelevad. Kas tõesti käiks üle jõu läkitada paar inimest maad kuulama? Järsku saaks mõne mõtte üle võtta. Muidu on nii, et 380. aastapäevaks tulevad vilistlaste helgemad pead kokku ja konstateerivad, et paraku üle-eestilisi ettevõtmisi ikka veel pole. Kas nii lähemegi 400. aastapäevale vastu?

TÜ AJALOO MUUSEUMIS

18. detsembril kell 17.15 räägib populaarteaduslike teeõhtute sarjas kergejõustiku didaktika lektor Harry Lemberg kehalisest liikumisest ning vaatleb harrastussportlase probleeme. Kõne all on treeningul käimise sagedus, toidulisandid, arsti konsultatsioonid jm.

Raport publitseerimisest

Mare Ainsaar
TAO juhataja

Eva Liivak
info ja analüüsi spetsialist

Rahvusvahelistes väljaannetes publitseerimine on teaduse tulemuslikkuse üks olulisemaid näitajaid.

Teadus- ja arendusosakonnas koostatud raporti eesmärk oli analüüsida TÜ üksustes aastail 2000–2006 avaldatud rahvusvaheliste publikatsioonide arvu ning publitseerimist mõjutavaid tegureid. Uuriti teadusrahastamise, kogu rahastamise ja autorite arvu, välisautorite osatähtsuse ning teadusvaldkonna mõju. Eri teadusvaldkondade statistiliselt võrreldavate tulemuste saamiseks valiti põhiliseks analüüsiüksuseks teadus-arendusasutus või teaduskonnast administratiivselt järgmine allüksus.

Publitseerimist mõjutavad tegurid

Arvestades rahvusvaheliste publikatsioonide arvu aastail 2005–2006 (ETISe klassid 1.1, 1.2, 3.1), kõigi teaduspublikatsioonide arvu töötaja kohta aastail 2005–2006 ja rahastamise taset aastail 2003–2004, rühmituvad ülikooli üksused järgmiselt. Suure rahastamise mahu ning kõrge publitseerimise aktiivsusega (TÜTI, P1MI); keskmisest enam raha ja publikatsioone (ARMB, ARTH, ARTO, BGBO, BGGG, BGGL, BGMR, BGZH, FKKM, MJJV, MTAT, P1FY, SOPH); väga vähe raha, kuid keskmised publitseerijad, selles rühmas on ühe publikatsiooni maksumus kõige madalam (FLGR, FLVE, KKSP, OIAO, OIEO) ning keskmiselt raha ja keskmisest mõnevõrra vähem publikatsioone – kõik teised üksused.

Publitseerimist mõjutavate tegurite analüüsimisel selgus, et mitmed eduka teadustööga seotud tegurid on tugevasti omavahelises korrelatsioonis. Teadusrahastamine määrab rahvusvaheliste publikatsioonide arvukuse. Võib-olla on mõju vastastikune, tugevad üksused saavad ka enam raha. Raportis analüüsiti andmeid ajalises sõltumuses ning võib arvata, et rahade ja publikatsioonide vahel valitseb ringefekt.

Kõigi publikatsioonide arvukuse puhul ei olnud võimalik eristada mitte ühtegi ennustustegurit. Ilmselt on erineva klassiga publikatsioonide valmimise protsessid liiga heterogeensed.

Teadusraha aktiviseeriv mõju

Selgus, et ka kogu rahastamisel võib olla publitseerimist aktiviseeriv efekt, kuid teadusrahad on publitseerimisel olulisema tähtsusega. Teadustegevuseks saadud raha on seotud teadustöötajate (teadurite ja professorite) osatähtsusega, kogu rahastamise ja koostööga välisautoritega ning rahvusvaheliste publikatsioonide arvukusega.

Samuti selgus, et teadustöötajate osatähtsus polnud koosmõjus teiste tunnustega (sh teadusraha) küll enam statistiliselt oluline rahvusvahelist publitseerimist mõjutav tegur, kuid siiski küllaltki tähtis. Seega on rahvusvaheliste publikatsioonide arvukus mõjutatud teadusrahast ning teadurite ja professorite arvust.

Üllatuslikult ilmnes, et ühe publikatsiooni autorite arv suureneb koos välisautorite osakaalu tõenäosuse suurenemisega ning vähendab veidi kõigi publikatsioonide arvu töötaja kohta. Sageli arvatakse, et mida enam autoreid, seda enam ka publikatsioone autori kohta.

Teadusvaldkond kui selline ei osutunud koosmõjus teiste teguritega oluliseks tunnuseks mitte ühelgi publitseerimise aktiivsust ennustava mudeli puhul. See tähendab, et lihtsalt teatud teadusvaldkonda kuulumise tõttu ei ole põhjust arvata, et publitseerimise aktiivsus statistiliselt erineks. Küll erinesid valdkonniti kõige enam kasutust leidnud avaldamiskanalid.

Raportit saab varsti lugeda TAO kodulehelt.

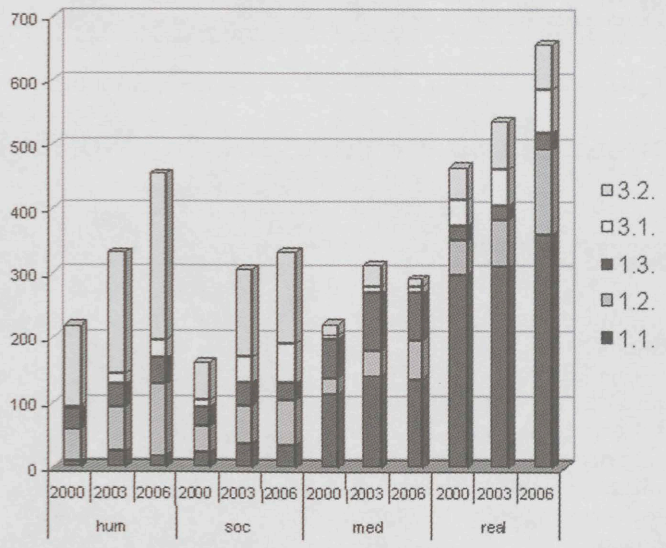

Teaduspublikatsioonide arv TÜs valdkonniti ajavahemikus 2000–2006.

Ülikool tahab kasvada Baltimaade oluliseks tarkvaratehnoloogia keskuseks

Kadri Rannamäe

11.–13. detsembrini toimunud tarkvarasümpoosion on üks samm TÜ ja IT sektori pidevas koostöös.

Bioinformaatika professor Jaak Vilo ütles, et infotehnoloogia on aluseks ka teiste sektorite ja teadusharude, nagu bioloogia ja keeletehnoloogia arengule. Seetõttu on Vilo sõnul ülimalt oluline, et ülikool suudaks kasvada strateegiliselt Eesti ja Baltimaade üheks selle valdkonna kõige olulisemaks tippkeskuseks.

Üks samm sellel teel on ülikoolis loodud tarkvaratehnika professuur. Esimesel kolmel aastal finantseerib professuuri Hansapank kuue miljoni Eesti krooniga. Seni on ülikooli ja Hansapanga koostöös ostetud arvuteid, muretsetud teaduskirjandust ning organiseeritud konverentse. Professuuri loomine on esimene täielikult erasektori poolt finantseeritud akadeemiline ametikoht ülikoolis. Jaak Vilo sõnul on Hansapanga toetus esimene reaalne toiming infotehnoloogiaalasele õppe- ja teadustegevusele kaasaaitamisel. «Põhimõtteliselt peaks siin ruumi olema veel aga mitmele välisteadlasele ning mitu korda suuremale doktorantide arvule,» lisas Vilo.

Marlon Dumas

Ka äsja toimunud innovatiivse tarkvaratehnoloogia sümpoosion on seotud uue professuuri käivitamisega. Sellest sai avaüritus 10. detsembril esimese tarkvaratehnika professorina tööd alustanud Marlon Dumas' jaoks.

ELi toetusel korraldatud sümpoosioni põhirõhk oli kolmel tarkvaratehnika alavaldkonnal: mobiilsetel teenustel, veebitehnoloogial ja ärilahendustel.

Professor Dumas' sõnul on Eesti IT-ettevõtted just neis valdkondades aktiivsed. Seda näitab ka mitme ettevõtte, nagu Webmedia ja MobiSolutions osalemine. «Ometi on need erialad arvutiteaduse instituudi õppekavas seni nõrgalt esindatud ja vastavat teadustööd vähe tehtud,» märgib Dumas.

Kuna praegu valitseb Eesti tööturul eriti just kõrgetasemeliste infotehnoloogia spetsialistide puudus, rõhutab ka professor Dumas, et arvutiteaduse instituudi ja kogu Eesti jaoks on äärmiselt oluline senist suunda muuta. Tarkvaratehnoloogiaalasesse haridusse ning uurimistöösse tuleb enam investeerida.

Sümpoosioni lõpupäeval avas õppeprorektor Birute Klaas matemaatika-informaatikateaduskonna õppehoones (Liivi 2) Hansapanga tänuplaadi.

UUDISED

Professorite valimine

30. novembril valis TÜ nõukogu kuus professorit.

Bioorgaanilise keemia professoriks valiti tagasi Ago Rinken, keemilise füüsika professoriks Peeter Burk, juhtimise professoriks Maaja Vadi ja majandusarvestuse professoriks Toomas Haldma.

Esmakordselt valiti professoriks dotsent Tõnis Mets (ettevõtlus) ja erakorraline vanemteadur Jaak Vilo (tarkvarasüsteemid).

Bioinformaatika professor on Jaak Vilo

Jaak Vilo lõpetas TÜ rakendusmatemaatika eriala 1991. 2002 kaitses doktorikraadi Helsingi Ülikoolis.

Vilo on töötanud Helsingi Ülikoolis, Eesti Biokeskuses jm. TÜs töötab 2003. aastast, 2005. aastast arvutiteaduse instituudi erakorralise vanemteadurina.

Peamine uurimisvaldkond on bioinformaatika ja sellega seonduvad algoritmid. Tema juhendamisel on kujunenud tugev uurimisrühm. Ta on kirjutanud 33 teaduspublikatsiooni, neist 12 viimase viie aasta jooksul.

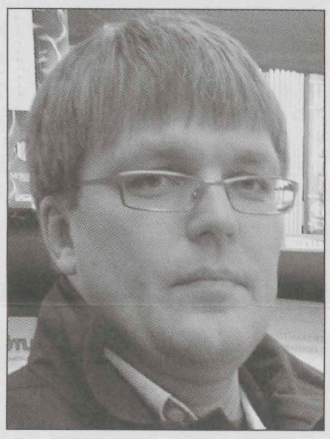

Jaak Vilo

Ettevõtluse professoriks valiti Tõnis Mets

Tõnis Mets lõpetas TTÜ elektroonikainsenerina 1976 ja Moskva Patendiinstituudi 1979, tehnikateaduste kandidaat aastast 1987.

Ta on töötanud mitmes ettevõttes, Audentese ülikoolis jm. TÜs töötab 2003. aastast erakorralise dotsendina, 2004. aastast dotsendina. 2005. aastal sai TÜ Ettevõtluskeskuse juhatajaks.

Dekaani professor Toomas Haldma hinnangul on Mets väga oluliselt arendanud ülikoolis ettevõtlusvaldkonda. Peamised uurimisvaldkonnad on ülikool ja ettevõtlus siirdemajanduse tingimustes, innovatsioon ja tehnoloogiastrateegia, teadmus- ja õppimisprotsessid organisatsioonis. Metsal on ka 15 patenti.

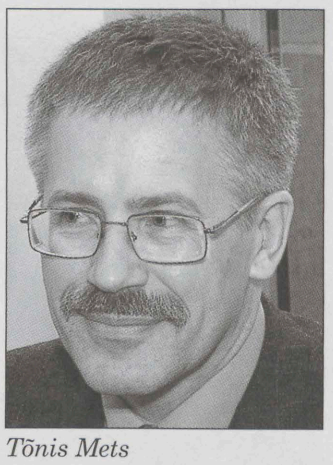

Tõnis Mets

Lugev lugemine on asendumas vaatava lugemisega, jutustuse võlu taandumas hetkeliselt hoomatavate tekstiklippide tulvas.

Arne Merilai «Loeb küll! Miks ei loe?» Sirp 7. detsember 2007

Üliõpilaste teadustööde riikliku konkursi parimad

11. detsembril toimus haridus- ja teadusministeeriumis üliõpilaste teadustööde riikliku konkursi lõpetamine.

Konkursile laekus 336 teadustööd 16 üli- ja kõrgkoolist (136 bakalaureuse-, 157 magistri- ja 47 doktoriõppe kategoorias). Möödunud aastal osales 265 tööd.

Konkurss väärtustab üliõpilaste teadus- ja arendustegevust.

Mai Kukumägi

Üliõpilaspreemiad

TÜst said I preemia bio- ja keskkonnateaduste valdkonna rakenduskõrgharidusõppe ja bakalaureuseõppe üliõpilaste astmes Mihkel Oviir, magistriõppe astmes Mai Kukumägi ja II preemia Olga Žilina, doktoriõppe astmes I preemia Leho Tedersoo ja II preemia Aveliina Helm.

Ühiskonnateaduste ja kultuuri valdkonnas said I preemia rakenduskõrgharidusõppe ja bakalaureuseõppe üliõpilaste astmes Sander Heinsalu, II preemia Peep Jalakas ja III preemia Øyvind Rangøy, magistriõppe astmes II preemia Maarja Torga, doktoriõppe astmes I preemia Tarmo Strenze ja II preemia Eda Kalmre.

Terviseuuringute valdkonnas sai rakenduskõrgharidusõppe ja bakalaureuseõppe üliõpilaste astmes I preemia Marina Panarina ja II preemia Ingridh Oks, III preemia Kalev Nõupuu, Denis Uksov, Piret Männik ja Ragnar-Toomas Kibur, magistriõppe astmes I preemia Kersti Ehrlich, II preemia Ene Palo ning III preemia Ott Scheler; doktoriõppe astmes I preemia Priit Kampus, II preemia Jaak Kals ja III preemia Meelis Kadaja.

Loodusteaduste ja tehnika valdkonnas sai rakenduskõrgharidusõppe ja bakalaureuseõppe astmes I preemia Margus Niitsoo ja II preemia Tiit Sepp, magistriõppe astmes I preemia Heli Valtna, II preemia Vladimir Stepanov ning III preemia Dan Bogdanov ja Aleksei Mahhov; doktoriõppe astmes III preemia Indrek Jõgi.

Edukad juhendajad

Edukate teadustööde juhendajatest pälvisid TÜst tänukirja Madli Linder ja Kalle Remm, Ott-Siim Toomet, Pire Teras, Kaupo Teesalu, Sulev Ingerpuu, Kalle Kaarli, Robert Szava-Kovats, Ursel Soomets ja Mihkel Zilmer, Kaido Reivelt ja Peeter Saari, Urmas Kõljalg, Henn Käärik, Mihkel Zilmer ja Rein Teesalu.

Diplomi sai 14 osalejat.

SA Archimedese preemiad

Sihtasutuse Archimedes eripreemia said TÜst Vladimir Stepanov ja Indrek Reiland.

Loe: www.ajaleht.ut.ee

Narva muusemis avati TÜ maalikunsti õppetooli näitus

Narva muuseumi kunstigaleriis on avatud seoses TÜ 375. aastapäevaga maalikunsti õppetooli näitus.

Eksponeeritud on valik viimase kümne aasta Tartu Ülikooli maalikunsti eriala lõpetanute lõputöödest ning üliõpilaste graafikat. Esindatud on üle kolmekümne autori, nende seas Eesti kunstiüldsusele tuntud Albert Gulk, Peeter Krossmann, Helina Loid, Eda Lõhmus, Rauno Thomas Moss, Meiu Münt, Priit Pajos, Maris Palgi jt.

Maalikunsti õppetooli dotsendi Anne Parmasto sõnul on seoses ülikooli juubeliga üle Eesti kavandatud projekti «STUDIUM.PARS II» Narva muuseumi väljapanek suurematest näitustest viimane.

Näitust saab vaadata 11. veebruarini.

UT KÜSIB

Mida sisaldab Euroopa kolledži uus magistriõppeprogramm «Euroopa Liidu Vene uuringud».

Gert-Rüdiger Wegmarshaus
TÜ Euroopa Kolledži direktor

Uus ingliskeelne magistriprogramm on Euroopa kolledži panus ülikooli rahvusvahelistumise strateegiasse. Neljasemestrilises erialadevahelises õppekavas (80 AP / 120 ECTS) õpetatakse politoloogiat, majandust, õigusteadust, ajalugu, keeleteadust ning kultuuriuuringuid. Õppekava haarab kahte suurt regiooni ja annab laialdase ülevaate nii Euroopa Liidu kui Venemaa ja tema Ida-Euroopa naabrite ning Kaukaasia piirkonnast. Õppetöö toimub moodulitena ja võimaldab üliõpilastel spetsialiseeruda kas ELi või Venemaa uuringutele.

Ootame üliõpilasi nii Eestist kui ka teistest Euroopa Liidu maadest, Ida-Euroopast, kaasa arvatud Venemaalt, Põhja-Ameerikast ja Aasiast.

Meie uus programm on kahtlemata ainulaadne. Praegu töötame selle nimel, et õppekava saaks kuuluma Euroopa jt ülikoolide vahetusning koostööprogrammidesse. Võimalikud partnerid on nt Konstanzi Ülikool Saksamaal, Carletoni Ülikool Kanadas ja New Yorgi Osariigi Ülikool (NYSU).

«Tulevik algab oleviku ausast analüüsist»

Marko Ringo
eetikakeskuse projektijuht

Szegedi Ülikooli filosoofiaprofessor dr Sándor Karikó käsitleb viimasel ajal meelsasti lähiajaloo mõtestamise teemat.

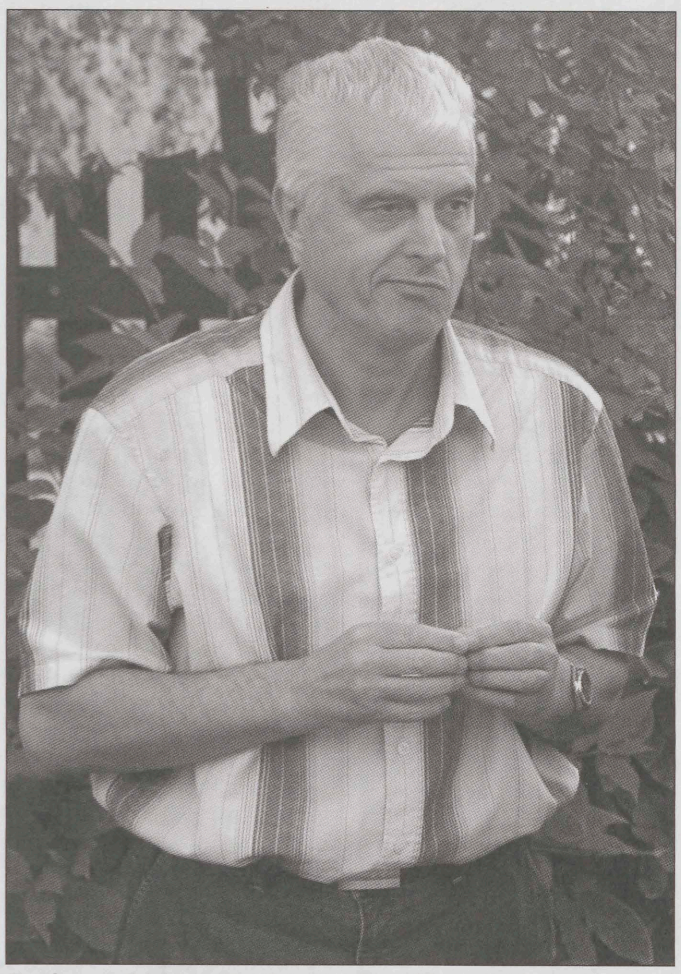

Professor Sándor Karikó sõnul on Ungari ühiskond tugevalt lõhestunud. ERAKOGU

Lugupeetud professor, mis tõi Teid läinud suvel Tartusse? Kas see väike ülikoolilinn sarnaneb Szegedile?

Lubage ma räägin oma isiklikust kogemusest. Ma esitasin Ungaris 20 inimesest koosnevale tudengite rühmale küsimuse: mis on Eesti pealinn? Ainult üks tudeng teadis õiget vastust, kuid ka tema kirjutas pealinna nime valesti. Nüüd Tallinna vanalinnas jalutades märkasin ma ühe hotelli sissepääsu ees lehvimas Eesti, Soome, Rootsi, Venemaa ja Euroopa Liidu lippu, kuid ma ei näinud nende kõrval Ungari lippu. Ometi on eestlased, soomlased ja ungarlased keelesuguluse läbi teatavasti vägagi lähedased… Teisiti öeldes: ungarlased ja eestlased teavad teineteise ajaloost, kultuurist ja kommetest kahetsusväärselt vähe.

Szegedi Ülikool, kus ma õpetan, on Kolozsvári Ülikooli õigusjärglane. Selle asutas 1581. aastal István Báthory, Transilvaania vürst ja Poola kuningas. See võiks olla üks Szegedi Ülikooli seos Tartu Ülikooliga, sest Báthory asutas ka siin ühe vaimuliku kooli – selle kohta võime lugeda näiteks Tartu Ülikooli peahoone seinaplaadilt. Ma leian, et peaksime välja töötama mitmeid koostöövorme kahe riigi ja kahe kooli vahel. Praegu on meie koostöö alles lapsekingades. Teineteise mõlemapoolne tundmaõppimine ei ole mitte üksnes soovitatav, vaid suisa hädavajalik ülesanne ja väljakutse.

Järgin ütlust, et peame elama nagu usume, muidu hakkame uskuma nii nagu elame.

Eetikakeskuses pidasite loengu ajaloo pitserist – kommunistliku režiimi pärandist, süükoormast ja andestamisest. Kas Teie arvates on tegu rangelt isikliku küsimusega või peaksime rääkima ka kollektiivsest süütundest ja andestamisest?

Oma loengus rääkisin sellest, et Ungari ühiskond on tugevalt lõhestunud. Ühel pool on riikliku sotsialismi järgijad, kes toonasest süsteemist kasu lõikasid, teisel pool uus lai ühiskonnakiht, kapitalismi ülesehitajad. Nende kahe grupi kooseksisteerimine pole valutu, sest moraali ja eetika seisukohalt on mõlemad läbi kukkunud. Esimesed pole võimelised avalikult tunnistama oma süüd ja südametunnistusepiinu. Teised aga ei näita andestamist välja leebe žestiga, ilma kurjuseta. Selline dilemma, ükskõik, millises vormis, võib kergesti ilmneda ka Kesk-Euroopas ja Balti riikides.

Eestis räägime me eetikakriisist. Probleemi tuumaks näib olevat väga egotsentriline maailmapilt – peaaegu kõik on lubatud, kui see vaid rahuldab minu hetkehimusid. Kui suur on see probleem Ungaris? Mis oleks Teie meelest parim lahendus taolisest kriisist väljumiseks?

Eetikakriisi märke on arvukalt ka Ungaris. See tähendab lubaduste murdmist, kokkulepitud korrast taganemist, inimeste petmist ja ärakasutamist, teenimatut tunnustamist, *carpe diem*-käitumist, visa töö ja kohusetundliku õppimise tähtsuse vähenemist. Need kõik on märgid sellest, et vaatamata poliitilisele või majanduslikule edule ei ole ühiskonna ja kogu riigi areng terve ja normaalne. Kusjuures eetikakriis hakkab varem või hiljem mõjutama ka poliitika- ja majanduselu arengut. Eetikakriisist väljapääsu leidmise nimel peame väga palju vaeva nägema. See on võimalik vaid ühiselt ja kogu ajaloolist tausta arvesse võttes. Ilmselt tuleb meil alustada kriisisümptomite leidmisest ja nende enesele tunnistamisest.

Te õpetate ülikoolis, kirjutate akadeemilisi raamatuid. Kas Te ei karda, et see võib jääda n-ö hüüdja hääleks kõrbes? Inimesed küll kuulavad Teid, võib-olla isegi noogutavad kaasa, kuid nende vaated ja sügavamad harjumused jäävad sisult siiski endisteks?

Kogu rahva ellusuhtumist, maailmavaadet, kombeid ja kultuuri ükskõik millises suunas muuta on üsna võimatu ja riskantne ettevõtmine. Aga õpetajana, teadlasena ja intellektuaalina tahaksin uskuda, et inimene – noor tudeng veel eriti – on ju ometigi kasvamis- ja arenguvõimeline. Kui ma sellesse ei usuks, oleks minu intellektuaalne identiteet ja õpetajatöö mõttetu.

Kui Teil oleks võimalus siirdada nende inimeste südamesse, kes seda artiklit loevad, üks soov või tõekspidamine, siis mis see oleks?

Usun ühe prantsuse mõtleja ütlusesse, mida soovitaksin südamest kõigile: «Peame elama nagu usume, muidu hakkame uskuma nii nagu elame».

Ungari keelest tõlkis Veronika Varep

Loodusmuuseumis tuleb huvipäev

15. detsembril kell 11 algab geoloogia- ja zooloogiamuuseumis Vanemuise 46 jõulueelne talve huvipäev.

Kell 11 peab Tõnu Pani loengu ehtekividest, toimub soolakristallide tegemise õpetus.

Kell 12.30–15 toimuvad zooloogiamuuseumis õpi- ja tegevustoad. Juttu tuleb loomade tegevusjälgedest, lemmikloomadest zooloogiamuuseumis, okaspuudest ja jõulupuudest kogu maailmast, linastub Ülar Tiku film veealusest maailmast, voolitakse savist loomi, joonistatakse loomapilte ja korraldatakse viktoriin.

Huvipäev on tasuta. Oodatud on igas vanuses huvilised.

UUDISED

Ülikool tunnustab

Tartu Ülikooli suure medali ja tänukirjaga tunnustatakse 65. sünnipäeval pikaajalise ja kohusetundliku töö eest matemaatika-informaatikateaduskonna professorit **Mati Abelit**.

TÜ väikese medali pälvis ülikooli 375. aastapäeva ürituste kõrgel tasemel korraldamise ja läbiviimise eest haldusdirektor **Riho Illak**.

TÜ aumärgi ja tänukirjaga tunnustatakse 80. sünnipäeval aastatepikkuse viljaka töö eest vene filoloogide õpetamisel ning vene keele uurimisel filosoofiateaduskonna slaavi filoloogia osakonna emeriitprofessorit **Mihhail Šeljakinit**.

Nimesemiootika konverents

Täna algab semiootika osakonnas kahepäevane rahvusvaheline konverents «Nimetamine tekstis, nimetamine kultuuris».

Vanemteadur Anti Randviiru sõnul arutatakse ruumi tähendustamist nimetamise kaudu, ruumi jaotamist ja hõivamist nimedes, samuti nimetamist kui võimurakendust ja ühiskondlike suhete sätestamist. Tutvustatakse ka pärisnime filosoofilist ja semiootilist käsitlemist üldiselt ning pärisnime kasutamist ilukirjanduses.

Avaloenguid peavad rahvusvaheliselt tuntud teadlased Göran Sonesson Lundi Ülikoolist ja Vilmos Voigt Budapesti Etövös Loràndi Ülikoolist.

Kava: www.ut.ee/SOSE/conference/2007_naming/index.html.

Näitus professor Kalle Kasemaast

20. detsembril kell 16.15 avatakse TÜ Raamatukogu kolmandal korrusel näitus «Professor Kalle Kasemaa eksootiliste kultuuride vahendajana».

Usuteaduskonna Vana Testamendi ja semitistika professor Kalle Kasemaa on tuntud polüglotina ja väga viljaka tõlkijana. Eesti keelde on ta vahendanud nii teadus-, õppe- kui ka ilukirjandust saksa, rootsi, inglise, hollandi, prantsuse, kymri, ladina, foiniikia, heebrea, jidiši, araabia, süüria, etioopia, vanakreeka, uuskreeka ja bütsantsi kreeka keelest.

Näitus on pühendatud professor Kasemaa 65. sünnipäevale.

Tartu tunnustas parimaid sportlasi

11. detsembril tunnustas Tartu linn oma parimaid sportlasi.

Parimaks naissportlaseks tunnistati TÜ Akadeemilise Spordiklubi liige sulgpallur Kati Tolmoff ning aasta meessportlaseks kehakultuuriteaduskonna lektor võrkpallur Kristjan Kais.

Parima juuniori tiitli sai kehakultuuriteaduskonna üliõpilane kergejõustiklane Kaire Leibak.

TÜ tudengeid kuulub ka Tartu VK Janika esindusnaiskonda, mis nimetati aasta edukaimaks võistkonnaks.

Küllap nutikam osa inimkonnast hakkab /.../ uut nõudlikkust ja ilumeelt taga nõudma, varasema võrreldes vaid teisiti lõimitud vormides. Arne Merilai «Loeb küll! Miks ei loe?» Sirp 7. detsember 2007

IN MEMORIAM

Emeriitdotsent Endel Türi

13. märts 1930 – 8. detsember 2007

Pärast rasket haigust lahkus 77. eluaastal mikrobioloogia instituudi emeriitdotsent Endel Türi.

Endel Türi alustas oma teadlaseteed TRÜ Üliõpilaste Teaduslikus Ühingus (ÜTÜ), pälvides võistlustööga I auhinna. «ÜTÜ tuleb taastada, sest üliõpilaspõlve teadustööst innustub ja kasvab välja uute teadlaste põlvkond,» ei väsinud ta kordamast. Üliõpilaspõlves alanud töödest kasvas välja ka 1966. aastal kaitstud kandidaadiväitekiri tuberkuloosi eksperimentaalsest diagnostikast.

Türi töötas arstiteaduskonnas aastail 1959–1998. Tema loengud ja praktikumid olid alati väga arusaadavad, värtsitatud elulähedaste näidetega. Taolisi inimesi nimetatakse sündinud õppejõududeks. Türi oli uurijavaimuga mees, keda paelus elu selle looduslikus ja filosoofilises mitmekesisuses. Seda huvi süstis ta ka oma kolleegidesse ning arvukatesse õpilastesse. Aastate jooksul andis ta Eesti arstiteadusesse hindamatu panuse tuberkuloosi ja uroloogiliste infektsioonide alal. Isegi emeriteerununa ei raugenud tema teaduslik aktiivsus – Hiiumaal jätkas ta taastusraviarstina, uuringuid Käina lahe ravimudade toimest. 2003. aastal tunnustas EV president teda Eesti Punase Risti V klassi teenetemärgiga.

Endel Türi oli hinnatud kolleeg, kes innustas mikrobiolooge, paljude erialade kliinitsiste, hambaarste ja proviisoreid süvenema oma erialaga seotud infektsioonipprobleemidesse. 1992. aastal taastas ta koos ftisiaatri Guido Arroga tiisikuse vastu võitlemise ühingu ning sai selle esimeheks. Kopsukliinikus käivitati tema juhtimisel kaasaegsel tasemel tuberkuloosidiagnostika. Järgnesid uurimistööd maaülikooli teadlastega, kus näidati esmakordselt veiste ja sigade mükobakterioosi levikut ja ohte Eestis.

Kodusaarelt Hiiumaalt pärit elutarkust ja huumorimeelt jagus kõigile. Mälestus Endel Türi tõsi- ja naljajuttudest, tema vaimustus mesilaste pidamisest, jahil käimisest ja akordionimängust koos sooja naeruga jäävad saatma neid, kes teda tundsid.

Arstiteaduskond
Mikrobioloogia instituut
Tartu linna ja maakonna tuberkuloosi vastu võitlemise selts

UT TEATAB

Detsembris ilmub UT veel 21. kuupäeval koos 2-leheküljelise TÜ kroonika lisalehega. Uuel aastal ilmub esimene number 11. jaanuaril.

TÜ kroonikat saab paberlehe jaoks saata veel esmaspäeval, 17. detsembril.

ÕNNITLEME

80

Mihhail Šeljakin, FL emeriitprofessor – 19. detsember

75

Maimo Parts, MI Pärnu osakonna koristaja – 18. detsember

Anna Must, zooloogiamuuseumi muuseumiteenija – 20. detsember

65

Mati Abel, geomeetria ja topoloogia professor – 17. detsember

60

Juri Kudrjavtsev, vene keele ajaloo dotsent – 17. detsember

Kersti Vahkal, sisekliiniku sekretär – 19. detsember

55

Heli Grünberg, lastehaiguste dotsent – 15. detsember

Made Torokoff, MJ erakorraline teadur – 17. detsember

Maret Freimann, meditsiinilise biokeemia õppetooli laborant – 20. detsember

50

Helle Karro, sünnitusabi ja günekoloogia professor, naistekliiniku juhataja – 14. detsember

45

Ants Kurg, biotehnoloogia dotsent – 19. detsember

Lea Leppik, ülikooli ajaloo muuseumi teadusdirektor – 19. detsember

25

Liis Andresen, geneetika erakorraline teadur – 16. detsember

Margus Kodu, FI laserspektroskoopia labori insener – 16. detsember

Konstantin Tretjakov, tarkvarasüsteemide õppetooli programmeerija – 20. detsember

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT http://www.ajaleht.ut.ee

Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Postiaadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Kadri Rannamäe
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetajad Leane Morits, Angelina Valk
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Trükk: Greif OÜ

Uus enesetäiendamise voor

Keit Karemäe
projekti peakoordinaator

Kuulutame välja akadeemiliste töötajate enesetäiendamise projekti kolmanda taotlusvooru.

Projekti «Eesti ülikoolide akadeemilise personali enesetäiendussüsteemi loomine» raames on siiani toetatud 40 TÜ töötajat. Kuna tagasiside on olnud positiivne, otsustasime välja kuulutada kolmanda taotlusvooru. Ootame avaldusi 20. jaanuarini. Projekti eesmärk on parandada õppe- ja teadustöö kvaliteeti ning suurendada akadeemiliste kontaktide arvu, et toetada ülikoolide rahvusvahelistumist. Projekti käigus on külastatud eri riikide ülikoole ning teadusasutusi, saadud mitmekülgseid kogemusi ning kasulikke kontakte.

Projekti tulemuste hindamiseks kogume tagasisidet kõigilt lähetuses käinutelt. Matemaatilise statistika professor Tõnu Kollo külastas kahe kuu jooksul nelja Kanada ja USA ülikooli. Reisist rääkides väärtustas ta peale erialaste kogemuste vahetamise võimalust näha sealsete ülikoolide töökorraldust ja igapäevaelu. «Tihti on tegemist samade probleemidega, mis TÜs, aga teises arengujärgus. Hea on kuulda nende kogemusi ja seisukohti.»

Svetlana Jevstratova vene keele õppetoolist täitis oma pikaaegse unistuse, kogudes etnograafilist materjali Valgevenes ja Ukrainas, sh Tšernobõli lähedal asuvates endisaegsed traditsioonid säilitanud vanausuliste külades.

Anneli Saro teatriteaduse õppetoolist, kes käis Stockholmi Ülikoolis tutvumas õppekavaarendusega ning külastas ka konverentse ja teatrietendusi, põhjendab reisi vajalikkust järgmiselt: «Pika staažiga õppejõud võivad emotsionaalselt ära väsida. Selline välisvisiit avab paratamatult silmad asjade suhtes, millele tavaliselt oled liiga lähedal ja mida ei näe, et seda võiks ka teistmoodi teha». Välismaise enesetäiendamise olulisust õppekvaliteedi säilitamisel rõhutab ka professor Kollo: «Tudengid ootavad inspiratsiooni õppejõududelt, aga ka neil on vaja kuskilt värskeid ideid ning hoida ennast kursis teadussuundadega mujal maailmas».

Täpsem info projekti kodulehel www.ut.ee/personal/enesetaiendamine.

Toetame kristliku noortekodu laste õppimist!

Pille Valk
usuteaduskonna religioonipedagoogika dotsent

Usuteaduskond ja Tartu Kristlik Noortekodu (TKNK) hakkasid kolme aasta eest toetama noortekodu hästi õppivaid kasvandikke jõulustipendiumiga.

Algatus on aasta-aastalt kasvanud ning nõnda sündis idee, et tänavusel ülikooli juubeliaastal võiks selles õppimist toetavas ja haridust väärtustavas projektis kaasa lüüa ka teised ülikooli inimesed.

TKNK tegevuse kõige iseloomulikumaks näiteks on olnud projekt Väike Öökull.

Selle kutsusid omaalgatuslikult ellu vanemad kasvandikud tänavalaste abistamiseks. Projektiga liitus vabatahtlike töötajatena Tartu linna gümnaasiuminoori. Kui nad olid jõudnud kõrgkoolidesse, otsustasid luua oma organisatsiooni. Kuigi projekt oli oma tegevuse lõpetanud, suhtlesid noored edasi sõpruskonnana. Soovist jätkuvalt noortekodu aidata kasvaski välja MTÜ Forsete, mis toetab projektidega tänaseid lastekodukasvandikke.

Hea ülikoolipere!

Kutsun teid toetama Tartu Kristlikus Noortekodus tehtavat tööd. Meil kõigil on võimalik anda oma osa, et tunnustada tublisid noori jõulustipendiumiga ja toetada laste huviharidust.

Teie annetused märkega «haridusfond» on oodatud arvelduskontole 221014945697 Hansapangas.

Pikk artikkel: www.ajeleht.ut.ee.

TÜ PENSIONÄRIDE ÜHINGUS VITAE

20. detsembril kl 14 toimub linnavalitsuse kultuuriosakonna saalis (Raekoja plats 12) kohtumine Rein Lepikuga. Vaadatakse filmi «Imeline lihtne maa – Eestimaa».

AITA LUUA ÜLIKOOLI GEENIVARAMUT!

Jõulude eel on suurepärane võimalus teha väga oluline kingitus meie ülikoolile ja tulevastele põlvedele, aidates koguda Tartu Ülikooli teadlaste uurimistöö jaoks meie oma rahva geeniandmeid.

Täpsem info: tel 744 0200, 501 1390, www.geenivaramu.ee.

TÜ RAAMATUPOOD SOOVITAB

Hermann Hesse
Bibliographie 5 Bände
Sekundärliteratur 1899–2007
Below, Jürgen
Walter de Gruyter, dets. 2007
ISBN 978-3-11-018559-1
Soodushind 8233 (tavahind 9876) krooni.
(Soodushind kehtib kuni 31. jaanuarini).
TÜ üliõpilastele ja töötajatele kehtib 10%-line soodustus.
Võõrkeelse kirjanduse tellimine.
Info: www.ut.ee/raamatupood

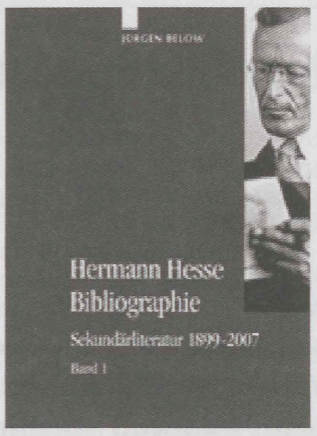

Seminar uurib, kas reisijuhid kannavad ideoloogiat

Ljubov Kisseljova
slaavi filoloogia osakonna juhataja

15. ja 16. detsembril toimub vene kirjanduse õppetoolis (Näituse 2–207) rahvusvaheline seminar «Reisijuht kui semiootiline objekt».

Reisijuht on kõigile tuntud praktiline käsiraamat. Võimalik, et just seetõttu pole see žanr leidnud teaduslikku reflektsiooni. Samas ei kasuta reisijuhte ainult rännumehed, vaid ka kirjanikud, kirjandusteadlased ja ajaloolased.

Seminari korraldajad lähenevad reisijuhile kui olulisele lugeja mõjutamise vahendile seisukoha kujundamisel riigi, tema ajaloo ja kultuuri kohta.

Analüüs viiakse läbi semiootlisest aspektist. See võimaldab uurida reisijuhtide ideoloogiat vaatenurgast, mida ignoreeritakse näiteks autoriteetses entsüklopeedias «Literature of Travel and Exploration» (2003).

Peamine uurimismaterjal on vene-, saksa-, inglis- ja eestikeelsed reisijuhid Eestist. Projekti autoreid huvitab eelkõige Eesti ja eestlaste kuju muutumine massiväljaannetes, nagu 19. ja 20. sajandi reisijuhid.

Interdistsiplinaarses seminaris osalevad filoloogid, ajaloolased ning kultuuriteadlased Soomest, Saksamaalt, Kanadast, Venemaalt, Leedust, Lätist ja Eestist.

Konverentsi kava: www.ajaleht.ut.ee/319927.

Ilmus raamat spordiajakirjanik Oskar Lõvist

Arstiteaduskonna emeriitprofessorilt Maie Lõvi-Kalninilt ilmus raamat oma isast, TÜ kasvandikust ja spordiajakirjanikust Oskar Lõvist (1903–1942).

Oskar Lõvi õppis vahelduva eduga juurat. Juba 18-aastasena asus ta tööle ka ajakirjanduses, olles Päevalehe noorim toimetaja. Oskar Lõvist sai esimene elukutseline spordiajakirjanik Eesti Vabariigis. Üliõpilasena ilmus temalt Päevalehes intervjuu rektor Henrik Koppeliga. Ta kirjutas reportaaže mitmetelt olümpiamängudelt, kusjuures Berliinis tegi ta seda esmakordselt eetri kaudu.

Oskar Lõvi võttis osa Vabadussõjast, kuulus Kaitseliitu ja osales parlamendi töös. Nõukogude ajal määrati talle kõrgeim karistusmäär ja ta hukati 39-aastasena Sevurallagi vangilaagris.

LENNART MERI TEADUSTÖÖ AUHINNA KONKURSS

TÜ Sihtasutus kuulutab esmakordselt välja Lennart Meri teadustöö auhinna konkursi.

See antakse Eesti riiki, rahvast, kultuuri või ühiskonda käsitlevale magistri- ja teadustöö (kaasa arvatud doktoritöö) autorile või autorite kollektiivile.

Konkursile saab esitada tähtajale eelnenud kalendriaastal kaitstud või ilmunud kõrgetasemelisi teadustöid ning hindele «A» kaitstud magistritöid.

Magistritöö auhind on 20 000 ning muu teadustöö auhind 50 000 krooni.

Hiljemalt **15. jaanuariks** tuleb esitada:

- allkirjastatud taotlus osalemise kohta, kus märgitakse magistri- või teadustöö kaitsmise või ilmumise aeg ja koht, autori(te) kontaktandmed;
- magistritöö juhendaja arvamus ja kontaktandmed;
- magistri- või teadustöö lühikokkuvõte elektroonselt;
- nõuetekohaselt vormistatud ja köidetud magistri- või teadustöö (teadustöö äratrükid);
- muud kandidaadi poolt vajalikuks peetavad materjalid.

Elektroonsed materjalid saata aadressil tysiht@ut.ee, paberil materjalid aadressil TÜ Sihtasutus, Ülikooli 18, 50090 Tartu. Lisainfo: 737 5852, 521 6820, tysiht@ut.ee.

KONTSERT

TÜ AULAS

14. detsembril kl 18 esineb noorte kammerkoor Cantilena (St. Peterburg), dirigent Elena Petrova. Sissepääs tasuta.

15. detsembril kl 17 esinevad Jaan Ots ja ansambel Amaryllis.

21. detsembril kl 19 esinevad TÜ Akadeemiline Naiskoor ja Tartu Akadeemiline Meeskoor traditsioonilise jõulukontserdiga. Dirigeerivad Triin Koch ja Alo Ritsing, kaastegevad Andres Ross ja Jorma Toots. Sissepääs prii.

BOTAANIKAAIA PALMIMAJAS

16. detsembril kl 14 palmimajas advendikontsert «Kaunis flöödimuusika II». Esinevad Riia Muusikakooli flöödiansambel Inga Grinvalde ja ansambel Ellerino Anneli Kuuse juhatusel. Kehtivad botaanikaaia külastuspiletid 20 ja 7 krooni. Info: tel 737 6180, www.ut.ee/botaaed.

SALEMI KIRIKUS

19. detsembril kl 19 annab jõulukontserdi TÜ Kammerkoor. Dirigeerib Triin Koch. Kavas traditsioonilised jõululaulud ja koorimuusika klassika. Kontsert on tasuta.

TEATED

21. detsembril kell 16 esitlevad TÜ Kirjastus ja maailmakirjanduse õppetool Saksa Kultuuri Instituudis «Maailmakirjanduse tõlkevaramu» sarja uut raamatut Johann Wolfgang von Goethe «Fausti» Ants Orase tõlkes. Orase Fausti-tõlge (esmatrükk Lundis 1955–1962), meie tõlkekultuuri küpsemaid meistriteoseid, ilmub Eestis esmakordselt. Parandatud tõlkele on lisatud Thomas Salumetsa ja Ivar Ivaski saatetekstid ja seletavad märkused. Raamatu toimetajad on Jüri Talvet, Liina Sumberg ja Liina Lukas.

A
TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU
SUNDEKSEMPLAR

UNIVERSITAS TARTUENSIS

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

21. detsember 2007 Nr 43 (2325)

www.ajaleht.ut.ee

Aastalõpuküsitlus lk 1–3 • **Kiri Alma M.-ile** lk 2 • **Üliõpilasmajas käib remont** lk 3 • **Hea patendiaasta** lk 3

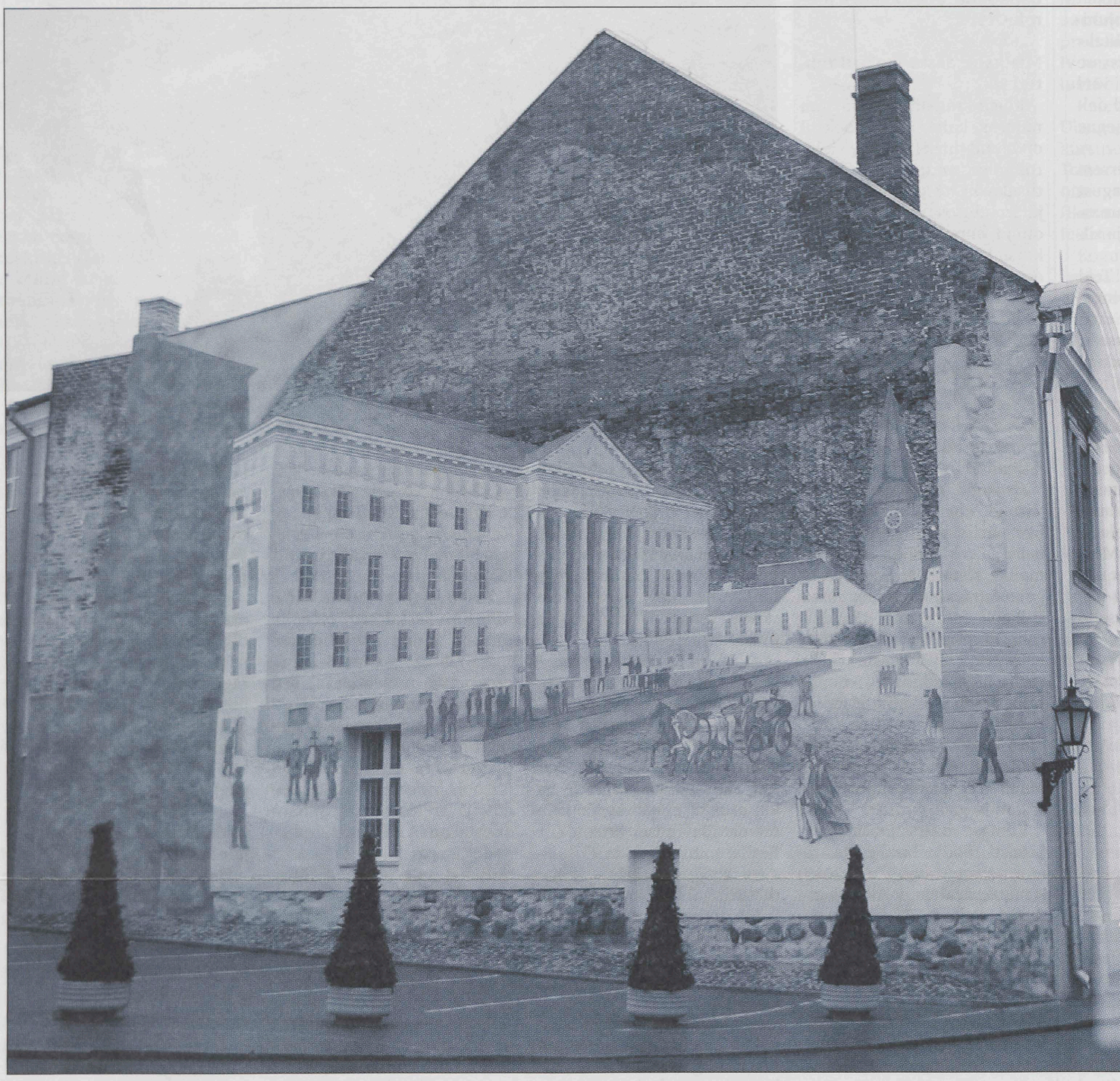

Armas ülikoolipere!

Aastalõpu kiirete askelduste juures on aeg korraks peatuda. Peatuda selleks, et heita pilk tagasi lõppevale juubeliaastale ning olla rahulikult oma lähedaste ja sõprade, aga ka iseenda seltsis.

Jõuluaja erilisus tähendabki igaühele võimalust olla omaette iseenda ja oma mõtetega ning seada sihte uueks aastaks. Jõuluajal võiks mõelda ka heategudele, mida oleme aasta jooksul teinud, aga ka sellele, mis oleks võinud teisiti või paremini minna.

Loodan siiralt, et ülikooli juubeliaasta pikad töötunnid ja kodust eemaloleku kompenseerib kauaoodatud jõulupuhkus ning oma pere ja lähedaste seltsis veedetud aeg.

Mõelgem jõuluajal ka meie auväärsele alma mater'ile, kelle säravad sambad meile jõuluvalgust näitavad.

Rahulikku jõuluaega ning täitugu järgmisel aastal nii ülikooli kui ka kõigi tema liikmete soovid!

Alar Karis

UT AASTALÕPUKÜSITLUS

Milliste tunnetega vaatate tagasi juubeliaastale?

Riho Illak
haldusdirektor ja TÜ 375. aastapäeva korraldustoimkonna esimees

Väärikas, särav, suursugune, pidulik, austav, humoorikas, uhke, südamlik, aupaklik… Möödunud juubeliaastale mõeldes keerlevad südames vaid soojad tunded ja piiritu uhkus meie *alma mater*'i üle.

Ülikooli 375. aastapäeva tähistamine sai teoks suurepärase koostöö tulemusena – igast sündmusest õhkus nii kogu ülikoolipere kui ka ülikooli partnerite ühiseid jõupingutusi. Juubeli egiidi all toimus üle 150 sündmuse. Nende ettevalmistamisel mõtlesid aktiivselt kaasa nii tudengid kui ka töötajad ning häid ettepanekuid laekus ka väljastpoolt ülikooli.

Eriti tunnen uhkust, et üritusi läbis valdavalt akadeemiline rõhuasetus (konverentsid, seminarid, näitused jne) ning ilmavalgust nägi erakordselt palju väärikaid trükiseid. Õnnestunud ettevõtmiste kaudu teadvustus ülikool kogu Eestimaa jaoks veelgi enam.

Ülikoolipere ja korraldustoimkond tegutsesid säravate silmade ja liigutava pühendumisega. Ei hoolitud pikale veninud töötundidest ega lühikeseks jäänud öödest, sest eesmärk oli kõigil üks – tunnustada väärikalt ülikooli 375-aastast pärandit ja ajaloolist panust ning tähtsust hariduses.

Ammu pole sellises üksmeeles tekleid kantud kui juubeli kulminatsiooninädala ajal. Ülikooli uued valged teklid helkisid nende kandjate säravate silmadega võidu ja neid täiendasid igas eas akadeemilised peakatted – mõni väärikalt kulunud ja mõni püüdlikult läikima löödud. Kuid iga teklikandja selg oli uhkusest sirge ja silmist peegeldus austus ja rõõm – ka mina olen selle suure ja auväärse pere liige!

Tore oli, et pidustused ei lõppenud ainult väsimusega, vaid juubeliaasta andis ülikoolile jõudu ja hoogu põhitegevusele – õppe- ja teadustööle.

Kasutan siin veel kord võimalust tänada kõiki, kes juubeliüritusi korraldasid ja neile kaasa aitasid ning soovin edu ja õnne, rahulikke jõule ning toredat, teguderohket ja õnnelikku uut aastat!

Kuidas möödus 2007. aasta tehnoloogiainstituudis?

Erik Puura
tehnoloogiainstituudi direktor

Instituudile oli aasta 2007 arenguaasta. Kui varasematel aastatel korraldatud tehnoloogiapäeval oli vaja leida huvitavaid ettekandeid mujalt, siis 6. detsembri aastakonverentsil oli 15 ettekannet instituudi oma töötajatelt ning kõik ei mahtunud ühte päeva ära.

Käivitasime molekulaarse biotehnoloogia labori professor Ülo Langeli juhtimisel, algas koostöö Eesti Energiaga energiasäästlike hoonete projekteerimise alal, koos Äripäevaga käivitasime teadus- ja tehnoloogiauudiste portaali Novaator ning koos A. Le Coqi ja ülikooli biokeemikutega tõime turule Tarkuse vee, mida esimesena Eestis tarbis novembri keskel toimunud presidendi visiidi ajal Evelin Ilves.

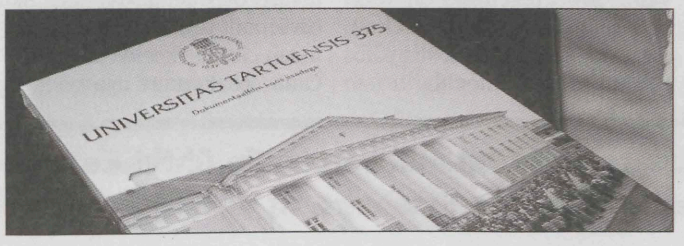

Täna TÜ nõukogus

21. detsembril toimuva TÜ nõukogu istungi kavas on kinnitada ülikooli 2008. a eelarve ja õppekohtade koguarvud, seada üles vabariigi teaduspreemiate kandidaadid, vastu võtta 2008. a arendusülesanded, lõpetada ülikooli katsekoja ja meditsiinitehnoloogia keskuse tegevus jt küsimused.

Samuti on plaanis valida kaheksa korralist professorit ja TÜ Eesti Geenivaramu direktor. Geenivaramu direktoriks kandideerib direktori kt professor Andres Metspalu.

Professorite valimine

Ravimite tehnoloogia ja biofarmaatsia professoriks kandideerib ravimite tehnoloogia ja biofarmaatsia professor Peep Veski, epidemioloogia professoriks epidemioloogia erakorraline professor Anneli Uusküla, kultuurisemiootika professoriks semiootika professor Peeter Torop, loodusteadusliku hariduse professoriks loodusteaduste didaktika vanemteadur Miia Rannikmäe, loodusteaduste haridustehnoloogia professoriks bioloogia didaktika dotsent Tago Sarapuu, molekulaarse biotehnoloogia professoriks biotehnoloogia dotsent Ants Kurg, mikroobigeneetika professoriks geneetika dotsent Maia Kivisaar ja bioinformaatika professoriks bioinformaatika professor Maido Remm.

Jaanuaris käivitub loodus- ja tehnoloogiateaduskond

1. jaanuarist ühendatakse füüsika-keemia- ja bioloogia-geograafiateaduskonnad loodus- ja tehnoloogiateaduskonnaks (LOTE). FK üliõpilased viiakse automaatselt üle loodus- ja tehnoloogiateaduskonda ning dekanaat asub alates 1. jaanuarist Vanemuise 46-202.

3. detsembril valis ökoloogia ja maateaduste instituudi teadusnõukogu instituudi direktoriks senise direktori kt Leho Ainsaare.

11. detsembril valis molekulaar- ja rakubioloogia instituudi teadusnõukogu instituudi direktoriks professor Toivo Maimetsa.

Ülikool tunnustab

TÜ väikese medali ja tänukirjaga tunnustatakse 70. sünnipäeval arstiteaduskonna sekretäri **Tiiu Laiska**.

TÜ aumärgi pälvis ülikooli pikaajaline väga hea koostööpartner **Indrek Ilomets** väärtuslike ajaloomaterjalide kogumisel ja talletamisel.

Tänukirja pälvivad 50. sünipäeval mereinstituudi kalabioloogia ja kalanduse osakonna laborant **Mari-Liis Viilmann** ja füüsika-keemiateaduskonna prodekaan dotsent **Kalev Tarkpea** ning 75. sünnipäeval mereinstituudi kauaaegne töötaja **Maimo Parts** ja loodusmuuseumi muuseumiteenija **Anna Must**.

Tänukirjaga tunnustati bioloogia-geograafiateaduskonda juhtinud dekaane emeriitprofessoreid **Arvo Rõõmusoksa** ja **Aadu Loogi**, rakubioloogia professorit **Toivo Maimetsa**, rakendusgeoloogia professorit **Volli Kalmu**, geneetika professorit **Ain Heinaru** ning paleontoloogia ja stratigraafia professor **Tõnu Meidlat**.

Tänukirja sai ka hea koostöö eest **Esmed Töötervishoid OÜ**.

TÜ jõulukaunistusi peeti linna parimaks

Kõige pilkupüüdvamalt on Tartus jõuluks oma hooneid ehtinud Tartu Ülikool, selgus Tartu linna korraldatud võistlusel «Tartu ilusamad jõulukaunistused 2007».

TÜ tuli võistluse võitjaks ettevõtete ja asutuste grupis.

«Suursuguselt valgustatud peahoone on õhtuse linna dominandiks ning väga kaunis on von Bocki maja nurgalahendus,» ütles žürii esimees linnakunstnik Tiit Kaunissaare.

Kauneimaid jõulukaunistusi autasustatakse 27. detsembril Raekoja saalis koos Aasta teo konkursi võitjate autasustamisega.

Kaunimate jõulukaunistuste esikoha omanik 3000 krooni väärtuses kaubakeskuse kinkekaarte.

KIRI ALMALE

Kõrgesti austatud Alma M.!

Olen kaua soovinud Teile kirjutada, aga julgusest on jäänud puudu. Aastaid olen saatnud Teid vaikides, nüüd aga on hing nii tulvil täis mõtteid, mida tahaks Teiega arutada, et ei saa enam mitte vaiki olla. Teen seda sügava lugupidamise ja põhjatu aukartusega Teie ees!

Isegi Teie maakeelne nimi – Tartu Ülikool – kõlab uhkelt ja seda välja öeldes on kuidagi eriline tunne. Isegi taksojuhile öelda: «Ülikooli juurde, palun!» on palju šikim kui näiteks «bussijaama!» Taksojuht kindlasti mõtleb, et oi kui tähtsasse kohta see inimene läheb ja kui tark ta ilmselt on. Ja kui veel kuuluda nende käputäie väljavalitute hulka, kes võivad öelda «Ma töötan/õpin Tartu Ülikoolis», siis on küll eluaegne aupaiste garanteeritud.

Nii ilusaid siredaid sambaid kui Teil, kõige auväärsem Alma M., ei leidu ka kusagil mujal maailmas. Aastatetagust remondijärgset tselluliiti olete Te nüüd ka õppinud varjama – nagu soliidses eas daamile kohane – vanikute, lintide ja sillerdusega.

Aga millegipärast mulle tundub, et keegi ei tunne Teid päriselt – et tuntakse küll Teie nime, aga mitte Teie hingeelu. Te näite olevat tabamatu nagu Tartu vaimgi – jätate oma jälje kõikjale, isegi Viljandisse, Narva, Türile ja Pärnusse –, ent Teil käest kinni haarata, Teiega näost-näkku kõneleda ei ole võimalik. Teie pere, Alma M., on suur ja võimas ja igaüks, kes killukestki Teist tunneb, ei näe Teid kui tervikut.

Ja nii kajavadki Teie sammaste taga, õppehoonetes ja kolledžites vaid väsinud killukogujate siunad ja sajatused: «Ülikool otsustas...», «Ülikool on süüdi...», «Ülikool ei taha...», «Ülikool ei hooli....», «Ülikool teeb...». Kardan südamest, Alma M., et see mõjub Teile pikapeale halvasti. Kui ometi keegi ka Teie tervise peale mõtleks ja julgelt rõkkaks – «Ülikool, see olen mina!» või mis oleks veel ilusam – «Meie oleme Ülikool!», «Meie koos otsustasime!», «Otsime koos ülikooli!». Vaat see oleks alles uhke. Sest tegelikult ju iga ülikooli killuke, ka kõige tillem, ongi Ülikool ise! Kui ta selle vaid endale selgeks teeks...

Mõnikord näen und, et imetletud ja austatud Almast on saanud kuri, kiuslik ja kriiskav vanamutt, kes iseennast peegli ees peksab ja sõimab. Õudusega ärkan üles ja tõden siis kergendusega, et see vist päris nii veel ei ole.

Või mis Teie ise arvate, armas Alma?

Ülikooll

TÜ patendiportfell täieneb

Reet Adamsoo
TÜTI innovatsioonikeskuse jurist, õiguse ja intellektuaalomandi osakonna juhataja

Tartu Ülikool on üha aktiivsem nii leiutiste kaitsel kui ka teadustulemuste rakendamisel ja populariseerimisel.

2007. aasta on ülikoolile leiutiste kaitsel olnud edukas. Kui 2005. aastal esitas ülikool kaks patenditaotlust ja 2006. aastal seitse, siis 2007. aasta lõpuks on esitatud üheksa esmast (Eesti ja USA) ja viis rahvusvahelist patenditaotlust.

Tuntuimale TÜ leiutisele, piimhappebakterile *Lactobacillus fermentum* ME-3, mida kasutatakse Eesti esimestes funktsionaalsetes toitudes «Dr Helluse piimatoodete» sarjas, anti 2007. aastal lisaks Eesti ja Venemaa patentidele välja ka USA patent. Plaanis on tervisliku bakteri kasutust laiendada, seda nii uute riikide, firmade kui ka toodetega.

TÜ ja Eesti Maaülikooli teadlaste ühistööna loodud ortopeedilise ja veterinaarkirurgia valdkonda kuuluvale luufiksaatorile anti 2007. aastal välja Euroopa patent, mis on jõustatud 10 riigis. Läbirääkimised leiutise rakendamiseks käivad Ühendkuningriigi ettevõttega.

Enamik 2007. aasta uutest leiutistest on biotehnoloogia vallast. Näiteks professor Mart Ustavi töörühm on loonud meetodi, kuidas kultuuristatud rakkudes DNA piirkondi viirusvektori abil paljunema panna ja mutatsioone rakkudesse viia. Professor Jaanus Harro juhitava töörühma leiutis käsitleb viisi, kuidas määrata inimese genotüübi järgi tema kalduvust tarbida üleliia süsivesikuid. Professor Andres Merits ja tema kolleegid töötasid välja meetodi, kuidas luua stabiilsemaid viirusraamatukogusid, mis on tõhus tööriist paljudes molekulaarbioloogilistes uuringutes.

Ülikooli teadlased on tänavu olnud leiutise autoriteks mitme sellise ettevõtte patenditaotluses, kes on tellinud uurimistööd ülikoolilt ja kus töö tulemused kuuluvad ettevõttele vastavalt ülikooli ja ettevõtte lepingule. Ka edaspidi on võimalik, et ülikooli teadlased on autoriteks välisfirmade patenditaotlustes, sest ülikoolilt on sel aastal uurimistööd tellinud mitmed tuntud ettevõtted. Samuti sõlmis ülikool lepinguid rahvusvahelistes projektides, mille tulemused kuuluvad ettevõtetele, kuid kes on kohustunud meie teadlasi leiutiste autoritena märkima. Seega on meie teadlased leiutiste autorid paljude TÜ koostööpartnerite leiutistes.

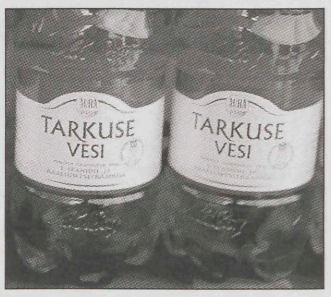

Konstruktiivset koostööd

Varje Sootak

Teadus- ja arendusosakonna juhataja Mare Ainsaare asemel tuleb uuest aastast juhatajaks HTMi teadusosakonna peaekspert Indrek Ots.

Mare Ainsaar järgib 1983. aastast pärit tava, et lahkuv teadusosakonna juhataja annab nn teadusepulga üle uuele juhatajale. Uuest aastast asub ametisse Indrek Ots. VARJE SOOTAK

Mis kahe aasta jooksul tehtud sai?

Kõige tähelepanuväärsem muutus kahe aasta jooksul on olnud ilmselt mitme elektroonilise andmebaasi kasutuselevõtt. Minu ja teadus- ja arendusosakonna jaoks on olnud suur töö, aga ka väljakutse kaasa aidata Eesti teadusinfosüsteemi rakendamisele. Meil on olnud aegu, kus osakonna inimesed on töötanud 20 tundi ööpäevas ning vaid mõneks tunniks käinud magamas, et keegi ülikooli inimestest ei peaks kinnitamata publikatsioonide tõttu projektitaotlust esitamata jätma.

Osakond on südameasjaks võtnud uuendada rakenduslike uurimisrühmade andmebaasi ja reklaamida seda võimalike rahastajate seas. Kõige uuem andmebaas on Tartu Ülikooli inimestele mõeldud rahastamisvõimaluste andmebaas (vt www.ut.ee/ta), kust saab huvipakkuvate võimaluste kohta ise valikuid teha. Juba teist aastat ei tule anda mitu korda aru oma aasta tegemistest, vaid kõik piirdub ainult kord aastas andmete sisestamisega arvutisse.

Viimase aasta jooksul on kõvasti tööd tehtud selle nimel, et aastate 2008–2013 struktuurivahendite rakendused oleksid TÜ inimestele võimalikult sõbralikud, kohekohe kuulutatakse välja ilmselt tippkeskuste taotlusvoor. Selle nimel töötas teadus- ja arendusosakond juba kevadel. Osakonna analüütiline võimekus on kõvasti paranenud ja mul on hea meel, et saan soovitada osakonna abi kõigile ülikooli inimestele.

Mida toob osakonnale aasta 2008?

Aastal 2008 avanevad kõik uued struktuurivahendite võimalused ja meetmed. Sellest, kui edukad ollakse ja kui arukalt annab korraldada raamatupidamise aruandlust Eestis, sõltub Eesti ja TÜ teaduse konkurentsivõime päris tublisti.

TÜ arengukava uuendamisel on aeg mõelda, kuhu õieti tahetakse minna ja kelleks saada, kui kõrgele või kaugele latti seada. Kindlasti on see ka konsolideerumise periood, sest eesmärgid vajavad ühist läbimõtlemist.

Teadus on rahvusvaheline ning juba aastal 2007 oli näha ülikooli inimeste väga aktiivset ja edukat osalust 7. raamprogrammi projektides. Need on praeguste reeglite järgi ülikoolile väga soodsad. Igasuguste raha- ja administratiivsete toimetuste juures on ülikooli inimestele abiks teadus- ja arendus- ning rahandusosakonna inimesed.

Millised on Sinu uued väljakutsed?

Kui juhatajaks tulin, sai lubatud, et päriselt akadeemiliseks inimeseks olemisest ei loobu. Tegelikult juhtus nii, et osakonna töö ei ole olnud ainult kaheksa tundi päevas ja viis päeva nädalas, vaid päris tavaline oli kümnetunnine tööpäev. Enamik ideid ja artikleid, mis jäid kaks aastat tagasi pooleli, ootavad endiselt tegemist. See on hea aeg tagasi minna. Parajasti on ka juhtunud nii, et on väga palju erinevaid huvitavaid pakkumisi, mida osakonna juhataja töö kõrvalt ei saaks kuidagi teha.

Mida soovite uuele juhatajale?

Hoida siht silme ees! Rohkem konstruktiivset koostööd ülikooli sees ühiste asjade nimel!

UT AASTALÕPUKÜSITLUS

Kuidas olete rahul teaduskonnas toimunud struktuurimuudatustega?

Valter Lang
filosoofiateaduskonna dekaan

Filosoofiateaduskonna struktuurireformi tulemusi on esialgu veel vara hinnata. Tehtud institutsionaalsed ümberkorraldused olid mõeldud parema sisulise koostöö arendamiseks, seega suunatud tulevikku. Viljad selguvad alles aastate pärast. Sama võib öelda majandusliku efekti kohta, kuivõrd uued kooslused alles otsivad neid võimalusi, kuidas reformiga loodud tingimusi paremini ära kasutada.

Esialgu laabub kõik normaalselt ja ootuspäraselt. Mingeid seesuguseid takistusi ja probleeme, mida ette näha ei osanud, pole veel ilmnenud. Tõsisemalt võib struktuurireformi tulemusi vaagida alles pärast seda, kui teostub ka reformi teine etapp ning loodud instituudid saavad füüsiliselt hakata paiknema koos.

Selleks teiseks etapiks on meie täiemahuline ruumiprogramm – teaduskonna kampuse väljaehitamine Lossi 3, Ülikooli 16 ja Jakobi 2 baasil. Ruumiprogrammi elluviimine võimaldab viia meie töö- ja õpitingimused vastavusse tänaste nõuetega ning pakub puuduvat sünenergiat nii uutele instituutidele kui ka kogu teaduskonnale tervikuna.

Miks huvitavad Sind robotid?

Helina Kitsing
matemaatilise statistika 3. aasta tudeng, robotiklubi liige

TÜ robotiklubisse ja Robotexi juurde tõi mind tegelikult üks teine aine – programmeerimine. Sealt tuli küsimus, kuidas on võimalik mõne koodijupiga juhtida reaalseid masinaid, näiteks roboteid.

Robotexi juures on mind hoidnud ilmselt kaks asja. Esiteks on robotite tegemine huvitav – saab näha, kuidas valmib üks robot ülesandest ja lahenduse ideest kuni lõpuks töötava variandi ja võistluseni välja. Võistlus ise ei olegi nii oluline ja meeldejääv kui ehitusprotsess.

Teiseks sõpruskond, mis kannab nime Team Helina. Koos oleme ehitanud juba kaks robotit Püha Vaim 3000 ning Püha Vaim 4000, mis tõi ka Robotexil 3. koha. Püha Vaim 5000 tegemine on veel kahtluse all – kui on huvitav ülesanne ja viitsimist, siis võib ehitamise peale mõelda.

Peale minu on Team Helina liikmed Joel Kuusk, Jaas Ježov, Karl Kruusamäe, 2006. aastal Alar Kvell ja 2007. aastal Jaanus Pähn.

Robotiklubis on Tartus veel vähemalt üks tüdruk ja Robotexil oli nii sel kui ka eelmisel aastal Tallinna võistkondades tüdrukuid. Minu puhul ei tohiks robootikahuvi olla nii väga üllatav, kuna olen alati olnud reaalainete inimene – õpin matemaatilist statistikat, töötan programmeerijana ja sügisõhtuti (enne Robotexi ka öösiti) ehitame robotit.

Video robotist Püha Vaim 3000: http://youtube.com/watch?v=AZLa-TfDKn0.

Mida ootate uuelt aastalt?

Nikolai Kuznetsov
soome-ugri keelte lektor, eesti ja soome-ugri keeleteaduse 4. a doktorant

Lõppeval aastal on olnud kogu aeg kiire ja palju tegemisi – õpetan ülikoolis komi keelt, kirjutan väitekirja. Peale selle sündis meie perre laps. Ehk tuleval aastal ei ole enam sellist kroonilist ajapuudust. Loodetavasti on uuel aastal aega aktiivsemalt tegelda väitekirjaga, uurin komi keele käändeid. Oma osakonda aga ootaks rohkem meie erialade vastu huvi tundvaid tudengeid.

Miks otsustasite tulla doktoriõpinguteks Tartu Ülikooli?

Alexey Vdovin
1. a vene kirjanduse doktorant

Minu uurimisteema on vene kirjandus ja kirjanduskriitika 19. saj keskel. Olen pärit Kirovist Venemaal, kus lõpetasin Vjatka Riikliku Humanitaarülikooli. Valisin õpingute jätkamiseks TÜ seetõttu, et siin kantakse edasi Juri Lotmani ja Tartu-Moskva semiootikakoolkonna vaimu. Vene kirjanduse õppetool on kuulus mitte ainult Venemaal, vaid kogu maailma slavistide hulgas.

Olen alates 2005. aastast käinud Tartus noorte filoloogide rahvusvahelistel konverentsidel ja armusin sellesse linna – see on ideaalne koht töötamiseks. Näen ka, et Tartus on palju üliõpilasi Venemaalt. TÜ on üks Venemaale lähemal asuvaid Euroopa ülikoole ning on seal päris tuntud. Ja Eesti ei ole ka väga kallis maa.

Tartus plaanin peale doktoritöö kirjutamise veel keeli õppida: eesti, poola ja prantsuse keelt, ning leida uusi sõpru ja kolleege.

Meie lapsed on tipus, aga maailma viiesaja parema kõrgkooli seas pole ühtki Eestist.

Mihkel Mutt «Tarkade laste lahtine tulevik» Postimees 11. detsember 2007

Tartu üliõpilasmaja alustas soklikorruse renoveerimistöid

Kadri Bank

Tudengite ajaveetmispaigas Tartu üliõpilasmajas jäävad sel aastal jõulupeod pidamata, kuid juba järgmisel sügisel avab uksed ruumikam ja nüüdisaegsem maja.

MTÜ Tartu Üliõpilasmaja tegevjuhi Kulno Kungla sõnul ootas Kalevi tänaval asuv maja remonti juba pikka aega. Sel sügisel ei võinud seda enam edasi lükata: korduvalt tekkisid elektrilühised, ummistusid torud ja päästeamet tunnistas mitu ruumi avalikuks kasutuseks ohtlikuks. Ülikool otsustas eraldada renoveerimistöödeks 3 miljonit krooni.

Selle eest on plaanis renoveerida soklikorrus, mis peaks tööle hakkama ülejäänud maja tegevusest sõltumatu ajaveetmispaigana.

Kui siiani pääses tantsusaalis toimuvatele üritustele sisse hoone küljelt, siis nüüd avatakse majaesine sissepääs. Tudengite seas tuntud tantsusaal saab helikindlad seinad, valgustuse ja teisaldatava lava. Selle taha rajatakse esinejate garderoob ja pilliruum. Saalinurgas olnud baarilett viiakse praegusesse fuajeesse, kus asub ka garderoob.

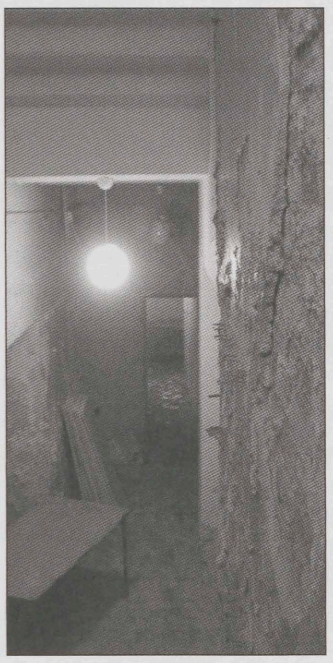

Üliõpilasmaja tegevjuhi Kulno Kungla sõnul on soklikorruse seintelt eemaldatud ohtlik puitlaudis ning üles võetud tantsusaali vana põrand. Järgmisel sügisel on neis ruumides uus ventilatsiooni-, kütte-, elektri- ja kanalisatsioonisüsteem. KADRI BANK

Ehitus valmib kahes etapis

Kui siiani mahtus saali umbes 50 inimest, siis pärast renoveerimist on see arv Kungla hinnangul kolm korda suurem.

Samuti saab soklikorrus korralikult ventileeritud suitsetamisruumi. «Tahame korraldada nii, et ürituste ajal väljas ei käida,» selgitab ta.

Soklikorruse renoveerimistööd peaks valmis saama järgmise aasta sügiseks. Samal ajal on plaanis välja kuulutada arhitektuurikonkurss ülejäänud maja ümberehitamiseks. «Siis saab välja arvutada ehituse maksumuse ning hakata finantseerijaid otsima,» ütleb Kungla.

Ehituse teises etapis soovitakse teise korruse saalist ehitada ruum suuremate kultuuriürituste jaoks ning rajada kohvik, mis oleks avatud kogu linnarahvale. Korruse kõrgete lagede alla rajatakse aga kolmas korrus ülikooli huvitegevusele.

Teel tõeliseks üliõpilasmajaks

Kungla sõnul saavad maja ruume rentida ka konverentside korraldajad, muusikakoolid jt. Samas ei taheta muutuda passiivseks rendileandjaks, vaid plaanis on tudengitele paaril päeval nädalas ka ise üritusi korraldama hakata.

Ta lisab, et üliõpilasmaja ei taha konkureerida professionaalsete kultuuriasutuste või linna ööklubidega, vaid pakkuda isetegevusrõõmu ja võimalust vähema publikuarvuga ürituste korraldamiseks.

Kogu projekt peaks tema hinnangul valmis saama aastaks 2010 või 2011.

Kui praegu tegutsevad üliõpilasmajas TÜ ja EMÜ, siis tulevikus võiks sellega liituda ka teised kõrgkoolid: kõrgem kunstikool, lennukolledž ja Mainori majanduskool. «Et tegu oleks ikka tõelise Tartu üliõpilasmajaga,» ütleb Kungla.

Üliõpilasmajal on tegevjuhi sõnul kirev ajalugu, kuid kultuuritegevusega on see olnud seotud läbi aastakümnete. «Aura on siin majas sobiv,» on ta veendunud.

Kolmanda preemia toonud töö näitas kahe ülikooli koostöövõimalusi

Marina Aunapuu
histoloogia dotsent

Üliõpilaste teadustööde riiklikul konkursil sai terviseuuringute valdkonnas III preemia arstiteaduskonna IV kursuse üliõpilaste võistlustöö.

Kalev Nõupuu, Denis Uksovi, Piret Männiku ja III kursuse üliõpilase Ragnar-Toomas Kiburi töö kandis nime «Uudne kombineeritud fiksaator väikeloomade toruluu murdude ravis».

Kogu eksperimentaalne töö loomadega toimus maaülikooli vivaariumis ja veterinaarmeditsiini viimase sõna järgi sisustatud kirurgiakliinikus. Katseloomadeks olid viis lammast. Esimese grupi loomadele paigaldati uudne kombineeritud fiksaator, kontrollgrupi loomadele aga plaatfiksaator. Eksperimendi tulemustest selgus, et uudse kombineeritud fiksaatoriga loomadel toimus luukoe paranemine kiiremini ja ilma tüsistusteta.

Eksperimendi alguses toimus ettevalmistav seminar, kus tutvustati kirurgia aluseid ja loomadega töötamise nõudeid. Seejärel tegid üliõpilased iseseisvalt loomade ettevalmistused operatsioonideks, võtsid vereproovid ja toimetasid need laboratooriumi, assisteerisid dr Vladimir Andrianovit operatsioonil, tegelesid loomade tervisliku seisundi monitooringuga, tegid röntgeniülesvõtted, koostasid protokollid jms.

Kõigil neljal oli suurepärane ettevalmistus histoloogias ja kogemus laboratoorseks tööks. See kergendas tunduvalt tööd morfoloogia laboris. Üliõpilased Ragnar-Toomas Kibur ja Piret Männik pildistasid histoloogilisi preparaate ja tegelesid ka SEM-uuringutega. Kogu grupp töötas entusiastlikult, suure huvi ja pühendumusega.

Konkursile esitatud töö näitas Tartu kahe kõrgkooli koostöö vajalikkust ja võimalusi. Üliõpilasi köitis eriti praktiline osa, kus sai osaleda operatsioonil ja tegeleda loomadega. Ei ole saladus, et sellest jääb nii arsti- kui ka veterinaarmeditsiini üliõpilasel vajaka.

Õppimise ja teadustöö suurele koormusele vaatamata töötavad Ragnar-Toomas Kibur ja Piret Männik Maarjamõisa haiglas, vabal ajal tegelevad rahvatantsuga. Kalev Nõupuu on kergejõustikus mitmekordne Tallinna koolinoorte ning Tallinna ja Tartu meister, Denis Uksov tantsib rahvatantsurühmas Tarbatu ja esines TÜ aastapäevapidustustel «Kuningas Gustavi galal».

Mul on hea meel, et arstiteaduskonnas õpivad sellised tublid, teadmisi väärtustavad noored.

Teadustööd juhendasid TÜ dotsent, EMÜ erakorraline professor Marina Aunapuu, TÜ professor Andres Arend ja EMÜ dotsent Vladimir Andrianov.

UT KÜSIB

Mida uurisid konkursi ühiskonnateaduste ja kultuuri valdkonna esikohatöös?

Sander Heinsalu
majandusteaduse 1. a magistrant

Oma bakalaureusetöös «Sotsiaalsed võrgustikud Eestis» kirjeldasin suhtlusvõrgustiku struktuuri Eestis Elioni telefonikõnede andmebaasi põhjal ja võrdlesin seda teadusartiklites kirjeldatud teiste riikide võrgustikega. Võrdlusaluseks olid erinevad sotsiaalsete võrgustike parameetrid, nagu keskmine kaugus kahe sõlme vahel võrgustikus, olemasolevate sidemete osa kõigist võimalikest sidemetest, keskmine sidemete arv sõlme kohta jne.

Magistrantuuris ei plaani ma praegu sellel teemal jätkata.

Preemia on umbes sama suur kui minu tänavusügisesed kulud 12 heal tasemel ülikooli doktorantuuri kandideerimiseks, nii et seda võib vaadelda preemiaraha kasutusena.

Üliõpilased valmistasid loomad operatsiooniks ette ja assisteerisid dotsent Vladimir Andrianovit. Esiplaanil tudengid Denis Uksov ja Piret Männik. MARINA AUNAPUU

UT AASTALÕPUKÜSITLUS

Milliseid avastusi tõi Teile ülikooli juubeliaasta?

Tullio Ilomets
TÜ ajaloo muuseumi konsultant

Ülikooli rootsiaegse perioodi ehitusajalooga seonduvaks avastuseks saame pidada sügisel peahoone õuel kanalisatsioonitööde käigus päevavalgele tulnud Maarja kiriku suhteliselt hästi säilinud kahte müüriosa. Saadi lisateavet Maarja kiriku täpse asukoha väljaselgitamiseks.

Teatavasti toimus ajavahemikul 1638–1641 ülikooli õppetöö ka Maarja kiriku kooripoolse osa ruumides. Jaani kiriku vastas valminud ülikooli uude hoonesse koliti 1642. aastal.

Mis mõtteid tekitasid maalikunsti üliõpilaste näitused ülikooli juubeliaastal?

Anne Parmasto
maalikunsti õppetooli dotsent

Vist kuulub Nietzschele selline mõte, et teadused (ajalugu) uurivad ja kirjeldavad elu, kunst aga ongi elu ise.

Nii et, mida täiuslikum, mitmekesisem ja rikkam on kunsti- ja kultuurielu, seda rikkam, mõtestatum ja täiuslikum on elu.

Ja kui elul üleüldse mingi mõte peale bioloogilise mõtte veel on, siis seisneb see kindlasti loomises. Ma ei pea siin silmas isetegevuslikku tegevust. Ja kunagi pole kultuuri, tõeliselt head kultuuri liiga palju.

Mu isa, kes kunagi ülikoolis professor oli, on mulle lapseeast peale õpetanud: teadus on kultuuri üks koostisosa.

Kuidas töötab Eesti üliõpilastega Teie poola keele õpetamise meetod?

Anna Michalczuk
poola keele lektor

Õpetan poola keelt poola keele kaudu, see tähendab, et tundides me teisi keeli ei räägi. Sel aastal on mul ainult venekeelsed õpilased, neil on vene keele eelise tõttu lihtsam õppida.

Sain aru, et selline meetod toimib, kui tulin esimest korda eesti keele kursusele (TLÜs 2003. a suvel). Sealne õpetaja, Kanada eestlane, kasutas seda meetodit juba algajatega. Minagi olen niimoodi Poolas õpetanud Inglismaalt, Saksamaalt ja Hispaaniast pärit inimesi.

Tegelikult on see päris lihtne – kasutan kehakeelt, joonistan palju, kasutan lihtsaid sõnu, kordan neid palju. Esimesed dialoogid on alati: Tere, mina olen...., aga sina?

Mõnikord tunnen ennast nagu lasteaiaõpetaja, aga kui õpilased hakkavad vaikselt poola keeles rääkima, siis on suur rõõm!

Mida Te uude aastasse kaasa võtta ei tahaks?

Pille Valk
religioonipedagoogika dotsent

Soovin südamest, et uude aastasse ei ulatuks niisugune tõmblev ja närviline asjaajamise viis, mille puhul toimub pidev tulekahjude kustutamine. Näiteks saad esmaspäeva hommikul ootamatu sõnumi, et palun ülehomse hommikuks esitada projektitaotlused, millest järgneva viie aasta jooksul sõltub paljude üleülikooliliste tegevuste käekäik. Või tunned, et uute väärtuslike ideede realiseerimiseks antakse ebareaalsed tähtajad, mis kõnelevad eeskätt sellest, et sisulisest arengust ja edenemisest nagu huvitatud ei oldagi.

Minevikku võiks jääda ka need masendavad näited, kus asjatundlikest, põhjendatud ja kogu Eesti jaoks olulistest ideedest sõidetakse üle poliitilistest tõmbetuultest juhitud teerulliga.

Lõpetaksin siiski positiivses võtmes. Soovin, et algav aasta tooks kogu ülikooliperele kordaminekuid, mille vundamendiks on pühendumine, kompetentsus, sisulisest koostööst sündiv sünergia, avatus ja hoolimine.

Kas ma uuenesin või vananesin aastal 2007?

TÜ ajaleht Universitas Tartuensis

Uut oli üksjagu, aga vananemisega jõuan lähemale oma juubelile. 2008. aastal saan 60-aastaseks.

Aasta algul hakkasid tudengid, õppejõud ning vilistlased kolumnis oma arvamusi väljendama. Kord kuus koos käiv kolleegium arutas toimetusega minu kontseptsiooni, veebi väljaannet jm. Ja tehtigi uuem kontseptsioon, käivitusid regulaarsed *online*-uudised, ka põhilehe koduleht on värskema ilmega. Paberlehele andsid uue näo Roosmarii Kurvits ja Tiit Hennoste.

Ülikooli juubeli puhul korraldas toimetus esseevõistluse.

Suurenenud on ka põhilehtede ja lisalehtede arv. Koostöös välissuhete osakonnaga ilmusid esimest korda ingliskeelsed ning teadus- ja arendusosakonnaga ülikooli teaduse erinumbrid.

Kui suured riigid võivad lubada «mahedat» üldharidust, sest nad ostavad võimekad inimesed mujalt sisse, siis meie väiksuse tõttu on iga andeka inimese leidmine ja arendamine väga oluline. Rein Pullerits «Et võimekad lapsed ei läheks kaotsi» Eesti Päevaleht 19. detsember 2007

ÕNNITLEME

Emeriitprofessor Huno Rätsep 80

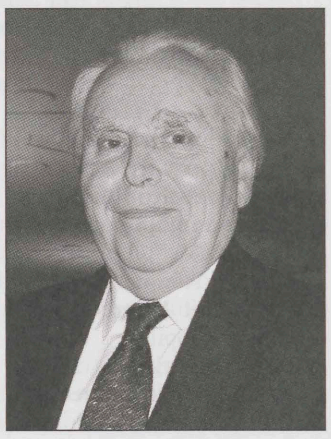

28. detsembril saab akadeemik, emeriitprofessor Huno Rätsep 80-aastaseks.

Huno Rätsep on mõjukamaid eesti keeleteadlasi läbi aegade. 1960. aastatel sai ta tuntuks strukturaalse ja generatiivse lingvistika toojana Eestisse ja suuresti kogu tollasesse Nõukogude Liitu.

Oma õpilaste kaudu on ta pea kõigi tänapäeva Eesti keeleteaduse koolkondade alusepanija. 1970. ja 1980. aastatel juhtis ja arendas ta TRÜ eesti keele kateedrit. Tema teene on, et eesti keele kateedrist kasvas välja ka üldkeeleteaduse õppetool.

Huno Rätsep on avaldanud üle 200 teadusliku töö, sealhulgas neli raamatut. Viimastel aastatel on tema uurimuste keskmes olnud eesti keele sõnavara ajalugu. 2002. aastal ilmus temalt menukaks saanud «Sõnaloo raamat». Põnevaid üldarusaadavaid artikleid eesti sõnade päritolust on ta avaldanud pea igas uues ajakirja Oma Keel numbris. Praegu on tal viimistlemisjärgus eesti keele etümoloogiline sõnaraamat.

Huno Rätsep on läbi aastakümnete olnud silmapaistvalt särav nii oma sõnavõttudes kui ka teadustöödes. Koos õnnitlustega soovime talle jätkuvat elurõõmu ja sära ka järgnevateks aastateks!

Kolleegid-õpilased eesti ja üldkeeleteaduse instituudist

ÕNNITLEME

85

Regina Kaskmets, AR emeriitdotsent – 24. detsember

80

Huno Rätsep, FL emeriitprofessor – 28. detsember

70

Tiiu Laisk, ÜMPI sekretär – 26. detsember

65

Kersti Jagomägi, inimese füsioloogia vanemteadur – 21. detsember
Nelli Kubpart, koristaja – 21. detsember
Jevgeni Vassiltšenko, FI vanemteadur – 25. detsember
Kalle Kasemaa, Vana Testamendi ja semitistika professor – 30. detsember
Heiki Paabut, laborant – 5. jaanuar

60

Anne Kerikmäe, HT dekanaadi vastutav sekretär – 21. detsember
Aili Roos, koristaja – 21. detsember

55

Anatoli Schultz, tehnik-elektrik – 1. jaanuar
Hele Everaus, hematoloogia-onkoloogia professor, hematoloogia-onkoloogia kliiniku juhataja – 5. jaanuar
Kristin Lamp, kardioloogia vanemassistent – 10. jaanuar

50

Ülle Liiber, inimgeograafia lektor – 22. detsember
Mari Liis Viilmann, laborant – 24. detsember
Toivo Maimets, rakubioloogia professor, rakubioloogia õppetooli juhataja, eetikakeskuse abijuhataja – 29. detsember
Kalev Tarkpea, rakendusfüüsika dotsent, rakendusfüüsika õppetooli juhataja, eksperimentaalfüüsika ja tehnoloogia instituudi juhataja, FK prodekaan – 5. jaanuar
Vaike Krusenvald, administraator – 8. jaanuar

45

Ivo Peetso, puidugrupijuht – 21. detsember
Tarmo Vaino, programmeerija – 21. detsember
Elle Põldoja, inimese anatoomia vanemassistent – 2. jaanuar
Urmas Kokassaar, bioloogia didaktika lektor – 5. jaanuar

40

Kaupo Kukli, tahkisekihtide füüsika vanemteadur – 22. detsember
Mariina Viia, inglise keele õpetaja – 23. detsember
Inga Villa, tervise edendamise assistent – 7. jaanuar
Katre Maasalu, ortopeedia erakorraline teadur – 9. jaanuar

35

Veera Krasnenko, erakorraline teadur – 21. detsember
Ann Veismann, erakorraline teadur – 21. detsember
Priit–Kalev Parts, VK rahvusliku ehituse lektor – 25. detsember
Roland Karo, süstemaatilise usuteaduse erakorraline teadur – 4. jaanuar
Raido Mägi, erakorraline assistent – 6. jaanuar

30

Regina Pipitš, laborant – 24. detsember
Rauno Thomas Moss, maalikunsti õppetooli assistent – 29. detsember
Angela Artero Navarro, külalislektor – 8. jaanuar

25

Kristi Põder, saksa filoloogia assistent – 23. detsember
Kristina Malinovskaja, laborant – 25. detsember
Laura Herm, erakorraline teadur – 28. detsember

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT http://www.ajaleht.ut.ee

Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 514 2300
E-post: ajaleht@ut.ee
Postiaadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090

Peatoimetaja Varje Sootak
Toimetaja Kadri Bank
Toimetaja Kadri Rannamäe
Küljendaja Priit Kivisoo
Infotoimetajad Leane Morits, Angelina Valk
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Trükk: Greif OÜ

ÕNNITLEME

Professor Kalle Kasemaa 65

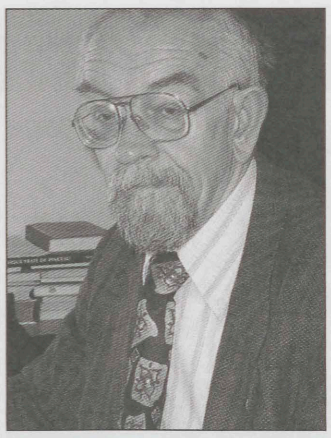

30. detsembril tähistab usuteaduskond oma taasasutaja ja esimese dekaani, Vana Testamendi ja semitistika professori, Uppsala ja Haifa ülikooli audoktori Kalle Kasemaa 65. sünnipäeva.

Usuteaduskonna 375-aastases ajaloos on aastad 1991–1996, mil taasavatud teaduskonna eesotsas oli professor Kasemaa, ilmselt üks kõige viljakamaid ja intensiivsema töö perioode. Õnnestunud õppejõudude valik, sügavalt läbimõeldud õppekava, andekad ja süvenemisvõimelised üliõpilased oli suurepärane alus uuele institutsioonile, aga see poleks pruukinud üldse nii jõudsalt toimima hakata, kui selle keskmes poleks olnud ammendamatult kreatiivset professor Kasemaad.

Tema kõrval töötades saab väga selgeks, et teadus areneb jõuliselt ainult siis, kui selle vundament on lai ja sügav ning kui teaduslikku uurimistööd mõistetakse väga avaralt. Mõtteteadustes on uute ideede alus eruditsioon. On loomulik, et professor Kasemaa enda uurimistöö on olnud suunatud eelkõige teoloogia ja filosoofia ajaloo unikaalsete tekstide tõlkimisele ja kommenteerimisele – eruditsiooni lakkamatule avardamisele, mis võimaldaks ilmneda uutel ideedel, uutel seostel. Tema tõlgetes heebrea, vanakreeka, bütsantsi-kreeka, uuskreeka, ladina, araabia, etioopia, süüria, foiniikia jt keeltest muutub erakordselt huvitav ja mitmekülgne vaimne pärand taas toimivaks ja elusaks. Professor Kasemaa tõlgete bibliograafias on juba praegu üle 50 eraldi raamatu.

Eruditsiooni mõju ümbritsevale hämmastab ikka ja alati, aga eriti siis, kui igapäevane elu selle toimel justkui iseenesest korraldub. Hämmastav on Euroopa tippteadlaste hulk, kes teaduskonna taasavamise järel pidas justkui enesestmõistetavalt Tartus külalisloenguid. Hämmastav on soe, inimesthoidev ja hooliv atmosfäär, mis kujunes usuteaduskonnas justkui isenesest. Akadeemilises elus on vist kõige mõjuvam, kui prioriteetidest ei räägita, vaid nende järgi elatakse. Selged, loomulikud põhimõtted – segamatu õppetöö ja pühendunud uurimistöö – kujunesid teaduskonnas justkui iseenesest, professor Kasemaa hoiakust, vaimsest haardest, elukunstist.

Kui probleeme tekkis, oli need võimalik kõige kiiremalt ja täielikumalt lahendada, jutustades mõne õpetliku loo mõnelt juudi rabilt või araabia mõtlejalt. Neid lugusid on jutustatud kui mitte tuhandet, siis sadu ja sadu kindlasti.

Bürokraatia, mida tollal oli küll oluliselt vähem, takerdus kuidagi iseenesest ja täiesti jõuetult professor Kasemaa selja taha: õppejõud olid selle eest kaitstud, koosolekuid peaaegu ei toimunud, infomüra ei häirinud. Ei meenu, et ta dekaanina oleks mingeid visioone või printsiipe sõnastanud, aga jutustati mõni järjekordne lugu ja kõik toimis: tehti tõsiselt tööd ja see on kandnud vilja. Kasutati ära kõik eelised, mis on väiksel institutsioonil.

Usuteaduskonna üliõpilaste arv on nüüdseks mitmekordistunud, õppejõude on rohkem, ometi toimib professor Kasemaa sõnastamata hoiak tuntavalt edasi ning loodetavasti võimalikult kaua. Teaduskond on kõigi nende aastate eest tänulik, soovides oma austatud ja armastatud õpetajale jätkuvalt häirimatut loometööd!

Usuteaduskond

Y-galeriis üheõhtu näitus

21. detsembril kell 18 avatakse Y-galeriis muulastest noorte kunstnike Natalja Sadikova ja Zane Fishele üheõhtune näitus «By invitation only».

Esmaesitletavat teost on antud võimalus näha valitud seltskonnal, kes oskavad autoreid ja nende loomingut vääriliselt hinnata.

Natalja Sadikova ja Zane Fishele VIP-*performance* on sündinud koostöös Kalev Vapperi sügisel alustatud pedagoogilise kunstiprojektiga «Vapper Kalev õpetab koolis», mille tulem eksponeerub 22. jaanuarist 9. veebruarini Y-galeriis ja Rael Artel Gallerys näituse «Vapper Kalev õpetab koolis» raames.

Sissepääs ainult kutse või pileti alusel. Pileti hind 2000 krooni.

Riietus pidulik.

Info: Kaisa Eiche, Y-galerii galerist.

UT ILMUMISEST

Universtas Tartuesise esimene number ilmub uuel aastal reedel, 11. jaanuaril.

REKTORI UUSAASTAVASTUVÕTT

Kolmapäeval, 2. jaanuaril kell 17 toimub Athena keskuses rektori uusaastavastuvõtt ülikooli töötajatele.

Tantsuks mängib Tartu Senior Bigband, solist Silvi Vrait.

Teaduskondadel ning haldus- ja tugistruktuuri üksustel teatada osavõtjate arv teabetalitusse hiljemalt reedeks, 28. detsembriks tel 737 6110 või e-posti aadressile angelina.valk@ut.ee.

130 aastat matemaatika-professor Jaan Sarve sünnist

Reedel, 21. detsembril täitub 130 aastat eestikeelse ülikooli loomises osalenud matemaatikaprofessori ja kultuuritegelase Jaan Sarve (1877–1954) sünnist.

Eesti Kirjandusmuuseumis on selle tähtpäeva puhul avatud näitus «Jaan Sarv 130».

Sarv lõpetas Tartu ülikooli 1907. 1918. aasta detsembris nimetati tema sõber ja kauaaegne koolidirektor Peeter Põld rajatava eestikeelse ülikooli hoolekandjaks. Põld kutsus ülikooli rajamise tööle ka Jaan Sarve. Kui enamlased 21. detsembril vallutasid Tartu, taandus Peeter Põld ajutiselt Tallinna. Kohapeale jättis ta oma asetäitjaks Jaan Sarve. Ka Narvast saabunud Eesti Töörahva Kommuuni kultuuri ja hariduse valitsuse juhataja Artur Vallner määras Sarve ülikooli juhatajaks.

Sarv koostas sel ajal ülikooli põhikirja projekti ja jaanuarikuu eelarve. Pärast enamlaste taganemist palus Sarv ennast vabastada ülikooli juhtimisest ja saata enesetäiendamisele Londoni raamatukogudesse.

Sealt tagasi jõudnuna määrati Jaan Sarv matemaatika ja füüsika kateedrite juhatajaks ja erakorraliseks professoriks, 1928 korraliseks professoriks. Doktoriväitekirja «Geomeetria alused» kaitses 1931. 1935. aastal avaldas Tartu Ülikooli toimetistes uurimuse «Foundations of Arithmetic» («Aritmeetika alused»), mis on jõudnud ka matemaatikaleksikonidesse. Jaan Sarv oli esimene eestlasest täppisteadlane-teoreetik.

Eesti Teadusfoto võistluse tähtaega pikendati

Portaali www.teadus.ee korraldatava teadusfoto võistluse tähtaega on pikendatud 31. jaanuarini.

Fotovõistluse eesmärk on propageerida teadlasi ja teadustegevust. Ergutada teadlasi jäädvustama oma tegevust ka fotodele. Kaasata professionaalseid pildistajaid teadlaste tegemiste jäädvustamisele. Näidata, et teadus on üleilmne nähtus. Ning *last but not least* – teadusfotol on ka oma arhivaarne väärtus.

Auhindade seas on kolm pääset kahele osavõtuks teadus.ee suvekoolis, mis korraldatakse järgmise aasta augusti lõpul Käsmus.

Võistluse põhitoetaja on haridus- ja teadusministeerium. Vt lähemalt www.teadus.ee

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUPOOD ANNAB TEADA

Pühade ajal oleme avatud ka pühapäeval, 23. detsembril kell 11–17.

Oleme suletud: 24., 25., 26., 31. detsembril ja 1. jaanuaril

Häid pühi!

KAITSMISED

3. jaanuaril kl 11.15 kaitseb **Helen Uustalu** Näituse 20-216 õiguskaitsevahendina» («Remedy in the case of non-performance: price reduction»). Juhendaja Villu Kõve, *mag iur.* Oponent Martin Käerdi, *dr iur.*

10. jaanuaril kl 15 kaitseb **Kaarel Kaljurand** Liivi 2-405 informaatika alal doktoritööd «Attempto Controlled English as a Semantic Web Language» («Piiratud inglise keel ACE kui semantilise veebi keel»). Juhendaja dr Norbert E. Fuchs (Zürichi Ülikool), kaasjuhendaja dr Kaili Müürisep. Oponendid dr Uta Schwertel (Müncheni Ludwig-Maximiliani Ülikool) ja prof Tanel Tammet (TTÜ).

KONTSERT

AULAS

21. detsembril kl 19 esinevad TÜ Akadeemiline Naiskoor ja Tartu Akadeemiline Meeskoor traditsioonilise jõulukontserdiga. Dirigeerivad Triin Koch ja Alo Ritsing, kaastegevad Andres Ross ja Jorma Toots. Sissepääs prii.

27. detsembril kl 19 tantsu- ja muusikalavastus «Mustpeade vennaskonna tantsud».

Mis toimus Tartu Ülikoolis aastal 2007

Jaanuar

• 10. jaanuaril avati TÜ Tallinna esinduse uued ruumid aadressil Teatri väljak 3. Avamisel tutvustati esmakordselt ülikooli 375. aastapäeva üritusi.

• 11.–14. jaanuarini korraldas kultuuri- ja kommunikatsiooniteaduste keskus rahvusvahelise mälukonverentsi «Memory from Transdisciplinary Perspectives: Agency, Practices, and Mediations».

• 11.–14. jaanuarini toimus usuteaduskonna konverents «Ecumenical Theological Education – Pedagogical Perspectives and Practical Experiences».

• 18. jaanuaril toimunud rektorivalimistel jäi rektor valimata.

Kandideerisid riigikogu aseesimees, astrofüüsika professor Ene Ergma, rakendusgeoloogia professor Volli Kalm ja õppeprorektor, eesti keele (võõrkeelena) professor Birute Klaas. I voorus sai Ergma 116, Kalm 103 ja Klaas 44 häält. II voorus kogusid Ergma ja Kalm võrdselt 128 häält. III voorus sai Ergma 141 häält.

• 19. jaanuaril toimus kauaaegse dekaani ja kergejõustikutreeneri Fred Kudu (1917–1988) 90. sünniaastapäeva ettekandepäev. Allkirjastati Fred Kudu stipendiumistatuut.

• 26. jaanuaril tegi TÜ nõukogu vabariigi valitsusele ettepaneku vabastada rektor Jaak Aaviksoo ametist 5. veebruarist omal soovil. TÜ nõukogu nimetas rektori kohusetäitjaks professor Tõnu Lehtsaare.

Veebruar

• 5. veebruaril asus rektori kohusetäitjana tööle praktilise usuteaduse professor ja endine õppeprorektor Tõnu Lehtsaar.

• 6. veebruaril avati TÜTI molekulaarse biotehnoloogia labor, mida hakkas juhatama TÜ erakorraline ja Stockholmi Ülikooli professor Ülo Langel.

• 8. veebruaril nimetati Tartu linna aukodanikuks emeriitprofessor Atko-Meeme Viru. Teenetemärgi Tartu Täht sai TÜ auliige Nils Otto Taube.

• 12. veebruaril alustas vabade kunstide professorina tööd kirjanik Andres Ehin.

• 12. veebruaril lõppenud nn ägedate õppekavade konkursile laekus 8 õppekava.

• 15. veebruaril määrati 2007. aasta teaduspreemia pikaajalise teadus- ja arendustöö eest emeriitprofessor Ülo Kaasikule. Aastapreemia pälvisid täppisteadustes Tõnu Kollo, tehnikateadustes Jaan Aarik, Aleks Aidla, Kaupo Kukli, Väino Sammelselg ja Teet Uustare, arstiteaduses Mati Rahu ja sotsiaalteadustes Maaja Vadi.

• 28. veebruaril esitles ülikooli 2006. aasta vabade kunstide professor, arhitekt Vilen Künnapu kunstimuuseumis oma raamatut «Templid ja tornid» spirituaalset arhitektuuri käsitlenud loengusarja lõpuüritusena.

• 28. veebruarist 3. märtsini toimus professor Juri Lotmani 85. ja tema abikaasa professor Zara Mintsi 80. sünniaastapäeva ning vene kirjanduse õppetooli 60. aastapäeva rahvusvaheline seminar.

Esitleti eriümbrikut ja eritemplit, korraldati näitus. Avati ka Peterburi kunstnike näitus «Maalikunsti semantika». Lotmani stipendiumi sai magistrant Vadim Verenitš.

• Seoses iseseisvuspäeva ja Eesti riigile osutatud teenetega autasustas president professoreid Jaan Elkenit, Tõnu Lehtsaart ja Martin Zobelit, dotsent Inger Kraavi ja raamatukoguhoidja Tatjana Šahhovskajat (Valgetähe IV klass), raamatukoguhoidja Malle Ermelit (Valgetähe V klass) ja vanemassistent Gennadi Timbergi (Eesti Punase Risti III klass).

• Tartu Ülikooli loodusmuuseumi direktoriks valiti mükoloogia professor Urmas Kõljalg.

• Presidendi rahvaluule preemia pälvis vanemteadur Risto Järv.

Märts

• 4. märtsil toimunud riigikogu valimistel valiti riigikogu liikmeks professorid Jaak Aaviksoo, Peeter Tulviste ja Ene Ergma (IRL), Aadu Must (Keskerakond) ja Türi kolledži üliõpilane Kalle Palling (Reformierakond).

Ene Ergma valiti uuesti riigikogu esimeheks, Jaak Aaviksoost sai kaitseminister.

• 7. märtsil anti teadusbussi Suur Vanker kollektiivile 2006. aasta Euroopa Liidu Descartes'i teaduskommunikatsiooni auhind.

• 15. märtsil algasid TÜ 375. aastapäeva ürituste raames TÜ päevad Lääne-Virumaal Rakveres ja Tamsalus.

• 20. ja 21. märtsil olid Tartus XXXVII Eesti füüsikapäevad ja XXIX füüsikaõpetajate päevad. Eesti Füüsika Seltsi üliõpilaspreemia pälvis füüsika 1. aasta doktorant Heli Valtna.

• 22. märtsil valiti füüsika-keemiateaduskonna dekaaniks teist korda professor Peeter Burk.

• 23. märtsil pidas Suurbritannia endine välisminister lord Owen aulas ülikooli 375. aastapäevale ja Rooma lepingute 50. aastapäevale pühendatud loengu «The Future of Europe».

• 27. märtsil esitleti Eesti Naisüliõpilaste Seltsi ja TÜ eetikakeskuse raamatut «Eesti Vabariigi naisministrid. Koguteos naistest poliitika tipus».

• 30. märtsil korraldas zooloogia ja botaanika instituut teaduskonverentsi «TÜ zooloogia – lätted ja tänapäev». Sellega tähistati endiste juhtivate zooloogide sünniaastapäevi 2006. ja 2007. aastal (Johannes Piiper 125, Heinrich Riikoja 115, Juhan Aul 110, Hans Kauri 100, Johannes Lepiksaar 100, Eerik Kumari 95).

• 30. märtsil otsustas TÜ nõukogu asutada asutuse Tartu Ülikooli Eesti Geenivaramu ja kinnitas selle põhikirja.

• 30. märtsil võttis TÜ nõukogu vastu otsuse haridusteaduskonna struktuuri muutmise kohta. 1. aprillist otsustati lõpetada õpetajate seminari tegevus asutusena ja liita see haridusteaduskonnaga.

Aprill

• 2.–4. aprillini toimunud üliõpilasesinduse valimistel osales 3866 inimest (22%). 2006. aastal oli 17,9%.

• 3. ja 4. aprillil toimus rahvusvaheline juhtimiskonverents «Juhtimisteooria ja -praktika sünergia organisatsioonides». Peaesineja oli maailmakuulus Hollandi kultuuriuurija Geert Hofstede.

• 10. aprillil toimus TÜ Eesti Mereinstituudi 15. aastapäeva konverents «Eesti mereteadus 2007».

• 12. aprillil valiti Tartu Linnavolikogu esimeheks majandusteaduskonna professor Olev Raju (Keskerakond).

• 16.–28. aprillini olid TÜ päevad Viljandi maakonnas.

• 17. aprillil pidas Saksamaa suursaadik Julius Bobinger TÜ Euroopa kolledžis loengu «The German Presidency: Moving The European Union».

• 20. aprillil võitis TÜ Kammerkoor rahvusvahelisel koorifestivalil «Tallinn 2007» kammerkooride kategoorias teise koha, esimest kohta välja ei antud. Dirigent Triin Koch sai dirigendi eripreemia.

• 23. aprillil esitles kunstimuuseumis oma raamatut «Tulipunktis inimväärikus. Kristlikust vastutusest kantud poliitika» Konrad Adenaueri Fondi esimees, endine Thüringeni liidumaa peaminister Bernhard Vogel.

• 25.–27. aprillini toimus VIII rahvusvaheline amerikanistikakonverents «Ajaloo naasmine?».

• 25. aprillist 1. maini toimusid Tartu kevadpäevad.

• 26. aprillil sai 2007. aasta teaduse populariseerimise eest I preemia sai Bionina saade, II preemia teadur Ivar Puura ja autorite kollektiiv projekti «Evolutsioon ja kivistised sõnas ja pildis» eest. III preemia pälvisid emeriitdotsent Rein Pullerits, dotsent Uno Mäeorg ja teaduskooli õppetöö spetsialist Natalia Nekrassova.

• TÜ Raamatukogu pälvis esikoha rahvusvahelisel raamatukogude konkursil projektiga «Ööraamatukogu ja tudengiemade raamatukogu».

Mai

• 2. mail esitleti kunstimuuseumis raamatut «Universitas Tartuensis 1632–2007», mille toimetasid Toomas Hiio ja Helmut Piirimäe.

• 4. mail toimus aulas Tartu Akadeemilise Meeskoori 95. sünniaastapäeva kontsert. 18.–20. maini oli kontsertreis Lätti ja Leetu. 31. mail avati TÜ ajaloo muuseumis näitus.

• 8. mail andis TÜ Sihtasutus arstiteaduskonna dotsendile Ülle Voogile tänavuse Ernst Jaaksoni mälestusfondi 200 000 krooni suuruse stipendiumi.

• 9. ja 10. mail oli Teadusajaloo ja Teadusfilosoofia Eesti Ühenduse konverents «Teaduse uuringud: eesmärgid ja meetodid.»

• 10. mail oli TÜ ajaloo muuseumis teadusajaloopäev, millega tähistati 60 aasta möödumist keemiaosakonna taastamisest.

• 14. ja 15. mail korraldasid usuteaduskond ja Tübingeni Eberhard-Karli Ülikooli judaistika instituut konverentsi, mis oli pühendatud TÜ judaistika seminari (Seminarum Litterarum Judaearum Universitatis Tartuensis 1934–1941) asutaja Lazar Gulkowitchi mälestusele.

• 16. mail, rahvusvahelisel muuseumipäeval, pälvis tänukirja ja preemia TÜ kunstimuuseumi koguhoidja Jaanika Tiisvend.

• 17. ja 18. mail toimus Carl von Linné 300. sünni- ja TÜ loodusmuuseumi 205. aastapäeva konverents.

• 17. mail avati TÜ Raamatukogus arhitekt Johann Wilhelm Krause 250. sünniaastapäevale pühendatud näitus «Lust maailma näha – J. W. Krause joonistused». 7. juunil avati kunstimuuseumis teine osa.

• 19. mail tähistas haridusteaduskond muusikaõpetajate koolitamise 40. aastapäeva.

• 21. mail valiti kehakultuuridekaaniks kinesioloogia ja biomehaanika professor ja teaduskonna prodekaan Mati Pääsuke.

• 24.–26. maini oli IV Põhjamaade Ökonomeetria Ühingu konverents, mille korraldasid majandusteaduskond ja Eesti Pank.

• 25. mail valis TÜ nõukogu audoktoriteks Osnabrücki Ülikooli professori Christian von Bari, Uppsala Ülikooli professori Torkel Janssoni, Genti Ülikooli professori Marc Antropi, Florida Ülikooli professori Alan Roy Katritzky ja Stockholmi Majandusülikooli professori Ari Kokko.

Auliikmeks nimetati TÜ vilistlane ja ärimees Toomas Sildmäe.

• 25. mail otsustas TÜ nõukogu muuta filosoofia- ja sotsiaalteaduskonna struktuuri.

• 28. mail allkirjastasid Tartu Ülikool ja Sihtasutus Noored Kooli koostöömemorandumi.

• 28.–30. maini toimusid TÜ päevad Võrumaal.

• 31. mail valiti rektoriks maaülikooli rektor ja TÜ arengubioloogia erakorraline professor Alar Karis.

Esimeses voorus sai Kalm 85, Karis 112 ja Sutrop 69 häält, teises voorus Kalm 110 ja Karis 143, kolmandas voorus kandideerinud Alar Karis kogus 198 häält.

Juuni

• 1. juunil oli sotsiaalteaduskonna 15. aastapäeva konverents.

• 7. juunil kinnitas vabariigi valitsus rektor Alar Karise ametisse 1. juulist 2007 30. juunini 2012.

• 7. juunil avati kunstimuuseumis näitus «Ideed ja tegelikkus – J. W. Krause ülikooli arhitektina». See on osa TÜ kunstimuuseumi ja raamatukogu ühisprojektist, millega tähistati Johann Wilhelm Krause 250. sünniaastapäeva.

• 13. juunil avati pidulikult TÜ spordihoone Ujula 4 juurdeehitus.

• 21. juunil tähistas TÜ Raamatukogu 205. aastapäeva, kus tunnustati 36 raamatukogu parimat töötajat ja kollektiive.

• 22. juunil allkirjastati professor Olevi Kulli (1955–2007) mälestusfondi statuut.

• 22. juunil andsid haridus- ja teadusminister Tõnis Lukas ning Eesti TA president Richard Villems pidulikult üle emeriitprofessor Ülo Kaasikule Eesti Vabariigi teadus- ja arendustöö preemia.

• 22. juunil otsustas TÜ nõukogu asutada 1. jaanuarist 2008 loodus- ja tehnoloogiateaduskonna (LOTE), mis hakkab koosnema kuuest teadus- ja arendusasutusest: TÜ füüsika instituudist, TÜ keemia instituudist, TÜ molekulaar- ja rakubioloogia instituudist, TÜ ökoloogia ja maateaduste instituudist, TÜ tehnoloogiainstituudist ning TÜ Eesti mereinstituudist.

• 22. juunil valis TÜ nõukogu tarkvaratehnika korraliseks professoriks Austraalias Queenslandi Tehnoloogiaülikoolis tarkvaratehnoloogia professorina töötava Marlon Dumas'. Tarkvaratehnika professuur avati koostöös Hansapangaga, mis on esimene erasektori täismahus toetatav professuur Eestis.

• 26.–29. juunini korraldasid matemaatilise statistika instituut ja Eesti Statistikaselts VIII Tartu mitmemõõtmelise statistika konverentsi ja VI fikseeritud marginaalidega mitmemõõtmeliste jaotuste konverentsi.

• 27.–30. juunini korraldasid matemaatika-informaatikateaduskond ja Eesti Matemaatika Selts teaduskonverentsi «Poolrühmad, polügoonid ja kategooriad ning nende rakendused graafiteoorias». See oli pühendatud professor Mati Kilbi ja TÜ audoktori Oldenburgi Ülikooli professori Ulrich Knaueri 65. sünnipäevale.

• 28. juunil kirjutasid TÜ majandusteaduskonna ja Eesti Arengufondi esindajad alla hankelepingule teadusliku uurimuse teostamiseks Eesti olulisemate majandussektorite konkurentsivõimest. Esitleti trükiseid «Eesti olulisemate majandussektorite konkurentsipositsioon ja selle dünaamika keskpikas perspektiivis», teadusajakirja TRAMES erinumbrit ja monograafiat «Labour Market Flexibility, Flexicurity and Employment: Lessons of the Baltic States» (toimetasid professorid Tiiu Paas ja Raul Eamets).

• Emeriitprofessor Marika Mikelsaar pälvis ELi Naisleiutaja ja Innovaatori auhinna.

• Tartu Linnavalitsus autasustas Tartu medaliga emeriitprofessor Marika Mikelsaart.

• TÜ sai Euroopa patendi uudse luude fiksaatori eest. Autorid on Vladimir Andrianov maaülikoolist ja Aleks Lenzner ning Tiit Haviko TÜst.

Juuli

• 3. juulil andis rektori kohusetäitja professor Tõnu Lehtsaar ameti üle uuele valitud rektorile professor Alar Karisele.

5.–31. juulini toimusid TÜ päevad Pärnumaal.

• 6. juulil kinnitas rektor TÜ Üliõpilaskonna SA algatusel taastatud valgepõhjalise musta triibuga Tartu Ülikooli tekli.

• 14. juulil Walesis Llangollenis toimunud rahvusvahelisel koorikonkursil sai naiskooride arvestuses esikoha HT õpetajate seminari naiskoor, dirigent Ülle Sakarias.

• 17. juulil algasid TÜ rahvusvahelise suveülikooli kursused. Toimus 11 kursust, ligi 200 osavõtjaga 23 riigist.

• 30. juulil allkirjastasid TÜ ja AS Ehitusfirma Rand ja Tuulberg uue õppe- ja teadushoone (keemiahoone) ehituslepingu.

• 31. juulil registreeris haridus- ja teadusministeerium

Ene Ergma, Volli Kalm, Margit Sutrop

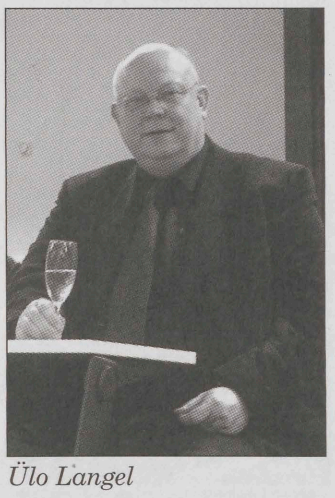

Ülo Langel

Ülle Voog ja Mare Saag

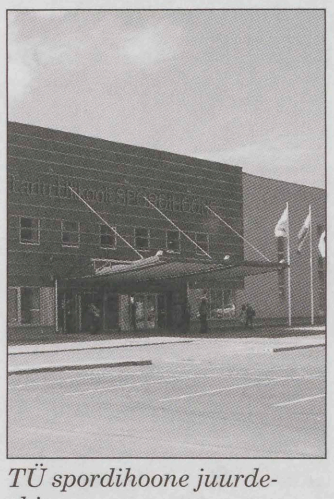

TÜ spordihoone juurdeehitus

Alar Karis, Margit Sutrop, Volli Kalm

Rootsi kuninganna Silvia

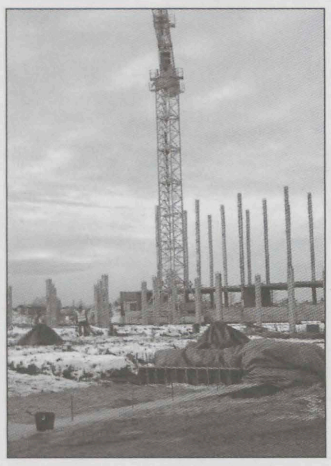

Keemiahoone ehitusplats

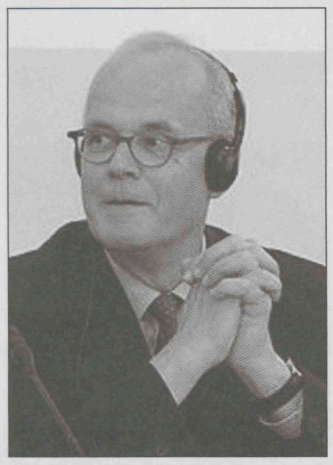

Gerhart von Gravenitz

Peahoone 4. oktoobril

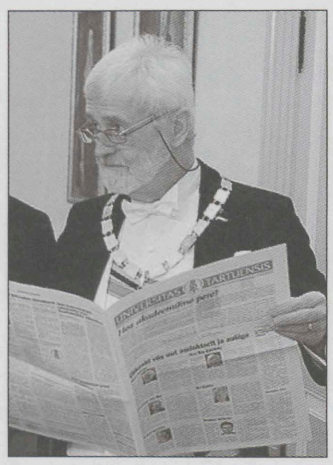

Audoktor Torkel Jansson

Doktoridiplom Raili Põldsaarele

Eesti Teadusinfosüsteemi teadus- ja arendusasutuste alamregistris loodus- ja tehnoloogiateaduskonda kuuluma hakkavad TÜ Keemia Instituudi, TÜ Molekulaar- ja Rakubioloogia Instituudi ning TÜ Ökoloogia ja Maateaduste Instituudi.

Teadus- ja arendusasutuste registris registreeriti ka TÜ Eesti Geenivaramu.

August

• 16. augustil asus uue teadusprorektorina tööle haridus- ja teadusministeeriumi kõrghariduse ja teaduse asekantsler Kristjan Haller, õppeprorektorina jätkas professor Birute Klaas.

• 16. augustil oli Biomeedikumis 28. Põhjamaade tervishoiuökonomistide aastakonverents.

• 20.–31. augustini toimus rahvusvaheline meedia ja kommunikatsiooni doktorikool. Loenguid pidas ka maailma üks tunnustatumaid meedia- ja kommunikatsiooniteoreetikuid Denis McQuail.

• 24. augustil avati botaanikaaias elulõngade säilitusaed, peeti genofondi seminar ning avati näitus. Valmis ka kiviparkett-tee linna kingitusena ülikoolile. Ülikool renoveeris kasvuhoonete tagafassaadi.

• 27. augustil valiti tehnoloogiainstituudi direktoriks senine asedirektor Erik Puura.

• 31. augustil toimus rektor Alar Karise inauguratsioon.

• 31. augustil kuulutasid UT toimetus ja kolleegium välja TÜ 375. aastapäevale pühendatud esseevõistluse «Millisena näen Tartu Ülikooli kümne aasta pärast?».

September

• 1.–16. septembrini olid TÜ päevad Järvamaal.

• 3. septembril auhinnati TÜ avaaktusel nelja õppevaldkonna aasta parimaid õppejõude. Need olid õpetaja Inga Kuznetsova (*humaniora*), assistent Sirje Mäeorg (*realia et naturalia*), dotsent Kersti Kokk (*medicina*) ja lektor Kristel Ruutmets (*socialia*).

• 6. septembril oli von Bocki maja seinamaali ja fotonäituse avamine Ülikooli 16.

• 6. septembril toimus keelekeskuse keelepäev.

• 11. septembril toimus professor Werner Zoege von Manteuffeli 150. sünniaastapäeva mälestuskonverents.

• 7. septembril kuulutati Londonis välja inglise maineka tõlkeluuleauhinna võitja, mille sai Viljandi kultuuriakadeemia õppejõud Ilmar Lehtpere koos Kristiina Ehiniga. Corneliu M. Popescu auhinna tõi Kristiina Ehini luulevalimiku «The Drums of Silence» tõlge.

• 13.–15. septembrini toimus 2. üleeuroopaline BBBB farmaatsiateaduste konverents.

• 14. septembril toimus matemaatika-informaatikateaduskonna 40. aastapäeva konverents. Ilmus kogumik.

• 15. septembril toimus usuteaduskonna vilistlaskonverents.

• 16.–20. septembrini toimus rahvusvaheline konverents «Wetland Pollutant Dynamics and Control WETPOL».

• 19. septembril esitleti kunstimuuseumis TÜ 375. aastapäevale pühendatud huumorikogumikke – Peeter Tulviste koostatud «200 ülikoolinalja» ja Vello Lääne ning Hillar Palametsa kokku pandud «Tõestisündinud lood ja anekdoodid 6 samba tagant».

• 21. septembril tähistas TÜ Kääriku puhke- ja spordikeskus 60. tegutsemisaastat konverentsiga «Kääriku täna ja homme».

• 24.–26. septembrini oli Eesti Võrdleva Kirjandusteaduse Assotsiatsiooni (EVKA) 7. rahvusvaheline konverents «Suurte kultuuriliste ja kirjanduslike müütide saatus tänapäeval». Ilmus EVKA aastaajakirja Interlitteraria uus number.

• 25. septembril esitasid Tartu ja Tallinna akadeemilised koorid Vanemuise kontserdisaalis Carl Orffi lavakantaadi «Carmina Burana». Kontsert toimus ka Tallinnas ja Pärnus.

• 26. septembril esitleti Tartu 17. sajandi juhuluule antoloogiat «O Dorpat, urbs addictissima musis…» („Oo, Tartu, muusadele pühendatuim linn…»). Toimetas usuteaduskonna teadur Marju Lepajõe. Koostasid ja tõlkisid klassikalise filoloogia õppejõud ja magistrandid eesotsas dotsent Kristi Viidinguga.

• 27.–30. septembrini oli Euroopa Akadeemilise Teoloogia Seltsi ning Tartu ja Helsingi ülikooli usuteaduskondade konverents «Theology's Contribution to Europe.»

• 28. ja 29. septembril korraldas õigusteaduskond koos eetikakeskusega rahvusvahelise konverentsi «Suveräänsus muutumises: suveräänsuse mõiste võimu ja õiguse pingeväljas».

• 28. septembril avati kunstimuuseumis näitus «Graafikašedöövreid Academia Gustaviana ajast».

• 30. septembrist 4. oktoobrini oli XI Saksa-Eesti akadeemiline nädal Academica, mis keskendus partnerülikoolile Konstanzi Ülikoolile. Aulaloengu «Konstanzi Ülikooli kogemus tippkeskuste ja eliitülikoolidega» pidas Konstanzi Ülikooli rektor professor Gerhart von Graevenitz. Toimus diskussioon ja teaduskondades pidasid Saksa õppejõud loenguid.

Oktoober

• 1. oktoobril külastas ülikooli maailmakuulus Šveitsi füüsik ja Nobeli preemia laureaat Heinrich Rohrer.

• 1. oktoobril esitleti ülikooli kohvikus TÜ 375. aastapäeva puhul valminud dokumentaalfilmi DVD-plaati ja raamatut «Universitas Tartuensis 375» (koostajad Juhani Püttsepp ja Lea Leppik). Filmi stsenaariumi autor on Lauri Vahtre ja Jaak Lõhmus, režissöörid Märten Vaher ning René Vilbre.

• 1. ja 2. oktoobril toimus TÜ ajaloo muuseumis rahvusvaheline konverents »Tartu Ülikooli muusikadirektor 200», mis oli pühendatud Tartu keiserliku ülikooli muusikadirektori ametisse astumise 200. aastapäevale.

• 3. oktoobril esitleti kunstimuuseumis rektorite raamatusarja esimest teost «Rektor Johan Kõpp» (autor Priit Rohtmets) ja üliõpilasorganisatsioone käsitlevat raamatut «Vivat, crescat, floreat alma mater» (koostajad Indrek Ilomets, Toomas Hiio ja Mart Orav) ning rektor Edgar Kanti maali (kunstnik Merike Orav).

• 4.–6. oktoobrini toimusid TÜ juubeli kulminatsiooniüritused.

• 4. oktoobril oli TÜ ajaloo muuseumis teaduskonverents «Varauusaegne ülikoolimõte ja Tartu Ülikool».

Peahoones toimus tudengimess.

Ülikooli esimestes asukohtades Toomemäe nõlval ja Jaani 8 hoonel avati mälestusplaadid.

Jaani kirikus etendus Mart Kivastiku näidend «Kuninga viimne lahing ja ülikooli algus» (lavastaja Ain Mäeots).

Tõrvikrongkäigule järgnes Toomkiriku varemetes koreograaf Oleg Titovi lavastatud müsteerium.

• 5. oktoobril oli Jaani kirikus TÜ 375. aastapäevale pühendatud jumalateenistus.

Rektor Alar Karis ja linnapea Urmas Kruuse istutasid Kuninga platsile Rootsi kuninganna Silvia auks tamme.

Rektor Alar Karis ja Rootsi kuninganna Silvia avasid Toomemäel ülikooli asutaja Johan Skytte monumendi.

Aastapäeva aktusel osalesid Rootsi kuninganna Silvia, president Toomas Hendrik Ilves, peaminister Andrus Ansip jt. Ettekande pidas professor Mart Ustav.

Vanemuise kontserdimajas toimus galakontsert «Kuningas Gustavi gala».

Sõbra majas oli tudengite kontsert «Sõbra maja – 375?»

• 6. oktoobril toimus Raadi kalmistul Tartu Ülikooli igaaastane mälestuspäev.

TÜ raamatukogu ees avati Juri Lotmani mälestusmärk.

Peahoones peeti seminar «Vilistlaste ja ülikooli koostöö».

Majandusteaduskonnas toimus vilistlaskonverents «Eesti majanduse arengumudel: töötajõud *versus* kapital».

TÜ ajaloo muuseumis oli avatud TÜ juubelile pühendatud näitus «Filateelianäitus & Tartu Ülikooli juubelimeenete ja -kingituste näitus». Kasutusel oli ka Eesti Posti eritempel.

• 8. oktoobril valis TÜ Üliõpilasesindus uueks esimeheks inglise keele ja kirjanduse 3. aasta üliõpilase Olga Tšerjomuškina.

• 12. oktoobril oli õigusteaduskonna ajakirja Juridica 15. aastakäigu ja ülikooli 375. aastapäevale pühendatud lugejakonverents.

• 12. ja 13. oktoobril toimus V rahvusvaheline Kanada-uuringute konverents «Maailm Kanadas, Kanada maailmas».

• 15. ja 16. oktoobril oli Juhan Auli 110. sünniaastapäeva konverents.

• 15.–21. oktoobrini toimusid Tartu sügispäevad.

• 17. oktoobril allkirjastasid haridus- ja teadusministeerium, TÜ, linnavalitsus ja Eesti Keele Instituut eesti keele alase koostöö ühisprotokolli.

• 18. oktoobril sõlmisid koostöölepingu TÜ ja Notarite Koda.

• 18. ja 19. oktoobril olid arstiteaduskonna aastapäeva üritused.

• 24. oktoobril toimus TTÜs konverents «Doktoriõpe ühiskonna vajaduseks».

• 26. ja 27. oktoobril toimusid psühholoogia instituudi vilistlaspäevad. Instituut ja Eesti Psühholoogide Liit korraldasid lahtiste uste päeva ja konverentsi «Eestlase psühholoogiline portree».

• 26. oktoobril võttis TÜ nõukogu vastu otsuse, mis soodustab loodus- ja täppisteaduste aineolümpiaadidel edukalt esinenud üliõpilaste vastuvõttu.

• 29. oktoobrist 3. novembrini oli Tallinnas loengunädal «Studium Generale» ja tutvustuspäevad «Tule ja õpi nädal aega Tartu Ülikoolis».

• 30. oktoobril toimus usuteaduskonnas konverents «Eesti oikumeenia lugu I».

• 31. oktoobril valmistasid Eesti parimad kondiitrid 12. Tallinna toidumessil pidulikud tordid teemal «Tartu Ülikool 375». Võidutordi tegi AS Pere Leib Tootmine kondiiter Violetta Karzubova. Tordil oli šokolaadiga martsipanile maalitud peahoone luksuslikus kuldses pildiraamis.

November

• 2. novembril alustas Narva kolledžis tööd lasteülikool.

• 2. novembril tähistasid TÜ Füüsika Instituut ja Tartu Observatoorium mitut olulist tähtpäeva koondnimetuse all «TÜ Füüsika, Matemaatika ja Mehaanika Instituut 60, Grigori Kusmin 90 ja Aksel Kipper 100.«

• 8. novembril toimus Tallinnas TÜ Eesti Mereinstituudi ja Helsingi Ülikooli koostööprojekti OILECO lõpuseminar, kus tutvustati Soome lahe rannikumere seisukorra hindamise tulemusi.

• 9. novembril oli Eesti Arstide Liidu ja arstiteaduskonna meditsiinieetika konverents.

• 14. novembril toimus TÜ Raamatukogus konverents «Digitaalraamatukogu ja selle kasutaja V».

• 15. ja 16. novembril oli rahvusvaheline tsiviilõiguse konverents «Tsiviilõiguse ühtlustamine Euroopas ning tsiviilõiguse reform Euroopa Liidu uutes liikmesriikides».

• 15. novembrist 1. detsembrini olid TÜ päevad Ida-Virumaal.

• 16. ja 17. novembril oli mitu keemikute tähtpäeva. Vanemuise kontserdisaalis toimus Eesti XXX keemiapäevade teaduskonverents. Aulas peeti vilistlaskonverents. Esitleti emeriitprofessor Vello Pasti ja raamatukogu vanemteaduri Hain Tankleri raamatut «Chemie an der Universität Tartu/Dorpat 1802–1918».

• 16. novembril pandi nurgakivi uuele õppe- ja teadushoonele (nn uus keemiahoone) Maarjamõisa väljal. Uues hoones saavad ruume loodus- ja tehnoloogiateaduskonna instituudid ning ka kehakultuuriteaduskond ja sotsiaalteaduskond.

• 19. ja 20. novembril toimus rahvusvaheline konverents «Antiikaja pärand ja kaasaeg».

• 19.–21. novembrini toimus TTÜs riikliku programmi «Eesti keele keeletehnoloogiline tugi (2006–2010) konverents, mille üks korraldajaid oli keelteaduse ja -tehnoloogia doktorikool.

• 23. ja 24. novembril toimus ülikoolis Eesti sotsiaalteaduste VII aastakonverents «Eesti pärast Euroopa Liiduga ühinemist». Tutvustati ka TÜ sotsioloogia ja sotsiaalpoliitika instituudi teadlaste poolt sotsiaalministeeriumi tellimusel läbiviidud uuringu «Eesti teismeliste vägivallatõlgendused» tulemusi.

• 22. ja 23. novembril korraldas eesti ja üldkeeleteaduse instituudi eesti keele (võõrkeelena) osakond Tartu Ülikoolis rahvusvahelise konverentsi «Emakeel ja teised keeled VI». Osalejad tegid pöördumise Eesti avalikkuse poole.

• 28. novembril kirjutas rektor Alar Karis alla koostöölepingule Lomonossovi nim Moskva Riikliku Ülikooliga.

• 29. novembril valiti teises hääletusvoorus loodus- ja tehnoloogiateaduskonna dekaaniks keemilise füüsika korraline professor Peeter Burk. Kandideerisid ka geneetika professor Ain Heinaru ja paleontoloogia ja stratigraafia professor Tõnu Meidla.

• 30. novembril jagas TÜ Sihtasutus stipendiume ja preemiaid 23 fondist 70 inimesele, kogusummas 1 003 000 krooni.

• 30. novembril esitleti kunstimuuseumis rektorite sarja teist raamatut «Rektor Henrik Koppel», autor Ken Kalling.

Detsember

• 1. detsembril toimus eestikeelse ülikooli 88. aastapäeva aktus.

Akadeemilise loengu «Ajalugu kohustab ja suunab» pidas matemaatilise statistika professor Tõnu Kollo.

Promoveeriti viis audoktorit ja nimetati auliige.

TÜ doktoridiplom anti 92 inimesele.

Rahvusmõtte auhinna sai kunstnik Kaljo Põllu. Kandidaadid olid veel kirjanik Arvo Valton-Vallikivi, folklorist Ülo Tedre, kirjanik Hando Runnel, akadeemik Erast Parmasto, dirigent Tõnu Kaljuste, kirjanik Jaan Kaplinski, luuletaja Paul-Eerik Rummo, folklorist Mall Hiiemäe, kirjanik Ene Mihkelson ja emeriitprofessor Rein Taagepera.

Rektori vastuvõtul autasustati UT esseevõistluse «Millisena näen Tartu Ülikooli kümne aasta pärast?» laureaate. Võitjad oli vanemteadur Jürgen Beyer, bioloogia 2. aasta üliõpilane Sander Jahilo ja vilistlane Virgo Saarmets. Rebase auhinna sai klassikalise filoloogia 1. aasta üliõpilane Lembit Lillenberg.

Toimus tõrvikrongkäik ja aastapäevaball «Vivat, crescat, floreat Academia Gustaviana!».

• 5. detsembril pidas politoloogiadoktor Erkki Tuomioja Soome Vabariigi 90. aastapäeva puhul eestikeelse aulaloengu «Soome ja Eesti – Põhja- ja Baltimaade vahel».

• 6. detsembril toimus tehnoloogiainstituudi aastakonverents.

• 6. detsembril kirjutasid Eesti avalik-õiguslike ülikoolide rektorid Tallinna Ülikoolis alla rahvusvahelistumise heade tavade leppele.

• 6. detsembril tähistati TÜ ajaloo muuseumi sünnipäeva ja ülikooli 375. aastapäeva konverentsiga «Teadus rootsiaegses Tartu Ülikoolis».

• 7. detsembril andsid matemaatika-informaatikateaduskond ja Eesti Matemaatika Selts üle professor Gerhard Rägo mälestusmedalid.

• 11.–13. detsembrini oli Atlantise konverentsikeskuses tarkvaratehnoloogia sümpoosion «Innovatiivne tarkvaratehnoloogia». Matemaatika-informaatikateaduskonna õppehoones avati Hansapanga tänuplaat.

• 11. detsembril esitleti tehnoloogiainstituudis Tarkuse vett, mille töötasid välja TÜ teadlased ja mida villitakse A. le Coqis.

• 12. detsembril valis Eesti Teaduste Akadeemia üldkogu kolm uut akadeemikut. Loodusteaduste ja meditsiini valdkonnas valiti akadeemikuks TÜ ja TTÜ molekulaartehnoloogia professor Mati Karelson.

• 14. ja 15. detsembril korraldas semiootika osakond rahvusvahelise konverentsi «Nimetamine tekstis, nimetamine kultuuris».

Täielikum kroonika: www.ajaleht.ut.ee.